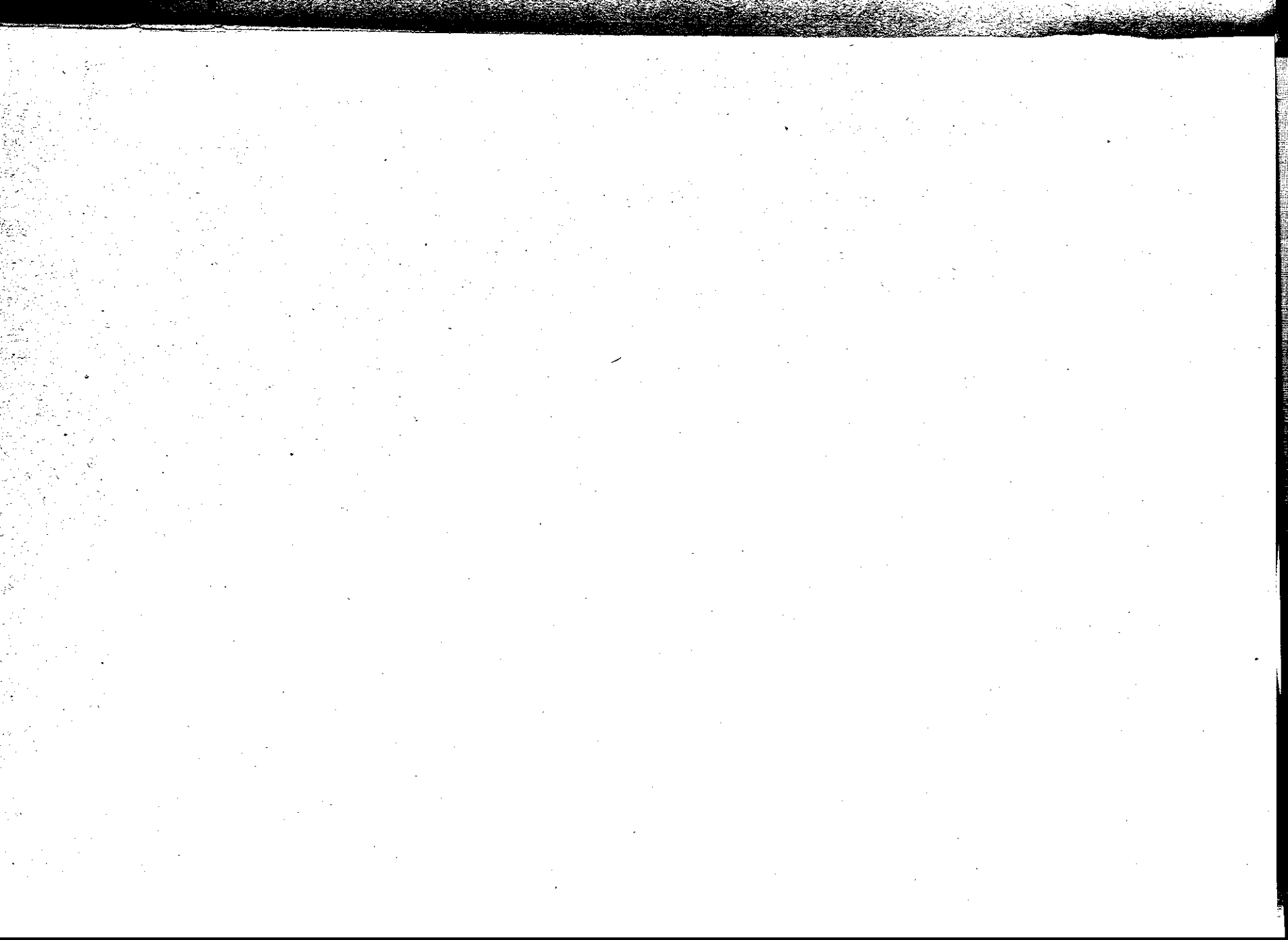

DE PICKWICK-CLUB

DE PICKWICK-CLUB

DOOR

CHARLES DICKENS

VERTALING VAN C. M. MENSING
MET 57 HOUTGRAVURES NAAR TEEKENINGEN VAN PHIZ

NEGENDE, GEHEEL HERZIENE DRUK

GEBR. GRAAUW'S UITG.-MIJ. N.V. — AMSTERDAM-SOERABAIA

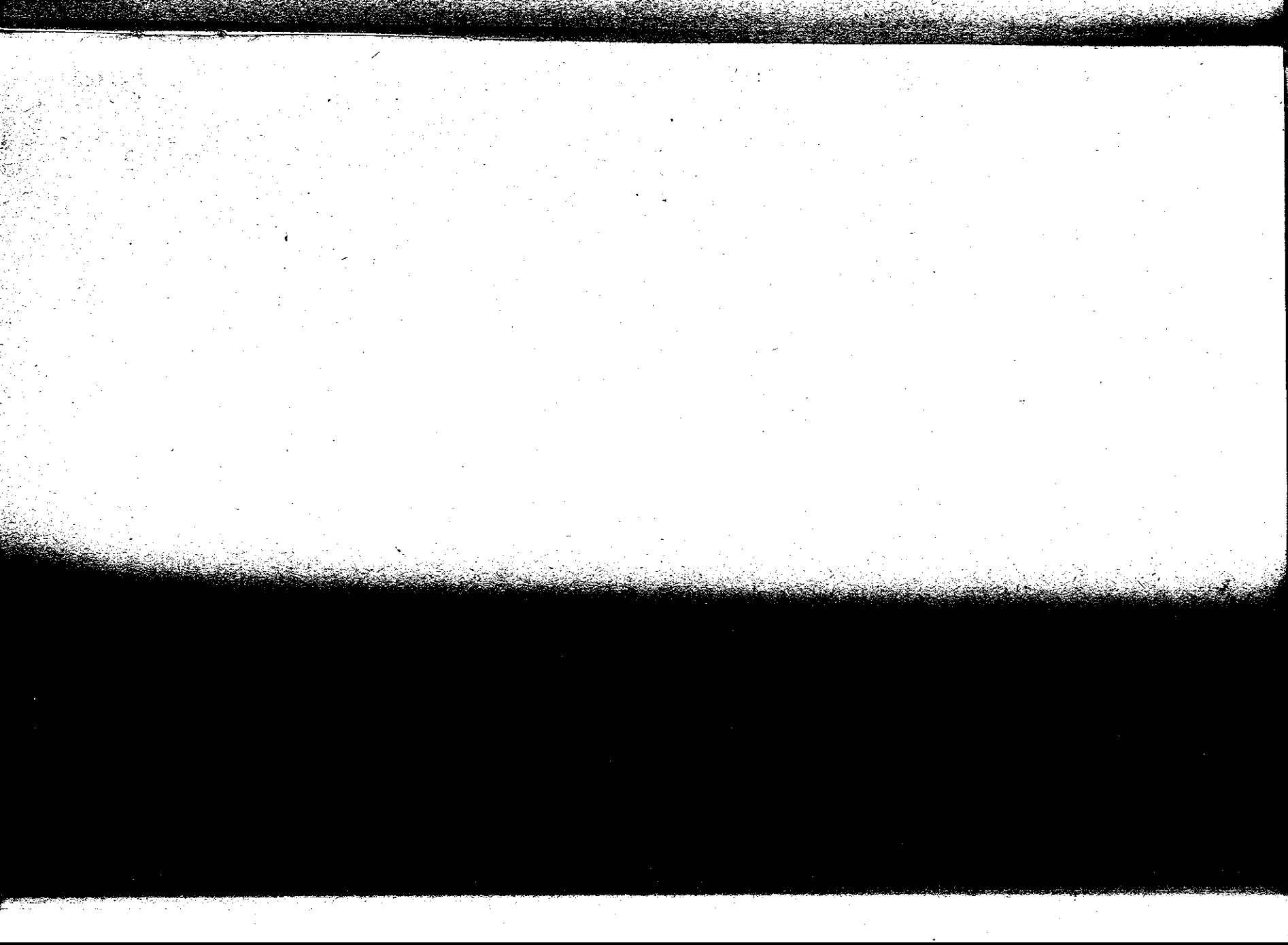
VOORWOORD.

Deze nieuwe, negende druk van Dickens' beroemdste werk „De Pickwick-club”, in de bekende vertaling van C. M. Mensing, is in groote trekken gelijk aan den achtsten druk, welke herzien werd door P. J. Enk, leeraar in de Engelsche taal.

De wijzigingen in dezen nieuwen druk hebben zich hoofdzakelijk beperkt tot het zorgvuldig verbeteren van verouderde woorden en zinswendingen en het nogmaals nauwkeurig vergelijken van de vertaling met den oorspronkelijken tekst, waardoor wij getracht hebben het werk ook in het Nederlandsch weder ten volle die onvergankelijke frischheid te doen herkrijgen, welke het in het Engelsch nog altijd onbetwistbaar bezit, en daardoor tevens deze onuitputtelijke bron van litterair genot voor den modernen Nederlandschen lezer opnieuw toegankelijk te maken.

De voetnoten, die hier en daar onder den tekst zijn aangebracht, zijn ten deele afkomstig van Dickens zelf, ten deele van den vertaler en ten deele van den bewerker van den achtsten druk, den heer Enk. Bovendien heeft deze laatste nog enkele noten (aangeduid met J. E.) ontleend aan „The Posthumous Papers of the Pickwick Club”, Jubilee-Edition, Londen Macmillan and Co., 1886, van welke uitgave hij bij zijn bewerking gebruik heeft gemaakt.

DE UITGEEFSTER.

DE PICKWICK-CLUB

HOOFDSTUK I.

Een bijeenkomst der Pickwick-club.

Den eersten schitterenden lichtstraal in de duisternis, waarin de vroegste geschiedenis der wetenschappelijke loopbaan van den onsterfelijken Pickwick gehuld schijnt te zijn, ontvangt men bij het doorlezen van de volgende notulen, die in de „Verhandelingen van de Pickwick-club” zijn opgenomen en die de schrijver van dit boek met het grootste genoegen zijn lezers voorlegt, als een bewijs van de nauwgezette opletendheid, onvermoeide vlijt en groote schranderheid, waarmede hij de papieren, die hem waren toevertrouwd, heeft doorzocht.

„Zitting van den 12en Mei 1827, onder voorzitterschap van den heer Joseph Smig-

gers, L. V. P., L. P. C.¹⁾). Het volgende wordt met algemeene stemmen besloten:

„1e. De Pickwick-club heeft met groote tevredenheid en onbeperkte goedkeuring het opstel hooren voorlezen van den heer Samuel Pickwick, P., L. P. C.²⁾, getiteld „Onderzoekingen aangaande den oorsprong der Vijvers van Hampstead³⁾, met eenige Opmerkingen betreffende de Leer der Stekelbaarzen”; de Vereeniging bejuicht hiervoor haar warmsten dank aan den genoemden heer Samuel Pickwick, P., L. P. C.

„2e. Genoemde Vereeniging ziet de

1) Levenslang Vice-president, Lid Pickwick-club.

2) President, Lid Pickwick-club.

3) Dorp in de onmiddellijke nabijheid van Londen. Het ligt hooger dan het kruis der St. Pauluskerk en wordt vooral op Zaterdagen en Zondagen 's zomers om zijn gezonde lucht zeer druk bezocht. Het wordt met de Parken „de Longen van Londen” genoemd. E.

groote voordeelen in, welke de wetenschap ten goede moeten komen uit het geschrift, waarop zij juist gewezen heeft, zoo wel als uit de onvermoeide onderzoekingen van den heer Samuel Pickwick, P., L. P. C., in Hornsey, Highgate, Brixton en Camberwell¹⁾; en zij gevoelt levendig de onschatbare voordeelen, welke ongetwijfeld zijn te verwachten, indien men het onderzoekingsveld, de reizen en bijgevolg den gezichtskring van den geleerden man uithreidt, ter bevordering van de wetenschap en ter verspreiding van kennis.

„3e. De Vereeniging heeft met het juist genoemde oogmerk in overweging genomen een voorstel, gedaan door den bovengenoemden heer Samuel Pickwick, P., L. P. C., en drie andere, hieronder genoemde Pickwickisten, tot vorming van een nieuwe afdeeling der Vereenigde Pickwickisten onder den titel van „Correspondeerende Afdeeling der Pickwick-club“.

„4e. Genoemd voorstel is door de Vereeniging goedgekeurd en bekrachtigd.

„5e. De „Correspondeerende Afdeeling der Pickwick-club“ wordt daarom op deze vergadering samengesteld; de heeren Samuel Pickwick, P., L. P. C., Tracy Tupman, L. P. C., Augustus Snodgrass, L. P. C. en Nathaniël Winkle worden tot leden benoemd en hun wordt verzocht van tijd tot tijd aan de Pickwick-club, gevestigd te Londen, vertrouwbare verslagen van hun reizen en onderzoekingen, van de karakters en gewoonten, die zij leeren kennen, en van al hun lotgevallen te verstrekken, alsmede aan genoemde Club alle verhalen en opstellen toe te zenden, waartoe plaatselijke gesteldheden of verhoudingen aanleiding geven.

„6e. De Vereeniging neemt gaarne de voorwaarde van elk lid der Correspondeerende Afdeeling aan, dat hij zijn eigen reiskosten zal betalen, en maakt volstrekt geen bezwaar, dat de leden van genoemde afdeeling hun onderzoekingen, zoolang zij dit verkiezen, op dezelfde voorwaarde voortzetten.

„7e. Den leden van bovengenoemde Correspondeerende Afdeeling wordt op deze vergadering bericht, dat hun voorstel om de frankeering hunner brieven en de vracht hunner pakjes zelf te betalen, door de Vereeniging is overwogen; dat zulk een voorstel door haar wordt beschouwd als den grooten mannen, van wie het uitging, tot eer te strekken, en daarom haar volle toestemming heeft verworven.”

Een toevallige opmerker, voegt de secretaris er bij, aan wiens aantekeningen wij het volgende verslag verschuldigd zijn, een toevallige opmerker zou misschien niets bijzonders hebben gezien in het kale hoofd en de ronde brilleglazen, welke gedurende het voorlezen van de bovenstaande besluiten, strak op zijn (des secretaris) gelaat waren gericht. Voor hen echter, die wisten, dat Pickwick's reuzenbrein in dat hoofd aan het werk was, en dat zijn vurige oogen achter die brilleglazen schitterden, was het gezicht inderdaad merkwaardig. Daar zat de man, die de groote Vijvers van Hampstead tot hun oorsprong nagespoord en de wetenschappelijke wereld met zijn Stelkelbaarzentheorie in opschudding had gebracht¹⁾, even kalm en rustig als de diepe waters van de eerste bij vorst of een enkel exemplaar van de laatste in het diepste gedeelte van een aarden pot. En hoeveel te merkwaardiger werd het tafereel, toen op het gelijktijdig geroep van „Pickwick“ uit den mond zijner volgelingen, deze beroemde man, tot volle levendigheid en opgewektheid gerakend, den stoel beklom waarin hij te voren gezeten had, en het woord richtte tot de club, die hij zelf had opgericht. Wat een studie voor een kunstenaar bood dat verrukkelijke tooneel aan! De welsprekende Pickwick, met de eene hand bevallig achter zijn jaspanden verborgen, en de andere in de lucht zwaaiend om zijn vurige redevoering kracht bij te zetten; zijn verheven plaats, die de spanbroek en de slobkousen deed zien, welke misschien niet zouden zijn opgemerkt, als zij een gewoon man bekleed hadden, maar die, als Pickwick²⁾ er in zat — indien ik die uitdrukking mag gebruiken — onwillekeurig eerbied en ontzag inboezemden; Pickwick, omgeven door de mannen, die bestemd waren om in de gevaren zijner reizen en den roem zijner ontdekkingen te deelen. Aan zijn rechterhand zat de heer Tracy Tupman, de al te gevoelige Tupman, die

1) Wat hier gezegd wordt van de Vijvers van Hampstead en de Leer der Stelkelbaarzen, de oudheidkundige ontdekking in hoofdstuk XI, en de beschouwingen waartoe Pickwick's lantaarn den geleerden heer te Bristol aanleiding gaf, zijn satirieke toespelingen op schijn- en halfgeleerden. Dickens was anders een groot voorstander der wetenschap. J. E.

2) Den naam van Pickwick heeft Dickens ontleend aan een beroemd rijtuigverhuurder te Bath, zijn voorkomen en kleeding aan een beschrijving, die Chapman hem gaf van een vriend te Richmond, zekeren Foster, een dikken, ouden pronker.

John Forster, Leven van Dickens.

Bij Chapman and Hall te Londen verscheen de eerste uitgave van The Pickwick Papers.

1) Dorpen in de nabijheid van Londen.

aan de wijsheid en ervarenheid der rijpere jaren het vuur en den ijver van een jongeling paarde in de merkwaardigste en vergeeflijkste menschelijke zwakheid — de liefde. De tijd en de voeding hadden zijn eens romantische gestalte uitgezet; het zwart zijden vest was al wijder en wijder geworden; duim bij duim was de gouden horlogeketting, die er overheen hing, uit Tupman's gezichtsveld verdwenen, en meer en meer had zijn dikke kin den rand zijner witte das overschreden, maar de ziel van Tupman had geen verandering ondergaan — bewondering voor het schoone geslacht was nog haar voornaamste hartstocht. Ter linkerzijde van zijn grooten leidsman zat de dichter Snodgrass en naast hem de groote jager Winkle; de eerste gehuld in een geheimzinnigen blauwen mantel met een kraag van hondevel, en de laatste grooten luister bijzettend aan een nieuw groen jachtbuis, Schotschen halsdoek en vaalbruine spanbroek.

Pickwick's redevoering bij deze gelegenheid en het daarop volgende debat zijn opgenomen in de „Verhandelingen van de Club”. Beide hebben een groote overeenkomst met het redetwisten van andere beroemde lichamen; en daar het altijd belangwekkend is een overeenkomst op te sporen tusschen de handelingen van groote mannen, nemen wij redevoering en debat in deze bladzijden op.

De heer Pickwick merkte op (zegt de Secretaris), dat roem door iederen man op prijs wordt gesteld. Dichterlijken roem werd hooggeschat door zijn vriend Snodgrass, veroveringsroem even hoog door zijn vriend Tupman, terwijl de zucht naar roem op het gebied van sportvermaken de overhand had in de borst van zijn vriend Winkle. Hij (de heer Pickwick) wilde niet ontkennen, dat hij onder den invloed stond van menschelijke hartstochten en menschelijke gevoelens (toejuichingen) — mischien van menschelijke zwakheden — (luide kreten van „Neen”); maar dit wilde hij zeggen, dat, indien ooit het vuur van den eigenwaan in zijn boezem ontvlamd was, zijn verlangen om het menschelijk geslacht tot nut te strekken, het geheel had uitgedoofd. De lof der menschheid te verwerven was zijn voornaamste streven, maar dit streven werd door zijn menscheelievendheid steeds binnen de juiste perken gehouden. (Hevige toejuiching.) Hij had eenigen trots gevoeld — dat bekende hij openhartig, zijn vijanden mochten er van zeggen, wat zij wilden — hij had eenigen trots gevoeld, toen hij de wereld zijn

Stekelbaarzen-leer aanbood; ze mocht beroemd worden of niet. (Een geroep van „Ze is het” en luide toejuiching.) Hij wilde de bewering van dien achtbaren Pickwickist aannemen, wiens stem hij juist gehoord had — ze was beroemd; maar al mocht de roem van die verhandeling zich tot de verst afgelegen deelen der aarde uitstrekken, dan nog zou de trots, waarmede hij aan dat geschrift zou denken, niets zijn, vergeleken met dien, waarmede hij neerkeek op dit schoonste oogenblik van zijn leven. (Toejuichingen.) Hij was een onbeduidend persoon. („Neen, neen.”) Toch kon hij niet ontkennen, dat men hem een zeer vereerende, doch eenigszins gevaarlijke taak had opgedragen. De middelen van vervoer waren slecht en de koetsiers niet zeker van hun zaak. Men moest maar eens om zich heen zien en de tooneelen beschouwen, die zich regelmatig afspeelden.

Overall vielen postwagens om, gingen paarden op hol, sloegen booten om en sprongen stoomketels. (Toejuichingen — een stem roept „Neen.”) Neen! (Toejuichingen.) Laat den geachten Pickwickist, die zoo hard „Neen” riep, nader treden en mij weerspreken, als hij kan. (Toejuichingen.) Wie riep er „Neen”? (Opgewonden gejuich.) Was het een ijdel en teleurgesteld man — hij wilde niet zeggen garen-en-bandverkooper — (luid gelach) — die, na-ijverig op den lof, welke mischien onverdiend zijn (Pickwick's) navorssingen te beurt was gevallen, en zich verbijtend over de slechte beoordeeling van zijn zwakke pogingen tot navolging, nu op deze lage en lasterlijke wijze zich.

De heer Blotton (van Aldgate) nam het woord. Doelde de achtbare Pickwickist op hem? (Kreten van „Tot de orde, President, Ja, Neen, Ga voort, Schei uit,” enz.)

De heer Pickwick wilde zich niet door geschreeuw uit het veld laten slaan. Hij had werkelijk op dien achtbaren heer gezinspeeld. (Groote opgewondenheid.)

De heer Blotton wilde dan alleen maar zeggen, dat hij de lage en valsche beschuldiging van dien achtbaren heer met diepe verachting verwierp. (Uitbundig gelach.) Die achtbare heer was een mispunt. (Verschrikkelijke verwarring en luide kreten van „President” en „Tot de orde”).

De heer A. Snodgrass nam het woord. Hij wendde zich tot den president. (Luister!) Hij wenschte te weten, of die schandelijke twist tusschen twee leden der club mocht voortgaan. (Luister, Luister!).

De president was overtuigd, dat de acht-

bare Pickwickist de uitdrukking, die hij zooveen gebruikt had, zou intrekken.

De heer Blotton verzekerde met allen mogelijken eerbied voor den president, dat dit niet zou gebeuren.

De president achtte het zijn gebiedenden plicht den achtbaren heer te vragen, of hij de uitdrukking, die hem juist ontsnapt was, in haar gewone beteekenis gebruikt had.

De heer Blotton aarzelde niet het tegen-deel te beweren — hij had het woord in een Pickwickschen zin gebezigd. (Luister, Luister!). Hij voelde zich gedrongen te be-kennen, dat hij voor dien achtbaren heer persoonlijk de hoogste achting koesterde; hij had hem slechts als een mispunt be-schouwd uit het oogpunt van een Pickwick-ist (Luister, Luister!).

De heer Pickwick voelde zich zeer be-vredigd door de eerlijke, openhartige en volledige verklaring van zijn achtbaren vriend. Hij verzocht, dat men aan zijn eigen opmerkingen slechts een Pickwick-sche uitlegging zou geven. (Gejuich.).

Hier eindigen de bedoelde notulen en zonder twijfel ook het debat, dat nu zulk een hoogst bevredigende wending had aan-genomen. Wij hebben geen officieele op-gave van de gebeurtenissen, welke de lezer in de volgende hoofdstukken zal ver-haald vinden, maar zij zijn alle zorgvuldig bijeengegaard uit brieven en andere hand-schriften, zoo ontwijfelbaar echt, dat men gerechtigd is, ze in een aaneengeschaakel-den vorm mede te deelen.

HOOFDSTUK II.

De eerste dagreis en de gebeurtenissen op den eersten avond, met de gevolgen daarvan.

De zon, die altijd zoo nauwkeurig op haar tijd past en ook zooveel te doen heeft als een „meid-alleen” in een drukke huis-houding, was den 13den Mei 1827 pas op-gekomen, en nog bezig met licht aan te steken, toen Samuel Pickwick, als een tweede zon, zijn rustplaats verliet, het venster openschoof, en naar buiten keek. Goswell-street lag aan zijn voeten; Goswell-street strekte zich rechts en links uit, zoover zijn gezicht reikte, en de overkant van Goswell-street was al wat hij vlak voor zich aanschouwde. „Evenzoo bekrom-pen”, dacht Pickwick, „zijn de begrippen der filosofen, die zich tevreden stellen met hetgeen vlak voor hen ligt, en niet

naar waarheden zoeken, welke op groote-ren afstand verborgen liggen. Zoo zou het ook mij gaan, indien ik mij vergenoegde met altijd Goswell-street aan te staren, zonder een poging te doen om de thans voor mijn oog verborgen oorden te ont-dekken, welke deze plek aan alle zijden omringen.” Nadat hij deze treffende op-merking had gemaakt, begon hij zijn klee-ren aan te trekken en zijn valies te pakken. Groote mannen zijn zelden zeer kieskeurig op hun uitwendigen tooi; het scheren, aan-kleeden en koffiedrinken nam bij Pickwick niet veel tijd in beslag; en binnen een uur stond hij met zijn valies in zijn hand, zijn verrekijker in zijn jaszak, en zijn notitie-boekje, waarin hij alle ontdekkingen die de moeite waard waren, wilde aanteeke-nen, in zijn vestzakje, bij de standplaats van huurkoetsen in Saint Martin's le Grand.

„Hei daar! Een cabriolet!” riep Pickwick.

„Hier, mijnheer!” schreeuwde een zon-derling staaltje van het Europeesche men-schenras, in een linnen buis, en met een genummerde koperen plaat op zijn borst, alsof hij reeds in een museum van raritei-ten genummerd was. Het was de oppasser. „Hier, mijnheer,” riep hij. „Kom voor den dag, eerste cab!” En nadat de „eerste cab” uit de herberg voor den dag was gekomen, hielp men Pickwick met zijn valies in het rijtuig.

„Golden-Cross” zei Pickwick.

„Dat is maar één shilling, Tom!” zei de voerman knorrig tot zijn vriend den op-passer.

„Hoe oud is dat paard, vriend?” zei Pickwick, toen zij een eindje op weg waren.

„Twee en veertig jaar”, antwoordde de voerman, den vrager zeer onvriendelijk aankijkend.

„Wat?” riep Pickwick uit, terwijl hij zijn notitieboekje voor den dag haalde. De voerman herhaalde zijn gezegde. Pickwick keek den man scherp in het gezicht; maar toen deze geen blijk van verlegenheid gaf, schreef hij de vreemd luidende opgaaf in zijn zakboekje op.

„En hoelang houdt gij hem wel achter-een in het tuig?” vroeg Pickwick nieuwsgierig.

„Twee of drie weken,” was het ant-woord.

„Weken?” herhaalde Pickwick met ver-bazing en deed zijn zakboekje weer open.

„Wij durven hem zelden uitspannen,” zei de voerman zeer onverschillig, „omdat hij zoo zwak is.”

„Omdat hij zoo zwak is?” herhaalde

Pickwick weder met toenemende verbazing.

„Als hij uitgespannen is, kan hij slecht op de been blijven,” vervolgde de voerman, „maar in het tuig kan hij zoo licht niet vallen, als wij het maar wat kort houden. En is hij eenmaal aan den gang, dan loopen de wielen vanzelf. Zoo moet hij wel voort of hij wil of niet.”

Pickwick schreef dit alles woordelijk in zijn notitieboekje op, om het de club voor te lezen, als een zeldzaam bewijs, hoe taai van leven sommige dieren, met name de paarden, zijn. Hij was nauwelijks hiermee gereed, toen zij Golden-Cross bereikten. De voerman sprong van zijn bankje, en Pickwick klom uit het rijtuig, terwijl de heeren Tupman, Snodgrass en Winkle, die hier reeds een poos gewacht hadden, toesnelden om hem te begroeten.

„Hier is de vracht,” zei Pickwick, terwijl hij den voerman een shilling toereikte.

Hoe groot was zijn verbazing, toen de zonderlinge voerman het peld op den grond smeed, en hem in spreekwoordelijke uitdrukkingen het voorstel deed om er eens om te boksen¹⁾.

„Ben je dronken?” riep Snodgrass uit.

„Of gek?” vroeg Winkle.

„Of allebei tegelijk?” voegde Tupman er bij.

„Kom maar op!” riep de voerman, die reeds in het wilde weg om zich heen stopte. „Kom maar op — alle vier!”

„Dat zal een grap worden,” riepen eenige huurkoetsiers. „Raak hem, Sam!” En zij slopen lachend een kring om het vijftal.

„Waarom is dat, Sam?” riep een heer in een gelapten borstrok. „Wat heeft hij gedaan?”

„Gedaan?” riep de voerman. „Wat heeft hij mijn nummer op te schrijven?”

„Ik heb uw nummer niet opgeschreven,” zei de verbaasde Pickwick.

„Zou iemand gelooven,” vervolgde de voerman, de toeschouwers aansprekend, „dat een verklikker het hart zou hebben, om, wanneer hij een eerlijk man uithoort, nog voor zijn oogen alles op te schrijven wat hij zegt?”

Nu ging voor Pickwick een licht op; het gold zijn notitieboekje.

„Heeft hij dat gedaan?” vroeg een andere voerman.

„Ja zeker,” antwoordde de eerste. „En nu hij ziet, dat ik hem zijn loon wil geven, roept hij er drie getuigen bij. Maar hij zal er van lusten, al krijg ik er zes maanden voor!” Daarop smeed hij zijn hoed van zijn hoofd, sloeg Pickwick den bril van zijn neus, gaf hem een paar stompen op de borst, sprong toen als een dolleman in het rond, en schermde zoo geducht met zijn vuisten, dat Snodgrass, Winkle en Tupman tegelijkertijd eenige stooten kregen, die met de juistheid van een bekwaam bokser op den neus, de borst en het onderlijf dezer heeren werden gericht. Dit alles was het werk van een halve minuut.

„Is hier geen agent?” vroeg Snodgrass.

„Leg ze onder de pomp!” was de raad van een oliekoekenverkooper.

„Het zal u berouwen,” zei Pickwick.

„Verklikkers!” riep het volk.

„Kom maar op!” schreeuwde de voerman, die onophoudelijk zijn vuisten in beweging hield.

De omstanders hadden zich eerst vergeenoegd met het gevecht stilzwijgend aan te zien; maar toen zij hoorden zeggen, dat de Pickwickisten verklikkers waren, begonnen zij inderhaast te beraadslagen of het niet goed zou zijn het voorstel van den driftigen oliekoekenman ten uitvoer te brengen; en wie weet hoe de zaak zou zijn afgeloopen, indien de tusschenkomst van iemand, die op dit oogenblik aankwam, geen einde aan het tumult had gemaakt.

„Wat is er te doen?” vroeg een lange magere jongeman, in een groene jas, die de herberg uitkwam.

„Verklikkers!” riep het volk weer.

„Neen, waarlijk niet,” zei Pickwick, op een toon, die een onpartijdig toehoorder moest overtuigen.

„Niet, — niet?” vroeg de jongeman, terwijl hij, door middel van zijn ellebogen, welke hij vrij onzacht met de aangezichten van hen, die hem in den weg stonden, in aanraking bracht, zich een weg door het gedrang baande.

Pickwick verhaalde hem in weinig woorden, hoe de zaak zich had toegedragen.

„Kom maar meel!” zei de groenrok, terwijl hij Pickwick bij den arm greep. „Hier, nummer 924,” vervolgde hij: „daar is uw vracht, en maak nu dat ge wegkomt — fatsoenlijke lieden — kennissen van mij — houd je bek maar; hierheen, mijnheer! — waar zijn de andere heeren? — misverstand, zie ik — wees maar tevreden — het kan geen kwaad — wel betalen — zal zijn

1) Onder het Londensch gemeen is het zeer gewoon, dat iemand, die een ander te lijf wil, dezen vraagt, of hij om een of andere kleinigheid met hem wil boksen, om het gevecht den schijn te geven van een weddenschap, die door een bokspartij wordt beslist, en zich zoo buiten het bereik der wet tegen gewelddadige aanvallen te houden.

loon wel krijgen — smeerlap van een kerel." Met nog een aantal zulke afgebroken gezegden, die hij zonder ophouden en met buitengewone snelheid aan elkander reeg, ging de vreemdeling vooruit naar de herberg, waarheen Pickwick en zijn vrienden hem volgden.

"Aannemen!" riep de vreemdeling, terwijl hij met geweldige drift aan de schel trok. „Vijf glazen cognacgrog — heet en sterk — ook bezeerd, mijnheer? — rauwe biefstuk voor mijnheer zijn oog, hoort gij? — niets beter dan dat — koude lantaarnpaal ook goed, maar ongemakkelijk — gek figuur, op straat een half uur lang met zijn oog tegen een lantaarnpaal te staan." Daarop goot de vreemdeling in één teug, zonder adem te halen, ruim een halve pint dampende cognacgrog in zijn keel en zette zich toen zoo bedaard op een stoel, alsof hij niets ongewoons had verricht.

Terwijl zijn drie vrienden bezig waren den vreemdeling hun dank te betuigen, had Pickwick den tijd om het voorkomen en de kleding van dezen man in oogenschouw te nemen.

Hij was ongeveer middelgroot, hoewel zijn magerheid en de lengte van zijn beenen hem veel langer deden schijnen. De groene rok was, in den tijd toen de smalle panden in de mode waren, een pronkkleed geweest, maar ongetwijfeld voor iemand gemaakt, die veel korter was dan de vreemdeling, want de kaalgesleten mouwen reikten niet eens tot aan zijn handen. Van voren was de jas geheel dichtgeknoopt, hetgeen de naden van den rug bijna deed barsten, en een oude stropdas zonder boordje versierde zijn hals. Zijn zwarte broek had eenige van die glanzende plekken, welke een langen diensttijd aanduiden, en was met souspieds strak over een paar oude gelapte schoenen getrokken, waarschijnlijk om de morsige witte kousen te verbergen, die evenwel duidelijk zichtbaar waren. Zijn lange zwarte haren hingen in verwarde lokken aan beide zijden onder den rand van zijn smerigen hoed; en tusschen de boorden van zijn handschoenen en de opslagen van zijn mouwen zag men het bloote vel van zijn armen te voorschijn komen. Zijn gezicht was mager en bleek, en zijn geheele voorkomen had iets eigendommelijks, dat moeilijk te beschrijven is, maar op een onmiskenbare wijze een vermete en koelbloedige onbeschaamdheid aanduidde.

Zoo zag de man er uit, dien Pickwick door zijn bril (dien hij gelukkig teruggekregen had) aanstaarde, en wien hij, toen

zijn vrienden eindelijk zwegen, op zijn beurt zijn hartelijken dank voor de bewezen hulp betuigde.

"Al goed!", zei de vreemdeling, die hem spoedig in de rede viel; — „genoeg gezegd. Een knappe bokser, die voerman — maar als ik uw vriend met het jachtbuis was geweest — duivels, zou hem geraakt hebben — oliekoekenman er bij — mij niet klein krijgen."

Deze onsamenhangende rede werd afgebroken door den voerman, die naar Rochester moest, en binnenkwam om te zeggen, dat de „Commodore" terstond zou afrijden.

"Commodore!" riep de vreemdeling opspringend uit. „Daarmee moet ik weg — plaats genomen — buitenop — gij zult den cognac wel betalen — geen klein geld — groote haast."

Het geval wilde, dat Pickwick en zijn drie reisgenooten insgelijks besloten hadden om Rochester tot hun eerste rustplaats te maken, en nadat zij hun nieuwen bekenden hadden medegedeeld, dat zij naar dezelfde stad gingen, spraken zij af om de achterbanken der diligence te bezetten, waar zij bij elkander konden blijven.

"Een — twee — hoep!" zei de vreemdeling, terwijl hij Pickwick met zooveel overijling naar boven duwde, dat het dezen zeer moeilijk viel zijn gewone deftigheid eenigszins te bewaren.

"Ook bagage, mijnheer?" vroeg de conducteur.

"Wie — ik? Dit pakje — anders niet — ander goed vooruit met het schip — pak-kisten — zoo groot als huizen — zwaar — verduiveld zwaar," zei de vreemdeling, terwijl hij alle moeite deed, om het pakje, dat naar zijn grootte en vorm te oordeelen, één hemd en één zakdoek bevatte, in zijn zak te stoppen.

"Buk — hoofdēn omlaag!" riep de luidruchtige vreemdeling, toen zij onder den lagen boog kwamen, welke in dien tijd den ingang van het koetsplein vormde. „Gevaarlijk hier — laatst nog — vijf kinderen — moeder — lange vrouw — at een boterham — dacht niet om de poort — bons — krak — kinderen kijken op — moeders hoofd er af — boterham nog in de hand — geen mond om hem in te steken — ijselijk — Gij kijkt naar Whitehall, mijnheer? — mooi gebouw — klein venster — daar ook iemands hoofd er af — keek ook niet genoeg voor zich uit — hè!"¹⁾

"Ik dacht juist na," zei Pickwick „over de

1) Karel I werd voor Whitehall onthoofd, en door een venster op het schavot gebracht. VERT.

zonderlinge onstandvastigheid van het ondermaansche."

"Ha! ik begrijp — den eenen dag de deur van het paleis in — den anderen het venster uit. — Filosoof mijnheer?"

"Ik ben tenminste gewoon waar te nemen en na te denken," antwoordde Pickwick.

"Ik ook — de meeste menschen, als zij weinig te doen en nog minder te verdienen hebben. — Dichter, mijnheer?"

"Mijn vriend Snodgrass heeft veel aanleg voor poëzie," antwoordde Pickwick.

"Ik ook," zei de vreemdeling. "Helden-dicht — tienduizend regels — Juli-revolutie — op de plek geschreven — Mars over dag — Apollo des nachts — in den eenen arm het geweer — in den anderen de lier."

"Zijt gij dan pe soonlijk tegenwoordig geweest bij die glorieijke gebeurtenis?" vroeg Snodgrass.

"Tegenwoordig? Of ik! — mijn geweer afgeschoten — een idee in het hoofd — naar de herberg — opgeschreven — terug — afgevuurd — weer een idee — weer naar de herberg — pen en inkt — weer terug — een heerlijke tijd, mijnheer! — Jager, mijnheer?" vroeg hij, zich plotseling tot Winkle wendend.

"Zoo'n beetje, mijnheer," antwoordde deze.

"Een edele liefhebberij! — Honden, mijnheer?"

"Op het oogenblik niet," was het antwoord.

"O, moest honden houden — schrandere dieren — ook eens een hond — staande hond — verbazend schrandere — eens uit jagen — kwam binnen een heining — floot — hond kwam niet — floot nog eens — nog niet — Ponto! — bleef staan — Ponto, Ponto! — bewoog zich niet — stond naar een bord te kijken — ging ook kijken — las: „De boschwachter heeft order, alle honden, die hij binnen deze heining vindt, dood te schieten." Wilde daar niet voorbij — verbazend schrandere, — hè?"

"Een zeer opmerkenswaardige omstandigheid," zei Pickwick. "Wilt gij mij veroorloven die op te teekenen?"

"Gaarne, mijnheer, gaarne — nog honderd anecdoten van hetzelfde dier. — Een mooi meisje mijnheer! Dit laatste gezegde werd tot Tupman gericht, die een meisje, dat hun tegenkwam, met een bijzonder vriendelijken blik had vereerd.

"Ja, zeker," zei Tupman.

"Engelsche meisjes niet zoo mooi als de Spaansche — edele vormen — zwart haar

— zwarte oogen — lieve schepseltjes — heerlijk."

"Zijt gij dan in Spanje geweest, mijnheer?" vroeg Tupman.

"Gewoond — jarenlang."

"Veel avonturen, mijnheer?" vroeg Tupman.

"Avonturen? — Bij duizenden. — Don Bolaro Fizzgig — een Grande van Spanje — eenige dochter — Donna Christina — statige dame — smoorlijk op mij verliefd — ijverzuchtige vader — grootmoedige dochter — knappe Engelschman — Donna Christina wanhopig — blauwzuur ingenomen — maagpomp in mijn valies — operatie gedaan — de oude Bolaro opgetogen — keurt ons huwelijk goed — handen in elkander en een vloed van tranen — uiterst romantisch."

"Is deze dame tegenwoordig in Engeland, mijnheer?" vroeg Tupman, op wien de vermelding van haar bekoorlijkheden een diepen indruk had gemaakt.

"Dood, mijnheer — dood," zei de vreemdeling, terwijl hij het overschot van een katoenen zakdoek voor zijn rechteroog hield. "Nooit weer goed na dat pompen — gestel ondermijnd — werd het slachtoffer."

"En haar vader?" vroeg de poëtische Snodgrass.

"Wroeging en ellende," zei de vreemdeling. "Op eens verdwenen — de stad er vol van — overal zoeken — niets te vinden — fontein op de markt hield in eens op met springen — weken lang — schoon-gemaakt — vijver afgetapt — schoonvader met zijn hoofd in de groote pijp, met een geschreven biecht in zijn rechterlaars — er uitgehaald en de fontein weer aan den gang."

"Wilt gij mij vergunnen, den inhoud van dien kleinen roman op te schrijven?" vroeg Snodgrass diep getroffen.

"Gaarne, mijnheer, gaarne — nog vijftig, als gij ze hooren wilt. — Een vreemd leven, dat ik gehad heb — vol avonturen."

Op deze wijze ging de vreemdeling voort, tusschenbeide eens afbrekend om een glas bier te drinken, als de diligence van paarden verwisselde, tot zij de brug van Rochester bereikten, tegen welken tijd de zakboekjes, zoowel van Pickwick als van Snodgrass, bijna volgeschreven waren met een bloemlezing uit zijn avonturen.

"Welk een prachtige ruïne!" riep Snodgrass uit, met al het dichterlijke vuur dat hem eigen was, toen zij het statige oude kasteel in het gezicht kregen.

"Welk een onderwerp van nasporingen voor een oudheidkenner," waren de woor-

den, die Pickwick ontvielen, toen hij zijn verrekijker voor zijn oog plaatste.

„O zoo mooi,” zei de vreemdeling. „Zware muren — ingevallen bogen — donkere gaten — gebroken trappen — dan de kerk — graflucht — lage deuren — rare snaken, die monniken — telkens vindt men wat — munten en penningen — sabels ook — en oude legenden — vreemde histories.” Met deze alleenspraak ging de vreemdeling voort, tot de diligence voor de herberg „De Stier” in de Highstreet stilhield.

„Blijft gij hier, mijnheer?” vroeg Winkle den vreemdeling.

„Ik — neen — maar u zou ik het raden — Wrights is het andere logement — duur — geweldig duur — een halve kroon op de rekening, als je den kellner maar aankijkt.”

Winkle keerde zich om, en fluisterde met Pickwick en de anderen; allen knikten. Pickwick trad nader, en sprak den vreemdeling aan.

„Gij hebt ons dezen morgen een gewichtigen dienst bewezen, mijnheer,” zei hij. „Wilt gij ons vergunnen u een gering blijk van onze dankbaarheid te geven, door u te verzoeken, ons met uw gezelschap bij den maaltijd te vereeren?”

„Met zeer veel genoegen. — Niet onbescheiden — maar gebraden hoenders en champignons — heerlijk! Hoe laat?”

„Laat eens zien!” hernam Pickwick, op zijn horloge kijkend. „Het is nu drie, zullen wij zeggen vijf uur?”

„Opperbest,” zei de vreemdeling. „Vijf uur precies — tot weerziens dan!” Hiermee lichtte hij zijn hoed eenige duimen van zijn hoofd, zette dien vrij scheef weer op, en ging heen met het pakje, dat half uit zijn rokzak kwam kijken.

„Blijkbaar een reiziger, die vele landen heeft doorgezworven, en een nauwkeurig opmerker is van menschen en dingen,” zei Pickwick.

„Ik had gaarne dat gedicht eens gelezen,” zei Snodgrass.

„Ik had dien hond wel eens willen zien,” zei Winkle.

Tupman zei niets; maar hij dacht aan Donna Christina, de maagpomp en de fontein, en zijn oogen schoten vol tranen.

Nadat zij een middagmaal in een afzonderlijke kamer besteld en de slaapvertrekken bezichtigd hadden, ging het gezelschap uit, om de stad en haar omgeving in oogenschouw te nemen.

Bij het lezen der aantekeningen van den geleerden Pickwick over de vier steden

Stroud, Rochester, Chatham en Brompton, is het ons gebleken, dat zijn gedachten over haar uitwendig voorkomen in geen wezenlijk opzicht van die der andere reizigers verschillen, welke dezelfde plaatsen zijn doorgetrokken. Zijn algemeene beschrijving kan gemakkelijk wat worden verkort.

„De voornaamste voortbrengselen dezer steden,” zegt de heer Pickwick, „schijnen in soldaten, matrozen, Joden, krijt, garnalen, officieren en kruiers te bestaan. De waren, die men meestal op de straten te koop ziet, zijn oude kleeren, harde beschuit, appels, platvisch en oesters. De straten hebben een druk en levendig voorkomen, door de gezellige vroolijkheid der militairen. Het is streelend voor een menschlievend gemoed, wanneer men deze dapperen, door een morele en materiele opgewondenheid overweldigd, waggelend ziet voortstappen; vooral wanneer men bedenkt, dat het naloopen en voor den gek houden dezer brave lieden een goedkoop en onschuldig vermaak voor de jeugdige bevolking oplevert.

„Het verbruik van tabak in deze steden,” vervolgt de heer Pickwick, „moet zeer groot zijn; en de geur, die in de straten hangt, is gewis zeer aangenaam voor iemand, die veel van rooken houdt. Een oppervlakkig reiziger zou ontevreden kunnen zijn over de morsigheid, welke deze steden kenmerkt; maar voor hen, die haar als een blijk van de drukte en den bloei van den koophandel beschouwen, is zij zeer aangenaam.”

Precies om vijf uur kwam de vreemdeling, en kort daarop was het middagmaal gereed. Hij was van zijn pakje ontslagen, maar had geen verandering in zijn kleeding aangebracht, en was, zoo mogelijk, nog spraakzamer dan tevoren.

„Wat is dat?” vroeg hij, toen de kellner het deksel van een der schotels nam.

„Tong, mijnheer!”

„Tong! — ah — heerlijke visch — komt uit Londen — manden vol — wagens vol — altijd aftrek — een glas wijn, mijnheer?”

„Gaarne,” antwoordde Pickwick, en de vreemdeling dronk een glas, eerst met hem en vervolgens met elk lid van het gezelschap, met bijna dezelfde snelheid als waarmee hij praatte.

„Duivelsch woelig op de trap, vriend,” zei de vreemdeling tot den kellner. „Banken naar boven — timmerlieden naar beneden — lampen — glazen — harpen — wat is er aan de hand?”

„Een bal, mijnheer,” antwoordde de kellner, „ten bate van een weldadig genootschap.”

„Weet gij ook, of er hier in de stad veel mooie meisjes zijn?” vroeg Tupman, met zeer veel belangstelling aan den vreemdeling.

„Verscheidene — Kent, mijnheer — iedereen weet het van Kent — appelen, kersen, hop en vrouwen. — Glas wijn, mijnheer?”

„Met genoeg,” antwoordde Tupman. De vreemdeling schonk in en ledigde zijn glas in één teug.

„Ik zou er gaarne bij zijn,” zei Tupman een poos later, weer aan het bal denkend. Zeer gaarne.”

„Beneden zijn kaartjes te krijgen,” viel de kellner hierop in. „De prijs is een halve guinje, mijnheer.”

Tupman gaf nogmaals zijn verlangen te kennen om het feest bij te wonen, maar daar hij in het sombere oog van Snodgrass en den verstrooid rondwalenden blik van Pickwick geen antwoord vond, viel hij met lust op den portwijn en het dessert aan, die juist waren klaargezet. De kellner verwijderde zich, en het gezelschap had nu het genot der gezellige uurtjes na een maaltijd voor zich.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei de vreemdeling. „De flesch staat stil — laat haar rondgaan — met de zon mee — uitdrinken — geen staartjes!” Hiermee ledigde hij zijn glas, en schonk het weer vol, met het gezicht van iemand, die er aan gewoon is.

Men liet nog eenige flesschen komen. De vreemdeling bleef praten, en de Pickwickisten bleven luisteren. Tupman kreeg met ieder oogenblik meer lust in het bal. Het gelaat van Pickwick prijkte met een gloed van algemeene menschenliefde; Winkle en Snodgrass waren in slaap gevallen.

„Daar beginnen zij,” zei de vreemdeling. „Hoor maar — violen stemmen — klaar — nu gaan zij aan den gang.” De mengeling van geluiden, die men uit de danszaal hoorde, kondigde het begin der eerste quadrille aan.

„Wat zou ik er gaarne bij zijn,” zei Tupman weer.

„Ik ook,” zei de vreemdeling. — „Verwenschte bagage — onderweg — geen rok om aan te trekken — gek genoeg — hè?”

Algemeene menschenmin was een hoofdtrek van de theorie der Pickwickisten en niemand was ijveriger in de toepassing van dit edele beginsel, dan Tracy Tupman. Het is bijna ongelooftelijk, hoeveel malen, zoo-

als in de notulen der club is aangeteekend, deze menschliefvende man arme lieden bij de andere leden aan huis zond, ten einde om afgelegde kleeren of geldelijken steun te vragen.

„Ik zou u zeer gaarne een pak kleeren van mij leenen,” zei Tupman, „maar gij zijt nogal mager, en ik ben...!”

„Tamelijk dik — een volwassen Bacchus — zonder wijngaardblaren — van zijn ton gestapt — in een nieuwerwetschen rok — ha, ha — Reik mij de flesch eens aan!”

Of Tupman eenigszins verontwaardigd was over den bevelenden toon, waarop de vreemdeling hem verzocht de flesch aan te reiken, of zich eenigszins geraakt voelde, dat men een voornaam lid van de Pickwick-club met een Bacchus zonder ton vergeleek, is tot nog toe niet uitgemaakt. Hij reikte de flesch aan, kuchte een paar malen, en staarde den vreemdeling een poos vrij barsch in het gezicht; daar deze zich echter volstrekt niet aan dien blik scheen te storen, werd hij langzamerhand weer vriendelijker gestemd, en vatte het onderwerp van het bal weer op.

„Ik wilde zeggen, mijnheer,” zei hij, „dat mijn kleeren u te wijd zijn, maar dat een pak van mijn vriend Winkle u misschien beter zou passen.”

De vreemdeling nam met zijn oogen de maat van mijnheer Winkle, glimlachte van genoeg, en zei: „Precies van pas.”

Tupman keek om zich heen. De wijn, die zijn slaapverwekkend vermogen op de heeren Snodgrass en Winkle had uitgeoefend, had eindelijk ook de zinnen van Pickwick overmeesterd. Hij was al stiller en stiller geworden; en thans was zijn hoofd op zijn borst gezonken, terwijl een aanhoudend snorken het eenige geluid was, dat de tegenwoordigheid van den grooten man verried.

De verzoeking, welke Tupman voelde, om naar het bal te gaan en de dames van Kent het hof te maken, was zeer groot. De verzoeking om den vreemdeling mee te nemen, was niet geringer. Hij kende niemand in de stad, en de vreemdeling scheen zoo bekend te zijn, alsof hij er zijn geheele leven had gewoond. Winkle zat te slapen, en Tupman had ondervinding genoeg in zulke zaken, om te weten, dat zijn vriend, volgens den gewonen loop der dingen, zoodra hij ontwaakte, naar bed zou gaan. Nog aarzelde hij. „Schenk eens in!” zei de onvermoeibare vreemdeling.

Tupman voldeed aan dit verzoek; en dit laatste glas gaf hem den noodigen moed, om een besluit te nemen.

„De slaapkamer van Winkle is achter de mijne,” zei hij. „Als ik hem wakker maakte zou ik hem toch niet kunnen doen begrijpen, wat ik wilde. Maar ik weet, dat hij een nieuw pak kleeren heeft meegebracht. Daarmee zoudt gij naar het bal kunnen gaan, en het terstond weer uittrekken als wij terugkomen; dan behoeft hij er niets van te weten.”

„Prachtig,” zei de vreemdeling. „Uitmunten bedacht — drommels raar loopt het toch — veertien rokken in de koffers en een rok van een ander te moeten aantrekken — maar gij zijt een genie — een genie zeg ik.”

„Nu moeten wij nog kaartjes nemen,” zei Tupman.

„Het is niet de moeite waard een guinje te wisselen,” hernam de vreemdeling. „Wij zullen er om raden, wie voor allebei betalen zal. Gooi maar een souverain op.”

Hij won het. Tupman schelde, betaalde twee kaartjes, en na verloop van een kwartier was de vreemdeling in een volledig balkostuum van den heer Nathaniël Winkle gekleed.

„Het is een nieuwe rok,” zei Tupman, toen de vreemdeling zich met veel genoegen in den spiegel bekeek. „De eerste, die met onze clubknoopen is gemaakt.” Hij wees zijn metgezel de groote vergulde knopen, waarop in het midden het borstbeeld van den heer Pickwick, met de letters P. C. aan beide zijden, gestempeld was.

„Het portret van den oude,” zei de vreemdeling, „en P. C. — wat beteekent dat? — wat beduidt P. C.?”

Tupman verklaarde hem de geheimzinnige teekens, niet zonder eenige verbazing en misnoegen over zijn onwetendheid.

„Wat kort van taille,” zei de vreemdeling, terwijl hij zijn leden verwrong, om de achterknoopen te zien, die hem halverwege op den rug zaten. „Lijkt wel een brievenbestellersjas — zonderlinge rokken — aangenomen werk — niet aangemeten — zonderling spel van het noodlot — de langen krijgen korte rokken, en de korten lange.” Zoo voortbabbelend bracht hij zijn of liever Winkle's kleeding in orde, en ging vervolgens de trap op naar de danszaal.

„Welke namen, mijnheer?” zei de knecht, die aan de deur stond. Tupman wilde zeggen, hoe hij heette, toen de vreemdeling hem weerhield.

„Geen namen,” zei hij, en fluisterde daarop Tupman in: „Namen deugen niet — anders goed, maar hier onbekend — goed genoeg voor een klein gezelschap, maar ma-

ken hier geen indruk op het publiek — incognito is het best. — Heeren van Londen,” vervolgde hij tegen den knecht, — „voornamelijk vreemdelingen, — wat je maar wilt.” De deur werd geopend, en zij traden de danszaal binnen.

Het was een lang vertrek, bezet met banken, die met een roode stof overtrokken waren, en door waskaarsen op glazen kronen verlicht. De muzikanten zaten ergens boven in een hokje. In een aangrenzend vertrek waren twee speeltafeltjes geplaatst, waaraan twee paar oude dames en een overeenkomstig aantal bejaarde heeren whist zaten te spelen. De finale der eerste quadrille was gespeeld, de dansers wandelden in de zaal rond, en Tupman plaatste zich met zijn makker in een hoek, om het gezelschap eens op te nemen.

„Bekoorlijke vrouwen,” zei Tupman.

„Wacht maar,” zei de vreemdeling. „Gij zult grappen zien. — De voornaamste zijn er nog niet. — Het gaat hier aardig toe. De eerste klasse wil de tweede, de tweede de derde, en de derde de laagste niet kennen.”

„Wie is die kleine jongen in dat soldatenpakje?” vroeg Tupman.

„St! — stil! — kleine jongen — soldatenpakje — schaam u wat! — jonkman — vaandrig van het zeven en negentigste regiment. — Snipe — aanzienlijke familie.”

Op dit oogenblik werden achtereenvolgens de voornaamste lieden der stad door den knecht aangediend. De directeur van het dok, de commandant van het garnizoen, en andere aanzienlijke personen, elk met zijn vrouw en dochters. Tupman zag terstond, dat de vreemdeling de waarheid had gesproken; want deze groote heeren en dames begaven zich naar het boveninde van de zaal, en bleven daar bij elkander, zonder iemand van het overige gezelschap, dat zij met statige blikken beschouwden, met een woord te verwaardigen. In het andere gedeelte der zaal volgden de overige aanwezigen hun voorbeeld, en verdeelden zich in eenige groepen, die zich zoo dicht aan elkander hielden gesloten, alsof de minste gemeenschap met een lageren rang hen zou hebben besmet. De officieren van het 97ste regiment maakten hierop echter een uitzondering; zij bewogen zich, met benijdenswaardige vrijheid, door alle klassen heen, van de hoogste tot de laagste, zonder dat hun dit kwalijk werd genomen. In hetzelfde voorrecht deelde een klein, dik mannetje, met een krans van borstelig zwart haar om zijn hoofd, en een groote kale plek er bovenop — de officier

van gezondheid, dokter Slammer. Hij snoef met iedereen, praatte met iedereen, lachte, danste, maakte grappen, speelde whist, deed alles, en was overal. Bij deze bezigheden, hoe talrijk zij ook reeds mochten zijn, nam de dokter er nog een waar, van meer belang dan een der overige; hij maakte namelijk met den grootsten ijver het hof aan een kleine, oude, weduwe, wier rijke kleeding en juweelen te kennen gaven, dat zij een zeer welkome partij voor iemand met een beperkt inkomen zou zijn.

den anderen kant van de zaal, bleef tegen den schoorsteenmantel geleund staan, en begon met een blik vol eerbiedige, droefgeestige teederheid het bolle gezicht der oude dame aan te staren. Stom van verbazing sloeg Tupman hem gade. De vreemdeling maakte rassche vorderingen. De weduwe liet haar waaier vallen, de vreemdeling raapte dien op, en bood hem haar aan — een glimlach — een buiging — een gesprek van weinig woorden. De vreemdeling snelde heen, en kwam met den cere-

WAT! STELDE HIJ ZIJN VRIEND AAN HAAR VOOR?

De oogen van Tupman en zijn metgezel waren een poos op den dokter en de weduwe gevestigd geweest, toen de vreemdeling zijn stilzwijgen afbrak.

„Schatrijk oud wijf — ingebeelde dokter — grap hebben,” waren de afgebroken gezegden, die hem ontvielen.

Tupman keek hem vragend aan.

„Ik moet met de weduwe dansen,” zei de vreemdeling.

„Wie is zij?” vroeg Tupman.

„Weet het niet — nooit gezien — den dokter een hak zetten — ga er op los.” De vreemdeling begaf zich zonder dralen naar

Diekens. Pickwick-club 2

moniemeester terug; daarop volgde een pantomime van voorstellen; en de vreemdeling en mevrouw Budger namen plaats in de quadrille.

Hoe groot de verwondering van Tupman over zulk een voortvarendheid ook zijn mocht, kon zij toch niet bij de verbazing van den dokter halen. De vreemdeling was jong en de weduwe voelde zich geveleid. De weduwe sloeg geen acht op de beleefdheden van den dokter, evenmin als zijn koelbloedige medeminnaar op zijn verontwaardiging. Dokter Slammer stond versteend. Zou hij, dokter Slammer van het

97ste regiment, in een oogenblik verdrongen worden door een man, dien niemand kende? Onmogelijk! En toch was het zoo; daar stonden zij. Wat! stelde hij zijn vriend aan haar voor? Kon Slammer zijn oogen gelooven? Hij keek nog eens, en moest tot zijn leedwezen bekennen, dat hij goed gezien had. Mevrouw Budger danste met Tupman; het was maar al te waar. Daar zag hij de weduwe, die met ongewone vlugheid heen en weer sprong, en Tupman, die zijn passen maakte met een gezicht, zoo ernstig, alsof het een doodzonde zou zijn geweest, onder een quadrille te lachen.

Stilzwijgend en geduldig verdroeg de dokter dit alles, evenals het aanbieden van ververschingen, en het praten en lachen, dat er op volgde; maar eenige seconden, nadat de vreemdeling de zaal had verlaten, om mevrouw Budger naar haar rijtuig te geleiden, stoof hij naar buiten, terwijl al zijn opgekropte gramschap in eens dreigde uit te barsten, en zijn drift hem het zweet langs zijn gezicht deed loopen.

De vreemdeling kwam juist met Tupman terug. Hij sprak fluisterend en lachte. Hij had gezegevierd! De kleine dokter dorstte naar zijn bloed.

„Mijnheer!” zei de dokter met een verschrikkelijke stem, terwijl hij een kaartje uit zijn zak haalde: „ik heet Slammer — dokter Slammer van het 97ste regiment, mijnheer! Mijn kaartje, mijnheer! mijn kaartje!” Hij wilde nog meer zeggen, maar zijn woede deed hem bijna stikken.

„Ah!” zei de vreemdeling koel, „Slammer — zeer verplicht — zoo gezond als een visch — maar zoodra ik wat mankeer, zal ik u laten roepen.”

„Mijnheer!” bulderde de woedende dokter, „gij zijt een intrigant, een lafbek, een leugenaar! Zal niets u bewegen, mij uw kaartje te geven?”

„O, ik begrijp het al,” zei de vreemdeling, half tot zich zelf; — „punch te sterk — gastheer al te mild — limonade veel beter — benauwde zaal — heer op jaren — morgen ziek — jammer — jammer.” En hij ging een paar stappen verder.

„Gij logeert hier in huis, mijnheer!” zei de verontwaardigde Slammer. „Gij zijt nu dronken, mijnheer! Gij zult morgen van mij hooren, mijnheer! Ik zal u wel uitvinden, mijnheer!”

„Liever dat gij mij uitvindt, dan dat gij mij thuis vindt,” antwoordde de onkwetsbare vreemdeling.

Dokter Slammer keek hem aan, alsof hij hem wilde verslinden, terwijl hij zijn hoed diep in zijn oogen drukte; en de vreemde-

ling ging met Tupman naar boven, om den niets kwaads vermoedenden Winkle de geleende kleeren terug te brengen.

Deze heer lag in een gerusten slaap, en de vreemdeling trok snel zijn eigen kleeren weer aan, terwijl hij zeer vroolijk over het gebeurde schertste. Ook Tupman, wiens hoofd door den wijn, de punch, het licht en de dames geheel op hol was gebracht, vond de geheele zaak een alleraardigste grap. Zoodra zijn nieuwe vriend vertrokken was, begon hij zich te ontkleeden; het kostte hem veel moeite, om in zijn slaapmuts het gat te vinden, waarin hij zijn hoofd moest steken, en onder de pogingen, welke hij daartoe aanwendde, stiet hij zijn kaars om. Na een reeks van mislukte proeven gelukte het hem evenwel in bed te komen, en kort daarop sluimerde hij in.

Den volgenden morgen had het nauwelijks zeven uur geslagen, toen Pickwick's schrandere brein, door een luid kloppen aan zijn kamerdeur, uit den staat van bewusteloosheid werd gewekt, waarin de slaap het had doen verzinken.

„Wie is daar?” riep hij, terwijl hij overeind kwam.

„De schoenpoetser, mijnheer!”

„Wat wil je?”

„Zoudt gij mij, als 't u belieft, kunnen zeggen, mijnheer, wie van de heeren van uw gezelschap een blauwen rok draagt met vergulde knopen, met P. C. er op?”

„Hij zal den rok gekregen hebben om af te borstelen,” dacht Pickwick, „en vergeten zijn, bij wien hij wezen moet.” — „Mijnheer Winkle,” riep hij, „De derde kamer aan je rechterhand.”

„Dank u, mijnheer!” zei de schoenpoetser, en verwijderde zich.

„Wat is er?” riep Tupman, toen een geweldig kloppen aan zijn deur hem uit zijn diepe sluimering wekte.

„Kan ik mijnheer Winkle spreken?” vroeg de schoenpoetser buiten de deur.

„Winkle — Winkle!” schreeuwde Tupman, zich naar de deur van de andere kamer keerend.

„Hollo!” antwoordde een doffe stem, die van onder het dek scheen te komen.

„Daar is iemand voor u aan de deur!” En toen Tupman lang genoeg wakker was gebleven, om er zooveel uit te krijgen, keerde hij zich om, en sliep weer in.

„Voor mij?” zei Winkle, terwijl hij opstond en haastig eenige kleeren aantrok. „Zoo ver van de stad! Wie zou mij hier willen spreken?”

„Een heer in de koffiekamer, mijnheer,” antwoordde de schoenpoetser, toen Winkle

de deur opende. „Hij zegt, dat hij u geen oogenblik zal ophouden, maar dat hij u noodzakelijk spreken moet.”

„Dat is vreemd,” zei Winkle. „Ik ben dadelijk beneden.”

Hij wikkeld zich haastig in een kamerjapon, en ging naar beneden. Een oude vrouw en een paar kellners waren bezig de koffiekamer schoon te maken, en een officier in klein tenue stond uit het venster te kijken. Hij keerde zich om, toen Winkle binnentrad, en maakte een stijve buiging; daarop liet hij de bedienden zich verwijderen, sloot zorgvuldig de deur, en zei: „Mijnheer Winkle, naar ik meen?”

„Juist,” antwoordde deze. „Mijn naam is Winkle.”

„Dan zal het u niet verwonderen, mijnheer, wanneer ik u zeg, dat ik u kom spreken uit naam van mijn vriend, dokter Slammer, van het zeven en negentigste regiment.”

„Dokter Slammer?” zei Winkle.

„Dokter Slammer,” herhaalde de officier. „Hij heeft mij verzocht, u te zeggen, dat uw gedrag gisteravond van zulk een aard was, dat geen fatsoenlijk man het zich kan laten welgevalen, en dat ook geen fatsoenlijk man zich zoo iets kan permitteeren.”

Winkle's verbazing was te echt en te duidelijk, dan dat zij den vriend van dokter Slammer had kunnen ontgaan. Hij vervolgde dus: „Mijn vriend, dokter Slammer, heeft mij ook verzocht, u te zeggen, dat hij vast overtuigd is, dat gij gisteravond geheel of ten deele dronken moet zijn geweest, en misschien niet recht wist, welke belediging gij hem aandeedt. Hij heeft mij opgedragen, u te zeggen, dat, indien gij u daarmee mocht willen excuseeren, hij zich tevreden zal stellen met een geschreven verontschuldiging, die ik zal dicteeren.”

„Een geschreven verontschuldiging?” herhaalde Winkle op een toon van de hoogste verbazing.

„Gij weet wel wat er anders geëischt wordt,” hernam de vreemdeling koel.

„Heeft men u deze boodschap werkelijk aan mij opgedragen?” vroeg Winkle, die niet wist, wat hij van dit zonderlinge voorstel denken moest.

„Ik ben er zelf niet bij geweest,” antwoordde de officier, „en daar gij geweigerd hebt, dokter Slammer uw kaartje te geven, heeft deze heer mij verzocht, den drager van een zeer ongewonen rok op te zoeken — een lichtblauwen rok, met vergulde knopen, waarop een borstbeeld en de letters P. C. stonden.”

Winkle stond stom van verbazing, toen hij zijn eigen nieuwen rok zoo nauwkeurig hoorde beschrijven. De vriend van dokter Slammer vervolgde: „Door navraag te doen, heb ik vernomen, dat de eigenaar van dien rok gistermiddag, in gezelschap van drie andere heeren, hier aangekomen is. Ik heb terstond een boodschap gezonden naar den heer, die mij als hoofd van het gezelschap werd aangeduid, en hij heeft mij dadelijk naar u verwezen.”

Indien de zwaarste toren van het Kasteel van Rochester zich opeens van zijn grondvesten losgemaakt en zich voor het venster van de koffiekamer had geplant, zou Winkle zeker niet zoo verbaasd zijn geweest, als hij over deze toespraak was. Zijn eerste gedachte was, dat men zijn rok had gestolen. „Wilt gij zoo goed zijn een oogenblik te wachten?” vroeg hij.

„O ja,” antwoordde de onwelkome bezoeker.

Winkle liep schielijk naar boven en opende met bevende handen het valies, waarin hij zijn rok had gepakt. Daar lag de rok; maar toen hij dien nauwkeurig bekeek, ontdekte hij duidelijk sporen, die bewezen, dat hij den vorigen avond gedragen moest zijn.

„Zoo zal het wel zijn,” zei Winkle, terwijl hij den rok uit zijn handen liet vallen: „Ik heb gisteren na het eten wat te veel wijn gedronken, en herinner mij nu flauw, dat ik later een sigaar gerookt en een wandeling gemaakt heb. Ik ben zeker dronken geweest — heb een anderen rok aange trokken — ben ergens heengegaan — en heb iemand beledigd, zonder dat ik weet, waar of wien — ik twijfel er niet aan; en deze verschrikkelijke boodschap is het gevolg.” Dit zeggende, begaf hij zich weer naar de koffiekamer, met het manhaftig besluit, om de uitdaging van den krijgsvruchten dokter Slammer aan te nemen en het ergste af te wachten wat er van komen kon.

Tot dit besluit werd Winkle door verschillende beweegredenen gebracht, waarvan zijn aanzien in de club de voornaamste was. In alles, waarbij moed, kracht en behendigheid te pas kwamen, was hij altijd aller vraagbaak en voorbeeld geweest; en wanneer hij, nu hij voor de eerste maal, en dat nog wel onder het oog van zijn meester, op de proef werd gesteld, voor het gevaar terugdeinsde, zou zijn aanzien voor altijd verloren zijn. Bovendien herinnerde hij zich, dat hij door lieden, die iets van zulke zaken afwisten, wel eens had hooren zeggen, dat de secondanten

doorgaans met elkander afspraken geen kogels in de pistolen te doen, en verder bedacht hij, dat, indien hij Snodgrass tot secondant verzocht en hem het gevaar met levendige kleuren afschilderde, deze de zaak waarschijnlijk aan Pickwick zou overbrengen, die zeker niet zou nalaten het geval onverwijld bij de politie aan te geven, ten einde te voorkomen, dat zijn volgeling zou worden gekwetst of doodgeschoten.

Dit was de inhoud zijner gedachten, toen hij de koffiekamer weer binnentrad, en zijn gezindheid te kennen gaf om de uitdaging van den dokter aan te nemen.

„Wilt gij mij een vriend aanwijzen om met hem tijd en plaats af te spreken?” vroeg de officier.

„Dat is onnoodig,” antwoordde Winkle. „Zeg het maar aan mij; ik kan dan later wel een vriend opzoeken.”

„Zullen wij het dan op hedenavond tegen zonsondergang bepalen?” vroeg de officier onverschillig.

„Heel goed,” antwoordde Winkle, hoewel hij bij zich zelf dacht, dat het heel erg was.

„Kent u het Fort Pitt?”

„Ja; ik heb het gisteren zien liggen.”

„Wees dan zoo goed, zodra gij aan de gracht komt, het voetpad aan de linkerhand in te slaan; dan komt gij aan den hoek van het bastion; ga dan maar recht uit, totdat gij mij ziet; ik zal u voorgaan, naar een afgelegen plek, waar de zaak kan worden afgedaan zonder vrees voor verandering.”

„Vrees voor verandering!” dacht Winkle bij zich zelf.

„Anders niets af te spreken, geloof ik?” zei de officier.

„Ik zou niets meer weten,” zei Winkle.

„Goedenmorgen!”

„Goedenmorgen!” En de officier floot een vroolijk deuntje, terwijl hij heenging.

Het ontbijt werd dien morgen met weinig lust gebruikt. Tupman was, na de ongewone uitspatting van den vorigen avond, nog niet in staat om op te staan; Snodgrass scheen door een poëtische zwaarmoedigheid gekweld te worden; zelfs Pickwick legde een ongewone neiging tot stilzwijgendheid en sodawater aan den dag. Winkle wachtte met verlangen op een gelegenheid, die hem weldra werd aangeboden. Snodgrass deed het voorstel om het kasteel te gaan bezichtigen, en daar Winkle het eenige lid van het gezelschap was, dat lust had om te wandelen, gingen zij tezamen op weg.

„Snodgrass,” zei Winkle, toen zij in een

stille straat waren gekomen, „Snodgrass, beste vriend, kan ik mij op uw stilzwijgen verlaten?” Terwijl hij dit zei, wenschte hij hartelijk, dat zijn vertrouwen misbruikt zou worden.

„Dat kunt gij,” antwoordde Snodgrass. „Ik zweer, dat....”

„Nee, neen!” viel Winkle hem in de rede, verschrikt bij het denkbeeld, dat zijn vriend zich voorbarig tot strikte geheimhouding zou verbinden. „Zweer niet — zweer niet — dat is volstrekt niet noodig.”

Snodgrass liet de hand weer zakken, die hij, toen hij zweren wilde, vol dichterlijk vuur naar de wolken had opgeheven en luisterde met aandacht.

„Ik heb uw bijstand noodig, beste vriend, in een zaak van eer,” zei Winkle.

„Ik zal u bijstaan,” zei Snodgrass, terwijl hij zijn vriend de hand drukte.

„Met een dokter — dokter Slammer van het zeven en negentigste regiment,” zei Winkle, die de zaak zulk een ernstig voorkomen wilde geven, als maar mogelijk was. „Een zaak van eer met een officier, wiens secondant eveneens een officier is, vanavond, bij het ondergaan van de zon, in een eenzaam veld, voorbij Fort Pitt.”

„Ik zal met u meegaan,” zei Snodgrass.

Hij was verwonderd, maar geenszins verschrikt. Het is verbazend, hoe koel iedereen, behalve de hoofdpersoon, over zulke zaken kan denken. Winkle had daar niet aan gedacht; hij had de aandoeningen van zijn vriend naar die van zich zelf afgemeten.

„De gevolgen kunnen ijselijk zijn,” zei Winkle.

„Ik hoop van niet,” zei Snodgrass.

„De dokter is een goed scherpschutter, geloof ik,” zei Winkle.

„Dat zijn de meeste officieren,” merkte Snodgrass bedaard op. „Maar gij ook, nietwaar?”

Winkle knikte, en daar hij bemerkte, dat het hem niet gelukt was zijn vriend ongerust te maken, beproefde hij het op een andere manier.

„Snodgrass,” zei hij, met een stem, die van ontroering beefde, „als ik val, zult gij in een pakje, dat ik u geven zal, een brief vinden voor mijn vader.”

Deze poging mislukte eveneens. Snodgrass was aangedaan, maar nam de bezorging van den brief zoo gewillig op zich, alsof hij een brievenbesteller van beroep was geweest.

„Als ik val,” zei Winkle, „of als de dokter valt, zult gij, mijn trouwe vriend, als medeplichtige verbannen worden — mis-

schien wel levenslang."

Snodgrass ontstelde hierdoor een weinig, doch zijn heldenmoed was onoverwinnelijk. „Voor de zaak der vriendschap," riep hij met geestdrift uit, „wil ik alle gevaren tarten."

Hartelijk verwenschte Winkle bij zich zelf deze trouwe vriendschap, terwijl zij, elk in zijn eigen gedachten verdiept, een poos stilzwijgend naast elkander voortwandelden. De morgen ging intusschen voorbij; hij werd wanhopig.

„Snodgrass," zei hij, eensklaps stilstaand, „pas op, dat er niets tusschen komt; doe vooral geen aangifte bij het gerecht! ga geen politieagenten halen, om mij of dokter Slammer van het zeven en negentigste regiment in bewaring te stellen, en zoo het duel te verhinderen! Ik bid u, doe zoo iets niet!"

Snodgrass greep zijn vriend bij de hand, terwijl hij vol vuur antwoordde: „Voor niets ter wereld!"

Winkle voelde een rilling door al zijn leden gaan, toen de overtuiging hem overweldigde, dat hij van de vrees van zijn vriend niets te hopen had, en dat hij zich dien avond dus tot een levend doelwit voor een of meer pistoolkogels zou moeten laten maken.

Nadat Snodgrass de geheele toedracht der zaak vernomen had, en de beide vrienden zich bij een geweermaker van pistolen, kruit en lood hadden voorzien, keerden zij naar de herberg terug, waar Winkle over den naderenden strijd ging zitten peinzen, terwijl Snodgrass de gehuurde wapenen zorgvuldig nakeek en schoonmaakte.

Het was een nare, sombere avond, toen zij tezamen uitgingen, om zich naar de afgesproken plaats te begeven. Winkle had zich in een wijden mantel gewikkeld, opdat niemand hem herkennen zou, en Snodgrass droeg de moordtuigen onder de zijne.

„Hebt gij alles bij u?" vroeg Winkle met een onvaste stem.

„Alles," antwoordde Snodgrass. „Een goeden voorraad munitie, als de eerste schoten niet raken; een kwart pond kruit in den hoorn, en twee couranten in mijn zak, voor propfen.

Dit waren blijken van vriendschap, waarvoor iedereen hoogst dankbaar moest zijn. Waarschijnlijk was de dankbaarheid van Winkle zoo sterk, dat zij hem de spraak benam; want hij zei niets, maar stapte voort met tamelijk loome schreden.

„Wij zijn bijtijds," zei Snodgrass, toen zij het veld ingingen; „de zon zal zoo dadelijk ondergaan." Winkle wierp een blik op

de dalende schijf en dacht met smart aan de waarschijnlijkheid, dat ook hij binnenkort zou ondergaan.

„Daar is de officier!" riep Winkle uit, toen zij een eind verder waren gekomen.

„Waar?" vroeg Snodgrass.

„Daar — die heer met dien blauwen mantel." Snodgrass keek naar den kant, waarheen zijn vriend met zijn vinger wees, en ontdekte nu een gedaante, zooals hem beschreven was. De officier wenkte met zijn hand, en de twee vrienden volgden hem op een kleinen afstand, toen hij vooruitging.

De avond werd hoe langer hoe onaangename en een gure wind suiste door de eenzame velden, alsof een onzichtbare reus zijn hond floot. Het naargeestige van het tooneel bracht Winkle in een treurige stemming. Hij deinsde terug, toen hij de gracht voorbij kwam; zij maakte den indruk van een reusachtig graf.

De officier ging plotseling van het pad af, klom eerst een hek en vervolgens een heg over, en wees zoo den weg naar een afgeperkt veld. Twee heeren wachtten daar reeds: de eene was een kort, dik mannetje; de andere een lang, zwaar gebouwd man, die zeer op zijn gemak op een veldstoeltje zat.

„Uw tegenpartij en een dokter, denk ik," zei Snodgrass. „Neem een slokje cognac." Winkle vatte het mandefleschje aan, dat zijn vriend hem toereikte, en nam een lange teug van het versterkende vocht.

„Mijn vriend, de heer Snodgrass, mijnheer," zei Winkle, toen de officier naderbij kwam. De vriend van dokter Slammer boog, en haalde een soortgelijk pistolenkistje voor den dag, als Snodgrass had meegebracht.

„Wij hebben elkander niets meer te zeggen, mijnheer, naar ik denk," zei hij koel. „Van een verontschuldiging wilt gij niet hooren."

„Niets, mijnheer," zei Snodgrass, die nu ook een weinig huiverig begon te worden.

De passen werden afgemeten, en de noodige voorbereidselen gemaakt.

„Deze pistolen zijn beter dan de uwe," zei de officier. „Gij hebt ze mij zien laden. Hebt gij er iets tegen, deze te gebruiken?"

„Volstrekt niet," antwoordde Snodgrass, wien dit aanbod uit een pijnlijke onzekerheid hielp; want hij had zoo weinig ondervinding, dat hij lang niet zeker was, of hij zijn pistolen wel goed geladen had.

„Nu kunnen wij den heeren hun plaatsen wel aanwijzen, denk ik," zei de officier, zoo koelbloedig, alsof die heeren schaak-

stukken en de secondanten de spelers waren.

„Dat denk ik ook,” hernam Snodgrass, die, omdat hij niets van de zaak af wist, het raadzaam achtte alles maar goed te keuren. De officier ging daarop naar dokter Slammer, en Snodgrass naar Winkle.

„Alles is gereed,” zei Snodgrass, terwijl hij Winkle het pistool overreikte. „Geef mij uw mantel.”

„Hebt gij het pakje, beste vriend?” zei de arme Winkle.

„Ik zal voor alles zorgen,” antwoordde Snodgrass. „Mik nu maar goed, en schiet hem door zijn arm.”

Het kwam Winkle voor, dat dit gezegde veel weg had van den raad, dien de omstanders bij een gevecht tusschen twee straatjongens altijd aan den kleinste geven: „Raak hem, mannetje!” De raad is goed, als men maar weet, hoe men het moet aanleggen, om te raken. Hij deed echter stilzwijgend zijn mantel af — hij had altijd heel lang werk om dien mantel af te doen — en nam het pistool aan. De secondanten gingen achteruit, de heer van het veldstoeltje eveneens, en de vijanden traden op elkander toe.

Mijnheer Winkle was altijd als zeer menschlievend bekend geweest. Het is waarschijnlijk, dat zijn tegenzin, om een zijner medemenschen met opzet te bezeeren, oorzaak was, dat hij zijn oogen dichtkneep, toen hij de noodlottige plek bereikte. Hoe dit ook zij, hij kneep zijn oogen dicht, en dit verhinderde hem te zien, welke zonderlinge en onverklaarbare bewegingen dokter Slammer maakte. Deze namelijk deinsde terug, staarde zijn vijand met verbazing aan, ging een weinig achteruit, wreef zijn oogen, keek nog eens scherp toe, en schreeuwde eindelijk: „Houd op — wacht even!”

„Wat beteekent dit?” vervolgde hij, toen de twee secondanten naar hem toe kwamen. „Dit is de man niet.”

„De man niet?” riepen beiden.

„De man niet?” herhaalde de heer, die thans zijn veldstoeltje onder zijn arm hield.

„Wel neen,” hernam de kleine dokter. „Dit is de man niet, die mij gisteravond beleedigd heeft.”

„Dat is zonderling,” riep de officier uit.

„Zeer zonderling,” zei de heer met het veldstoeltje. „Maar nu is het de vraag, of deze heer, die op de uitdaging van dokter Slammer hier gekomen is, niet voor den vorm voor den man moet worden gehouden, die den dokter beleedigd heeft, onverschillig of hij de persoon is of niet.” Toen

hij dit met een zeer ernstig en bedenkelijk gezicht gezegd had, nam hij een snuifje, en keek met groote deftigheid om zich heen.

Winkle had terstond zijn oogen geopend en zijn ooren eveneens, toen hij zijn tegenstander om een opschorting der vijandelijkheden hoorde roepen; en toen hij, uit hetgeen daarna gezegd werd, begreep dat er zeker de een of andere vergissing in het spel was, doorzag hij opeens, hoezeer zijn aanzien stijgen zou, indien hij de eigenlijke reden, waarom hij de uitdaging had aangenomen, verborgen hield. Hij trad halve onbeschroomd naar voren, en zei: „Ik ben de man niet, dat weet ik wel.”

„Dat,” zei de heer met het veldstoeltje, „is dan een affront voor dokter Slammer, en een voldoende reden om dadelijk met het duel voort te gaan.”

„Houd u toch stil, Payne,” zei de secondant van den dokter. „Waarom hebt gij mij dit vanmorgen niet gezegd, mijnheer?”

„Omdat, mijnheer,” antwoordde Winkle, die zich op deze vraag had voorbereid, „omdat gij zei mijnheer, dat de eigenaar van zekeren rok dronken was geweest, en zich onfatsoenlijk had gedragen. Gij moet weten, dat ik niet alleen zulk een rok draag, maar mij zelfs de eer der uitvinding mag toekennen — het is de door mij voorgestelde uniform van de Pickwick-Club te Londen. Ik acht mij verplicht de eer dier uniform te handhaven, en heb daarom zonder navraag de uitdaging aangenomen.”

„Mijnheer,” zei de goedhartige dokter, die hem met uitgestrekte hand tegemoet kwam, „ik bewonder uw dapperheid. Vergun mij u te zeggen, mijnheer, dat ik uw handelwijze ten hoogste vereer, en dat het mij zeer veel leed doet, dat ik u de moeite heb veroorzaakt, hier te komen.”

„Spreek er niet over, mijnheer. Die moeite heeft niets te beduiden,” hernam Winkle.

„Ik zal het mij tot een eer rekenen, nader kennis met u te mogen maken,” zei de kleine dokter, en daarop gaven allen elkander de hand.

„Nu kunnen wij wel heengaan,” zei luitenant Tappleton — zoo heette de secondant van den dokter.

„Dat denk ik ook,” hernam dokter Slammer.

„Of” zei de man met het veldstoeltje, „of mijnheer Winkle moest de uitdaging als een beleediging opnemen. In dat geval heeft hij het volste recht, satisfactie te vorderen.”

Winkle was edelmoedig genoeg, om te zeggen, dat hij reeds de meest volkomen

satisfactie had ontvangen.

„Of,” begon de man met het veldstoeltje weer, „misschien zal de secondant van mijnheer zich beleedigd gevoelen door eenige uitdrukkingen, die ik mij zooeven heb laten ontvallen; in dat geval zal ik hem gaarne satisfactie geven.”

Snodgrass antwoordde terstond, dat hij zich zeer verplicht gevoelde door dit edelmoedig aanbod, hetgeen hij alleen daarom gezind was van de hand te wijzen, wijl hij met al het voorgevallene volkomen tevreden was. De twee secondanten borgen de pistolen weer weg, en allen verlieten gezamenlijk de plek met een veel vlugger tred dan zij gekomen waren.

„Blijft gij lang hier?” vroeg dokter Slammer, die nu zeer vriendschappelijk naast Winkle wandelde.

„Tot overmorgen denk ik,” antwoordde Winkle.

„Ik hoop dat ik het genoeg zal hebben u en uw vriend bij mij aan huis te zien, en een genoeglijken avond met elkander door te brengen, na deze onaangename vergissing,” zei de kleine dokter. „Hebt gij vanavond tijd?”

„Wij hebben eenige vrienden bij ons,” antwoordde Winkle, „die ik vanavond niet gaarne alleen zou laten. Misschien kunt gij en uw vriend ons in het logement komen opzoeken?”

„Zeer gaarne,” antwoordde de dokter. „Zou het te laat zijn als wij om 10 uur even aankomen?”

„O neen,” zei Winkle. „Het zal mij een eer zijn, u met mijn vrienden, de heeren Pickwick en Tupman, bekend te maken.”

„Het zal mij veel genoeg doen,” hernam dokter Slammer, die weinig vermoedde, wie de heer Tupman was.

Thans hadden zij den straatweg bereikt, en namen hartelijk afscheid van elkander. Dokter Slammer begaf zich met zijn vrienden naar de kazerne, terwijl Winkle en Snodgrass naar hun herberg gingen.

HOOFDSTUK III.

Een nieuwe kennis. Het verhaal van den komediant. Een onaangename storting, en een onplezierige ontmoeting.

Het lange uitblijven van zijn twee vrienden had Pickwick een ongerustheid ingeboezemd, welke niet verminderd werd door de gedachte aan hun geheimzinnige gedrag gedurende den geheelen ochtend. Toen zij

binnentraden, groette hij hen dus nog hartelijker dan anders, en vroeg terstond, waarom hij zoo lang van hun gezelschap verstoken was geweest. Als antwoord op deze vraag wilde Snodgrass juist een volledig verslag geven van het voorgevallene, toen hij zich inhield bij het bemerken van den vreemdeling, met wien zij den vorigen dag kennis hadden gemaakt, en van nog een anderen, die er even zonderling uitzag. Het was een man met een haveloos uiterlijk, wiens kwijnend gelaat en ingevallen oogen nog sterker opvielen door het sluke, zwarte haar, dat in verwarde lokken halverwege over zijn gezicht hing. Zijn oogen waren bijna onnatuurlijk helder en door-dringend; zijn jukbeenderen staken uit en zijn kaken waren zoo lang en gerekt, dat men gedacht zou hebben, dat hij voor een oogeblik door een samentrekking der spieren het vleesch van zijn gezicht naar binnen had getrokken, indien zijn halfgeopende mond en onbeweeglijke gelaats-trekken niet hadden aangeduid, dat dit zijn gewone voorkomen was. Om zijn hals droeg hij een groenen doek, waarvan de einden beneden zijn oude vest zichtbaar waren. Zijn bovenkleeding bestond uit een lange, zwarte overjas, waaronder hij een vaalbruine broek en groote versleten laarzen droeg. Op dezen zonderlingen persoon was Winkle's oog gevestigd en naar hem strekte Pickwick zijn hand uit, toen hij zei: „Een vriend van onzen vriend. Wij ontdekten dezen morgen, dat onze vriend hier bij het tooneel is, ofschoon hij niet wenscht, dat het algemeen bekend wordt; en deze heer heeft hetzelfde beroep. Hij wilde ons juist met een anecdote, aan het tooneel ontleend, vereeren, toen gij binnenkwaamt.”

„Anecdotes bij de vleet,” zei de groenrok van den vorigen dag, terwijl hij op Winkle toetrad en op een zachten, vertrouwelijken toon sprak. „Een rare kwant — doet het minder aangename werk — is geen tooneelspeler — vreemde man — allerlei ellende. — Sombere Jemmy noemen wij hem op reis.” Winkle en Snodgrass heetten dien heer beleefd welkom en nadat zij, in navolging van het overige gezelschap, cognacgrog hadden besteld, zetten zij zich aan tafel.

„Nu, mijnheer,” zei Pickwick, „wilt gij ons verplichten door met uw verhaal voort te gaan?”

Het sombere personage haalde een vuile rol papier uit zijn zak en zei met een holle stem, geheel bij zijn uiterlijk passend, tot Snodgrass, die juist zijn notitieboekje voor den dag gehaald had: „zijt gij de dichter?”

„Ik — ik doe er een beetje aan,” antwoordde Snodgrass, eenigszins verrast door die plotselinge vraag.

„Ahl! de poëzie is voor het leven wat het licht en de muziek is voor het tooneel. Zonder dichtelijke illusies zou het leven niet de moeite waard, zonder valsche versierselen het tooneel niet belangwekkend zijn.”

„Zeër waar, mijnheer,” antwoordde Snodgrass.

„Vóór het voetlicht,” ging de sombere man voort, „zit men als bij een praalvertooning aan het hof, en bewondert de zijden gewaden van de opzichtige menigte — achter het voetlicht is men degene, die dien opschik vertoont, onbekend en aan zijn lot overgelaten om te zinken of te drijven, te verhongeren of te blijven leven, zooals de fortuin het wil.”

„Zeker,” zei Snodgrass, want de ingevalen oogen van den somberen man rustten op hem, en hij vond het noodzakelijk iets te zeggen.

„Ga voort, Jemmy,” zei de Spaansche reiziger, „geen geklaag — vertel maar op — zet een opgeruimd gezicht.”

„Drink nog een glas grog, voordat gij begint, mijnheer,” zei Pickwick.

De sombere man volgde dien raad op en, nadat hij een glas cognacgrog gereed gemaakt en het langzaam half leeggedronken had, opende hij de rol papier en deed, gedeeltelijk lezend, gedeeltelijk vertellend, het volgende verhaal, dat wij in de verhandelingen van de Club vinden opgetekend als:

Het verhaal van den Komediant.

„Er is niets wonderbaarlijks in hetgeen ik ga vertellen,” zei de sombere man; „er is zelfs niets buitengewoons in. Armoede en ziekte zijn te alledaagsch in vele levens, om meer belangstelling waard te zijn dan de allergewoonste menschelijke wederwaardigheden. Ik heb deze weinige aantekeningen bijeengebracht, omdat zij iemand tot onderwerp hebben, die ik jarenlang goed gekend heb. Ik volgde zijn ondergang stap voor stap, tot hij ten slotte in zulk een ellendigen staat geraakte, dat hij zich nooit meer daaruit heeft kunnen opheffen.

De man, over wien ik spreek, was een pantomime-speler van minderen rang en, zooals velen van zijn soort, aan den drank verslaafd. In zijn betere dagen, voordat hij door losbandigheid verzwakt en door ziekte vermagerd was, had hij een goed salaris

verdiend, dat hij, indien hij verstandig en voorzichtig geweest was, zeker nog eenige jaren zou kunnen hebben genieten — niet vele jaren, omdat deze lieden of vroeg sterven, of door onnatuurlijk veel van hun lichaam te vergen, vroegtijdig de kracht verliezen, om hun brood te verdienen. Zijn verkeerde neiging maakte zich echter zoozeer van hem meester, dat het onmogelijk werd hem te gebruiken in de rollen, die hij gewoonlijk vervulde. De kroeg had een onweerstaanbare aantrekkingskracht voor hem. Ziekte en hopelooze armoede zouden even zeker zijn deel worden als de dood, indien hij op dezen weg zou voortgaan; toch ging hij voort en de gevolgen kan men wel raden. Hij kon geen werk meer krijgen en leed gebrek.

Ieder, die maar eenigszins met tooneelzaken bekend is, weet, wat voor leger van havelooze, armoedige lieden bij het tooneel van een grooten schouwburg rondloopen — niet als spelers, maar als balletdansers, figuranten, kunstmakers en dergelijke, die aangenomen worden bij een serie opvoeringen van een pantomime of passiespel en daarna ontslagen worden, tot de vertooning van een ander omvangrijk stuk opnieuw hun diensten vereischt. Tot de levenswijze van zulke lieden was de man gedwongen zijn toevlucht te nemen; en door elken avond voor directeur te spelen in een theater van minder allooi, verdiende hij ook nog eenige shillingen per week en kon hij zijn ouden hartstocht bevredigen. Zelfs deze bron droogde echter spoedig voor hem op; zijn buitensporigheden waren zoo groot, dat hij weldra het karige inkomen verloor, dat hij zoo nog had kunnen verdienen; hij geraakte inderdaad in een toestand, die aan verhongering grensde, terwijl hij zich nu en dan slechts een kleinigheid kon verschaffen, door van een ouden makker wat te leenen of mee te spelen in een van de allerminste theaters; en wanneer hij iets verdiend had, gaf hij het op de oude wijze weer uit.

Omstreeks dezen tijd, nadat hij langer dan een jaar, niemand wist hoe, geleefd had, was ik voor korten tijd verbonden aan een der theaters ten zuiden van de Theems, en daar zag ik den man, dien ik voor een poos uit het oog verloren had, terug; want ik had het land doorgereisd en hij had zich schuilgehouden in de straatjes en steegjes van Londen. Ik was gekleed om den schouwburg te verlaten en ging het tooneel over naar buiten, toen hij mij op mijn schouder klopte. Nooit zal ik het af-

stootelijke gezicht vergeten, dat mijn oogen trof, toen ik mij omkeerde. Hij was gekleed voor de pantomime, in het allerdwaaste costuum van een clown. De spookgestalten in den Doodendans, de verschrikkelijkste gedaanten, die de bekwaamste schilder ooit op het doek heeft gebracht, zien er niet half zoo afgrijselijk uit. Zijn opgeblazen gezicht en dunne beenen — hun wanstaltigheid honderdvoudig vergroot door de zonderlinge kleeding — de glazige oogen, een vreeselijke tegenstelling vormend met de witte verf, waarmee zijn gezicht besmeerd was; het wonderlijk versierde hoofd, bevend ten gevolge van een beroerte, en de lange, magere handen, ingewreven met krijt — dit alles verleen- de hem een afschuwelijk en onnatuurlijk voorkomen, waarvan geen beschrijving een juist denkbeeld kan geven en dat mij tot den huidigen dag doet rillen, als ik er aan denk. Zijn stem klonk hol en beefde, toen hij mij op zij trok en stamelend een lange reeks van ziekten en ontberingen opsomde, om mij eindelijk, als naar gewoonte, dringend te verzoeken hem wat geld te leenen. Ik stopte hem een paar shillings in zijn hand en hoorde, toen ik mij verwijderde, het luide gelach, dat door zijn eerste buiteling op het tooneel werd opgewekt.

Eenige avonden daarna stopte een jongen mij een vuil stukje papier in de hand, waarop met potlood eenige woorden waren gekrast, die te kennen gaven, dat de man gevaarlijk ziek was en mij verzocht hem na de voorstelling een bezoek te brengen op zijn kamer in een of andere straat — waarvan ik den naam vergeten ben — op korten afstand van het theater. Ik beloofde te komen, zoo gauw ik weg kon, en ging, nadat het scherm gevallen was, mijn droevige boodschap verrichten.

Het was laat, want ik had in het nastuk gespeeld; en daar het een benefice-voorstelling was, waren de stukken buitengewoon lang geweest. Het was een donkere, koude nacht met een killen, vochtigen wind, welke den regen met kracht tegen de gevels en vensters blies. Waterplassen waren ontstaan in de smalle, weinig bezochte straten, en daar vele van de ver uiteenstaande lantaarns door den hevigen wind waren uitgewaaid, was de wandeling niet alleen onaangenaam, maar zelfs onveilig. Ik was echter gelukkig den goeden weg ingeslagen en slaagde er met eenige moeite in het aangeduide huis te vinden — een kolenpakhuis met een bovenverdieping, waar in de achterkamer de gezochte persoon lag.

Een vrouw met een armoedig uiterlijk, de echtgenoot van den zieke, kwam mij op de trap tegemoet, vertelde mij, dat hij juist in een soort sluimering was gevallen, liet mij zachtjes binnen en plaatste een stoel voor mij bij het bed. De zieke lag met zijn gezicht naar den muur; en daar hij mijn tegenwoordigheid niet opmerkte, kon ik op mijn gemak het vertrek gadeslaan, waarin ik mij bevond.

Hij lag in een oud ledikant, om welks hoofdeinde men de verscheurde overblijfselen van een geruit gordijn had gehangen om den wind tegen te houden, die de ongezellige kamer door de talloze retsen in de deur binnenkwam en het gordijn gestadig heen en weer bewoog. Er was een klein vuur van sintels in een roestigen haard; en een oude, driekantige, bemorste tafel met eenige medicijnfleschjes, een gebroken glas en een paar andere huishoudelijke artikelen, was er voor geplaatst. Een klein kind lag te slapen op een kermisbed en de vrouw zat op een stoel er naast. Er waren een paar planken met eenige borden, kopjes en schoteltjes, en daaronder hingen een paar tooneelschoenen en floretten. Behalve eenige hoopjes lompen en bundeltjes, achteloos in de hoeken der kamer geworpen, waren dat de eenige dingen in het vertrek.

Ik had den tijd deze kleine bijzonderheden, benevens het zware ademen en het koortsachtige schokken van den zieke op te merken, voor hij mijn tegenwoordigheid gewaar werd. In zijn rusteloze pogingen om een gemakkelijke plaats voor zijn hoofd te vinden, sloeg hij zijn hand uit het bed, en deze kwam neer op de mijne. Hij schrikte op en keek mij strak aan.

„Mijnheer Hutley, John,” zei zijn vrouw; „Mijnheer Hutley, dien gij van avond hebt laten halen, gij weet wel.”

„Ah!” zei de zieke, terwijl hij met zijn hand langs zijn voorhoofd streek; „Hutley — Hutley — laat eens kijken.” Hij scheen zich eenige seconden te bezinnen en zei toen, mij stevig bij den pols vattend: „Ga niet weg — ga niet weg, beste kerel. Zij wil mij vermoorden, dat weet ik.”

„Is hij al lang zoo?” zei ik, mij tot zijn weenende vrouw wendend.

„Sinds gisteravond,” antwoordde zij, „John, John, herkent gij mij niet?”

„Laat haar niet bij mij komen,” zei de man met een rilling, terwijl zij over hem heen boog. „Jaag haar weg; ik kan niet verdragen, dat zij dicht bij mij is.” Hij keek haar woest, met een blik van doodelijken angst aan, en fluisterde mij dan in het oor:

„Ik heb haar geslagen Jem; ik heb haar gisteren en dikwijls tevoren geslagen. Ik heb haar en den jongen honger laten lijden; en nu ik zwak en hulpeloos ben, wil zij mij vermoorden, dat weet ik. Als gij haar hadt zien huilen, zooals ik, zoudt gij het ook weten. Houd haar tegen." Hij liet mijn hand los en zonk uitgeput op het kussen terug.

Ik begreep maar al te goed, wat dit alles beteekende. Indien ik nog een oogenblik getwijfeld had, zou een blik op het bleeke gelaat en de vermagerde gestalte der vrouw den werkelijken toestand voldoende hebben blootgelegd. „Gij zoudt misschien beter doen, u op een afstand te houden," zei ik tot het arme schepsel. „Gij kunt niets voor hem doen. Misschien zal hij kalmer worden, als hij u niet ziet." Zij ging uit zijn oogen. Hij opende ze na eenige seconden en keek angstig rond.

„Is zij weg?" vroeg hij driftig.

„Ja — ja," zei ik; „zij zal u geen kwaad doen."

„Ik zal u eens wat zeggen, Jem," zei de man zachtjes, „zij doet mij wel kwaad. Er is iets in haar oogen, dat mij zulk een verschrikkelijke vrees aanjaagt, dat het mij gek maakt. Gisteren waren haar groote, starende oogen en haar bleeke gezicht den geheelen avond dicht bij mij, en wanneer ik uit mijn slaap opschrikte, zat zij bij het bed en keek mij aan." Hij trok mij dichtër naar zich toe, en fluisterde mij geheimzinnig en angstig toe: „Jem, zij is beslist een booze geest — een duivel! St! Ik weet het. Als zij een vrouw was, zou zij al lang dood zijn geweest. Een vrouw zou nooit zooveel hebben kunnen verdragen."

De gedachte aan de langdurige wreedheid en verwaarloozing, die zulk een indruk op dezen man had gemaakt, vervulde mij met afschuw. Ik kon niets antwoorden; want wie zou hoop of troost kunnen geven aan zulk een verachtelijk wezen?

Ik bleef daar langer dan twee uur zitten, gedurende welken tijd hij heen en weer woelde onder uitroepen van smart en ongeduld, zijn armen rusteloos van den eenen kant naar den anderen wierp en zich voortdurend omdraaide. Eindelijk geraakte hij in dien toestand van gedeeltelijke bewusteloosheid, waarin de geest zonder de beheersching der rede rusteloos van het eene tafereel naar het andere dwaalt, zonder nochtans in staat te zijn zich van een onbeschrijfelijk gevoel van smart los te maken. Daar ik dit alles uit zijn onsamenvangende ijlen opmaakte, en begreep, dat de koorts waarschijnlijk niet dadelijk erger zou wor-

den, verliet ik hem, terwijl ik zijn ongelukkige vrouw beloofde, den volgenden avond mijn bezoek te zullen herhalen, om zoo noodig 's nachts bij den zieke te waken.

Ik vervulde mijn belofte. De laatste vier-en-twintig uur hadden een vreeselijke verandering teweeggebracht. De diepliggende en droefgeestige oogen schitterden met een glans, verschrikkelijk om aan te zien: De lippen waren uitgedroogd en op vele plaatsen gesprongen; de droge, harde huid gloeide van brandende hitte, en er lag een bijna helsche uitdrukking van angst op zijn gelaat, die nog sterker de verwoesting, door de ziekte aangericht, deed uitkomen. De koorts had haar hoogtepunt bereikt.

Ik ging op dezelfde plaats zitten als den vorigen avond en luisterde uren lang naar geluiden, die zelfs den hardvochtigsten mensch diep moeten treffen — het vreeselijke ijlen van een stervende. Uit hetgeen ik van den geneesheer gehoord had, wist ik dat er geen hoop meer voor hem bestond; ik zat aan zijn doodsbod. Ik zag de uitgeteerde ledematen, die zich eenigen tijd geleden nog in allerlei bochten gedraaid hadden tot vermaak van een luidruchtige menigte, zich thans wringen onder de kwellingen van een brandende koorts — ik hoorde het schelle gelach van den clown, vermengd met het zachte gekreun van den stervende.

Het is aandoenlijk den geest te hooren terugkeeren naar de gewone bezigheden van een gezonde, wanneer het lichaam zwak en hulpeloos voor u ligt; maar wanneer deze bezigheden een sterke tegenstelling vormen met alles wat ernstig en plechtig is, krijgt men een nog veel sterkeren indruk. Het theater en de kroeg waren de voornaamste tooneelen, waarop de geest van dezen rampzalige ronddoolde. Het was avond, verbeeldde hij zich; hij had een rol te vervullen; het was al laat en hij moest dadelijk weg. Waarom hield men hem vast en verhinderde men hem te gaan? Hij zou er schade door lijden — hij moest er heen. Neen! men wilde hem niet laten gaan. Hij verborg zijn gelaat in zijn handen en klaagde zacht over zijn eigen zwakheid en de wreedheid van zijn vervolgers. Na een korte stilte schreeuwde hij eenige versregels uit — de laatste, die hij geleerd had. Hij richtte zich op, trok zijn vermagerde beenen omhoog en rolde in zonderlinge houdingen heen en weer; hij was aan het spelen — hij was op het tooneel. Na een minuut stilte mompelde hij een refrein uit een feestlied. Hij had den ouden schouwburg eindelijk bereikt; wat was het daar

heet. Hij was ziek geweest, heel ziek, maar hij was nu weer beter en gelukkig. Men zou zijn glas eens vullen. Wie sloeg het hem van zijn lippen? Dezelfde man, die hem tevoren vervolgd had. Hij viel achterover op zijn kussen en klaagde luid. Een korte poos van vergetelheid, en hij doolde rond in een doolhof van lage gewelfde gangen, soms zoo laag, dat hij op handen en voeten moest kruipen om vooruit te komen; het was benauwd en donker, en waar hij zich ook heen wendde, versperde een hinderpaal zijn weg. Er waren ook insecten, leelijke, kruipende dingen, hem aanstarend met oogen, die afschuwelijk glinsterden in de dichte duisternis. De muren en gewelven wemelden van kruipende dieren, vreeselijke gestalten zwierven heen en weer, waaronder hij de gezichten bemerkte van menschen, die hij kende; zij schroeiden hem met gloeiende ijzers en bonden touwen om zijn hoofd, tot het bloed er uitsprong; en als een razende streed hij om zijn behoud.

Aan het einde van een dezer vlagen, waarin ik hem met groote moeite in bed gehouden had, verzonk hij in een soort sluimering. Uitgeput door inspanning, had ik mijn oogen eenige minuten gesloten, toen ik mij hevig bij mijn schouder voelde grijpen. Ik ontwaakte onmiddellijk. Hij had zich in zijn bed opgericht — zijn gelaat had een vreeselijke verandering ondergaan, maar zijn bewustzijn was teruggekeerd, want hij herkende mij klaarblijkelijk. Het kind, in zijn slaap gestoord, stond van zijn bedje op en liep schreeuwend van angst naar zijn vader — de moeder greep het haastig in haar armen, uit vrees dat hij het in zijn hevigen waanzin kwaad zou doen, maar bleef, verschrikt door zijn veranderde gelaatstrekken, als aan den grond genageld bij het bed staan. Hij greep mij stuiptrekkend bij den schouder, en zich met de andere hand tegen de borst slaand, deed hij een wanhopige poging om te spreken. Het baatte niet — hij strekte zijn armen uit naar zijn vrouw en kind en deed nogmaals een krachtige poging. Er ontstond een gegorgel in zijn keel — een flikkering in zijn oogen — een kort, onderdrukt gekerm — en hij viel dood achterover."

Het zou ons een groote voldoening zijn geweest, indien wij Pickwick's oordeel aangaande bovenstaand verhaal hadden kunnen mededeelen. Wij twijfelen niet, of wij hadden dit kunnen doen, indien een on-

gelukkig toeval het niet verhinderd had.

Pickwick had het glas weer op tafel gezet, dat hij gedurende de laatste zinnen van het verhaal in de hand had gehouden en was juist van plan te spreken — op gezag van Snodgrass' notitieboekje kunnen wij zelfs beweren, dat hij zijn mond al geopend had — toen de kellner binnenkwam en zei: „Eenige heeren, mijnheer."

Men heeft vermoed, dat Pickwick op het punt was eenige opmerkingen ten beste te geven, die de wereld verlicht zouden hebben, toen hij daarin op genoemde wijze werd verhinderd; want hij keek eerst den kellner en daarna de leden van het gezelschap verwijtend aan, alsof hij eenige opheldering verlangde aangaande dit bezoek.

„O," zei Winkle, opstaand, „vrienden van mij — laat hen binnenkomen. — Aardige lieden," vervolgde hij toen de kellner vertrokken was. „Officieren van het zeven en negentigste regiment, met wie ik vanmorgen op een zonderlinge manier in kennis ben gekomen. Zij zullen u wel bevallen."

Terstond daarop traden luitenant Tapleton, dokter Payne en dokter Slammer het vertrek binnen, en Winkle was gereed om hen met alle deftigheid aan zijn vrienden voor te stellen, toen een onverklaarbare ontroering, die hij op de gezichten van Tupman en dokter Slammer bespeurde, hem van zijn stuk bracht.

„Ik heb de z e n heer reeds eerder ontmoet," zei de dokter met buitengewonen nadruk.

„Zoo," zei Winkle.

„En dien man ook, als ik mij niet vergis," vervolgde de dokter, terwijl hij den vreemden groenrok met een scherp blik aanstaarde. „Ik meen, dat ik dien man gisteravond een dringende uitnoodiging heb gedaan, dien hij echter zoo vrij was van de hand te wijzen." Dit zeggende, keek hij met een gezicht vol trotsche gramschap den vreemdeling aan, en vervolgens fluisterde hij een poos met zijn vrienden.

„Zijt gij er zeker van?" vroeg luitenant Tapleton eindelijk.

„Volkomen zeker," antwoordde dokter Slammer.

„Dan zijt gij verplicht hem op staanden voet af te ranselen," prevelde de eigenaar van het veldstoeltje zeer ernstig.

„Houd u toch stil, Payne," zei de luitenant. — „Laat mij u vragen, mijnheer," vervolgde hij, zich tot Pickwick wendend, die zich over dit onbeleefde gefluister zeer verwonderd had, „laat mij u vragen, of deze man bij uw gezelschap hoort."

„Neen, mijnheer,” antwoordde Pickwick. „Hij is slechts onze gast.”

„Hij is een lid van uw club, als ik mij niet vergis?” zei de luitenant vragenderwijze.

„Neen, toch niet,” antwoordde Pickwick.

„En draagt hij nooit uw clubknoopen?” vroeg de luitenant weer.

„Wel neen — nooit,” antwoordde de steeds meer verwonderde Pickwick.

Luitenant Tappleton wendde zich nu tot dokter Slammer, en haalde zijn schouders op, alsof hij aan de nauwkeurigheid van het geheugen van zijn vriend begon te twijfelen. De kleine dokter zette een tegelijk gramstorig en verlegen gezicht; en dokter Payne staarde met dreigende blikken naar het goedgehartige gelaat van den niets kwaads vermoedenden Pickwick.

„Mijnheer,” zei de dokter, eensklaps Tupman aansprekend op een toon, welke dezen heer zoo deed schrikken, alsof men hem met een speld in zijn been had geprikt, „zijt gij hier gisteravond op het bal geweest?”

Tupman zei zeer flauw „ja!”, terwijl hij angstig naar Pickwick omkeek.

„Hadt gij dien man bij u?” zei de dokter, naar den vreemdeling wijzend, die zoo bedaard bleef zitten, alsof de zaak hem niets aanging.

Tupman knikte.

„Nu, mijnheer,” zei de dokter, zich tot den vreemdeling wendend, „nu vraag ik nog eens, in het bijzijn van deze heeren, of gij verkiest mij uw kaartje te geven, en als een fatsoenlijk man behandeld wenscht te worden, of dat gij mij in de noodzakelijkheid wilt brengen, u hier op deze plaats een lichamelijke afstraffing te geven.”

„Bedaar, mijnheer!” zei Pickwick. „Ik kan niet toelaten, dat gij zonder nadere opheldering verder gaat. Tupman, verhaal ons wat er is voorgevallen.”

Op deze plechtige aanmaning verhaalde Tupman in weinig woorden wat er was gebeurd. Hij maakte slechts terloops melding van het leenen van den rok, weidde breed uit over de omstandigheid, dat het voorval na het eten had plaats gehad, besloot met eenige nederige betuigingen van berouw, en liet het aan den vreemdeling over, om zich zelf zoo goed mogelijk te verontschuldigen.

Naar allen schijn wilde deze hiermede beginnen, toen de luitenant, die hem met veel aandacht had bekeken, op een tamelijk verachtelijken toon zei: „Heb ik u niet op het tooneel gezien, mijnheer?”

„Best mogelijk,” antwoordde de vreem-

deling, zonder eenige schaamte of verlegenheid.

„Hij is een reizende komediant,” zei de luitenant verachtelijk, terwijl hij zich tot dokter Slammer wendde. „Morgenavond moet hij spelen in het stuk, dat de officieren van het twee en vijftigste regiment bij het feest, dat door den staf gegeven wordt, laten opvoeren. Gij kunt de zaak niet verder drijven, Slammer, — onmogelijk!”

„Onmogelijk!” herhaalde Payne plechtig.

„Het spijt mij, dat ik u in dezen onaangename toestand heb gebracht,” zei de luitenant, zich tot Pickwick wendend. „Veroorloof mij, u onder het oog te brengen, dat het beste middel, om zulke tooneelen voortaan te vermijden, zijn zal, een weinig voorzichtiger te zijn in de keuze van uw gezelschap. Goedenavond mijnheer!” En de luitenant stapte heen.

„En veroorloof mij u te zeggen, mijnheer,” zei de driftige dokter Payne, „dat, indien ik Tappleton of Slammer geweest was, ik u en het heele gezelschap bij den neus gepakt zou hebben. Dat zou ik gedaan hebben, mijnheer! Ik heet Payne, mijnheer — dokter Payne, van het drie en veertigste regiment. Goedenavond, mijnheer!” Nadat hij dit op een steeds luider wordenden toon had gezegd, stapte hij met trotsche schreden zijn vriend achterna, gevolgd door dokter Slammer, die geen woord sprak, maar zich vergenoegde met het gezelschap een blik van onbeschrijfelijke verachting toe te werpen.

Onder het aanhooren van bovenstaande uitdaging, hadden gramschap en verbazing de edele borst van Pickwick zoo doen zwellen, dat de knoopen bijna van zijn vest sprongen. Hij stond als versteend. Het dichtslaan van de deur deed hem tot zich zelf komen. Met oogen, die van toorn en verontwaardiging fonkelden, snelde hij naar de deur. Zijn hand was reeds op de kruk, en zou een oogenblik later dokter Payne bij de keel gegrepen hebben, indien Snodgrass hem niet bij zijn rokpenden had vastgehouden.

„Houdt hem tegen!” riep Snodgrass, „Winkle! Tupman!, hij moet zijn dierbaar leven niet voor zooiets op het spel zetten.”

„Laat mij los!” zei Pickwick.

„Houdt hem toch vast!” riep Snodgrass weer; en door de vereenigde pogingen van het geheele gezelschap werd Pickwick met geweld in een armstoel gedrukt.

„Laat hem maar los,” zei de groenrok, „cognacgrog — aardige oude heer — courage genoeg — drink maar eens — zal u goed doen.” Nadat hij eerst even het

mengsel had geproefd, dat hij onder het rumoer voor zich zelf had gereedgemaakt, hield hij Pickwick het glas voor den mond, die den inhoud gretig verzwolp.

Er volgde een korte poos van stilte. De krachtige drank werkte, en het goedhartige gelaat van Pickwick nam zijn gewone uitdrukking weer aan.

„Zij zijn uw aandacht niet waard,” zei Snodgrass.

„Gij hebt gelijk,” antwoordde Pickwick; „dat zijn zij ook niet. Ik schaam mij, dat ik mij zoo heb laten gaan.”

Kort daarop vormde men weer een kring om de tafel, en de vroegere eensgezindheid keerde terug. Het scheen, dat er in de borst van Winkle nog een geheime wrok smeulde, misschien over het ongevraagd leenen van zijn rok — hoewel men nauwelijks denken kan, dat zulk een nietige omstandigheid in het hart van een navolger van den grootmoedigen Pickwick zelfs een voorbijgaand gevoel van misnoegen had kunnen opwekken. Met deze uitzondering was de goede luim van het gezelschap volkomen hersteld; en men besloot den avond met dezelfde vroolijkheid, als waarmede men hem begonnen was.

HOOFDSTUK IV.

Een eendaagsche veldtocht en een picknick. Nieuwe vrienden, en een uitnodiging op het land.

Vele schrijvers koesteren een niet slechts dwazen, maar inderdaad oneerlijken tegenzin, om de bronnen te erkennen, waaruit zij vele kostbare berichten hebben geput. Wij pogen slechts op een rechtschapen wijze onzen plicht te vervullen, door de ons toevertrouwde gegevens voor de pers te bewerken; en hoe gaarne wij ons ook onder andere omstandigheden de eer zouden hebben willen aanmatigen, dat deze lotgevallen en ontmoetingen alleen de voortbrengselen onzer rijke verbeelding zouden zijn, verbiedt ons de eerbied voor de waarheid, ons zelf een grootere verdienste toe te schrijven, dan in een oordeelkundige schikking en onpartijdige mededeeling der berichten van anderen, gelegen is. Wij achten ons derhalve verplicht rondborstig te bekennen, dat wij de bijzonderheden, in dit en het volgende hoofdstuk opgeteekend, aan het notitieboekje van den heer Snodgrass te danken hebben, en zullen, nu wij ons geweten hebben ontlast

zonder verderen uitleg ons verhaal voortzetten.

De geheele bevolking van Rochester en de nabijgelegen steden stond den volgenden morgen buitengewoon vroeg op, en maakte zich met de grootste haast en drukte gereed om naar buiten te gaan. Er zou een groote legerrevue plaats hebben. De manoeuvres van een half dozijn regimenten zouden door het arendsoog van den Commandant worden geïnspecteerd. Men had vooraf reeds verschanzingen gereedgemaakt, en zou nu een citadel bestormen en innemen, en een mijn laten springen.

Zooals de lezer uit het korte uittreksel, dat wij van Pickwick's beschrijving van Chatham gegeven hebben, heeft kunnen opmaken, was deze heer bijzonder ingenomen met den militairen stand. Niets kon hem of zijn metgezellen meer genoegen doen, dan een gelegenheid om zulk een schouwspel bij te wonen. Zij waren derhalve reeds vroeg op de been, en wandelden naar het veld, waarheen van alle kanten een ontzaglijke menigte menschen toestroomde.

Al wat men hier zag, gaf te kennen, dat de naderende plechtigheid bijzonder groot en luisterrijk zou zijn. Er waren schildwachten uitgezet, om ruimte voor de troepen te houden; op de batterijen zag men bedienden, die plaatsen voor de dames bewaarden; de sergeanten liepen heen en weer met orderboeken onder hun arm, en kolonel Bulder, in groot tenue te paard zittend, galoppeerde rechts en links, liet zijn paard achterwaarts onder het volk dringen, steigeren en wendingen maken, en schreeuwde op een vervaarlijke manier, zoodat zijn keel schor en zijn gezicht bloedrood werd, alles, zonder dat iemand er ook maar eenige reden voor wist te bedenken. Officiëren draafden heen en weer, spraken eerst met kolonel Bulder, gaven dan den sergeanten hun bevelen, en liepen vervolgens geheel en al weg; zelfs de manschappen keken achter hun blinkende geweren zoo plechtig en geheimzinnig voor zich uit, dat men licht begrijpen kon, dat er iets zeer bijzonders zou plaats hebben.

Pickwick zocht met zijn drie metgezellen een plaats in de voorste rij der opeengepakte volksmenigte, en wachtte geduldig op het begin van het feest. Het gedrang werd ieder oogenblik erger; en de pogingen, die zij moesten aanwenden om hun plaatsen te behouden, hielden gedurende de twee eerstvolgende uren hun aandacht voldoende bezig. Nu eens kwam er plotseling een vreeselijke druk van achteren,

en Pickwick werd eenige schreden vooruitgestooten met een snelheid en veerkracht, die in het geheel niet met de gewone deftigheid van zijn gedrag strookten; dan weer hoorde men van voren het bevel: „Achteruit!” en werd de kolf van een geweer op Pickwick's teenen gezet of tegen zijn borst gedrukt, om hem tot gehoorzaamheid aan te manen. Tusschenbeide begonnen eenige vroolijke lieden aan den linkerkant, voor de aardigheid, uit alle macht op te dringen, totdat Snodgrass bijna was platgedrukt, en vroegen dan, waar hij toch heen wilde; en toen Winkle zijn verontwaardiging over zulk een onbetamelijke heid te kennen gaf, sloeg een potsenmaker, die achter hem stond, hem zijn hoed over zijn oogen, en verzocht hem daarop zeer beleefd, om zijn hoofd in zijn zak te steken. Deze en dergelijke aardigheden, vereenigd met de onverklaarbare afwezigheid van Tupman (die plotseling verdwenen en nergens te vinden was), maakten hun toestand, over het geheel, eerder lastig dan aangenaam of benijdenswaardig.

Eindelijk hoorde men dat gemompel door de menigte gaan, hetwelk doorgaans de komst van iets, waarop men lang gewacht heeft, aankondigt. Aller oogen vestigden zich op den ingang van het veld. Men wachtte nog eenige oogenblikken, en daarna zag men de troepen met vliegende vanen en flikkerende bajonetten opmarcheeren. Zij schaarden zich in slagorde; het commando liep de gelederen langs en er volgde een algemeen wapengekletter, toen het eene regiment na het andere, het geweer presenteerde. De Commandant reed met kolonel Bulder en een talrijken staf langs het front; alle muziekkorpsen begonnen tegelijk te spelen; de paarden gingen op hun achterpooten staan, galoppeerden achteruit, en sloegen met hun staarten in het rond; de honden blaften; het volk schreeuwde; de soldaten schouderden het geweer; en zoover het oog reikte, zag men niets dan een uitgestrekt perspectief van roode rokken en witte broeken, roerloos en stijf op den grond geplant. Pickwick had zooveel te doen gehad, om telkens als hij omvergestooten werd, op wonderbaarlijke wijze weer tusschen de hoeven der paarden uit te komen, dat hij nog geen tijd had gehad een blik op het schouwspel te slaan. Maar toen hij eindelijk vast op zijn beenen stond, was zijn verrukking grenzenloos.

„Kan men zich iets fraaiers voorstellen?” zei hij, zich tot Winkle wendend.

„Neen — niets,” antwoordde deze, wiens

voeten reeds een kwartier lang door een kort mannetje als voetenbankje werden gebruikt.

„Het is inderdaad een heerlijk en trefend gezicht,” zei Snodgrass, die in zijn borst een vlam van poëzie voelde ontbranden, „wanneer men de dappere verdedigers des vaderlands in krijgshaftig tenue voor de vreedzame burgers geschaard ziet staan, terwijl hun aangezichten stralen, niet van bloeddorst, maar van menschenliefde, — hun oogen fonkelen, niet met het woeste vuur van roofzucht en moord, maar met den zachten gloed van menschelijkheid en verstand.”

Pickwick hoorde deze lofspraak met buitengewoon genoegen aan, hoewel hij zich met de gebezigde uitdrukkingen niet ten volle kon vereenigen; want de zachte gloed van het verstand brandde vrij flauwtjes in de duizenden oogen, die alle recht voor zich uitstaarden, zonder dat men daarin eenige uitdrukking, van welken aard ook, bespeuren kon.

„Wij staan hier nu heel goed,” zei Pickwick, terwijl hij om zich heen keek. De menigte, die hen eerst omringde, was langzamerhand naar een anderen kant gegaan, en zij stonden bijna alleen vlak voor het front.

„Heel goed,” herhaalden Snodgrass en Winkle tegelijk.

„Wat gaan zij nu doen?” vroeg Pickwick, terwijl hij zijn bril recht zette.

„Ik — ik geloof haast,” zei Winkle verbleekend, „dat zij gaan vuren.”

„Nonsens,” zei Pickwick snel.

„Ik geloof het waarlijk ook,” zei Snodgrass, eenigszins onthutst.

„Onmogelijk,” hernam Pickwick. Nauwelijks was dit woord echter uit zijn mond, of alle zes de regimenten legden het geweer aan, alsof zij allen slechts één doelwit hadden, en wel geen ander dan de Pickwickisten, en terstond daarop barstte het verschrikkelijkste salvo los, dat ooit de aarde tot in haar binnenste deed beven, of een bejaard heer van de beenen wierp. Het was in dezen neteligen toestand, blootgesteld aan een moorddadig vuur van losse patronen, en bedreigd door de manoeuvres van een regiment, dat aan den anderen kant was opgemarcheerd, dat Pickwick die tegenwoordigheid van geest en kalmte ten toon spreidde, welke tot de kenmerken van een waarlijk groote ziel behooren. Hij greep Winkle bij den arm, en smeekte hem en Snodgrass ernstig, te bedenken, dat zij van het vuren, behalve de mogelijkheid dat het lawaai hen doof zou maken, geen ge-

vaar te duchten hadden.

„Maar — maar,” zei Winkle, van angst verbleekend over de mogelijkheid, welke in zijn gedachten opkwam, „als een van de soldaten eens bij vergissing zijn geweer met scherp geladen had? Mij dunkt, ik hoorde daar iets voorbij mijn oor fluiten.”

„Het beste zou zijn, als wij plat op den

vermoeden wat er gebeuren zou, kwamen alle zes de regimenten, met gevelde bajonetten, in den stormpas op de plek af, waar Pickwick met zijn vrienden stond.

Een mensch is maar een mensch, en er is een punt, waarboven de menschelijke moed zich niet kan verheffen. Pickwick staarde een oogenblik door zijn bril de

SNODGRASS EN WINKLE HADDEN BEIDEN ONWILLEKEURIG EENIGE FRAAIE BOKKESPRONGEN GEMAAKT.

grond gingen liggen,” zei Snodgrass.

„Neen, neen — het is al gedaan,” zei Pickwick. Zijn lip mocht beven, zijn wang verbleeken, maar geen uitdrukking van vrees kon den mond van den grooten man ontsnappen.

Pickwick had gelijk; het vuren had opgehouden. Maar nauwelijks had hij tijd gehad om zich met de juistheid zijner opmerking geluk te wenschen, of hij bemerkte in de gelederen een snelle beweging; een schor commando liep er weer langs; en voordat iemand van het gezelschap kon

oprukkende troepen aan; toen keerde hij zich om, en — wij willen niet zeggen vluchtte, vooreerst, omdat het een vernederende uitdrukking is; ten tweede omdat de lichamelijke omvang van den achtbaren Pickwick hem geenszins voor zulk een overijlden terugtocht geschikt maakte — maar hij liep op een drafje weg, zoo snel zijn beenen maar voort wilden; zoo snel, dat hij niet dan te laat ontdekte, in welk een neteligen toestand hij zich eigenlijk bevond.

De troepen aan den anderen kant, over

wier opmarcheeren Pickwick zich eenige minuten tevoren had verwonderd, hadden zich in slagorde geschaard, om den aanval van hen, die de citadel kwasi moesten belegeren, af te slaan; en het gevolg was, dat Pickwick en zijn metgezellen zich plotseeling ingesloten bevonden, tusschen twee liniën, waarvan de eene in stormpas aanrukte, terwijl de andere met gevelde bajonetten den aanval afwachtte.

„Hei, hei, hei!” riepen de officieren van de oprukkende linie.

„Uit den weg!” riepen de officieren van de stilstaande.

„Waar moeten wij dan naar toe?” schreeuwden de onthutste Pickwickisten.

„Hei, hei, hei!” was het eenige antwoord. Er volgde een oogenblik van onbeschrijfelijke verwarring; en toen de Pickwickisten weer bij zinnen kwamen, lagen zij met hun beenen in de lucht, zonder zich iets anders te herinneren dan een verward gedruisch, het stampen van een menigte voetstappen, eenige geweldige stooten, en een gesmoord gelach.

Snodgrass en Winkle hadden beiden onwillekeurig eenige fraaie bokkesprongen gemaakt. De laatste was zijn neus aan bloeden gevallen, en bleef op den grond zitten, terwijl hij den rooden stroom met zijn gelen zakdoek poogde te stelpen. Het duurde derhalve eenigen tijd, voor hij opkeek, en het eerste, wat hem toen in het oog viel, was zijn geëerde vriend en voorganger, die op eenigen afstand zijn hoed naliep, welke lustig voor hem uithuppelde.

Er zijn weinig oogenblikken in een menschenleven, waarin hij meer verdriet ondervindt en minder liefderijk medelijden aantreft, dan wanneer hij zijn hoed naloopt. Er is zeer veel koelbloedigheid en overleg voor noodig, om zulk een hoed weer in zijn macht te krijgen. Men moet zich niet te veel haasten, want dan loopt men hem voorbij. Men dient zich ook voor het andere uiterste te wachten, want dan krijgt men hem in het geheel niet. De beste manier is den vluchteling bestendig op zij te blijven, een goede gelegenheid af te wachten, dan te maken, dat men een weinig vóór komt, snel te bukken, den hoed te grijpen, en hem stevig op het hoofd te zetten, en dit alles te doen met een vergezocht glimlachend gezicht, alsof men evenveel pret in de grap heeft, als ieder ander.

Een dartel windje dreef den hoed van Pickwick vroolijk voor zich uit. Deze liep zijn hoofddekseel na, en meende het reeds te hebben, toen het op eens weer ver buiten zijn bereik was. Geheel buiten adem wilde

Pickwick reeds zijn eigendom aan het noodlot overlaten, toen het toeval hem te hulp kwam en de hoed tegen het wiel van een rijtuig, dat met nog eenige andere in een rij stond, bleef liggen. Pickwick nam zijn kans waar, schoot toe, maakte zich meester van zijn hoofddekseel, zette het stevig op zijn hoofd, en bleef staan om adem te scheppen. Hij had nog geen halve minuut gestaan, toen hij zich bij zijn naam hoorde roepen door een stem, waarin hij terstond die van Tupman herkende. Hij sloeg zijn oogen op, en hetgeen hij zag, vervulde hem met verwondering en blijdschap.

In een open barouche, waarvan men de paarden had afgespannen, opdat het rijtuig in de volte minder plaats zou beslaan, stonden een zwaarlijvige oude heer, met een blauwen rok met vergulde knopen en een hertsleeren broek en kaplaarzen, twee jongedames met voiles en veeren, een jonge heer, naar het scheen verliefd op een van deze jongedames, verder een oudachtige dame, waarschijnlijk de tante der twee jonge, en eindelijk Tupman, zoo volkomen op zijn gemak, alsof hij van kindsbeen af bij de familie in huis had gewoond. Tusschen de achterwielen der barouche hing een kolossale mand — een van die manden, welke in een nadenkend mensch altijd visioenen opwekken van koude hoenders, ossentong en flesschen wijn — en op den bok zat een dikke jongen met een rood gezicht, vast in slaap, dien men slechts behoefde aan te kijken, om in hem den uitdeeler te herkennen van den inhoud der bovengenoemde mand, wanneer het tijd zou zijn dien te nuttigen.

Pickwick had al deze belangrijke voorwerpen met een haastigen blik overzien, toen hij door zijn getrouwen volgeling nogmaals werd begroet.

„Pickwick — Pickwick!” riep Tupman. „Stap in! Haast u!”

„Kom bij ons, mijnheer. Stap in, als het u belieft,” zei de bejaarde heer „Jozef! — Die verwenschte jongen, hij zit al weer te slapen — Jozef! laat de tree neer!” De dikke jongen liet zich langzaam van den bok afzakken, sloeg de trede neer, en opende het portier.

Snodgrass en Winkle kwamen op hetzelfde oogenblik naderbij.

„Er is plaats voor u alle drie, heeren,” zei de bejaarde heer. „Twee binnen in, en een buitenop. — Jozef, maak plaats voor een van die drie heeren op den bok. — Komaan, mijnheer!” Dit zeggende stak de zwaarlijvige bejaarde heer zijn arm uit, en

trok de heeren Pickwick en Snodgrass na elkander bijna met geweld in de barouche. Winkle klom op den bok, de dikke jongen volgde zijn voorbeeld, en viel onmiddellijk weer in slaap.

„Wel heeren,” zei de bejaarde heer, „dat doet mij veel plezier. Ik ken u wel, heeren, al herinnert gij u misschien niet wie ik ben. Ik heb verleden winter eenige avonden in uw club doorgebracht. Vanmorgen vond ik mijn vriend Tupman hier, en ik was blij, dat ik hem nog eens zag. En hoe gaat het u, mijnheer? Gij ziet er bijzonder goed uit.”

Pickwick dankte hem voor het compliment, en drukte den bejaarden heer met de kaplaarzen hartelijk de hand.

„En hoe gaat het met u, mijnheer?” vervolgde de bejaarde heer, Snodgrass met vaderlijke minzaamheid aansprekend. „Best, nietwaar? Wel, dat doet mij plezier. — En gij mijnheer?” — dit gold Winkle. — „Ook wel? Ik ben er waarlijk mee in mijn schik. Dit zijn mijn kleine meisjes, heeren, mijn dochters; en dit is mijn zuster, juffrouw Rachel Wardle. Zij is nog een jonge juffrouw al is zij geen jonge juffrouw meer!” Dit zeggende, gaf hij Pickwick schertsend een elleboogstoot in zijn ribben en lachte zeer hartelijk.

„Lieve hemel, broeder!” zei juffrouw Rachel met een pijnlijk lachje.

„Het is toch waar?” zei de bejaarde heer. „Niemand kan het tegenspreken. Heeren ik vraag u excuus, dit is mijn vriend, mijnheer Trundle. Nu kennen wij elkander allemaal. En laat ons nu vergenoegd en eendrachtig zijn, en zien wat er te doen is.” De bejaarde heer zette zijn bril op. Pickwick haalde zijn verrekijker te voorschijn, allen stonden op, en keken over elkanders schouders, om de manoeuvres gade te slaan.

Het waren inderdaad verbazingwekkende manoeuvres. Het eene gelid vuurde over de hoofden van het andere, en ging dan achteruit; dan vuurde het andere gelid over de hoofden van nog een ander en ging ook achteruit. Men vormde carrés met de officieren in het midden, klom met stormladders aan den eenen kant in de gracht, en aan den anderen kant, ook met stormladders, er weer uit, verwoestte barricaden van schanskorven, en verrichtte wonderen van dapperheid. Tusschenbeide werden de kanonnen afgeschoten, met een slag, dat de lucht van het gegil der dames weergalmde. De jongedames Wardle waren zoo verschrikt, dat mijnheer Trundle de eene en Snodgrass de andere moest vasthouden,

terwijl de zuster van mijnheer Wardle het zoo op haar zenuwen kreeg, dat Tupman het noodig achtte zijn arm om haar middel te slaan, om te voorkomen, dat zij tusschen de banken neerzonk. Iedereen was eenigszins onthutst, behalve de dikke jongen, die zoo rustig bleef slapen, alsof het kanongebulder zijn wiegeliedje was geweest.

„Jozef!” riep Wardle, toen de citadel was ingenomen, en belegerden en belegeraars tezamen gingen eten. „Die weergasche jongen slaapt alweer! Mag ik u verzoeken, mijnheer, hem eens te knijpen — in zijn been, als het u belieft; dat is het eenige, waar hij wakker van wordt. Ik dank u. — Jozef maak de mand open!”

De dikke jongen, die door de gediensstige kneep van Winkle klaar wakker was geworden, liet zich weer van den bok zakken en begon, met meer handigheid dan men van zijn vroegere traagheid verwacht zou hebben, de mand te ontpakken.

„Wij zullen wat gedrongen moeten zitten,” zei de bejaarde heer. Na eenige plagerijen over het kreuken van de mouwen der dames, en menigen blos over het in scherts verscheidene malen herhaalde voorstel, dat de dames op de knieën der heeren zouden gaan zitten, hadden allen in de barouche plaats gevonden, en nu begon Wardle van den dikken jongen, die achterop geklommen was, den inhoud der mand aan te nemen en in het rijtuig uit te deelen.

„De messen en vorken, Jozef! Nu de borden! Nu de kapoen! Nu de tong! Nu de duivenpasteil Pas op de ham en de kalfschijf! Geef de kreeften aan. Nu de slal!” Deze bevelen volgden elkander snel op, terwijl Wardle de genoemde voorwerpen aannam en overreikte, en iedereen schotels in de handen en op de knieën gaf, tot men ze niet meer bergen kon. „Ziet het er niet goed uit?” vroeg de lustige oude heer, toen men zich gereedmaakte om op den maaltijd aan te vallen.

„Heerlijk!” antwoordde Winkle, die op den bok een hoen voorsneed.

„Een glas wijn?”

„Heel graag.”

„Het zou beter zijn, als gij daar zelf een flesch bij u hadt, niet waar?”

„Gij zijt al te goed.”

„Jozef!”

„Wat blijft mijnheer?” De jongen sloep nu niet, want het was hem gelukt een vleeschpasteitje te bemachtigen.

„Geef mijnheer een flesch op den bok. — Blij, met u kennis gemaakt te hebben, mijnheer!”

„Dank u!” Winkle ledigde zijn glas, en

zette de flesch naast zich neer. Nu begon het geheele gezelschap met elkander te drinken, en het gesprek werd algemeen.

„Kijk eens, hoe Emilia coquetteert met dien vreemden heer!” fluisterde juffrouw Rachel met echte oude-vrijsterachtige afgunst haar broeder in.

„Och,” zei de vroolijke oude heer, „dat is heel natuurlijk — niets ongewoons. — Een glas wijn, mijnheer Pickwick?” De aangesprokene, die juist met alle aandacht het inwendige van een duivenpastei onderzocht, gaf zijn toestemming.

„Emiliaatje,” zei de tante, met het air van een gouvernante, „praat toch zoo hard niet, kind.”

„Lieve Hemel, tantel!”

„Tante en die kleine oude heer zouden liever zelf willen praten,” fluisterde Isabella haar zuster toe. De jongedames lachten hartelijk, en de oude dame wilde een zeer zoetsappig gezicht zetten, maar kon het niet gedaan krijgen.

„Jonge meisjes zijn altijd zoo opgewonden,” zei de tante tot Tupman op een medelijdenden toon, alsof vroolijkheid een misdaad was.

„Dat is waar,” zei Tupman, die niet begreep welk antwoord men van hem verwachtte. „Zij zijn waarlijk te benijden.”

„Hm!” zei de tante.

„Wilt gij mij toestaan?” zei Tupman op een suikerzoeten toon, terwijl hij de hand der bekoorlijke Rachel zeer zacht aanraakte, en met zijn andere hand de flesch een weinig oplichtte. „Wilt gij mij toestaan?”

„O, mijnheer,” zei juffrouw Rachel.

Tupman keek haar aan met een teederen blik, en Rachel gaf haar vrees te kennen, dat er nog meer kanonnen zouden worden afgeschoten, in welk geval zij natuurlijk weer ondersteuning noodig zou hebben.

„Vindt gij mijn nichtjes aardig?” fluisterde de liefhebbende tante.

„Dat zou ik, als haar tante niet hier was,” antwoordde Tupman met een verliefden blik.

„O, gij deugniet! Maar inderdaad, als haar teint een beetje beter was, denkt gij dan niet, dat zij er zeer aardig zouden uitzien — vooral bij kaarslicht?”

„Ja, dat denk ik wel,” antwoordde Tupman onverschillig.

„O, gij spotvogel — ik weet wat gij zeggen wilt.”

„Wat dan?” vroeg Tupman, die in 't geheel niet wist, dat hij iets had willen zeggen.

„Gij wilt zeggen, dat Isabella voorover loopt — gij mannen merkt alles zoo scherp

op. Nu, gij hebt gelijk, het is waar; en ik moet bekennen, dat er niets is, dat een meisje meer misstaat. Ik zeg haar dikwijls, dat zij, als zij wat ouder wordt, een heel leelijk postuur zal krijgen. Maar gij zijt een spotvogel.”

Tupman had er niets tegen, om dezen eeretitel zoo gemakkelijk te verdienen; hij zette daarom een zeer spotvogelachtig gezicht, en glimlachte geheimzinnig.

„Wat een spottende glimlach!” zei de bewonderende Rachel. „Ik moet zeggen, dat ik waarlijk bang voor u word.”

„Bang voor mij?”

„O, gij kunt mij niets verbergen; ik weet wel, wat gij met dien glimlach bedoelt.”

„Wat dan?” vroeg Tupman, die er zelf geen idee van had.

„Gij bedoelt,” hernam de tante, nog zachter fluisterend, „dat gij het kromlopen van Isabella nog niet zoo erg vindt als de coquetterie van Emilia. Ik moet u gelijk geven. Gij kunt u niet voorstellen, hoe bedroefd ik er mij dikwijls over maak. Mijn lieve broeder is zoo goedhartig en zoo argeloos, dat hij er nooit op let. Als hij het merkte, zou het een nagel aan zijn doorkist zijn. Ik hoop dat het slechts een onbedachtzaamheid van haar is, maar....” De tante zuchtte en schudde wanhopig het hoofd.

„Ik geloof vast, dat tante over ons spreekt,” fluisterde Emilia haar zuster toe. Zij ziet er zoo boosaardig uit.”

„Zoo?” antwoordde Isabella. „Eh, lieve tantel!”

„Lieve Isabella?”

„Ik ben zoo bang, dat gij kou zult vatten. Gij moest een zakdoek om uw hoofd knopen, als gij uw hoed niet wilt opzetten; uw haar begint dun te worden, gij moest waarlijk meer om u zelf denken, op uw jaren.”

Hoe welverdiend deze stekelige opmerking ook zijn mocht, toch was zij wel wat heel erg wraakzuchtig. En wie weet, hoe de tante haar verontwaardiging lucht zou hebben gegeven, indien de oude heer Wardle haar niet zonder erg den mond had gesnoerd, door zoo hard hij kon om Jozef te roepen.

„Die verwenschte jongen!” zei de oude heer. „Hij is alweer in slaap.”

„Dat is vreemd met dien jongen,” zei Pickwick. „Slaapt hij altijd zooveel?”

„Altijd,” antwoordde Wardle. „Hij doet slapend zijn boodschappen, en hij snorkt als hij aan tafel bedient.”

„Dat vind ik raar,” zei Pickwick.

„Ja, wel raar,” hernam de oude heer. „Ik ben trotsch op dien jongen — ik zou hem

voor geen geld willen missen. — ik houd hem als een rariteit. Jozef, — Jozef, neem alles weg, en trek nog een flesch open."

De dikke jongen stond op, opende zijn oogen, slikte een groot stuk pastei door, dat hij in zijn mond had gestoken, toen hij in slaap viel, en begon langzaam het bevel van zijn meester op te volgen. Met begeerige blikken naar het overschot van den maaltijd glurend, pakte hij de schotels en borden weer in de mand. De volle flesch, die hij had aangereikt, was spoedig geleegd; de mand werd weer vastgebonden, de dikke jongen klom weer op den bok, de brillen en verrekijkers werden wederom ter hand genomen, en het manoeuvreeren der troepen begon opnieuw. De kanonnen bulderden en de dames gilden als tevoren. Eindelijk sprong de mijn, en toen begonnen de troepen en de toeschouwers tegelijk af te trekken.

"Nu," zei de oude heer, tot besluit van een gesprek, dat hij in de tusschenpoozen van het schieten met Pickwick had gevoerd, „gij zult er zeker wel aan denken, dat wij u morgen allen bij ons verwachten?"

„Ik beloof het u," antwoordde Pickwick.

„Gij weet mijn adres?"

„Manor-Farm bij Dingley-Dell," zei Pickwick, nadat hij in zijn zakboekje had gekeken.

„Juist," zei de oude heer. „Denk er aan, dat ik u de eerste acht dagen niet laat gaan; gij moet alles zien, wat er te zien is. Jozef, — drommels, hij slaapt alweer — Jozef, help Tom de paarden inspannen."

De paarden werden ingespannen, de koetsier klom op den bok, de dikke jongen zette zich naast hem neer, men zei elkander vaarwel, en het rijtuig reed weg. Toen de Pickwickisten zich omkeerden, om het na te zien, wierp de ondergaande zon een rooden gloed op de gezichten hunner gulle vrienden en op de gestalte van den dikken jongen. Zijn hoofd was op zijn borst gezonken en hij was alweer in slaap.

HOOFDSTUK V.

Een kort hoofdstuk, waarin onder anderen wordt verhaald hoe Pickwick een wagen wilde mennen en Winkle wilde paardrijden, en hoe hun dit bekwam.

Helder was de hemel, verkwikkend de zachte lucht en schoon was alles, wat men

rondom zich zag, toen Pickwick over de balustrade der brug van Rochester leunde, terwijl hij de natuur aanschouwde en op zijn ontbijt wachtte. Het tooneel was inderdaad treffend genoeg om zelfs een minder peinzend gemoed te bekoren.

Aan de linkerhand van den toeschouwer verhief zich de oude muur, die hier en daar in puin gevallen was, en op andere plekken dreigend overhing naar het smalle strand. Groote trossen zeewier zwierden aan de punten der uitstekende steenen in den wind, en het groene klimop slingerde zich treurig om de afgebrokkelde kantelen. Daarachter verhief zich het oude kasteel, met zijn van hun daken beroofde torens en zware, brokkelige muren, die echter toch nog even trotsch en dreigend stonden als toen, zevenhonderd jaren geleden, het wapengekletter of feestgejuich daarin weergalmde. Aan beide zijden strekten zich de oevers van de Medway, met weiden en korenvelden, waarin zich hier en daar een windmolen of kerktoeren verhief, zoo ver uit, als het oog kon reiken. Het geheel vormde een rijk en veelkleurig landschap, dat een nog schilderachtiger voorkomen verkreeg door de schaduwen, die erover heentrokken van de dunne wolkjes, die de morgenzon voorbijzweefden. De rivier, waarin de blauwe hemel zich weerspiegelde, stuwde haar glinsterende golfjes zacht kabbelend voort, en de riemen der visschers plasten met afgemeten slagen in het water, terwijl hun zware booten langzaam stroomafwaarts gleden.

Uit het gepeins, waarin dit tooneel hem had doen verzinken, werd Pickwick gewekt door een „goedenmorgen" en een tik op zijn schouder. Hij keerde zich om. Het was Winkle, die hem kwam zeggen, dat zijn reisgenooten op hem wachtten, om te gaan ontbijten. Zij gingen naar het logement, zetten zich terstond aan tafel, en de gebraden ham, eieren, thee, koffie, broodjes en andere eetwaren verdwenen met een snelheid, welke tegelijk het beste bewijs was voor de smakelijke toebereiding als voor den eetlust der gasten.

„Nu dienen wij over Manor-Farm te spreken," zei Pickwick. „Hoe zullen wij er heen gaan?"

„Misschien zou het het beste zijn, er den kellner naar te vragen," zei Tupman, en de kellner werd geroepen.

„Dingley-Dell, heeren? — vijftien mijl — rijdt geen diligence door — postsjees, mijn heer?"

„Maar in een postsjees is maar voor twee personen plaats," merkte Pickwick op.

„Dat is waar, mijnheer — neem mij niet kwalijk — mooie sjees met vier wielen, mijnheer! Plaats voor twee achterin, en de heer, die ment, voorop — O, neem mij niet kwalijk, mijnheer, dat zijn nog maar drie plaatsen.”

„Hoe zullen wij het dan doen?” vroeg Snodgrass.

„Misschien zou een van de heeren wel te paard willen gaan, mijnheer,” zei de kellner met een blik op Winkle. „Hebben zeer goede rijpaarden, mijnheer. Een knecht van mijnheer Wardle kan ze wel eens terugbrengen.”

„Dat zou gaan,” zei Pickwick. „Winkle, wilt gij te paard gaan?”

In den grond van zijn hart twijfelde Winkle zeer of het wel goed zou afloopen, indien hij hiertoe overging, maar, daar hij om alles in de wereld geen aanleiding wilde geven dat men hem van lafheid verdacht, antwoordde hij terstond zeer manhaftig: „Zeker. Ik zou niets liever willen.” Nu had hij het noodlot als het ware getart, en moest afwachten, wat er van komen zou.

„Maak dan, dat alles om elf uur gereed is,” zei Pickwick.

De kellner verwijderde zich, en toen het ontbijt was afgeloopen, begaven de reizigers zich naar hun slaapvertrekken, om zich voor het tochtje gereed te maken. Nauwelijks waren zij weer beneden, of de beloofde sjees kwam voor de deur, getrokken door een reusachtig bruin paard. Op hetzelfde oogenblik verscheen er een stal-knecht, die een ander paard, voor Winkle gezadeld, en even groot en fors als het andere, aan den teugel leidde.

„Lieve hemel!” zei Pickwick, toen hij met zijn gezelschap buiten de deur kwam. „Wie moet er nu mennen? Daar heb ik niet aan gedacht.”

„Wel, gij natuurlijk,” zei Tupman.

„Natuurlijk,” zei Snodgrass.

„Ik?” riep Pickwick uit.

„Wees maar niet bang, mijnheer,” viel de stalknecht hierop in. „Het beest is zoo mak, dat een klein kind het zou kunnen regeeren.”

„Is het dan niet schuw of schrikachtig?” vroeg Pickwick.

„Schuw, mijnheer?” hernam de stal-knecht. „Het zou niet schrikken, al kwam het een wagen vol apen met afgebrande staarten tegen.”

Tegen deze aanbeveling was niets in te brengen. Tupman en Snodgrass namen plaats in den bak van de sjees, en Pickwick op zijn hoog verheven bankje, waar-

na de oppasser hem de leidsels en de zweep aangaf.

„Ho!” riep Pickwick, toen het reusachtige dier een neiging aan den dag legde, om den wagen achteruit door de ruiten te dringen.

„Ho!” riep de stalknecht. „Het is niets, heeren, niets, dan een beetje ongeduld! Houd hem eens vast, William!” De jongen gehoorzaamde; en nu zou de stalknecht Winkle helpen opstijgen.

„Aan den anderen kant, als 't u belieft, mijnheer.”

„Verduiveld, hij wou er aan den verkeerden kant opstijgen,” fluisterde een grinnikende postiljon den in zijn vuistje lachenden kellner toe.

Winkle maakte zich het ontvangen on-derricht ten nutte, en klom in den zadel, met weinig minder moeite dan het hem gekost zou hebben om aan boord van een oorlogsschip te klauteren.

„Alles in orde?” vroeg Pickwick, met een angstig voor gevoel, dat alles verkeerd zou gaan.

„Alles in orde,” antwoordde Winkle met een benauwde stem.

„Los maar!” riep de stalknecht. „Houd de teugels strak, mijnheer!” en daarmee rolde het rijtuig, met Pickwick op den bok, en sprong het paard met Winkle op den rug, tegelijkertijd voort, tot groot vermaak van alle bedienden uit het logement.

„Waarom gaat uw paard zoo schuins?” riep Snodgrass uit de sjees Winkle toe.

„Ik kan het mij niet begrijpen,” antwoordde Winkle, wiens paard goedvond op een zeer zonderlinge manier de straat door te galoppeeren, met den kop naar den eenen en den staart naar den anderen kant.

Pickwick had echter geen tijd om hierop te letten, daar hij al zijn aandacht noodig had, om het paard, dat voor de sjees liep, te regeeren, welk dier verscheidene hebbelikheden aan den dag legde, die den onpartijdigen toeschouwer zeer onderhoudend moesten voorkomen, maar hem, die de leidsels vasthield, in geen deele aange-naam konden zijn. Behalve dat het onop-houdelijk en op een zeer lastige manier met den kop zwaaide, en zoo hard aan de teugels trok, dat het bijna niet te houden was, had het de zonderlinge liefhebberij, nu en dan op zij te springen, een oogenblik te blijven staan, en dan weer voort te ren-nen, met een vaart, die door niets te stui-ten was.

„Wat zou hij daarmee voor hebben?” vroeg Snodgrass, toen het paard voor de

WINKLE'S PAARD VERTOONT KUREN

twintigste maal deze kunsten had ver-
toond.

„Ik weet het niet," antwoordde Tupman.
„Ik geloof toch wel, dat hij een beetje
schichtig is." Snodgrass wilde antwoorden,
toen een uitroep van Pickwick hem daarin
verhinderde.

„Ho!" zei deze. „Ik heb mijn zweep ver-
loren."

„Winkle!" riep Snodgrass den ruiter toe,
die met zijn hoed in den nek achteraan
kwam draven, en bij elken schok, die hem

beest, zoodra Winkle een poging aanwend-
de om weer in den zadel te klimmen, door
een vlugge beweging de teugels over zijn
kop liet glippen, en, zoover de lengte der
riemen het toeliet, achteruitstoot.

„Ho, mijn beestje!" riep Winkle op een
vleienden toon. „Ho!" Maar het „beestje"
liet zich hierdoor niet verschalken; hoe
meer Winkle poogde het te naderen, des
te meer deinsde het zijwaarts, terug; en, in
weerwil van alle roepen en vleiën, draai-
den Winkle en het paard tien minuten lang

NAUWELIJKS ZAG HET PAARD PICKWICK MET DE ZWEEP IN DE HAND OP ZICH AFKOMEN, ENZ.

hoog uit het zadel deed opwippen, een pijn-
lijk gezicht trok, „raap als 't u belieft de
zweep eens op!" Winkle trok uit alle macht
aan de teugels, en toen het hem eindelijk
gelukt was zijn paard tot staan te brengen,
steeg hij af, reikte Pickwick de zweep aan
en wilde weer opstijgen.

Of nu het forsche paard, uit speelsche
dartelheid, een weinig met Winkle wilde
schertsen en stoeien, of wel op de gedachte
kwam, dat het plezieriger zou zijn, de reis
zonder dan met een ruiter op den rug te
volbrengen, is een vraag, die wij niet kun-
nen beslissen. Dit is echter zeker, dat het

in een kring om elkaar heen, en waren na
verloop van dien tijd nog net zoover van
elkaar af, als in het begin. Dit zou altijd
al onaangenaam zijn geweest, maar was
het vooral op een eenzamen weg, waar
geen hulp te krijgen was."

„Wat moet ik doen?" schreeuwde
Winkle, nadat hij nog een poos met het
paard had rondgetold. „Wat moet ik doen?
Ik kan er niet opkomen."

„Gij moest hem maar aan den teugel
houden, tot aan het eerste tolhek," riep
Pickwick uit de sjees.

„Maar hij wil niet mee," schreeuwde

Winkles, die hier om mij te
 ... en mensch-
 ... hij wierp de leid-
 ... zijn paard, klom van
 ... naar den kant, uit
 ... voorbij zou komen, en
 ... behoevendenden reis-
 ... terwijl Tupman en
 ... bleven zitten.

... het paard Pickwick met
 ... op zich afkomen, of
 ... de ronddraaiende bewe-
 ... tot nog toe zooveel be-
 ... met een zoo overijlde
 ... dat het Winkle, die nog
 ... teugels vasthield, op een
 ... Pickwick snelde hem te
 ... harder Pickwick liep, des
 ... het paard achteruit. Na een
 ... en het opjagen van een
 ... wolk, liet Winkle, wien de
 ... het lid waren getrokken,
 ... Het paard schudde zijn kop,
 ... , keerde zich om, en draaf-
 ... naar Rochester terug, terwijl
 ... Winkle elkaar verbijsterd
 ... te kijken.

... afstel op eenigen afstand trok hun
 ... Zij keken om.
 ... "Hemell!" riep Pickwick ontzet;
 ... dat het andere paard er ook van

... was maar al te waar. Het beest was
 ... geworden door het rumoer, en de
 ... lagen op zijn rug. Het gevolg is
 ... vermoeden. Het ging op hol, met
 ... ruittuig achter zich aan. Het holde ech-
 ... liet ver. Tupman sprong uit het ruittuig
 ... een heg, Snodgrass volgde zijn voor-
 ... , en het paard slingerde de sjees
 ... een paal, zoodat bok en onderstel
 ... naar een anderen kant stoven, en bleef
 ... stokstijf staan, om de verwoesting, die
 ... had aangericht, te bekijken.

De eerste zorg der twee nog op de been
 zijnde vrienden was, hun ongelukkige mak-
 kers uit hun bed van hagedoornen op te
 helpen, waarbij zij het onbeschrijflijke ge-
 noegen hadden, te ontdekken, dat deze,
 eenige scheuren en schrammen uitgezon-
 derd, geen letsel hadden bekomen. Vervol-
 gens moest het paard worden uitgespan-
 nen. Toen deze voor hen allen ongewone
 en moeilijke bezigheid verricht was, wist
 het gezelschap niets beters te doen dan
 langzaam verder te kuieren, het paard aan
 den teugel voort te leiden, en het ruittuig
 aan zijn lot over te laten.

Nadat zij aldus een uur hadden voortge-

wandeld, kwamen zij aan een kleine,
 armoedige herberg. In het tuintje daarnaast
 zagen zij een man met roode haren aan het
 werk, en aanstonds verhief Pickwick zijn
 stem en riep: „Hola, heil!”

De roodharige man keerde zich om, hield
 zijn hand boven zijn oogen, en bleef Pick-
 wick en zijn reisgenooten zeer bedaard
 aanstaren.

„Hola!” herhaalde Pickwick.

„Wat is er?” riep de roodharige.

„Hoever zijn we hier van Dingley-Dell?”

„Ruim zeven mijlen.”

„Is de weg goed?”

„Neen, slecht.” Na dit korte en bondige
 antwoord keek de man zijn gezelschap
 nog eens aan, en ging toen weer aan het
 spitten.

„Kunnen wij dit paard hier op stal zet-
 ten?” vroeg Pickwick.

„Dat paard hier op stal zetten?” herhaal-
 de de man, op zijn spade leunend.

„Ja, om het te bewaren tot wij het
 halen,” hernam Pickwick, die met het paard
 aan den teugel nu dicht bij het tuintje was
 gekomen.

„Vrouw!” riep de man, terwijl hij het
 paard met bijzondere aandacht bekeek.
 „Vrouw!”

Na verloop van eenige oogenblikken
 kwam een lange vrouw, met een grof ge-
 zicht, de deur uit.

„Vrouwtje,” zei Tupman naderbij ko-
 mend, op een suikerzoeten toon: „kunnen
 wij dit paard hier op stal zetten?”

De vrouw keek het gezelschap onder-
 zoekend aan, en de roodharige man fluis-
 terde haar iets in het oor.

„Neen,” antwoordde zij, nadat zij zich
 even had bedacht, „dat durf ik niet.”

„Durfst niet?” riep Pickwick uit. „Waar-
 om zou die vrouw dat niet durven?”

„Wij zijn laatst al eens in verhoor ge-
 nomen,” zei de vrouw, terwijl zij weer naar
 binnen ging. „Ik wil er niets mee te maken
 hebben.”

„Dat is het zonderlingste, wat ik ooit in
 mijn leven heb bijgewoond,” zei de ver-
 baasde Pickwick.

„Ik — ik geloof,” fluisterde Winkle, ter-
 wijl zijn vrienden zich om hem heen ver-
 zamelden, „dat zij denken, dat wij niet op
 een eerlijke manier aan dat paard gekomen
 zijn.”

„Wat?” riep Pickwick met verontwaar-
 diging uit. Winkle herhaalde zeer beschei-
 den zijn vermoeden.

„Zeg, kerel,” zei Pickwick driftig, „denkt
 gij soms, dat wij het paard gestolen heb-
 ben?”

AANKOMST OP MANOR-FARM

„Ik weet het zeker,” antwoordde de roodharige, met een grijnslach, die de hoeken van zijn mond tot aan zijn ooren optrok. Daarmee ging hij zijn huis in, en smeet de deur achter zich dicht.

„Het lijkt wel een droom,” riep Pickwick uit, „een benauwde droom, den geheelen dag te moeten rondloopen met dat ellendige paard, dat we niet kwijt kunnen raken.”

De bedrukte Pickwickisten wandelden langzaam en treurig voort met het groote beest, dat hun allen een doorn in het oog was, achter hen aan.

Het was laat in den middag, toen de vier vrienden met hun viervoetigen reismakker de laan insloegen, die naar „Manor-Farm” leidde; maar de vreugde, dat zij zoo dicht bij de plaats van hun bestemming waren gekomen, werd vergald door de gedachte aan het zonderlinge van hun voorkomen en het belachelijke van hun toestand. Gescheurde kleeren, opengekrabde gezichten, bestoven schoenen, en bovenal het paard — o, hoe verwenschte Pickwick dat paard! Van tijd tot tijd had hij het edele dier met blikken vol haat en wraakzucht aangestaard; meer dan eens had hij berekend, hoeveel het hem zou kunnen kosten, als hij het beest de keel afsneed, en op dit oogenblik voelde hij de verzoeking om het te slachten of het aan zijn lot over te laten, met tiendubbele kracht. Hij werd uit zijn gepeins over dit bloeddorstige voornemen gewekt, door de plotselinge verschijning van twee personen, die zij bij een kromming der laan tegenkwamen. Het was Wardle, met zijn trouwen dienaar, den dikken jongen.

„Waar zijt gij toch gebleven?” vroeg de gulle oude heer. „Wij hebben u den geheelen dag al verwacht. Wat! gezicht opengekrabd? Niet erg bezeerd, hoop ik? Dat doet mij plezier. Hebt gij een ongeluk met het rijtuig gehad? Trekt het u maar niet aan. Zoo iets gebeurt hier alle dagen! Jozef! — die verwenschte jongen, hij slaapt alweer, — Jozef! neem dat paard van mijnheer en breng het naar den stal.”

De dikke jongen slenterde langzaam weg met het paard, terwijl de oude heer, zijn gasten goedgehartig beklagend over dat deel hunner rampen, hetwelk zij goedgevonden hem mee te deelen, met hen naar de keuken ging.

„Ik zal u eerst hier wat laten opknappen,” zei de oude heer, voordat wij tezamen het gezelschap in de zitkamer gaan opzoeken. — Emma, kersenbrandewijn! — Jane, een naald en draad! — Mary, water

en een handdoek! — Komaan, meisjes haast u wat!”

Drie of vier knappe dienstmeisjes snelden heen, om het benoodigde te halen, terwijl een paar knechts, met ronde koppen en roode gezichten, van een bank bij den schoorsteen opstonden (want hoewel het Mei was, schenen zij nog evenzeer op het vuur gesteld te zijn als in het hartje van December) en uit een donkere bergplaats een flesch schoensmeer en een half dozijn borstels voor den dag haalden.

„Haast u wat!” zei de oude heer nog eens. Maar deze aanmaning was overbodig; want de dienstmeisjes kwamen reeds met brandewijn, water en naaigereedschap aan, en een der knechts greep Pickwick zoo onverwachts bij zijn been, dat de goede man bijna omvertuimelde, en schuierde zijn laars, totdat Pickwick de pijn aan zijn eksteroogen niet meer verdragen kon, terwijl de ander den rok van Winkle afborstelde.

Nadat Snodgrass zich had gewasschen, plaatste hij zich met den rug naar het vuur, en nam, terwijl hij met innig genoegen zijn kersenbrandewijn slurpte, het vertrek eens op. Hij beschrijft het als een zeer ruim vertrek, met een roodsteen vloer en een wijden schoorsteen. De zoldering was met hammen, zijden spek en risten uien behangen. De muren waren met eenige zweepen, een paar teugels en een zadel versierd, en bovendien met een oud, roestig geweer, waaronder men met groote letters las „geladen”, een waarschuwing, die daar reeds vijftig jaren lang had gehangen. Een oude staande klok tikte deftig in een hoek, en aan een der talrijke haken boven de aanrecht hing een zwaar, ouderwetsch, zilveren horloge.

„Gereed?” zei de oude heer op een vragenden toon, toen zijn gasten gewasschen, opgelapt en afgeborsteld waren.

„Om u te dienen,” antwoordde Pickwick.

„Kom dan maar meel!” En nu bracht hij het gezelschap door eenige donkere gangen — waar men een poos moest wachten, tot Tupman aankwam, die achtergebleven was, om een kus van Emma te stelen, waarvoor hij naar behooren met eenige stompen en duwen was beloond — naar de deur der zitkamer.

„Welkom!” zei de gulle gastheer, terwijl hij die deur opende. „Welkom, heeren, op Manor-Farm!”

HOOFDSTUK VI.

Een ouderwetsche kaartavond. — Het verhaal van den predikant.

De talrijke gasten, die in de ouderwetsche zitkamer bijeen waren, stonden op, om Pickwick en zijn vrienden te begroeten, toen deze binnentraden; en onder de voorstelling, die met alle behoorlijke plechtigheid werd volbracht, had Pickwick den tijd, om het voorkomen der personen, die hem omringden op te nemen en daaruit hun karakters en zeden af te leiden — een gewoonte, waarin hij, evenals vele andere groote mannen, bijzonder veel behagen schepte.

De moeder van den ouden Wardle — een stokoude dame, met een hooge muts op en een verschoten zijden japon aan — zat op de eereplaats, in den rechterhoek van den haard, en verscheidene bewijzen, dat zij in haar jonge jaren goed was opgevoed, en op haar ouden dag het geleerde niet had vergeten, versierden de wanden van het vertrek, in de gedaanten van merklappen en geborduurde landschappen van hoogen ouderdom en gewerkte overtrekken van voetenbankjes uit een lateren tijd. De tante, de twee jongedames en mijnheer Wardle zelf wedijverden met elkaar om de oude dame de grootste oplettendheid te bewijzen. Zij verdrongen elkaar om haar armstoel. Wardle hield haar oortrompet vast; de tante sneed een sinaasappel voor haar; de eene jongedame stond met haar reukfleschje gereed, en de andere schudde de kussens op, waarin zij rustte. Tegenover haar zat een oude heer met een kalen schedel en een goedhartig, vriendelijk gezicht — de predikant van Dingley-Dell; naast hem zijn echtgenoot, een bejaarde, gezette vrouw, blakend van gezondheid, wie men het aan kon zien, dat zij niet alleen zeer bedreven was in de kunst om hartversterkende middelen voor anderen gereed te maken, maar die dranken ook zelf wel eens gaarne placht te proeven. Een kort, leelijk mannetje, met een gezicht als een gerimpelde pippeling, stond in een hoek van het vertrek met een dik oud heer te praten; en om de tafel zaten nog een paar bejaarde heeren en even zooveel bejaarde dames stokstijf op hun stoelen, en staarden Pickwick en zijn reisgenooten met onverholen nieuwsgierigheid aan.

„Mijnheer Pickwick, moeder!” zei Wardle, zoo hard schreeuwend als hij kon.

„Hè?” zei de oude dame, haar hoofd schuddend. „Ik versta u niet.”

„Mijnheer Pickwick, grootmoeder!” gilden beide jongedames tegelijk.

„Hè?” zei de oude dame. „Maar het komt er ook niet op aan. Hij zal zich wel niet veel bemoeien met een oude vrouw, als ik.”

„Ik verzeker u, mevrouw,” zei Pickwick, de oude dame bij de hand vattend, en zoo hard sprekend, dat zijn goedhartig gezicht bloedrood werd, „ik verzeker u, mevrouw, dat het mij bijzonder veel genoegen doet, een dame van uw jaren aan het hoofd van zulk een lieve familie te zien, en nog zoo jong en gezond van uiterlijk.”

„Hm!” zei de oude dame, na een korte poos van stilzwijgen. „Ik geloof wel dat het mooi gezegd is, maar ik heb er niets van verstaan.”

„Grootmoeder is een weinig uit haar humeur,” zei Isabella zachtjes, „maar het zal straks wel overgaan.”

Pickwick knikte, ten teken dat hij volkomen bereid was, de gebreken van den ouderdom over het hoofd te zien, en begon een algemeen gesprek met de andere leden van het gezelschap.

„Manor-Farm heeft een verrukkelijke ligging,” zei Pickwick.

„Een verrukkelijke ligging,” herhaalden zijn reisgenooten als een driedubbele echo.

„Ik moet u gelijk geven,” zei Wardle.

„En er is geen beter bouwland in geheel Kent, mijnheer,” zei het leelijke mannetje met het gerimpelde gezicht, „neen, mijnheer, zeker niet.” En toen hij dit gezegd had, keek hij zegevierend om zich heen, alsof hij een hardnekkigen tegenspreker had moeten bestrijden, en hem eindelijk den mond had gesnoerd. „En er is geen beter bouwland in geheel Kent,” zei het leelijke mannetje nog eens, na even gezwegen te hebben.

„Behalve Mullin's-Meadows,” zei de dikke heer op een plechtigen toon.

„Mullin's-Meadows?” riep het leelijke mannetje, verachtelijk zijn neus ophalend.

„Ja, Mullin's-Meadows,” herhaalde de dikke heer.

„Dat is nog eens best land,” zei een tweede dikke heer.

„Dat is het zeker,” viel een derde dikke heer hierop in.

„Wie twijfelt daaraan?” zei de zwaarlijvige gastheer.

Het leelijke mannetje keek twijfelachtig om zich heen; maar toen hij ontdekte, dat hij de meerderheid tegen zich had, zette hij een medelijdend gezicht en sprak verder geen woord.

„Waar praten zij toch over?” vroeg de

oude dame, een harer kleindochters aansprekend en zeer hard schreeuwend; want zooals vele doove lieden, was zij altijd bevreesd, dat anderen haar niet zouden verstaan.

„Over het land, grootmoeder.”

„Wat? Over het land? Is er dan iets gebeurd?”

„Neen, neen; mijnheer Miller zei dat ons land beter was dan Mullin's-Meadows.

„Hoe zou hij daar iets van weten?” vroeg de oude dame met verontwaardiging. „Zeg aan mijnheer Miller, dat hij gek is.” Daarop hief de oude vrouw, niet anders denkend, of zij had deze woorden zacht gefluisterd, zich recht overeind, en scheen den schuldige met haar oogen te willen doorboren.

„Kom, kom,” zei de gastheer, vol ongeduld om op een ander onderwerp te komen. „Wat dunkt u van een partijtje whist, mijnheer Pickwick?”

„Met veel plezier,” antwoordde deze; „maar het moet niet alleen om mij gebeuren.”

„Moeder houdt er bijzonder veel van,” zei Wardle. „Niet waar, moeder?”

De oude dame, die, wanneer er over dit onderwerp werd gesproken, veel minder doof was dan anders, knikte toestemmend.

„Jozef! Jozef!” riep de oude heer. „Die vervenschte — o, daar is hij — Jozef, zet de speeltafeltjes gereed.”

De slaperige jongen zette twee speeltafeltjes gereed, een voor whist, en een ander voor „Pope Joan”.¹⁾ De whistspelers waren Pickwick en de oude dame, Miller en de dikste heer; bij het andere spel voegden zich al de overige leden van hetgezelschap.

Het whistspel werd met al den ernst en de stilte gespeeld, welke dit edele spel vereischt, dat men zich eigenlijk schamen moest een spel te noemen. Bij het spel aan de groote tafel was men daarentegen zoo luidruchtig vroolijk, dat mijnheer Miller, die niet zoo volkomen in het spel verdiept was, als hij had moeten zijn, telkens in zijn aandacht werd gestoord en verscheidene vergissingen maakte, waardoor hij den dikken ouden heer in een zeer slechte, en de oude dame in een zeer goede luim bracht.

„Daar!” zei de schuldige Miller zegevierend, toen hij den laatsten slag haalde:

„nu had ik, dunkt mij, toch niet beter kunnen spelen.”

„Miller had de ruiten moeten troeven, niet waar, mijnheer?” zei de oude dame.

Pickwick knikte toestemmend.

„Had ik dat moeten doen?” zei de ongelukkige, angstig zijn partner aankijkend.

„Ja zeker, mijnheer!” zei de dikke heer met een vreeselijke stem.

„Het spijt mij,” zei Miller, geheel uit het veld geslagen.

„Dat helpt wat,” bromde de dikke heer.

Er volgde een plechtige stilte. Pickwick glimlachte, de oude dame scheen ernstig, de dikke heer knorrig, en Miller beschaamd en verlegen.

Men speelde nog eenige partijtjes; doch telkens kregen Pickwick en zijn partner zulke goede kaarten, en Miller maakte uit verstrooing zooveel fouten, dat de dikke heer van spijt dreigde te barsten. Toen men ophield met spelen, ging hij naar een hoek, en bleef daar een uur lang staan, zonder een woord te spreken. Na verloop van dien tijd kwam hij weer te voorschijn, en bood Pickwick een snuifje aan, met het voorkomen van een man, die gezind was, al het leed, dat men hem berokkend had, edelmoedig te vergeven. De oude dame was thans veel beter van gehoor; en de ongelukkige Miller voelde zich even slecht op zijn gemak, als een visch op een warme stoof.

Bij het „Pope-Joan” ging het intusschen zeer vroolijk toe. Isabella Wardle speelde met mijnheer Trundle, Emilia met Snodgrass en de tante met Tupman samen. De oude heer Wardle was in de vroolijkste stemming; hij maakte zooveel grappen met het bord, en de oude dames pasten zoo angstig op haar winst, dat er geen eind kwam aan het gelach. Eén oude dame moest telkens betalen, waarom dan telkens gelachen werd, en wanneer zij knorrig werd, omdat zij alweer betalen moest, lachte men nog harder, totdat de oude dame zich in haar lot schikte, en nog hartelijker lachte dan de anderen. Toen de ongetrouwde tante „huwelijk” kreeg, begonnen de meisjes opnieuw te lachen, en scheen de tante op het punt om uit te varen; maar toen zij onder de tafel den handdruk van Tupman voelde, vergat zij haar misnoegen, en lachte ondeugend mee, als wilde zij zeggen, dat zij misschien niet zoover van het huwelijk af was, als sommige menschen dachten; hierop begon iedereen weer te schateren, vooral de oude heer Wardle, die evenveel pret in zulke grappen had, als de jongste van het gezelschap.

¹⁾ Een gezelschapsspel, waarbij men een bord gebruikt. Wie heer en vrouw bijeenkrijgt, heeft huwelijk (matrimony) en wint, terwijl hij, die boer en vrouw krijgt, verliest.

Wat Snodgrass betreft, hij deed niets dan Emilia poëtische ontboezemingen in het oor fluisteren, hetgeen een der oude heeren aanleiding gaf, om het gezelschap op eenige plat prozaïsche vergelijkingen tusschen samengaan in het spel en samengaan in het leven te vergasten, waarover toch wederom gelachen werd. Winkle kwam met een reeks aardigheden voor den dag, die in de stad reeds oudbakken, maar op het land nog kersversch waren; en daar iedereen deze aardigheden bewonderde, zette hij een zeer hooge borst. De vriendelijke predikant keek het spel met innig genoegen aan; want de opgeruimde gezichten, die hij om de tafel zag, brachten ook hem in een opgeruimde stemming; en hoewel de vroolijkheid tamelijk luidruchtig was, kwam zij uit het hart en niet van de lippen; en dat is, als men het wel bedenkt, toch de ware vroolijkheid.

Onder deze vermaken ging de avond zeer spoedig om; en toen het niet kostbare, maar toch zeer smakelijke avondmaal gebruikt was, en de aanwezigen een gezelligen kring om den haard hadden gevormd, dacht Pickwick bij zichzelf, dat hij nog nooit in zijn leven zoo gelukkig was geweest.

„Zoo,” zei de gulle gastheer, die zeer deftig naast zijn moeder zat, wier hand hij in de zijne hield, „zoo zit ik het allerliefst. De genoeglijkste oogenblikken van mijn leven heb ik bij dezen huiselijken haard doorgebracht, en ik ben er zoo aan gehecht, dat ik hier alle avonden vuur laat aanleggen, tot het weer zoo warm wordt, dat men het niet meer kan uithouden. Mijn goede moeder heeft reeds op dat lage stoeltje voor dezen haard gezeten, toen zij nog een klein meisje was. Niet waar, moeder?”

De traan, die onwillekeurig in het oog opwelt, wanneer de herinnering aan oude tijden en het geluk van lang vervlogen jaren onverwachts wordt opgewekt, rolde over het gelaat der oude vrouw, en zij schudde met een treurigen glimlach het hoofd.

Het gesprek scheen te blijven steken, toen Pickwick zich tot den predikant wendde, en zei: „Neem mij niet kwalijk, mijnheer, dat ik na een zoo korte kennismaking zoo vrij ben deze opmerking te maken, maar mij dunkt, dat iemand als gij, in de vervulling uwer ambtsplichten, veel moet gezien en beleefd hebben, dat wel waard is aan de vergetelheid ontrukkt te worden.”

„Ik heb inderdaad het een en ander bijgewoond,” antwoordde de predikant; „maar daar mijn werkkring zoo beperkt is ge-

weest, heb ik zelden gelegenheid gehad, onder de voorvallen, die ik beleefd, en de menschen, die ik gekend heb, iets bijzonders op te merken.”

„Gij hebt toch het een en ander over John Edmunds aangeteekend, niet waar?” zei Wardle, die, tot stichting van zijn gasten, den predikant gaarne aan het vertellen wilde hebben.

De predikant knikte, en wilde over iets anders beginnen, toen Pickwick zei: „Ik vraag u excuus, mijnheer, maar mag ik zoo vrij zijn te vragen, wie die John Edmunds was?”

„Dat wilde ik ook juist vragen,” zei Snodgrass met belangstelling.

„Gij zijt er bij,” zei de vroolijke gastheer. „Vroeger of later zult gij de nieuwsgierigheid van deze heeren moeten bevredigen; het zou daarom het beste voor u zijn, deze gunstige gelegenheid waar te nemen en het dadelijk te doen.”

De oude predikant glimlachte vriendelijk, terwijl hij zijn stoel wat dichterbij trok; en de overige leden van het gezelschap schoven toen insgelijks hun stoelen dicht bijeen, vooral Tupman en de tante, die misschien een weinig hardhoorend waren; en toen de grootmoeder haar oortrompet gereed had, en Miller, die in slaap was gevallen, gewekt was door een kneep, die zijn gewezen partner, de dikke oude heer, hem onder de tafel gaf, begon de predikant, zonder verdere inleiding, het volgende verhaal, waaraan wij den titel hebben gegeven van

De terugkomst van den banneling.

„Toen ik pas in dit dorp kwam,” zei de predikant, „nu juist vijf en twintig jaar geleden, woonde hier dichtbij, waar hij een kleine boerderij had gepacht, een man, Edmunds geheeten, die in een kwaden reuk stond, en die deze treurige onderscheiding maar al te zeer verdiende. Hij was een ruw en slecht man, wiens grootste lust in leegloopen, drinken en het plegen van woeste baldadigheden bestond — een deugniet in alle opzichten. Behalve eenige luie, losbandige vagebonden, waarmee hij op het veld zijn tijd verbeuzelde en in de herberg zat te drinken, had hij geen enkelen vriend of bekende; niemand wilde zich ophouden met een man, die door velen gevreesd en door iedereen verfoeid werd — en zoo werd Edmunds door iedereen vermeden.

„Deze man had een vrouw en een zoon, welke laatste, toen ik pas hier kwam, twaalf jaar oud was. Hoeveel die vrouw te

lijden had, met hoeveel stil geduld zij dat leed verdroeg, en met welk een angstige zorgvuldigheid zij dat knaapje opvoedde, kan niemand zich voorstellen. De Hemel vergeve mij de gedachte, zoo ik er mij mee bezondig, maar ik geloof vast en zeker, dat de man het er jarenlang systematisch op heeft toegelegd, haar van verdriet te doen sterven. Doch zij verdroeg alles terwille van haar kind, en ook, hoe vreemd het moge schijnen, terwille van den vader; want hoe barbaarsch hij haar thans ook mishandelde, zij had hem eens liefgehad; en de herinnering aan hetgeen hij voor haar geweest was, kweekte in haar borst een zachtmoedigheid en gedweeheid in haar lijden, die bij geen van Gods schepelen dan alleen bij de vrouw gevonden worden.

„Zij waren arm — dit kon niet anders, daar de man zulk een leven leidde; maar de onvermoeide vlijt van de vrouw, die van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, ja somtijds den nacht door werkte, hield hen nog vrij van nijpend gebrek. Haar moeite werd slecht beloond. Menschen, die des avonds, of somtijds laat in den nacht, het huis voorbijkwamen, vertelden, dat zij het schreien en snikken van een vrouw en het doffe geluid van slagen hadden gehoord; en meer dan eens kwam de knaap nog na middernacht aan de deur van een buurman kloppen, waarheen zijn moeder hem gezonden had, om de woede van zijn beschonken, ontaarden vader te ontgaan.

„Al dien tijd was de arme vrouw, hoewel zij dikwijls sporen van mishandelingen droeg, die zij niet kon verbergen, een trouwe kerkgangster geweest. Elke Zondagmorgen en middag zag men haar in dezelfde bank zitten, met haar zoon naast haar; en hoewel zij beiden armoedig gekleed waren — veel armoediger dan verscheidene hunner burens van lager stand — waren zij altijd knap en helder. Iedereen had een groet of vriendelijk woord over voor „de arme vrouw Edmunds“, en soms, wanneer zij bij het uitgaan van de kerk een oogeblik in de olmenlaan, die naar de kerkdeur loopt, bleef stilstaan om met een buurvrouw eenige woorden te wisselen, of haar schreden vertraagde om met den trots van een moeder haar frisschen jongen na te kijken, die met eenige schoolmakers vooruithuppelde, deed een opwelling van hartelijke dankbaarheid haar uitgeteerde wangen blozen, en vertoonde haar gelaat een zweem, zooal niet van levendige vreugde, dan toch van stil genoegen.

„Vijf of zes jaren verliepen; de teere

knaap was een forsche, gespierde jonkman geworden. De tijd, die zijn kleine kinderlijke gestalte had doen uitgroeien en zijn zwakken leden mannenkracht had verleend, had zijn moeder de hare ontroofd en haar schreden wankel gemaakt: de arm, die haar had moeten ondersteunen, was niet meer in den hare gesloten; het oog, dat haar met een dankbaren blik had moeten troosten, ontmoette het hare niet meer. Zij zette zich op haar oude plaats in de kerk; maar de plaats naast haar bleef leeg. Haar bijbel lag nog in de bank; maar er was niemand, die er met haar in las, en haar tranen rolden op het heilige boek en verduisterden de letters voor haar oogen. De burens waren nog even vriendelijk als vroeger, maar zij vermeed hun groet met een afgewend gelaat. Zij toefde nu niet meer onder de olmen; zij droomde nu niet meer van toekomstig geluk. De troostelooze vrouw trok haar hoed dieper over haar gezicht, en verwijderde zich met haastige schreden.

„Moet ik u nog zeggen, dat de jonkman, die, wanneer hij aan de dagen zijner vroegste jeugd terugdacht, zich niets kon herinneren, dat hem niet tegelijk de vrijwillige ontberingen, de beleedigingen en mishandelingen te binnen bracht, die zijn moeder om zijnentwille had doorstaan — moet ik u nog zeggen, dat hij met gevoellooze onverschilligheid voor haar lijden en haar liefde, in zijn verstokte eigennijverigheid alles vergetend, wat zij voor hem gedragen had, zich bij een troep deugnieten had aangesloten, en met blinde razernij een loopbaan volgde, die hem een smadelijken dood moest brengen, terwijl hij zijn moeder met schande overlaadde? Helaas, zoo is de mensch! Gij hadt dit dan ook zeker reeds voorzien.

„De maat van kommer en ellende voor die arme vrouw zou weldra vol zijn. Er werden in den omtrek talrijke misdaden gepleegd; de schuldigen konden niet worden ontdekt, en zij werden daardoor hoe langer hoe brutaler. Een vermetele inbraak, onder zeer verzwarende omstandigheden gepleegd, gaf aanleiding tot een ijverige vervolging en strenge nasporing, waarop de misdadigers niet verdacht waren geweest. De jonge Edmunds werd met drie van zijn kameraden in hechtenis genomen, aangeklaagd, terechtgesteld en ter dood veroordeeld.

„De akelige, scherpe gil van een vrouw, die door de zaal weergalmde, toen het vonnis werd uitgesproken, klinkt mij nog in de ooren. Die gil vervulde den misdadiger met

een ontzetting, welke het uitspreken van zijn doodvonnis hem niet had kunnen inboezemen. Zijn lippen, die hij tot nu toe met verbeteren wrok had dichtgeknepen, begonnen te beven; zijn gelaat, waarop het koude zweet parelde, verbleekte; de forse leden van den roover sidderden; en toen hij werd weggebracht, had hij nauwelijks het besef om zijn voeten te verzetten.

„In de eerste vlaag van haar wanhoop, wierp de rampzalige moeder zich voor mij op de knieën, en smeekte den Almachtige, die haar tot nog toe in al haar rampen had ondersteund, haar uit een wereld vol ellende te verlossen, en het leven van haar eenig kind te sparen. Zulk een uitbarsting van smart en zulk een verschrikkelijken zielestrijd hoop ik nooit weer te aanschouwen. Ik zag toen reeds, dat dit leed haar den dood zou aandoen; maar nooit heb ik haar meer hooren klagen of morren.

„Het was een treurig schouwspel, die moeder dag aan dag naar de gevangenis te zien gaan, waar zij onvermoeide pogingen aanwendde, om door zachtheid en gebeden het hart van haar zoon te vermurwen. Het was vruchteloos. Hij bleef hardnekkig en ongeroerd. Zelfs de onverwachte verandering van zijn straf in een veertienjarige verbanning naar een strafkolonie kon voor geen oogenblik zijn trotse hardheid verzachten.

„Doch de geest van lijdzame berusting, die de moeder zoolang had staande gehouden, was niet in staat om langer tegen ongesteldheid en lichaamszwakte te kampen. Zij werd ziek. Wankelend verliet zij haar bed en haar woning, om haar zoon nog eenmaal te zien; maar haar krachten ontzonken haar, en zij stortte bewusteloos neer.

„Nu werden de ongevoeligheid en de koelheid, waarmee de jonkman praalde, inderdaad op de proef gesteld; en de schok, die zijn trots vernietigde, beroofde hem bijna van zijn verstand. Er verliep een dag, en zijn moeder kwam niet; een tweede, en nog liet zij niets van zich hooren; de derde avond daalde, en nog had hij haar niet gezien; en binnen vier en twintig uren zou hij misschien voor eeuwig van haar gescheiden worden! O, hoe martelde hem de herinnering aan lang vergeten dagen, terwijl hij de kleine binnenplaats op en neer rende — alsof zijn ongeduld hem spoediger tijding van haar zou verschaffen — en met welk een bittere smart vervulde hem het gevoel van zijn onmacht en hulpeloosheid, toen hij de waarheid vernam! Zijn moeder, het eenige wezen op aarde, dat hem ooit had liefgehad, lag ziek, misschien stervend,

op een mijl afstand van de plek, waar hij stond. Ware hij slechts vrij en ongeboeid, dan zou hij in enkele minuten aan haar zijde kunnen wezen. Hij vloog naar het hek, greep de ijzeren traliën met de kracht der wanhoop beet, schudde er aan tot zij klinkend ratelden, en wierp zich toen tegen den zwaren muur der gevangenis, alsof hij door de steenen heen wilde dringen; maar het hechte gebouw spotte met zijn ijdele pogingen, en daarop sloeg hij zijn handen ineen, en schreide als een kind.

„De moeder zond mij naar haar zoon, om hem in de gevangenis haar vergiffenis en haar zegen te brengen; en ik bracht haar op haar ziekbed de plechtige verzekering van zijn berouw en zijn vurige smeekbede om haar vergeving terug. Met aandoening en medelijden hoorde ik den berouwhebbende duizend plannen ontwerpen, om haar te steunen en op te beuren, wanneer hij terugkwam; ik wist maar al te goed, dat, lang voor hij de plaats zijner bestemming bereikte, zijn moeder niet meer op de wereld zou zijn.

„In den nacht werd hij weggevoerd. Eenige weken later vertrok de ziel van de arme vrouw, zooals ik vertrouwend hoop en ernstig geloof, naar een verblijf van eeuwige rust en geluk. Ik las den lijkdienst bij haar stoffelijk overschot. Zij werd op ons kerkhof begraven; maar er is geen steen bij haar graf geplaatst. Haar rampen waren aan haar medemenschen bekend, haar deugden aan God.

„Vóór het vertrek van den banneling, had ik met hem afgesproken, dat hij, zodra hij daartoe verlof kon krijgen, een brief aan zijn moeder zou schrijven, en dien aan mij zou adresseeren. De vader had zijn zoon, nadat deze in hechtenis was genomen, volstrekt niet willen zien; het was hem onverschillig, of de jongen leefde of niet. Verscheidene jaren verliepen, zonder dat ik iets van den jongen Edmunds hoorde; en toen meer dan de helft van zijn straftijd verstreken was, en ik geen brief van hem ontving, geloofde, ja, hoopte ik bijna, dat hij dood was.

„Edmunds leefde echter nog. Hij was, zoodra hij in de strafkolonie kwam, naar een plantage ver in het binnenland gezonden; en hieraan is het waarschijnlijk te wijten, dat, hoewel hij verscheidene brieven schreef, geen daarvan mij bereikte. Hij bleef die geheele veertien jaar lang op dezelfde plaats. Toen zijn straftijd om was, bleef hij bij zijn besluit, en de belofte, die hij zijn moeder gedaan had getrouw, keerde hij, in weerwil van duizend moeilijk-

heden naar Engeland terug, en begaf zich te voet naar zijn geboorteplaats.

„Op een schoonen Zondagavond in de maand Augustus, zette John Edmunds weer zijn voet in het dorp, dat hij zeventien jaar geleden met schande verlaten had. Zijn kortste weg liep over het kerkhof. Hij ontroerde, toen hij het hek doorging. De statige, oude olmen, tusschen wier takken hij het gloeiende goud der avondzon zag stralen, herinnerde hem aan de dagen zijner kindsheid. Hij zag zich zelf weer zooals hij eens, aan de hand zijner moeder, tevreden naar de kerk ging. Hij herinnerde zich, hoe hij gewoon was op te kijken naar haar bleek gelaat, en hoe haar oogen zich met tranen vulden, wanneer zij hem aankeek — tranen, die warm op zijn voorhoofd druppelden, wanneer zij zich bukte om hem te kussen, en die hem ook aan het schreien maakten, ofschoon hij niet begreep, hoe bitter de tranen waren, die zij vergoot. Hij dacht er aan, hoe dikwijls hij met een speelmakker vroolijk door die laan gehuppeld had, en telkens omgekeken, wanneer de zachte stem van zijn moeder hem riep; en toen scheen er een mist van zijn herinnering op te trekken, en kwamen hem onbeloonde liefdeblijken, verachte waarschuwingen en gebroken beloften voor den geest, totdat hij die gedachten bijna niet langer verdragen kon.

„Hij trad de kerk binnen. De avondgodsdienst oefening was afgelopen, en de gemeente had zich huiswaarts begeven; maar de deur was nog niet gesloten. Zijn stappen klonken hol in het lage gebouw, waarin het overigens zoo stil was, dat de eenzaamheid hem bijna een gevoel van vrees inboezemde. Hij keek rond. Er was nog niets veranderd. De ruimte kwam hem kleiner voor dan vroeger. Maar daar zag hij de graftomben, die hij zoo dikwijls met kinderlijke ontzetting had aangestaard; den kleinen preekstoel, met het verschoten bekleedsel; de communiebank, voor welke hij zoo dikwijls de tien Geboden had opgezegd, die hij als kind geëerbiedigd, maar als man vergeten had. Hij naderde de oude bank, die er kaal en verlaten uitzag. Het kussen was weggenomen, en de bijbel lag er niet meer. Misschien had zijn moeder tegenwoordig een mindere plaats, of mogelijk was zij te ziekelijk geworden, om alleen naar de kerk te gaan. Hij durfde niet denken aan hetgeen hij vreesde. Een koude huivering voer hem door de leden, en hij sidderde toen hij zich omkeerde om weg te gaan.

„Juist toen hij de kerkdeur weer bereik-

te, trad een oude man door deze binnen. Edmunds deinsde terug, want hij kende dien man; menigmaal had hij hem op het kerkhof een graf zien delven. Wat zou hij wel tegen den teruggekomen banneling zeggen?

De oude man keek den vreemdeling aan, wenschte hem goedenavond, en ging langzaam voorbij. Hij had hem niet herkend!

„Edmunds ging den heuvel af en het dorp door. Het weer was warm, en de menschen zaten voor hun deuren, of wandelden in hun tuintjes, om van de schoonheid van den avond en de rust na den dagelijken arbeid te genieten. Menigeen keek hem aan, en menigen schuwen blik wierp hij naar beide zijden, om te zien of iemand hem herkennen en ontwijken zou. Voor bijna ieder huis zag hij vreemde gezichten. Hier herkende hij een ouden schoolmakker in een zwaarlijvigen landman — die nog een knaap was, toen hij hem voor het laatst had gezien en nu door een troep vroolijke kinderen was omringd. Daar zag hij in een leuningstoel voor zijn deur een zwakken, afgeleefden grijsaard zitten, dien hij zich slechts als een gezonden en krachtigen werkman kon herinneren. Maar allen hadden zij hem vergeten, en hij ging onbekend voorbij.

„De laatste zachte glans der ondergaande zon verspreidde een gouden gloed over de gele korenschoven, en teekende achter de vruchtboomen een lange schaduw, toen Edmunds voor zijn oude woning stond waar hij zijn kinderjaren had doorgebracht, en waarnaar zijn hart in de traag verloopen jaren van gevangenschap en droefheid met onbeschrijfelijk verlangen had gesmacht. De heining was laag; maar de tijd heugde hem nog, toen zij hem een hoogen muur had toegeschenen. Hij keek er over heen in den tuin. Er waren meer en fraaier bloemen dan voorheen, maar de oude boomen stonden er nog — ook de boom, waaronder hij zich honderden malen had neergelegd, wanneer hij moe was van het spelen, en met de gerustheid van een onschuldig kind was ingesluimerd. Hij hoorde stemmen in het huis. Hij luisterde — maar zij klonken hem vreemd in de ooren; hij kende ze niet. Zij klonken ook vroolijk; en hij wist wel, dat zijn arme oude moeder niet vroolijk kon zijn, zoolang hij weg was. De deur ging open, en een troep kinderen kwam juichend en dartelend naar buiten springen. De vader kwam met een klein kindje in de armen aan de deur, en de grooteren verdrongen zich om hem heen, klaptten in hun handen, en sleepten hem mee om met hen

te spelen. De banneling dacht er aan, hoevele malen hij op diezelfde plek voor zijn vader de vlucht had genomen. Hij herinnerde zich, hoe dikwijls hij zijn hoofd angstig onder de dekens had verborgen, en het vloeken en slaan, en het schreien van zijn moeder had gehoord; en hoewel hij snikte van bittere smart, toen hij zich omkeerde en verder ging, deed woeste gramschap hem tegelijk zijn vuisten dichtknijpen en zijn tanden op elkander klemmen.

„Dit was dan de terugkomst, waarnaar hij zoovele jaren had verlangd, en waarvoor hij zooveel had doorstaan! Geen groet, die hem welkom heette; geen blik, die hem vergiffenis schonk; geen huis, dat hem op wilde nemen; geen hand om hem te helpen; — en dat in zijn geboorteplaats! Wat was zijn eenzaamheid in de woeste bosschen, waar geen menschelijk wezen zich ooit vertoonde, vergeleken bij deze!

„Hij begreep nu, dat hij, in het afgelegen land van zijn slavernij en schande, zich zijn geboorteplaats had voorgesteld, zooals zij was, toen hij haar verliet, en niet zooals zij zijn zou als hij terugkwam. De treurige werkelijkheid sloeg hem ijskoud om het hart, en deed hem allen moed verliezen. Hij had het hart niet om navraag te doen, of den eenige op te zoeken, van wien hij hopen kon, dat hij hem met goedheid en medelijden zou ontvangen. Hij ging langzaam voort, vermeed den grooten weg als een vervolgde misdadiger, begaf zich naar een weide, die hij zich nog wel herinnerde, bedekte zijn gelaat met zijn handen, en wierp zich neer in het gras.

„Hij had niet opgemerkt, dat daar reeds een andere man lag, die zich nu oprichtte, om naar den nieuw aangekomene te kijken. Edmunds hoorde zijn beweging, en keek eveneens op.

„De onbekende, die recht op was gaan zitten, had het voorkomen van iemand die zeer oud is; maar dit scheen meer het gevolg van ziekte of van buitensporigheden dan van hoogen leeftijd te zijn. Zijn rug was gebogen, zijn aangezicht geel en gerimpeld. Zijn kleeding gaf te kennen, dat hij in het werkhuis thuis behoorde. Hij staarde den vreemdeling opletten aan, en hoewel zijn oogen eerst dof en mat waren, namen zij weldra een onnatuurlijken glans aan, die een angstige verbazing aanduidde, totdat zij eindelijk uit hun kassen schenen te zullen puilen. Edmunds was eveneens overeind gekomen, en keek den ouden man steeds opletten aan. Zoo zaten zij elkan- der een poos stilzwijgend aan te staren.

„De man was doodsbalek geworden. Hij huiverde en stond waggelend op. Edmunds sprong eveneens overeind. De oude ging een paar schreden achteruit; Edmunds kwam naderbij.

„„Laat mij u hooren spreken!“ zei de banneling met een haperende stem.

„„Blijf van mij af!“ riep de oude man met een ijselijken vloek. De banneling kwam nog dichter bij.

„„Blijf van mij af!“ gilde de oude man. Razend van angst hief hij zijn stok op, en gaf Edmunds een hevigen slag over zijn gezicht.

„„Vader — duivel!“ prevelde de banneling tuschen zijn op elkander geklemde tanden. Hij vloog woedend vooruit, en greep den oude bij de keel, — maar het was zijn vader — en zijn arm zonk machteloos neer.

„De oude man slaakte een luiden gil, die als het geluid van een boozen geest over de eenzame velden klonk. Zijn gezicht werd zwart; het bloed spatte hem uit neus en mond, en kleurde het gras donkerrood, terwijl hij wankelde en voorover viel. Er was een ader gebarsten, en hij was een lijk, voordat zijn zoon hem kon opbeuren.

„In den hoek van het kerkhof,“ vervolgde de predikant, na een korte poos van stilte, „waarvan ik straks melding heb gemaakt, ligt een man begraven, die na dit voorval drie jaar lang in mijn dienst is geweest; en als ik ooit een boetvaardig, berouwvol en nederig zondaar heb gezien, dan was hij het. Zoolang die man leefde, wist niemand, behalve ik, wie hij was of vanwaar hij kwam: het was John Edmunds, de teruggekeerde banneling.“

HOOFDSTUK VII.

Hoe Winkle kraaien zou schieten, en wat hij raakte. — Hoe de cricket-club van Dingley-Dell tegen Muggleton speelde en hoe Muggleton op kosten van Dingley-Dell onthaald werd; met andere wetenswaardige en leerzame zaken.

De vermoeiende avonturen van den dag, of de slaapverwekkende kracht der vertelling van den predikant hadden zooveel invloed op de oogleden van Pickwick, dat zij reeds waren toegevalen, voor hij vijf minuten in zijn welingerichte slaapvertrek had doorgebracht, en hij rustig bleef slapen, tot de zon haar heldere stralen verwijtend in zijn kamer wierp. Pickwick was geen lui-

lak; hij sprong uit zijn ledikant, gelijk een naar den strijd hakende krijgsheld uit zijn tent.

„Hoe genoeglijk is het op het land,” zei hij vol bewondering, toen hij het venster opende. „Wie zou dag aan dag op steen en kalk willen turen, als hij eenmaal den invloed heeft gevoeld van een tooneel als dit? Wie zou op een plek willen blijven, waar geen ander groen te zien is dan groene zonneblinden, geen ander vee dan paarden en honden, geen andere bloemen dan bloemen in potten? Wie zou dat kunnen uithouden, vraag ik?” En nadat hij dit verhoor van zich zelf nog een poos had voortgezet, stak hij zijn hoofd uit het venster en keek in het rond.

De aangename reuk van eenige hooistapels, met de geuren van een kleinen bloementuin vermengd, steeg tot hem op; de donkergroene weiden glinsterden van den morgendauw, die op elk grassprietje schitterde, dat trilde in den wind en de vogels zongen, alsof elke dauwdroppel hun een bron van vreugde was. Pickwick verzink in een zoete mijmering.

„Heidaar!” was de kreet, die hem deed ontwaken.

Hij keek naar rechts, maar zag niemand; toen wendde hij zich naar links, en doorboorde met zijn oogen vruchteloos het uitgestrekte verschiep; hij staarde naar de lucht, maar daar werd hij niet geroepen; en vervolgens deed hij wat een gewoon mensch terstond gedaan zou hebben — hij keek naar den tuin, en daar zag hij Wardle.

„Goed geslapen?” vroeg de lustige oude heer, met een vergenoegd gezicht. „Mooi weer, niet waar? Blij dat gij zoo vroeg op zijt. Kom maar gauw beneden. Ik zal hier op u wachten.”

Pickwick had geen tweede invitatie nodig. In tien minuten had hij zich gekleed, en stond hij reeds naast zijn gastheer.

„Wat gaat er gebeuren?” vroeg Pickwick, toen hij zag, dat zijn metgezel met een geweer was gewapend, en dat er nog een in het gras lag.

„Uw vriend en ik gaan vóór het ontbijt kraaien schieten,” antwoordde de gastheer; „hij is een goed schutter, niet waar?”

„Ik heb hem wel eens hooren zeggen, dat hij uitstekend schiet,” antwoordde Pickwick; „maar ik heb hem nog nooit een schot zien lossen.”

„Ik wou, dat hij kwam,” zei de gastheer. „Jozef, Jozef!”

Jozef, die door den invloed van de frissche morgenlucht niet half zoo slaperig was als anders, kwam naar buiten.

„Ga naar boven, om mijnheer te roepen, en zeg hem, dat hij mijnheer Pickwick en mij bij de kraaiennesten kan vinden. Wijs mijnheer den weg daarheen. Verstaan?”

De jongen ging zijn boodschap doen, en de gastheer, als een tweede Robinson Crusoe, met twee geweren gewapend, bracht Pickwick den tuin uit en ging met hem op weg.

„Hier zijn wij er,” zei de oude heer, toen hij na een paar minuten bij een laan van hooge boomen stil bleef staan. Dit bericht was onnoodig, want het onophoudelijke gekras der niets kwaads vermoedende kraaien gaf duidelijk genoeg aan, waar zij zich bevonden. De oude heer legde het eene geweer op den grond en laadde het andere.

„Daar komen zij!” zei Pickwick, toen Winkle, Tupman en Snodgrass in de verte aankwamen. De dikke jongen, die niet precies wist welken heer hij moest roepen, had met groote slimheid, en om de mogelijkheid van vergissingen te voorkomen, alle drie geroepen.

„Haast u wat!” riep de gastheer Winkle toe. „Een dolle liefhebber van de jacht als gij, had er al lang moeten zijn, al valt hier ook niets anders dan kraaien te schieten.”

Winkle antwoordde met een gedwongen glimlach, en nam het op den grond liggende geweer op, met een gezicht, alsof hij zelf een arme kraai was, die een geweldadigen dood voor oogen zag. Misschien was het schutters-ijver, maar het had machtig veel van angst. De oude heer gaf een wenk, en terstond begonnen twee arme boerenjongens, die onder geleide van den dikken jongen waren meeg gekomen, elk in een boom te klimmen.

„Wat moeten die jongens daar?” vroeg Pickwick. Hij maakte zich eenigszins ongerust; want hij vreesde, dat het gebrek onder den boerenstand, waarvan hij zoo veel gehoord had, misschien arme jongens noodzaakte, om op zulk een gevaarlijke manier een stuk brood te verdienen, door zich zelf als doelwit voor ongeoeffende schutters te laten gebruiken.

„Opkloppen,” antwoordde mijnheer Wardle lachend.

„Wat?” vroeg Pickwick.

„De kraaien uit hun nesten jagen.”

„O, is dat alles?”

„Wel ja! Zijt gij nu gerust?”

„Volkomen.”

„Kom aan! Zal ik maar beginnen?”

„Als het u belieft,” antwoordde Winkle, blij met dit korte uitstel.

„Ga je gang!" riep mijnheer Wardle een der jongens toe, die terstond een vervaarlijk geschreeuw aanhief, en een tak, waarop een nest gebouwd was, begon te schudden. Een half dozijn jonge kraaien vloog op, en scheen op een luidruchtige manier te vragen, wat er aan de hand was. De oude heer antwoordde door een schot. Een kraai viel neer; de anderen vlogen weg.

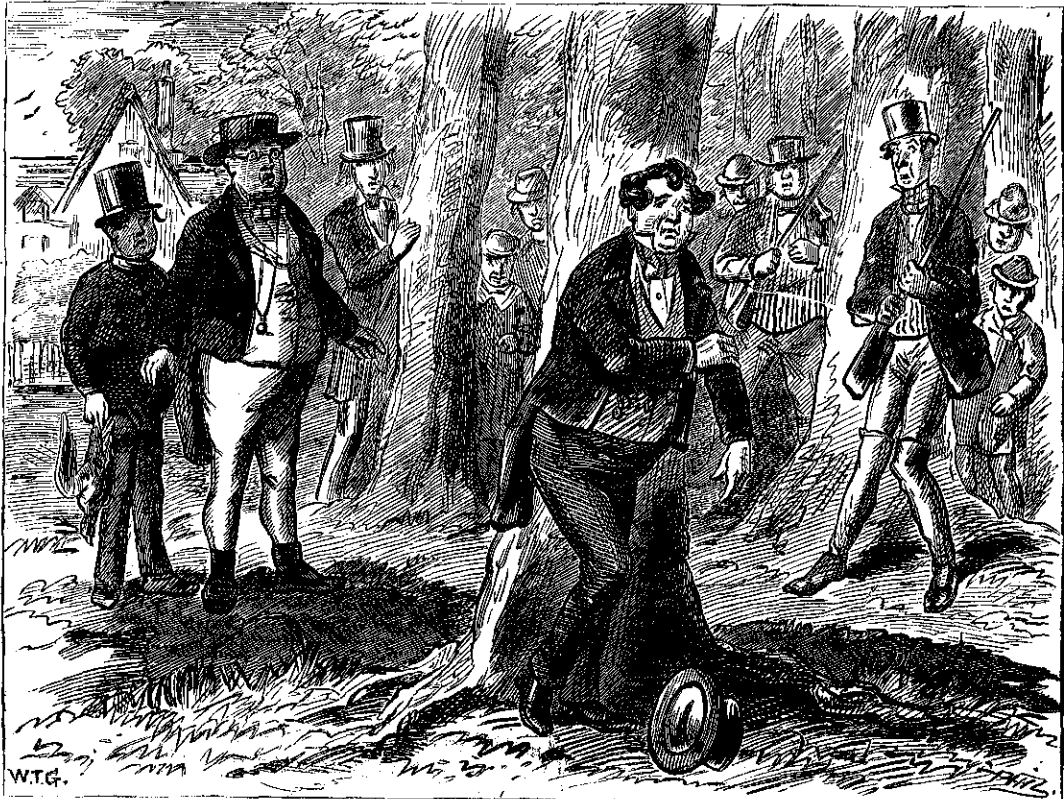
„Raap hem op, Jozef!" zei de oude heer.

dien zij zeker geloofden, dat op het moordende schot van hun vriend zou volgen. Er was een oogenblik van plechtige stilte — daarop hoorde men den jongen schreeuwen — kraaien opvliegen — het geweer ketsen — en anders niet.

„Wat is dat?" zei de oude heer.

„Wil het niet afgaan?" vroeg Pickwick.

„Het weigert," zei Winkle, die doodsblee geworden was, waarschijnlijk van spijt over deze teleurstelling.

TERSTOND DAAROP HOORDE MEN — NIET EEN KRAAI, MAAR EEN MENSCH OM HULP ROEPEN. TUPMAN HAD HET LEVEN VAN ONTELBARE ONSCHULDIGE VOGELS GERED, DOOR EEN GEDEELTE DER LADING IN ZIJN ARM OP TE VANGEN.

De jongen glimlachte, toen hij naar voren kwam. Vage vizioenen van kraaien-pastei zweefden hem voor den geest. Toen hij met den vogel terugkwam, lachte hij — het was een vette.

„Nu is het uw beurt mijnheer Winkle!" zei de gastheer.

Winkle stapte vooruit en legde zijn geweer aan. Pickwick en zijn vrienden bukten onwillekeurig, om niet door den regen van doode kraaien getroffen te worden,

„Dat is vreemd," zei Wardle, hem het geweer afnemend. „Er heeft nog nooit een geweigerd. Maar ik zie het slaghoedje ook heelemaal niet."

„Lieve hemel!" riep Winkle uit, „dat heb ik vergeten."

Het geringe verzuim werd hersteld. Pickwick bukte weer. Winkle trad met een vastberaden gezicht naar voren, en Tupman keek toe van achter een boom. De jongen schreeuwde, de kraaien vlogen op, en Win-

kle brandde los. Terstond daarop hoorde men — niet een kraai, maar een mensch om hulp roepen. Tupman had het leven van ontelbare onschuldige vogels gered, door een gedeelte der lading in zijn arm op te vangen.

Het zou onmogelijk zijn de verwarring te beschrijven, welke hierop volgde: hoe Pickwick in de eerste vervoering van zijn drift Winkle voor een „ellendeling” schold, hoe Tupman op den grond lag uitgestrekt, en Winkle vol ontzetting naast hem neerknielde; hoe Tupman in zijn benauwheid een vrouwennaam aanriep, eerst het eene en daarna het andere oog opende, en ze vervolgens beide weer sloot. Even moeilijk zou het te beschrijven zijn, hoe de ongelukkige langzamerhand weer bijkwam, hoe zijn arm met zakdoeken verbonden werd, en hoe hij, door zijn bezorgde vrienden ondersteund, langzaam naar huis werd gebracht.

De dames stonden aan het tuinhok op de heeren te wachten, om te gaan ontbijten. De tante glimlachte en wenkte de aankomenden om wat meer haast te maken. Het was duidelijk, dat zij nog niets van het ongeval wist. De arme vrouw! Er zijn omstandigheden, waarin onwetendheid inderdaad een zegen is.

Zij kwamen nader.

„Wat zou er met dat oude heertje gebeurd zijn?” zei Isabella. De tante lette niet op deze vraag; zij dacht dat Pickwick er mede bedoeld werd. In haar oogen was Tracy Tupman nog een jongeling; zij zag zijn jaren door een verkleinglas.

„Schrikt maar niet!” riep Wardle zijn dochters toe, die niet zien konden wat er eigenlijk was voorgevallen, daar de gekwetste aan alle kanten door zijn vrienden was ingesloten. „Schrikt maar niet!”

„Wat is er gebeurd?” gilden de dames.

„Mijnheer Tupman heeft een ongelukje gehad, dat is alles.”

De tante slaakte een doordringenden gil, en zonk bewusteloos in de armen van haar nichten.

„Gooi haar wat water in haar gezicht,” zei de oude heer.

„Neen, neen!” snikte de tante. „Ik word al beter. Isabella! — Emilia! — een chirurgijn! Is hij gewond? Is hij dood? — Is hij... ha, ha, ha!” Hier barstte zij in een zenuwachtig lachen uit, afgewisseld door gillen.

„Wees bedaard,” zei Tupman, bijna tot tranen bewogen door dit medelijden met zijn smart. „Lieve juffrouw, wees toch bedaard!”

„Het is zijn stem!” riep de tante uit, terwijl er zich teekenen van een nieuwen zenuwaanval bij haar begonnen te vertoonen.

„Maak u zelf niet zoo overstuur, lieve juffrouw,” zei Tupman smeekend. „Ik verzeker u, ik ben maar heel licht gewond.”

„Dus dan zijt gij niet dood?” riep de gevoelsvolle dame uit. „O, zeg mij toch, dat gij niet dood zijt!”

„Wees toch zoo dwaas niet, Rachel!” viel Wardle hierop in, wel wat ruwer dan bij zulk een aandoenlijk tooneel voegzaam was. „Wat duivel, waarom moet hij nu met alle geweld zeggen dat hij niet dood is!”

„Neen, neen! ik ben niet dood!” zei Tupman. „Ik heb geen andere hulp noodig dan de uwe,” vervolgde hij fluisterend. „Ach juffrouw Rachel, laat mij op uw arm leunen!”

De verrukte tante bood hem haar arm aan. Zij traden de ontbijtkamer binnen. Tupman drukte haar hand teeder aan zijn lippen, en zonk op een sofa neer.

„Wordt gij flauw?” vroeg Rachel bezorgd.

„Neen,” antwoordde Tupman; „het is niets. Ik zal dadelijk wel weer beter zijn.” Hij sloot zijn oogen.

„Hij slaapt,” fluisterde de tante, toen hij zijn oogen ongeveer een halve minuut had dicht gehouden. „Die goede, lieve mijnheer Tupman!”

Tupman sprong overeind, „O, zeg dat nog eens!” riep hij uit.

De dame schrikte. „Gij hebt toch niet verstaan wat ik zei?” vroeg zij verlegen.

„O ja, ja!” antwoordde Tupman. „Zeg het nog eens! Indien gij wilt dat ik beter word, zeg het dan nog eens!”

„St!” zei de dame. „Mijn broeder.”

Tupman nam zijn vorige houding weer aan en Wardle trad met een chirurgijn het vertrek binnen.

De arm werd onderzocht, de wond verbonden en voor zeer onbeduidend verklaard; en toen het gezelschap op deze wijze was gerustgesteld, schaarden zij zich om de ontbijttafel met gezichten, waarop het genoegen weer was teruggekeerd. Pickwick alleen was stil en afgetrokken. Zijn trekken gaven wantrouwen en misnoegen te kennen. Het gebeurde van dien morgen had zijn vertrouwen in Winkle geweldig aan het wankelen gebracht.

„Speelt gij cricket?”¹⁾ vroeg Wardle den knappen schutter.

¹⁾ Tot recht begrip van het volgende zal een algemeene beschrijving van dit tamelijk ingewikkelde bal-

Op elken anderen tijd zou Winkle deze vraag zeker bevestigend hebben beantwoord, maar hij voelde het netelige van zijn toestand, en zei bescheiden: „Neen.”

„Speelt gij het, mijnheer?” vroeg Snodgrass.

„Neen,” antwoordde de gastheer. „Ik heb er van af moeten zien. Ik ben nog wel lid van de club hier, maar ik speel niet meer mee.”

„De groote wedstrijd heeft vandaag plaats, als ik het wel heb,” zei Pickwick.

„Ja,” antwoordde de gastheer. „Gij zoudt hem zeker gaarne bijwonen, vermoed ik.”

„Ik ben een vriend van alle vermaken en lichaamsoefeningen, mijnheer,” antwoordde Pickwick, „waaraan geen gevaren zijn verbonden, en waarbij de machteloze pogingen van onkundige knoeiers het leven van anderen niet in gevaar brengen.” Pickwick zweeg even, en keek met een strakken blik den ongelukkigen Winkle aan, die verlegen zijn oogen neersloeg, toen hij die van zijn meester ontmoette. Na enkele oogenblikken wendde de groote man zijn oogen van den schuldige af, en vervolgde: „Maar zou het wel billijk zijn, als wij onzen gekwetsten vriend aan de zorgen der dames overlieten?”

„Gij kunt mij aan geen betere handen toevertrouwen,” zei Tupman.

„Onmogelijk,” voegde Snodgrass er aan toe.

Men sprak dus af, dat Tupman onder de hoede der dames thuis zou blijven, en de andere gasten met den ouden heer Wardle naar het veld zouden gaan, waar de wedstrijd plaats zou hebben, die geheel Mug-

gleton¹⁾ en Dingley-Dell in een koortsachtige spanning had gebracht.

Daar de wandeling er heen, door beschaduwde lanen en weinig bezochte voetpaden, slechts een half uur lang was, en het gesprek over de schoone natuurtooneelen liep, die men telkens aantrof, speet het Pickwick bijna, dat zij het stadje Muggleton zoo spoedig bereikten.

Ieder, die de statistiek en de aardrijkskunde van Engeland bestudeerd heeft, zal weten, dat Muggleton een plaats is, die stedelijke rechten, een burgemeester en kiezers bezit; en ieder, die de adressen van den burgemeester aan de kiezers of van de geheele stad aan het parlement heeft gelezen, zal ook wel weten, dat Muggleton een oude koningsgezinde gemeente is, die de zaak van den godsdienst en de rechten van den handel met denzelfden ijver voorstaat, zooals gebleken is uit een groote menigte door haar ingediende petitiën tegen de slavernij der negers buitenslands, en die der arme kinderen in de fabrieken binnenslands, alsmede ten gunste der verkoop van kerkelijke ambten, en voor het verbod van het verkoopen van eetwaren op Zondag.

Pickwick stond in de voornaamste straat dezer doorluchtige stad, en keek nieuwsgierig en met belangstelling om zich heen. Daar zag hij de markt, een vierkant pleintje, met een herberg, op welker uithangbord een dier prijkte, dat men dikwijls in de kunst, maar nooit in de natuur aantreft — een blauwe leeuw, die kunstig op een van zijn achterpooten balanceerde. Onder de andere huizen zag hij het kantoor van een assurantiemaatschappij, een venduhuis, een manufacturen-magazijn en de winkels van een zadelmaker, een likeurstoker, een kruidenier en een schoenmaker; in den laatsten waren ook hoeden, mutsen, gemaakte kleeding, paraplu's en boekjes van de Maatschappij tot Verspreiding van nuttige Kennis te koop. Er was een huis met een gevel van roode steenen, waaraan iedereen kon zien dat er een notaris woonde, en een ander met een koperen plaatje aan de deur, waarop men den naam van een dokter las. Eenige jongens liepen op een drafje naar het cricketveld; en voor hun deuren stonden eenige winkeliers, wien men het kon aanzien, dat zij er ook wel heen wilden gaan; hetgeen zij waarschijnlijk ook heel goed hadden kunnen doen,

spel den lezer wellicht niet onwelkom zijn. Op een ruim en vlak veld verdeelen de cricket-spelers zich in twee partijen. De eene partij heeft een „wicket” voor zich staan: een hekje, uit drie stokken met een los daarover liggenden dwarsstok bestaand. Schuins voor ieder wicket plaatst zich een speler, met een daartoe vervaardigden slagstok, „bat” geheeten, voorzien. Daar achter plaatsen zich de „bowlers”, die met een grooten bal het vijandelijk wicket trachten om te werpen; de overige spelers verdeelen zich, nog meer achterwaarts, als oppassers om de ballen op te vangen. De bowler der partij, die het spel moet beginnen, mikt op het vijandelijke wicket, dat door den speler met een bat wordt verdedigd, die den bal tracht weg te slaan. Wordt het wicket getroffen, dan moet de verdediger uit het spel treden, en wordt door een ander van zijn partij vervangen. Voor de gevallen, wanneer de bal afkaatst of wel buiten het spel vliegt of daar binnen op den grond neervalt, zijn een menigte regels bepaald, waardoor de eene of de andere partij punten of kerven wint of verliest; en het spel is beslist, wanneer een der partijen het afgesproken aantal kerven op haar kerfstok heeft. Dit spel wordt in Engeland met een lust en ijver gespeeld, waarvan men zich moeilijk een denkbeeld kan vormen. Vert.

1) Met Muggleton wordt waarschijnlijk Town Malling in Kent bedoeld, een plaats beroemd om het cricket-spel, ten tijde van Pickwick. Met Dingley-Dell dus een naburige plaats. J. E.

OP HET CRICKETVELD

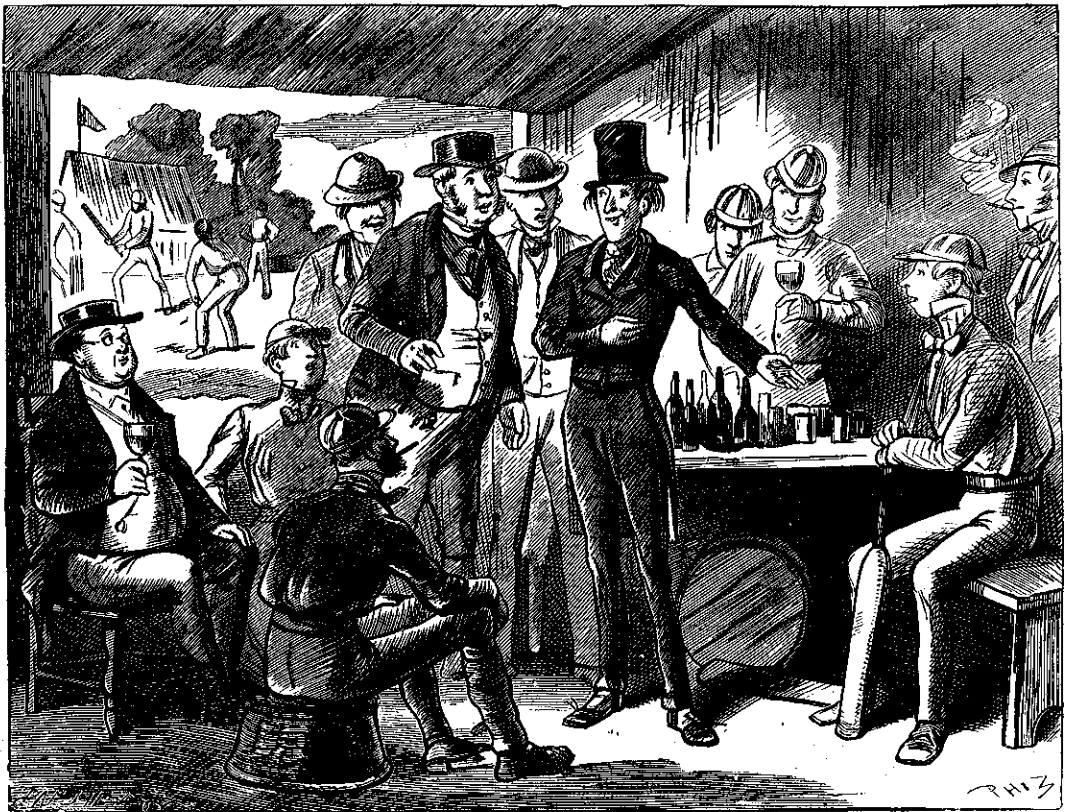
zonder dat zij er veel klandizie door verloren zouden hebben. Nadat Pickwick een poosje had stilgestaan om deze opmerkingen te maken, die hij te gelegener tijd wilde opschrijven, spoedde hij zich naar zijn vrienden, die een zijstraat waren ingeslagen, en reeds in het gezicht van het slagveld waren gekomen.

Er waren eenige tenten opgericht, waarin de spelers konden rusten en ververschingen gebruiken, en de wickets waren reeds

stelde als heeren van Londen, die zeer verlangend waren het feest bij te wonen, werden alle stroohooden opgelicht en maakten alle flanellen jassen een buiging.

„Gij moest zo lang in de tent gaan zitten, mijnheer,” zei een der wachtenden. „Hier, in deze, hier wordt gekerfd; dit is de beste plaats van het heele veld.” En daarmee ging hij vooruit naar de tent.

„Prachtige wedstrijd — heerlijk spel — nuttige lichaams oefening —” waren de

WARDLE KEEK IN STILLE VERWONDERING TOE.

opgezet; maar het spel was nog niet begonnen. Eenige Dingley-Dellers en Muggletonners vermaakten zich met elkaar een bal toe te werpen; en een groot aantal heeren, in het bij het cricketspel behorende costuum — te weten een stroohood, een flanellen jas en een witte broek — zwierden om de tenten, naar een waarvan mijnheer Wardle het gezelschap heenbracht.

Een paar dozijn uitroepen van „Hoe gaat het met u?” begroetten den ouden heer bij zijn komst; en toen hij zijn gasten voor-

eerste woorden, die Pickwick in de ooren klonken, toen hij de tent binnentrad; en het eerste, wat hem in het oog viel, was zijn vriend de groenrok, die tot vermaak en stichting van eenige Muggletonners een toespraak hield. Zijn kleeren zagen er iets beter uit dan voorheen, en hij had laarzen aan; doch men kon zich niet in hem vergissen.

De vreemdeling herkende zijn vrienden terstond, schoot toe, greep Pickwick bij de hand, trok hem met zijn gewone onstuimig-

heid naar een stoel, en sprak daarbij in één adem voort, alsof alles onder zijn onmiddellijk toezicht stond:

„Hierheen — hierheen — bier in overvloed — okshoofden — groote runderrollades — heele ossen — mosterd — karren vol — mooi weer — ga zitten — doe alsof gij thuis waart — blij u te zien!”

Pickwick ging zitten, zooals hem verzocht was. Snodgrass en Winkle volgden eveneens de aanwijzingen van hun geheimzinnigen vriend, terwijl Wardle in stille verwondering toekeek.

„Mijnheer Wardle — een vriend van mij,” zei Pickwick.

„Vriend van u? — Aangenaam, mijnheer — vriend van mijn vriend — geef mij de hand, mijnheer.” Dit zeggende, drukte de vreemdeling mijnheer Wardle de hand met een warmte alsof zij jarenlang vertrouwde vrienden waren geweest. Daarna ging hij een paar schreden achteruit, om Wardle van het hoofd tot de voeten op te nemen, en drukte hem daarop nogmaals de hand, zoo mogelijk met nog meer hartelijkheid dan tevoren.

„En hoe komt gij zoo hier?” vroeg Pickwick met een glimlach, waarin vriendelijkheid en verrassing om den voorrang streeden.

„Hoe ik hier kom?” hernam de vreemdeling. „Logeerde in „De Kroon” — „Kroon” in Muggleton — ontmoette daar een gezelschap — flanellen jassen — witte broeken — boterham met ansjovis — getruffeerde niertjes — aardige kerels — prachtig.”

Pickwick was genoegzaam bekend met de stenografische spreekmanier van den vreemdeling, om uit deze snelle en afgebroken mededeelingen op te maken, dat hij op de een of andere wijze met eenige Muggletonners in aanraking was gekomen, met wie hij zich — op de hem eigen wijze — zoo vertrouwd had weten te maken, dat zij niet konden nalaten hem uit te noodigen. Zijn nieuwsgierigheid was dus voldaan, en hij zette zijn bril op, om naar het spel te kijken, dat juist een aanvang zou nemen.

Muggleton zou het spel beginnen, en de aandacht werd ten hoogste gespannen, toen Dumkins en Podder, twee der beroemdste leden van die beroemde club, bij hun wickets post vatten. Luffey, het grootste sieraad van Dingley-Dell, zou tegen den vluggen Dumkins, en Struggles tegen den tot nu toe onoverwonnen Podder werpen. Een aantal spelers werden hier en daar op het veld uitgezet, om op te passen, en

elk plaatste zich in de vereischte houding, met de handen op de knieën, zeer diep bukkend, alsof zij haasje-over gingen spelen. Dit is de gewoonte van alle goede cricket-spelers, daar men algemeen schijnt te denken, dat men in een andere houding onmogelijk een bal zou kunnen opvangen.

De scheidsrechters plaatsten zich achter de wickets, en er volgde een angstige stilte. Luffey ging eenige schreden achteruit, en hield den bal eenige oogenblikken voor zijn rechteroog. „Spelen,” riep plotseling de bowler. De bal vloog in een rechte lijn op den middelsten stok van het wicket aan. Maar Dumkins was bij de hand; hij ving den bal met het eind van zijn bat en kaatste hem ver weg, over de hoofden der opassers heen. Deze eerste worp deed Muggleton twee punten winnen. Ook Podder verzuimde niet lauweren voor zich zelf en Muggleton te oogsten. Elke bal, die zijn wicket kon raken, werd door hem afgekaatst; de andere liet hij vliegen. Nu en dan traden er andere bowlers op, wanneer de eerste pijn in hun armen kregen; maar Dumkins en Podder bleven onoverwonnen. Toen zij eindelijk uit het spel raakten, had Muggleton vierenvijftig kerven, en Dingley-Dell nog niet een. Dit verschil was te groot om ingehaald te worden. Tevergeefs namen Luffey en Struggles al hun bekwaamheid en ondervinding te baat, om het verlies van hun partij te herstellen; het hielp niet; Dingley-Dell moest zich overwonnen verklaren.

De vreemdeling was intusschen onophoudelijk bezig geweest met eten, drinken en praten. Bij elken goeden worp gaf hij zijn tevredenheid te kennen op een minzame en neerbuigende wijze, waardoor de geprezene zich hoogelijk vereerd moest gevoelen terwijl hij telkens, wanneer de bal misgeworpen of niet goed opgevangen werd, zijn ongenoegen aan den dag legde, door een „geweldig lomp! — foei, hoe dom! al te erg!” of dergelijke uitroepen, waardoor hij alle omstanders in de meening bracht, dat hij een voortreffelijk en ter zake kundig beoordeelaar der diepste geheimen van het edele cricketspel moest zijn.

„Uitmunten spel — goed gespeeld — voortreffelijke worpen,” zei de vreemdeling, toen, na het eindigen van het spel, beide partijen zich naar de tenten begaven.

„Hebt gij het ook wel eens gespeeld, mijnheer?” vroeg Wardle, die zich met de spraakzaamheid van den groenrok vermaakte.

„Gespeeld? — dat zou ik denken — hier

niet — West-Indië — warm werk — vreeselijk warm."

"Het moet in zulk een klimaat inderdaad een warm werkje zijn," merkte Pickwick op.

"Warm?" riep de vreemdeling uit, "heet — gloeiend. Eens een spel gespeeld — maar één wicket — mijn vriend de kolonel — Sir Thomas Blazo — zeven uur 's morgens — de kolonel bowler — uitgehouden tot hij flauw viel — zes negers als oppassers — allen flauw gevallen — kolonel afgelost door een trouwen slaaf Quanko Samba — zon zoo heet — bat gebladder — bal bruingebrand — twaalf uur 's middags een beetje vermoeid — Quanko halfdood — laatste krachten ingespannen — eindelijk het wicket om — eerst een bad genomen, daarna gedineerd."

"En hoe kwam het dien armen neger, mijnheer?" vroeg een oude heer.

"Heel slecht — nooit van bovenop gekomen — volgenden dag dood." Daarop begroef de vreemdeling zijn gezicht in een bruine kan, maar of hij dit deed om zijn ontroering te verbergen, of om het bier te proeven, is ons niet bekend. Dit alleen weten wij, dat hij, toen hij de kan weer neerzette, diep ademhaalde, en met veel aandacht naar twee voorname leden der club van Dingley-Dell keek, die zich tot Pickwick wendden, en zeiden:

"Wij zullen in „De Blauwe Leeuw" een eenvoudigen maaltijd gebruiken, mijnheer, en wij hopen, dat gij ons de eer zult aandoen, daaraan met uw vrienden deel te nemen."

"Natuurlijk rekenen wij onder onze vrienden ook mijnheer..." zei Wardle, terwijl hij den vreemdeling schuins aankeek.

"Jingle," zei deze zeer vlug. „Alfred Jingle."

"Het zal mij zeer aangenaam zijn," zei Pickwick.

"Mij eveneens," zei Alfred Jingle, terwijl hij Pickwick en Wardle elk bij een arm vatte, en daarop den eersten vertrouwelijk in het oor fluisterde: „Heerlijk middagmaal — koud maar fijn — vanmorgen in de zaal gekeken — hoenders en pastetjes en meer van die zaken — aardige lieden — en zeer attent."

Daar er niets verder was af te spreken, wandelde het gezelschap in kleine groepen naar de stad, en binnen een kwartier waren allen in „De Blauwe Leeuw" aan tafel gezeten, waaraan Dumkins de functie van president, en Luffey die van vice-president bekleedde.

Nu volgde er een geweldig geratel van

borden, vorken en messen; kellners draafden af en aan, en schotels werden met wonderbaarlijke snelheid geledigd, waarbij de guitige heer Jingle den arbeid van zes man verrichtte. Toen iedereen zooveel gegeten had als hij kon, werd het tafellaken weggenomen en werden flesschen, glazen en het dessert gereed gezet. Onder de luidruchtige vroolijkheid, die nu begon te heerschen, bleef een kort dik mannetje, met een opgeblazen, pedant gezicht, zeer stil. Tusschenbeide, wanneer het gesprek een weinig verflauwde, keek hij eens rond, alsof hij met iets zeer gewichtigs voor den dag wilde komen, en nu en dan humde en kuchte hij met onbeschrijfelijke statigheid. Toen er eindelijk voor een oogenblik iets van stilte ontstond, riep het mannetje met een luide, ernstige stem: Mijnheer Luffey!"

Iedereen zweeg doodstil, toen de aldus aangesprokene antwoordde: „Mijnheer!"

"Ik wensch eenige woorden tot u te richten, mijnheer, indien gij de heeren wilt verzoeken hun glazen vol te schenken."

Mijnheer Jingle riep uiterst minzaam: „Luistert!", wat door het geheele gezelschap werd herhaald; en toen de glazen volgeschonken waren, zette de vice-president een gezicht, dat wijsheid en diepe aandacht moest beteekenen, en zei: „Mijnheer Staple!"

"Mijnheer," zei het manneke, opstaand, „hetgeen ik te zeggen heb, wensch ik tot u te richten, en niet tot onzen geëerden president, omdat onze geëerde president min of meer — ik mag wel zeggen grootendeels — het onderwerp is van hetgeen ik wilde — hm — hml!"

"Te berde brengen," zei Jingle, om den spreker voort te helpen.

"Ja, te berde brengen," zei het manneke.

"Ik zeg mijn geëerden vriend dank voor zijn hulp. Ik ben een Dingley-Deller. (Toejuichingen.) Ik kan mij niet beroemen, tot de bevolking van Muggleton te behooren; en ik zeg rondborstig, dat ik dat niet betreurt, en ik zal u zeggen waarom niet, mijnheer! (Luister!) Aan Muggleton laat ik al de eer en onderscheiding, waarop het aanspraak heeft; die aanspraken zijn te talrijk en te welbekend, dan dat ik die zou behoeven te herhalen. Maar, mijnheer, als wij bedenken dat Muggleton een Dumkins en een Podder het aanzijn heeft gegeven, laat ons dan nooit vergeten, dat Dingley Dell op een Luffey en een Struggles kan bogen. (Daverend gejuich.) Men denke niet, dat ik de verdiensten der eerstgenoemde heeren wil verkleinen. (Toejuiching.) Allen, die mij hooren, zullen wel eens van

het antwoord gehoord hebben, dat keizer Alexander ontving van een man, die in een ton woonde. „Als ik niet Diogenes was,” zei hij, „zou ik Alexander willen zijn.” Ik kan mij zeer goed voorstellen, deze heeren te hooren zeggen: „Als ik niet Dumkins of Podder was, zou ik Luffey of Struggles willen zijn. (Luidruchtig gejuich.) Maar, heeren van Muggleton, is het in het cricketspel alleen, dat uw medeburgers zoo uitblinken? Hebt gij niet geleerd, de namen van Dumkins en Podder met edele burgerdeugd en standvastige vaderlandsliefde te verbinden? Zijt gij nooit, terwijl gij voor uw rechten en vrijheden moest vechten, voor een oogenblik in misnoedigheid en wanhoop weggezonden? En heeft niet op zulk een oogenblik de naam van Dumkins het vuur, dat bijkans in uw borst was uitgedoofd, opnieuw weer aangewakkerd? Heeft niet een enkel woord van dien achtenswaardigen man de glimmende vonk weer helder doen ontvlammen? (Luide toejuiching.) Mijne heeren, vlecht, wat ik u verzoeken mag, een stralenden krans van enthousiaste toejuichingen om de vereenigde namen van Dumkins en Podder!”

Hier zweeg het manneke, en het gezelschap hief een gejuich aan, waaraan geen einde scheen te zullen komen. Men bracht nog een aantal andere toosten uit. De heeren Luffey en Struggles, Pickwick en Jingle, werden elk op hun beurt het onderwerp van hoogdravende lofredenen en betuigden allen met aandoening hun dank voor de bewezen eer. Het zou ons zeer veel genoegen hebben gedaan indien wij onzen lezers deze toespraken hadden kunnen mededeelen. Snodgrass heeft, volgens zijn gewoonte, daarvan uitgebreide aantekeningen gehouden, waarvan wij dankbaar gebruik zouden hebben gemaakt, indien niet, door de vurige welsprekendheid der redevoeringen of de kracht van den wijn, zijn hand zoo onvast was geworden, dat wij zijn schrift niet hebben kunnen ontcijferen. Met zeer veel moeite hebben wij hier en daar de namen van eenige sprekers kunnen lezen, en het begin van een liedje, dat door Jingle gezongen werd. Geheel aan het eind der aantekeningen meenen wij ook de woorden „driftig”, en „ongenoe-gen,” te onderscheiden; maar daar de gissingen, welke wij op deze woorden zouden kunnen bouwen, wellicht al te gewaagd zouden zijn, willen wij ze liever met stilzwijgen voorbijgaan.

Wij keeren derhalve tot onzen vriend Tupman terug, alleen nog opmerkend, dat de morgen reeds was aangebroken, voor-

dat de laatste gasten „De Blauwe Leeuw” verlieten.

HOOFDSTUK VIII.

Waarin zonneklaar wordt aangetoond, dat het pad der ware liefde niet zoo glad is als een spoorweg.

De stille afzondering van Dingley-Dell, de tegenwoordigheid van zooveel leden van het schoone geslacht, en de bezorgdheid, waarmede zij hem oppast, waren bijzonder geschikt om in de borst van Tracy Tupman die zachte aandoeningen op te wekken, welke de natuur daarin had gelegd, en die zich thans uitsluitend op één beminnenswaardig voorwerp schenen te richten. De jongedames waren bevallig, liefstallig en zachtaardig; maar er was een deftigheid in het voorkomen der tante, een statigheid in haar tred, een majesteit in haar oog, waarop zulke jonge meisjes, als haar nichten, geen aanspraak konden maken, en die haar onderscheidden van alle vrouwen, welke Tupman ooit had aanschouwd. Het was duidelijk merkbaar, dat er tusschen hun gemoederen een geheime overeenstemming, een onverklaarbare sympathie bestond. Haar naam was de eerste, dien Tupman's lippen ontsnapte, toen hij gewond op het gras nederzonk; en haar stuipachtig lachen de eerste klank, die hem in de ooren galmde, toen hij naar huis werd gebracht. Maar was haar ontroering het gevolg van een vrouwelijke aandoenlijkheid, die zich in elk ander geval even sterk zou hebben vertoond, of werd zij veroorzaakt door een dieper, inniger gevoel, dat alleen hij vermocht op te wekken? Met dezen twijfel kwelde hij zijn hersens, terwijl hij op de sofa lag; en hij nam het besluit, zich zelf zoo spoedig mogelijk uit deze onzekerheid te bevrijden.

Het was avond. Isabella en Emilia waren gaan wandelen met mijnheer Trundle; de doove grootmoeder was op haar stoel in slaap gevallen; de dikke jongen snorkte in de keuken; de jonge dienstmeisjes zaten op een bank bij de achterdeur, om zich in de koelte van den avond te verkwikken, en scherpten met de knechts; en daar zat het interessante tweetal, zonder dat iemand op hen lette, en zonder dat zij zelf op iemand letten, in een zoete mijmering verzonken.

„Ik heb mijn bloemen vergeten,” zei de tante.

TUPMAN DOET EEN LIEFDESVERKLARING

„Laat ons ze samen gaan begieten!" zei Tupman op een vleienden toon.

„Gij zoudt in de avondlucht kou vatten," zei de tante met een teedere bezorgdheid.

„Neen, neen!" hernam Tupman opstaand.

„Het zal mij goed doen. Laat mij u begeleiden."

De tante toefde nog een oogenblik, om den band, waarin de linkerarm van Tupman

De tante beefde zoo geweldig, dat eenige steentjes, die bij toeval in den gieter waren terecht gekomen, als een kinder-rammelaartje begonnen te ratelen.

„Juffrouw Wardle," zei Tupman, „gij zijt een engel."

„Mijnheer Tupman!" riep de tante uit, terwijl zij zoo rood werd als haar rood geverfde gieter.

TUPMAN KEEK OM. DAAR STOND DE DIKKE JONGEN.

hing, wat te verschikken, nam daarna zijn rechterarm, en bracht hem naar den tuin.

Aan het verste eind was een priëltje, begroeid met jasmijn en kamperfoelie; een van die lieve hoekjes, die door teergevoelige menschen ten behoeve van spinnen worden ingericht.

De tante nam een grooten gieter, die in een hoek lag, en wilde het priëltje weer verlaten, toen Tupman haar vasthield, en haar naast zich op de bank trok.

„Juffrouw Wardle," zei hij.

„Ja," hernam de welsprekende Pickwickist, „ik weet het zeker."

„Alle vrouwen zijn engelen, heb ik wel eens hooren zeggen," prevelde Rachel schertsend.

„Wat moet gij dan wel zijn, of waarmede kan ik u vergelijken, zonder u te kort te doen?" hernam Tupman. „Waar heb ik ooit een vrouw gezien, die u kan evenaren? Waar zou ik zulk een zeldzame vereeniging van voortreffelijkheid en schoonheid kunnen vinden? Waar zou ik... ol!" Hier

zweeg Tupman, en drukte de hand, die het oor van den gelukkigen gieter vasthield.

De dame wendde haar hoofd af. „De mannen zijn zoo onstandvastig!” fluisterde zij.

„Dat zijn zij,” riep Tupman uit; „maar niet allen. Er leeft tenminste één, die nooit zal veranderen — één, die geheel zijn wezen aan uw geluk zou willen wijden — die slechts ademt in uw glimlach, ja, die den zwaren last van het leven alleen om uwentwille blijft dragen.”

„Indien er zulk een man te vinden was...” begon de dame.

„Maar hij is te vinden,” viel de harts-tochtelijke Tupman haar in de rede. „Hij is gevonden. Hier is hij, juffrouw Wardle! En eer Rachel er op verdacht was, lag Tupman aan haar voeten op zijn knieën.

„Sta op, mijnheer Tupman,” zei Rachel.

„Nooit,” was het manmoedige antwoord.

— „O Rachel!” daarmee greep hij haar machteloze hand, en de gieter viel op den grond, terwijl hij die hand aan zijn lippen drukte. „O Rachel, zeg, dat gij mij bemint!”

„Mijnheer Tupman,” zei de tante met een afgewend gelaat; „ik kan nauwelijks de woorden uitspreken, maar — maar — gij zijt mij niet geheel onverschillig.”

Nauwelijks hoorde Tupman deze beken-tenis, of hij deed, wat zijn hartstocht hem ingaf, en wat, voor zoover wij weten (want wij hebben weinig ondervinding in deze zaken), iemand in zulke omstandigheden altijd doet.

Hij sprong op, sloeg zijn armen om den hals der tante, en drukte eenige vurige kussen op haar lippen, die zij, na eerst behoorlijk tegenstand te hebben geboden, zoo geduldig aanvaardde, dat het niet te berekenen is, hoeveel kussen Tupman haar misschien nog gegeven zou hebben, indien Rachel hem niet plotseling van zich had afgestooten en met ernstigen schrik had uitgeroepen: „Mijnheer Tupman, wij zijn ontdekt — wij worden bespied!”

Tupman keek om. Daar stond de dikke jongen doodstil met zijn groote ronde oogen het priëeltje in te staren, maar zonder eenige uitdrukking op zijn gezicht, waaruit de ervarenste gelaatskenner verbazing, nieuwsgierigheid of eenigen anderen hartstocht had kunnen afleiden. Tupman staarde den dikken jongen, en deze staarde Tupman aan; en hoe langer Tupman lette op de volkomen wezenloosheid, die op het gezicht van den dikken jongen te lezen was, des te vaster hield hij zich overtuigd, dat deze of niets gezien, of niets begrepen had van hetgeen er voorgevallen

was. In deze meening vroeg hij met een vaste stem: „Wat komt gij hier doen?”

„Het avondeten is gereed, mijnheer,” antwoordde de jongen, zonder zich een oogenblik te bedenken.

„Zijt gij zoo pas hier gekomen?” vroeg Tupman, hem met een doordringenden blik aankijkend.

„Ja,” antwoordde de jongen onnoozel.

Tupman keek hem nogmaals scherp aan; maar de jongen sloeg zijn oogen niet neer, en vertrok evenmin zijn gezicht. Tupman gaf de tante zijn arm, en wandelde met haar naar huis. De dikke jongen bleef achter hen.

„Hij heeft niets gemerkt van hetgeen er gebeurd is,” fluisterde Tupman.

„Gelukkig,” antwoordde de tante.

Zij hoorden een geluid achter zich, alsof iemand ingehouden lachte. Tupman keerde zich snel om. Neen, het kon de dikke jongen niet geweest zijn; want op zijn gezicht was niet het minste spoor van vroolijkheid te ontdekken.

„Hij zal zeker geslapen hebben,” fluisterde Tupman.

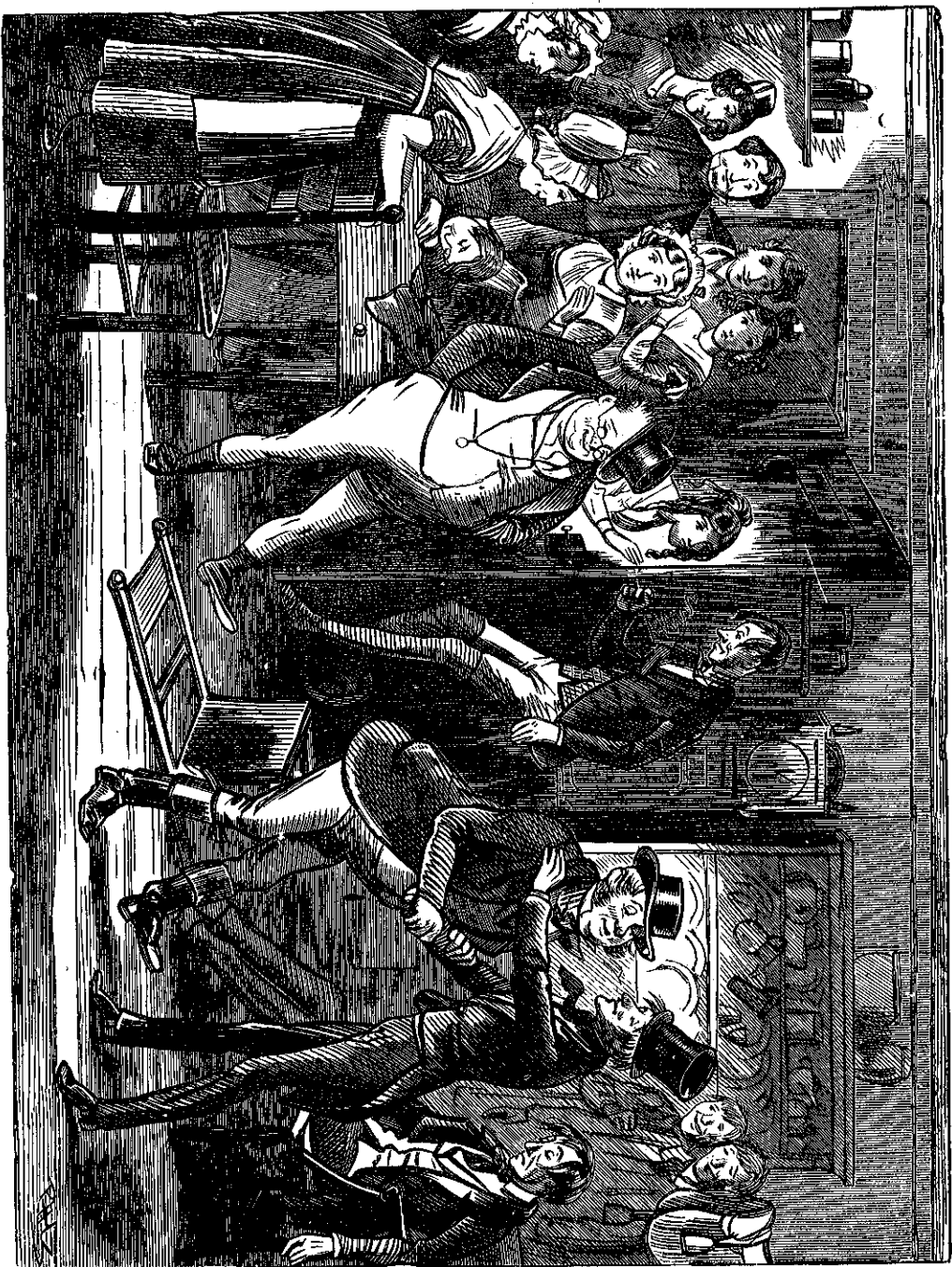
„Ik twijfel er niet aan,” hernam de tante, en beiden lachten hartelijk.

Tupman vergiste zich evenwel. De dikke jongen had één keer niet geslapen, en had heel goed gezien wat er was voorgevallen.

Het avondmaal werd gebruikt, zonder dat iemand een poging deed om een algemeen gesprek te beginnen. De grootmoeder was naar bed gegaan; Isabella hield zich uitsluitend met mijnheer Trundle bezig; de tante had voor niemand oogen of ooren dan voor Tupman; en Emilia scheen haar gedachten op een onzichtbaar voorwerp gevestigd te hebben — misschien wel op den afwezigen Snodgrass.

Het werd elf, twaalf, één uur, en de heeren waren nog niet thuis. Iedereen begon ongerust te worden. Zouden zij onderweg misschien aangevallen en beroofd zijn? Zou het niet raadzaam zijn, mannen met lanternen uit te zenden op alle wegen, waarlangs zij naar huis konden komen? Of moest men liever — stil! daar waren zij. Waarom zouden zij zoo laat zijn? En een vreemde stem er bij! Wie kon dat zijn? Allen snelden naar de keuken, waarheen de uitblijvers zich begeven hadden, en kregen daar op eens een vrij duidelijk begrip van den wezenlijken stand van zaken.

Pickwick stond, met zijn handen in zijn zakken en zijn hoed op één oog, tegen de aanrecht geleund, en zwaaide zijn hoofd heen en weer met een uiterst vergenoegen en vriendelijken glimlach, waarvoor

DE OUDE HEER WARDLE DRUKTE, MET EEN HOOGROOD GEZICHT, DE HAND VAN EEN VREEMDEN HEER. (BLZ. 59)

niemand eenige reden kon ontdekken; de oude heer Wardle drukte, met een hoogrood gezicht, de hand van een vreemden heer, en stamelde een menigte betuigingen van eeuwige vriendschap; Winkle hield zich staande tegen de kast van de groote klok, en vervloekte zachtjes iedereen, die er van spreken zou, om naar bed te gaan, en Snodgrass was op een stoel gezonken, terwijl de diepste neerslachtigheid en wanhoop, waarvoor het menschelijk gemoed vatbaar is, op zijn sprekend gelaat geteekend stonden.

„Is er iets gebeurd?” vroegen de drie dames tegelijk.

„Er is niets gebeurd,” antwoordde Pickwick, met een dikke tong. „Wij zijn allemaal — allemaal nog heel. Niet waar, Wardle, allemaal nog heel, niet waar?”

„Dat geloof ik,” zei de vroolijke gastheer. „Kinderen, dit is mijnheer Jingle — mijn vriend Jingle — een vriend van mijnheer Pickwick — hij komt een poosje bij ons logeeren.”

„Is er iets gebeurd met mijnheer Snodgrass?” vroeg Emilia bezorgd.

„Volstrekt niet, mejuffrouw!” antwoordde de vreemdeling. „Cricketfeest — lekker diner — vroolijk gezelschap — aardige liedjes — oude port — bourgonje — alles naar den aard — de wijn, mejuffrouw — de wijn...”

„Het was de wijn niet,” stamelde Snodgrass met moeite, „het was de zalm.” (In zulke gevallen is het nooit de wijn, die iemand ziek maakt!).

„Zou het niet het beste zijn, als zij naar bed gingen?” vroeg Emma. „Een paar knechts kunnen de heeren wel naar boven dragen.”

„Ik wil niet naar bed!” riep Winkle vastbesloten uit.

„Ik wil niet gedragen worden!” zei Pickwick, en glimlachte weer als te voren.

„Hoera!” riep Winkle heel zwakjes uit.

„Hoera!” herhaalde Pickwick, terwijl hij als een razende zijn hoed op den vloer smeed, en zijn bril tegen den muur slingerde, over welke luimige heldendaad hij terstond een schaterend gelach aanhief.

„Laten we — nog — een flesch drinken!” riep Winkle, met een zeer luide stem beginnend, maar zeer flauw eindigend. Daarop liet hij zijn hoofd op zijn borst zinken, prevelde nog wat over zijn vaste besluit om niet naar bed te gaan, en zijn bloed-dorstige spijt, dat hij dien morgen den ouden Tupman zijn „vet” niet had gegeven, en viel in slaap, in welken toestand hij door twee jonge reuzen, onder toezicht van

den dikken jongen, naar bed werd gebracht. Snodgrass riep een oogenblik later zelf de hulp van dit drietal in. Pickwick vatte den arm, dien Tupman hem aanbood, en ging stil heen, met denzelfden vergenoegden glimlach op zijn gelaat; terwijl Wardle, nadat hij zulk een hartroerend afscheid van zijn familie had genomen, alsof hij terstond ter dood gebracht zou worden, den bijstand van Trundle aannam, en de deur uitging met een allerbelachelijkste poging om een zeer ernstig en deftig gezicht te zetten.

„Wat een stuitend tooneel!” zei de tante.

„Afschuwelijk!” zeiden de beide jongedames.

„Vreeselijk — vreeselijk!” zei Jingle met een ernstig gezicht; hij had zeker anderhalve flesch meer gedronken dan een van zijn metgezellen. „Afzichtelijk tooneel — groot gelijk.”

„Wat een aardige man!” fluisterde de tante Tupman toe.

„En hij is knap ook,” fluisterde Emma.

„O, zeker” hernam de tante.

Tupman dacht aan de weduwe te Rochester, en begon zich ongerust te maken. Het daarop volgende gesprek, dat het gezelschap nog een half uurtje bij elkander deed blijven, was niet zeer geschikt om hem weer gerust te stellen. De nieuwe gast was zeer spraakzaam, en het aantal zijner anecdoten was even groot als zijn bijzondere beleefdheid. Tupman voelde, dat naarmate Jingle meer in den smaak viel, hij zelf in de schaduw raakte. Zijn lachen was gemaakt, zijn vroolijkheid gedwongen; en toen hij eindelijk zijn gloeiende hoofd op het kussen legde, bedacht hij met gruwelijke blijdschap, hoe goed het hem zou doen, als Jingle's kop zich op dat oogenblik tusschen het bed en de matras bevond.

De onvermoeibare vreemdeling stond den volgende morgen vroeg op, en terwijl zijn metgezellen, afgemat door de uitspattingen van den vorigen nacht, nog te bed lagen, deed hij al zijn best om bij het ontbijt de vroolijkheid te bevorderen. Zijn pogingen slaagden zoo gelukkig, dat zelfs de doove grootmoeder zich een paar van zijn aardigheden door haar oortrompet liet herhalen, en zich toen verwaardigde tegen de tante te zeggen, dat hij (Jingle namelijk) een onbeschaamde rekel was, aan welke meening al de aanwezigen hun bijval schonken.

Des zomers, bij goed weer, was de grootmoeder gewoon elken morgen een poos in het priëltje te gaan zitten, dat Tupman den vorigen avond had bezocht. Zij liet

zich dan door den dikken jongen er heen brengen, en na verloop van een half uur terughalen. De oude dame was zeer nauwkeurig in haar gewoonten; en daar zij drie zomers achtereen deze plechtigheid had volbracht, zonder zich de geringste afwijking van het ingestelde ceremoniëel te veroorloven, verwonderde het haar dezen morgen niet weinig, dat de dikke jongen, in plaats van haar in het priëltje alleen te laten, eerst even naar buiten ging, opletend rondkeek en toen met een zeer geheimzinnig gezicht, en op zijn teenen sluipend, terugkwam.

De grootmoeder was vreesachtig, zooals de meeste oude dames; en haar eerste gedachte was, dat de dikke jongen haar te lijf wilde, om zich van haar geld meester te maken. Zij zou wel om hulp hebben geroepen, maar zij was te oud en te zwak om te schreeuwen; zij kon daarom niets anders doen dan elke beweging van den jongen nauwkeurig gadeslaan, met een angst, die niet verminderde, toen hij zeer dicht bij haar kwam, en haar op een ontroerenden en, naar het haar voorkwam, dreigenden toon in het oor schreeuwde: „M'frouw!”

Nu wilde het toeval, dat Jingle zich juist op dat oogenblik dicht bij het priëltje in den tuin bevond. Hij hoorde dezen kreet van „M'frouw!” en daar hij zeer nieuwsgierig van aard was, en door eenige bloeiende heesters, verborgen werd, bleef hij stilstaan, om te luisteren.

„M'frouw!” schreeuwde de dikke jongen nogmaals.

„Wat is er, Jozef?” vroeg de bevende oude dame. „Ik ben een goede meesteres voor je geweest, jongen. Ik heb je altijd vriendelijk behandeld. Je hebt nooit te veel te doen en altijd genoeg te eten gehad.”

De laatste woorden schenen den dikken jongen bijzonder te treffen, en hij antwoordde met nadruk: „Da's waar.”

„Wat wil je dan nu van mij?” hernam de oude dame, moed vattend.

„Wat denkt gij, dat ik gisteravond hier in dit priëltje heb gezien?” vroeg de dikke jongen.

„Lieve hemel, wat?” riep de grootmoeder uit, opnieuw schrikkend van Jozef's ernstigen toon.

„Den vreemden heer — dien met zijn kapotten arm — en hij zat te zoenen en te vrijen met —”

„Lieve hemel, Jozef! Met wie? Toch niet met een van de meiden hoop ik?”

„Veel erger,” schreeuwde Jozef de grootmoeder in haar oor.

„Toch niet met een van mijn kleindochters?”

„Nog erger.”

„Nog erger, Jozef?” riep de oude dame uit, die zich niets ergers voorstellen kon. „Wie was het dan, Jozef? Ik moet het weten.”

Jozef keek nog eens voorzichtig rond, en schreeuwde toen de grootmoeder in het oor: „Juffrouw Rachel!”

„Wie?” riep de oude dame op scherpen toon. „Spreek toch harder.”

„Juffrouw Rachel!” brulde de dikke jongen.

„Mijn dochter?”

Het knikken van den jongen deed zijn wangen trillen als een pudding.

„En liet zij het toe?” riep de oude dame uit.

De dikke jongen grijsde, toen hij antwoordde: „Zij zoende hem óók.”

Indien Jingle uit zijn schuilhoek het gezicht der grootmoeder had kunnen zien, zou hij zich zeer waarschijnlijk door een schaterend gelach hebben verraden. Hij luisterde aandachtig, en ving eenige toornige uitdrukkingen op, als: „Zonder mijn toestemming — op haar leeftijd — ongelukkige oude vrouw — had wel kunnen wachten tot ik dood was.” Daarop hoorde hij de voetstappen van den dikken jongen, die heenging en de grootmoeder alleen liet.

Het was misschien een zonderlinge samenloop van omstandigheden, maar het was niettemin een feit, dat Jingle den vorigen avond nog geen vijf minuten op Manor-Farm had doorgebracht, of hij had het besluit genomen, zonder uitstel een aanval op het hart der tante te doen. Hij had menschenkennis genoeg, om te zien, dat de voortvarende vrijpostigheid van zijn manieren het schoone voorwerp zijner begeerte geenszins ongevallig was; en hij had een sterk vermoeden dat zij die wenschelijkste van alle eigenschappen, een klein onafhankelijk inkomen, bezat. Hij zag nu onmiddellijk de noodzakelijkheid in om zijn medeminnaar den voet dwars te zetten, en besloot, zonder een oogenblik te verliezen, eenige maatregelen daartoe te nemen. Fielding zegt, dat de man vuur en de vrouw vlas is, en dat de Vorst der Duisternis hen bijeenbrengt om brand te stichten. Jingle wist, dat een jongeman bij een oude vrijster hetzelfde is als brandend gas bij buskruit, en hij nam zich voor, terstond te trachten een ontploffing te veroorzaken.

Vol gedachten over dit gewichtige besluit verliet hij zijn schuilplaats en ging

naar het huis. De fortuin scheen zijn plan te begunstigen.

Hij zag Tupman en de overige heeren in de verte het hek en den tuin uitgaan; en hij wist, dat de jongedames na het ontbijt waren gaan wandelen. De kust was dus vrij.

De deur van het ontbijtvertrek stond half open. Hij keek naar binnen. De tante zat te breien. Hij kuchte; zij keek op en glimlachte. Schroomvalligheid was geen karaktertrek van Alfred Jingle. Hij legde geheimzinnig zijn vinger op zijn lippen, trad binnen en sloot de deur.

„Juffrouw Wardle,” zei Jingle met maakten ernst, „vrijpostigheid verschoonen — nog niet lang met elkander bekend — geen tijd voor plichtplegingen — alles ontdekt!”

„Mijnheer!” riep de tante uit, tamelijk verwonderd over zijn onverwachte verschijning, en bijna twijfelend of hij wel bij zijn verstand was.

„St!” zei Jingle, fluisterend als op het tooneel, — „dikke jongen — gezicht als een oliekoek — ronde oogen — schobbejak!” Hier schudde hij met bijzonderen nadruk zijn hoofd, terwijl de tante van ontroering begon te beven.

„Ik veronderstel dat gij Jozef bedoelt, mijnheer?” zei Rachel, met een poging om bedaard te schijnen.

„Jawel, mejuffrouw — die vervloekte Jozef — verraderlijke booswicht, die Jozef — alles aan de oude dame verklapt — oude dame woedend — scheldt — raast — prieeltje — Tupman kussen en vrijen en zoo al meer — is 't niet, mejuffrouw?”

„Mijnheer Jingle,” zei de tante, „indien gij hier gekomen zijt om mij te beleedigen...”

„Volstrekt niet, volstrekt niet,” viel Jingle haar onvervaard in de rede, „alles afgeluisterd — kom u voor het gevaar waarschuwen — mijn diensten aanbieden — alle opzien voorkomen. Onverschillig — voelt gij u beleedigd — terstond verdwijnen —” En hij keerde zich om, als wilde hij zijn bedreiging ten uitvoer brengen.

„Wat moet ik doen?” zei de arme tante, in tranen uitbarstend. „Mijn broeder zal woedend zijn!”

„Natuurlijk,” hernam Jingle: „geweldig — moorddadig.”

„Ach, mijnheer Jingle, wat moet ik zeggen?” riep Rachel met klimmenden angst.

„Zeg, dat de jongen het gedroomd heeft,” hernam Jingle bedaard.

Een straal van hoop verlichtte bij dit gezegde het gemoed der oude vrijster. Jingle bemerkte wat hij gewonnen had, en deed

er aanstonds zijn voordeel mee.

„Kom, kom! — niets gemakkelijker — slechte jongen — bekoorlijke vrouw — jongen afgerost — u om verschooning gevraagd — alles in orde.”

Of de waarschijnlijkheid, dat zij zich aan de gevolgen der ontijdige ontdekking zou kunnen onttrekken, de oude vrijster zoozeer verheugde, of dat de benaming „bekoorlijke vrouw” haar smart verzachtte, weten wij niet. Zij bloosde en wierp Jingle een blik van dankbaarheid toe. Dit listige heerschap slaakte een zwaren zucht, staarde de tante eenige oogenblikken aan, deinsde daarop verschrikt terug, en sloeg zijn oogen neer.

„Gij schijnt niet opgeruimd, mijnheer Jingle,” zei de tante op een medelijdenden toon. „Mag ik mijn dankbaarheid voor uw diensten betoonen door naar de reden daarvan te vragen, om die, als het mij mogelijk is, uit den weg te ruimen?”

„Hal!” riep Jingle uit, terwijl hij nogmaals terugdeinsde. „Uit den weg ruimen — de reden van mijn treurigheid — terwijl gij uw liefde aan een man geschonken hebt, die ongevoelig is voor dit geluk — die op het oogenblik het hart zoekt te winnen van de nicht der vrouw, die — maar neen, hij is mijn vriend. Ik wil zijn ondeugden niet aan het daglicht brengen. Vaarwel juffrouw Wardle!” Nog nooit had hij zoo veel samenhangende woorden gesproken, en zoodra hij zijn toespraak had beëindigd, hield hij zijn zakdoek voor zijn oogen, en wendde hij zich naar de deur.

„Blijf, mijnheer Jingle!” zei de tante bevelend. „Gij hebt toespelingen op mijnheer Tupman gemaakt. Wat bedoelt gij daarmee? Verklaar u nader!”

„Nooit!” riep Jingle op theatrale toon. „Nooit!” En om te toonen, dat hij niet verder ondervraagd wilde worden, schoof hij een stoel dicht bij de tante en zette zich daarop neer.

„Mijnheer Jingle,” zei de tante: „ik bid u, ik smee u, als er een of ander vreese-lijk geheim met mijnheer Tupman verbonden is, vertel het mij dan!”

„Kan ik,” riep Jingle uit, terwijl hij de tante strak aanstaarde, „kan ik zulk een bekoorlijk wezen aan ongevoelige hebzucht zien opofferen?” Hij scheen eenige oogenblikken met verschillende tegenstrijdige aandoeningen te worstelen, en zei toen met een holle stem:

„Tupman wil alleen uw geld.”

„De ellendige!” riep de oude vrijster met onbeschrijfelijke verontwaardiging uit.

De twijfel, dien Jingle gekoesterd had,

was opgelost: zij had geld.

„Meer nog,” zei Jingle, „hij bemint een ander.”

„Een ander?” herhaalde de tante. „Wie?”

„Klein meisje — zwarte oogen — nichtje Emilia.”

Er volgde een poos van stilzwijgen. Als de tante op iemand ter wereld jaloersch was, was het op dit nichtje. Zij bloosde tot over haar ooren, en wierp haar hoofd met onuitsprekelijke minachting in den nek. Eindelijk beet zij zich op de lippen, en zei: „Het is onmogelijk. Ik kan het niet gelooven.”

„Houd ze maar in het oog,” zei Jingle.

„Dat zal ik,” hernam de tante.

„Let maar op zijn blikken — op zijn gefluister.”

„Dat zal ik.”

„Aan tafel zal hij naast haar gaan zitten.”

„Laat hem zijn gang maar gaan.”

„Hij zal haar vleien — haar alle mogelijke beleefdheden bewijzen.”

„Best!”

„En u zal hij negeren.”

„Mij negeren!” gilte de tante. „Hij mij negeren!” En zij beefde van woede en teleurstelling.

„Wilt gij u zelf overtuigen?” vroeg Jingle.

„Ja.”

„En hem uw misnoegen te kennen geven?”

„Ja.”

„Hem dan zijn afscheid geven?”

„Natuurlijk!”

„En iemand anders nemen?”

„Ja.”

Jingle wierp zich op zijn knieën, bleef vijf minuten liggen, en stond op als de aangenomene minnaar der tante — onder voorwaarde, dat Tupman's ontrouw aan het licht zou komen.

Jingle had op zich genomen nog dienzelfden dag bij het middagmaal het bewijs te leveren, en de tante kon nauwelijks haar oogen gelooven. Tupman zat naast Emilia, en fluisterde, lonkte en glimlachte, zijn vriend Snodgrass ten spijt. Voor haar, die hij den vorigen avond had aangebeden, had hij geen blik, geen woord meer over.

„Die verwenschte jongen,” dacht de oude heer Wardle, wien zijn moeder de historie had overgebracht, „moet geslapen hebben. Het is allemaal verbeelding.”

„Verrader!” dacht de tante bij zich zelf.

„Die lieve mijnheer Jingle heeft mij niet bedrogen. O, hoe haat ik dien ellendeling!”

Het volgende gesprek zal den lezer de redenen van het schijnbaar onverklaarbare

gedrag van onzen vriend Tupman doen begrijpen.

Het was avond; het tooneel was de tuin. Twee gedaanten wandelden op een zijpad; de eene was kort en dik, de andere mager en lang. Het waren Tupman en Jingle. De dikke begon het gesprek.

„Hoe heb ik mij gehouden?” vroeg hij.

„Goed — prachtig — ik zelf had het niet beter kunnen doen — gij moet morgen dezelfde rol nog eens spelen — alle avonden, tot nadere kennisgeving.”

„Verlangt Rachel, dat ik er mee doorga?”

„Natuurlijk — het spijt haar wel, maar het moet — achterdocht vermijden — bang voor haar broeder — het kan niet anders, zegt zij — nog eenige dagen, totdat de oude lui om den tuin zijn geleid — dan uw geluk bekronen.”

„Anders geen boodschap?”

„Hartelijke groeten — onveranderlijke genegenheid — eeuwige liefde. Kan ik haar voor u iets zeggen?”

„Beste vriend!” zei de argelooze Tupman, terwijl hij zijn „vriend” de hand drukte, „breng haar mijn beste groeten over; zeg haar hoe hard het mij valt te veinzen; zeg haar alles, wat lief en vriendelijk is; maar zeg haar vooral, hoe doordrongen ik ben van de noodzakelijkheid van dit plan, dat zij mij vanmorgen door u liet voorstellen. Zeg haar, dat ik haar verstand en haar voorzichtigheid diep bewonder.”

„Goed. Nog iets anders?”

„Niets, dan dat ik vurig verlang naar het oogenblik, waarop ik haar de mijne zal mogen noemen en mijn liefde niet meer zal behoeven te verbergen.”

„Zeker, zeker! Nog iets?”

„O mijn vriend,” zei de arme Tupman, nogmaals de hand van zijn metgezel vattend, „ontvang mijn warmsten dank voor uw belangelooze vriendschap, en vergeef mij, indien ik u ooit heb beleedigd door de gedachte, dat gij mij in den weg zoudt kunnen staan. Hoe zal ik u het ooit kunnen vergelden?”

„Spreek daar niet van,” antwoordde Jingle. Hij bleef onverwachts stilstaan, alsof hem eensklaps iets inviel, en zei: „A propos — kunt gij mij misschien tien pond leenen? — bijzonder geval — geef ze u overmorgen terug.”

„Zeker,” antwoordde Tupman, uit de volheid van zijn hart. „Overmorgen, zegt gij?”

„Overmorgen — dan alles in orde — geen moeilijkheden meer.”

Tupman stelde hem het geld ter hand, en Jingle stak het in zijn zak.

„Pas op," zei Jingle. „Geen blik."

„Geen woord," zei Tupman.

„Geen syllabe."

„Geen zucht."

„Al uw attenties voor de nicht — tante zelfs lomp behandelen — eenige manier om de oude lui om den tuin te leiden."

„Ik zal mijn best doen," zei Tupman hardop.

„En ik zal ook mijn best doen," zei Jingle bij zich zelf; en daarmee traden zij het huis binnen.

Des avonds werd wederom hetzelfde spelletje van des middags vertoond; en zoo ging het nog drie middagen en avonden achtereen.

Op den vierden was de gastheer in een bijzonder goede luim, want hij had zich overtuigd, dat hij Tupman zonder reden had verdacht. Tupman niet minder, want Jingle had hem gezegd, dat de zaak spoedig haar beslag zou krijgen. Pickwick insgelijks, want hij was zelden anders. Snodgrass echter niet, want hij was jaloersch op Tupman geworden. Maar de grootmoeder wel, want zij had bij het whistpartijtje gewonnen. En Jingle en de tante ook, om gewichtige redenen, die in het volgende hoofdstuk ter sprake zullen komen.

HOOFDSTUK IX.

Een ontdekking en een achtervolging.

Het avondeten was opgediend; de stoelen stonden om de tafel; de flesschen, kannen en glazen stonden gereed op het buffet; en alles kondigde de nadering aan van het gezelligste uur van den geheelen dag.

„Waar is Rachel?" vroeg Wardle.

„Hé ja, en Jingle?" vervolgde Pickwick.

„Het verwondert mij," zei de gastheer, „dat ik hem niet vroeger heb gemist. Ik kan mij niet herinneren, dat ik in twee uur zijn stem heb gehoord. Emilia, trek eens aan de schel."

Er werd gescheld, en de dikke jongen verscheen.

„Waar is juffrouw Rachel?" — Hij wist het niet.

„En mijnheer Jingle?" — Hij wist het evenmin. Iedereen keek verwonderd op. Het was laat — over elfen. Tupman lachte in zijn vuistje, want hij dacht niet anders, of zij bleven zoo lang uit, om over hem te spreken.

„Het doet er niet toe," zei Wardle; „zij zullen dadelijk wel komen. Ik wacht nooit op iemand, als het eten gereed is."

„Dat is een uitmuntende regel," merkte Pickwick op, „voortreffelijk."

„Komt — gaat zitten," zei de gastheer, en allen gingen zitten.

Pickwick wilde juist het eerste hapje nemen van een reusachtige runderrollade, die Wardle had aangesneden, toen er een ongewoon geluid van stemmen in de keuken ontstond. Pickwick legde zijn vork en Wardle het voorsnijmes neer, en beiden keken elkander verwonderd aan. Nu hoorde men zware voetstappen in de gang; de deur der kamer werd plotseling opengegoorpen, en de knecht, die, toen Pickwick voor het eerst op Manor-Farm kwam, zijn laarzen had gepoetst, stormde binnen, gevolgd door den dikken jongen en al het overige mannelijke en vrouwelijke personeel.

„Wat duivel moet dat beteekenen?" riep de heer des huizes uit.

„Is er brand in den keukenschoorsteen?" vroeg de oude dame.

„Wel Heere neen, grootmoeder, neen!" schreeuwden de beide jongedames.

„Wat is er dan aan de hand?" bulderde Wardle.

De man snakte naar adem, en stotterde: „Zij zijn weg, mijnheer, allebei weg!" Op dit gezegde zag men, dat Tupman zijn mes en vork neerlegde, en zoo wit werd als zijn servet.

„Wie zijn weg?" vroeg Wardle opstuiwend.

„Mijnheer Jingle en juffrouw Rachel, in een postkoets van „De Blauwe Leeuw" in Muggleton. Ik was er bij, maar ik kon hen niet tegenhouden. Daarom ben ik hierheen geheld, om het u te zeggen."

„Ik heb hem het reisgeld gegeven!" riep Tupman, woest opspringend, uit. „Hij heeft tien pond van mij gekregen — houd hem tegen — hij heeft mij opgelicht! — Pickwick, ik laat het er niet bij!" Met een menigte van dergelijke afgebroken uitroepen, liep de ongelukkige als een razende het vertrek rond.

„De Heere beware ons!" riep Pickwick uit, vol schrik en verbazing de buitengewoon heftige gebaren van zijn vriend aanschouwend. „Hij is gek geworden. Wat moeten wij doen?"

„Doen?" riep de forsche oude gastheer uit, die alleen op de laatste woorden had gelet. „De sjees inspanssen, in de „Leeuw" een postrijtuig nemen, en hen terstond achternagaan. Waar," riep hij uit, toen de

knecht heensnelde, om zijn bevelen uit te voeren, „waar is die schavuit van een Jozef?”

„Hier ben ik; maar ik ben geen schavuit,” antwoordde een stem; het was die van den dikken jongen.

„Laat mij door!” riep Wardle, die op den armen jongen wilde losgaan, terwijl Pickwick hem tegenhield. „Hij heeft zich door dien schurk van een Jingle laten omkopen, om mij van de wijs te brengen, door mij een verzonnen verhaaltje te vertellen, van mijn zuster en uw vriend Tupman.” (Hier zonk Tupman op een stoel neer.) „Laat mij door, zeg ik!”

„Houd hem tegen!” gilden alle vrouwen, boven wier kreten uit men duidelijk het snikken van den dikken jongen hoorde.

„Laat mij gaan, zeg ik!” riep de oude heer. „Winkle — Pickwick, laat mij los!”

Het was een treffend schouwspel, in dat oogenblik van tumult en verwarring, het vreedzame en bedaarde gelaat van Pickwick te aanschouwen, al was het een weinig hooger van kleur dan anders, door de inspanning, welke het den braven man kostte, zijn armen om de lendenen van zijn zwaarlijvigen gastheer te houden, en zoo de drift van den ouden heer te bedwingen, terwijl de dikke jongen door de vrouwen heen en weer getrokken en de kamer uitgeduwd werd. Juist toen hij den ouden heer had losgelaten, kwam de knecht zeggen, dat de sjees gereed was.

„Laat hem niet alleen weggrijden!” gilden de vrouwen; „hij zal een moord begaan.”

„Ik zal met hem meegaan,” zei Pickwick.

„Gij zijt een beste kerel, Pickwick!” zei Wardle, zijn gast de hand drukkend. „Emma, geef mijnheer Pickwick een shawl, om om zijn hals te doen. Kijk naar uw grootmoeder meisjes! Zij is flauw gevallen. — Kom, zijt gij gereed?”

„Toen Pickwick zijn kin met een doek omwonden, zijn hoed opgezet en zijn jas over zijn arm geworpen had, antwoordde hij: „Ja!”

Zij sprongen in de sjees. „Vooruit, Tom!” riep de gastheer; en daarmee stoven zij voort, over den ongelijken weg, hotsend en stootend, alsof de sjees ieder oogenblik in stukken zou vliegen.

„Hoelang zijn zij al weg?” riep Wardle, toen zij voor „De Blauwe Leeuw” stilhiel, waar zij, hoe laat het ook was, een groepje menschen voor de deur vonden.

„Niet langer dan drie kwartier,” was ieders antwoord.

„Een postkoets met vier paarden — vlug!

De sjees kunt gij straks wel op stal zetten!”

Oppassers, stalknechts, koetsiers en postiljons liepen als razend heen en weer. Het rijtuig werd buiten gebracht, de paarden ingespannen, de postiljons wipten in den zadel en de reizigers stapten in de koets.

„De zeven mijlen¹⁾ in een half uur — verstaat gij?” riep Wardle.

De postiljons klaptten met hun zweepen, en de paarden stoven met het rijtuig voort in vliogenden galop.

„Een mooie toestand,” dacht Pickwick, toen hij weer denken kon, „een mooie toestand voor den president van de Pickwick-Club! Een bedompte postkoets — vreemde paarden — vijftien mijlen in een uur, en dat in het holst van den nacht.”

De eerste drie of vier mijl sprak geen der reizigers een woord, daar ieder te zeer in zijn eigen gedachten verzonken was om iets tegen zijn metgezel te zeggen. Maar toen men zoover was gekomen, en de paarden goed op gang waren, voelde Pickwick zich door de snelle beweging te opgewekt om langer te kunnen zwijgen.

„Ik denk, dat wij ze zeker zullen inhalen,” zei hij.

„Ik hoop het,” antwoordde zijn reisgenoot.

„Een heldere nacht,” zei Pickwick, met een blik naar de door de maan verlichte lucht.

„Des te erger,” antwoordde Wardle. „Want zij hebben voordeel gehad van het maanlicht, om ons ver vooruit te komen; en ons zal de maan weinig helpen, want over een half uur gaat zij onder.”

„Het zal toch wel een beetje gevaarlijk zijn in het donker zoo hard te rijden, nietwaar?” merkte Pickwick op.

„Dat zal het zeker,” antwoordde zijn vriend droogjes.

De opgeruimdheid van den goeden Pickwick begon ietwat te verminderen, toen hij zich de ongemakken en gevaren voorstelde van den tocht, dien hij zoo onnadenkend had ondernomen. Plotseling deed een luid geroep der postiljons hem opschrikken. „Ho, ho!” klonk het. — „Ho, ho!” riep Wardle, zijn hoofd uit het portier stekend; en Pickwick kon niet nalaten insgelijks „ho, ho!” te roepen, ofschoon hij niet wist, waartoe het dienen moest; en terwijl het viertal zoo „ho, ho!” riep, bleef het rijtuig staan.

„Wat is er aan de hand?” vroeg Pickwick.

1) Een Engelsche mijl is ruim 1,6 kilometer of ruim 17 min. gaans. E.

„Wij zijn bij een tolhek,” antwoordde Wardle.

„Wij zullen hier wel iets van de vluchtingen hooren.”

Nadat men vijf minuten lang geschreeuwd en geklopt had, kwam een oude man uit het tolhuis, en deed langzaam den boom open.

„Hoelang is het geleden, dat hier een postkoets voorbij is gekomen?” vroeg Wardle.

„Hoelang?”

„Ja.”

„Dat weet ik niet precies. Het is niet zoo lang geleden, en ook niet zoo kort; het zal zoo wat tusschenbeiden zijn.”

„Is er wel een postkoets voorbij gekomen?”

„O jawel — jawel.”

„Hoelang geleden, vriend?” viel Pickwick hierop in. „Een uur?”

„Dat kan wel zijn,” antwoordde de man.

„Of twee uur?” vroeg een der postiljons.

„Dat kan ook wel zijn,” antwoordde de man twijfelend.

„Rijdt voort, jongens,” riep de ongeduldige oude heer. „Verspilt geen tijd meer met dien ouden gek.”

„Gek?” zei de oude man grijnzend, terwijl hij het rijtuig nakeek. „Daar kondt gij wel eens ongelijk in hebben. Gij hebt hier tien minuten verloren, zonder er wijzer door te worden. Als elke tolbaas, die een guinje krijgt, het geld maar half zoo goed verdient, zal het lang duren voordat gij hen inhaalt, oude dikzak!” En daarmee ging hij weer naar binnen.

Intusschen reed de postkoets met dezelfde snelheid verder; de maan ging onder, zooals Wardle had voorspeld, en bovendien begonnen dikke wolken, die langzaam waren komen aandrijven, den geheelen hemel te bedekken. Groote regendroppels, die tegen de ramen van het rijtuig kletterden, schenen de reizigers te waarschuwen, dat zij een stormachtigen nacht konden verwachten. De wind, dien zij pal tegen hadden, gierde langs den weg en huilde door de boomen. Pickwick trok zijn jas steviger om zich heen, kroop nog dichter in een hoek van het rijtuig, en viel in slaap. Hij sliep door, tot het stilstaan van het rijtuig en het luid geroep van „andere paarden, dadelijk” hem deden ontwaken.

Maar hier had wederom een belangrijk oponthoud plaats. De postiljons sliepen zoo geweldig vast, dat er voor ieder vijf minuten noodig was om hem wakker te maken. De stalknecht kon eerst den sleutel van

den stal niet vinden, en daarna hadden een paar slaperige jongens het verkeerde tuig op de verkeerde paarden gelegd, zoodat men weer moest uitspannen. Indien Pickwick alleen was geweest, zouden deze hindernissen hem zeker van een verdere vervolging hebben doen afzien; maar de oude Wardle was niet zoo spoedig uit het veld geslagen; hij ging met veel ijver te werk, — gaf aan den een een goed woord en aan een ander een oorvijs — maakte hier een gesp vast en stak daar een riem door — zoodat het rijtuig in veel korter tijd gereed was, dan men bij zooveel moeilijkheden had kunnen verwachten.

Zij zetten hun reis weder voort, maar met weinig bemoedigende vooruitzichten. Het eerstvolgende station was vijftien mijl verwijderd; de nacht was donker, de wind fel, en de regen stortte bij stroomen neer. Door zooveel hindernissen belemmerd, kon men onmogelijk vlug vooruitkomen; het was één uur toen zij afreden, en over drieën toen zij het station bereikten. Hier vertoonde zich echter een voorwerp aan hun oogen, dat hun hoop en hun moed hernieuwde.

„Wanneer is die koets hier aangekomen?” vroeg de oude Wardle, terwijl hij uit zijn rijtuig sprong, en naar een andere postkoets wees, die geheel met slijk bespat, op het voorplein stond.

„Geen kwartier geleden, mijnheer,” antwoordde de stalknecht.

„Heer en dame?” vroeg Wardle, bijna stikkend van ongeduld.

„Ja, mijnheer.”

„Lange heer — groene rok — mager — lange beenen?”

„Ja, mijnheer.”

„Oudachtige dame — mager gezicht — beetje knokig — hè?”

„Ja, mijnheer.”

„Mijn hemel, zij zijn het, Pickwick!” riep Wardle uit.

„Zij zouden al eerder hier zijn geweest,” zei de stalknecht, „als zij geen gebroken streng hadden gehad.”

„Terstond een postkoets met vier paarden! Wij zullen hen hebben ingehaald, voor zij het volgende station hebben bereikt!” riep Wardle. „Vlug, jongens, ik geef ieder een guinje!”

Met allerlei uitroepen van ongeduld, liep de oude heer op en neer, om het inspannen te bespoedigen, zoodat zijn onrust zich aan Pickwick mededeelde, die daarop, met de beste bedoeling om ook een handje te helpen, allen in den weg liep. Hij was nog vol ijver bezig, toen hij zich door Wardle met

de grootste haast in het rijtuig voelde trekken, dat onmiddellijk daarna wegreed.

„Nu gaat het er op los,” zei de oude heer vergenoegd. Pickwick merkte dit best aan het geweld, waarmee hij telkens tegen den wand van het rijtuig of het lichaam van zijn reisgenoot werd geslingerd.

„Voorzichtig wat!” zei Wardle, toen Pickwick met zijn volle zwaarte op hem neerviel.

„Nog nooit heb ik zoo gehotst,” klaagde Pickwick.

„Geduld maar,” zei zijn reisgenoot. „Het zal niet lang meer duren. Houd u maar vast.”

Pickwick drukte zich zoo goed hij kon in zijn hoekje en het rijtuig bleef met dezelfde dolle vaart voortrennen.

Zij hadden op deze manier ongeveer drie mijlen afgelegd, toen Wardle, die een poos uit het portier had gekeken, zijn met stijkspatten bedekte gezicht op eens naar binnen trok, en uitriep: „Daar zijn zij!”

Pickwick stak insgelijks zijn hoofd naar buiten. Ja, daar zag hij op korten afstand voor zich uit een postkoets met vier paarden, die in vliegende galop voortrende.

„Vooruit — vooruit!” schreeuwde Wardle. Laat hen niet voorkomen! Voor ieder twee guinjes!”

Het voorste rijtuig bleef pijnlijk voortvliegen; maar het achterste was niet minder snel.

„Ik zie zijn kop,” riep de driftige oude heer. „Vervloekt, ik zie zijn kop!”

„Ik ook,” zei Pickwick. „Hij is het.”

Pickwick vergiste zich niet. Het gezicht van Jingle, die de postiljons aanspoorde om hun paarden tot nog grooter spoed aan te zetten, vertoonde zich, geheel met het door de wielen opgeworpen slijk bedekt, buiten het portier van zijn rijtuig.

De spanning was op haar hoogst. Velden, boomen en heggen schenen met de snelheid van een stormwind voorbij te vliegen. Zij waren nu vlak achter de voorste postkoets; en boven het geratel der wielen uit, konden zij de stem van Jingle hooren, die de postiljons aanspoorde. De oude Wardle schuimbekte van woede. Ontelbare malen schreeuwde hij „schurk” en „schavuit,” en dreigde hij het voorwerp van zijn verontwaardiging met zijn vuist; maar Jingle antwoordde slechts door een verachtelijken glimlach, en hief een zegekrete aan, toen zijn paarden, door zweep en sporen gepijnigd, hun galop nog meer versnelden, en de vervolgers achter zich lieten.

Wardle, die niet meer schreeuwen kon, had juist zijn hoofd binnengehaald, toen

een geduchte stoot hem en Pickwick bijna van de bank wierp. Op dezen stoot volgde een geweldig gekraak — een der wielen rolde weg — en het rijtuig viel om.

Na het eerste oogenblik van schrik en verwarring, waarin niets dan het trappelen van paarden en het breken van glas te onderscheiden was, voelde Pickwick zich uit de wrakstukken van het rijtuig trekken; en zoodra hij weer op zijn beenen stond, en zijn hoofd bevrijd had uit de panden van zijn jas, die zijn bril overbodig hadden gemaakt, zag hij opeens den vollen omvang van het ongeluk.

Naast hem stond de oude Wardle, zonder hoed en met gescheurde kleeren, terwijl eenige brokken van het rijtuig voor hun voeten verspreid lagen. De postiljons, die de strengen hadden doorgesneden, stonden, onherkenbaar door het slijk, dat hen bedekte, bij de paarden. Een eind verder op den weg zag men het eerste rijtuig, dat was blijven staan. De postiljons hadden zich in den zadel omgekeerd, en lachten hun achtervolgers uit; terwijl Jingle, uit het portier hangend, de verwoesting met kennelijk welgevallen beschouwde. Het grijze licht van den aanbreekenden morgen maakte het geheele tooneel duidelijk zichtbaar.

„Hallo!” riep de onbeschaamde Jingle, „iemand zich bezeerd? — oude heeren — een beetje zwaar — gevaarlijk werk.”

„Gij zijt een schurk,” schreeuwde Wardle.

Jingle lachte, en wees daarop, met een veelbeteekenend gebaar, naar de bank van zijn rijtuig, terwijl hij riep: „Zij maakt het best — laat haar groeten doen — verzoekt u om harentwil geen moeite te doen — complimenten aan Tupje — wilt gij ook achterop komen? — vooruit, postiljons!”

Het rijtuig reed weer voort, terwijl Jingle, hoonend een witten zakdoek uit het portier liet wapperen.

Niets van alles wat er gebeurd was, zelfs niet het omvallen van het rijtuig, had de bedaarde kalmte van Pickwick's gemoed gestoord. Maar de slechtheid van den schurk, die eerst zijn trouwen volgeling geld kon aftroggelen, en dan diens naam tot „Tupje” kon verbasteren, was meer dan hij verdragen kon. Hij haalde zwaar adem, een roode gloed kleurde zijn gelaat tot boven zijn bril, en hij zei langzaam en met nadruk: „Als ik dien man ooit weer ontmoet, dan zal ik...”

„Ja, ja!” viel Wardle hem in de rede, „dat is alles goed en wel; maar terwijl wij hier staan te praten, zullen zij zich in

Londen een licence¹⁾ verschaffen, en trouwen.”

Pickwick zweeg, en verbeet zich innerlijk van woede.

„Hoever zijn wij van het volgende station?” vroeg Wardle aan een der postiljons.

„Ruim zes mijl,” was het antwoord.

„Er is niets aan te doen,” zei Wardle. „Wij zullen moeten loopen, Pickwick.”

„Er zit niets anders op,” antwoordde de groote man. Pickwick en Wardle zonden dus een der postiljons te paard vooruit, om een nieuw rijtuig te bestellen, drukten hun hoeden diep in hun oogen, om zich zooveel mogelijk tegen den regen te beschermen, die een poos had opgehouden, maar nu weer in stroomen neerviel, en begaven zich vervolgens manmoedig op weg.

HOOFDSTUK X.

Waarin alle twijfel (indien deze al bestond) aan de onbaatzuchtigheid van den heer Jingle wordt weggenomen.

Er zijn in Londen verscheidene oude herbergen, die eens de hoofdkwartieren waren van beroemde postwagens, in den tijd toen deze hun tochten op een bedaarder en plechtiger manier volbrachten dan in onze dagen, maar die thans zoo vervallen zijn, dat zij zelden meer door andere rijtuigen worden bezocht dan door vrachtwagens. De lezer zou vruchteloos naar zulke oude herbergen zoeken tusschen de prachtige logementen, welke de voornaamste straten van Londen versieren. Zij zijn slechts in de afgelegen wijken te vinden, waar hun ouderwetsche gevels een blik van norsche minachting schijnen te werpen op de nieuwgebouwde huizen, die hen omringen.

Voor al in de „Borough”²⁾ vindt men nog hier en daar zulk een oude herberg, die nog hetzelfde uiterlijk heeft, als toen zij voor het eerst werd geopend, en die zoowel aan de algemeene zucht tot verfraaiing als aan de menschelijke speculatiezucht gelukkig is ontsnapt. Het zijn groote zonderling onregelmatige gebouwen, met galerijen, gangen en donkere trappen, ruim en oud genoeg, om stof voor honderd spookge-

schiedenissen te leveren, indien men ooit tot de droevige noodzakelijkheid zou vervallen om zulke geschiedenissen te verzinnen, en de voorraad van waar gebeurde legenden, welke de omtrek der oude London-bridge oplevert, ooit uitgeput zou raken.

Het was op de binnenplaats van een dezer herbergen — het vermaarde „Witte Hert” — dat, op den morgen na de in het vorige hoofdstuk vermelde gebeurtenissen, een man bezig was een paar laarzen te poetsen. Zijn kleeding bestond uit een grof gestreept vest, met mouwen van zwart katoen en blauwe glazen knopen, een vaalbruinen broek en slobkousen. Een hel-roode zakdoek was los om zijn hals geknoopt, en een oude witte hoed stond schuins op zijn hoofd. Hij had twee rijen laarzen voor zich staan, de eene vuil, de andere gepoetst, en bij elke vermeerdering der gepoetste rij hield hij even op, om zijn werk met zichtbaar welgevallen in oogenschouw te nemen.

Op de binnenplaats zag men niets van die drukte en levendigheid, welke de gewone kenteekenen zijn van een groote uitspanning. Drie of vier hoog opgeladen wagens stonden onder een hoog afdak, aan één kant van de plaats; een andere, die waarschijnlijk spoedig moest vertrekken, was reeds naar de open ruimte gebracht. Twee met plumpe, ouderwetsche leuningen voorziene galerijen liepen aan twee zijden van de binnenplaats langs de slaapvertrekken; en onder een klein afdak, boven de deur naar de koffiekamer, hing de met deze slaapvertrekken in verbinding staande dubbele rij schellen. Hier en daar stonden nog eenige boerensjeesen en karren; en bij de staldeur lagen op een hoop stroo eenige in boezeroenen gekleede jongens te slapen.

Er werd hard aan een der schellen getrokken, en terstond daarop vertoonde zich op de bovenste galerij een net gekleed dienstmeisje, dat, na aan een der deuren getikt te hebben en nadat zijn van binnen een bevel had ontvangen, over de balustrade buigend, riep: „Sam!”

„Hallo!” riep de man met den witten hoed.

„Nummer twee en twintig vraagt om zijn laarzen.”

„Vraag nummer twee en twintig, of hij ze nu wil hebben, of dat hij wachten wil tot hij ze krijgt,” was het antwoord.

„Kom, wees niet mal, Sam,” zei het meisje vriendelijk. „Mijnheer moet terstond zijn laarzen hebben.”

„Wel, ge zijt toch een lievertje,” hernam

1) Een verlof om een huwelijk te voltrekken, zonder vooraf de geboden te laten afkondigen, dat, gelijk andere dingen, voor geld te verkrijgen is, indien men den weg maar weet. VERT.

2) Een der drukste gedeelten van Londen ten zuiden van de Theems, in de nabijheid van Londonbridge. E.

de laarzenpoetser. „Kijk eens even! Elf paar laarzen en één schoen van nummer zes met zijn houten been. Wie is die nummer twee en twintig, dat hij bij al de anderen wil voorgaan? Neen, neen! „Elk zijn beurt,” zooals Jack Ketch¹⁾ zei, toen hij er erg veel moest ophangen. — Het spijt mij, dat gij wachten moet, mijnheer, maar ik zal u terstond bedienen.” En hij ging weer met ijver aan het poetsen.

Er werd wederom luid gescheld, en de bedrijvige oude waardin van „Het Witte Hert” verscheen op de tegenoverliggende galerij.

„Sam!” riep zij. „Waar zit die luie vlegel? — Sam! O, daar is hij. — Waarom geeft gij geen antwoord?”

„Het zou niet beleefd zijn, te antwoorden, voordat gij zijt uitgepraat,” bromde Sam.

„Hier, maak dadelijk die schoenen schoon voor nummer zeventien, en breng ze naar de zittkamer nummer vijf op de eerste verdieping.” Dit zeggende wierp zij een paar damesschoenen naar beneden, en spoedde zich weg.

„Nummer vijf,” zei Sam, terwijl hij de schoenen met een stukje krijt merkte. „Damesschoenen, en een afzonderlijke zittkamer beneden. Die zal wel niet met een vrachtwagen zijn gekomen.”

„Zij is van morgen in een huurkoets gekomen,” riep het meisje, dat op de galerij was gebleven, „met een heer, en dat is degene, die zijn laarzen hebben wil; daarom zou ik u raden ze maar gauw te poetsen.”

„Waarom hebt gij mij dat niet eerder gezegd?” riep Sam driftig, terwijl hij het bedoelde paar laarzen opzocht. „Ik dacht, dat hij een van de gewone klanten was. Maar een aparte kamer en een dame! Licht geeft hij mij een shilling per dag, behalve wat ik voor de boodschappen krijg.”

Aangevuurd door deze opwekkende gedachte, poetste Sam met zooveel ijver, dat hij binnen weinige minuten, met de blinkende laarzen en schoenen in de hand, naar nummer vijf snelde.

„Binnen!” riep een mannenstem, toen Sam aan de deur klopte.

Sam maakte een diepe buiging, toen hij binnentrad en een dame met een heer aan het ontbijt zag zitten. Toen hij de laarzen en schoenen had neergezet, wilde hij zich weer verwijderen.

„Vriend,” zei de heer.

„Mijnheer,” zei Sam, terwijl hij de deur

sloot, maar zijn hand aan de kruk hield.

„Weet gij — hoe heet het ook weer — „Doctor's Commons?”

„Jawel, mijnheer.”

„Waar is dat?”

„Bij de St. Paulskerk, mijnheer. Een lage poort; aan den eenen kant een boekwinkel, aan den anderen kant een logement; in het midden twee knechts, die met licences hengelen.”

„Met licences hengelen?” herhaalde de heer.

„Met licences hengelen,” antwoordde Sam. „Twee kerels, met witte schorten voor. Als er iemand naar binnen gaat, nemen zij hun hoeden af, en vragen: Licence, mijnheer, licence? Dat is hun manier van hengelen.”

„En wat vangen zij daarmee?”

„Al wat maar bijten wil, mijnheer! En bovendien brengen zij oude heeren dingen in het hoofd, waar zij anders nooit aan gedacht zouden hebben. Mijn eigen vader mijnheer! Hij was koetsier — een dikke koetsier — bijzonder dik en weduwnaar. Onverwachts krijgt hij een erfenis van vier honderd pond. Hij kleedt zich aan als een heer, met zijn kaplaarzen aan, zijn besten hoed op en een bloem in zijn knoopsgat, en gaat naar den notaris om het geld te halen. Hij loopt te bedenken, hoe hij het geld zal beleggen. Maar onder de poort bij de Commons komen op eens de hengelaars voor den dag, en roepen: „Licence, mijnheer, licence?” — „Wat is dat?” zegt mijn vader. — „Licence om te trouwen,” zegt de hengelaar. — „Bliksems, daar heb ik nog heelemaal niet aan gedacht,” zegt mijn vader. — „Ik denk toch wel, dat gij er een noodig zult hebben,” zegt de hengelaar. Mijn vader blijft staan, en bedenkt zich een poosje. „Neen,” zegt hij: „neen, ik ben veel te oud en te dik.” — „Volstrekt niet, mijnheer,” zegt de hengelaar. — „O, neen?” zegt mijn vader. — „Zeker niet,” zegt de ander. „Verleden Maandag hebben wij nog een heer getrouwd, die eens zoo dik was.” — „Heusch?” zegt mijn vader. — „Ja, heusch, mijnheer,” zegt de hengelaar; „u bent maar een dreumes bij dien heer vergeleken. Ga maar mee, mijnheer, hierheen!” En waarachtig, daar loopt mijn vader hem na, als een tamme aap achter een draaiorgel, naar een kantoortje, waar een kerel zat tusschen een hoop smerige papieren en blikken doozen, net alsof hij het geweldig druk had. „Ga zitten, mijnheer,” zegt de advocaat, „terwijl ik de acte gereedmaak.” — „Als 't u belieft, mijnheer,” zegt mijn vader, terwijl hij ging zit-

¹⁾ Beul onder Karel II van Engeland; deze naam wordt thans nog gebruikt om een beul aan te duiden. E.

JINGLE EN RACHEL MAKEN PLANNEN

ten en verbaasd naar al die blikken doozen keek. — „Hoe heet gij, mijnheer?“ zegt de advocaat. — „Tony Weller,“ zegt mijn vader. — „Parochie?“ zegt de advocaat. — „Belle Savage,“ zegt mijn vader; want dat was de standplaats van zijn diligence, en van parochies wist hij niets af. — „En hoe heet de juffrouw?“ zegt de advocaat. — „Mijn vader was uit het veld geslagen. — „Dat weet ik niet,“ zegt hij. — „Weet gij dat niet?“ zegt de advocaat. — „Neen,“ zegt mijn vader. „Kan dat niet later worden

denk, loop ik altijd door als een nieuwe kruiwagen waarvan het wiel pas gesmeerd is.“

Sam wachtte nog een oogenblik, om te zien of men ook een boodschap voor hem had, en verliet daarna het vertrek.

„Halftien — de juiste tijd — terstond maar gaan,“ zei de heer, van wien wij wel niet behoeven te zeggen, dat hij niemand anders was dan Jingle.

„Tijd — voor wat?“ vroeg de tante met een coquet lachje.

SAM KEEK DEN VRAGER VAN TERZIJDE AAN.

ingevuld?“ — „Dat gaat niet,“ zegt de advocaat. — „Wel,“ zegt mijn vader, „zet dan maar juffrouw Clarke.“ — „Welke juffrouw Clarke?“ zegt de advocaat. — „Susanna Clarke, uit „De Markies van Granby“ in Dorking,“ zegt mijn vader. „Zij weet er nog wel niets van, maar zij zal mij vast wel nemen, als ik haar vraag.“ De licence werd ingevuld, en zij nam hem werkelijk toen hij haar vroeg, en wat het ergste is, zij heeft hem nog en ik heb nooit een shilling van die vier honderd pond gezien. Ik vraag excuus, mijnheer,“ zei Sam, toen zijn verhaal ten einde was; „maar als ik aan dit ongeluk

„Licence, lieve engel — aan de kerk aangeven — morgen de mijne,“ zei Jingle, terwijl hij de tante de hand drukte.

„Zouden wij niet — niet eerder kunnen trouwen dan morgenochtend?“ vroeg Rachel.

„Onmogelijk — eerst aan de kerk aangeven — vandaag de licence inleveren — morgen trouwen.“

„Ik ben zoo bang, dat mijn broeder ons ontdekken zal,“ zei Rachel.

„Ontdekken? — nonsens — nonsens — genoeg aan zijn buiteling — bovendien — voorzichtig geweest — uit de postkoets

gestapt — te voet verder gegaan — huurkoets genomen — hier in „Het Witte Hert” gekomen — de laatste herberg, waar hij ons zoeken zal.”

„Blijf niet lang weg,” zei Rachel hartelijk, toen Jingle zijn hoed opzette.

„Zou ik u lang kunnen verlaten, betoo-verend wezen?” Met deze woorden huppelde Jingle schalks naar haar toe, drukte een kuische kus op haar lippen, en verliet dansend het vertrek.

„Die lieve man!” zei de tante, toen hij de deur achter zich gesloten had.

„Die malle oude prijl!” zei Jingle, toen hij de gang doorliep.

Het zou smartelijk zijn bij de valsheid van ons geslacht te blijven stilstaan; en wij zullen daarom Jingle, in de overpeinzingen, waarmede hij zich op weg naar Doctor's Commons bezig hield, niet volgen. Het is voldoende hier te vermelden, dat hij aan de klauwen der draken met witte voor-schoten ontsnapte, en behouden in het kantoor kwam, waar hij een zeer ver-eerend getuig-schrift van den Aartsbisschop van Canterbury voor zijn „getrouwe en beminde Alfred Jingle en Rachel Wardle” ontving, waarmede Jingle in zegepraal naar „Het Witte Hert” terugsnelde.

Hij had de herberg nog niet weer bereikt, toen twee gezette heeren, door een mageren heer vergezeld, de binnenplaats opkwamen, en rondkeken naar iemand, wien zij eenige vragen konden doen. Samuel Weller was nog bezig met laarzenpoetsen, en hij was het, tot wien de magere heer zich wendde.

„Beste vriend!” zei de magere heer.

„Dat is er ook een, die graag wat voor niets gedaan wil hebben, anders zou hij zoo vriendelijk niet spreken,” zei Sam bij zich zelf; maar hardop zei hij niets anders dan: „Wat belijft mijnheer?”

„Beste vriend,” begon de magere heer weer, „gij schijnt het druk te hebben. Lo-geeren er nogal veel menschen hier?”

Sam keek den vrager van terzijde aan. Het was een klein, uitgedroogd mannetje, met een donker, verschrompeld gezicht, en twee kleine oogen, die aan weerszijden van zijn eigenwijze wipneusje zoo onophou-delijk knipten, alsof zij met dat neusje ver-stopper-tje speelden. Hij was geheel in het zwart gekleed met een witte das en een geplooid overhemd. Een gouden horloge-ketting met zware cachetten hing over zijn vest. Hij droeg zwarte handschoenen in, niet aan zijn handen; en terwijl hij sprak, stak hij zijn handen onder zijn rokspanden met het air van iemand, die een ander eens op zijn gemak wil uitvragen. „Tamelijk

druk, hè?” herhaalde hij.

„Dat schikt nogal, mijnheer,” antwoordde Sam. „Wij zullen niet bankroet gaan en ook niet schatrijk worden. Wij eten zooveel als wij lusten, al krijgen wij ook niet alles wat wij lusten.”

„Aha!” zei de magere heer. „Ik geloof, dat gij een spotvogel zijt.”

„Mijn oudste broer was met die kwaal behept,” zei Sam, „en misschien is die bes-mettelijk — ik heb lang bij hem geslapen.”

„Dit is een zonderling oud huis,” ver-volgde de magere heer, terwijl hij om zich heen keek.

„Als gij ons hadt laten weten, dat gij komen zoudt, hadden wij het laten ver-bouwen,” antwoordde de onverstoorbare Sam.

De kleine heer scheen door deze ver-schillende antwoorden een weinig uit het veld geslagen, en raadpleegde de twee dik-ke heeren. Eindelijk nam hij een snuifje, en scheen hij het gesprek te willen hervatten, toen een der dikke heeren, die een zeer goedgehartig gezicht en een bril op den neus had, tusschenbeide kwam.

„De zaak is eigenlijk,” zei de goedharti-ge heer, „dat mijn vriend” (hier wees hij naar den anderen dikken heer) „u een halve guinje wil geven, als gij een paar vragen...”

„Maar mijnheer, mijnheer!” viel de ma-gere hem in de rede; „neem mij niet kwa-lijk, maar het is een regel in zulke geval-len, dat, wanneer men de zaak in handen van een deskundige stelt, men er zich niet verder mee mag bemoeien, maar hem on-voorwaardelijk moet vertrouwen. Inder-daad, mijnheer (hij wendde zich tot den an-deren dikken heer) — hoe heet uw vriend ook alweer?”

„Pickwick,” antwoordde Wardle; want het was niemand anders dan de gulhartige eigenaar van Manor-Farm.

„Ah — Pickwick, — mijnheer Pickwick, neem mij niet kwalijk. Ik zal u zeer gaarne aanhooren, als gij mij onder vier oogen, als *amicus curiae* raad wilt geven; maar gij zult wel inzien hoe ongepast het is, dat gij, terwijl ik met de zaak bezig ben, met zulk een *ad captandum* argu-ment, als het uitloven van een halve guinje, tusschenbeide komt.”

„Ik wil niets anders doen, mijnheer,” zei Pickwick, „dan aan deze zeer onaangena-me zaak zoo spoedig mogelijk een einde maken.”

„Jawel — jawel,” zei de kleine heer.

„En daarom,” vervolgde Pickwick, „ge-bruikte ik een argument, waarvan ik bij

ondervinding weet, dat het doorgaans een goede uitwerking heeft."

"Ja, ja," hernam de kleine heer. "Goed, zeer goed; maar gij hadt dit met mij moeten overleggen. Gij zult toch wel weten, mijnheer, dat het vertrouwen, hetwelk men in een zaakwaarnemer stelt, onbegrensd moet zijn. Indien gij eenig bewijs daarvan verlangt, mijnheer, laat mij u dan herinneren aan het welbekende geval van Barnwell en..."

"Zwijg maar stil over George Barnwell,"¹⁾ viel Sam hem in de rede, die met verwondering naar dit gesprek had geluisterd. "Iedereen weet wat voor een geval dat was; maar ik heb altijd gedacht, dat die meid eerder verdiende te hangen dan hij. Maar dat doet er ook niet toe. Gij wilt mij een halve guinje geven, mijnheer? Best, daar heb ik niets op tegen; meer kan ik toch niet zeggen, is 't wel, mijnheer?" (Pickwick glimlachte.) "En nu is 't maar de vraag, wat gij van mij wilt, zooals de man zei, toen hij het spook zag."

"Wij wilden weten..." begon Wardle.

"Maar mijnheer, mijnheer!" viel de kleine heer driftig hierop in. Wardle haalde zijn schouders op en zweeg.

"Wij wilden weten," zei de kleine heer zeer deftig, "en wij richten deze vraag tot u, om in het huis geen opzien te baren — wij wilden weten, welke menschen hier op het oogenblik logeeren."

"Wie hier logeeren?" herhaalde Sam, in wiens gedachten de gasten altijd werden vertegenwoordigd door dat gedeelte hunner kleeding, hetwelk hem het meeste werk verschaft. "Een houten been in nummer zes, een paar Hessische laarzen in dertien, vijf paar rijglaarzen in de groote kamer, en nog een partij kaplaarzen in de koffiekamer."

"Anders niet?" vroeg de kleine heer.

"Wacht eens!" antwoordde Sam, zich bedenkend. "Jawel, een paar Wellingtonlaarzen, rijkelijk versleten en een paar dameschoenen in nummer vijf."

"Hoe zien die schoenen er uit?" vroeg Wardle haastig, die, evenals Pickwick, in het eerst niet had geweten, wat hij van deze zonderlinge opsomming denken moest. "Staat de naam van den schoenmaker er in?"

"Brown," antwoordde Sam.

"Waar vandaan?"

"Muggleton."

"Dat zijn zij!" riep Wardle uit. "Wel, duivels wij hebben hen gevonden!"

"St!" zei Sam. "De Wellingtons zijn naar Doctor's Commons."

"Neen toch," zei de kleine heer.

"Jawel; om een licence te halen."

"Wij zijn nog niet op tijd!" riep Wardle uit. "Wijs ons de kamer."

"Voorzichtig, mijnheer, voorzichtig!" zei de kleine heer. Hij haalde een beurs uit zijn zak, en keek Sam scherp aan, terwijl hij er een soevereign uit nam. Sam grijsde van genoeg.

"Wijs ons de kamer zonder iemand te waarschuwen," zei de kleine heer, "dan is dit voor u."

Sam wierp de laarzen, die hij in zijn hand had, in een hoek, en ging vooruit, een donkere gang door en een breede trap op. Aan het einde van een tweede gang bleef hij staan, en hield zijn hand op.

"Ziedaar!" zei de kleine heer, terwijl hij den gids het geld in de hand stopte.

De oude Wardle opende de deur, en het drietal trad het vertrek binnen, juist op het oogenblik dat Jingle, die pas teruggekomen was, de tante de licence liet zien. Rachel gaf een gil, wierp zich in een stoel, en bedekte haar gelaat met haar handen. Jingle verfrommelde de licence en stak deze in zijn zak.

De onwelkome bezoekers liepen door tot in het midden van het vertrek.

"Ah, schobbejak!" riep Wardle, buiten adem van drift.

"Maar mijnheer, mijnheer!" zei de kleine man, terwijl hij zijn hoed op de tafel legde. "Bedaar toch, wat ik u bidden mag! Laster en eerroof — boete en schadevergoeding. Wees bedaard, mijnheer, bedenkt..."

"Hoe durft gij mijn zuster uit mijn huis ontvoeren?" zei de oude man.

"Ja, ja, dat is goed," zei de kleine heer. "Dat moogt gij wel vragen. — Hoe durft gij dat doen, mijnheer!"

"Wie voor den duivel zijt gij?" vroeg Jingle, op zulk een heftigen toon, dat de kleine heer onwillekeurig een paar schreden terugdeinsde.

"Wie dat is, schurk?" viel Wardle hierop in. "Dat is mijnheer Perker, mijn zaakgelastigde. Perker, ik zal dien kerel aanklagen — vervolgen — ik zal — ik zal hem ruïneren! En gij," vervolgde hij, zich eensklaps tot zijn zuster wendend, "gij, Rachel, die oud genoeg zijt om beter te weten, hoe komt het in uw hoofd op om met een vagebond weg te loopen, schande te brengen

1) „George Barnwell” is de titel van een treurspel van Lillo, waarin de held door een ondeugend vrouwspersoon verleid wordt, om zijn meester te bestelen en zijn oom te vermoorden; welk vermaard en aandoenlijk stuk in Engeland nog van tijd tot tijd ten toneele wordt gebracht. Vert.

over uw familie, en u zelf ongelukkig te maken? Zet uw hoed op en ga mee. — Laat terstond een huurkoets komen, en geef mij de rekening van deze dame — verstaan? — verstaan?"

"Jawel, mijnheer!" antwoordde Sam, die op het schellen van Wardle zoo snel verschenen was, dat het verwonderlijk moest voorkomen aan iedereen, die niet wist, dat hij gedurende dit geheele tooneel met zijn oog voor het sleutelgat had gestaan.

"Zet uw hoed op," herhaalde Wardle.

"Niets daarvan," zei Jingle. "Verlaat de kamer, mijnheer — hier niets te maken — de dame kan doen wat zij verkiest — boven de een en twintig."

"Boven de een en twintig?" riep Wardle verachtelijk. "Boven de een en veertig!"

"Dat ben ik niet!" zei de tante, wier verontwaardiging haar het eerst opgevatte voornemen om flauw te vallen deed vergeten.

"Dat zijt gij wel," hernam Wardle. "Gij zijt minstens vijftig!"

Hier gaf de tante een doordringenden gil, en viel in zwijm.

"Een glas water!" zei de menschlievende Pickwick, toen de waardin binnentrad.

"Een glas water?" riep de driftige Wardle. "Haal een emmer, en smijt die over haar heen. Het zal haar goed doen, en zij heeft het rijkelijk verdiend."

"O, wat een barbaar!" riep de teerhartige waardin uit, en begon terstond, met behulp van een kamermeisje, Rachel's voorhoofd met azijn te wrijven, haar onder den neus te kieuwelen en haar corset los te maken — kortom, al de middelen aan te wenden, waarmee medelijdende vrouwen doorgaans de dames bijspringen, die zich de moeite getroosten, het op haar zenuwen te krijgen.

"De koets is gereed," zei Sam, die weer binnenkwam.

"Ga maar mee," zei Wardle. "Ik zal haar wel naar beneden dragen."

Dit voorstel deed de tante het opnieuw op de zenuwen krijgen. De waardin wilde zich tegen die handelwijze verzetten, en had Wardle reeds zeer vinnig gevraagd, of hij dacht dat hem alles vrijstond, toen Jingle tusschenbeide kwam, en tot Sam zei: "Ga de politie halen."

"Maar mijnheer, mijnheer!" zei Perker, "bedenk toch."

"Neen," viel Jingle hem in de rede. "Ik heb niets te bedenken — zij is haar eigen meesteres — zal zien wie haar durft weg halen — of zij moest het zelf willen."

"Ik wil niet weggehaald worden!" gilde

de tante. "Ik wil niet!"

"Mijnheer," zei Perker op zachten toon, terwijl hij Wardle en Pickwick ter zijde nam. "Mijnheer, wij zijn in een zeer neteligen toestand. Het is een treurig geval — zeer treurig; maar ik geloof, dat wij inderdaad geen macht hebben, om de dame te dwingen. Ik heb u vooraf gewaarschuwd, mijnheer, dat wij op niets anders te hopen hadden, dan op een vergelijk."

Er volgde een korte poos van stilte.

"Wat voor een vergelijk zoudt gij ons aanbevelen?" vroeg Pickwick eindelijk.

"Wel, mijnheer, onze vriend bevindt zich in een onaangename toestand — zeer onaangenaam. Wij moeten ons eenig geldelijk verlies getroosten."

"Ik zal liever de zwaarste opofferingen dragen, dan deze schande, die haar, zottin die zij is, voor haar heele leven ongelukkig zou maken," zei Wardle.

"Ik geloof, dat het wel geschikt zal kunnen worden," zei de ijverige Perker.

"Mijnheer Jingle, wilt gij een oogenblik met ons naar de aangrenzende kamer gaan?"

Jingle knikte, en het viertal begaf zich tezamen naar het andere vertrek.

"Mijnheer," zei Perker, nadat hij zorgvuldig de deur had gesloten, "zou er geen middel zijn om deze zaak bij te leggen? Kom een oogenblik hier, mijnheer, — hier bij het venster, waar wij alleen kunnen spreken. Ga zitten, mijnheer — daar, mijnheer. Nu, mijnheer, onder vier oogen. Wij weten allebei, dat gij er met deze dame alleen om haar geld vandoor zijt gegaan. Kijk maar niet boos, mijnheer, kijk maar niet boos. Onder vier oogen, zeg ik, weten wij het allebei. Wij zijn beiden menschen, die weten, wat er in de wereld te koop is, en wij weten ook, dat onze vrienden dat niet weten — hè?"

Jingle's gezicht had zich langzamerhand ontplooid, en hij knipte met zijn linkeroog.

"Heel goed, heel goed," vervolgde Perker, den indruk, dien hij gemaakt had, opmerkend. "Nu is de zaak, dat de dame niet meer dan een paar honderd pond bezit, zolang haar moeder in leven blijft — een krasse oude dame, mijnheer!"

"Maar oud," zei Jingle kortaf, doch met bijzonderen nadruk.

"Nu ja," hernam de rechtsgeleerde, met een kuchje. "Gij hebt gelijk, mijnheer, zij begint oud te worden. Maar zij is van een oude familie, mijnheer, in elke beteekenis van het woord. De stamvader van het geslacht is in Kent gekomen, toen Julius Caesar in Brittannië binnenviel; en sedert

dien is er maar één lid van dat geslacht geweest, dat beneden de vijf en tachtig jaar gestorven is, en hij werd door een van de Hendrikken onthoofd. De oude dame is nog geen drie en zeventig." Perker zweeg, en nam een snuifje.

"Welnu?" zei Jingle.

"Welnu, mijnheer, — snuift gij niet? — zooveel te beter — een kostbare gewoonte — welnu, mijnheer, gij zijt een knap jonkman, een man van de wereld; gij zoudt uw fortuin kunnen maken, als gij een kapitaal-tje bezat — nietwaar?"

"Welnu?" zei Jingle weer.

"Begrijpt gij mij?"

"Niet geheel."

"Denkt gij niet, mijnheer — ik laat het aan uw eigen oordeel over — denkt gij niet, dat vijftig pond en uw vrijheid beter zouden zijn dan juffrouw Wardle en onzekere verwachtingen?"

"Dat gaat niet — niet half genoeg," zei Jingle opstaand.

"Maar mijnheer, mijnheer!" zei de rechtsgeleerde, terwijl hij den ander bij een knoop vasthield, „een aardige ronde som — met vijftig pond kunt gij heel wat doen."

"Maar met honderd vijftig nog meer," antwoordde Jingle bedaard.

"Kom mijnheer," hernam de rechtsgeleerde; „wij zullen niet lang kibbelen — zeg — zeg zeventig."

"Niet genoeg," zei Jingle.

"Maar mijnheer, mijnheer!" hernam de kleine heer; „ga toch niet weg. Doe als het u belijft toch niets overijds. Kom, tachtig! Ik zal u terstond een cheque geven."

"Niet genoeg," zei Jingle.

"Welnu, mijnheer, welnu," hervatte de rechtsgeleerde, die den ander nog bij zijn knoop hield, „zeg dan zelf hoeveel wel genoeg zou zijn."

"Dure reis," zei Jingle. „Veel geld uitgegeven — reiskosten negen pond — licence drie — maakt twaalf — schadeloosstelling honderd — honderd en twaalf — krenken van mijn eer — verlies van een vrouw..."

"Nu ja, mijnheer," zei Perker met een veelbeteekenenden blik, „die twee laatste posten zullen wij maar niet rekenen. Dat blijft honderd en twaalf. „Laten we nu maar zeggen honderd — kom!"

"En twintig," zei Jingle.

"Kom, ik zal een cheque voor u schrijven," zei de kleine heer, en zette zich aan de tafel, om dit te doen. „Ik zal haar overmorgen betaalbaar stellen," vervolgde hij

tegen Wardle. „Dan is de dame zeker wel weer thuis."

Wardle gaf zijn toestemming, door met een barsch gezicht te knikken.

"Honderd," zei de kleine heer.

"En twintig," zei Jingle.

"Maar mijnheer!" zei de kleine heer wederom.

"Geef het hem," viel Wardle hierop in „en laat hem lopen."

De rechtsgeleerde schreef de cheque, en Jingle stak haar in zijn zak.

"En maak nu onmiddellijk dat ge wegkomt!" riep Wardle opspringend uit.

"Maar, mijnheer!" kwam Perker tussenbeide.

"En onthoud," vervolgde Wardle, „dat ik mij door niets tot dit vergelijk zou hebben laten bewegen, zelfs niet door de gedachte aan de eer van mijn familie, indien ik niet overtuigd was, dat gij, met dit geld in uw zak, u zelf nog spoediger naar den duivel zoudt helpen, dan zonder..."

"Maar, mijnheer!" begon de rechtsgeleerde weer.

"Zwijg toch stil, Perker," zei Wardle. „Maak dat gij wegkomt, kerel!"

"Dadelijk," zei de schaamteloze Jingle. „Goedenmorgen, Pickwick!"

Indien een onpartijdig toeschouwer den grooten man, wiens naam den titel van dit werk siert, had gezien, terwijl hij naar het laatste gedeelte van dit gesprek luisterde, zou hij zich gewis verwonderd hebben, dat het vuur, hetwelk uit zijn oogen straalde, zijn brilleglazen niet deed smelten — zoo majestueus was zijn gramschap. Hij balde onwillekeurig de vuisten, toen hij zich door den schurk hoorde aanspreken. Maar hij bedwong zich, en velde Jingle niet terneer.

"Daar," vervolgde de verstokte verrader, terwijl hij Pickwick de licence voor de voeten wierp; „maar één naam veranderen — neem de dame mee naar huis — kan Tupje nog te pas komen."

Pickwick was een filosoof; doch een filosoof is ten slotte ook maar een mensch, al is hij geharnast. De pijl was hem, door het harnas der wijsbegeerte heen, in het hart gedrongen. In zijn blinde drift wierp hij Jingle den inktkoker naar het hoofd, en wilde zelf den inktkoker achterna vliegen; maar de booswicht was reeds verdwenen, en Pickwick werd opgevangen door Sam.

"Holla — ho!" riep deze zonderlinge bediende, „in de streek waar gij vandaan komt, zijn de inktkokers zeker goedkoop. Die inkt schrijft vanzelf; kijk maar, oude

heer, daar staat uw merk al op den muur. Houd u toch kalm. Wat zou het helpen, iemand na te loopen, die zulke lange beenen heeft, en al zoo ver vooruit is?"

Het gemoed van Pickwick, gelijk dat van alle waarlijk groote mannen, was voor overreding vatbaar. Hij kon snel en bondig redeneeren; een oogenblik van nadenken deed hem de onmacht van zijn woede inzien. Zij bedaarde even snel als zij was opgekomen; hij haalde eens diep adem, en keek weer met een vriendelijk gezicht om zich heen.

Zullen wij de weeklachten vermelden, die Rachel aanhief, toen zij hoorde, dat de trouwelooze Jingle haar verlaten had? Zullen wij Pickwick's meesterlijke beschrijving van dat hartverscheurende tooneel herhalen? Zijn notitieboekje, gevlekt door tranen van medelijden, ligt voor ons open. Maar neen! wij willen het hart van het publiek niet verscheuren door de beschrijving van zooveel leed.

Langzaam en treurig keerden de twee vrienden en de verlaten schoone den volgende dag met de diligence naar Muggleton terug, en de duistere schaduw van den avond omsluisde hen, toen zij Dingley-Dell weer bereikten, en het hek van Manor-Farm binnentraden.

HOOFDSTUK XL.

Waarin een nieuwe reis benevens een oudheidkundige ontdekking wordt beschreven; het besluit van Pickwick, om een Parlementsverkiezing bij te wonen, wordt vermeld; en dat een manuscript bevat van den ouden predikant.

Een nacht van zachte rust in de diepe stilte van Dingley-Dell, en een wandeling van een half uur in de frissche buitenlucht, den volgende morgen, waren voldoende om Pickwick de vermoeienis en ontroering, welke hij had doorstaan, geheel te doen vergeten. De beroemde man was twee geheele dagen van zijn vrienden en volgelingen gescheiden geweest, en het was hem een groot genoegen, dat, toen hij van zijn wandeling terugkeerde, Winkle en Snodgrass hem tegemoet kwamen. De vreugde was wederkeerig; want wie kon het vriendelijke gelaat van Pickwick ooit aanschouwen, zonder in zijn gemoedsstemming te deelen? Er scheen echter een wolk van treurigheid over het gelaat zijner vrienden te zweven, waarvan de groote man de

reden niet vermocht te ontdekken. Hun voorkomen had iets geheimzinnigs, dat even ongewoon als onrustbarend was.

„En hoe gaat het met Tupman?" vroeg Pickwick, toen hij zijn trouwen aanhangers de hand had gedrukt.

Winkle, tot wien de vraag meer in het bijzonder was gericht, gaf geen antwoord. Hij wendde zijn hoofd af, en scheen in somber gepeins te verzinken.

„Snodgrass," zei Pickwick ernstig, „hoe gaat het met onzen vriend? Hij is toch niet ziek?"

„Neen," antwoordde Snodgrass, en een traan hing aan zijn gevoelig oog, gelijk een regendroppeel aan een vensterkozijn. „Neen, hij is niet ziek."

Pickwick bleef staan, en keek zijn vrienden beurtelings aan.

„Winkle — Snodgrass," zei hij eindelijk, „wat beteekent dit? Waar is onze vriend? Spreekt, ik bezweer, ik smee, ja, ik beveel het u — spreek!"

Er was een plechtigheid, een verhevenheid in zijn toon, die niemand had kunnen weerstaan.

„Hij is weg," antwoordde Snodgrass.

„Weg?" riep Pickwick. „Weg? Waarheen?"

„Alleen uit dit bericht kunnen wij daar naar raden," antwoordde Snodgrass, terwijl hij een brief uit zijn zak haalde, en dien aan zijn vriend ter hand stelde. „Toen wij gisterochtend een brief van mijnheer Wardle ontvingen, waarin hij berichtte, dat hij des avonds met zijn zuster thuis zou komen, bemerkten wij, dat de treurigheid, welke onze vriend den geheelen vorigen dag had terneergedrukt, nog grooter werd. Kort daarop verdween hij; en des avonds kwam een knecht uit „De Kroon" in Muggleton dezen brief brengen. Hij had dien des morgens gekregen, met de strikte opdracht, dat hij hem niet voor des avonds mocht bezorgen."

Pickwick opende den brief, en las het volgende:

„Waarde Pickwick,

„Gij, beste vriend, gij zijt ver verheven boven vele menschelijke gebreken en zwakheden, waaraan gewone menschen zich niet kunnen ontworstelen. Gij weet niet, wat het zeggen wil, wanneer men eensklaps door een bekoorlijke vrouw verlaten en het slachtoffer wordt van een schurk, die zijn schelmsche streken onder het masker der vriendschap verborg. Ik hoop, dat gij het nooit zult ondervinden.

„Brieven, mij toegezonden aan het adres van „De Groene Flesch”, in Cobham te Kent, zullen mij daar bereiken — indien ik nog leef. Ik onttrek mij aan het gezicht van een wereld, die ik niet langer verdragen kan. Indien ik die wereld geheel en al mocht verlaten — vergeef mij dan en beklag mij. Het leven, mijn waarde Pickwick, het leven is mij ondraaglijk geworden. De geest, die in ons leeft, dient er slechts toe, den last van onze wereldsche zorgen en smarten te dragen; en wanneer die geest zijn diensten weigert, wordt de last te zwaar en bezwijken wij er onder. Zeg aan Rachel... o, die naam!

Tracy Tupman.”

„Wij moeten terstond vertrekken,” zei Pickwick, terwijl hij den brief weer dichtvouwde. „Na het gebeurde zou het toch al niet welvoeglijk zijn geweest, dat wij langer hier bleven; en thans zijn wij verplicht onzen vriend te gaan opzoeken.” Dit zeggende, ging hij naar het huis, en maakte Wardle zijn voornemen bekend. De gulle oude heer verzocht hem met aandrang nog te blijven, maar Pickwick was onverzettelijk. Hij werd door dringende zaken weggevoerd, zei hij.

De oude predikant was ook aanwezig. „Gij gaat toch niet werkelijk heen?” zei hij, Pickwick ter zijde nemend.

Pickwick herhaalde zijn besluit.

„Ziehier dan een manuscript, dat ik gehoopt had u zelf te mogen voorlezen,” zei de oude man. „Ik vond het bij den dood van een vriend — een geneesheer, verbonden aan het Krankzinnigengesticht van ons graafschap — onder een menigte papieren, die ik naar verkiezing mocht verscheuren of bewaren. Ik kan moeilijk gelooven, dat het geschrift echt is, hoewel het in elk geval niet geschreven is met de hand van mijn vriend. Maar, hetzij het werkelijk door een krankzinnige geschreven is, of dat het de wartaal bevat van den een of anderen ongelukkige, hetgeen mij waarschijnlijker voorkomt, lees het en oordeel zelf.”

Pickwick nam het handschrift aan en scheide van den welwillenden ouden heer met veel betuigingen van genegenheid en achting.

Moeilijker viel het Pickwick, zoo plotseling van de bewoners van Manor-Farm te moeten scheiden, die hem met zooveel blijken van gastvrijheid en vriendschap hadden overladen. Hij kuste de jongedames — alsof het zijn eigen dochters waren geweest, zouden wij zeggen, indien hij het niet met iets te veel warmte had gedaan,

waardoor deze vergelijking niet volkomen gepast zou zijn; hij omhelsde de oude dame, alsof hij haar eigen zoon was geweest; tikte met aartsvaderlijke goedheid de knappe dienstmeisjes op haar roode wangen, en vergat niet elk een tastbaar bewijs van zijn tevredenheid in de hand te stoppen. Zijn vriendelijken, ouden gastheer en mijnheer Trundle drukte hij verscheidene malen de hand; en het was niet voordat men Snodgrass verscheidene malen had geroepen, en deze eindelijk uit een donkere gang te voorschijn kwam, een oogenblik later gevolgd door Emilia (wier heldere oogen veel minder schitterden dan anders), dat de drie vrienden in staat waren zich van het beminnelijke gezin los te scheuren. Verscheidene malen keken zij nog om, terwijl zij langzaam voortwandelden, en verscheidene malen wierp Snodgrass een handkus in de lucht naar iets, dat veel op een dameszakdoek geleek, die uit een der bovenvensters werd gezwaaid, totdat een bocht van de laan het oude huis aan hun gezicht onttrok.

In Muggleton namen zij een rijtuig, om hen naar Rochester te brengen. Toen zij deze plaats bereikten, was hun droefheid in zooverre bedaard, dat zij in staat waren een zeer smakelijk middagmaal te gebruiken; en nadat zij de noodige inlichtingen betreffende den weg hadden ingewonnen, stapten de drie vrienden in den namiddag weer op, om naar Cobham te wandelen.

Het was een heerlijke wandeling, want het was een heldere namiddag in Juni, en hun weg liep door een schaduwrijk bosch, door welks geboomte een zacht windje suiste, terwijl de vogels, die op de takken zaten, onophoudelijk zongen. Klimop en mós hadden zich aan de stammen der oude boomen vastgehecht, en het zachte gras bedekte den grond als met een zijden tapijt. Vervolgens kwamen de wandelaars in een open park, met een ouderwetsch buitenverblijf, in den grilligen en schilderachtigen stijl uit den tijd van koningin Elisabeth; lange lanen van statige eiken en olmen vertoonden zich aan alle zijden; talrijke kudden herten huppelden over het frissche gras; nu en dan repte zich een haas over den grond, met de snelheid der schaduwen, welke door zacht voortdrijvende wolken over een zonnig landschap worden geworpen.

„Indien allen, die met de kwaal van onzen vriend behept zijn, naar deze plek kwamen,” zei Pickwick, „geloof ik, dat hun oude gehechtheid aan de wereld spoedig zou terugkeeren.”

„Dat geloof ik ook,” zei Winkle.
„Inderdaad,” vervolgde Pickwick, toen zij na een half uur het dorp in het oog kregen, „inderdaad, voor een menschenha-ter is dit een van de fraaiste en aange-naamste plekjes, die ik me zou kunnen den-ken.”

Ook dit werd door Winkle en Snodgrass volmondig toegestemd; en toen zij „De

kleurde prenten, die ook niet van den nieuwsten tijd waren. Aan het einde van het vertrek stond een gedekte tafel, wel voorzien met gebraden hoenders, ham, bier en verdere benodigdheden; en aan deze tafel zat Tupman, die er in het geheel niet uitzag als een man, die de wereld vaarwel had gezegd.

Toen zijn vrienden binnentraden, legde

HEMEL! WAT SCHEELT U?

Groene Flesch”, een ruime en zindelijke dorpsherberg, hadden bereikt, traden zij binnen, en vroegen, of daar een heer logeerde, die Tupman heette.

„Laat de heeren in de zijkamer, Tom!” zei de waardin.

Een stevige boerenjongen opende een deur aan het einde van de gang, en de drie vrienden traden een lang en smal vertrek binnen, met een lage zoldering, en gemeubeld met een groot aantal ouderwetsche stoelen, en een menigte portretten en ge-

Tupman zijn mes en vork neer, en kwam hen met een treurig gezicht tegemoet.

„Ik had niet verwacht, dat gij hier zoudt komen,” zei hij, terwijl hij Pickwick de hand drukte. „Het is zeer vriendelijk van u.”

„Ah!” zei Pickwick, terwijl hij zich neerzette en het zweet van zijn voorhoofd veegde. „Beëindig eerst uw diner, en ga dan met mij naar buiten. Ik moet u alleen spreken.”

Tupman gehoorzaamde, en nadat Pick-

wick zich met een frissche teug bier had verkwikt, gingen zij tezamen uit.

Een half uur lang zag men hen op het kerkhof op en neer wandelen, terwijl Pickwick het voornemen van zijn vriend bestreed. Het zou nutteloos zijn de redenen, welke hij aanvoerde, te herhalen; want welke taal zou den toon en de gebaren kunnen beschrijven, waarmee de edele man deze redenen naar voren bracht, en waaraan zij de helft van haar kracht ontleenden? Of Tupman reeds genoeg had van de eenzaamheid of dat het hem onmogelijk was het welsprekende beroep, dat op hem gedaan werd, te weerstaan, doet niet ter zake; hij gaf eindelijk toe. Het kon hem weinig schelen, zei hij, waar hij het treurig overschot van zijn dagen sleet, en daar zijn vriend zoozeer op zijn onbeduidend gezelschap was gesteld, was hij bereid zijn lotgevallen verder te deelen. Pickwick glimlachte; zij drukten elkander de hand, en begaven zich weer naar hun reisgenooten.

Het was op dit oogenblik, dat Pickwick die onsterfelijke ontdekking deed, welke den trots en den roem zijner vrienden heeft uitgemaakt, en die den tijd van alle andere oudheidkundigen heeft opgewekt. Zij waren de deur van hun herberg voorbijgegaan, en bemerkten dit eerst toen zij reeds een eind verder in het dorp waren gekomen. Toen zij zich omkeerden, viel Pickwick een steen in het oog, die voor de deur van een hut, gedeeltelijk in den grond begraven lag. Hij bleef staan.

„Dat is iets merkwaardigs,” zei Pickwick.

„Wat is merkwaardig?” vroeg Tupman, terwijl hij naar alle kanten rondkeek, zonder iets merkwaardigs te ontdekken. „Hemel! Wat scheelt u?”

Dit laatste was de onwillekeurige uitdrukking van zijn verbazing, toen hij Pickwick in zijn ontdekkingsijver voor den steen zag neerknielen, en met zijn zakdoek het stof ervan af zag vegen.

„Er staat een opschrift op,” zei Pickwick.

„Is het mogelijk?” riep Tupman uit.

„Ik zie,” vervolgde Pickwick terwijl hij aandachtig door zijn bril keek, en uit alle macht veegde, „ik zie een kruis en een B, en een T. Dit is hoogst belangrijk. Het is beslist een zeer oud opschrift; misschien wel veel ouder dan de oude armhuizen hier in het dorp. Deze steen mag niet verloren gaan.”

Hij stond op en klopte aan de deur van het huisje. De bewoner kwam naar buiten.

„Weet gij ook, hoe die steen hier gekomen is, beste vriend?” vroeg de minzame Pickwick.

„Neen, mijnheer, dat weet ik niet,” antwoordde de man beleefd. „Hij lag daar al lang voordat ik of een van ons geboren werd.”

Pickwick wierp zijn reisgenoot een triomfantelijken blik toe.

„Gij — gij zijt toch niet bijzonder gehecht aan dien steen,” zei hij, bevend van angst. „Gij zoudt hem misschien wel willen verkoopen, niet waar?”

„Maar wie zou hem willen koopen?” vroeg de man, met een gezicht, dat hij zelf waarschijnlijk voor zeer schrandere hield.

„Ik geef u er dadelijk tien shilling voor,” zei Pickwick, „als gij hem voor mij uit wilt graven.”

Men stelde zich de verwondering der dorpelingen voor, toen Pickwick, nadat de steen met een spade uit den grond was gewipt, dien, met zeer veel moeite, eigenhandig naar de herberg droeg. Daar waschte hij hem zorgvuldig af, en legde hem op de tafel.

De vreugde der Pickwickisten was grenzenloos, toen hun geduld en hun vlijt, hun wasschen en schrapen, met succes werd bekroond. De steen was onregelmatig van vorm en brokkelig, en de letters waren ongelijk van grootte en ongeregeld; maar het volgende gedeelte van een opschrift was duidelijk te ontcijferen:

†
DITI
SBILST
UMPSY
NMERK

Pickwick's oogen schitterden van vreugde, toen hij den schat, dien hij ontdekt had, zat te bewonderen. Hij zag een van zijn hoogste verlangens vervuld. In een graafschap, rijk aan overblijfselen uit de oudheid, in een dorp, waarin zich nog vele gedenkteekenen van vroegere eeuwen bevonden, had hij — hij, de President van de Pickwick-Club — een merkwaardig en zonder twijfel overoud opschrift ontdekt, dat aan de nasporingen van de vele geleerden, die hem waren voorgegaan, was ontsnapt. Hij durfde nauwelijks zijn oogen gelooven.

„Dit doet mij een besluit nemen!” riep hij uit. „Morgen keeren wij naar Londen terug.”

„Morgen?” riepen zijn verbaasde volgelingen uit.

„Morgen!” herhaalde Pickwick. „Deze schat moet zonder uitstel op een veilige plaats worden gebracht, waar hij behoorlijk kan worden onderzocht. Ik heb trouwens nog een reden voor dit besluit. Over eenige dagen moet er in Eatanswill een

parlementslied gekozen worden; en mijnheer Perker, met wien ik onlangs kennis heb gemaakt, is bij deze verkiezing de agent van een der kandidaten. Wij hebben daardoor dus de gelegenheid, om een gebeurtenis, die voor iederen oprechten Engelschman zoo buitengewoon belangwekkend is, van nabij en rustig te kunnen aanschouwen."

"Wij gaan mee!" riepen drie stemmen vol geestdrift uit.

Pickwick keek om zich heen. De gehechtheid en ijver zijner volgelingen deed zijn geestdrift nog heftiger opvlammen. Hij voelde, wat het zeggen wilde, de voorganger van zulke mannen te zijn.

"Laten wij deze gelukkige ontdekking met een goed glas gedenken!" riep Pickwick uit. Ook dit voorstel werd met toejuichingen ontvangen. Eerst legde Pickwick den kostbaren steen in een kistje, dat de waardin hem bezorgde; daarna plaatste hij zich aan het hoofd van de tafel, in een gemakkelijken leuningstoel, en de avond werd in feestelijke vreugde besloten.

Het was over elfen — een laat uur voor het dorpje Cobham — toen Pickwick zich naar de slaapkamer begaf, die te zijner ontvangst gereed was gemaakt. Hij wierp het venster open, zette het licht op de tafel en verzonk in een lang gepeins over de snel opeenvolgende gebeurtenissen van de beide vorige dagen.

Het uur en de plaats waren beide tot nadenken geschikt, en Pickwick werd eerst uit zijn mijmeringen opgewekt door een torenklok, die twaalf uur sloeg. De eerste slag klonk hem plechtig in de ooren; maar toen de klok ophield, scheen de stilte onverdraaglijk; het was hem, alsof hij een makker verloren had, en hij ging, nadat hij zich haastig ontkleed en zijn licht op den haard gezet had, naar bed.

Iedereen heeft wel eens in dien onaangename gemoedstoestand verkeerd, waarin men, hoewel lichamelijk vermoeid, tevergeefs tracht in te slapen. In zulk een toestand was Pickwick thans; hij ging nu eens op de eene, dan weer op de andere zijde liggen en hield zijn oogen onophoudelijk gesloten, om den slaap op die manier te vatten. Het hielp niets. Of het de ongewone inspanning was, die hij van zijn lichaam gevergd had, of de hitte, of de cognacgrog, of het vreemde bed — hoe het ook zij, zijn gedachten keerden voortdurend terug naar de leelijke schilderijen beneden en de oude verhalen, waartoe zij in den loop van den avond aanleiding hadden gegeven. Na een half uur te hebben heen

en weer gewoeld, kwam hij tot de onaangename conclusie, dat het hem niets hielp of hij al probeerde in te slapen; daarom stond hij op en kleepte zich gedeeltelijk weer aan. Alles was beter, dacht hij, dan daar te liggen denken aan allerlei vreeselijke dingen. Hij keek het venster uit — het was pikdonker. Hij liep zijn kamer op en neer — zij was zeer eenzaam.

Hij was eenige malen van de deur naar het venster en van het venster naar de deur geloopt, toen hij voor het eerst dacht aan het handschrift van den predikant. Dat was een goede gedachte. Als het hem niet boeide, zou het hem toch kunnen doen inslapen. Hij nam het uit zijn jaszak, trok een tafeltje naar het bed, snoot de kaars, zette zijn bril op en maakte zich gereed tot lezen. Het was een zonderling geschrift en het papier was vuil en bevestigd. Ook deed de titel hem schrikken; en hij kon niet nalaten een angstigen blik door de kamer te werpen. Hij bedacht zich echter, hoe dwaas het was zich aan zulke gedachten over te geven, snoot de kaars andermaal en las het volgende:

Handschrift van een krankzinnige

Ja! — van een krankzinnige! Hoe zou dat woord mij jaren geleden hebben geschokt. Hoe zou het den angst hebben opgewekt, die zich soms van mij placht meester te maken; die mij het bloed kokend en bruisend door de aderen joeg, tot het koude angstzweet mij in groote druppels op het voorhoofd stond en mijn knieën tegen elkander knikten! Toch houd ik thans van dit woord. Het is een schoone naam. Wijs mij den vorst, wiens toornig gelaat ooit zoogevreesd werd als het oog van een gek — wiens strop en bijl ooit zoo zeker van hun werk waren als de greep van een krankzinnige. Hol hol! Het is heerlijk, krankzinnig te zijn, aangestaard te worden als een brieschende leeuw door de ijzeren tralies — op zijn tanden te knarsen en in den langen stillen nacht te brullen bij het vroolijke geluid van een zwaren ketting — over het stroo te rollen en te draaien, verrukt over zulke prachtige muziek. Hoera voor het gekkenhuis! O, het is een heerlijke plaats!

Ik herinner mij de dagen, waarop ik bang was om gek te worden; waarop ik uit den slaap placht om te schrikken, en op mijn knieën viel, om te bidden, dat ik van den vloek van mijn geslacht verschoond mocht blijven; waarop ik vroolijkheid en geluk ontweek, om mij op een eenzame

plaats te verbergen en lange uren door te brengen met na te gaan, hoe de koorts bezig was mijn hersenen te verwoesten. Ik wist dat de krankzinnigheid mij in het bloed zat; dat één generatie van die vreeselijke ziekte verschoond was gebleven en dat ik de eerste was, bij wien zij zich weer zou openbaren. Ik wist, dat het zoo zijn moest, dat het altijd zoo geweest was en altijd zoo zou blijven; en wanneer ik mij schuchter verborg in een donkeren hoek van een volle kamer en de menschen zag fluisteren, wijzen en mij aankijken, begreep ik, dat zij het hadden over den man, die gedoemd was om krankzinnig te worden; en ik sloop weg om in eenzaamheid te treuren.

Dat deed ik vele, lange, lange jaren. De nachten vallen mij hier soms lang; maar zij zijn niets in vergelijking met de rustelooze nachten en vreeselijke droomen, die ik toenmaals had. Nog word ik koud, als ik er aan denk. Groote, donkere gestalten, met sluwe, spottende gezichten bewogen zich in de hoeken der kamer en bogen zich 's nachts over mijn bed om mij gek te maken. Zij fluisterden mij zachtjes toe, dat de vloer van het oude huis, waarin mijn grootvader stierf, bevlekt was met zijn eigen bloed, gestort door zijn eigen hand in razende krankzinnigheid. Ik stopte mijn vingers in de ooren, maar zij schreeuwden zoo luid, dat de kamer er van weergalmde, dat in één geslacht vóór dat van mijn grootvader de krankzinnigheid had gesluimerd, maar dat mijn bet-overgrootvader jaren had doorgebracht met zijn handen vastgeklonken aan den grond, om te verhinderen, dat hij zich zelf zou verscheuren. Ik wist, dat zij de waarheid zeiden — ik wist het maar al te goed. Ik had het al jaren geleden ontdekt, hoewel zij getracht hadden het voor mij te verbergen! Hal! hal! ik was hun te slim af, al dachten zij ook, dat ik krankzinnig was.

Ten slotte werd ik door de ziekte aangegrepen en verwonderde ik mij erover, dat ik ze ooit had kunnen vreezen. Ik kon nu onder de menschen gaan en lachen en schreeuwen met de besten. Ik wist, dat ik krankzinnig was, maar zij vermoedden het niet eens. Hoe verkneuterde ik mij, wanneer ik dacht aan de poets, die ik hun speelde, na hun wijzen en loeren van vroeger, toen ik niet gek was, maar alleen vreesde, dat ik het eens zou worden! En hoe lachte ik van vreugde, wanneer ik alleen was en bedacht, hoe goed ik mijn geheim bewaarde en hoe spoedig mijn vrienden mij verlaten zouden hebben, als zij de

waarheid hadden gekend. Ik had het kunnen uitschreeuwen van plezier, als ik alleen zat te dineeren met den een of anderen luidruchtigen kerel en bedacht, hoe bleek hij zou zijn geworden en hoe hard hij weggelopen zou zijn, als hij geweten had dat de dierbare vriend, die daar vlak bij hem een glinsterend mes zat aan te zetten, een krankzinnige was, die voldoende kracht had zijn hart er mee te doorboren en daartoe ook wel eenige lust gevoelde. Oh, wat was dat een vroolijk leventje!

Rijkdommen werden mijn deel, overvloed stroomde mij toe, en ik baadde mij in genoegens, duizendvoudig voor mij vergroot door het bewustzijn van mijn goed bewaarde geheim. Ik erfde een landgoed. De mannen der wet — de scherpziende mannen der wet — waren bedrogen en hadden betwiste duizenden aan een krankzinnige ter hand gesteld. Waar zat het verstand van die schrandere mannen? Waar de handigheid der advocaten, wien anders het kleinste foutje niet ontgaat? De gek was hun allen te slim af geweest.

Ik had geld. Hoe werd ik geveleid! Ik gaf het uit met kwistige hand. Hoe werd ik geprezen! Hoe vernederden die drie trotsche, heerschzuchtige broeders zich voor mij! Ook de oude, grijze vader — wat een eerbied — wat een ontzag — wat een toewijding — hoe aanbad hij mij. De oude man had een dochter en de jongelieden dus een zuster; en alle vijf waren zij arm. Ik was rijk; en toen ik het meisje trouwde, zag ik een zegevierenden glimlach op het gelaat der behoeftige bloedverwanten, daar zij dachten aan hun wel overlegd plan en hun prachtige belooning. Ik kon glimlachen. Glimlachen? Hardop lachen, mij bij de haren trekken en gillend van vreugde over den grond rollen. Zij dachten er niet eens aan, dat zij haar met een krankzinnige hadden laten trouwen!

Maar wacht eens. Zouden zij haar gered hebben, als zij het geweten hadden? Zouden zij dan het geluk van een zuster zwaarder hebben doen wegen dan het goud van haar echtgenoot? Ik zou er alles om hebben durven verwedden, dat zij het tóch gedaan zouden hebben.

In één ding had ik mij echter bedrogen, in weerwil van al mijn slimheid. Indien ik niet krankzinnig geweest was — want, hoewel krankzinnigen vrij schrandere zijn, zijn zij toch wel eens in de war — zou ik geweten hebben, dat het meisje liever koud en stijf in een looden doodkist gelegd, dan als een benijde bruid naar mijn rijke en schitterende huis gebracht had wil-

len worden. Ik zou dan geweten hebben, dat haar hart toebehoorde aan den jongen met de donkere oogen, wiens naam ik haar eens in haar onrustigen slaap hoorde fluisteren; en dat zij aan mij ten offer was gebracht om de armoede te lenigen van den ouden, grijzen man en de trotsche broeders.

Ik herinner mij thans geen gestalten meer of gezichten, maar ik weet, dat het meisje mooi was. Ik weet het zeker; want wanneer ik bij helderen maneschijn uit mijn slaap opschrik en alles om mij heen rustig is, zie ik in een hoek van deze cel, stil en onbeweeglijk, een tengere, verwijnde gestalte met lang, zwart haar, dat door geen aardschen wind bewogen, langs haar rug golft, en oogen, die mij strak aanstaren, doch nooit knippen of zich sluiten. Still! Het bloed stolt in mijn aderen, terwijl ik dit schrijf — dat is haar gestalte; wel is het gelaat zeer bleek en zijn de oogen helder als glas, maar toch herken ik ze. De gedaante beweegt zich nooit; zij fronsst nooit haar wenkbrauwen en ze schreeuwt nooit, zoo als anderen doen, die zich somtijds hier bevinden; maar zij is nog verschrikkelijker voor mij dan de geesten, die mij vele jaren geleden kwelden — zij komt regelrecht uit het graf en ziet er vreeselijk, lijkachtig uit.

Gedurende ongeveer een jaar heb ik dat gelaat steeds bleeker zien worden; gedurende ongeveer een jaar zag ik tranen langs die bleke wangen rollen, zonder ooit te weten waarom. Toch kwam ik er ten slotte achter. Men kon het niet langer voor mij verborgen houden. Zij had mij nooit liefgehad, hetgeen ik ook altijd wel had gedacht; zij verachtte mijn rijkdom en haatte de pracht, waarin zij leefde; — dat had ik niet verwacht. Zij beminde een ander. Een vreemd gevoel bekreep mij; gedachten, mij door een geheime macht opgedrongen, zweefden voortdurend door mijn geest. Ik haatte haar niet, maar wel den jongen, om wien zij nog altijd huilde. Ik had medelijden met haar om het ongelukkige leven, waartoe haar zelfzuchtige bloedverwanten haar gedoemd hadden. Ik wist, dat zij niet lang meer kon leven, maar de gedachte, dat zij vóór haar dood het leven zou kunnen schenken aan een noodlottig wezen, voorbestemd om de krankzinnigheid op zijn afstammelingen over te brengen, deed mij een besluit nemen. Ik vatte het plan op haar te dooden.

Verscheidene weken dacht ik aan vergift, daarna aan verdrinken en eindelijk aan verbranden. Wat een schoon tafereel zou het zijn, als het prachtige huis in vlam-

men stond, en de vrouw van den krankzinnige tot asch verbrandde. Denk eens aan de groote belooning, die men uit zou loven om den schuldige te vinden en aan den volkomen normalen man, die in de lucht zou hangen te bengelen voor een misdaad, die hij nooit begaan had, en dat alles door de sluwheid van een gek! Ik dacht er dikwijls aan, maar liet het plan ten slotte varen. O, wat een plezier was het om iederen dag het scheermes aan te zetten, den scherpen kant te voelen en te denken aan de diepe wonde, die ik met één snede zou kunnen toebrengen!

Ten slotte fluisterden de oude geesten, die zoo dikwijls tevoren bij mij waren geweest, mij toe, dat de tijd was gekomen en gaven mij het scheermes open in de hand. Ik greep het stevig vast, stond zachtjes op uit bed en boog mij over mijn slapende vrouw. Haar gezicht was in haar handen verborgen. Ik trok ze zachtjes weg, en zij vielen machteloos op haar boezem. Zij had gehuild; want de sporen der tranen waren nog op haar wangen te zien. Haar gelaat had een rustige en bedaarde uitdrukking; en terwijl ik haar aankeek, lag er een kalme glimlach op haar bleeke trekken. Ik legde mijn hand zacht op haar schouder. Zij schrikte op — het was slechts een voorbijgaande droom. Ik leunde weer voorover. Zij gilte en ontwaakte.

Eén beweging van mijn hand, en nooit zou zij meer geluid hebben gegeven. Maar ik was verschrikt en deinsde terug. Haar oogen waren op de mijne gevestigd. Ik weet niet, hoe het kwam, maar zij maakten mij angstig en bevreesd, en ik sloeg mijn oogen neer. Zij stond van het bed op en keek mij nog steeds strak aan. Ik beefde; ik had het scheermes nog steeds in de hand, maar kon mij niet bewegen. Zij ging naar de deur. Toen zij er dicht bij was, wendde zij haar oogen af. De betoovering was geweken. Ik sprong naar voren en greep haar bij den arm. Kreet op kreet slakend, zonk zij 'op den grond.

Nu had ik haar zonder eenige worsteling kunnen vermoorden; maar het huis was in rep en roer. Ik hoorde voetstappen op de trap. Ik legde het scheermes weer in de gewone lade, maakte de deur open en riep luid om hulp.

Men tilde haar op en legde haar op bed. Zij lag uren lang als van haar levensgeesten beroofd; en toen leven, bewustzijn en spraak terugkeerden, had zij haar verstand verloren en raasde en tierde zij op een verschrikkelijke manier.

Dokters werden geroepen — beroemde

mannen, die in gemakkelijke rijtuigen met mooie paarden en opzichtige bedienden, kwamen voorrijden. Zij bleven weken lang aan haar bed. Zij hielden in een andere kamer een groote bijeenkomst en raadpleegden elkander op zachten en plechtigen toon. Een, de knapste en beroemdste onder hen, nam mij terzijde, en, nadat hij mij verzocht had op het ergste voorbereid te zijn, zei hij mij — mij, den gek! — dat mijn vrouw krankzinnig was. Hij stond dicht bij mij aan een open raam, terwijl hij mij aankeek en zijn hand op mijn arm hield. Met een enkele beweging had ik hem naar beneden op straat kunnen werpen. Dat zou een kostelijke grap zijn geweest; maar mijn geheim stond op het spel en ik liet hem ongemoeid. Eenige dagen later zeiden de dokters mij, dat ik haar onder toezicht moest stellen; ik moest een verpleegster voor haar zoeken. Ik! Ik ging het vrije veld in, waar niemand mij hooren kon en lachte, tot de lucht er van daverde!

Zij stierf den folgenden dag. De grijze oude man volgde haar naar het graf en de trotsche broeders lieten een traan vallen op het lijk van haar, wier lijden zij bij haar leven zonder eenig mededoogen hadden aanschouwd. Dit alles was voedsel voor mijn geheime vroolijkheid, en toen wij naar huis reden, lachte ik achter den witten zakdoek, dien ik voor mijn gezicht hield, tot de tranen mij in de oogen kwamen.

Maar, hoewel ik haar gedood en ik mijn doel bereikt had, was ik onrustig en in de war, en ik voelde, dat mijn geheim binnenkort bekend zou worden. Ik kon de woeste vroolijkheid en vreugde niet langer verbergen, die mij, wanneer ik alleen thuis was, deden opspringen, de handen in elkaar slaan, in de rondte dansen en schaterlachen. Wanneer ik uitging en de drukke menigte zich door de straten zag spoeden, of den schouwburg bezocht, muziek hoorde en de menschen zag dansen, voelde ik mij zoo opgewonden, dat ik op hen toe had kunnen schieten, hen had kunnen verscheuren en van verukking had kunnen brullen. Maar ik knarste op de tanden, stampte met mijn voet op den grond en drukte mijn scherpe nagels in mijn handen. Ik beheerschte mij; en nog wist niemand, dat ik krankzinnig was.

Ik herinner mij — ofschoon het een der laatste dingen is, die ik mij kan herinneren; want nu begin ik de werkelijkheid met mijn droomen te verwarren — ik herinner mij, hoe ik mij eindelijk het geheim liet ontsnappen. Hal! hal! nog zie ik hun ver-

schrikte gezichten, nog voel ik, hoe gemakkelijk ik hen van mij afwierp, hun met de gebalde vuisten in hun bleeke gezichten sloeg, om daarna snel als de wind weg te vliegen en hen gillend en schreeuwend achter te laten. Ik krijg reuzenkracht, als ik er aan denk. Daar — kijk eens, hoe ik die ijzeren staaf buig met mijn woedende kracht. Ik zou haar als een twijgje kunnen knakken, maar er zijn hier lange galerijen met vele deuren — ik denk niet, dat ik er den weg door zou kunnen vinden; en bovendien zijn er beneden ijzeren poorten, die zij gesloten en gegrendeld houden. Zij weten, wat een slimme krankzinnige ik ben geweest en zij zijn er trotsch op, mij hier te kunnen vertoonen.

Laat ik eens zien; — ja, ik was uit geweest. Het was laat in den nacht, toen ik thuis kwam en den verwaandsten van de drie broeders op mij vond wachten — hij had dringende zaken, zei hij; dat herinner ik mij heel goed. Ik haatte dien man met al den haat van een krankzinnige. Vele, vele malen hadden mijn vingers getinteld om hem te verscheuren. Zij zeiden mij, dat hij er was. Ik liep vlug naar boven. Hij had een woordje met mij te spreken. Ik liet de bedienden weggaan. Het was laat en wij waren met ons beiden alleen — voor de eerste maal.

Ik hield mijn blikken in het begin zorgvuldig van hem afgewend, want ik wist, wat hij geenszins vermoedde — en daar was ik trotsch op — dat de gloed der krankzinnigheid als vuur uit mijn oogen straalde. Wij zwegen eenige minuten. Hij nam ten slotte het woord. Mijn jongste uitspattingen en vreemde opmerkingen, zoo kort na zijn zusters dood, waren een belediging voor haar nagedachtenis. Wanneer hij verscheiden omstandigheden, die eerst aan zijn aandacht waren ongaan, met elkander in verband bracht, moest hij tot de conclusie komen, dat ik haar niet goed had behandeld. Hij wenschte te weten, of zijn veronderstelling juist was, dat ik een vlek op haar nagedachtenis wenschte te werpen en haar familie minachtte. Zijn uniform gaf hem het recht die verklaring te eischen.

Deze man had een betrekking in het leger — gekocht met mijn geld en de ellende van zijn zuster! Deze man was de voornaamste geweest in het complot om mij te verstrikken en mijn rijkdommen in handen te krijgen. Deze man voornamelijk had zijn zuster gedwongen mij te huwen; hoewel hij heel goed wist, dat zij haar hart geschonken had aan dien ongelukkigen jongen. Zijn uniform! De livrei van zijn

laagheid! Ik keek hem aan, maar sprak geen woord.

Ik zag de plotselinge verandering, die zijn gelaat onderging, toen ik hem aankeek. Hij was een dapper man, maar de kleur verdween uit zijn gezicht en hij schoof zijn stoel achteruit. Ik trok den mijne dichter naar hem toe; en toen ik lachte — ik was zeer vroolijk — zag ik hem sidderen. Ik voelde den waanzin in mij opkomen. Hij was bang voor mij.

„Gij hielt heel veel van uw zuster, toen zij nog leefde,” zei ik, „heel veel”.

Hij keek angstig rond en greep zich vast aan de leuning van zijn stoel, maar zei niets.

„Gij, schurk,” zei ik, „ik heb u begrepen; ik heb uw helsch complot tegen mij ontdekt; ik weet, dat zij haar hart aan iemand anders geschonken had, voordat, zij haar dwongt mij te huwen. Ik weet het — ik weet het!”

Hij sprong plotseling van zijn stoel op, zwaaide hem in de hoogte en waarschuwde mij achteruit te gaan — want ik was steeds dichter naar hem toe gekomen.

Ik schreeuwde meer dan ik sprak, want ik voelde het bloed in mijn aderen koken en de vroegere geesten hitsten mij fluisterend aan hem het hart uit zijn lichaam te scheuren.

„Vervloekt,” zei ik, opvliegend en op hem toeschietend, „ik heb haar gedood. Ik ben krankzinnig. Gij zijt een kind des doods. Bloed, bloed! Ik wil bloed zien!” Ik weerde met één slag den stoel af, dien hij mij in zijn angst naar het hoofd slingerde en vloog hem aan; met een hevigen slag rolden wij op den grond.

Het was een prachtige worsteling; want hij was een lange, sterke man, die voor zijn levensbehoud vocht en ik was krankzinnig en dorstte naar zijn bloed. Ik wist, dat geen kracht de mijne evenaarde, en ik had gelijk. Weer gelijk, hoewel ik krankzinnig was! Zijn tegenstand werd zwakker. Ik zette mijn knie op zijn borst en greep zijn gespierden hals met beide handen vast. Zijn gezicht werd vuurrood; zijn oogen puilden uit en met zijn tong, die hem uit zijn mond hing, scheen hij mij te bespotten. Ik greep hem nog steviger vast.

Plotseling werd de deur met een hevig lawaai opengeworpen, een menigte menschen stormden binnen en riepen elkander toe, den krankzinnige onschadelijk te maken.

Mijn geheim was bekend, en mijn eenige strijd was nu voor mijn vrijheid. Ik was weer op de been, voor zij een hand naar

mij hadden uitgestoken, wierp mij op de aanvallers, en baande mij met mijn sterken arm een weg, alsof ik een bijl in mijn hand had en hen allen neervelde. Ik bereikte de deur, sprong over de trapeleuning, en was in een oogenblik op straat.

Ik rende blindelings voort en niemand durfde mij staande te houden. Ik hoorde het geluid van voetstappen achter mij en verdubbelde mijn snelheid. Het werd al zwakker en zwakker in de verte en stierf eindelijk geheel weg; maar voort ijelde ik door dik en dun, over muren en schuttingen, met een woest geschreeuw, dat werd herhaald door de vreemde wezens, die mij van alle kanten omgaven en die het geluid versterkten, tot de lucht er van weergalmde. Ik werd gedragen op de armen van helsche geesten, die op den wind voortstoven, heggen en dijken voor zich lieten verdwijnen, en mij rond draaiden met een snelheid, die mijn hoofd deed duizelen, totdat zij mij eindelijk met een hevigen schok van zich afwierpen en ik hard op den grond viel. Toen ik bijkwam, bevond ik mij hier — hier in deze vroolijke cel, waar het zonlicht slechts zelden komt en de maan binnensluispt met stralen, die alleen maar dienen om de donkere schimmen rondom mij en die stille gedaante in den hoek zichtbaar te maken. Wanneer ik wakker lig, kan ik soms een vreemd geschreeuw en gehuil hooren uit ver verwijderde gedeelten van deze uitgestrekte plaats. Wat dat beteekent, weet ik niet; maar zij komen niet van die bleeke gestalten, en trekken haar aandacht ook niet; want van het begin der schemering tot het eerste daglicht, blijft zij onbeweeglijk op dezelfde plaats, luisterend naar de muziek van mijn ijzeren keten, en kijkend naar mijn rusteloos woelen op mijn bed van stroo.

Aan het einde van het manuscript was met een andere hand de volgende opmerking geschreven:

[De ongelukkige man, wiens krankzinnig relaas hierboven is opgeteekend, was een droevig voorbeeld van de verderfelijke uitwerking van op jeugdigen leeftijd verkeerd geleide levenskrachten, en van uitpattingen, die werden voortgezet, totdat hun gevolgen nooit meer konden worden hersteld. De lichtzinnige bandeloosheid, verkwisting en liederlijkheid zijner jonge jaren veroorzaakten ziekte en delirium. Het eerste gevolg hiervan was het zonderlinge waandenkbeeld, gegrond op een bekende medische theorie, die door

sommigen sterk verdedigd en door anderen even sterk bestreden wordt, dat er in zijn familie een erfelijke krankzinnigheid bestond. Dit bracht een voortdurende neerslachtigheid bij hem tweeweg, die na verloop van tijd in verstandsverbijstering en eindelijk in volslagen waanzin overging. Er bestaat alle reden om te gelooven, dat de gebeurtenissen, die hij verhaalt, hoewel door zijn ziekelijke verbeelding verdraaid, werkelijk plaats gevonden hebben. Het verwondert alleen degenen, die met de ondeugden uit zijn jeugd bekend zijn, dat zijn hartstochten, toen zij niet langer door de rede bedwongen werden, hem niet nog verschrikkelijker daden deden begaan.]

Pickwick's kaars was juist tot in den kandelaar opgebrand, toen hij het handschrift van den ouden predikant uitgelezen had; en toen het licht plotseling, zonder eenig waarschuwend geflikker uitging, deed dit hem in zijn zenuwachtigen toestand hevig schrikken. Nadat hij haastig de weinige kleeren, die hij bij zijn wederopstaan had aangedaan, weer uitgetrokken en een angstigen blik om zich heen had geworpen, kroop hij andermaal onder de dekens en was spoedig vast in slaap.

De zon scheen helder in zijn kamer, en het was al laat in den morgen, toen hij wakker werd. De neerslachtigheid, die hem den avond tevoren had bevangen, was verdwenen en zijn gedachten en gevoelens waren weer even licht en vroolijk als de morgen zelf.

Na een stevig ontbijt, begaven de vier heeren zich te voet naar Gravesend, gevolgd door een man, die het kistje met den steen droeg. Het was één uur, toen zij de stad bereikten. Zij hadden geen bagage bij zich, daar zij te Rochester opdracht hadden gegeven die met den vrachtwagen naar Londen te zenden, en daar zij zoo gelukkig waren op een diligence plaatsen te kunnen krijgen, kwamen zij denzelfden middag, gezond naar lichaam en geest, in hun woonplaats aan.

De volgende drie of vier dagen werden besteed met het maken van de noodige voorbereidselen voor de reis naar Eatanswill. Voordat wij echter het verhaal van dien belangrijken tocht beginnen, waartoe wij een afzonderlijk hoofdstuk hebben bestemd, willen wij den lezer in weinig woorden mededeelen, hoe het verder met de oudheidkundige ontdekking van Pickwick afliep.

Het blijkt uit de notulen der club, dat Pickwick den avond na zijn terugkomst,

in een algemeene vergadering een lezing over zijn ontdekking hield, en verscheidene schrandere en geleerde vermoedens opperde, omtrent de beteekenis van het opschrift. Het blijkt ook, dat er een afbeelding van den steen op schrift werd gebracht, en aan een menigte geleerde genootschappen werd toegezonden, — dat de twist, die daaruit tusschen de geleerde heeren ontstond, geruimen tijd hoe langer hoe heftiger werd, — en dat Pickwick zelf een brochure van zes en negentig bladzijden uitgaf, waarin hij zeven en twintig verschillende manieren voorstelde, om het opschrift te lezen. Dat voorts drie oude heeren hun zonen ontferden, omdat deze de oudheid van het opschrift in twijfel trokken, en dat een hartstochtelijk liefhebber der oudheidkunde stierf van verdriet, omdat hij de beteekenis der geheimzinnige letteren niet kon doorgronden. Dat Pickwick door zeventien geleerde genootschappen, waaronder eenige buitenland-sche, tot eerelid werd verkozen, en alle zeventien nederig moesten erkennen, dat zij niet in staat waren iets van het opschrift te ontcijferen, maar dat de ontdekking niettemin een zeer gewichtige gebeurtenis was.

Met leedwezen moeten wij ten slotte berichten, dat een zekere Blotton, met die twijfel- en bedilzucht, welke allen bekrompen zielen eigen is, een schandelijke poging aanwendde om de zaak een belachelijke wending te geven. Met den laaghartigen wensch, om den luister van den onsterfelijken naam van Pickwick te bezoedelen, maakte gemelde Blotton een reis naar Cobham, en toen hij terugkwam, ontzag hij zich niet in de club te verhalen, dat de man, van wien de steen gekocht was, hem had gezegd, dat, ofschoon de steen wel oud was, dit onmogelijk met het opschrift het geval kon zijn, daar hij zelf, toen hij eens niet wist wat hij zou uitvoeren, de letters in den steen had gekrast, en dat deze niets anders te beteekenen hadden dan: Dit is Bil Stumps syn merk. Mijnheer Stumps, die niet zeer bedreven in de spelkunst was, zei Blotton ten slotte, had de tweede L van zijn doopnaam vergeten, en ook niet op het behoorlijk afbreken der woorden gelet.

De Pickwick-Club behandelde, zooals men van zulk een geleerd genootschap verwachten kon, dit vertelsel met de verachting, die het verdiende, royeerde den eigenwijzen Blotton, en gaf als een duurzaam bewijs van achting en bewondering, den schranderen en ijverigen Pickwick een

gouden bril ten geschenke. Blotton was echter hiermee niet tot zwijgen gebracht, en het duurde zeer lang, voordat de twist over de echtheid en oudheid van het opschrift tot rust kwam, en Pickwick zijn roem, als ontdekker van een onleesbaar gedenkteeken, in vrede vermocht te bezitten.

HOOFDSTUK XII.

Pickwick doet een zeer gewichtigen stap, welke een nieuw tijdperk, zoowel in zijn leven als in deze geschiedenis, inluidt.

Het appartement, dat Pickwick in Goswell-street bewoonde, was wel eenigszins bekrompen, maar niettemin zeer netjes en gemakkelijk, en vooral bijzonder geschikt voor een man van zijn denk- en levenswijze. Zijn woon- en zijn slaapkamer waren beide voor aan de straat gelegen, en derhalve had hij, hetzij hij in de eerste voor zijn lessenaar zat, of in de laatste voor zijn spiegel stond, steeds een even goede gelegenheid om den mensch in de menigvuldige gedaanten, waarin hij zich in die drukke en volkrijke straat vertoont, met aandacht gade te slaan. Zijn hospita, juffrouw Bardell, de weduwe van een tolbeambte, was een knappe vrouw, die er nog vrij goed uitzag, altijd bezig was, en een natuurlijke aanleg voor de kookkunst bezat, welke zich door langdurige oefening tot een buitengewoon talent had ontwikkeld. Er waren geen kleine kinderen, geen meiden en geen huisdieren. De eenige medebewoners van het huis waren een lange man en een kleine jongen. De laatste was de eenige spruit van juffrouw Bardell. De lange man kwam des avonds altijd precies om tien uur thuis, en ging dan terstond naar bed; en de gymnastische toeren en lichaamsoefeningen van den jongenheer mochten nergens anders plaats vinden dan op straat. Zindelijkheid en stilte heerschten in het huis, en Pickwick's wil was er wet.

Wie bekend was met deze omstandigheden en met de onverstoorbare gemoedsrust, welke Pickwick doorgaans eigen was, had het voorkomen en gedrag van dezen heer, op den morgen van den dag vóór zijn vertrek naar Eatanswill, beslist zeer vreemd en geheimzinnig moeten vinden. Hij stapte met haastige schreden de kamer op en neer, stak telkens zijn hoofd buiten het venster, keek voortdurend op zijn horloge, en vertoonde nog meer blijken van

ongeduld, hetgeen bij hem iets zeer ongewoons was. Het was duidelijk, dat er iets zeer belangrijks in hem omging; maar wat dit was, had zelfs juffrouw Bardell niet kunnen ontdekken. Deze goede vrouw was reeds een half uur langer met het afstoffen van de meubelen in het vertrek bezig geweest dan anders, en wilde zich juist verwijderen, toen Pickwick eindelijk het stilzwijgen verbrak.

„Juffrouw Bardell,” zei hij.

„Mijnheer?” zei juffrouw Bardell.

„Uw kleine jongen blijft lang uit.”

„Het is een heel eind van hier naar de Borough, mijnheer,” bracht juffrouw Bardell hier tegen in.

„Dat is waar,” zei Pickwick, „gij hebt gelijk.”

Pickwick zweeg weer, en juffrouw Bardell ging voort met stoffen.

„Juffrouw Bardell,” hernam Pickwick, na verloop van enkele minuten.

„Mijnheer?” zei zij weer.

„Denkt gij, dat het veel duurder uitkomt om twee menschen den kost te geven, dan één?”

„Gunst, mijnheer Pickwick,” zei juffrouw Bardell, met een hoogrooden blos, daar zij zich verbeeldde dat haar huurder op een zeer bijzondere manier naar haar keek, „gunst, mijnheer Pickwick, wat een vraag.”

„Ja, maar wat dunkt u er van?” vroeg Pickwick.

„Dat hangt er van af,” antwoordde juffrouw Bardell, terwijl zij een weinig naderbij kwam, „of men iemand treft, die zuinig en netjes is.”

„Dat is waar,” hernam Pickwick; „maar ik geloof, dat ik iemand heb gevonden,” (hier keek hij juffrouw Bardell scherp aan) „die deze hoedanigheden bezit, en die bovendien op een zekere wereldkennis en schranderheid kan bogen, welke mij van veel dienst kunnen zijn.”

„Gunst, mijnheer Pickwick,” zei juffrouw Bardell, opnieuw blozend.

„Ik geloof het werkelijk, juffrouw Bardell,” zei Pickwick, met dien nadruk, waarmee hij gewoonlijk sprak over iets, dat hem belang inboezemde. „En om u de waarheid te zeggen, ik heb mijn besluit reeds genomen.”

„Lieve Hemel, mijnheer!” riep juffrouw Bardell uit.

„Gij zult het wel vreemd vinden,” hernam Pickwick, haar vriendelijk aankijkend, „dat ik u niet geraadpleegd heb, dat ik er geen woord over heb gesproken, voor ik vanmorgen uw zoontje uitstuurde, nietwaar?”

EEN PIJNLIJKE SITUATIE

Juffrouw Bardell kon slechts antwoorden met een blik. Lang had zij Pickwick reeds op een eerbiedigen afstand aangebeden, en nu had zij plotseling, wat zij nooit had durven hopen, het toppunt van haar stoutste verwachtingen bereikt: Pickwick wilde haar een huwelijksvoorstel doen, en had haar zoontje daarom opzettelijk uitgezonden — o, hoe bedachtzaam — hoe kiesch!

„Wel,” zei Pickwick, „wat dunkt u er van?”

„Ik zal heel gelukkig zijn,” zei juffrouw Bardell.

„En uw kleine jongen —” begon Pickwick.

„Och, die kleine lieveling,” snikte juffrouw Bardell met moederlijke teederheid.

„Hij zal ook gezelschap hebben,” vervolgde Pickwick; „een vroolijken speelmakker, van wien hij in een week meer gitenstreken zal leeren, dan anders in een geheel jaar.” Pickwick glimlachte vergevoegd.

„HOUDT MIJ DIEN KLEINEN DEUGNIET TOCH VAN HET LIJF!” RIEP DE ONTSTELDE PICKWICK.

„O, mijnheer Pickwick,” zei juffrouw Bardell, bevend van ontroering, „gij zijt al te goed.”

„Het zal u veel moeite besparen, nietwaar,” zei Pickwick.

„O, ik heb nooit iets om moeite gegeven,” hernam juffrouw Bardell; „en ik zou dan natuurlijk nog meer moeite doen, om het u naar den zin te maken; het is heel vriendelijk van u, mijnheer, dat gij zooveel medelijden met mijn eenzaamheid hebt.”

„Dat is waar,” zei Pickwick. „Daaraan had ik nog niet gedacht. Als ik in de stad ben, zult gij altijd gezelschap hebben.”

„O gij lieve, goede...” begon juffrouw Bardell. Pickwick keek verbaasd op. „O gij goede, lieve, beste man!” riep juffrouw Bardell, terwijl zij opvloog, en zonder eenige nadere verklaring, met een vloed van tranen, Pickwick om den hals viel, en hem in haar armen sloot.

„Goede Hemel!” riep de verbaasde Pickwick uit. „Juffrouw Bardell — lieve juffrouw — Hemel, wat moet ik beginnen — bedenk toch — juffrouw Bardell, schei toch uit — als er iemand komt!”

„O, laat ze maar komen!” riep juffrouw Bardell schreiend uit. „Nooit zal ik u ver-

laten — goede, brave, beste vriend!" Dit zeggende, sloot zij hem nog vaster in haar armen.

"De hemel sta mij bij!" riep Pickwick, die alle moeite deed om zich los te maken. „Ik hoor iemand op de trap. Schei toch uit, juffrouw, schei toch uit!" Maar zijn smee-ken baatte niet; want juffrouw Bardell was in zijn armen flauw gevallen, en voordat hij tijd had gehad haar op een stoel te zetten, trad de jongeheer Bardell de kamer binnen, gevolgd door Tupman, Winkle en Snodgrass.

Pickwick stond als versteend en kon geen woord uitbrengen. Hij bleef met den lieven last in zijn armen staan, en staarde zijn vrienden wezenloos aan, zonder hen te groeten, of hun eenige verklaring te geven. Zij staarden op hun beurt hem aan; en de jongeheer Bardell staarde op zijn beurt iedereen aan.

De verbazing der Pickwickisten en de verlegenheid van Pickwick was zoo verbijsterend, dat zij misschien zoo stokstijf zouden zijn blijven staan, tot juffrouw Bardell vanzelf weer was bijgekomen, indien haar jeugdige zoontje niet begonnen was op een zeer aandoenlijke manier zijn ouderliefde aan den dag te leggen. Eerst was hij verbaasd en verlegen bij de deur blijven staan; maar langzamerhand begon hij zich te verbeelden, dat Pickwick zijn moeder kwaad had gedaan; en zoodra hij zich hiervan overtuigd gevoelde, hief de knaap een erbarmelijk gehuil aan, rende op Pickwick toe, en begon dezen, zoo hard hij kon, te slaan, te schoppen en te knijpen.

"Houdt mij dien kleinen deugniet toch van het lijf!" riep de ontstelde Pickwick. „De jongen is razend."

"Wat is er gebeurd?" vroegen de drie Pickwickisten tegelijk.

"Weet ik het?" antwoordde Pickwick bits. „Haal dien jongen van mij af!" Winkle vatte het lastige knaapje bij den kraag, en trok hem, in weerwil van zijn schreeuwen en tegenstribbelen, naar den anderen kant van het vertrek. „Help mij nu, om die vrouw naar beneden te brengen."

"Ik ben al beter," zei juffrouw Bardell, op flauwen toon.

"Laat mij u naar beneden brengen," zei de altijd galante Tupman.

"Dank u, mijnheer, dank u," zei juffrouw Bardell, stuipachtig snikkend, en daarop werd zij met haar aanvallig zoontje naar beneden gebracht.

"Ik kan mij niet begrijpen," zei Pickwick toen zijn vriend teruggekomen was, „ik kan mij waarlijk niet begrijpen, wat die vrouw

scheelt. Ik zei haar niets anders, dan dat ik van plan was een knecht te nemen, en toen kreeg zij op eens dien zonderlingen aanval, waarin gij haar gevonden hebt. Het is werkelijk onbegrijpelijk."

"Onbegrijpelijk," herhaalden zijn drie vrienden.

"Het bracht mij geweldig in verlegenheid," vervolgde Pickwick.

Zijn volgelingen kuchten en keken elkaar aan. Dit ontging Pickwick niet. Hij zag, dat zij hem niet geloofden; dat zij hem verdachten.

"Er staat een man in de gang te wachten," zei Tupman.

"Dat is de knecht, waarover ik sprak," zei Pickwick. „Ik had vanmorgen een boodschap naar hem gezonden. Wees zoo goed om hem boven te roepen, Snodgrass."

Snodgrass deed wat hem verzocht werd, en kort daarop trad Samuel Weller binnen.

"Gij kent mij zeker nog wel?" zei Pickwick.

"Dat zou ik denken," antwoordde Sam, vriendelijk knikkend. „Een mooie grap was dat. Maar die lange was 'jelui drieën toch te slim af — hè?"

"Praat daar nu maar niet meer over," zei Pickwick haastig. „Ik wilde over iets anders met u spreken. Ga zitten."

"Met alle plezier, mijnheer," zei Sam; en zonder een verdere uitnoodiging af te wachten, nam hij plaats op een stoel, nadat hij eerst zijn ouden witten hoed op het portaal buiten de kamer had neergelegd. „Hij is niet goed genoeg meer om te pronk te liggen, maar nog opperbest om te dragen," zei Sam. „Dat er een stuk van den rand af is, maakt hem zooveel te lichter, en de gaten zijn goed voor de luchtigheid." En Weller keek de verzamelde Pickwickisten met een vriendelijken glimlach aan.

"Wat nu de zaak betreft, waarom ik u, na overleg met deze heeren, heb laten roepen..." zei Pickwick.

"Precies, mijnheer," viel Sam hem in de rede; „kom er maar mee voor den draad, zooals de vader zei tegen het kind, dat een cent had ingeslikt."

"Wij verlangen in de eerste plaats te weten," vervolgde Pickwick, „of gij ook redenen hebt, met uw tegenwoordige betrekking ontevreden te zijn."

"Voordat ik mij daarover uitlaat, mijne heeren," antwoordde Sam, „zou ik in de eerste plaats willen weten, of gij mij een betere aan de hand kunt doen."

Een straal van zachte menschenliefde scheen over de gelaatstreken van Pickwick te spelen, toen hij zei: „Ik zelf heb

half en half besloten u in mijn dienst te nemen."

"Meent gij dat?" vroeg Sam.

Pickwick knikte.

"Loon?" vroeg Sam.

"Twaalf pond per jaar," antwoordde Pickwick.

"Kleeren?"

"Twee pakken."

"Werk?"

"Mij bedienen, en met mij en deze heeren reizen."

"Haal het bordje maar weg," riep Sam opgewonden uit. "Het huis is verhuurd, en over de voorwaarden zijn we het eens."

"Gij neemt deze betrekking dus aan?" vroeg Pickwick.

"Zeker," antwoordde Sam. "Als de kleeren mij maar half zoo goed passen als de betrekking, zal ik best tevreden zijn."

"Ik kan zeker wel getuigen van u krijgen?" zei Pickwick.

"Daar hebt gij de waardin uit „Het Witte Hert" maar naar te vragen, mijnheer," antwoordde Sam.

"Kunt gij vanavond al in dienst treden?"

"Als de livrei klaar is, kan ik haar op ditzelfde oogenblik aantrekken," antwoordde Sam met groote levendigheid.

"Kom van avond om acht uur maar terug," zei Pickwick. "Als ik goede getuigen krijg, kunt gij blijven."

Met uitzondering van één amoureuze onbezonnenheid, waaraan een noodhulpkamermeisje echter evenveel schuld had gehad als hij zelf, was Samuel's gedrag zoo onberispelijk geweest, dat Pickwick niet aarzelde hem des avonds in dienst te nemen. Met de voortvarendheid, welke dezen buitengewonen man in al zijn handelingen eigen was, bracht hij zijn nieuwen knecht zonder uitstel naar een van die geriefelijke magazijnen, waar nieuwe en gebruikte manskleeren worden verkocht; en voordat de avond viel was Weller in een nieuw pak gestoken, bestaande uit een grijzen rok met P. C. knopen, een zwarten hoed met een kokarde, een rood gestreept vest, een lichtbruine broek en slobkousen, en een aantal andere benodigdheden, te veel om te vermelden.

"Ik ben benieuwd," zei de man, die deze gedaanteverwisseling had ondergaan, toen hij den volgende morgen op de diligence naar Eatanswill plaats nam, „wat ik nu eigenlijk worden zal: een heerenknecht of een rijkknecht of een jager of een portier. Ik zie er zoo'n beetje uit als een mengelmoes van dat alles door elkaar. Maar dat doet er niet toe. Ik heb nu al vast een plei-

zierige reis, veel te zien en weinig te doen; en ik geloof dat ik het daarbij vrij lang zal kunnen uithouden. En daarom zeg ik maar: „Lang leve de Pickwickisten!"

HOOFDSTUK XIII.

Eenige mededeelingen betreffende Eatanswill, den stand der partijen aldaar, en de verkiezing van een Parlementslied, om deze oude, vaderlandslievende stad te vertegenwoordigen.

We willen rondborstig bekennen, dat wij, voordat wij de papieren der Pickwick-Club te lezen kregen nog nooit van Eatanswill hadden gehoord; en even gulhartig verklaren wij, dat wij tot nog toe vruchteloos naar bewijzen hebben gezocht, waaruit zou kunnen blijken, dat die stad werkelijk bestaat. Daar wij echter weten hoe volkomen men zich op alle berichten en aanteekeningen van den waarheidslievenden Pickwick kan verlaten, en toch in geen enkele lijst en op geen enkele kaart van de graafschappen van Engeland den naam Eatanswill hebben kunnen vinden, gelooven wij, dat Pickwick, wellicht uit kieschheid en uit angst om iemand aanstoot te geven, een verdichten naam heeft gebezigd, in plaats van den waren naam der stad te vermelden. Dit vermoeden wordt versterkt door een op zich zelf geringe, maar in verband met andere zaken gewichtige omstandigheid, namelijk, dat wij in het zakboekje van Pickwick een aanteekening vinden, dat hij op de diligence naar Norwich plaatsen had genomen, maar dat deze aanteekening later is doorgeschrapt, als wilde hij zelfs de richting verbergen, waarin de stad gelegen is. Wij zullen derhalve hieromtrent geen gissingen wagen, maar zonder uitstel met ons verhaal verder gaan, tevreden met de stof, waarmede de hoofdpersonen ons hebben voorzien.

Het blijkt dan, dat de bevolking van Eatanswill, gelijk die van vele andere kleine steden, zich zelf voor uiterst machtig en gewichtig hield, en dat iedere inwoner, overtuigd van den invloed, welken zijn voorbeeld hebben moest, zich verplicht achtte, om zich met hart en ziel aan een der twee groote partijen te verbinden, die de stad verdeelden — de Blauwen en de Bruinen. De Blauwen lieten geen gelegenheid voorbijgaan om de Bruinen, en de Bruinen om de Blauwen dwars te zitten; en het gevolg daarvan was, dat, zoo vaak de Bruinen en de Blauwen elkander op een openbare bijeenkomst, op het stadhuis, de

kermis of de markt ontmoetten, er hooge woorden, ja somtijds klappen vielen.

Bij deze oneenigheid is het bijna overbodig te zeggen, dat men in Eatanswill van alles een partijzaak maakte. Indien de Bruinen een nieuwe lantaren op de markt wilden hebben, hielden de Blauwen bijeenkomsten, om zich hiertegen te verzetten; en wanneer de Blauwen het voorstel deden, om nog een pomp in de High-street te plaatsen, stonden de Bruinen als één man op om zoo iets gruwelijks tegen te gaan. Er waren Bruine winkels en Blauwe winkels, Bruine herbergen en Blauwe herbergen, ja zelfs in de kerk had men Bruine banken en Blauwe banken.

Natuurlijk was het absoluut noodzakelijk, dat ieder van deze machtige partijen haar eigen orgaan bezat; en er werden dan ook twee nieuwsbladen in de stad uitgegeven, de „Eatanswill-Gazette” en de „Eatanswill-Independent”, waarvan het eerste de Blauwe beginselen voorstond, terwijl het tweede zich aan de Bruine had gewijd. Het waren dagbladen van de echte soort, met hoofdartikelen vol geest en vuur, waarin de tegenpartij met nimmer falenden moed werd aangevallen en gehoond. „Onze nietswaardige tijdgenoot „de Gazette,” — „dat schandelijke en laffe blad, de Independent,” — „het leugenachtige en gemeene gekrabbel van den Independent,” — het vuile schotschrift, de Gazette,” — met deze en dergelijke geestverheffende uitdrukkingen waren de kolommen van elk nummer dezer nieuwsbladen rijkelijk voorzien, waarmee zij gevoelens van de diepste bewondering en van de hevigste verontwaardiging wisten op te wekken in de harten der inwoners van Eatanswill.

Met zijn gewone schranderheid had Pickwick een bijzonder gelukkig tijdstip uitgekozen om de stad te bezoeken. Nooit had men er nog zulk een strijd gezien. Honourable Samuel Slumkey, van Slumkey-Hall, was de candidaat der Blauwen; en Horatio Fizkin Esq., van Fizkin-Lodge, nabij Eatanswill, was door zijn vrienden overgehaald, om de belangen der Bruinen te behartigen. De Gazette waarschuwde de kiezers van Eatanswill, dat de oogen, niet slechts van Engeland, maar van de geheele beschaafde wereld, op hen gevestigd waren; en de Independent wenschte zeer dringend te weten, of de kiezers van Eatanswill inderdaad zulke edele mannen waren, als hij altijd had gedacht of integendeel laffe slaven, die den naam van Engelschen en de zegeningen der vrijheid onwaardig waren. Nooit had er zulk een spanning en onrust

in de stad geheerscht.

Het was laat in den avond, toen Pickwick en zijn reisgenooten, door Sam geholpen, van de imperiaal der diligence klommen. Grootte blauwe vlaggen zwierden uit de vensters van „Het Wapen van Eatanswill,” en er waren biljetten tegen den muur geplakt, waarop met reusachtige letters te lezen stond, dat het Slumkey's Comité daar dagelijks zitting hield. Een troep leegloopers had zich op de straat verzameld en keek omhoog naar een heer op het balkon; die, hoewel hij reeds zeer schor was, met zooveel vuur een redevoering ten gunste van den candidaat Slumkey uitschreeuwde, dat zijn gezicht bloedrood werd; maar de kracht zijner argumenten werd zeer verzwakt door het onophoudelijk geroffel van vier groote trommen, welke het Fizkin's Comité op den hoek der straat had geposteerd. Naast hem stond een klein levendig mannetje, dat van tijd tot tijd zijn hoed afnam en het publiek een teeken gaf om hoera te roepen, hetgeen het dan met zeer veel geestdrift deed, zoodat de schorre heer zijn doel evengoed scheen te bereiken, als wanneer iemand hem werkelijk had kunnen verstaan.

Nauwelijks waren de Pickwickisten afgestapt, of zij waren dadelijk omringd door een dichte menigte, die een daverend gejuich aanhief, hetgeen onmiddellijk werd overgenomen door een andere menigte (want het laat het volk volkomen onverschillig waarom het juicht), zoodat het gejuich tot zulk een ontzettend triomfgeloei aangroeide, dat zelfs de schorre heer op het balkon tot zwijgen werd gebracht. Eindelijk kwam er stilte.

„Nog eens!” riep de leider op het balkon, en weer gilte het volk hoera, alsof het longen van staal en kelen van koper had.

„Slumkey boven!” hoorde men schreeuwen.

„Slumkey boven!” herhaalde Pickwick, terwijl hij zijn hoed afnam.

„Geen Fizkin!” klonk het daarop.

„Neen, geen Fizkin!” riep Pickwick.

„Hoera!” En nogmaals volgde er een gebrul, als van een heele menagerie, wanneer het vleesch wordt binnengebracht.

„Wie is Slumkey?” vroeg Tupman fluisterend.

„Ik weet het niet,” antwoordde Pickwick even zacht. „St! Vraag maar niets. Bij zulke gelegenheden is het altijd het beste, dat men doet wat de massa doet.”

„Maar als er nu eens twee partijen zijn?” merkte Snodgrass op.

„Dan schreeuwt men mee met de groot-

ste partij," antwoordde Pickwick.

Een geheel boekdeel had geen vollediger antwoord kunnen bevatten.

Zij traden het huis binnen, om vóór alles voor een nachtverblijf te zorgen.

„Kunnen wij hier bedden krijgen?" vroeg Pickwick, toen hij een kellner zag.

„Ik weet het niet, mijnheer," antwoordde de man. „Ik ben bang, dat er geen plaats meer is. Ik zal het gaan vragen." Hij ging heen, maar kwam terstond terug, om te vragen of zij „Blauw" waren.

Daar Pickwick in geen der beide candidaten eenig belang stelde, was de vraag moeilijk te beantwoorden. Gelukkig viel hem zijn nieuwe vriend Perker in.

„Kent gij een heer, die Perker heet?" vroeg hij.

„Jawel, mijnheer, de agent van den Honourable Samuel Slumkey."

„Hij is immers Blauw?"

„Jawel, mijnheer."

„Dan zijn wij ook Blauw," hernam Pickwick, maar toen hij zag, dat de man, na deze inschikkelijke verklaring, hem nog twijfelachtig bleef aankijken, gaf hij hem zijn kaartje, met verzoek dit terstond aan mijnheer Perker te overhandigen, indien deze thuis was. De kellner verwijderde zich, kwam spoedig terug, verzocht Pickwick hem te volgen, en ging hem voor naar een ruim vertrek op de eerste verdieping, waar Perker aan een lange tafel vol boeken en papieren gezeten was.

„Ah, mijn waarde heer," zei Perker opstaand, „het doet mij genoegen u te zien. Ga zitten. Gij hebt dus uw voornemen ten uitvoer gebracht, en zijt hier gekomen om een verkiezing bij te wonen?"

Pickwick knikte.

„Het is een heete strijd, mijnheer," vervolgde Perker.

„Dat doet mij genoegen," zei Pickwick, in zijn handen wrijvend. „Ik ben een vriend van warme vaderlandsliefde, op welke wijze die ook wordt uitgedrukt. Het is dus een heete strijd?"

„Dat is het," antwoordde Perker. „Wij hebben al de herbergen en koffiehuzen aan onzen kant en wij hebben onzen vijanden niets dan de bierkroegen overgelaten. Wat zegt gij van zulk een meesterlijken coup d'état — hè?" Hij zette een ver genoegd gezicht en nam een snuifje.

„En de waarschijnlijke uitslag van den strijd?" begon Pickwick.

„Is nog onzeker," viel Perker hem in de rede; „nog tamelijk onzeker. De troep van Fizkin heeft drie en dertig kiezers opgesloten in het koetshuis van „Het Witte Hert".

„In het koetshuis?" riep Pickwick verwonderd uit.

„Zij houden hen daar opgesloten tot zij hen noodig hebben," hernam Perker. „Gij begrijpt wel, dat de bedoeling daarvan is, dat wij niet met hen kunnen spreken; maar al konden wij dat, dan zou ons dat nog weinig helpen, want zij houden hen met opzet smoordronken. Een knappe kerel, die agent van Fizkin — werkelijk, een heel knappe kerel!"

Pickwick zette groote oogen op, maar zei niets.

„Wij hebben evenwel veel hoop," vervolgde Perker, bijna fluisterend. „Gisteravond hebben wij hier een gezelschap op de thee gehad — vijf en veertig vrouwen, mijnheer — en bij het afscheidnemen hebben wij ieder een groene parasol gegeven."

„Een parasol?" riep Pickwick uit.

„Ja, inderdaad, mijnheer! Vijf en veertig groene parasols, van zeven en een halven shilling het stuk. Alle vrouwen zijn op iets moois gesteld. Die parasols hebben ons veel goed gedaan — al haar mannen en de helft van haar broeders hebben die vrouwen voor ons gewonnen; kousen, flanel en al dat goed kunnen bij die parasols niet halen. Dat is een inval van mij geweest, mijnheer. Het mag regenen, hagelen of mooi weer zijn, gij kunt geen straat ver gaan, zonder een half dozijn groene parasols te ontmoeten."

Perker begon hartelijk te lachen, maar bedwong zich terstond, toen een derde binnentrad.

Deze was een lange, magere man, met rossig blond haar en een gezicht, waarin trotsche deftigheid en ondoorgrondelijke diepzinnigheid om den voorrang streeden. Hij droeg een bruine jas, een zwart lakens vest en een grijze broek. Een lorgnet hing aan een lint om zijn hals, en op zijn hoofd had hij een bijzonder lagen hoed met een breeden rand. Hij werd Pickwick voorgesteld als mijnheer Pott, de redacteur der Eatanswill-Gazette. Na eenige algemeene opmerkingen wendde Pott zich tot Pickwick, en zei met statigen ernst:

„Deze strijd wekt in de hoofdstad een bijzondere belangstelling, nietwaar, mijnheer?"

„Ik geloof van wel," antwoordde Pickwick.

„Ik heb alle reden om aan te nemen," hernam Pott, met een blik op Perker, als riep hij dezen tot getuige, „dat mijn artikel van jongstleden Zaterdag daartoe niet weinig heeft bijgedragen."

„Ik twijfel er niet aan," zei de kleine

rechtsgeleerde.

„De pers is een machtig instrument, mijnheer,” zei Pott.

Pickwick verklaarde, dat hij deze meening volkomen kon deelen.

„Maar ik meen te mogen zeggen, mijnheer,” vervolgde Pott, „dat ik de enorme macht, waarover ik de beschikking heb, nimmer heb misbruikt; dat ik het edele werktuig, dat door mij wordt gehanteerd, nimmer heb gericht tegen de eer van het openbare of individueele leven; ik meen te mogen zeggen, mijnheer, dat ik al mijn krachten heb gewijd aan — mijn pogingen — zij het dan ook nederige pogingen — om die beginselen te grondvesten — welke — die...”

Daar de redacteur der Eatanswill-Gazette in de war scheen te raken, kwam Pickwick hem te hulp, en zei: „Zeker, mijnheer, zeker.”

„En laat mij u mogen vragen, mijnheer,” hernam Pott, „als een onpartijdig persoon, hoe beschouwt men in Londen mijn strijd tegen den Independent?”

„Met de grootste belangstelling ongetwijfeld,” viel Perker hierop in, met een veelzeggenden blik, die zeker heel toevaltig was.

„Die strijd,” vervolgde Pott, „zal worden voortgezet, zoolang ik mijn gezondheid en krachten en het weinige talent, dat mij geschonken is, mag behouden. Ik zal niet rusten mijnheer, al ging ook alles onderste boven, voor ik den Independent mijn voet op den nek heb gezet. Ik zal heel Engeland toonen, mijnheer, dat het volk zich op mij kan verlaten, dat ik het niet verzaak, en dat ik, wat er ook gebeure, mijn vaderland in nood en dood trouw blijf.”

„Uw gedrag is zeer edel, mijnheer,” zei Pickwick, en drukte de hand van den heldhaftigen Pott.

„Ik zie, dat gij een man van verstand en smaak zijt, mijnheer,” hernam Pott. „Het is mij een bijzonder genoegen, dat ik niet zulk een man heb kennis gemaakt.”

„En ik,” antwoordde Pickwick, „acht mij ten hoogste vereerd door uw gunstige opinie. Vergun mij, mijnheer, u met mijn reisgenooten bekend te maken, de andere corresponderende leden der club, waarvan ik mij den stichter mag noemen.”

„Zeer gaarne,” zei Pott.

Pickwick verwijderde zich, en kwam met zijn drie vrienden terug, welke hij met alle behoorlijke plechtigheid aan den redacteur der Eatanswill-Gazette voorstelde.

„Maar nu, Pott,” zei Perker, „is de vraag: waar moeten onze vrienden blijven?”

„Wij zullen hier toch wel kunnen logeeren, zou ik denken,” zei Pickwick.

„Er is geen bed meer over, mijnheer — geen enkel.”

„Dat is buitengewoon onaangenaam,” zei Pickwick.

„Ja, buitengewoon,” herhaalden zijn medereizigers.

„Daar valt mij iets in,” zei Pott, „waarmee onze vrienden misschien geholpen zouden zijn. In „De Pauw” hebben zij nog twee bedden; en ik durf zeogen, dat het mijn vrouw een bijzonder genoegen zal zijn, mijnheer Pickwick en een zijner vrienden te ontvangen, indien de twee andere heeren zich met den knecht, zoo goed als het gaat, in „De Pauw” willen behelpen.”

Nadat Pott verscheidene malen hierop had aangedrongen, en Pickwick even zoo vele malen had verklaard, dat hij er niet aan dacht, de beminnelijke mevrouw Pott den minsten overlast aan te doen, begon men te begrijpen, dat er geen andere schikking mogelijk was. Men ging hiertoe dus over; en nadat zij tezamen in „Het Wapen van Eatanswill” het middagmaal hadden gebruikt, namen de vrienden afscheid van elkaar. Tupman en Snodgrass begaven zich naar „De Pauw”; en Pickwick en Winkle gingen met Pott naar huis, nadat zij hadden afgesproken, dat zij den volgende morgen weer in „Het Wapen van Eatanswill” zouden bijeenkomen, om met den optocht van den Honourable Samuel Slumkey naar de plaats te trekken, waar de verkiezing zou plaats vinden.

Het gezin van Pott bestond slechts uit twee personen, hij zelf en zijn vrouw. Alle mannen wier groote gaven hen tot een machtige hoogte in de wereld hebben doen stijgen, vertoonen doorgaans een kleine zwakheid, welke door het contrast, dat zij met het overige van hun karakter vormt, des te sterker uitkomt. Indien Pott een zwakheid had, bestond zij daarin, dat hij zich een klein beetje al te geduldig aan de eenigszins eigenzinnige heerschappij van zijn vrouw onderwierp. Wij voelen ons echter niet gerechtigd bijzonderen nadruk hierop te leggen, want juist bij deze gelegenheid spreidde mevrouw Pott al haar liefvalligheid ten toon om de twee heeren te ontvangen. Zij beantwoordde Pickwick's vaderlijken handdruk met betooverende vriendelijkheid, en Winkle's zwierige buiging met innemende gratie.

„Wij moeten u duizendmaal excuus vragen, mevrouw,” zei Pickwick, „dat wij u zoo overvallen.”

„O, dat is niets, mijnheer,” zei mevrouw

DE HEER EN MEVROUW POTT

Pott zeer levendig. „Ik verzeker u, dat het een feest voor mij is, als ik een nieuw gezicht zie, daar ik dag in dag uit, week in week uit, in dit vervelende huis zit, waar ik niemand ooit zie.”

„Niemand, liefste?” riep Pott schalks uit.

„Niemand dan u,” antwoordde mevrouw Pott vinnig.

„Gij begrijpt, mijnheer Pickwick,” zei Pott, om de klacht van zijn vrouw te verklaren, „dat wij ons vaak vele genoegens moeten ontzeggen, welke wij anders zouden kunnen genieten. Mijn positie als redacteur van de Eatanswill-Gazette, het aanzien, dat dit blad geniet, mijn gedurige strijd in de politiekeke...”

„Luister eens Pott!” viel zijn vrouw hem in de rede.

„Wel, vrouwtje?” zei de redacteur.

„Zoudt gij niet iets anders kunnen bedenken om over te spreken, iets waarvan ge verwachten kunt, dat de heeren er belang in stellen?”

„Maar liefste,” zei Pott zeer nederig, „mijnheer Pickwick stelt hier juist heel veel belang in.”

„Ik wensch er hem geluk mee,” zei mevrouw Pott met nadruk. „Ik voor mij sterf van verveling bij uw politiek en uw geharrewar met den Independent en al dien onzin meer. Ik verbaas mij er werkelijk over, hoe gij zoo met uw dwaasheid te koop kunt loopen.”

„Maar liefste...” begon Pott.

„Och, zwijg maar!” hernam zijn vrouw. „Speelt gij écarté, mijnheer?”

„Het zal mij zeer aangenaam zijn het van u te leeren,” antwoordde Winkle.

„Kom, zet dan dit tafeltje in den hoek, opdat wij niets meer van die akelige politiek behoeven te hooren.”

„Jane!” zei Pott tegen de meid, die de kaarsen binnenbracht, „ga eens naar het kantoor, en breng mij den jaargang van de Gazette van achttienhonderd acht en twintig. — Ik zal,” vervolgde de redacteur, zich tot Pickwick wendend, „ik zal u eens eenige hoofdartikelen voorlezen, die ik in dat jaar heb geschreven, toen de Bruinen een nieuwen tolbaas bij het tolhek hier wilden aanstellen. Ik denk wel, dat ze u zullen amuseeren.”

„Ik ben er zeer benieuwd naar,” zei Pickwick.

De jaargang werd gebracht, en de redacteur zette zich neer, met Pickwick aan zijn zijde.

Wij hebben in het zakboekje van Pickwick vergeefs gezocht naar een inhouds-

opgave van deze voortreffelijke artikelen. Wij hebben alle reden om te gelooven, dat de kracht en levendigheid van den stijl hem in verrukking brachten, vooral daar Winkle het feit heeft opgeteekend, dat zijn geëerde voorganger het grootste gedeelte van den tijd met gesloten oogen zat te luisteren.

Het bericht, dat het avondeten gereed was, deed de kaarten en de Eatanswill-Gazette neerleggen. Mevrouw Pott was zeer opgewekt en in een uitstekend humeur. Winkle had haar reeds zeer voor zich ingenomen, en zij aarzelde niet hem in vertrouwen te zeggen, dat zij Pickwick „een lieve, oude heer” vond. Het was laat in den nacht — lang nadat Tupman en Snodgrass in een afgelegen vertrekje van „De Pauw” in slaap waren gevallen — toen de twee vrienden zich ter ruste begaven. Winkle sluimerde spoedig in, maar zijn ziel bleef wakker; en lang nadat de slaap zijn oogen had geloken, zweefde nog het geelaat van mevrouw Pott in den droom voor zijn verbeelding.

Hoe romantisch zijn droomen echter ook mochten zijn, het rumoer, dat in den vroege morgen een aanvang nam, was meer dan voldoende om alle gedachten uit zijn hersenen te verdrijven, die niet in verband stonden met de thans snel naderende verkiezing.

Het geroffel van trommen, het schetteren van trompetten, het geschreeuw van mannen en jongens en het trappelen van paarden weergalmde, van het kriecken van den dageraad af, door de woelige straten, terwijl nu en dan een klein gevecht tusschen de voorposten der twee partijen aan het tooneel een aangename afwisseling verleende.

„Wel, Sam,” zei Pickwick, toen zijn knecht binnentrad, „alles is zeker al druk in de weer, niet waar?”

„Dat zou ik denken, mijnheer,” antwoordde Sam. „Er staat zooveel volk voor „Het Wapen van Eatanswill,” dat men er bijna niet door kan, en allen zijn reeds schor van het schreeuwen.”

„Zij schijnen dus zeer enthousiast te zijn,” merkte Pickwick op.

„Ontzettend,” zei Sam. „Ik heb in mijn heele leven nog nooit zoo zien eten en drinken. Het verwondert mij, dat zij er niet van barsten.”

„Dat komt door de verkeerde gastvrijheid van de burgers hier,” zei Pickwick.

„Zeer waarschijnlijk,” hernam Sam droogjes.

„Het schijnen frissche, gezonde kerels te

zijn," zei Pickwick, terwijl hij uit het venster keek.

"Frisch zijn ze zeker," antwoordde Sam. "Ik en de twee kellners uit „De Pauw" hebben al de kiezers, die daar gisteravond geleden hadden, onder de pomp afgespoeld."

"De kiezers afgespoeld?" riep Pickwick uit.

"Ja zeker," hernam de bediende. "Zij waren allen in slaap gevallen waar zij zaten; en wij hebben hen van morgen één voor één opgenomen en onder de pomp gehouden; zoodat zij nu frisch en wakker zijn. Het Comité betaalde ons voor dat karweitje een shilling per stuk."

"Is het mogelijk!" riep Pickwick vol verbazing uit.

"Wel, mijnheer," zei Sam, "waar komt gij vandaan, dat gij daarvan zoo verbaasd staat te kijken? Dat is nog niemendal."

"Niemendal?" herhaalde Pickwick.

"Wel neen," herhaalde zijn bediende. "Bij de vorige verkiezing hier heeft een van de partijen het buffetmeisje van „Het Wapen van Eatanswill" omgekocht, om 's avonds vóór den laatsten dag veertien kiezers, die daar logeerden en nog niet gekozen hadden, een slaapmiddeltje in hun punch te doen. En waarachtig, zij bleven slapen, tot de verkiezing al uren achter den rug was. Hun partij bracht nog één van de veertien op een kruiwagen naar het stembureau, maar hij was niet wakker te krijgen, en zij wilden hem niet laten stemmen. Er zat dus niets anders op, dan hem weer weg te kruien en in zijn bed te leggen."

"Zonderlinge praktijken," zei Pickwick half bij zich zelf en half tegen Sam.

"Niet half zoo zonderling, mijnheer," hernam Sam, "als iets, wat mijn eigen vader eens, tegen den tijd van een verkiezing, hier in de stad is overkomen."

"Wat was dat dan?" vroeg Pickwick.

"Wel," zei Sam, "hij was toen koetsier op een diligence tusschen hier en Londen; en toen de tijd van de verkiezing aankwam, huurde een van de partijen de diligence af, om een vrachtje kiezers van Londen te halen. Des avonds, voordat hij hen zou gaan halen, laat het Comité van de andere partij hem stilletjes roepen. Wat moest hij doen? Hij gaat, wordt binnen gelaten — een groote kamer — een massa heeren — een hoop boeken, papieren, en al dat spul. „Ha, Weller," zegt een oude heer, die in een leunstoel zat. „Blij dat ik u zie. Hoe gaat het, vriend?" — „Heel wel; dank u, mijnheer," zegt mijn vader. „De heeren ook wel?" — „Dank je, vriend," zegt de oude heer. „Ga zitten, Weller."

Mijn vader gaat zitten, en hij en de oude heer in den leunstoel blijven elkaar een poosje aankijken. — „Herkent gij mij niet?" zegt de oude heer. — „Dat kan ik juist niet zeggen," zegt mijn vader. — „Ik ken u best," zegt de heer; „ik heb u al gekend, toen gij nog zoo'n kleine jongen waart." — „Ik herinner me u toch niet," zegt mijn vader. — „Dat is vreemd," zegt de oude heer. „Ik geloof, dat gij geen goed geheugen hebt, Weller!" — „Dat heb ik ook niet," zegt mijn vader. — „Dat dacht ik wel," zegt de oude heer. Daarna schenkt hij mijn vader een glas wijn in, en begint hem in de hoogte te steken over zijn knapheid in het rijden, en praat net zoolang, tot hij mijn vader in een goede bui heeft; en op het laatst stopt hij hem een bankje van twintig pond in zijn hand. „De weg van hier naar Londen is erg slecht," zegt hij. „Ja," zegt mijn vader, „hier en daar is het een zware weg." — „Vooral daar bij het kanaal, geloof ik," zegt de oude heer. — „Dat is een leelijk eind," zegt mijn vader. — „Wat ik zeggen wil, Weller," zegt de oude heer, „gij zijt een handig koetsier, en kunt alles met uw paarden doen wat gij wilt, dat weten wij. Wij houden allen veel van u, Weller, en daarom, ingeval gij eens een ongeluk mócht krijgen, als gij met de kiezers hier naar toe komt rijden, en als het eens mócht gebeuren, dat zij in het kanaal werden gewipt zonder zich evenwel te bezeeren, dan is dat voor u." — „Gij zijt heel vriendelijk, heeren," zegt mijn vader. „Laat mij nog eens op uw gezondheid drinken!" Zoo gezegd, zoo gedaan, en toen hij zijn glas leeg had, stopte hij het geld in zijn zak en ging heen. Zoudt gij het kunnen gelooven, mijnheer," vervolgde Sam, terwijl hij zijn meester met koddige onbeschaamdheid in het gezicht keek, „dat, juist op den dag, toen hij met de kiezers hierheen kwam, de diligence net op die plek omwipte, en al de kiezers in het kanaal tuimelden?"

"Maar zij zijn er toch zeker weer uitgehaald?" vroeg Pickwick haastig.

"Ik geloof," antwoordde Sam heel langzaam, „dat er een oude heer vermist werd. Ik weet wel, dat zij zijn hoed vonden, maar ik ben er niet zeker van, of zijn hoofd er in zat. Maar wat ik raar vind, is het toeval, dat de diligence net op dien dag, en op die plek omviel, waarvan de oude heer tegen mijn vader gesproken had."

"Het is inderdaad zeer zonderling," zei Pickwick. „Maar borstel mijn hoed eens af, Sam, want ik hoor mijnheer Winkle mij roepen om te ontbijten."

Met deze woorden ging Pickwick naar beneden, waar hij in de voorkamer het ontbijt gereed en de familie reeds bijeen vond. Het ontbijt was spoedig afgeloopen; de hoeden der heeren werden met groote blauwe kokarden versierd, welke mevrouw Pott eigenhandig vervaardigd had; en daar Winkle zich had aangeboden om deze dame naar het dak van een huis, in de nabijheid van de „hustings“¹⁾ te begeleiden, begaven Pickwick en Pott zich tezamen naar „Het Wapen van Eatanswill“, waar zij juist op het oogenblik aankwamen, toen een lid van het Slumkey's Comité bezig was een redevoering te houden voor een publiek van zes kleine jongens en een meisje, die hij van tijd tot tijd met den titel van „mannen van Eatanswill“ vereerde, waarop de zes voornoemde kleine jongens telkens een luid gejuich aanhieven.

Op het achterplein vertoonden zich een aantal ondubbelzinnige bewijzen van de macht der Blauwe partij. Men zag daar een geheel leger van blauwe vlaggen, sommige met één stok, andere met twee, doch alle met spreuken voorzien, in gouden letters van vier voet hoogte. Er was ook een troep muzikanten, trompetters, horenblazers en trommelslagers; verder eenige constables²⁾ met blauwe staven, de twintig leden van het comité met blauwe sjerpen, en een drom kiezers met blauwe kokardest. Men zag er kiezers te paard, en dito te voet; een open rijtuig met vier paarden voor den Honourable Samuel Slumkey, en vier rijtuigen met twee paarden voor zijn vrienden. De vlaggen wapperden, de muzikanten speelden, de constables vloekten, de leden van het comité krakeelden, het volk schreeuwde, de paarden steigerden, en de postiljons zweetten van benauwdheid; en dat alles geschiedde enkel en alleen ter eere en ten dienste van den Honourable Samuel Slumkey van Slumkey-Hall, een der kandidaten voor de waardigheid van vertegenwoordiger van de stad Eatanswill in het Lagerhuis van het Parlement van het Vereenigde Koninkrijk.

Luid en lang was het gejuich, en aan doenlijk het zwaaien van een vlag, waarop men „Vrijheid van drukpers“ las, toen het volk beneden, het rosse hoofd van Pott voor een der vensters ontdekte; maar het geschreeuw werd nog veel geweldig, toen de honourable Samuel Slumkey zelf,

met kaplaarzen aan en een blauwe das om, te voorschijn kwam, den bovengenoemden Pott bij de hand greep, en door roerende gebaren de menigte beduidde, hoe diep hij zijn verplichting aan de Eatanswill-Gazette gevoelde.

„Is alles gereed?“ vroeg Slumkey, zich tot Perker wendend.

„Alles, mijnheer,“ antwoordde de rechtsgeleerde.

„Niets vergeten, hoop ik?“

„Niets; daar kunt gij van op aan. Aan de deur staan twintig kerels met schoon gewasschen knuisten, die u de hand kunt drukken, en zes vrouwen, met kleine kinderen op den arm, die u de wangen kunt streelen en kunt vragen hoe oud zij zijn; denk vooral om de kinderen, mijnheer, dat maakt altijd veel effect.“

„Ik zal er om denken,“ zei Slumkey.

„En misschien, mijnheer,“ vervolgde de voorzichtige rechtsgeleerde, „ik wil niet zeggen dat het volstrekt noodzakelijk is, maar indien gij er toe zoudt kunnen besluiten een van de kinderen een kus te geven, zou dat op het volk een geweldigen indruk maken.“

„Zou het niet evengoed zijn, als iemand van het comité dat deed?“ vroeg Slumkey.

„Ik vrees van niet,“ antwoordde Perker; „terwijl, als gij het zelf deelt, het u geloof ik zeer bemind zou maken.“

„Nu, dan moet het maar gebeuren,“ zei Slumkey, zijn schouders ophalend.

„Op uw plaatsen in den optocht!“ riepen de twintig leden van het comité.

Onder het gejuich der verzamelde menigte, namen de muzikanten, de constables, de leden van het comité, de kiezers te voet en te paard, en de rijtuigen hun plaatsen in. Elk rijtuig met twee paarden werd volgepakt met zooveel heeren, als er maar eenigszins in konden staan; dat, waarin Perker zich bevond, bevatte, behalve Pickwick, Tupman en Snodgrass, nog een half dozijn leden van het comité.

Er was een oogenblik van plechtige spanning, terwijl de geheele stoet stilstond, totdat Slumkey in zijn rijtuig zou zijn gestapt. Plotseling hief het volk een geweldig gejuich aan.

„Daar komt hij naar buiten,“ zei Perker in de grootste opgewondenheid, die nog was toegenomen, doordat zij uit het rijtuig niet konden zien wat er gebeurde.

Nogmaals juichte het volk, maar veel harder.

„Hij heeft de mannen een hand gegeven,“ riep de kleine rechtsgeleerde.

Nog een kreet, geweldig dan de vorige

1) Een stellige, waarop, bij verkiezingen van parlementsleden, de daarbij werkzame beamten, benevens de kandidaten en hun vrienden, plaats nemen, en van waar zij het volk toespreken. Vert.

2) Constables zijn politie-agenten.

„Hij heeft de kinderen over de wangen gestreeld,” zei Perker, bevend van spanning.

Een donderend gejuich, dat de lucht deed daveren.

„Hij heeft er een gekust,” zei Perker, vergenoegd in zijn handen wrijvend.

Een tweede uitbarsting.

„Hij kust er nog een,” zei de verheugde

nen vlaggestok een slag op zijn hoofd kreeg, die hem zijn hoed over zijn oogen deed zakken. Hij vermeldt in zijn zakboekje, dat hij plotseling een geweldig gedrang voelde, en, zonder te weten hoe, uit het rijtuig werd getild; dat hij zich daarop aan alle kanten voelde stooten en sleuren, en toen ook zelf uit alle macht van zich afstiet, om zich zijn onbekende vijanden zoo-

„DAAR KOMT HIJ NAAR BUITEN,” ZEI PERKER IN DE GROOTSTE OPGEWONDENHEID, DIE NOG WAS TOEGENOMEN, DOORDAT ZIJ UIT HET RIJTUIG NIET KONDEN ZIEN WAT ER GEBEURDE.

agent.

Een derde uitbarsting.

„Hij kust ze allemaal!” riep Perker in verrukking uit. En door het oorverdoovend gejuich der menigte begeleid, begon de stoet zich in beweging te zetten.

Hoe en waardoor deze optocht met den anderen verward geraakte, en hoe de verwarring, welke daaruit ontstond, ooit weer werd hersteld, is iets, waarvan wij geen mededeeling kunnen doen, daar bij het begin van het tumult Pickwick met een brui-

veel mogelijk van het lijf te houden; dat hij vervolgens een trap werd opgedrongen, en, toen hij eindelijk zijn hoed afnam, zag, dat hij te midden van zijn vrienden, geheel vooraan, op den linkerkant van de „hustings” stond. De rechterzijde was voor de Bruine partij bestemd, en het midden voor den Mayor¹⁾ en zijn beampten; waarvan er een — de dikke omroeper van Eatanswill — om stilte te gebieden, een geweldige

1) Mayor beteekent: burgemeester.

schel luidde, terwijl Horatio Fizkin en de Honourable Samuel Slumkey, met de hand op het hart en met de uiterste minzaamheid, stonden te buigen voor de woelende zee van hoofden onder hen, waaruit een storm van roepen, kermen, gillen, fluiten en juichen opsteeg, die een aardbeving eer zou hebben aangedaan.

„Daar zit Winkle,” zei Tupman, zijn vriend bij de mouw trekkend.

„Waar?” vroeg Pickwick, terwijl hij zijn bril opzette, dien hij onder het tumult gelukkig in zijn zak had gehad.

„Daar,” zei Tupman, „daar boven op het dak.” En waarlijk, daar zaten Winkle en mevrouw Pott, in de breede goot van een huis, zeer op hun gemak op een paar stoelen, en wuifden met hun zakdoeken, ten bewijze dat zij hun vrienden herkenden, welk compliment Pickwick beantwoordde door de dame een handkus toe te werpen.

Er was nog niets te doen, en daar een volksmenigte, wanneer zij niets te doen heeft, altijd naar eenige verstrooiing zoekt, en gaarne grappen maakt, was dit onschuldige gebaar voldoende om den spotlust gaande te maken.

„O, gij oude liefhebber!” riep een stem; „kijkt gij nog naar de meisjes?”

„Hij zet zijn bril op, om naar een getrouwde vrouw te kijken!” riep een ander.

„Ik heb al lang gezien, dat hij haar oogjes gaf,” riep een derde.

„Pott, pas op je vrouw!” schreeuwde een vierde; en daarop volgde een schaterend gelach.

Daar deze schimpscheuten gepaard gingen met eenige hatelijke vergelijkingen tusschen den achtbaren Pickwick en een ouden bok en meer van dergelijke geestigheden, en deze gezegden bovendien de strekking hadden de eer eener deugdzame dame aan te randen, voelde Pickwick zijn borst van verontwaardiging zwellen; doch daar er juist stilte werd geroepen, vergeenoegde hij zich met het volk een blik toe te werpen, waaruit meer medelijden dan gramschap sprak, hetgeen het gelach deed verdubbelen.

„Stilte!” riepen de dienaren van den Mayor.

„Whiffin, gebied stilte!” zei de Mayor, met een bij zijn hooge waardigheid passenden ernst. De cmroeper gehoorzaamde en luidde zijn schel, waarop een der toeschouwers begon te roepen: „Warme broodjes! warme broodjes!” hetgeen een nieuw gelach veroorzaakte.

„Mijne heeren!” zei de Mayor, zoo hard schreeuwend als hij kon, „mijne heeren,

kiezers van de stad Eatanswill! Wij zijn heden bijeengekomen, om een vertegenwoordiger te kiezen, in plaats van...”

Hier werd hij in de rede gevallen door een stem uit de menigte, die riep: Lang leve de Mayor en de spijkerfabriek, waarmee hij rijk is geworden!”

Deze toespeling op het beroep van den redenaar, werd door een vreugdegejuich beantwoord, dat, met het accompagnement van de schel, het overige der toespraak onverstaanbaar maakte, met uitzondering van de laatste woorden, waarin hij de vergadering bedankte voor de geduldige aandacht, waarmee zij hem had aangehoord — een dankbetuiging, die een nieuwe uitbarsting van vroolijkheid veroorzaakte, welke bijna een kwartier lang duurde.

Daarop hield een lange, magere heer, met een stijve witte das, nadat het gehoor hem verscheidene malen had toegeroepen, dat hij een jongen naar zijn huis moest sturen, om te vragen of hij zijn stem ook onder zijn hoofdkussen had laten liggen, een toespraak, waarin hij de vergadering verzocht, een achtbaar en waardig man te benoemen, ten einde de stad in het Parlement te vertegenwoordigen; en toen hij vervolgens zei, dat Horatio Fizkin daartoe de rechte man was, begonnen de Fizkinisten zoo geweldig te juichen, en de Slumkeyanen zoo hard te fluiten, dat de redenaar best een drinkliedje had kunnen zingen, in plaats van een toespraak te houden, zonder dat iemand er iets van zou hebben bemerkt.

Toen de vrienden van Horatio Fizkin hun beurt hadden gehad, kwam er aan den anderen kant van de „hustings” een kort, driftig mannetje met een rood gezicht voor den dag, om de kiezers van Eatanswill een ander en bekwamer persoon als afgevaardigde voor te stellen. En zijn toespraak zou zeer vlot zijn verlopen, indien hij niet al te driftig was geweest, om de grappen van het publiek goedgunstig op te nemen. Eerst wilde hij de personen afstraffen die hem, naar zijn meening, beleedigden; daarop wilde hij eenige heeren, die met hem op de „hustings” stonden, uitdagen; en ten slotte zag hij zich, door het geweldige tumult, genoodzaakt zijn aandoeningen door gebaren te kennen te geven, en zijn spreekplaats aan zijn plaatsvervanger af te staan, die een geschreven toespraak van een half uur voorlas, en niet wilde uitscheiden voordat hij aan het eind was gekomen, omdat hij de geheele redevoering reeds naar de drukkerij van de Eatanswill-Gazette had gezon-

den en deze haar reeds woord voor woord had afgedrukt.

Daarop kwam Horatio Fizkin te voorschijn, om de kiezers van Eatanswill toe te spreken; maar nauwelijks had hij eenige woorden uitgebracht, of het muziekkorps der Slumkeyan begon zoo geweldig te blazen en te trommelen, dat de kracht, die zij des morgens ontwikkeld hadden, bij deze vergeleken, slechts kinderspel was. Als dank hiervoor begonnen de Bruinen met vuisten, knuppels en vlaggestokken op de Blauwen los te slaan, waartegenover de Blauwen door daden van het voornemen blijk gaven hun lastige bureu, de Bruinen, geheel te verdrijven; en dit was het begin van een geduchte kloppartij, die geruimen tijd voortduurde, daar het volstrekt niets hielp, dat de Mayor zijn twaalf constables beval, de belhamels, die nagenoeg tweehonderd en vijftig in getal waren, in hechtenis te nemen. Al deze tegenspoed maakte Horatio Fizkin en zijn vrienden dol en razend, zoodat Fizkin eindelijk zijn mededinger Slumkey ging vragen, of de muzikanten op zijn bevel speelden. Slumkey weigerde eenig antwoord op deze vraag te geven, en dit maakte Fizkin zoo driftig, dat hij Slumkey zijn vuist onder den neus hield, waarop Slumkey hem dadelijk een uitdaging naar het hoofd wierp, en op leven en dood met hem wilde duelleeren. Deze schennis van alle bestaande regels en gebruiken deed den Mayor tusschenbeide komen, die bevel gaf een fantasie op de schel te spelen, en verklaarde dat hij Fizkin en Slumkey beide voor zich zou laten verschijnen en hen onder eede zou laten verklaren, dat zij zich van alle gewelddadigheden zouden onthouden. Op dit dreigement kwamen de aanhangers der kandidaten tusschenbeide, en nadat de vrienden van elk der partijen weer twee aan twee ongeveer een uur lang met elkander hadden staan twisten, nam Fizkin zijn hoed voor Slumkey, en Slumkey den zijnen voor Fizkin af, hielden de muzikanten op, kwam het volk eenigermate tot rust, en kon Fizkin met zijn redevoering verder gaan.

De toespraken der twee kandidaten, in andere opzichten zeer verschillend, kwamen in één punt met elkander overeen, namelijk hierin, dat zij den verdiensten der kiezers van Eatanswill de eerbiedigste hulde bewezen. Ieder verklaarde volmondig, dat er in de geheele wereld geen verstandiger, edeldenkender, rechtschapener, onbaatzuchtiger mannen te vinden waren, dan zij, die beloofd hadden voor hem te stemmen, en beide gaven tevens eenigszins

bedekt hun vermoeden te kennen, dat de kiezers van de andere partij ongetwijfeld ernstige gebreken hadden, die hen voor de uitoefening hunner gewichtige functie volkomen ongeschikt maakten. Fizkin verklaarde, dat hij bereid was alles te doen wat men verlangde, en Slumkey, dat hij besloten had niets te doen dan alles wat men van hem eischte. Doch beide zeiden, dat niets op de wereld hun zoozeer ter harte ging, als de nijverheid, de fabrieken, de handel en de bloei van Eatanswill. En iedere spreker eindigde zijn toespraak met de verzekering, dat hij in zijn ziel overtuigd was, dat niemand anders dan hij zou worden gekozen.

De handen werden opgestoken; en de Mayor verklaarde, dat de Honourable Samuel Slumkey van Slumkey-Hall door de meerderheid was gekozen. Fizkin kwam tegen deze beslissing op, en eischte dat er een schriftelijke stemming zou worden gehouden, waartoe dan ook besloten werd. Daarop werd de Mayor, uit naam der vergadering, bedankt voor de bekwaamheid, waarmee hij de vergadering had geleid; voor welke dankbetuiging de Mayor wederom zeer nederig zijn erkentelijkheid betuigde, zonder er van te gewagen, dat de vergadering zich niet het minst aan hem en zijn leiding had gelieven te storen.

Zoo lang het stemmen duurde, verkeerde de stad in een koortsachtige spanning. Iedereen was even royaal en onbaatzuchtig. In alle herbergen waren geestrijke dranken gratis te verkrijgen, en in alle straten reden wagens op en neer, ten dienste van die stemgerechtigden, die plotseling door een duizeling werden overvallen — een epidemie, welke op een ontzettende wijze onder de kiezers heerschte, en waardoor zij dikwijls bewusteloos op de stoepen bleven liggen. Een klein aantal kiezers wachtte tot den laatsten dag, voor zij hun stemmen lieten noteeren. Het waren nadenkende, nauwkeurig berekenende mannen, die nog niet door de bewijsvoeringen van een der beide partijen overtuigd waren, hoewel zij verscheidene malen met beide hadden onderhandeld. Een uur vóór het sluiten van de stemlijst, verzocht Perker de eer te mogen hebben, deze verstandige, edele vaderlandslievende mannen nog eens afzonderlijk te spreken. Zijn verzoek werd ingewilligd. Zijn bewijsvoeringen waren kort, maar bondig. De kiezers gingen gezamenlijk naar het stembureau, en kort daarop hoorde men, dat de Honourable Samuel Slumkey van Slumkey-Hall was gekozen.

HOOFDSTUK XIV.

Bevattende een korte beschrijving van het gezelschap in „De Pauw“, en een verhaal van een handelsreiziger.

Na het aanschouwen van den strijd en de woelingen op politiek gebied, is het aangenaam terug te keeren tot de vreedzame rust van het huiselijke leven. Hoewel Pickwick werkelijk van geen der beide partijen een ijverig aanhanger was, had de geestdrift van Pott hem toch voldoende angevuurd om zijn geheelen tijd en zijn geheele opmerkzaamheid te wijden aan de gebeurtenissen, waarvan het vorige hoofdstuk een beschrijving geeft, ontleend aan zijn eigen aantekeningen. Terwijl hij aldus bezig was, zat Winkle ook niet stil, daar hij al zijn tijd doorbracht met aangename wandelingen en kleine uitstapjes met Mevrouw Pott, die nooit naliet, wanneer zich een gelegenheid voordeed, eenige troost te zoeken in de vervelende eentonigheid, waarover zij voortdurend klaagde. Daar deze beide heeren dus geheel thuis waren bij den Redacteur, zagen Tupman en Snodgrass zich grootendeels aan hun eigen lot overgelaten. Daar zij slechts weinig belang stelden in publieke aangelegenheden, brachten zij hun tijd hoofdzakelijk door met de vermaken, die „De Pauw“ opleverde en die zich bepaalden tot een biljart op de eerste verdieping en een kegelbaan achter op de binnenplaats. In de kennis en de fijnheden dezer beide spelen, die veel diepzinniger zijn dan gewone menschen vermoeden, werden zij langzamerhand ingewijd door Weller, die in zulke spelen een meester was. Zoo konden zij, niettegenstaande zij grootendeels beroofd waren van de gezelligheid en het genoegen van Pickwick's gezelschap, toch hun tijd zoek brengen en maken, dat zij zich niet verveelden.

's Avonds echter had „De Pauw“ aantrekkelijkheden, die de twee vrienden in staat stelden zelfs de uitnoodigingen te weerstaan van den begaafden, hoewel prozaïschen Pott. Alsdan was de gelagkamer gevuld met een gezelligen kring van lieden, wier karakters en manieren Tupman met genoeg gadesloeg, en wier gezegden en handelingen Snodgrass gewoon was op te teekenen.

De meeste menschen weten wel, wat voor plaatsen gelagkamers gewoonlijk zijn. Die van „De Pauw“ verschilde niet aanmerkelijk van de meeste dier vertrekken; dat wil zeggen, het was een groote, ongezellige

ruimte, waarvan de meubels hun besten tijd hadden gehad, met een groote tafel in het midden en verschillende kleinere in de hoeken; een ruime sorteering stoelen van verschillend model, en een oud Smyrnaasch tapijt, dat met de kamer vergeleken bijna even groot was als een dameszakdoek met betrekking tot den vloer van een schildwachthuisje. De muren waren versierd met een paar groote kaarten; en verscheidene afgedragen, ruige overjassen met verfrommelde kragen, hingen aan een langen kapstok in een hoek. De schoorsteenmantel was versierd met een houten inktkoker, bevattende een stukje van een pen en een halven ouwel; een reisgids en een adresboek; een geschiedenis van het graafschap en het stoffelijk overschot van een forel in een glazen doodkist. De atmosfeer was doortrokken van tabaksrook, welks wolken een smoëzelige tint hadden gegeven aan de geheele kamer en vooral aan de stoffige roode gordijnen voor de vensters. Op het buffet lagen of stonden een menigte verschillende artikelen dooreen, waarvan eenige groezelige olie- en azijnfleschjes, een paar koetsiersbokken, twee of drie zweepen, een gelijk aantal reisdekens, een blaadje met messen en vorken en de mosterd het meest in het oog vielen.

Hier zaten Tupman en Snodgrass op den avond na het einde der verkiezing met verscheidene andere tijdelijke bewoners te rooken en te drinken.

„Komaan, heeren,” zei een dik, gezond persoon van ongeveer veertig jaar, met slechts één oog — een zeer zwart oog, dat schitterde met een schelmsche uitdrukking van scherts en goed humeur — „op onze eigen edele persoonjes, heeren. Dien toast stel ik altijd het gezelschap voor en zelf drink ik op Mary. Is 't niet Mary?”

„Loop rond, akelige vent,” zei het dienstmeisje, toch klaarblijkelijk niet weinig gestreeld door het compliment.

„Ga niet weg, Mary,” zei de zwartoogige man.

„Laat me met rust, brutale kerel,” zei de jongedame.

„Wacht maar,” zei de éénoogige man, het meisje achterna roepend, terwijl zij de kamer uitging; ik kom straks wel eens bij je, Mary, houd maar goeden moed.” Hierop knikte hij naar het gezelschap met zijn ééne oog, tot onuitsprekelijk genoegen van een bejaard persoon met een vuil gezicht en een steenen pijp.

„Gekke schepsels, die vrouwen,” zei de man met het vuile gezicht na een pauze.

„Dat is maar al te waar,” zei een man

met een vuurrood gezicht achter een sigaar.

Na deze korte filosofie ontstond er weer een pauze.

„Toch zijn er nog gekker dingen dan vrouwen in de wereld,” zei de man met het zwarte oog, terwijl hij een lange Goudsche pijp met een enormen kop stopte.

„Zijt gij getrouwd?” vroeg de man met het vuile gezicht.

„Daar kan ik geen ja op zeggen.”

„Dat dacht ik wel.” Hier begon de man met het vuile gezicht uitbundig te lachen over zijn eigen antwoord, terwijl een man met een zoetsappige stem en zachtzinnig gelaat, die het altijd gaarne met iedereen eens was, met die vroolijkheid instemde.

„Op de keper beschouwd, zijn de vrouwen een groote steun en een groot gemak in ons leven, heeren,” zei de dweepzieke Snodgrass.

„Dat zijn zij,” zei de zachtzinnige man.

„Wanneer zij goed geluimd zijn,” viel de man met het vuile gezicht in.

„Dat is ook weer waar,” zei de zachtzinnige.

„Ik verwerp die beperking,” zei Snodgrass, wiens gedachten zich snel op Emilia richtten. „Ik verwerp ze met verachting — met verontwaardiging. Toon mij den man, die iets heeft te zeggen tegen de vrouwen als vrouwen, en ik verklaar ronduit, dat hij geen man is.” Dit zeggend, nam Snodgrass zijn sigaar uit zijn mond en sloeg hard met zijn vuist op de tafel.

„Dat is een flinke, gezonde redeneering,” zei de zachtzinnige man.

„Die een stelling bevat, waarvan ik de waarheid ontken,” zei die met het vuile gezicht.

„En er is zeker veel waars in hetgeen gij opmerkt,” zei de zachtzinnige heer.

„Op uw gezondheid, mijnheer,” zei de reiziger met het eene oog, terwijl hij Snodgrass goedkeurend toeknikte. Snodgrass beantwoordde het compliment.

„Ik hoor altijd gaarne een goede redeneering,” ging de reiziger voort, „een scherpzinnige, zooals deze; het is zeer leerrijk. Maar deze kleine redetwist over vrouwen deed mij denken aan een verhaal, dat ik een ouden oom van mij heb hooren vertellen en daarom zei ik ook zooeven, dat men soms gekkere dingen kan aantreffen dan vrouwen.”

„Dat verhaal zou ik wel eens willen hooren,” zei de roode man met de sigaar.

„O ja?” was het eenige antwoord van den reiziger, die voortging met hevig te rooken.

„Ik ook,” zei Tupman, die voor het eerst sprak. Hij was altijd begeerig zijn voorraad kennis te vermeerderen.

„Gij ook? Welnu, dan zal ik het vertellen. Neen, ik doe het niet. Ik weet, dat gij het niet gelooven zoudt,” zei de man met het schelmsche oog, terwijl hij daarmede schelmscher keek dan ooit.

„Wanneer gij zegt, dat het waar is, zal ik het natuurlijk gelooven,” zei Tupman.

„Goed, onder die voorwaarde zal ik het vertellen,” antwoordde de reiziger. „Hebt gij ooit gehoord van het groote handels-huis van Bilson en Slum? Maar dat komt er ook niet op aan, omdat zij al lang hun zaak aan kant hebben gedaan. Het is tachtig jaar geleden, sedert de gebeurtenis plaats had met een reiziger van dat huis, maar hij was een speciale vriend van mijn oom; en mijn oom vertelde het verhaal aan mij. Het is wel een rare naam, maar hij placht het te noemen

Het verhaal van den handelsreiziger.

en het ongeveer op deze wijze te vertellen:

Op een winteravond, omstreeks vijf uur, juist toen het donker begon te worden, had men een man in een sjees kunnen zien, zijn afgemat paard voortdrijvend op den weg, die over Marlborough Downs naar Bristol leidt. Ik zeg, dat men hem had kunnen zien en twijfel niet, dat men hem gezien zou hebben, indien iemand, een blinde uitgezonderd, toevallig langs dien weg gekomen was, maar het weer was zoo slecht en de avond zoo koud en nat, dat er alleen maar water op den weg was, en zoo sukkelde onze reiziger eenzaam en treurig voort. Indien een of andere handelsreiziger uit dien tijd de kleine sjees met haar bruingeel onderstel en roode wielen, en de koppige, kribbige, vlugge, kastanjebruine merrie, die deed denken aan een kruising tusschen een slagerspaard en een pony van een postkarretje, had gezien, zou hij dadelijk geweten hebben, dat die reiziger niemand anders was dan Tom Smart van het groote huis van Bilson en Slum, Cateaton Street, City. Daar er echter geen handelsreiziger was, die hem zag, wist niemand er iets van; en zoo gingen Tom Smart en zijn bruingele sjees met de roode wielen en de koppige, snelloopende merrie samen voort, terwijl zij het geheim voor zich hielden en niemand er een zier van te weten kwam.

Er zijn verscheidene aangenamer plaatsen op deze sombere wereld dan Marlborough Downs, wanneer het hard waait; en

wanneer gij bovendien een somberen winteravond uitkiest, een doorweekten, modderigen weg en een kletterenden regen, en in eigen persoon er eens de proef van neemt, zult gij de volle waarheid van deze opmerking gevoelen.

De wind blies, niet den weg op of af, hoe wel dat al erg genoeg kan zijn, maar dwars er over heen, terwijl hij den regen een schuine richting gaf, gelijk die van de lijnen, welke men op school in de schrijfboeken placht te trekken om den jongens de juiste richting der letters aan te geven. Voor een oogenblik bedaarde hij wel eens even, en verkeerde de reiziger in het bedrieglijk geloof, dat de wind, uitgeput door zijn vorige woede, zich stil ter ruste had begeven, wanneer hoe-oe-oe... hij zich weer huilend en fluitend in de verte deed hooren, loeiend over de heuveltoppen nader kwam, over de vlakke vloog en in lawaai en heftigheid toenam, totdat hij met een forschen stoot tegen man en paard aanwoei, hun den scherpen regen in de ooren dreef en hen tot in merg en been met zijn kouden adem doordrong; om eindelijk met een oorverdoovend geraas tot op verren, verren afstand langs hen heen te gieren, alsof hij hun zwakheid bespotten en zegevierde in het bewustzijn van zijn eigen macht en sterkte.

De kastanjebruine merrie plaste voort door dik en dun, met hangende ooren, nu en dan haar kop omhoog werpend, als om haar misnoegen uit te drukken over dit zeer onheusche gedrag der elementen, maar niettemin den pas er goed inhoudend, totdat een windvlaag, heviger dan een tevoren, haar plotseling deed stilstaan en haar pooten stevig op den grond deed zetten, om te verhinderen dat zij omverwoei. Het was zeer gelukkig, dat zij dit deed, want indien zij omgewaaid was, zouden zij en Tom Smart zeker zijn voortgerold tot het einde van de wereld, of tot de wind bedaarde was, zoo licht was de kribbige merrie, zoo licht was de sjees en zoo licht was ook Tom Smart; en in beide gevallen is het waarschijnlijk, dat noch de kribbige merrie, noch de bruingele sjees met de roode wielen, noch Tom Smart ooit weer geschikt voor den dienst zouden zijn geweest.

„Wel, wel, de duivel hale me,” zei Tom Smart (die soms een leelijke manier van vloeken had), „de duivel hale me, als dit niet plezierig is; waai maar op!”

Gij zult mij zeer waarschijnlijk vragen, waarom Tom Smart, die al genoeg doorgevaaid was, den wensch uitte, nog eens de-

zelfde handeling te ondergaan. Dat kan ik niet zeggen; al wat ik weet is, dat Tom Smart het deed, of ten minste, dat hij altijd aan mijn oom vertelde, dat hij het deed, en dat komt op hetzelfde neer.

„Waai maar op,” zei Tom Smart; en de merrie hinnikte, alsof zij het er geheel mee eens was.

„Moed maar, oudje,” zei Tom, terwijl hij de merrie op den hals klopte met het eind van zijn zweep. „Verder te reizen op een avond als dezen is niet te doen; wij zullen onzen intrek nemen in de eerste herberg, waar wij aankomen, en dus hoe sneller je gaat, hoe eerder het gedaan is. Heila, oudje, zachtjes, zachtjes!”

Of de koppige merrie voldoende bekend was met den klank van Toms stem om zijn bedoeling te begrijpen, dan wel, of zij het kouder vond, wanneer zij stilstond dan wanneer zij voortliep, kan ik natuurlijk niet zeggen. Wel kan ik zeggen, dat Tom nauwelijks uitgesproken had, of zij spitste de ooren en schoot vooruit met een snelheid, die de sjees zoo deed ramelen, dat men gevreesd zou hebben, dat alle roode spaken over het veen van Marlborough Downs zouden zijn gevlogen; en zelfs Tom, hoe goed hij ook rijden kon, was niet bij machte haar tot staan te brengen of den pas te doen inhouden, tot zij vanzelf stilhield voor een herberg aan den rechterkant van den weg, ongeveer drie minuten van het einde der Downs.

Tom wierp een haastigen blik op het bovenste gedeelte van het huis, terwijl hij den stalknecht de teugels toewierp en de zweep in den bok stak. Het was een vreemd, oud gebouw, gemaakt van planken, doorschoten met dwarsbalken, met spitse, ver vooruitstekende vensters, een lage deur met een donker voorportaal en een trapje van enkele diepe treden, dat men af moest dalen om binnen te komen. Toch zag de herberg er gezellig uit, want er was een vroolijk licht in de gelagkamer, dat een helder schijnsel over den weg zond en zelfs de heg aan den overkant verlichtte; en ook scheen er een rood flikkerend licht door een ander venster, nu eens nauwelijks merkbaar, dan weer sterk schitterend door de opengeschoven gordijnen, waaruit men af kon leiden, dat er binnen een vroolijk vuurtje brandde. Terwijl Tom deze bijzonderheden met het oog van een ervaren reiziger opmerkte, steeg hij uit de sjees zoo vlug als zijn halfbevoren ledematen het toelieten, en ging het huis binnen.

In minder dan vijf minuten had Tom het

zich behaaglijk gemaakt in het vertrek tegenover de gelagkamer — dezelfde kamer, waar hij gemeend had, dat het vuur brandde — voor een knappend vuur, bestaande uit iets minder dan een schepel kolen, en hout genoeg om er een half dozijn fatsoenlijke kruisbessenstruiken van te maken, opgestapeld tot halverwege den schoorsteen en knappend en knetterend met een geluid, dat alleen reeds elk redelijk mensch tot in zijn binnenste zou hebben verwarmd. Dit was gezellig, maar het was nog niet alles, want een knap gekleed meisje met stralende oogen en sierlijke enkels, legde een zeer helder wit laken op de tafel; en terwijl Tom met zijn gepantoffelde voeten op het haardscherm en met zijn rug naar de geopende deur zat, zag hij in den spiegel boven den schoorsteenmantel een bekoorlijke weerkaatsing van de gelagkamer, met heerlijke rijen groene flesschen met gouden etiketten, in gezelschap van geconfijte vruchten, kazen, gekookte hammen en stukken rundvleesch, alles op de meest aanlokkelijke wijze uitgestald op planken. Dat was óók gezellig, maar zelfs dat was nog niet alles; want in de gelagkamer zat voor het behaaglijkste vuurtje en aan het keurigste tafeltje, dat men zich denken kan, een bevallige weduwe van ongeveer achtenveertig jaar thee te drinken. Zij had een even gezellig uiterlijk als de gelagkamer en was klaarblijkelijk de vrouw des huizes en de eigenares van al die heerlijkheden. Er was slechts één schaduwzijde aan de schoonheid van het geheele tafereel: een lange man — een zeer lange man — in een bruine jas met glimmende knopen, met zwarte bakkebaarden en golvend zwart haar, die met de weduwe aan de thee zat, en die, zooals men gemakkelijk kon opmerken, aardig op weg was haar over te halen niet langer weduwe te blijven, maar hem het voorrecht te verleenen zijn verdere levensdagen in die gelagkamer door te brengen.

Tom Smart was geenszins jaloersch van aard, maar de man met de bruine jas en de glimmende knopen wekte op de een of andere manier het weinigje kwaadaardigheid op, dat Tom in zich had, en maakte, dat hij zich zeer verontwaardigd gevoelde; te meer, daar hij nu en dan van zijn plaats voor den spiegel zekere teedere vertrouwelijkheden kon opmerken tusschen den langen man en de weduwe, die duidelijk bewezen, dat hij even hoog in haar gunst stond als hij lang was. Tom hield van heete punch — ik durf zeggen, dat hij er zeer veel van hield — en nadat hij gezorgd had,

dat de kribbige merrie goed voer en goed stroo had, en hij zelf het lekkere, heete maaltje, dat de weduwe eigenhandig voor hem had klaargemaakt, tot het laatste stukje toe had opgegeten, bestelde hij er een glas van om eens te proeven. Nu, indien er op het gebied van huishoudelijke kunst iets was, dat de weduwe beter kon klaarmaken dan iemand anders, dan was het punch; en het eerste glas smaakte Tom zoo bijzonder lekker, dat hij zoo spoedig mogelijk een tweede bestelde. Heete punch is een goed ding, heeren — een buitengewoon goed ding in elke omstandigheid — maar in die gezellige, oude kamer, voor het knappende vuur, terwijl de wind buiten zoo hard loeide, dat het hout van het oude huis er van kraakte, vond Tom ze bijzonder heerlijk. Hij bestelde nog een glas, en vervolgens nog een — ik weet niet zeker, of hij er daarna nog een bestelde — maar hoe meer punch hij dronk, hoe meer hij aan den langen man dacht.

„De drommel hale dien vlegel!” zei Tom tot zich zelf, „wat heeft hij in die gezellige gelagkamer te maken? En dan nog wel zoo’n leelijke kerel!” zei Tom. „Als de weduwe eenigen smaak had, zou zij toch zeker wel een beteren man kunnen krijgen.” Hierop gingen Toms oogen van den spiegel boven den schoorsteenmantel naar het glas op de tafel, en daar hij voelde, dat hij langzamerhand sentimenteel werd, leidde hij het vierde glas en bestelde een vijfde.

Tom Smart, heeren, had altijd een voorliefde gehad voor een herberg. Het was al lang zijn ideaal geweest in zijn eigen gelagkamer te staan met een groene jas, een kniebroek en kaplaarzen. Hij stelde er zich veel van voor te presideeren bij feestmaalen, en had dikwijls gedacht, hoe goed hij in zijn eigen gelagkamer de gesprekken zou kunnen leiden en wat een goed voorbeeld hij zijn klanten in het drinken zou kunnen geven. Al deze dingen kwamen Tom weer voor den geest, terwijl hij bij het knetterende vuur heete punch zat te drinken, en hij voelde zich terecht verontwaardigd, dat de lange man aardig op weg was aan het hoofd te komen van zulk een uitstekende zaak, terwijl hij, Tom Smart, er even ver vandaan was als ooit. Nadat hij nu bij de twee laatste glazen had overwogen, of hij niet volkomen in zijn recht was met den langen man twist te zoeken, omdat deze het er op toellegde bij de vroolijke weduwe in de gunst te komen, kwam hij ten slotte tot het bevredigende besluit, dat hij een erg misdeeld, rampzalig

EEN MERKWAARDIG MEUBELSTUK

mensch was en dat hij maar naar bed moest gaan.

Het knappe dienstmeisje ging Tom voor op een breede en ouderwetsche trap, terwijl zij haar hand om de kaars hield, om deze te beschutten tegen den tocht, die in zulk een oud gebouw gelegenheid genoeg zou hebben gehad om zich te verlustigen, zonder de kaars uit te blazen; maar die ze toch uitblies en daardoor Toms vijanden

kostschool gemakkelijk had kunnen dienen, om niets te zeggen van een paar eiken linnenkasten, die het goed van een klein leger hadden kunnen bevatten; maar wat Toms aandacht het meest trok, was een zonderlinge stoel, grof van uiterlijk en met een hoogen rug, vreemdsoortig snijwerk, en een gebloemd damasten kussen, waarvan de pooten zorgvuldig in rood laken gewikkeld waren, alsof hij jicht in zijn teenen had. Van

DE STOEL BLEEF EEN LEELIJKE, OUDE HEER; EN WAT NOG ERGER WAS, HIJ KNIPOOGDE TEGEN TOM SMART.

aanleiding gaf te beweren, dat hij, en niet de wind, de kaars had uitgeblazen en dat, terwijl hij deed, alsof hij ze weer aan wilde steken, hij het meisje kuste. Hoe het ook zij, er werd weer licht gemaakt en Tom werd door een doolhof van gangen en een labyrinth van kamers naar het vertrek geleid, dat voor zijn ontvangst gereed was gemaakt, waarna het meisje hem goedenacht wenschte en alleen liet.

Het was een ruime kamer met groote kasten en een bed, dat voor een geheele

elken anderen stoel zou Tom eenvoudig gedacht hebben: „Wat een rare stoel!” en daarmee afgeloopen; maar deze stoel had iets bijzonders, dat Tom niet onder woorden kon brengen; hij had iets zoo zonderlings en was zoo verschillend van alle andere meubels, die hij ooit gezien had, dat hij er op vreemde wijze door geboeid werd. Hij ging bij het vuur zitten en staarde een half uur lang naar den ouden stoel. Het was zulk een vreemd, oud meubelstuk, dat hij er zijn oogen niet kon afhouden.

„Wel, wel,” zei Tom, terwijl hij zich langzaam uitkleedde en den geheelen tijd naar den ouden stoel bleef kijken, die met een geheimzinnig voorkomen bij het bed stond. „Ik heb van mijn leven zoo iets raars nog niet gezien. Heel raar,” zei Tom, die een beetje wijsgeerig was geworden door de punch, „heel raar”. Tom schudde het hoofd met een uitdrukking van diepen ernst op zijn gelaat en keek weer naar den stoel. Hij kon er maar niets van begrijpen, ging naar bed, dekte zich warm toe en viel in slaap.

Ongeveer een half uur later werd Tom verschrinkt wakker uit een verwarden droom van lange mannen en glazen punch, en het eerste voorwerp, dat zich aan zijn ontwaakte verbeelding voordeed, was de zonderlinge stoel.

„Ik wil er niet meer naar kijken,” zei Tom tot zich zelf, kneep zijn oogen dicht, en trachtte zich te verbeelden, dat hij weer insliep. Maar jawel, niets dan rare stoelen dansten voor zijn oogen, wierpen hun pooten in de lucht, sprongen over elkaars rug en maakten allerlei fratsen.

„Ik kan even goed naar één echten stoel kijken, als naar twee of drie dozijn, die alleen maar in mijn verbeelding bestaan,” zei Tom, zijn hoofd uit de dekens stekend. Daar stond de stoel, duidelijk zichtbaar bij het licht van den haard, en even uitdagend als te voren.

Tom keek er naar; en plotseling scheen de stoel een buitengewone verandering te ondergaan. Het snijwerk in den rug nam langzamerhand de trekken en de uitdrukking aan van een oud, gerimpeld gezicht; het damasten kussen werd een ouderwetsch vest; de ronde pooten veranderden in een paar voeten, in roode pantoffels gestoken en de geheele stoel zag er uit als een zeer leelijke, oude man uit de vorige eeuw, met zijn handen in de zij. Tom ging recht op in bed zitten en wreef zijn oogen, om de zinsbegoocheling te verdrijven. Maar neen; de stoel bleef een leelijke, oude heer; en wat nog erger was, hij knipoogde tegen Tom Smart.

Tom was van nature een brutale, onverschillige kerel, en had bovendien vijf groote glazen punch op; dientengevolge werd hij, hoewel in het begin een beetje verschrinkt, tamelijk verontwaardigd, toen hij den ouden heer zoo onbeschaamd naar hem zag lonken en loeren. Ten slotte besloot hij het niet langer te dulden; en daar het oude gezicht nog even snel als te voren bleef knipoogen, zei Tom op een zeer kwaden toon:

„Wat duivel, waarom knipoogt gij toch tegen mij?”

„Omdat ik er zin in heb, Tom Smart,” zei de stoel, of de oude heer, zooals gij hem belieft te noemen. Hij hield echter op met knipoogen, toen Tom sprak, en begon te grijnzen als een afgeleefde aap.

„Hoe weet gij mijn naam, oude snaak?” vroeg Tom, vrij onthutst, hoewel hij zich trachtte goed te houden.

„Kom, kom, Tom,” zei de oude heer, „zoo spreekt men niet tegen massief mahoniehout. Drommels, gij kondt mij niet met minder respect behandelen, als ik maar gefineerd was.” Toen de oude heer dit zei, keek hij zoo woedend, dat Tom bang begon te worden.

„Het was mijn bedoeling niet, u met minachting te behandelen, mijnheer,” zei Tom op een veel onderdaniger toon dan eerst.

„Zoo, zoo,” zei de oude kwant, „dat kan wel zijn — dat kan wel zijn. Tom —”

„Mijnheer —”

„Ik weet alles van u af, Tom, alles. Gij zijt zeer arm, Tom.”

„Dat is zeker,” zei Tom Smart, „maar hoe komt gij daaraan?”

„Dat komt er niet op aan,” zei de oude heer, „gij houdt veel te veel van punch, Tom.”

Tom Smart wilde juist verklaren, dat hij sinds zijn laatsten verjaardag geen druppel meer geproefd had, maar toen zijn oogen die van den ouden heer ontmoetten, keken die zoo onderzoekend, dat Tom bloosde en zweeg.

„Tom,” zei de oude heer, „die weduwe is een knappe vrouw — een bijzonder knappe vrouw — is 't niet Tom?” Hierop sloeg de oude zijn oogen omhoog, stak een van zijn versleten beenen in de lucht en keek zoo onhebbelijk verliefd, dat het Tom bepaald begon te walgen; en dan nog wel op dien leeftijd!

„Ik ben haar beschermer, Tom,” zei de oude heer.

„Zoo?” antwoordde Tom Smart.

„Ik heb haar moeder gekend en haar grootmoeder. Zij hield heel veel van mij — en heeft dit vest voor mij gemaakt.”

„Werkelijk?” vroeg Tom.

„En deze schoenen,” zei de oude, terwijl hij een der roodlakensche omwindsels in de hoogte stak, „maar spreek er niet over. Ik zou niet graag willen, dat het bekend werd, dat zij zooveel van mij hield. Het zou onaangenaamheden in de familie kunnen veroorzaken.”

Toen de oude schelm dit zei, keek hij zoo verbazend brutaal, dat Tom Smart, zoo-

als hij later verklaarde, hem zonder zelf-verwijt had kunnen ranselen.

„Ik ben in mijn tijd een groote lieveling der vrouwen geweest, Tom,” zei de losbandige, ouwe zwierbol; „honderden knappe vrouwen hebben uren lang op mijn schoot gezeten. Wat zegt gij daar wel van, honds-vot?” De oude heer wilde juist nog eenige heldenfeiten uit zijn jeugd opsommen, toen hij zoo hevig begon te kraken, dat hij niet kon voortgaan.

„Dat is uw verdiende loon, oude jongen,” dacht Tom Smart, maar hij zei niets.

„Hè!” zei de oude heer, „daar heb ik tegenwoordig veel last van. Ik begin oud te worden, Tom, en ben bijna al mijn sporten kwijt. Ik heb ook een operatie ondergaan, — er moest een stukje in mijn rug worden gezet — ik vond het een zware beproeving, Tom.”

„Dat geloof ik graag, mijnheer,” zei Tom.

„Maar,” zei de oude heer, „dat is nu de quaestie niet, Tom. Ik wil, dat gij met de weduwe trouwt.”

„Ik, mijnheer?”

„Gij.”

„God zegene uw eerwaarde lokken,” zei Tom, (de oude heer had nog eenige verspreide paardenharen over) — „God zegene uw eerwaarde lokken, maar zij zou mij niet willen hebben.” Hier zuchtte Tom onwillekeurig, terwijl hij aan de gelagkamer dacht.

„Niet?” zei de oude heer.

„Neen, neen,” zei Tom, „er is iemand anders in haar buurt. Een lange man — een verduiveld lange man — met zwarte bakkebaarden.”

„Tom,” zei de oude heer, „dien zal zij nooit krijgen.”

„Niet?” zei Tom. „Als gij in de gelagkamer stondt, oude heer, zoudt gij wel anders praten.”

„Kom, kom, ik weet er alles van.”

„Waarvan?” vroeg Tom.

„Het zoenen achter de deur, en al die dingen meer.” En hierbij keek de oude heer weer zoo wellustig, dat Tom erg kwaad werd, omdat, zooals gij weet, heeren, niets onaangenamer is dan een ouden vent, die wijzer moest zijn, over zulke dingen te hooren praten.

„Ik weet er alles van, Tom,” zei de oude heer. „Ik heb het in mijn tijd dikwijls zien doen, Tom, door meer menschen, dan ik u zou willen zeggen; maar ten slotte kwam er nooit iets van.”

„Gij moet wel heel vreemde dingen gezien hebben,” zei Tom, met een onderzoekenden blik.

„Ja, zeg dat wel, Tom,” antwoordde de

oude, herhaaldelijk knipoogend.

„Ik ben de laatste van mijn familie, Tom,” zei hij met een droevigen zucht.

„Was die groot?” vroeg Tom Smart.

„Wij waren met ons twaalven, Tom; mooie, knappe lui met rechte ruggen. Niet van die nieuwerwetsche misbaksels — allen met leuning, en zoo mooi gepolitoerd, dat het u goed zou hebben gedaan, als gij ze gezien hadt.”

„En wat is er van de andere geworden?” vroeg Tom Smart.

De oude heer bracht zijn elleboog aan zijn oogen, terwijl hij zei: „Vergaan, Tom, vergaan. Wij hadden een zwaren dienst, en zij hadden niet allen mijn gestel. Zij kregen rheumatiek in hun armen en beenen en gingen naar keukens en andere hospitalen; één er van verloor door langdurigen dienst een harde behandeling zijn verstand; hij werd zoo krankzinnig, dat men hem moest verbranden. Een verschrikkelijk iets, Tom.”

„Ontzettend!” zei Tom Smart.

De oude zweeg eenige minuten, terwijl hij klaarblijkelijk zijn gemoedsaandoening trachtte te beheerschen, en zei daarna:

„Ik dwaal echter van mijn onderwerp af, Tom. Die lange man is een schelmachtige gelukzoeker. Zoodra hij met de weduwe zou zijn getrouwd, zou hij alle meubels verkoopen en zich uit de voeten maken. En wat zou het gevolg daarvan zijn? Zij zou verlaten en tot den bedelstaf gekomen zijn, en ik zou in een uitdragerswinkel van koude omkomen.”

„Ja, maar...”

„Val mij niet in de rede,” zei de oude heer. „Van u, Tom, heb ik een heel ander idee; want ik weet maar al te goed, dat, als gij eens uw anker in een herberg zoudt laten vallen, gij die nooit verlaten zoudt, zoolang er nog iets te drinken was.”

„Ik ben u zeer verplicht voor uw goede opinie, mijnheer,” zei Tom Smart.

„Daarom,” hervatte de oude heer op gebiedenden toon, „zult gij haar hebben en hij niet.”

„Wat kan hem verhinderen haar te trouwen?” zei Tom Smart driftig.

„Deze onthulling,” antwoordde de oude heer: „hij is al getrouwd.”

„Hoe kan ik dat bewijzen?” zei Tom, half uit zijn bed springend.

De oude heer nam zijn arm uit zijn zijde en nadat hij naar één van de eiken linnenkasten gewezen had, bracht hij hem onmiddellijk weer in de vorige houding terug.

„Hij denkt er niet aan,” zei de oude heer, „dat hij in den rechterzak van een broek in

die kast een brief heeft laten zitten, waarin hij gesmeekt wordt terug te keeren naar zijn wanhopige vrouw met zes — let wel, Tom — zes kleine kinderen."

Terwijl de oude heer plechtig deze woorden uitsprak, werden zijn trekken al flauwer en flauwer en zijn gedaante steeds vager. Tom Smart kreeg een waas voor zijn oogen. De oude man scheen langzaam over te gaan in den stoel, het damasten vest scheen op te lossen in een kussen en de roode pantoffels in roodlakensche omwindsels. Het licht doofde langzaam uit, Tom Smart liet zich weer op zijn kussen vallen en sliep in.

De morgen wekte Tom uit den diepen slaap, waarin hij verzonken was sedert het verdwijnen van den ouden man.

Hij ging rechtop in zijn bed zitten en trachtte zich gedurende eenige minuten te vergeefs de gebeurtenissen van den vorigen avond te herinneren. Plotseling schoot alles hem weer te binnen. Hij keek naar den stoel; het was ongetwijfeld een zonderling en grof meubelstuk, maar zijn verbeeldingskracht moest wel zeer sterk en levendig zijn geweest, om er eenige overeenkomst in te kunnen ontdekken met een ouden man.

"Hoe gaat het, oude jongen?" zei Tom. Overdag was hij moediger — zooals de meeste menschen.

De stoel verroerde zich niet en sprak geen woord.

"Wat een akelige morgen," zei Tom. Maar neen; hij kon den stoel niet aan het praten krijgen.

"Naar welke kast hebt gij gewezen? — dat kunt gij mij toch wel vertellen."

Maar geen woord wilde de stoel zeggen, heeren.

"In elk geval kost het niet veel moeite haar te openen," zei Tom, terwijl hij met groote vastberadenheid uit bed stapte. Hij ging naar een der kasten. De sleutel stak in het slot; hij draaide hem om en opende de deur. Er lag werkelijk een broek in de kast. Hij stak zijn hand in een van de zakken en haalde den brief er uit, dien de oude heer had beschreven.

"Dat is vreemd," zei Tom Smart, terwijl hij eerst naar den stoel en dan naar de kast, daarna naar den brief en dan weer naar den stoel keek. „Zeer vreemd," zei Tom. Maar daar noch de kast, noch de stoel dat vreemde kon ophelderen, dacht hij, dat het beter was zich maar aan te kleeden en dadelijk met den langen man af te gaan rekenen.

Tom bekeek de kamers, die hij door-

kwam, toen hij naar beneden ging, met het onderzoekende oog van een huisheer; terwijl hij het niet onmogelijk achtte, dat zij en haar inhoud eerlang zijn eigendom zouden zijn. De lange man stond in de gezellige, kleine gelagkamer met zijn handen op zijn rug en voelde zich blijkbaar geheel thuis. Hij grijsde Tom gedachteloos aan. Iemand, die het toevallig gezien had, had kunnen denken, dat hij het deed om zijn witte tanden te laten zien; maar Tom Smart dacht, dat een bewustzijn van zegepraal door de plek ging, waar de geest van den langen man gezeteld zou hebben, indien hij iets daarvan bezeten had. Tom lachte hem in zijn gezicht uit en ontbood de waardin.

"Goedenmorgen, juffrouw," zei Tom Smart, de deur der kleine zijkamer sluitend, toen de weduwe binnen was.

"Goedenmorgen, mijnheer," zei de weduwe. „Wat wilt gij voor uw ontbijt hebben, mijnheer?"

Tom overwoog, hoe hij de zaak zou aanpakken en antwoordde daarom niet.

"Ik heb heel lekkere ham," zei de weduwe, „en heerlijke, gelardeerde koude kip. Zal ik u die laten brengen, mijnheer?"

Deze woorden deden Tom uit zijn overpeinzingen ontwaken. Zijn bewondering voor de weduwe werd nog grooter, terwijl zij sprak.

Bezorgde vrouw, die hem van alles wilde toestoppen!

"Wie is die mijnheer in de gelagkamer, juffrouw?" vroeg Tom.

"Zijn naam is Jinkins, mijnheer," zei de weduwe, lichtelijk blozend.

"Het is een lange man," zei Tom.

"Het is een heel knappe man, mijnheer," antwoordde zij, „en een heel nette heer."

"Zool!" zei Tom.

"Hebt gij nog iets nodig, mijnheer?" vroeg de weduwe, eenigszins verlegen.

"Eh... ja," zei Tom. „Mijn beste juffrouw, wilt ge zoo goed zijn een oogenblik te gaan zitten?"

De weduwe keek zeer verbaasd, maar zij ging zitten en Tom nam dicht bij haar plaats. Ik weet niet, hoe het kwam, heeren — en mijn oom placht mij te vertellen, dat Tom zelf ook niet wist, hoe het kwam — maar de palm van Toms hand kwam terecht op den rug van die der weduwe en bleef daar rusten, terwijl hij sprak.

"Mijn beste juffrouw," zei Tom Smart — hij wist heel goed hoe hij zich beminneijk moest voordoen — „mijn beste juffrouw, gij verdient een voortreffelijken echtgenoot; werkelijk."

„Maar, mijnheer!" zei de weduwe, en terecht, daar de wijze, waarop Tom het gesprek begon, vrij zonderling was, om niet te zeggen ontstellend, als men in aanmerking neemt, dat hij haar den vorigen avond voor het eerst had gezien. „Maar mijnheer!"

„Ik heb een hekel aan vleien, mijn beste juffrouw," zei Tom Smart. „Gij verdient een voorbeeldigen man, en wie dat ook zijn mag, hij krijgt een lot uit de loterij." Terwijl Tom dit zei, gingen zijn oogen onwillekeurig van het gelaat der weduwe naar de geriefelijkheden rondom hem.

De weduwe keek nog verbaasder dan tevoren en deed een poging om op te staan. Tom drukte zachtjes haar hand, alsof hij haar tegen wilde houden en zij bleef zitten. Weduwen, heeren, zijn gewoonlijk niet voor een kleintje vervaard, zooals mijn oom placht te zeggen.

„Ik ben u zeer verplicht voor de goede meening, die gij van mij hebt," zei de levenslustige waardin, half lachend, „en als ik ooit weer trouw..."

„Als," zei Tom Smart, terwijl hij zeer loos uit den rechterhoek van zijn linkeroog keek. „Als..."

„Wel," zei de weduwe, ditmaal schaterlachend. „Als ik trouw, hoop ik zulk een goeden man te krijgen, als gij beschrijft."

„Jinkins, bij voorbeeld," zei Tom.

„Lieve hemel, mijnheer!" riep de weduwe uit.

„O, zeg er mij maar niets van," zei Tom, „ik ken hem."

„Ik ben er zeker van, dat niemand, die hem kent, iets kwaads van hem weet," zei de weduwe, opstuvend over de geheimzinnige wijze, waarop Tom gesproken had.

„Hm!" zei Tom Smart.

De weduwe begon te denken, dat het hoog tijd werd om te gaan huilen; daarom haalde zij haar zakdoek te voorschijn en vroeg of Tom haar wilde beleedigen; of hij het netjes vond, een heer achter zijn rug zwart te maken; waarom, als hij iets te zeggen had, hij het niet, als een man, tot den man zelf zei, in plaats van een arme vrouw zoo te doen ontstellen, en zoo al meer.

„Ik zal het hem gauw genoeg zeggen," zei Tom, „maar ik wil, dat gij het eerst hoort."

„Wat is er dan?" vroeg de weduwe, terwijl ze Tom strak aankeek.

„Ik zal u verbaasd doen staan," zei Tom, zijn hand in zijn zak stekend.

„Als het is, dat hij geld noodig heeft," zei de weduwe, „dat weet ik al, en daarover behoeft gij u niet ongerust te maken."

„Och wat, onzin, dat beteekent niets," zei Tom Smart; „ik heb ook geld noodig. Dat is het niet."

„Lieve hemel, wat is het dan?" riep de weduwe uit.

„Wees niet bang," zei Tom Smart. Hij haalde langzaam den brief voor den dag en opende hem. „Gij zult toch niet gaan gillen?" zei Tom aarzelend.

„Neen, neen," antwoordde de weduwe; „laat hem maar zien."

„Gij zult toch niet flauw vallen, of iets van dien onzin?" zei Tom.

„Neen, neen," hernam de weduwe haastig.

„En niet wegloopen om hem den mantel uit te vegen?" zei Tom, „want dat zal ik wel voor u doen; gij zoudt het beste doen u maar niet druk te maken."

„Kom, kom," zei de weduwe, „laat hem mij zien."

„Dat zal ik," antwoordde Tom Smart; en bij deze woorden gaf hij de weduwe den brief.

Heeren, ik heb mijn oom hooren zeggen, dat Tom Smart vertelde, dat het weeklagen der weduwe, toen zij de onthulling vernam, een hart van steen zou hebben doorboord. Tom was zeker zeer teergevoelig, want het gejammer drong door tot in het binnenste van zijn hart. De weduwe wrong haar handen en riep uit:

„O, wat zijn de menschen toch laag en gemeen!"

„Verschrikkelijk, mijn beste juffrouw; maar bedaar toch," zei Tom Smart.

„O, ik kan niet bedaren," zei de weduwe. „Ik zal nooit iemand anders vinden, van wien ik zooveel kan houden!"

„O ja, zeker wel, mijn goede ziel," zei Tom, terwijl hij een vloed van groote tranen stortte uit medelijden met de ongelukkige weduwe. Tom Smart had in zijn innig leedwezen zijn arm om het middel der weduwe geslagen, terwijl de weduwe in haar aanval van droefheid Toms hand had vastgegrepen. Zij keek Tom aan en glimlachte temidden van haar tranen.

Ik heb er nooit achter kunnen komen, heeren, of Tom de weduwe op dat bijzondere oogenblik al dan niet kuste. Hij placht tot mijn oom te zeggen, dat hij het niet deed, maar ik twijfel er aan. Onder ons gezegd, heeren, ik geloof, dat hij het wel deed.

In ieder geval schopte Tom den langen man een half uur later de deur uit en trouwde hij een maand later met de weduwe. En hij placht het land door te rijden in de bruingele sjees met de roode wielen

en de vlugge, koppige merrie, tot hij verscheidene jaren later zijn zaken aan kant deed en met zijn vrouw naar Frankrijk ging, waarna het oude huis werd afgebroken.

„Mag ik u vragen,” zei de nieuwsgierige oude heer, „wat er van den stoel geworden is?”

„Wel,” antwoordde de eenoogige reiziger, „men heeft opgemerkt, dat hij op den dag van het huwelijk hevig kraakte; maar Tom Smart kon niet zeker zeggen, of het van plezier of van lichamelijke zwakte was. Hij dacht wel het laatste, want de stoel sprak later nooit meer.”

„En iedereen heeft het verhaal zeker geloofd, is het niet?” zei de man met het vuile gezicht, zijn pijp weer stoppend.

„Behalve Toms vijanden,” antwoordde de reiziger. „Sommigen zeiden, dat Tom het heelemaal uit zijn duim had gezogen; anderen, dat hij dronken was geweest, zich alles verbeeld en bij vergissing een verkeerde broek in handen gekregen had, voordat hij naar bed ging. Maar niemand sloeg ooit acht op wat zij beweerden.”

„Zei Tom, dat het geheele vertelsel waar was?”

„Woordelijk.”

„En uw oom?”

„Letterlijk.”

„Dan waren het beiden zeker heel aardige lui,” zei de man met het vuile gezicht.

„Ja, dat waren zij,” antwoordde de reiziger; „inderdaad, heel aardige lui!”

HOOFDSTUK XV.

Dat een getrouw portret bevat van twee merkwaardige personen, benevens een uitvoerige beschrijving van een luisterrijk dejeuner op hun buitenplaats, hetwelk aanleiding geeft tot het weder vinden van een ouden bekende en tot het begin van een nieuw hoofdstuk.

Op den derden ochtend na de verkiezing begon Pickwick eenige gewetenswroeging te gevoelen, dat hij zijn vrienden in „De Pauw” zoo veronachtzaamde, en hij wilde juist uitgaan om hen eens te gaan bezoeken, toen zijn trouwe bediende hem een kaartje ter hand stelde, waarop het volgende opschrift gegraveerd was:

MEVROUW LEO HUNTER.

„HET HOL”, EATANSWILL.

„Persoon wacht,” zei Sam laconiek.

„Wil die persoon mij spreken, Sam?” vroeg Pickwick.

„Hij wil u spreken en niemand anders, zooals de secretaris van den duivel zei, toen hij Doctor Faust kwam halen,” antwoordde Sam.

„Hij? Is het dan een heer?” zei Pickwick.

„Als hij het niet is, is hij in ieder geval heel goed nagemaakt,” antwoordde Weller.

„Maar het kaartje is van een dame,” hernam Pickwick.

„Het is mij toch door een heer gegeven,” zei Sam. „Hij zit in de voorkamer te wachten, en zegt, dat hij liever den heelen dag zou blijven wachten, dan heengaan zonder u te spreken.”

Toen Pickwick dit hoorde, begaf hij zich terstond naar de voorkamer, waar hij een deftig heer vond zitten, die, zoodra hij binnenkwam, opstond en met een diepe buiging zei: „Mijnheer Pickwick, als ik het wel heb?”

„Om u te dienen.”

„Vergun mij dan de eer u de hand te mogen drukken, mijnheer,” zei de deftige heer.

„Met alle plezier,” zei Pickwick.

De vreemdeling drukte de hand, die hem werd aangeboden, en vervolgde daarop: „Wij hebben van uw vermaardheid gehoord, mijnheer. Het gerucht van uw oudheidkundige nasporingen heeft de ooren van mevrouw Leo Hunter, mijn echtgenoot, bereikt. Ik ben mijnheer Leo Hunter.” De vreemdeling zweeg een poos, als verwachtte hij dat Pickwick over deze openbaring versteld zou staan; maar toen hij zag, dat deze bedaard bleef, vervolgde hij: „Mijn echtgenoot, mijnheer — mevrouw Leo Hunter — is er trotsch op, in den kring van haar bekenden allen op te nemen, die zich door hun werken en talenten beroemd hebben gemaakt. Veroorloof mij, mijnheer, den naam van Pickwick, en die van de medeleden der club, welke aan hem haar naam ontleent, boven aan op onze lijst te plaatsen.”

„Het zal mij zeer veel genoegen doen met zulk een dame kennis te maken,” antwoordde Pickwick.

„Gij zult haar leeren kennen, mijnheer,” zei Leo Hunter. „Morgen, mijnheer, geven wij een dejeuner, een fête champêtre, waarbij een aantal personen tegenwoordig zullen zijn, die zich door hun werken en talenten beroemd hebben gemaakt. Mevrouw

Leo Hunter, mijnheer, hoopt, dat gij haar het genoegen zult doen, u op „Het Hol” te mogen ontvangen.”

„Zeër gaarne,” zei Pickwick.

„Mevrouw Leo Hunter geeft dikwijls zulke dejeuners, mijnheer,” hernam de nieuwe bekende. „Feesten van het vernuft, mijnheer, en uitstortingen der ziel, zooals iemand, die op de dejeuners van mevrouw Leo Hunter een fraai sonnet heeft gemaakt, het zeer juist en origineel heeft uitgedrukt.”

„Was hij ook beroemd door zijn werken en talenten, mijnheer?” vroeg Pickwick.

„Zeker, mijnheer,” was het antwoord. „Dat zijn alle kennissen van mevrouw Leo Hunter.” Hij zweeg een oogenblik, en vervolgens: „Als ik mij niet vergis, mijnheer, hebt gij een heer in uw gezelschap, die zeer fraaie verzen maakt.”

„Mijn vriend Snodgrass heeft veel aangeleg voor poëzie,” antwoordde Pickwick.

„Dan past hij volkomen bij mevrouw Leo Hunter, mijnheer. Zij aanbidt de poëzie. Haar geheele ziel is poëzie, mag ik wel zeggen. Zij heeft zelf eenige heerlijke gedichten gemaakt. Gij hebt waarschijnlijk haar „Ode op een stervenden kikvorsch” wel gelezen, mijnheer?”

„Ik kan het mij niet herinneren,” zei Pickwick.

„Dat verbaast mij, mijnheer,” hernam Leo Hunter. „Die ode heeft overal veel opzien gebaard. Zij werd het eerst in een dames-tijdschrift geplaatst, en was ondertekend met een L. en acht sterretjes. Zij begon aldus:

„Kan ik, beestje, u daar stervend
„Op uw buik zien liggen, dervend
„Binnenkort het lieve leven,
„En niet schreien om uw sneven,
„O arme vorsch?”

„Voortreffelijk!” zei Pickwick.

„Niet waar?” hernam Leo Hunter. „En zoo eenvoudig.”

„Zeër eenvoudig,” zei Pickwick.

„Het tweede couplet is nog aandoenlijker. Wilt gij dat ook eens hooren?”

„Als ’t u belijft,” zei Pickwick.

„Dit is het,” zei de deftige man, nog veel deftiger dan eerst:

„Hebben snoode, woeste bengels,
„Met hun strikken en hun hengels,
„U, ontdaan van mededoogen,
„Uit uw zaalgen plas getogen,
„O arme vorsch?”

„Prachtig uitgedrukt,” zei Pickwick.

„Volmaakt, mijnheer,” zei Leo Hunter. „Maar gij moet het mevrouw Leo Hunter

zelf hooren voordragen, mijnheer. Zij alleen is in staat er de ware uitdrukking aan te geven. Morgenochtend zal zij het reciteeren, in costuum.”

„In costuum?” vroeg Pickwick verwonderd.

„Als Minerva. — O, ja, ik vergat u te zeggen, het is een fancy dress dejeuner¹⁾.”

„Lieve Hemel!” riep Pickwick uit, met een blik op zijn eigen figuur, „ik kan onmogelijk...”

„Waarom niet, mijnheer?” viel Leo Hunter hem in de rede. „Salomon Lucas, de jood in de Highstreet, heeft honderden maskeradecostuums te huur. Bedenk eens, mijnheer, uit hoeveel geschikte costuums u maar te kiezen hebt: Plato, Zeno, Epicurus, Pythagoras — allen stichters van clubs.”

„Dat weet ik,” hernam Pickwick; „maar daar ik mij met die groote mannen niet op één lijn kan stellen, kan ik mij ook niet aanmatigen hun kleeding te dragen.”

Leo Hunter dacht eenige oogenblikken zeer ernstig na, en zei toen: „Bij nader inzien weet ik niet, of het misschien mevrouw Leo Hunter niet meer genoegen zou doen, een man van uw vermaardheid in zijn eigen kleeding dan in een vreemd gewaad te zien. Ik ben er wel haast zeker van, mijnheer, dat zij voor u gaarne een uitzondering zal maken.”

„In dat geval,” zei Pickwick, „zal ik met veel genoegen komen.”

„Maar ik beroof u van uw kostbaren tijd, mijnheer,” zei Leo Hunter, alsof hem dit plotseling te binnen schoot. „Ik zal u niet langer ophouden. Ik zal mevrouw Leo Hunter zeggen, dat zij op u en uw geëerde vrienden kan rekenen. Goedenmorgen, mijnheer. Ik ben er trotsch op, dat ik met zulk een voornaam persoon kennis heb gemaakt — geen stap mijnheer, geen woord!” En zonder Pickwick tijd te laten iets te zeggen, verwijderde hij zich met statigen tred.

Pickwick zette zijn hoed op en wandelde naar „De Pauw”; doch Winkle had de tijd van het fancy-bal daarheen reeds overgebracht.

„Mevrouw Pott gaat mee,” waren de eerste woorden, die hij zijn vriend en voorganger toeriep.

„Ei zoo!” zei Pickwick.

„Als Apollo,” hernam Winkle. „Maar Pott heeft iets tegen de tunica.”

„Daar heeft hij gelijk in — groot gelijk,” zei Pickwick met nadruk.

¹⁾ Dejeuner, waarbij de gasten in maskeradekleeding, maar ongemaskerd verschijnen.

„Ja; en daarom zal zij een wit satijnen japon aandoen met gouden loovertjes.”

„Men zal dan toch slecht kunnen zien wat zij moet voorstellen,” merkte Snodgrass op.

„Wel zeker zal men dat kunnen zien,” hernam Winkle met verontwaardiging. „Waartoe zou anders haar hier dienen?”

„Dat is waar; daar dacht ik niet aan,”

„Omdat,” zei Pickwick vrij driftig, „omdat gij te oud zijt, mijnheer!”

„Te oud?” riep Tupman uit.

„En als gij nog een reden wensch,” vervolgde Pickwick, „gij zijt te dik.”

„Mijnheer!” zei Tupman, terwijl zich een roode gloed over zijn gelaat verspreidde, „dat is een belediging!”

„Niet half zoo’n belediging, mijnheer,”

DE DAPPERE MAN NAM EEN KRAMPACHTIGE HOUDING AAN, DIE DE BEIDE TOESCHOUWERS IN DEN WAAN BRACHT, DAT HIJ VASTBESLOTEN WAS ZICH HELDHAFTIG TE VERDEDIGEN.

zei Snodgrass.

„Ik ga als bandiet,” zei Tupman.

„Wat?” riep Pickwick met verbazing uit.

„Als bandiet,” herhaalde Tupman heel bedaard.

„Cij zijt toch niet van plan,” zei Pickwick, terwijl hij zijn vriend ernstig en plechtig aankeek, „gij zijt toch niet van plan een groen apenrokje met korte pandjes aan te trekken?”

„Zeker ben ik dat van plan,” antwoordde Tupman. „Waarom niet, mijnheer?”

hernam Pickwick, „als het voor mij zou zijn, wanneer men u in mijn bijzijn in een groen apenrokje zou zien rondloopen.”

„Mijnheer!” zei Tupman, „gij zijt een gemeene kerel.”

„Dat zijt gij zelf, mijnheer!” hernam Pickwick.

Tupman kwam een paar schreden naar voren, en staarde Pickwick toornig aan, die niet naliet hem door zijn bril op dezelfde wijze aan te staren. Snodgrass en Winkle stonden als versteend over zulk een tooneel

tusschen twee zulke mannen.

„Mijnheer!” zei Tupman, na een oogenblik van stilte, met een zware, holle stem, „gij hebt gezegd, dat ik oud en dik ben.”

„Dat heb ik, en dat herhaal ik.”

„En een gemeene kerel.”

„Dat zijt gij.”

Er volgde een vreeselijke stilte.

„Mijnheer!” begon Tupman, met een stem, die van ontroering beefde, terwijl hij zijn mouwen opstroopte, „mijn genegenheid voor u is groot — zeer groot; maar ik kan toch niet nalaten mij over deze beleedigingen te wreken!”

„Kom maar op, mijnheer!” antwoordde Pickwick. En opgewonden door de heftigheid van het gesprek, nam de dappere man een krampachtige houding aan, die de beide toeschouwers in den waan bracht, dat hij vastbesloten was zich heldhaftig te verdedigen.

„Wat?” riep Snodgrass uit, die opeens zijn spraak terugkreeg, waarvan zijn verbazing hem had beroofd, en die zich tusschen beiden wierp, met groot gevaar om aan elke zijde van zijn gezicht een stomp te krijgen. „Wat? Mijnheer Pickwick, terwijl de oogen van de geheele wereld op u gevestigd zijn! Mijnheer Tupman! Gij, die evenals wij door den luister van zijn naam beschenen wordt! Foei, heeren, foei!”

De ongewone rimpels, welke een oogenblik van drift over Pickwick's helder voorhoofd had getrokken, verdwenen langzamerhand, terwijl zijn jonge vriend sprak, als potloodstrepn onder den invloed van een stuk gomelastiek. Voordat Snodgrass zweeg, had zijn gelaat zijn gewone vriendelijke uitdrukking hernomen.

„Ik ben driftig geweest,” zei Pickwick, „al te driftig. Tupman, uw hand.”

De donkere wolk verwijderde zich van Tupman's gelaat, terwijl hij de hand van zijn vriend warm drukte.

„Ik ben ook driftig geweest,” zei hij.

„Neen, neen,” viel Pickwick hem in de rede, „de schuld lag aan mij. Gij moet een groen rokje aantrekken.”

„Neen, dat nooit!” zei Tupman.

„Doe het om mij te plezieren!” hernam Pickwick.

„Nu, goed, dan zal ik het doen,” zei Tupman.

Men sprak derhalve met elkander af, dat Tupman, Winkle en Snodgrass allen maskeradecostuums zouden aantrekken; en zoo liet Pickwick zich door zijn edelste gevoelens overhalen, zijn toestemming te geven tot iets, waar hij het met zijn verstand feitelijk in het geheel niet mee eens

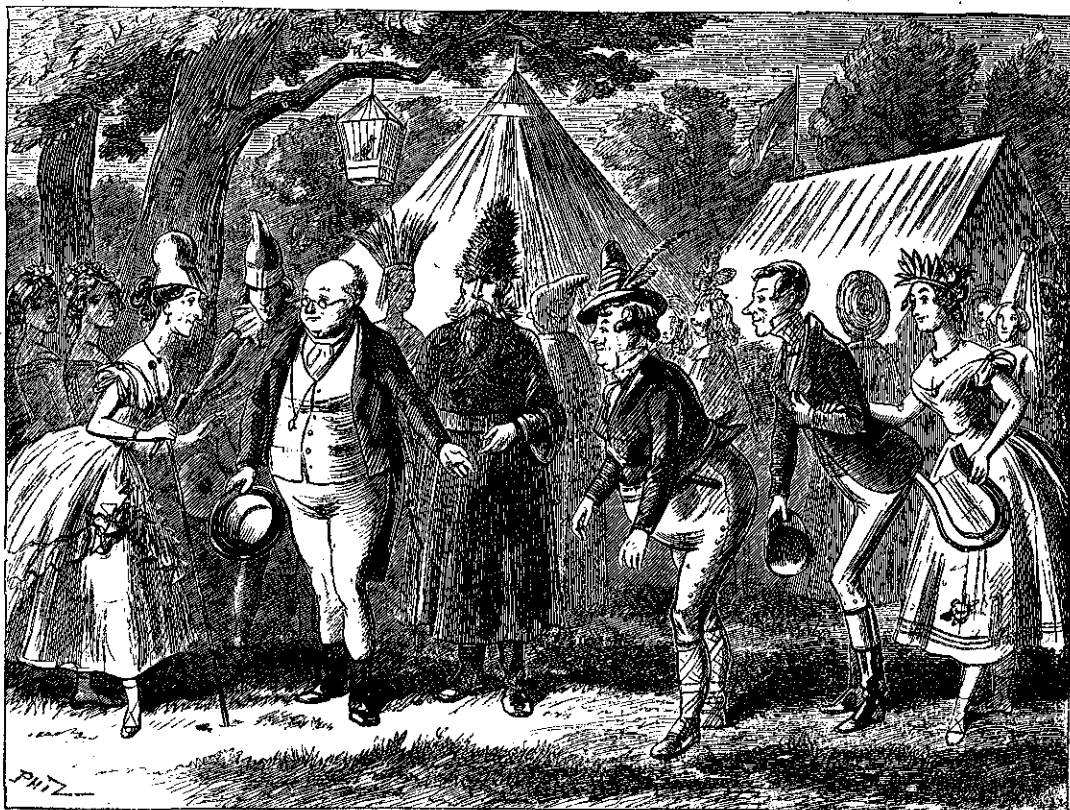
was. Een treffender bewijs voor de beminlijkheid van zijn karakter zou men moeilijk hebben kunnen vinden, zelfs indien deze geschiedenis niet anders dan verdichtsels zou hebben bevat.

Leo Hunter had niet te veel gezegd van het magazijn van Salomon Lucas. De jood had een ontzaglijken voorraad kleeren; wel niet klassiek of fonkelnieuw, en ook kon men er geen enkel costuum onder vinden, dat nauwkeurig naar de mode van een of andere eeuw of landstreek was vervaardigd, maar alles was min of meer met loovertjes bezet; en wat kan men zich fraaiers denken dan loovertjes? Men zou kunnen zeggen, dat zij voor daglicht niet deugen, maar iedereen weet, dat zij schitteren bij lamplicht; en niets is dus duidelijker, dan dat, als men overdag een fancy-bal wil geven, en de costuums zien er niet zoo mooi uit als bij avond, dit alleen de schuld is van de menschen, die de fancy-bals geven, en niet van de loovertjes. Zoo redeeerde Salomon Lucas er over, terwijl hij Tupman, Winkle en Snodgrass overhaalde zich in de costuums te steken, welke zijn smaak en zijn ervaring hem, als voor deze gelegenheid bijzonder passend, deden aanbevelen.

Er waren twee rijtuigen besteld om de Pickwickisten, benevens Pott en zijn echtgenoot naar het buitengoed van mevrouw Leo Hunter te brengen, waarvan Pott, om op een kiesche wijze zijn dankbaarheid voor de ontvangen uitnoodiging te toonen, reeds in de „Eatanswill-Gazette” had voorspeld, dat het „een tooneel zou zijn van de betooverendste bekoring — van de verrukkelijkste schittering van schoonheid en talent — van de vorstelijkste gastvrijheid — en bovenal van een, door een exquisen smaak getemperde en tot de meest harmonieuze verhoudingen teruggebrachte luister en praal, waarbij vergeleken de overdadige weelde der Oostersche sprookjes even grauw en duister zou schijnen als de geest moest zijn van hem, wiens lafheid en zwartgalligheid het durfde bestaan met het gif zijner jaloezie die voorbereidselen te bezwadden, welke alreeds getroffen waren door de even deugdame als beroemde dame, aan wier voeten dit nederige bewijs van hulde en bewondering werd neergelegd.” Dit laatste was een scherpe uitval tegen den „Independent,” die, omdat hij niet uitgenoodigd was, vier nummers achtereen zijn best had gedaan om het dejeuner bespottelijk te maken, en deze boosaardige artikelen zelfs met groote letters had laten drukken.

De gewichtige morgen brak aan. Het was waarlijk de moeite waard, Tupman in zijn bandietencostuum te zien, met een nauwsluitend rokje, dat aan zijn rug het voorkomen van een stijf gestopt speldenkussen gaf; terwijl het bovenste gedeelte van zijn beenen door een korte fluweelen broek werd bedekt, en het onderste gedeelte was omwonden met die soort lappen, waarop alle bandieten zoo zijn gesteld. Het was ook

weet, dan wist Salomon Lucas het in ieder geval wel) van alle Troubadours, van de vroegste tijden af, tot op den dag, waarop de laatste van het aardoppervlak verdween. Dit alles was de moeite waard; maar het was nog niets, vergeleken bij het gejuich van het volk, toen het rijtuig, waarin deze heeren gezeten waren, achter dat, hetwelk op de overige genoodigden wachtte, voor het huis van Pott stilhield, de deur geopend

„VERGUN MIJ. MIJN VRIENDEN VOOR TE STELLEN AAN DE DICHTERES VAN „DE STERVENDE KIKVORSCH“.

de moeite waard, zijn ronde openhartige gezicht, thans met een langen snorrebaard voorzien, tusschen zijn open hemdsboord te zien uitkijken; den hoogen, met bonte linten versierden hoed moest hij op de knieën houden, daar het rijtuig te laag was om hem te kunnen opzetten. Een niet minder fraaien indruk maakte Snodgrass, met een blauw satijnen wambuis en mantel, witte zijden broek en schoenen en Griekschen helm: de dagelijksche dracht — zooals iedereen weet (en als men het niet

werd, en Pott zich op den drempel vertoonde, in het gewaad van een Russischen scherprechter, met een vreeselijken knoet in zijn hand — een smaakvol zinnebeeld van de geduchte macht der „Eatanswill-Gazette,“ en van de vreeselijke strengheid, waarmede de overtreders der maatschappelijke wetten door haar werden getuchtigd.

„Bravo!“ riepen Tupman en Snodgrass, toen zij deze wandelende allegorie te voorschijn zagen komen.

„Bravo!“ hoorde men uit de gang Pickwick roepen.

„Leve Pott!“ schreeuwde het volk.

Onder deze begroetingen, steeg Pott, met een tegelijk deftigen en minzamen glimlach, die aantoonde, dat hij zich van zijn waardigheid bewust en deze hulde hem welgevallig was, in zijn rijtuig. Daarop kwam mevrouw Pott naar buiten, die sprekend op Apollo zou hebben geleken, als zij maar geen japon had aangehad, aan den arm van Winkle, die men met zijn rooden rok onmiddellijk voor een jager zou hebben aangezien, als hij niet evenveel op een postbode had geleken. Eindelijk kwam Pickwick voor den dag, wien de straatjongens even luidruchtig toejuichten als een der anderen, waarschijnlijk omdat zij de spanbroek en de slobkousen van dien heer voor overblijfselen uit de middeleeuwen aanzagen; en nadat het gezelschap had plaats genomen, en Sam op den bok van het voorste rijtuig was geklommen, reed men gezamenlijk naar het buitengoed van mevrouw Leo Hunter.

Nooit hoorde men een heftiger vreugdekreet dan die, welke de bij het hek verzamelde mannen, vrouwen en kinderen aanhieven, toen Pickwick, met den bandiet aan den eenen en den troubadour aan den anderen arm naar binnen wandelde; en het gejuich verdubbelde nog, toen Tupman, om in volle staatsie zijn gastvrouw tegemoet te treden, zijn hoogen hoed trachtte op te zetten.

Het voorkomen van den tuin was zoo prachtig, als de „Gazette“ had voorspeld. De geheele buitenplaats, die ongeveer een morgen grond besloeg, was vol gasten. Nooit zag men zulk een schittering van schoonheid, aristocratie en geest bijeen. Er waren zelfs schrijvers uit Londen — echte schrijvers, die heele boeken hadden geschreven, ze hadden laten drukken, en hier als gewone menschen rondwandelden, lachten en praatten. Bovendien waren er een troep muzikanten met bordpapieren mutsen, vier uitheemsche zangers in nationaal costuum, en een dozijn voor deze gelegenheid gehuurde knechts in hun nationaal costuum — een zeer smerig costuum. Doch de merkwaardigste persoon van allen was mevrouw Leo Hunter zelf, die, als Minerva uitgedost, haar gasten ontving, en bij de gedachte, dat zij het was, die zulk een aantal beroemde personen bijeen had gebracht, van trots en voldoening straalde.

„Mijnheer Pickwick, mevrouw,” zei een knecht, toen deze heer, met zijn hoed in de hand, tusschen den bandiet en den trou-

badour de godin naderde.

„Wat — waar?” riep mevrouw Leo Hunter, opspringend alsof zij zeer verbaasd was.

„Hier,” zei Pickwick.

„Is het mogelijk, dat ik waarlijk het genoegen smaak mijnheer Pickwick in eigen persoon te aanschouwen?” riep mevrouw Leo Hunter.

„Niemand anders, mevrouw,” antwoordde Pickwick met een diepe buiging. „Vergun mij, mijn vrienden aan de dichteres van „De stervende kikkvorsch“ voor te stellen: Mijnheer Tupman — mijnheer Winkle — mijnheer Snodgrass.”

Slechts zeer weinig menschen, behalve zij, die het beproefd hebben, weten hoe moeilijk het is, in een kleeding die niet voor den drager vervaardigd is, een sierlijke buiging te maken. Zelden zag men dan ook iemand op zulk een wonderbaarlijke manier met zijn leden te werk gaan, als Tupman en zijn verkleede vrienden deden, toen zij hun gastvrouw met ongedwongen zwier wilden begroeten.

„Mijnheer Pickwick,” zei mevrouw Leo Hunter, „gij moet mij beloven, dat gij den geheelen dag aan mijn zijde zult blijven. Er zijn hier honderden menschen, aan wie ik u beslist moet voorstellen.”

„Gij zijt zeer vriendelijk, mevrouw,” zei Pickwick.

„In de eerste plaats zijn hier mijn kleine meisjes; ik had ze bijna vergeten,” zei Minerva, terwijl zij vluchtig naar een paar volwassen dames wees, waarvan de jongste zeker twintig jaren telde, en die beide zeer jeugdig gekleed waren; of dit was om haarzelf, of wel haar mama jonger te doen schijnen, heeft Pickwick ons niet bericht.

„Zij zijn allerliefst,” merkte Pickwick op, nadat de kinderen zich weer verwijderd hadden.

„Zij gelijken sprekend op haar mama,” zei Pott met statigheid.

„O, gij ondeugd!” riep mevrouw Leo Hunter uit, terwijl zij den redacteur schertsend een tikje met haar waaier gaf. — (Minerva met een waaier!)

„Wel, lieve mevrouw Hunter!” hernam Pott, die op „Het Hol” de functie van loftroupetter vervulde, „gij weet immers wel, dat op de laatste tentoonstelling iedereen, die uw portret zag, vroeg, of het u voorstelde of uw jongste dochter, omdat gij zóo sprekend op elkander geleekt, dat niemand het onderscheid kon zien?”

„En al was dat zoo, moet gij daar dan in het bijzijn van vreemdelingen over spreken?” zei mevrouw Leo Hunter, terwijl zij

den sluimerenden leeuw der „Eatanswill-Gazette“ nogmaals een tik gaf.

„Graaf, graaf!“ riep zij, toen een heer met een grooten knevel en een vreemde uniform voorbijging.

„Ah! gij roept mij?“ zei de graaf, zich omkeerend.

„Ik wenschte twee bijzonder geleerde mannen met elkander in kennis te brengen,” zei mevrouw Leo Hunter. „Mijnheer Pickwick, ik heb het genoegen, u graaf Smorltork voor te stellen.” Haastig fluisterend vervolgde zij: „de beroemde vreemdeling, die hier stof verzamelt voor een groot werk over Engeland — hm! — Graaf Smorltork, mijnheer Pickwick.”

Pickwick begroette den graaf met al den aan zulk een groot man verschuldigten eerbied, en de graaf haalde een zakboekje te voorschijn.

„Hoe zegt u, mevrouw Hunt?“ vroeg de graaf met een vriendelijken glimlach, „Pik Vik, Bik wik? Ah ja, zoo is het.” En de graaf wilde den naam zoo opschrijven.

„Neen, neen!“ riep mevrouw Leo Hunter uit, „Pickwick.”

„Ah juist, nu begrijp ik het,” hernam de graaf. „Pick is de voornaam, Wick de achternaam. Hoe gaat het, Wick?”

„Heel goed, dank u,” antwoordde Pickwick met zijn gewone minzaamheid. „Zijt gij reeds lang in Engeland?”

„Lang — heel lang — al meer dan veertien dagen.”

„Blijft gij nog lang?”

„Een week.”

„Gij zult werk genoeg hebben,” hernam Pickwick glimlachend, „om in dien tijd al de stof, die gij noodig hebt, te verzamelen.”

„O, die is al verzameld,” zei de graaf.

„Inderdaad?” zei Pickwick.

„Hier,” vervolgde de graaf, veelbetekend tegen zijn voorhoofd tikkend. Groot boek thuis — vol notities — muziek, schilderkunst, poëzie, wetenschap, politiek — van alles.”

„Het woord „politiek”, mijnheer,” zei Pickwick, „bevat in zich zelf reeds een zware studie van uitgebreiden omvang!”

„Ah!” zei de graaf, zijn zakboekje weer te voorschijn halend. „Die woorden zijn mooi om een hoofdstuk mee te beginnen. Hoofdstuk zeven en veertig. Politiek. Het woord politiek bevat —” en daarmee stond Pickwick's opmerking in het zakboekje van graaf Smorltork.

„Graaf,” zei mevrouw Leo Hunter.

„Mevrouw Hunt?” hernam de graaf.

„Dit is mijnheer Snodgrass, een vriend van mijnheer Pickwick, en een dichter.”

Terstond nam de graaf zijn zakboekje weer en schreef, onder het hoofdstuk Letterkundige vrienden, bij de afdeeling poëzie, den naam van den dichter Snowgrass op. „Voorgesteld aan Snowgrass — groot dichter — vriend van Pick Wick — door mevrouw Hunt, die een prachtig gedicht heeft geschreven: De zwervende kikvorsch”. Na nog eenige complimenten gewisseld te hebben, wandelde hij weer voort, zeer tevreden met de belangrijke bijzonderheden, waarmee hij zijn schat van kennis had vermeerderd.

„Een wonderlijk knap man, die graaf Smorltork,” zei mevrouw Leo Hunter.

„Door en door een filosoof,” zei Pott.

„Een man van geest en smaak,” zei Snodgrass.

Dit alles werd door de omstanders volmondig beaamd; en misschien zou men nog een geruimen tijd hebben doorgebracht met lofredenen op den vermaarden vreemdeling af te steken, indien de vier uitheemsche zangers zich niet onder een appelboom hadden geschaard — hetgeen zij deden om een schilderachtige groep te formeeren — en begonnen waren hun nationale liederen te zingen, waartoe geen bijzonder groot talent noodig was, daar het gansche geheim daarin scheen te bestaan, dat drie der zangers bromden, terwijl de vierde jankte. Vervolgens kwam er een jongen, die allerlei fransen maakte met een stoel, er mee liep, kroop, omviel, sprong, in één woord er alles mede deed, behalve er op zitten. Ter afwisseling zong mevrouw Pott een bravour-aria, maar zoo zacht, dat bijna niemand er iets van hoorde. En tenslotte trad mevrouw Leo Hunter op, en reciteerde haar „Ode aan een stervenden kikvorsch”; het gezelschap riep bis, bis, en zou dit zelfs nog een keer hebben gedaan, indien het meerendeel der-gasten, die vonden, dat het hoog tijd werd om wat te gaan eten, niet gezegd hadden, dat men zich schamen moest om van mevrouw Leo Hunter zoo veel te vergen. En of deze dame al beveerde, dat zij volkomen bereid was de ode nog eens te reciteeren, haar bezorgde vrienden wilden er niets meer van hooren. De deur der eetzaal werd geopend, en allen, die er vroeger al eens geweest waren, drongen met spoed naar binnen, wel wetend, dat mevrouw Leo Hunter de gewoonte had, om, wanneer zij een gezelschap van honderd personen uitnoodigde, een tafel voor slechts vijftig aan te richten.

Mevrouw Leo Hunter, die gezorgd had dat haar voornaamste gasten een plaats kregen aan de tafel, keek zegepralend om

zich heen. Graaf Smorltork was druk bezig den inhoud der schotels in zijn zakboekje aan te teekenen. Tupman maakte zich ver-
verdienstelijk door de kreeftensalade rond te dienen met een handigheid, als nog nooit een bandiet had ten toon gespreid; en Pickwick lachte en schertste vriendelijk met een ieder, die in zijn bereik was. Niets scheen er aan te ontbreken, den kring van be-
roemdheden volmaakt te kunnen noemen, toen mijnheer Leo Hunter, die bij zulke gelegenheden bij de deur moest blijven staan, om met de minder aanzienlijke gasten te praten, plotseling uitriep: „Lieve, daar is mijnheer Charles Fitz-Marshall.”

„Ah, eindelijk,” zei mevrouw Leo Hunter. „Ik had hem al lang verwacht. Zeg aan mijnheer Fitz-Marshall, lieve, dat hij dadelijk bij mij moet komen, om een standje in ontvangst te nemen, dat hij zoo laat is.”

„Ik kom al, mevrouw,” riep een stem. „Ik haast mij al, zooveel ik kan — moeilijk genoeg — machtig vol hier — geweldig gedrang.”

„Pickwick liet zijn mes en vork uit zijn handen vallen, en wierp over de tafel heen een blik op Tupman, die insgelijks zijn mes en vork had laten vallen, en een gezicht zette, alsof hij op het punt stond door den grond te zinken.

„Hè,” riep de stem, terwijl de eigenaar zich tusschen de laatste vijf en twintig Turken, ridders en officieren doorwerkte, die hem van de tafel scheidden, „lijkt wel een mangel — geen plooipte meer in mijn rok — had er om moeten denken — mijn heele wasch aangetrokken — aardig, zijn linnen aan zijn lijf te laten mangelen — zwaar werk.”

Met deze afgebroken zinnen baande een jongeman, die de uniform van een zee-officier droeg, zich een weg naar de tafel, en vertoonde aan de verbaasde Pickwickisten het gelaat en de gestalte van Alfred Jingle.

De misdadiger had nauwelijks tijd gehad, de hem door mevrouw Leo Hunter aangeboden hand te vatten, of zijn oogen ontmoetten den toornigen blik van Pickwick.

„Wacht!” zei Jingle. „Glad vergeten — den postiljon iets zeggen — even weg — dadelijk weer terug.”

„De knecht of mijnheer Leo Hunter zal die boodschap wel overbrengen, mijnheer Fitz-Marshall!” zei de gastvrouw.

„Neen, neen,” antwoordde Jingle. „Zelf wel doen — in een oogenblik terug.” Met deze woorden verdween hij in het gedrang.

„Mag ik u vragen, mevrouw,” zei de ontstelde Pickwick, terwijl hij opstond, „wie

die heer is, en waar hij woont?”

„Hij is een rijk en aanzienlijk heer, mijnheer Pickwick,” antwoordde mevrouw Leo Hunter, „dien ik zeer verlang aan u te mogen voorstellen. De graaf zal zeker ook verrukt van hem zijn.”

„Jawel, jawel,” zei Pickwick haastig. „Zijn woonplaats...?”

„Hij logeert op het oogenblik in „De Engel” in Bury St. Edmunds. Maar, mijn hemel, mijnheer Pickwick, waar wilt gij heen? Gij gaat ons toch nu al niet verlaten?”

Doch voor zij had uitgesproken, had Pickwick zich reeds door het gedrang heenge-
werkt en den tuin bereikt, waar Tupman, die zijn vriend zoo spoedig mogelijk gevolgd was, zich bij hem voegde.

„Het helpt niets,” zei Tupman. „Hij is weg.”

„Dat weet ik,” zei Pickwick; „maar ik zal hem volgen.”

„Volgen? Waarheen?” vroeg Tupman.

„Naar „De Engel” in Bury,” antwoordde Pickwick, op gejaagden toon. „Wie weet, wien hij daar nu weer bedriegt! Hij heeft eens een braaf man bedrogen, en wij waren daarvan de onschuldige oorzaak. Dat zal niet weer gebeuren, als ik het beletten kan. Ik zal hem ontmaskeren. — Sam! — Waar is mijn knecht?”

„Hier, mijnheer,” zei Sam Weller, uit een afgelegen hoekje voor den dag komend, waar hij zich aan een flesch Madera te goed had gedaan, die hij een paar uur tevoren van de ontbijttafel had gekaapt. „Hier is uw knecht, mijnheer. Trotsch op dien naam, zooals het Levend Geraamte¹⁾ zei, dat zij voor geld lieten kijken.”

„Ga terstond mee,” zei Pickwick. „Tupman, als ik in Bury blijf, zal ik u schrijven; dan kunt gij daar bij mij komen. Tot zoo-
lang vaarwel.”

Tegenspraak was nutteloos, wanneer Pickwick een besluit genomen had. Tupman keerde naar het gezelschap terug, en was een uur later, toen hij een flesch champagne had helpen ledigen en een luchtige quadrille had gedanst, glad vergeten, dat er een Alfred Jingle of Charles Fitz-Marshall op de wereld bestond. Intusschen zaten Pickwick en Sam op de imperiaal van een diligence, en reden, de een vol onrust, de ander zeer welgemoed, naar de oude stad Bury St. Edmunds.

¹⁾ Een der merkwaardigste Levende Geraamten, die ooit tentoongesteld zijn, was Claude Ambroise Seurat, in 1797 te Troyes in Frankrijk geboren en vertoond te Londen in 1825. Dit Levend Geraamte bedoelt Sam Weller. J. E.

HOOFDSTUK XVI.

Al te vol avonturen om den inhoud in het kort te kunnen weergeven.

Er is geen maand in het geheele jaar, waarin de natuur een schooner aanblik vertoont, dan de maand Augustus. De lente heeft veel schoons en Mei is een frissche, weelderige maand; maar de bekoorlijkheden van dit jaargetijde worden verhoogd door haar contrast met den winter. Augustus bezit dat voordeel niet. Die maand verschijnt, wanneer wij aan niets anders meer denken dan aan een helderen hemel, groene velden en geurige bloemen — wanneer de herinnering aan sneeuw, ijs en snepende winden zoo geheel uit onze gedachten is weggevaagd, alsof zij nooit terug zouden keeren — en toch, hoe genoeglijk is die tijd! Boomgaarden en korenvelden prijken in volle pracht; de boomen kraken onder den last der vruchten, die de takken doen buigen; en het golvende graan, dat op de sikkel wacht, of reeds aan schooven is gebonden, kleurt het landschap met een gouden gloed.

Terwijl de diligence de velden en boomgaarden voorbijrijdt, die den weg omzoomen, staken de vrouwen en kinderen, die de vruchten in manden stapelen, of de overgebleven korenaren verzamelen, een oogenblik hun arbeid, houden de hand boven hun oogen, en staren met nieuwsgierige blikken de reizigers aan, terwijl een stevige kleuter, nog te klein om te werken, maar te ondeugend om alleen thuis gelaten te worden, uit de mand komt kijken, waarin hij veiligheidshalve is neergezet, en zijn blijdschap uitkraait. De maaier houdt ook een oogenblik op, en kijkt met over elkaar geslagen armen naar het voorbijrollende rijtuig; en het ruige karrepaard werpt het glad opgepoetste span van de diligence een slaperigen blik toe, die, zoo duidelijk als de blik van een paard dit maar doen kan, zegt: „Dat is alles heel mooi, maar langzaam te stappen over een bouwland, is toch beter dan dat warme werk op een stoffigen straatweg.” Bij een bocht van den weg werpt gij nog een blik achterom, en vrouwen, kinderen, maaiers en karrepaarden — alles is weer aan het werk en in beweging.

De aanblik van zulk een tooneel bleef niet zonder invloed op het gemoed van Pickwick. Vol van zijn besluit om den schurkachtigen Jingle te ontmaskeren, waar deze zijn bedrieglijke plannen ook ten uitvoer mocht trachten te brengen, zat hij

eerst stilzwijgend en afgetrokken na te denken over de beste middelen om dit doel te bereiken. Langzamerhand begonnen echter de dingen, die hem omringden, zijn aandacht te trekken; en eindelijk had hij zooveel plezier in zijn rijtoertje, alsof hij het louter voor zijn genoegen had ondernomen.

„Een heerlijk uitzicht, Sam,” zei Pickwick.

„Veel mooier dan daken en schoorsteenen, mijnheer,” antwoordde Weller, tegen zijn hoed tikkend.

„Gij hebt zeker in uw leven niet veel anders gezien dan daken en muren,” zei Pickwick glimlachend.

„Ik ben niet altijd schoenpoetser geweest, mijnheer,” zei Sam; „eerst was ik een poos knecht bij een vrachtrijder.”

„Wanneer was dat?” vroeg Pickwick.

„Toen ik voor 't eerst hals over kop de wereld werd ingegooid, mijnheer, om met haar rampen en zorgen haasje-over te spelen. Eerst was ik als jongen in dienst bij een karreman; toen bij een vrachtrijder, toen werd ik boodschappenjongen, toen schoenpoetser, en nu ben ik heerenknecht. Wie weet, of ik binnenkort niet nog een heer word, met een pijp in mijn mond, en een priëltje achter in den tuin! Wie weet! Mij zou het niet verwonderen.”

„Gij zijt een echte filosoof, Sam,” zei Pickwick.

„Dat zit, geloof ik, bij ons in de familie, mijnheer,” hernam Weller. „Mijn vader is er tegenwoordig heel ver in. Als mijn stiefmoeder ruzie met hem zoekt, fluit hij maar wat. Dan wordt zij kwaad en slaat zijn pijp aan stukken, en dan neemt hij een andere. Dan begint zij te gillen en krijgt het op haar zenuwen, en hij blijft zeer genoeglijk zitten rooken, tot zij weer beter wordt. Dat is filosofie, is 't niet, mijnheer?”

„Het kan er tenminste heel goed voor doorgaan,” antwoordde Pickwick lachend. „Ik denk, dat het u op al uw zwerftochten wel van veel nut zal zijn geweest, Sam.”

„Dat zou ik denken, mijnheer,” zei Sam. „Toen ik bij den karreman was weggelopen, en voordat ik bij den voerman kwam, had ik veertien dagen lang een huis zonder meubelen.”

„Een huis zonder meubelen?” herhaalde Pickwick.

„Ja; de droge bogen onder de Waterloo-brug. Een beste slaappleats, en midden in de stad, overal even dicht bij. Het eenige, wat men er tegh zou kunnen hebben, is, dat zij toch wel wat al te luchtig is. Ik heb daar rare dingen gezien, mijnheer.”

„Dat kan ik mij wel indenken,” zei Pickwick, op een zeer belangstellenden toon.

„Dingen,” hervatte Sam, „die u dwars door uw menschlievende hart zouden gaan, en er aan den anderen kant weer uit zouden komen. Landloopers van beroep ziet men daar niet, die weten wel wat beters te vinden. Jonge bedelaars, mannen en vrouwen, die nog weinig verdienen, komen er wel eens slapen; maar doorgaans zijn het oude, afgeleefde, uitgehongerde schepsels, die nergens een heenkomen hebben, en die daar in een donkeren hoek kruipen — arme duivels, die het twee-penny-touw niet eens kunnen betalen.”

„Wat is dat, Sam?” vroeg Pickwick.

„Het twee-penny-touw, mijnheer,” hernam Weller, „is een goedkoope herberg, waar een bed voor één nacht twee pence kost.”

„En waarom noemt men dat bed een touw?” vroeg Pickwick.

„Lieve hemel, mijnheer, wat bent u nog groen,” antwoordde Sam. „Toen die herberg pas was opgericht, werden de bedden op den vloer gespreid; maar de waard zag al heel gauw in, dat hij zoo geen zaken kon maken; want in plaats van tevreden te zijn met hun portie slaap van twee pence, bleven de gasten den halven dag in bed liggen. Daarom hebben ze nu twee touwen dwars door de kamer gespannen, zoowat zes voet van elkaar en drie voet boven den vloer; en de bedden zijn lappen zeildoek, die daar overheen zijn gelegd.”

„En?” vroeg Pickwick.

„Wel,” vervolgde Sam, „’s morgens om zes uur maken zij de touwen aan één kant los; dan vallen alle slapers op den grond; de bons maakt ze klaar wakker, en zij gaan rustig weg. Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei Sam, eensklaps het gesprek afbrekend, „is dat soms Bury St. Edmunds?”

„Ja,” antwoordde Pickwick.

De diligence ratelde door de straten van een fraai stadje, dat een zindelijk en welvarend uiterlijk had, en hield stil voor een groote herberg, in een breede straat, bijna vlak tegenover de oude abdij.

„En dit,” zei Pickwick, „is „De Engel”. Wij moeten hier afstappen, Sam. Maar wij moeten voorzichtig zijn. Bestel een kamer, maar zeg niet wie ik ben. Begrepen?”

Sam antwoordde met een veelbeteeknend knipoogje, en ging terstond zijn boodschap doen. Een oogenblik later kwam hij terug, om Pickwick zijn kamer te wijzen.

„Nu, Sam,” zei Pickwick, „is het eerste wat wij doen moeten....”

„Eten bestellen.” viel Sam hierop in. „Het

is al aardig laat.”

„Dat is waar,” hernam Pickwick, op zijn horloge kijkend; „gij hebt gelijk, Sam.”

„En als ik u een raad mag geven, mijnheer,” vervolgde Weller, „zou ik vervolgens naar bed gaan en goed uitslapen, en niet voor morgenochtend aan dien gauwdief denken. Er is niets zoo verfrisschend als de slaap, mijnheer, zooals de kindermid zei, toen zij een potje papaverstroop leegsnoepte.”

„Ik geloof, dat gij gelijk hebt, Sam,” zei Pickwick. „Maar ik moet eerst vragen, of hij hier is, en of hij niet van plan is weg te gaan.”

„Laat dat maar aan mij over, mijnheer,” zei Sam. „Ik zal eerst een goeden maaltijd bestellen, en terwijl die wordt klaargemaakt, zal ik beneden eens gaan hooren. Het zou mij machtig verwonderen, als ik den schoenpoetser niet binnen vijf minuten al zijn geheimen kan laten opbiechten.”

„Goed,” zei Pickwick; en Sam ging terstond heen.

Binnen een half uur zat Pickwick aan een smakelijken maaltijd, en een kwartier later kwam Weller hem het bericht brengen, dat mijnheer Charles Fitz-Marshall tot wederopzeggens toe een kamer had gehuurd, maar uitgegaan was, om in een particulier huis den avond door te brengen; dat hij den knecht uit het logement had gelast op hem te wachten, en zijn eigen knecht had meegenomen.

„Als ik morgenochtend met dien knecht een praatje maak,” zei Weller aan het eind van zijn verslag, „zal hij mij alles over zijn meester vertellen.”

„Hoe weet gij dat?” vroeg Pickwick.

„O, mijnheer, dat doen knechts altijd,” antwoordde Sam.

„O ja, daar dacht ik zoo gauw niet aan,” zei Pickwick.

„En dan kunt gij overleggen wat u te doen staat, mijnheer.”

Daar dit hun het beste leek, wat zij doen konden, werd hiertoe besloten.

Sam, die van zijn meester verlof kreeg om den avond naar eigen verkiezing door te brengen, ging naar beneden, en werd spoedig door het in de gelagkamer verzamelde gezelschap als president aan het hoofd van de tafel geplaatst, van welke functie hij zich zoo wel kweet, dat het gelach en gejuich der vroolijke gasten tot in Pickwick's slaapvertrek doordrong, en zijn nachtrust met minstens een uur verkortte.

Den volgenden morgen vroeg was Weller bezig alle onaangename overblijfselen der feestvreugde van den vorigen avond te

verdrijven door middel van een penny's stortbad — hij had namelijk, door het aanbod van zulk een muntstuk, een jongenheer, die aan het departement der stallen verbonden was, overgehaald om zo lang over zijn hoofd en zijn gezicht te pompen, tot hij volkomen nuchter was — toen zijn aandacht getrokken werd door een jongen kwant in een roodbruine livrei, die op de plaats op een bank in een boekje zat te lezen, dat een gezangboek scheen te zijn, en die den indruk maakte van hevig in zijn

en verder dacht hij niet.

De man liet echter bestendig zijn oogen tusschen Sam en het gezangboek heen en weer gaan, alsof hij wel een gesprek had willen beginnen, zoodat Sam, om hem een gelegenheid daartoe te geven, losweg zei:

„Hoe gaat het, kameraad?”

„Het verheugt mij, dat ik zeggen kan tamelijk wel, mijnheer,” zei de man zeer langzaam en afgemeten, terwijl hij zijn boek sloot. „Ik hoop dat u hetzelfde kunt zeggen, mijnheer.”

WELLER WAS BEZIG ALLE ONAANGENAME OVERBLIJFSELEN DER FEESTVREUGDE VAN DEN VORIGEN AVOND TE VERDRIJVEN....., TOEN ZIJN AANDACHT GETROKKEN WERD DOOR EEN JONGEN KWANT IN EEN ROODBRUINE LIVREI.....

lectuur verdiept te zijn, hoewel hij toch tusschenbeide een schuinschen blik naar den man onder de pomp wierp, alsof hij niet kon nalaten te letten op hetgeen deze daar deed.

„Dat is een rare vent,” dacht Sam, toen hij voor het eerst den blik ontmoette van den vreemdeling met den roodbruinen rok, die een lang, bleek, leelijk gezicht, diep ingezonken oogen en een groot hoofd met lange, zwarte haren had. „Dat is een rare vent,” dacht Sam, terwijl hij zich waschte,

„Als ik wat minder van een wandelende brandewijnflesch had, zou ik vanmorgen niet zoo duizelig zijn,” hernam Sam. „Logeert gij hier in huis, kameraad?”

De vreemdeling knikte.

„Hoe kwam het dan, dat gij er gisteravond niet bij waart?” vroeg Sam, terwijl hij zijn gezicht afdroogde. „Gij houdt toch zeker ook wel van een pretje? — gij ziet er zoo vroolijk uit als een baars in een hoop zand,” voegde hij er binnensmonds aan toe.

„Ik was gisterenavond uit met mijn meester," antwoordde de vreemdeling.

„Hoe heet die?" vroeg Weller, terwijl hij bloedrood werd, maar niet van het wrijven alleen; want er ging hem plotseling een licht op.

„Fitz-Marshall," antwoordde de vreemdeling.

„Geef mij de hand," zei Weller, naderbij komend. „Ik wil gaarne kennis met u maken. Uw gezicht bevalt mij, kameraad!"

„Wel, dat is vreemd," zei de ander, met een zeer onnootzel gezicht, „het uwe trok mij zoo aan, dat ik dadelijk lust kreeg om wat met u te praten, toen ik u onder de pomp zag."

„Inderdaad?"

„Op mijn woord. Is dat niet vreemd?"

„Heel raar," zei Sam, zich inwendig verheugend over de eerlijke eenvoudigheid van den vreemdeling. „Maar hoe heet gij, beste vriend?"

„Job."

„Een mooie naam — de eenige, voor zoover ik weet, dien ze niet kunnen afkorten. En hoe verder?"

„Trotter. En hoe heet gij?"

Sam bedacht, dat zijn meester hem tot voorzichtigheid had aangemaand, en antwoordde: „Ik heet Walker, en mijn meester Wilkins. Mag ik u iets aanbieden, mijnheer Trotter?"

Trotter nam dit vriendelijke aanbod dadelijk aan, stak zijn boek in zijn zak, ging met Weller naar de gelagkamer, en weldra zaten beiden, elk met een glas kruidenbitter voor zich, tegenover elkander.

„Wat voor soort van dienst hebt gij wel?" vroeg Sam, toen hij zijn makker voor de tweede maal liet inschenken.

„Een slechten dienst," antwoordde Job.

„Dat meent gij toch niet?" hernam Sam.

„Ja zeker. En wat nog erger is, mijn meester gaat trouwen."

„Neen!"

„Ja; en wat nog erger is, hij is van plan een rijke erfdochter uit een kostschool te schaken."

„Hoe durft hij!" zei Sam. „Zeker uit een kostschool hier in de stad, niet waar?"

Hoewel deze vraag op een zeer onverschilligen toon werd uitgesproken, toonde Job door zijn gebaren duidelijk, dat hij heel goed begreep, dat zijn nieuwe vriend belang stelde in het antwoord. Hij dronk zijn glas uit, keek Sam geheimzinnig aan, knipte met zijn oogen, en maakte eindelijk een beweging met zijn arm, alsof hij den slinger van een pomp in werking bracht, waarmee hij te kennen wilde geven, dat hij zich

zelf als een pomp beschouwde, die Sam gaarne zou willen leegpompen.

„Neen, neen," zei hij ten slotte. „Dat mag niet iedereen weten. Dat is een geheim, mijnheer Walker!"

Daarop zette hij zijn glas onderste boven op de tafel, als wilde hij zijn makker te kennen geven, dat hij niets meer had om zijn dorst te lesschen. Sam begreep dezen wenk, en liet het glas nog eens vol schenken, hetgeen Job bijzonder scheen te bevalen.

„Het is dus een geheim?" zei Sam.

„Dat zou ik denken," antwoordde Job, met zeer veel aandacht van het nieuwe glas proevend.

„Uw meester is zeker schatrijk," zei Sam.

Trotter glimlachte, en gaf met zijn rechterhand vier klappen op den zak van zijn roodbruine broek, als wilde hij zeggen, dat zijn meester dit ook wel zou kunnen doen, zonder door het rammelen van geld iemands aandacht te trekken.

„Zoo," zei Sam; „dan doet hij het dus daarom, niet waar?"

Job antwoordde met een veelbetekenden hoofdknik.

„En als gij uw meester laat begaan, en hem die jongejuifer laat schaken, begrijpt gij dan niet, dat gij een groote schurk zijt?" vroeg Weller met nadruk.

„Ach dat weet ik wel," antwoordde Job, zijn makker zeer bedrukt aankijkend. „Dat weet ik wel; en dat is het juist wat mij zoo drukt. Maar wat moet ik doen?"

„Doen!" zei Sam. „Alles aan de directrice vertellen, en uw heer laten loopen."

„Wie zou mij gelooven?" hernam Job. „Men houdt de jongedame voor een toonbeeld van onschuld en zedigheid. Zij zou zeggen, dat het niet waar was, en mijn meester ook. Wie zou mij gelooven? Ik zou mijn betrekking kwijt raken, en bovendien wegens laster of zoo iets worden aangeklaagd. Dat is alles wat ik voor mijn waarschuwing zou krijgen."

„Daar is misschien wel iets van aan," zei Sam nadenkend.

„Als ik maar een fatsoenlijken heer kende, die zich met de zaak wilde bemoeien," vervolgde Trotter, „zou ik nog wel durven hopen, dat de schaking verhinderd zou kunnen worden. Maar hier heb ik weer dezelfde moeilijkheid, mijnheer Walker. Ik ken hier niemand in deze vreemde stad; en als ik al iemand kende, zou hij toch tien tegen één mijn verhaal niet gelooven."

„Ga met mij mee," riep Sam, opspringend en den ander bij den arm grijpend, uit. „Mijn meester is juist de man, dien gij

hebben moet!" En na eenige tegenstribbeling bracht Sam zijn nieuw ontdekte vriend naar de kamer van Pickwick, wien hij Trotter voorstelde, en tegelijk verhaalde wat zij tezamen besproken hadden.

"Het spijt mij zoo, mijnheer, dat ik mijn meester verraden heb," snikte Trotter, terwijl hij een bijzonder klein roodgeruit zakdoekje voor zijn oogen hield.

"Het strekt u tot eer, dat gij spijt daarover hebt," antwoordde Pickwick, „maar toch is het uw plicht."

"Ik weet, dat het mijn plicht is, mijnheer," zei Job met de grootste ontroering. „Wij moeten allen onzen plicht betrachten, mijnheer, en dat tracht ik met alle nederigheid te doen, mijnheer. Maar het is toch hard mijnheer, als men een meester moet verraden, wiens kleeren men draagt en wiens brood men eet, ook al is hij een schurk, mijnheer."

"Gij zijt een braaf man," zei Pickwick, die inderdaad getroffen was; „een eerlijk man."

"Kom, kom," zei Sam, wien het schreien van Job verschrikkelijk begon te vervelen. „Schei nu maar uit met dat water vergieten. Dat helpt toch niets!"

"Sam," zei Pickwick verwijtend; „het spijt mij, dat gij zoo weinig eerbied hebt voor de gevoelens van dezen jongen man."

"Zijn gevoelens vind ik best, mijnheer," antwoordde Sam; „maar als ze zoo mooi zijn, zou het zonde zijn als hij ze kwijt raakte en daarom deed hij beter ze in zijn binnenste te bewaren, dan ze zoo te laten wegvloeien, vooral omdat dat toch niet helpt. Met tranen is nog nooit een klok aan het loopen of een stoommachine aan het draaien gebracht. Als gij weer eens in een rookgezelschap komt, brave jongen, stop dan uw pijp met die gedachte, en steek nu dat lapje katoen maar in uw zak. Het is heusch niet mooi genoeg, om er zoo mee te staan zwaaien als een koorddanser."

"Sam heeft gelijk," zei Pickwick, zich tot Job wendend, „hoewel hij zijn meening op een eenigszins ruwe en somtijds onbegrijpelijke manier te kennen geeft."

"Hij heeft groot gelijk," zei Trotter; „en ik zal mijn aandoeningen bedwingen."

"Goed," zei Pickwick. „Maar waar is nu die kostschool?"

"Het is een groot, oud huis van rooden steen, even buiten de stad, mijnheer," antwoordde Trotter.

"En wanneer zal dat laaghartige plan ten uitvoer worden gebracht — wanneer zal de schaking plaats hebben?"

"Vannacht, mijnheer," antwoordde Job.

"Vannacht?" herhaalde Pickwick.

"Ja, vannacht," zei Job. „Dat is het juist, wat mij zoo ongerust maakt."

"Dan moeten er aanstonds maatregelen worden genomen," zei Pickwick. „Ik zal dadelijk naar de dame gaan, die aan het hoofd van die inrichting staat."

"Neem mij niet kwalijk, mijnheer," zei Job; „maar dat zou precies verkeerd zijn."

"Hoe zoo?" vroeg Pickwick.

"Mijn meester is heel slim, mijnheer."

"Dat weet ik," zei Pickwick.

"Hij heeft de oude dame zoo voor zich ingenomen, mijnheer," hervatte Job, „dat zij volstrekt niets kwaads van hem zou gelooven, al zoudt gij het ook op uw bloote knieën bezweren; vooral daar gij geen ander bewijs hebt, dan het woord van een knecht, van wien zij licht zou denken — en mijn meester zou dat zeker zeggen — dat hij weggejaagd was, en zich op deze wijze wilde wreken."

"Wat zou ik dan kunnen doen?" vroeg Pickwick.

"Niets zal de dame kunnen overtuigen, dan de schuldigen op heeterdaad te betrappen," zei Job.

"Al die oude katten willen met alle geweld met hun kop tegen den muur loopen," merkte Weller tusschen haakjes op.

"Maar het zal heel moeilijk zijn, hem op heeterdaad te betrappen, vrees ik," zei Pickwick.

"Dat weet ik nog niet, mijnheer," zei Job, na even te hebben nagedacht. „Ik geloof, dat het heel gemakkelijk zou gaan."

"Hoe dan?" vroeg Pickwick.

"Wel," hernam Job, „mijn meester en ik zullen om tien uur door een van de meiden in de keuken worden binnengesmokkeld. Als iedereen naar bed is, komen wij uit de keuken en de jongedame uit haar slaapkamer. Er staat een postwagen gereed, en wij rijden weg."

"En?" zei Pickwick.

"Wel, mijnheer. Ik dacht, als gij nu eens in den tuin achter het huis zou staan te wachten, alleen..."

"Alleen?" vroeg Pickwick: „waarom alleen?"

"Ik vind het nogal natuurlijk," antwoordde Job, „dat de oude dame, bij zulk een ontdekking, liefst zoo weinig mogelijk personen aanwezig zal willen zien. En de jongedame ook, mijnheer. — Wij moeten haar zooveel mogelijk sparen."

"Gij hebt gelijk," hernam Pickwick. „Die overweging bewijst hoe fijngevoelig gij zijt. Ga verder. Gij hebt groot gelijk."

"Wel, mijnheer, ik had gedacht, als gij in den tuin zoudt willen wachten, dan zou ik

u, precies om halftwaalf, door de achterdeur binnenlaten; en dan zoudt u precies op tijd zijn, om de plannen van dien booswicht te verijdelen, in wiens klauwen ik helaas ben gevallen." Hier slaakte Job een diepen zucht.

"Wees daar niet bedroefd om," zei Pickwick. „Indien hij slechts een aasje van de fijngevoeligheid bezat, die u in uw nederige positie onderscheidt, was er nog wel iets goeds van hem te hopen."

Job Trotter maakte een diepe buiging, en in weerwil van Weller's vorige strafpredikatie, kwamen hem de tranen weer in de oogen.

"Ik heb nog nooit zulk een vent gezien," zei Sam. „Ik geloof dat hij een waterketel in zijn hoofd heeft, waarvan de kraan altijd openstaat."

"Sam," zei Pickwick met grooten ernst, „houd uw mond."

"Als 't u belieft, mijnheer," antwoordde Weller.

"Ik gevoel niet veel voor dat plan," zei Pickwick, nadat hij een poos ernstig had nagedacht. „Waarom zou ik de bloedverwanten van die jongedame niet waar-schuwen?"

"Omdat zij meer dan honderd mijl hier vandaan wonen, mijnheer," antwoordde Job.

"Dat is den spijker op den kop geslagen," zei Sam bij zich zelf.

"En dan die tuin," zei Pickwick, „hoe moet ik daar in komen?"

"De muur is heel laag, mijnheer, en uw knecht zal u wel een zetje geven."

"Mijn knecht zal mij wel een zetje geven," herhaalde Pickwick werktuiglijk. „Maar gij zult toch zeker bij die deur zijn, waar gij het over hadt, om mij binnen te laten?"

"Gij kunt u niet vergissen, mijnheer. Er is maar één deur, die in den tuin uitkomt. Klop daar maar zachtjes aan, als gij de klok hoort slaan, en ik zal dadelijk opendoen."

"Ik gevoel niet veel voor het plan," zei Pickwick. „Maar daar ik geen beter weet, en het geluk der jongedame voor haar geheele verdere leven op het spel staat, zal ik het maar doen. Ik zal zorgen, dat ik er ben."

En zoo werd Pickwick door zijn aangeboren goedhartigheid en menschenliefde voor de tweede maal in een onderneming gewikkeld, waarvan hij zich veel liever afzijdig had gehouden.

"Hoe heet het huis?" vroeg Pickwick.

"Westgate-House, mijnheer. Als gij de stad uitkomt, slaat gij rechtsaf. Het huis

staat geheel alleen, een eindje van den weg af; en de naam staat op een koperen plaat op de deur."

"O, ik ken het," zei Pickwick. „Ik heb het al eens gezien, toen ik vroeger hier in de stad was. Gij kunt op mij rekenen."

Trotter maakte weer een buiging, en wilde zich verwijderen, toen Pickwick hem een guinje in de hand stopte.

"Gij zijt een braaf man," zei Pickwick, „en ik bewonder uw rechtschapenheid. Geen dank. Denk er om — half twaalf."

"Ik zal het niet vergeten, mijnheer," antwoordde Job Trotter, en verliet, door Sam gevolgd, het vertrek.

"Zeg eens, vriend," zei de laatste, „dat huilen is nog zoo kwaad niet bedacht. Voor zulk een footje zou ik mijn oogen willen laten overloopen als een goot in een stortbui. Hoe doet gij het?"

"Die tranen komen uit het hart, mijnheer Walker," zei Job op een plechtigen toon. „Goedenmorgen, mijnheer."

"O gij huilebalk," dacht Sam, terwijl hij Job nakeek. „Maar in ieder geval hebben we toch alles, wat we weten wilden, uit je gekregen."

Wat Job Trotter bij zich zelf dacht, zouden wij met geen mogelijkheid kunnen zeggen, daar wij het nooit te weten zijn gekomen.

De dag verliep, het werd avond, en even vóór tienën kwam Sam het bericht brengen, dat Jingle en Job tézamen waren uitgegaan, dat hun bagage gepakt was, en dat zij een postwagen hadden besteld. Het scheen dus, dat de aanslag, waarover Job gesproken had, ten uitvoer zou worden gebracht.

Het werd halfelf, en Pickwick maakte zich gereed om zijn netelige taak te aanvaarden. Sam reikte hem zijn overjas aan; maar hij weigerde die aan te trekken, uit vrees dat zij hem bij het overklimmen van den muur zou hinderen, en daarop begaf hij zich met zijn bediende op weg.

Het was lichte maan; maar zij hield zich schuil achter de wolken. Het regende wel niet, maar het was zoo donker, dat de weg bijna niet te onderscheiden was. De lucht was warm en drukkend; een flauw weerlicht speelde aan den gezichtseinder, en dit was het eenige licht, dat de zwarte duisternis, die alle voorwerpen omhulde, nu en dan even verbrak. Geluid hoorde men in het geheel niet, behalve het blaffen van een paar onrustige waakhonden in de verte.

Zij vonden het huis, lazen den naam op de deur, en gingen den muur langs, tot

zij aan den achterkant bij den tuin kwamen. „Als gij mij er overheen geholpen hebt, Sam, moet gij maar weer naar de herberg gaan,” zei Pickwick, „en blijven wachten tot ik terugkom.”

„Jawel, mijnheer.”

„Grijp mij nu bij mijn been, en als ik „over” zeg, til mij dan zachtjes op.”

„Best, mijnheer.”

Nadat hij deze afspraak had gemaakt, greep Pickwick zich met beide handen boven aan den muur en gaf het sein „over”, dat zeer letterlijk werd opgevolgd.

Hetzij Pickwick lichter was dan zijn knecht vermoedde, of dat Sam's opvatting van een klein zetje eenigszins anders was dan die van zijn meester, het onmiddellijke gevolg van zijn hulp was, dat de onsterfelijke man over den muur werd gewipt, zoodat hij, na aan den anderen kant drie kruisbessenstruiken en een rozenboompje te hebben verpletterd, zoolang als hij was, op den grond terecht kwam.

„Ik hoop, dat gij u niet bezeerd hebt, mijnheer,” zei Sam, luid fluisterend, zoodra hij bekomen was van zijn verwondering over het plotselinge verdwijnen van zijn meester.

„Ik heb mijzelf niet bezeerd, Sam,” zei Pickwick, aan den anderen kant van den muur. „Maar ik vrees, dat gij mij bezeerd hebt.”

„Ik hoop van niet, mijnheer,” zei Sam.

„Het komt er niet op aan,” zei Pickwick opstaand. „Het zijn alleen maar een paar schrammen. Ga nu heen, anders zal men ons nog hooren.”

„Dag, mijnheer.”

„Dag, Sam.”

Sam sloop zachtjes weg, en liet Pickwick alleen in den tuin.

Nu en dan scheen er een licht door een der vensters van het huis, en daarna op de trap, alsof de bewoners van het huis zich ter ruste begaven. Daar Pickwick vóór het afgesproken uur niet te dicht bij de deur wilde komen, bleef hij in een hoek zitten en wachtte op zijn tijd.

Het was wel een toestand, om iemand ter neer te drukken. Maar Pickwick gevoelde zich noch terneergeslagen, noch bang.

Hij wist, dat hij bezig was, een goed werk te verrichten, en verliet zich onvoorwaardelijk op den edelkenkende Job. Het was wel eenigszins eentonig, om niet te zeggen vervelend; maar een denkend mensch kan zich altijd door zijn overpeinzingen afleiding verschaffen. Pickwick had zich half in slaap gepeinsd, toen hij door het slaan van een

klok in den omtrek werd gewekt — het sloeg halftwaalf.

„Nu is het tijd,” dacht Pickwick bij zich zelf, terwijl hij voorzichtig opstond. Hij keek naar het huis. Er was geen licht meer te zien, en de luiken waren gesloten — iedereen was zonder twijfel naar bed. Hij sloop op zijn teenen naar de deur en klopte zachtjes aan. Er verliep eenige tijd, zonder dat men opendeed; toen klopte hij nog eens, wat harder, en vervolgens nog eens, weer wat harder.

Eindelijk hoorde hij voetstappen op de trap, en daarop scheen het licht van een kaars door het sleutelgat. Er werden eenige grendels en kettingen losgemaakt, en de deur werd langzaam geopend.

Nu ging de deur naar buiten open, en naarmate zij wijder geopend werd, ging Pickwick achteruit, om er achter te blijven. Hoe groot was zijn verbazing, toen hij, uit voorzichtigheid er eens even omheen kijkend, zag, dat de persoon, die de deur geopend had, niet Job Trotter, maar een dienstmeisje was, dat een kaars in haar hand hield. Pickwick trok zijn hoofd zoo snel mogelijk weer terug.

„Het is zeker de kat geweest, Sara,” zei het meisje tegen iemand in het huis. „Poes, poes, poes!”

Maar daar geen kat zich door dit geroep liet lokken, deed het meisje de deur langzaam weer dicht, terwijl Pickwick stijf tegen den muur bleef staan.

„Dat is vreemd,” dacht Pickwick. „Zij zijn zeker later opgebleven dan gewoonlijk. Wel ongelukkig, dat zij daartoe juist dezen avond hebben uitgekozen.” Met deze gedachte sloop hij voorzichtig weer naar zijn hoek, om te wachten tot hij het sein zou kunnen herhalen.

Hij had daar nog geen vijf minuten gezeten, toen een felle bliksemstraal gevolgd werd door een ratelenden donderslag; die dreunend in de verte wegrolde, onmiddellijk gevolgd door een tweeden bliksemstraal, nog feller dan de eerste, en een tweeden donderslag, nog geweldiger dan de vorige; en een oogenblik later begon het te stortregenen op een allerhevigste manier.

Het was Pickwick maar al te goed bekend, dat een boom gedurende een onweersbui een gevaarlijke buurman is. Hij had een boom voor zich, een achter zich, en nog twee aan beide zijden. Indien hij bleef waar hij was, kon hij licht het slachtoffer van een ongeluk worden; indien hij zich in het midden van den tuin liet zien, liep hij gevaar om als een verdacht per-

PICKWICK IN GRUWELIJKE PERIKELEN

soon in hechtenis te worden genomen. Een paar maal probeerde hij over den muur te klimmen; maar daar hij thans niemand had, om hem een zetje te geven, hadden zijn pogingen geen ander resultaat, dan dat hij zijn knieën en schenen schaafde en zich geweldig in het zweet werkte.

„Wat een verschrikkelijke toestand,”

hij fluisteren, en daarop riep een stem: „Wie is daar?”

„Dat is Job niet,” dacht Pickwick, terwijl hij haastig weer vlak tegen den muur ging staan. „Het is een vrouwenstem.”

Nauwelijks had hij tijd gehad om tot deze conclusie te komen, of het venster van een der bovenkamers werd opengeschoven,

MEN WILDE JUIST DE DEUR WEER SLUITEN, TOEN EEN NIEUWSGIERIG KOSTJUFFERTJE, DAT DOOR DE REET VAN DE DEUR HAD GEKEKEN, EEN VREESELIJK GEGIL AANHIEF.

zuchtte Pickwick, terwijl hij zijn nuttelooze inspanning staakte, en zijn voorhoofd afveegde. Hij keek naar het huis — alles was donker, zij zouden nu wel naar bed zijn. Hij zou het sein nog eens probeeren.

Hij stapte op zijn teenen over den natsten grond en tikte aan de deur. Hij hield zijn adem in, en luisterde voor het sleutelgat. Hij hoorde niets; heel vreemd. Hij klopte en luisterde nog eens. Nu hoorde

en drie of vier schelle vrouwenstemmen herhaalden de vraag: „Wie is daar?”

Pickwick durfde zich niet verroeren. Het was duidelijk, dat de heele kostschool op de been was. Hij besloot stil te blijven staan waar hij stond, tot de opschudding bedaard zou zijn, en dan een bovenmenselijke poging aan te wenden, om den muur over te klimmen, of bij deze poging het leven te laten.

Zooals altijd, was Pickwick's besluit ook nu weer het beste, dat hij in de gegeven omstandigheden nemen kon; maar ongelukkigerwijze was het gebaseerd op de veronderstelling, dat men het niet zou wagen de deur nog eens te openen. Hoe groot was dus zijn ontsteltenis, toen hij de grendels hoorde wegschuiven, en de deur langzaam zag opengaan. Hij ging stap voor stap achteruit; maar wat hij ook deed, de dikte van zijn lichaam verhinderde, dat de deur geheel geopend kon worden.

„Wie is daar?” riep een koor van schelle stemmen van de trap binnen in het huis; dit koor bestond uit de eigenares van de kostschool, drie onderwijzeressen, vijf dienstboden en dertig kostmeisjes, allen half gekleed, en velen met papillotten in het haar. Pickwick zei natuurlijk niet wie er was; en nu veranderde het refrein van het koor in: „Hemel, wat ben ik geschrokken!”

„Sara,” zei de directrice, die heelemaal achteraan boven aan de trap was blijven staan, tot de keukenmeid: „Sara, waarom gaat ge den tuin niet een eindje in?”

„Dat durf ik niet, juffrouw,” zei de keukenmeid.

„Hemel, wat is die Sara toch een bang schepsel!” zeiden de dertig kostjuffertjes.

„Sara,” zei de schooljuffrouw met groote waardigheid. „Ik vraag geen antwoord. Ik wensch, dat gij onmiddellijk in den tuin gaat kijken.”

De keukenmeid begon te schreien, en de werkmeid zei, dat het een schande was, voor welk bewijs van deelneming haar op staanden voet de dienst werd opgezegd.

„Hooft gij mij niet, Sara?” riep de directrice, ongeduldig met haar voet stampend.

„Hooft gij de juffrouw niet?” vroegen de drie onderwijzeressen.

„Wat is die keukenmeid toch brutaal!” zeiden de dertig kostjuffertjes.

De ongelukkige keukenmeid, op deze wijze in het nauw gebracht, ging een paar stappen vooruit, terwijl zij haar kaars zoo hield, dat zij onmogelijk iets kon zien, en zei toen, dat er niets was, en dat het de wind wel zou zijn geweest. Dus wilde men juist de deur weer sluiten, toen een nieuwsgierig kostjuffertje, dat door de reet van de deur had gekeken, zulk een vreeselijk gegil aanhief, dat de keukenmeid, de werkmeid en al degenen, die vooraan stonden, hals over kop naar binnen stormden.

„Wat scheelt juffrouw Smithers?” vroeg de directrice, toen de bedoelde jongedame zich — met een lawaai voor vier — gereedmaakte om flauw te vallen.

„O — o — die man — die man achter

de deur!” gilte juffrouw Smithers.

Nauwelijks had de directrice dezen noodkreet gehoord, of zij snelde naar boven naar haar slaapvertrek, deed de deur op het nachtslot, en viel toen op haar gemak in zwijm. De kostjuffertjes en de onderwijzeressen en de meiden namen de vlucht naar de trap; en nooit had iemand zulk een gillen, flauwvallen en dringen bijgewoond. Te midden van deze opschudding kwam Pickwick uit zijn schuilhoek te voorschijn.

„Dames — lieve dames,” zei Pickwick.

„Hij houdt ons nog voor den gek!” riep de oudste en leelijkste der onderwijzeressen. „Hij zegt, dat wij lief zijn. O, die schurk!”

„Dames!” schreeuwde Pickwick, door zijn toestand tot wanhoop gebracht, met een vervaarlijke stem. „Luistert toch. Ik ben geen dief. Ik kom alleen om de directrice.”

„O, wat een wreedaardig monster,” riep een andere onderwijzeres. „Hij wil juffrouw Tomkins vermoorden.”

Hierop volgde een algemeen gegil.

„Laat toch iemand aan de alarmbel trekken,” riep een dozijn stemmen.

„Neen — neen!” riep Pickwick uit. „Kijk mij toch aan! Zie ik er uit als een dief? Lieve dames, gij moogt mij aan handen en voeten binden of mij opsluiten in een kast, zoo gij dat verkiest; maar luistert toch naar wat ik u te zeggen heb!”

„Hoe zijt gij in den tuin gekomen?” stamelde de werkmeid.

„Roept de directrice, en ik zal haar alles zeggen,” schreeuwde Pickwick zoo hard hij kon. „Roept haar — houdt u kalm en roept haar; en gij zult alles hooren.”

Misschien was het Pickwick's voorkomen, of misschien was het de nieuwsgierigheid — zoo onweerstaanbaar voor een vrouwelijk gemoed — om iets te hooren, wat thans achter een geheimzinnig gordijn verborgen was, waardoor het verstandigste gedeelte der leerlingen — vier of vijf in het geheel — een weinig tot bedaren kwam. Door haar werd het voorstel gedaan, dat Pickwick als bewijs van zijn oprechtheid zich terstond zou laten opsluiten; en deze was dadelijk bereid in een kast te stappen, waarin de dagscholieren hun hoeden opgingen. Zoodra hij was opgesloten, vatten alle dames weer moed; juffrouw Tomkins werd bijgebracht, naar beneden gevoerd en het verhoor begon.

„Waarom zijt gij in mijn tuin gekomen, man?” vroeg juffrouw Tomkins met een zwakke stem.

„Ik wilde u waarschuwen, dat een van

uw jongedames zich vannacht zou laten schaken," antwoordde Pickwick uit de kast.

„Laten schaken?" riepen juffrouw Tomkins en het geheele koor. „Door wien?"

„Door uw vriend Charles Fitz-Marshall."

„Mijn vriend? Ik ken niemand van dien naam."

„Wel, Alfred Jingle dan."

„Dien naam heb ik nog nooit van mijn leven gehoord."

„Dan ben ik bedrogen en belogen," zei Pickwick. „Ik ben het slachtoffer van een schandelijk complot. Stuur iemand naar „De Engel", lieve juffrouw, als gij mij niet gelooft. Stuur iemand naar „De Engel" om den knecht van mijnheer Pickwick te halen."

„Hij moet toch een fatsoenlijk man zijn — hij heeft een knecht," zei juffrouw Tomkins tot de onderwijzeres in het schrijven en rekenen.

„Als het waar is, had die knecht wel beter op hem mogen passen," antwoordde deze. „Ik voor mij geloof, dat het een krankzinnige is, en dat die zoogenaamde knecht zijn bewaker wel zal zijn, juffrouw Tomkins."

„Daarin kunt gij wel gelijk hebben, juffrouw Gwyn," hernam juffrouw Tomkins. „Laat twee van de dienstboden naar „De Engel" gaan, en laat de anderen hier blijven, om ons te beschermen."

Dus werden er twee dienstboden naar „De Engel" gezonden om Samuel Weller te halen, en de drie andere bleven achter, om juffrouw Tomkins, de drie onderwijzeressen en de dertig kostjuffertjes te beschermen. Pickwick ging in de kast op een hoeden-doos zitten, en wachtte met al den moed en de standvastigheid, die hij kon verzamelen, de terugkomst der afgevaardigden af.

Er verliep anderhalf uur, voordat zij terugkwamen, en toen dit eindelijk gebeurde, herkende Pickwick, behalve de stem van zijn knecht, nog twee andere stemmen, die hem bekend in de ooren klonken, hoewel hij zich maar niet kon herinneren, aan wie die stemmen toebehoorden.

Er volgde een kort gesprek. De deur werd geopend, Pickwick kwam uit de kast, en zag nu de gezamenlijke bewoners van Westgate-House, Samuel Weller en den ouden Wardle met zijn aanstaanden schoonzoon Trundle voor zich staan.

„Beste vriend!" zei Pickwick, terwijl hij Wardle heftig bij de hand greep, „geef toch om 's hemels wil deze juffrouw de noodige inlichtingen, om haar te doen begrijpen, in welk een ongelukkigen en vreeselijken toe-

stand ik mij bevind. Gij zult zeker alles reeds van mijn knecht gehoord hebben. Zeg toch in ieder geval, dat ik geen dief en geen krankzinnige ben."

„Dat heb ik al gezegd, dat heb ik al gezegd, beste vriend," antwoordde Wardle, terwijl hij de rechterhand van zijn vriend drukte, en Trundle Pickwick's linkerhand schudde.

„En wie gezegd heeft, of nog zegt, dat mijn meester een gek of een dief is," viel Sam hierop in, terwijl hij manhaftig vooruitstapte, „die is zoover van de waarheid, als hij met mogelijkheid maar zijn kan. En wanneer hier in huis manspersonen mochten zijn, die dat gezegd hebben of nog zeggen, zal ik hun met veel plezier duidelijk maken dat zij het mis hebben, als de dames maar wat uit den weg willen gaan, en hen één voor één hier laten komen." Nadat Weller deze uitdaging met zeer veel oëstdrift had uitgesproken, sloeg hij met zijn vuist in zijn vlakke hand, en wierp daarbij juffrouw Tomkins een vriendelijk lonkje toe, die, wel verre van Sam's vriendelijkheid te beantwoorden, zich bovenmate ergerde, dat iemand denken kon dat er binnen de muren van haar Instituut voor Jongedames manspersonen zouden worden geduld.

De samenloop van omstandigheden, die Pickwick in zijn ongelukkigen toestand had gebracht, was spoedig opgehelderd, maar noch onderweg naar de herberg, noch bij het avondmaal, dat hij zeer hard noodig had, was er een woord uit hem te krijgen. Hij scheen nog geheel verbijsterd. Slechts eenmaal wendde hij zich tot Wardle, en vroeg:

„Hoe komt gij hier?"

„Trundle en ik wilden hier wat komen jagen," zei Wardle. „Wij zijn vanavond pas hier gekomen, en waren zeer verwonderd, toen wij van uw knecht hoorden, dat gij ook hier waart. Maar ik ben blij, dat ik u gevonden heb," vervolgde de vroolijke oude heer, terwijl hij Pickwick op de schouders klopte. „Wij zullen nog eens een prettig uitstapje maken, en Winkle gelegenheid geven om nog eens te schieten — niet waar?"

Pickwick gaf geen antwoord; hij vroeg zelfs niet naar zijn vrienden in Dingley-Dell, maar begaf zich kort daarop naar zijn kamer, nadat hij Sam bevel had gegeven, de kaars te halen, wanneer hij schelde.

Na verloop van eenigen tijd schelde hij, en Weller trad binnen.

„Sam," zei Pickwick zijn hoofd van het kussen lichtend.

„Mijnheer," zei Sam.

Pickwick zweeg en Weller snoot de kaars.

„Sam,” zei Pickwick nog eens, als met een wanhopige inspanning.

„Mijnheer,” zei Sam weer.

„Waar is die Job Trotter?”

„Hij is weg, mijnheer?”

„Zeker met zijn meester?”

„Meester, of kameraad, of wat hij zijn mag, hij is met hem meegegaan,” antwoordde Sam. „Het is een fraai stel, mijnheer.”

„Ik geloof, dat Jingle de lucht heeft gekregen van mijn plan,” zei Pickwick, half stikkend, „en dien kerel heeft gebruikt, om u die historie op de mouw te spelden — hè?”

„Zoo zal het zijn, mijnheer,” antwoordde Sam.

„Het was natuurlijk alles gelogen.”

„Van het begin tot het einde, mijnheer. Hij heeft ons aardig bij den neus gehad.”

„Ik denk, dat hij ons een volgenden keer niet zoo gemakkelijk zal ontsnappen, Sam,” zei Pickwick.

„Dat denk ik ook, mijnheer.”

„Als ik dien Jingle ooit weer tegenkom, waar het ook mag zijn,” zei Pickwick, terwijl hij met zijn vuist een deuk in zijn kussen sloeg, „zal ik hem niet alleen ontmaskeren, zooals hij verdient, maar hem met mijn eigen handen afranselen, zoo waar als ik Pickwick heet.”

„En als ik dien huilebalk met zijn zwarte sluike haren ooit weer tegenkom,” zei Sam, „zal ik zorgen, dat hij werkelijk reden tot huilen heeft, zoo waar als ik Weller heet. Goedennacht, mijnheer.”

HOOFDSTUK XVII.

Aantoonend, dat een aanval van rheumatiek in sommige gevallen het vernuft kan scherpen.

Hoewel het gestel van Pickwick veel inspanning en vermoënis kon verdragen, was het niet bestand tegen zooveel schokken als hij te verduren had gehad op den gedenkwaardigen avond, waarvan in het voorgaande hoofdstuk gewag is gemaakt. Om eerst in de avondlucht gewassen en daarna in een kast te worden gedroogd, is even gevaarlijk als eigenaardig. Pickwick moest naar bed, tengevolge van een aanval van rheumatiek.

Maar ofschoon de lichaamskrachten van den grooten man aldus waren verzwakt, behielden zijn verstandelijke vermogens

hun oorspronkelijke kracht. Zijn geest was veerkrachtig en zijn goede humeur keerde terug. Zelfs de ergernis, die zijn laatste avontuur bij hem teweeg had gebracht, was verdwenen en hij kon zonder wrevel of verlegenheid deelnemen aan het hartelijke lachen, dat door elke toespeling op zijn avontuur bij Wardle werd opgewekt. Meer zelfs. Gedurende de twee dagen, dat Pickwick het bed moest houden, paste Sam hem zonder onderbreking op. Op den eersten dag trachtte hij zijn meester te vermaken door anecdoten en gesprekken; op den tweeden vroeg Pickwick zijn lessenaar, pen en inkt en was den geheelen dag druk bezig. Op den derden kon hij opzitten in zijn slaapkamer en zond hij zijn knecht naar Wardle en Trundle, met de boodschap, dat zij hem zeer zouden verplichten, indien zij dien avond een glaasje wijn bij hem wilden komen drinken. Die uitnoodiging werd met graagte aangenomen; en toen zij bij een glas wijn zaten, haalde Pickwick, telkens blozend, het volgende vertelseltje voor den dag, dat hij zelf gedurende zijn ongesteldheid had opgesteld, naar zijn aantekeningen van Weller's onopgesmukte verhaal.

De Koster.

Een verhaal van oprechte liefde.

Er leefde eens in een zeer klein stadje op het land, op een aanzienlijken afstand van Londen, een klein mannetje, Nathaniël Pipkin genaamd, die koster in het stadje was en die in een huisje in het Hoogstraatje woonde, op tien minuten afstand van het kerkje, en dien men elken dag van negen tot vier den kleinen jongens een weinig kennis kon zien bijbrengen. Nathaniël Pipkin was een onschadelijk, onschuldig, goed-aardig wezen met een wipneus, x-beenen, schele oogen en een kreupelen gang; hij verdeelde zijn tijd tusschen de kerk en de school, en geloofde vast, dat er op den geheelen aardbol geen knapper man dan de predikant, geen indrukwekkender vertrek dan de consistoriekamer, en geen beter ingerichte school was dan de zijne. Eens, slechts ééns in zijn leven had Nathaniël Pipkin een bisschop gezien — een echten bisschop met batisten mouwen, en een pruik op het hoofd. Hij had hem zien loopen en hooren praten bij een bevestiging, bij welke gewichtige gelegenheid Nathaniël zoo bevangen werd door eerbied en ontzag, dat hij flauw viel en in de armen van den hondenslager de kerk werd uitgedragen.

Dit was een groote gebeurtenis, een historisch oogenblik voor Nathaniël; het eenige, wat ooit de kalme loop van zijn leven had verstoord, totdat hij op een mooien middag in een vlaag van verstrooidheid toevallig zijn oogen opsloeg van de lei, waarop hij voor een ondeugenden jongen een vreeselijk groote optelling schreef, en zij plotseling bleven rusten op het blozende gelaat van Maria Lobbs, de eenige dochter van den ouden Lobbs, den grooten zadelmaker aan den overkant. Nu hadden de oogen van Pipkins al dikwijls te voren op het aardige gezichtje van Maria Lobbs gerust, in de kerk en elders, maar nooit hadden Maria's oogen er zoo helder en haar wangen er zoo blozend uitgezien, als bij deze bijzondere gelegenheid. Geen wonder dus, dat Nathaniël zijn oogen niet van juffrouw Lobbs kon afwenden; geen wonder, dat juffrouw Lobbs, bemerkend, dat zij door een jongen man werd aangestaard, haar hoofd uit het venster, waaruit zij gekeken had, terugtrok, het raam dichtdeed en het gordijn liet vallen; geen wonder, dat Nathaniël onmiddellijk daarna op den ondeugenden jongen aanviel en hem sloeg en stompte naar harte-lust. Dit alles is zeer natuurlijk en bevat niets wonderbaarlijks.

Maar verwonderlijk is het wel, dat iemand met Pipkin's eenzelvigheid, zenuwachtig gestel en bijzonder schraal inkomen, van dien dag af het durfde wagen naar de hand en het hart te dingen van de eenige dochter van den opvliegenden ouden Lobbs — Lobbs, den grooten zadelmaker, die het heele stadje met één pennestreek had kunnen koopen en de kosten niet eens gemerkt zou hebben — den ouden Lobbs, die er voor bekend stond groote hoopen geld te hebben liggen in de Bank van de naburige stad — den ouden Lobbs, van wien men vertelde, dat hij ontelbare, onuitputtelijke schatten bezat, bewaard in de kleine ijzeren brandkast met het groote sleutelgat boven den schoorsteenmantel in de achterkamer — den ouden Lobbs, die, zooals iedereen wist, bij feestelijke gelegenheden zijn tafel versierde met een echt zilveren theepot, melkkan en suikerpot, welke, zooals hij met trots placht te zeggen, het eigendom zijner dochter zouden worden, als zij een man naar haar zin gevonden had. Ik herhaal, dat het verbazingwekkend en verwonderlijk was, dat Nathaniël de stoutmoedigheid had zijn oogen in deze richting te laten gaan. Maar liefde is blind; en Pipkin keek scheel; misschien kwam het door deze beide omstandigheden tezamen, dat hij de

zaak niet in het ware licht kon zien.

Als nu de oude Lobbs ook maar het geringste vermoeden had gehad van Pipkin's gevoelens, zou hij heel eenvoudig de school met den grond gelijk gemaakt, den meester van de aarde verdelgd of een andere even wreede daad hebben begaan; want hij was een verschrikkelijke oude man, die Lobbs, wanneer zijn trots gekwetst of zijn dritt gaande gemaakt was. Vloeken! Zulke reeksen van vloeken kwamen wel eens van den overkant aanrollen, wanneer Lobbs de luiheid aan de kaak stelde van den mageren leerjongen met de spillebeenen, dat Pipkin van afschuw stond te beven en het haar der leerlingen van schrik te berge rees.

Welnu, Nathaniël Pipkin ging dag aan dag, wanneer de school uit was en de leerlingen weg waren, voor het raam aan de straat zitten, keek, terwijl hij deed, alsof hij een boek las, tersluiks naar den overkant en zocht naar de stralende oogen van Maria Lobbs; en hij had daar nog niet vele dagen gezeten, toen de stralende oogen aan een bovenraam verschenen, schijnbaar ook druk bezig met lezen. Dat was aangenaam; verblijdend voor Pipkin's hart. Het deed hem reeds goed, daar uren achtereenvolgend te zitten kijken naar dat aardige gezichtje, wanneer de oogen waren neergeslagen; maar toen Maria haar oogen van het boek begon op te slaan, en hun stralen te werpen in de richting van Pipkin, kenden zijn blijdschap en bewondering geen grenzen meer. Eindelijk, op een dag, toen hij wist, dat de oude Lobbs uit was, had Nathaniël de stoutmoedigheid Maria een kushandje toe te werpen; en Maria wierp, in plaats van het venster te sluiten en het gordijn neer te laten, een kushandje naar hem terug en glimlachte. Hierop besloot Pipkin, wat er ook gebeuren mocht, zijn gevoelens niet langer te onderdrukken.

Een aardiger voetje, een vroolijker hart, mooiere kuiltjes in de wangen of een knapper gestalte huppelden nooit zoo licht over de aarde, die zij tot sieraad strekten, als die van Maria Lobbs, de dochter van den ouden zadelmaker. Er lag in haar schitterende oogen een schelmsche blik, die zijn weg tot veel minder ontvlambare harten gevonden zou hebben dan dat van Pipkin; en er was zulk een verblijdende klank in haar vroolijk gelach, dat het den hardvochtigsten menschenhater een glimlach zou hebben afgedwongen. Zelfs de oude Lobbs kon, hoe kwaadaardig hij ook was, het vleien van zijn aardige dochter niet weerstaan; en wanneer zij en haar nicht Kate, een schalksch, betooverend persoontje, ge-

zamenlijk een doodelijken aanval op den ouden man pleegden, zooals zij, om de waarheid te zeggen, dikwijls deden, kon hij hun niets weigeren, al hadden zij hem een gedeelte gevraagd van de onnoemelijke en onuitputtelijke schatten, die in de ijzeren brandkast voor de wereld verborgen waren.

Nathaniël's hart klopte hevig, toen hij dit aantrekkelijke paar op een zomeravond op een paar honderd pas voor zich uit zag loopen in hetzelfde veld, waarin hij menigmaal tot in den nacht had rondgedoold, peinzend over de schoonheid van Maria Lobbs. Maar hoewel hij dan dikwijls gedacht had, hoe hij naar haar toe zou snellen, om haar zijn liefde te openbaren als hij haar maar eens ontmoette, voelde hij, nu zij onverwachts voor hem stond, al zijn bloed naar zijn hoofd stijgen, klaarblijkelijk tot groot nadeel van zijn beenen, die, beroofd van hun gebruikelijke hoeveelheid, onder hem beefden. Wanneer zij stilstonden om een bloem te plukken of naar een vogel te luisteren, stond Nathaniël ook stil en deed alsof hij mijmerde, zooals inderdaad het geval was; want hij dacht er over, wat hij wel zou doen, als zij terugkeerden, hetgeen na eenigen tijd onvermijdelijk moest gebeuren, en zij vlak voor hem zouden staan. En hoewel hij bang was hen in te halen, zou hij hen toch ook niet gaarne uit het gezicht verliezen; daarom wandelde hij vlugger dan zij, talmde als zij talmde en stond stil als zij stilstonden. Zoo hadden zij kunnen voortgaan tot de duisternis het hun zou hebben belet, als Kate niet tersluiks omgekeken en Nathaniël gewent had te naderen. Er was iets onweerstaanbaars in deze handelwijze van Kate; daarom nam Nathaniël de uitnoodiging aan; en na veel blozen van zijn kant en een uitbundig lachen van het ondeugende nichtje, knielde Pipkin op het bedauwde gras neer en gaf zijn voornemen te kennen daar altijd te blijven, tenzij Maria Lobbs het goed zou vinden, dat hij opstond als haar verloofde. Hierop weerklonk het vrolijke gelach van Maria door de kalme avondlucht — zonder die kalmte evenwel te verstoren, zulk een aangenamen klank had het — het ondeugende nichtje lachte nog uitbundiger dan tevoren en Nathaniël Pipkin bloosde erger dan ooit. Toen ten slotte Maria Lobbs nog dringender werd toegesproken door den verliefden jongeman, wendde zij haar hoofd af en fluisterde haar nichtje toe, te zeggen — dat beweerde Kate tenminste. — dat zij zich zeer vereerd gevoelde door mijnheer Pipkin's

aanzoek; dat alleen haar vader over haar hand en haar hart te beschikken had, maar dat niemand ongevoelig kon zijn voor de verdiensten van mijnheer Pipkin. Daar dit alles met veel ernst gezegd werd, Nathaniël met Maria naar huis wandelde en bij het afscheid om een kus worstelde, ging hij als een gelukkig man naar bed en droomde er den geheelen nacht van, den ouden Lobbs te verteederen, de brandkast te openen en Maria te trouwen.

Den volgenden dag zag Nathaniël den ouden Lobbs op zijn oude grijze hitje uitgaan, en na veel wenken van het ondeugende nichtje aan het raam, waarvan hij de bedoeling niet begripen kon, kwam de magere leerjongen met de spillebeenen overloopen om te zeggen, dat zijn meester den geheelen avond niet thuis was en de dames mijnheer Pipkin precies te zes uur op de thee verwachtten. Hoe de lessen dien dag verliepen, zouden noch Nathaniël Pipkin noch de leerlingen hebben kunnen zeggen; maar hoe dan ook, op de een of andere manier kwamen zij ten einde, en nadat de jongens waren heengegaan, had Nathaniël tot zes uur al zijn tijd nodig om zich naar zijn zijn zin te kleeden. Niet, dat het veel tijd kostte de kleeren uit te zoeken, die hij zou aandoen, want hij had weinig of geen keus; maar ze op het voordeeligt aan te trekken en ze eerst een weinig op te knappen, was een zeer moeilijke en gewichtige zaak.

Er was een gezellig partijtje, bestaande uit Maria Lobbs, haar nichtje Kate en drie of vier aardige, dartele meisjes met rozen op de wangen. Nathaniël Pipkin kreeg het zichtbare bewijs van het feit, dat de geruchten aangaande de schatten van den ouden Lobbs niet overdreven waren. Daar stonden de echt zilveren theepot, melkkan en suikerpot op de tafel, en er waren echt zilveren lepeltjes om de thee om te roeren, echt porceleinen kopjes om ze uit te drinken en schalen van hetzelfde materiaal, voor de koekjes en de cake. De eenige doorn in het oog was een neef van Maria Lobbs, de broeder van Kate, die door Maria Lobbs „Henry” werd genoemd, en die haar aan een hoekje van de tafel geheel in beslag scheen te nemen. Het is aangenaam te zien, dat familieleden van elkaar houden, doch het kan te ver worden gedreven, en Nathaniël Pipkin kon niet anders denken, dan dat Maria Lobbs wel bijzonder veel van haar bloedverwanten moest houden, als zij om alle zooveel gaf als om dezen neef. Ook gebeurde het na de thee, toen het ondeugende nichtje voor-

stelde blindemannetje te gaan spelen, dat Nathaniël bijna steeds geblinddoekt was; en wanneer hij dan den neef vastgreep, wist hij zeker, dat Maria Lobbs niet ver af was. En hoewel het ondeugende nichtje en de andere meisjes hem knepen, aan zijn haar trokken, stoelen in zijn weg zetten en al dergelijke dingen deden, scheen Maria Lobbs in het geheel niet bij hem te komen; en eens, eens kon Nathaniël er een eed op

zoo hard klopte, was niemand anders dan de oude Lobbs in eigen persoon, die onverwachts was teruggekomen en er op los hamerde als een doodkistenmaker; want hij wilde zijn avondeten hebben. De onrustbarende tijding was nauwelijks door den mageren leerjongen overgebracht, of de meisjes holden de trap op naar de slaapkamer van Maria Lobbs, terwijl de neef en Nathaniël Pipkin, bij gebrek aan betere

„WEL, WAT DUIVEL MOET GIJ HIER?” ZEI DE OUDE LOBBS MET EEN VREESLIJKE STEM.

hebben gedaan, dat hij het geluid van een kus hoorde, gevolgd door een kleine terechtwijzing van Maria Lobbs en een half onderdrukt gelach van haar vriendinnen. Dit alles was vreemd, zeer vreemd en het is niet mogelijk te zeggen, wat Nathaniël al of niet gedaan zou hebben, als zijn gedachten niet plotseling in een nieuwe richting waren geleid.

De omstandigheid, die aan zijn gedachten deze andere richting gaf, was een luid kloppen aan de voordeur, en degene, die

schuilplaatsen, in een paar kasten in de huiskamer werden geduwd; en toen Maria en het ondeugende nichtje hen verstopt en de kamer in orde gebracht hadden, openen zij de deur voor den ouden Lobbs, die geen oogenblik had opgehouden met kloppen.

Nu was ongelukkigerwijze de oude Lobbs, die grooten honger had, vreeselijk boos. Nathaniël kon hem hooren knorren als een oude windhond, die pijn in zijn keel heeft; en telkens, wanneer de ongelukkige

leerjongen de kamer binnenkwam, begon Lobbs op de meest heidensche en ruwe wijze tegen hem uit te varen, schijnbaar met geen ander doel dan om zijn gemoed lucht te geven door het uitstooten van eenige vloeken, die hem in den weg zaten. Eindelijk werd een klein opgewarmd avondmaal op de tafel geplaatst, waarop Lobbs gretig aanviel; en nadat hij het in een oogwenk had doen verdwijnen, kuste hij zijn dochter en vroeg om zijn pijp.

De natuur had Nathaniël Pipkin's knieën zeer dicht bijeengeplaatst, doch toen hij den ouden Lobbs zijn pijp hoorde vragen, knikten zij tegen elkaar, alsof zij elkaar wilden vermorzelen; want in dezelfde kast, waarin hij stond, hing aan een paar haken een pijp met een bruin roer en een zilveren kop, die hij gedurende de laatste vijf jaar geregeld elken middag en avond in den mond van den ouden Lobbs had gezien. De beide meisjes gingen naar beneden om de pijp, en naar boven om de pijp en overal heen, behalve waar de pijp was, terwijl de oude Lobbs intusschen op de wonderlijkste wijze heen en weer vloog. Eindelijk dacht hij aan de kast en ging er heen. Het diende tot niets, dat een mannetje als Nathaniël van binnen aan de deur trok, wanneer een groote, sterke kerel als de oude Lobbs er van buiten aan trok. De oude Lobbs gaf er één ruk aan en open vloog ze; en daar stond Nathaniël Pipkin, recht als een paal in de kast, bevend van zijn hoofd tot zijn voeten. Hemel, wat een verschrikkelijken blik wierp de oude Lobbs hem toe, toen hij hem bij zijn kraag uit de kast trok en hem op een armlengte afstand van zich afhiel!

„Wel, wat duivel moet jij hier?“ zei de oude Lobbs met een vreeselijke stem.

Nathaniël kon geen antwoord geven en daarom schudde Lobbs hem twee of drie minuten heen en weer om hem de gelegenheid te geven zijn gedachten wat te ordenen.

„Wat moet jij hier?“ bulderde Lobbs. „Gij komt zeker op mijn dochter af, hè?“

De oude Lobbs zei dit sarcastisch; want hij kon niet gelooven, dat Nathaniël zich zooveel zou durven aanmatigen. Hoe groot was dan ook zijn verontwaardiging, toen de arme man antwoordde:

„Ja, dat is waar, mijnheer Lobbs, ik kwam om uw dochter. Ik heb haar lief, mijnheer Lobbs!“

„Wel, jij snotterende, kromme, kleine schurk,“ hijgde de oude Lobbs, verpletterd door die afschuwelijke bekentenis; „wat bedoel je daarmee? Mij zoo iets in mijn gezicht te zeggen! Ik zal je worgen!“

Het is volstrekt niet onwaarschijnlijk, dat Lobbs in zijn hevigen toorn aan deze bedreiging gevolg zou hebben gegeven, indien zijn arm niet plotseling weerhouden was door een onverwachte verschijning, namelijk den neef, die, uit zijn kast stappend, naar Lobbs toeging en zei:

„Ik kan niet toelaten, mijnheer dat deze onschuldige persoon, die hier gevraagd is op een damespartijtje, zoo edelmoedig de schuld op zich neemt van hetgeen ik gedaan heb en bereid ben te bekennen. Ik heb uw dochter lief, mijnheer; en ik kwam hier om haar te spreken.“

De oude Lobbs spalkte hierop zijn oogen wijd open, maar niet zoo wijd als Nathaniël Pipkin.

„Gij?“ zei Lobbs, eindelijk genoeg bij adem om te spreken.

„Ja, ik.“

„En ik heb u den toegang tot dit huis al lang geleden ontzegd!“

„Dat is zoo, anders zou ik hier van avond niet heimelijk gekomen zijn.“

Het spijt mij dat ik het van den ouden Lobbs moet zeggen, maar ik geloof, dat hij zijn neef een klap zou hebben gegeven, als zijn lieve dochter, met haar stralende oogen vol tranen, zijn arm niet had vastgegrepen.

„Houd hem niet tegen, Maria,“ zei de jongeman, „als hij mij wil slaan, laat hem zijn gang dan maar gaan. Ik zou voor al de rijkdommen der wereld geen haar op zijn grijze hoofd willen krenken.“

De oude man sloeg bij deze woorden zijn oogen neer, en zij ontmoeten die van zijn dochter. Ik heb er al een paar maal op gewezen, dat het zeer stralende oogen waren, en hoewel zij thans met tranen gevuld waren, was hun invloed volstrekt niet verminderd. De oude Lobbs wendde het hoofd af, alsof hij zich niet door hen wilde laten overhalen, toen hij bij toeval het gelaat in het oog kreeg van het ondeugende nichtje, dat half bevreesd voor haar broeder en half lachend om Pipkin, zulk een betooverend en schalksch gelaat vertoonde, dat niemand haar zou hebben kunnen weerstaan. Zij stak haar arm vleierend door dien van den ouden man en fluisterde hem iets in het oor; en of hij wilde of niet, de oude Lobbs kon niet nalaten te glimlachen, terwijl een traan langs zijn wangen rolde.

Vijf minuten later werden de meisjes, gichelend en bedeesd, uit de slaapkamer gehaald; en terwijl de jongelui zich vroolijk maakten, kreeg Lobbs zijn pijp en rookte ze; en het is merkwaardig, dat deze pijp de heerlijkste was, die hij ooit gerookt had.

Nathaniël Pipkin achtte het het beste, niets van het gebeurde te laten uitlekken, en steeg daardoor langzamerhand hoog in de gunst van den ouden Lobbs, die hem mettertijd zelfs leerde rooken; en gedurende vele jaren plachten zij op mooie avonden in den tuin met groote deftigheid te zitten rooken en drinken.

Pipkin herstelde spoedig van de gevolgen van zijn liefde; want wij vinden zijn naam in het kerkelijk register, als getuige bij het huwelijk van Maria Lobbs en haar neef; en uit andere documenten blijkt het, dat hij op den avond van het huwelijk in de stadsgevangenis werd opgesloten, omdat hij in een staat van verregaande dronkenschap op straat veel buitensporigheden bedreven had, geholpen en aangezet door den mageren leerjongen met de spillebeenen.

HOOFDSTUK XVIII.

Waarin twee dingen bewezen worden: ten eerste de kracht van een zenuwtoeval, en ten tweede de macht der omstandigheden.

Twee dagen na het dejeuner van mevrouw Hunter bleven de Pickwickisten nog in Eatanswill, en wachtten met spanning eenig bericht van hun geëerden leider. Tupman en Snodgrass waren weer aan zich zelf overgelaten; want Winkle liet zich door een dringende uitnoodiging overhalen, om bij Pott in huis te blijven logeeren, en wijdde al zijn tijd aan het gezelschap der beminnelijke echtgenooten van dezen heer. Om zijn geluk volkomen te maken, voegde Pott zelf zich tusschenbeide bij het gezelschap. Diep verzonken in zijn plannen tot bevordering van het algemeen welzijn, en tot vernietiging van den Independent, was deze groote man niet gewoon van de verheven hoogte, waarop zijn geest hem plaatste, tot de laagte van gewone sterfelingen af te dalen. Thans echter, als om nadrukkelijk zijn achting voor iederen Pickwickist te toonen, stapte hij van zijn troon, en wandelde op den beganen grond, terwijl hij zijn gesprekken trachtte aan te passen bij het begrip der alledaagsche wezens, met welke hij zich verwaardigde te verkeeren.

Daar Winkle aldus door den beroemden politicus behandeld werd, zal men zich gemakkelijk zijn verbazing kunnen voorstellen, toen op zekeren morgen, terwijl hij alleen in de voorkamer op het ontbijt zat

te wachten, de deur haastig geopend en even haastig weer gesloten werd, en Pott met groote waardigheid op hem afkwam, zijn aangeboden hand terugstiet, en hem met een sissende stem toesnauwde: „Serpent!”

„Mijnheer!” riep Winkle, van zijn stoel opspringend, uit.

„Serpent, mijnheer!” herhaalde Pott met verheffing van stem. En daarna liet hij haar plotseling dalen en herhaalde: „Serpent, heb ik gezegd, mijnheer; gij kunt dat opvatten zooals gij wilt!”

Wanneer iemand, van wien gij den vorigen avond zeer vriendschappelijk afscheid hebt genomen, u, als gij hem des morgens terugziet, met den naam „serpent” begroet, is het niet onredelijk te vermoeden, dat er in dien tusschentijd iets onaangenaams is voorgevallen. Dit dacht Winkle ook. Wat echter het opvatten van het woord „serpent” betrof, wist hij niet juist hoe dit te doen, en daarom zei hij, toen hij zich een poosje bedacht had:

„Serpent, mijnheer Pott! Wat bedoelt gij, mijnheer? Dit is toch zeker maar gekheid?”

„Gekheid, mijnheer?” riep Pott uit, met een beweging van zijn hand, als wilde hij zijn gast den trekpoot naar het hoofd werpen. „Gekheid, mijnheer! — Maar neen, ik wil bedaard blijven; ik wil bedaard blijven, mijnheer. En als bewijs van zijn bedaardheid wierp hij zich schuimbekkend in een stoel.

„Maar, mijn waarde heer,” begon Winkle.

„Waarde heer?” viel Pott hem in de rede.

„Hoe durft gij zoo iets tegen mij te zeggen, mijnheer! Hoe durft gij mij aan te kijken en dat te zeggen?”

„O, als ge zoo begint,” hernam Winkle. „Hoe durft gij mij aan te kijken, en serpent tegen mij te zeggen?”

„Omdat gij het zijt.”

„Dat zult gij mij bewijzen, mijnheer!” riep Winkle heftig uit.

Op het diepzinnige gelaat van den redacteur vertoonde zich een kwaadaardige grijnslach, terwijl hij den Independent van dien morgen uit zijn zak haalde, met zijn vinger op een artikel wees, en het blad, over de tafel heen, Winkle toesmeet. Deze nam het op, en las het volgende:

„Onze verachtelijke tegenstander heeft de vermetelheid gehad, in eenige weerzinwekkende opmerkingen over de laatste verkiezing, de onaantastbaarheid van het particuliere leven te schenden, en, op een zeer onkiesche wijze, de persoonlijke aangelegenheden van onzen gewezen candidaat, den heer Fizkin, aan te roeren, die,

hieraan twijfelen wij niet, in weerwil van zijn onverdiende nederlaag, eenmaal onze vertegenwoordiger zal zijn. Hoe durft onze laaghartige tegenstander zoo iets bestaan! Wat zou de schavuit wel zeggen, indien wij, evenals hij, alle welvoeglijkheid ter zijde zouden stellen en den sluier zouden oplichten, die — gelukkig voor hem — zijn particuliere leven voor de algemeene bespotting, om niet te zeggen minachting, bewaart? Wat zou hij wel zeggen, indien wij slechts enkele bijzonderheden vermeldden, die in de geheele stad bekend zijn, en die een ieder met eigen oogen ziet, behalve onze blinde tegenstander — wat, indien wij de dichterlijke ontboezeming plaatsten, die ons zoojuist door een talentvol medeburger en correspondent wordt toegezonden?

OP EEN VUILEN POT.

O Pot, met recht hier vuil geheeten,
Als gij het maar hadt kunnen weten,
Toen gij u binden liet door trouw,
Hoe zij u nog eens foppen zou,
Dan zoudt ge, al zijt gij nog zoo'n kinkel,
'k Geloof het vast, veel liever toen,
Want nu moet gij het toch wel doen,
Haar hebben afgestaan aan W****

„Wat,” zei Pott op een plechtigen toon, „wat rijmt op kinkel, ellendeling?”

„Wat op kinkel rijmt?” zei mevrouw Pott, die op dit oogenblik binnentrad. „Wat op kinkel rijmt? Wel, Winkle zou ik denken, als het woord niet te leelijk was, om in verband met den naam van onzen vriend te worden gebruikt.” Dit zeggende, zag zij den ontstelden Pickwickist met een vriendelijken glimlach aan, en reikte hem haar hand. De bedremmelde jongeman zou die in zijn verwarring zeker hebben aangenomen, indien Pott niet vol verontwaardiging tusschenbeide was gekomen.

„Terug, vrouw, terug!” zei de redacteur. „Wilt gij hem nog voor mijn oogen een hand geven!”

„Maar man!” zei zijn verbaasde echtgenoot.

„Kijk hier, rampzalige!” schreeuwde Pott. „Hier! „Op een vuilen Pot!” Pot — dat ben ik; en hier, „hoe zij u foppen zou,” dat zijt gij, vrouw, gij!” Met deze uitbarsting van woede, welke toch van iets vergezeld ging, dat op een huivering van angst geleek, toen hij de uitdrukking op het gelaat van zijn vrouw zag, wierp Pott haar het nummer van den Independent voor de voeten.

„Ik verzeker u, Pott,” zei de verbaasde mevrouw Pott, terwijl zij bukte om het blad op te rapen. „Ik verzeker u, Pott...”

Pott kromp ineens onder den smadelijken blik van zijn vrouw. Hij had een wanhopige

poging gedaan, om zijn moed bijeen te zamelen, maar hij was dien even gauw weer kwijt.

Er ligt niets verschrikkelijks in het korte zinnetje „Ik verzeker u, Pott!” wanneer men het zoo alleen maar leest; maar de toon, waarop het werd uitgesproken, en de blik, welke het vergezelde, die beide den ongelukkigen Pott met een toekomstige wraak schenen te dreigen, dreven hem geweldig in het nauw. De meest onervaren toeschouwer had duidelijk uit zijn angstige trekken kunnen opmaken, dat hij zeer gaarne iedereen, die op dat oogenblik in zijn schoenen had willen staan, zijn beste paar cadeau had willen doen.

Mevrouw Pott las het artikel, gaf een luiden gil en wierp zich zoo lang als zij was op het karpet neer, waar zij zoo hard bleef liggen schreeuwen en met de hakken van haar schoenen trappen, dat niemand meer aan haar gevoelens zou hebben kunnen twijfelen.

„Lieve,” zei de verschrikte Pott, „ik heb toch niet gezegd dat ik het geloofde; ik...” Maar de stem van den ongelukkige werd door het gegil van zijn echtgenoot overschreeuwd.

„Mevrouw Pott! Ik bid u, lieve mevrouw, blijf toch bedaard!” zei Winkle; maar het gillen en trappen werd nog harder en heftiger dan tevoren.

„Liefste,” zei Pott, „het spijt mij verschrikkelijk. Als gij niet om uw gezondheid denken wilt, denk dan in ieder geval om mij, liefste. De menschen zullen voor het huis blijven staan.” Maar hoe ijveriger Pott smeekte, des te ijselijker werd het gegil.

Gelukkig bezat mevrouw Pott een bondgenoot in een jongedame, die den naam droeg van haar kamenier, maar die bovendien nog verscheidene andere functies bekleedde, waarvan een der voornaamste was, dat zij haar meesteres te hulp moest komen bij elken wensch en elke begeerte, die tegen den zin was van den armen Pott. Het gegil bereikte de ooren van deze jongedame, en deed haar naar de voorkamer snellen met een spoed, welke haar muts en krullen geheel in wanorde dreigde te brengen.

„Ach, lieve, beste mevrouw!” riep de bondgenoot wanhopig uit, terwijl zij naast de op den grond uitgestrekte mevrouw Pott neerknielde. „Ach, lieve mevrouw! Wat is er gebeurd?”

„Mijn man — mijn bruto van een man...” stamelde de patiënte.

Het was duidelijk te zien, dat Pott begon te zwichten.

„Het is een schande,” zei de bondgenoot op verwijtenden toon. „Hij zal u nog eens den dood op het lijf jagen, mevrouw. Arme, lieve mevrouw!”

Pott trok meer en meer terug. De vijand zette den aanval voort.

„O, ga niet van mij weg — ga niet van mij weg, Goodwin,” prevelde mevrouw Pott, terwijl zij Goodwin krampachtig bij haar handen greep. „Gij zijt de eenige, die lief voor mij is, Goodwin.”

„Nooit, mevrouw! nooit!” riep Goodwin snikkend uit. — „O mijnheer, wees toch voorzichtig. Gij weet niet, hoeveel kwaad het mevrouw kan doen. Het zal u nog eens berouwen — dat heb ik altijd al gezegd.”

De arme Pott zette een zeer verlegen gezicht, maar sprak geen woord.

„Ach, Goodwin, als gij eens wist, hoe ik dien man heb liefgehad,” zei mevrouw Pott op zachten toon.

„Maak u zelf niet bedroefd, door daar weer aan te denken, mevrouw,” zei de bondgenoot.

Pott wist zich niet meer te bergen van benauwdheid. Het was tijd hem definitief te verslaan.

„En nu,” snikte mevrouw Pott, „nu word ik zoo behandeld! Nu moet ik, in het bijzijn van vreemden, verwijten en beleedigen hooren! Maar ik wil het niet verdragen,” vervolgde zij, terwijl zij zich in de armen van haar kamenier overleide. „Mijn broeder de luitenant zal er zich mee bemoeien. Ik zal mij van hem laten scheiden, Goodwin.”

„Het zou werkelijk zijn verdiende loon zijn, mevrouw,” zei Goodwin.

Welke gedachten dit dreigement van een scheiding ook bij Pott mocht opwekken, hij wachtte zich wel die te openbaren, en vergenoegde zich met de nederige vraag: „Lieve, wilt gij mij aanhooren?”

Een tranenvloed was het eenige antwoord van mevrouw Pott, die het opnieuw op haar zenuwen kreeg, en ten slotte weten wilde, waarom zij toch eigenlijk geboren was, en meer van dergelijke dingen.

„Liefste,” zei Pott nu, „laat u toch niet zoo meeslepen door uw gevoel. Ik heb geen oogenblik geloofd, dat er eenige aanleiding voor dit artikelje bestond — lieve, het is onmogelijk. Ik was alleen maar boos — razend, mag ik wel zeggen — op den redacteur van den Independent, omdat hij het heeft durven opnemen.” Dit zeggende, wierp hij de onschuldige oorzaak van al deze opschudding een smeekenden blik toe, als om hem te bidden in 's hemelsnaam niet over het „serpent” te reppen.

„En welke maatregelen denkt gij te nemen, om voldoening te verkrijgen?” vroeg Winkle, die zijn moed voelde toenemen, naarmate hij zag dat Pott den zijne verloor.

„O, Goodwin,” zei mevrouw Pott, „zou hij van plan zijn den redacteur van den Independent af te ranselen?”

„Stil, stil, mevrouw, houd u toch kalm,” antwoordde de bondgenoot. „Natuurlijk zal hij dat, als gij dat wenscht.”

„Zeker,” zei Pott, toen zijn vrouw weer aanstalten maakte tot een nieuwen zenuwtoeval. „Zeker; dat spreekt vanzelf.”

„Wanneer, Goodwin, wanneer?” vroeg mevrouw Pott, die het nog niet met zich zelf eens was, of zij flauw zou vallen of niet.

„Terstond,” zei Pott. „Dat spreekt vanzelf — nog voor de dag om is.”

„O, Goodwin,” zei mevrouw Pott; „dat is de eenige manier, om den laster den mond te snoeren, en mij in mijn eer te herstellen.”

„Gij hebt groot gelijk, mevrouw,” antwoordde Goodwin. „En geen man, die den naam van man verdient, kan weigeren het te doen.”

Daar er nog altijd een zenuwtoeval bleef dreigen, zei Pott nog eens, dat hij het doen zou. Maar mevrouw Pott was zoo getroffen door het denkbeeld, dat men haar ooit had kunnen verdenken, dat zij nog geruimen tijd op den rand van een nieuwen zenuwaanval bleef verkeerend, welk gevaar slechts door de onvermoeide toewijding van Goodwin en de herhaalde smeekbeden van den overwonnen Pott om vergiffenis werd afgewend, en eindelijk, toen zij dezen ongelukkige volkomen klein had gekregen, verklaarde mevrouw Pott, dat zij beter was, en zette zij zich aan het ontbijt.

„Ik hoop toch niet, dat de laster van dat schandelijke leugenblad uw verblijf hier zal verkorten,” zei mevrouw Pott, door de sporen van haar tranen heen glimlachend.

„Dat hoop ik ook niet,” zei Pott, die in zijn hart wenschte, dat zijn gast in het stuk brood, dat hij juist in zijn mond stak, stikken zou en zoo voor altijd aan zijn verblijf een einde zou maken.

„Gij zijt heel vriendelijk,” antwoordde Winkle. „Maar ik heb van morgen een briefje van mijnheer Tupman gekregen, waarin hij mij mededeelt, dat er een brief van mijnheer Pickwick is gekomen, met het verzoek, ons in Bury bij hem te voegen; wij moeten dus om twaalf uur met de diligence vertrekken.”

„Maar gij komt toch terug?” vroeg me-

vrouw Pott.

„O, zeker,” antwoordde Winkle.

„Beslist?” vroeg mevrouw Pott, haar gast tersluiks een teederen blik toewerpend.

„Beslist,” antwoordde Winkle.

Het ontbijt werd verder stilzwijgend genuttigd; want elk lid van het gezelschap mokte over zijn of haar eigen grieven. Mevrouw Pott was verdrietig over het verlies van een cavalier; Pott zelf, omdat hij zoo roekeloos had beloofd den Independent af te ranselen; en Winkle, omdat hij zich zelf buiten zijn schuld in zulk een onaangename toestand had gebracht. Het werd bij twaalfven, en na een hartelijk afscheid, en herhaalde beloften om terug te komen, rukte Winkle zich los.

„Als hij ooit terugkomt zal ik hem vergifigen,” dacht Pott, terwijl hij naar het achterkamertje ging, waar hij zijn kantoor had.

„Als ik ooit terugkom, en mij weer met die menschen inlaat,” dacht Winkle, terwijl hij naar „De Pauw” stapte, „verdien ik zelf afgeranseld te worden.”

Zijn vrienden waren gereed, de diligence insgelijks, en binnen een half uur reden zij langs denzelfden weg, waarover Pickwick en Sam enkele dagen tevoren hadden gereisd.

Sam Weller stond voor de deur van „De Engel” op hen te wachten, en door hem werden zij naar het vertrek van Pickwick gebracht, waar zij, tot groote verwondering van Winkle en Snodgrass, en tot niet geringe verwarring van Tupman, den ouden Wardle en Trundle aantroffen.

„Hoe gaat het u?” zei de oude heer, Tupman's hand drukkend. „Kom, zet maar niet zoo'n benauwd gezicht. Wat gebeurt is, is gebeurd. Voor haar zou ik wel gewenscht hebben, dat gij haar gekregen hadt; voor u ben ik blij, dat gij haar niet gekregen hebt. Een jonge kerel, zooals gij, zal nog wel eens wat beters vinden — hè?” Met dezen troost gaf hij Tupman een klap op den rug, en begon hartelijk te lachen. „En hoe gaat het met u?” vervolgde hij, terwijl hij Winkle en Snodgrass tegelijk elk een hand reikte. „Ik heb Pickwick daar juist gezegd, dat gij met Kerstmis allen bij ons moet komen. Dan zullen wij een bruiloft vieren — een echte bruiloft dezen keer.” „Een bruiloft?” riep Snodgrass verbleekend.

„Ja, een bruiloft,” herhaalde de oude heer. „Schrik maar niet. Het is Trundle maar, die met Bella gaat trouwen.”

„O, is het dat?” zei Snodgrass verlicht, alsof hem een steen van het hart was ge-

vallen. „Ik wensch u' geluk, mijnheer. En hoe gaat het met Jozef?”

„Heel goed,” antwoordde de oude heer.

„Even slaperig als altijd.”

„En uw moeder, en de overige familie?”

„Uitstekend.”

„Waar,” zei Tupman, al zijn moed bijeenrapend, „waar is — zij, mijnheer?” En hij wendde zijn hoofd af en hield zijn hand voor zijn oogen.

„Zij?” hernam de oude heer, veelbetekenend zijn hoofd schuddend. „Bedoelt gij mijn zuster?”

Tupman gaf door een zwijgenden hoofdknik te kennen, dat zijn vraag de teleurgestelde Rachel betrof.

„Zij is weg,” zei de oude heer. „Zij woont bij een nicht, een heel eind uit de buurt. Zij kon de meisjes niet meer zien; daarom liet ik haar maar gaan. — Maar kom, de maaltijd is gereed. Gij zult wel hongerig zijn van het rijden. Ik heb tenminste al honger, zonder dat ik gereden heb.”

De maaltijd werd met smaak genuttigd; en toen hij was afgeloopen, verhaalde Pickwick, tot verbazing en verontwaardiging van zijn volgelingen, de ontmoeting die hij had gehad, en de duivelsche streek, die Jingle met hem had uitgehaald.

„En van de reumatiek, welke ik in dien tuin heb opgelopen, heb ik nu nog een stijf been,” zei Pickwick ten slotte.

„Ik heb ook een avontuur gehad,” zei Winkle met een glimlach; en op verzoek van Pickwick gaf hij daarop een verslag van het kwaadaardige schotschrift, dat de Eatanswill-Independent had geplaatst, en van de woede van zijn vriend den redacteur.

Onder dit relaas begon Pickwick's gezicht te betrekken. Zijn vrienden bemerkten dit, en toen Winkle zijn verhaal ten einde had gebracht, heerschte er een diepe stilte. Pickwick sloeg heftig met zijn vuist op de tafel en zei:

„Is het niet zonderling, dat wij niemands huis schijnen te kunnen binnentreden, zonder onzen gastheer in moeite en verdrietelikheden te verwikkelen? Is het niet een bewijs van de onvoorzichtigheid — of moet ik misschien zelfs zeggen de slechtheid — mijner volgelingen, dat zij nimmer onder een dak kunnen vertoeven, zonder het geluk en de zielsrust te verstoren van een niets kwaads vermoedende vrouw? Is het niet, zeg ik....”

Pickwick zou naar alle waarschijnlijkheid nog een poos hebben voortgesproken, indien Sam, die met een brief in de hand binnentrad, hem zijn welsprekende rede-

voering niet had doen afbreken. Hij nam zijn bril van zijn neus, veegde de glazen schoon, zette hem weer op, en zijn stem had haar gewone zachtheid herkreten, toen hij zei:

„Wat hebt gij daar, Sam?”

„Ik was zoo juist in het postkantoor, mijnheer,” antwoordde Weller, „en vond daar dezen brief, die er al twee dagen lag.”

„Ik ken de hand niet,” zei Pickwick, terwijl hij den brief opende. — „Bewaar ons, wat is dat? Dat moet een grap zijn. Het — het — kan niet waar zijn.”

„Wat is er?” was de algemeene vraag.

„Er is toch niemand dood?” vroeg Wardle, die door het afgrijzen op Pickwick's ge-laat ongerust werd.

Pickwick gaf geen antwoord, maar schoof den brief over de tafel van zich af, en verzocht Tupman om hem voor te lezen; waar-op hij met een gezicht vol wezenlooze ver-bazing achterover in zijn stoel viel.

Tupman las met een bevende stem den brief voor, die als volgt luidde:

Freeman's Court, Cornhill, 28 Aug., 1827.

Bardell contra Pickwick.

Mijnheer,

Van Mejuffrouw Martha Bardell opdracht ontvangen hebbende, een actie tegen UEd. in te stellen, wegens het verbreken eener trouwbelofte, voor welke de aanklaagster een schadevergoeding eischt van vijftienhonderd pond, zijn wij zoo vrij UEd. te berichten, dat wij te dezer zake een proces tegen u aanhangig hebben gemaakt bij het „Court of Common Pleas”, en verzoeken UEd. ons per keurende post den naam van den advocaat in Londen te melden, die de belangen van UEd. in deze zaak zal behartigen.

Wij zijn, mijnheer

UEd. dienstwillige dienaren,
Dodson en Fogg.

Den Heer Samuel Pickwick.

Er was iets zoo ontzettends in de stomme verbazing, waarmede ieder eerst zijn buurman en vervolgens Pickwick aanstaarde, dat iedereen bevreesd scheen te spreken. Eindelijk werd de stilte door Tupman verbroken.

„Dodson en Fogg,” herhaalde hij werktuiglijk.

„Bardell contra Pickwick,” zei Snodgrass peinzend.

„Geluk en zielsrust van een niets kwaads vermoedende vrouw,” prevelde Winkle verstrooid.

„Het is een complot,” zei Pickwick, toen hij eindelijk zijn spraakvermogen terug-kreeg; „een schandelijk complot van die twee inhalige procureurs, Dodson en Fogg. Juffrouw Bardell zou nooit zoo iets doen; zij heeft er het hart niet toe; zij heeft er geen reden toe. Het is belachelijk — belachelijk.”

„Over haar hart,” zei Wardle met een glimlach, „zult gij zeker het beste kunnen oordeelen. Ik wil u niet ontmoedigen, maar mij dunkt, dat over de reden, die zij heeft, Dodson en Fogg veel beter zullen kunnen oordeelen, dan een van ons allen.”

„Het is een schandelijke streek om mij geld af te persen,” zei Pickwick.

„Ik hoop van harte, dat het niets anders is,” zei Wardle met een droog kuchje.

„Wie heeft mij ooit op een andere manier met haar hooren spreken, dan zooals een huurder met zijn hospita spreekt?” vroeg Pickwick heftig. „Wie heeft mij ooit bij haar gezien? Zelfs niet mijn vrienden...”

„Behalve bij één gelegenheid,” zei Tupman.

Pickwick verbleekte.

„Aha!” zei Wardle. „Daar zullen wij het hebben. Gij hebt toch, hoop ik, niets verdachts gezien?”

Tupman keek zijn leider schroomvallig aan, en antwoordde: „Verdachts juist niet; maar — hoe het kwam weet ik niet — maar het is een feit, zij lag in zijn armen.”

„Lieve hemel!” riep Pickwick uit, toen het bedoelde tooneel hem weer levendig voor den geest kwam. „Wat een vreeselijk voorbeeld van de macht der omstandigheden! Het is waar, zij lag in mijn armen.”

„En onze vriend was bezig haar te troosten,” zei Winkle, een weinig spottend.

„Dat deed ik,” zei Pickwick; „ik wil het niet ontkennen. Dat deed ik.”

„Aha!” zei Wardle, „voor iets dat in het geheel niets verdachts heeft, ziet dat er toch tamelijk vreemd uit. Niet waar, Pickwick? O, die schalk! Die schalk!” En hij lachte, tot de glazen op de tafel rinkelden.

„Welk een ijselijke samenloop van noodlottige omstandigheden!” riep Pickwick uit. „Winkle — Tupman — ik vraag u vergiffenis voor hetgeen ik daarstraks heb gezegd. Wij zijn allen slachtoffers der omstandigheden, en ik wel het meest.” Dit gezegd hebbende, verborg hij zijn hoofd in zijn handen, en bleef een poos zitten nadenken, terwijl Wardle de overige leden van het gezelschap glimlachend toeknikte.

„Ik moet die zaak toch ophelderen,” zei Pickwick, terwijl hij zijn hoofd weer op-hief en met zijn vuist op de tafel hamerde.

„Ik moet die Dodson en Fogg spreken. Morgen ga ik naar Londen.”

„Morgen zal uw been nog niet beter zijn,” zei Wardle.

„Dan overmorgen.”

„Overmorgen is het de eerste September; dan hebt gij beloofd om met ons mee te rijden naar het buitengoed van Sir Geoffrey Manning, en in ieder geval daar met ons te dejeuneren, zoo gij niet mee kunt gaan op de jacht.”

„Nu, dan den daaropvolgenden dag — Donderdag,” hernam Pickwick; „Sam!”

„Mijnheer,” zei Weller.

„Ga twee plaatsen op de diligence naar Londen voor ons bestellen, voor Donderdagochtend.”

„Zeker, mijnheer.”

Sam vertrok, en kuierde, met zijn handen in zijn zakken en zijn oogen op den grond gericht, langzaam voort.

„Die baas van mij is toch een rare snaak,” zei Sam bij zich zelf. „Zoo maar een oogje te werpen op juffrouw Bardell — die nog wel een zoontje heeft! Maar zoo gaat het altijd met die oude snaken, al zien zij er nog zoo degelijk uit. Toch had ik het niet van hem gedacht — ik had het niet van hem gedacht!”

En verdiept in dergelijke overpeinzingen ging Sam naar het kantoor van de diligence.

HOOFDSTUK XIX.

Een aangename dag met een onaangename afloop.

De vogels, die, gelukkig voor hun zielsrust, in een zalige onwetendheid verkeerden omtrent de toebereidselen, welke men gemaakt had, om op den eersten September tegen hen te velde te trekken, begroetten het begin van dien dag zonder twijfel als den schoonsten morgen van den geheelen herfst. Menige jonge patrijs stapte, met al de onbedachtzaamheid der jeugd, over de stoppelvelden, en menige oudere beschouwde met zijn kleine ronde oogen deze lichtzinnigheid met al den trots, die een wijzen, ervaren vogel past; onbewust van hun naderenden ondergang, koesterden zij zich tezamen in de stralen der morgenzon — en eenige uren later lagen zij dood op den grond. Maar wij worden al te aandoenlijk, en willen dus liever ons verhaal voortzetten.

Om het dan eenvoudig te zeggen, het

was een schoone morgen; zoo schoon, dat men nauwelijks kon gelooven, dat de weinige maanden van een Engelschen zomer reeds vervlogen waren. Heggen, velden, boomen, heuvels en heidevelden, alles vertoonde aan het oog slechts verschillende tinten van hetzelfde zachte groen. Er was nog bijna geen blad gevallen, en nauwelijks een stipje geel vermengde zich met de kleuren van den zomer, om aan te kondigen, dat de herfst begonnen was. De hemel was onbewolkt; de zon scheen helder en warm; het gezang der vogels en het gezoem van duizenden insecten vervulden de lucht; en de tuintjes voor de boerenwoningen, vol bloemen in allerlei prachtige kleuren, schitterden van den zwaren dauw, alsof zij met juweelen waren bezaaid. Alles droeg nog het lachende waas van den zomer.

Zulk een ochtend was het, toen een open rijtuig, met drie Pickwickisten (want Snodgrass had verkozen thuis te blijven), Wardle en Trundle, benevens Sam Weller naast den voerman op den bok gezeten, stilhield voor een hek, waar zij door een langen boschwachter en een jongen met leeren slobkousen werden opgewacht, ieder met een groote weitasch om, en een paar jachthonden bij zich.

„Wat ik zeggen wil,” fluisterde Winkle den heer Wardle toe, „zij denken toch niet, dat wij patrijzen genoeg zullen schieten, om die twee groote weitassen vol te krijgen?”

„Vol krijgen?” riep Wardle uit. „Wel zeker. Gij moet de eene en ik de andere vullen; en als wij ze vol hebben, steken wij de rest in de zakken van onze jachtbuizen.”

Winkle stapte uit, zonder verder iets te zeggen; maar hij dacht bij zich zelf, dat, indien het gezelschap zoolang in de open lucht moest blijven, totdat hij een van die weitassen had gevuld, de jagers groot gevaar zouden loopen kou te vatten.

„Is Sir Geoffrey nog in Schotland, Martin?” vroeg Wardle aan den langen boschwachter.

De boschwachter knikte, en keek met eenige verwondering eerst naar Winkle, die zijn geweer droeg, als wenschte hij, dat de zak van zijn jas hem de moeite zou besparen den trekker over te halen, en toen naar Tupman, die het zijne vasthield, alsof hij er doodelijk bang voor was — hetgeen naar alle waarschijnlijkheid ook wel het geval zal zijn geweest.

„Mijn vrienden zijn nog niet erg bedreven in het vak,” zei Wardle, die den blik van den boschwachter bemerkte. „Maar gij

weet, men is nooit te oud om te leeren; zij zullen nog wel goede jagers worden. O, maar ik vraag mijn vriend Winkle om vergiffenis; hij heeft al eens meer gejaagd."

Winkle glimlachte zeer bescheiden, maar raakte door zijn verlegenheid zoo wonderbaarlijk in zijn geweer verward, dat hij, indien het geladen was geweest, zich zelf zonder twijfel op de plek zou hebben doodgeschoten.

"Als uw geweer geladen is, moet gij er zoo niet mee omgaan," zei de boschwachter barsch, "of ik wil verdoemd zijn, als gij een van ons niet om zeep brengt."

Op dit gezegde gaf Winkle zijn geweer haastig een andere richting, maar zoo onbesuisd, dat de loop in vrij onzachte aanraking kwam met het hoofd van Sam Weller.

"Heisa, mijnheer!" riep Sam, terwijl hij zijn hoed, die hem van zijn hoofd was geslagen, oprapte, en zijn achterhoofd wreef. "Als gij het zoo aanlegt, zult gij met één schot uw weitasch vol hebben, en nog wat overhouden ook."

De jongen met de leeren slobkousen proestte het uit, en wilde vervolgens een gezicht zetten alsof hij het niet gedaan had, waarop Winkle hem een blik vol trotsche gramschap toewierp.

"Waar hebt gij den jongen met de verschijnen gezegd, dat hij ons wachten moest, Martin?" vroeg Wardle.

"Hij zal maken, dat hij om twaalf uur bij den heuvel met den eenen boom is, mijnheer."

"Dat is toch buiten het terrein van Sir Geoffrey, niet waar?"

"Ja, mijnheer, even er buiten. Het behoort aan kapitein Boldwig. Maar niemand zal ons storen, en het is daar plezierig zitten."

"Goed," zei Wardle. "Hoe eerder wij nu opbreken, des te beter. Zult gij maken, dat gij om twaalf uur bij ons zijt, Pickwick?"

Pickwick was zeer verlangend om de jacht bij te wonen, vooral, daar hij ongerust was of Winkle er anders wel heelhuids af zou komen. Op zulk een schoonen morgen was het bovendien verdrietig terug te keeren, terwijl zijn vrienden zich gingen vermaken. Hij zette dus een zeer treurig gezicht, toen hij zei:

"Dat zal ik wel moeten."

"Jaagt mijnheer niet?" vroeg de lange boschwachter.

"Neen," antwoordde Wardle, "en hij heeft bovendien een stijf been."

"Het spijt mij, dat ik niet kan meegaan," zei Pickwick. "Het spijt mij zeer."

Allen zwegen medelijdend stil.

"Daar ginds staat een kruiwagen," zei de jongen. "Als de knecht van mijnheer hem wil voortkruien, zou hij bij ons kunnen blijven, en over de hekken zouden wij hem wel heentillen."

"Dat zou prachtig zijn," zei Sam Weller, die ook gaarne wilde meegaan, en er dus belang bij had, dat dit voorstel werd aangenomen. "Goed bedacht, mannetje! Ik zal den kruiwagen maar dadelijk halen."

De lange boschwachter had er eerst veel op tegen, dat een gezelschap jagers een heer in een kruiwagen zou meenemen, hetgeen, zooals hij zei, nog nooit vertoond was; maar een goed woord en een footje maakten weldra een eind aan zijn tegenstand. Pickwick werd dus in den kruiwagen gezet, en het gezelschap ging op weg. Wardle stapte met den langen boschwachter vooruit en Pickwick, door Sam voortgekruid, kwam achteraan.

"Halt, Sam!" riep Pickwick, toen zij midden op het eerste veld gekomen waren.

"Wat is er aan de hand?" vroeg Wardle.

"Ik wil geen stap verder voortgekruid worden," zei Pickwick vastberaden, "als Winkle zijn geweer niet anders houdt."

"Hoe moet ik het dan houden?" vroeg de ongelukkige Winkle.

"Houd het met den loop naar den grond," antwoordde Pickwick.

"Maar dat staat zoo gek," zei Winkle tegenstribbelend.

"Gek of niet, dat kan mij niet schelen," hernam Pickwick. "Ik wil mij voor een ander zijn plezier niet in een kruiwagen laten doodschieten."

"Ik zie aankomen, dat mijnheer iemand een schot door zijn lijf zal jagen, voor hij er op bedacht is," bromde de lange boschwachter.

"Wel, het is mij hetzelfde," zei de arme Winkle, terwijl hij zijn geweer met den kolf naar boven onder zijn arm nam. "Daar dan!"

"Niets zoo goed als den vrede te bewaren," zei Sam; en daarop trok men weer voort.

"Halt!" riep Pickwick, toen zij een einde verder waren gekomen.

"Wat is er nu weer?" vroeg Wardle.

"Dat geweer van Tupman is gevaarlijk," zei Pickwick.

"Wat zegt gij? Gevaarlijk?" riep Tupman zeer benauwd uit.

"Ja, als gij het zoo houdt," hernam Pickwick. "Het spijt mij, dat ik u weer moet ophouden; maar ik kan waarlijk niet toestaan mij verder te laten voortkruien, als

gij uw geweer niet houdt zooals Winkle doet."

"Ik geloof ook, dat het beter is, mijnheer," zei de lange boschwachter. "Anders hebt gij veel kans u zelf te raken."

Tupman gaf met bereidwillige haast zijn geweer de verlangde richting, en het gezelschap stapte weer voort, de twee jacht-liefhebbers met het geweer onder den arm, als soldaten bij een militaire begrafenis.

Plotseling bleven de honden staan, en de jagers eveneens.

"Wat scheelt er aan hun pooten?" fluisterde Winkle. "Wat staan die honden daar gek!"

"Stil toch," fluisterde Wardle. "Ziet gij niet, dat zij wat gemerkt hebben?"

"Gemerkt?" zei Winkle, terwijl hij half nieuwsgierig, half ongerust, rondkeek; "wat hebben zij dan gemerkt?"

"Pas op!" riep Wardle, in de spanning van het oogenblik. "Daar komen zij!"

Er volgde een scherp, snorrend gedruisch, dat Winkle verschrikt deed achteruitdeinzen. Paf — paf — gingen twee geweren; — de rook trok spoedig op, en verspreidde zich kronkelend in de lucht.

"Waar zijn zij? Waar zijn zij?" vroeg Winkle, vol vuur en ijver. "Zeg mij maar, wanneer ik schieten moet! Waar zijn zij toch?"

"Waar zij zijn?" hernam Wardle, een paar patrijzen oprapend, die de honden aan zijn voeten hadden neergelegd. "Wel, hier!"

"Neen, neen, ik bedoel de andere," zei de geheel verbijsterde Winkle.

"Die zijn al ver weg," antwoordde Wardle, terwijl hij bedaard zijn geweer opnieuw laadde.

"Binnen vijf minuten zullen wij wel een anderen troep vinden," zei de lange boschwachter. "Als mijnheer nu alvast begint te vuren, zou hij misschien het schot juist uit den loop krijgen, tegen dat zij opvliegen."

Weller schaterde het uit.

"Sam," zei Pickwick, die medelijden had met de verlegenheid van zijn volgeling.

"Mijnheer?"

"Lach niet."

"Neen mijnheer."

Weller vergenoegde zich nu met een leelijk gezicht te trekken, dat alleen door den jongen met de leeren slobkousen werd gezien, die nu op zijn beurt in een luid gelach uitbarstte, waarvoor hij met een fikschen klap werd beloond door den boschwachter, die een voorwendsel noodig had om zich om te keeren, ten einde zijn eigen lachen te verbergen.

"Bravo!" zei Winkle tot Tupman. "Gij hebt toch geschoten."

"Ja," zei Tupman met een hooge borst; "mijn geweer is afgegaan."

"Goed zoo. Een andermaal zult gij mischien wel wat raken, als gij goed mikt. Het is heel gemakkelijk, niet waar?"

"Jawel," zei Tupman. "Maar toch doet het iemands schouders pijn. Ik viel bijna achterover. Ik had niet gedacht, dat die kleine geweren zoo hard zouden stooten."

"O, gij zult er wel aan wennen," hernam de oude heer glimlachend. "Kom aan! — Is alles gereed — de kruiwagen ook?"

"Jawel, mijnheer," antwoordde Sam, en verder ging het weer.

"Blijf daar nu staan met den kruiwagen," zei Wardle, toen zij dit voertuig over een hek hadden getild, en in een ander veld waren gekomen.

"Best, mijnheer," antwoordde Weller staan blijvend.

"Kom, Winkle," ging de oude heer verder, "volg mij nu zachtjes, en zorg, dat gij niet weer te laat komt."

"Neen, neen," zei Winkle. "Staan de honden al?"

"Nog niet. Stil, stil." Zij slopen voort, en het zou zeer stil zijn toegegaan, indien Winkle, terwijl hij zijn geweer met zijn gewone onhandigheid anders wilde aanvaatten, niet bij toeval vuur had gegeven, en dat wel juist op het beslissende oogenblik.

"Waarom deedt gij dat voor den duivel?" zei de oude Wardle, toen de vogels ongedeerd wegvlogen.

"Ik heb nog nooit van mijn leven zoo'n geweer gezien," zei de arme Winkle, terwijl hij den haan bekeek, alsof die het helpen kon. "Het gaat vanzelf af."

"Vanzelf af?" herhaalde Wardle, eenigszins knorrig. "Ik zou liever willen, dat het vanzelf wat raakte."

"Dat zal óók wel gebeuren, mijnheer," zei de boschwachter met een zware, profetische stem.

"Wat bedoelt gij met die opmerking?" vroeg Winkle bits.

"Wees maar bedaard, mijnheer," hernam de boschwachter. "Ik zelf heb geen vrouw of kinderen, mijnheer, en Sir Geoffrey zal wel voor de moeder van dien jongen zorgen, als hij op zijn land wordt doodgeschoten. U kunt wel weer laden, mijnheer."

"Neem hem zijn geweer af!" riep Pickwick uit den kruiwagen, daar deze onheilspellende woorden hem hevig deden ontstellen. "Verstaat gij mij niet? Neem hem zijn geweer af!"

Niemand had echter lust dit bevel ten

uitvoer te brengen. Winkle wierp Pickwick een blik van weerspanning toe, laadde zijn geweer, en stapte daarop met de overigen voort.

Op gezag van Pickwick kunnen wij verklaren, dat Tupman veel meer voorzichtigheid en beradenheid aan den dag legde dan Winkle. Tupman's wijze van handelen was, evenals vele der gewichtigste ontdekkingen, zeer eenvoudig. Hij had heel spoedig begrepen, dat het vooral op twee dingen aankwam: ten eerste, om zijn geweer af te schieten zonder gevaar voor zich zelf; ten tweede, om het te doen zonder gevaar voor de omstanders. Was men dus eenmaal zoo ver, dat men in staat was een geweer te doen afgaan, dan was verder het beste wat men doen kon zijn oogen te sluiten en in de lucht te schieten.

Eens, toen Tupman weer zulk een kunststuk had verricht, zag hij, toen hij zijn oogen weer opende, een vetten patrijs gewond naar omlaag tuimelen. Hij wilde juist Wardle gelukwensen met zijn zekerheid in het schieten, toen deze naar hem toekwam, hem warm de hand drukte en zei: „Tupman, dat is de vogel, waarop gij gemikt hebt.”

„Neen,” zei Tupman — „neen”.

„Jawel,” zei Wardle. „Ik heb het zelf gezien. Hij vloog alléén op, en ik zag u het geweer op hem aanleggen. Ik moet zeggen, dat de beste jager dat schot niet zou hebben kunnen verbeteren. Gij zijt niet zulk een beginneling als ik dacht. Gij hebt er zeker meer aan gedaan.”

Vruchteloos betuigde Tupman, met een bescheiden glimlachje, dat hij het nog nooit gedaan had. Die glimlach werd juist voor een bewijs van het tegendeel gehouden; en van dat oogenblik af was zijn roem gevestigd. Het is niet de eerste maal, dat iemand zoo gemakkelijk beroemd is geworden; en zulk een gelukkige samenloop van omstandigheden heeft wel eens meer plaats, behalve bij het patrijzenschieten.

Winkle knalde en brandde er intusschen op los zonder iets te raken; nu eens vuurde hij loodrecht de lucht in, en dan weer zoo dicht langs den grond, dat het leven der honden een zeer ontijdig einde dreigde te nemen. Als een soort vuurwerk beschouwd, was zijn schieten heel aardig om te zien; maar wanneer het voor doelschieten moest doorgaan, deugde het volstrekt niet. Het is een bekende waarheid, dat „elke kogel zijn adres heeft”. Is dit ook op hagel toepasselijk, dan waren de hagelkorrels van Winkle zeker ongelukkige vondelingen, die van hun natuurlijke rechten beroofd waren, en

zonder adres een goed heenkomen moesten zoeken.

„Wel,” zei Wardle, terwijl hij bij den kruiwagen bleef stilstaan, en het zweet van zijn aangezicht veegde, „vindt gij het ook niet warm?”

„Ja,” zei Pickwick; „zelfs zoo stil zittend, vind ik het brandend heet in de zon. Ik begrijp niet, hoe gij het uithoudt.”

„Ja het is tamelijk warm,” hernam de oude heer. „Maar het is ook al over twaalfen. Ziet gij daar ginds dien groenen heuvel?”

„Jawel.”

„Daar zullen wij dejeuneeren. Kijk, daar is de jongen al met de mand. Hij heeft goed op zijn tijd gepast.”

„Ik zie hem ook,” zei Pickwick, weer opklarend. „Dat is een brave jongen. Ik zal hem een shilling geven. Kom, Sam, krui mij maar verder.”

„Houd u maar vast, mijnheer,” zei Sam, wien het vooruitzicht op eenige ververschingen nieuwe krachten gaf. „Uit den weg, kleine aap. En als mijn dierbaar leven u lief is, gooi mij dan niet om, zooals de heer tegen den karreman zei, die hem naar de galg reed.” Hij versnelde zijn stap tot een drafje, reed zijn meester vlug den heuvel op, en wipte hem handig uit den kruiwagen, vlak naast de mand, die hij daarop met grooten ijver begon te ontpakken.

„Kalfspastei,” zei Weller, bij wijze van alleenspraak, terwijl hij de eetwaren op het gras uitstalde. „Zoo'n kalfspastei is heerlijk, als men de juffrouw kent, die haar gebakken heeft, en zeker weet, dat er geen kattenvleesch in is. Maar wat doet dat er ook toe, als het zooveel op kalfsvleesch lijkt, dat de pasteibakkers zelf er geen verschil in kunnen zien.”

„Kunnen zij dat niet, Sam?” vroeg Pickwick.

„Volstrekt niet, mijnheer,” antwoordde Sam, tegen zijn hoed tikkend. „Ik heb eens in hetzelfde huis gewoond met een pasteibakker, een knap man in zijn vak; hij kon pasteien maken van alles wat men maar wilde. „Wat hebt gij toch een boel katten, mijnheer Brooks,” zeg ik eens, toen ik wat familiaar met hem was geworden. — „Ja,” zegt hij, „een heele massa.” — „Gij moet machtig veel van katten houden,” zeg ik. — „Ik niet, maar andere menschen wel,” zegt hij; „maar het is er nu de tijd nog niet voor — pas in den winter.” — „De tijd nog niet?” zeg ik. — „Neen,” zegt hij, „nu is het de tijd voor fruit, dan gebruikt men geen katten.” — „Wat bedoelt gij?” zeg ik — „Wat ik bedoel?” zegt hij. „Dat het mij niet

schelen kan of de slagers het vleesch duur houden. Mijnheer Weller," zegt hij — hij vatte mij bij de hand en fluisterde het mij in mijn oor: „gij moet het aan niemand vertellen, maar het ligt allemaal aan het klaar-maken. Alles komt van die lieve beestjes," zegt hij, „en laat mij een aardig cypersch katje zien, „en ik maak ze klaar voor ossenvleesch, schapenvleesch of lamsvleesch, al naar het besteld wordt. En wat meer is," zegt hij, „ik kan in een oogenblik kalfsvleesch van ossenvleesch, of schapenvleesch van kalfsvleesch maken, net zoo als het mij te pas komt."

„Dat moet een heel knap jongmensch geweest zijn, Sam," zei Pickwick met een lichte huivering.

„Dat was hij ook, mijnheer," hernam Weller; „en zijn pasteitjes zagen er heerlijk uit. Tong — dat is ook een goed ding, als het geen vrouwentong is. Brood, ham, koud vleesch — alles goed. Wat hebt ge daar in die kruiken, jonge vriend?"

„Bier in deze," antwoordde de jongen, een paar kruiken, die met een riem aan elkaar waren vastgemaakt, van zijn schouder nemend, „en koude punch in die andere."

„Ik vind, dat men zich met zulk een maal heel goed kan behelpen," zei Weller, terwijl hij met inwendig genoeg zijn oog over de voorbereidselen liet gaan. „En nu, heeren, „valt aan!" zooals de Engelschen tegen de Franschen zeiden, toen zij de bajonetten hadden opgezet."

Het gezelschap wachtte niet op een tweede uitnoodiging, om zich aan den maaltijd te zetten; en er was ook weinig aandrang toe noodig, om Weller, den boschwachter en de twee jongens te bewegen, zich een eind verder op het gras neer te vleien, en met een gedeelte der levensmiddelen goede sier te maken. Een oude eikeboom verleende den twee groepen een aangename schaduw, en een ruim verschiep van akkers en weilanden, met welige heggen doorsneden, en hier en daar door houtgewas afgewisseld, breidde zich voor hun voeten uit.

„Het is hier verrukkelijk," zei Pickwick, wiens, goedhartig gezicht door de zonnestralen geblakerd was.

„Dat is het inderdaad," zei Wardle. „Kom, oude vriend, een glas punch?"

„Met veel genoeg," antwoordde Pickwick, en de tevredenheid, die zich op zijn trekken afspiegelde, toen hij het glas geleden had, bewees, dat hij oprecht gesproken had.

„Dat smaakt goed," zei Pickwick. „Ik zal

er nog een nemen. Het is koel, zeer koel. Komaan, heeren," vervolgde hij, de kruik bestendig vasthoudend, „een toast. Op onze vrienden in Dingley-Dell."

De toast werd met groote geestdrift uitgebracht.

„Weet-gij, wat ik doen zal, om mijn juistheid in het schieten terug te krijgen?" zei Winkle, die met een zakmes ham sneed; „ik zal een opgezetten patrijs op een paal zetten, en daarop mikken; eerst dichtbij en langzamerhand verderaf. Ik heb gehoord, dat dat een heel nuttige oefening is."

„Ik heb een heer gekend, mijnheer," zei Weller, „die dat ook wilde doen. Hij begon op twee el afstand, maar hij heeft het nooit weer geprobeerd, want met het eerste schot schoot hij den vogel zoo glad weg, dat niemand er ooit een veer van heeft teruggezien."

„Sam!" zei Pickwick.

„Mijnheer?" zei Sam.

„Wees zoo goed uw anecdoten te bewaren, tot men er naar vraagt."

„Zooals 't u belieft, mijnheer,"

Hierop knipte Weller met het eene oog, dat niet door de bierkan, die hij juist aan zijn mond zette, werd bedekt, op zulk een koddige wijze, dat de twee jongens het uitschaterden, en zelfs de lange boschwachter zich verwaardigde te glimlachen.

„Die koude punch vind ik overheerlijk," zei Pickwick, terwijl hij de kruik oplettend bekeek, „en het is bijzonder warm vandaag, en — Tupman, beste vriend, een glas punch?"

„Met veel plezier," antwoordde Tupman; en toen zij tezamen een glas hadden gedronken, nam Pickwick er nog een, alleen om te zien of er ook citroenschillen in waren, omdat hij die niet goed verdragen kon; en toen hij er geen citroenschillen in vond, dronk hij nog een glas op het welzijn van hun afwezige vrienden, en vervolgens nog een ter eere van den onbekenden punchbrouwer.

Deze reeks glazen had een zeer merkwaardige uitwerking op den goeden Pickwick. Zijn gelaat blonk van innig genoeg, een opgeruimde lach speelde om zijn mond, en de goedhartigste vroolijkheid schitterde in zijn oogen. Langzamerhand onder den invloed gerakend van den opwekkenden drank, die door de warmte nog sterker werkte, voelde Pickwick grooten lust een liedje te zingen, dat hij in zijn jeugd gehoord had; en toen hij zich de woorden niet meer kon herinneren, trachtte hij zijn geheugen te hulp te komen, door nog een paar glazen punch te drinken, die

PICKWICK IN EEN VREEMDEN TOESTAND

echter juist de tegenovergestelde uitwerking hadden; want terwijl hij zich eerst de woorden van het liedje niet meer herinneren kon, was hij thans in het geheel niet meer in staat een woord uit te brengen; en nadat hij was opgestaan, om een toespraak tot het gezelschap te houden, liet hij zich op den kruiwagen nederzinken, en viel bijna op hetzelfde oogenblik in slaap.

gezelschap begaf zich weer op weg, en liet Pickwick op den kruiwagen rustig liggen slapen.

Het is zeer waarschijnlijk, dat hij in de koele schaduw zou hebben doorgeslapen, tot zijn vrienden terugkwamen, indien men den goeden man daar maar met rust had gelaten. Maar men liet hem daar niet met rust, en hoe het kwam, dat hij gestoord

„WIE ZIJT GIJ, SCHOBBEJAK?” ZEI DE KAPITEIN, TERWIJL HIJ MET ZIJN DIKKEN STOK PICKWICK EENIGE STOOTEN TUSSCHEN ZIJN RIBBEN GAF. „HOE HEET GIJ?”

Toen men de mand weer had gepakt en daarna ontdekt had, dat het een onmogelijkheid was om Pickwick wakker te krijgen, beraadslaagde men eenige oogenblikken, of het beter zou zijn, dat Weller zijn meester terugkruide, of dat men den slapende zou laten waar hij was, totdat allen gereed waren om naar huis te gaan. Daar Sam vriendelijk verzocht om bij het gezelschap te mogen blijven, en hun verdere tocht niet langer dan een uur zou duren, besloot men eindelijk tot het laatste. Het

werd, zal de lezer terstond vernemen.

Kapitein Boldwig was een kort, driftig mannetje met een stijve zwarte das en een blauwe jas; en wanneer hij zich verwaardigde eens door zijn bosschen en velden te gaan wandelen, nam hij altijd een dikken stok en een opper- en ondertuinman mee, aan wie hij met alle behoorlijke trots en barschheid zijn bevelen gaf; want de schoonzuster van kapitein Boldwig was met een markies getrouwd, en het huis van den kapitein heette een villa, en zijn tuin een

park, en alles was bij hem op grooten voet.

Pickwick had nog geen half uur geslapen, toen de kleine kapitein Boldwig, door de twee tuinlieden gevolgd, zoo hard kwam aanstappen, als zijn korte beenen en zijn deftigheid hem toelieten; en toen de kapitein bij den eikeboom kwam, bleef hij staan, haalde eens diep adem, en beschouwde het uitzicht, alsof hij dacht, dat het uitzicht het zich tot een groote eer moest rekenen, dat hij zich verwaardigde er naar te kijken. Toen stampte hij met zijn stok op den grond en riep den oppertuinman.

„Hunt,” zei hij, „morgen moet gij deze plek rollen — verstaat gij?”

„Jawel, mijnheer.”

„En pas op, dat gij hier alles goed in orde houdt — verstaat gij?”

„Jawel, mijnheer.”

„En help mij onthouden, dat ik hier een bord laat zetten over stroopers en voetangels en klemmen, om het gemeene volk hier vandaan te houden — verstaat gij, Hunt?”

„Ik zal er om denken, mijnheer.”

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei de ondertuinman, met zijn hoed in zijn hand naderbij komend.

„Wel, Wilkins, wat is er?” vroeg de kapitein.

„Neem mij niet kwalijk mijnheer — maar ik geloof, dat er vandaag hier stroopers zijn geweest.”

„Wat?” zei de kapitein, gramstorig rondkijkend.

„Ja, mijnheer — ik geloof, dat zij hier gegeten hebben, mijnheer.”

„Hoe? duivels durft iemand dat te doen?” riep kapitein Boldwig uit, toen hij de op den grond verspreide kruimels en beenderen zag. „Zij zijn waarachtig hier aan het vreten geweest. — Ik wilde, dat ik die schurken hier had,” vervolgde hij, terwijl hij dreigend zijn stok ophief.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei Wilkins; „maar...”

„Wat maar; hè?” snauwde de kapitein. Hij volgde met zijn oogen den schroomvalligen blik van Wilkins, en nu ontwaarde hij den kruiwagen en Pickwick.

„Wie zijt gij, schobbejak?” zei de kapitein, terwijl hij met zijn dikken stok Pickwick eenige stooten tusschen zijn ribben gaf. „Hoe heet gij?”

„Koude punch,” mompelde Pickwick, en sluimerde terstond weer in.

„Hoe?” vroeg kapitein Boldwig.

Er volgde geen antwoord.

„Hoe zei hij, dat hij heette?” vroeg de kapitein.

„Punch, geloof ik, mijnheer,” antwoordde Wilkins.

„Zoo onbeschaamd is de kerel nog!”¹⁾ riep kapitein Boldwig in razende drift. „Hij houdt zich maar slapend. Het is een gemeene vent, die zich vol en zat heeft gedronken. Krui hem weg, Wilkins, krui hem weg, zeg ik!”

„Waar moet ik hem naar toe kruien, mijnheer?” vroeg Wilkins zeer bedeesd.

„Naar den duivel,” antwoordde kapitein Boldwig.

„Zooals gij wilt mijnheer,” hernam Wilkins.

„Wacht!” riep de kapitein.

Wilkins bleef stilstaan.

„Krui hem naar de schutskooi,”²⁾ zei de kapitein. „Wij zullen eens zien of hij nog zal zeggen, dat hij Punch heet, als hij bij zinnen komt. Hij zal mij niet voor den gek houden. Krui hem weg!”

Overeenkomstig dit barsche bevel werd Pickwick terstond weggekruid, en kapitein Boldwig zette, met een gezicht vol edele verontwaardiging, zijn wandeling voort.

Onbeschrijfelijk was de verbazing der leden van het jachtgezelschap, toen zij terugkwamen en zagen, dat Pickwick verdwenen was en de kruiwagen ook. Dat iemand, die een stijf been had, was opgestaan en weggegaan, was op zich zelf reeds vreemd; maar dat hij bovendien voor zijn plezier een zwaren kruiwagen had weggereden, was volkomen onbegrijpelijk. Zij zochten overal rond, riepen, floten, lachten — maar alles was vergeefs; Pickwick kwam niet te voorschijn; en nadat zij een uur hadden verspild met vruchteloos zoeken, begrepen zij tot hun verdriet, dat zij zonder hem naar huis zouden moeten gaan.

Intusschen was Pickwick, die vast bleef doorslapen, in den kruiwagen naar de schutskooi gereden, en daarin neergezet, tot ontzaglijke blijdschap niet alleen van de jongens uit het dorp, maar ook van drie vierden van de geheele bevolking, die zich om het staketsel verzameld hadden, om te zien, wat hij doen zou als hij wakker werd. Had het hun reeds een bijzonder genoegen verschaft hem te zien voortkruien, nog tienmaal grooter werd hun genot, toen hij,

1) Punch in het Engelsch is hetzelfde als bij ons Jan Klaassen of Hansworst. Vert.

2) Schutskooi (pand) is een omheinde plek, in of nabij een dorp, waarin het vee, dat verdwaald is, of op een ongeoorloofde plaats gevonden wordt, of ook voor schuld in beslag wordt genomen, door het gerecht of den landheer voorloopig wordt opgesloten. Vert.

nadat hij eenige malen „Sam!” geroepen had, overeind kwam, en met onbeschrijflijke verbazing om zich heen keek. Een algemeen gejuich was natuurlijk het bewijs, dat hij wakker was geworden.

„Waar ben ik?” riep Pickwick uit.

„In de schutskooi,” schreeuwde het volk.

„Hoe ben ik hier gekomen? Wat heb ik gedaan? Wie heeft mij hier gebracht?”

„Boldwig, — kapitein Boldwig,” was het eenige antwoord.

„Laat mij er uit!” riep Pickwick. „Waar is mijn knecht? Waar zijn mijn vrienden?”

„Die hebben u in den steek gelaten. Hoe-
ra!” En daarop kwam er een raap, en vervolgens een aardappel en een ei aanvliegen, met nog eenige andere kleine bewijzen van de vroolijke stemming der volksmenigte.

Het is niet te zeggen, hoelang dit tooneel geduurd of hoeveel Pickwick geleden zou hebben, indien er niet een rijtuig was komen aanrijden, waaruit de oude heer Wardle en Sam Weller stapten. In veel minder tijd dan er noodig is om dit te beschrijven, was de eerste door het volk heengedrongen en had hij Pickwick in het rijtuig geholpen, terwijl de laatste een bokspartij met den hondenslager hield.

„Loop naar de politie!” riepen eenige stemmen.

„Ja, loop maar!” zei Sam Weller, terwijl hij op den bok sprong. „Doe mijn complimenten — de complimenten van mijnheer Weller — en zeg maar, dat ik den hondenslager heb kapotgeslagen, en als ze een nieuwen aanstellen, zal ik morgen terugkomen en dien ook kapotslaan. Rijd op, koetsier!”

„Zoodra ik weer in Londen kom, zal ik dien kapitein Boldwig een proces aandoen,” zei Pickwick, toen het rijtuig buiten het dorp was gekomen.

„Ik geloof dat wij op verboden grond waren,” zei Wardle.

„Wat kan mij dat schelen!” zei Pickwick, „ik zal hem voor de rechtbank dagen!”

„Dat zult gij wel laten,” zei Wardle.

„Ik zal. . . .” begon Pickwick; maar toen hij Wardle zag glimlachen, bedacht hij zich en vroeg: „Waarom niet?”

„Omdat,” zei Wardle, het uitschaterend, „omdat zij zouden kunnen zeggen, dat het gebeurde onze eigen schuld was, en dat wij te veel koude punch hadden gedronken.”

Of hij wilde of niet, Pickwick moest glimlachen, en deze glimlach veranderde weldra in een schaterlach, waaraan het gehele gezelschap deelnam. Zoo bereikten

zij in een vroolijke stemming een herberg aan den weg, waar zij stilhielden om eenige ververschingen te gebruiken, waarvan ook Sam Weller rijkelijk zijn deel kreeg.

HOOFDSTUK XX.

Waarin beschreven wordt, hoe Dodson en Fogg hun zaken behandelden en hun klerken zich vermaakten; alsook, welk een aandoenlijk tooneel er plaats had, toen Weller zijn lang verloren vader terugvond.

In de benedenvoorkamer van een zwart beroekt huis, aan het einde van Freeman's Court, zaten de vier klerken van Dodson en Fogg, procureurs bij de gerechtshoven van King's-Bench en Common-Pleas te Westminster, en zaakwaarnemers bij het hooge gerechtshof der kanselarij. De klerken kregen dagelijks ongeveer evenveel licht en zon te zien, als iemand redelijkerwijze zou kunnen verwachten, die onder in een put was gezeten; zonder evenwel de gelegenheid te hebben om overdag de sterren te zien, hetgeen de man in den put zou kunnen doen.

Het kantoor van de heeren Dodson en Fogg was een donker, vunzig vertrek, door een hoog beschot, waarachter de klerken verborgen zaten, in tweeën verdeeld. Behalve dit beschot, zag men nog een paar oude stoelen, een klok, die bijzonder hard tikte, een almanak, een paraplustandaard, een kapstok en een open kast, op welker planken eenige bundels morsige papieren, eenige met etiketten voorziene doozen en een partij gebarsten inktflesschen geplaatst waren. Op Vrijdagmorgen, na de in het vorige hoofdstuk beschreven gebeurtenis, klopte Pickwick, door Sam vergezeld, aan de glazen deur, waarmee dit vertrek in de gang uitkwam.

„Binnen!” riep een stem van achter het beschot; en Pickwick trad met Sam binnen.

„Is mijnheer Dodson of mijnheer Fogg thuis, mijnheer?” vroeg Pickwick zeer beleefd, terwijl hij met zijn hoed in de hand het beschot naderde.

„Mijnheer Dodson is uit, en mijnheer Fogg is bezig,” antwoordde de stem, terwijl tegelijkertijd het hoofd van den spreker, met een pen achter het oor, over het beschot kwam kijken. Dit hoofd was met roode haren versierd, die met pommade waren gladgestreken, en die aan weerszijden met een stijve krul tegen een plat gezicht aansloten, waarin een paar kleine oogen glinsterden.

Verder vertoonde zich niets boven het beschot, dan een zeer vuil boordje en een oude zwarte stropdas.

„Wanneer zou mijnheer Dodson terug zijn, mijnheer?” vroeg Pickwick.

„Ik weet het niet.”

„Zou mijnheer Fogg spoedig tijd hebben om mij te woord te staan, mijnheer?”

„Ik weet het niet.”

Daarop begon de klerk zeer bedaard zijn pen te vermaken, terwijl een ander, die onder de klep van zijn lessenaar een bruispoeder mengde, goedkeurend lachte.

„Dan zal ik maar wachten,” zei Pickwick. Er volgde geen antwoord; hij zette zich dus op een stoel, zonder te wachten tot die hem werd aangeboden, en luisterde naar het tikken van de klok en het fluisterende gesprek van de klerken.

„Dat was om je dood te lachen, niet waar?” zei een van de heeren, die een bruinen rok met koperen knopen aanhad, nadat hij een vrijwel onverstaaenbaar verhaal had gedaan over zijn avonturen van den vorigen avond.

„Komiek,” zei de ander.

„Tom Cumlins was voorzitter,” hernam de eerste. „Het was halfvijf toen ik naar huis ging, en ik was zoo bezopen, dat ik het sleutelgat niet vinden kon, en de oude vrouw moest opkloppen. Het zou mij benieuwen, wat Fogg wel zeggen zou, als hij het wist. Ik geloof, dat hij mij de bons zou geven, hè?”

Over deze geestige opmerkingen begonnen al de klerken te lachen.

„Jongens, ik heb vanmorgen een grap beleefd met Fogg!” zei de man met den bruinen rok. „Terwijl Jack naar boven was, en gij met u beiden naar het zegelkantoor waart, zat Fogg hier brieven door te kijken, toen die vent van Camberwell binnenkwam — hoe heet hij ook weer?”

„Ramsay,” zei de klerk, die Pickwick te woord had gestaan.

„Juist, Ramsay. Hij ziet er erg schraal en hongerig uit. „Zoo, mijnheer,” zei Fogg zeer barsch — gij kent zijn manier wel — „komt gij betalen?” — „Ja, mijnheer,” zei Ramsay, terwijl hij zijn hand in zijn zak stak; „de schuld is twee pond tien shilling, en de kosten zijn drie pond vijf. Hier is het geld, mijnheer.” en hij zuchtte als een olifant, toen hij het geld neerlegde, dat hij in een papertje had gedaan. Fogg keek eerst naar het geld en toen naar hem, en daarna begon hij op zijn bekende manier te kuchen, waaruit ik wel begreep, dat er iets komen zou. „Gij weet zeker niet, dat er een declaratie is ingediend, die de kosten belang-

rijk verhoogt?” — zei Fogg. — „Dat meent gij toch niet, mijnheer,” zei Ramsay verschrift. „Het uitstel was gisteravond pas om.” — „Zeker meen ik het, mijnheer,” zei Fogg. „Mijn klerk is er juist mee weggegaan. Wicks, is Jackson niet uit, om die declaratie in de zaak van Bullman contra Ramsay in te dienen?” — Ik zei natuurlijk ja; en toen knikte Fogg weer, en keek Ramsay aan. — „Goede God,” zei Ramsay, „hoeveel moeite heeft het mij al niet gekost om dit geld bijeen te schrapen, en nu is het nog niet genoeg.” — „In het geheel niet,” zei Fogg bedaard. „Ik zou u raden naar huis te gaan, en nog wat meer bijeen te schrapen, en het dan, bijtijds hier te brengen.” — „Waarachtig, ik kan niets meer krijgen,” zei Ramsay, terwijl hij met zijn hand op den lessenaar sloeg. — „Wees niet brutaal, mijnheer,” zei Fogg, die deed alsof hij kwaad werd. — „Ik ben niet brutaal, mijnheer,” zei Ramsay. — „Dat zijt gij wel, mijnheer,” zei Fogg. „Vertrek, mijnheer! Scheer u weg uit mijn kantoor, mijnheer, en kom terug als gij u fatsoenlijk weet te gedragen.” Ramsay wilde nog iets zeggen, maar Fogg snoerde hem telkens den mond; hij stak dus het geld weer in zijn zak, en ging weg. Zoodra de deur gesloten was, keerde Fogg zich om, met een blijden lach op zijn gezicht, en haalde de declaratie uit zijn zak. „Hier, Wicks,” zei hij; „neem een rijtuig, rijd vlug naar den Temple, en laat deze declaratie aanteekenen. Het geld is secuur; want hij is een oppassend man met een groot huisgezin en een inkomen van vijf en twintig shilling in de week; en als wij eenmaal een volmacht tegen hem hebben, wat eindelijk wel gebeuren zal, zullen zijn patroons wel zorgen, dat wij betaald worden. Wij moeten daarom alles van hem zien te halen, wat wij kunnen; het is een christenplicht, mijnheer Wicks, want met zijn groote gezin en zijn kleine inkomen heeft hij wel een goede les noodig, om zich niet in schulden te steken.” En hij lachte zoo vriendelijk, toen hij heenging, dat het een lust was hem te zien. — „Hij is een knap man in zijn vak,” zei Wicks ten slotte, op een toon van de hoogste bewondering; „een razend knap man.”

De drie anderen gaven volmondig hun instemming met deze verklaring, en zeiden, dat zij het geval heel grappig vonden.

„Dat zijn aardige jongelui, mijnheer,” fluisterde Sam zijn meester toe, „en zij schijnen een bijzonder aardige opvatting over grappen te hebben.”

Pickwick knikte toestemmend en kuchte eens, ten einde de aandacht der heeren

achter het beschot te trekken, die, nu zij door wat te praten hun geest hadden ontspannen, zich verwaardigden op den vreemdeling te letten.

„Misschien zal Fogg nu wel tijd hebben,” zei Wicks.

„Ik zal eens gaan kijken,” zei Jackson, terwijl hij zeer langzaam van zijn kruk krom. „Wie moet ik zeggen dat er is?”

„Pickwick,” antwoordde de beroemde held van deze geschiedenis.

Jackson ging zijn boodschap doen, en kwam terstond terug met het antwoord, dat mijnheer Fogg mijnheer Pickwick binnen vijf minuten zou ontvangen. Daarop zette hij zich weer voor zijn lessenaar.

„Hoe zei hij, dat hij heette?” fluisterde Wicks.

„Pickwick,” antwoordde Jackson. „Hij is de gedaagde in de zaak van Bardell.”

Daarop hoorde men achter het beschot een gescharrel van voeten, vermengd met een onderdrukt gelach.

„Zij nemen u in het ootje, mijnheer,” fluisterde Sam.

„In het ootje?” hernam Pickwick. „Wat bedoelt gij, Sam.”

Weller antwoordde door met zijn duim over zijn schouder te wijzen; en toen Pickwick opkeek, had hij het genoegen te bemerken, dat de vier klerken, met spottende gezichten, hun hoofden boven het beschot uitstaken, en den vermeenden roover van vrouwenharten en vrouwelijke zielsrust nieuwsgierig begluurden. Zoodra hij opkeek, dook de rij hoofden plotseling naar beneden, en terstond daarop hoorde men het krassen van pennen, die als razend over het papier vlogen.

Het rinkelen van de schel, die in het kantoor hing, gaf Jackson een teeken om naar het vertrek van Fogg te gaan, vanwaar hij terugkwam om Pickwick te zeggen, dat Fogg hem verwachtte. Pickwick liet derhalve Sam beneden, ging naar boven, en werd in een achterkamer gelaten, waar Fogg hem te woord zou staan.

„Is mijnheer Dodson al thuis?” vroeg Fogg.

„Juist thuis gekomen, mijnheer,” antwoordde Jackson.

„Verzoek hem dan hier te komen.”

„Goed, mijnheer.” En Jackson verwijderde zich.

„Ga zitten, mijnheer,” zei Fogg; „en hier is de courant. Mijn compagnon zal aanstonds hier zijn; dan kunnen wij over de zaak spreken, mijnheer.”

Pickwick zette zich neer en nam de courant op; maar in plaats van te lezen, keek

hij over het blad heen, om het voorkomen van den rechtsgeleerde eens op te nemen. Deze was een oudachtig man, met een puistig gezicht, een zwarten rok en een grijze broek; een wezen, dat ongeveer evenveel verstand en gevoel scheen te hebben, als de lessenaar, waaraan hij zat te schrijven. Na een stilte van eenige minuten, trad Dodson binnen, een zwaarlijvig, deftig man met een barsch gezicht en een zeer grove stem; en nu kon het gesprek beginnen.

„Dit is mijnheer Pickwick,” zei Fogg.

„Ah zoo! Gij zijt de gedaagde, mijnheer, in de zaak van Bardell?” zei Dodson.

„Ja, mijnheer,” antwoordde Pickwick.

„Zoo, mijnheer,” hernam Dodson; „en welk voorstel komt gij doen?”

„Juist,” zei Fogg, terwijl hij zijn handen in zijn zakken stak, en zich achterover in zijn stoel wierp; „welk voorstel komt gij doen, mijnheer?”

„Stil, Fogg,” zei Dodson; „laat mij hooren, wat mijnheer Pickwick te zeggen heeft.”

„Ik ben hier gekomen, mijne heeren,” antwoordde Pickwick, terwijl hij de compagnons zeer bedaard aankeek, „om u mijn verwondering te kennen te geven over den brief, dien ik onlangs van u ontvangen heb, en te vragen, welke gronden gij hebben kunt om mij een proces aan te doen.”

„Gron....” zoover was Fogg pas met zijn uitroep gekomen, toen Dodson hem tot zwijgen bracht.

„Mijnheer Fogg,” zei Dodson, „ik wilde juist spreken.”

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer Dodson,” zei Fogg.

„Wat de gronden van het proces betreft, mijnheer,” zei Dodson op den statigen toon van een zedenmeester, „zult gij uw eigen geweten moeten onderzoeken. Wij, mijnheer, richten ons naar niets, dan naar de verklaring van onze cliënte. Die verklaring, mijnheer, kan waar zijn, of onwaar; zij kan geloofwaardig zijn of ongeloofwaardig; maar als zij waar en geloofwaardig is, dan aarzel ik geenszins te zeggen, mijnheer, dat de gronden, waarop wij het proces beginnen, vast en sterk, ja onwankelbaar zijn. Gij kunt een ongelukkig man zijn, of een boos en gevaarlijk man; maar indien ik als lid van de jury onder eede verplicht was uitspraak te doen over uw gedrag, aarzel ik niet te verklaren, mijnheer, dat ik slechts één uitspraak zou doen.” Hier rekte Dodson zich uit, en keek met een blik van deugdzaame verontwaardiging eerst Pickwick en vervolgens Fogg

aan, die zijn handen nog dieper in zijn zakken stak, diepzinnig knikte en zei: „Zeer zeker.”

„Mijnheer,” zei Pickwick, wiens gelaat een zeer treurige en verdrietige uitdrukking aannam, „gij zult mij toch zeker wel willen gelooven, als ik u verzeker, dat ik, wat dit geval betreft, een zeer beklagenswaardig man ben.”

„Ik wil het hopen, mijnheer,” hernam Dodson. „Ik wil het zelfs gelooven. Indien zij inderdaad onschuldig zijt aan hetgeen u ten laste wordt gelegd, zijt gij waarlijk ongelukkiger, dan ik ooit gedacht had, dat iemand zijn kon. — Wat zegt gij, mijnheer Fogg?”

„Ik zeg precies wat gij zegt,” antwoordde Fogg, met een ongeloofigen glimlach.

„De dagvaarding, waarmee het proces geopend moest worden,” zei Dodson, „is behoorlijk uitgevaardigd. Mijnheer Fogg, waar is het praecipe-boek?”

„Hier,” zei Fogg, terwijl hij hem een vierkant boek in perkamenten band overreikte.

„Hier staat het,” hernam Dodson. „Mevrouw Martha Smithson, weduwe van den Heer Salomon Bardell, eischeresse ter zake van trouwbelofte, contra den Heer Samuel Pickwick, gedaagde in genoemde zaak. Schadevergoeding £ 1500. 28 Aug. 1827.” Alles is in orde, mijnheer.”

„Ik moet dus begrijpen,” zei Pickwick, „dat gij werkelijk van plan zijt dit proces voort te zetten?”

„Begrijpen, mijnheer?” zei Dodson, met iets, dat zoo dicht bij een glimlach kwam, als zijn deftigheid hem veroorloofde. „Wel, mijnheer, het is, dunkt mij, nogal begrijpelijk.”

„En dat er inderdaad vijftienhonderd pond schadevergoeding wordt geëischt?” hernam Pickwick.

„Zeker, mijnheer. En ik kan u zeggen, mijnheer, dat, indien onze cliënte onzen raad had opgevolgd, de eisch driemaal zoo hoog zou zijn geweest,” antwoordde Dodson.

„Ik geloof,” zei Fogg, Dodson aankijkend, „dat juffrouw Bardell uitdrukkelijk heeft gezegd, dat zij geen cent minder zou accepteren.”

„Dat is zoo,” zei Dodson ernstig; want daar het proces pas begonnen was, zou het niet voordeelig zijn geweest om Pickwick, al was hij daartoe geneigd geweest, nu reeds tot een vergelijk te laten komen.

„Daar gij geen voorstel doet, mijnheer,” zei Dodson terwijl hij in zijn rechterhand een stuk perkament liet zien, en met de

linkerhand Pickwick een papier voorlegde, „zal ik u maar een kopie van de dagvaarding geven, mijnheer. Dit is het origineel, mijnheer!”

„Heel goed, mijnheer, heel goed,” zei Pickwick, terwijl hij vol gramschap opstond. „Gij zult van mijn procureur hooren, mijne heeren!”

„Dat zal ons zeer veel genoegen doen,” zei Fogg, in zijn handen wrijvend.

„Zeer veel genoegen,” herhaalde Dodson, terwijl hij de deur opende.

„En voor ik heenga,” zei Pickwick, zich in het portaal omkeerend, „moet ik u zeggen, dat, van al de schandelijke, schurkachtige processen....”

„Wacht, mijnheer, een oogenblikje,” viel Dodson hem uiterst beleefd in de rede. „Jackson! Wicks!”

„Mijnheer,” zeiden de twee klerken, onder aan de trap te voorschijn komend.

„Ik roep u alleen maar om te hooren, wat deze heer zegt,” hernam Dodson. „Ga voort, mijnheer. Schandelijke, schurkachtige processen, zeidet gij, als ik het wel heb.”

„Dat zei ik,” hernam Pickwick in blakenden toorn; „en ik zeg nog eens, dat van al de schurkachtige processen, die ooit begonnen zijn, dit het schandelijkste is.”

„Gij hoort het, Wicks?” zei Dodson.

„Gij zult die uitdrukkingen niet vergeten, Jackson?” zei Fogg.

„Misschien hebt gij wel lust om ons zwendelaars te noemen, mijnheer?” zei Dodson. „Ga uw gang, mijnheer. Als gij daar plezier in hebt, behoeft gij u volstrekt niet te geneeren.”

„Dat zijt gij ook,” zei Pickwick. „Gij zijt een paar zwendelaars.”

„Heel goed,” zei Dodson. — „Gij kunt toch wel goed hooren, daar beneden?”

„Jawel, mijnheer,” antwoordde Wicks.

„Kom anders liever een paar treden hoger,” zei Fogg. — „Ga uw gang maar, mijnheer. Wilt gij ons ook niet voor dieven en afzetters uitschelden? Of misschien hebt gij lust om ons te lijf te gaan? In dat geval behoeft gij u niet te geneeren, mijnheer. Wij zullen niet den minsten tegenstand bieden. Ga uw gang maar, mijnheer.”

Fogg bracht Pickwick hevig in verzoeking, door zich binnen het bereik van zijn gesloten vuist te plaatsen, en er valt weinig aan te twifelen of deze heer zou terstond aan de dringende uitnoodiging van den procureur voldaan hebben, indien Sam, die op het hooren van den twist was toegeschoten, hem niet bij zijn arm had gegrepen.

„Kom maar mee, mijnheer,” zei Weller.

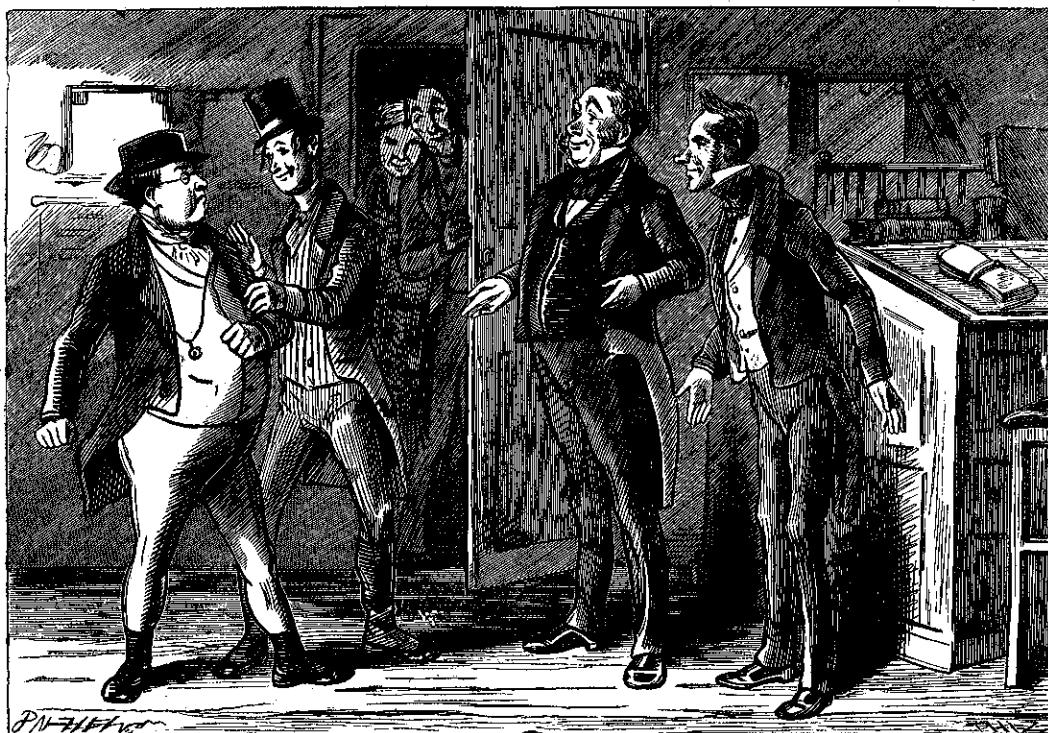
„Een kloppartijtje is wel een aardige uitspanning, maar niet met rechtsgeleerden; want die spelen altijd valsch. Ga met mij mee, mijnheer. Als gij lust hebt om iemand uit te schelden, kom dan mee op straat en scheld mij uit. Hier zou die liefhebberij u wat te duur uitkomen.”

Dit zeggende trok Weller zonder complimenten zijn meester de trap af, de deur uit en een eind de straat op. Toen liet hij hem los, en hield zich gereed om hem te volgen, waar hij ook heen zou gaan. Pickwick stap-

gij ook, waar ik iets zou kunnen krijgen, Sam?”

Weller's kennis van Londen was zeer uitgebreid en zeer eigenaardig. Zonder zich een oogenblik te bedenken, antwoordde hij: „In de tweede steeg aan de rechterhand, op een na het laatste huis. Neem de tafel het dichtst bij den haard, want die heeft geen poot in het midden, zooals al de andere, en dat is heel ongemakkelijk.”

Pickwick volgde den raad van zijn knecht en trad, nadat hij Sam een wenk had ge-

„KOM MAAR MEE, MIJNHEER,” ZEI WELLER. „EEN KLOPPARTIJTJE IS WEL EEN AARDIGE UITSPANNING, MAAR NIET MET RECHTSGELEERDEN; WANT DIE SPELEN ALTIJD VALSCH.”

te zwijgend voort, Mansion-House voorbij, en sloeg Cheapside in. Sam begon zich reeds te verwonderen, waar zij heen zouden gaan, toen zijn meester zich omkeerde en zei: „Sam, ik ga terstond naar mijnheer Perker.”

„Dat is precies de man, met wien gij gisteravond hadt moeten gaan spreken,” zei Sam.

„Dat geloof ik nu ook,” hernam Pickwick. „Maar ik heb mij wat warm gemaakt, en zou eerst wel wat willen drinken. Weet Dickens. Pickwick-Club 10

geven om mee te gaan, de aangewezen herberg binnen, waar hem spoedig een glas cognacgrog werd voorgezet, terwijl Sam, die op een eerbiedigen afstand, maar toch aan dezelfde tafel als zijn meester, was gaan zitten, een kan porter voorgezet kreeg.

Het vertrek had een zeer eenvoudig voorkomen, en scheen hoofdzakelijk door koetsiers en voerlieden te worden bezocht; want verscheidene heeren, die blijkbaar allen dit edele beroep uitoefenden, zaten hier

en daar te rooken en te drinken. Onder hen trok een zwaarlijvig, bejaard man met een rood gezicht, die aan den overkant alleen aan een tafeltje zat, in het bijzonder Pickwick's aandacht. Deze man zat met zeer veel smaak te rooken; maar telkens, wanneer hij eenige trekken had gedaan, nam hij zijn pijp uit zijn mond, en keek eerst Sam en vervolgens Pickwick zeer opletterend aan; dan verborg hij weer in een bierkan zooveel van zijn gezicht als deze verbergen kon, en begon daarna weer bij afwisseling te rooken en de vreemdelingen aan te kijken. Eindelijk legde hij zijn beenen op een stoel, en rookte krachtig en zonder ophouden door, terwijl hij, door de rookwolken heen, de nieuw aangekomenen strak bleef aanstaren.

De eerste bewegingen van den zwaarlijvigen man waren Weller's aandacht ontsnapt; maar toen hij bemerkte, dat Pickwick zijn oogen telkens naar denzelfden kant wendde, begon hij ook naar dien kant te kijken en hield daarbij zijn hand boven zijn oogen, alsof hij den dikken rooker eenigszins herkende, en zich wilde verzekeren, dat hij het bij het rechte eind had. Zijn twijfel werd echter spoedig opgelost, want nadat de zwaarlijvige man een heel dikke rookwolk had uitgeblazen, sprak hij met een schorre stem zeer langzaam deze woorden uit: „Wel, wel, Sampje!”

„Wie is dat, Sam?” vroeg Pickwick.

„Had ik dat ooit gedacht, mijnheer,” zei Sam, terwijl hij een paar verbaasde oogen opzette. „Het is de oude.”

„De oude?” herhaalde Pickwick. „Welke oude?”

„Mijn vader, mijnheer,” antwoordde Weller. „Hoe gaat het, ouwetje?” En met deze treffende uitbarsting van ouderliefde, maakte Weller op zijn bank plaats voor den zwaarlijvigen man, die met zijn pijp in den mond en de kan in de hand naderde, om hem te begroeten.

„Wel, wel, Sampje!” zei de vader. „Ik heb je in geen twee jaren gezien.”

„Ik u ook niet, oude paai,” antwoordde de zoon. „Hoe gaat het met mijn stiefmoeder?”

„Ja, wat zal ik u zeggen, Sampje,” antwoordde de oude Weller, op een zeer plechtigen toon. „Er was geen liever vrouw dan mijn tweede, toen zij nog een weduwe was; en al wat ik nu van haar zeggen kan, Sampje, is alleen dit, dat het doodjammer is, dat zulk een aardige weduwe niet alleen is gebleven. Voor een huisvrouw deugt zij niet, Sampje.”

„Niet?” vroeg Sam.

De oude Weller¹⁾ schudde het hoofd en antwoordde met een zucht: „Ik had het bij één keer moeten laten, Sampje, ik had het bij één keer moeten laten. Spiegel u aan uw vader, jongen, en wees zoolang gij leeft voorzichtig met weduwen, vooral als zij een herberg hebben gehouden.” Nadat de oude Weller dezen vaderlijken raad op een zeer aandoenlijken toon had uitgesproken, stopte hij een versche pijp, en ging weer dapper aan het rooken.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei hij, na een geruime poos van stilzwijgen het onderwerp weer opvallend, tot Pickwick. „Dat slaat, hoop ik, niet op u, mijnheer. Ik hoop niet, dat gij een weduwe hebt genomen.”

„Neen, toch niet,” antwoordde Pickwick lachend; en terwijl hij lachte, fluisterde Sam zijn vader in, in welke betrekking hij tot dien heer stond.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei de oude Weller, terwijl hij zijn hoed afnam. „Ik hoop, dat gij niet over Sampje te klagen hebt?”

„Volstrekt niet,” zei Pickwick.

„Daar ben ik blij om, mijnheer,” hernam de oude man. „Ik heb veel gedaan om hem een goede opvoeding te geven. Toen hij nog een kleine jongen was, heb ik hem al op straat laten loopen en zijn eigen fortuin laten zoeken. Dat is de eenige manier om te maken, dat een jongen bij de hand wordt.”

„Die methode is toch eenigszins gevaarlijk, zou ik denken,” zei Pickwick glimlachend.

„En lukt ook niet eens altijd,” voegde Sam er aan toe. „Men heeft mij laatst nog leelijk bij den neus gehad.”

„Hoe kwam dat?” vroeg de vader.

Tot antwoord verhaalde de zoon in weinig woorden, hoe hij zich door de kunstgrepen van Job Trotter had laten beetnemen. De oude Weller scheen met de grootste aandacht naar dit verhaal te luisteren, en toen het geëindigd was, zei hij: „Was een van die kerels niet lang en dun, met lang haar en een tong in zijn mond, die ieder oogenblik op hol sloeg?”

„Ja,” antwoordde Pickwick.

„De ander is een vent met zwarte haren

¹⁾ In een artikel in de Fortnightly Review, Nov. 1885 schrijft Mevrouw Lynn Linton: „De oude Weller heeft werkelijk bestaan, wij hebben hem gekend. Het was de oude Chumley, die alle dagen tusschen Londen en Rochester de diligence reed. Toch is waarschijnlijk de Oude Weller niet zoozeer het portret van één man, als de type van vele. Meer dan één schoolmeester uit Yorkshire maakte aanspraak op de eer van het origineel te zijn van Squeers, den schoolmeester in Nickleby.” J. E.

en een grooten kop, en draagt een roodachtige livrei?"

"Ja, ja, dat is hij!" riepen Pickwick en Sam tegelijk.

"Dan weet ik, waar zij te vinden zijn," hernam de oude Weller. "Zij zitten allebei rustig in Ipswich."

"In Ipswich?" riep Pickwick verwonderd uit.

"Zeker," hernam de oude Weller; "en ik zal u zeggen hoe ik het weet. Tusschenbeide rijd ik wel eens op de diligence naar Ipswich, en dat gebeurde juist daags na den nacht, toen gij die kou hebt gevat; en in Chelmsford — dat is de plaats, waar zij op de diligence moesten wachten — stapten zij in, en reden mee tot Ipswich, en de knecht — die met dat roode pak — vertelde mij, dat zij daar een poos zouden blijven."

"Ik zal hem volgen," zei Pickwick. "Ik wil Ipswich ook wel eens bezichtigen."

"Zijt gij wel zeker, oude, dat zij het waren?" vroeg Sam.

"Jawel, Sampje," was het antwoord. "Zij zien er allebei zoo raar uit, en het verwonderde mij toen al, dat die heer zoo familiaar met zijn knecht was; en wat meer zegt, daar zij beiden op de voorste bank zaten, kon ik hooren hoe zij lachten, omdat zij, zooals zij zeiden, den ouden brilleman zoo hadden beet gehad."

"Wien zeiden zij?" vroeg Pickwick.

"Den ouden brilleman, mijnheer. En ik geloof dat zij u daarmee bedoelden."

Toen de oude Weller begon te spreken, was al het leed, dat Jingle hem berokkend had, Pickwick weer voor den geest gekomen; er was nog slechts een veertje voor noodig om de schaal te doen overslaan, en dat „oude brilleman" was daartoe voldoende.

"Ik zal hem volgen," zei Pickwick, terwijl hij met zijn vuist op de tafel sloeg.

"Overmorgen rijd ik weer naar Ipswich, mijnheer," zei de oude Weller, „bij „De Stier" in Whitechapel rijd ik af, en als gij inderdaad van plan zijt naar Ipswich te gaan, zou het het beste zijn, dat gij met mij meereedt."

"Dat kunnen we doen," hernam Pickwick. „Ik zal naar Bury schrijven, dat zij mij in Ipswich kunnen vinden. Wij rijden mee. Maar haast u zoo niet, mijnheer Weller. Wilt gij niet eerst wat gebruiken?"

"Al te goed, mijnheer," zei de oude Weller, die nu bleef staan. „Een glaasje brandewijn zou misschien niet kwaad zijn, om uw gezondheid en het welzijn van Sampje te drinken."

„Zeker niet," hernam Pickwick. — „Geef eens een glas brandewijn!"

De brandewijn werd gebracht, en na Pickwick en Sam te hebben toegeknikt, goot Weller den inhoud van het glas in één keer door zijn wijde keelgat.

„Knap gedaan, vader," zei Sam. „Maar pas op, oude paai, of gij zult weer last van het pootje krijgen."

„Ik heb een radicale remedie daartegen gevonden, Sampje," hervatte de oude Weller, terwijl hij het glas op de tafel zette.

„Een geneesmiddel tegen podagra?" zei Pickwick, en haalde zijn notitieboekje voor den dag. „Wat is dat?"

„Het pootje, mijnheer," antwoordde Weller, „is een kwaal, die van al te veel plezier en gemak komt. Als gij ooit het pootje krijgt, mijnheer, trouw dan met een weduwe, die een flinke, harde stem heeft en die goed weet te gebruiken; dan krijgt gij het nooit weer. Dat middel kan nooit mis- sen, mijnheer; ik gebruik het nu alle dagen, en ik kan u verzekeren, dat het helpt tegen alle kwalen, die van te veel plezier komen." Na dit waardevolle geheim te hebben geopenbaard, dronk de oude Weller zijn glas nog eens leeg, slaakte een diepen zucht, maakte een kunstige buiging en ging langzaam naar buiten.

„Wel, Sam, wat denkt gij van hetgeen uw vader daar zegt?" vroeg Pickwick glimlachend.

„Ik denk, mijnheer," zei Sam, „dat hij een slachtoffer van het huwelijk is, zooals de kapelaan van Blauwbaard zei, toen die goede man begraven werd."

Tegen deze gegronde uitspraak was niets in te brengen; en derhalve begaf Pickwick, nadat hij de vertering betaald had, zich verder op weg naar Grays'-Inn. Het had reeds acht uur geslagen, toen hij dezen statigen tempel der rechtsgeleerdheid bereikte, en de onafgebroken stroom van heeren met beslijpte schoenen, oude witte hoeden en kale zwarte rokken, die uit de verschillende uitgangen te voorschijn kwam, deed hem vreezen, dat hij de meeste kantoren reeds gesloten zou vinden. Toen hij een paar steile, morsige trappen was opgeklommen, werd zijn vrees bewaarheid. De buitendeur van den heer Perker was gesloten, en de diepe stilte, welke daarachter bleef heerschen, nadat Sam er verscheidene malen tegen geschopt had, bewees duidelijk, dat de klerken reeds vertrokken waren.

„Dat is al heel plezierig, Sam," zei Pickwick. „Ik weet vooruit, dat ik vannacht geen oog zal kunnen toedoen, als ik de

rust niet heb, dat ik een man van het vak heb geraadpleegd."

"Daar komt een oude vrouw naar boven, mijnheer," zei Sam. "Vrouwtje, waar zijn de klerken van mijnheer Perker?"

"Naar huis," zei een magere, armoedige, oude vrouw, die boven aan de trap eerst een poos bleef stilstaan om adem te scheppen. "Naar huis; en ik kom het kantoor schoonmaken."

"Zijt gij de dienstbode van mijnheer Perker?" vroeg Pickwick.

"Ik ben zijn schoonmaakster," was het antwoord.

"Het is zonderling, Sam," zei Pickwick half fluisterend, "dat zij in deze Inns die oude vrouwen schoonmaaksters noemen. Wat zou de reden daarvan wel kunnen zijn?"

"Misschien omdat zij er zulk een geweldigen hekel aan hebben om iets schoon te maken," antwoordde Sam.

"Dat kan wel zijn," hernam Pickwick, terwijl hij de oude vrouw aankeek, wier voorkomen, evenals dat van het kantoor, dat zij intusschen geopend had, een ingewortelden afkeer van zeep en water te kennen gaf. "Weet gij ook waar ik mijnheer Perker vinden kan, vrouwtje?"

"Neen," antwoordde de oude vrouw knorrig. "Hij is de stad uit."

"Dat is ongelukkig," zei Pickwick. "Waar is zijn oudste klerk — weet gij dat ook?"

"Jawel, maar ik mag het niet zeggen," antwoordde de schoonmaakster.

"Ik heb dringende zaken met hem te bespreken," zei Pickwick.

"Kunt gij niet tot morgen wachten?" vroeg de vrouw.

"Moeilijk," antwoordde Pickwick.

"Wel," zei de oude vrouw; "als er iets kwam, dat haast had, moest ik zeggen, waar hij was, en ik zal het dus maar zeggen. Ga maar naar „De Ekster“, en vraag naar mijnheer Lowten, dan zullen zij u wel bij hem brengen. Hij is de klerk van mijnheer Perker."

Nadat hun nog was medegedeeld, in welke straat de bedoelde herberg te vinden was, klommen Pickwick en Sam voorzichtig de steile trap weer af, en begaven zich op weg naar „De Ekster“.

Deze tempel, aan de nachtelijke feesten van den heer Lowten en zijn metgezellen gewijd, was eigenlijk niets anders dan een gewone kroeg. Boven de deur hing een bord, waarop een zwarte vlek te zien was, die een ekster voorstellen moest, en voor de vensterruiten zag men eenige kaarten met de prijzen van verschillende dranken,

en een mededeeling aan het publiek, dat er in de kelders van het etablissement een voorraad van 500.000 vaten bier aanwezig was, hetgeen de voorbijgangers natuurlijk nieuwsgierig moest maken naar de richting, in welke deze ontzaglijke gewelven in de ingewanden der aarde voortliepen.

Toen Pickwick binnentrad, kwam er terstond een bejaarde vrouw van achter een scherm te voorschijn, en zette zich achter de toonbank.

"Is mijnheer Lowten hier, juffrouw?" vroeg Pickwick.

"Jawel, mijnheer," antwoordde de waardin. — "Charles, breng mijnheer eens bij mijnheer Lowten."

"Dat kan nu niet," zei een jongen met rood haar. "Mijnheer Lowten is juist aan het zingen, en het zou hem van de wijs brengen. Hij is dadelijk klaar, mijnheer."

Nauwelijks had de jongen dit gezegd, of een oorverdoovend lawaai, door een vuistgetrommel op de tafels en het klinken van glazen voortgebracht, kondigde aan, dat het gezang ten einde was; en Pickwick werd naar binnen bij mijnheer Lowten gebracht.

Het bericht „daar is een heer om u te spreken, mijnheer," deed een jongeman met een bol opgeblazen gezicht, die aan het bovenende van de tafel zat, met eenige verwondering omkijken, en zijn verwondering werd niet geringer, toen hij iemand voor zich zag staan, dien hij volstrekt niet kende.

"Neem mij niet kwalijk," zei Pickwick. "Het spijt mij, dat ik u en de andere heeren moet storen; maar ik heb iets te zeggen, dat haast heeft; en gij zult mij zeer verplichten, als gij mij daar aan het eind van de kamer een oogenblik wilt aanhoo-ren."

De jongeman stond op, ging met Pickwick naar een donkeren hoek van het vertrek, en luisterde oplettend naar zijn jammerlijk verhaal.

"Ahl!" zei hij, toen Pickwick had uitgesproken. "Dodson en Fogg — slimme vogels — knappe lui, mijnheer."

Pickwick gaf te kennen, dat hij ook reeds bespeurd had, dat Dodson en Fogg slimme vogels waren, en Lowten vervolgde:

"Perker is uit de stad en komt niet voor het eind van de volgende week terug. Geef mij echter de kopie maar, dan kan ik tot zoolang alles doen wat noodig is."

"Daarvoor ben ik juist hier gekomen," hernam Pickwick, en gaf hem tegelijk het document. "Als er iets bijzonders gebeurt, kunt gij aan het postkantoor in Ipswich

aan mij schrijven."

"Dat is goed," hernam de klerk, en toen hij zag, dat Pickwick nieuwsgierig naar de tafel keek, vervolgde hij: „Hebt gij lust om ons een half uurtje gezelschap te houden? Wij hebben vanavond juist eenige vroolijke gasten; allemaal klerken, evenals ik. Gij zijt van buiten de stad gekomen, denk ik? Blijf wat hier, als gij er plezier in hebt."

Pickwick kon zulk een verleidelijke gelegenheid om zijn menschenkennis te vermeerderen niet voorbij laten gaan. Hij liet zich naar de tafel brengen, waar hij, toen hij aan het gezelschap met alle plechtigheid was voorgesteld, zich naast den president moest neerzetten, waarop hij terstond een glas van zijn geliefkoosden drank bestelde. Tegen zijn verwachting in bleef er een diepe stilte heerschen.

"Ik hoop, dat de rook u niet hindert, mijnheer," zei zijn rechterbuurman, die een geruit overhemd met mozaïeke knopen aanhad, en op zijn gemak een sigaar rookte.

"In het minst niet," zei Pickwick. „Hoe wel ik zelf niet rook, vind ik den geur toch heel aangenaam."

"Ik zou het niet kunnen laten," viel een heer, die tegenover hem zat, hierop in. „Voor mij is rooken eten en drinken."

Pickwick wierp een blik op den spreker, en dacht bij zich zelf dat rooken bij hem waarschijnlijk ook de plaats van wasschen innam.

Daarop volgde weer een poos van stilte. Pickwick was een vreemdeling, en het was duidelijk, dat zijn tegenwoordigheid het gezelschap geneerde.

"Mijnheer Grundy zal zoo goed zijn een liedje te zingen," zei de voorzitter.

"Dat zal hij niet," zei Grundy.

"Waarom niet?" vroeg de voorzitter.

"Omdat hij het niet kan," was het antwoord.

"Zeg liever, dat gij het niet wilt," hernam de voorzitter.

"Nu dan, ik wil niet," zei Grundy; en zijn barsche weigering werd wederom door een poos van stilte gevolgd.

"Wil niemand iets doen om ons te amuseeren?" zei de voorzitter mismoedig.

"Waarom amuseert gij zelf ons niet!" riep een stem van het andereind der tafel.

"Luister, luister!" riep de heer met het geruite overhemd.

"Omdat ik maar één liedje ken," zei de voorzitter, „en dat heb ik al gezongen. En er staat boete op, als men hetzelfde liedje tweemaal op één avond zingt."

Op dit antwoord viel niets te zeggen, en de stilte hervatte haar heerschappij.

"Heeren," zei Pickwick, in de hoop een onderwerp op het tapijt te brengen, waarover al de leden van het gezelschap zouden kunnen meespreken, „ik ben vanavond in een gebouw geweest, dat gij allen zeker door en door kent, maar dat ik sedert jaren voor het eerst terugzag, en waarvan ik zeer weinig weet. Ik bedoel Gray's Inn. Wat zijn die Inns¹⁾ toch zonderlinge antieke gebouwen!"

"Daar hebt gij iets aangeroerd," fluisterde de voorzitter Pickwick toe, „waarover ten minste een van ons zonder ophouden zou kunnen voortpraten. Nu zult gij den ouden Jack Bamber eens hooren; hij spreekt nooit over iets anders dan over die Inns, en heeft er zoolang alleen in gewoond, dat hij half simpel is geworden."

De Jack Bamber, dien Lowten bedoelde, was een kort mannetje, met hooge schouders en een geelachtig gezicht, welks trekken Pickwick nog niet te zien had gekregen, daar Jack de gewoonte had zeer gebogen te zitten, als hij niet sprak. Doch toen de oude man zijn hoofd ophief, en Pickwick met zijn grijze oogen een doordringenden blik toewierp, verwonderde deze zich, dat zulk een opmerkelijk gelaat zijn aandacht een oogenblik had kunnen ontsnappen. Een grijnzende glimlach was de vaste uitdrukking van zijn trekken; hij leunde met zijn kin op zijn lange, ontveesde hand, die met nagels van een buitengewone lengte was voorzien; en terwijl hij zijn hoofd op zij liet hangen, en zijn kleine oogen onder zijn ruige, grijze wenkbrauwen fonkelden, had zijn glurende blik een zonderlinge uitdrukking van woestheid en sluwheid, die het geheele gelaat een afschuwelijke uitdrukking gaf.

HOOFDSTUK XXI.

Waarin de oude man zijn lievelingsonderwerp aanroert en een verhaal doet over een zonderlingen cliënt.

"Hé, wie sprak daar over de Inns?" zei de oude man, wiens voorkomen en manieren in het vorige hoofdstuk kort zijn beschreven.

1) „Inn“ beteekent eigenlijk hôtél of heerenhuis. Zoo is Gray's Inn oorspronkelijk het huis van de familie Gray, Lincoln's Inn van den graaf van Lincoln, enz. Thans zijn de Inns gebouwen, waar de rechtsgeleerden hun bureau's hebben en jongelieden opleiden tot advocaat. Een gedeelte dier gebouwen wordt aan advocaten of andere personen verhuurd als woonkamers. E.

„Ik, mijnheer," zei Pickwick. „Ik maakte de opmerking, dat het zulke zonderlinge antieke gebouwen zijn."

„Gij?" zei de oude man verachtelijk. „Wat weet gij van den tijd, toen jongelieden zich in die eenzame vertrekken opsloten, en lazen, lazen, uren en nachten achtereen, tot hun verstand door hun nachtelijke studiën werd gekrenkt, tot al hun ziels- en lichaamskrachten waren uitgeput, en zij bezweken onder de onnatuurlijke offering van hun jeugdige levenskracht aan hun oude, mufte boeken? Of, om over een lateren en geheel anderen tijd te spreken, — wat weet gij van de langzaam voortwoekerende tering of de heete koorts — de heuglijke gevolgen van een lustig en vroolijk leven — waaraan zoo menig een in diezelfde vertrekken gestorven is? En hoevelen, die vruchteloos om barmhartigheid smeekten, denkt gij wel, hebben daar wanhopig een kantoor verlaten, om in den Theems of in de gevangenis een rustplaats te vinden? Die Inns zijn geen gewone huizen. Er is geen paneel in die oude beschotten, of het zou, als het geheugen en spraak bezat, een verhaal kunnen doen, waarvan u de haren te berge zouden rijzen. Hoe alledaagsch en eentonig zij er nu ook mogen uitzien, ik zeg u, mijnheer, het zijn zonderlinge oude gebouwen en ik zou liever menig gruwelijk sprookje hooren, dan de ware geschiedenis van die ouderwetsche kamers."

Er was iets zoo zonderlings in het vuur, waarmee de oude man het woord had genomen, en in het onderwerp, dat zijn geestdrift had opgewekt, dat Pickwick geen antwoord gereed had. De oude man bedwong zijn drift, nam den glurenden blik weer aan, die bij zijn hartstochtelijke rede was verdwenen, en vervolgde:

„Beschouw ze in een ander licht, het meest alledaagsche en minst romantische. Welke heerlijke plaatsen van langzame pijniging blijven zij dan toch! Denk aan den onbemiddelden man, die al wat hij bezit opgeofferd, zich doodarm gemaakt, zijn vrienden geplunderd heeft, om een beroep te leeren, waarmee hij nooit een droog stuk brood kan verdienen. Het wachten — de hoop — de teleurstelling — de angst — de armoede — de wanhoop — en ten slotte de zelfmoord misschien, of een armzalig leven, als een verlopen dronkaard. Heb ik geen gelijk in hetgeen ik van die oude gebouwen zeg?" En hij wreef in zijn handen, als het ware van blijdschap, dat hij een nieuw gezichtspunt voor zijn geliefkoosd onderwerp had gevonden.

Pickwick staarde den ouden man met groote nieuwsgierigheid aan; de overige leden van het gezelschap glimlachten en zwegen.

„Men spreekt wel van de Duitsche universiteiten!" vervolgde de oude man. „Wij hebben hier romantische gebeurtenissen genoeg, zonder dat wij er een halve mijl voor behoeven te loopen. Maar men denkt er niet aan."

„Het is waar," zei Pickwick lachend, „ik heb ook nooit aan de romantiek van deze Inns gedacht."

„Dat wist ik wel," zei de oude man. „Precies als een vriend van mij, die altijd zei: „Wat voor raars is er toch aan die ouderwetsche kamers?" — „Het is er niet pluis," zei ik. — „Gekheid," zei hij. — „Het is er eenzaam," zei ik. — „Volstrekt niet," zei hij. — Op zekeren ochtend kreeg hij een beroerte, juist toen hij zijn buitendeur wilde openen. Hij viel met zijn hoofd in zijn eigen brievenbus en bleef zoo achttien maanden liggen. Iedereen dacht, dat hij uit de stad was."

„En hoe werd hij eindelijk gevonden?" vroeg Pickwick.

„Men besloot de deur open te breken, omdat hij in geen twee jaar huur had betaald. Dit deed men dan ook. En zoodra de deur openging, viel een geraamte, in een blauwen rok, korte broek en zijden kousen, den smidsknecht, die het slot had opengestoken, op het lijf. Dat is toch nogal raar, zou ik denken, hè?" En de oude man wreef zich met onbeschrijfelijk genoegen de handen.

„Ik weet nog zulk een geval," vervolgde hij. „Dat gebeurde in Clifford's-Inn. Een huurder van een paar achterkamers daar, sloot zich op in een kast op zijn slaapkamer, en nam een dosis rattenkruid in. De huisbewaarder dacht dat hij weggelopen was, en zette de kamers te huur. Er kwam een ander, die ze huurde. Maar om de een of andere reden kon hij des nachts niet slapen; hij was altijd onrustig en angstig. „Dat is raar," zei hij. „Ik zal in de andere kamer gaan slapen en hier werken." Dit deed hij en sliep gerust; maar nu bemerkte hij, dat hij des avonds niet lezen kon. Hij was altijd angstig en zenuwachtig; hij moest telkens de kaarsen snuiten en om zich heen kijken. „Ik kan het niet begrijpen," zei hij, toen hij eens laat uit de comédie kwam, en een glas kouden grog stond te drinken, met zijn rug tegen den muur, opdat hij zich niet zou kunnen verbeelden, dat er iemand achter hem was. „Ik kan het niet begrijpen," zei hij; en toen viel hem die kast in

het oog, die nog altijd gesloten was gebleven, en hij voelde een koude rilling over zijn geheele lichaam. „Ik heb die zonderlinge huivering al meer gevoeld,” zei hij. „Ik zou haast denken, dat er met die kast iets niet in orde is.” Hij raapte al zijn moed bijeen, sloeg met den pook het slot aan stukken, opende de deur, en jawel, daar stond de vorige huurder recht overeind in een hoek, met een fleschje in zijn hand, en een gezicht zoo zwart als een lei.

„Wat een vreemde dingen vertelt gij ons, mijnheer,” zei Pickwick, terwijl hij den ouden man door zijn bril onderzoekend aankeek.

„Vreemd!” zei het oude mannetje. „Onzin; gij vindt ze vreemd, omdat gij er niets van weet. Zij zijn grappig, maar heelemaal niet ongewoon.”

„Grappig!” riep Pickwick onwillekeurig uit.

„Ja, grappig, is het niet?” antwoordde het oude mannetje met een duivelschen glimlach, en vervolgde daarna, zonder op een antwoord te wachten:

„Ik heb een anderen man gekend — laat eens zien — dat is nu veertig jaar geleden — die in een van de oudste Inns een oud, vrochtig, vervallen stel kamers nam, die jaren achtereen gesloten en ledig waren geweest. Er waren een heeleboel geschiedenissen aan verbonden en zij waren alles behalve vroolijk; maar hij was arm en de kamers waren goedkoop en dat was voor hem de hoofdzaak. Hij zag zich genoodzaakt eenige vermolmd meubelstukken, die er nog stonden, over te nemen, onder andere een groote houten kast voor papieren met groote glazen deuren en een groen gordijn van binnen; een tamelijk nutteloos ding voor hem, want hij had geen papieren om er in te leggen; en wat zijn kleeren betrof, die droeg hij zonder moeite met zich rond. Nu, hij bracht al zijn meubelen op de kamers — het was een heele handwagen vol — en plaatste ze zoodanig, dat zijn vier stoelen zooveel mogelijk op een dozijn geleken. 's Avonds ging hij bij het vuur zitten en dronk het eerste glas van twee kan whiskey, die hij op crediet had gekocht, en was nieuwsgierig te weten of ze ooit betaald zouden worden, en zoo ja, binnen hoeveel jaren, toen zijn oogen vielen op de glazen deuren van de houten kast. „Ja, ja,” zei hij. „Als ik niet verplicht was geweest dat leelijke meubelstuk tegen de schatting van den ouden makelaar over te nemen, had ik iets geriefelijks voor het geld kunnen kopen.”

„Ik zal je eens wat vertellen, oude jon-

gen,” zei hij, hardop tot de kast sprekend, bij gebrek aan andere toehoorders. „Als het niet meer kostte om je oude karkas af te breken, dan je aan oud hout zou opleveren, zou ik onmiddellijk een vuurtje van je stoken.”

Nauwelijks had hij deze woorden uitgesproken, toen een geluid, als van een flauw gekreun, uit de kast scheen te komen. Het verschrikte hem eerst, doch bij nadere overweging kwam hij tot het besluit, dat het een jongeman moest zijn in de aangrenzende kamer, die uit was geweest om te eten. Hij zette zijn voeten op het haardscherm en nam den pook om den haard op te stoken. Op dat oogenblik herhaalde zich het geluid; en toen daarop een der glazen deuren langzaam openging, werd er een vermagerde gestalte in vuile en versleten kleeren zichtbaar, die rechtop in de kast stond. De gedaante was lang en dun en droeg een uitdrukking van kommer en angst op het gelaat; maar er was iets in de kleur van de huid, en in het spookachtige voorkomen van de heele gestalte, dat men nooit bij een aardsch wezen bespeurt. „Wie zijt gij?” zei de nieuwe huurder, die doodsbleek werd, doch den pook in zijn hand hield en op het punt was een aanval te doen op het gezicht van het spook. „Wie zijt gij?” „Gooi mij niet met den pook, antwoordde de gedaante. „Al mikt gij nog zoo zuiver, hij zou zonder tegenstand door mij heengaan en zijn kracht verspillen op het hout achter mij. Ik ben een geest.” „En wat zoekt gij hier?” stamelde de huurder.

„In deze kamer,” antwoordde de verschijning, „werden ik en mijn kinderen tot den bedelstaf gebracht. In deze kast werden de papieren van een lang rechtsgeding jaren achtereen opgestapeld; en toen ik gestorven was van verdriet en teleurstelling verdeelden in deze kamer twee sluwe schrapers het vermogen, waarvoor ik gedurende mijn ellendig leven gestreden had en waarvan ten slotte geen penning overbleef voor mijn ongelukkige nakomelingen. Ik heb hen van deze plaats weggeschrikt en sedert dien tijd 's nachts — den eenigen tijd, waarop ik de aarde weer bezoeken kan — rondgedoold over de tooneelen van mijn langdurige ellende. Dit vertrek is van mij; laat het mij behouden.”

„Als gij er op staat hier te verschijnen,” zei de huurder, die den tijd had gehad zijn tegenwoordigheid van geest te herkrijgen gedurende deze prozaische verklaring van den geest, — „zal ik het met het grootste genoegen afstaan; maar ik zou u gaarne één vraag doen, als gij het mij vergunt.”

„Spreek op,” zei de verschijning barsch. „Welnu,” zei de huurder, „niet dat de opmerking op u alleen slaat, want zij is evengoed toepasselijk op alle geesten, waar ik ooit over hoorde spreken; maar het schijnt mij eenigszins onbegrijpelijk toe, dat, terwijl gij de schoonste plekjes der aarde kunt bezoeken — want afstanden zijn voor u denkbeeldig, geloof ik — gij altijd naar dezelfde plaatsen terugkeert, waar gij het ongelukkigst zijt geweest.” „Drommels, dat is zeer waar; daar heb ik nooit aan gedacht,” zei de geest. „Gij ziet, mijnheer,” ging de bewoner voort, „dat deze kamer zeer ongezellig is. Te oordeelen naar die kast, zou ik haast zeggen, dat ze niet geheel vrij is van ongedierte; en ik geloof werkelijk, dat gij een veel beter verblijf zult kunnen vinden; om nog niet eens te spreken over het Londensche klimaat, dat hoogst onaangenaam is.”

„Gij hebt groot gelijk, mijnheer,” zei de geest, beleefd; „ik zal dadelijk verandering van lucht zoeken,” en hij begon werkelijk bij deze woorden te verdwijnen; zijn beenen waren ten minste al heelemaal weg. „En, mijnheer,” riep de huurder hem achterna, „als gij zoo goed zoudt willen zijn de andere dames en heeren, die nu in oude leege huizen rondspoken, er op te wijzen, dat zij het elders veel gezelliger kunnen hebben, zoudt gij de maatschappij een groote weldaad bewijzen.” „Ik zal het doen,” antwoordde het spook; „wij zijn toch suffers, ik kan niet begrijpen, hoe wij zoo dom hebben kunnen zijn.” Met deze woorden verdween de geest, en, wat vrij merkwaardig is, voegde de oude man er, met een sluwen blik op de leden van het gezelschap, aan toe, „hij kwam nooit meer terug.”

„Dat verhaal is niet kwaad, als het waar is,” zei de man met het geruite overhemd, een nieuwe sigaar opstekend.

„Als?” riep de oude man met een blik van diepe verachting uit. „Ik geloof,” voegde hij er bij, zich tot Lowten wendend, „dat hij ook nog zal zeggen, dat het verhaal over den zonderlingen cliënt, dien wij hadden, toen ik bij een advocaat op kantoor was, niet waar is — het zou mij niets verwonderen.”

„Ik zal niet wagen er iets van te zeggen, daar ik het nog nooit gehoord heb,” merkte de man met de mozaïeke knopen op.

„Ik wou, dat gij het eens verteldet, mijnheer,” zei Pickwick.

„Ja, toe,” zei Lowten; „niemand heeft het nog gehoord dan ik, en ik ben het bijna vergeten.”

De oude man keek het gezelschap rond en gluurde afschuwelijker dan ooit, alsof hij zegevierde in de oplettenheid, die op ieders gelaat was afgeteekend. Daarna streek hij langs zijn kin, keek omhoog, alsof hij zich de gebeurtenissen weer voor den geest riep en begon als volgt:

Het verhaal over den zonderlingen cliënt.

„Het doet weinig ter zake, hoe of waar ik deze geschiedenis vernam. Als ik haar vertellen wilde in dezelfde volgorde, als waarin ik haar gehoord heb, zou ik in het midden moeten beginnen, en, als ik aan het slot was gekomen, weer naar het begin moeten teruggaan. Het is voldoende te zeggen, dat een deel van de daarin voorkomende gebeurtenissen voor mijn oogen plaats hadden; wat het overige betreft, weet ik zeker, dat de zaak zich zoo heeft toegedragen, en er leven nog verscheidene menschen, die zich het gebeurde maar al te goed herinneren.

„In de Borough-Highstreet, bij de St. George-kerk, staat, zooals bijna iedereen weet, de kleinste schuldgevangenis van Londen — de Marshalsea.¹⁾ Hoewel deze gevangenis sedert eenige jaren zulk een poel van vuil en ellende niet meer is als vroeger, heeft zij toch zelfs in haar verbeterden toestand weinig, dat den bewoners het gemis van hun vrijheid kan verzoeten. De veroordeelde misdadiger heeft in Newgate een even goede gelegenheid om lucht te scheppen, als de arme schuldenaar in Marshalsea.

„Misschien is het verbeelding, of misschien komt het, doordat ik mij niet uit de gedachten kan zetten, wat ik in vroeger dagen daar heb gezien, maar dat gedeelte van Londen is voor mij onuitstaanbaar. De Highstreet is breed, de winkels zijn fraai; het geratel van rijtuigen, de voetstappen van een onophoudelijken menschenstroom, alle geluiden, die een druk gewoel en levendig verkeer aanduiden, weergalmen daar van den ochtend tot in het midden van den nacht; maar de straten in de nabijheid zijn donker en armoedig; losbandigheid en ellende wonen in de opgepropte stegen, kommer en gebrek in de enge gevangenis; een akelige nevel schijnt, voor mijn oogen tenminste, over die plek te hangen, en aan alle voorwerpen een doodsche en afzichtelijke kleur te geven.

¹⁾ Deze gevangenis is in 1849 buiten gebruik gesteld en vervolgens afgebroken. J. E.

„Velen, wier oogen de dood nu reeds lang gesloten heeft, hebben dat tooneel luchthartig genoeg beschouwd, toen zij voor het eerst de gevangenis van Marshalsea binnentraden; want de wanhoop komt zelden met den eersten slag van den tegenspoed. Iemand vertrouwt dan nog op de vrienden, die hij nog niet op de proef heeft gesteld, en herinnert zich, hoe dikwijls en hoe gul zijn vroolijke makkers hem hun diensten hebben aangeboden, toen hij die nog niet noodig had; hij koestert nog hoop — de hoop van een gelukkige onervarenheid — en hoewel de eerste slag hem doet buigen, doet die hoop hem het hoofd toch weer opheffen, en houdt het overeind, tot dat hij het onder de zwaarte van herhaalde teleurstellingen laat zinken. Hoe spoedig vertoonde zich dan de wanhoop op het gelaat, dat reeds door den honger was vermagerd, en door de opsluiting een ziekelijke kleur had aangenomen, in die dagen, toen het geen beeldspraak was, als men zei, dat de schuldenaren zonder hoop op verlossing in de gevangenis lagen te rotten! De barbaarschheid der wet is thans wel eenigszins gematigd; maar er hebben toch nog voorvallen plaats, die het hart doen bloeden.

„Twintig jaar geleden, zag men in die straat elken morgen een moeder en een kind, die dagelijks, zoo zeker als de zon opging, naar de gevangenis kwamen. Dikwijls kwamen zij, na een nacht van rusteloos angst, een vol uur te vroeg, en dan ging de moeder geduldig weer heen, bracht het knaapje naar de oude brug, en tilde hem in haar armen op, om hem te laten zien, hoe het water in de stralen van de morgenzon glinsterde, en welk een levendigheid reeds op de rivier heerschte, door de toebereidselen tot den arbeid of het vermaak, waaraan de dag zou worden gewijd. Zoo trachtte zij dan het kind een poos bezig te houden; maar spoedig zette zij het weer neer, om de tranen af te wisschen, die haar oogen verblindden, want geen zweem van nieuwsgierigheid of genoegens vertoonde zich ooit op het ziekelijke, uitgeleerde gezichtje van het kind. De kleine had nog weinig herinneringen; maar die waren alle van denzelfden aard — alle stonden zij in verband met de armoede en het ongeluk van zijn ouders. Uren lang zat hij op den schoot van zijn moeder, kuste met kinderlijk medelijden de tranen af, die langs haar wangen rolden, en kroop dan stil naar een donkeren hoek, waar hij lag te schreien, tot hij in slaap viel. De zwaarste rampen der armoede — honger en dorst, koude en ge-

brek — had hij gekend, sedert de eerste ontwikkeling van zijn verstandelijke vermogens; en dat was de reden, dat zich bij dit knaapje niet het minste spoor vertoonde van de onbekommerde vroolijkheid, die anders den kinderlijken leeftijd eigen is.

„De vader en moeder zagen dit aan met een zielesmart, die zij niet in woorden durfden te uiten. De gezonde, forsche man, die tot den zwaarsten lichamelijken arbeid in staat zou zijn geweest, werd zwak en ziekelijk in de ongezonde atmosfeer van de volgepropte gevangenis; de teedere vrouw bezweek onder den druk van haar leed, en het arme kind verkwijnde.

„De winter kwam met weken van regen en koude. De arme vrouw had een ellendig kamertje gehuurd, dicht bij de gevangenis van haar echtgenoot; en hoewel deze verandering door een steeds klimmende armoede noodzakelijk was geweest, voelde zij zich gelukkiger, nu zij dichter bij hem was. Twee maanden lang stond zij met haar kleinen metgezel, volgens gewoonte, voor de poort, als die des morgens geopend werd. Op zekeren dag kwam zij niet; het was voor het eerst, dat dit gebeurde. Den volgenden morgen kwam zij alleen. Het kind was dood.

„Zij, die over sterfgevallen in de gezinnen van arme menschen koelbloedig spreken, als een gelukkige verlossing van smart voor den gestorvene, en een gelukkige bevrijding van zorg voor de overgeblevenen, weten niet hoe bitter zulke verliezen zijn. Een stilzwijgende blik van liefde en achting, wanneer alle andere oogen zich koel van ons afwenden, — het bewustzijn, dat wij toch de genegenheid van één wezen bezitten, terwijl alle anderen ons verlaten hebben — is een steun, een troost in het zwaarste lijden, die voor geen schatten te koop zijn. Uren lang had het kind aan de voeten van zijn ouders gezeten, terwijl het zijn handjes geduldig over elkander hield geslagen, en zijn bleek gezichtje tot hen ophief. Zij hadden het van dag tot dag zien wegwijnen; en hoewel het in zijn korten levenstijd zoo weinig vreugde had genoten, en het nu was overgebracht naar het verblijf van rust en vrede, — zegeningen, welke het op de wereld nooit had gekend — zij waren toch zijn ouders, en dit verlies verscheurde hun het hart.

„Op het gelaat der moeder was duidelijk te lezen, dat de dood spoedig een einde aan haar rampen zou maken. De medegevangenen van haar echtgenoot waren hui-verig, om hem in zijn diepe droefheid door hun aanwezigheid tot last te zijn, en lieten

hem alleen in het bezit van het vertrekje, dat hij vroeger met twee andere gevangenen had gedeeld. Zijn vrouw woonde nu bij hem in dit vertrek; zonder pijn, maar ook zonder hoop, kwinde zij weg, en wachtte geduldig op het uur van haar verlossing.

„Op zekeren avond was zij in de armen van haar echtgenoot flauw gevallen, en had hij haar naar het open venster gedragen, opdat de lucht haar zou doen bijkomen, toen het licht der maan, dat haar geelaat bescheen, hem zulk een ontzettende verandering in haar trekken deed bespeuren, dat hij van schrik onder haar zwaarte wankelde, als was hij een machteloos kind.

„Zet mij neer, George,” zei zij met een flauwe stem. Hij deed dit, en zette zich naast haar, terwijl hij zijn gezicht met zijn handen bedekte, en in tranen uitbarstte. — „Het valt mij hard u te verlaten, George,” zei zij. „Maar het is Gods wil. Ik bid u, lieve man, draag uw leed met geduld. O, hoe dank ik Hem, dat Hij onzen lieveling heeft weggenomen. Hij is nu in den hemel. Wat zou hij hier geweest zijn, zonder zijn moeder?” — „Nee, Mary, neen, gij zult niet sterven!” riep haar echtgenoot uit, terwijl hij van zijn stoel opsprong. Hij stapte haastig op en neer, en sloeg zich met de vuisten voor het hoofd. Toen zette hij zich weer naast haar, nam haar in zijn armen, en vervolgde bedaarder: „Scheep moed, lieve vrouw, schep moed. Gij zult nog wel beter worden.” — „Nooit, George, nooit,” zei de stervende. „Laat mij naast mijn kind begraven; maar beloof mij, als gij ooit deze akelige plaats mocht verlaten, en rijk worden, dat gij ons dan zult laten overbrengen naar een stil kerkhof op het land, — ver, ver van hier, — waar wij in vrede kunnen rusten; beloof mij dat?” — „Ja, ja,” zei de man, terwijl hij zich woest voor haar op de knieën wierp. „Spreek nog één woord, Mary! Kijk mij nog eenmaal aan; nog...”

„Hij zweeg; want de arm, die om zijn hals was geslagen, werd stijf en zwaar. Een diepe zucht ontsnapte de benauwde borst van de vrouw; haar lippen bewogen zich, en een glimlach speelde om haar mond; maar de lippen waren bleek, en de glimlach bleef strak. Hij was alléén op de wereld.

„Dien nacht, in de doodsche stilte van dat akelige vertrek, knielde de rampzalige man naast het lijk van zijn vrouw neer, en riep God tot getuige van den vreeselijken eed, dat hij zich zelf, van dat uur af, geheel wijdde aan het eenige doel, om haar dood en dien van zijn kind te wreken; dat hij

van dat oogenblik af, tot aan het einde van zijn leven, al zijn krachten zou besteden, om dat eene doel te bereiken; dat zijn wraak onverzoenlijk, onuitroeibaar zou zijn, en hij het voorwerp van zijn haat door de geheele wereld zou achtervolgen.

„In dien eenen nacht hadden wanhoop en woede zulke verwoestingen in zijn voorkomen aangericht, dat zijn medegevangenen verschrikt terugdeinsden, toen hij hun den volgende morgen voorbijging. Zijn oogen waren rood en gezwollen, zijn wangen doodsbleek, en zijn rug was gebogen, als die van een afgeleefden grijsaard. In zijn verbijsterde zielesmart had hij zijn onderlip bijna doorgebeten, en het bloed, dat langs zijn kin was gevloeid, had zijn das en zijn hemd bevestigd. Geen traan bevochtigde zijn oog; geen klacht ontsnapte zijn mond; maar zijn woeste blik, en de wilde drift, waarmee hij het binnenplein op en neer liep, waren kenteekenen van de koorts, die in zijn aderen gloeide.

„Het was noodzakelijk, dat het lijk van zijn vrouw onmiddellijk uit de gevangenis werd gebracht. Hij hoorde dit bericht met de grootste bedaardheid aan, en erkende de noodzakelijkheid van dezen maatregel. Bijna al de bewoners der gevangenis waren bijeengekomen, om deze plechtigheid bij te wonen; zij weken haastig ter zijde, toen de weduwnaar verscheen, die zich dicht bij de deur van het voorportaal plaatste. Nu naderde de ruwe doorkist, langzaam gedragen op de schouders van eenige mannen. Diepe stilte heerschte in het rond, slechts afgebroken door het luide snikken der vrouwen en de schoffelende stappen der dragers op den steenen vloer. Toen zij de plek bereikten, waar de weduwnaar stond, bleven zij staan. Hij legde zijn hand op de haar, verschikte werktuiglijk het zwarte kleed, dat haar bedekte, en gaf den dragers een wenk om verder te gaan. De cipiers in het voorportaal namen hun hoeden af, toen de kist voorbijgedragen werd; een oogenblik later werd de deur weer gesloten. De weduwnaar keek verwilderd om zich heen, en stortte met een zwaren slag op den grond.

„Weken lang werd hij dag en nacht bewaakt, terwijl hij in ijende koorts lag; maar geen oogenblik verliet hem het bewustzijn van zijn verlies en van den eed, dien hij had afgelegd. Met de vliegende snelheid der razernij zwierf zijn verbeelding rond van het eene tooneel naar het andere; maar allen stonden zij, op de een of andere wijze, in verband met het denkbeeld, dat zijn geest bestendig bezighield.

Hij voer op een onafzienbare zee, met een bloedroode lucht boven zijn hoofd, en de schuimende golven schenen het schip te willen verzwelgen. Voor zich uit zag hij een ander vaartuig tegen den gierend storm worstelen. De zeilen fladderden, aan reepen gescheurd, langs de masten, en het dek stond vol menschen, die zich aan de verschansing hadden vastgebonden, en waarvan toch telkens eenigen door de baren, die over het dek sloegen, werden meegesleept. Zijn schip zeilde echter door met onweerstaanbare vaart, totdat het tegen het andere vaartuig aanbondsde en het verpletterde. Uit de ontzettende draaikolk, die het zinkende wrak naliet, steeg een gil op, zoo luid en schel — het was de noodkreet van honderd drenkelingen tot één akeligen kreet ineengesmolten — dat hij ver boven het krijgsumroer der elementen uitklonk, en de lucht, den hemel en den oceaan scheen te doorklieven. Maar wat was dat — dat oude grijze hoofd, dat boven de oppervlakte der zee oprees, en in doodsangst om hulp schreeuwde? Eén blik — en hij sprong overboord, en zwom met krachtige slagen naar die plek. Weldra bereikte hij den drenkeling. Het waren zijn gelaats-trekken. De oude man zag hem aankomen, en trachtte vruchteloos hem te ontwijken; maar hij greep hem, en sleepte hem naar beneden, vijftig, honderd vadem diep, totdat het worstelen van den grijsaard al flauwer en flauwer werd, en eindelijk geheel ophield. Hij was dood; hij had hem omgebracht; hij had zijn eed gehouden.

„Hij zwierf over het gloeiende zand van een uitgestrekte woestijn, blootsvoets en alleen. De zandwolken verstikten en verblindden hem; de fijne korrels drongen in de poriën van zijn huid, en het jeuken maakte hem bijna dol. Reusachtige massa's van dezelfde stof, door den wind voortgedreven en door de brandende zon beschenen, wandelden in de verte voort als levende vuurpilaren. De beenderen van menschen, die in deze akelige woestenij waren omgekomen, lagen verstrooid voor zijn voeten; een afschuwelijk licht viel op alles in het rond; en zoover zijn oog reikte, zag hij niets dan voorwerpen, die schrik en afgrijzen veroorzaakten. Vruchteloos wilde hij schreeuwen; zijn tong kleefde aan zijn gehemelte, en hij snelde als razend voortwaarts. Met bovennatuurlijke kracht begiftigd, waadde hij door het zand, totdat hij, door vermoeienis en dorst uitgeput, bewusteloos neerzank. Welke verkwikkende koelte deed hem herleven? Welk geruisch was dat? Water! Ja, het was een bron; en

de heldere beek stroomde voor zijn voeten. Hij dronk, strekte zijn pijnlijke leden op den oever uit, en viel in een verkwikkenden slaap. Het gerucht van naderende voetstappen deed hem ontwaken. Een oude man met grijze haren kwam waggelend aan, om zijn brandenden dorst te lesschen. Hij was het weer! Hij sloeg zijn armen om den grijsaard heen, en hield hem tegen. De oude worstelde stuiptrekkend, en schreeuwde om water, — een enkelen druppel water, om zijn leven te redden. Maar hij hield hem stevig vast, en beschouwde met gretige oogen zijn doodsangst; en toen het hoofd levenloos op de borst neerzank, stiet hij het lijk met zijn voet van zich weg.

„Toen de koorts hem verliet en zijn bewustzijn terugkeerde, vernam hij, dat hij rijk en vrij was; dat zijn vader, die hem in de gevangenis had willen laten sterven, — die ook hen, welke den zoon veel dierbaarder waren dan zijn eigen leven, reeds van gebrek en verdriet had laten omkomen, — in zijn donzen bed doodgevonden was. Hij was wel voornemens geweest, zijn zoon tot een bedelaar te maken; maar, vertrouwend op zijn gezondheid, had hij het maken van een testament uitgesteld, tot het te laat was, en nu mocht hij, van spijt over zijn verzuim, in een andere wereld op zijn tanden knarsen. Hoe verrassend deze tijding ook mocht zijn, George vergat toch geen oogenblik het doel, waarvoor hij leefde; hij vergat geen oogenblik, dat zijn vijand de eigen vader van zijn vrouw was — de man, die hem in de gevangenis had laten werpen, en die, toen zijn dochter en haar kind aan zijn voeten om barmhartigheid smeekten, hen zijn huis had uitgejaagd. O, hoe verwenschte hij de zwakheid, die hem belette om op te staan en zijn wraak te beginnen.

„Hij liet zich, ver van het tooneel van zijn verlies en zijn ellende, naar een afgelegen woning bij de zeekust vervoeren — niet in de hoop, dat hij daar zijn zielsrust en zijn geluk zou herkrijgen, want beide waren voor altijd heen; maar om zijn lichaamskrachten te herstellen en over zijn lievelingsonderwerp te peinzen. En hier verschafte een booze geest hem een gelegenheid voor zijne eerste, gruwelijke wraak.

„Het was zomer; in naargeestige gedachten verzonken, placht hij tegen den avond zijn eenzame woning te verlaten, en langs een smal pad onder aan den voet der klippen naar een afgelegen plek te wandelen, die hem, toen hij haar voor de eerste maal bezocht, bijzonder was bevallen. Dan zette

hij zich op een steen neer, begroef zijn gezicht in zijn handen, en bleef daar uren lang zitten — somtijds totdat het geheel nacht was geworden, en de lange schaduw der dreigende klippen boven zijn hoofd alle voorwerpen in zijn nabijheid in zwarte duisternis hulden.

„Hier zat hij eens op een avond in zijn gewone houding, en sloeg nu en dan zijn oogen op, om de gouden lichtbaan te be-

nog even boven het water zichtbaar; en een oude man, die wanhopig zijn handen wrong, liep langs de kust heen en weer, en riep luidkeels om hulp. De zieke, die zijn krachten thans genoegzaam herkregeu had, trok zijn jas uit, en snelde naar de zee, met het voornemen zich er in te werpen, en den drenkeling aan land te sleepen.

„Haast u, mijnheer, om 's Hemels will Help, help! Hij is mijn zoon, mijn eenige

„HEYLING!" ZEI DE OUDE MAN OP WILDEN TOON, „HEYLING! MIJN ZOON! KIJK! KIJK!" EN NAAR ADEM SNAKKEND, WEES DE RAMPZALIGE VADER NAAR DE PLEK, WAAR DE JONGEMAN WORSTELDE OP LEVEN EN DOOD.

schouwen, die in het midden van den oceaan begon, en zich tot aan zijn uitersten rand, waar de zon onderdook, uitstreckte, — toen de diepe stilte werd verbroken door een luid geroep om hulp. Hij luisterde, in twijfel, of hij goed had gehoord; maar toen het geroep nog luider werd, sprong hij op, en snelde naar den kant, vanwaar hij den noodkreet hoorde.

„Hij begreep terstond wat er gebeurd was: eenige kleeren lagen verspreid op het strand; op geringen afstand was een hoofd

zoon!" riep de oude man in de grootste ontroering uit. „Mijn eenige zoon, die voor de oogen van zijn vader verdrinkt!" Bij het eerste woord, dat de grijsaard sprak, staakte George zijn loop, sloeg zijn armen over elkaar, en bleef onbeweeglijk staan. „Grootte God!" riep de oude man terugdeinzend: „Heyling!" — George glimlachte, maar zweeg stil. — „Heyling!" zei de oude man op wilden toon, „Heyling! mijn zoon! Kijk! Kijk!" En naar adem snakkend wees, de rampzalige vader naar de plek, waar de

jongeman worstelde op leven en dood. „Hoor!“ vervolgde hij. „Hij roept! Hij leeft nog! Red hem!“ — George glimlachte nogmaals, en bleef onbeweeglijk als een standbeeld staan. — „Ik heb u kwaad gedaan,” gilte de oude man, terwijl hij zich op zijn knieën wierp en zijn handen vouwde. „Wreek u! Neem al wat ik heb — mijn leven! Werp mij in het water, en ik zal sterven zonder nog hand of voet te bewegen! Doe dat, Heyling, doe dat — maar red mijn zoon! Hij is nog zoo jong, zoo jong om nu al te sterven!“ — „Luister!“ zei George, terwijl hij den ouden man woest bij zijn arm greep. „Leven om leven wil ik hebben; en dit is het eerste. Mijn kind is voor de oogen van zijn vader gestorven; en zijn doodsstrijd was veel langer er pijnlijker dan van dien jongen, die zijn zuster belasterde, en die nu, terwijl ik spreek, ten onder gaat. Toen hebt gij gelachen om ons lijden — gelachen in het gezicht van uw dochter, waarop de dood reeds zijn stempel had gedrukt. Wat dunkt u daar nu van? Kijk, daar, daar!“

Dit zeggend, wees hij naar de zee. De laatste worsteling van den stervende beoerde nog eenige oogenblikken de kabbelende golfjes — en toen was de plek, waar hij verzonken was, niet meer te onderscheiden.

„Drie jaren waren verloopen, toen een heer uit zijn eigen rijtuig stapte voor de deur van een Londenschen procureur — wel bekend als iemand, die zich in zijn practijk niet om gemoedsbezwaren bekommerde — en om een geheim onderhoud verzocht. Hoewel hij nog in de kracht van zijn leven scheen te zijn, was zijn geelaat bleek en vervallen; en er was geen groote schrandereheid voor noodig, om te zien, dat ziekte of verdriet hem meer hadden doen veranderen, dan het dubbele aantal zijner levensjaren zou hebben kunnen doen.

„Ik wilde u een zaak in handen geven,” zei de vreemdeling.

„De procureur maakte een gediensstige buiging, en wierp een blik op den dikken bundel papieren, dien de vreemdeling in zijn hand hield. Deze had dien blik bemerkt, en vervolgde: „Het is geen gewone zaak; en het heeft mij veel moeite en geld gekost, om deze papieren in handen te krijgen.”

„De procureur wierp een nog nieuwsgieriger blik op den bundel; waarop de bezoeker dezen losmaakte, en een aantal promessen, schuldbekentenissen, contracten en andere papieren op de tafel uitspreidde.

„Op deze papieren,” zei de vreemdeling, „heeft de man, wiens naam zij dragen, zooals gij zien zult, aanzienlijke sommen opgenomen. Het was een stilzwijgende afspraak tusschen hem en de menschen, die hem deze papieren hebben laten teekenen — en van wie ik ze, stuk voor stuk, voor het drie- en vierdubbele hunner nominale waarde heb gekocht — dat zij van tijd tot tijd zouden worden vernieuwd, totdat het gelegen kwam ze te betalen; maar nergens staat iets van zulk een overeenkomst geschreven. Hij heeft onlangs zware verliezen geleden; en als hij voor al die schulden tegelijk wordt aangesproken, kan hij onmogelijk betalen.” — „Het geheele bedrag is eenige duizenden ponden,” zei de procureur, toen hij de papieren had ingezien. — „Juist,” hernam de cliënt. — „Wat moeten wij nu doen?” vroeg de procureur. „Doen?” herhaalde de vreemdeling, plotseling opstuivend. „Van alle middelen gebruik maken, die de wet ons in de hand geeft, alle kunstgrepen aanwenden, die maar te bedenken zijn, om dien kerel, dien ik een langzamen, kwellenden dood heb toegedacht, te ruïneeren, op zijn goederen beslag te leggen, hem uit huis en hof te verjagen, en hem als een bedelaar in de gevangenis te laten sterven.” — „Maar de kosten, mijnheer,” hervatte de procureur, toen hij zich van zijn verbazing had hersteld. „Als er van den schuldenaar geen betaling te krijgen is, wie zal dan de kosten betalen?” — „Noem maar een som,” zei de vreemdeling, wiens hand zoo geweldig beefde, dat hij de pen, die hij opvatte, nauwelijks kon vasthouden; „en gij zult terstond het geld hebben. Spreek! Wees niet bang, dat gij te veel zult vragen. Niets is mij te veel, als gij mij mijn doel maar doet bereiken.”

„De procureur noemde in het wilde een aanzienlijke som, als een voorschot, dat hij vorderen moest, om tegen alle mogelijke verlies gewaarborgd te zijn; meer om te zien, hoever zijn cliënt in ernst sprak, dan met de gedachte, dat deze dien eisch zou inwilligen. De vreemdeling schreef een cheque voor het volle bedrag, en verwijderde zich.

„De cheque werd dadelijk betaald; en toen de procureur zag, dat hij zijn zonderlingen cliënt kon vertrouwen, ging hij in ernst aan het werk. Twee jaren lang zat Heyling soms heele dagen op het kantoor de papieren door te kijken, die zich daar opstapelden. Met oogen, die van blijdschap glinsterden, las en herlas hij de brieven, waarin zijn schuldenaar, terwijl het eene

proces na het andere begonnen en doorgezet werd, om medelijden en geduld verzocht. Op alle verzoeken om uitstel was er slechts één antwoord — dat het geld er zijn moest. Meubelen, huizen, landertjen, alles werd op zijn beurt verkocht, want de eene executie volgde op de andere; en de oude man zelf zou in de gevangenis zijn opgesloten, indien hij niet aan de waakzaamheid der gerechtsdienaren was ontsnapt en de vlucht had genomen.

„De haat van Heyling, wel verre van door den gewenschten uitslag zijner maatregelen te worden bevredigd, scheen hoe langer hoe vuriger te worden. Toen hij vernam, dat de oude man gevlucht was, kende zijn woede geen grenzen. Hij knarsde op zijn tanden, trok zich de haren uit het hoofd, en overlaadde de beambten, die met het bevel tot inhechtenisneming waren uitgezonden, met de ijselijkste vervloeking. Hij liet zich slechts eenigermate tot bedaren brengen, door de herhaalde verzekeringen, dat men den vluchteling zeker zou ontdekken. Naar alle kanten werden agenten uitgezonden, om hem te zoeken; alle mogelijke listen werden in het werk gesteld, om zijn schuilplaats te ontdekken; maar tevergeefs. Een half jaar was verlopen, en nog was men hem niet op het spoor.

„Eindelijk kwam Heyling, van wien men sedert eenige weken niets meer gehoord had, op een avond laat aan de woning van den procureur, en vroeg dezen te spreken. Voordat de rechtsgeleerde, die zijn stem had herkend, zijn knecht kon bevelen hem binnen te laten, stond Heyling reeds voor hem. Hij was bleek en buiten adem; en zoodra hij de deur der kamer gesloten had, liet hij zich op een stoel neerzinken, en zei met een flauwe stem: „Ik heb hem eindelijk gevonden.“ — „Waar is hij?“ vroeg de procureur. — „Hij houdt zich schuil in een armoedig hokje in Camden-Town,“ antwoordde Heyling. „Het is misschien niet kwaad geweest, dat wij hem een poos uit het oog verloren hebben, want hij heeft daar al dien tijd allerellendigst geleefd. Hij is doodarm.“ — „Nu zult gij hem zeker morgen gevangen laten nemen?“ hernam de procureur. — „Ja,“ antwoordde Heyling. „Maar wacht eens! Neen — overmorgen. Gij zult wel verwonderd zijn over dit uitstel,“ vervolgde hij met een akeligen glimlach; „maar ik had iets vergeten. Overmorgen is het een gedenkdag in zijn leven. Laat hem dan vatten.“ — „Goed,“ zei de procureur. „Wilt gij den officier van justitie zijn adres geven?“ — „Neen; laat hij

overmorgenavond om acht uur hier op mij wachten; dan zal ik zelf meegaan.“

„Hij kwam op den bepaalden tijd, en nadat hij een huurkoets had laten halen, beval hij den koetsier naar den hoek van Old-Pancras-road te rijden. Het was reeds geheel donker, toen zij uit het rijtuig stapten, den blinden muur van het Veeartsenijkundig hospitaal langs gingen, en een achterstraat insloegen, die toen Little-College-street genoemd werd, en, wat zij thans ook zijn mag, in dien tijd een zeer eenzame plek was, door bijna niets anders dan door velden en slooten omringd.

„Nadat Heyling de reismuts, die hij droeg, over zijn oogen had getrokken, en zijn mantel dicht om zich heen had geslagen, bleef hij staan voor het armoedigste huis van de geheele straat, en klopte zacht aan de deur. Een vrouw deed open, en groette Heyling als een oude bekende; waarop deze, nadat hij den officier had toegesproken, dat hij beneden moest blijven, zonder gedruisch te maken naar boven ging, de deur der voorkamer opende, en binnentrad.

„Het voorwerp van zijn achtervolging en zijn haat, thans een afgeleefde oude man, zat aan een armoedige tafel, waarop een dunne kaars brandde. Hij schrikte, toen de vreemdeling binnentrad, en rees half over-eind.

„„Wat nu? Wat nu?“ zei de grijsaard. „Welke nieuwe ramp zal mij nu weer overkomen? Wat moet gij hier?“ — „U spreken,“ antwoordde Heyling, die zich hierbij neerzette en zijn muts en mantel afwierp.

„Het spraakvermogen scheen den ouden man eensklaps te begeven. Hij zonk achterover in zijn stoel, sloeg zijn handen samen, en staarde de verschijning aan met een blik vol afschuw en ontzetting.

„„Vandaag zes jaar geleden,“ zei Heyling, „heb ik het leven geëischt, dat gij mij schuldig waart voor het leven van mijn kind. Bij het lijk van uw dochter, oude, heb ik gezworen, dat ik leven zou om haar te wreken. Nooit heb ik in mijn voornemen gewankeld; maar al zou dit het geval zijn geweest, dan zou één gedachte aan haar geduldig lijden, of aan het uitgehongerde gezichtje van ons onschuldige kind, mij kracht hebben gegeven voor mijn taak. Mijn eerste daad van vergelding heugt u nog wel. Dit is mijn laatste.“ De oude man huiverde, en zijn armen zonken machteloos neer. „Morgen verlaat ik Engeland,“ zei Heyling, na een poos van stilte. „Dezen nacht veroordeel ik u tot den levenden dood, waaraan gij haar hebt opgeofferd —

een hopelooze gevangenschap."

"Hij keek den ouden man aan en zweeg. Hij nam de kaars op, om zijn gezicht nauwkeurig te beschouwen, zette die zacht weer neer, en verliet het vertrek.

"„Gij moet eens naar den ouden man gaan kijken," zei hij tot de vrouw, terwijl hij de deur opende en den officier wenkte, om met hem naar buiten te gaan. „Ik geloof dat hij ziek is." De vrouw spoedde zich naar boven, en vond hem dood. Een beroerte had hem doen sterven.

"„Onder een eenvoudige zerk, op een dorpskerkhof in Kent, waar wilde bloemen zich met het gras vermengen, en het bekoorlijke omliggende landschap de schoonste plek in den tuin van Engeland vormt, rust het gebeente der jonge moeder bij dat van haar lieveling. Maar het stof van den vader vermengt zich niet met het hunne; ook heeft de procureur, van dien avond af, nooit meer iets vernomen, dat eenig licht verspreiden kon over den verderen levensloop van zijn zonderlingen cliënt."

Toen de oude man zijn verhaal had beëindigd, ging hij naar een kapstok in een hoek, nam er zijn hoed en jas af, trok deze haastig aan en ging, zonder verder een woord te zeggen, de deur uit. Daar de heer met het geruite overhemd in slaap gevallen was, en het grootste gedeelte van het gezelschap zich op een zeer geestige manier vermaakte met kaarsvet in zijn grog te laten druipen, vertrok Pickwick, zonder dat iemand het bemerkte; en nadat hij zijn vertering en die van zijn knecht had betaald, groette hij de waardin van „De Ekster", en begaf zich met Sam naar het logement, waar hij voor het oogenblik zijn intrek had genomen.

HOOFDSTUK XXII.

Pickwick reist naar Ipswich, waar hij een romantisch avontuur heeft met een dame van middelbaren leeftijd.

"„Is dat de bagage van uw meester, Sampje?" vroeg de oude Weller, toen zijn liefhebbende zoon met een reiszak en een valies het binnenplein van „De Stier" opkwam.

"„Gij hadt wel verder mis kunnen raden, ouwetje," antwoordde Sam, die eerst zijn vracht neerzette, en er vervolgens zelf op

ging zitten; „mijn meester zelf komt dadelijk".

"„Met een rijtuig, zeker?" zei de vader.

"„Ja. Hij loopt twee mijlen gevaar voor acht stuivers," antwoordde de zoon. „Hoe maakt mijn stiefmoeder het vanmorgen?"

"„Wonderlijk, Sam, wonderlijk," antwoordde de oude Weller met deftigen ernst. Ze is nu onder de Methodisten geraakt, Sampje, en zij is razend vroom geworden. Zij is al te goed voor mij, Sampje. Ik voel dat ik haar niet waardig ben."

"„Gij hebt het zeer ver in de nederigheid gebracht," merkte Sam op.

"„Dat is zoo," hernam zijn vader met een zucht. „Zij is nu in de weer met een uitvinding, om groote menschen weer tot kleine kinderen te maken. Haar mond staat geen oogenblik stil over de wedergeboorte. Ik zou wel willen, dat zij er inderdaad werk van maakte, Sam. Ik zou waarlijk gaarne zien, dat je stiefmoeder weer een klein kind werd. Ik zou haar dadelijk bij een min uitbesteden. — Wat denkt gij wel, Sam," vervolgde hij na een poos, terwijl hij met den vinger zeer bedenkelijk tegen zijn neus tikte, „wat denkt gij wel, dat die wijven, waar zij zich mee ophoudt, laatst hebben gedaan?"

"„Ik weet het niet," antwoordde Sam. „Wat dan?"

"„Zij hebben een groote theepartij belegd voor een kerel, dien zij haar herder noemen," zei Weller. „Toen ik 's morgens voor den platenwinkel tegenover onze deur stond te kijken, zag ik er een biljet hangen, waarop te lezen stond: „Kaarten à een halve kroon. Verkrijgbaar bij het comité. Secretaresse juffrouw Weller." En toen ik thuis kwam, zat het comité al in onze achterkamer: veertien vrouwen. Ik wou, dat gij dat eens gehoord hadt, Sampje, hoe ze daar zaten te beraadslagen, en te stemmen en besluiten te nemen, en al die gekheid meer. Ik weet eigenlijk zelf niet, of het was omdat ze zoo zeurden, dat ik ook moest komen, of omdat ik dacht dat ik wel wat raars zou zien, — maar hoe dan ook, ik nam een kaartje, en Vrijdagsavonds om zes uur kleepte ik mij netjes aan, en ging met de oude vrouw ergens naar een kamer op de eerste verdieping van een huis. Daar zag ik theegoed klaarstaan, wel voor dertig personen, en een partij juffrouwen, die aanstonds met elkaar begonnen te fluisteren en mij aankeken, alsof zij nog nooit een dikken koetsier hadden gezien. Een poosje later hoorde ik beneden een groot rumoer, en daarop kwam er een magere kerel met een rooden neus de trap op, die zoo hard

als hij kon balkte: „Daar komt de herder zijn getrouwe kudde bezoeken!” Het duurde niet lang, of ik zag een dikken vent binnenkomen, met een groot bleek gezicht, en heelemaal in het zwart. Toen hadt gij dat spelletje eens moeten zien, Sam! „De kus des vredes,” zei de herder, en daarmee begon hij al de vrouwen te zoenen; en toen hij daarmee klaar was, was het de beurt van den roodneus. Ik was juist van plan om ook te beginnen — vooral omdat er een heel lief juffertje naast mij zat — toen uw stiefmoeder met theewater binnenkwam. Toen gingen zij aan den gang. Dat zingen hadt gij eens moeten hooren, Sam, terwijl de thee stond te trekken! En wat werd er gegeten en gedronken! Gij hadt eens moeten zien, Sam, hoe die herder onder de ham en de broodjes huishield! Ik heb nog nooit zoo geweldig zien eten. Ik zou niemand raden om den roodneus voor vast in den kost te nemen, maar hij haalde nog niet bij den herder. Welnu, toen het theedrinken gedaan was, zongen zij nog eens, en daarop begon de herder te preeken. Hij deed het goed, dat moet ik zeggen, vooral als je bedenkt, dat al die broodjes hem toch wel een beetje in den weg moeten hebben gezeten. Maar op eens hield hij op, en schreeuwde zoo hard hij kon: „Waar is de rampzalige zondaar?” En toen de vrouwen dat hoorden, begonnen zij mij allen aan te kijken en te kermen, alsof zij op sterven lagen. Ik vond dat wel wat raar, maar ik zei er toch niets van. Een poosje later hield hij weer op, en keek mij strak aan. Nu was het weer: „Waar is de zondaar? Waar is de rampzalige zondaar?” En toen begonnen de vrouwen weer te kermen, nog tienmaal harder dan eerst. Hierop kreeg ik het te kwaad, deed een paar stappen vooruit, en vroeg: „Zegt ge dat bijgeval op mij, vriend?” Ik dacht, dat hij excuus gevraagd zou hebben; maar in plaats daarvan, begon hij mij uit te schelden voor al wat leelijk is. Geen wonder, dat ik kwaad werd. Ik gaf hem er eerst een stuk of zes voor zich zelf, en toen nog een paar om aan den roodneus over te doen, en ging heen. Gij hadt die vrouwen eens moeten hooren schreeuwen, Sam, toen ik haar herder onder de tafel bokstel! — Maar daar zie ik je meester aankomen.”

Terwijl hij dit zei, stapte Pickwick uit een cabriolet.

„Mooi weer, mijnheer,” zei de oude Weller.

„Zeer mooi,” zei Pickwick.

„Zeer mooi,” herhaalde een heer met rood haar, een nieuwsgierigen neus en een

blauwen bril, die op hetzelfde oogenblik als Pickwick uit een cabriolet was gestapt.

„Gaaf gij naar Ipswich, mijnheer?”

„Ja,” antwoordde Pickwick.

„Een zonderlinge samenloop van omstandigheden. Ik ook.”

Pickwick maakte een buiging.

„Gaaf gij buitenop?” vroeg de vreemdeling.

Pickwick boog nogmaals.

„Heer, hoe zonderling — ik ga ook buitenop. Dan zullen wij vast en zeker tezamen reizen,” zei de vreemdeling, die een verbaasd deftig en geheimzinnig voorkomen had, en bij elk woord, dat hij zei, nadrukkelijk knikte, terwijl hij zoo vergeenogd glimlachte, alsof hij de merkwaardigste ontdekking had gedaan, waartoe het menschelijk vernuft ooit gekomen was.

„Ik verblijd mij in het vooruitzicht van uw gezelschap mijnheer,” zei Pickwick.

„Ja,” zei de vreemdeling; „het is een geluk voor ons beiden, niet waar? Gezelschap weet gij — gezelschap is — is heel iets anders dan eenzaamheid — niet waar?”

„Dat is niet te ontkennen,” zei Sam, zich met een vriendelijken lach in het gesprek mengend. „Dat spreekt vanzelf, — zooals de voddendraper zei, toen de meid hem verweet, dat hij geen gentleman was.”

„Aha,” zei de vreemdeling, terwijl hij, met een trotschen blik, Sam van het hoofd tot de voeten bekeek. „Een vriend van u mijnheer?”

„Dat juist niet,” antwoordde Pickwick fluisterend. „Hij is eigenlijk mijn knecht, maar ik laat hem nogal wat vrijheid; want tusschen ons gezegd, hij is origineel, en ik ben eenigszins trotsch op hem.”

„Zoo,” zei de vreemdeling. „Dat hangt van iemands smaak af. Ik houd niet van origineelen. Ik zie er de noodzakelijkheid niet van in. Hoe heet gij, mijnheer?”

„Hier is mijn kaartje, mijnheer,” antwoordde Pickwick, die deze ruitertijke vraag en de zonderlinge manieren van den vreemdeling zeer grappig vond.

„Ah,” zei deze, terwijl hij het kaartje bij zich stak. „Pickwick — goed. Ik weet gaarne hoe iemand heet; — dat voorkomt veel moeilijkheden. Hier is mijn kaartje, mijnheer. Magnus, zooals gij ziet, mijnheer. — Ik heet Magnus. Die naam is nogal goed, niet waar, mijnheer?”

„Een zeer goede naam,” zei Pickwick, thans geheel buiten staat om een glimlach te bedwingen.

„Dat zou ik denken,” hernam Magnus. „En ik heb er een goeden voornaam bij. Met uw verlof, mijnheer, — bekijk het

kaartje wat nader. Petrus Magnus. Dat klinkt goed, niet waar, mijnheer?"

"Zeer goed," zei Pickwick.

"De voorletters hebben iets bijzonders," begon Magnus weer. "Kijk eens! — P. M., dat kan beteekenen post meridiem. Als ik aan goede vrienden schrijf, teken ik wel eens „Na den middag." ¹⁾ Zij hebben er altijd plezier in, mijnheer Pickwick!"

"Ik begrijp zeer goed, dat zoo iets hun bijzonder veel genoegen moet verschaffen," zei Pickwick, een weinig afgunstig op het geluk der vrienden van Magnus, die zoo goedkoop plezier hadden.

Het gesprek werd afgebroken door het bericht, dat de diligence stond te wachten; en men zou terstond zijn afgereden, indien Magnus niet ongerust was geworden, dat men zijn bagage, die uit een rooden zak, een gestreept zak, een pak in blauw papier en een lederen hoedendoos bestond, vergeten had op te laden. Hij was niet gerust, voor men deze voorwerpen weer uit hun bergplaatsen had gehaald, en daarna voor zijn oogen opnieuw had opgeborgen. Eindelijk was alles in orde, en de diligence reed af, ten aanschouwe der geheele bevolking van Whitechapel.

"Geen mooie buurt hier, mijnheer," zei Sam, tegen zijn hoed tikkend, zooals hij altijd deed, als hij met zijn meester een gesprek wilde beginnen.

"Daar hebt gij gelijk in, Sam," zei Pickwick, terwijl hij zijn oogen liet rondwaren over de woelige en morsige straat, welke zij doorreden.

"Het is toch opmerkelijk, mijnheer," zei Sam, „dat armoede en oesters altijd samen schijnen te gaan," ²⁾

"Ik begrijp u niet, Sam," zei Pickwick.

"Ik bedoel, mijnheer," hernam Sam, „dat hoe armer een plaats is, des te meer oesters men er schijnt te eten. Kijk maar, mijnheer, om de zes huizen ziet men een oesterwagen; de straat is er geheel mee bezet. Ik wil geen Sam Weller heeten, als ik niet geloof, dat als iemand straatarm is, hij naar buiten loopt en uit desperatie oesters gaat eten."

"Dat is ook zoo," zei de oude Weller; „en met gepekeld zalm is het net eenërlei."

"Dat zijn twee merkwaardige bijzonderheden, waarop ik nooit heb gelet," zei Pickwick. „Zoodra wij stilhouden, zal ik ze aantekenen."

Met zulke even leerzame als onderhou-

dende gesprekken wist Sam Weller den tijd der reis te korten. Hij had nooit gebrek aan stof, en wanneer hij een oogenblik zweeg, werd deze gaping in het gesprek door Magnus aangevuld, die zich uiterst verlangend toonde, om met de levensgeschiedenis zijner medereizigers bekend te worden en tusschenbeide zijn bezorgdheid te kennen gaf, dat zijn bagage niet goed zou overkomen.

In de groote straat van Ipswich, aan de linkerhand, even voorbij het stadhuis, staat een herberg, die wijd en zijd onder den naam van „Het Groote Witte Paard" bekend is, en boven welker deur men een steenen beeld aanschouwt van een dier met zwierende manen en staart, waarin men, met eenige moeite, de afbeelding van een dol geworden koetspaard kan herkennen. De oorzaak der vermaardheid van deze herberg is dezelfde, waaraan een paaschos, een in de couranten als een merkwaardigheid vermelde raap, of een varken, dat op een kermis te kijk is, hun roem te danken hebben — namelijk aan hun ontzaglijken omvang. Nergens vindt men zulk een doolhof van donkere gangen, zulke lange rijen van vochtige, duistere kamers, zulk een verbazend aantal kleine hokjes om te eten of te slapen, onder hetzelfde dak bij elkaar, als binnen de muren van „Het Groote Witte Paard" in Ipswich.

Het was voor de deur van deze reusachtige herberg, dat de Londensche diligence elken avond op hetzelfde uur stilstield, en dat Pickwick, Sam Weller, en Petrus Magnus thans afstaptten.

"Blijft gij hier logeeren, mijnheer?" vroeg Magnus, nadat hij al zijn bagage behouden in de gang had zien brengen.

"Ja," antwoordde Pickwick.

"Lieve hemel," zei Magnus; „heb ik ooit van mijn leven zulke merkwaardige toevaligheden gezien? Ik blijf hier ook logeeren. Ik hoop, dat wij tezamen zullen eten?"

"Met genoegen," antwoordde Pickwick. „Maar ik moet eerst onderzoeken, of mijn vrienden reeds hier zijn gekomen, of niet."

Hij riep een kellner, en toen hij uit de antwoorden van dezen, wien de namen Snodgrass, Winkle en Tupman geheel onbekend waren, begreep, dat zijn reisgenooten nog niet waren aangekomen, zei hij: „Dan zullen wij alleen eten. Breng ons naar een vrije kamer."

De kellner ging hun voor, en bracht hen door een lange, donkere gang naar een ruim, maar slecht gemeubileerd vertrek, waar in een roestigen haard een klein vuur zijn best scheen te doen om vroolijk te

¹⁾ Post meridiem beteekent namelijk „na den middag".

²⁾ Het is merkwaardig, dat destijds de oesters zoo goedkoop waren, dat zij een uitkomst waren voor vele armen. J. E.

branden, welke poging evenwel jammerlijk mislukt mocht heeten. Na verloop van een uur werd den reizigers een vrij slechte maaltijd voorgezet; en zoodra de tafel was afgenomen, schoven Pickwick en Magnus hun stoelen bij den haard, en nadat zij tot genoeg van den herbergier een flesch duren, maar uiterst slechten portwijn hadden genomen, gingen zij voor hun eigen genoeg cognacgrog zitten drinken.

Petrus Magnus was zeer spraakzaam van aard, en de geestrijke drank deed hem de diepste geheimen van zijn hart aan de openbaarheid prijsgeven.

Nadat hij lang en breed had gesproken over zich zelf, zijn familie, zijn vrienden, zijn genoegens, zijn zaken en zijn broeders (de meeste babbelaars hebben veel over hun broeders te vertellen), staarde hij Pickwick eenige minuten lang door zijn blauwen bril strak in het gezicht en vroeg toen met een bescheiden glimlach:

„En waarom denkt gij wel, mijnheer Pickwick, waarom denkt gij wel, dat ik hier gekomen ben?”

„Op mijn woord,” zei Pickwick, „dat is moeilijk te raden. Misschien hebt gij hier zaken te doen.”

„Half geraden en half mis,” hernam Petrus Magnus. „Probeert het nog eens, mijnheer.”

„Ik moet mij waarlijk op genade of ongenade overgeven,” zei Pickwick, „en afwachten of gij het mij zegen wilt, of niet, want ik ben zeker, dat ik het nooit raden zou, al probeerde ik het ook den geheelen nacht.”

„Wel — hi — hi — hi!” zei Magnus, met een beschroomd lachje, „wat zoudt gij wel denken, mijnheer Pickwick, als ik hier gekomen was, om een huwelijksaanzoek te doen? Hi — hi — hi!”

„Denken? Dat gij zeer veel kans hebt om een gunstig antwoord te krijgen,” antwoordde Pickwick op zijn goedhartigsten toon.

„Inderdaad?” hernam Magnus. „Zoudt gij dat waarlijk denken? In ernst? Zonder gekheid?”

„Waarlijk en zonder gekheid,” antwoordde de Pickwick.

„Welnu,” zei Magnus, „dan zal ik u tot vrouwde van een klein geheim maken, door u te zeggen, mijnheer Pickwick, — hoewel ik vreeselijk jaloersch van aard ben — dat de dame hier in huis is.”

„Daarom zijt gij dan zeker vóór het eten zoo dikwijls de kamer uitgelopen?” zei Pickwick ondeugend.

„St! — ja, gij hebt gelijk, maar toch ben

ik niet zoo dwaas geweest om nu al met haar te spreken.”

„Niet?”

„Nee. Dat zou niets geven, nu ik zoo pas van de reis kom. Ik wacht tot morgen; dan heb ik eens zooveel kans. In dien zak, mijnheer Pickwick, heb ik een pak kleeren, en in die doos een hoed, die mij, geloof ik, van onbetaalbaren dienst zullen zijn, om effect te maken. Gij zult wel gezien hebben hoeveel zorg ik er vandaag voor gedragen heb; want ik geloof, mijnheer, dat zulk een pak kleeren en zulk een hoed voor geen geld terug te krijgen zouden zijn.”

Pickwick wenschte den eigenaar der onschatbare kleeren geluk met zijn bezit; en Magnus scheen voor een poos in diep gepeins verzonken.

„Het is een beeldschoon meisje,” zei hij eindelijk.

„Werkelijk?” zei Pickwick.

„Zonder weerga,” hernam Magnus. „Zij woont eenige uren hier vandaan, mijnheer Pickwick. Ik hoorde, dat zij vanavond hier zou aankomen, en morgen den geheelen voormiddag hier zou blijven; en ik wilde zulk een gunstige gelegenheid niet verzuimen. Ik geloof, mijnheer, dat een herberg juist de geschikte plaats is om een huwelijksvoorstel te doen. Op reis moet een dame het eenzame van haar toestand nog meer voelen dan thuis. Denkt gij dat ook niet, mijnheer Pickwick?”

„Het komt mij zeer waarschijnlijk voor,” antwoordde deze.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer Pickwick,” hervatte Magnus, „maar ik ben een beetje nieuwsgierig van aard. Waarom zijt gij eigenlijk hier gekomen?”

„Om een veel minder aangename reden,” antwoordde Pickwick, wiens gelaat bij deze herinnering een hoogere kleur kreeg. „Ik ben hier gekomen, mijnheer, om de valsheid en boosheid te ontmaskeren van iemand, die mijn vertrouwen op de schandelijkste wijze heeft misbruikt.”

„Lieve hemel,” zei Magnus, „dat is inderdaad iets zeer verdrietigs. Het is een dame, niet waar? O, ik heb het al gemerkt. Maar ik zou uw gevoel niet willen kwetsen door verder te vragen. Nee, nee, mijnheer, zulk een onderwerp is te pijnlijk. Indien gij uw aandoeningen lucht wilt geven, mijnheer Pickwick, laat u dan vooral door mij niet weerhouden. Ik weet ook, wat het zeggen wil, door een bebindende bedrogen te worden, mijnheer, ik heb dat reeds drie of viermaal ondervonden.”

„Ik ben u zeer verplicht voor uw medelijden met mijn vermeend ongeluk,” zei

Pickwick, terwijl hij zijn horloge opwond, en het op de tafel voor zich legde; „maar...”

„Neen, neen!” riep Magnus uit; „geen woord meer. Het onderwerp ontroert u te zeer, dat zie ik wel. Hoe laat is het, mijnheer Pickwick?”

„Over twaalfven.”

„Lieve hemel, dan moet ik naar bed. Het zou niet raadzaam zijn, later op te blijven. Ik zou er morgen bleek van kunnen uitzien.”

Vol vrees voor zulk een ramp, trok Magnus aan de schel, en nadat hij zijn bagage naar zijn slaapvertrek had laten brengen, begaf hij zich, met een blaker in de hand, op weg naar den eenen kant van het huis, terwijl Pickwick, insgelijks van een blaker voorzien, een kamermeisje volgde, dat hem door een doolhof van gangen naar den anderen kant bracht.

„Dit is uw kamer, mijnheer,” zei het meisje.

„Goed,” zei Pickwick, terwijl hij om zich heen keek. Het was een tamelijk ruim vertrek, met twee ledikanten en een vroolijk brandend vuur in den haard; over het geheel zag het er veel beter uit, dan Pickwicks korte ondervinding van de geriefelijkheden in „Het Groote Witte Paard”, hem had doen verwachten.

„Er slaapt toch niemand in het andere bed?” zei Pickwick.

„Wel neen, mijnheer.”

„Goed. Zeg aan mijn knecht, dat hij mij morgenochtend om halfnegen heet water moet brengen. Vanavond heb ik hem niet meer noodig.”

„Goed mijnheer.” En daarmee wenschte het meisje Pickwick goedennacht en liet hem alleen.

Pickwick zette zich op een stoel bij het vuur, en dacht na over de voorvallen der laatste dagen, tot hij op het punt was om in slaap te vallen. Hij besloot daarom naar bed te gaan, en wilde zich juist gaan ontkleeden, toen hij zich herinnerde, dat hij zijn horloge beneden op de tafel had laten liggen.

Hij was zeer aan dit horloge gehecht, dat hij reeds een reeks van jaren in zijn vestzak bij zich had gedragen; en hij begreep, dat hij onmogelijk zou kunnen slapen, indien hij het niet onder zijn kussen of naast zijn bed hoorde tikken. Daar hij evenwel zoo laat in den nacht niet wilde schellen, deed hij zijn jas, die hij juist had uitgetrokken, weer aan, nam zijn blaker op, en ging stil naar beneden.

Hoe meer trappen hij afklom, des te meer

scheen hij er nog te moeten afklimmen; en toen hij een nauwe gang doorging en zich reeds verblijdde, dat hij eindelijk beneden was gekomen, vond hij aan het einde nog een trap. Maar eindelijk kwam hij toch beneden, en nu dwaalde hij een aantal gangen door, en keek een menigte kamers in, tot hij eindelijk, juist toen hij zijn voornemen wanhopig wilde opgeven, de deur van het vertrek opende, waarin hij den avond had doorgebracht, en zijn horloge op de tafel zag liggen. Vol blijdschap nam hij het op, en ging zijn slaapvertrek weer opzoeken. Was echter zijn reis naar beneden vol bezwaren en onzekerheden geweest, op zijn terugreis raakte hij in nog veel grootere verlegenheid. Reeksen van deuren, waarvoor laarzen van allerlei grootte en maaksel stonden, strekten zich in alle mogelijke richtingen uit. Wel twaalf maal gebeurde het, dat hij de kruik van een deur had omgedraaid, die hij voor de zijne hield, en een grove stem met een „wie duivel is daar?” of „wat moet je?” hem met verwonderlijken spoed op de teenen deed wegschuiven. Hij begon wanhopig te worden, toen een openstaande deur zijn aandacht trok. Hij keek naar binnen — eindelijk was hij terecht. Daar stonden de twee ledikanten, welker plaatsing hij zich duidelijk herinnerde, en het vuur brandde nog. Zijn kaars, die al niet bijzonder lang was geweest, toen hij haar kreeg, was door den tocht in de gangen afgeloopen, en ging uit op het oogenblik, dat hij de deur achter zich sloot. „Het komt er niet op aan,” zei hij bij zich zelf, „ik kan mij wel uitkleeden bij het licht van het vuur.”

De ledikanten stonden aan weerszijden van de deur, en achter elk ledikant was een smal gangetje, waarin zich een matten stoel bevond, en dat juist breed genoeg was om, indien men dit wenschte, aan die zijde in of uit het bed te stappen. Nadat hij de gordijnen van zijn ledikant aan de voorzijde had dicht geschoven, zette hij zich op den stoel neer, en trok langzaam zijn schoenen en slobkousen benevens zijn jas en vest uit. Daarop deed hij zijn das af, en zette op zijn gemak zijn slaapmuts op, die hij gewoon was met een paar bandjes onder zijn kin vast te strikken. Zoover was hij gekomen, toen hij door een zeer onverwacht voorval in zijn bezigheden werd gestoord. Er trad namelijk iemand met een kaars in de hand de kamer binnen, en zette, na de deur gesloten te hebben het licht op de tafel. Pickwick luisterde met angstvallige verbazing. De onbekende, wie het ook zijn mocht, was met zoo weinig gedruisch

en zoo onverwachts binnengekomen, dat Pickwick geen tijd had gehad om te roepen of de deur vast te houden. Wie kon het zijn? Een dief? Zou misschien iemand, die hem met een horloge in zijn hand naar boven had zien gaan, op slechte gedachten zijn gekomen? Wat moest hij doen?

De eenige manier, waarop Pickwick zijn geheimzinnigen bezoeker te zien kon krij-

Voor den spiegel stond een dame van middelbaren leeftijd, druk bezig haar haar te borstelen en in gele papillotten te wikkel-
len. Op welke wijze zij ook in de kamer mocht zijn gekomen, het was duidelijk, dat zij van plan was er den geheelen nacht te blijven; want zij had een nachtklaars met een scherm meegebracht, welke zij, met lofwaardige bezorgdheid voor brand, op

VOOR DEN SPIEGEL STOND EEN DAME VAN MIDDELBAREN LEEFTIJD, DRUK BEZIG HAAR HAAR
TE BORSTELLEN EN IN GELE PAPILOTTEN TE WIKKELEN.

gen, zonder groot gevaar te loopen, dat hij zelf gezien werd, was in het ledikant te kruipen en aan den anderen kant tusschen de gordijnen door te kijken. Tot dezen maatregel nam hij dus zijn toevlucht. Terwijl hij met zijn hand de gordijnen zorgvuldig dicht hield, zoodat er niets te verschijn kwam dan zijn gezicht, zijn bril en zijn slaapmuts, verzamelde hij al zijn moed, en keek.

Pickwick viel bijna in zwijm van ontzetting.

het midden van den vloer in een kom met water had neergezet. Het geheele toestel had veel van een reusachtige vuurbaken in een heel klein zeetje.

„De hemel sta mij bij,” dacht Pickwick. „Hoe verschrikkelijk!”

„Hm!” zei de dame; en het hoofd van Pickwick verdween achter de gordijnen met de snelheid van een automaat.

„Zoo iets ontzettends heb ik nog nooit beleefd,” dacht de arme Pickwick, terwijl het koude zweet onder zijn slaapmuts pa-

relde. „Nog nooit! Het is verschrikkelijk!”

Het was hem evenwel onmogelijk zijn verlangen te bedwingen om te zien wat er verder voorviel, en dus stak hij zijn hoofd weer naar buiten. De aanblik was nog erger dan tevoren. De dame had haar nachtmuts opgezet, en staarde peinzend in het vuur.

„De zaak wordt onrustbarend,” redeneerde Pickwick bij zich zelf. „Ik kan dit onmogelijk zoo laten voortgaan. Aan de bedaardheid van deze dame kan ik duidelijk zien, dat ik in een verkeerde kamer terecht moet zijn gekomen. Als ik tegen haar spreek, zal zij het heele huis in opschudding brengen; en als ik hier blijf, zullen de gevolgen nog veel erger zijn.”

Het is onnoodig te zeggen, dat Pickwick zoo zedig en kiesch was, als een sterveling maar zijn kan. Het denkbeeld, dat een dame zijn slaapmuts zou zien, was genoeg om hem van de wijs te brengen; maar hij had de verwenschte bandjes in den knoop getrokken, en hij mocht doen wat hij wilde, hij kon de muts niet van zijn hoofd krijgen. Hij moest echter zijn aanwezigheid kenbaar maken. Er was nog slechts één manier om dit te doen. Hij verschool zich weer achter de gordijnen, en zei hardop: „Ha — hm!”

Dat de dame van dit onverwachte geluid schrok, bleek duidelijk daaruit, dat zij het scherm van haar nachtblaker omverstiet. Dat zij zich zelf overreedde, dat dit geluid het resultaat van haar verbeelding moest zijn geweest, bleek weldra even duidelijk; want toen Pickwick, doodsbenauid dat zij flauwgevallen was, het waagde om nog eens te kijken, staarde zij weer evenals tevoren peinzend in het vuur.

„Zij moet een zeer onverschrokken vrouw zijn,” dacht Pickwick, terwijl hij zijn hoofd weer binnenhaalde. „Ha — hm!”

Deze klanken, zoozeer gelijkend op die, waarmee, volgens het sprookje, de wilde reus Blunderbore gewoon was te kennen te geven, dat de tafel gedekt moest worden, waren al te duidelijk hoorbaar, om ze nogmaals voor een werking der verbeelding te houden.

„De hemel zij mij genadig!” zei de dame; „wat is dat?”

„Het is — het is — het is maar een heer, mejuffrouw,” zei Pickwick achter de gordijnen.

„Een heer!” riep de dame met een ijse-lijken gil.

„Nu ben ik verloren,” dacht Pickwick.

„Een vreemde man!” gilte de dame. Nog een oogenblik, en zij zou het heele huis in

opschudding brengen. Haar kleeren ritselden, terwijl zij naar de deur snelde.

„Mejuffrouw,” zei Pickwick, in de opperste wanhoop zijn hoofd naar buiten stekend, „Mejuffrouw!”

Hoewel hij in het geheel niet met een bepaalde bedoeling zijn hoofd naar buiten stak, had dit toch een zeer gelukkige uitwerking. De verschijning van Pickwick's slaapmuts deed de dame, die op het punt was om naar buiten te snellen, in den versten hoek van het vertrek terugdeinzen, vanwaar zij Pickwick verbijsterd bleef aanstaren, terwijl deze haar insgelijks verbijsterd aanstaarde.

„Ellendeling!” zei de dame, terwijl zij haar handen voor de oogen hield, „wat wilt gij hier?”

„Niets, mejuffrouw, — in het geheel niets,” antwoordde Pickwick ernstig.

„Niets?” herhaalde de dame terwijl zij opkeek.

„Op mijn eer, mejuffrouw, niets,” zei Pickwick, en knikte daarbij zoo nadrukkelijk met zijn hoofd, dat de pluim van zijn slaapmuts begon te dansen. „Ik sterf bijna van schaamte, mejuffrouw, dat ik een dame met mijn slaapmuts op moet aanspreken (hier rukte zij de hare haastig af); „maar ik kon ze niet van mijn hoofd krijgen.” (Ten bewijze hiervan trok hij aan de pluim.) „Het is maar al te duidelijk, mejuffrouw, dat ik deze slaapkamer bij vergissing voor de mijne heb aangezien. Ik was hier nog geen vijf minuten, mejuffrouw, toen gij plotseling binnenkwaamt.”

„Indien dit onwaarschijnlijke verhaal inderdaad waar is, mijnheer,” zei de dame, geweldig snikkend, „verwijder u dan onmiddellijk.”

„Met het grootste plezier, mejuffrouw,” hernam Pickwick.

„Dadelijk, mijnheer,” zei de dame.

„Zeker, mejuffrouw,” viel Pickwick haar snel in de rede, „zeker. Het spijt mij zeer, mejuffrouw,” vervolgde hij, toen hij aan het voeteneinde van het ledikant te voorschijn kwam, „dat ik de onschuldige oorzaak van dezen schrik ben geweest; het spijt mij ontzettend.”

De dame wees naar de deur. Eén schoone trek van Pickwick's karakter kwam op dit oogenblik, zelfs onder deze benarde omstandigheden, prachtig uit. Hoewel hij in zijn haast, als een oude nachtwacht, zijn hoed over zijn slaapmuts had opgezet, en hoewel hij zijn schoenen en slobkousen in de hand en zijn jas en vest over zijn arm droeg, kon niets hem zijn gewone beleefdheid doen vergeten.

„Het spijt mij ontzettend, mejuffrouw,” zei hij met een zeer diepe buiging.

„Indien dat zoo is, mijnheer, laat mij dan terstond alleen,” zei de dame.

„Oogenblikkelijk, mejuffrouw,” hernam Pickwick, terwijl hij de deur opende, en daarbij zijn schoenen met een harden smak op den grond liet vallen. „Ik hoop, mejuffrouw,” vervolgde hij, terwijl hij zijn schoenen weer opraapte, en zich omkeerde om nog eens te buigen, „ik hoop, mejuffrouw, dat mijn onbesproken karakter en de eerbied, dien ik voor uw sekse koester, mij zullen vrijwaren....” Maar voor hij uit kon spreken, duwde de dame hem de gang in en deed de deur voor zijn neus dicht.

Hoeveel reden tot tevredenheid Pickwick ook mocht hebben, dat hij met zoo weinig ongenoegen uit zulk een netelige situatie was verlost, was zijn tegenwoordige toestand toch geenszins benijdenswaardig. Alleen en half gekleed stond hij, midden in den nacht, in de gang van een vreemd huis. Dat hij in het donker zijn kamer zou kunnen vinden, hetgeen hij een poos geleden niet eens met behulp van een kaars had gekund, was lang niet waar-schijnlijk; en indien hij bij zijn vruchteloze poging om dit te doen, het minste gerucht maakte, liep hij gevaar, dat de een of andere reiziger, die wakker werd, hem een kogel door het lijf zou jagen. Hij kon niets beters doen, dan blijven waar hij was, tot de dag aanbrak. Nadat hij op den tast eenige schreden was voortgegaan en tot zijn schrik over verscheidene laarzen was gestruikeld, zette hij zich dus in een hoek neer, om met zooveel geduld als hij kon, den dageraad af te wachten.

Hij behoefde echter zijn geduld niet zoo lang te rekken; want hij had pas korten tijd in zijn hoek gezeten, toen hij, tot zijn onbeschrijfelijke ontzetting, aan het einde van de gang iemand met een licht zag aankomen. Zijn vrees ging echter spoedig in blijdschap over, toen hij zijn getrouwen bediende herkende. Het was inderdaad niemand anders dan Sam Weller, die nu eerst naar bed wilde gaan, daar hij opgebleven was om wat met den knecht te praten, die op de aankomst van de nacht-diligence had moeten wachten.

„Sam,” zei Pickwick, eensklaps te voorschijn komend, „waar is mijn slaapvertrek?”

Sam staarde zijn meester met onbeschrijfelijke verbazing aan, en eerst toen deze zijn vraag driemaal had herhaald, keerde hij zich om en ging hem voor naar het lang gezochte vertrek.

„Sam,” zei Pickwick, toen hij in bed stapte, „ik heb mij vannacht op zulk een buitengewone manier vergist, als waarvan niemand nog ooit gehoord heeft.”

„Dat schijnt wel zoo, mijnheer,” antwoordde Sam droogjes.

„Maar ik heb vast besloten, Sam,” zei Pickwick, „dat ik, al blijf ik zes maanden in dit huis, er nooit meer alleen doorga.”

„Dat is het voorzichtigste, wat gij doen kunt, mijnheer,” antwoordde Sam. „Het is altijd goed, dat gij iemand hebt om op u te passen, als uw verstand eens op den loop gaat.”

„Wat bedoelt gij daarmee, Sam?” vroeg Pickwick. Hij kwam overeind en stak zijn hand uit, als wilde hij nog iets zeggen, maar ging weer liggen, en wenschte zijn knecht goedennacht.

„Goedennacht, mijnheer,” zei Sam. Toen hij buiten de deur was gekomen, bleef hij staan — schudde zijn hoofd — deed eenige stappen — stond weer stil — snoot zijn kaars — schudde weer zijn hoofd — en begaf zich eindelijk, naar het scheen in diep gepeins verzonken, naar zijn kamer.

HOOFDSTUK XXIII.

Waarin Samuel Weller eenige voorloopige maatregelen neemt, om zijn schuld aan Job Trotter af te doen.

Vroeg in den morgen, welke volgde op den merkwaardigen nacht van het avontuur van Pickwick en de dame met de gele papillotten, zat de oude Weller in een kleine achterkamer zich gereed te maken voor zijn reis naar Londen. Hij zat in een zeer gunstige houding om zijn portret te laten schilderen, en hier is het.

Het is zeer wel mogelijk, dat Weller's profiel in zijn jeugd een scherp omlijnden omtrek had gehad; doch tengevolge van zijn bijzonder voedzamen leefregel en zijn onverschilligheid voor de rampen en wederwaardigheden des levens, was zijn gezicht zoo geweldig uitgezet en met zooveel vet overladen, dat, wanneer men zijn ge-laat niet vlak van voren beschouwde, het zeer moeilijk was, iets anders te onderscheiden, dan de punt van een ronden en rooden neus. Dezelfde oorzaken hadden aan zijn kin nog een deftige onderkin toegevoegd; en zijn kleur vertoonde die eigenaardige afwisseling van tinten, welke men slechts bij heeren van zijn beroep of bij halfgaren biefstuk kan waarnemen. Om zijn

hals droeg hij een donkerrooden doek, dien hij zóó hoog om zijn kin wikkelde, dat het moeilijk was, de plooiën van den doek en die van zijn kin van elkaar te onderscheiden. Hierover droeg hij een lang vest met breede roode strepen, en daarover weer een groenen rok, met groote koperen knopen, van welke de twee knopen op zijn rug zoover van elkaar stonden, dat niemand zich er op kon beroemen, dat hij die ooit tegelijk had gezien. Zijn haar, dat kort, glad en zwart was, kwam even onder den breedten rand van zijn lagen hoed te voorschijn. Zijn beenen staken in een korte broek en kaplaarzen, en een koperen horlogeketting met een cachet en sleutel van hetzelfde metaal, bengelde onder zijn broeksband uit.

Wij zeiden, dat de oude heer Weller zich gereed maakte voor zijn tocht naar Londen; in werkelijkheid was hij echter bezig proviand in te nemen. Voor hem op de tafel stond een kan bier naast een stuk koud vleesch en een lang brood, waaraan hij beurtelings, met strenge onpartijdigheid, zijn aandacht schonk. Hij had juist een dikke snede van het brood afgesneden, toen de voetstappen van iemand, die de kamer binnentrad, hem deden opkijken. Het was zijn zoon, die voor hem stond.

„Morgen, Sampje,” zei de vader.

De zoon beantwoordde dien groet, en nam daarop een fiksche teug uit de bierkan.

„Het spijt mij machtig, Sampje,” vervolgde de vader, nadat hij insgelijks een slok had genomen, „het spijt mij machtig, dat ik van u hooren moet, dat gij u door dien kerel met zijn bruinen rok hebt laten bedotten. Ik had nooit gedacht, dat iemand leep genoeg was, om een jongen, die Weller heet, zoo beet te nemen, — nooit.”

„Een weduwe natuurlijk uitgezonderd,” zei Sam.

„Een weduwe, Sampje,” hernam de oude Weller, een weinig van kleur verschietend, „een weduwe maakt een uitzondering op alle regels. Ik heb wel eens gehoord, met hoeveel andere vrouwen een weduwe gelijk staat wanneer het er op aan komt, iemand beet te nemen. Ik geloof vijf en twintig, maar ik weet niet zeker, of het er niet meer waren.”

„Nu ja,” zei Sam, „ik had beter moeten oppassen.”

„Beter moeten oppassen?” herhaalde de oude Weller, terwijl hij met zijn vuist op de tafel sloeg. „Ja, zeker hadt gij beter moeten oppassen. Ik ken een jongen, die niet de helft of het vierdepart van uw

opvoeding heeft gehad, en die zich toch nooit zoo zou laten bedotten. Dat zeg ik, Sampje!” In de opgewonden stemming, waarin deze verdrietige gedachte hem gebracht had, stond de oude Weller op, schelde en bestelde nog een pint bier.

„Het helpt niet, of wij er nu al over praten,” zei Sam. „Het is voorbij en niet te veranderen, en dat is een groote troost, zooals zij altijd in Turkije zeggen, als zij een verkeerden den kop hebben afgeslagen. Het is nu mijn beurt, en als ik dien Trotter weer onder mijn bereik krijg, zal hij er niet zonder kleerscheuren afkomen. Ik zal het hem duchtig betaald zetten.”

„Dat hoop ik, Sampje, dat hoop ik,” hernam de oude Weller. „Dit is op uw gezondheid, en dat gij spoedig de schande moogt uitwischen, die gij de familie hebt aangedaan.” Hij bekrachtigde dezen wensch met een teug, die omtrent twee derden van de verse pint uit de kan deed verdwijnen, en reikte het overschot aan zijn zoon toe, die het aanstonds naar binnen liet glijden.

„En nu, Sampje,” hernam de oude Weller, „moet ik naar het kantoor, om de vrachtilijst te halen en naar het opladen te kijken; want een diligence, Sampje, is net als een jachtgeweer: men dient goed op het laden te letten, als men er geen ongeluk mee wil krijgen.”

Deze vaderlijke koetsiersgrap werd door Samuel met een kinderlijken glimlach beantwoord. Zijn achtenswaardige vader vervolgde op plechtigen toon:

„Ik moet u nu verlaten, Sampje, en niemand weet, wanneer ik u zal weerzien. Misschien heeft uw stiefmoeder mij den dood aangedaan, of misschien zijn er duizend andere dingen gebeurd, voordat gij weer iets van mij te hooren krijgt. Gij moet de eer van de familie ophouden, Sampje, en ik heb goede hoop, dat gij dit doen zult. Ik vertrouw u evengoed als mij zelf, maar één raad moet ik u toch geven. Als gij ooit meer dan vijftig jaar oud wordt, en u de lust bevangt om te trouwen — het doet er niet toe met wie — ga dan naar uw eigen kamertje, als gij er een hebt, en neem een portie rattenkruit. Ophangen is ordinaar; daar moet gij u niet mee ophouden. Neem rattenkruit, Sampje, rattenkruit, en gij zult er naderhand blij om zijn.”

Met deze aandoenlijke woorden keek Weller zijn zoon strak in het gezicht, keerde zich langzaam om, en ging de deur uit.

In de nadenkende stemming, welke dit afscheid had teweeggebracht, verliet Samuel „Het Groote Witte Paard”, begaf zich naar de Sint-Clemenskerk, en trachtte zijn droef-

geestigheid te verdrijven door een wandeling in den omtrek van dit oude gebouw. Hij had een poos rondgezworven, toen hij zag, dat hij in een stille achterstraat gekomen was, of liever op een soort plein, dat er zeer eerwaardig uitzag, en dat, zooals hij nu ontdekte, geen anderen uitgang had, dan die, waardoor hij er was binnengekomen. Hij wilde juist terugkeeren, toen een onverwachte verschijning hem aan den grond scheen te nagaan.

In zijn droefgeestige verstrooiing had Samuel nu en dan zijn oogen opgeslagen naar een der ouderwetsche huizen, om naar een aardig dienstmeisje te kijken, dat een gordijn ophaalde of een venster opende, toen een groene tuinpoort achter op het plein geopend werd, en een man daaruit kwam, die de deur zorgvuldig achter zich sloot, en daarop met snelle schreden de plek naderde, waar Sam stond.

Op zich zelf was er in deze omstandigheid niets bijzonders; want in vele deelen van de wereld komen mannen uit tuinen, sluiten groene deuren achter zich, en gaan zelfs met snelle schreden heen, zonder daardoor iemands bijzondere aandacht te trekken. Het blijkt dus duidelijk, dat er in dezen man, of in zijn manier van doen, iets bijzonders moest zijn, dat Samuel's aandacht trok. Of dit het geval was of niet, moeten wij aan de beslissing van den lezer overlaten, wanneer wij nauwkeurig verhaald hebben, hoe de bedoelde man zich gedroeg.

Zooals wij gezegd hebben, stapte hij met snelle schreden voort; maar zoodra hij Sam in het oog kreeg, bleef hij aarzelend staan, alsof hij twijfelde wat hij zou doen. Daar hij echter de groene deur had dichtgetrokken, en het pleintje slechts één uitgang had, begreep hij spoedig, dat hij niet kon vermijden, Sam voorbij te gaan. Hij nam dus zijn vorigen snellen stap weer aan, en keek daarbij strak voor zich uit. Het zonderlingste aan hem was, dat hij onder het gaan zijn gelaatstrekken op de wonderlijkste en afschuwelijkste manier in allerlei bochten wrong. Nooit werd het werk der natuur op zulk een kunstige wijze misvormd, als deze man op dit oogenblik deed.

„Het is raar,” zei Sam bij zich zelf, toen de man naderbij kwam. „Ik zou kunnen zweren, dat hij het was.”

Hoe dichter de vreemdeling in Sam's nabijheid kwam, des te afschuwelijker werden de gezichten, die hij trok.

„Ja waarlijk,” zei Samuel bij zich zelf; „op dat zwarte haar en dat roodbruine pak zou ik wel willen zweren, maar van mijn

leven heb ik nog zoo'n gezicht niet gezien.”

De grimassenmaker was intusschen zeer dichtbij gekomen, en zijn gezicht was op zulk een akelige wijze verwrongen, dat men er onwillekeurig van ijsen moest. Zijn kunst hielp hem echter niet; want Sam herkende nu de kleine oogen van Job Trotter te duidelijk, om langer te twijfelen.

„Halt!” riep Sam met een forsche stem.

De man met het afschuwelijke gezicht stond stil, keek met groote verbazing naar allè kanten om zich heen, behalve naar den kant waar Samuel stond, en wilde verder gaan toen een herhaling van het forsche „halt!” hem opnieuw deed stilstaan. Thans kon hij zich niet meer houden, alsof hij niet wist vanwaar die stem kwam, en daar hem niets anders overschoot, keek hij Samuel eindelijk recht in het gezicht.

„Het helpt u niet, Job Trotter, schei dus maar uit met die gekheid. Ge zijt zoo mooi niet, dat gij u zelf met geweld leelijk hoeft te maken. Kijk recht uit uw oogen, of ik sla ze blind, in plaats van scheel. Verstaan?”

Daar Samuel zeer geneigd scheen om van woorden tot daden te komen, zette Trotter zijn gezicht langzamerhand weer in de gewone plooi, sprong toen vroolijk op, en zei: „Wat zie ik, mijnheer Walker?”

„Ja,” antwoordde Sam; „zeker machtig blij, dat gij mij ziet, niet waar?”

„Blij?” hernam Job. „Och, mijnheer Walker, als gij eens wist, hoe ik naar deze ontmoeting heb verlangd! Het is al te veel, mijnheer Walker! De blijdschap overweldigt mij.” Met deze woorden barstte Job in een stroom van tranen uit, sloeg daarop zijn armen om Sam heen, en drukte deze vol verrukking aan zijn borst.

„Laat los!” riep Sam, ten hoogste verontwaardigd over deze handelwijze, en met een vruchteloze poging om zich uit de armen van zijn hartstochtelijken vriend te bevrijden. „Laat los, zeg ik! Wat hebt gij over mij te hullen, gij wandelende brandspuit?”

„Omdat ik zoo blij ben, dat ik u zie,” antwoordde Job, terwijl hij, ziende dat Samuel's vechtlust begon te zakken, dezen langzamerhand losliet. „Ach, mijnheer Walker, het is te veel.”

„Te veel?” herhaalde Sam. „Zoo denk ik er ook over. En wat hebt gij mij nu te vertellen — hè?”

Trotter gaf geen antwoord, want hij had genoeg te doen met zijn oogen af te drogen.

„Wat hebt gij mij nu te zeggen, voordat ik u de hersens insla?” zei Sam op dreigenden toon. „Wat hebt gij te zeggen?”

„Ik, mijnheer Walker?" vroeg Trotter vol onschuldige verbazing.

„Noem mij niet Walker. Ik heet Weller; dat weet gij heel goed. Wat hebt gij nu te zeggen?"

„Lieve deugd, mijnheer Walker — Weller, bedoel ik. Ik heb u heel veel te zeggen, als wij maar eens ergens bij elkaar zitten, waar wij op ons gemak kunnen praten. Als gij eens wist, hoe ik naar u verlangd heb, mijnheer Weller...."

„Dat zal wel heel erg geweest zijn, denk ik," merkte Samuel droogjes op.

„O, heel erg," hernam Job, zonder blikken of blozen. „Maar geef mij de hand, mijnheer Weller."

Sam staarde hem een oogenblik aan, en toen, alsof hem eensklaps iets inviel, voldeed hij aan zijn verzoek.

„Hoe gaat het met uw goeden, braven meester?" zei Job. „Dat is nog eens een achtenswaardige man, mijnheer Weller! Ik hoop dat hij geen kou heeft gevat in dien vreeselijken nacht?"

Het oog van Job nam voor een oogenblik zulk een sluwe uitdrukking aan, dat Sam zijn vuisten met geweld moest vasthouden, zoo heftig was zijn verlangen, om die met de ribben van Trotter kennis te laten maken. Hij bedwong zich evenwel, en antwoordde, dat het zijn meester zeer goed ging.

„O daar ben ik blij om," hernam Trotter. „Is hij hier?"

„Is de uwe hier?" vroeg Sam, bij wijze van antwoord.

„Ach ja, hij is hier, en — het spijt mij, dat ik het zeggen moet, mijnheer Weller, — hij gedraagt zich hier erger dan ooit."

„Zoo, zoo?" zei Sam.

„Ijselijk — gruwelijk!" zuchtte Trotter.

„In een kostschool?" vroeg Sam.

„Nee, niet in een kostschool," antwoordde Job, met denzelfden sluwen blik, dien Sam reeds eerder had opgemerkt.

„In het huis met die groene deur?" vroeg Sam, zijn makker scherp aankijkend.

„Nee, daar niet, daar niet," antwoordde Job, met een snelheid, die bij hem iets zeer ongewoons was.

„Wat deelt gij daar dan?" vroeg Sam met een scherpen blik. „Misschien bij ongeluk binnengekomen — hè?"

„Mijnheer Weller," zei Job; „ik heb er niets tegen u mijn kleine geheimen te vertellen; want gij weet wel, hoe goed wij elkaar bevielen, toen wij elkaar voor de eerste maal ontmoetten. Gij herinnert u nog wel, hoeveel plezier wij op dien ochtend samen hadden?"

„Jawel, heel goed," zei Sam ongeduldig. „En verder?"

„Welnu," hernam Job zeer langzaam, en op den fluisterenden toon van iemand, die een gewichtig geheim openbaart, „in dat huis met die groene tuinpoort zijn een aantal dienstboden, mijnheer Weller, en daaronder een keukenmeid, die een aardig sommetje bijeen heeft gespaard, waarvan zij, als zij een goed huwelijk kon doen, graag een komenijswinkeltje zou opzetten, begrijpt gij? — Ik heb haar het eerst gezien in de kerk, waar zij gewoonlijk naar toe gaat — een zeer net kerkje, mijnheer Weller, waar de liederen gezongen worden, die ik gewoonlijk bij mij draag. Gij hebt zeker dat boekje wel eens gezien? Ik raakte met haar bekend, mijnheer Weller, en nu is het al zoo ver, dat ik in vertrouwen zeggen kan, dat ik binnenkort een komenijsbaas zal worden."

„Gij zult een raar soort komenijsbaas zijn," zei Sam, terwijl hij Job met een blik vol diepen afkeer aankeek.

„Het groote voordeel hiervan, mijnheer Weller," zei Job, terwijl hem de tranen in de oogen kwamen, „zal zijn, dat ik dan den dienst van dien slechten man zal kunnen vaarwel zeggen, en een beter en deugdzamer leven zal kunnen leiden — meer overeenkomstig den geest, waarin ik ben opgevoed."

„Ik geloof, dat gij een aardige opvoeding hebt gehad," zei Sam.

„Een uitmuntende opvoeding, mijnheer Weller," hernam Job, die, toen hij zich de onschuld van zijn jeugd herinnerde, zijn zakdoek voor den dag haalde en droevig begon te huilen.

„Gij moet een heel aardige schooljongen zijn geweest," zei Sam.

„Dat was ik, mijnheer," zei Job met een diepen zucht. „Iedereen hield evenveel van mij."

„Dat verwondert mij niet," zei Sam. „En wat moet uw lieve moeder van u gehouden hebben!"

Bij deze woorden hield Job zijn zakdoek voor zijn oogen, en begon opnieuw te schreien.

„Wat scheelt dien man toch!" zei Sam met verontwaardiging. „De waterwerken in Chelsea zijn niemendal bij hem vergeleken. Waarom huilt gij nu? — omdat gij zoo'n schavuit zijt geworden?"

„Ik kan mijn aandoening niet bedwingen, mijnheer Weller," antwoordde Job, „als ik er aan denk, dat mijn meester er achter is gekomen, dat ik met den uwen had gesproken, en mij met geweld meenam in een

postkoets; en nadat hij die lieve jongejufer had overgehaald, om te zeggen, dat zij hem niet kende, en de schooljuffrouw had omgekocht om dat ook te zeggen, — dat hij haar toen liet zitten, om een nog voordeeliger partij te zoeken, — ach, mijnheer Weiler, ik beef nog als ik er aan denk."

"O, is het zoo gegaan?" zei Sam.

"Zoo, en niet anders," antwoordde Trotter.

"Ik zou wel een beetje met u willen praten, Job," zei Sam, toen zij bij de herberg gekomen waren. "Als gij niets anders te doen hebt, kom dan vanavond om acht uur in „Het Grootte Witte Paard".

"Gij kunt er op rekenen," zei Job.

"Dat hoop ik," hernam Samuel met een veelbetekenenden blik; „anders zou ik u misschien aan de andere zijde van die groene tuinpoort komen opzoeken, en dan kon ik u die keukenmeid wel eens afvrijen — begrijpt gij?"

"Gij kunt er staat op maken," zei Job, drukte daarop Samuel met hartelijke warmte de hand, en verwijderde zich.

"Pas op, Job, pas op," zei Sam, terwijl hij hem nakeek, „of ik zal u ditmaal leelijk beet nemen!" Hij bleef Trotter staan nakiiken, totdat deze uit zijn gezicht verdween, en begaf zich toen naar het slaapvertrek van zijn meester.

"Ik heb het potje te vuur gezet, mijnheer," zei Sam.

"Wat voor potje?" vroeg Pickwick.

"Ik heb hem gevonden, mijnheer."

"Wien?"

"Dien raren kerel, en dien huilebalk met zijn zwarte haar."

"Is het mogelijk, Sam?" riep Pickwick uit. „Waar zijn zij? Waar zijn zij?"

"Stil — stil!" hernam Samuel; en terwijl hij zijn meester hielp kleeden, deelde hij dezen het plan mee, dat hij reeds bij zich zelf had gemaakt.

"Maar wanneer zal dat gebeuren, Sam?" vroeg Pickwick.

"Alles op zijn tijd, mijnheer," antwoordde Sam.

Of het op zijn tijd gebeurde of niet, zal later blijken.

HOOFDSTUK XXIV.

Waarin Petrus Magnus jaloersch en de onbekende dame van middelbaren leeftijd bang wordt, en de noodlottige gevolgen daarvan voor de Pickwickisten.

Toen Pickwick naar de kamer ging, waar hij en Magnus den vorigen avond hadden doorgebracht, vond hij daar dezen heer, die

zich met het grootste gedeelte van den inhoud der twee reiszakken had aangekleed, en thans vol onrust het vertrek op en neer wandelde.

"Goedenmorgen, mijnheer," zei Magnus. „Wat dunkt u hiervan?"

"Dat zal effect maken," antwoordde Pickwick, terwijl hij met een goedhartigen glimlach zijn reismakker van het hoofd tot de voeten bekeek.

"Ik geloof het ook," zei Magnus. „Ik heb mij laten aandienen, mijnheer."

"Inderdaad?" zei Pickwick.

"Ja," hernam Magnus, „en de knecht kwam terug met de boodschap, dat zij mij om elf uur verwachtte. Het is nu kwart vóór elfen."

"Dan begint de tijd te naderen," zei Pickwick.

"Dicht te naderen," hernam Magnus, „zeer dicht — al te dicht, om heel plezierig te zijn — dunkt u ook niet, mijnheer?"

"Zelfvertrouwen is van veel belang in zulke omstandigheden," merkte Pickwick op.

"Dat geloof ik ook, mijnheer," hernam Magnus. „Ik ben ook gerust, mijnheer. Inderdaad, mijnheer Pickwick, ik kan niet begrijpen, waarom iemand in zoo'n geval bang zou moeten zijn. Er steekt niets in waarvoor men zich behoeft te schamen. Het is een overeenkomst tot wederzijdsch voordeel. De een krijgt een vrouw, en de andere een man; zoo denk ik over de zaak, mijnheer Pickwick."

Dat is zeer philosophisch gedacht," hernam Pickwick. „Maar het ontbijt staat te wachten, mijnheer Magnus. Kom!"

Zij namen plaats aan de ontbijttafel; maar het bleek spoedig, dat Magnus, niettegenstaande zijn grootspraak, door een zenuwachtige onrust was aangetast, waarvan het verlies van eetlust, een neiging om het theegoed om te stooten, een akelige poging om grappig te zijn, en een onweerstaanbare aandrang om ieder oogenblik op de klok te kijken, de voornaamste kentekenen waren.

"Hi—hi—hi—!" lachte Magnus, opgeruimdheid veinzend, terwijl hij van angst trilde. „Nog maar twee minuten, mijnheer Pickwick. Ben ik bleek?"

"Niet bijzonder," antwoordde Pickwick. Er volgde een poos van stilte.

"Neem mij niet kwalijk, mijnheer Pickwick," zei Magnus; „maar hebt gij in uw jongen tijd ook wel eens zoo iets gedaan?"

"Gij bedoelt een huwelijksaanzoek?" zei Pickwick.

"Ja."

„Nooit,” zei Pickwick met bijzonderen nadruk, „nooit.”

„Gij weet dus niet, hoe men het best kan beginnen?” zei Magnus.

„Ik heb er wel eens over nagedacht,” zei Pickwick; „maar daar ik mijn denkbeelden nimmer op de proef heb gesteld, wil ik u niet aanraden er u naar te richten.”

„Het zou mij toch zeer verplichten, als gij mij den een of anderen raad zoudt willen geven, mijnheer,” zei Magnus, terwijl hij weer een blik op de klok wierp, die thans vijf minuten over elfen wees.

„Welnu, mijnheer,” zei Pickwick, met dien plechtigen ernst, waardoor hij zijn woorden zulk een onweerstaanbaren nadruk wist te geven, „ik zou beginnen, mijnheer, met de schoonheid en de uitmuntende hoedanigheden der dame mijn hulde te bewijzen, en daaruit zou ik mijn eigen onwaardigheid afleiden.”

„Jawel — goed,” zei Magnus.

„Wel te verstaan, mijn onwaardigheid alleen in betrekking tot haar, mijnheer,” hernam Pickwick, „want om aan te toonen dat ik geen volstrekt onwaardig persoon was, zou ik haar een korte schets van mijn vroeger leven en tegenwoordige omstandigheden geven. Daaruit zou ik de conclusie trekken, dat ik voor iemand anders een zeer wenschelijke partij zou zijn. Vervolgens zou ik over de warmte van mijn liefde en de diepte van mijn eerbied uitweiden. Misschien zou ik het dan ook wagen haar hand te vatten.”

„Ja, dat begrijp ik,” zei Magnus; „dat is een punt van belang.”

„Dan zou ik,” vervolgde Pickwick, met toenemende warmte, naarmate het tooneel met levendiger kleuren voor zijn verbeelding oprees, „dan zou ik, mijnheer, tot de eenvoudige en hartelijke vraag komen: „Wilt gij mij hebben?” Ik geloof wel te mogen veronderstellen, dat zij hierop het hoofd zou afwenden.”

„Dat zou ik ook denken,” zei Magnus; „want als zij dat niet op het rechte tijdstip deed, zou het mij heelemaal in de war brengen.”

„Ik geloof zeker, dat zij het doen zou,” hernam Pickwick. „Daarop, mijnheer, zou ik haar hand drukken en ik denk, ik denk, mijnheer Magnus, dat ik vervolgens, altijd veronderstellend, dat de dame geen tegenzin in mij had, zachtjes den zakdoek zou wegtrekken, dien zij, volgens mijn geringe menschenkennis, op dat oogenblik voor haar oogen zou houden, en haar een eerbiedigen kus zou ontrooven. Ik geloof, dat ik haar kussen zou, mijnheer Mag-

nus, en indien ik mij niet bedrieg, zou de dame, indien zij mij hebben wilde, mij op dat oogenblik een schroomvallig „Jal!” in het oor fluisteren.”

Magnus keek verwilderd op, staarde Pickwick een oogenblik stilzwijgend aan, drukte hem daarop de hand, en (de klok stond reeds op tien minuten over elfen) snelde toen met wanhopigen moed de deur uit.

Pickwick had ongeveer een kwartier alleen gezeten, toen de deur van het vertrek weer geopend werd. Hij keerde zich om, in de meening dat Magnus terugkwam, doch aanschouwde, in plaats van dezen, het vroolijke gezicht van Tupman, het openhartige gelaat van Winkle en de schrandere trekken van Snodgrass. Terwijl Pickwick met hen sprak, kwam ook Magnus binnen-trippelen.

„Mijne vrienden, de heer, over wien ik juist sprak, mijnheer Magnus,” zei Pickwick.

„Uw dienaar, mijne heeren,” zei Magnus, die blijkbaar zeer ontroerd was. „Mijnheer Pickwick, mag ik u een oogenblik spreken — één oogenblik?”

Dit zeggende, pakte hij Pickwick bij een knoop van zijn rok, en trok hem naar het venster.

„Wensch mij geluk, mijnheer Pickwick,” zei hij. „Ik heb uw raad letterlijk opgevolgd.”

„En het is alles goed afgelopen, niet waar?” vroeg Pickwick.

„Het kon niet beter,” antwoordde Magnus. „Zij is de mijne.”

„Ik wensch u van harte geluk,” zei Pickwick, „terwijl hij zijn nieuwen vriend de hand drukte.

„Gij moet haar zien, mijnheer,” zei Magnus. „Hierheen, als 't u belieft! Excuseert ons een oogenblik, heeren!” Dit zeggende, trok hij Pickwick mee, tot voor de volgende deur in de gang, en klopte zachtjes aan.

„Binnen!” riep een vrouwenstem, en zij traden binnen.

„Juffrouw Witherfield,” zei Magnus, „vergun mij u mijn specialen vriend, den heer Pickwick voor te stellen — mijnheer Pickwick, juffrouw Witherfield.”

De dame stond aan het andere einde van het vertrek, en terwijl Pickwick boog, haalde hij zijn bril uit zijn vestzakje en zette dien op; doch nauwelijks had hij dit gedaan, of hij deinsde met een uitroep van verbazing terug, terwijl de dame met een half bedwongen gil haar gelaat in haar handen verborg, en op een stoel neerzonk, hetgeen ten gevolge had, dat Petrus Magnus

als vastgeworteld op de plek bleef staan, en nu den eenen, en dan de andere aanstaarde met een gezicht, waarop de grootste schrik en verbazing te lezen stonden. Het geval was, dat Pickwick, zoodra hij zijn bril had opgezet, in de aanstaande mevrouw Magnus de dame had herkend, in wier vertrek hij den vorigen nacht ver-

„Gij weigert, mijnheer?" zei Magnus.
„Ja," antwoordde Pickwick. „Ik ben niet van plan een woord te zeggen, waardoor ik deze dame zou kunnen compromitteren, of een onaangename herinnering bij haar zou kunnen opwekken, indien zij niet zelf daartoe haar toestemming geeft."

„Juffrouw Witherfield!" zei Magnus,

PICKWICK HERKENDE, ZOODRA HIJ ZIJN BRIL HAD OPGEZET, IN DE AANSTAANDE MEVROUW MAGNUS DE DAME, IN WIER VERTREK HIJ DEN VORIGEN NACHT VERDWAALD WAS GERAAKT.

dwaald was geraakt, terwijl deze insgelijks het gezicht herkende, dat zij getooid met een slaapmuts, had gezien.

„Mijnheer Pickwick," riep Magnus vol verbazing uit, „wat beteekent dit? — Wat beteekent dit, mijnheer?" herhaalde hij op een luiden en dreigenden toon.

„Mijnheer," zei Pickwick, eenigszins verontwaardigd over den gebiedenden toon, dien Magnus zoo plotseling aansloeg, „ik weiger op deze vraag een antwoord te geven."

„kent gij dien heer?"

„Of ik hem ken?" herhaalde zij aarzelend.
„Ja, juffrouw, ik vraag of gij hem kent," zei Magnus woest.

„Ik heb hem eens gezien," antwoordde zij.

„Waar?" vroeg Magnus. „Waar?"

„Dat," antwoordde de dame, terwijl zij opstond en haar hoofd afwendde, „dat zou ik voor niets ter wereld willen zeggen."

„Ik begrijp u, mejuffrouw," zei Pickwick, „en eerbiedig uw kieschheid. Ook ik zal

het nooit zeggen. Daar kunt gij zeker van zijn."

"Op mijn woord, mejuffrouw," zei Magnus, "de betrekking, waarin ik ten opzichte van u sta, in aanmerking nemend, moet ik zeggen, dat uw koelbloedigheid bewonderenswaardig — inderdaad bewonderenswaardig is."

"Wreede Magnus!" riep de dame uit, en vergoot daarop een vloed van tranen.

"Richt uw opmerkingen tot mij, mijnheer," viel Pickwick er thans op in. "Ik alleen ben te laken, zoo er iemand te laken is."

"O, zijt gij alleen te laken, mijnheer?" hernam Magnus. "Ei, eil Maar ik begrijp heel goed, waarom gij nu zoo spreekt. Gij hebt berouw over uw voornemen, niet waar?"

"Over mijn voornemen?" riep Pickwick uit.

"Ja zeker," hervatte Magnus. "Gij behoeft mij niet zoo verwonderd aan te kijken. Ik herinner mij nog heel goed, wat gij gisteravond hebt gezegd. Gij waart hier gekomen, om de valsheid en trouweloosheid te ontmaskeren van iemand, die uw vertrouwen had misbruikt, niet waar?" Bij deze woorden lachte hij zoo schamper als hij kon, nam zijn blauwen bril af, dien hij in zijn vlaag van jaloezie waarschijnlijk voor overbodig hield, en liet zijn kleine oogen op een akelige manier door zijn hoofd rollen. "Niet waar?" herhaalde hij nog eens, en lachte daarop weer, nog hoonender dan eerst. "Maar gij zult er voor boeten, mijnheer!"

"Waarvoor boeten?" vroeg Pickwick.

"Wacht maar, mijnheer, wacht maar!" zei Magnus, terwijl hij met haastige schreden de kamer op en neer liep.

Pickwick opende de deur van het vertrek, stak zijn hoofd naar buiten, en riep: "Tupman, Tupman!"

Terstond daarop trad Tupman, met een tamelijk verwonderd gezicht, de kamer binnen.

"Tupman," zei Pickwick, "een eenigszins kiesch geheim, waarin deze dame is betrokken, is de oorzaak van een geschil, dat zooeven tusschen dezen heer en mij is ontstaan. Wanneer ik hem, in uw bijzijn, verzekert, dat het niets met hem van doen heeft en op geen enkele wijze met zijn aangelegenheden in verband staat, behoeft ik u zeker niet te zeggen, dat ik, als hij aan hetgeen ik zeg blijft twijfelen, dit als een beleediging zal moeten beschouwen." Dit zeggende, wierp hij Magnus een blik toe, waarin een geheele encyclopedie lag op-

gesloten.

Pickwick's rondborstige en mannelijke taal zou ieder verstandig mensch hebben moeten overtuigen; maar ongelukkigerwijze was het verstand van Magnus op dit oogenblik niet voor rede vatbaar. In plaats van Pickwick's verklaring op te nemen, zooals hij het had behoorde te doen, blies zij zijn drift tot een gloeiende hitte aan, en begon hij te redeneeren over hetgeen men zijn eer verschuldigd was, en al dergelijke dingen meer, terwijl hij zijn woorden kracht bijzette, door driftig op en neer te stappen en aan zijn haren te trekken; hetgeen hij tusschenbeide afwisselde door zijn gesloten vuist dreigend voor Pickwick's menschlievend aangezicht te houden.

Pickwick, die zich van zijn onschuld bewust was, en wien het hinderde, dat hij de dame van middelbaren leeftijd zoo ongelukkig in deze netelige zaak had gewikkeld, was ook niet zoo bedaard als anders. Het gevolg daarvan was, dat men van het eene woord tot het andere kwam, en hoe langer hoe harder schreeuwde, totdat Magnus eindelijk zei, dat Pickwick van hem hooren zou, waarop Pickwick met lofwaardige beleefdheid antwoordde, dat dit hem zeer aangenaam zou zijn. Hierop snelde de dame doodelijk ontsteld de kamer uit, terwijl Tupman Pickwick bij den arm nam en hem met geweld meetrok, zoodat Magnus alleen aan zijn overdenkingen werd overgelaten.

Indien juffrouw Witherfield eenige ondervinding in de wereld had gehad, zou zij geweten hebben, dat zulke onstuimige tooneelen en dreigementen zeer zelden ernstige gevolgen hebben; maar daar zij doorgaans op het land had gewoond en nooit de debatten van het parlement had gelezen, was zij met deze eigenaardigheden van de beschaafde wereld niet bekend. Hiervan was het gevolg, dat, toen zij zich op haar slaapkamer had opgesloten en over het voorgevallene begon na te denken, de vreeslijkste tooneelen van bloed en moord voor haar ontstelde verbeelding oprezen, waarvan het ten voeten uit geschilderde portret van Magnus, zooals hij, met een half dozijn kogels in de linkerborst, door vier mannen op de schouders werd weggedragen, nog een der minste was. Hoe langer zij bleef nadenken, des te grooter werd haar angst; en eindelijk nam zij het besluit, zich naar de woning van den voornaamsten overheidspersoon der stad te begeben, en dezen te smeeken, Pickwick en Tupman onverwijd in hechtenis te laten nemen. Er bestonden verschillende rede-

nen, die haar tot dezen stap aanzetten, maar de voornaamste was wel, dat zij hierdoor Magnus een onweerlegbaar bewijs kon geven van haar genegenheid en haar bezorgdheid over zijn welzijn. Zij was te goed bekend met zijn jaloeischen aard, om over de ware reden van haar ontroering bij den aanblik van Pickwick te durven spreken, en vertrouwde tevens, dat zij voldoende invloed op hem had, om zijn jaloezie tot zwijgen te brengen, indien Pickwick maar verwijderd was en er dus geen nieuwe twist meer zou kunnen ontstaan. Vervuld van deze gedachten zette zij dus haar hoed op, sloeg haar shawl om en begaf zich zonder dralen naar het huis van den Burgemeester.

Nu was deze burgemeester, de Edelachtbare heer George Nupkins, ten naastenbij de deftigste en aanzienlijkste man, dien de snelste hardlooper, op den langsten dag van het geheele jaar, tusschen het opgaan en ondergaan der zon, zou hebben kunnen opsporen. Op dezen ochtend was hij in een bijzonder verdrietige en onrustige stemming; want er was een oproer in de stad geweest. De jongens van de grootste school, die er in de stad bestond, hadden een samenzwering gesmeed, om bij een gehaten fruitverkoop de ruiten in te gooien, en daarbij hadden zij den hondenslager uitgejouwd en den constable — een man, die dit ambt reeds vijftig jaar had bekleed, en die toegeschoten was om het oproer te dempen — met steenen geworpen. Nupkins zat nu in zijn leuningstoel, met een hoogst achtbaar zuur gezicht, en blakend van gramschap, toen hem werd medegedeeld, dat een dame hem verzocht te spreken. Met vreeselijke bedaarheid gaf hij bevel, dat men de dame zou binnenlaten, en dit bevel werd, als alle besluiten van keizers en andere groote potentaten, oogenblikkelijk uitgevoerd. Met een ontroering, die haar een zeer belangwekkend voorkomen gaf, trad juffrouw Witherfield binnen.

„Wat hebt gij mij te zeggen, mejuffrouw?” vroeg Nupkins, nadat zijn bedienende de dame een stoel gegeven en het vertrek verlaten had.

„Het is iets van zeer onaangename aard, mijnheer,” zei juffrouw Witherfield.

„Dat kan ik wel denken, mejuffrouw,” hernam Nupkins, en zette een vriendelijk gezicht. „Wees bedaard, mejuffrouw, en zeg mij, wat de reden is van uw komst.” Bij dit gezegde werden zijn trekken weer barsch; want de regent zegevierde over den mensch.

„Het is zeer treurig voor mij, mijnheer,

dat ik dit moet komen aangeven,” zei juffrouw Witherfield; „maar ik vrees, dat hier een duel zal plaats hebben.”

„Hier, mejuffrouw?” zei de burgemeester. „Waar?”

„In Ipswich.”

„In Ipswich, mejuffrouw; — een duel in Ipswich?” zei Nupkins, door dit ontzettende bericht geheel van zijn stuk gebracht. „Onmogelijk, mejuffrouw! Ik ben overtuigd, dat niemand in deze stad aan zoo iets zou durven denken. Weet gij wel, mejuffrouw, hoe waakzaam onze stedelijke politie is? Hebt gij nooit gehoord, hoe ik, den vierden Mei laatstleden, met niet meer dan zestig buitengewone constables¹⁾ in een kring ben binnengedrongen, waarin men een prijskamp wilde houden, en, op gevaar af van het slachtoffer van het razende gepeupel te worden, een vuistgevecht tusschen Dumpling van Middlesex en Bantam van Suffolk heb verboden? Een duel in Ipswich, mejuffrouw! Neen, ik kan niet gelooven, dat er twee menschen zouden zijn, vermetel genoeg om in deze stad zulk een overtredding te begaan.”

„Mijn aangifte is helaas maar al te grond,” zei de dame. „Ik ben bij den twist tegenwoordig geweest.”

„Het is wonderlijk,” zei de regent, terwijl hij aan de schel trok. „Laat mijnheer Jinks hier komen, maar terstond!” riep hij vervolgens zijn knecht toe.

Kort daarop trad een bleeke, magere, armoedig gekleede, reeds vrij bejaarde klerk de kamer binnen.

„Mijnheer Jinks,” zei Nupkins, „deze dame is aangifte komen doen, dat er hier in de stad een duel zal plaats hebben.”

Jinks, die niet wist wat hij zeggen zou, glimlachte zeer nederig en bedeesd.

„Waarom lacht gij, mijnheer Jinks?”

Jinks zette dadelijk zijn gezicht in een ernstige plooi.

„Mijnheer Jinks,” zei de burgemeester, „gij zijt een zot.”

Jinks keek den grooten man zeer deemoedig aan, en beet op zijn pen.

„Misschien vindt gij iets grappigs in deze aangifte, mijnheer? Maar ik kan u zeggen, mijnheer Jinks, dat gij zeer weinig reden hebt om te lachen,” bromde Nupkins.

De uitgehongerde Jinks zuchtte, als wist

1) Op aanmaning van het bestuur of van een constable is ieder Engelschman verplicht de uitvoerders der wet de behulpzame hand te bieden, en zelf als constable dienst te doen. Heeft men tijd en staven genoeg, dan voorziet men zulke buitengewone constables („special constables”) ook ieder met een constable-staf. Vert.

hij maar al te goed, dat hij weinig reden had om vroolijk te zijn. Vervolgens zette hij zich, op bevel van den burgemeester, aan een tafel, om de verklaring van juffrouw Witherfield op te schrijven.

„Die Pickwick is dus de hoofdschuldige?” zei Nupkins, toen het verhaal ten einde was.

„Ja,” antwoordde juffrouw Witherfield.

„En die andere oproerkraaier — hoe heet hij ook weer, mijnheer Jinks?”

„Tupman, mijnheer.”

„Tupman is de secondant?”

„Ja.”

„En de andere persoon houdt zich schuil,” zegt gij, mejuffrouw?”

„Ja,” antwoordde juffrouw Witherfield, met een droog kuchje.

„In orde,” zei Nupkins. „Het zijn zeker een paar vechtersbazen uit Londen, die hier gekomen zijn om de onderdanen van Zijne Majesteit om hals te brengen, in de gedachte, dat zoo ver van de hoofdstad de arm der wet zwak en verlamd zou zijn. Zij zullen tot voorbeeld worden gesteld. Maak de bevelen tot inhechtenisneming gereed, mijnheer Jinks!”

De burgemeester schelde weer, en gaf bevel, dat Grummer boven moest komen. Kort daarop kwam een man binnen, die weinig bijzonders had, behalve een rooden neus, een schorre stem, en een paar onrustig rollende oogen. Het was Grummer, de constable.

„Is de rust in de stad nu hersteld, Grummer?” vroeg de burgemeester.

„Dat gaat wel, edelachtbare,” antwoordde Grummer. „Het oproer is zoo goed als afgelopen, vooral nu de jongens aan het cricketspelen zijn gegaan.”

„Tegenwoordig helpen alleen maar krachtige maatregelen, Grummer,” zei de burgemeester op een manhaftigen toon. „Als het gezag der koninklijke beampten miskend wordt, moet de oproerwet worden afgekondigd. Als de burgerlijke macht de vensters niet beschermen kan, Grummer, moet de militaire macht de burgerlijke macht beschermen, en de vensters tegelijk. Dat is een artikel van de grondwet, is het niet, mijnheer Jinks?”

„Zeker, mijnheer,” zei Jinks.

„Goed,” zei de burgemeester, terwijl hij de bevelschriften teekende. „Grummer, breng deze personen vanmiddag vóór mij. Gij zult hen in „Het Groote Witte Paard” vinden. Zorg, dat gij de noodige hulp bij de hand hebt, en maak zooveel spoed als gij kunt.”

Nupkins schelde zijn knecht, om juf-

frouw Witherfield uit te laten, die zich vol diepen eerbied voor het doorzicht en den moed van den burgemeester verwijderde. Nupkins ging vervolgens aan tafel, terwijl Grummer zich op weg begaf, om, door een roemrijke uitvoering van deze taak, de schande uit te wisschen, waarmee hij en een andere vertegenwoordiger van Zijne Majesteit — de hondenslager — dien morgen waren bevestigd.

Intusschen hadden Pickwick en zijn vrienden, geheel onbewust van deze onheilsPELLende voorbereidselen, zich gerust aan tafel gezet. Zij waren bijzonder opgeruimd en spraakzaam. Pickwick was juist bezig, tot groot vermaak van zijn volgelingen, in het bijzonder van Tupman, zijn avontuur van den vorigen nacht te verhalen, toen de deur geopend werd, en er een leelijk gezicht de kamer in kwam kijken. De oogen in dit leelijke gezicht bleven een korte poos strak op Pickwick gevestigd, en waren, naar het scheen, tevreden met den uitslag van hun onderzoek; want het lichaam, dat bij dit leelijke gezicht behoorde, kwam nu ook langzaam de kamer binnen, en thans aanschouwde het gezelschap een oudachtig man met een rooden neus — maar wij willen den lezer niet langer in onzekerheid laten: het was niemand anders dan Grummer.

De handelwijze van Grummer kwam den verzamelden Pickwickisten zeer ongewoon voor. Het eerste wat hij deed, was de deur van binnen grendelen; daarop veegde hij met zijn zakdoek zijn gezicht af, legde vervolgens zijn hoed, met zijn zakdoek er in, op een stoel, haalde een koperen staf, versierd met een koperen kroon, uit zijn zak, en zwaaide dien met een statig, spookachtig gebaar voor het gezicht van Pickwick.

Snodgrass was de eerste, die het stilzwijgen verbrak, dat door de algemeene verbazing was ontstaan. Hij keek Grummer een poos strak aan, en zei toen op een nadrukkelijken toon: „Dit is een besproken kamer.”

Grummer schudde zijn hoofd en antwoordde: „Voor Zijne Majesteit bestaan er geen besproken kamers, wanneer men eenmaal de voordeur binnen is. Dat is de wet. Sommigen zeggen wel, dat het huis van een Engelschman zijn kasteel is, maar dat is malligheid.”

De Pickwickisten keken elkaar vol verbazing aan.

„Wie is mijnheer Tupman?” vroeg Grummer. Bij instinct had hij aanstonds geweten wie Pickwick was.

„Ik heet Tupman,” zei deze, „en wie zijt gij?”

„Ik ben de Wet!” zei Grummer.

„Wat?” vroeg Tupman.

„Wet,” herhaalde Grummer, „wet, civiele macht en uitvoerend bewind. Dat zijn mijn titels, en hier is mijn volmacht. John Tupman en Jack Pickwick, of hoe uw voornamen ook mogen zijn — tegen de wetten en besluiten van onzen souverainen Heer den Koning — volgens het statuut daartoe strekkende — Pickwick en Tupman bovengenoemd, ik neem u in hechtenis.”

„Wat bedoelt gij met die onbeschoftheid?” riep Tupman opspringend. „Maak dat gij de kamer uitkomt!”

„Heidaar!” zei Grummer, terwijl hij met grooten spoed naar de deur liep, en deze een paar duim opende. „Dubbley!”

„Hier ben ik,” zei een zware stem in de gang.

„Kom binnen, Dubbley,” zei Grummer.

Op dit bevel wrong een man, van ruim zes voet lengte en evenredige breedte, zijn lichaam door de half geopende deur, hetgeen zijn gezicht bloedrood deed worden.

„Zijn de andere buitengewone constables bij de hand?” vroeg Grummer.

Dubbley, die kort van stof was, knikte bevestigend.

„Laat dan uw afdeeling binnenkomen, Dubbley,” zei Grummer.

Dubbley gehoorzaamde; en een half dozijn kerels, waarvan ieder een korten stok met een koperen kroontje in de hand had, kwam in den stormpas binnengerukt. Toen de afdeeling in slagorde was geschaard, stak ieder zijn staf in zijn zak. Pickwick en zijn volgelingen stonden op als één man.

„Wat beteekent deze gewelddadigheid?” vroeg Pickwick.

„Wie durft mij in hechtenis te nemen?” vroeg Tupman.

„Wat moet gij hier, schobbejakken?” riep Snodgrass uit.

Winkle zei niets, maar keek Grummer aan met een blik, welke, indien deze nog eenig gevoel had gehad, hem zijn hart had moeten doorboren. Men kon er evenwel geen uitwerking van bespeuren.

Toen Grummer en zijn helpers bemerkten, dat Pickwick en zijn vrienden geneigd waren om zich tegen het gezag der wet te verzetten, begonnen zij zeer bedaard hun mouwen op te stroopen, alsof het vanzelf sprak, dat zij, om hun boodschap naar behooren uit te voeren, de Pickwickisten eerst met eenige vuistslagen moesten neervellen, en dan oprapen en meenemen. Pickwick was deze beweging niet ontgaan. Hij

fluisterde een oogenblik met Tupman, en gaf daarop zijn bereidwilligheid te kennen naar het huis van den burgemeester te gaan, maar verzocht tegelijk alle aanwezigen te bedenken, dat het zijn ernstige voornemen was, zich, zoodra hij zich weer in vrijheid bevond, over deze ongehoorde inbreuk op zijn rechten als Engelschman op een geduchte wijze te wreken; waarop al de aanwezigen hartelijk begonnen te lachen, Grummer alleen uitgezonderd, die de minste oneerbiedigheid jegens het goddelijke recht der stedelijke overheid voor een hoogst strafbare mouterij scheen te houden.

Doch juist toen Pickwick zijn bereidwilligheid had te kennen gegeven, zich aan het gezag der wet te onderwerpen, en de kelniers, stalknechts en meiden, die door den tegenstand waarmee bedreigd was, op een plezierige vechtpartij hadden gehoopt, teleurgesteld wilden afdruipeu, deed zich een onvoorziene moeilijkheid voor. Met allen eerbied voor de wettige overheid, protesteerde Pickwick er manhaftig tegen, als een misdadiger, door de dienaren der gerechtigheid omringd en bewaakt, over de straat te gaan; terwijl Grummer, bij de onrustige stemming, die er nog in de stad heerschte (want het was een halve vrije dag, en de schooljongens waren nog niet naar huis), even hardnekkig weigerde om aan den overkant van de straat te blijven loopen en Pickwick's woord van eer, dat hij zich rechtstreeks naar den burgemeester zou begeven, aan te nemen; Pickwick en Tupman verklaarden bovendien vastberaden, dat zij geen rijtuig wilden betalen. Het geschil werd heftig en duurde lang; zoodat de dienaren der wet reeds op het punt waren den knoop door te hakken en de weerspannigen weg te dragen, toen men zich herinnerde, dat er op de binnenplaats der herberg een oude draagstoel stond, die voor een jichtig heer gemaakt was, en waarin voor Pickwick en Tupman zeker ruim plaats zou zijn. De draagstoel werd in de gang gebracht, Pickwick en Tupman wrongen zich er in, en lieten de gordijntjes neer; men vond spoedig een paar dragers, en de optocht zette zich in beweging. De buitengewone constables omstuwden de draagkoets, Grummer en Dubbley stapten zegepralend vooruit, Snodgrass en Winkle stapten gearmd achter het koetsje aan, terwijl het volk van Ipswich de achterhoede uitmaakte.

De winkeliers der stad, hoewel zij van den aard van het misdrijf slechts een verward begrip hadden, begluurden niettemin

SAM VERSCHIJNT OP HET JUISTE OOGENBLIK

het schouwspel met ongemeene vreugde en stichting. Daar zagen zij den sterken arm der wet op twee booswichten uit de hoofdstad neerkomen; het was hun eigen burgemeester, die het ontzaglijke werktuig bestuurde; het waren hun eigen stadgenooten, die het in beweging brachten; en door hun vereenigde krachten waren de twee

den onbeteekenenden uitslag van zijn onderzoek terug, toen hij een volksmassa de straat zag inkomen, die een voorwerp omringde, dat veel van een draagkoets had. Hij ging op zij, om de menigte te laten voorbijgaan; en toen hij hoorde, dat het volk uit alle macht juichte en schreeuwde, begon hij, om zijn verdriet over zijn mis-

EEN BELEEFDHEID, DIE WELLER BEANTWOORDE DOOR HEM EEN VUISTSLAG TE GEVEN, WELKE HEM DEED OMTUIMELN EN BOVEN OP EEN DER DRAGERS NEERKOMEN, WELKEN SAM, OPDAT HIJ WAT ZACHTER ZZOU LIGGEN, EERST OP DEN GROND HAD GESMETEN.

misdadigers nu veilig en wel opgesloten in een draagkoets. Veelvuldig waren de uitdrukkingen van bewondering en goedkeuring, waarmee Grummer werd vereerd, die, met zijn staf in de hand, aan de spits van den stoet voortstapte; en door deze vereenigde blijken van algemeene goedkeuring begeleid, trok de optocht langzaam en plechtig door de straten.

Sam Weller, die het geheimzinnige huis met de groene tuinpoort eens was gaan opnemen, kwam juist zeer onvoldaan over Dickens. Pickwick-club * 12

lukte onderneming wat te verzetten, lustig mee te schreeuwen.

De draagkoets was met de daarbij behorende lijfwacht reeds voorbijgetrokken, en Sam juichte nog hartelijk met het gepeupel mee en zwaaide met zijn hoed, alsof hij opgetogen was van verrukking (hoewel hij natuurlijk volstrekt niet wist wat er te doen was) toen de onverwachte aanblik van Snodgrass en Winkle hem eensklaps deed ophouden.

„Wat is er aan de hand, heeren?” riep

Sam. „Wien hebben zij daar in dat schildwachthuisje?”

Beide heeren antwoordden tegelijk, maar hun stemmen gingen in het geschreeuw van het volk verloren.

„Wie is dat?” schreeuwde Sam nog eens.

Het antwoord was wederom onhoorbaar; maar aan de beweging der twee monden kon Sam zien, dat zij het tooverwoord „Pickwick” uitspraken.

Dat was genoeg. In een oogenblik drong Sam zich door de menigte heen, hield de dragers tegen, en plaatste zich vlak voor den opgeblazen Grummer.

„Zeg eens, oude heer,” zei Sam; „wien hebt gij daar in die kast?”

„Uit den weg!” zei Grummer, die door de toejuichingen van het volk een nog hooger denkbeeld van zijn waardigheid had gekregen.

„Sla hem op zijn kop, als hij niet uit den weg gaat!” zei Dubbley.

„Ik dank je wel, oude heer,” zei Sam, „voor uw beleefdheid, dat gij mij tenminste eerst vraagt of ik uit den weg wil gaan; en dien anderen heer, die er uitziet alsof hij uit een reuzenkijkspeel is weggelopen, bedank ik ook voor zijn vriendelijken raad; maar ik had toch liever, dat gij mij antwoord gaaft op hetgeen ik vraag. — Hoe gaat het, mijnheer?” Dit laatste gezegde werd met de vriendelijkheid van een beschermmer tot Pickwick gericht, die voor het voorste venstertje kwam kijken.

Sprakeloos van verontwaardiging hief Grummer zijn constable-staf op, en hield dien Sam onder den neus.

„Het is wel een aardig stokje,” zei Sam, „en dat kroontje is netjes gemaakt; men zou bijna zeggen dat het echt was.”

„Terug!” riep Grummer ten hoogste verbolgen, en om dit bevel klem bij te zetten, stiet hij met de eene hand het koperen zinnebeeld der koninklijke waardigheid Sam tegen de borst, en pakte hem met de andere hand bij zijn kraag, een beleefdheid, die Weller beantwoordde door hem een vuistslag te geven, welke hem deed omtuimelen en boven op een der dragers neerkomen, welken Sam, opdat hij wat zachter zou liggen, eerst op den grond had gesmeten.

Het is onzeker, of Winkle werd aangestast door een vlaag van die razernij, welke het gevolg is van het bewustzijn, dat men onrecht lijdt, of door Weller's dapperheid werd aangestoken; maar zooveel is zeker, dat hij, zoodra hij Grummer zag vallen, op een kleinen jongen aanviel, die toevalig dicht bij hem stond, en dezen een klap om zijn ooren gaf. Snodgrass maakte zich

intusschen ten strijde gereed, door zijn rok uit te trekken; maar hij werd aanstonds overmeesterd en vastgehouden. Om hem en Winkle recht te doen, moeten wij zeggen, dat zij niet de minste poging aanwenden om Weller te ontzetten, die, na een dapperen tegenstand, door de overmacht werd overweldigd en gevangengenomen. Daarop schikte de stoet zich weer in volgorde, namen de dragers hun vracht weer op, en trok de optocht verder.

Grenzenloos was de verontwaardiging, waarmee Pickwick dit alles aanschouwde, hoewel hij niet veel meer zag dan Sam, die de buitengewone constables als een kegel-spel door elkander smeedt; want zijn pogingen, om de deur of de raampjes van het draagstoeltje te openen, waren vruchteloos. Met behulp van Tupman gelukte het hem eindelijk het dak open te stooten, en op de bank klimmend, en zich zoo goed mogelijk vasthoudend aan den schouder van zijn vriend, begon hij het volk toe te spreken, om het onder het oog te brengen, met welke ongehoorde onrechtvaardigheid hij behandeld werd, en om iedereen tot getuige te roepen, dat zijn knecht was aangevallen. Hij was nog midden in zijn redevoering, toen de stoet voor het huis van den burgemeester stilhield.

HOOFDSTUK XXV.

Onder andere amusante voorvallen wordt hierin verhaald, hoe plechtig en onpartijdig de heer Nupkins het recht handhaafde, en hoe Weller den bal van Job Trotter met evenveel kracht terugkaatste, als die hem eerst was toegeworpen; benevens nog iets, dat men te bestemder plaatse zal aantreffen.

Blakend was de gramschap van Sam Weller, toen hij tegen wil en dank werd meegevoerd; talrijk waren zijn schimp-scheuten op het uitwendig voorkomen van Grummer en zijn makker, en stoutmoedig en krachtig de woorden, waarmee hij alle aanwezigen uitdaagde, om, zes tegelijk, tegen hem op te komen. Snodgrass en Winkle luisterden met droefgeestigen eerbied naar de welsprekende redevoering, welke Pickwick, hoezeer Tupman hem ook smeekte het deksel van hun gevangenis weer te sluiten, bijna in één adem voortzette. Maar Weller's toorn maakte spoedig plaats voor een levendige nieuwsgierigheid, toen de stoet den ingang van hetzelfde

de pleintje binnentrok, waar hij den weg-geloopten Trotter had ontmoet; en deze nieuwsgierigheid ging wederom in blijde verbazing over, toen Grummer, nadat hij den dragers een bulderend „halt!“ had toegeroepen, zich met statige schreden naar de groene poort begaf, waaruit Trotter te voorschijn was gekomen, en driftig aan de schel trok. De kleine deur van de poort werd door een aardig dienstmeisje geopend, hetwelk, nadat zij over het oproerige gedrag der gevangenen en de hartstochtelijke redevoering van Pickwick vol verbazing haar handen ineengeslagen had, weer naar binnen ging, om den knecht te roepen. Deze verscheen, en zette een van de groote dubbele deuren open, om den draagstoel en de gerechtsdienaren binnen te laten; en zoodra deze binnen waren, sloeg hij de deur weer dicht, vlak voor den neus van het volk, dat, ontevreden met aldus te worden buitengesloten, en nieuwsgierig om te zien wat er voorviel, zijn aandoeningen lucht gaf door nog een paar uren tegen de poort te schoppen en aan de schel te trekken. Aan dit vermaak namen allen beurtelings deel, drie of vier gelukkigen uitgezonderd, die een luikje ontdekten, waardoor men een uitzicht had op niets, en daardoor bleven kijken, met dezelfde onvermoeibare volharding, waarmee nieuwsgierige jongens hun neuzen plat drukken tegen de ruiten van een apotheek, wanneer een dronken man door een hondenkar is overreden en in een achterkamer verbonden wordt.

Onder aan een trap, die naar de huisdeur leidde, en die aan weerszijden door een Amerikaansche aloë in een groene tobbe werd bewaakt, werd de draagstoel neergezet; en kort daarop werden Pickwick en zijn vrienden door het voorportaal en de gang naar het vertrek gebracht, waarin de burgemeester zitting hield.

Het tooneel was zeer indrukwekkend, en volkomen berekend om het gemoed van schuldigen met schrik te vervullen en hun een waardig denkbeeld van de gestrengte majesteit der wet in te boezemen. Voor een machtig groote boekenkast, in een machtig grooten leuningstoel, aan een machtig groote tafel, met een machtig dik boek voor zich, zat burgemeester Nupkins, die er zelf nog veel grooter en machtiger uitzag dan alles wat hem omringde. De tafel was met stapels papieren bedekt, en aan het einde zag men het hoofd en de schouders van Jinks er boven uitkomen, die deed alsof hij druk ergens mee bezig was. Toen allen binnen waren, sloot de knecht — die, in het voorbijgaan gezegd, Muzzle heette, en door

zijn deftigen meester altijd bij zijn achternaam werd genoemd — de deur, en plaatste zich achter Nupkins' stoel, om verdere bevelen af te wachten, terwijl Nupkins hen, die hem tegen wil en dank waren komen bezoeken, met strakke blikken aanstaarde.

„Wie is dat, Grummer?“ vroeg hij, op Pickwick wijzend, die, gewoon als hij was om voor zijn vrienden het woord te doen, een weinig naar voren was gekomen, en met zijn hoed in de hand een beleefde buiging maakte.

„Dat is Pickwick, edelachtbare,“ antwoordde Grummer.

„Zeg eens, wat moet dat beteekenen, lomperd?“ zei Sam Weller, terwijl hij naar voren drong. „Neem mij niet kwalijk, mijnheer, maar die oude met zijn rooden neus zal nooit als ceremoniemeester aan den kost komen. Kijk, mijnheer,“ vervolgde hij, terwijl hij Grummer op zij stiet, en den burgemeester met koddige gemeenzaamheid aansprak: „dit is mijnheer Samuel Pickwick, en dat is mijnheer Tupman en dat mijnheer Snodgrass, en daar aan den anderen kant staat mijnheer Winkle, — allemaal fatsoenlijke lieden, mijnheer, die u uitmuntend zullen bevallen, als gij het genoeg hebt nader kennis met hen te maken. En daarom, mijnheer, hoe eerder gij die luitjes van u eens voor een paar maanden naar den tredmolen zendt, des te eerder zullen wij goede vrienden met elkaar worden. Eerst het werk en dan het plezier, zooals Richard de Derde zei, toen hij in den Tower den anderen koning doodstak, voordat hij de kleine kinderen smoorde.“

Nadat hij deze toespraak beëindigd had, streek Weller met zijn mouw zijn hoed op, en knikte vriendelijk tegen Jinks, die hem met onbeschrijfelijke ontzetting had aangehoord.

„Wie is die man, Grummer?“ vroeg de burgemeester.

„Een zeer gevaarlijk individu, edelachtbare,“ antwoordde Grummer. „Hij heeft de gevangenen willen ontzetten en is ons te lijf gegaan; daarom hebben wij hem gearresteerd en hierheen gebracht.“

„Daar hebt gij goed aan gedaan,“ zei de burgemeester. „Het is maar al te duidelijk, dat hij een gevaarlijke schobbejak is.“

„Hij is mijn bediende, mijnheer,“ viel Pickwick vol gramschap hierop in.

„Zoo, uw bediende? Zoo, zoo!“ zei Nupkins. „Een samenzwering dus, om met de wet een loopje te nemen en haar dienaren te vermoorden. De bediende van Pickwick! Teeken dat aan, mijnheer Jinks.“

Jinks gehoorzaamde.

„En hoe heet gij, kerel?” bulderde Nupkins.

„Weller,” antwoordde Sam.

„Een heel geschikte naam voor de gevangenislijst van Newgate,” zei Nupkins.

Dit was een grap, en bijgevolg hieven Jinks, Grummer, Dubbley, Muzzle en al de buitengewone constables een schaterend gelach aan.

„Teeken zijn naam op, mijnheer Jinks,” zei de burgemeester.

„Twee l's, oude jongen,” zei Sam.

Hier begon een ongelukkige buitengewone constable wederom te lachen, waarop de burgemeester dreigde hem dadelijk te zullen laten arresteeren. Het is in zulke omstandigheden zeer gevaarlijk, om den verkeerde te lachen.

„Waar woont gij?” vroeg de burgemeester.

„Waar ik plaats kan vinden,” antwoordde Sam.

„Teeken dat aan, mijnheer Jinks,” zei Nupkins, die zijn woede bijna niet langer kon bedwingen.

„Zet er een dikken streep onder,” zei Sam.

„Hij is een landlooper, mijnheer Jinks,” zei de burgemeester. „Volgens zijn eigen bekentenis is hij een landlooper; niet waar, mijnheer Jinks?”

„Zeker, mijnheer.”

„Dan zal ik hem als zoodanig in hechtenis houden,” zei Nupkins.

„Dat schijnt hier al heel aardig toe te gaan met de gerechtigheid,” bromde Sam. „Als ik wat te zeggen had, zou ik allen vrederechters verbieden, zelf domme streken te begaan, waarvoor zij anderen in hechtenis laten nemen.”

Over dezen schimpscheut begon weer een van de buitengewone constables te lachen, en zette daarop zulk een bovennatuurlijk ernstig gezicht, dat de burgemeester hem terstond ontdekte.

„Grummer!” zei Nupkins, die bloedrood werd van kwaadheid; „hoe durft gij zulk een gemeenen deugniet, als die kerel, tot buitengewoon constable aan te stellen? Hoe durft gij zoo iets te doen?”

„Het spijt mij van harte, edelachtbare,” stotterde Grummer.

„Spijten?” riep de woedende burgemeester uit. „Ik zal er voor zorgen, dat zulk een schandelijk plichtverzuim u heugen zal! Ik zal u tot voorbeeld stellen. Grummer, neem dien kerel zijn staf af. Hij is dronken.”

„Ik ben niet dronken, edelachtbare,” zei de man.

„Gij zijt wel dronken,” hernam de burge-

meester. „Hoe durft gij zeggen, dat gij niet dronken zijt, als ik zeg dat gij het wel zijt? — Ruikt hij niet naar brandewijn, Grummer?”

„IJselijk, edelachtbare,” antwoordde Grummer.

„Ik wist wel, dat ik gelijk had,” zei Nupkins. „Toen hij de kamer inkwam kon ik het hem al aanzien, dat hij dronken was. Hebt gij het ook niet opgemerkt, mijnheer Jinks?”

„Zeker, mijnheer,” antwoordde Jinks.

„Ik heb vanmorgen nog geen druppel sterken drank gebruikt,” zei de man, die inderdaad zoo nuchter was als iemand maar zijn kon.

„Hoe durft gij zoo te liegen, kerel?” bulderde Nupkins. „Ziet gij niet, dat hij dronken is, mijnheer Jinks?”

„Zeker, mijnheer,” antwoordde Jinks.

„Mijnheer Jinks,” zei Nupkins. „Ik zal hem wegens verzet tegen de overheid in hechtenis laten nemen. Maak het bevelschrift gereed, mijnheer Jinks.”

En de ongelukkige constable zou zeker achter de traliën zijn gekomen, indien Jinks, die de raadsman van den burgemeester was, en een paar jaren op een notaris-kantoor had doorgebracht, zijn meester niet had ingefluisterd, dat hij vreesde, dat het niet gaan zou. De burgemeester hield daarom een toespraak, waarin hij zei, dat hij, uit achting voor de familie van den schuldege, niets anders zou doen dan hem berispen en ontslaan. Dientengevolge werd de ongelukkige ongeveer een kwartier lang uitgescholden, en daarop weggezonden, en al de dienaren der gerechtigheid gaven door een eerbiedig gemompel hun bewondering voor de grootmoedigheid van den burgemeester te kennen.

„Laat Grummer nu den eed afleggen, mijnheer Jinks,” zei Nupkins.

Grummer legde dadelijk den eed af, en begon zijn verslag; maar daar hij uitweidingen scheen te willen maken, en Nupkins bedacht dat het bijna etenstijd was, bekortte de burgemeester het verhaal, door zijn constable eenige vragen te stellen, welke deze zooveel mogelijk met ja beantwoordde. Zoo liep het verhoor spoedig ten einde, waaruit bleek, dat Weller zich aan twee gewelddadige aanvallen, Winkle aan een klap en Snodgrass aan een dreigement had schuldig gemaakt. En toen dit alles ten genoee van den burgemeester was afge-loopen, begon deze met Jinks te fluisteren. Het overleg duurde ongeveer tien minuten. Jinks ging weer naar het eind van de tafel, en de burgemeester wilde, nadat hij een

paar malen gekucht had, juist een toespraak beginnen, toen Pickwick tusschenbeide kwam.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer, dat ik u in de rede val,” zei Pickwick; „maar voordat gij op grond van de verklaringen, die ik zooveel heb aangehoord, tot eenige uitspraak of eenigen maatregel overgaat, moet ik aanspraak maken op mijn recht om gehoord te worden, voor zoover de zaak mij persoonlijk betreft.”

„Houd uw mond, mijnheer,” antwoordde de burgemeester barsch.

„Ik ben genoodzaakt mij te onderwerpen...” begon Pickwick.

„Houd uw mond, mijnheer,” herhaalde Nupkins; „of ik zal een constable bevelen u te verwijderen.”

„Gij kunt uw constables bevelen wat gij verkiest, mijnheer,” hernam Pickwick; „en uit het staaltje, dat ik gezien heb van de manier waarop gij hen onder bedwang houdt, twijfel ik niet, of zij zullen alles doen wat gij hun beveelt; maar ik zal blijven aandringen op mijn recht om gehoord te worden, tot men mij met geweld tot zwijgen brengt.”

„Pickwick en het recht boven alles!” riep Sam hardop uit.

„Houd u stil, Sam,” zei Pickwick.

„Zoo stil als een trommel met een gat er in, mijnheer,” hernam Sam.

Nupkins staarde Pickwick aan, vol verbazing over zijn ongehoorde vermetelheid, en wilde, naar het scheen, juist een heftig antwoord geven, toen Jinks hem aan zijn mouw trok, en hem iets in het oor fluisterde. De burgemeester antwoordde op zachten toon; daarna werd er weer een poos gefluisterd. Het was duidelijk, dat Jinks den burgemeester waarschuwde, voorzichtig te zijn. Eindelijk verdwde Nupkins zoo goed hij kon — en dat was tamelijk slecht — zijn ongeduld en tegenzin om verder naar iets te luisteren, wendde zich tot Pickwick, en vroeg bits: „Wat hebt gij te zeggen?”

„Vooreerst,” zei Pickwick, terwijl hij door zijn bril een blik wierp, die zelfs Nupkins bedremmeld maakte, „vooreerst verlang ik te weten, waarom ik en mijn vriend hier zijn gebracht.”

„Moet ik hem dat zeggen?” fluisterde de burgemeester tot Jinks.

„Dat zou wel het beste zijn, mijnheer,” fluisterde deze terug.

„Men is onder eede bij mij komen aangeven,” zei de burgemeester, „dat gij een duel wilt houden, en dat die andere, Tupman, daarbij uw helper en medestander is.

Daarom — niet waar, Jinks?”

„Zeker, mijnheer.”

„Daarom heb ik u beiden gedagvaard — zoo is het immers, mijnheer Jinks?”

„Zeker, mijnheer.”

„Om — om — wat Jinks?” zei de burgemeester driftig.

„Om borgtocht te stellen, mijnheer.”

„Ja; daarom heb ik u gedagvaard — zooals ik juist wilde zeggen, toen mijn klerk mij in de rede viel — om borgtocht te stellen.”

„Voldoenden borgtocht,” fluisterde Jinks.

„Het moet een voldoende borgtocht zijn,” zei de burgemeester.

„Van inwoners der stad,” fluisterde Jinks.

„Van inwoners uit deze stad,” zei de burgemeester.

„Vijftig pond ieder,” fluisterde Jinks; „en natuurlijk gezeten burgers.”

„Ik moet twee borgtochten vorderen,” zei de burgemeester met groote deftigheid, „van vijftig pond ieder, en natuurlijk van gezeten burgers.”

„Maar, mijnheer,” zei Pickwick, die, evenals Tupman, zijn verbazing en verontwaardiging nauwelijks meer bedwingen kon, „wij zijn geheel en al vreemd in deze stad. Ik ben hier evenmin met gezeten burgers bekend, als ik het voornemen heb een duel te houden.”

„Dat dacht ik wel,” zei de burgemeester; „dat dacht ik wel — niet waar mijnheer Jinks?”

„Zeker, mijnheer.”

„Hebt gij nog iets te zeggen?” vroeg Nupkins.

Pickwick had nog zeer veel te zeggen, en zou dit zeker ook gedaan hebben, zonder dat het hem echter iets zou hebben geholpen, indien Sam hem op dat oogenblik niet aan zijn mouw had getrokken, en hij zich daarop niet zoodanig in een ernstig gesprek met zijn knecht had verdiept, dat hij de vraag van den burgemeester geheel vergat. Nupkins was er de man niet naar om tweemaal hetzelfde te vragen, en begon derhalve, onder de eerbiedige stilte der constables, dadelijk zijn vonnis uit te spreken. Weller werd veroordeeld tot een boete van twee pond voor zijn eersten, en een van drie pond voor zijn tweeden gewelddadigen aanval. Vervolgens werd Winkle met een pond, en Snodgrass met een pond beboet, en bovendien moesten zij een eed afleggen, dat zij ten opzichte van alle onderdanen van Zijne Majesteit, en in het bijzonder van zijn getrouwen dienaar, Daniël Grummer, den vrede zouden bewaren. Wat Pickwick en Tupman betrof,

was het reeds bepaald, dat zij onder borgtocht ontslagen konden worden.

Zoodra hij was uitgesproken, trad Pickwick, wiens gelaat thans weer door een goedhartigen glimlach werd opgeluisterd, naar hem toe, en zei:

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer, maar mag ik u verzoeken u een oogenblik afzonderlijk te spreken over iets, dat voor u zelf van bijzonder belang is?”

„Wat?” zei de burgemeester.

Pickwick herhaalde zijn verzoek.

„Dat is een zonderling verzoek,” zei Nupkins. „Een persoonlijk onderhoud?”

„Een persoonlijk onderhoud,” herhaalde Pickwick op vasten toon. „Maar daar ik het bericht, dat ik u wensch mede te deelen, gedeeltelijk aan mijn bediende te danken heb, zou ik gaarne zien, dat hij er bij tegenwoordig was.”

Nupkins, Jinks en al de constables keken elkaar verwonderd aan. Eensklaps verbleekte Nupkins. Zou misschien die Weller in een oogenblik van berouw, een geheime samenzwering tegen zijn leven aan het licht hebben gebracht? De gedachte was ijselijk. Hij was een openbaar persoon; en hij werd nog bleeker, toen hij aan Julius Caesar en Perceval dacht. De burgemeester keek Pickwick nog eens aan, en wenkte Jinks.

„Hoe denkt gij over dit verzoek, mijnheer Jinks?” prevelde Nupkins.

Jinks, die niet wist wat hij denken moest, en bang was om iets verkeerd te doen, glimlachte zeer dubbelzinnig en flauw, en schudde daarop langzaam zijn hoofd.

„Mijnheer Jinks,” zei de burgemeester deftig, „gij zijt een ezel.”

Op dit gezegde glimlachte Jinks weer, maar nog flauwer dan eerst, en schoof langzaam weer naar zijn eigen hoek terug.

Nupkins bedacht zich nog een oogenblik, gaf daarop Pickwick en Weller een teeken om hem te volgen, en bracht hen naar een vertrekje, dat uitkwam in de zaal, waar hij zitting had gehouden. Hier verzocht hij Pickwick naar het andere einde van het vertrek te gaan, en zei daarop — terwijl hij de kruk der half geopende deur in zijn hand hield, om bij het minste blijk van vijandelijkheid terstond de vlucht te kunnen nemen — dat hij gereed was om te hooren wat men hem te zeggen had.

„Ik zal maar dadelijk ter zake komen, mijnheer,” zei Pickwick. „Het is iets, dat u van nabij betreft. Ik heb alle reden om te gelooven, mijnheer, dat gij een schandelijke bedrieger onder uw dak huisvest.”

„Twee,” viel Sam hierop in; „in de heele

wereld vindt men de weerga niet van dien bruinrok, wat huilen en bedriegen betreft.”

„Sam,” zei Pickwick; „indien ik mij door dezen heer wil doen begrijpen, moet ik u verzoeken uw praatzucht te bedwingen.”

„Spijt mij, mijnheer,” hernam Samuel; „maar als ik aan dien Job denk, kan ik het niet nalaten de kraan eens even open te zetten.”

„In één woord, mijnheer,” zei Pickwick, „is het vermoeden van mijn knecht gegrond, dat een zekere kapitein Fitz-Marshall vrijen toegang heeft tot uw huis? — Ik vraag dit,” vervolgde hij, toen hij zag dat Nupkins op het punt was om uit te vallen, „omdat ik, in dit geval, weet, dat die man...”

„St, st!” zei Nupkins, terwijl hij de deur sloot. „Wat weet gij van hem?”

„Dat hij een eerloos fortuinzoeker is — een schurk; dat hij er een middel van bestaan van maakt om lichtgeloovigen op de schandelijkste en vermetelste wijze te bedriegen, mijnheer,” zei Pickwick, die door zijn eigen woorden in vuur geraakte.

„Goede hemel!” zei Nupkins, die bloedrood werd en dadelijk een geheel anderen toon aansloeg. „Mijnheer Pickwick, ga toch zitten, mijnheer. Dat meent gij toch niet in ernst? Kapitein Fitz-Marshall...”

„Noem hem maar geen kapitein,” zei Sam, „en ook geen Fitz-Marshall; hij is geen van beiden. Hij is een reizende komediant, en hij heet Jingle; en als er ooit een wolf in een bruin pak heeft rondgelopen, dan is het Job Trotter.”

„Het is maar al te waar, mijnheer,” zei Pickwick, als antwoord op een verbaasden blik van Nupkins, „en ik had geen andere reden om hier in de stad te komen, dan dat ik den kerel, over wien wij spreken, wilde ontmaskeren.”

Daarop deelde hij den van ontsteltenis verbijsterden Nupkins in het kort mee, aan welke gruwelen Jingle zich had schuldig gemaakt. Hij verhaalde, hoe hij den bedrieger had ontmoet, hoe de booswicht juffrouw Wardle had geschaakt, en daarna voor een som geld van haar had afgezien, en hoe hij eindelijk hem zelf midden in den nacht naar een kostschool had gelokt.

Dit verhaal deed Nupkins beurtelings rood en bleek worden. Hij had bij gelegenheid van een wedren met den kapitein kennis gemaakt. Opgetogen over zijn lange lijst van adellijke vrienden, zijn reisverhalen, en voorname manieren, hadden mevrouw Nupkins en haar dochter niet alleen kapitein Fitz-Marshall ontvangen, maar hem ook overal geïntroduceerd, en zoo dik-

wijls bij haar vriendinnen over hem gesproken, en met hem gepronkt, dat haar boezemvriendinnen, mevrouw Porkenham en haar dochters, van spijt en jaloezie dreigden te barsten. En nu zouden zij moeten hooren, dat hij een doodarme fortuinzoeker, een reizende komediant, een gemeene bedrieger was! Hemel, wat zouden de Porkenham's wel zeggen? Hoe zou mijnheer Sidney Porkenham zich opblazen, als hij vernam, dat hij voor zulk een mededinger had moeten plaats maken! Hoe zou Nupkins zelf, bij de eerstvolgende kwartaalvergadering, den ouden Porkenham onder de oogen durven komen? Welk een gevaarlijk gebruik zou zijn tegenpartij van dit voorval niet weten te maken, indien het wereldkundig werd!

„Maar,” zei Nupkins, terwijl, na een geruime poos stilzwijgen, zijn gelaat een weinig ophelderde, „maar, dit zijn toch nog geen bewijzen? Kapitein Fitz-Marshall is een man met een zeer innemend voorkomen — en het zou mij niet verwonderen, dat hij vele vijanden had. Waarmede kunt gij uw mededeelingen staven?”

„Laat hij mij maar eens onder de oogen komen,” zei Pickwick; „dat is al wat ik vraag en verlang. Laat hij mij en mijn vrienden onder de oogen komen, en gij zult geen verder bewijs noodig hebben.”

„Dat kan gemakkelijk geschieden,” zei Nupkins, „want hij komt vanavond hier. En dan zou het ook niet noodig zijn, dat de zaak wereldkundig werd, — om den jongenman zelf niet ongelukkig te maken, begrijpt gij? Ik zal evenwel tevoren mijn vrouw er over raadplegen. In ieder geval, mijnheer Pickwick, moeten wij eerst die rechtszaak afdoen, voordat wij iets anders ter hand nemen. Wees zoo goed met mij nog even naar de andere kamer te gaan.”

Zij gingen weer naar de gehoorzaal.

„Grummer,” zei de burgemeester met een forsche stem.

„Edelachtbare,” antwoordde Grummer, met den glimlach van een gunsteling.

„Geen familiariteit, mijnheer,” zei de burgemeester barsch. „Dat gelach is zeer ongepast. Ik verzeker u, dat gij zeer weinig reden hebt om te lachen. Was dat verslag, dat gij mij gedaan hebt, de zuivere waarheid?”

„Edelachtbare,” stotterde Grummer; „ik....”

„Aha! Gij wordt verlegen,” zei de burgemeester. „Mijnheer Jinks, ziet gij wel hoe verlegen hij wordt?”

„Zeker, mijnheer.”

„Grummer,” hervatte de burgemeester,

„laat mij uw verslag nog eens hooren. Maar wees gewaarschuwd, pas op! — Mijnheer Jinks, teeken zijn woorden aan.”

De ongelukkige Grummer trachtte zijn verslag te herhalen; maar door de ongeloovige blikken van Nupkins, en het ernstige gezicht van den schrijvende Jinks, geraakte hij, mede door zijn eigen verlegenheid en zijn neiging tot uitweidingen, binnen drie minuten zoozeer verward, dat hij zich zelf ieder oogenblik tegensprak, en Nupkins ronduit verklaarde, dat de kerel niet het minste geloof verdiende. De boeten werden derhalve kwijtgescholden, en Jinks had in een oogenblik een paar borgen bij de hand. Grummer, die eerst zulk een voorname rol had gespeeld, werd ten slotte met schande de kamer uitgezonden — als een levend voorbeeld van het onstandvastige der menschelijke grootheid en het wisselvallige van de gunst der aanzienlijken.

Mevrouw Nupkins was een statige dame met een rozen, gazen tulband en een licht-bruine pruik. Haar dochter bezat al den trots van haar mama zonder den tulband, en al haar boosaardigheid zonder haar pruik; en wanneer de gevolgen van deze twee beminnelijke eigenschappen moeder en dochter in eenige onaangenaamheden wikkelden, hetgeen niet zelden gebeurde, kwamen beiden hierin overeen, dat zij de schuld op de schouders van mijnheer Nupkins legden. Het was dus in het geheel niet vreemd, dat mevrouw Nupkins, toen haar man kwam mededeelen, wat hij van Pickwick vernomen had, zich plotseling herinnerde, dat zij zoo iets altijd verwacht en dikwijls voorspeld had, maar dat haar raad nooit werd opgevolgd — dat zij werkelijk niet wist, waarvoor haar man haar hield, en zoo voorts.

„De gedachte alleen,” zei juffrouw Nupkins, terwijl zij met moeite een zeer klein traantje uit haar oogen perste, „de gedachte alleen, dat men mij zoo voor den gek heeft gehouden, is genoeg om mij de tering te doen krijgen.”

„Dat hebt gij aan uw papa te danken,” zei mevrouw Nupkins tot haar dochter. „Hoe dikwijls heb ik hem verzocht, naar de familie van den kapitein te informeren? Hoe dikwijls heb ik bij hem aangedrongen, dat hij een beslissenden stap zou doen? Niemand zou het willen gelooven.”

„Maar, lieve vrouw,” zei Nupkins; „gij hebt immers zelf gezegd, dat gij zeer op den kapitein gesteld waart; gij hebt hem telkens hier gevraagd, en hem overal geïntroduceerd.”

„Dacht ik het niet, Henriëtte?” zei me-

vrouw Nupkins op een toon, alsof haar het grootste onrecht werd aangedaan. „Heb ik niet vooruit gezegd, dat uw papa mij van alles de schuld zou geven? Heb ik het niet gezegd?” Hier begon zij te snikken.

„Ach, pa!” riep Henriëtte uit, en begon eveneens te snikken.

„Is het niet al te erg,” zei mevrouw Nupkins, „nu hij ons zooveel spot en schande heeft berokkend, dat hij mij nu nog verwijt, dat ik er de schuld van ben?”

„Hoe kunnen wij ons ooit weer in de wereld vertoonen!” zei Henriëtte.

„Hoe zullen wij de Porkenham's weer onder de oogen durven komen!” zei mevrouw Nupkins. „Maar wat bekommert uw papa zich daarom! Wat kan hem dat schelen!” Deze vreeselijke gedachte deed haar een stroom van tranen vergieten, en haar dochter volgde haar voorbeeld.

Mevrouw Nupkins bleef weenen, tot zij tijd had gehad over de zaak na te denken en tot het besluit te komen, dat zij niets beters zou kunnen doen, dan Pickwick en zijn vrienden verzoeken om te blijven tot de kapitein kwam, en Pickwick alsdan de gevraagde gelegenheid te geven. Indien het dan bleek, dat hij de waarheid had gesproken, kon men den kapitein de deur uitjagen, zonder dat men buitenshuis er iets van vernam; en den Porkenham's kon men gemakkelijk wijsmaken, dat kapitein Fitz-Marshall plotseling had moeten vertrekken, omdat hij, door den invloed van zijn familie, tot gouverneur-generaal van Sierra Leone, Saugur Point, of een van die andere gezonde streken was benoemd, waar het den Europeanen zoo goed bevalt, dat zij, wanneer zij er eenmaal gevestigd zijn, bijna nooit terugkomen.

Toen mevrouw Nupkins en haar dochter haar tranen hadden afgedroogd, was Nupkins blij, de zaak op de door zijn echtgenoot voorgestelde manier te kunnen regelen. Bijgevolg werden Pickwick en zijn vrienden, nadat zij de sporen van hun gevecht hadden afgewasschen, aan de dames voorgesteld, en zetten zich kort daarna aan tafel; terwijl Weller, dien de burgemeester, met zijn gewone schranderheid, thans voor den knapsten jongen van de wereld hield, aan de hoede van Muzzle werd toevertrouwd, met uitdrukkelijk bevel om hem mee naar beneden te nemen en hem goed te onthalen.

„Hoe gaat het u, mijnheer?” zei Muzzle, terwijl hij Weller de trap af naar de keuken bracht.

„Wel,” antwoordde Sam, „ik ben niet veel veranderd, sedert ik u een poosje ge-

leden zoo deftig achter uw meester zag staan.”

„Gij zult mij niet kwalijk nemen, dat ik toen niet veel op u lette,” hernam Muzzle. „Mijnheer had ons toen nog niet aan elkaar voorgesteld, begrijpt gij? Wat is hij machtig met u ingenomen, mijnheer Weller!”

„Ja,” zei Sam, „wat is hij een aardige snaak!”

„Niet waar?” hernam Muzzle.

„En zoo geestig!” zei Sam.

„En wat kan hij toespraken houden!” zei Muzzle. „Wat gaat dat vlot — niet waar?”

„Verwonderlijk,” zei Sam; „het eene woord schijnt het andere te verdringen. Men kan er haast niet wijs uit worden.”

„Daarin zit juist de kunst,” hernam Muzzle. „Pas op dat treetje, mijnheer Weller! De dames zouden schrikken, als gij kwaamt te vallen.”

„Hoeveel dames zijn er wel?” vroeg Sam.

„In de keuken maar twee,” antwoordde Muzzle. „Wij hebben nog een jongen en een meid, om het vuile werk te doen; maar die eten in het waschhuis.”

„Zoo, in het waschhuis?” zei Sam.

„Ja,” hernam Muzzle. „Toen zij pas hier kwamen, lieten wij hen bij ons aan tafel eten; maar dat ging niet. De meid heeft verschrikkelijk slechte manieren, en de jongen smakt zoo hard als hij eet, dat wij het onmogelijk bij hem konden uithouden. Hierheen, mijnheer, als 't u belieft; hierheen.” En hij opende met een beleefde buiging de deur van de keuken.

„Mary,” zei Muzzle tot het aardige dienstmeisje, „dit is mijnheer Weller. Mijnheer heeft hem hier bij ons gezonden, en gezegd, dat wij moeten maken, dat hij tevreden is.”

„Mijnheer weet wel wat hij doet, en heeft mij niet verkeerd gezonden,” zei Sam, terwijl hij Mary met bewondering aanstaarde. „Als ik hier woonde zou ik altijd tevreden zijn, als ik maar bij Mary mocht blijven.”

„Och, mijnheer Weller!” zei Mary blozend.

„Wel, heb ik ooit!” riep Sara de keukenmeid uit.

„Hemel, ik had u niet gezien, Sara,” stotterde Muzzle. „Mijnheer Weller, mag ik u voorstellen?”

„Hoe gaat het u, mejuffrouw?” zei Weller. „Ik ben blij, dat ik u zie, en hoop, dat wij maar lang kennis aan elkaar mogen houden, zooals de man zei, die een bankbriefje gevonden had.”

Toen de plechtigheid der voorstelling was afgelopen en Mary en de keukenmeid

SAM WELLER IN DE KEUKEN

genoeg hadden gelachen en gebloed, zette het viertal zich aan tafel. Weller's spraakzaamheid en gemakkelijke manieren oefenden op zijn nieuwe vrienden zulk een onweerstaanbaren invloed uit, dat zij, voordat de maaltijd nog half was afgelopen, op den vertrouwelijksten voet met elkaar omgingen, en Weller een omstandig verhaal deed van al de schelmstukken van Job Trotter.

„Ik heb dien Job nooit mogen lijden,”

en de keukenmeid begon te lachen en zei, dat het niet waar was.

„Gij hebt mij geen glas gegeven,” zei Mary.

„Drink met mij, meisjelief,” zei Sam. „Zet uw lipjes aan dit glas, dan kan ik u een kus geven uit de tweede hand.”

„Foei, schaam u, mijnheer Weller!” zei Mary.

„Daar steekt toch geen kwaad in? Dat is heel natuurlijk; niet waar, Sara?”

DE DEUR VAN DE KEUKEN WERD GEOPEND EN JOB TROTTER TRAD BINNEN.

zei Mary.

„Dat moogt gij ook niet, meisjelief!” zei Sam.

„Waarom niet?” vroeg Mary.

„Omdat leelijkheid en bedrog nooit iets te maken mogen hebben met schoonheid en deugd,” antwoordde Sam. „Niet waar, mijnheer Muzzle?”

„Gij hebt volkomen gelijk,” antwoordde deze.

Mary begon te lachen en zei, dat de keukenmeid haar aan het lachen had gemaakt;

„Vraag mij maar niets, deugniet!” antwoordde de keukenmeid, gillend van pret.

Te midden van al deze vroolijkheid, hoorde men aan de tuinpoort schellen, en de jongen, die in het waschhuis at, ging opendoen. Weller was op het toppunt van zijn beleefdheid voor het aardige kamer-meisje, Muzzle hield zich bezig met op te dienen, en de keukenmeid had juist opgehouden met lachen, om een grooten hap in haar mond te steken, toen de deur van de keuken geopend werd en Job Trotter

binnentrad.

Wij zeggen daar, dat Job binnentrad; maar deze mededeeling wordt niet door onze gewone nauwkeurigheid gedekt. De deur ging open en Trotter werd zichtbaar. Hij zou binnengetreden zijn, en was op het punt om dit te doen, toen hij Weller in het oog kreeg, een paar schreden achteruit deinsde, en als versteend van verbazing en schrik het onverwachte tooneel bleef aanstaren.

„Daar is hij!” zei Sam, vlug opspringend. „Wij waren juist over u aan het praten. Hoe gaat het? Waar zijt gij zoolang gebleven? Kom binnen!” Dit zeggende greep hij den lijdzamen Job bij zijn kraag en trok hem de deur in, die hij vervolgens sloot, en waarvan hij den sleutel aan Muzzle ter hand stelde.

„Dat is heel grappig,” riep Sam. „Denk eens aan! Boven heeft mijn meester de eer den uwen te ontmoeten, en intusschen hebben wij het plezier u hier beneden te hebben. Hoe gaat het met uw vrijerij, en met den komenijswinkel? Wat ben ik blij, dat ik u zie, en wat ziet gij er vergenoegd uit! — Niet waar, mijnheer Muzzle?”

„Dat vind ik ook,” zei Muzzle.

„Hij is zoo blij dat hij mij ziet,” zei Sam. „Kom, ga zitten, ga zitten!”

Trotter liet zich geduldig op een stoel bij den haard duwen. Hij staarde met zijn kleine oogen eerst Weller en vervolgens Muzzle aan, maar sprak geen woord.

„Nu,” zei Sam, „zou ik u, in het bijzijn van deze dames, wel eens willen vragen, of gij u zelf niet den fatsoenlijksten heer vindt, die ooit met een bonten zakdoek en een gezangboekje in zijn zak heeft rondgelopen.”

„En die ooit met een keukenmeid zou willen trouwen,” riep Sara met verontwaardiging uit. „Die smeerlap!”

„En naderhand een komenijswinkel opzetten!” zei Mary.

„Wil ik u eens wat zeggen?” begon Muzzle, wien deze twee laatste gezegden de gal deden overloopen, op een plechtigen toon. „Deze dame (hier wees hij op de keukenmeid) is mijn beminde, en wanneer gij het waagt, mijnheer, er over te praten, met haar een komenijswinkel op te zetten, beleedigt gij mij ten zeerste — begrijpt gij, mijnheer?”

Muzzle, die, evenals zijn meester, een hoogen dunk over zijn eigen welsprekendheid had, zweeg hier stil, en wachtte op een antwoord, maar toen Job ook zweeg, vervolgde hij: „Het kan nog wel een poosje duren, mijnheer, voor men u boven roept,

omdat mijn meester juist bezig is met uw meester af te rekenen; gij hebt dus tijd een woordje met mij te spreken — verstaat gij dat, mijnheer?” Muzzle wachtte wederom op een antwoord en wederom stelde Job hem teleur. „Het spijt mij,” vervolgde Muzzle, „dat ik mij in het bijzijn van dames nader moet verklaren, maar de nood zal mij verontschuldigen. De achterkeuken is leeg, mijnheer! Als gij met mij daar naar toe wilt gaan, kunnen wij elkaar onderhanden nemen, tot er gescheld wordt. Mijnheer Weller zal toezien dat alles eerlijk toegaat. Volg mij, mijnheer!” Dit zeggende ging hij naar de deur, en begon, om geen tijd te verliezen, onderweg zijn jas uit te trekken.

Nauwelijks had de keukenmeid de laatste woorden van deze bloeddorstige uitdaging gehoord, of zij gaf een rauwen gil, vloog op Job af, die juist van zijn stoel opstond, en zette, met al de kracht van een opgewonden vrouw, de nagels van haar hand in zijn breed, plat gezicht, terwijl zij hem met de andere genoeg haren uitplukte, om er zes dozijn ringen van te laten maken. Nadat zij, met al den ijver, welken haar teedere liefde voor Muzzle haar inboezemde, deze heldendaad had verricht, trad zij wankelend terug, en, daar zij een heel teergevoelig hart had, viel zij op haar stoel in zwijm.

Op dit oogenblik werd er gescheld.

„Dat is voor u, Job Trotter,” zei Sam, en zonder Trotter tijd te laten om een woord te spreken, of het bloed af te wischen, dat uit de schrammen vloeide, welke de thans bewusteloze dame over zijn gezicht had getrokken, greep hij hem bij den eenen arm, terwijl Muzzle hem bij den anderen vatte; en zoo werd Job half voortgeduwd, half voortgesleept, de trap op naar de voorkamer gebracht.

Hier aanschouwde men een treffend tooneel. Alfred Jingle, alias kapitein Fitz-Marshall, stond bij de deur, met zijn hoed in de hand en een glimlach op zijn gelaat, zonder eenige aandoening over zijn hoogst onaangename toestand aan den dag te leggen. Tegenover hem stond Pickwick, die zonder twijfel een ernstige zedenpreek had gehouden; want hij had de linkerhand onder een pand van zijn rok, en zijn rechterhand uitgestrekt in de lucht, hetgeen zijn gebruikelijke houding was, wanneer hij een deftige toespraak hield. Op eenigen afstand stond Tupman, uit wiens trekken de grootste verontwaardiging sprak, en die door zijn twee jongere vrienden zorgvuldig werd vastgehouden; en aan het einde van

het vertrek zag men mijnheer, mevrouw en de jongeuffrouw Nupkins, wier blikken evenveel trotsche gramschap als verdrietige spijt te kennen gaven.

„Wat weerhoudt mij,” zei Nupkins met rechterlijke deftigheid, „wat weerhoudt mij, om deze lieden als bedriegers en oplichters in hechtenis te laten nemen? Het is een dwaze barmhartigheid. Wat weerhoudt mij?”

„Trots, goede vriend, trots,” antwoordde Jingle zeer op zijn gemak. „Het zou niet gaan — deugt niet — een kapitein in de val, niet waar? — een dochter aan den man — en nu gefopt — het praatje van de stad — dat om alles ter wereld niet — zou een mal figuur slaan — erg mal.”

„Ellendeling!” zei mevrouw Nupkins; „wij verachten uw laaghartige aantijgingen!”

„Ik heb hem altijd al gehaat,” zei Henriëtte.

„Natuurlijk, natuurlijk,” hervatte Jingle. „Een groote jonge man — vorige beminde — Sidney Porkenham — wel rijk, maar niet zoo rijk als de kapitein, niet waar? — hij moest het veld ruimen — de kapitein boven alles — niemand zoo gezien als de kapitein — alle meisjes het hoofd op hol — niet waar, Job?”

Hier begon Jingle hartelijk te lachen; en Job grinnikte insgelijks, terwijl hij zich vergenoegd in de handen wreef; het was het eerste geluid dat men, sedert hij in het huis was gekomen, van hem hoorde.

„Nupkins,” zei mevrouw, „dit gesprek is niet geschikt voor de ooren der bedienden. Laat die ellendingen wegbrengen.”

„Terstond, lieve vrouw,” zei Nupkins. „Muzzle!”

„Mijnheer,” zei Muzzle.

„Doe de voordeur open.”

„Als 't u belieft, mijnheer.”

„Vertrek uit mijn huis!” zei Nupkins, terwijl hij deftig zijn arm uitstreckte.

Jingle glimlachte en ging naar de deur.

„Blijf!” zei Pickwick.

Jingle keerde zich om.

„Ik had een veel heviger wraak kunnen nemen over de behandeling, die gij en uw huichelachtige vriend mij hebt aangedaan.”

Hier maakte Job een zeer beleefde buiging, en legde zijn hand op zijn hart.

„Ik zeg,” zei Pickwick, die driftig begon te worden, „dat ik een veel heviger wraak had kunnen nemen; maar ik vergenoeg mij met u te ontmaskeren, hetgeen ik als mijn plicht jegens de maatschappij beschouw. Dit is een welwillendheid, mijnheer, welke ik hoop, dat gij niet zult vergeten.”

Toen Pickwick zoover gekomen was, hield Job met koddigen ernst zijn hand achter zijn oor, als vreesde hij een woord van deze toespraak te zullen verliezen.

„Ik heb er nog slechts aan toe te voegen, mijnheer,” vervolgde Pickwick, die thans geweldig kwaad werd, „dat ik u voor een schelm houd — voor een — een schurk; erger dan ik ooit gezien of waar ik ooit van gehoord heb, behalve dien schijnheiligen schobbejak met zijn bruinen rok.”

„Ha, ha!” zei Jingle. „Een goede kerel, die Pickwick — vol courage voor zoo'n ouden man — maar moet u niet driftig maken — zeer ongezond. — Nu, vaarwel, tot weerziens! — houd u maar goed. — Kom, Job!”

Met deze woorden zette Jingle luchtig zijn hoed op, en stapte de kamer uit. Job bleef nog staan, keek om zich heen, glimlachte, maakte toen een spottende buiging voor Pickwick, wierp Sam een blik toe, welks tergende onbeschaamdheid zich niet laat beschrijven, en volgde zijn achterswaardigen meester.

„Blijf hier, Sam!” zei Pickwick, toen deze Job wilde volgen.

Sam scheen te aarzelen.

„Blijf hier!” herhaalde Pickwick.

„Mag ik dien Job in den tuin niet wat klop geven?” zei Sam.

„Neen,” antwoordde Pickwick.

„Mag ik hem dan de deur niet uitschoppen?” vroeg Weller.

„Volstrekt niet,” antwoordde Pickwick.

Voor de eerste maal, sedert hij in zijn tegenwoordigen dienst was, zette Weller een onvergenoegd gezicht. Maar terstond hielden zijn trekken weer op; want de listige Muzzle had zich achter de deur geplaatst, en door het juiste oogenblik waar te nemen om te voorschijn te schieten, gelukte het hem Jingle en zijn knecht omver te loopen, zoodat zij de trap aftuimelden en beneden zeer onzacht op de stekelige aloë's terechtkwamen.

„Nu ik mijn plicht vervuld heb, mijnheer,” zei Pickwick, zich tot Nupkins wendend, „zal ik met mijn vrienden u vaarwel zeggen. Terwijl wij u danken voor uw gastvrij onthaal, moet ik u tegelijk uit ons aller naam verzekeren, dat wij het niet zouden hebben aangenomen, of ons op deze wijze uit onze voorafgaande moeilijkheid hebben willen redden, indien een diep gevoel van onzen plicht ons niet daartoe had genoopt. Wij keeren morgen naar Londen terug. Uw geheim is bij ons veilig.”

Na op deze wijze te hebben geprotesteerd tegen de behandeling, die zij des

morgens hadden ondervonden, maakte Pickwick een diepe buiging voor de dames, en verliet, in weerwil van de uitnodiging om nog wat te blijven, met zijn vrienden het vertrek.

„Zet uw hoed op, Sam,” zei Pickwick.

„Die ligt beneden, mijnheer,” zei Weller, en sprong de trap af om hem te halen.

Nu wilde het toeval, dat er niemand in de keuken was dan het bevallige dienstmeisje; en daar de hoed van Sam was weggeraakt, moest hij dien zoeken, en Mary lichtte hem daarbij bij. Zij zochten overal, en de hulpvaardige Mary, wie het speet, dat zij den hoed niet vinden kon, ging op haar knieën liggen, om onder een hoop dingen te zoeken, die in een hoek achter de deur lagen. Het was een wonderlijke, scheeve hoek. Men kon er niet inkomen, of men moest eerst de deur goed dichtdoen.

„Hier is hij,” zei Mary. „Is hij dat niet?”

„Laat mij eens zien,” zei Sam.

Mary had de kaars op den grond gezet; en daar deze zeer flauw brandde, moest Sam insgelijks op zijn knieën gaan liggen, voor hij kon zien of het zijn hoed was of niet. De hoek was bijzonder nauw, en daardoor — de schuld lag aan niemand anders dan aan den man, die het huis had gebouwd — kwamen Sam en het bevallige dienstmeisje noodzakelijk zeer dicht bij elkaar.

„Ja, dat is hij,” zei Sam. „Goedennacht!”

„Goedennacht!” zei het bevallige dienstmeisje.

„Tot weerziens!” zei Sam, en daarbij liet hij den hoed weer vallen, die met zooveel moeite gevonden was.

„Wat zijt gij toch lomp,” zei Mary. „Gij zult hem weer laten vallen, als gij niet oppast.” En opdat Sam den hoed niet weer zou laten vallen, zette zij hem zelf op zijn hoofd.

Misschien zag het gezichtje van Mary er nog bevalliger uit, toen het zoo vlak voor dat van Sam kwam, of misschien gebeurde het bij toeval, doordat zij zoo dicht bij elkaar waren, — dat is onzeker; maar zeker is het, dat Sam haar een kus gaf.

„Zoudt gij soms willen zeggen, dat gij dat niet met opzet deedt?” zei Mary blozend.

„Waarlijk niet,” zei Sam. „Maar nu doe ik het wel met opzet,” en daarmee gaf hij haar nog een kus.

„Sam!” riep Pickwick over de leuning van de trap.

„Daar ben ik al, mijnheer,” zei Sam, terwijl hij de trap opsprong.

„Waar blijft gij toch zoolang?” vroeg Pickwick.

„Er was iets achter de deur, mijnheer,” antwoordde Sam, „dat maakte dat ik die niet open kon krijgen.”

En zoo eindigde het eerste hoofdstuk van Sam Weller's liefde.

HOOFDSTUK XXVI.

Bevattende een kort verslag van den verderen loop der procedure van Bardell contra Pickwick.

Nadat Pickwick, door Jingle te ontmaskeren, het voornaamste doel van zijn tocht had bereikt, besloot hij terstond naar Londen terug te keeren, ten einde zich te vergewissen, welke maatregelen de heeren Dodson en Fogg intusschen tegen hem hadden genomen. Dientengevolge aanvaardde hij den volgenden morgen met zijn drie vrienden en zijn knecht de terugreis, en had het genoegen nog denzelfden dag gezond en wel de hoofdstad te bereiken.

Hier namen de vrienden voor een korte poos afscheid van elkander. Tupman, Winkle en Snodgrass begaven zich ieder naar zijn woning om de noodige voorbereidingen te maken voor hun aanstaande reis naar Dingley-Dell, terwijl Pickwick voorloopig een kamer betrok in het bekende, goede, ouderwetsche logement „De Witte Arend”.

Pickwick had zijn middagmaal gebruikt, zijn tweede kan porter geledigd, zijn zijden zakdoek over zijn hoofd gelegd, zijn voeten op het hardijzer gezet, en zich achterover in zijn leuningstoel laten zakken, toen Sam Weller binnentrad, en hem in zijn vreedzame overpeinzingen stoorde.

„Sam,” zei Pickwick, „ik dacht er juist aan, dat er nog allerlei dingen van mij bij juffrouw Bardell, in Goswell-street zijn blijven liggen. Die dienden wel gehaald te worden, voor ik weer de stad uit ga.”

„Best mijnheer,” zei Sam.

„Ik zou ze voorloopig wel bij mijnheer Tupman kunnen laten brengen,” zei Pickwick; „maar ze moeten eerst bij elkaar gezocht en ingepakt worden. Gij moest eens naar Goswell-street gaan en dat in orde brengen.”

„Nu terstond, mijnheer?” vroeg Sam.

„Ja,” antwoordde Pickwick. „Maar wacht eens, er is nog huur te betalen,” vervolgde hij, terwijl hij zijn beurs te voorschijn haalde. „Het kwartaal is wel eerst

met Kerstmis om, maar ik wil er van af zijn. Ik moet een maand vooruit de kamers opzeggen. Hier is een briefje, waarmee ik dat doe. Geef dat maar aan juffrouw Bardell, en zeg haar, dat zij de kamers dadelijk te huur kan zetten."

"Goed, mijnheer," zei Weller. "Anders niets?"

"Neen, Sam! Anders niets."

Sam ging langzaam naar de deur, alsof hij nog iets verwachtte, opende die langzaam, stapte langzaam naar buiten, en had die langzaam weer dicht gedaan, maar nog niet geheel, toen Pickwick riep: "Sam!"

"Ja, mijnheer," zei Weller, die haastig terugkwam.

"Ik heb er niets op tegen, Sam, als gij eens tracht te onderzoeken, hoe juffrouw Bardell mij gezind is, en of het inderdaad waarschijnlijk is, dat zij dat schandelijke en ongegronde proces zal voortzetten. Ik zeg, dat ik er niets op tegen heb, indien gij er lust toe mocht gevoelen, Sam."

Sam knikte even, ten teken dat hij zijn meester begrepen had, en begaf zich op weg, terwijl Pickwick weer op zijn gemak ging zitten, om een dutje te doen.

Het was bijna negen uur, toen Sam Goswell-street bereikte. Er was licht op de bovenkamer, en op het gordijn zag men de schaduwen van twee vrouwenmutsen. Juffrouw Bardell had dus bezoek. Sam klopte aan, en na een tamelijk lang tijdsverloop, dat noodig was om een kaars aan te steken, hoorde Sam een paar kleine laarzen de trap afkomen en opende de jongeheer Bardell de deur.

"Zoo, mannetje," zei Sam, "hoe gaat het met je moeder?"

"Tamelijk goed," antwoordde de kleine Bardell, "en met mij ook."

"Wel, dat is gelukkig," hernam Samuel. "Ga haar maar eens zeggen, dat ik haar wil spreken, baasje."

De jongeheer Bardell zette zijn kaars op de onderste trede van de trap, en ging met zijn boodschap naar boven.

De twee mutsen, die op het gordijn waren afgeteekend, waren de hoofdsieraden van een paar goede vriendinnen van juffrouw Bardell, die eens even waren aangekomen om een kopje thee te drinken en een warm soupetje te gebruiken, dat uit gebraden varkenskluijjes en geroosterde kaas zou bestaan, die op de kachel werden gereedgemaakt. Juffrouw Bardell zat zeer genoeglijk met deze vriendinnen te keuvelen, toen haar zoontje met zijn boodschap binnenkwam.

"De knecht van mijnheer Pickwick?" zei

juffrouw Bardell verbleekend.

"Wel lieve tijd!" zei juffrouw Cluppins.

"Ik zou het niet geloofd hebben, als ik er niet zelf bij was," zei juffrouw Sanders.

Juffrouw Cluppins was een klein, mager, levendig en druk vrouwtje, en juffrouw Sanders een groot, dik personage, beide trouwe vriendinnen van juffrouw Bardell.

De boodschap was onverwacht en verrassend. Juffrouw Bardell was er door in de war, en wist niet, of zij, onder de bestaande omstandigheden, wel op een andere wijze eenige gemeenschap met den knecht van mijnheer Pickwick hebben mocht, dan door tusschenkomst van de heeren Dodson en Fogg. In dezen staat van twijfel was natuurlijk het eerste wat haar te doen stond, den kleinen jongen een klap te geven, omdat hij Sam had opengedaan. Dit gebeurde dan ook, en de knaap begon erbarmelijk te schreeuwen.

"Wil je wel eens stil zijn, stoute jongen!" zei juffrouw Sanders.

"Je moeder heeft al verdriet genoeg; jij hoeft dat heusch niet nog erger te maken," zei juffrouw Cluppins medelijdend.

Deze opmerking bracht den jongenheer alleen nog maar harder aan het schreeuwen.

"Wat zal ik doen?" zei juffrouw Bardell.

"Ik geloof, dat gij hem maar te woord moest staan," zei juffrouw Cluppins; "maar in geen geval zonder getuige."

"Ik geloof, dat de wet altijd twee getuigen bij zoo iets voorschrijft," zei juffrouw Sanders, die, evenals de andere vriendin, van nieuwsgierigheid brandde.

"Misschien zou het het beste zijn, dat ik hem maar hier liet komen," zei juffrouw Bardell.

"Dat zou het vast," zei juffrouw Cluppins snel. "Kom maar boven, vriend, maar doe eerst de voordeur dicht."

Weller gehoorzaamde terstond, en zodra hij in de kamer was, begon hij aldus zijn komst te verklaren:

"Spijt mij machtig, als ik u eenigszins hinder, juffrouw, zooals de inbreker zei, toen hij de oude dame op het vuur legde; maar mijn meester is pas in de stad gekomen en gaat spoedig weer naar buiten; er is dus niets aan te doen, begrijpt u wel?"

"Het is waar, de jongeman heeft natuurlijk geen schuld aan wat zijn meester gedaan heeft," zei juffrouw Cluppins, die door het voorkomen en de uitdrukkingen van Weller zeer getroffen was.

"Zeker niet," zei juffrouw Sanders, die, naar haar angstige blikken op de pan te oordeelen, bij zich zelf berekende, hoe ver

de kluijjes wel zouden strekken, indien Sam ten eten werd gevraagd.

„De reden, waarom ik hier kom,” vervolgde Sam, zonder op deze gezegden acht te slaan, „is deze: ten eerste om u namens mijn meester de huur te komen opzeggen — hier hebt u zijn briefje. Ten tweede, om de huur te betalen — hier is het geld. Ten derde, om u te zeggen, dat zijn eigendommen moeten worden bijeengepakt en meegegeven, als hij er iemand om stuurt. En ten vierde, dat gij de kamers aan een ander kunt verhuren zoodra gij maar wilt. Dat is de heele historie.”

„Bij alles wat er is voorgevallen,” zei juffrouw Bardell, „heb ik altijd gezegd, en zal ik altijd blijven zeggen, dat mijnheer Pickwick zich altijd, behalve in één opzicht, als een fatsoenlijk man heeft gedragen. Hij betaalde altijd zoo prompt als de bank.” Dit zeggende, hield zij haar zakdook voor haar oogen, en ging de kamer uit, om een quitantie te halen.

Sam wist wel, dat, indien hij zich maar stilhield, de vrouwen zonder eenigen twijfel aan het praten zouden raken, en derhalve keek hij beurtelings naar de kluijjes, de kaas, den muur en de zoldering, zonder een woord te zeggen.

„Die arme vrouw,” zei juffrouw Cluppins.

„De stakkerd,” zei juffrouw Sanders.

Sam zei geen woord. Hij merkte, dat zij reeds op weg waren.

„Ik kan mijzelf niet inhouden,” zei juffrouw Cluppins, „als ik aan zulk een vreeselijke trouweloosheid denk. Ik zou niet gaarne iets zeggen, dat u zou kunnen hinderen, jongeman, maar uw meester is een ondiep, en dat zou ik hem in zijn gezicht zeggen, als hij hier was.”

„Dat zou ik graag willen bijwonen,” zei Sam.

„Gij ziet zelf, hoe zij het zich aantrekt. Zij doet den geheelen dag niets dan treuren, behalve als er uit menschlievendheid een paar vriendinnen komen om haar wat op te beuren,” vervolgde zij, met een blik op de kaas. „Het is verschrikkelijk!”

„Monsterlijk,” zei juffrouw Sanders.

„En uw meester is toch een man, die geld heeft, vriend,” vervolgde juffrouw Cluppins, zeer rad sprekend. „Voor de kosten behoefde hij heusch niet bang te zijn, als hij een vrouw nam. Hij heeft werkelijk niet den minsten schijn van verontschuldiging voor zijn gedrag. Waarom trouwt hij haar niet?”

„Ja,” zei Sam; „dat is juist de vraag.”

„Ik zou hem wel tot reden weten te brengen, als ik haar was,” hernam juffrouw

Cluppins. „Er is gelukkig nog recht in het land voor ons, arme vrouwen; en dat zal uw meester ondervinden, vriend, voor wij zes maanden verder zijn.”

Deze troostrijke gedachte deed haar gezicht weder opklaren, en zij knikte juffrouw Sanders glimlachend toe, die insgelijks glimlachte en knikte.

„Het proces gaat door; daar valt niet aan te twifelen,” dacht Sam bij zich zelf, toen juffrouw Bardell met de quitantie terugkwam.

„Hier is de quitantie, mijnheer Weller,” zei juffrouw Bardell, „en ik hoop, dat gij een kleinigheid gebruiken zult, al was het alleen maar terwille van de oude vriendschap.”

Sam begreep onmiddellijk, dat hij daar profijt van kon trekken en stemde toe. Juffrouw Bardell haalde uit een kast een zwarte flesch en een wijnglas te voorschijn en zoo groot was de verstrooiing, waarin zij door haar diepe zielesmart verkeerde, dat zij, na het glas voor Sam te hebben volgeschonken, nog drie glazen uit de kast haalde, en die insgelijks vol schonk.

„Heere, juffrouw Bardell,” zei juffrouw Cluppins; „kijk eens, wat gij daar doet.”

„Nu, dat is een mooie grap,” riep juffrouw Sanders uit.

„Och, mijn arme hoofd,” zei juffrouw Bardell met een glimlachje.

Sam begreep dit alles zeer goed, en zei daarop terstond, dat hij 's avonds nooit iets gebruikte als er geen dame met hem meedronk. Hierover werd hartelijk gelachen, en om hem zijn zin te geven, nam juffrouw Sanders een klein slokje, en toen Sam zei, dat ze zoo allemaal moesten doen, namen zij allen een slokje. Daarna deed de kleine juffrouw Cluppins het voorstel om te drinken op den goeden afloop van het proces en daarop ledigden de dames haar glazen en werden dadelijk zeer spraakzaam.

„Gij hebt zeker wel gehoord wat er gaande is, mijnheer Weller?” zei juffrouw Bardell.

„Ja, ik heb er iets van gehoord,” antwoordde Sam.

„Het is afschuwelijk, dat iemand zich op zulk een manier in opspraak moet laten brengen, mijnheer Weller,” zei juffrouw Bardell; „maar ik zie nu, dat er geen andere mogelijkheid is; en mijn advocaten, de heeren Dodson en Fogg, zeggen, dat wij zulke geduchte bewijzen hebben, dat wij het proces moeten winnen. Ik weet niet wat ik zou moeten beginnen, als ik het verloor, mijnheer Weller.”

Het denkbeeld alleen, dat juffrouw Bardell het proces zou kunnen verliezen, deed juffrouw Sanders zoo diep ontroeren, dat zij onmiddellijk haar glas weer moest vulen en uitdrinken; want zij voelde, zooals zij later zei, dat, indien zij geen tegenwoordigheid van geest had gehad om dit te doen, zij zeker zou zijn flauw gevallen.

„Wanneer zal de zaak voorkomen?” vroeg Sam.

„In Februari of Maart,” antwoordde juffrouw Bardell.

„Wat zullen er een massa getuigen moeten opkomen, niet waar?” zei juffrouw Cluppins.

„Dat zou ik denken,” zei juffrouw Sanders.

„Maar zij moet het winnen,” hernam juffrouw Cluppins.

„Ik hoop het,” zuchtte juffrouw Bardell.

„Er is geen twijfel aan,” zei juffrouw Sanders.

„Wel,” zei Sam, terwijl hij opstond en zijn glas neerzette, „al wat ik zeggen kan, is, dat ik er het beste van hoop.”

„Ik dank u, mijnheer Weller,” zei juffrouw Bardell aangedaan.

„En wat die Dodson en Fogg betreft,” zei Sam, „die zulke dingen uit speculatie doen, net als al die goede, brave lieden van hetzelfde beroep, die de menschen tegen elkaar ophitsen en hun klerken er op uitsturen om te zien of er onder hun kennissen en vrienden geen kleine twisten zijn, die tot een proces zouden kunnen leiden — al wat ik van hen zeggen kan, is, dat ik hoop, dat zij er voor krijgen zullen, wat ik hun gun.”

„O,” zei juffrouw Bardell zeer vergenoegd, „ik gun hun graag de belooning, die ieder menschlievend en edelmoedig hart hun toewenscht.”

„Daar zeg ik amen op,” hernam Samuel, „en ik ben er zeker van, dat ze daar erg vet en dik van zullen worden! Ik wensch u goedennacht, dames.”

Tot groote opluchting van juffrouw Sanders liet de gastvrouw Sam vertrekken, zonder over de kluijjes en de kaas te spreken, die kort daarop met smaak werden genuttigd.

Weller begaf zich weer naar „De Witte Arend”, en deed zijn meester een trouw verslag van alles wat hij bij zijn bezoek aan juffrouw Bardell omtrent de inzichten en handelwijze van de heeren Dodson en Fogg had opgemerkt. Bij een onderhoud met Perker, den volgenden dag, werden de berichten van Sam meer dan bevestigd; en Pickwick begon zich gereed te maken

voor een Kerstbezoek op „Manor-Farm”, met het aangename vooruitzicht, dat een eisch tot schadevergoeding wegens het niet nakomen van een trouwbelofte, te zijnen laste twee of drie maanden later voor het hof van Common-Pleas zou worden ingesteld, terwijl de eischeres niet alleen een toevallige samenloop van omstandigheden, maar ook de sluwheid van Dodson en Fogg in haar voordeel had.

HOOFDSTUK XXVII.

Samuel Weller doet een pelgrimstocht naar Dorking en bezoekt zijn stiefmoeder.

Daar er nog twee dagen moesten verlopen, voordat de Pickwickisten naar Dingley-Dell zouden vertrekken, zette Sam, die vroeg gegeten had, zich in een achterkamertje van „De Witte Arend” neder, om op zijn gemak te bedenken, hoe hij dien tijd op de beste wijze zou kunnen doorbrengen. Het was bijzonder mooi weer; en hij had nog geen tien minuten nagedacht, toen hem een vlaag van teerhartigheid en ouderliefde overviel, en het hem zoo levendig voor den geest kwam, dat hij zijn vader en zijn stiefmoeder eens behoorde op te zoeken, dat hij zich verwonderde hoe het mogelijk was, dat hij tot nog toe nooit aan dien plicht had gedacht. Vol ijver, om zijn verzuim zonder uitstel goed te maken, ging hij terstond de trap op naar zijn meester en vroeg hem verlof, om zijn loffelijk voorname te gaan volvoeren.

„Wel zeker, Sam, wel zeker,” zei Pickwick, wiens oogen glinsterden van genoegen over dit bewijs, dat zijn bediende een goed hart bezat. „Wel zeker, Sam.”

Weller maakte een dankbare buiging.

„Het verheugt mij te zien, dat gij uw kinderplicht zoo diep gevoelt, Sam,” zei Pickwick.

„Dat heb ik altijd gedaan, mijnheer,” zei Sam.

„Dat moet een aangename gedachte voor u zijn, Sam,” zei Pickwick goedkeurend.

„Jawel, mijnheer,” zei Sam. „Als ik iets van mijn vader hebben wilde, vroeg ik er altijd heel beleefd en vriendelijk om; en als hij het mij niet geven wou, nam ik het maar, uit vrees, dat ik anders iets kwaads zou doen, omdat ik het niet gekregen had. Op die manier heb ik hem veel verdriet bespaard, mijnheer.”

„Dat is niet precies wat ik bedoelde, Sam,” zei Pickwick, terwijl hij glimlachend

zijn hoofd schudde.

„Het was alles goed bedoeld, mijnheer,” hernam Samuel,” zooals de man zei, die van zijn vrouw wegliep, omdat zij niet gelukkig met hem scheen te zijn.”

„Gij kunt gaan, Sam,” zei Pickwick.

„Dank u, mijnheer,” zei Sam; hij maakte daarop een fraaie buiging, ging zich bijzonder netjes aankleeden, nam vervolgens een plaats op de diligence, en reed naar Dorking.

„De Markies van Granby” was in juffrouw Weller's tijd een herberg en uitspanning van de eerste klasse; het huis stond vlak aan den weg, en was juist groot genoeg om gemakkelijk, en klein genoeg om gezellig te zijn. Aan een ijzeren stang, die boven de deur uitstak, hing een groot bord, waarop men het bovenlijf geschilderd zag van een heer met een rood gezwollen gezicht, in een rooden rok met blauwe opslagen en met een blauwe streep, die de lucht moest verbeelden, boven zijn driekanten hoed. Het was het welgelijkend portret van den Markies van Granby, roemruchtiger nagedachtenis. Voor het venster van de gelagkamer stonden eenige geraniums en een rij helder uitziende brandewijn-flesschen. De open vensterluiken droegen verscheidene opschriften met vergulde letters, waarin de goede bedden en uitmuntende wijnen werden aangeprezen, terwijl de menigte boeren en stalknechts, die bij de staldeur en den paardentrog stonden, met reden deden vermoeden, dat het bier en de brandewijn hier insgelijks goed van kwaliteit waren. Toen Sam Weller van de diligence was geklommen, bleef hij een oogenblik staan, om met het oog van een ervaren reiziger op deze kleine teekenen van een bloeiende affaire te letten; en zeer tevreden met hetgeen hij zag, stapte hij vervolgens naar binnen.

„Wat moet je hebben?” riep een schelle vrouwenstem, zoodra Sam zijn hoofd binnen de deur stak.

Sam keek naar den kant, vanwaar hij de stem hoorde. Daar zag hij een vrouw, die er tamelijk gezet en doorvoed uitzag. Zij zat in de gelagkamer bij den haard, en was bezig het vuur aan te blazen, om het thee-water aan den kook te brengen. Zij was niet alleen, want aan de andere zijde van den haard, op een ouderwetschen stoel met een hoogen rug, zat een man met een kalen zwarten rok en een rug bijna zoo lang en recht als die van den stoel zelf.

Deze man, die terstond de volle aandacht van Sam tot zich trok, had een bleek, langwerpig gezicht, een donkerrooden neus, en

oogen, die aan een ratelslang deden denken, tamelijk schrander, maar ontwijfelbaar slecht. Hij droeg een korte broek en zwarte katoenen kousen, even vaal en kaal als zijn rok. De lange punten van zijn witte das hingen zeer slordig en onschilderachtig over zijn dicht toegeknoopte vest. Een paar handschoenen, een breedgerande hoed en een oude paraplu lagen naast hem op een stoel; en aan de zorgvuldigheid, waarmede deze voorwerpen daar waren neergelegd, kon men zien, dat de roodneus, wie hij ook zijn mocht, niet van plan was spoedig weer heen te gaan.

Om hem recht te doen, moeten wij zeggen, dat het zeer onverstandig van hem geweest zou zijn, indien hij zulk een voorname had gekoesterd; want naar allen schijn had hij een uitgebreiden kring van kennissen moeten bezitten, om redelijkerwijze te kunnen denken, dat hij ergens een betere rustplaats zou vinden dan hier. Het vuur begon juist vroolijk te branden en de ketel zacht te zingen. Op de tafel stond een blaadje met theegoed; een pan, waarin eenige sneden geroosterd brood in boter lagen te sissen, stond op het vuur, en de roodneus zelf was bezig door middel van een lange vork een groote snede op dezelfde smakelijke manier gereed te maken. Naast hem stond een dampend glas rumgrog; en telkens, wanneer hij zijn snee brood omhoog hield, om te zien of zij goed bruin werd, nam hij een slokje, en keek daarbij de juffrouw, die het vuur aanblies, glimlachend aan.

Sam verdiepte zich zoodanig in de aanschouwing van dit vreedzame tooneel, dat hij op de eerste vraag der gezette dame volstrekt geen acht sloeg. Niet voor zij die tweemaal, telkens met een schellere stem, had herhaald, viel het hem in, hoe ongemanierd zijn gedrag was.

„De baas thuis?” vroeg Sam, als antwoord op de vraag.

„Neen,” zei juffrouw Weller; want de lijvige dame was niemand anders dan de gewezen gade en eenige erfgenaam van den heer Clarke zaliger. „Neen, en ik verwacht hem ook niet.”

„Komt hij vandaag dan niet hier?” vroeg Sam.

„Misschien wel en misschien niet,” antwoordde juffrouw Weller, terwijl zij de snee brood boterde, die de roodneus juist van de vork had genomen. „Ik weet het niet, en wat meer is, het kan mij niet schelen ook. Bid maar intusschen, mijnheer Stiggins.”

De roodneus deed zulks, en viel daarna

gulzig op de snee brood aan.

Het voorkomen van den roodneus had Sam aanstonds doen vermoeden, dat hij de hulpprediker was, over wien zijn achtenswaardige vader had gesproken. Zoodra hij den man zag eten, hield alle twijfel op; en hij begreep, dat hij niet lang moest dralen, indien hij op een goede ontvangst wilde hopen. Hij stak dus dadelijk zijn arm over de onderdeur van de gelagkamer, schoof den grendel er af, en trad rustig binnen.

„Wel, moeder, hoe maakt u het?“, zei Sam.

„Ik geloof waarlijk, dat het een van de Weller's is,“ zei juffrouw Weller, terwijl zij Sam aankeek met een gezicht, dat alles behalve blijdschap te kennen gaf.

„Ik geloof het ook,“ zei de onverstoorebare Sam, „en ik hoop, dat de eerwaardige heer het mij niet kwalijk zal nemen, als ik zeg, dat ik wel zou willen, dat ik uw Weller was, moedertje.“

Dit was een dubbel compliment, hetwelk betekende, dat juffrouw Weller een zeer bevallige vrouw was, en dat Stiggins het voorkomen van een geestelijk heer bezat. Het maakte een zeer merkbaaren indruk, en Sam nam deze gelegenheid waar om zijn stiefmoeder een kus te geven.

„Loop rond!“ zei juffrouw Weller, terwijl zij hem van zich afstiet.

„Schaam u, jongeman,“ zei de heer met den rooden neus.

„Neem mij niet kwalijk, het was goed bedoeld,“ zei Sam. „Maar gij hebt gelijk; het is niet raadzaam als een stiefmoeder nog jong is en er zoo goed uitziet, niet waar, mijnheer?“

„Het is alles ijdelheid,“ zei Stiggins.

„Och ja,“ zuchtte juffrouw Weller, terwijl zij haar muts weer rechtzette.

Sam dacht bij zich zelf, dat zij gelijk hadden, maar zei niets.

De hulpprediker scheen lang niet in zijn schik met het bezoek van Sam; en toen de indruk van het compliment voorbij was, zette ook juffrouw Weller een gezicht, alsof het haar volstrekt niet gespeten zou hebben, indien haar stiefzoon was weggebleven. Daar hij er echter was, en men hem fatsoenshalve de deur niet kon wijzen, gingen zij alle drie tezamen theedrinken.

„En hoe maakt vader het?“ vroeg Sam.

Op deze vraag hief juffrouw Weller haar handen omhoog en sloeg haar oogen naar de zoldering, alsof het onderwerp al te smartelijk was om er over te spreken. Stiggins slaakte een kermenden zucht.

„Wat scheelt mijnheer?“ vroeg Sam.

„Hij is verontwaardigd, dat uw vader zoo voortgaat met....“ begon juffrouw Weller te antwoorden.

„O, is het anders niet?“ viel Sam haar in de rede.

„Hij heeft er maar al te veel reden toe,“ hernam juffrouw Weller zeer ernstig.

Stiggins nam nog een snede geroosterd brood, en kermde erbarmelijk.

„Hij is zoo schrikkelijk goddeloos,“ zei juffrouw Weller.

„Een kind des toorns!“ riep Stiggins uit. Daarop nam hij een grooten hap uit zijn snee brood, en begon met een vollen mond weer te kermen.

Sam voelde een sterke neiging om den weleerwaarden heer Stiggins een goede reden tot kermen te geven, maar hij bedwong zich en vroeg slechts: „Wat heeft de oude dan toch uitgevoerd?“

„Uitgevoerd?“ zei juffrouw Weller. „Hij heeft een verstokt hart. Deze nobele man — neen, schud uw hoofd niet, mijnheer Stiggins, want ik wil en zal zeggen, dat gij een nobel man zijt — deze nobele man komt hier avond aan avond, en blijft uren achtereen zitten, zonder dat ik er bij uw vader het minste resultaat van zie.“

„Dat is raar,“ zei Sam. „Als ik in zijn plaats was, zoudt gij er spoedig resultaat van zien, dat verzeke ik u.“

„Hij is verblind en verstokt, dat is de heele kwestie,“ zei Stiggins op een plechtigen toon. „Ach, mijn jeugdige vriend, hoe had hij anders het smeeken van zestien onzer vroomste zusters kunnen weerstaan, en haar verzoek afslaan, om lid te worden van onze edele vereeniging om de negerkinderen in West-Indië van wollen buisjes en stichtelijke zakdoeken te voorzien!“

„Stichtelijke zakdoeken?“ zei Sam. „Wat zijn dat voor dingen?“

„Die, welke vermaak met onderricht vereenigen, mijn jonge vriend,“ antwoordde Stiggins, „daar zij uitgezochte verhalen, met fraaie afbeeldingen bevatten.“

„O, nu weet ik het,“ zei Sam. „Ik heb ze wel eens in manufacturenwinkels zien hangen, met bedel-teksten, en dat soort van dingen er op, niet waar?“

Stiggins nam zijn derde snee geroosterd brood, en knikte toestemmend.

„En wilde hij die dames haar zin niet doen?“ vroeg Samuel aan zijn moeder.

„Hij bleef zijn pijp zitten rooken, en zei — wat zei hij ook weer over de negerkinderen, mijnheer Stiggins?“

„Hij zei, dat het allemaal lorrenpijperij was,“ antwoordde Stiggins diep ontroerd.

„Lorrenpijperij,“ herhaalde juffrouw Wel-

ler, en beiden begonnen erbarmelijk te zuchten.

Misschien zouden er nog een aantal goddeloosheden van denzelfden aard zijn aangehaald, maar het geroosterde brood raakte op, en de thee werd slap, weshalve Stiggins, die bemerkte dat Sam niet voornemens was om spoedig heen te gaan, zich eensklaps herinnerde, dat hij een afspraak met den herder had, en haastig afscheid nam.

Nauwelijks was het theegoed weggezet, of er hield een diligence voor de deur stil; de oude Weller trad binnen, en aanschouwde zijn zoon.

„Zoo, Sampje!" riep de vader uit.

„Daar ben ik, oude paai," zei de zoon, en zij drukten elkander hartelijk de hand. „Welkom hier, Sampje," zei de oude Weller. „Zijt gij al lang hier?"

„Een half uurtje."

„En hebt gij zo lang vrede kunnen houden met uw moeder? Ik begrijp waarlijk niet, hoe gij dat gedaan hebt gekregen. Ik zou wel willen, dat gij mij dat kunstje eens leerdet."

„Stil," zei Sam; „zij is thuis."

„Zij kan ons niet hooren," hernam de oude Weller. „Als zij thee gedronken heeft, gaat zij altijd een paar uur naar de keuken, om daar een uiltje te knappen. Komaan, Sampje, wij zullen het ons samen eens gezellig maken."

Dit zeggende, maakte Weller een paar glazen cognacgrog gereed, en haalde een paar pijpen te voorschijn, waarop vader en zoon ieder aan een kant van den haard deftig gingen zitten drinken en rooken.

„Iemand hier geweest, Sampje?" vroeg Weller na een langdurige stilte.

Sam knikte bevestigend.

„Vent met een rooden neus?" vroeg de vader.

Sam knikte weer.

„Aardige kerel, niet waar Sam?" zei Weller, geweldig dampend.

„Schijnt zoo," antwoordde Sam.

„Knappe rekenmeester," zei Weller.

„Hoezoo?" vroeg Sam.

„'s Maandags komt hij achttien pence leenen, en dan vraagt hij Dinsdags om een shilling, om het tot een halve kroon te maken, Woensdags leent hij nog een halve kroon, om er vijf shilling van te maken. En zoo gaat hij door, telkens met nog eens zooveel, totdat het in een ommezien vijf guinjes wordt, — net als die som in het rekenboek over de nagels van een hoefijzer, weet ge wel?"

Sam gaf door een hoofdknik te kennen,

dat hij zich het door zijn vader bedoelde vraagstuk herinnerde.

„Gij hebt dus niet voor die wollen buisjes willen intekenen?" zei Sam, nadat hij weer een poos had zitten rooken.

„Wel neen," antwoordde de oude Weller; „wat zouden die zwartjes daar over zee met wollen buisjes doen? Maar wil ik u eens wat zeggen? Ik zou een lief sommetje willen geven, als men voor zekere menschen hier in het land een partij dwangbuisjes wilde laten maken." Toen hij dit gezegd had, richtte hij zich langzaam weer op, en gaf tegelijk zijn zoon een veelbetekenenenden wenk.

„Ik vind het ook vrij raar, zakdoeken te willen sturen naar lieden, die niet weten wat zij er mee doen moeten," merkte Sam op.

„Zij hebben altijd zooiets geks bij de hand, Sampje," hernam de vader. „Verleden Zondag ging ik wandelen, en wie zag ik daar aan de deur van de kerk staan, met een groot bord in haar hand? — niemand anders dan uw stiefmoeder. Ik geloof vast, dat zij er voor een paar guinjes klein geld op had; en terwijl de kerk uitging, regende het aldoor koperstukken. Waarvoor denkt gij wel, dat zij dat geld willen gebruiken, Sampje?"

„Misschien weer voor een theepartijtje," zei Sam.

„Het lijkt er niet naar," hernam de vader; „om het watergeld ¹⁾ van den herder te betalen."

„Het watergeld van den herder?" zei Sam.

„Ja," hernam de oude Weller. „De herder was al drie kwartalen schuldig, en gaf maar geen geld — misschien omdat het water hem van weinig dienst is, want hij drinkt zeer weinig van dien gemeenen drank. Maar dat was de Compagnie hetzelfde, en omdat hij niet betaalde, werd zijn pijp dichtgemaakt. Wat doet nu de herder? Hij loopt naar de kerk, en klaagt dat hij een heilige is, die vervolgd wordt, en zegt dat hij hoopt, dat het hart van den man, die de kraan heeft toegedraaid, vermurwd zal worden, maar dat hij reden heeft om te vreezen, dat hij rechtuit naar de hel gaat. Daarop houden de vrouwen terstond een vergadering, benoemen uw moeder tot voorzitster, en nemen het be-

¹⁾ In Londen wordt het water uit den Theems of andere stroomen door middel van pijpen in de huizen geleid. De gebruiker betaalt daarvoor jaarlijks een zekere som aan de Watercompagnie, die de hoofdpijpen en pompen onderhoudt; en blijft hij met zijn betaling ten achter, dan sluit men zijn pijp af.

sluit om den volgenden Zondag een collecte te houden; en de opbrengst daarvan geven zij geheel aan den herder. En als hij niet genoeg gekregen heeft om het watergeld voor zijn geheele verdere leven te betalen, wil ik een boon zijn, Sampje."

De oude Weller rookte eenige minuten in stilte zijn pijp, en vervolgde toen:

"Het ergste van die herders is, dat zij alle jonge meisjes het hoofd op hol brengen. De arme kinderen weten niet beter of het hoort zoo. Maar zij worden bedrogen, Sam, zij worden bedrogen."

"Dat geloof ik ook," zei Sam.

"En wat mij het meest hindert, Sam," hernam de oude Weller, "is, dat zij haar tijd en geld verknoeien, om kleeren te maken voor zwarten die ze niet noodig hebben, en niet denken aan de blanke christenen, die er gebrek aan hebben. Als ik mijn zin deed, Samuel, zou ik die luie herders achter een zwaren kruiwagen zetten, en hen den geheelen dag steenen laten kruien. Dat zou al die gekheid er wel uitschudden, denk ik."

Toen de oude Weller, met een aantal wenken en knikken, dit zachte geneesmiddel had voorgeschreven, en daarop zeer deftig de asch uit zijn pijp klopte, hoorde men in de gang een schelle stem.

"Daar komt zij aan," zei de oude Weller; en terstond daarop trad juffrouw Weller de kamer binnen.

"Zoo, zijt gij terug?" zei juffrouw Weller.

"Ja, vrouw," antwoordde Weller, die zijn pijp weer stopte.

"Is mijnheer Stiggins al teruggekomen?" vroeg juffrouw Weller.

"Neen, vrouw," antwoordde Weller, terwijl hij zijn pijp aanstak; "en wat meer zegt, ik zou het ongeluk best overleven, als hij nooit meer terugkwam."

"Wat ben je toch een beest!" zei juffrouw Weller.

"Dank je wel," hernam de man.

"Kom, kom, vader," zei Sam: "geen vriendelijke complimentjes, als er vreemden bij zijn. Daar komt de eerwaarde heer juist aan."

Op dit gezegde veegde juffrouw Weller de tranen af, die zij juist in haar oogen had geperst, en haar man schoof onvergenoegd zijn stoel achteruit.

Stiggins liet zich gemakkelijk overhalen om nog eenige glazen rumgrog te drinken, en zich te versterken met een lekker soupetje. Hij zat aan denzelfden kant als de oude Weller; en telkens wanneer hij dit doen kon, zonder dat zijn vrouw het merkte, gaf deze zijn zoon een teken van zijn

heimelijke gezindheid, door den hulp-prediker achter zijn rug met zijn vuist te dreigen.

Het gesprek werd hoofdzakelijk door Stiggins en juffrouw Weller gevoerd, en liep voornamelijk over de deugden van den herder, de vroomheid zijner kudde en de goddeloosheid van alle andere menschen. Slechts nu en dan brak de oude Weller deze stichtelijke redenen af, door half overluide iets te zeggen, dat op zekeren heer, Stiggins geheeten, zinspeelde.

Toen Stiggins eindelijk eenige ontwijfelbare kenteekenen begon te vertoonen, dat hij zooveel rumgrog gedronken had, als hij gevoegelijk verdragen kon, nam hij zijn hoed en vertrok; en terstond daarop werd Sam door zijn vader naar bed gebracht. De achtbare oude heer drukte zijn zoon met warmte de hand, en scheen nog iets te willen zeggen, maar toen juffrouw Weller verscheen, liet hij dit voornemen varen, en wenschte hem kortaf goedennacht.

Den volgenden morgen stond Sam vroeg op, en na een haastig ontbijt maakte hij zich gereed om naar Londen terug te keeren. Nauwelijks had hij zijn voet buiten de deur gezet, of zijn vader stond voor hem.

"Gaat ge weer heen, Sampje?" vroeg de oude Weller.

"Zoo dadelijk," was het antwoord.

"Ik wenschte, dat gij dien Stiggins in uw zak kondt steken en meenemen."

"Ik schaam mij over u, oude paai," zei Sam op een verwijtenden toon. "Waarom laat gij toe, dat die kerel zijn rooden neus in „De Markies van Granby" steekt?"

"Omdat ik getrouwd ben, Samuel," antwoordde de oude Weller op een zeer ernstigen toon, "omdat ik getrouwd ben. Als gij ook eens getrouwd zijt, Samuel, zult gij veel begrijpen, dat gij nu nog niet begrijpt; maar of het de moeite waard is zooveel uit te staan om zoo weinig te leeren, zooals de schoolknaap zei, toen hij aan het eind van het abc was gekomen, zal nog te bezien staan. Ik zou denken van niet."

"Nu," zei Sam, "goedendag!"

"Wacht nog even, Sampje," zei zijn vader.

"Ik wil alleen dit nog zeggen," zei Sam zich omkeerend, "dat, als ik de eigenaar van „De Markies van Granby" was, en die Stiggins bij mij brood kwam roosteren, dan zou ik..."

"Wat?" vroeg de oude Weller met vuur. "Wat?"

"Zijn rum vergiftigen," antwoordde Sam.

"Neen," zei Weller, terwijl hij zijn zoon

de hand schudde. „Meent gij dat Sam? Zoudt gij dat werkelijk doen?”

„Ik zou hem eerst niet al te hard aanpakken,” zei Sam. „Ik zou hem maar eens even in de regenton laten vallen, en het deksel er op doen, en als zachtheid niet hielp, dan zou ik het op een andere manier probeeren.”

De oude Weller schonk zijn zoon een blik van de hoogste bewondering en ging langzaam heen, om over zijn raad na te denken. Sam keek hem na, tot hij aan een bocht van den weg kwam, en begon daarop zijn terugreis. Terwijl hij voortwandelde, dacht hij eerst na over de gevolgen van zijn raad, en of het waarschijnlijk of onwaarschijnlijk was, dat zijn vader dien zou opvolgen. Doch spoedig zette hij het onderwerp uit zijn hoofd, met de troostrijke gedachte, dat de tijd het wel leeren zou.

HOOFDSTUK XXVIII.

Waarin men de beschrijving vindt van een vroolijke Kerstmis, benevens een bruiloft en eenige andere vermakelijkheden, die, ofschoon zij in haar soort even lofwaardige gebruiken zijn als het huwelijk, in deze ontaalde tijden niet meer zoo in eere worden gehouden.

Lustig en vroolijk verzamelden de Pickwickisten zich op den morgen van den twee en twintigsten December. Kerstmis, die bij uitstek aan gastvrijheid, gezelligheid en blijdschap gewijde tijd, was ophanden; het oude jaar maakte zich gereed om, als een oude wijsgeer, zijn vrienden om zich heen te verzamelen, en onder feestgedruisch en gezang stil en zacht te verscheiden. Het was een schoone en vroolijke tijd, en vroolijk en welgemoed klopten tenminste vier van de vele harten, die door zijn komst werden verblijd.

En inderdaad, talrijk zijn de harten, welken het Kerstfeest een korten tijd van genot en vreugde schenkt. Hoevele familiën, wier leden door het rusteloos gewoel van het leven wijd en zijd zijn verspreid, worden dan hereenigd, en ontmoeten elkander met die blijdschap van het wederzien, welke zulk een rijk en zuiver genot oplevert, dat zowel het godsdienstig geloof der beschaafde volken, als de duistere overleveringen van ruwe wilden, haar onder de eerste zaligheden tellen, die zij in een toekomstigen geluksstaat hopen te smaken. Hoevele oude herinneringen en ingeslui-

merde gevoelens van vriendschap en liefde worden niet door het Kerstfeest weder opgewekt.

Wij schrijven deze woorden op vele mijlen van de plek, waar wij op dien dag, jaren achtereen, in een vroolijken, vriendschappelijken kring plachten te vertoeven. Vele harten, die toen zoo vroolijk sloegen, kloppen niet meer; vele oogen, die toen zoo levendig glinsterden, zijn thans uitgedoofd; en vele handen, die wij toen drukten, zijn nu gevoelloos en koud; — en toch komen ons, telkens als die dag terugkeert, het oude huis, het vertrek, de vroolijke stemmen en lachende gezichten, ja de geringste bijomstandigheden van die blijde Kerstavonden zoo levendig voor den geest, alsof wij het laatste van die feesten eerst gisteren gevierd hadden. Heerlijk, gezegend Kerstfeest, dat ons de begoochelingen van onzen kindertijd weer kan doen beleven, — dat den grijsaard de genoegens zijner jeugd in de herinnering terug kan brengen, en den reiziger, die in afgelegen oorden omzwerft, naar zijn eigen huis en vreedzamen haard terug kan voeren!

Maar wij hebben ons zoozeer verdiept in de goede hoedanigheden van het heilige Kerstfeest, dat wij Pickwick en zijn vrienden, die, in mantels en jassen gewikkeld, boven op de diligence naar Muggleton zijn geklommen, in de koude laten zitten. De koffers en reiszakken zijn opgeladen, en Weller helpt den conducteur een groote mand, waarin een reusachtige kabeljauw is gepakt, in de voorste wagenkast duwen, daar men dit zeemonster tot het laatst heeft laten liggen, opdat het veilig zou rusten op een dozijn vaatjes met oesters, allen het eigendom van Pickwick, op wiens gelaat de grootste aandacht staat geteekend, terwijl Sam op verschillende manieren probeert de groote mand in de bekrompen ruimte te wringen, zonder eenig resultaat, tot de conducteur de mand in het midden een duw geeft, die daarop terstond in de kast verdwijnt, tegelijk met het bovenlijf van den conducteur zelf, die, niet denkende dat de weerbarstige mand zoo spoedig wijken zou, tot groot vermaak der toeschouwers zeer onzacht vooroverbuitelt. Pickwick glimlacht hierop vriendelijk, en geeft den conducteur, die spoedig weer opkrabbelt, een shilling, om op zijn gezondheid te drinken, en de conducteur gaat, met den shilling in de hand en door Sam gevolgd, naar de herberg, waarschijnlijk om het ontvangen geldstuk tot het bestemde gebruik aan te wenden, daar beiden, na verloop van vijf minuten terugkomende,

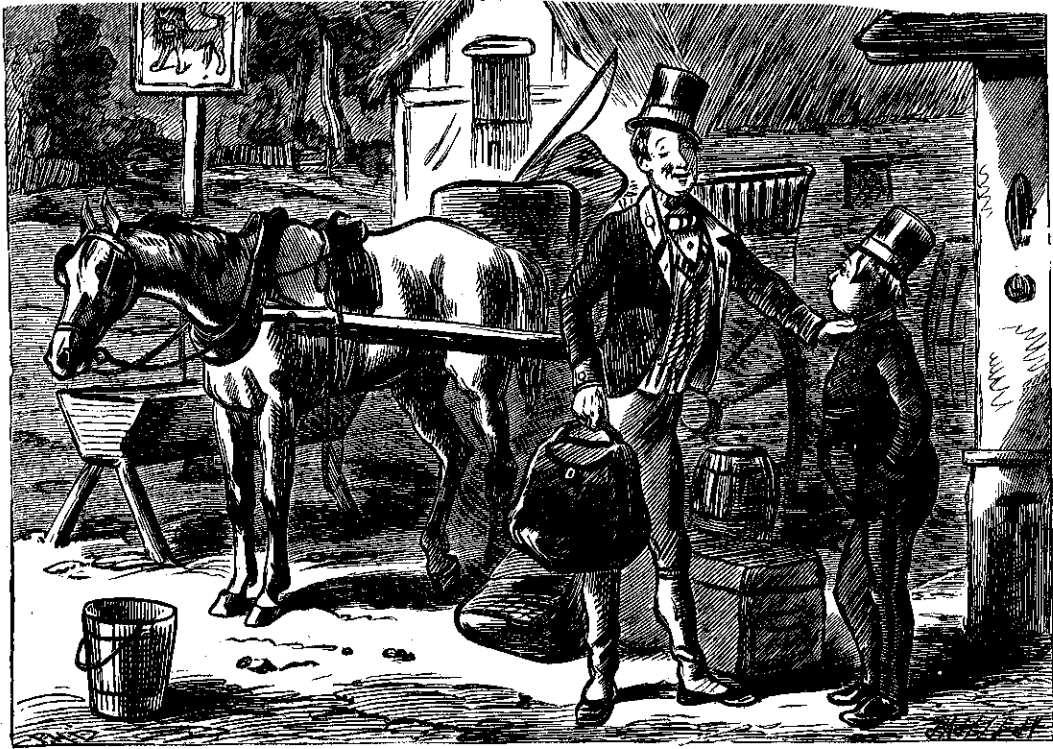
EEN VROOLJK RITJE

sterk naar brandewijn reiken. Vervolgens klimt de koetsier op den bok. Sam springt achterop, de staljongens laten de paarden los, de koetsier roept het gewone „klaar!” en men rijdt af.

Weldra zijn zij de stad uit, en bereiken den open weg. De wielen, die eerst over de straatsteen en ratelden, snorren nu over den effen, hard bevroren grond; een klap met de zweep zet de paarden in galop, en

eens uit, en onderricht zijn eveneens ontwaakten reisgenoot, dat men dadelijk zal stilhouden, waarop deze besluit zijn dutje uit te stellen, tot men van paarden heeft verwisseld.

Nu rijdt men het dorp in, Pickwick slaat den kraag van zijn jas neer en kijkt nieuwsgierig rond; de koetsier zegt hem, hoe het dorp heet, en hij deelt dit bericht aan zijn reisgenooten mede. Winkle, die op

SAM STAARDE DEN DIKKEN JONGEN MET VERBAZING AAN, MAAR ZEI NIETS.

de koetsier neemt zweep en teugels in zijn rechterhand, haalt vervolgens met zijn linker zijn zakdoek uit zijn hoed, en veegt daarmee zeer langzaam zijn voorhoofd af, gedeeltelijk uit gewoonte, gedeeltelijk om te laten zien, hoe rustig en bedaard iemand, met zooveel ondervinding als hij, met vier paarden rijdt.

Men nadert een dorp, en het geluid van den hoorn van den conducteur doet een der oude heeren, die binnenin zitten, wakker worden. Hij laat het raampje neer, kijkt

den hoek zit, loopt gevaar van zijn verheven zetel af te tuimelen, terwijl het rijtuig snel den hoek van een straat omslaat; en nauwelijks is hij van zijn schrik bekomen, of men houdt voor de herberg stil. De buitenop zittende passagiers klimmen af, stampen met hun voeten en gluren eenigszins afgunstig naar de boeren, die in de gelagkamer om het vuur zitten.

De conducteur rept zich zooveel hij kan met de boodschappen, die hij te verrichten heeft; weldra zijn de paarden verwisseld;

de koetsier kijkt om, en wil roepen: „klaar”; maar „de twee dikke heeren” zijn er nog niet. Allen gaan aan het roepen, zoo hard zij kunnen; men hoort een antwoord uit het huis, en Pickwick en Tupman komen buiten adem aanloopen, want zij hebben elk een glas bier gedronken, en Pickwick's vingers zijn zoo verkleumd, dat hij vijf minuten werk heeft gehad om den halven shilling te vinden, dien hij betalen moet. De koetsier roept hun een waarschuwend „komt, heeren!” toe, en de oude heer binnenin vindt het zeer vreemd, dat iemand naar binnen gaat, als hij weet dat er geen tijd voor is. De achterblijvers klimmen op, en de diligence rijdt weer voort. De kragen worden weer opgeslagen, de huizen raken uit het gezicht, en men snort weer voort met een vaart, die de koude winterlucht door de jassen en mantels heen doet dringen.

Op deze wijze werd de tocht naar Mugleton voortgezet, en des middags om drie uur stonden Pickwick en zijn vrienden gezond en wel voor „De Blauwe Leeuw”. Pickwick was juist bezig zijn oestervaatjes te tellen, toen hij zich bij een pand van zijn jas voelde trekken.

Hij keerde zich om, en zag den lievelingslijfknecht van den ouden heer Wardle, in deze geschiedenis bekend onder den eernaam van „de dikke jongen”, voor zich staan.

„Aha!” zei Pickwick.

„Aha!” zei de dikke jongen, en wierp tegelijk een vergenoegden blik op de oestervaatjes. Hij was nog dikker geworden, en zijn wangen gloeiden als vuur.

„Gij ziet er best uit, vriendje,” zei Pickwick.

„Ik heb vlak voor het vuur zitten slapen,” antwoordde Jozef. „Mijnheer heeft mij met de kar gestuurd, om uw bagage naar huis te brengen. Hij zou ook wel een paar rijpaarden meegezonden hebben, maar hij dacht, dat gij liever zoudt willen wandelen, omdat het zoo koud is.”

„Ja, ja, wij willen liever wandelen,” zei Pickwick, die zich huiverend herinnerde, op welke manier hij de vorige maal naar „Manor-Farm” was gekomen. „Sam!”

„Mijnheer,” zei Sam.

„Help den knecht van mijnheer Wardle onze bagage op de kar te laden, en rijd dan met hem mee. Wij wandelen vooruit.”

Dit gezegd hebbende, sloeg hij met zijn drie vrienden een voetpad in, en was weldra uit het gezicht verdwenen. Sam staarde den dikken jongen met verbazing aan, maar zei niets, en begon vol ijver de bagage

in de kar te laden, terwijl Jozef er op zijn gemak bij bleef staan kijken, met een gezicht, alsof hij het heel plezierig vond dat Sam alles alléén deed.

„Daar,” zei Sam, toen hij den laatsten reiszak in de kar wierp, „nu is alles er in.”

„Ja,” zei de jongen, op vergenoegden toon, „nu is alles er in.”

„Hoor eens, jonge tweehonderdponder,” zei Sam, „als ik zoo'n knaap was als gij, zou ik mij op de kermis laten kijken; daar zou geld mee te verdienen zijn.”

„Dank u,” zei Jozef.

„Gij hebt toch niets op het hart, dat u hindert?” zei Sam.

„Niet dat ik weet,” antwoordde Jozef.

„Als ik u zoo aankijk, zou ik half en half denken, dat gij verdriet hebt om een meisje, dat u niet hebben wil,” zei Sam.

Jozef schudde zijn hoofd.

„Daar ben ik blij om,” zei Sam. „Drinkt gij wel eens wat?”

„Ik houd meer van eten,” antwoordde Jozef.

„Dat dacht ik wel,” zei Sam. „Maar ik bedoelde eigenlijk of gij misschien een slokje zoudt lusten om warm te worden; hoewel ik haast zou denken, dat gij met al dat vet op het lijf nooit kou moet voelen.”

„Soms,” zei Jozef; „en ik lust best een slokje, als het wat lekkers is.”

„Kom dan maar mee,” zei Sam.

Zij gingen naar de gelagkamer, en de dikke jongen goot in één teug een glas cognac door zijn keel zonder een spier te vertrekken, een heldendaad, die hem aanmerkelijk in Sam's achting deed stijgen. En nadat Sam zelf een dergelijke daad had verricht, gingen zij weer naar buiten en klommen op de kar.

„Kunt gij rijden?” vroeg de dikke jongen. „Dat zou ik wel denken,” antwoordde Sam.

„Daar dan,” zei Jozef, terwijl hij Sam de teugels in de hand gaf, en naar een zijweg wees. „Het is aldoor maar rechthuis. Gij kunt niet verdwalen.”

Met deze woorden legde hij zich op de koffers en reiszakken neer, en viel oogenblikkelijk in slaap.

„Logger en lomper stuk vleesch heb ik van mijn leven niet gezien,” zei Sam. „Word eens wakker, slaapkop!”

Maar de slaapkop wilde niet wakker worden; Sam gaf dus het paard de zweep, en reed in een stevigen draf naar „Manor-Farm”.

Intusschen wandelden Pickwick en zijn vrienden, wier bloed door de beweging

weer sneller begon te stroomen, vroolijk voort over het hard bevroren veld, tot zij den hoek van een laan bereikten, en hun een luid „hoera” in de ooren klonk, dat door den ouden Wardle werd aangeheven, die hun met een talrijk gezelschap tege- moet kwam.

De oude heer zag er, zoo mogelijk, nog vroolijker uit dan ooit. Zijn gezelschap bestond uit Isabella met haar getrouwen Trundle, benevens Emilia, en nog acht of tien jonge dames die op de bruiloft genoo- digd waren, welke den volgenden dag zou worden gevierd, en die allen in dien toe- stand van vroolijke opgewondenheid ver- keerden, welke bij jongedames gewoonlijk met zulke gewichtige gebeurtenissen sa- mengaat. De velden in het rond weergal- den van haar gejuich en gelach.

Onder deze omstandigheden was de plichtigheid der voorstelling zeer spoedig afgelopen, of liever, men dacht daarbij niet aan plichtigheid en twee minuten later schertste Pickwick met de jongeda- mes — die niet over een hek wilden klim- men, terwijl hij er naar keek ¹⁾ of die, daar zij kleine voetjes en keurige enkeltjes hadden, een poos er bovenop bleven staan, en zeiden, dat zij bang waren om zich te bewegen — even vroolijk en ongedwon- gen, alsof hij haar jarenlang had gekend. Het verdient ook opmerking, dat Snodgrass veel meer ijver betoonde om Emilia te hel- pen, dan wel noodig scheen, daar het hek slechts drie voet hoog was en er twee steenen bij lagen; terwijl een jongedame met gitzwarte oogen en keurige, met bont omzoomde laarsjes verschrikkelijk gilde, toen Winkle haar wilde helpen.

Dit alles was zeer grappig en vermake- lijk; en toen men eindelijk het hek over was en weer in het open veld verder wandelde, deelde Wardle aan Pickwick mede, dat zij gezamenlijk de meubels van het huis waren gaan zien, dat het jonge paar na Kerstmis zou betrekken. Dit be- richt deed Isabella en Trundle een kleur krijgen, even rood als van den dikken jon- gen, toen hij in de herberg voor het vuur had zitten slapen; en de jongedame met de met bont omzoomde laarsjes fluisterde Emilia iets in het oor, en wierp toen een schalkschen blik op Snodgrass, waarop Emilia antwoordde, dat zij mal was, en tegelijk bloedrood werd, terwijl Snodgrass,

die zoo zedig was als groote genieën ge- woonlijk zijn, voelde dat hij bloosde en in stilte wenschte, dat de jongedame met haar spottende oogen en keurige laarsjes ge- zeten had waar de peper groeit.

Waren zij buiten al opgeruimd en vroo- lijk, niet minder waren zij dit bij de har- telijke ontvangst, die hun te beurt viel, toen zij het huis binnentraden. Zelfs de be- dienden grinnikten van genoegen, toen zij Pickwick zagen; en Emma wierp Tupman een half beschaamd, half onbeschaam- den blik toe, die haar zoo bekoorlijk maak- te, dat het een wonder was, dat het beeld van Napoleon in de gang zijn over elkan- der geslagen armen niet uitstreckte om haar te omhelzen.

De oude grootmoeder zat op haar ge- wone plaats in de voorkamer; zij was eenigszins uit haar humeur, en bijgevolg bijzonder doof. Zij ging nooit uit, en even- als vele andere oude dames van denzelfden stempel, beschouwde zij het als een soort van huiselijk hoogverraad, wanneer iemand de vrijheid nam iets te doen, waar- toe zij niet in staat was.

„Moeder,” zei Wardle, „daar is mijnheer Pickwick. Gij kent hem zeker nog wel?”

„Val mijnheer Pickwick maar niet lastig met een oude vrouw als ik,” zei zij zeer uit de hoogte. „Er is immers niemand, die naar mij omkijkt? En dat is heel begrijpe- lijk, nietwaar?”

„Kom, mevrouw,” zei Pickwick. „Gij moogt een oud vriend zoo niet voor het hoofd stooten. Ik ben speciaal hierheen ge- komen, om eens op mijn gemak met u te praten en nog eens een spelletje met u te spelen; en voordat wij twee dagen ouder zijn, zullen wij dat jonge volkje eens laten zien, hoe zij een menuet moeten dansen.”

De oude dame kwam reeds in een beter humeur, maar wilde dit niet terstond laten blijken, en zei daarom: „Ik versta er niets van.”

„Gekheid, moeder,” zei Wardle. „Kom, wees nu niet boos. Denk eens aan Isabella. Gij moet het arme meisje wat moed in- spreken.”

De oude dame verstond dit wel, want haar lippen beefden. Maar de ouderdom heeft zijn kleine humeurigheden, en zij was nog niet volkomen bevredigd. Zij streek haar japon nog eens glad, en zei: „Ach, mijnheer Pickwick, toen ik nog een meisje was, waren de jongemenschen heel anders.”

„Daar valt niet aan te twifelen, me- vrouw,” zei Pickwick; „en dat is ook de reden, dat ik haar, die nog eenigszins op de goede oude soort gelijken, in eere

¹⁾ Op de voetpaden door de velden in Engeland vindt men hier en daar hekken geplaatst, welke niet, zooals bij ons te lande, geopend worden, maar waarbij eenige groote steenen zijn gelegd, door middel waarvan men er met weinig moeite kan overklimmen.

houd." Dit zeggende, trok Pickwick Isabella zachtjes naar zich toe, gaf haar een kus op het voorhoofd, en wenkte haar om zich op een bankje aan de voeten van haar grootmoeder neer te zetten. De oude dame was nu volkomen verteederd; zij omhelsde haar kleindochter, en haar booze bui werd door een vloed van tranen geheel weggespoeld.

Niets ontbrak er dien avond aan het ge- noegen en de vroolijkheid van het gezelschap. Ernstig en stemmig zaten Pickwick en de oude dame met elkander te spelen, en luidruchtig was de drukte aan de groote tafel. Nog lang nadat de dames zich verwijderd hadden bleven de heeren bij den heeten kruidenwijn zitten; en rustig was de slaap en aangenzaam waren de droomen, welke daarop volgden. Het is eenigszins opmerkelijk, dat de droomen van Snodgrass alle met Emilia Wardle in verband stonden, en dat in die van Winkle een jongedame met gitzwarte oogen en keurige met bont omzoomde laarsjes de voornaamste rol speelde.

Vroeg op den volgenden morgen werd Pickwick gewekt door een rumoer, dat zelfs den dikken jongen in zijn slaap vermocht te storen. Hij ging overeind zitten en luisterde. Men liep onophoudelijk heen en weer, en aan alle kanten hoorde men roepen, deuren openen en dichtslaan. Pickwick begon te vreezen, dat er een ongeluk moest zijn gebeurd en wilde juist te hulp snellen, toer hij heelemaal wakker werd en zich de bruiloft herinnerde. Voor deze plechtige gelegenheid kleedde hij zich met bijzondere zorg en ging vervolgens de trap af naar het ontbijtvertrek.

Onderweg zag hij al de dienstboden, met fonkelnieuwe rozeroode japonnetjes en witte linten op haar mutsen, met onbeschrijfelijke haast en drukte heen en weer snellen. De oude grootmoeder zat in volle staatsie in haar leuningstoel, uitgedost in een brocaatzijden kleed, dat in twintig jaren geen daglicht had gezien, behalve misschien een enkelen straal, die door een reet in de kast was geslopen, waarin het pronkgewaad zoolang was bewaard. Trundle was zeer vergenoegd en opgeruimd, maar toch ook wel een beetje zenuwachtig. De hartelijke oude gastheer deed zijn best om een vroolijk en onbezorgd gezicht te zetten, hetgeen hem bitter slecht gelukte.

Al de jonge dames waren in tranen en in wit neteldoek, een paar uitgezonderd, wien het geluk was te beurt gevallen, in het geheim de bruid en haar bruidsmisjes te

zien, die nog boven waren. Al de Pickwickisten hadden zich deftig uitgedost, en op het grasveld voor het huis hoorde men een ijselijk geschreeuw van al de mannen en jongens, die op „Manor-Farm" thuis behoorden, en uit alle macht sprongen en juichten, waartoe zij door het voorbeeld van Sam werden aangemoedigd, die zich reeds zeer gezien had weten te maken, en zoo goed onder hen thuis was, alsof hij daar was geboren en opgevoed.

Een huwelijksplechtigheid is een geoorloofd onderwerp voor spottentijen, hoewel er toch feitelijk in 't geheel niet mee te spotten valt; wij spreken dan ook alleen maar over de plechtigheid, en verzoeken uitdrukkelijk geen verborgen schimp op het huwelijk zelf in onze woorden te zoeken. Met de vreugde, waartoe zulk een gebeurtenis aanleiding geeft, vermengen zich de smart van het verlaten der ouderlijke woning, de afscheidstranen van ouders en kind, en het bewustzijn, dat men zijn beste en liefste vrienden uit het gelukkigste deel van het leven gaat verlaten, om met anderen, die men nog niet beproefd heeft en die men nog weinig kent, zorgen en stormen tegemoet te gaan; natuurlijke aandoeningen, met welker beschrijving wij dit hoofdstuk geen zweem van treurigheid willen geven, zoomin als wij er verdacht van wenschen te worden, dat wij er mede zouden willen spotten.

Wij willen daarom slechts in het kort vermelden, dat de plechtigheid door den ouden predikant in de kerk van Dingley-Dell werd voltrokken, en dat men den naam van Pickwick nog lezen kan in het register, dat in deze kerk wordt bewaard; dat de jonge dame met de zwarte oogen haar naam met een zeer onvaste hand teekende, en dat de handteekening van Emilia, het tweede bruidsmisje, geheel onleesbaar was; dat alles zeer goed afliep, en de jongedames het lang zoo ijselijk niet vonden, als zij gedacht hadden; en dat, hoewel de eigenares der zwarte oogen tegen Winkle zei, dat zij nooit zulk een aandoenlijke plechtigheid zou willen ondergaan, wij gegronde redenen hebben om te vermoeden, dat zij zich hierin vergiste. Aan dit alles kunnen wij nog toevoegen, dat Pickwick de eerste was, die de bruid kuste, en dat hij, dit doende, haar een zwaren gouden ketting om den hals wierp, waaraan een kostbaar horloge hing, welke voorwerpen nog niemand anders had gezien, dan de goudsmid, die ze had geleverd. Een vroolijk klokgelui kondigde daarop het einde der plechtigheid aan, en het gezelschap keerde

HET HUWELIJKSFEEST

naar „Manor-Farm“ terug om te dejeuneren.

„Waar moeten de vleeschpasteitjes staan, jonge opiumschiiver?“ vroeg Sam, terwijl hij den dikken jongen hielp om de tafel aan te richten.

De jongen wees naar de plaats, die voor deze lekkernij bestemd was.

„Goed,“ zei Sam; „steek er een takje hulst bovenop. De andere schotel aan den overkant. Zoo, nu ziet het er mooi uit, zooals de vader zei, toen hij zijn kleinen jongen den kop had afgeslagen, om hem het scheelzien af te leeren.“

Daarmede ging hij een paar stappen achteruit en overzag met inwendig genoeg de gemaakte voorbereidselen.

„Wardle,“ zei Pickwick, zoodra zij allen gezeten waren, „een glas wijn ter eere van deze heuglijke gebeurtenis.“

„Met plezier,“ zei Wardle; „Jozef — och hij slaapt alweer.“

„Nee, mijnheer, ik slaap niet,“ zei Jozef, die uit een donker hoekje voor den dag kwam, waar hij met den inhoud van een vleeschpasteitje had kennis gemaakt.

„Schenk mijnheer Pickwick eens in.“

Jozef gehoorzaamde en posteerde zich vervolgens achter den stoel van zijn meester, van waar hij het verdwijnen der lekkernijen met een treurig genoegens aanschouwde.

„Mevrouw Wardle,“ zei Pickwick, „wij oude lieden moeten tezamen een glas wijn drinken, ter eere van dezen feestelijken dag“.

De oude dame zat in volle staatsie aan het hoofd van de tafel, tusschen Pickwick en haar pasgehuwde kleindochter. Pickwick had niet zeer luid gesproken, en toch verstond zij hem oogenblikkelijk en ledigde op zijn gezondheid een vol glas. Daarna begon de goede ziel een omstandig verhaal, hoe het op haar eigen bruiloft was toegegaan, doorgvlochten met een verhandeling over de schoenen met hooge hakken, die toen in de mode waren, en eenige levensbijzonderheden van de schoone Lady Tollinglower, die zij in haar jeugd had gekend. De oude dame lachte daarbij zeer smakelijk, want zij had die verhalen altijd zeer aardig gevonden, en de jongedames lachten insgelijks, hoewel zij niet wisten wat grootmoeder eigenlijk vertelde, hetgeen de oude dame niettemin in de beste luim bracht. Vervolgens werd de bruiloftskoek aangesneden en rondgediend; en men zag hier en daar een jongedame een stuk wegstoppen, dat zij des nachts onder haar hoofdkussen wilde leggen om van haar

aanstaande te droomen, hetgeen tot niet weinig gekschere en blozen aanleiding gaf.

Daarna noodigde Pickwick zijn ouden kennis, Miller, uit, een glas wijn met hem te drinken.

„Laat mij meedoen,“ zei de oude predikant.

„En mij ook,“ riep de predikantsvrouw.

„En mij ook,“ riepen een paar arme bloedverwanten van het ondereinde der tafel, die zeer smakelijk gegeten en gedronken en om alle grappen gelachen hadden.

Pickwick's oogen glinsterden van genoeg bij elke nieuwe vraag om mede te mogen doen, en zijn gezicht straalde van welwillende vroolijkheid.

„Dames en heeren,“ zei hij plotseling, terwijl hij opstond.

„Luister, luister, luister!“ riep Sam Weller, die zijn uitgelaten blijdschap niet meer beteugelen kon.

„Laat al de bedienden binnenkomen,“ riep de oude Wardle, en voorkwam daardoor dat Sam door zijn meester openlijk bestraft werd, hetgeen anders zeker zou zijn gebeurd.

„Geef elk een glas wijn, om dezen toast mee te drinken. Ga nu uw gang maar, Pickwick.“

Onder de diepste stilte van het gezelschap, het fluisteren der vrouwelijke en het bedremmeld rondkijken der mannelijke bedienden, nam Pickwick weer het woord.

„Dames en heeren — neen, ik zeg niet dames en heeren — ik noem u liever mijn lieve vrienden, als de dames mij zulk een groote vrijheid willen toestaan...“

Hier werd hij door de luidruchtige toeuichiingen der dames in de rede gevallen, waarmede de heeren niet verzuimden in te stemmen, en men hoorde de eigenares der zwarte oogen duidelijk zeggen, dat zij dien lieven mijnheer Pickwick wel een kus zou willen geven, waarop Winkle zeer beleefd vroeg, of dit niet door middel van een plaatsvervanger zou kunnen geschieden, hetgeen de jongedame beantwoordde met een „loop heen“ en een blik, die zeide „als gij kunt.“

„Lieve vrienden,“ vervolgde Pickwick, „ik wilde drinken op de gezondheid van bruid en bruidegom. God zegene hen.“ (Gejuich en tranen.) „Mijn jongen vriend Trundle houd ik voor een nobel en rechtschapen man; en ik weet, dat zijn jeugdige vrouw een lief en beminnelijk meisje is, dat in een anderen kring evenveel geluk zal brengen als zij twintig jaren lang in haar ouderlijk huis om zich heen heeft ver-

spreid." (Hier begon de dikke jongen met een stentorstem te huilen, en werd door Sam bij zijn kraag de kamer uit gebracht.) „Ik wilde wel," vervolgde Pickwick, „dat ik nog jong genoeg was om de echtgenoot van haar zuster te worden" (gejuich) „maar, daar dit niet het geval is, ben ik blij, dat ik oud genoeg ben om haar vader te kunnen zijn; want nu zal men mij niet van slinksche bedoelingen verdenken, wanneer ik zeg, dat ik ze beiden bewonder, liefheb en hoogacht." (Gejuich en snikken.) „De vader van de bruid, onze vriend hier, is een voortreffelijk man, en ik ben trotsch op zijn vriendschap." (Groote beweging.) „Zijn goedhartigheid, rechtschapenheid, menschelevendheid en gastvrijheid zijn boven allen lof verheven." (Een luide kreet van goedkeuring werd bij elke eigenschap, vooral bij de laatste, door de arme bloedverwanten aangeheven.) „Moge zijn dochter zoo veel geluk smaken, als hij slechts zou kunnen wenschen, en moge hij in de aanschouwing van haar geluk dat genoeg en die zielsrust vinden, welke hij zoozeer verdient. Dit, durf ik zeggen, is ons aller wensch. Drinken wij dan op hun gezondheid, en laten wij hun een lang leven in vrede en voorspoed toewenschen!"

Bij dit slot barstte een storm van toejuichingen los, waarbij de longen der bedienden, onder Sam Weller's leiding, nogmaals hun krachten toonden. Er kwam geen einde aan het drinken van gezondheden, tot het geheimzinnig verdwijnen der arme bloedverwanten het teeken gaf, dat het tijd was om op te breken.

Bij het middagmaal ontmoette men elkan- der weer, nadat de heeren, op aanraden van Wardle, een wandeling van eenige uren hadden gemaakt, om de uitwerking van den wijn, dien zij bij het dejeuner hadden gedronken, te doen verdwijnen. De arme bloedverwanten hadden met hetzelfde oogmerk den geheelen dag in bed gelegen; maar daar zij hun doel niet konden bereiken, bleven zij waar zij waren. Sam hield onder de bedienden de pret levendig, en de dikke jongen verdeelde zijn tijd tus- schen eten en slapen.

Het middagmaal was even feestelijk en luidruchtig als het dejeuner; maar er wer- den geen tranen bij gestort. Daarop vol- gen het dessert en nog eenige toasten, ver- volgens de koffie en de thee, en toen het bal.

Het grootste en beste vertrek van „Ma- nor-Farm" was een lange, met donker hout betimmerde zaal, met een hoogen, wijden schoorsteen. Aan het einde daarvan zaten,

in een priëel van groen, de beste viool- spelers en de eenige harpspeelster van Muggleton. Langs de wanden stonden op speeltafeltjes een aantal zilveren kande- laars met vier armen. Het tapijt was opge- nomen, de kaarsen brandden helder, het vuur in den schoorsteen vlamde en knapte, en overal weerklonken opgeruimde stem- men en vroolijk gelach. Indien iets het be- langrijke van dit tooneel nog had kunnen verhoogen, zou het de merkwaardige om- standigheid zijn geweest, dat Pickwick, voor de eerste maal, zoolang zijn oudsten vrienden heugde, zich zonder slobkousen vertoonde.

„Zijt gij van plan te gaan dansen?" vroeg Wardle.

„Ja zeker," antwoordde Pickwick. „Ziet ge niet, dat ik er mij voor gekleed heb?" Dit zeggende, wees hij naar zijn broek en zijden kousen.

„Gij met zijden kousen!" riep Tupman hertsend uit.

„En waarom niet, mijnheer? — waarom niet?" vroeg Pickwick driftig.

„O, er bestaat natuurlijk geen enkele reden waarom gij ze niet zoudt dragen," hernam Tupman.

„Dat zou ik ook denken — dat zou ik ook denken," zei Pickwick op een zeer beslis- ten toon.

Tupman had willen lachen, maar toen hij bemerkte, dat de zaak ernstig was, zette hij ook een ernstig gezicht, en zei, dat het zeer fijne kousen waren.

„Dat zou ik denken," zei Pickwick, zijn vriend strak aankijkend. „Gij ziet toch niets buitengewoons aan die kousen, mijnheer?"

„Volstrekt niet — volstrekt niet," ant- woordde Tupman en droop stilletjes af, waarop Pickwick's gelaat zijn vriendelijke uitdrukking weer aannam.

„Ik geloof, dat wij allen gereed zijn," zei Pickwick, die met de oude dame den dans zou openen, en, in zijn brandenden lust om te beginnen reeds viermaal verkeerd be- gonnen was.

„Begint dan maar," zei Wardle. „Voor- uit!"

De twee violen en de harp zetten in, en Pickwick begon terstond den eersten toer, toen men aan alle kanten in de handen klapte en den muzikanten toeriep op te houden.

„Wat is er aan de hand?" vroeg Pickwick.

„Waar is Arabella Allen?" riepen ver- scheidene stemmen.

„En Winkle?" voegde Tupman er aan toe.

„Hier zijn wij!" riep Winkle, terwijl hij met zijn bevallige danseres uit een hoek te

WINKLE LAAT OP ZICH WACHTEN

voorschijn kwam. Het zou moeilijk zijn geweest te zeggen, wie op dat oogenblik een hoogere kleur had, hij of de jongedame met de zwarte oogen.

„Het is toch vreemd, Winkle,” zei Pickwick, eenigszins korzelig, „dat gij niet zorgt bijtijds op uw plaats te zijn.”

„In het geheel niet vreemd,” zei Winkle verward.

ten de maat, en lachte de dames toe, met een vriendelijkheid en opgeruimdheid, waarvan geen enkele beschrijving enig denkbeeld zou kunnen geven.

Lang voordat Pickwick het dansen moest was, had het jonge paar zich reeds verwijderd. Men gebruikte echter daarna nog een voortreffelijk souper, dat in een der benedenvertrekken was aangericht, en bleef

VOORDAT PICKWICK WIST WAT ER MET HEM GEBEURDE, DRONGEN ALLE MEISJES OM HEM HEEN, EN WERD HIJ DOOR ALLEN GEKUST.

„Nu ja,” hernam Pickwick, toen Arabella hem in het oog viel, met een veelbetekenenden glimlach, „misschien was het ook wel niet zoo vreemd.”

Men had echter geen tijd, om langer over de zaak te denken, want de muzikanten begonnen nu in ernst. Pickwick danste, het vlugst en vrolijkst van allen, door alle paren heen de zaal op en neer, en wist van geen ophouden. De oude dame was reeds ademloos op een stoel neergevallen; maar hij bleef op zijn plaats, traptte met zijn voe-

nog een geruimen tijd bij elkander zitten; en toen Pickwick den volgenden morgen laat ontwaakte, kon hij zich flauw herinneren, dat hij tusschen de dertig en de veertig menschen had uitgenoodigd, om, zoodra zij in Londen kwamen, in „De Witte Arend” bij hem te komen eten, hetgeen hij terecht voor een bewijs hield, dat hij den vorigen avond nog iets meer had gedaan dan dansen.

„En dus komt de heele familie vanavond in de keuken, om spelletjes te doen, niet

waar, meisjelijf?" vroeg Sam, terwijl hij vertrouwelijk met Emma stond te keuvelen.

"Ja, mijnheer Weller," antwoordde zij. „Dat gebeurt op Kerstavond altijd. Mijnheer zou voor alles in de wereld die gewoonte niet willen afschaffen."

Sam was brandend nieuwsgierig, om te zien wat er gebeuren zou, en begaf zich bijtijds naar de keuken, waar, volgens het jaarlijksch gebruik, dat de voorvaderen van den ouden Wardle sedert onheuglijke tijden hadden ingesteld, de geheele familie zich verzamelde.

Eigenhandig hing Wardle aan een haak, in het midden van de zoldering, een grooten marentak op, en dit gaf al dadelijk aanleiding tot een onbeschrijfelijk gedrang, gelach en tumult, te midden waarvan Pickwick met een ridderlijke galanterie de oude grootmoeder bij de hand nam, en, nadat hij haar onder den geheimzinnigen tak had geleid, met alle deftigheid een kus gaf. De oude dame onderwierp zich goedschiks aan deze plechtigheid; maar de jongedames, die niet zoo doordrongen waren van eerbied voor dit oude gebruik, of misschien dachten, dat het de waarde van een kus vergrootte, indien het een weinig moeite kostte dien te veroveren, gilden en worstelden, dreigden en verscholen zich, in één woord, deden alles wat zij konden, om zich aan de plechtigheid te onttrekken, behalve buiten het vertrek de vlucht te nemen — totdat een paar van de minst stoutmoedige heeren op het punt waren de zaak op te geven; toen kwamen zij plotseling tot de ontdekking, dat verdere tegenstand niet zou baten, en lieten zij zich gewillig kussen. Winkle kuste de jongedame met de zwarte oogen, en Snodgrass Emilia, terwijl Weller, zonder er veel op te letten of de plechtigheid wel vlak onder den marentak voltrokken werd, Emma en de andere meisjes kuste, zoo vaak hij maar kon. Wat de arme bloedverwanten aangaat, zij kusten iedereen, een paar leelijke jongedames niet uitgezonderd, die, in haar verwarring, zoodra de marentak was opgehangen, vlak daaronder waren gaan staan, zonder het te weten. Wardle stond met zijn rug naar het vuur, met het grootste genoegen het ge-woel aan te kijken, en de dikke jongen nam zijn kans waar, een bijzonder lekker vleeschpasteitje, dat voor iemand anders was bewaard, weg te kapen en op te peuzelen.

Toen het gegil bedaard was, alle gezichten gloeiden, en alle krullen in de war waren, en Pickwick, nadat hij, zooals wij

reeds hebben gezegd, de grootmoeder had gekust, onder den marentak stond, en, met een glans van genoegen op zijn gelaat, om zich heen keek, schoot de jongedame met de zwarte oogen, nadat zij een poos met de andere jongedames had gefluisterd, eensklaps naar voren, sloeg haar arm om zijn hals en gaf hem een hartelijken kus op zijn linkerwang; en voordat Pickwick wist wat er met hem gebeurde, drongen alle meisjes om hem heen en werd hij door allen gekust.

Het was vermakelijk Pickwick te zien staan te midden van die groep dartele meisjes, die hem heen en weer trokken, en waarvan de eene hem op zijn kin, de andere op zijn neus, de derde op zijn bril kuste, en het schaterende gelach te hooren, waarmede hij hartelijk instemde; maar nog vermakelijker was het, hem een poos later, met een zijden doek voor de oogen gebonden, langs den muur te zien rondtasten, en met het grootste plezier blindemannetje te zien spelen, totdat hij eindelijk een van de arme bloedverwanten ving; daarna was het zijn beurt om den blindeman te ontwijken, en hij deed dit met een vlugheid en vaardigheid, die de bewondering van alle toeschouwers gaande maakte. De arme bloedverwanten vingen iedereen, dien zij dachten, dat gaarne gevangen zou willen worden, en toen de lust begon te verflauwen, vingen zij elkander. Toen men het blindemanspel moe was, begon men „snapdragon"¹⁾ te spelen; en toen men daarmee de vingers had gebrand en alle rozijnen op waren, schaarde men zich bij het hoog opvlammende vuur om een smakelijk avondmaal en een reusachtige kom met heete punch, waarin, volgens het oude gebruik, een aantal gebraden appels lagen te sissen. „Dit," zei Pickwick rondkijkend, „dit noem ik eerst gezelligheid."

„Ons onveranderlijk gebruik," antwoordde Wardle. „Op Kerstavond zitten wij hier altijd allen bij elkaar, ook het personeel, en hier wachten wij, tot de klok twaalf slaat, om het Kerstfeest in te wijden, en korten den tijd met pandverbeuren en vertellen. Trundle, pook het vuur eens op, mijn jongen."

Omhoog vlogen de heldere vonken bij duizenden, toen de houtblokken werden opgerakeld. De roode vlam verspreidde een helderen gloed, die tot in het verste hoekje

1) Een spel, waarbij men rozijnen uit een kom met vlamme brandewijn moet trachten te halen. Vert.

van het vertrek doordrong en zijn vroolijk licht wierp op ieders gelaat.

„Kom,” zei Wardle, „nu een lied — een Kerstlied! Ik zal er een zingen, bij gebrek aan beter.”

„Bravo!” zei Pickwick.

„Vult de glazen,” riep Wardle.

„Het zal minstens twee uur duren, voor gij den bodem der kom kunt zien door de donkere, schoone kleur van de punch heen; vult de glazen nog eens, en dan het lied.”

Hierop droeg de vroolijke, oude heer met een volle, krachtige stem zijn kerstlied voor. Het verwekte onstuimige toejuichingen — want vrienden en ondergeschikten zijn een zeer dankbaar publiek — en de arme bloedverwanten vooral waren bepaald verrukt. Weer werd het vuur opgestookt en de punch ging nogmaals rond.

„Wat sneeuwt het,” zei een der mannen zachtjes.

„Zoo, sneeuwt het?” zei Wardle.

„Onstuimige, koude avond, mijnheer,” antwoordde de man; „en er is een wind opgestoken, die de sneeuw als een dikke witte wolk over de velden drijft.”

„Wat zegt Jem?” vroeg de oude dame.

„Er is toch niets?”

„Nee, nee, moeder,” antwoordde Wardle; „hij zegt, dat er een sneeuwstorm is, en een snepend koude wind. Ik kan het hooren aan het gehuil in den schoorsteen.”

„Ah!” zei de oude dame, „er was ook zoo'n wind en zoo'n sneeuw, herinner ik mij, verscheidene jaren geleden — vijf jaar, voordat uw vader stierf. Het was ook op Kerstavond en ik herinner mij, dat hij ons op dienzelfden avond het verhaal vertelde van de spoken, die Gabriël Grub wegvoerden.”

„Het verhaal van wat?” zei Pickwick.

„Oh, niets — niets,” antwoordde Wardle.

„Van een ouden koster, die door spoken werd meegenomen, zooals de menschen hier gelooven.”

„Gelooven!” riep de oude dame uit. „Is er iemand, die daaraan durft te twijfelen? Gelooven! Hebt gij niet van kindsbeen af gehoord, dat hij werkelijk door de spoken werd meegenomen, en weet gij niet, dat het zoo is?”

„Nu, goed dan, moeder, dan werd hij meegenomen, als gij dat wilt,” zei Wardle, lachend. „Hij werd meegenomen door de spoken, Pickwick, en daarmee uit.”

„Nee, nee,” zei Pickwick, heelemaal niet uit, want ik moet er het mijne van hebben.”

Wardle glimlachte, toen allen hun hoofd

vooroverbogen om te luisteren; en, nadat hij de punch nog eens met gulle hand had rondgediend, dronk hij op Pickwick's gezondheid en begon als volgt:

HOOFDSTUK XXIX.

Het verhaal van de spoken, die een koster stalen.¹⁾

In een oude abdijstad hier in den omtrek, leefde lang, heel lang geleden — zoo lang, dat het verhaal waar moet zijn, omdat onze overgrootvaders het onvoorwaardelijk geloofden — een koster en doodgraver, een zekere Gabriël Grub. Nu is het geenszins noodzakelijk, dat iemand, die koster is en voortdurend omgeven wordt door zinnebeelden der sterfelijkheid, daarom een droefgeestig en zwaarmoedig man moet zijn; aansprekers zijn de vroolijkste menschen van de wereld, en ik had eens de eer op vertrouwelijke voet te staan met een drager, die in de samenleving en buiten diensttijd een grappige en schertsende kerel was, onverschillig weg een liedje zong en den inhoud naar binnen sloeg van een stevig glas, zonder op te houden om adem te halen. Maar in strijd met dezen gewonen regel was Gabriël Grub een venijnige, dwarsdrijverige, norsche kerel, een droefgeestig en teruggetrokken man, die met niemand anders omging dan met zichzelf en een oude veldvlesch, die juist in zijn diepen vestzak paste; een man, die iedereen, welke hem ontmoette, met zulk een boosaardig en zuur gezicht aankeek, dat men er een zeer onbehaaglijk gevoel van kreeg.

Op een Kerstavond kort voor de schemering nam Gabriël Grub zijn spade op zijn schouder, stak zijn lantaren aan en begaf zich naar het oude kerkhof; want hij moest den volgenden morgen een graf klaar hebben en daar hij zich zeer neerslachtig voelde, dacht hij, dat het hem misschien wat zou opvroolijken, als hij aan het werk ging. Terwijl hij de oude straat doorliep, zag hij het vroolijke licht der vlammen vuren door de oude ramen schijnen en hoorde hij het luide lachen en de vroolijke kreten van degenen, die er om verzameld waren; hij

1) Dit verhaal schijnt de kiem te bevatten van het denkbeeld, dat Dickens later schooner uitwerkte in zijn „Kerstlied.” De drie visioenen, die Gabriël Grub hervormden, komen overeen met den Geest van het Verleden, dien van het Tegenwoordige en dien van de Toekomst, welke van Ebenezer Scrooge een ander man maakten.

bemerkte de drukke toebereidselen voor het feest van den volgenden dag en rook de talrijke, heerlijke geuren, die daarvan het gevolg waren, en die uit de keukenramen in wolken opstegen. Dit alles was gal en alsem voor het hart van Gabriël Grub; en toen groepen kinderen de huizen uithuppelden, de straat overtrippelden en,

ten van de bureu, die hem voorbijkwamen, beantwoordde met een korten, barschen snauw, tot hij de donkere steeg insloeg, die naar het kerkhof leidde. Nu had Gabriël Grub er naar verlangd de donkere steeg te bereiken, omdat het een akelige plaats was, die zijn stadgenooten niet gaarne bezochten, behalve op klaarlichten dag bij zonne-

OP EEN STAANDEN GRAFSTEEN, DICHT BIJ HEM, ZAT EEN VREEMD WEZEN, DAT, ZOOALS GABRIËL ONMIDDELLIJK BEGREEP, NIET TOT DEZE WERELD BEHOORDE.

voor zij aan den overkant aan de deuren konden kloppen, tegemoet werden gesprongen door een half dozijn krullekopjes, die zich om hen heen verdrongen, terwijl zij naar boven stoven om den avond met hun kerstspelletjes door te brengen, grimlachte Gabriël Grub en greep zijn spade steviger vast, terwijl hij dacht aan mazelen, roodvonk, spruw, kinkhoest en nog een groote menigte andere bronnen van verstroosting.

In deze gelukkige stemming stapte Gabriël voort, terwijl hij de vriendelijke groe-

schijn; bijgevolg was hij niet weinig verontwaardigd een jong knaapje een grappig lied te hooren uitgalmen over een plezierige Kerstmis en dat nog wel in dit heiligdom, dat Doodkistenlaan genoemd werd, al sedert de dagen der oude abdij en den tijd der kaalgeschoren monniken. Terwijl Gabriël voortliep en het gezang naderde, ontdekte hij, dat het uitgang van een kleinen jongen, die haast maakte om zich bij een der partijtjes in de oude straat te voegen en die, zoowel voor de gezelligheid als om

zich op het feest voor te bereiden, het lied, zoo hard hij kon, uitgalmde. Gabriël Grub wachtte, tot de jongen dicht bij hem was, duwde hem toen in een hoek en sloeg hem een keer of zes met zijn lantaren op het hoofd, om hem te leeren een toontje lager te zingen; en terwijl de jongen wegliep met de hand aan zijn hoofd en een heel ander deuntje zong, schaterlachte Gabriël Grub in zich zelf, ging het kerkhof binnen en sloot het hek achter zich dicht.

Hij trok zijn jas uit, zette zijn lantaren neer, en in het onvoltooide graf afdalend, werkte hij er ongeveer een uur met lust aan voort. Maar de aarde was hard geworden door de vorst en het was geen gemakkelijke taak ze los te maken en uit te graven; en hoewel de maan scheen, was ze nog pas in het eerste kwartier en verspreide weinig licht over het graf, dat in de schaduw der kerk lag. Op elken anderen tijd zouden deze hindernissen Gabriël Grub zeer droevig en ongelukkig gemaakt hebben, maar nu was hij zoo voldaan over het bestraffen van het knaapje, dat hij weinig acht sloeg op de geringe vorderingen, die hij gemaakt had, en met grimmige tevredenheid neerkeek in het graf, toen hij voor dien avond met werken ophield.

„Ho, hol!” lachte Gabriël Grub, terwijl hij zich op een platten grafsteen, zijn geliefkoosde rustplaats, neerzette, en zijn veldflesch te voorschijn haalde.

„Een doodkist op Kerstmis! een kerstgeschenk. Ho! ho! ho!”

„Ho! ho! ho!” herhaalde een stem, vlak achter hem.

Gabriël, die juist zijn flesch aan de lippen bracht, hield eenigszins onthutst stil, en keek rond. De bodem van het oudste graf kon niet stiller en rustiger zijn dan het kerkhof in het bleeke maanlicht. De koude rijp glinsterde op den grafsteen en fonkelde als snoeren van juweelen in het beeldhouwwerk der oude kerk. De sneeuw lag hard en bevroren op den grond en spreidde over de grafheuvels zulk een dicht en glad bekleedsel, dat het wel lijken schenen in hun doodshemd gewikkeld. Niet het zwakste geritsel verbrak de diepe stilte van het plechtige tooneel. Het geluid zelf scheen bevroren te zijn, zoo koud en stil was alles.

„Het was de echo,” zei Gabriël Grub, de flesch aan zijn mond brengend.

„Die was het niet,” zei een diepe stem. Gabriël sprong op en stond als aan den grond genageld van verbazing en schrik; want zijn oogen rustten op een gedaante, die zijn bloed deed verstijven.

Op een staanden grafsteen, dicht bij hem,

zat een vreemd wezen, dat, zooals Gabriël onmiddellijk begreep, niet tot deze wereld behoorde. Zijn lange, spookachtige beenen, die tot aan den grond hadden kunnen reiken, waren omhoog getrokken en op een zonderlinge wijze gekruist; zijn gespierde armen waren bloot en zijn handen rustten op zijn knieën. Om zijn kort, rond lichaam, droeg het een nauwsluitende bekleeding, versierd met lussen; een korte mantel fladderde op zijn rug; de kraag ervan was in lange punten uitgesneden, en diende het spook tot plooiel of halsdoek; zijn schoenen waren aan de teenen in lange punten omgekruld. Op zijn hoofd droeg het een breedgeranden hoed in den vorm van een suikerbrood en versierd met een enkele veer. De hoed was berijpt en de geest zag er uit, alsof hij al twee of drie eeuwen zeer gemakkelijk op dien steen gezeten had. Hij zat volmaakt stil; zijn tong was uitgestoken, als in spot; en hij grijnsde Gabriël aan, zooals alleen een spook dat kan doen.

„Het was de echo niet,” zei de geest.

Gabriël verstijfde van schrik en was niet in staat te antwoorden.

„Wat doet gij hier op Kerstavond?” zei de geest op barschen toon.

„Ik kwam hier om een graf te delven, mijnheer,” stamelde Gabriël.

„Wie doolt er nu rond tusschen graven en op kerkhoven op zulk een avond als dezen?” riep de geest uit.

„Gabriël Grub! Gabriël Grub!” gierde een koor van woeste stemmen, die uit alle hoeken van het kerkhof schenen te komen. Gabriël keek angstig rond, — doch er was niets te zien.

„Wat hebt gij in die flesch?” zei het spook.

„Jenever, mijnheer,” antwoordde de koster, meer dan ooit bevend; want hij had ze van smokkelaars gekocht en bedacht, dat zijn ondervrager wel eens douane-beambte in de geestenwereld kon zijn.

„Wie drinkt er nu jenever, alleen, op een kerkhof en op zulk een avond?” zei het spook.

„Gabriël Grub! Gabriël Grub!” riepen de stemmen weer.

Het spook loerde boosaardig naar den verschrikten doodgraver en riep, zijn stem verheffend, uit:

„En wie is dus onze rechtmatige prooi?”

Op deze vraag antwoordde het onzichtbare koor met een gezang, dat scheen voortgebracht te worden door de stemmen van verscheidene koorknapen, die zongen bij het krachtig galmen van het orgel in de oude kerk — een gezang, dat op den

wind naar de ooren van den doodgraver scheen geleid te worden en in de verte wegstierf; het refrein er van was steeds hetzelfde:

„Gabriël Grub! Gabriël Grub!”

Het spook zei grijnzend: „Wel Gabriël, wat zegt gij hiervan?”

De koster snakte naar adem.

„Hoe vindt gij dat?” zei de geest, terwijl hij zijn voeten aan weerszijden van den steen in de lucht wierp en met evenveel behagen naar de omhooggekeerde punten keek, alsof hij het meest nieuwerwetsche paar laarzen van geheel Bondstreet beschouwde.

„Het is — het is heel vreemd, mijnheer,” antwoordde de doodgraver, half dood van schrik, „heel vreemd en heel aardig, maar nu moet ik heengaan, om mijn werk verder af te maken, als gij er niets op tegen hebt.”

„Werk?” zei de geest, „wat voor werk?”

„Het graf, mijnheer; het graf maken,” stamelde de koster.

„Ah, zoo, het graf,” zei de geest; „wie delft er een graf, op een tijd, dat alle andere menschen vroolijk zijn, en wie vindt daar plezier in?”

Weer antwoordden de geheimzinnige stemmen: „Gabriël Grub! Gabriël Grub!”

„Ik ben bang, dat mijn vrienden u noodig hebben,” zei het spook, terwijl het zijn tong tegen zijn wang drukte — en het was een verbazend groote tong — „ik ben bang dat mijn vrienden u noodig hebben, Gabriël,” zei het spook.

„Met uw verlof, mijnheer,” hernam de verschrikte koster, „dat geloof ik niet; zij kennen mij niet, mijnheer; ik geloof niet, dat de heeren mij ooit gezien hebben, mijnheer.”

„O, jawel,” antwoordde de geest; „wij kennen den man met het norsche gelaat en den grimmigen blik, die vanavond de straat door ging, terwijl hij de kinderen kwaad aankeek en zijn spade steviger vastgreep. Wij kennen den man die uit kwaadaardigheid den jongen sloeg, omdat die vroolijk kon zijn en hij niet. Wij kennen hem, wij kennen hem.”

Hierop liet de geest een hard, schril gelach hooren, dat de echo's twintigmaal herhaalden; en, zijn beenen in de lucht werpend, ging hij op zijn hoofd, of liever op de punt van zijn langen spitsen hoed op den smallen kant van den grafsteen staan, vanwaar hij met buitengewone behendigheid een luchtsprong maakte naar de voeten van den koster en zich daar neerzette in de houding van een kleermaker op zijn werktafel.

„Ik, ik vrees, dat ik u moet verlaten, mijnheer,” zei de koster, een poging aannemend om zich te bewegen.

„Ons verlaten,” zei de geest, „Gabriël Grub ons verlaten? Hol hol!”

Terwijl het spook lachte, bemerkte de koster één oogenblik een schitterenden gloed in de vensters der kerk, alsof het gehele gebouw verlicht was; het licht verdween, het orgel deed een vroolijk wijsje hooren en heele scharen geesten, volkomen op den eersten gelijkend, stroomden het kerkhof binnen en begonnen over de grafsteenen haasje-over te spelen, geen oogenblik ophoudend om adem te schep- pen, maar achter elkander met verwonderlijke behendigheid over den hoogsten heenspringend. De eerste geest was een verbazende springer, met wien geen der andere kon wedijveren; en de koster kon, zelfs toen zijn schrik op het hevigst was, niet nalaten op te merken, dat, terwijl de andere geesten zich tevreden stelden met over de gewone grafsteenen heen te springen, de eerste de familiegraven uitkoos met ijzeren hekken en al en daar met evenveel gemak overheensprong alsof het grenspaal- tjes waren.

Ten slotte bereikte het spel den hoogsten graad van opgewondenheid, het orgel speelde vlugger en vlugger en de spoken sprongen sneller en sneller, terwijl zij buitelingen maakten en over den grond rolden. De koster werd draaierig door de snelle bewegingen, die hij aanschouwde, en zijn knieën knikten, als de geesten hem voorbij vlogen, totdat de koning der geesten plotseling op hem toeschoot, hem bij den kraag nam en met hem door den grond zank.

Toen Gabriël Grub zijn adem terug had gekregen, dien het snelle dalen had afgesneden, bemerkte hij, dat hij in een soort hol was, omringd door groepen leelijke, grimmige spoken; midden in het vertrek op een verhevenheid zat zijn vriend van het kerkhof en vlak naast hem stond Gabriël Grub zelf, niet in staat om zich te bewegen.

„Koud vanavond,” zei de koning der geesten, „zeer koud. Breng eens een glas met iets warm!”

Op dit bevel verdwenen haastig een half dozijn gediens- tige geesten met een voortdurenden glimlach op het gelaat, die Gabriël Grub daarom voor hovelingen hield, en keerden dadelijk terug met een beker vloeibaar vuur, dien zij den koning aanboden.

„Ha!” riep de geest, wiens wangen en keel doorschijnend werden, toen hij het

vuur verzwoeg. „Daar wordt men eerst warm van! Breng een roemer van hetzelfde voor Mijnheer Grub.”

Tevergeefs beweerde de ongelukkige koster, dat hij niet gewoon was 's avonds iets warm te gebruiken; een der geesten hield hem vast, terwijl een ander het vlammeende vocht door zijn keel goot; de geheele vergadering gilte van het lachen, terwijl hij hoestte en snikte en de tranen wegveegde, die overvloedig uit zijn oogen stroomden, nadat hij de brandende teug had ingezwolgen.

„En nu,” zei de koning, terwijl hij den koster schertsend de spitse punt van zijn hoed in het oog stak en hem daardoor de hevigste pijn veroorzaakte, „toon nu den man van ellende en droefgeestigheid eenige tafereelen uit onzen grooten voorraad.”

Toen de geest dit gezegd had, dreef een dikke wolk, die het achtereinde der grot verduisterde, langzaam weg en onthulde, schijnbaar op een grooten afstand, een klein en karig gemeubileerd, doch net en zindelijk vertrek. Een menigte kleine kinderen waren om een helder vuur geschaard, zich vastklemmend aan de kleeren van hun moeder en om haar stoel darterelend. De moeder stond nu en dan op en schoof het venstergordijn op zij, als om naar iemand uit te kijken; een eenvoudig maal stond klaar op de tafel, en een leuningstoel bij het vuur. Er werd aan de deur geklopt, de moeder deed open, de kinderen drongen om haar heen en klapten van vreugde in de handen, toen hun vader binnentrad. Hij was nat en moe en schudde de sneeuw van zijn kleeren, terwijl de kinderen zich om hem heen schaarden, met veel ijver zijn mantel, hoed, stok en handschoenen grepen en ermee de kamer uitliepen. Toen hij vervolgens aan den soberen maaltijd bij het vuur ging zitten, klommen de kinderen op zijn knieën, ging de moeder naast hem zitten en scheen er niets dan geluk en gezelligheid te heerschen.

Maar er kwam bijna onmerkbaar een verandering in het tafereel. Het ging over in een slaapkamer, waar het mooiste en jongste kind op sterven lag; de rozen waren van zijn wangen en het licht uit zijn oogen verdwenen; en juist toen de koster erop neerkeek met een belangstelling, die hij nooit tevoren gevoeld of gekend had, stierf het. Zijn broertjes en zusjes schaarden zich om zijn bedje en vatten het bij zijn teere handje, dat koud en zwaar was; doch zij deinsden terug bij de aanraking en keken met schrik naar zijn kinderlijk gelaat; want hoewel het kind kalm en rustig

scheen te slapen, zagen zij wel, dat het dood was en beschouwden het als een engel, die uit een heerlijken en gelukkigen hemel op hen neerkeek en hen zegende.

Weer ging er een lichte wolk over het beeld en veranderde het tafereel. De vader en de moeder waren nu oud en hulpeloos en het aantal omstanders was tot op de helft verminderd; doch tevredenheid en vroolijkheid zetelden op ieders gelaat en straalden in ieders oogen, terwijl zij zich om den haard schaarden om oude geschiedenissen te vertellen of aan te hooren. Langzaam en vreedzaam daalde de vader ten grave en spoedig daarna volgde hem de deelgenoot in al zijn moeiten en zorgen naar haar laatste rustplaats. De weinige overlevenden knielden neer bij hun graf en bevochtigden het groene gras, dat het bedekte, met hun tranen; daarna stonden zij op, en gingen droevig en treurend heen, doch lieten geen bittere kreten of wanhopige klachten hooren; want zij wisten, dat zij elkander eens zouden weerzien. Weer begaven zij zich naar de woelige wereld en herkreten hun vroegere tevredenheid en vroolijkheid. De wolk trok voor het beeld en onttrok het aan het oog van den koster.

„Hoe vindt gij dat?” zei het spook, terwijl het zijn groote gezicht naar Gabriël Grub wendde.

Gabriël mompelde, dat het heel aardig was of zoo iets, en keek eenigszins beschaamd, toen het spook zijn vurige oogen op hem vestigde.

„Gij ellendig mensch!” zei het spook op een toon van buitengewone verachting. „Gij!” Het scheen van plan er nog meer aan toe te voegen, doch de verontwaardiging belemmerde zijn spraak; daarom hief het een van zijn buigzame beenen omhoog, slingerde het een weinig boven zijn hoofd om zijn doel zeker te treffen en bracht Gabriël een stevigen schop toe. Onmiddellijk hierop drongen al de aanwezige spoken om hem heen en schopten hem meedoo-genloos volgens de vaste en onveranderlijke gewoonte van aardsche hovelingen, die schoppen, wien vorsten schoppen, en liefkoozen, wien vorsten liefkoozen.

„Toon hem nog meer!” zei de koning der geesten.

Bij deze woorden trok de wolk weer weg en onthulde een rijk en schoon landschap — ten huidigen dage is er nog precies zoo een op een halve mijl afstand van de oude abdijstad gelegen. De zon scheen aan den helderen, blauwen hemel, het water glinsterde in haar stralen, de boomen leken

groener en de bloemen schooner van kleur door haar levenwekkenden invloed. Het water kabbelde voort met een aange-naam geluid; de boomen ritselden in den zachten wind, die in hun bladeren suisde; de vogels kweelden op de takken en hoog in de lucht verwelkomde de leeuw-erik den morgen met zijn gezang. Ja, het was morgen, een heldere, geurige zomer-morgen; het kleinste blaadje, het geringste grassprietje was beziel met leven. De mier kroop naar haar dagelijkschen arbeid, de vlinder fladderde en koesterde zich in de warme zonnestralen; duizenden insecten spreidden hun doorschijnende vleugels uit en schiepen genot in hun kort, maar gelukkig leven. De mensch wandelde voort, vervuld van het tafereel, en alles was glans en luister.

„Gij, ellendig mensch!“, zei de koning der geesten op een nog verachtelijker toon dan tevoren. En weer zwaaide hij met zijn been; weer daalde dit neer op de schouders van den koster en weer volgden de andere geesten het voorbeeld van hun opperhoofd. Nog menigmaal kwam en verdween de wolk en gaf nog menige les aan Gabriël Grub, die, hoewel zijn schouders krompen van pijn door de herhaalde kennismaking met de voeten van het spook, met onverminderde belangstelling toekeek. Hij bemerkte, dat menschen, die hard werkten om hun karig stukje brood te verdienen, opgeruimd en gelukkig waren; en dat zelfs voor de onwetendsten het lieflijke gelaat der natuur een nooit verdrogende bron van vreugde en vroolijkheid was. Hij zag, dat vrouwen, de teerste en zwakste van Gods schepselen, het best tegen verdriet, tegen-spoed en ellende konden, omdat zij onuitputtelijk waren in genegenheid en toewijding. Vooral zag hij, dat mannen, die, zooals hij, morden over de vroolijkheid van anderen, het gemeenste onkruid op de schoone oppervlakte der aarde waren; en, na al het goede der wereld tegen het kwade te hebben afgewogen, kwam hij tot de conclusie, dat deze wereld nog lang niet te versmaden is. Nauwelijks had hij die gevolgtrekking gemaakt, of de wolk, die het laatste tafereel had bedekt, scheen hem te benevelen en in slaap te wiegen. Eén voor één verdwenen de geesten uit zijn gezicht, en bij het verdwijnen van den laatste viel hij in slaap.

De dag was aangebroken, toen Gabriël Grub ontwaakte en bemerkte, dat hij languit op den grafsteen lag met de ledige veldflesch naast zich en zijn jas, spade en lantaren, alle wit van den rijp, over den grond

verspreid. De steen, waarop hij het eerst den geest had zien zitten, stond recht voor hem en het graf, waaraan hij den vorigen avond gewerkt had, was niet ver van hem af. In het eerst twijfelde hij aan de werkelijkheid van zijn lotgevallen, maar de hevige pijn, die hij in zijn schouders voelde, toen hij probeerde op te staan, verzekerde hem, dat het schoppen der geesten zeker niet denkbeeldig was geweest. Hij werd weer aan het wankelen gebracht, toen hij bemerkte, dat er geen voetstappen in de sneeuw waren, waar de geesten haasje-over hadden gespeeld, doch hij gaf er zich spoedig rekenschap van, dat geesten geen merkbaaren indruk op den grond achterlaten. Hij stond op, zoo goed hij kon met de pijn in zijn rug, sloeg den rijp van zijn jas, trok deze aan en keerde terug naar de stad. Hij was een ander man, maar toch kon hij de gedachte niet verdragen, dat hij terug zou moeten gaan naar een plaats, waar met zijn berouw gespot en aan zijn bekeering getwijfeld worden zou. Hij aarzelde eenige oogenblikken, en keerde zich toen om, ten einde elders zijn brood te gaan verdienen.

De lantaren, de spade en de veldflesch werden dien dag op het kerkhof gevonden. Er werden vele gissingen gemaakt omtrent het lot van den koster, doch men kwam spoedig tot de overtuiging, dat hij door de geesten weggevoerd moest zijn; en het ontbrak niet aan geloofwaardige getuigen, die hem duidelijk door de lucht hadden zien vliegen op een kastanjebruin paard met één oog, dat het achterdeel van een leeuw en den staart van een beer had. Ten slotte werd dit alles heilig geloofd en de nieuwe koster placht voor een geringe belooning aan nieuwsgierigen een flink stuk van den kerkhaan te laten zien, dat door het genoemde paard in zijn vaart door de lucht er afgeschopt en een paar jaar later door hem zelf op het kerkhof gevonden was.

Ongelukkigerwijze werden deze verhalen eenigszins gelogenstraft door het onverwachte verschijnen van Gabriël Grub zelf, die tien jaar later als een haveloos, tevreden, rheumatisch oud man terugkwam. Hij deed zijn verhaal aan den geestelijke en ook aan den burgemeester; en na verloop van tijd werd het als historisch beschouwd, hetgeen nog heden het geval is. Zij, die aan het verhaal van den weerhaan geloofden, konden niet gemakkelijk worden overgehaald om het te laten varen, keken zoo wijs, als zij konden, haalden hun schouders op, wezen naar hun voorhoofd

en mompelden, daarna, dat Gabriël Grub al de jenever had opgedronken en daarna op den grafsteen in slaap was gevallen; en wat hij in het hol van het spook gezien had, trachtten zij te verklaren door te zeggen, dat hij de wereld gezien had en wijzer geworden was. Doch deze meening, die nooit zeer algemeen was, liet men langzamerhand varen; maar, hoe het ook zij, dit verhaal heeft, daar Gabriël tot het einde van zijn leven last van reumatiek heeft gehad, ten minste één moraal — en die is, dat, indien iemand op Kerstmis nurksch wordt en in zijn eentje gaat zitten drinken, hij er geen zier beter aan toe is, al is de geestrijke drank ook even sterk als de geesten waren, die Gabriël Grub aanschouwde in het hol van het spook.

HOOFDSTUK XXX.

Hoe de Pickwickisten met twee veelbelovende studenten kennis maakten, hoe zij zich amuseerden op het ijs, en hoe hun bezoek op „Manor-Farm” een einde nam.

„Vriest het nog, Sam?” vroeg Pickwick, toen zijn bediende hem des morgens, op den eersten Kerstdag, zijn scheerwater kwam brengen.

„Het water in de waschkom was bevroren, mijnheer,” antwoordde Sam.

„Het is vinnig koud,” merkte Pickwick op.

„Goed weer voor iemand, die een warm pak aan heeft,” hernam Samuel, „zooals de ijsbeer zei, toen hij leerde schaatsenrijden.”

„Ik zal binnen een kwartier beneden zijn,” zei Pickwick, terwijl hij zijn slaapmuts afzette.

„Goed mijnheer,” zei Sam, „dan zult gij een paar beenafzetters vinden.”

„Beenafzetters?” hernam Pickwick, terwijl hij in het bed overeind kwam, „wat zijn dat?”

„Begrijpt gij dat niet, mijnheer?” vroeg Sam verwonderd. „Ik dacht, dat iedereen wel wist, dat een beenafzetter een chirurgijn is.”

„O, een chirurgijn,” zei Pickwick glimlachend.

„Maar het zijn nog geen volleerde beenafzetters,” vervolgde Sam; „zij worden er nog maar voor opgeleid.”

„Met andere woorden, het zijn studen-

ten in de medicijnen, niet waar?” merkte Pickwick op, en Sam knikte toestemmend.

„Daar ben ik blij om,” zei Pickwick, terwijl hij met drift zijn slaapmuts op de dekens wierp. „Dat zijn flinke kerels. Hun oordeel wordt door ondervinding en nadenken gescherpt, en hun smaak door lezen en studeeren verfijnd. Ik ben er zeer blij om.”

„Zij zitten in de keuken bij het vuur sigaren te rooken,” zei Sam.

„Zoo?” hernam Pickwick, terwijl hij in zijn handen wreef. „Het bevalt mij, dat zij zich zoo weinig op hun geleerdheid laten voorstaan. Het zijn zeker geen verwaande kwasten.”

„De een zit met zijn beenen op de tafel,” vervolgde Sam, zonder naar zijn meester te luisteren, „en drinkt klaren brandewijn; en de ander — met een bril op — heeft een vaatje oesters op zijn knieën, en maakt ze open alsof zijn handen stoommachines zijn; en telkens als hij er een heeft uitgeslurpt, gooit hij de schelpen naar den dikken slaapkop, die in een hoek zit te droomen.”

„Louter uitpattingen van het genie,” zei Pickwick. „Gij kunt gaan, Sam.”

Sam ging; en na verloop van een kwartier kwam Pickwick beneden.

„Daar is hij eindelijk,” zei Wardle. „Pickwick, dit is mijnheer Benjamin Allen, de broeder van juffrouw Allen; wij noemen hem doorgaans Ben en dat kunt gij ook doen als gij wilt. Deze heer is zijn vriend, mijnheer....”

„Mijnheer Bob Sawyer,” viel Benjamin Allen hierop in, waarop zij samen een hartelijk gelach aanhieven.

Pickwick maakte een buiging, welke door de heeren met een buiging werd beantwoord, en daarna vielen zij met veel graagte op het ontbijt aan, zoodat Pickwick gelegenheid had hen beiden nauwkeurig op te nemen.

Benjamin Allen was een tamelijk dik, breed en plomp jongmensch, met kort geknipt zwart haar, en een bleek, lang gezicht. Hij droeg een bril en een witte das. Onder zijn zwarten, tot aan den hals toe dichtgeknoopten jas vertoonde zich het gewone aantal beenen en voeten in een grijze broek en lang niet fraai glimmende laarzen. Hoewel de mouwen van zijn rok vrij kort waren, kon men echter geen boorden van een overhemd bespeuren, en ofschoon zijn gezicht lang genoeg was om zeer goed eenige verkorting door middel van een boordje te kunnen verdragen, was er van zulk een versiersel geen spoor te ontdek-

ken. Hij zag er uit, alsof hij in langen tijd niet was afgestoft, en rook sterk naar tabak.

Bob Sawyer droeg een jas van een zeer vreemden snit, en had in zijn voorkomen en houding tamelijk veel van die ongematigde vrijpostigheid en slordigheid, welke jongelieden eigen zijn, die overdag op straat sigaren rooken, des nachts schreeuwen en zingen, de kellners bij hun voornamen noemen, en zich meer van dergelijke aardigheden veroorloven. Hij droeg een geruite broek, een morsig vest met bijzonder groote overslagen, en buitenshuis een dikken stok met een grooten knop. Handschoenen gebruikte hij nooit en over het geheel had hij veel van een verloopen Robinson Crusoe.

„Een heerlijke ochtend, heeren,” zei Pickwick, begeerig om met zijn nieuwe kennissen een gesprek te beginnen.

Bob Sawyer knikte stilzwijgend, en Ben Allen vroeg om den mosterd.

„Zijt gij vanmorgen ver gekomen, heeren?” vroeg Pickwick weer.

„Van Muggleton,” antwoordde Allen kortaf.

„Gij hadt gisteravond hier moeten zijn,” zei Pickwick.

„Dat waren wij ook van plan,” hernam Bob; „maar de brandewijn in „De Blauwe Leeuw” was te goed, om er zoo gauw afscheid van te nemen. Niet waar, Ben?”

„Dat zou ik denken,” antwoordde deze. „En de vaukenskarbonaden waren ook niet slecht.”

„Waarachtig niet,” hernam Bob, en daarmede vielen de twee vrienden met vernieuwden ijver op het ontbijt aan, alsof de herinnering aan hun laatste avondmaal hun eetlust had doen toenemen.

„Er gaat toch niets boven ontleden, om honger te krijgen,” zei Bob, terwijl hij het gezelschap rondkeek.

Pickwick huiverde.

„Wat ik zeggen wil,” zei Allen, „zijt gij met dat been al klaar?”

„Bijna,” antwoordde Bob. „Voor een kinderbeen is het bijzonder gespierd.”

„Zoo,” zei Allen onverschillig.

„Bijzonder,” hernam Bob met een vollen mond.

„Ik heb een arm besteld,” zei Allen. „Wij nemen met ons allen een lijk, en de lijst is bijna vol, maar wij hebben nog niemand kunnen vinden, die den kop wil hebben. Zoudt gij hem niet kunnen gebruiken?”

„Neen,” antwoordde Bob. „Ik heb geen geld voor zulke dure liefhebberijen.”

„Gekheid,” zei Ben.

„Waarachtig niet,” hernam Bob. „De herenen zou nog gaan, maar een heele kop is mij te duur.”

„St., st., heeren,” viel Pickwick er thans op in, „ik hoor de dames komen.”

Nauwelijks had hij dit gezegd, of de dames, die onder het hoffelijk geleide van Snodgrass, Winkle en Tupman een vroege ochtendwandeling hadden gemaakt, traden binnen.

„Hemel, Ben!” riep Arabella uit, op een toon die bewees, dat de aanblik van haar broeder haar meer verbaasde dan verheugde.

„Ik ben gekomen om u morgen mee te nemen naar huis,” zei Benjamin. — Winkle verbleekte.

„Ziet gij Bob Sawyer niet, Arabella?” vroeg Ben op een eenigszins verwijtenden toon. Arabella reikte den vriend van haar broeder met bevalligen zwier de hand; en Winkle voelde een opwelling van haat, toen Bob de aangeboden hand in het oog vallend drukte.

„Maar Ben,” zei Arabella blozend, „zijt gij reeds aan mijnheer Winkle voorgesteld?”

„Neen, Arabella,” antwoordde haar broeder ernstig, „maar het zal mij veel plezier doen.” Daarop maakte hij voor Winkle een stugge buiging, terwijl Winkle en Bob Sawyer een blik van wederzijdsch wantrouwen wisselden.

De aankomst der twee nieuwe gasten en de dwang, die Winkle en de jongedame met de bonten laarsjes daardoor werd opgelegd, zou waarschijnlijk de vroolijkheid van het gezelschap op een zeer onaangename wijze hebben verstoord, indien de opgeruimde Pickwick en de goedgehartige Wardle niet al hun krachten hadden inspanssen. Het gelukte Winkle zich langzamerhand in de gunst van Benjamin in te dringen; ja, hij trad zelfs in een vriendelijk gesprek met Bob, die, door het ontbijt, het praten en den brandewijn opgewekt, hoe langer hoe komieker werd, en op een schertsende manier een aardige anecdote vertelde over het uitsnijden van een gewel aan iemands hoofd, waarvan hij tot groote stichting van het gezelschap, door middel van een oestermes en een wittebrood, een zichtbare voorstelling gaf. Daarna begaf men zich gezamenlijk naar de kerk, waar Allen vast in slaap viel, en Sawyer zijn gedachten vernuftig van het aardsche aftrok, door zijn naam in de bank te snijden met letters van vier duim lengte.

Toen het gezelschap uit de kerk was gekomen, en eenige ververschingen had ge-

bruikt, deed Wardle het voorstel, een uur-tje naar het ijs te gaan.

„Gij rijdt natuurlijk schaatsen, Winkle?” voegde hij er bij.

„Ja wel — ja wel,” zei Winkle. „Maar — maar ik ben het een beetje ontwend.”

„O, doet u het toch maar, mijnheer Winkle,” zei Arabella. „Ik zie het zoo graag.”

„Ik zou het gaarne doen,” antwoordde Winkle blozend; „maar ik heb geen schaatsen.”

Dit bezwaar werd spoedig uit den weg geruimd. Trundle had twee paar en de dikke jongen zei, dat er nog wel zes paar beneden lagen; waarop Winkle een zeer benauwd gezicht zette, en zei dat hij er zeer blij om was.

De oude Wardle ging het gezelschap voor naar een tamelijk grooten bevroren vijver; en nadat Sam en Jozef de sneeuw, die des nachts gevallen was, hadden weggeveegd, bond Bob Sawyer, met een snelheid, die Winkle wonderbaarlijk voorkwam, zijn schaatsen onder, en begon kringen en achten te snijden, en andere kunststukjes te verrichten, die de bewondering van Pickwick, Tupman en de dames verwierven, wier verrukking den hoogsten trap bereikte, toen Wardle met Benjamin en Bob eenige geheimzinnige evolutiën uitvoerden, die zij een Schotsen dans noemden.

Al dien tijd was Winkle, wiens gezicht en handen blauw van de kou waren, bezig met het aanbinden van zijn schaatsen, en had, met bijstand van Snodgrass, die evenveel van schaatsenrijden afwist als een Hindoe, de riemen in een hoogst merkwaardige verwarring gebracht. Eindelijk werden de ongelukkige schaatsen door Sam stevig aangespeld en werd Winkle overeind gezet.

„Komaan, mijnheer,” zei Sam op een aanmoedigenden toon, „geef hun nu eens een lesje.”

„Wacht een beetje, Sam,” zei Winkle, die geweldig beefde, en, met den angst van een zinkenden drenkeling, Sam bij den arm greep. „Wat is het hier glad!”

„Dat is niet geheel ongewoon op het ijs, mijnheer,” hernam Weller. „Sta vast, mijnheer.”

Dit laatste gezegde van Sam werd uitgelokt door een beweging, waardoor Winkle de dwaze neiging aan den dag legde, om zijn voeten in de lucht te gooien en zijn achterhoofd op het ijs te doen bonzen.

„Die schaatsen deugen niet voor mij, geloof ik,” zei Winkle, die ieder oogenblik uitgleed.

„Ik vrees, dat de rijder niet voor de schaatsen deugt, mijnheer,” antwoordde Sam.

„Komaan, Winkle,” riep Pickwick geheel onbewust, dat er iets aan haperde. „De dames wachten op u.”

„Ja, ja,” antwoordde Winkle met een akeligen glimlach. „Ik kom al.”

„Hij begint juist,” zei Sam, met een poging om zich los te maken. „Komaan, mijnheer!”

„Wacht nog een oogenblik, Sam,” hijgde Winkle, terwijl hij Wellers arm nog vaster omklemde.

„Ik bedenken mij daar, dat ik een paar jassen thuis heb, die ik niet meer gebruik. Die kunt gij van mij krijgen, Sam.”

„Dank u, mijnheer.”

„Tik maar niet aan uw hoed, Sam,” zei Winkle snel. „Gij behoeft uw hand daarvoor niet los te laten. Ik had u vanmorgen vijf shilling willen geven voor een kerstcadeau. Die zult gij vanmiddag hebben, Sam.”

„Al te goed, mijnheer.”

„Maar houdt me nog een beetje vast, Sam,” hernam Winkle. „Wilt ge? Zool — zoo gaat het goed. Ik zal er spoedig weer aan wennen. Niet te gauw, Sam, niet te gauw!”

Winkle boog zich met een stijven rug diep voorover, en scharrelde aldus, door Sam getrokken, op een zeer zonderlinge en hoogst onbevallige manier over het ijs, toen Pickwick, die aan den overkant stond, in zijn onschuld riep: „Sam!”

„Mijnheer,” riep Weller terug.

„Kom eens hier.”

„Laat los, mijnheer,” zei Sam. „Hoort gij niet, dat ik geroepen word? Laat los, mijnheer.”

Met een geweldige inspanning rukte hij zich los uit de handen van den armen Winkle, die daarbij een forschen zet kreeg. Met een vaart en juistheid, die hij noch aan zijn behendigheid, noch aan zijn vorige oefening te danken had, stoof de ongelukkige midden tusschen de andere rijders in, juist op het oogenblik, dat Bob Sawyer een figuur van weergalooze schoonheid in het ijs sneed. Winkle bonsde tegen hem aan, en met een geweldigen smak stortten beiden op het ijs neer. Pickwick kwam terstond toeloopen. Bob Sawyer was alweer opgestaan, maar Winkle was veel te verstandig, om zoo iets met schaatsen aan te probeeren. Hij zat op het ijs, en deed een stuipachtige poging om te glimlachen; maar al de trekken van zijn gezicht teekenden angst en nood.

„Hebt gij u bezeerd?" vroeg Benjamin met zeer veel belangstelling.

„Niet erg," antwoordde Winkle, die ijverig zijn rug wreef.

„Een aderlating zou misschien niet slecht zijn," zei Benjamin zeer gediensig.

„Neen, dank u," antwoordde Winkle snel.

„Ik geloof, dat het u goed zou doen," hernam Benjamin.

Het bevel moest gehoorzaamd worden, en Winkle verzette er zich niet tegen, toen Sam het zwijsend ten uitvoer bracht.

Pickwick verwijderde zich eenige schreden van de omstanders, wenkte vervolgens zijn vriend, keek hem met een strakken blik in de oogen, en uitte daarop, met een zware, maar duidelijke en nadrukkelijke stem, deze merkwaardige woorden: „Gij

MIJNHEER PICKWICK..... GLEED TOEN, ONDER HET GEJUICH VAN AL DE TOESCHOUWERS, MET ZIJN BEENEN ONGEVEER EEN EL VAN' ELKAAR, LANGZAAM EN STATIG DE GLIJBAAN OVER.

„Ik dank u," zei Winkle. „Liever niet." „Wat dunkt u er van, mijnheer Pickwick?" zei Bob Sawyer.

Pickwick gloeide van drift en verontwaardiging. Hij wenkte Sam en zei op strengen toon: „Doe zijn schaatsen af."

„Maar ik was pas begonnen," bracht Winkle er tegen in.

„Doe zijn schaatsen af!" herhaalde Pickwick nog strenger.

zijn een kwakzalver, mijnheer."

„Wat?" zei Winkle terugdeinzend.

„Een kwakzalver, mijnheer. Of, als gij wilt, dat ik duidelijker spreek, een bedrieger, mijnheer." Met deze woorden draaide Pickwick zich langzaam om, en begaf zich weer naar het gezelschap.

Terwijl Pickwick dit korte gesprek hield, hadden Sam en Jozef tezamen een glijbaan gemaakt, en waren bezig zich daarop heer-

lijk te vermaken. Sam vooral toonde zich een meester in de kunst. De glijbaan was lang en breed, en de beweging had iets zoo plezierigs, dat Pickwick, die door het lange stilstaan koud was geworden, niet nalaten kon de glijders te benijden.

„Dat zou goed zijn om warm te worden,” zei hij tegen Wardle, die door het schaatsenrijden geheel buiten adem was geraakt.

„Dat zou het zeker,” antwoordde Wardle. „Kunt gij glijden?”

„Ik heb het wel eens gedaan toen ik een jongen was,” antwoordde Pickwick.

„Gij moest het nog eens probeeren,” zei Wardle.

„Och ja, mijnheer Pickwick!” riepen al de dames.

„Om u te plezieren zou ik het gaarne doen,” hernam Pickwick. „Maar ik heb het zeker in dertig jaar niet meer gedaan.”

„Kom, kom, gekheid!” zei Wardle, terwijl hij met de hem eigen voortvarendheid zijn schaatsen van zijn voeten trok. Daar! Ik doe mee.” En oogenblikkelijk vloog de vroolijke oude man de glijbaan af, met een snelheid, welke die van Sam zeer nabij kwam en den dikken jongen geheel in de schaduw stelde.

Pickwick bedacht zich, trok zijn handschoenen uit, stak ze in zijn zak, nam drie maal een aanloopje, bleef even zoovele malen staan, nam nog een aanloopje, en gleed toen, onder het gejuich van al de toeschouwers, met zijn beenen ongeveer een el van elkaar, langzaam en statig de glijbaan over.

„Houd den pot aan de kook, mijnheer!” zei Sam, en Wardle nam weer een aanloopje, gevolgd door Pickwick, Sam, Winkle, Bob, Jozef en Snodgrass, die dicht op elkanders hielen volgden, en met zooveel ijver gleden, alsof hun leven er van afhing.

Het was zeer belangrijk op te merken, hoe Pickwick zich bij het glijden gedroeg; hoe angstig hij omkeek naar den achter hem aankomenden glijder; hoe langzaam de kracht van zijn vaart verminderde, en hij zich voorzichtig omdraaide; hoe genoeglijk hij lachte, wanneer hij de baan ten einde was, en hoe driftig hij door de sneeuw naar het andere einde liep om opnieuw te beginnen. En wanneer hij omver werd geworpen — hetgeen, door elkander gerekend, om de derde maal gebeurde — was het gemakkelijk te zien, met hoeveel haast hij opstond, zijn hoed opraapte, en weer naar zijn plaats liep met een ijver, dien niets kon doen verminderen.

Het glijden ging hoe langer hoe beter, en het gelach werd hoe langer hoe harder,

toen men op eens een krak hoorde. Allen vluchtten naar den oever, en de dames begonnen te gillen. Een groot brok ijs was verdwenen; het water borrelde er over heen, en de hoed van Pickwick dreef in het midden; dit was alles wat men van Pickwick zag.

Ontzetting en angst waren op ieders geelaat te lezen; de mannen verbleekten en de vrouwen vielen flauw; Snodgrass en Winkle grepen elkander bij de hand, en staarden als bedwelmd naar de plek, waar hun leider was verzonken; terwijl Tupman, om spoedig hulp te verkrijgen, en tegelijk hun, die hem mochten hooren, een duidelijk begrip van hetgeen er gebeurd was, te geven, zoo hard hij kon wegliep, en luidkeels schreeuwde: „Brand!”

Op dit oogenblik, terwijl Wardle en Sam voorzichtig het gat naderden, en Allen haastig met zijn vriend Sawyer beraadslaagde, of het niet raadzaam zou zijn alle aanwezigen ader te laten — juist op dit oogenblik zag men een hoofd en een paar schouders boven het water uitkomen, waarin men het gelaat en den bril van Pickwick herkende.

„Houd u één oogenblik boven — één enkel oogenblikje maar!” riep Snodgrass.

„Ja, ja, — ik bid u, ik bezweer u — om mijnen wil!” schreeuwde Winkle met diepe aandoening. Deze bezwering was eenigszins onnoodig; want het was waarschijnlijk, dat, zoo Pickwick al geen lust had gehad ter wille van een ander boven te blijven, hij toch zeker uit eigen beweging zijn best daartoe wel zou hebben gedaan.

„Voelt gij grond?” vroeg Wardle.

„Ja, zeker,” antwoordde Pickwick kuchend. „Ik kwam op mijn rug neêr, en kon eerst niet op mijn voeten komen.”

De klei, die men achter op zijn jas zag, getuigde dat hij de waarheid sprak; en toen de vrees der toeschouwers nog verder werd gestild door de mededeeling, die zij aan den dikken jongen te danken hadden, dat het water nergens meer dan vijf voet diep was, begon men wonderen van heldenmoed te verrichten, om Pickwick te redden. Na veel geplas, gekraak en gehaspel gelukte het hun eindelijk, den armen man op het droge te halen.

„O, hij zal een doodelijke verkoudheid vatten!” riep Emilia uit.

„Ach, die goede, oude man!” zei Arabella. „Laat ik u deze shawl omdoen, mijnheer Pickwick.”

„Dat zal het beste zijn,” zei Wardle; „en als gij hem omhebt, loopt dan naar huis, zoo gauw als uw beenen u dragen kunnen,

en kruip terstond in bed."

Dadelijk werd er nog een dozijn shawls aangeboden. Men zocht drie of vier van de dikste uit, en wond Pickwick er in, die vervolgens, onder geleide van Weller, zich in draf zette, en het zonderlinge schouwspel opleverde van een bejaard heer, die druipnat en zonder hoed, met aan het lijf gebonden armen, alsof de drommel hem op de hielen zat, door het veld rende. Doch in zulk een dringenden nood dacht Pickwick aan geen fatsoen, maar bleef, door Sam getrokken en geduwd, voortdraven, totdat hij de deur van „Manor-Farm" bereikte, waar Tupman vijf minuten vroeger was aangekomen, en de oude grootmoeder hartkloppingen van schrik had doen krijgen, door haar in den waan te brengen, dat er brand in den keukenschoorsteen was — een ramp, die de oude dame, altijd in gloeiende kleuren in haar verbeelding zag, wanneer iemand haar slechts de minste optoering bezorgde.

Zoodra Pickwick in bed was, legde Sam in zijn kamer een groot vuur aan, en bracht hem zijn middagmaal. Kort daarop kwam het gezelschap hem bezoeken, en vierde, om een groote punchkom gezeten, zijn gelukkige redding. De oude Wardle wilde volstrekt, dat men daar blijven zou; en derhalve werd het bed tot presidentszetel verheven, en Pickwick tot voorzitter benoemd. Toen de punchkom leeg was, werd er een tweede en vervolgens een derde gebracht; en toen Pickwick den volgenden morgen ontwaakte, kon hij niet het minste spoor van verkoudheid of reumatiek bespeuren, hetgeen bewijst, zooals Bob Sawyer terecht opmerkte, dat er in zulke gevallen niets zoo heilzaam is als heete punch, en dat, indien dit middel niet helpt, zulks alleen daaraan is te wijten, dat de patiënt er niet genoeg van heeft gebruikt.

Het vroolijke gezelschap ging den volgenden morgen uiteen. Pickwick en zijn vrienden beklommen wederom de diligence van Muggleton, en ook Arabella Allen ging op reis naar haar woonplaats — die Winkle zeker wel geweten zal hebben, hoewel wij moeten bekennen, dat zij ons onbekend is — onder de hoede en het geleide van haar broeder Benjamin en zijn boezemvriend Bob Sawyer.

Doch voordat zij vertrokken, namen deze twee heeren, op een tamelijk geheimzinnige manier, Pickwick ter zijde, en nadat Bob, ten bewijze van zijn aangeboren geestigheid en zijn aangeleerde kennis van het menschelijk lichaam, zijn vinger tusschen een paar van Pickwick's ribben had ge-

boord, vroeg hij: „Zeg eens, oude heer, waar hangt gij ergens uit?"

Pickwick antwoordde, dat hij „De Witte Arend" op dat oogenblik als zijn woonplaats beschouwde.

„Gij moest mij eens komen opzoeken," zei Bob Sawyer.

„Met het grootste plezier," antwoordde Pickwick.

„Hier hebt gij mijn adres," hernam Bob, een kaartje overreikend. „Lant-street, in de Borough; het is dicht bij de High-Street, aan uw rechterhand."

„Ik zal het wel vinden," zei Pickwick.

„Kom Donderdag over veertien dagen," zei Bob, „en breng de anderen mee. Ik heb dan een paar vrienden bij mij, allemaal studenten in de medicijnen." Hiermede gaven zij elkander de hand en scheidden.

Misschien zou men ons kunnen vragen, of onder dit korte gesprek Winkle niet met Arabella Allen en Snodgrass met Emilia Wardle fluisterden, en zoo ja, wat de jongelieden elkander wel vertelden.

Hierop antwoorden wij, dat deze heeren, wat zij ook tegen de jongedames gezegd mogen hebben, gedurende het grootste gedeelte der reis geen woord voor Tupman of Pickwick over hadden, maar integendeel zeer dikwijls zuchtten, niets wilden drinken, en er zeer treurig en misnoedig uitzagen. Indien onze schrander lezeressen uit deze feiten eenige gevolgtrekking kunnen maken, zal het ons bijzonder aange-naam zijn, als zij dat willen doen.

HOOFDSTUK XXXI.

Dat louter over rechtszaken handelt.

Verspreid in verscheidene hoeken en gaten van den „Temple" vindt men een aantal donkere en morsige kamers, waar men den geheelen namiddag onophoudelijk een zwerm klerken, met papieren onder hun armen en in hun zakken, ziet in- en uitloopen. Er bestaan verschillende graden van deze klerken. Vooreerst heeft men den volontair, die leergeld betaalt, en die zich eenmaal zelfstandig hoopt te vestigen. Hij laat op rekening maken bij zijn kleermaker, wordt op partijen gevraagd, kent eenige lieden in deftige straten, en gaat alle groote vacantes de stad uit om zijn vader te bezoeken, die eigen paarden houdt; kortom, hij is de aristocraat onder de klerken. Vervolgens heeft men den gesalarieerden klerk, die het grootste gedeelte van zijn

wekelijksche inkomen van dertig shilling aan zijn vermaken en kleeren besteedt, minstens driemaal in de week voor half geld naar het Adelphi-Theatre gaat, en daarna de wijnhuizen bezoekt, en die een slordige caricatuur van de laatst afgedankte mode voorstelt. Dan komt de bejaarde schrijver, met een groot gezin, die altijd armoedig en dikwijls aan den drank is. Eindelijk zijn er nog de loopjongens, die met gepaste minachting op de schooljongens neerzien, en al hun best doen om mannelijk te lijken. Er bestaan nog vele bijsoorten van deze klassen; maar allen, die er zijn, kan men, onder den kantoor tijd, de bedoelde kamers zien in- en uitloopen.

Deze donkere schuilhoeken zijn de kantoren der rechtsgeleerden. Hier maakt men dagvaarding, pleidooien, declaraties, en worden nog vele andere radertjes in beweging gezet, om de onderdanen van Zijne Majesteit te kwellen en uit te zuigen, en den rechtsgeleerden een goed inkomen en een genoeglijk leven te bezorgen. Het zijn meestal lage, vochtige vertrekken, waarin ontelbare rollen schimmelig perkament een onaangename geur verspreiden.

Tien of twaalf dagen, nadat Pickwick en zijn vrienden in Londen waren teruggekomen, kwam, tegen halfacht in den avond, een man in een bruine jas met koperen knopen haastig een van deze kantoren binnenloopen, en haalde een smalle strook perkament uit zijn zak, waarop de eerste klerk een onleesbaren zwarten stempel drukte. Daarop haalde hij nog vier papiertjes uit zijn zak, die elk een kopie van het perkament bevatten, met opengelaten ruimten voor de namen; en nadat hij die had ingevuld, snelde hij weer heen.

De man met de bruine jas en de geheimzinnige documenten in zijn zak, was niemand anders dan onze oude kennis Jackson, van het kantoor van Dodson en Fogg. Doch in plaats van zich weer naar het kantoor te begeven, ging hij rechtstreeks naar „De Witte Arend”, en vroeg daar, of mijnheer Pickwick thuis was. Men vroeg wie hij was, en hij noemde zijn naam. Daarop ging de kellner naar boven, om mijnheer Jackson aan te dienen; maar deze bespaarde hem die moeite door hem op de hielen te volgen, en, voordat de man een woord kon zeggen, het vertrek binnen te treden, waar Pickwick en zijn drie vrienden, welke hij dien avond juist bij zich had genoodigd, gezellig om den haard zaten.

„Hoe gaat het u, mijnheer?” zei Jackson, terwijl hij Pickwick vriendelijk toeknikte.

Pickwick boog met een tamelijk verwon-

derd gezicht, want hij herkende den bezoeker niet.

„Ik kom van Dodson en Fogg,” zei Jackson ter opheldering.

Pickwick stooft terstond op. „Ga naar mijn zaakwaarnemer, mijnheer Perker,” zei hij. — „Kellner, laat mijnheer uit.”

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer Pickwick,” zei Jackson, terwijl hij zeer bedaard zijn hoed op den vloer neerlegde, en de strook perkament uit zijn zak haalde, „maar in zulke gevallen mag er geen gebruik worden gemaakt van tusschenpersonen — gij weet wel, mijnheer, dat in rechtszaken niets zoo goed is als voorzichtigheid.”

Hij wierp een blik op het perkament, keek daarna met een vriendelijken glimlach om zich heen, en vervolgde. „Kom, laat ons om zulk een kleinigheid geen woorden verspillen. Wie van de heeren heet Snodgrass?”

Deze vraag deed Snodgrass zoo in het oog vallend schrikken, dat er geen verder antwoord noodig was.

„Ah, dat dacht ik al,” zei Jackson, nog vriendelijker dan tevoren. „Ik zal u hiermee moeten lastig vallen, mijnheer.”

„Mij?” riep Snodgrass uit.

„Het is maar een dagvaarding als getuige voor de eischeres, in de zaak van Bardell contra Pickwick,” hernam Jackson, terwijl hij een der papieren uitzocht, en een shilling uit zijn vestzakje haalde. De zaak komt den veertienden Februari voor. Dit is voor u, mijnheer Snodgrass!” Dit zeggende, hield hij hem het perkament voor den neus, en stopte hem het papiertje en den shilling in de hand.

Tupman had dit alles met stille verbazing aanschouwd. Jackson wendde zich nu eensklaps tot hem, en zei: „Ik vergis mij, geloof ik, niet, als ik zeg, dat gij mijnheer Tupman zijt?”

Tupman keek Pickwick aan; maar daar hij in de wijd geopende oogen van dezen heer geen aanmoediging kon lezen om zijn naam te verloochenen, zei hij: „Ja, mijnheer, ik heet Tupman.”

„En die andere heer heet Winkle, geloof ik?” zei Jackson.

Winkle stamelde iets als een bevestiging, en oogenblikkelijk had de behendige Jackson elk der heeren een papiertje en een shilling in de hand gespeeld.

„Ik vrees, dat gij mij erg lastig zult vinden,” begon Jackson weer, „maar ik moet nog iemand hebben. Ik lees hier Samuel Weller, mijnheer Pickwick.”

„Roep mijn knecht boven, kellner,” zei Pickwick. De kellner vertrok met vrij groot-

te verwondering, en Pickwick gaf Jackson een wenk om te gaan zitten. Er volgde een drukkende stilte, die eindelijk door den onschuldigen gedaagde werd verbroken.

„Ik geloof, mijnheer,” zei Pickwick, terwijl hij onder het spreken hoe langer hoe gramstoriger werd, „dat uw principalen willen probeeren mij op het getuigenis van mijn eigen vrienden schuldig te laten verklaren?”

Jackson tikte met zijn vinger tegen zijn neus, om aan te duiden, dat hij de man niet was om een geheim te verklappen, en antwoordde schertsend: „Ik weet het niet, mijnheer.”

„Waartoe zouden anders die dagvaardingen dienen?” hernam Pickwick.

„Ja, mijnheer,” antwoordde Jackson, terwijl hij glimlachend zijn hoofd schudde, „daar mag mijnheer Perker naar raden; en als hij het niet raden kan, zal hij het wel hooren, als de zaak voorkomt.”

Pickwick was op het punt om zijn verontwaardiging te laten uitbarsten, toen Sam de kamer binnentrad.

„Samuel Weller?” zei Jackson op vradenden toon.

„Dat is een van de waarste woorden, die gij in jaren gesproken hebt,” zei Sam zeer bedaard.

„Hier is een dagvaarding voor u, en een shilling van Dodson en Fogg,” zei Jackson.

„Wel, dat is vriendelijk van Dodson en Fogg, dat zij mij, van wien zij zoo weinig weten, een presentje sturen,” zei Sam. „Ik neem het met heel veel dank aan, mijnheer. Inderdaad, men kan er aan zien, dat die heeren een goed hart hebben. Ik ben er werkelijk door aangedaan.” Dit zeggende veegde hij met zijn rechtermouw zijn oog af, op de wijze van een acteur, die een aandoenlijke scène speelt. Jackson scheen niet goed te weten, wat hij van Sam denken moest; en daar hij niets meer te zeggen had, nam hij zijn hoed en vertrok.

Pickwick sliep dien nacht zeer slecht; de aanklacht van juffrouw Bardell was hem op een zeer onaangename wijze weer in het geheugen gebracht. Den volgenden morgen ontbeet hij vroegtijdig, en begaf zich daarop met Sam naar Gray's-Inn-Square.

In Newgate-street bleef hij staan, wendde zich tot Sam, en zei met een zucht: „Dat proces zal den veertienden van de volgende maand voorkomen, Sam.”

„Dat is heel toevallig, mijnheer,” zei Sam.

„Waarom toevallig?” vroeg Pickwick.

„St. Valentijnsdag,¹⁾ mijnheer,” antwoordde Sam. „Een uitgezochte dag, om een zaak over een verbroken trouwbelofte te behandelen.”

Maar Weller's glimlach deed het gelaat van zijn meester niet ophelderen. Pickwick keerde zich om, en zij stapten zwijgend naast elkander voort, totdat zij het kantoor van Perker hadden bereikt.

Door de half geopende deur stond Lowten te praten met een man met een zeer vervallen en armoedig voorkomen. Zijn gelaat droeg de sporen van gebrek en verdriet, bijna van wanhoop. Het gevoel van zijn armoede kwelde hem, want hij schoof bedeesd ter zijde, toen Pickwick naderde.

„Weet gij niet wanneer hij terugkomt?” vroeg de vreemdeling.

„Neen,” antwoordde Lowten. „Dat zal nog wel eenigen tijd duren. Als mijnheer Perker eenmaal uit de stad is, komt hij doorgaans niet spoedig terug.”

„Uit de stad?” zei Pickwick. „Hoe ongelukkig!”

„Wacht even, ga niet weg, mijnheer Pickwick,” zei Lowten. „Ik heb een brief voor u. Gaat u binnen. — Als gij over veertien dagen eens komt hooren, mijnheer Watty, zal hij misschien wel terug zijn.” En hiermee deed hij, toen Pickwick en Sam binnen waren, den man de deur voor den neus dicht.

„Zoo'n lastigen bankroetier heb ik nog nooit gezien,” zei Lowten op den toon van iemand, die over een mishandeling klaagt. „Zijn zaak is nog geen vier jaar in de kanselarij; en ik mag een boon zijn, als hij mij niet tweemaal in de week komt lastig vallen. Hierheen, mijnheer Pickwick, mijnheer Perker is thuis, en voor u heeft hij wel tijd.” Dit zeggende, geleidde hij Pickwick naar de kamer van zijn patroon.

„Ah, mijn waarde heer,” zei Perker, haastig opstaand. „Wel, wat voor nieuws brengt gij mee? Ook iets van onze vrienden in Freeman's Court gehoord? Zij hebben niet stil gezeten, dat weet ik. Ja, het zijn knappe lieden, mijnheer, knappe lieden.”

„Het zijn groote schurken,” zei Pickwick.

„Nu ja, dat hangt er van af, hoe men de zaak bekijkt,” zei Perker; „wij zullen daarover niet twisten, want het is natuurlijk niet te verwachten, dat gij deze aange-

¹⁾ Op St. Valentijnsdag, zegt men in Engeland, zoekt elke vogel zijn wijfje. De eerste man of de eerste vrouw, welke men op dien dag ziet, noemt men zijn Valentijn of zijn Valentine. Deze naam geeft men dan ook aan zijn beminde, alsmede aan de geschenken, brieven, enz., welke men op dien dag in scherts of ernst elkander toezendt.

legenheden met dezelfde oogen beschouwt als iemand van het vak. Ik heb Snubbin als advocaat aangenomen. Hij is de eerste in zijn vak, en heeft driemaal meer te doen dan iemand anders. Onder ons gezegd en gezwezen, Snubbin laat het heele hof naar zijn pijpen dansen."

"Zij hebben mijn drie vrienden gedagvaard," zei Pickwick.

"Dat moesten zij wel doen," hernam Perker. "Gewichtige getuigen; ze hebben u in een delicate positie aangetroffen."

"Maar zij is vanzelf flauw gevallen," zei Pickwick. "Zij heeft zich zelf in mijn armen geworpen."

"Zeer wel mogelijk, mijnheer," hernam Perker. "Ik wil u graag gelooven; maar wie zal het bewijzen?"

"Zij hebben mijn knecht ook gedagvaard," zei Pickwick, die door de vraag van Perker eenigszins van zijn stuk werd gebracht.

"Zeer natuurlijk, mijnheer," zei Perker. "Dat wist ik wel vooruit. Dat had ik u een maand geleden wel kunnen zeggen. Gij begrijpt wel, mijnheer, wanneer gij uw zaken weer zelf in handen neemt, nadat gij ze eerst aan uw procureur hebt toevertrouwd, moet gij ook de gevolgen daarvan dragen." Hier richtte Perker zich statig op, en knipte eenige korrels snuif van zijn jabot.

"En wat zouden zij door zijn getuigenis willen bewijzen?" vroeg Pickwick na een poos van stilte.

"Dat gij hem naar de eischeres hebt gezonden, om een vergelijk aan te bieden, zou ik denken," antwoordde Perker. "Maar ik geloof niet, dat zij veel uit hem zullen halen."

"Dat denk ik ook niet," zei Pickwick, in weerwil van zijn ongenoegen glimlachend bij het denkbeeld, dat Sam als getuige zou optreden. "Wat moeten wij nu doen?"

"Wij kunnen niets anders doen, dan de getuigen insgelijks ondervragen, om hen, als het mogelijk is, zich zelf te doen tegen spreken, en den rechter in de war te brengen. Verder moeten wij ons op de welsprekendheid van Snubbin en op de jury verlaten."

"En als de uitspraak nu eens in mijn na deel uitviel?" zei Pickwick.

Perker glimlachte, nam een snuifje, pookte in het vuur, haalde zijn schouders op, en bewaarde een veelbeteekenend stilzwijgen.

"Gij meent, dat ik dan de schadevergoeding zou moeten betalen?" hernam Pickwick ongeduldig.

Perker gaf het vuur nog een zeer on-

noodigen stoot met den pook en zei: "Ik vrees van ja."

"Dan verklaar ik u bij dezen," zei Pickwick met grooten nadruk, "dat het mijn vaste voornemen is, beslist geen schadevergoeding te betalen. Neen, Perker, geen cent van mijn geld zal in de zakken van Dodson en Fogg komen. Dat is mijn onherroepelijk besluit." En tot bekrachtiging daarvan gaf hij een harden slag op de tafel.

"Heel goed, mijnheer," zei Perker, "gij moet het natuurlijk zelf weten."

"Natuurlijk," antwoordde Pickwick haastig. "Waar woont mijnheer Snubbin?"

"In Lincoln's Inn Old Square."

"Ik zou hem wel eens willen spreken," zei Pickwick.

"Snubbin spreken, mijnheer!" riep Perker in verbazing uit. "Dat kan niet. Onmogelijk. Zoo iets gebeurt nooit, zonder dat er eerst een afspraak is gemaakt en het honorarium daarvoor is betaald. Onmogelijk, mijnheer, onmogelijk."

Pickwick bleef echter op zijn stuk staan, en het gevolg was, dat het onmogelijke mogelijk werd, en Perker hem in eigen persoon naar het kantoor van den grooten Snubbin geleidde. Het was een ruim vertrek, met een groote tafel in het midden, die met een menigte kleine, met rood lint toegebonden bundeltjes papieren was bedekt. Achter deze tafel zat een bejaarde klerk, wiens welgedaan uiterlijk en zware gouden horlogeketting de duidelijke bewijzen waren, dat zijn meester een voordeelige praktijk had.

"Is mijnheer Snubbin op zijn kamer, mijnheer Mallard?" vroeg Perker zeer beleefd.

"Ja," was het antwoord, "maar hij heeft het geweldig druk. Kijk eens hier! Aan al die zaken is nog niets gedaan, en het honorarium is er al voor betaald."

"Dat noem ik nog eens een praktijk!" zei Perker.

"Ja," hernam de klerk zeer tevreden; "en het beste is nog, dat niemand behalve ik het schrift van mijn patroon kan lezen, en daarom moeten zij op de adviezen wachten, totdat ik de stukken gekopieerd heb — ha, ha, ha!"

"Hetgeen iemand ook niet zonder een extra'tje van de cliënten doet, is het wel?" hernam Perker, "ha, ha, ha!" — De klerk lachte mee; maar het was geen hartelijke, gulle lach; het was integendeel een inwendig gegrinnik, dat Pickwick zeer mishaagde.

"Maar, mijnheer Mallard," zei Perker, eensklaps zijn ernst hernemend, terwijl hij den grooten man in een hoek trok; "gij

moet uw patroon zien over te halen mij en mijn cliënt een oogenblik te woord te staan."

"Dat is immers onmogelijk," zei de klerk; maar in weerwil van deze onmogelijkheid liet hij zich toch bewegen de kamer uit te gaan, en spoedig daarna kwam hij terug met de boodschap, dat zijn patroon zich had laten vermurwen, om, tegen alle regelen en gebruiken in, de heeren terstond te ontvangen.

De heer Snubbin was een man van vijf en veertig of vijftig jaar, met een bleekgeel gezicht. Hij had die botte, geestlooze oogen, welke men veelal bij menschen aantreft, die vele jaren met ingespannen studeeren hebben doorgebracht. Dat hij bijziende was, bleek bovendien uit het lorgnet, dat hij aan een lint om zijn hals had hangen. Hij had weinig haar, hetgeen gedeeltelijk daaraan was toe te schrijven, dat hij reeds vijf en twintig jaren de rechtsgeleerde pruik had gedragen, en hij was zeer achteloos en slordig gekleed. Toen Perker en Pickwick binnentraden, zat hij te schrijven. Hij legde zijn pen neer, maakte een verstrooide buiging, wenkte hen te gaan zitten, en wachtte, wat zij zeggen zouden.

"Mijnheer Pickwick is de gedaagde in Bardell contra Pickwick, mijnheer," zei Perker.

"Ik moet in die zaak pleiten, niet waar?" zei Snubbin.

Perker knikte, en Snubbin wachtte stilzwijgend, wat er verder zou komen.

"Mijnheer Pickwick verlangde u te spreken, mijnheer," zei Perker, "om u te zeggen, dat hij ontkent eenigen grond of reden tot deze aanklacht gegeven te hebben; en dat hij, indien hij niet ten volle van zijn recht was overtuigd, liever in het geheel niet zou procederen. Dat was immers uw bedoeling — niet waar, mijnheer Pickwick?"

"Juist," zei Pickwick.

Snubbin hield zijn lorgnet voor zijn oogen, en keek Pickwick oplettend aan; daarna wendde hij zich met een flauwen glimlach tot Perker, en vroeg: "Staat de zaak gunstig voor mijnheer Pickwick?"

De procureur haalde zijn schouders op.

"Zijt gij van plan getuigen te dagvaarden?"

"Neen."

De glimlach op Snubbin's gelaat werd duidelijker. Hij wierp zich achterover in zijn stoel, en kuchte dubbelzinnig. Deze bewijzen van zijn voorgevoelens, hoe gering zij ook waren, gingen voor Pickwick niet verloren, die in weerwil van de waar-

schuwende wenken van Perker, zijn bril steviger opzette, en met nadruk aldus begon te spreken:

"Het zal u waarschijnlijk eenigszins bevreemden, mijnheer, dat ik over een aan gelegenheid als deze een onderhoud met u heb verzocht." — Snubbin trachtte een ernstig gezicht te zetten, maar de glimlach kwam terug. — "Heeren van uw vak, mijnheer," vervolgde Pickwick, "zien den mensch van zijn slechtste zijde. Gij kent de jury's — ik heb het oogmerk niet, hen of u te beleedigen — maar gij weet bij ondervinding, hoeveel er van het effect maken afhangt; en gij moet daardoor geneigd zijn te denken, dat anderen, om te misleiden en te bedriegen die maatregelen toepassen, waarvan gij, die ze op een eerlijke wijze gebruikt, met het loffelijke doel om uw cliënten te helpen, de waarde zoo goed kent. Hieruit is, naar mijn inzicht, het algemeene begrip gesproken, dat rechtsgeleerden wantrouwend en achterdochtig zijn. En daar ik begreep, dat gij ook mij zoudt kunnen verdenken, mijnheer, ben ik hier gekomen, om u in vollen ernst en naar waarheid te verklaren, dat ik aan de valsheid, waarvan men mij beticht, volkomen onschuldig ben; en hoewel mij de onschatbare waarde van uw bijstand wel bewust is, mijnheer, zou ik, indien gij mij niet oprecht gelooft, liever van de hulp van uw talenten verstoken zijn, dan die genieten."

Lang vóór het slot van deze toespraak was Snubbin in gedachten verzonken geraakt. Hij had verstrooid zijn pen opgenomen, en werd eerst na verloop van eenigen tijd de tegenwoordigheid van zijn cliënten weer gewaar. Hij hief zijn hoofd op, en vroeg tamelijk bits: "Wie pleit met mij in deze zaak?"

"Mijnheer Phunky, mijnheer," antwoordde Perker.

"Phunky," hernam Snubbin. "Dien naam heb ik nog nooit gehoord. Hij is zeker nog heel jong."

"Ja," zei Perker. "Hij is pas begonnen. Hij is nog geen acht jaar aan de balie."

"Dat dacht ik wel," zei Snubbin, op die soort medelijdenden toon, waarop men doorgaans over een hulpeloos wichtje spreekt. "Ik zal hem eens hier laten komen."

Perker gaf het adres van den jeugdigen rechtsgeleerde op; de klerk vertrok met zijn boodschap, en het duurde niet lang, of Phunky trad de kamer binnen. Deze heer, een kind in de praktijk, maar overigens een volwassen man, had een zeer bedeesd

en bedremmeld voorkomen, het gevolg van een onnatuurlijke schroomvalligheid, die uit zijn gebrek aan geld, begunstigers en onbeschaamdheid sproot. Hij groette met de uiterste beleefdheid.

„Ik heb nog nooit het genoegen gehad u te ontmoeten, mijnheer Phunky,” zei Snubbin, met hoogmoedige vriendelijkheid.

Phunky boog zeer nederig. Hij had Snubbin acht jaar lang gezien, en dikwijls genoeg benijd.

„Ik hoor, dat gij met mij in deze zaak moet pleiten,” zei Snubbin.

Indien Phunky rijk was geweest, zou hij zijn klerk hebben laten roepen, om er naar te informeren; indien hij verstandig was geweest, zou hij een poos diepzinnig hebben nagedacht, om zich te herinneren, of hij, bij de menigte van zijn bezigheden, ook deze op zich had genomen, of niet; maar daar hij noch rijk noch verstandig was (tenminste niet in dezen zin), werd hij rood en maakte een buiging.

„Hebt gij de stukken gelezen?” vroeg Snubbin.

Phunky handelde weer onverstandig; want in plaats van zich te houden, alsof hij zich de zaak slechts flauw herinnerde, bloosde hij nog sterker, en maakte nog een buiging; want hij had de stukken niet alleen gelezen, maar zelfs twee maanden lang, wakend of slapend, aan niets anders gedacht.

„Dit is mijnheer Pickwick,” zei Snubbin, wijzend met zijn pen.

Phunky boog voor Pickwick met al den eerbied, dien een eerste cliënt altijd inboezemt, en vestigde daarna zijn oogen weer op den voornamen advocaat.

„Gij moet eens met mijnheer Pickwick meegaan,” zei Snubbin, „en — en — hooren wat hij heeft mede te deelen. Wij zullen er dan later over beraadslagen.”

Met dezen wenk, dat men hem lang genoeg had opgehouden, maakte Snubbin een einde aan het gesprek. Hij maakte een vluchtige buiging voor het gezelschap, en boog zich toen weer over de voor hem liggende papieren, die betrekking hadden op een eindeloos proces, hetwelk daaruit was ontstaan, dat iemand, die reeds honderd jaar dood was, een voetpad had afgesloten, dat van een plaats, vanwaar nooit iemand kwam, naar een andere plaats liep, waar nooit iemand naar toe ging.

Op het plein heen weer wandelend, hielden Pickwick, Perker en Phunky een lange beraadslaging, waarvan het resultaat hierop neerkwam, dat het zeer moeilijk te zeggen was hoe de uitspraak zou zijn; dat het zeer

gelukkig was, dat de tegenpartij Snubbin niet had kunnen krijgen; dat men nu maar het beste moest hopen, enz.

Vervolgens maakte Pickwick zijn knecht wakker, die een uurtje zeer gerust had geslapen, en keerde met dezen naar huis terug.

HOOFDSTUK XXXII.

Bevattende een uitvoerige beschrijving van een vroolijke partij, welke door Bob Sawyer op zijn kamer werd gegeven.

Er heerscht in Lant-street een rust, welke de ziel met een zachte treurigheid vervult. De straat is stil en afgelegen, en er staan altijd een aantal huizen te huur, waarin hij, die zich van de wereld verlangt af te zonderen, een zeer geschikte woning kan vinden, want nooit zal er iets gebeuren, dat hem verleidt uit het venster te kijken. In dit gelukkige oord schijnt zich een kolonie van achterop geraakte ambachtslieden te hebben gevestigd, waarvan de meerderheid haar inkomsten zoekt te vergrooten door het verhuren van kamers, en, als een gezonde lichaams oefening, het mangelen ter hand neemt. Deze bevolking is echter alles behalve aan de buurt gehecht, want tegen het einde van elk kwartaal ziet men telkens een groot gedeelte, doorgaans des nachts, verdwijnen. De belastingen worden in dit gelukkig verblijf van rust en vrede slechts zelden geïnd, het betalen der huishuur is zeer wisselvallig, en de waterleidingen worden niet zelden afgesneden.

Bob Sawyer en Ben Allen zaten naast elkander bij het vuur op den avond, waarop de eerstgenoemde Pickwick en zijn vrienden had uitgenoodigd. Alles was gereed om de gasten te ontvangen. De paraplu's in de gang waren in een hoek bij elkaar gezet; de hoed en de doek van de meid, die anders op de leuning van de trap hingen, waren weggenomen, en er stonden slechts twee paar overschoenen op de mat, terwijl op de onderste trede van de trap een nachtkars vroolijk stond te branden.

Bob Sawyer was in eigen persoon de noodige geestrijke dranken gaan koopen, en was met den knecht meegegaan, opdat de flesschen niet aan een verkeerd huis zouden worden bezorgd. De punch was in de slaapkamer in een rooden aarden pot gereedgemaakt, en al de glazen uit het gehele huis, benevens die, welke men voor deze gelegenheid in de herberg had ge-

leend, stonden in een bak op het portaal achter de deur. Niettegenstaande hij over al deze voorbereidselen zeer tevreden was, hing er toch een wolk over het gelaat van Bob Sawyer. Ook de trekken van Ben Allen, die aandachtig in het vuur staarde, hadden een treurige uitdrukking, en zijn stem klonk droevig, toen hij na een lang stilzwijgen zei:

„Het treft wel ongelukkig, dat zij juist

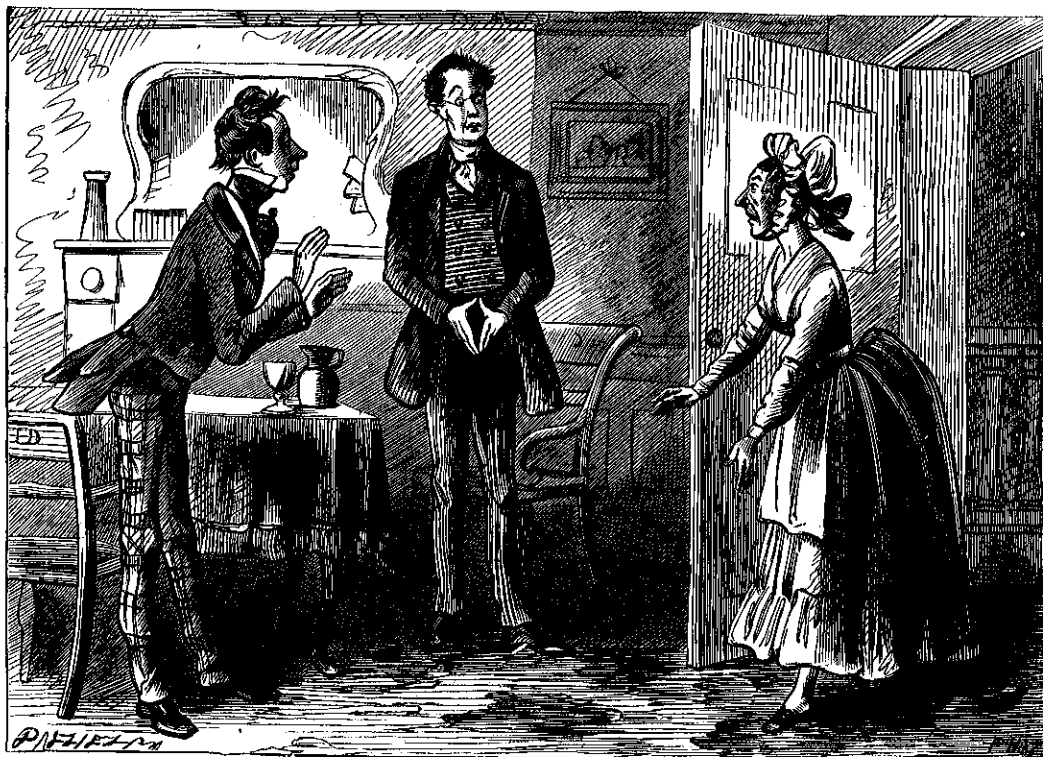
blijft nooit vanzelf stilstaan.

„Een maand of vier,” antwoordde Sawyer.

Allen kuchte, en keek weer in het vuur. „Het zou duivelsch onaangenaam zijn, als zij herrie ging maken terwijl die heeren hier zijn,” zei hij eindelijk.

„Beroerd,” zei Sawyer, „beroerd.”

Op dit oogenblik werd er aan de deur geklopt, en voordat Sawyer tijd had om „binnen” te roepen, vloog de deur open,

DE DEUR VLOOG OPEN, EN EEN KLEIN VROUWTJE, DAT VAN DRIFT EN KWAADHEID BEEFDE, STOND MIDDEN IN HET VERTREK.

vanavond op haar poot moest spelen. Daarmee had zij best tot morgen kunnen wachten.”

„Zij doet het uit kwaadaardigheid,” zei Sawyer met verontwaardiging. „Zij zegt, dat, als ik een partij kan geven, ik ook haar rekening wel kan betalen.”

„Hoelang loopt die al?” vroeg Allen. Tusschen haakjes, een rekening is de merkwaardigste locomotief, die het menschelijk vernuft ooit heeft uitgevonden. Zij loopt zoolang men haar maar laat loopen, en

en stond een klein vrouwtje, dat van drift en kwaadheid beefde, midden in het vertrek.

„Mijnheer Sawyer,” zei zij met een krijschende stem, terwijl zij haar best deed om zeer bedaard te schijnen, „wilt gij zoo goed zijn mijn rekening te voldoen? Ik moet vandaag mijn huur betalen, en de huisheer staat er op te wachten.”

„Het spijt mij, juffrouw Raddle,” antwoordde Sawyer zeer zachtzinnig, „maar....”

„Maar wat — wat?“ viel juffrouw Raddle hierop in, die hoe langer hoe driftiger werd.

Bob Sawyer gaf haar zeer nederig een verslag van den treurigen toestand van zijn financiën, en voegde daar de heuglijkste beloften voor de toekomst aan toe en een vriendelijk verzoek om nog eenig geduld. Maar juffrouw Raddle was juist bij den ongelukkigen Bob Sawyer boveng gekomen, om het plezier te hebben van eens duchtig uit te kunnen varen; zoodat het haar waarschijnlijk niet eens aangenaam zou zijn geweest, indien zij betaling had gekregen; want de vriendelijke woorden, die zij even tevoren met haar man in de keuken had gewisseld, hadden haar juist in de goede stemming gebracht.

„Denkt gij, mijnheer Sawyer,“ vervolgde zij, haar stem verheffend, opdat de burens haar zouden kunnen hooren, „denkt gij, dat ik mijn kamers zal blijven verhuren aan een kerel die nooit zijn huur betaalt, en van wien men zelfs geen geld voor zijn ontbijt kan krijgen? Denkt gij, dat een arme vrouw, die met eere twintig jaar in deze straat heeft gewoond, zich verkiest dood te werken voor een stel luie doornieten van jongens, die niets uitvoeren dan rooken en drinken, in plaats van iets ter hand te nemen om hun rekeningen te kunnen betalen? Denkt gij...“

„Maar mijn lieve mensch,“ begon Allen op sussenden toon.

„Wees zoo goed uw opmerkingen voor u te houden, mijnheer,“ zei juffrouw Raddle, die van zeer schielijk thans zeer langzaam begon te spreken. „Hebt gij hier kamers gehuurd?“

„Neen,“ antwoordde Allen, „dat niet...“

„Dan zou het beter zijn,“ hernam juffrouw Raddle, „dat gij bij uw beroep blijft, om de arme lui in het hospitaal hun armen en beenen te breken, en dat gij u niet bemoeit met hetgeen u niet aangaat.“

„Maar wees toch niet zoo onredelijk,“ begon Allen.

„Wat zegt gij daar?“ vroeg juffrouw Raddle, verbleekend van woede. „Wees zoo goed, dat nog eens te zeggen, mijnheer!“

„Het was niet kwaad bedoeld,“ zei Allen zeer beleefd; want hij begon eenigszins ongerust te worden voor zijn persoonlijke veiligheid.

„Ik vraag of gij dat op mij hebt gezegd?“ hernam juffrouw Raddle op een gezaghebbenden toon, terwijl zij de kamerdeur wijd openzette.

„Nu, ja dan,“ antwoordde Allen.

„Nu, ja dan,“ herhaalde juffrouw Raddle,

zoo hard schreeuwend als zij maar kon, opdat haar man er in de keuken door gesticht zou worden. „Ja, dat dacht ik wel. Iedereen weet wel, dat hij mij in mijn eigen huis vrij kan beleedigen, terwijl mijn man beneden zit te slapen, en niet meer om mij geeft dan om een straathond. Hij moest zich schamen,“ — hier begon zij te snikken — „dat hij zijn vrouw zoo laat behandelen door een paar jonge menschevilders, die een schande zijn voor het huis; maar de lafbek is te bang, om die smeerlappen onder de oogen te komen — hij durft niet — hij durft niet!“ Zij zweeg, om te hooren of haar man nog geen teeken van leven gaf; en toen zij zich hierin vond teleurgesteld, ging zij onder voortdurend snikken de trap af naar haar achterkamer, waarvan zij de deur met een vervaarlijken slag achter zich dicht smeet. Op dit oogenblik werd er aan de voordeur geklopt, en nadat dit kloppen zes maal herhaald was, ging de meid opendoen.

„Woont hier mijnheer Sawyer?“ vroeg Pickwick.

„Jawel,“ antwoordde de meid. „Ga maar naar boven — de eerste deur.“ En daarmee ging zij heen en nam de kaars mee.

De vrienden stommelden dus naar boven, waar zij door Bob Sawyer werden ontvangen, die niet naar beneden had durven gaan uit vrees, dat juffrouw Raddle hem opwachtte. Nauwelijks had hij zijn gasten, met zooveel opgeruimdheid als hij inderhaast verzamelen kon, welkom geheeten, of er werd wederom geklopt.

„Dat zal Jack Hopkins zijn,“ zei Sawyer; en het was inderdaad Jack Hopkins, die kort daarop de kamer binnentrad. Hij droeg een zwart fluweelen vest met vergulde knopen, en een blauw gestreept overhemd.

„Hoe komt gij zoo laat, Jack?“ vroeg Benjamin Allen.

„Ik werd in het hospitaal opgehouden,“ was het antwoord.

„Was er wat nieuws?“

„Niet veel bijzonders. Een onverwachte patiënt.“

„Wat is er dan gebeurd, mijnheer?“ vroeg Pickwick met belangstelling.

„Och, er is een man binnengebracht, die vierhoog uit een raam was gevallen,“ antwoordde Hopkins. „Een heel mooi geval.“

„Bedoelt gij daarmee, dat de ongelukkige veel kans heeft om te herstellen?“ vroeg Pickwick.

„Neen, dat niet,“ zei Hopkins onverschillig. „Ik geloof integendeel, dat hij er niet van bovenop zal komen. Maar de operatie

zal zeer interessant zijn — het kan een prachtige operatie worden, als Slasher hem opereert."

"Is die mijnheer Slasher zulk een knap chirurg?" vroeg Pickwick.

"Zijn weerga is in heel Engeland niet te vinden," zei Hopkins. "Verleden week heeft hij nog een jongen een been afgezet. De jongen at intusschen vijf appels en een stuk peperkoek op; en twee minuten nadat alles voorbij was, zei hij, dat hij niet langer daar voor niets wilde blijven liggen, en dat hij het aan zijn moeder zou zeggen, als zij niet dadelijk begonnen."

"Lieve help," zei Pickwick.

"O, dat is nog niets," hernam Hopkins, "niet waar, Bob?"

"Wel neen," zei Sawyer. "In onze praktijk komen dagelijks dingen voor, die nog veel merkwaardiger zijn."

Langzamerhand kwamen er nog eenige gasten. Het speeltafeltje werd uit den hoek gehaald, en de punch in een witte aarden kan op de tafel gezet. Het gezelschap vermaakte zich ongeveer drie uur lang met kaartspelen, en stond daarna op, om zich in de hoeken te drukken, terwijl de gastheer de tafel voor het avondmaal liet dekken. Dit ging niet zeer snel, want de bediening was alles behalve prompt en vlug; en toen de gasten gezeten waren, bemerkte men dat er nu dit en dan dat nog ontbrak. Als dessert kwamen er sigaren en een paar flesschen brandewijn voor den dag; maar de glazen moesten eerst naar de keuken om omgewasschen te worden, want men had er niet genoeg. Dit veroorzaakte een onaangename pauze, waarvan een der gasten gebruik maakte, om een lange anecdote te vertellen over een zeer bekend persoon, wiens naam hem echter ontschoten was. Eerst weidde hij lang en breed uit over eenige bijomstandigheden; en vervolgens kon hij zich maar niet bezinnen, waar eigenlijk de geestigheid zat, waarop hij zijn toehoorders had willen vergasten.

"Het was werkelijk iets buitengewoons," zei hij.

"Jammer, dat gij het vergeten hebt," zei Sawyer, terwijl hij luisterde of hij de glazen nog niet hoorde rammelen.

"Het spijt mij geweldig," hernam de verteller. "Men zou zeggen, hoe is het mogelijk! Ik heb die geschiedenis al zoo dikwijls verteld. Maar het zal mij straks wel te binnen schieten."

Hij bedacht zich een poos en wilde juist het woord weer nemen, toen de meid met de glazen binnenkwam, welk gezicht Bob Sawyer een opgeruimdheid hergaf, zooals

hij sedert het gesprek met zijn hospita niet meer had gevoeld.

"Kom Betsy," zei hij vriendelijk, "breng nu nog wat warm water. Haast u wat, meisje."

"Warm water kunt gij niet krijgen," antwoordde Betsy.

"Niet krijgen?" riep Sawyer uit.

"Neen. De juffrouw heeft gezegd, dat ik het niet geven mocht."

De verwondering, die uit de oogen der gasten straalde, vervulde den gastheer met nieuwen moed. "Breng dadelijk warm water — dadelijk!" zei hij, met een door wanhoop forsche stem.

"Dat kan ik niet," antwoordde de meid. "De juffrouw heeft het vuur gedoofd en den ketel weggesloten, voor zij naar bed ging."

"Och, trek u zulk een kleinigheid toch niet aan," zei Pickwick, die de verlegenheid en ergernis van zijn gastheer bemerkte, "koud water is evengoed."

"Nog beter zelfs," zei Benjamin Allen.

"Mijn hospita is tusschenbeide niet wel bij het hoofd," zei Sawyer met een akeligen glimlach. "Ik vrees, dat ik haar de huur zal moeten opzeggen."

"Dat zou ik niet doen, Bob," zei Allen.

"Ik moet wel," hernam Sawyer met heldhaftige standvastigheid. "Ik zal haar morgen betalen, en meteen de huur opzeggen." Hoe hartelijk wenschte de arme drommel, dat hij dit had kunnen doen!

De stemming van het gezelschap was door dit onaangename intermezzo niet vroolijker geworden, en om zich wat op te beuren, begonnen de meesten met bijzonderen ijver kouden brandewijnrog te drinken. Het eerste merkbare gevolg hiervan was, dat twee jongelieden, die elkan- der onder het kaartspelen reeds in de haren hadden gezeten, de vijandelijkheden begonnen te hernieuwen. Eerst bleef het een poos bij zure gezichten en verachtelijk schouderophalen, maar eindelijk oordeelde een van beiden het voegzaam om zich duidelijker te verklaren.

"Sawyer," riep hij.

"Wat is er Noddy?" riep Bob.

"Het spijt mij, Sawyer," hernam Noddy, "dat ik in een vriendschappelijk gezelschap tot onaangenaamheden aanleiding moet geven, maar ik kan werkelijk niet nalaten mijnheer Gunter te zeggen, dat ik hem niet voor een gentleman houd."

"En het zou mij spijten, Sawyer," viel Gunter hierop in, "als ik uw burens eenigen overlast zou moeten aandoen, maar ik vrees, dat ik genoodzaakt zal zijn, hen te

laten schrikken, door het jongmensch, dat daar gesproken heeft, uit het raam te smijten."

"Wat bedoelt gij daarmee, mijnheer?" vroeg Noddy.

"Wat ik zeg, mijnheer," antwoordde Gunter.

"Ik zou het u wel eens willen zien doen, mijnheer," hernam Noddy.

"Gij zult het voelen, mijnheer," zei Gunter.

"Ik verzoek u, mij uw kaartje te geven, mijnheer," zei Noddy.

"Ik ben het niet van plan, mijnheer," antwoordde Gunter.

"Waarom niet, mijnheer?" vroeg Noddy.

"Omdat gij het voor uw spiegel zoudt steken, om hen, die u komen bezoeken, in den waan te brengen, dat er een gentleman bij u op bezoek is geweest," antwoordde Gunter.

"Mijnheer, ik zal morgenochtend een vriend van mij bij u zenden," zei Noddy.

"Zeer verplicht voor de waarschuwing," hernam Gunter. "Ik zal de meid zeggen, dat zij het zilver weg moet sluiten."

Op dezen laatsten uitval oordeelden de overige leden van het gezelschap het noodig tusschenbeide te komen. Zij hielden den twistenden het onbehoorlijke van hun gedrag voor oogen, met dit gevolg, dat, na lang praten en haspelen, Noddy langzamerhand verteederd werd, en betuigde, dat hij mijnheer Gunter altijd voor zijn boezemvriend had gehouden. Gunter antwoordde hierop, dat mijnheer Noddy hem tot nog toe dierbaarder was geweest dan zijn bloedeigen broeder. Toen stond Noddy op, en bood met edelmoedige openhartigheid Gunter zijn hand aan. Gunter drukte vervolgens die hand met hartelijke warmte; en alle aanwezigen zeiden, dat de twist op een voor beide partijen hoogst eervolle wijze was gevoerd en bijgelegd. Om het herstel van den vrede te vieren, hief Hopkins met luider stemme het volkslied aan, echter op een geheel nieuwe wijs; en daar de gasten het, ieder op een andere wijs, meezongen, is het licht te begrijpen, dat het effect bijzonder indrukwekkend was.

"Stil!" riep Pickwick, toen het eerste couplet uit was. "Mij dunkt, ik hoor iemand roepen."

Er volgde terstond een diepe stilte, en Sawyer verbleekte.

"Ik hoor het weer," zei Pickwick. "Doe de deur eens open."

Zoodra dit gebeurde, was alle twijfel verdwenen.

"Mijnheer Sawyer! — mijnheer Sawyer!"

riep een schelle stem van het portaal der tweede verdieping.

"Het is juffrouw Raddle," zei Sawyer, met de grootste verslagenheid om zich heen kijkend.

"Wat moet dat beteekenen, mijnheer Sawyer!" schreeuwde de stem weer. "Is het niet genoeg, dat iemand jaar en dag op zijn geld moet wachten? Moet nu nog het heele huis onderste boven? Het is een leven om de brandspuiten op de been te brengen, en dat om twee uur in den nacht. Jaag die kerels de deur uit!"

"Gij moest u schamen," zei de stem van mijnheer Raddle, die uit een slaapkamer scheen te komen.

"Schamen?" schreeuwde juffrouw Raddle. "Waarom gaat gij niet naar beneden, en schopt hen allen de trap af? Dat zoudt ge doen, als ge een man waart."

"Maar schatje," zei Raddle zeer zoetsappig, "ik alleen ben immers tegen al die dronken kerels niet opgewassen?"

"Neen, dat zijt ge ook niet, lafbek," antwoordde juffrouw Raddle verachtelijk. "Hoe is het, mijnheer Sawyer, gaan die elendelingen weg of niet?"

"Zij gaan al, juffrouw, zij gaan al," zei de rampzalige Bob. — "Ik geloof, dat het maar het beste is, dat gij gaat," vervolgde hij, zich tot zijn vrienden wendend. "Ik dacht wel, dat wij te veel leven maakten."

"Dat is niet om uit te staan," zei Jack Hopkins. "Kom, Bob, het volgende couplet; ik begin."

"Och neen, Jack," viel Bob hierop in. "Het is wel een mooi lied, maar het zal toch beter zijn, het maar bij dat eene couplet te laten. De menschen hier in huis zijn erg lastig."

"Wil ik eens voor u naar boven gaan," vroeg Hopkins, "en dien vent afranselen, of dat wijf de trap afsmijten?"

"Zeer verplicht voor uw goede bedoeling," antwoordde de ongelukkige Bob Sawyer. "Maar om alle verdere onaangenaamheden te voorkomen, geloof ik, dat het beter zal zijn maar dadelijk afscheid te nemen."

"Gaan zij haast, mijnheer Sawyer!" schreeuwde juffrouw Raddle weer.

"Dadelijk, juffrouw."

Zij gingen ook dadelijk. Pickwick, die de witte nachtmuts van juffrouw Raddle op het bovenste portaal zag, wilde nog een poging tot een minnelijke schikking wagen; maar de vertoornde hospita beantwoordde zijn beleefde verontschuldiging met eenige scheldwoorden. Hij klom dus haastig de trap af, en stond binnen weinige oogenblik-

ken met zijn vrienden op straat. Benjamin Allen, die door den brandewijn en de ontroering in een zeer weemoedige stemming was gebracht, ging tot aan de London-bridge met hen mee, en openbaarde onderweg aan Winkle, wien hij zeker voor den meest geschikten persoon hield om dit geheim te bewaren, dat hij vast besloten was, iedereen, die naar de hand van zijn zuster Arabella durfde dingen, zijn boezemvriend Bob Sawyer uitgezonderd, zonder genade de keel af te snijden. Toen hij zijn besluit, om dezen smartelijken broederplicht te vervullen, met heldhaftigen nadruk had geopenbaard, barstte hij in tranen uit, trok zijn hoed in de oogen, verliet het gezelschap, klopte aan verscheidene deuren aan, en ging eindelijk op de stoep van een ledig huis liggen, waar hij den nacht doorbracht met nu eens een slaapje te doen, en dan weer aan te kloppen, in de vaste overtuiging, dat hij daar woonde en zijn sleutel vergeten had.

Toen zijn gasten op het eenigszins dringende verzoek van juffrouw Raddle vertrokken waren, bleef Bob alleen zitten nadenken over de genoegens van dien avond en de waarschijnlijke gebeurtenissen van den volgende dag.

HOOFDSTUK XXXIII.

De oude Weller helpt zijn zoon een brief schrijven, en de jonge Weller helpt zijn vader den man met den rooden neus een gedeelte van zijn achterstallige schuld betalen.

Den morgen van den dertienden Februari, toen, zooals de lezer weet, het gewichtige proces nog slechts één dag verwijderd was, had Samuel Weller het bijzonder druk. Van des morgens negen tot des namiddags twee uur moest hij onophoudelijk tusschen „De Witte Arend” en het kantoor van Perker heen en weer loopen; niet omdat er ook maar iets te doen was, want de beraadslagingen waren afgelopen en alle noodige maatregelen waren genomen; maar omdat Pickwick, die zeer ongerust en ongedurig was, zijn procureur onophoudelijk briefjes zond, die niets anders behelsden dan de vraag: „Mijnheer Perker, gaat alles nog goed?” waarop Perker telkens een briefje tot antwoord schreef, dat luidde: „Mijnheer Pickwick, alles gaat zoo goed als het kan,” hoewel er, gelijk wij reeds gezegd hebben, eigenlijk volstrekt niets gaan-

de was, en er niets kon gebeuren, voordat het hof den volgende dag zitting hield. Doch, wanneer iemand voor de eerste maal een proces voert, is het niet onnatuurlijk, dat hij een weinig ongedurig en angstig is; en Sam, die zich naar de menschenlijke zwakheden wist te schikken, verrichtte al deze nuttelooze boodschappen met die onverstoorbare bedaardheid en goedwilligheid, welke tot zijn beste en beminnelijkste karaktertrekken behoorden.

Sam had zich met een goed middagmaal versterkt, en wachtte in de gelagkamer op den warmen drank, waarmede Pickwick hem had aangeraden zich van de vermoeienissen van dien ochtend te herstellen, toen een jongen van ongeveer drie voet hoog, wiens kleeding de loffelijke eierzucht verried, om eens tot den rang van stalknecht op te klimmen, het huis binnentrad, en eerst in de gang, toen naar de trap en vervolgens in de gelagkamer keek, alsof hij iets scheen te zoeken; waarop de meid, die het niet onwaarschijnlijk achtte, dat hij iets anders zocht dan wat hem toekwam, hem aansprak met een „wat moet je, jongen?”

„Is hier iemand, die Sam heet?” vroeg de knaap.

„Hoe moet hij verder heeten?” vroeg Weller.

„Wat raakt jou dat?” was de wedervraag.

„Gij zijt tamelijk scherp, jongetje!” zei Sam. „Maar als ik u was, zou ik dien scherp kant niet al te veel laten zien, anders mocht iemand dien eens stomp slijpen. Wat moet dat beteekenen, dat gij hier komt, en naar Sam vraagt, zoo beleefd als een wilde Indiaan?”

„Omdat een oude heer het mij gezegd heeft,” antwoordde de jongen.

„Wat voor een oude heer?” vroeg Sam.

„Die op de diligence naar Ipswich rijdt, en bij ons een kamer heeft,” antwoordde de jongen.

„Dat is mijn vader, meisjelief,” zei Sam, die meende, dat hij de meid deze opheldering verschuldigd was. „Ik geloof waarempel, dat hij mijn achternaam niet eens goed weet. — En wat verder, jongeheer?”

„Gij moest vanavond om zes uur bij hem komen, omdat hij u wilde spreken in „Het Blauwe Zwijn” op de Leadenhall-Market. Moet ik zeggen, dat ge komt?”

„Jawel,” zei Sam; en de jongeheer verwijderde zich en gaf onder het heengaan een bewijs van zijn muzikale talenten, door het fluiten van een voermansliedje.

Nadat Sam zijn meester, die in zijn onrustige en opgewonden stemming trouwens liever alleen wilde zijn, verlof had ge-

vraagde, begaf hij zich, lang vóór het bepaalde uur, op weg, en wandelde, daar hij tijd in overvloed had, naar het Mansion-House, waar hij staan bleef, om op zijn gemak een poos naar de menigte cabriolets en andere huurrijtuigen te kijken, welke, tot schrik en ontzetting van alle oude vrouwen uit den omtrek, zich daar verzamelden. Toen Sam hier een half uurtje had doorgebracht, begaf hij zich, door een aantal zijstraten en stegen, verder op weg naar Leadenhall-Market. Daar hij den tijd, dien hij over had, zoek moest brengen, en te dien einde naar al wat zijn aandacht trok bleef staan gapen, is het geenszins te verwonderen, dat hij ook voor het venster van een boekwinkeltje bleef staan; maar zonder verdere verklaring moet het bevreemdend schijnen, dat hij nauwelijks zekere prenten in het oog kreeg, die daar te koop hingen, of hij schrikte, gaf een klap op zijn rechterbeen, en riep uit: „Als ik dit niet had gezien, zou ik er waarlijk niet aan gedacht hebben, voor het te laat was!”

De prent, waarop Sam zijn oogen had gevestigd, toen hij dit zei, was een levendig gekleurde afbeelding van twee mensche-lijke harten, die, aan een pijl geregen, voor een frisch vuurtje lagen te braden, terwijl twee kannibalen, een man en een vrouw, naar de mode gekleed, de heer met een blauwe jas en witte broek, en de dame met een rooden mantel en een parasol van dezelfde kleur, met hongerige blikken, langs een slingerpad, op den maaltijd afkwamen. Een zeer indecente jongeheer, die niets anders dan een paar vlerken aanhad, speelde voor kok. In de verte zag men den toren der kerk van Langham-place, en het geheel vormde een „Valentine”, waarvan, zooals door een bericht voor het venster werd aangekondigd, in dezen winkel een groot assortiment voorhanden en voor achttien pence het stuk te koop was.

„Ik zou het waarlijk vergeten hebben,” zei Sam, en dit zeggende, trad hij zonder dralen den winkel binnen, en vroeg om een velletje best postpapier, verguld op snee, en een stijve pen, die niet spatte. Zoodra hij het verlangde had bekomen, ging hij verder naar Leadenhall-Market, en dat wel met een haast, zeer verschillend met zijn vorigen langzamen tred. Toen hij hier rondkeek, ontdekte hij een bord, waarop een kunstig schilder een voorwerp had afgebeeld, dat iets weg had van een blauwen olifant, met een haviksneus in plaats van een snuit. Hij vermoedde terecht, dat dit „Het Blauwe Zwijn” moest zijn, trad het huis binnen, en vroeg naar zijn vader.

„Het zal nog wel een uurtje duren, voor hij er is,” zei de jongedame, die het toezicht uitoefende over het buffet.

„Goed,” zei Sam. „Geef mij dan, als ’t u belieft, een glas cognacgrog en den inktkoker.”

Het verlangde werd gebracht; het meisje stampte daarop de kolen in den haard vast op elkaar, zoodat het vuur niet hard branden kon, en nam den pook mee, opdat men het niet zou kunnen opstoken. Sam zette zich aan een tafeltje dicht bij den haard, en haalde zijn velletje postpapier en zijn stijve pen voor den dag. Eerst bekeek hij de pen om te zien of er ook haartjes aan zaten; daarna veegde hij de tafel af, opdat er geen kruimels onder het papier zouden komen; vervolgens stroopte hij zijn mouwen op, en zette zich in postuur om te gaan schrijven.

Voor dames en heeren, die niet vlug met de pen zijn, is het schrijven van een brief geen gemakkelijke taak. Zonder op het verloop van den tijd acht te slaan, had Sam ruim anderhalf uur doorgebracht met letters van een halven duim grootte te teekenen, hetgeen niet zonder ongelukken was toegegaan — want wanneer hij een verkeerde letter met zijn pink uitveegde, kostte het hem veel moeite, de nieuwe, die op de vlek moest komen te staan, zichtbaar te maken — toen de deur geopend werd, en zijn vader binnentrad.

„Zoo, Sampje,” zei de vader.

„Zoo, oude blauwrok,” zei de zoon. „Wat zijn de laatste berichten over stiefmoeders gezondheid?”

„De patiënt heeft een goeden nacht gehad, maar is vanmorgen bijzonder onrustig en ongemakkelijk,” zei de oude Weller.

„Zij wordt dus nog niet beter?” vroeg Sam.

„Erger integendeel,” antwoordde de oude. „Maar wat voert gij uit, Sampje?”

„Ik ben al klaar,” antwoordde Sam, eenigszins bedremmeld. „Ik ben aan het schrijven geweest.”

„Dat zie ik,” hernam Weller. „Toch niet aan een meisje, hoop ik?”

„Waarom zou ik er niet voor uitkomen?” antwoordde Sam. „Het is een „Valentine”.

„Wat?” riep de vader vol ontzetting uit. antwoordde Sam. „Het is een Valentine”.

„Samuel, Samuel,” zei de oude Weller op een verwijtenden toon, „dat had ik niet van u gedacht. Gij hebt het waarschuwend voorbeeld van uw vader gezien, die zoo zwaar voor zijn misstappen heeft moeten boeten. Zoo dikwijls heb ik er met u over gesproken. Gij hebt met uw eigen oogen

uw stiefmoeder gezien, en dat is een les, die ik niet dacht, dat gij zoudt kunnen vergeten — en toch — neen, Samuel, ik had het niet van u gedacht." De brave man was zoo diep ontroerd, dat hij Samuel's glas aan zijn mond zette, en het leeg dronk.

„Maar wat is er dan toch?" vroeg Sam.

„Zwijg maar," zei zijn vader. „Het zal wel een zware slag voor mij zijn, op mijn ouden dag; maar ik ben nogal taai, en dat

te trekken. Ik weet wel, dat gij verstand van zulke zaken hebt. Zeg dat ze u een pijp brengen, en dan zal ik u mijn brief eens voorlezen."

Wij weten niet zeker, of dit aanbod van een pijp of wel de troostrijke gedachte, dat er bij zijn familie een noodlottige onbedwingbare trouwzucht in het bloed zat, den ouden heer tot bedaren bracht. Misschien droegen beide oorzaken daartoe bij; want

MET EEN GEZICHT, WAARVAN DE TREKKEN DOOR DEN INVLOED VAN DE TABAK REEDS VEEL VERZACHT WAREN, GAF HIJ ZIJN ZOON VERLOF OM „AF TE DRAAIEN”.

is een troost, zooals de oude kalkoen zei, toen de boer van plan was hem te slachten."

„Wat zal een zware slag zijn?" vroeg Sam.

„U te zien trouwen, Sampje! U het slachtoffer van het huwelijk te zien worden, terwijl gij in uw onschuld denkt, dat gij er veel geluk van te wachten hebt. Dat is een zware slag voor het hart van een vader."

„Gekheid," zei Sam. „Ik ga nog niet trouwen, en dus hoeft gij het u niet aan

terwijl hij den tweeden troostgrond bij zich zelf mompelde, trok hij aan de schel, om den eersten te bestellen. Vervolgens trok hij zijn jas uit; en nadat hij zijn pijp had aangestoken en zich met zijn rug naar het vuur had geplaatst, zoodat hij tegelijkertijd van de warmte genieten en tegen den schoorsteenmantel leunen kon, gaf hij, met een gezicht, waarvan de trekken door den invloed van den tabak reeds veel verzacht waren, zijn zoon verlof om „af te draaien". Sam doopte zijn pen in, om ondertusschen

te kunnen corrigeeren, en begon met een theatrale houding:

„Beminnelijke....“

„Halt,” zei de oude Weller, terwijl hij aan de schel trok. „Een dubbel glas van je weet wel, meisje.”

Het meisje verscheen, verdween, kwam terug en verdween nogmaals met grooten spoed.

„Zij schijnen u hier al te kennen,” zei Sam.

„Ja,” zei zijn vader. „Ik ben hier wel eens meer geweest. Ga nu maar voort, Sampje.”

„Beminnelijke....” herhaalde Sam.

„Het is toch geen vers?” viel de oude hem in de rede.

„Neen, neen,” antwoordde Sam.

„Daar ben ik blij om,” hernam de oude. „Een vers is niet natuurlijk. Niemand spreekt ooit op rijm, behalve de hondenslager op feestdagen, of de kerels, die met Warren's schoensmeer te koop loopen, en zulk gemeen volk. Met verzenmaken moet gij u nooit ophouden, Sampje. Begin nu maar weer.”

Met den deftigen ernst van een recensent nam de oude Weller zijn pijp weer in den mond; en Sam begon opnieuw: „Beminnelijke schoene — neen, schoone — die e moet een o zijn. — Ik ben een beetje in de ver — ver — ik weet niet, wat hier staat,” zei hij, terwijl hij zich verdrietig met zijn pen achter zijn oor krabde, en peinzend naar de zoldering keek.

„Kijk er dan naar,” zei de oude Weller.

„Dat doe ik al,” zei Sam; „maar daar is een vlek op dat woord, Ver — ver....”

„Verlegenheid misschien?” zei de oude Weller.

„Neen, dat niet,” zei Sam. „Wacht eens — ver — verbouwereerdheid — ja, verbouwereerdheid.”

„Ik zou denken, dat verlegenheid beter was,” merkte de oude heer aan.

„Maar zou verbouwereerdheid niet duidelijker zijn?” hernam Samuel.

„Dat zou wel kunnen,” antwoordde de oude. „Ga maar voort, Sampje.”

„Ik ben een beetje in de verbouwereerdheid om u te schrijven,” las Samuel, „want gij zijt een lief meisje van top tot teen.”

„Dat is heel aardig gezegd, Sampje,” merkte de oude Weller op.

„Dat zou ik ook denken,” zei Sam, zeer geveleid door deze lofspraak.

„Weet gij, wat ik vooral goed vind, Sampje?” hervatte de oude Weller; „dat gij er ook geen gekke namen inbrengt — geen Venus of zoo iets. Ik weet werkelijk

niet, waar het toe dient, om een meisje Venus of Engel te noemen, Sampje.”

„Ik ook niet,” zei Sam.

„Men zou haar evengoed een meermin of een eenhoorn kunnen noemen, of kortweg het wapen van Engeland, waarop men een heele menagerie van onbekende beesten bijeen heeft.”

„Gij hebt groot gelijk,” zei Sam.

„Lees nu maar voort, Sampje.”

Sam gehoorzaamde en las, terwijl zijn vader met grooten ernst bleef staan rooken: „Voordat ik u zag, dacht ik, dat de eene vrouw net zoo was als de andere.”

„Dat zijn ze ook,” merkte de oude Weller langs zijn neus weg op.

„Maar nu zie ik,” vervolgde Sam, „dat ik het glad mis heb gehad, en dat ik zoo blind ben geweest als een stokoude knol; want er is geen meisje zooals gij, en ik vind u oneindig veel liever dan alle anderen.” — „Ik dacht dat het wel goed zou zijn, als ik dit een beetje stevig uitdrukte,” zei Sam, opkijkend.

De oude Weller knikte goedkeurend, en Sam vervolgde:

„Daarom maak ik gebruik van het voorrecht van dezen dag, lieve Mary — zooals de heer met schulden zei, toen hij op Zondag ging wandelen — om u te zeggen, dat, den eersten keer toen ik u zag, uw portret zich in mijn hart heeft gedrukt, in veel korter tijd en veel beter gelijkend, dan ooit een portret met de silhouettermachine werd gemaakt, waarvan gij misschien wel eens gehoord hebt, en die in twee en een kwart minuut een portret maakt, met lijst, glas en al.”

„Ik ben bang, dat dit op een gedicht gaat lijken, Sampje,” zei de oude Weller zeer bedenkelijk.

„In het geheel niet,” zei Sam, en ging haastig voort om niet langer over dit netelige punt te hoeven spreken. „Lieve Mary, neem mij voor uw Valentijn, en onthoud wat ik gezegd heb. Lieve Mary, hiermee besluit ik. — Dat is alles,” zei Sam.

„Maar houdt dat niet wat al te bot op, Sampje?” vroeg de oude Weller.

„Volstrekt niet,” antwoordde Sam. „Zij zal wenschen, dat er nog meer in stond, en dat is de groote kunst bij het brieven schrijven.”

„Nu, dan heb ik er vrede mee,” zei de oude Weller; „en ik zou wel willen, dat uw stiefmoeder, als zij aan het praten is, er ook zoo over dacht.”

Sam zei, dat hij dit ook wel zou willen; daarop vouwde hij den brief dicht, deed er een ouwel op, en schreef het adres: „Aan

Mary, binnenmeid bij mijnheer Nupkins, te Ipswich in Suffolk." Toen de brief aldus gereed was om op de post te worden gedaan, begon de oude Weller over de zaak te spreken, waarvoor hij zijn zoon had laten komen.

"Eerst een woordje over uw meester, Sampje," zei hij. "Hij moet morgen voor het hof komen, niet waar?"

"Ja," zei Sam; "morgen komt de zaak voor."

"Wel," zei de oude Weller. "Misschien heeft hij getuigen noodig om te verklaren, dat hij altijd van onbesproken gedrag is geweest, of om een alibi te bewijzen. Ik heb eens over de zaak nagedacht, en hij moet maar gerust zijn, Sampje. Ik heb eenige vrienden opgezocht, die alles willen getuigen wat er noodig is. Maar als ik hem was zou ik dat goede gedrag maar laten loopen, en het bij een alibi houden. Niets zoo goed als een alibi, Sampje." Onder het uitspreken van dit rechtsgeleerde advies zette de oude heer een zeer diepzinnig gezicht; daarop verborg hij zijn neus in zijn glas, en gaf over den rand heen zijn verbaasden zoon een geheimzinnigen wenk.

"Wat bedoelt gij?" zei Sam. "Denkt gij misschien, dat hij voor Old-Bailey moet komen?"

"Dat maakt geen verschil, Sampje," antwoordde de oude. "Het is hetzelfde voor wat voor hof hij komen moet; een alibi zal hem er door helpen. Wij hebben Tom Wildspark, die een manslag begaan had, met een alibi vrij gekregen, toen al de groote pruiken zeiden, dat niets hem helpen kon. Ik geloof zeker, Sampje, dat uw heerschappij er gloeiend bij is, als hij geen alibi kan bewijzen."

Daar de oude Weller de vaste overtuiging koesterde, dat de Old-Bailey het hoogste gerechtshof van geheel Engeland was en de gebruiken en regelen van dat hof ook bij de rechtspleging voor alle andere rechtbanken moesten worden gevolgd, preekte zijn zoon voor doovemans ooren. Vruchteloos trachtte Sam hem te overtuigen, dat er in dit geval geen alibi noodig was; de oude heer bleef voor zijn meening kampen, dat zonder alibi Pickwick "het slachtoffer" zou worden. Toen Sam begreep, dat alle moeite vruchteloos zou zijn, stapte hij van dit onderwerp af, en vroeg zijn vader, wat het tweede punt was, waarover hij hem wilde spreken.

"Dat is iets van meer huiselijken aard," zei de oude Weller. "Die Stiggins...."

"Die vent met dien rooden neus?" vroeg Sam.

"Juist," antwoordde de vader. "Die rood-neus komt tegenwoordig uw stiefmoeder zoo druk bezoeken, dat ik nooit kan thuis-komen, of hij zit er. Hij is zoo'n goed vriend van het huis, Sampje, dat hij, als hij niet bij ons is, niet leven kan, als hij geen gedachtenis van ons heeft meegenomen."

"Als ik in uw plaats was, zou ik hem een gedachtenis geven, waaraan hij jaar en dag genoeg heeft," zei Sam.

"Een oogenblikje," hernam de oude Weller. "Ik wilde juist zeggen, dat hij tegenwoordig altijd een platte flesch meebrengt van ongeveer anderhalve pint, en die met den besten rum volschenkt voor hij heen-gaat."

"En leeg drinkt voor hij terugkomt, zou ik denken?" zei Sam.

"Schoon," antwoordde de oude Weller. "Hij laat er nooit iets in dan de kurk en den reuk. Nu wilde ik u vertellen, Sampje, die kerels hebben vanavond een vergadering van de Bricklane-afdeeling van het Vereenigde groote Ebenhaëzer's Matigheidsgenootschap. Uw stiefmoeder zou er naar toe gaan, maar zij heeft rheumatiek, en moet thuisblijven; en ik, Sampje, ik heb allebei de toegangkaartjes, die voor haar gestuurd waren." Hij openbaarde dit geheim met een onbeschrijfelijk genoegen, en bleef daarna zoo onophoudelijk met zijn eene oog knippen, dat Sam begon te vreezen, dat hij een beroerte in zijn rechter-ooglid had gekregen.

"En wat nu?" vroeg Sam.

"Wel," antwoordde zijn vader, nadat hij voorzichtig had rondgekeken, "wij zullen er met ons beiden bijtijds naar toe gaan; en de hulpprediker — de hulpprediker...." Hier werd de oude heer door een lachbui overvallen, die zoo langdurig en hevig was, dat hij gevaar liep te stikken.

"Wel, heb ik ooit zoo iets bijgewoond!" zei Sam, terwijl hij zijn vader op den rug klopte. "Waar lacht gij zoo om, oude dikzak?"

"Stil, Sampje," zei de oude Weller eindelijk, nadat hij met nog grooter voorzichtigheid nog eens had rondgekeken. "Een paar van mijn kennissen, die veel van een grap houden, hebben den hulpprediker onder hun hoede genomen, en als hij bij de Ebenhaëzer komt, (wat niet missen kan, want zij zullen hem brengen, en als het noodig is naar binnen duwen), zal hij zoo dronken zijn als hij ooit in „De Markies van Granby" geweest is, en dat wil wat zeggen." De oude Weller lachte weer even hartelijk als eerst, en stelde zich daardoor weer aan hetzelfde gevaar bloot, dat door

TER VERGADERING VAN HET MATIGHEIDSGENOOTSCHAP

hetzelfde krachtige middel werd afgewend.

Niets kon Sam beter naar den zin zijn geweest dan de voorgenomen grap, om den roodneus te ontmaskeren, en diens wezenlijke hoedanigheden en neigingen aan de kaak te stellen; en daar het uur der vergadering nabij was, begaven vader en zoon zich onmiddellijk op weg naar Bricklane. Sam vergat evenwel niet, in het voorbijgaan zijn brief op de post te doen.

De maandelijksche vergaderingen der Bricklane-afdeeling van het bovenvermelde Matigheidsgenootschap werden gehouden in een ruim en luchtig vertrek, waarheen men door middel van een sterke en gemakkelijke ladder opklom. De president was Anthony Humm, een bekeerde brandspuitgast, tegenwoordig schoolmeester en tusschenbeide reizend prediker; en de secretaris was Jonas Mudge, van beroep kruidenier, en een vurig en onbaatzuchtig lid van het genootschap, daar hij aan alle leden thee verkocht. Vóór de opening der vergadering zaten de dames op banken bij elkaar, en dronken thee, tot zij er genoeg van hadden; en op het midden van de met een groen kleed bedekte tafel stond een kist met een gleuf in het deksel, en niet ver vandaar de secretaris, die met een vriendelijken glimlach bedankte voor elke vermeerdering van den rijken schat aan koper, dien de kist reeds bevatte.

Op dezen avond dronken de dames machtig veel thee, tot grooten schrik van den ouden Weller, die zonder op Sam's waarschuwende elleboogstooten te letten, met onverholten verbazing naar alle kanten rondkeek.

„Sampje,” fluisterde de oude Weller, „als sommige van die menschen morgenochtend niet afgetapt moeten worden, dan ben ik uw vader niet, dat zeg ik.”

„Stil toch,” mompelde Sam.

„Sam,” fluisterde zijn vader, een poos later, op een toon van groote ontroering, „let op hetgeen ik zeg, mijn zoon. Als die secretaris nog vijf minuten zoo voortgaat met zijn thee en zijn boterhammen, zal hij barsten.”

„Laat hem zijn gang gaan,” zei Sam. „Wat raakt het u?”

„Als het nog langer duurt, Sampje,” zei de oude Weller even zacht, „houd ik het voor mijn menselijke plicht, op te staan en die lui te waarschuwen. Die jongedame daarginds heeft nu al negen groote koppen thee in haar lijf. Ik zie haar voor mijn oogen zwellen.”

Er is weinig twijfel aan, of de oude Weller zou zijn menschlievend voornemen ten

uitvoer hebben gebracht, indien het in el-
kander zetten van het theegoed niet gelukkig had aangekondigd, dat men met het drinken gedaan had. Daarop werd de tafel in het midden gezet en de vergadering geopend.

Anthony Humm, een lange man met een bleek gezicht, plaatste zich in den voorzittersstoel, en nadat een klein, woelig heertje, met een korte broek, stilte had geroepen, zei de voorzitter met een beleefde buiging, dat met goedvinden zijner broeders en zusters van de Bricklane-afdeeling, de secretaris het rapport van het comité zou voorlezen. De dames beantwoordden dit voorstel door met haar zakdoeken te wuiven; en nadat de secretaris zeer nadrukkelijk had geniesd, en het hoesten, dat een vergadering altijd overvalt wanneer er iets bijzonders gaat gebeuren, voorbij was, werd het volgende document voorgelezen:

„Het comité heeft in de afgelopen maand zijn gewichtige taak voortgezet, en heeft het genoegen, de volgende nieuwe gevallen van bekeering tot matigheid te kunnen mededeelen.

„H. Walker, kleermaker, met een vrouw en twee kinderen. Deze man bekent, dat hij, toen hij nog in betere omstandigheden was, de gewoonte had, zwaar bier te drinken, en zegt, dat hij niet volkomen zeker is, of hij niet twintig jaar lang, tweemaal in de week, een glas hondenneus heeft gedronken, een drank, die, gelijk het comité bij verdere navraag gebleken is, uit warme porter, bruine suiker, jenever en nootmuskaat bestaat.” (Een zucht en een „zoo is het” van een bejaarde vrouw.) „Hij is tegenwoordig zonder werk en broodeloos, en denkt, dat dit het gevolg van de porter moet zijn” (toejuiching), „of anders van het verlies van zijn rechterhand. Hij weet het niet zeker, maar gelooft, dat, indien hij zijn leven lang niets anders dan water had gedronken, zijn kameraad hem niet met een roestige naald gestoken, en daardoor dit ongemak veroorzaakt zou hebben. Hij heeft tegenwoordig niets dan koud water te drinken, en is nooit dorstig.” (Langdurige toejuiching.)

„Betsy Martin, een weduwe met één kind en één oog. Zij gaat uit schoonmaken en wasschen, en heeft nooit meer dan één oog gehad, maar weet, dat haar moeder jenever dronk; en het zou haar niet verwonderen, als dit haar een oog had gekost. Zij acht het ook niet onmogelijk, dat zij, indien zij zich altijd van sterken drank had onthouden, nu twee oogen zou hebben gehad.

Waar zij uit werken ging, was zij voorheen gewoon achttien pence daags en bovendien een pint porter en een glas jenever te krijgen; maar sedert zij lid van de Bricklane-afdeeling is geworden, heeft zij, in plaats daarvan, drie en een halven shilling gevraagd." (Een oorverdoovende toejuiching volgde op dit allerbelangrijkste bericht.)

"Henry Beller was vele jaren lang ceremoniemeester bij de diners van verschillende vereenigingen, en dronk dan veel buitenlandsche wijnen. Het is ook wel mogelijk, dat hij nu en dan een paar flesschen mee naar huis nam; hiervan is hij niet zeker, maar wel is het zeker, dat, indien hij ze meenam, hij ze ook leegdronk. Hij is tegenwoordig koortsig, neerslachtig en zielig, en heeft altijd dorst, hetgeen hij toeschrijft aan den wijn, dien hij voorheen gedronken heeft. Is nu zonder betrekking en proeft nooit meer een druppel buitenland-sche wijn." (Geweldige toejuichingen.)

"Thomas Burton, koopman in verse waar, en leverancier van den Lord Mayor en andere voorname personen." (Het noemen van dezen naam deed de vergadering met gespannen aandacht toeluisteren). "Hij heeft een houten been, hetgeen hem, daar hij den geheelen dag langs de straat loopt, tamelijk duur uitkomt. Hij was gewoon tweedehandsch houten beenen te dragen, en alle avonden een glas jenever met heet water te drinken — ja somtijds twee glazen." (Diepe zuchten.) "Hij ondervond, dat die tweedehandsch houten beenen zeer spoedig onbruikbaar werden, en is vast overtuigd, dat de invloed van den sterken drank ze deed splijten en verrotten. Hij koopt tegenwoordig nieuwe houten beenen, en drinkt niets anders dan water en slappe thee. De nieuwe beenen duren eens zoolang als de vroegere, en hij schrijft zulks alleen aan zijn tegenwoordige matigheid toe." (Een zegevierende toejuiching.)

De voorzitter deed vervolgens het voorstel om een matigheidslied te zingen, en terstond daarop hief men een lied aan, waarvan een jonge roeier op den Theems de held was, die zijn roode wangen, kracht en vroolijkheid alleen aan het waterdrinken te danken had. Alle schoone meisjes, alle voorname dames wilden slechts door hem geroeid worden, en lieten met afschuw de brandewijndrinkers staan. Het geheele teedere geslacht was hem genegen, en eindelijk achtte een jonge en rijke schoone zich hoogst gelukkig, dat de waterdrinkende roeier haar tot zijn gade verkoos.

"Wat bedoelen zij met dat teedere ge-

slacht, Sampje?" fluisterde de oude Weller zijn zoon toe.

"De vrouwen," antwoordde Sam.

"Dat hebben zij zoover niet mis, Sampje," hernam de oude. "De vrouwen moeten inderdaad een zeer schaapachtig geslacht zijn, om zich door zulke spitsboeven als die daar te laten bedotten."

Het heertje met de korte broek, die een poos tevoren was heengegaan, kwam op dit oogenblik terug, en fluisterde met een zeer ernstig gezicht den voorzitter iets in het oor.

"Mijne vrienden," zei Humm, "een afgevaardigde van de Dorking-afdeeling van ons genootschap, broeder Stiggins, staat beneden en verlangt gehoor."

De dames wuifden ijverig met haar zakdoeken, want broeder Stiggins was zeer geacht en bemind bij de vrouwelijke leden der afdeeling.

"Ik meen, dat hij kan worden toege-laten," zei de voorzitter met groote deftigheid. "Broeder Tadger, wees zoo goed den broeder binnen te leiden."

Broeder Tadger — zoo heette het kleine heertje met de korte broek — klom met grooten spoed de ladder af, en terstond daarop hoorde men hem met den eerwaarden Stiggins naar boven stommelen.

"Daar komt hij, Sam," zei de oude Weller, wiens gezicht bloedrood werd door het geweld, dat hij zich moest aandoen, om zijn lachen te bedwingen.

"Zeg maar niets," antwoordde Sam; "anders kan ik mij niet goed houden. Hij is dicht bij de deur; ik hoor hem er tegen bonzen."

Nauwelijks had hij dit gezegd, of de deur vloog open, en broeder Tadger trad met broeder Stiggins binnen, onder de toejuiching der vergaderden, die tegelijk met hun zakdoeken wuifden en met hun voeten stampden. Broeder Stiggins beantwoordde deze teekenen van blijdschap slechts met een botten glimlach, terwijl hij met glazige oogen strak voor zich uit keek, en zwaaiend naar de tafel ging.

"Zijt gij onwel, broeder Stiggins?" fluisterde Humm.

"Ik ben heel wel, mijnheer," antwoordde Stiggins zeer barsch, maar met een dikke tong.

"Zoo, zoo," zei Humm, terwijl hij een paar stappen achteruitging.

"Ik geloof niet, dat iemand hier zou willen zeggen, dat mij iets mankeert, mijnheer," zei Stiggins.

"Zeker niet, zeker niet," antwoordde Humm.

STIGGINS VEROORZAAKT OPSCHUDDING

„Ik zou het hem niet raden,” hervatte Stiggins.

De vergadering was nu doodstil, en wachtte met verlangen op het hervatten der werkzaamheden.

„Wilt gij de vergadering toespreken, broeder?” zei Humm met een uitnodigenden glimlach.

„Neen, mijnheer,” antwoordde Stiggins.

vergadering nuchter te houden, en te dien einde alle dronkaards daaruit te verjagen, broeder Tadger een stomp vlak op zijn neus, die zoo geducht aankwam, dat de arme broeder hals over kop van de ladder tuimelde.

Dit scheen voor de vrouwen het teeken te zijn, een vervaarlijk gegil aan te heffen. Allen vlogen op, en snelden naar de broe-

VOORDAT SAM HEM KON TEGENHOUDEN, HAD HIJ ZICH EEN WEG GEBAAKD NAAR EEN HOEK VAN HET VERTREK, WAAR HIJ DEN EERWAARDEN HEER MET ZIJN VUISTEN TE LIJF GING.

„Neen, mijnheer. Ik wil niet.”

De aanwezigen keken elkander met wijdgeopende oogen aan, terwijl een gemompel van verwondering door het vertrek liep.

„Ik zeg, mijnheer,” zei Stiggins op zeer luide toon, „ik zeg, mijnheer, dat deze vergadering dronken is. Broeder Tadger,” hier scheen hij in gramschap op te stuiven, en keerde zich plotseling tot het kleine heertje, dat vlak bij de deur was blijven staan, „gij zijt dronken.” Dit zeggende, gaf hij, ten bewijze van zijn loffelijken ijver om de

ders, die zij in haar armen sloten om hen te beschermen. Deze bewijzen van genegenheid waren broeder Humm bijna duur te staan gekomen; want daar hij bijzonder gezien en bemind was, wierpen zich zoo veel vrouwen op hem, dat het weinig scheelde of hij was in haar armen gestikt. In de opschudding werden de meeste kaarsen omgeworpen, en aan alle kanten hoorde men niets dan een verward geschreeuw en gejammer.

„Sampje,” zei de oude Weller, terwijl hij

zeer bedaard zijn jas uittrok; „nu moest gij eens naar buiten gaan en de politie roepen.”

„En wat wilt gij in dien tijd uitvoeren?” vroeg Sam.

„Laat mij maar begaan,” antwoordde zijn vader. „Ik zal intusschen eens een kleine afrekening houden met dien Stiggins.” En voordat Sam hem kon tegenhouden, had hij zich een weg gebaand naar een hoek van het vertrek, waar hij den eerwaarden heer met zijn vuisten te lijf ging.

„Kom met mij mee!” riep Sam.

„Kom maar op, schobbejak!” riep de oude Weller, en spreidde aanstonds, ten koste van Stiggins, een behendigheid en vlugheid ten toon, die voor zijn jaren en zijn omvang inderdaad verwonderlijk mochten heeten.

Daar Sam begreep, dat woorden niets zouden helpen, nam hij zijn vaders jas over zijn arm, greep daarop den ouden man om zijn middel, en trok hem met geweld mee de ladder af, en de straat op, waar hij hem zelfs niet losliet, voor zij aan den hoek waren gekomen. Hier bleven de twee Weller's staan, en luisterden naar het geschreeuw van het volk, dat te hoop was geloopt, en eerst met groote blijdschap den eerwaarden Stiggins naar een veilig nachtverblijf zag wegvoeren, en vervolgens zich vermaakte met de leden der Bricklane-afdeling, die zich zoo gauw mogelijk uit de voeten maakten, na te loopen en uit te jouwen.

HOOFDSTUK XXXIV.

Hetwelk geheel gewijd is aan een volledig en getrouw verslag van het merkwaardige proces van Bardell contra Pickwick.

„Ik zou wel eens willen weten, waarmee de voorzitter van de jury, wie hij ook zijn mag, vanmorgen heeft ontbeten,” zei Snodgrass, om op den ochtend van den gewichtigen veertienden Februari het gesprek gaande te houden.

„Ik hoop, dat hij smakelijk ontbeten heeft,” zei Perker.

„Waarom?” vroeg Pickwick.

„Dat is van zeer veel belang, mijnheer,” antwoordde Perker. „Een jurylid, dat in een goed humeur is en goed ontbeten heeft, is goud waard. Als de leden van de jury ontevreden zijn of honger hebben, doen zij altijd uitspraak ten voordeele van den eischer.”

„Lieve hemel,” zei Pickwick ontzet. „Waarom doen zij dat?”

„Ik weet het niet,” antwoordde Perker zeer koel; „misschien om tijd te sparen. Als het bijna etenstijd is wanneer de jury gaat beraadslagen, haalt de voorzitter zijn horloge te voorschijn: „Zoo, het is tien minuten vóór vijven; en ik eet anders om vijf uur.” — „Ik ook,” zeggen al de anderen, behalve een paar, die al om drie uur gegeven moesten hebben, en nu wel lust zouden hebben de anderen wat honger te laten lijden. De voorzitter glimlacht en steekt zijn horloge weer bij zich. „Welnu, heeren, wat zullen wij zeggen? Voor den eischer of voor den gedaagde? Ik wil u de wet niet voorschrijven — maar ik zou haast denken dat de eischer gelijk heeft.” Dan zeggen twee of drie anderen terstond, dat zij er ook zoo over denken, en daarop zijn zij het spoedig eens. „Tien minuten over negenen,” zei Perker, op zijn horloge kijkend. „Het is tijd om te gaan. Proces over het breken van een trouwbelofte — bij zoo iets is het hof doorgaans bijzonder vol. Gij deelt misschien het beste, een rijtuig te bestellen, mijnheer Pickwick, anders komen wij nog te laat.”

Pickwick trok terstond aan de schel, en nadat er een koets was gehaald, nam hij met Perker en zijn drie vrienden daarin plaats. Sam Weller, Lowten en de blauwe zak volgden in een cabriolet.

„Lowten,” zei Perker, toen zij in de voorzaal van het gerechtshof waren gekomen; „breng de vrienden van mijnheer Pickwick naar de studentenbank; mijnheer Pickwick zelf zal ik liever bij mij houden. Dezen kant, mijnheer, dezen kant.” Hiermee vatte hij Pickwick bij de mouw, en bracht hem naar een lage bank, vlak onder de lessenaars der pleitende advocaten. Deze bank is ten gerieve der procureurs aldaar geplaatst, die, wanneer zij daar zitten, den eersten advocaat, wanneer zij dit tijdens het proces nog noodig achten, gemakkelijk iets kunnen toefluisteren, terwijl zij tevens, daar deze bank veel lager is dan de anderen, voor de meeste toeschouwers onzichtbaar zijn. Men zit hier natuurlijk met den rug naar de advocaten en toehoorders, en met het gezicht naar den rechter.

„Dat is zeker de getuigenbank,” zei Pickwick, en wees naar een soort preekstoel met een koperen hek, aan zijn linkerhand.

„Ja, mijnheer,” antwoordde Perker, terwijl hij een aantal papieren uit den blauwen zak haalde, dien Lowten voor zijn voeten had neergelegd.

„En daar zit de jury, niet waar?” zei Pickwick, terwijl hij naar een paar gesloten banken aan zijn rechterhand wees.

„Juist, mijnheer,” antwoordde Perker, en nam een snuifje.

Pickwick was te onrustig om te blijven zitten. Hij stond op, en keek om zich heen. Er waren reeds tamelijk veel toeschouwers op de galerij, en niet weinig gepruikte heeren in de banken der rechtsgeleerden, waar men reeds een tamelijk volledige collectie der verschillende neuzen en bakkebaarden zag, om welker rijke verscheidenheid de Engelsche advocatenstand met recht beroemd is. De heeren, welke processtukken bij zich hadden, zorgden er voor die zoo te dragen, dat iedereen ze zien kon, en wreven er zich tusschenbeide mee onder den neus, om de toeschouwers des te beter te doen zien, dat zij praktijk hadden. Andere heeren, die geen processtukken bezaten, hadden een dik, in perkament gebonden boek onder den arm; en nog anderen, wien het zoowel aan processtukken als aan boeken ontbrak, staken hun handen in den zak, en zetten daarbij zulk een diepzinnig gezicht als zij maar konden, of liepen onrustig en driftig heen en weer, om daardoor de bewondering en aandacht van oningewijde vreemdelingen gaande te maken. Allen hadden zich, tot groote verwondering van Pickwick, in kleine groepen verdeeld, en praatten onder elkander op de onverschilligste wijze over het nieuws van den dag — alsof er geen proces ophanden was.

Een buiging van Phunky, die zich in een bank achter die der pleitende advocaten nederzette, trok de aandacht van Perker; en nauwelijks had hij deze buiging beantwoord, of Snubbin trad binnen, gevolgd door zijn klerk Mallard, half verborgen achter een grooten rooden zak, dien hij voor zijn patroon nederlegde, waarop hij Perker de hand gaf en zich verwijderde. Vervolgens traden er nog twee advocaten binnen, waaronder een met een dikken buik en een rood gezicht, die Snubbin vriendelijk toeknikte, en zei dat het mooi weer was.

„Wie is die man met dat roode gezicht, die tegen onzen advocaat knikte, en zei dat het mooi weer is?” fluisterde Pickwick.

„Mijnheer Buzfuz,” antwoordde Perker; „de eerste advocaat van onze tegenpartij. Die heer achter hem is mijnheer Skimpin, zijn assistent.”

Pickwick was juist op het punt, met den grootsten afschuw voor zulk een koelbloe-

dige snoodheid, te vragen, hoe Buzfuz, die immers advocaat van de tegenpartij was, zich kon vermeten tegen Snubbin, die immers zijn advocaat was, te zeggen, dat hij het mooi weer vond — toen hij hierin verhinderd werd door het opstaan van alle heeren van de balie, en het luide geroep van „stiltel!” dat de ambtenaren van het Hof aanhieven. Hij keek om, en bemerkte, dat deze opschudding door het binnentreden van den rechter werd veroorzaakt.

De heer Stareleigh, die, daar de eerste rechter wegens ongesteldheid afwezig was, de plaats van dezen bekleedde, was een bijzonder klein mannetje, en zoo dik en rond, dat hij geheel en al gezicht en buik scheen te zijn. Hij kwam op twee kromme beentjes binnentrippelen, en nadat hij een deftige buiging voor de advocaten had gemaakt, en deze met een deftige buiging hadden geantwoord, plaatste hij zijn beentjes onder, en zijn driekanten hoed op zijn tafel; en nu kon men niets meer van hem zien, dan een bol rood gezicht met twee kleine schele oogen, en een gedeelte van een groote, allerkomiekst opgemaakte pruik.

Zoodra hij zich had neergezet, riep een gerechtsdienaar in de zaal met een gebiedende stem, „stiltel!”, waarop een ander op de galerij met een toornige stem insgelijks „stiltel!” riep, en drie of vier anderen bij de deuren hetzelfde bevel op nog knorriger toon herhaalden. Toen dit geschied was, begon een in het zwart gekleed heer, die wat lager dan de rechter gezeten was, de namen van de leden der jury op te lezen, en nu bleek het na lang en luid schreeuwen, dat er slechts tien juryleden aanwezig waren. Buzfuz verzocht daarop, dat men de jury zou aanvullen, en de heer in het zwart wees twee der aanwezigen, welke de bevoegdheid daartoe bezaten, als juryleden aan; het waren een kruidenier en een apotheker.

„Antwoordt bij het afroepen van uw namen, mijne heeren,” zei de heer in het zwart, „opdat ik u den eed kan afnemen. — Richard Upwithch!”

„Present,” zei de kruidenier.

„Thomas Groffin.”

„Present,” riep de apotheker.

„Neemt den bijbel, heeren. — Gij zult volgens recht en geweten...”

„Ik vraag wel excuus,” zei de apotheker, een lang, mager man, met een bleek gezicht, maar ik hoop, dat het hof mij zal vrijstellen.”

„Op welke gronden, mijnheer?” vroeg rechter Stareleigh.

„Ik heb geen bediende, edelachtbare,” antwoordde de apotheker.

„Dat is mijn schuld niet,” hernam de rechter, „dan hadt gij er maar een moeten nemen.”

„Daar heb ik geen geld voor, edelachtbare,” zei de apotheker.

„Dan hadt gij maar moeten zorgen, dat gij er wel geld voor hadt,” beet de rechter hem toe, terwijl zijn gezicht nog rooder werd; want rechter Stareleigh was eenigszins opvliegend en kon geen tegenspraak dulden.

„Daar zou ik zeker wel voor zorgen, edelachtbare,” hernam de apotheker, „als mijn zaken goed gingen, maar dat doen zij niet.”

„Neem mijnheer den eed af,” zei de rechter op een beslissenden toon.

Het formulier van den eed werd nogmaals begonnen; maar de apotheker brak de lezing daarvan wederom af.

„Moet ik beslist den eed afleggen, edelachtbare?” vroeg hij.

„Ja zeker,” antwoordde de kleine rechter zeer vinnig.

„Goed, edelachtbare,” zei de apotheker zeer gelaten. „Dan zal er vast een moord gepleegd zijn, voordat deze zitting is afgelopen — anders niet. Laat mij nu maar zweren.” Dit gebeurde ook, voordat de rechter weer het vermogen had om een woord uit te brengen.

„Ik wilde alleen maar zeggen, edelachtbare,” zei de apotheker, terwijl hij zeer bedaard ging zitten, „dat er niemand anders in mijn winkel is dan mijn loopjongen. Het is een heel aardige jongen, edelachtbare, maar hij heeft nog niet veel verstand van medicijnen, en ik weet bij ondervinding, dat hij altijd magnesia met rattenkruit, en senna-stroop met laudanum verwacht. Dat wilde ik alleen maar zeggen.” Met deze woorden zette de apotheker zich nog wat gemakkelijker neer, en trok, nu hij zich op het ergste scheen te hebben voorbereid, een zeer tevreden gezicht.

Pickwick beschouwde den langen apotheker met een huivering van afgrijzen, toen er een kleine opschudding in de zaal ontstond, en onmiddellijk daarop juffrouw Bardell binnentrad, die door juffrouw Cluppins naar het andere einde van de bank, waarop Pickwick zat, werd geleid, en half flauw daarop neerzank. Achter haar verschenen Dodson en Fogg, die zich voor deze gelegenheid beiden een treurig en medelijdend gezicht hadden aangemeten, de eerste met de paraplu, de tweede met de overschoenen van juffrouw Bardell. Als

laatste verscheen juffrouw Sanders, met den jongenheer Bardell aan de hand. Toen juffrouw Bardell haar zoontje gewaar werd, deinsde zij terug; maar spoedig bedacht zij zich, en omhelsde haar lieveling met uitgelaten teederheid; daarop verzonk de goede vrouw weer in een toestand van stomp-zinnige verdooving, en vroeg of men haar toch eens zeggen wilde waar zij was. Als antwoord op deze vraag wendden juffrouw Cluppins en juffrouw Sanders haar hoofden af, en begonnen te schreien, terwijl de heeren Dodson en Fogg de eischeres smeekten om toch bedaard te blijven.

Buzfuz wreef zijn oogen met een grooten witten zakdoek, en wierp een veelbetekenenden blik naar de jury, terwijl de rechter zichtbaar was aangedaan, en verscheidene toeschouwers hun aandoeningen door kuchen trachtten te verbergen.

„Dat hebben zij werkelijk heel handig bedacht,” fluisterde Perker Pickwick toe. „Die Dodson en Fogg zijn toch slimme kerels. Zij hebben er uitstekend slag van om effect te maken.”

Terwijl Perker sprak, en juffrouw Bardell langzaam weer bijkwam, nam juffrouw Cluppins den jongenheer Bardell bij de hand, en nadat zij zorgvuldig had nagezien of zijn buisje behoorlijk was toegeknoopt, zette zij hem vlak voor zijn moeder, waar hij niet kon nalaten de aandacht en het mededoogen zoowel van den rechter als van de jury op te wekken. Dit gebeurde echter niet zonder een heftigen tegenstand en veel tranen van den jongenheer zelf, die waarschijnlijk vreesde, dat deze ceremonie slechts een voorbereiding was, om hem oogenblikkelijk ter dood te laten brengen, of hem minstens voor zijn geheele leven gevangen te zetten.

„Bardell contra Pickwick!” riep de heer in het zwart, nadat hij op zijn lijst had gekeken.

„Ik ben de advocaat der eischeres, edelachtbare,” zei Buzfuz.

„Wie is uw assistent, collega Buzfuz?” vroeg de rechter. Skimpin maakte een buiging, ten teken dat hij dit was.

„Ik ben voor den gedaagde hier verschenen, edelachtbare,” zei Snubbin.

„Hebt gij een assistent, collega Snubbin?” vroeg de rechter.

„Mijnheer Phunky, edelachtbare.”

„Phunky,” herhaalde de rechter, terwijl hij de namen der advocaten opteekende. „Ik heb het toch goed? Ik heb nog nooit het genoegen gehad, den naam van mijnheer te hooren.”

Phunky maakte een diepe buiging, ter-

wijl hij rood werd tot in het wit van zijn oogen, en een gezicht trachtte te zetten, alsof hij niet wist, dat iedereen hem aankeek; een poging, welke nog nooit iemand gelukt is, en naar alle waarschijnlijkheid ook nooit niemand gelukken zal.

„Ga voort,” zei de rechter.

Nu weergalmde nogmaals het „stilte!” en daarop nam Skimpin het woord, om de jury een denkbeeld van de zaak te geven. Dit denkbeeld moet echter zeer flauw zijn geweest, want Skimpin hield alle bijzonderheden, die hem bekend waren, voor zich zelf en toen hij, na verloop van twee of drie minuten, ophield met spreken, was de jury nog precies even wijs als in het begin.

Vervolgens stond Buzfuz op, met al de statigheid, welke de ernst van de zaak vereischte; en nadat hij een oogenblik met de heeren Dodson en Fogg gefluisterd, zijn toga opgehaald en zijn pruik recht gezet had, richtte hij het woord tot de jury.

Hij begon met te zeggen, dat hij in den geheelen loop van zijn praktijk — van het eerste oogenblik af, dat hij zich aan de studie en beoefening der rechtsgeleerdheid had gewijd — nog nooit een zaak ter hand had genomen, welke hem zulk een ontroering had doen ondergaan, of hem zulk een diepgaand besef had ingeboezemd van de zware verantwoordelijkheid, welke hij op zich had geladen, — een verantwoordelijkheid, tegen welker gewicht zijn krachten ongetwijfeld niet bestand zouden zijn geweest, indien hij zich niet gesteund had gevoeld door de stellige overtuiging, dat de zaak van waarheid en recht, of, met andere woorden, dat de zaak van zijn beleedigde, mishandelde en onderdrukte cliënte, zou zegepralen door de uitspraak van een twaalfstal edele en schrandere mannen, welke hij thans in de jurybank voor zich zag.

De advocaten beginnen altijd op deze manier, daar zij zich hierdoor op goeden voet met de juryleden plaatsen, die zich gestreeld voelen door de gedachte, dat men hen voor zulke knappe lieden houdt. Ook ditmaal maakte deze toespraak een zichtbaren indruk, en verscheidene juryleden begonnen aantekeningen te maken.

„Gij hebt van mijn geleerden vriend gehoord, mijne heeren,” vervolgde Buzfuz, ofschoon hij zeer goed wist, dat zijn geleerde vriend eigenlijk niets had gezegd, „gij hebt van mijn geleerden vriend gehoord, dat de eischeres vergoeding vraagt voor het verbreken van een trouwbelofte, en dat zij de schadevergoeding op vijftienhonderd pond heeft vastgesteld. Maar gij hebt van mijn geleerden vriend niet de

bijzondere omstandigheden van deze zaak vernomen. Ik zal u deze omstandigheden mededeelen, mijne heeren, en door de verklaring van een boven alle verdenking verheven getuige zullen zij bevestigd worden.

„De eischeres, mijne heeren,” vervolgde Buzfuz, met een zachte en treurige stem, „is een weduwe — ja, mijne heeren, een weduwe. Wijlen mijnheer Bardell is, nadat hij jarenlang de achting en het vertrouwen van zijn vorst, als ontvanger van deszelfs koninklijke inkomsten genoot, zacht ontslapen, om elders die rust en dien vrede te zoeken, welke het tolkantoor nimmer kan opleveren.”

Bij deze aandoenlijke beschrijving van het overlijden van mijnheer Bardell, die in een kroeg, bij een vechtpartij, door een slag met een bierkruik een gat in zijn hoofd had gekregen, en aan de gevolgen daarvan gestorven was, begon de stem van den spreker te beven, en met diepe ontroering vervolgde hij:

„Eenigen tijd vóór zijn sterven had zijn gade hem een pand hunner liefde — een knaapje — geschonken. Met dit knaapje, het eenig aandenken van den dierbaren overledene, trok juffrouw Bardell zich uit de wereld terug, en verborg zich in de stille afzondering van Goswell-street; en hier plaatste zij voor het venster van haar benedenvoorkamer een geschreven aankondiging met het volgende opschrift: „Gemeubileerde kamers voor een ongetrouwd heer te huur.” Hier zweeg de spreker een oogenblik stil, terwijl verscheidene juryleden de bewoordingen van het aangehaalde document opteekenden.

„Is er geen datum bij, mijnheer?” vroeg een der juryleden.

„Neen, mijnheer,” antwoordde Buzfuz; „maar ik kan met volle overtuiging zeggen, dat het nu juist drie jaar geleden voor het venster van de benedenvoorkamer der eischeres werd geplaatst. Ik gevoel mij verplicht de aandacht der leden van de jury op de bewoordingen van dit document te vestigen: „Gemeubileerde kamers voor een ongetrouwd heer.” Juffrouw Bardell's denkbeelden omtrent het andere geslacht, mijne heeren, waren uit een langdurige beschouwing der uitmuntende eigenschappen van haar overleden echtgenoot voortgesproten. Zij kende geen vrees — geen wantrouwen — geen achterdocht; zij was vol argeloos vertrouwen.” „Mijn Bardel,” zei de weduwe, „mijn Bardell was een man van eer — mijn Bardell was een man van zijn woord — mijn Bardell was geen verrader — mijn Bardell was ook eenmaal een ongetrouwd

DE PICKWICK-CLUB

heer; van ongetrouwde heeren heb ik hulp en troost te wachten; in ongetrouwde heeren zal ik bestendig iets vinden, dat mij herinnert aan wat mijn Bardell was, toen hij mijn jeugdig hart wist te winnen; aan ongetrouwde heeren zal ik derhalve mijn kamers verhuren." Door deze treffende en aandoenlijke gedachten geleid, — gedreven

er drie dagen — slechts drie dagen mijne heeren — verlopen waren, verscheen er een schepsel op twee beenen — dat naar den uiterlijken schijn een man, geen monster geleek, en klopte aan de huisdeur van juffrouw Bardell. Hij verzocht inlichtingen, huurde de kamers en betrok die reeds den volgenden dag. Die man was Pickwick —

PERKER HIELD HEM ECHTER TEGEN, EN NU LUISTERDE HIJ NAAR HET VERVOLG DER REDEVOERING MET EEN BLIK VAN VERONTWAARDIGING.

door aandoeningen, welke tot de edelste behooren, waarvoor onze onvolmaakte natuur vatbaar is — droogde de eenzame weduwe haar tranen, meubileerde haar kamers op de eerste verdieping, drukte haar knaapje aan haar moederlijke borst, en plaatste de aankondiging voor het venster van haar benedenvoorkamer. Bleef de aankondiging daar lang? Neen! De slang loerde reeds op haar prooi — de lont brandde reeds — de mijn was reeds gelegd — de boosheid was reeds aan het werk. Voor

Pickwick, de gedaagde."

De spreker, die zich bloedrood had geschreeuwd, zweeg hier een oogenblik stil om adem te scheppen. Deze stilte deed rechter Stareleigh wakker worden, die terstond met een pen zonder inkt iets opschreef, en een zeer bedenkelijk gezicht zette om de juryleden in den waan te brengen, dat hij met gesloten oogen zeer diepzinnig had nagedacht. Buzfuz vervolgde:

"Van dezen Pickwick zal ik slechts weinig zeggen. Het onderwerp is niet zeer

aanlokkelijk; en ik, mijne heeren, ben de man niet, en ook gij, mijne heeren, zijt de mannen niet, om met genoeg te verwijlen bij een tooneel van gruwelijke hardvochtigheid en stelselmatige schurkerij."

Pickwick, die reeds een poos als op brandnetels had gezeten, vloog thans op, alsof hij een plotselingen aandrang voelde, den redenaar, ten aanschouwe van het geheele Hof, te lijf te gaan. Perker hield hem echter, zij het ook met veel moeite tegen, en nu luisterde hij naar het vervolg der redevoering met een blik van verontwaardiging, welke met de opgetogenheid van juffrouw Cluppins en juffrouw Sanders bijzonder sterk contrasteerde.

"Ik zeg stelselmatige schurkerij, mijne heeren," zei Buzfuz, terwijl hij zich zeer in het oog loopend tot Pickwick wendde, "en indien Pickwick, de gedaagde, hier aanwezig mocht zijn, zooals men mij gezegd heeft dat het geval is, moet ik hem zeggen, dat het gepaster zou zijn geweest, en hij meer verstand en minder onbeschaamdheid zou hebben getoond, indien hij weggebleven was. Ik moet hem zeggen, mijne heeren, dat alle teekenen van misnoegen of bevreemding, welke hij zich in dit gerechts-hof mocht veroorloven, u niet zullen kunnen misleiden; dat gij wel weet, waarvoor zulke teekenen te houden zijn; en verder moet ik hem zeggen, mijne heeren, zooals de edelachtbare heer rechter u zeggen zal, dat een advocaat, die zijn plicht vervult jegens zijn cliënt, zich niet door dreigende blikken of gebaren laat verschrikken of tot zwijgen laat brengen; en dat elke poging, om dit te doen, op het hoofd van hem, die het wagen durft, zal neerkomen, hij moge eischer of gedaagde zijn, hij moge Pickwick, of Brown, of Stiles, of Thompson heeten."

Deze kleine uitweiding had natuurlijk de bedoelde uitwerking, om aller oogen op Pickwick te vestigen. Buzfuz daalde langzamerhand van de hoogte zijner edele verontwaardiging neer, en vervolgde op een bedaarder toon:

"Ik zal u bewijzen, mijne heeren, dat Pickwick twee jaar lang, zonder eenige onderbreking in het huis van juffrouw Bardell is blijven wonen. Ik zal u bewijzen, dat juffrouw Bardell, gedurende al dien tijd, hem oppaste, bediende, zijn eten klaar maakte, zijn linnen uitzocht, wanneer de waschvrouw het kwam halen, het verstelde als het terugkwam, in één woord zijn volle vertrouwen genoot. Ik zal u bewijzen, dat hij haar zoontje dikwijls geschenken gaf, en door een getuige, wier verklaring mijn

geleerde vriend onmogelijk zal kunnen tegenspreken of verzwakken, doen bevestigen, dat Pickwick het knaapje op zekeren dag vriendelijk in de wangen kneep, en hem vroeg of hij nog alikassen had, welke, naar ik vernomen heb, een bijzonder soort knikkers zijn, — en dat Pickwick zich vervolgens van deze merkwaardige uitdrukking bediende: „Hoe zoudt gij het vinden, een nieuwen vader te krijgen?" — Ik zal u verder bewijzen, mijne heeren, dat Pickwick, omstreeks een jaar geleden, eensklaps uithuiziger begon te worden, en voor langen tijd uit de stad ging, als was hij van plan langzamerhand zijn omgang met de eischeres af te breken; maar tevens zal ik u doen zien, dat zijn besluit toen nog niet vast stond, of dat zijn beter gevoel — indien hij dit bezit — hem overwon, of dat de deugden en aantrekkelijkheden der eischeres hem zijn laaghartig voornemen deden vergeten; want ik zal u duidelijk bewijzen, dat hij, bij zekere gelegenheid, toen hij weer in de stad terug was, haar een onbewimpeld huwelijksvoorstel heeft gedaan, hoewel hij vooraf had zorg gedragen, dat er bij deze plechtige verloving geen getuigen tegenwoordig waren. Deze omstandigheid zal ik boven allen twijfel verheffen door de getuigenis — de onwillige, zeer onwillige getuigenis, mijne heeren — van drie zijner vrienden, welke op dien ochtend gezien hebben, dat hij de eischeres in zijn armen hield, en door vriendelijke woorden en liefkozingen haar ontroering trachtte te doen bedaren."

Dit gedeelte der redevoering had een zichtbaren indruk op het gehoor gemaakt. De redenaar haalde twee stukjes papier te voorschijn, en vervolgde:

"En nu, mijne heeren, nog slechts een enkel woord. De partijen hebben briefwisseling gehouden. Er zijn twee brieven voorhanden, onloochenbaar door gedaagde geschreven, en die meer zeggen dan geheele boekdeelen zouden kunnen doen. In deze brieven ziet men het geheele karakter van den man blootgelegd. Het zijn geen openhartige, vurige ontboezemingen van harts-tochtelijk gevoel; integendeel, het zijn bedekte, geheimzinnige wenken, maar uit welker met sluwe dubbelzinnigheid gekozen bewoordingen gelukkig veel meer is op te maken, dan wanneer zij de teederste betuigingen en verklaringen hadden behelsd. Deze brieven moeten met een nauwlettend, achterdochtig oog onderzocht worden; want blijkbaar had Pickwick, reeds toen hij ze schreef, het oogmerk, om een derden, wien zij toevallig in handen mochten ko-

men, te misleiden en zand in de oogen te strooien. De eerste luidt aldus: „Garraway, twaalf uur.—Lieve juffrouw B. — Koteletten en tomaten-saus, — de uwe, Pickwick.“ — Wat beteekent dit, mijne heeren? Koteletten en tomaten-saus. De uwe, Pickwick. Koteletten! Barmhartige hemel! En tomaten-saus! Mijne heeren, moet het geluk en de zielsrust van een deugdzame en argelooze vrouw door zulke armzalige kunstgrepen worden verstoord? — Het tweede briefje heeft geen dagteekening. — „Lieve juffrouw B. Ik zal niet voor morgen thuis komen. Langzame wagen.“ En dan volgt deze opmerkelijke zinsnede: „Over de beddepan behoeft gij niet ongerust te zijn.“ De beddepan! Ik vraag u, mijne heeren, wie was ooit ongerust over een beddepan? Wanneer werd iemands gemoedsrust door een beddepan gestoord? Waarom zegt hij zoo uitdrukkelijk, dat juffrouw Bardell niet ongerust behoeft te zijn over die beddepan, als dit niet, waaraan ik niet twijfel, een bedekte term is om een verborgen gloed te kennen te geven — of een uitdrukking om een vroeger gedane belofte aan te duiden, waarschijnlijk overeenkomstig een geheime wijze van correspondeeren, tevoren door Pickwick reeds listig ontworpen met het oog op zijn voorgenomen verraad? En wat beteekent dat „langzame wagen“? Ik zou niet anders kunnen denken, dan dat Pickwick daarmee zich zelf bedoelt; en niet zonder reden geeft hij zich dien naam, want dat hij zulk een langzame wagen is geweest, daarin ligt juist zijn schuld; maar ik twijfel niet, mijne heeren, of hij zal tot zijn schade ondervinden, dat hij beter zou hebben gedaan, indien hij zijn wielen had gesmeerd.“

De redenaar zweeg hier een oogenblik, om te zien of de juryleden om zijn grap zouden lachen; maar toen niemand er eenige aardigheid in scheen te vinden, behalve een groenteverkooper, die misschien op dit punt bijzonder gevoelig was, daar hij dien morgen juist de wielen van zijn kar had gesmeerd, achtte Buzfuz het raadzaam, eerst nog wat aandoenlijks te zeggen, voor hij zijn rede besloot.

„Maar genoeg hierover, mijne heeren,” zei hij. „Het valt moeilijk, te scherpsen met weemoed in het hart. De hoop en de vooruitzichten mijner cliënte zijn verwoest en vernietigd. Zij heeft geen bordje aangeslagen — en toch is zij zonder huurders. Ongetrouwde heeren gaan haar huis voorbij, maar vinden geen uitnoodiging om haar kamers te komen bezichtigen. In haar woning heerscht een akelige stilte; zelfs de

stem van haar zoontje zwijgt; hij vergeet zijn spel, wanneer hij zijn moeder ziet weenen; hij denkt niet meer aan alikassen of knikkers. Maar Pickwick, mijne heeren, Pickwick, de meedoogenlooze verwoester van deze huiselijke oase in de woestijn van Goswell-street, — Pickwick, die de bron van geluk heeft verstopt — Pickwick, met zijn verraderlijke tomaten-saus en beddepan, — Pickwick loopt nog rond met schaamteloos opgeheven hoofd, en aanschouwt, zonder een zucht van berouw, de ellende, die hij heeft aangericht. Een schadevergoeding, mijne heeren, — een zware schadevergoeding is de eenige straf, welke gij hem kunt opleggen, — de eenige voldoening, welke gij de rampzalige eischeres kunt toewijzen. En zulk een schadevergoeding verwacht zij thans van deze edele, rechtschapen, grootmoedige, rechtvaardige, schrandere en medelijdende jury, welke is samengesteld uit een aantal van haar voortreffelijkste en beschaafde landgenooten.“

Na dit welsprekende slot zijner rede zette Buzfuz zich neer, terwijl rechter Stareleigh wakker werd.

„Roep Elisabeth Cluppins,” zei Buzfuz, na een oogenblik van rust weer opstaand.

De naastbijstaande deurwaarder riep: „Elisabeth Tupkins” de tweede, een weinig verder, veranderde dezen naam in Elisabeth Jupkins; en de derde, bij de deur, schreeuwde zoo hard hij kon: Elisabeth Muffins.

Intusschen was juffrouw Cluppins, met bijstand der heeren Dodson en Fogg, in de getuigenbank geklommen, terwijl juffrouw Bardell en juffrouw Sanders onder aan de trap gereed bleven staan, om haar, zoo noodig, met eau de Cologne en spiritus bij te springen.

„Wees bedaard, juffrouw Cluppins,” zei Buzfuz; en het natuurlijke gevolg van deze aanmaning was, dat zij oogenblikkelijk nog veel harder begon te snikken, en er zich zeer onrustbarende teekenen begonnen te vertoonen, dat zij op het punt stond van flauwvallen.

„Bedenk u eens, juffrouw Cluppins,” zei Buzfuz, na eenige onverschillige vragen, „of gij niet op zekeren morgen in de achterkamer van juffrouw Bardell zijt geweest, terwijl uw vriendin de kamer van mijnheer Pickwick stofte.“

„Jawel,” antwoordde juffrouw Cluppins; „dat herinner ik mij nog heel goed.“

„Die kamer was vlak achter de kamer van mijnheer Pickwick, niet waar?”

„Jawel, mijnheer,” was het antwoord.

„Wat deedt gij in die achterkamer, juf-

JUFFROUW CLUPPINS ALS GETUIGE

frouw?" viel rechter Stareleigh hierop in. „Edelachtbare, en heeren van de jury," antwoordde juffrouw Cluppins; „ik wil u niet bedriegen."

„Dat zou ik u ook niet raden, juffrouw," zei de rechter.

„Ik was daar," hernam juffrouw Cluppins, „buiten weten van juffrouw Bardell. Ik was met mijn mandje uitgegaan om drie pond aardappelen te halen, en die kostten toen twee en een halve penny, toen ik zag, dat de deur van juffrouw Bardell op een kier stond. . . ."

„Op wat?" riep de rechter uit.

„Gedeeltelijk openstond, edelachtbare," zei Snubbin.

„Zij zei op een kier," hernam de rechter met een wantrouwend blik.

„Dat is hetzelfde, edelachtbare," zei Snubbin. De rechter scheen zeer te twijfelen, en zei, dat hij het zou aantekenen; en daarop vervolgde juffrouw Cluppins:

„Ik ging naar binnen, mijnheer, om even goedenmorgen te zeggen, en toen ik juffrouw Bardell niet beneden vond, ging ik de trap op, en zoo kwam ik in de achterkamer, en toen hoorde ik stemmen in de voorkamer, en. . . ."

„En toen hebt gij geluisterd, niet waar, juffrouw?" zei Buzfuz.

„Ik vraag wel excuus, mijnheer," zei juffrouw Cluppins op waardigen toon, „voor zooiets acht ik mij te hoog. De stemmen waren zoo hard mijnheer, dat ik ze wel hooren moest, of ik wilde of niet."

„Nu goed, juffrouw Cluppins. Gij hebt dus niet geluisterd, maar toch verstaan wat er gezegd werd. Behoorde een van die stemmen aan mijnheer Pickwick?"

„Ja, mijnheer."

En nu verhaalde juffrouw Cluppins zeer langzaam en in antwoord op een menigte vragen, het gesprek tusschen Pickwick en juffrouw Bardell, met welks inhoud de lezer reeds bekend is.

De jury scheen nu achterdocht te krijgen, en Buzfuz zette zich weer neer.

De gezichten der leden van de jury werden zeer bedenkelijk, toen Snubbin zei, dat hij de getuige geen vragen had te doen, en dat zijn cliënt hem gemachtigd had te verklaren, dat het verhaal van juffrouw Cluppins, wat den inhoud van het gesprek betrof, op waarheid berustte.

Nu het ijs gebroken was, scheen juffrouw Cluppins deze gelegenheid voor zeer geschikt te houden, een kort verslag van haar eigen huiselijke omstandigheden te geven. Zij begon met het Hof te onderlichten, dat zij moeder was van acht kin-

deren, en de hoop koesterde haar echtgenoot over een maand of zes met een negende te verblijden. Haar belangwekkende verhaal werd echter door den ongeduldigen rechter afgebroken, die zich over haar spraakzaamheid zoo driftig maakte, dat hij bevel gaf haar, zoowel als juffrouw Sanders, uit de zaal te verwijderen; waarop de dames op een zeer beleefde manier door Jackson werden weggevoerd.

„Nathaniël Winkle," riep Skimpin.

„Present," riep een flauwe stem. Winkle klom op de bank der getuigen, en nadat hij den eed had afgelegd, maakte hij een zeer eerbiedige buiging voor den rechter.

„Kijk niet naar mij, mijnheer," zei de rechter vinnig, in antwoord op dezen beleefden groet. „Kijk naar de jury."

Winkle gehoorzaamde, en wendde zich naar den kant, waar hij dacht dat de jury zou zijn; want zijn ontroering en verlegenheid waren zoo groot, dat iets te zien een volslagen onmogelijkheid voor hem was.

Daarop werd hij ondervraagd door Skimpin, een veelbelovend jong advocaat van twee of drie en veertig jaar; die natuurlijk zijn best deed om een getuige, van wien iedereen wist, dat hij gunstig voor de tegenpartij gestemd was, van zijn stuk te brengen.

„Wel, mijnheer," zei Skimpin, „zoudt gij zoo goed willen zijn, den edelachtbaren heer rechter en den heeren van de jury te zeggen hoe gij heet?" Hij boog zijn hoofd op zij, om scherp op het antwoord te letten, en wierp de jury een blik toe, waarmee hij scheen te willen zeggen, dat men van dezen getuige niets dan leugens had te verwachten, en hij waarschijnlijk zou beginnen met een valschen naam op te geven.

„Winkle," was het antwoord.

„Hoe is uw voornaam, mijnheer?" vroeg de kleine rechter kwaad.

„Nathaniël, mijnheer."

„Zoo, Daniël. Geen anderen naam?"

„Nathaniël, mijnheer, — edelachtbare wil ik zeggen."

„Nathaniël Daniël? — of Daniël Nathaniël?"

„Neen, edelachtbare, enkel Nathaniël — ik heet geen Daniël."

„Waarom zegt gij dan eerst, dat gij Daniël heet, mijnheer?" vroeg de rechter.

„Dat heb ik niet gezegd, edelachtbare," antwoordde Winkle.

„Dat hebt gij wel, mijnheer," zei de rechter met een gramstorig gezicht. „Hoe zou ik Daniël hebben kunnen opschrijven, als gij het niet gezegd hadt, mijnheer?"

Tegen dit argument was niets in te brengen.

„Mijnheer Winkle heeft waarschijnlijk geen al te best geheugen, edelachtbare,” zei Skimpin, nogmaals een blik naar de jury werpend; „maar ik denk, dat wij het wel wat zullen hebben opgefrist, voor wij met hem klaar zijn.”

„Ik zou u raden voorzichtig te zijn, mijnheer,” zei de rechter, met een onheilspellenden blik op den getuige.

De arme Winkle maakte een buiging, en trachtte een onbekommerd gezicht te zetten, hetgeen hem, in zijn benauwdheid, volmaakt het voorkomen gaf van een op heeterdaad betrapten zakkenroller.

„Nu, mijnheer Winkle,” zei Skimpin, „luister nu eens naar mij, als het u belieft, en veroorloof mij, voor uw eigen bestwil, u aan te raden de waarschuwing van den edelachtbaren heer rechter in acht te nemen en voorzichtig te zijn. Gij zijt, geloof ik, een bijzonder vriend van mijnheer Pickwick, den gedaagde. Is dat niet zoo?”

„Ik ken mijnheer Pickwick nu al ongeveer....”

„Als ik u verzoeken mag, mijnheer Winkle, tracht de vraag niet te ontduiken. Zijt gij een bijzonder vriend van den gedaagde, of niet?”

„Ik wilde juist zeggen, dat....”

„Wilt gij mijn vraag beantwoorden, of niet mijnheer?”

„Indien gij niet antwoordt, zal ik u in hechtenis laten nemen, mijnheer,” snauwde de kleine rechter.

„Komaan, mijnheer,” zei Skimpin. „Ja of neen, als 't u belieft.”

„Ja,” zei Winkle.

„En waarom hebt gij mij dat niet dadelijk gezegd, mijnheer? Misschien kent gij de eischeres ook wel — is het niet, mijnheer Winkle?”

„Ik ken haar niet — ik heb haar wel eens gezien.”

„Zoo! Gij kent haar niet, en gij hebt haar wel eens gezien. Zoudt gij zoo goed willen zijn te zeggen, hoe gij dat bedoelt, mijnheer Winkle?”

„Ik bedoel, dat ik geen goede kennis van haar ben, maar haar wel eens gezien heb; als ik mijnheer Pickwick kwam bezoeken.”

„Hoe dikwijls hebt gij haar gezien, mijnheer?”

„Hoe dikwijls?”

„Ja, mijnheer Winkle. Hoe dikwijls? Als gij dit verlangt, wil ik wel twaalfmaal voor u herhalen wat ik vraag.” Hierbij zette de geleerde heer zijn handen in zijn zijden,

en keek met een wantrouwend glimlach naar de jury.

Deze vraag gaf aanleiding tot het in dergelijke gevallen gebruikelijke geharrewar. Eerst zei Winkle, dat hij niet wist hoeveel malen hij juffrouw Bardell gezien had. Daarop werd hem gevraagd, of hij haar twintigmaal had gezien, waarop hij antwoordde: „Ja, wel meer.” En nu vroeg men hem, of hij haar dan wel honderdmaal had gezien — of hij zweren kon, dat het meer dan vijftigmaal was geweest — of hij niet wist, dat hij haar tenminste vijf en zeventig maal had gezien, en zoo voorts; het slot van dit alles was, dat hij gewaarschuwd werd om voortaan bedachtzamer te zijn en te letten op hetgeen hij deed. Toen de getuige op deze wijze geheel van zijn stuk was gebracht, werd het verhoor aldus voortgezet:

„Herinnert gij u ook, mijnheer Winkle, dat gij den gedaagde op zijn kamers in Goswell-street hebt bezocht, op zekeren morgen, in de maand Juli van het vorige jaar?”

„Jawel.”

„Hadt gij toen niet twee vrienden bij u, die Tupman en Snodgrass heeten?”

„Ja.”

„Zijn zij hier?”

„Ja. Zij....” begon Winkle, zich met een angstvalligen blik naar de plek keerend, waar zijn vrienden stonden.

„Kijk naar mij, als 't u belieft, mijnheer Winkle, en niet naar uw vrienden,” zei Skimpin, nogmaals de jury een veelbetekenenden blik toewerpend. „Zij moeten zeggen wat zij weten, zonder eerst met u te overleggen, indien dit niet alreeds gebeurd is.” Hier keek hij nog eens naar de jury. „Zeg nu, mijnheer, wat zaagt gij, toen gij dien morgen de kamer van den gedaagde binnenkwaamt? Kom er maar mee voor den dag, mijnheer. Het moet toch vroeger of later uitkomen.”

„Mijnheer Pickwick, de gedaagde, hield de eischeres in zijn armen, met zijn handen om haar middel,” antwoordde Winkle aarzelend; „en de eischeres scheen te zijn flauw gevallen.”

„Hebt gij toen den gedaagde iets hooren zeggen?”

„Ik hoorde hem tegen juffrouw Bardell zeggen „goede vrouw”, en haar verzoeken bedoord te zijn, want wat men wel denken zou als er iemand kwam, of iets dergelijks.”

„Nu heb ik u nog slechts één vraag te doen, mijnheer Winkle, en verzoek u daarbij aan de waarschuwing van den edelachtbaren heer rechter te denken. Zoudt gij

kunnen zweren, dat Pickwick, de gedaagde, bij die gelegenheid niet zei: „Lieve juffrouw Bardell, wees toch bedaard; gij zult immers mijn vrouw worden,” of iets dergelijks?”

„Dat — dat heb ik niet verstaan,” zei Winkle, vol verbazing over deze aanvulling van zijn gezegde. „Ik was op de trap, en kon hem niet duidelijk hooren; maar ik geloof...”

„De heeren van de jury behoeven niet te weten wat gij gelooft,” viel Skimpin hem in de rede. „Gij waart dus op de trap, en kondt niet duidelijk hooren; maar gij wilt niet zweren, dat Pickwick deze woorden niet gebezigd heeft? Is het niet zoo? Of wilt gij er op zweren?”

„Neen, neen!” antwoordde Winkle; en Skimpin zette zich met een zegepralenden blik neer.

De zaak van den goeden Pickwick had thans zulk een verdacht voorkomen gekregen, dat Phunky begreep zijn best te moeten doen om den gedaagde in een eenigszins voordeeliger licht te plaatsen. Hij stond dus op, om op zijn beurt Winkle te ondervragen, in de hoop, dat hij dezen iets van belang zou kunnen doen zeggen. Of hem dit gelukte, zal spoedig blijken.

„Ik geloof, mijnheer Winkle,” zei Phunky, „dat mijnheer Pickwick niet jong meer is?”

„Wel neen,” antwoordde Winkle; „hij is oud genoeg om mijn vader te zijn.”

„Gij hebt mijn geleerden vriend gezegd, dat gij mijnheer Pickwick lang gekend hebt. Hadt gij ooit reden om te denken of te vermoeden, dat hij zou gaan trouwen?”

„Neen, volstrekt niet,” antwoordde Winkle zoo haastig, dat Phunky goed gedaan zou hebben, indien hij hem terstond had laten heengaan. Advocaten zeggen, dat er twee soorten van slechte getuigen zijn: onwillige en al te gewillige. Het was het lot van Winkle, van het eene uiterste in het andere te vallen.

„Ik moet nog verder gaan, mijnheer Winkle,” zei Phunky, met de uiterste beleefdheid. „Hebt gij in het gedrag en de handelwijze van mijnheer Pickwick jegens de andere sekse ooit iets gezien, dat u kon doen vermoeden, dat hij, hoe dan ook, aan een huwelijk dacht?”

„Neen, volstrekt niet,” antwoordde Winkle.

„Was zijn gedrag, ten opzichte van vrouwen, altijd dat van een man, die, op jaren gekomen zijnde, zich vergenoegt met zijn bezigheden en vermaken, en die met vrouwen omgaat, zooals een vader doet

met zijn dochters?”

„Ongetwijfeld,” antwoordde Winkle uit de volheid van zijn hart. „Ik bedoel — ja — ja zeker.”

„Hebt gij in zijn gedrag jegens juffrouw Bardell of eenige andere vrouw nooit iets bespeurd, wat u verdacht voorkwam?” zei Phunky, zich gereed makend om te gaan zitten, want Snubbin wenkte hem.

„Ne — neen,” antwoordde Winkle; „een enkel geval uitgezonderd; maar ik twijfel niet, of dat zou gemakkelijk op te helderen zijn.”

Dit noodlottige antwoord zou Winkle niet ontvallen zijn, indien de ongelukkige Phunky was gaan zitten toen Snubbin hem wenkte, of indien Buzfuz zich terstond tegen het onregelmatig verhoor van Phunky had verzet, hetgeen hij echter met opzet niet had gedaan, daar hij zag hoe Winkle zich haastte, en hoopte, dat hij iets zeggen zou, wat hem voordeel zou kunnen zijn. Zoodra de woorden Winkle's lippen ontsnapt waren, zette Phunky zich neer; en Snubbin riep Winkle tamelijk driftig toe, dat hij kon heengaan, hetgeen deze terstond wilde doen, toen Buzfuz hem tegenhield.

„Een oogenblik, mijnheer Winkle,” zei Buzfuz.

„Zou de edelachtbare heer rechter de goedheid willen hebben den getuige te vragen, waarin dat enkele geval bestond, dat hem in het gedrag van dien heer, die oud genoeg is om zijn vader te zijn, verdacht voorkwam?”

„Gij hoort wat de geleerde heer zegt, mijnheer,” zei de rechter, zich tot den doodelijk ontstelden Winkle wendend. „Waar in bestond die verdachte omstandigheid?”

„Edelachtbare,” zei Winkle bevend van angst. „Ik wilde er liever over zwijgen.”

„Dat geloof ik graag,” hernam de rechter; „maar gij moet het zeggen.”

Onder de diepe stilte van alle aanwezigen, verhaalde Winkle stotterend, dat die verdachte omstandigheid niets anders was, dan dat Pickwick te middernacht in het slaapvertrek van een dame was ontdekt, hetgeen, naar hij geloofde, was uitgelopen op het afspringen van het huwelijk der bewuste dame, en aanleiding had gegeven, dat wist hij zeker, dat het geheele gezelschap met geweld voor den burgemeester van Ipswich was gebracht.

„Gij kunt heengaan, mijnheer,” zei Snubbin. Winkle klom van de bank, en rende als waanzinnig de zaal uit en naar „De Witte Arend”, waar hij eenige uren later door een kellner werd ontdekt, die hem akelig kermend, met zijn gezicht in de kus-

sens van een sofa gedrukt, vond liggen.

Tupman en Snodgrass werden vervolgens één voor één voorgeroepen. Beiden bevestigden de verklaringen van hun ongelukkigen vriend, en beiden werden eveneens door de vragen waarmee men hen pijnigde, bijna tot wanhoop gedreven.

Susanna Sanders werd daarna opgeroepen, om eerst door Buzfuz en vervolgens door Snubbin ondervraagd te worden. Uit haar antwoorden bleek, dat zij altijd gezegd en geloofd had, dat Pickwick met juffrouw Bardell trouwen zou; dat na het flauwvallen in Juli, de heele buurt over dit huwelijk den mond vol had gehad; dat zij er zelfs juffrouw Mulberry, de mangelvrouw, en juffrouw Bunkin, de strijkster, over had hooren spreken, en dat het haar verwonderde, dat zij deze juffrouwen niet in de zaal zag; dat zij Pickwick den kleinen jongen had hooren vragen, of hij niet gaarne weer een vader zou willen hebben; dat zij niet wist, dat juffrouw Bardell toen met een bakker verkeerde, maar wel wist, dat de bakker toen vrijgezel en nu getrouwd was; dat zij niet bezweren wilde, dat juffrouw Bardell niet veel van den bakker hield, maar dacht, dat de bakker niet veel van juffrouw Bardell hield, omdat hij anders niet met een ander getrouwd zou zijn; dat zij dacht, dat juffrouw Bardell was flauw gevallen, omdat Pickwick haar verzocht den trouwdag te bepalen, daar zij (getuige) ook was flauw gevallen toen mijnheer Sanders haar daarom vroeg, en zij meende, dat het met iedere fatsoenlijke vrouw zoo gaan moest; dat zij Pickwick met den kleinen jongen over knikkers had hooren spreken, maar niet onder eede durfde verklaren, wat eigenlijk een alikas was. Op eenige vragen van den rechter antwoordde zij, dat zij, toen zij met mijnheer Sanders verkeerde ook minnebrieven van hem ontvangen had, evenals andere fatsoenlijke meisjes; dat mijnheer Sanders haar in die brieven dikwijls boutje had genoemd, maar nooit coteletje of tomatensaus; dat hij veel van schapeboutjes hield, en misschien, indien hij zooveel van coteletten en tomatensaus had gehouden, haar ook wel die naampjes gegeven zou hebben.

Nu verhief Buzfuz zich met nog meer deftigheid, als dit mogelijk was, dan tevoren, en schreeuwde: „Roep Samuel Weller!”

Dit was onnoodig; want zoodra Sam zijn naam hoorde noemen, wipte hij vlug in de getuigenbank, legde vervolgens zijn hoed naast zich op den grond, plaatste zijn armen op de leuning, en keek van zijn ver-

heven standplaats, met een zeer vriendelijk en vergenoegd gezicht in het rond.

„Hoe heet gij, mijnheer?” vroeg de rechter.

„Sam Weller, edelachtbare,” was het antwoord van Sam, die zijn naam, als een echte Londenaar, zoo uitsprak, dat men niet kon onderscheiden, of hij Weller of Veller zei.

„Wordt uw naam met een V of een W geschreven?” vroeg de rechter.

„Dat ligt volkomen aan den smaak en het believen van den man, die hem spelt, edelachtbare,” antwoordde Sam. „Ik zelf ben maar een paar keer in mijn leven in de gelegenheid geweest om mijn naam te spellen, en toen heb ik het met een W gedaan.”

Hier riep een stem van de galerij: „Goed zoo, Sampje! — Zet een W, edelachtbare! zet een W.”

„Wie is dat, die het hof durft storen?” riep de kleine rechter, naar omhoog kijkend. „Deurwaarder!”

„Ja, edelachtbare.”

„Breng dien man terstond hier.”

Maar daar de deurwaarder den man niet vinden kon, was het ook onmogelijk hem voor den rechter te brengen; en na een groote opschudding, gingen allen, die waren opgestaan, om te zien wie er geroepen had, weer zitten. Zoodra zijn verontwaardiging hem weer toeliet te spreken, wendde de kleine rechter zich tot den getuige, en vroeg:

„Weet gij wie dat was, mijnheer?”

„Ik zou haast denken, dat het mijn vader was, edelachtbare,” antwoordde Sam.

„Ziet gij hem nog hier?” vroeg de rechter.

„Neen, edelachtbare,” antwoordde Sam, terwijl hij strak naar de zoldering keek.

„Als gij hem hadt kunnen aanwijzen, had ik hem terstond in hechtenis laten nemen,” zei de rechter. Sam maakte een dankbare buiging, en wendde zich met hetzelfde vriendelijke gezicht tot Buzfuz.

„Nu, mijnheer Weller,” zei Buzfuz.

„Nu, mijnheer,” hervatte Sam.

„Ik geloof, dat gij bij mijnheer Pickwick, den gedaagde, in dienst zijt? Spreek wat hard, mijnheer Weller.”

„Jawel, mijnheer, ik zal wel maken, dat gij mij goed verstaan kunt,” zei Sam. „Ik ben in dienst bij mijnheer Pickwick; en het is wat een kostelijke dienst.”

„Weinig te doen en veel fooien, zeker,” zei Buzfuz schertsend.

„Zeker, mijnheer,” antwoordde Sam, „fooien genoeg, zooals de soldaat zei, toen

hij honderd en vijftig stokslagen kreeg."

"Gij behoeft ons niet te vertellen, wat de soldaat of iemand anders zei," viel de rechter hierop in. "Gij moet niet verder antwoorden dan u gevraagd wordt."

"Zooals 't u belieft, edelachtbare," zei Sam.

"Herinnert gij u, dat er iets bijzonders plaats had op den morgen, toen gij bij den gedaagde in dienst kwaamt, mijnheer Weller?" vroeg Buzfuz.

"Jawel, mijnheer," antwoordde Sam.

"Wees zoo goed de jury te zeggen, wat dat was."

"Toen kreeg ik een heel nieuw pak kleeren, heeren van de jury," zei Sam; "en dat was in dien tijd iets heel bijzonders voor mij."

Dit veroorzaakte een algemeen gelach, en de kleine rechter keek met een gramstorig gezicht over zijn lessenaar heen, en zei: "Ik zou u raden, op te passen, mijnheer."

"Dat zei mijnheer Pickwick toen ook, edelachtbare," zei Sam. "En ik heb er ook op gepast. Ik ben wat zuinig op dat pak geweest."

De rechter staarde Sam een poos zeer barsch aan; maar Sam's gezicht bleef zoo vergenoegd en bedaard, dat de rechter niets zei en Buzfuz een wenk gaf om voort te gaan.

"Zoudt gij mij willen wijsmaken, mijnheer Weller," zei Buzfuz, terwijl hij zijn armen over elkaar sloeg en zich half tot de jury wendde, als wilde hij zijn zekerheid te kennen geven, dat hij den getuige wel klein zou krijgen; "zoudt gij mij willen wijsmaken, mijnheer Weller, dat gij niets gezien hebt van dat flauwvallen van de eischeres in de armen van den gedaagde, waarover gij door de getuigen hebt hooren spreken?"

"Zeker niet, mijnheer," antwoordde Sam. "Ik ben in de gang gebleven, tot zij mij riepen, en toen was de oude juffrouw er niet meer."

"Bedenk u wel, mijnheer Weller," zei Buzfuz, terwijl hij een groote pen in den voor hem staanden inktkoker doopte, om Sam schrik aan te jagen met het denkbeeld, dat zijn antwoord opgeschreven zou worden. "Gij hebt in de gang gestaan, en toch niets gezien. Hebt gij oogen, mijnheer Weller?"

"Jawel, mijnheer, ik heb oogen," antwoordde Sam; "en daar zit hem juist de kneep. Als ik in plaats daarvan een paar verrekijkers in mijn hoofd had, zou ik misschien nog niet eens door een trap en een

deur kunnen heen kijken; en met gewone oogen — begrijpt ge wel? — gaat dat nog veel minder."

Op dit antwoord, dat zonder eenigen zweem van scherpte werd uitgesproken, begonnen de toehoorders weer te lachen, terwijl de rechter glimlachte, en Buzfuz een zeer dwaas gezicht zette. Na een kort overleg met Dodson en Fogg, wendde de geleerde heer zich tot Sam, en zei met een pijnlijke poging om zijn spijt te verbergen: "mijnheer Weller, ik zal u nu nog iets vragen over een ander punt, als gij er niets op tegen hebt."

"Zocals u wilt, mijnheer," zei Sam zeer goedhartig.

"Herinnert gij u, dat gij op zekeren avond in November van het vorige jaar, bij juffrouw Bardell aan huis zijt geweest?"

"Ja, dat kan ik mij nog best herinneren, mijnheer," antwoordde Sam.

"Zoo, herinnert gij u dat nog, mijnheer Weller?" zei Buzfuz, weer moed scheppend. "Ik dacht wel, dat wij eindelijk nog wat hooren zouden."

"Ik ook, mijnheer," zei Sam, die door dit antwoord de toehoorders weer aan het lachen bracht.

"Gij kwaamt zeker om over dit proces te spreken — niet waar, mijnheer Weller?" zei Buzfuz, terwijl hij de jury een veelbetekenenden blik toewierp.

"Ik kwam eigenlijk om de huur te betalen," antwoordde Sam; "maar wij raakten toch ook over dit proces aan het praten."

"Zoo," zei Buzfuz, zich verheugend in het vooruitzicht van een gewichtige ontdekking. "En wat werd er over dit proces gesproken? Wilt gij zoo goed zijn, dat mede te deelen?"

"Met alle plezier, mijnheer," antwoordde Sam. "Nadat de twee eerbare juffers, die daarstraks hier hebben gestaan, het een en ander gezegd hadden, dat niets om het lijf had, begonnen zij zich machtig te verbazen over de ontzettende onbaatzuchtigheid van de heeren Dodson en Fogg — die twee heeren die daar dicht bij u zitten." Dit vestigde natuurlijk aller aandacht op Dodson en Fogg, die zulke deftige en bescheiden gezichten zetten, als zij maar konden.

"De procureurs der eischeres," zei Buzfuz. "Zij spraken dus met lof over de onbaatzuchtigheid van de heeren Dodson en Fogg, niet waar?"

"Jawel," zei Sam. "Zij zeiden, dat zij het zoo mooi van die heeren vonden, dat zij die zaak op speculatie hadden ondernomen, en voor al de kosten niets in rekening zou-

den brengen, als zij Pickwick het geld niet konden afpersen."

Dit onverwachte antwoord deed alle toehoorders in lachen uitbarsten; Dodson en Fogg werden bloedrood, en haastten zich Buzfuz iets in het oor te fluisteren.

"Gij hebt gelijk," zei Buzfuz met geveinsde bedaardheid. "De voorbeeldeloze domheid van dezen getuige, edelachtbare, maakt het onmogelijk eenige opheldering van hem te verkrijgen. Ik zal het Hof niet ophouden door hem verder te vragen. — Gij kunt gaan, mijnheer."

"Heeft een van de heeren misschien lust mij nog iets te vragen?" zei Sam, terwijl hij zijn hoed opraapte en zeer bedaard om zich heen keek.

"Ik niet, mijnheer Weller, ik dank u," zei Snubbin lachend.

"Gij kunt gaan mijnheer," zei Buzfuz, terwijl hij ongeduldig met zijn hand wenkte. Sam ging dus heen, nadat hij de heeren Dodson en Fogg zooveel kwaad had gedaan als hij kon, en van Pickwick zoo weinig had gezegd als maar mogelijk was, hetgeen ook van het begin af zijn bedoeling was geweest.

Snubbin hield vervolgens een lange en krachtige redevoering ten voordeele van den gedaagde, waarin hij het gedrag en karakter van Pickwick met de hoogste lofspraken overlaadde; maar daar de lezer de deugden en verdiensten van dezen heer zeker ruim zoo goed weet te beoordeelen, als de geleerde Snubbin, voelen wij ons niet geroepen zijn gezegden omstandig te vermelden. Hij trachtte ook aan te toonen, dat de brieven, welke zijn tegenpartij had laten voorlezen, slechts betrekking hadden op Pickwick's middagmaal en de voorbereidselen, om hem, bij zijn terugkomst van buiten de stad, op zijn kamers te ontvangen. Kortom, hij deed zijn best; en zooals het oude spreekwoord zegt: best gedaan is al gedaan.

Daarop gaf rechter Stareleigh op de gewone wijze een kort verslag van de zaak. Hij las zooveel van zijn aantekeningen voor, als hij inderhaast kon ontcijferen, en maakte daar terloops eenige opmerkingen bij. Indien juffrouw Bardell gelijk had, zei hij, moest Pickwick ongelijk hebben; en indien men de getuigenis van juffrouw Cluppins geloofwaardig achtte, moest men die gelooven. Indien de leden der jury van meening waren, dat Pickwick zich aan het verbreken van een trouwbelofte had schuldig gemaakt, moesten zij ten voordeele van de eischeres uitspraak doen; maar indien zij integendeel meenden, dat er nooit een

trouwbelofte gegeven was, moesten zij den gedaagde in het gelijk stellen. De juryleden begaven zich daarop naar hun kamer, om te beraadslagen, en de rechter naar de zijne, om zich met een carbonade en een glas wijn te versterken.

Er verliep een angstig kwartier; de jury kwam terug en de rechter werd geroepen. Pickwick zette zijn bril op, en staarde met een onrustig kloppend hart den woordvoerder van de jury in het gezicht.

"Zijt gij tot overeenstemming gekomen, mijne heeren?" vroeg de heer in het zwart.

"Ja," was het antwoord.

"Doet gij uitspraak ten voordeele van de eischeres, mijne heeren, of van den gedaagde?"

"Voor de eischeres."

"Op hoeveel wordt de schadevergoeding door u bepaald, mijne heeren?"

"Op zevenhonderd en vijftig pond."

Pickwick nam zijn bril af, en stak dien langzaam in het brillenhuisje en in zijn zak; daarop trok hij zeer bedaard zijn handschoenen aan, en volgde werktuiglijk zijn vriend Perker, die de zaal verliet. Zij vertoefden een poos in een vertrek, waar Perker de leges betaalde. Hier vond Pickwick zijn vrienden; en hier ontmoette hij ook de heeren Dodson en Fogg, die vergenoegd, in hun handen wreven.

"Gij denkt zeker, dat gij uw kosten betaald zult krijgen?" zei Pickwick.

Fogg antwoordde, dat hij dit zeker dacht, en Dodson zei glimlachend, dat zij het zouden probeeren te krijgen.

"Gij kunt het zooveel en zoo dikwijls probeeren als gij wilt," zei Pickwick gramstorig; "maar van mij zult gij geen penning van de kosten of de schadevergoeding ontvangen, al moest ik de rest van mijn leven in gijzeling doorbrengen."

"Ha, ha!" zei Dodson. "Gij zult u wel bedenken vóór de volgende zitting van het hof."

"Dat zullen wij nog wel eens zien, mijnheer Pickwick," grinnikte Fogg.

Sprakeloos van verontwaardiging liet Pickwick zich door zijn procureur en zijn vrienden naar buiten brengen en in een koets plaatsen, die de altijd zorgzame Sam Weller besteld had.

Sam had het portier gesloten, en wilde juist op den bok klimmen, toen hij zich op zijn schouder voelde tikken. Hij keek om, en zijn vader stond voor hem. De oude man schudde treurig zijn hoofd, en zei op verwijtenden toon: "Ik wist wel wat er van komen zou, als het zoo werd aangepakt. O Sampje, Sampje, waarom was er toch niet voor een alibi gezorgd!"

HOOFDSTUK XXXV.

Waarin Pickwick op de gedachte komt, dat hij wel eens naar Bath zou kunnen gaan, en ook inderdaad op reis gaat.

„Maar, mijn waarde heer,” zei Perker, toen hij, op den morgen na den ongelukken afloop van het proces, bij Pickwick op diens kamer was, „gij kunt dat toch niet in ernst meenen? Laat ons nu eens zonder drift en overdrijving spreken. Gij kunt toch niet in ernst meenen, dat gij die kosten en schadevergoeding niet wilt betalen?”

„Geen penning,” zei Pickwick op vastberaden toon.

„Een man een man, een woord een woord, zooals de woekeraar zei, toen hij den wissel niet wilde verlengen,” zei Sam, die bezig was het ontbijt weg te ruimen.

„Sam,” zei Pickwick, „wees zoo goed naar beneden te gaan.”

„Jawel, mijnheer,” antwoordde Sam en volgde terstond den zachten wenk van zijn meester op.

„Neen, Perker,” zei Pickwick zeer ernstig, „mijn vrienden hebben reeds hun best gedaan om mij van dit besluit af te brengen, maar vergeefs. Ik zal mijn gewone leven voortzetten, tot mijn tegenpartij een volmacht tot lijfswang tegen mij kan verkrijgen; en als die lieden slecht genoeg zijn, om zich daarvan te bedienen en mij in hechtenis laten nemen, zal ik mij blijmoedig onderwerpen. Wanneer zouden zij dat kunnen doen?”

„Met de volgende zitting van het gerechtshof, mijnheer, over twee maanden.” „Goed,” zei Pickwick. „Voor dien tijd, beste vriend, wil ik niets meer van het geval hooren. En nu,” vervolgde hij, terwijl hij om zich heen zag, en zijn vrienden aankweek met een goedhartigen glimlach en een vuur in zijn oog, dat door geen bril verduisterd of verborgen kon worden, „nu is de vraag, waar zullen wij naar toe gaan?”

Tupman en Snodgrass waren te zeer aangedaan door de heldhaftigheid van hun vriend, om antwoord te geven; terwijl Winkle zijn smart over zijn noodlottige getuigenis van den vorigen dag nog niet genoeg te boven was, om ook maar over iets een enkel woord te kunnen spreken; het gevolg hiervan was, dat Pickwick vergeefs op een antwoord wachtte.

„Komaan,” zei hij, „als gij het aan mij overlaat om een plaats te noemen, zeg ik Bath. Ik geloof, dat wij geen van allen daar ooit geweest zijn.”

Dit was ook zoo; en daar Perker — die zeker meende te zijn, dat Pickwick, indien hij zich wat ontspande, wel tot andere gedachten zou komen, en weinig lust zou hebben zich gevangen te laten zetten — dit voorstel met ijver ondersteunde, werd het met algemeene stemmen aangenomen. Sam moest terstond naar het diligencekantoor gaan, om voor den volgenden ochtend vijf plaatsen te bestellen.

Er waren nog juist twee plaatsen binnenin en drie buitenop. Sam betaalde die, en nadat hij met den klerk van het diligencekantoor eenige beleefdheden had gewisseld over een valsche halve kroon, die deze hem voor echt terug wilde geven, wandelde hij weer naar „De Witte Arend” terug, om de bagage van zijn meester te pakken.

Den volgenden morgen was het weer zeer ongunstig om te reizen; het was vochtig, mistig en regenachtig. De paarden van de diligences, die door de stad reden, dampen zoo geweldig, dat de passagiers buitenop onzichtbaar waren. De krantenjongens waren stijf van het nat; het water liep met stralen van de hoeden der sinaasappelventers, die hun hoofden in de portieren staken, en de reizigers met het regenwater besproeiden. De andere kooplieden, welke anders om een diligence rondzwerven, die binnenkort zal afrijden, hadden wanhopig hun posten verlaten.

Aan Sam Weller de zorg overlatend voor hun bagage, die door zes of acht kruiers zeer onzacht werd neergesmeten, zochten Pickwick en zijn vrienden, die bemerkten, dat zij een kwartier te vroeg waren gekomen, een schuilplaats in de wachtkamer, waartoe iemand anders niet licht overgaat. Deze wachtkamer was natuurlijk zeer koud en onbehaaglijk — anders zou het geen wachtkamer zijn geweest — en, tot bevordering der gezelligheid, door schotten in een aantal kleine hokjes verdeeld, welke ieder voor één persoon bestemd schenen te zijn.

In een dezer hokjes zat een man van ongeveer vijf en veertig jaar, met een barsch gezicht, een hoog, kaal voorhoofd, een met zwart haar begroeid achterhoofd, en dikke zwarte bakkebaarden. Hij droeg een bruine jas, die tot aan zijn kin was dichtgeknoopt; een reismuts van zeehondenvel, een overjas en een mantel lagen naast hem. Toen Pickwick binnentrad, keek hij met een zeer barsch gezicht, dat hem een bijzonder deftig voorkomen gaf, van zijn ontbijt op; en nadat hij dien heer en zijn vrienden een poos had aangestaard, begon hij te fluiten op een manier, waar-

mee hij scheen aan te duiden, dat hij wel eenigszins vermoedde, dat men hem wilde beetnemen, maar dat dit met een man als hij niet gelukken zou. Op een bevelenden toon riep hij vervolgens den kellner toe, hem nog een snede geroosterd brood te brengen; en daarna begon hij weer te fluiten, ging, terwijl hij op het bestelde moest wachten, naar den haard, nam zijn roks-panden onder zijn armen, keek naar zijn laarzen en peinsde.

„Waar zou de diligence te Bath stilhouden? Dat zou ik wel eens willen weten,” zei Pickwick tot Winkle.

„Hum — hè — wat?” viel de vreemdeling hierop in.

„Ik zei slechts iets tegen mijn vriend, mijnheer,” zei Pickwick, altijd gereed om in gesprek te treden. „Ik zou graag willen weten, voor welke herberg de diligence in Bath stilhoudt. Misschien weet gij het?”

„Gaat gij naar Bath?” vroeg de vreemdeling.

„Ja,” antwoordde Pickwick.

„En die andere heeren?”

„Eveneens,” zei Pickwick.

„Niet binnenin; — ik wil verdoemd zijn, als gij binnenin komt,” zei de vreemdeling.

„Neen, niet allemaal,” hernam Pickwick.

„Neen, niet allemaal,” herhaalde de vreemdeling met bijzonderen nadruk. „Ik heb twee plaatsen. Als zij het hart hebben om zes menschen te propfen in die verwenschte kast, waar nauwelijks plaats is voor vier, zal ik een postsjees nemen en een aanklacht tegen hen indienen. Ik heb het den klerk gezegd, toen ik mijn plaatsen betaalde, en ik laat mij niet voor den gek houden. Neen, om den duivel niet!” Dit zeggende, ging de barsche heer naar de schel, gaf een geweldigen ruk aan het koord, en beet den kellner toe, dat hij de snede brood, die hij besteld had, binnen vijf seconden moest brengen, of anders naar den duivel kon loopen.

„Mijnheer,” zei Pickwick, „het is in het geheel niet noodig, dat gij u zoo driftig maakt. Ik heb slechts twee plaatsen binnenin besteld.”

„Ik ben blij, dat ik dat hoor,” hernam de barsche man. „Ik neem mijn woorden terug. Ik vraag excuus. Hier is mijn kaartje. Laat ons kennis maken.”

„Met alle plezier, mijnheer,” zei Pickwick. „Wij zullen samen reizen, en ik hoop, dat wij genoeg zullen hebben in elkan-ders gezelschap.”

„Dat hoop ik,” zei de barsche heer. „Ik weet het. Uw voorkomen bevalt mij. Hier is mijn hand. Mag ik nu weten, wie gij zijt?”

Op deze vriendelijke toespraak volgde natuurlijk een wederzijdsche uitwisseling van namen en begroetingen. De barsche heer, die Dowler heette, onderrichtte nu den heer Pickwick op zijn gewonen stroeven toon, dat hij voor zijn plezier naar Bath ging, dat hij voorheen militair was geweest, en tegenwoordig zaken deed; en dat hij de tweede plaats voor niemand anders had besteld, dan voor mevrouw Dowler, zijn echtgenoot.

„Zij is een prachtige vrouw,” voegde hij er bij. „Ik ben trotsch op haar, en met reden.”

„Ik hoop het genoeg te hebben mij daarvan te overtuigen,” zei Pickwick glimlachend.

„Dat zult gij,” hernam Dowler. „Zij moet u leeren kennen, zij moet u hoogachten. Ik heb haar op een zeer zonderlinge manier tot vrouw gekregen — door een ondoordachten eed. Zoo is het gegaan. Ik zag haar, beminde haar, vroeg haar; zij sloeg mijn aanzoek af. „Gij bemint een ander?” — „Ach, verschoon mij!” — „Ik ken hem.” — „Nu ja.” — „Goed, als hij hier blijft, zal ik hem villen.”

„De Hemel beware mij!” riep Pickwick onwillekeurig uit.

„En hebt gij dien heer toen gevild, mijnheer?” vroeg Winkle met een bleek gezicht.

„Ik schreef hem een briefje. Ik zei, dat het mij speet, maar dat ik mijn woord van eer had gegeven, dat ik hem zou villen. Mijn eer stond op het spel. Ik had geen keus. Als officier moest ik mijn woord gestand doen. Het speet mij, maar ik kon niet anders. Hij luisterde naar rede. Hij begreep, dat ik niet anders kon. Hij nam de vlucht. Ik trouwde haar. Daar is de diligence, daar zit zij in.”

Dit zeggende, wees hij naar een diligence, welke juist voor de deur stilstond, en waaruit een vrij aardig gezichtje met een blauwen hoed keek, waarschijnlijk naar den heldhaftigen man zelf. Dowler betaalde zijn vertering, en snelde met muts, jas en mantel naar buiten. Pickwick en zijn vrienden volgden hem.

Op reis viel er niets voor, dat een bijzondere vermelding verdient. Dowler vertelde een aantal anecdoten, die zijn eigen dapperheid en onverschrokkenheid in het helderste daglicht plaatsten, en vroeg telkens aan zijn vrouw, of het niet waar was, waarop deze dan telkens nog een of andere omstandigheid bij het verhaal voegde, welke Dowler vergeten of uit bescheidenheid verzwegen had; want deze toevoegingen dienden alleen, om aan te toonen, dat mijn-

heer Dowler een nog veel geduchter man was, dan hij zelf reeds te kennen had gegeven. Pickwick en Winkle (die eveneens binnenin zat) luisterden vol bewondering en onderhielden zich tusschenbeide met mevrouw Dowler, die zeer bevallig en innemend was; zoodat met de anecdoten van den heldhaftigen Dowler, de bekoorlijkheden zijner echtgenoot, de opgeruimtheid van Pickwick, en Winkle's bekwaamheid om te luisteren, het gezelschap in de diligence den tijd zeer aangenaam doorbracht.

Met de passagiers buitenop ging het als gewoonlijk. Zij waren zeer opgeruimd en spraakzaam bij het begin van elk station, zeer neerslachtig en slaperig in het midden, en weer helder wakker tegen het einde. Er was een jongmensch in een gummi overjas, die den geheelen dag sigaren rookte, en een ander jongmensch, met een caricatuur van een jas, die een groot aantal sigaren aanstak, maar na een paar trekken misselijk werd, en ze dus wegwierp, als hij dacht dat niemand naar hem keek. Een paar andere reizigers schenen veel verstand te hebben van paarden en rundvee. Telkens werd er door den koetsier een John of een Bill aangeroepen, die een witten kiel droeg en een eindje meereed. Een middagmaal onderweg zou voor een halve kroon zeer goedkoop zijn geweest, als de reizigers zich niet genoodzaakt hadden gezien, het te laten staan. Tegen zeven uur in den avond bereikten Pickwick en zijn gezelschap het doel hunner reis, en begaf elk zich naar zijn kamer in „Het Witte Hert" te Bath, vlak over het groote badhuis.

Nauwelijks had men den volgenden morgen ontbeten, toen een knecht een kaartje van Dowler kwam brengen, met een verzoek van dien heer, om een vriend te mogen voorstellen. Kort daarop trad Dowler met zijn vriend binnen.

Deze vriend was een bevallig jongmensch, van even boven de vijftig jaar. Hij droeg een lichtblauwen rok met glimmende knopen, een zwarte broek en glimmende laarzen. Een gouden lorgnet hing aan een lint om zijn hals; in zijn linkerhand hield hij, op een ongedwongen manier, een gouden snuifdoos; een aantal ringen prijkten aan zijn vingers, en aan zijn overhemd schitterde een gouden speld. Bovendien pronkte hij met een gouden horlogeketting, en had hij een ebbenhouten rotting met een gouden knop in zijn hand. Zijn linnen-goud was zeer helder, zeer fijn en zeer stijf; zijn pruik zeer glanzend en fraai van krul.

Hij was geheel geparfumeerd. Op zijn gelaat vertoonde zich een stereotype glimlach; en zijn tanden waren zoo voortreffelijk onderhouden, dat het op een geringen afstand hoogst moeilijk was de valsche van de echte te onderscheiden.

„Mijnheer Pickwick," zei Dowler, „mijn vriend Angelo Cyrus Bantam, ceremoniemeester. — Bantam, mijnheer Pickwick."

„Welkom in Bath, mijnheer," zei Bantam. „Inderdaad, een vereerend bezoek. Wat is het lang geleden, mijnheer Pickwick, dat gij hier de baden zijt komen gebruiken. Het lijkt mij een eeuwigheid." Mijnheer Angelo Cyrus Bantam vergezelde deze woorden met verscheidene zeer sierlijke buigingen.

„Het is zeker lang geleden," zei Pickwick, „want voor zoover ik weet, ben ik nog nooit in Bath geweest."

„Nooit in Bath geweest, mijnheer Pickwick?" riep de ceremoniemeester vol verbazing uit. „Nooit in Bath geweest? Ha, ha! Gij wilt mij wat wijsmaken, mijnheer Pickwick. Het is grappig. Ha, ha, ha!"

„Tot mijn schande moet ik bekennen, dat ik het ernstig meen," hernam Pickwick. „Ik ben inderdaad nog nooit hier geweest."

„O, ik begrijp het," zei de ceremoniemeester met een zeer vergenoegd gezicht. „Ja, ja, — goed, heel goed. Gij zijt de heer, van wien wij gehoord hebben. Wij kennen u al, mijnheer Pickwick, wij kennen u."

„Die verwenschte couranten hebben zeker een verslag van het proces geplaatst," dacht Pickwick. „Zij hebben alles van mij gehoord."

„Gij zijt immers die heer, die op Clapham-Green woont," hernam Bantam, die door onvoorzichtigheid kou vatte, nadat hij portwijn had gedronken, en daardoor het gebruik van zijn armen en beenen verloor; die onmogelijk vervoerd kon worden, en voor wien het water uit het Koningsbad op flesschen werd getapt en naar Londen gezonden, waar hij in zijn eigen huis een bad nam, en denzelfden dag beter werd?"

Pickwick betuigde zijn dank voor het hierin opgesloten compliment, maar had toch zelfverloochening genoeg, om het af te wijzen; en daarop maakte hij gebruik van een oogenblik van stilte, om zijn vrienden voor te stellen, hetgeen natuurlijk den ceremoniemeester bijna buiten zich zelf bracht van verrukking.

„Bantam," zei Dowler, „Mijnheer Pickwick en zijn vrienden zijn vreemdelingen. Zij moeten hun namen teekenen. Waar is het boek?"

„Het register van voorname vreemdelingen," antwoordde Bantam, „zal om twee

uur in de bronzaal liggen. Wilt gij zoo goed zijn, onze vrienden naar dat prachtige gebouw te geleiden, en mij hun handteekeningen te verschaffen?"

„Met genoegen," antwoordde Dowler. „Maar wij zijn reeds lang gebleven. Het is tijd om te gaan. Ik zal over een uur terugkomen."

„Vanavond is er bal," zei de ceremoniemeester opstaand. „De balavonden in Bath zijn oogenblikken in het paradijs doorgebracht; er ligt werkelijk een tooverkracht in deze vereeniging van muziek, schoonheid, smaak, etiquette en — en — vooral door de afwezigheid van alle winkeliers en handwerkslieden, die met het paradijs onvereenigbaar zijn, en die elke veertien dagen hun eigen bijeenkomst in de Guildhall hebben. Vaarwel! Vaarwel!" En terwijl hij bij herhaling verzekerde, dat hij zich on-eindig verheugd, geveleid, vereerd en verrukt gevoelde, ging Angelo Cyrus Bantam, ceremoniemeester van Bath, de trap af, stapte in zijn elegante calèche, en reed weg.

Op het bepaalde uur begaven Pickwick en zijn vrienden zich, onder geleide van Dowler, naar de „Gezelschapszaal", en schreven hun namen in het vreemdelingenboek — een beleefdheid, waarover Bantam wederom verrukt was. De ceremoniemeester beloofde, dat hij Pickwick vier kaartjes voor het avond-feest zou zenden; maar wat hij er ook tegen inbracht, Pickwick wilde volstrekt, dat Sam ze om vier uur aan zijn huis op Queen-Square zou komen halen. De vrienden maakten vervolgens een wandeling door de stad, en Sam werd met zijn boodschap weggezonden.

Met zijn hoed op één oor, en zijn handen in zijn vestzakken, stapte Sam op zijn gemak naar Queen-Square, en floot onderwég eenige der nieuwste deuntjes, met al de variatiën, waarmee zij voor dat edele instrument, dat draaiorgel heet, waren gearrangeerd. Toen hij voor het huis kwam, waarvan hem het nummer was opgegeven, hield hij op met fluiten, en klopte luchtig aan, waarop terstond een weldoorvoede knecht, met een prachtige livrei en een ge-poederd hoofd, de deur opende.

„Woont hier mijnheer Bantam, waarde vriend?" vroeg Sam, geenszins onthutst door het luisterrijke voorkomen van den geopoederden knecht.

„Waarom, jongmensch?" was de trotsche wedervraag van den statigen lakei.

„Omdat, als hij hier woont, gij maar eens even met dit kaartje naar hem toe moest gaan, en zeggen, dat mijnheer Weller op antwoord wacht," zei Sam, en stapte

tegelijk de vestibule binnen, waar hij zich op de bank neerzette.

De geopoederde knecht sloeg de deur hard dicht, en keek Weller zeer barsch en deftig aan; hetgeen door Sam, die juist met veel aandacht den paraplustandaard bekeek, niet eens werd opgemerkt.

Naar het scheen, had de wijze, waarop zijn meester het kaartje ontving, den geopoederden knecht een gunstige meening over Sam doen opvatten, want toen hij terugkwam, glimlachte hij zeer vriendelijk, en zei, dat het antwoord terstond gereed zou zijn.

„Goed," zei Sam. „Zeg den ouden heer, dat hij zich volstrekt niet hoeft te haasten, lange kameraad. Ik heb al gegeten."

„Dan eet gij vroeg, mijnheer," zei de geopoederde knecht.

„Ja, omdat mijn avondeten mij dan beter smaakt," antwoordde Sam.

„Zijt gij al lang in Bath?" vroeg de knecht. „Ik heb het genoeg nog niet gehad iets over u te vernemen."

„Ik heb nog niet veel opzien verwekt," antwoordde Sam. „Want wij — ik bedoel mij zelf en de andere heeren — zijn pas gisteravond hier aangekomen."

„Een fraaie stad, mijnheer," zei de knecht.

„Dat schijnt zoo," merkte Sam op.

„Plezierig gezelschap, mijnheer," her-nam de geopoederde knecht. „Zeer knappe, aardige lieden onder onze kameraden, mijnheer."

„Dat vind ik ook," zei Sam. „Zoo vriendelijk en spraakzaam, vooral als ze iemand niet kennen."

„Gij hebt wel gelijk, mijnheer," zei de geopoederde, die dit gezegde als een compliment opvatte. „Gij hebt wel gelijk. Doet gij er ook aan, mijnheer?" Dit zeggende, haalde hij een snuifdoos uit zijn zak.

„Neen," antwoordde Sam. „Ik moet er altijd van niezen."

„Ja, het is moeilijk in het begin, mijnheer. Maar men kan er zich toch langzamerhand aan wennen. Het beste leert men het met koffie. Ik zelf heb lang koffie in mijn doos gehad, mijnheer. Het ziet er net uit als rapé."

Het geluid der kamerschel deed hem zijn snuifdoos haastig weer in zijn zak steken, en naar de studeerkamer van zijn meester snellen. In het voorbijgaan zij hier opgemerkt, dat wij vele menschen gekend hebben, die nooit lezen of schreven, maar toch een achterkamertje hadden, dat zij hun studeervertrek noemden.

„Hier is het antwoord, mijnheer," zei de

gepoederde knecht. „Het spijt mij voor u, dat het zoo groot is. Het zal u onderweg lastig zijn.”

„Het is niets,” zei Sam, een briefje en een zeer klein pakje aannemend. „Ik geloof, dat ik die sjouwerij nog wel zal kunnen doorstaan en overleven.”

„Ik hoop, dat wij elkaar zullen terugzien, mijnheer,” zei de gepoederde knecht, terwijl hij Sam tot op de stoep volgde.

„Gij zijt al te goed, mijnheer,” antwoordde Sam. „Maar wat ik u bidden mag, vermoei u toch niet te veel. Spaar toch uw dierbare gezondheid. Bedenk hoeveel er aan u verloren zou gaan.” Met deze aandoenlijke woorden keerde Sam zich om en vertrok.

„Een zeer zonderling jongmensch,” zei de gepoederde knecht, terwijl hij Sam na-keek met een gezicht, waaruit duidelijk bleek, dat hij niet wist wat hij van hem denken moest. Sam zei niets. Hij schudde slechts zijn hoofd, glimlachte en ging zijns weegs, terwijl zijn gezicht scheen te kennen te geven, dat hij aan iets dacht, dat hij zeer grappig vond.

Dien avond, precies om kwart vóór achten, stapte de ceremoniemeester Angelo Cyrus Bantam, voor de deur van het feestgebouw, uit zijn calèche, met hetzelfde lorgnet, dezelfde pruik, dezelfde tanden, dezelfde ringen, dezelfde doekspeld en dezelfde rotting. De eenige verandering in zijn uitrusting bestond hierin, dat hij een nog lichter blauwen rok aanhad met een wit zijden voering, en een wit vest, een korte broek en zwarte zijden kousen droeg, en, zoo mogelijk, nog een graadje sterker was geparfumeerd.

Aldus uitgerust, vatte de ceremoniemeester post in de groote zaal, om de gewichtige plichten van zijn ambt te vervullen, en de gasten te ontvangen.

Daar het in Bath zeer vol was, stroomden de gasten en de halve shillingen voor thee in grooten getale de zaal en de kas binnen. In de danszaal, de lange speelzaal, op de trappen en in de gangen was het rumoer van stemmen en voetstappen inderdaad verbijsterend. Kleeren ritselden, veeën zwierden, kaarsen flikkerden, juweelen fonkelden. Er was ook reeds muziek, — geen dansmuziek, want het orkest speelde nog niet, maar de muziek van lichte, vlugge voetstapjes, en nu en dan een vroolijk gelach van een zachte meisjesstem, in Bath en overal elders zoo welluidend en streelend voor het oor. Overal straalden levendige oogen vol blijde verwachting; en waarheen men zich ook

wendde, zag men een bevallige gedaante sierlijk door de menigte zweven, welke men nauwelijks uit het oog verloren had of zij werd door een andere, even bekoorlijke en aanlokkelijke, vervangen.

In de theezaal en om de speeltafeltjes zwierven een aantal oude dames, die er zeer wonderlijk uitzagen, en ziekelijke oude heeren, die met zooveel lust en ijver al de kwaadsprekende geruchten van den dag bepraatten, dat men duidelijk kon merken, dat babbelen en lasteren hun aard-sche zaligheid uitmaakten. Onder deze groepen zag men ook eenige mama's, die naar partijen voor haar dochters zochten, en, terwijl zij oogenschijnlijk in een gesprek verdiept waren, niet nalieten nauwkeurig op de meisjes te letten, welke, gedachtig aan het moederlijke bevel, om haar tijd goed te besteden, reeds begonnen waren haar netten uit te spreiden, door naar met opzet vergeten sjaals te zoeken, handschoenen aan te trekken, met kopjes te rinkelen, enz.; schijnbaar onbeduidende manoeuvres, maar met welker hulp ervaren kunstenaressen in de coquetterie verbazend veel kunnen uitrichten.

Bij de deuren en in afgelegen hoeken stonden verschillende groepen van hersenlooze jongelieden, die alle graden van gemaaktheid en zotskapperij ten toon spreidden, en alle verstandige lieden in hun nabijheid om hun dwaasheid en verwaandheid deden lachen, terwijl zij zich zelf streelden met de gedachte, dat zij voorwerpen van de algemeene bewondering waren; een genadige beschikking der Voorzienigheid, waarom geen enkel weldenkend mensch zal morren.

En ten slotte hadden nog op eenige banken, aan het einde van de balzaal, eenige dames, die de veertig al voorbij en nog ongehuwd waren, voor den geheelen duur van den avond post gevat. Zij dansten niet, omdat niemand haar ten dans vroeg; zij speelden niet, opdat men niet zou denken, dat zij alle hoop op een huwelijk hadden laten varen, en bevonden zich in een toestand, die haar de beste gelegenheid bood om van iedereen kwaad te spreken, zonder dat men bijzonder op haar lette.

Tusschen al deze groepen gleed de ceremoniemeester Angelo Cyrus Bantam met lichte, onhoorbare schreden heen en weer. Nu was hij hier, dan daar. Den een groette hij met een statige buiging, den ander met een familiaar knikje, en voor ieder had hij een vriendelijken glimlach.

„Ga naar de theezaal, besteed er uw sixpence, giet er heet water op, noem dat

water thee, en drink er zooveel van als gij lust," zei Dowler, terwijl hij Pickwick, die, met mevrouw Dowler aan zijn arm, het kleine gezelschap voorging, naar de theezaal geleidde. Zoodra Bantam de vrienden zag, wrong hij zich als een kurketrekker door het gedrang, en verwelkomde hen met opgetogen blijdschap.

„Zeër vereerd, mijnheer," zei Bantam.

oud. Het is de Douairière Lady Snuph-nuph."

„Ei zoo," zei Pickwick.

„St! Kom een weinig dichterbij. Ziet gij daar dien heer aankomen, die met zooveel smaak gekleed is?"

„Die met dat lange haar en dat bijzonder lage voorhoofd?" vroeg Pickwick.

„Juist. Dat is de rijkste jongeman, die

DE ARME PICKWICK HAD NOG NOOIT MET DRIE VOLLEERDE WHISTSPEELSTERS TE DOEN GEHAD.

„Bath mag trotsch zijn op uw tegenwoordigheid. Mevrouw Dowler, gij zijt het sieraad van deze zalen. Ik maak u mijn compliment over uw veeren."

„Is er al iemand?" vroeg Dowler achterdochtig.

„Iemand? De élite van Bath. Mijnheer Pickwick, ziet gij daar die dame met dien gazen tulband?"

„Die dikke oude dame?" vroeg Pickwick in zijn onnoozelheid.

„St, mijnheer. In Bath is niemand dik of

zich op het oogenblik in Bath bevindt. De jonge Lord Mustanhd."

„Werkelijk?" zei Pickwick.

„Zooals ik u zeg. Gij zult hem dadelijk hooren spreken, mijnheer Pickwick. Ik zal een praatje met hem maken. — Hoe maakt gij het, hoogwelgeboren heer?"

„Zeew wawm, Bantam," zei de hoogwelgeboren heer.

„Gij hebt gelijk, hoogwelgeboren heer. Het is hier vrij warm," zei de ceremoniemeester.

„Hebt gij mijn postkawwetje aw gezien?” vroeg de hoogwelgeboren heer.

„Hemel, neen,” riep de ceremoniemeester uit. „Een postkarretje? Welk een bril-lant idee!”

„Ik dacht, dat iedeween mijn postkawwetje aw gezien had,” zei de hoogwelgeboren heer. „Het is het aawdigste, netste, ewegantste ding, dat gij ooit hebt zien wijden — awwes compweet in owde; met een bwievenkastje en een weuning om de bank. Gistewochtend ben ik ew mee komen binnenwijden. Ik had een wooden wok aange-wokken, en mijn wijknechts vew voow-uit waten wijden; en waawachtig, awwwe menschen dachten dat het de post was, die op een ongewoon uuw aankwam. Het was ijsewijk komiek.” De hoogwelgeboren heer lachte hartelijk om deze geestige grap, en de ceremoniemeester eveneens. Pickwick, die er waarschijnlijk weinig grappigs in vond, dat een jong edelman voor postrijder speelde, keek ernstig voor zich.

Toen het dansen begonnen was, begaf Pickwick zich naar de speelzaal; maar tot zijn ongeluk: want nauwelijks was hij binnengetreden, of hij werd door den ceremoniemeester aangeklampt, en met drie bejaarde dames, die reeds een poos naar een partner hadden uitgekeken, aan een speel-tafeltje geplaatst, nadat hij eerst aan het gezelschap was voorgesteld, en vernomen had, dat de dames Lady Snuphanuph, Mevrouw Wugsby en juffrouw Bolo waren.

Juist toen de troefkaart op tafel was gelegd, bij het begin van het tweede rondje, kwamen twee jongedames binnentrippelen, en plaatsten zich achter den stoel van mevrouw Wugsby, waar zij geduldig bleven wachten, tot deze omkeek.

„Wel Jane,” zei mevrouw Wugsby, „wat is er?”

„Ik kwam u vragen, mama,” fluisterde de jongste en bevalligste van de twee, „of ik met den jongsten mijnheer Crawley mocht dansen.”

„Goede hemel, Jane! Hoe kunt gij zoo iets in uw hoofd krijgen?” antwoordde haar moeder met verontwaardiging. „Gij weet immers wel, dat zijn vader maar een in-komen van achthonderd pond heeft, dat met zijn dood ophoudt? Neen — volstrekt niet.”

„Ma,” fluisterde de andere, die veel ouder was dan haar zuster, en een zeer gemaakt en coquet voorkomen had, „Lord Mustanhed is aan mij voorgesteld. Ik zei, dat ik geloófte, dat ik nog niet gevraagd was, ma.”

„Gij zijt een verstandig kind,” antwoord-

de mevrouw Wugsby, terwijl zij haar dochter met haar waaier een tikje op de wang gaf; „jou kan ik altijd vertrouwen. Hij weet zelf niet, hoeveel geld hij heeft.” Dit zeggend, gaf zij haar oudste dochter een kus, wierp haar jongste een gramstorigen blik toe, en nam haar kaarten weer op.

De arme Pickwick had nog nooit met drie volleerde whistspeelsters te doen gehad. Zij speelden zoo fijn, dat hij werkelijk bang voor haar werd. Als hij een verkeerde kaart uitspeelde, scheen juffrouw Bolo hem met haar oogen te willen doorboren; als hij overwoog hoe hij spelen moest, wierp Lady Snuphanuph zich achterover in haar stoel, en keek met een blik vol ongeduld mevrouw Wugsby aan, welke dan haar schouders ophaalde, als wilde zij zeggen, dat zij twijfelde, of er ooit een eind aan zou komen. Na het einde van elk spel vroeg juffrouw Bolo knorrig, waarom hij niet zoo of zoo had gespeeld; en Pickwick, die dan den loop van het spel reeds vergeten was, kon haar aanmerkingen slechts met een beschaamd stilzwijgen beantwoorden. Nu en dan kwamen er menschen naar het spelen kijken, hetgeen Pickwick verlegen maakte en zijn aandacht afleidde. Deze omstandigheid, en het onophoudelijke gewoel en rumoer om hem heen, waren oorzaak dat Pickwick tamelijk slecht speelde, en dat juffrouw Bolo, toen zij om tien minuten over elfen met spelen ophielden, zeer zenuwachtig heenging, en in den draagstoel, waarmee zij naar huis werd gebracht, een stroom van tranen vergoot.

Na zijn vrienden te hebben opgezocht, die allen betuigden, dat zij een zeer genoeglijken avond hadden doorgebracht, begaf Pickwick zich met hen naar „Het Witte Hert”, en toen hij zijn onrust met een glas punch tot bedaren had gebracht, ging hij naar bed, en viel terstond in slaap.

HOOFDSTUK XXXVI.

Bevattende de legende van prins Bladud, benevens een merkwaardig onheil, dat Winkle overkwam.

Daar Pickwick van plan was minstens twee maanden in Bath door te brengen, achtte hij het raadzaam, voor zich zelf en zijn vrienden kamers te huren; en daar zij een gelegenheid vonden, om voor een redelijken prijs een gemeubileerd bovenhuis in de Royal Crescent te huren, dat meer

vertrekken bevatte dan zij noodig hadden, bood Dowler aan, een paar kamers van hen over te nemen. Dit voorstel werd aangenomen; drie dagen later waren zij in hun nieuwe woning geïnstalleerd, en nu begon Pickwick geregeld het water te gebruiken. Hij dronk een groot glas vóór het ontbijt, en wandelde een heuvel op, en nog een glas na het ontbijt, en dan wandelde hij een heuvel af; en na elk glas verklaarde hij plechtig en nadrukkelijk, dat hij zich veel beter voelde, waarover zijn vrienden hun blijdschap betuigden, hoewel zij tevoren niet geweten hadden, dat hem iets mankeerde.

De groote bronzaal is een ruim vertrek, versierd met Corinthische zuilen, een galerij voor muzikanten, en een standbeeld. Er is ook een groot buffet met een marmeren vaas, waaruit het water geschept wordt in groote geelachtige glazen, waaruit de badgasten het drinken; en het doet iemand goed, te zien met hoeveel ernst en moed zij het verzwelgen. In de onmiddellijke nabijheid bevinden zich de baden, waarin een gedeelte van het gezelschap zich wascht. Behalve deze zijn er nog twee bronzen, de eene bestemd voor dames en heeren, die niet loopen kunnen, en daarom op rolstoelen worden voortgereden, tot groot gevaar voor de teenen der gasten, die hun beenen wel gebruiken kunnen. Overal zag men wandelaars, met of zonder krukken en stokken. De geregelde waterdrinkers, waartoe Pickwick behoorde, kwamen elken morgen in de bronzaal bij elkaar, en maakten dan gezamenlijk een wandeling. Overdag en des avonds ontmoette men elkaar weer op de middagwandeling, in de leeszaal, den schouwburg of op het bal. Zoo ging het dag in, dag uit. Het was jammer dat deze levenswijze, bij al het genoeglijke, dat zij bood, toch iets eentonigs had.

Op zekeren avond, na een op deze wijze doorgebrachten dag, zat Pickwick, nadat zijn vrienden naar bed waren gegaan, alleen op, om zijn dagboek bij te werken, toen er aan de kamerdeur werd geklopt.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei juffrouw Craddock, de hospita, „maar hebt gij soms nog iets noodig?”

„Neen, juffrouw,” antwoordde Pickwick.

„De meid is naar bed, mijnheer,” hernam juffrouw Craddock; „en mijnheer Dowler heeft gezegd, dat hij wel zou opblijven, om op mevrouw Dowler te wachten, daar de partij waar zij naar toe is, wel laat afgeloopen zal zijn. Daarom dacht ik, mijnheer, als gij niets meer noodig hadt, kon ik wel naar bed gaan.”

„Wel zeker, juffrouw,” zei Pickwick.

„Goedennacht, mijnheer,” zei juffrouw Craddock.

„Goedennacht, juffrouw,” antwoordde Pickwick.

Juffrouw Craddock sloot de deur en Pickwick ging door met schrijven.

Binnen een half uur was Pickwick met zijn dagboek gereed. Hij wreef zorgvuldig het vloeipapier over de laatste bladzijde, sloot zijn boek, veegde zijn pen aan de binnenzijde van een van zijn jaspanden af en opende de lade van den lessenaar om het zorgvuldig weg te bergen. Er lagen in die lade een paar vrij dicht beschreven bladen papier, zoo toegevouwen, dat de titel, die met een flinke hand geschreven was, duidelijk zichtbaar was.

Daar hieruit bleek, dat het geschrift geen particulier eigendom was, en aangezien het op Bath betrekking scheen te hebben, vouwde Pickwick het open, stak zijn kaars aan, trok zijn stoel dicht bij het vuur en las het volgende:

De ware legende van Prins Bladud.

Ongeveer tweehonderd jaar geleden stond er op een der badhuizen hier ter stede een opschrift, ter eere van haar machtigen stichter, den beroemden Prins Bladud. Dat opschrift is nu uitgewischt.

Vele honderden jaren voor dien tijd was van geslacht op geslacht de oude legende overgeleverd, dat de vermaarde Prins, door melaatschheid aangetast, bij zijn terugkomst uit het oude Athene, waar hij een schat van kennis had opgedaan, het hof van zijn vader vermeed en in zijn gedruktheid slechts met landbouwers en varkens verkeerde.

Onder de laatste (zoo zegt de legende) bevond zich een zwijn met een ernstig en plechtig gelaat, waardoor de prins zich voelde aangetrokken — want ook hij was ernstig — een zwijn van een peinzenden en teruggetrokken aard; een dier, dat ver uitstak boven zijn makkers, en welks geknor verschrikkelijk en welks tanden scherp waren. De jonge prins zuchtte diep, als hij het statige zwijn zag; hij dacht aan zijn koninklijken vader en zijn oogen werden vochtig van de tranen.

Dit schrandere varken baadde zich gaarne in vette, natte modder.

Niet 's zomers, zooals gewone varkens doen en zelfs in die verre eeuwen reeds deden, om zich te verkoelen — een bewijs, dat het licht der beschaving, hoe flauw

ook, reeds begon te gloren — maar op koude winterdagen. Zijn lijf was altijd zoo glanzend en blank, dat de prins besloot, de zuiverende hoedanigheden eens te onderzoeken van het water, waartoe zijn vriend zijn toevlucht nam. Hij nam de proef. Onder die zwarte modder borrelden de heete bronnen van Bath. Hij wiesch zich en was genezen. Nadat hij naar het hof van zijn vader was geijld en vervolgens hier snel was teruggekomen, stichtte hij deze stad en haar beroemde baden.

Hij zocht het zwijn met al den ijver van zijn vriendschap — maar, helaas, het water was zijn dood geweest.

Het had, onvoorzichtig genoeg, een te heet bad genomen en de natuurgenezer was niet meer! Hij werd opgevolgd door Plinius, die ook het slachtoffer werd van zijn dorst naar kennis.

Dit was de legende. Luister nu naar de ware.

Verscheidene eeuwen geleden leefde in pracht en praal de vermaarde en beroemde Lud Hudibras, koning van Brittannië. Hij was een machtig vorst. De aarde beefde, als hij liep, zoo dik was hij. Zijn volk koesterde zich in het licht van zijn gelaat, zoo rood en gloeiend was het. Hij was werkelijk op en top een koning. Hij was niet zeer lang, maar zeer breed en wat hij in lengte tekort schoot, maakte hij weer goed door zijn omvang. Als eenig ontaard vorst uit den nieuwen tijd met hem vergeleken kan worden, zou ik zeggen, dat het de eerwaardige koning Cole is.

De goede Lud had een koningin, die achtien jaar vroeger een zoon gekregen had, Bladud genaamd. Deze werd eerst naar een voorbereidende school binnen zijn vaders gebied en, toen hij tien jaar was, onder vertrouwd geleide, tot voltooiing van zijn opvoeding naar een school in Athene gezonden; en daar men op die school niets in rekening bracht voor het blijven gedurende de vacaties, en niet van tevoren behoefde kennis te geven, wanneer men een leerling wilde weghalen, bleef hij daar acht jaren, na verloop waarvan zijn koninklijke vader zijn kamerheer zond om af te rekenen en den prins naar huis te brengen; na het volbrengen van dezen last werd de kamerheer met vreugdekreten ingehaald en kreeg dadelijk een jaargeld.

Toen koning Lud den prins, zijn zoon, zag en vond, dat hij tot een zeer knappen jongen was opgegroeid, begreep hij terstond, wat een voornaam ding het zou zijn hem dadelijk te laten huwen, opdat zijn kinderen het roemrijke geslacht Lud tot in

de verste eeuwen zouden kunnen voortplanten. Met dit doel zond hij een buitengewoon gezantschap, bestaande uit aanzienlijke edellieden, die niets te doen hadden en winstgevende bezigheid zochten, naar een naburig koning om diens schoone dochter voor zijn zoon ten huwelijk te vragen en tevens te kennen te geven, dat hij met zijn broeder en vriend op goeden voet verlangde te leven, maar, indien zij het aangaande dit huwelijk niet eens konden worden, hij in de onaangename noodzakelijkheid zou geraken, een inval in zijn koninkrijk te doen en hem de oogen uit te steken. Hierop antwoordde de andere koning (die de zwakste van de twee was), dat hij zijn broeder en vriend om zijn goedheid en grootmoedigheid zeer verplicht was, en dat zijn dochter volkomen bereid was om te huwen, wanneer het Prins Bladud behaagde haar te komen halen.

Nauwelijks had dit antwoord Brittannië bereikt, of de geheele natie was dol van vreugde. Aan alle kanten hoorde men niets anders dan het rumoer van feesten en vermaken, buiten en behalve het gerinkel van het geld, dat het volk aan de koninklijke schatmeesters moest betalen om de kosten te bestrijden van deze blijde plechtigheid. Het was bij deze gelegenheid, dat koning Lud, op zijn troon gezeten te midden van al zijn ministers, opstond en den opper-rechter in de overstelping van zijn gemoed beval de heerlijkste wijnen en de minstree-len te laten binnenkomen; een daad van goedgunstigheid, die door de onwetendheid van geschiedkundigen, aan koning Cole is toegeschreven in die beroemde dichtregels, waarin Zijne Majesteit wordt voorgesteld als

Roepend om zijn pijp en roepend om zijn kan
En roepend om zijn drie minstree-len.

Dit is klaarblijkelijk een onrecht, de nagedachtenis van koning Lud aangedaan, en een onverdiende verheerlijking van koning Cole.

Maar, te midden van al deze feestelijkheid en vreugde, was er één persoon, die niet dronk wanneer de fonkelende wijnen waren ingeschonken en die niet danste, wanneer de minstree-len speelden. Dat was niemand anders dan Prins Bladud zelf, ter wiens eere een geheel volk op dat oogenblik zijn keel geweld aandeed en zijn beurs terdege aansprak. De zaak was, dat de prins het recht van den minister van buitenlandse zaken vergeten had om hem (den prins) een vrouw aan de hand te doen, en in strijd met alle beginselen van poli-

tiel en diplomatie zich zelf reeds verbonden had met de schoone dochter van een Atheensch edelman.

Hier hebben wij een treffend voorbeeld van een der vele voordeelen van de beschaving en veredeling. Indien de prins in latere tijden geleefd had, zou hij misschien dadelijk het voorwerp van zijn vaders keuze gehuwd hebben en dan ernstig aan het werk zijn getogen om zich te ontdoen van den zwaren last, die hem drukte. Hij zou misschien getracht hebben haar hart te breken door opzettelijke belediging en verwaarloozing; of, indien vrouwelijke zielskracht en de trotsche bewustheid van haar vele grieven haar onder deze mishandeling hadden staande gehouden, waarschijnlijk beproefd hebben haar van het leven te berooven, en zich voor goed van haar te bevrijden. Noch het een, noch het ander kwam echter in Bladud op; hij verzocht om audiëntie bij zijn vader en vertelde dezen alles.

Het is een oud voorrecht van koningen om alles te beheerschen behalve hun harts-tochten. Koning Lud ontstak in hevigen toorn, wierp zijn kroon tegen de zoldering en ving ze weer op — want in die dagen hadden de koningen hun kroon op het hoofd en niet in den Tower¹⁾ — stampte op den grond, sloeg zich tegen het voorhoofd, was verwonderd, dat zijn eigen vleesch en bloed tegen hem opstond, riep eindelijk de wacht binnen en beval haar den prins op staanden voet weg te voeren en in een hoogen toren gevangen te zetten; een behandeling, welke de vroegere koningen gewoonlijk hun zoons aandeden, als die een huwelijk wilden sluiten, dat hun vader niet naar den zin was.

Toen Prins Bladud bijna een jaar in den hoogen toren opgesloten was geweest, met geen beter uitzicht voor zijn lichamelijk oog dan een steenen muur en geen beter verschiets voor zijn geestesoog dan langdurige gevangenschap, begon hij natuurlijk te denken aan ontvluchten, wat hem na maanden van voorbereiding gelukte.

Als voorzorgsmaatregel liet hij zijn mes in het hart van den gevangenbewaarder achter, uit vrees, dat de arme kerel (die huisvader was) door den woedenden koning als medeplichtig beschouwd en gestraft zou worden.

De vorst was waanzinnig over het ver-

lies van zijn zoon. Hij wist niet, op wien hij zijn woede zou koelen, totdat hij gelukkig aan den kamerheer dacht, die den prins thuis gebracht had, en dezen niet alleen van zijn jaargeld maar zelfs van zijn leven beroofde.

Intusschen doolde de jonge prins te voet en goed vermomd door zijn vaders gebied rond, opgewekt en opgebeurd in al zijn ellende door de zoete gedachte aan de Atheensche maagd, die de onschuldige oorzaak was van deze harde beproeving.

Eens op een dag hield hij stil in een dorp om uit te rusten; en daar hij zag, dat men vroolijk danste in de wei, vroeg hij aan een pretmaker, die bij hem stond, naar de oorzaak van deze blijdschap.

„Hebt gij het niet gehoord, o vreemdeling,” was het antwoord, „wat onze genadige koning onlangs heeft bekendgemaakt?”

„Bekendgemaakt? Neen. Wat bekendgemaakt?” hernam de prins — want hij had langs weinig bezochte wegen gereisd en wist niets van hetgeen op de groote wegen was voorgevallen.

„Wel,” antwoordde de boer, „de vreemde dame die met onzen prins wilde huwen, is in den echt getreden met een edelman uit haar eigen land; dat heeft de koning bekendgemaakt en tevens, dat er groote openbare feestelijkheden plaats zullen hebben; want nu zal natuurlijk Prins Bladud terugkomen en de dame huwen, die zijn vader heeft uitgekozen en die zoo schoon is als de zon, zooals ze zeggen. Op uw gezondheid; mijnheer. Lang leve de koning!”

De prins bleef niet langer toehooren. Hij vluchtte weg en verborg zich in het dichtste gedeelte van een naburig bosch.

Voort, voort zwierf hij dag en nacht; in de brandende zon, in den kouden, bleeken maneschijn, bij de schroeiende hitte van den middag en de vochtige koude van den nacht; bij het grijze morgenlicht en den rooden avondgloed. Zoo weinig lette hij op tijd of plaats, dat hij, naar Athene willende reizen, in het tegenwoordige Bath terecht kwam.

Waar thans Bath ligt, was toen nog geen stad te bekennen. Er was geen spoor van menschelijke woningen of menschelijke wezens te ontdekken; maar wel dezelfde schoone landstreek, dezelfde afwisseling van bergen en dalen, dezelfde schoone rivierbedding, die zich tot in de verte uitstrekte; dezelfde hooge bergen, die, evenals de moeilijkheden des levens, op een afstand gezien en gedeeltelijk gehuld in den helderen morgennevel, hun ruwheid en

¹⁾ Thans worden de kroonjuweelen namelijk bewaard in den Tower van Londen, vroeger een citadel, koninklijk paleis, gerechtshof en gevangenis, nu wapenmagazijn en museum. E.

scherpte verliezen en zich volkomen glad en effen voordoen.

Geroerd door de schoonheid van het lieflijke tafereel, zonk de prins neer op het groene gras en baadde zijn gezwollen voeten in tranen.

„O,” zei de ongelukkige Bladud, zijn handen vouwend en zijn oogen bedroefd ten hemel slaand, ik wenschte, dat mijn zwerven hier mocht eindigen; dat deze dankbare tranen, waarmee ik ijdele hoop en verachte liefde betreur, altijd vreedzaam mochten vloeien.

Zijn wensch werd verhoord. Het was in den tijd der heidensche goden, die somtijds den menschen hun zin gaven met een stiptheid, die in sommige gevallen bepaald onaangenaam was. De grond opende zich onder de voeten van den prins; hij verzonk in den afgrond; en oogenblikkelijk sloot die zich weer voor altijd boven zijn hoofd, behalve, waar zijn heete tranen uit de aarde opborrelden en waar zij sedert dien tijd altijd zijn blijven opwellen.

Het is opmerkelijk, dat tot op den huidigen dag een groote menigte bejaarde dames en heeren, die vergeefs een wederhelft hebben gezocht, en bijna evenveel jonge, die er een wenschen te vinden, zich jaarlijks naar Bath begeven om van het water te drinken, waaraan zij veel kracht en troost ontleenen. Dit bewijst de goede eigenschappen der tranen van Prins Bladud en bevestigt ten zeerste de waarheid van deze legende.

Pickwick geeuwde verscheidene malen toen hij aan het einde van het handschrift gekomen was, vouwde het zorgvuldig op, legde het weer in den lessenaar en ging naar boven, om zich ter ruste te begeven.

Volgens zijn gewoonte bleef hij bij de deur van Dowler staan, klopte aan en zei goedennacht.

„Zoo,” zei Dowler. „Gaaf gij naar bed? ’k Wou, dat ik het ook kon. Akelige nacht. Stormachtig, niet waar?”

„Erg,” zei Pickwick.

Pickwick ging naar zijn slaapvertrek, en Dowler zette zich weer op zijn stoel voor het vuur, om zijn overijlde belofte, om op te blijven, tot zijn vrouw thuis zou komen, gestand te doen. Het is altijd iets zeer onaangenaams, voor iemand op te blijven, maar vooral, wanneer die iemand van een vroolijk gezelschap moet komen. Gij kunt niet nalaten te denken, hoe de tijd, die u zoo verschrikkelijk lang valt, voor hen voorbijvliegt; hoe langer gij hierover denkt, des te meer verflauwt uw hoop, dat zij

spoedig komen zullen. Terwijl Dowler voor het vuur zat, voelde hij een niet onnatuurlijke verontwaardiging over de barbaarscheheid der menschen, die zoolang bij elkander verkozen te blijven. Zijn humeur werd er niet beter op, toen hij bedacht, dat hij in het begin van den avond zich verbeeld had hoofdpijn te hebben, en daarom thuis was gebleven. Terwijl hij zoo morrend nadacht, werd hij natuurlijk hoe langer hoe slaperiger; hij meende, dat hij toch wel wakker zou blijven, al haalde hij een kussen, om wat meer op zijn gemak te zitten; en vol trotsche blijdschap, dat, indien hij ernstig wilde, de slaap geen vat op hem had, viel hij zoo gerust en vast in slaap, als maar mogelijk was.

Het sloeg juist drie uur, toen twee dragers, de een kort en dik, en de ander zoo lang en dun als een lantarenpaal, met een draagstoel de Crescent opkwamen. De wind maakte het hun zeer moeilijk, om met hun vracht op de been te blijven, vooral, toen zij op de hoogte kwamen, waar het zoo geweldig woel, dat mevrouw Dowler, die in den draagstoel zat, van angst in elkander kroop. Zij waren heel blij, toen zij den draagstoel konden neerzetten, en klopten heftig aan. Zij wachtten een poos, maar niemand deed open.

„Klop nog eens,” zei mevrouw Dowler, „maar wat harder, als ’t u blieft.”

De kleine drager klopte uit alle macht, terwijl de lange midden op de straat ging staan, om te zien of hij geen licht bespeurde. Er kwam niemand, en alles bleef donker.

„Gij moet nog maar eens kloppen,” zei mevrouw Dowler, half schreiend.

„Is er geen schel, mevrouw?” vroeg de kleine drager.

„Ja,” zei de jongen, die meegegaan was, om de toorts te dragen, „maar ik heb al zoolang staan bellen.”

„Dat geeft ook niets,” zei mevrouw Dowler, „want het ijzerdraad is kapot.”

Nu ging de kleine op zijn teenen staan, en bleef met al zijn kracht hameren, tot hij moe werd; toen loste de lange hem af, en zoo vervolgden zij om beurten.

Eindelijk begon Winkle te droomen, dat hij in een club was, waar de leden erg weerspanning waren, zoodat de president telkens zijn hamer moest gebruiken, om de orde te herstellen; vervolgens had hij een verwarde voorstelling van een verkooping, waar de afslager, daar niemand op iets bieden wilde, alles voor zich zelf kocht; en eindelijk kwam het hem in de gedachten, dat er mogelijk wel aan de deur geklopt

kon worden. Om zeker van zijn zaak te zijn, bleef hij nog een poos liggen luisteren; en toen hij over de dertig slagen had geteld, was hij overtuigd, en maakte bij zich zelf de opmerking, dat hij toch heel licht sliep. Het kloppen duurde zonder ophouden voort. Verwonderd wat er toch aan de hand mocht zijn, stond Winkle op, trok haastig zijn kousen en pantoffels aan, stak

een kier, en keek naar buiten. Het eerste, wat hij zag, was het roode schijnsel van de toorts. Verschrikt door de gedachte, dat er brand was, gooide hij de deur wijd open, en stak angstig zijn hoofd vooruit, niet wetend of hij de kast, die hij voor zich zag, voor een draagstoel of voor een brandspuit moest houden. Op dit oogenblik kwam er een rukwind, die de kaars uitblies en de

NAUWELIJKS HOORDE HIJ HET VERSCHRIKKELIJKE DREIGEMENT VAN DEN HELDHAFTIGEN DOWLER, OF HIJ SPRONG WEER UIT DEN DRAAGSTOEL.

een kaars aan, wikkelde zich in zijn kamerjapon, en ging naar beneden.

„Daar hoor ik eindelijk iemand komen, mevrouw,” zei de kleine drager.

„Ik wou, dat ik met een zweep achter hem aanzat,” zei de lange.

„Wie is daar?” vroeg Winkle.

„Maak maar geen praatjes, slaapkop!” zei de lange, in de meening, dat de vrager een knecht was. „Doe open!”

Winkle, nog maar half wakker, gehoorzaamde werktuiglijk, opende de deur op

deur dichtsloeg, terwijl Winkle door een onweerstaanbare macht de stoep werd opgedrongen.

„Dat hebt ge mooi gedaan, kameraad,” zei de kleine drager.

Winkle, die door het raam van den draagstoel een dame zag, keerde zich ijlings om, en begon uit alle macht te kloppen, terwijl hij in zijn verbijstering de dragers bad en smeekte, dat zij toch weer met den draagstoel weg zouden gaan.

„Maakt toch dat gij wegkomt!” riep hij.

„Ik hoor menschen aankomen. Laat mij in de draagkoets! Verbergt mij toch — helpt mij!”

Ondertusschen rilde hij van kou, en telkens als hij den klopper oplichtte, speelde de wind op een zeer lastige manier met zijn kamerjapon.

„Daar komen zij aan! Er zijn dames bij! Verbergt mij toch! Gaat toch voor mij staan!” schreeuwde Winkle. Maar de dragers, die bijna stikten van het lachen, bewezen hem niet de minste hulp en de dames kwamen al nader en nader. Winkle gaf een wanhopigen klop, de dames waren nog maar twee huizen ver. Toen smeet hij den blaker uit zijn hand, en vloog bij mevrouw Dowler in den draagstoel.

Eindelijk had juffrouw Craddock het kloppen en de stemmen gehoord; zij kleedde zich een weinig aan, ging naar de bovenkamer, om te zien wie er was, en schoof het venster open, juist op het oogenblik, dat Winkle een schuilplaats in den draagstoel zocht. Nauwelijks zag Juffrouw Craddock, wat er op straat gebeurde, of zij gaf een ijselfijken gil, en riep Dowler toe, dat hij terstond moest wakker worden, want dat zijn vrouw met een anderen man er vandoor ging.

Dowler sprong op, vloog naar de voorkamer, waar hij tegelijk met Pickwick aankwam, en keek naar buiten. Het eerste wat hij zag, was de draagstoel, waarbuiten nog een gedeelte van Winkle's lichaam zichtbaar was.

„Nachtwacht!” schreeuwde Dowler woevend, „houd hem vast — sluit hem op, tot ik beneden kom! Geef mij een mes, juffrouw Craddock! Ik zal hem de keel afsnijden; dat zweer ik!” Dit zeggende, rukte hij zich los uit de handen van Pickwick en juffrouw Craddock, greep een klein dessertmesje, en vloog naar de straat.

Maar Winkle wachtte niet op hem. Nauwelijks hoorde hij het verschrikkelijke dreigement van den heldhaftigen Dowler, of hij sprong weer uit den draagstoel, schopte zijn pantoffels uit, koos het hazenpad, en rende, door Dowler achtervolgd de Crescent in het rond. Toen hij weer voor het huis kwam, stond de deur open. Hij stoof naar binnen, smeet Dowler de deur voor den neus dicht, ijde naar zijn slaapvertrek, barricadeerde den ingang met stoelen en tafels, en pakte zijn valies, om met het aanbreken van den dag de vlucht te kunnen nemen.

Dowler kwam hem door het sleutelgat toeroepen, dat hij hem den volgenden dag zijn keel zou afsnijden; en na een luidruch-

tig gesprek in de voorkamer, waarbij Pickwick vele vruchteloze pogingen aanwendde om vrede te stichten, ging ieder naar bed en kwam er stilte.

„Misschien vraagt men, waar Sam Weller al dien tijd was? Dat zullen wij den lezer in het volgende hoofdstuk verhalen.

HOOFDSTUK XXXVII.

Waarin een gezelschap wordt beschreven, dat Samuel Weller met zijn tegenwoordigheid vereerde, en ook verhaald wordt, hoe zijn meester hem met een gewichtige en moeilijke zending belastte.

„Mijnheer Weller,” zei juffrouw Craddock op den morgen van den dag, die zoo rijk aan voorvallen zou zijn, „hier is een brief voor u.”

„Dat is raar,” zei Sam, „want ik ken geen heer onder mijn bekenden, die in staat is om er een te schrijven.”

„Er zal misschien iets bijzonders gebeurd zijn,” merkte juffrouw Craddock op.

„Dat moet er zeker,” zei Sam. „Het is op zich zelf al een mirakel, dat een van mijn kennissen een brief schrijft. Van mijn vader kan hij niet zijn. Die schrijft altijd met drukletters, wat daardoor komt, dat hij, toen hij zich zelf schrijven leerde, nooit andere voorbeelden had dan de groote biljetten in de diligencekantoren. Ik kan niet begrijpen van wien die brief komen kan.”

Terwijl Sam zoo redeneerde, deed hij, wat vele menschen doen, wanneer zij in het onzekere zijn omtrent den schrijver van een brief; hij bekeek dien van buiten aan alle kanten. Eindelijk kwam hij op den inval om den brief te openen, en te onderzoeken, of hij daardoor iets naders te weten zou kunnen komen. Hij deed dit en las langzaam het volgende:

„Een uitgelezen gezelschap van bedienden uit Bath biedt mijnheer Weller hun complimenten aan, en verzoekt om het genoegen van zijn aanwezigheid hedenavond op een kleine soirée van een gekookten schapebout, met hetgeen er bij behoort. De soirée zal precies om halftien op tafel staan.”

Dit briefje was in een ander gesloten, hetwelk luidde:

„John Smauker, de heer, die eenige dagen geleden het genoeg had, mijnheer Weller in het huis van hun gemeenschappelijke bekende, mijnheer Bantam, te ontmoeten, neemt de vrijheid mijnheer Weller de ingesloten uitnoodiging te zenden, en verzoekt ZEd. om negen uur bij hem aan huis te komen, waarna hij het genoeg zal hebben, mijnheer Weller te introducereen. (geteekend) John Smauker.”

„Wel,” zei Sam, „die kan ook met spek schieten. Ik heb nog nooit gehoord, dat iemand een gekookten schapebout een soirée noemt. Ik ben benieuwd, wat zij wel tegen een gebraden zouden zeggen.”

Zonder hier evenwel verder over na te denken, ging Sam zijn meester verlof vragen om dien avond te mogen uitgaan, en verkreeg dit oogenblikkelijk. Even vóór den bepaalden tijd wandelde hij dus naar Queens-Square, en reeds in de verte had hij het genoeg zijn nieuwen vriend Smauker te ontdekken, die, met zijn gepeoerd hoofd tegen een lantaarnpaal geleund, met een sigaar in den mond op hem stond te wachten.

„Hoe gaat het u, mijnheer Weller?” vroeg Smauker.

„Dat schikt nogal,” antwoordde Sam. „En hoe gaat het met u, kameraad?”

„Wel, — dat is maar zoo zoo.”

„Gij hebt u zeker overwerkt,” zei Sam. „Ik was er al bang voor. Gij moest werkelijk uw krachten wat meer ontzien.”

„Het werken is zooveel niet geweest, mijnheer Weller,” hernam John. „Ik geloof, dat het van den slechten wijn komt. Ik vrees, dat ik wat te veel gedronken heb.”

„Zoo?” zei Sam. „Dat is een leelijke kwaal.”

„Och, gij weet wel, mijnheer Weller,” antwoordde John, „de verzoeking is groot.”

„Dat is waar,” zei Sam.

„Ik ben ongelukkig, mijnheer Weller. Als het noodlot iemand midden in de groote wereld plaatst, is hij aan verzoekingën blootgesteld, waarvan anderen bevrijd blijven. Ik heb vele goede vrienden, die mij komen bezoeken, en als men schenkt, drinkt men wel eens wat meer mee, dan dienstig is.”

„Dat zei mijn oom ook, toen hij een herberg opzette,” zei Sam. „En de goede man had gelijk; want binnen drie maanden had hij zich doodgedronken.”

Mijnheer Smauker voelde zich niet weinig beleedigd door deze vergelijking tusschen hem en den overleden herbergier; maar daar Sam zijn gezicht in dezelfde

stemmige plooi hield, zag hij dit over het hoofd, en zei vriendelijk: „Het zal tijd zijn, om te gaan.”

„Dat denk ik ook,” zei Sam, „anders mocht de soirée eens aanbranden, en dat zou jammer zijn.”

„Wil ik u mijn arm geven?” vroeg John.

„Zeer vriendelijk, maar ik wil er u niet van berooven,” zei Sam. „Als het u hetzelfde is, steek ik liever mijn handen in mijn zakken.”

Hierop stapte hij voort, en begon meteen te fluiten. Zijn nieuwe vriend huiverde van afschuw over dit onfatsoenlijke geluid, en sloeg een zijstraat in. „Hierheen,” zei hij, „wij zullen er spoedig zijn.”

„Zoo,” zei Sam, op wien het bericht, dat hij weldra in het uitgelezen gezelschap van bedienden uit Bath zou zijn, niet den minsten indruk maakte.

„Maar gij behoeft niet bang te zijn, mijnheer Weller,” zei John.

„Dat heeft geen nood,” zei Sam.

„Gij zult eenige zeer fraaie uniformen zien, mijnheer Weller,” vervolgde John; „en misschien zullen sommige van de heeren eerst wel een beetje stijf en stug zijn, maar zij zullen spoedig vriendelijker worden.”

„Dat is heel aardig van hen,” zei Sam.

„En gij begrijpt,” hernam John, op den toon van een machtigen beschermer, „gij begrijpt, daar gij een vreemdeling zijt, zult gij het in het begin wel wat hard te verantwoorden hebben.”

„Zij zullen het toch niet al te erg maken?” vroeg Sam.

„Nee, nee,” antwoordde John, terwijl hij een snuifje nam. „Maar er zijn eenige komieke snaken onder ons, en gij begrijpt wel, dat die niet zullen nalaten, u wat in de maling te nemen; maar gij moet er u maar niet aan storen.”

„Ik zal mijn best doen, dat zij mij niet onder den voet krijgen,” zei Sam.

„Dat is goed,” zei John. „Ik zal u bijstaan.”

Thans hadden zij een kleinen kruidenierswinkel bereikt, waar John Smauker binnentrad, door Sam gevolgd, die, zoodra hij achter den rug van zijn vriend was, eenige koddige grimassen maakte, en door nog andere teekenen te kennen gaf, dat hij een onbeschrijfelijk plezier had.

Zij gingen den winkel door, en nadat zij hun hoeden in de gang hadden opgehangen, traden zij een kleine achterkamer binnen, waar Sam den vollen luister der soirée opeens voor oogen kreeg.

In het midden van het vertrek stonden

twee tegen elkaar geschoven tafels, bedekt met drie tafellakens van verschillende ouderdom en op verschillende tijden gewasschen, doch zoo geschikt, dat zij zoo-veel mogelijk een geheel vormden. Hierop lagen messen en vorken voor zes of acht personen. Eenige dezer messen hadden groene, andere roode en een paar gele heften; zoodat, daar al de vorken zwart waren, het geheel een schilderachtige mengeling van kleuren bood. De borden voor de gasten waren achter den haard te warmen gezet; en de gasten zelf warmden zich vóór den haard. De aanzienlijkste onder hen scheen een tamelijk zwaarlijvig heer te zijn, met een vuurrooden rok met lange panden, een broek van dezelfde kleur, en een steekvormigen hoed. Hij stond met zijn rug naar het vuur, en scheen pas te zijn binnengekomen; want behalve dat hij zijn hoed nog op zijn hoofd had, hield hij den langen stok nog in zijn hand, dien heeren van zijn beroep doorgaans in een schuinsche richting boven het rijtuig uitsteken, als zij op het achterbankje staan.

„Smauker, oude vriend — uw hand!” zei de heer in het rood.

John Smauker haakte het bovenste lid van de pink van zijn rechterhand in die van den heer in het rood, en zei dat hij verheugd was, dat hij er zoo goed uitzag.

„Ja,” zei de heer in het rood, „alle menschen zeggen, dat ik een gezonde kleur heb; en dat is toch werkelijk een wonder. De laatste veertien dagen heb ik alle dagen twee uur lang achter het oude wijf aangelopen, zonder iets anders te doen, dan er over te peinzen, hoe zij haar verwenschte oude bruine japon vasthaakt; en als dat niet genoeg is om iemand voor zijn heele leven tot een druilloor te maken, mag ik lijden dat ik dit kwartaal mijn salaris niet krijg.”

Alle aanwezigen begonnen hartelijk te lachen; en een heer, met een geel, met pas-sament afgezet buis, fluisterde zijn buurman, die met een groene korte broek prijkte, toe, dat Tuckle vanavond bijzonder komiek was.

„Wat ik zeggen wil, Smauker!” zei Tuckle; „gij...” het overige fluisterde hij zijn vriend in het oor.

„Dat is waar ook,” zei John. „Hoe kon ik het vergeten! — Mijne heeren, mijn vriend, de heer Weller.”

„Het spijt mij, Weller, dat ik tusschen u en het vuur sta,” zei Tuckle met een famili-aar knikje. „Ik hoop, dat gij het niet koud hebt, Weller.”

„Volstrekt niet,” zei Sam. „Iemand zou

wel een klomp ijs moeten zijn, als hij koud was met zoo'n gloed vlak voor zich. Als zij u in een koffiehuis op het haardrooster zetten, zouden zij de kolen kunnen sparen.”

Daar dit antwoord een eenigszins steke-lige toespeling op het roode pak van Tuckle scheen te bevatten, zette deze een barsch gezicht; maar langzamerhand schoof hij van het vuur weg, en zei met een gedwongen glimlach, dat het niet kwaad was.

„Zeer verplicht voor uw goede getuigenis, mijnheer,” zei Sam daarop. „Wij zullen langzamerhand wel nader kennis maken. Ik wacht maar op een gelegenheid om het nog beter te doen.”

Hier werd het gesprek afgebroken door het binnentreden van nog een paar gasten; en kort daarop begonnen de kruidenier en zijn vrouw het avondmaal op te dienen, dat uit een gekookten schapebout met knollen en aardappelen bestond. Tuckle zette zich als president aan het hoofd van de tafel, terwijl een der laatst binnengekomen heeren, die aan een oranjebroek kenbaar was, als vice-president tegenover hem plaats nam. De kruidenier trok een paar zeemleeren handschoenen aan, om er de borden mee rond te geven, en plaatste zich toen achter den stoel van Tuckle.

„Harris,” zei Tuckle op een bevelenden toon.

„Mijnheer,” zei de kruidenier.

„Hebt gij uw handschoenen aan?”

„Jawel, mijnheer.”

„Neem dan het deksel van de schaal.”

Met de grootste nederigheid deed de kruidenier wat hem gelast werd, en gaf daarop Tuckle gedienschtig het voorsnijmes aan; maar terwijl hij dat deed, gaapte hij toevallig.

„Wat moet dat beteekenen, mijnheer?” vroeg Tuckle scherp.

„Neem het mij niet kwalijk, mijnheer,” zei de kruidenier, zeer onthutst. „Ik deed het bij ongeluk, mijnheer. Ik ben gisterenavond heel laat opgebleven.”

„Wil ik eens zeggen wat ik van u denk, Harris?” zei Tuckle met statige barscheid. „Gij zijt een gemeene hond.”

„Ik hoop, mijne heeren,” stotterde Harris, „dat gij een beetje geduld met mij wilt hebben, mijne heeren. Ik weet wel, mijne heeren, hoeveel ik u verplicht ben voor uw klandizie, en ook voor uw recommandatie, als er bij partijen meer bedienden dan anders noodig zijn. Ik hoop, dat gij over mij tevreden zijt, mijne heeren.”

„Nee, dat zijn wij niet,” zei Tuckle; „daar mankeert heel veel aan.”

„Wij houden u voor een lompen ezel,” zei de heer met het gele buis.

„En voor een gemeenen smeerlap,” vervolgde de heer met de groene broek.

„En voor een onverbeterlijken deugniet,” voegde de heer in het oranje er nog aan toe.

De arme kruidenier maakte slechts een nederige buiging bij elk scheldwoord, dat hem door de dwingelanden in het klein naar het hoofd werd gesmeten; en toen ieder iets gezegd had om zijn aanzien te toonen, sneed Tuckle den schapebout voor.

Nauwelijks was men begonnen te eten, of de deur werd driftig geopend, en een heer met een lichtblauwen rok met tinnen knopen trad het vertrek binnen.

„Tegen de wet,” zei Tuckle, „gij komt te laat.”

„Neen, neen. Ik kon niet anders,” zei de man in het blauw. „Ik beroep mij op het gezelschap. Er was een dame in het spel; ik moest haar uit de comédie halen.”

„O, dat is wat anders,” zei de heer in het oranje.

„Het is zoo, op mijn woord van eer,” hernam de man in het blauw. „Ik had beloofd, dat ik onze jongste dochter om half-elf zou komen halen; en zij is zoo'n lief, mooi meisje, dat ik het werkelijk niet over mijn hart kon verkrijgen haar teleur te stellen. De heeren zullen het mij niet kwalijk nemen, maar voor een vrouwenrok moet alles wijken.”

„Ik begin te gelooven, dat er wat aan de hand is,” zei Tuckle, toen de nieuwaangekomene zich naast Sam had neergezet. „Ik heb al een paar maal opgemerkt, dat zij zwaar op uw schouder leunt, als zij in of uit het rijtuig stapt.”

„Zwijg toch stil, Tuckle,” zei de heer in het blauw. „Dat is niet mooi van u. Het kan wel zijn, dat ik eens onder vier oogen gezegd heb, dat zij een goddelijk schepsel is, en dat zij een paar goede partijen heeft afgewezen, zonder dat iemand er de reden van wist, — maar neen, Tuckle — en dat nog wel als er vreemden bij zijn — dat gaat niet; altijd kiesch blijven, vriend, altijd kiesch blijven.” Daarmee haalde hij zijn das op, streek zijn mouwen glad, kuchte, en zette een gezicht alsof hij nog veel had kunnen zeggen, indien bescheidenheid hem het zwijgen niet had opgelegd.

Het voorkomen van den heer in het blauw, die er inderdaad niet kwaad uitzag, en wiens houding en gelaat hem als een vroolijken, ongegeneerden klant kentekenden, had van het begin af aan de aandacht van Sam Weller getrokken; maar toen de man op deze wijze begon op te

snijden, kreeg Sam nog meer lust om kennis met hem te maken, en hij deed dit met de hem eigen rondheid en voortvarendheid.

„Uw gezondheid, mijnheer,” zei Sam. „Ik kan u verzekeren, dat uw manier van spreken mij bijzonder bevalt. Wat gij daar zegt, vind ik alleraardigst.”

De blauwe man glimlachte, alsof hij aan zulke complimenten zeer gewoon was, maar wierp niettemin Sam een goedkeurenden blik toe, en zei, dat hij hoopte, dat zij nader kennis zouden maken, want dat hij, zonder gekscheren, een flinke gast scheen te zijn — juist een man naar zijn hart.

„Gij zijt zeer vriendelijk, mijnheer,” zei Sam. „Wat zijt gij toch een gelukskind!”

„Hoe bedoelt gij dat?” vroeg de heer in het blauw.

„Wel, die jongedame. Zij weet wel, waar Abram den mosterd haalt; dat heb ik al gemerkt,” antwoordde Sam, en kneepe vervolgens één oog toe, terwijl hij langzaam zijn hoofd schudde, op een manier, welke voor de ijdelheid van den blauwrok uiterst streeklend moest zijn.

„Ik vrees, dat gij een groote schalk zijt, mijnheer Weller,” zei de blauwrok.

„Neen, toch niet,” zei Sam. „Dien eer-naam laat ik voor u over. Gij zult er zeker meer mee te doen hebben dan ik, zooals de man binnen den tuinmuur tegen den man buiten den muur zei, toen er een dolle stier den weg opkwam.”

„Nu, om u de waarheid te zeggen, mijnheer Weller,” zei de blauwrok, „ik geloof, dat zij wel op mijn uiterlijk en mijn manieren heeft gelet.”

„Ik geloof, dat zij dat moeilijk zou kunnen laten,” merkte Sam op.

„Hebt gij óók iets van dien aard aan de hand?” vroeg de gelukkige blauwrok.

„Dat juist niet,” antwoordde Sam. „Wij hebben geen dochters bij ons in huis; anders zou ik er natuurlijk een van hebben ingepalmd. Maar ik geloof niet, dat ik mij met iets minder dan met een gravin zou ophouden. Ik zou mij kunnen vergenoegen met een rijk meisje, al had zij geen titel, als zij heel smoorlijk op mij verliefd was, maar anders niet.”

„Gij hebt groot gelijk, mijnheer Weller,” hernam de blauwrok. „Iemand moet zich niet weggooien; en wij — wij, die mannen van de wereld zijn, mijnheer Weller — wij weten, dat een goede uniform, vroeger of later, bij een vrouw ons fortuin maakt. Dat is immers ook de eenige reden, die het de moeite waard maakt, dat men een betrekking aanneemt.”

„Het zou anders gekheid zijn," zei Sam. Zoover was dit vertrouwelijke gesprek gevorderd, toen er glazen op de tafel werden gezet, en de president de heeren er aan herinnerde, dat ieder diende te bestellen wat hij drinken wilde, voordat de herberg gesloten werd. De meesten namen cognac-grog. Sam noemde den kruidenier „een grooten schobbejak," en bestelde een groote kom punch — twee omstandigheden, die hem in de achting der aanwezigen niet weinig deden rijzen.

„Mijne heeren," zei de blauwrok, met het air van een echten dandy, „ik stel de gezondheid van de dames in."

„Luister, luister!" riep Sam. „Op de jonge meesteressen."

„Tot de orde, tot de orde!" riepen verscheidene stemmen, en John Smauker, die Sam had geïntroduceerd, meende hem te moeten onderrichten, dat de uitdrukking, die hij gebezigd had, verboden was.

„Welke uitdrukking?" vroeg Sam.

„Meesteressen, mijnheer," antwoordde John, met een zeer donkeren blik. „Wij kennen hier zulke woorden niet."

„O, goed," zei Sam; „dan zal ik mijn uitdrukking verbeteren," en haar „de lieve meisjes" noemen, als onze vriend Vuurvlam er niets op tegen heeft.

Sommigen schenen te twifelen, of het wel geoorloofd was, den president onder de benaming van „onze vriend Vuurvlam" aan te duiden; maar de quaestie werd niet ter sprake gebracht. De president zelf keek Sam vrij barsch aan, maar achtte het waarschijnlijk het best om te zwijgen.

Na een korte poos van stilte, begon een heer met een geborduurd rok, die hem tot op de hielen reikte, met zeer veel ijver zijn grog om te roeren; vervolgens stond hij op, en zei, met een geweldige inspanning, dat hij het gezelschap iets had mee te deelen; waarop de voorzitter terstond verklaarde, dat het gezelschap met veel genoegen zou luisteren naar hetgeen de heer met den langen rok te zeggen mocht hebben.

„Ik ben eenigszins beschroomd, het woord tot u te richten, mijne heeren," zei de man met den langen rok, „omdat ik het ongeluk heb koetsier te zijn, en slechts als honorair lid deze aangename soirées mag bijwonen; maar ik gevoel mijzelf verplicht, mijne heeren, u een treurige omstandigheid bekend te maken, die ik vandaag gehoord heb. Onze vriend, mijnheer Whiffers," (hier werden aller oogen op den man in het oranje gevestigd) „heeft zijn betrekking opgezegd."

Alle aanwezigen schenen verbaasd.

„Gij moogt wel verwonderd zijn, mijne heeren," vervolgde de koetsier. „Het is mijn zaak niet om te zeggen, waaraan dit ijselijke verlies voor onzen kring is toe te schrijven, maar ik verzoek mijnheer Whiffers ons het gebeurde te verhalen, opdat zijn vrienden zijn edel gedrag kunnen bewonderen en het tot voorbeeld kunnen nemen."

Allen drongen op dit voorstel aan, en Whiffers begon derhalve zijn verslag. Hij zei, dat hij gaarne in zijn betrekking had willen blijven. De uniform was fraai en kostbaar, de dames in de keuken waren zeer vriendelijk, en zijn werk was, dat moest hij bekennen, niet zwaar, daar hij doorgaans niets anders te doen had, dan met een anderen heer, die insgelijks zijn afscheid had genomen, in de vestibule op een bank te zitten. Gaarne had hij het gezelschap de bijzonderheden van het ergerlijke voorval willen besparen, waarvan hij nu melding zou moeten maken; maar, daar men een verklaring van hem verlangde, was hij genoodzaakt zonder omwegen te zeggen, dat men van hem geëischt had, dat hij koud vleesch at.

Het is onmogelijk het afgrijzen te schilderen, dat deze openbaring in het gemoed der toehoorders gaande maakte. Minstens een kwartier lang hoorde men niets dan een gemompel en gebrom van afkeuring.

Mijnheer Whiffers gaf vervolgens zijn bezorgdheid te kennen, dat hij zich deze beleediging door zijn eigen goedwilligheid en inschikkelijkheid op den hals had gehaald. Hij herinnerde zich duidelijk, dat hij zich eens had laten overhalen om gezouten boter te eten; en eens, toen er plotseling iemand in huis ziek was geworden, had hij zich zelfs zoover vergeten dat hij een emmer met steenkolen naar boven had gebracht. Hij hoopte, dat hij zich door deze openhartige bekentenis van zijn misgrepen niet in de achting van zijn vrienden had vernederd; en als dit wel het geval mocht zijn, dat dan de kordaatheid, waarmee hij zijn misnoegen over de laatste schandelijke beleediging had getoond, hem weer in hun gunstige meening zou herstellen.

Een algemeene toejuiching volgde op deze toespraak, en men dronk plechtig op de gezondheid van den edelen martelaar, waarvoor de martelaar zijn dank betuigde en de gezondheid van mijnheer Weller instelde, wien hij wel het genoegen niet had van nabij te kennen, maar die een vriend van mijnheer Smauker was, en daarom alleen al in elk fatsoenlijk gezelschap ten

hoogste welkom moest zijn.

Sam begreep, dat het hem nu paste ook een toespraak te houden; hij stond dus op, en zei op een luchtigen toon: „Vrienden en kameraden, ik ben u allemaal hoogst dankbaar voor dit compliment. De eer is haast al te groot, vooral als men bedenkt van welke lieden het afkomstig is. Ik had al veel van u gehoord; maar ik moet zeggen, dat ik nooit gedacht had, dat gij zulke beste kerels waart, als ik nu zie. Ik hoop maar, dat gij goed zult oppassen, om geen

Sam ging met een zeer vergenoegd gezicht weer zitten, en nadat zijn toespraak luidruchtig was toegejuicht, begon het gezelschap op te breken.

„Wat, gaat gij ook al heen, oude jongen?” zei Sam tot zijn vriend Smauker.

„Ik kan niet anders,” antwoordde John. „Ik heb het Bantam beloofd.”

„Dat is wat anders,” zei Sam. „Misschien zou hij u de betrekking opzeggen als gij geen woord hielt. — Maar wat weerga, wilt gij ook al weg, Vuurvlam? En mij met

TUCKLE DANSTE, MET STEEK EN STOK, TUSSCHEN DE SCHELLEN OP DE TAFEL EEN HORLEPIJP.

kruimel van uw deftigheid te verliezen, die zoo mooi staat als iemand over de straat gaat, en die ik altijd met zooveel plezier heb gezien, zelfs al toen ik nog maar een kleine jongen was, half zoo lang als de stok van onzen vriend Vuurvlam. En wat onzen gelen vriend betreft, dien ik als een slachtoffer der dwingelandij moet beschouwen, ik kan niet anders zeggen, dan dat ik hoop, dat hij net zoo'n goede betrekking zal krijgen als hij verdient, en dat hij dan nooit weer over een koude soirée zal behoeven te klagen."

de grootste helft van mijn punch laten zitten? Kom, gekheid! Blijf nog wat!"

Tuckle kon deze uitnodiging niet weerstaan. Hij legde zijn hoed en stok, die hij juist had opgenomen, weer neer, en zei, dat hij nog een enkel glaasje tot afscheid wilde drinken.

Daar de heer in het blauw denzelfden kant uit moest als Tuckle, liet hij zich insgelijks overhalen om te blijven. Toen de punch begon te verminderen, liet Sam een partij oesters komen uit den winkel van den kruidenier, die ook in dit artikel han-

del dreef, en zijn gasten werden zoo vroolijk, dat Tuckle met steek en stok, tusschen de schelpen op de tafel een horlepijp dans- te, waarbij de blauwrok muziek maakte op een schrander uitgedacht instrument, dat uit een kam en een papiertje bestond. Eindelijk was de punch op, en het drietal begaf zich op weg, om elkaar thuis te brengen. Zoodra Tuckle in de open lucht kwam, kreeg hij een omweertaanbaar verlangen om zich op een stoep neer te vleien, en Sam, die het onbeleefd vond hem tegen te spreken, liet hem zijn gang gaan. Daar de steek echter bedorven zou zijn indien hij op de straat was blijven liggen, zette Sam dien den blauwrok op het hoofd, bracht hem vervolgens naar zijn huis, zette hem daar in evenwicht tegen de deur, gaf hem den grooten stok van Tuckle in de hand, schelde aan, en ging bedaard zijns weegs.

Den volgenden morgen kwam Pickwick, veel vroeger dan hij anders gewoon was op te staan, naar beneden, en schelde.

„Sam,” zei hij, toen zijn bediende binnen- trad, „doe de deur dicht.”

Sam gehoorzaamde.

„Er heeft hier vannacht een ongelukkig voorval plaats gehad, Sam,” zei Pickwick, „dat mijnheer Winkle voor de een of andere gewelddadigheid van mijnheer Dowler heeft doen vreezen.”

„Ja, dat heeft de oude juffrouw mij al verteld, mijnheer,” zei Sam.

„En tot mijn leedwezen, Sam,” vervolgde Pickwick, „heeft mijnheer Winkle, uit vrees voor deze gewelddadigheid, de vlucht genomen.”

„De vlucht genomen?” herhaalde Sam.

„Hij heeft vanmorgen vroeg het huis verlaten, zonder mij er iets van te zeggen,” zei Pickwick. „Hij is weg, en ik weet niet waar hij heen is.”

„Hij had hier moeten blijven en zijn man- netje moeten staan, mijnheer,” zei Sam ver- achtelijk. „Het zou niet veel moeite gekost hebben, om dien Dowler in zijn schulp te doen kruipen.”

„Ik heb ook wel eens getwijfeld, Sam, of hij wel zoo'n held is,” zei Pickwick. „Maar hoe dat ook zij, mijnheer Winkle moet op- gezocht en teruggebracht worden.”

„En als hij niet wil terugkomen, mijn- heer?” zei Sam.

„Dan moet hij gedwongen worden, Sam.”

„Wie zal dat doen, mijnheer?” vroeg Sam met een glimlach.

„Gij,” antwoordde Pickwick.

„Uitstekend, mijnheer.”

Met deze woorden verliet Sam het ver- trek, en kort daarop hoorde men hem de

straatdeur dichttrekken. Een paar uur later kwam hij zoo bedaard terug, alsof hij slechts een gewone boodschap was gaan doen, en bracht het bericht mee, dat iemand, wiens beschrijving volmaakt op Winkle paste, dien morgen met de diligence van het „Royal Hotel” naar Bristol was vertrokken.

„Sam,” zei Pickwick, hem de hand druk- kend, „gij zijt een knappe kerel, een juweel van een kerel. Gij moet hem narijden, Sam.” Zoodra hij hem gevonden hebt, moet hij het mij schrijven. Als hij wil wegloopen, dan geeft hij hem een pak slaag of sluit hem op. Ik geef u volle vrijheid en vol- macht, Sam.”

„Uitstekend, mijnheer,” zei Sam.

„Zeg hem,” zei Pickwick, „dat zijn zon- derlinge gedrag mij zeer mishaaft heeft, — dat ik er zeer misnoegd en verontwaardigd over ben.”

„Ik zal hem de boodschap overbrengen, mijnheer,” zei Sam.

„Denkt gij, dat hij hem vinden zult, Sam?” vroeg Pickwick, terwijl hij zijn knecht ernstig in de oogen keek.

„O, als hij maar ergens is, zal ik hem wel vinden,” antwoordde Sam met het grootste zelfvertrouwen.

„Goed,” zei Pickwick. „Hoe eerder gij vertrekt, des te beter.”

Daarop stelde Pickwick zijn getrouwen bediende een som geld ter hand, met den last om terstond den vluchteling te gaan nazetten. Sam pakte het een en ander in een valies, en ging heen; maar aan het eind van de gang bleef hij staan, keerde terug, en stak zijn hoofd om de deur.

„Mijnheer,” fluisterde hij.

„Wat is er, Sam?” vroeg Pickwick.

„Ik heb u toch goed begrepen, niet waar, mijnheer?”

„Ik hoop van wel,” antwoordde Pickwick.

„Het was toch letterlijk gemeend van dat pak slaag, niet waar, mijnheer?”

„Jawel,” antwoordde Pickwick. „Doe al wat gij noodig acht. Gij hebt mijn orders.”

Sam knikte, ten teeken, dat hij het had begrepen, haalde zijn hoofd terug, en begaf zich blijmoedig op reis.

HOOFDSTUK XXXVIII.

Hoe Winkle, toen hij den regen ontliiep, zeer bedaard en vergenoegd in den drup stapte.

Nadat de ongelukkige Winkle een zeer onrustigen en angstigen nacht had doorge- bracht, verliet hij het huis, waarin zijn

vrienden nog lagen te sluimeren, zonder te weten, waarheen hij zijn schreden zou richten. De edele en menschlievende overdenkingen, welke hem tot dezen stap bewogen, kunnen niet te hoog gewaardeerd of geprezen worden. „Indien,” zoo rede-neerde hij bij zich zelf, „indien deze Dowler het waagt, (waaraan ik niet twijfel) zijn dreigementen tegen mij ten uitvoer te brengen, zal ik ik niet kunnen nalaten hem uit te dagen. Maar hij heeft een vrouw, een vrouw, die hem liefheeft, en wier beschermer en verzorger hij is. Hemel, indien ik hem in mijn blinde woede van het leven beroofde, hoe zou het mij dan later te moede zijn!” Door deze pijnlijke gedachte werd het hart van den zachtaardigen jongeman zoo gevoelig getroffen, dat zijn knieën tegen elkander knikten, en teekenen van de diepste ontroering zich op zijn gelaat vertoonden. Hij nam dus zijn valies, sloop stil naar beneden, trok de afgrijselijke straatdeur, zoo zacht als het hem mogelijk was, achter zich dicht en ging heen. Voor het „Royal Hotel” zag hij juist een diligence staan, die naar Bristol zou afrijden; zonder zich lang te bedenken, nam hij een plaats, reed mee, en kwam zonder eenige bijzondere ontmoeting in Bristol aan.

Hij nam een kamer in „De Groene Boom”; en daar hij van plan was niet aan Pickwick te schrijven, voordat volgens zijn berekening de woede van Dowler eenigszins bedaard was, ging hij uit om de stad eens te bezichtigen, die hem een weinig morsiger voorkwam, dan hij er nog ooit een gezien had. Nadat hij de dokken, de schepen en de groote kerk in oogenschouw had genomen, wilde hij weer naar zijn logement teruggaan; maar daar de straten van Bristol evenmin op een geregelde aanleg als op zindelijkheid kunnen bogen, was het Winkle onmogelijk, in het doolhof van kromme, elkaar in alle richtingen kruisende straten, den terugweg te vinden, en keek hij rond naar een fatsoenlijken winkel, om zich te laten terechtwijzen.

Weldra viel hem een pas geschilderd huis in het oog, dat zoowat het midden hield tusschen een winkel en een gesloten huis, en dat door de voor het venster staande flesschen als de woning van een dier geleerde heeren werd gekenteekend, die zich met de beoefening der geneeskunde in den ruimsten omvang bezighouden, en het beroep van dokter, chirurgijn en apotheker tegelijk uitoefenen. Winkle trad den winkel binnen, die ruim voorzien was van laden en flesschen met vergulde opschriften, en daar hij niemand vond,

klopte hij met een halve kroon op de toonbank. Een geluid in de kamer achter den winkel, alsof twee personen daar met een pook en een tang aan het scherpen waren, hield plotseling op, en na verloop van korten tijd trad een jongeman met een zeer geleerd voorkomen, met een groenen bril op zijn neus, en een dik boek in zijn hand, den winkel in, plaatste zich achter de toonbank, en vroeg wat de vreemdeling verlangde. Maar nauwelijks had Winkle zijn mond geopend, om te antwoorden, of de jongeman wierp zijn boek hoog in de lucht, ving het met groote behendigheid weer op, juist op het oogenblik toen het de flesschen op de toonbank met een algeheele vernieling bedreigde en hief een schaterend gelach aan. Ten hoogste verwonderd over zulk een ontvangst, trok Winkle onwillekeurig naar de deur terug.

„Wat!” riep de geleerde heer uit, „herkent gij mij niet?”

Winkle antwoordde stotterend, dat hij dit genoeg niet had.

„Wel, dan heb ik nog hoop,” zei de geleerde heer. „Als het mij maar een beetje meeloopt, kan ik nog de helft van al de oude wijven in Bristol behandelen. Vort, oud, leelijk vod!” Met dezen uitval smeedde de geleerde heer zijn boek in een hoek van den winkel; daarop nam hij zijn bril af, en nu herkende Winkle de trekken van Robert Sawyer.

„Hadt gij mij werkelijk niet herkend?” vroeg Sawyer, terwijl hij Winkle hartelijk de hand drukte.

„Op mijn woord,” antwoordde Winkle.

„Het verwondert mij, dat gij mijn naam niet gezien hebt,” zei Sawyer, terwijl hij zijn vriend de deur wees, waarop met groote letters te lezen stond: „Sawyer, voorheen Nockemorf.”

„Dat is mij niet opgevallen,” zei Winkle.

„Als ik geweten had, dat gij het waart,” zei Sawyer, „zou ik naar buiten zijn gevlogen, om u in mijn armen te sluiten; maar ik dacht, dat het de ontvanger van de belastingen was, en ik wilde juist zeggen, dat ik niet thuis was, maar dat ik mijnheer Sawyer de boodschap zou overbrengen; want hij kent mij nog niet, evenmin als de ophaler van het straat- en lantarengeld. De vent van de kerkbelasting begint mij te kennen, vrees ik; en die duivel van het watergeld kent mij maar al te goed, want ik heb hem eens een kies getrokken. Maar kom binnen, kom binnen!” Zoo babbelend, trok hij Winkle mee naar de achterkamer, waar onze oude kennis Benjamin Allen bij het vuur zat, en zich den tijd verdreef door

met den gloeienden pook ronde gaten in den schoorsteenmantel te boren.

„Dit is inderdaad een genoeg, dat ik niet verwacht had,” zei Winkle. „Wat woont gij hier plezierig.”

„Dat gaat nogal,” hernam Sawyer. „Kort na die heerlijke partij heb ik mijn examen gedaan, en toen moest mijn familie opdoken, om mij in een zaak te zetten. Om er wat deftig uit te zien, heb ik mij toen ook een zwart pak en een bril aangeschaft.”

„En gij doet zeker al aardig zaakjes, niet waar?” vroeg Winkle.

„Jawel, zaakjes,” hernam Sawyer. „Zij zijn zoo klein, dat ik na verloop van een paar jaar de heele winst wel in een wijnglas kan doen en met een aalbesseblad kan toedekken.”

„Dat meent gij toch niet?” zei Winkle. „Uw voorraad....”

„Alles maar schijn,” viel Sawyer er op in. „De helft van de laden is leeg, en de andere helft kan niet eens open.”

„Gij maakt toch zeker maar gekheid?” zei Winkle.

„Neen, werkelijk niet,” antwoordde Sawyer, en bewees zijn verklaring, door naar den winkel te gaan en aan de knoppen van eenige valsche laden te trekken. „Al wat ik echt in mijn winkel heb, zijn de bloedzuigers, en die heb ik voor een zacht prijsje overgenomen.”

„Dat zou ik niet gedacht hebben,” riep Winkle zeer verwonderd uit.

„Dat hoop ik ook niet,” hernam Sawyer; „want waar zou anders al die uiterlijke vertooning goed voor zijn? Maar wat zult gij gebruiken? Hetzelfde als wij? Goed. Ben, reik den patentmaagverwarmer eens aan.”

Allen haalde glimlachend een groene flesch, half vol cognac, uit een kastje.

„Er moet toch geen water bij?” vroeg Sawyer.

„Neem mij niet kwalijk,” zei Winkle. „Het is nog wat vroeg. Ik zal er liever wat water bij doen, als gij er niets op tegen hebt.”

„Volstrekt niet, als gij het met uw weten kunt overeenbrengen,” antwoordde Sawyer, terwijl hij met den grootsten smaak een glas cognac in zijn keel goot. „Ben, de retort.”

Allen haalde uit hetzelfde kastje een koperen keteltje, waarop Sawyer, zooals hij zei, zeer gesteld was, omdat het er zoo laboratoriumachtig uitzag. Nadat men in dit merkwaardige keteltje, door middel van een verschen schep steenkolen, die Sawyer uit een kast haalde, waarop men „soda-water” las, een weinig gewoon water had

gekookt, verdunde Winkle zijn cognac en het gesprek werd algemeen. Doch spoedig werd het afgebroken door de komst van een jongen met een grijze livrei, een hoed met een gouden band, en een mandje aan den arm.

„Hier, Tom, straatslijper!” riep Sawyer, zoodra de knaap den winkel binnenkwam. „Gij hebt zeker weer loopen spelen.”

„Neen mijnheer, dat heb ik niet,” zei de jongen.

„Dat zou ik u ook niet raden,” hernam Sawyer op een dreigenden toon. „Wie, denkt gij, zal een dokter laten halen, als hij zijn loopjongen op straat ziet knikkeren en ravotten? Gij moest daartoe te veel eer in uw beroep stellen, gij deug niet! Hebt gij al de medicijnen weggebracht?”

„Ja, mijnheer.”

„De poeders voor het kind in dat witte huis, waar pas dat groote gezin is komen wonen, en die pillen, om viermaal daags in te nemen, bij dien knorrigen ouden heer, die podagra heeft?”

„Ja, mijnheer.”

„Doe dan de deur dicht en ga op den winkel passen.”

„Kom,” zei Winkle, toen de jongen was heengegaan; „het is toch zoo erg niet, als gij mij wilt wijsmaken. Er zijn toch nog medicijnen te bezorgen.”

Sawyer keek eerst in den winkel, om te zien of er ook vreemden waren, die hem konden hooren, en zei toen, zich tot Winkle buigend, met een zachte stem: „Hij brengt het allemaal aan verkeerde huizen.”

Winkle keek zeer verwonderd op, en zijn vriend begon te lachen.

„Begrijpt gij het niet?” hernam Sawyer. „Hij schelt maar ergens aan, stopt de meid een pakje medicijnen zonder adres in de hand, en loopt terstond weg. De meid brengt het boven, en mijnheer leest de papiertjes: „Drankje om in te nemen bij het naar bed gaan — pillen als naar gewoonte — waschmiddel als gisteren — de poeders — van Sawyer, voorheen Nockemorf, dokter, chirurgijn en apotheker.” Hij laat het zijn vrouw zien, en zij leest het ook; dan gaat het naar de keuken en wordt nog eens gelezen. Den volgende dag komt de jongen weerom. „Compliment van mijnheer Sawyer — abuis geweest — een ongeluk — zooveel weg te brengen.” Zoo word ik bekend, en dat is de hoofdzak. Het komt veel goedkooper uit dan adverteeren. Wij hebben een fleschje, dat reeds half Bristol is rond geweest, en nog niet heeft afgedaan.”

„Nu begrijp ik het,” zei Winkle. „Uitstekend bedacht!”

„O," hernam Sawyer, zeer opgeruimd, „Ben en ik hebben tezamen een aantal van zulke trucjes verzonnen. De nachtwacht krijgt achttien pence in de week, om telkens als hij voorbijkomt, aan te schellen; en des Zondags komt mijn jongen, even vóór het gezang, als de menschen niets anders te doen hebben dan rond te kijken, buiten adem de kerk binnenstuiven, om mij te roepen. „Lieve Hemel," zeggen de menschen dan, „er is vast iemand ziek geworden. Sawyer wordt gehaald. Wat heeft die man veel te doen!"

Bob en Ben wierpen zich achterover in hun stoelen, en hieven een schaterend gelach aan. Toen zij uitgelachen waren, kwam het gesprek op onderwerpen, waarin Winkle meer onmiddellijk belang stelde.

Wij hebben reeds gemeld, dat Benjamin Allen, als hij wat veel had gedronken, een bijzondere neiging had om sentimenteel te worden. Thans had deze aanleg zich op een zeer merkwaardige wijze ontwikkeld, waarvan de oorzaak deze was: Hij had nu ongeveer drie weken bij zijn vriend gelogeerd, die zich evenmin op matigheid in het gebruik van sterken drank kon beroemen, als Benjamin op het bezit van een sterk hoofd, en het natuurlijke gevolg daarvan was, dat deze jongeman, gedurende den geheelen bovengenoemden tijd, onophoudelijk in een toestand had verkeerd, welke tusschen half nuchter en smoordronken heen en weer zweefde.

„Beste vriend," zei Benjamin Allen, toen Sawyer voor een poos de kamer had verlaten, om zijn jongen weer met eenige verkeerde boodschappen te belasten, „beste vriend, ik ben diep rampzalig."

Winkle betuigde zijn innig medelijden, en vroeg of hij iets kon doen, om de smart van den ongelukkigen student te verzachten.

„Niets, beste jongen, — niets," antwoordde Allen. „Gij zult u Arabella nog wel herinneren — mijn zuster Arabella — een klein meisje, Winkle, met zwarte oogen — toen wij tezamen bij Wardle waren? Ik weet niet of gij op haar gelet hebt — zij ziet er nogal aardig uit. Misschien zult gij u haar weer herinneren, als gij mij opletend aankijkt."

Winkle had geen hulp noodig om zich de gelaatstrekken der bekoorlijke Arabella te herinneren, en dat was gelukkig; want het gezicht van haar broeder Benjamin zou van weinig dienst zijn geweest, om zijn geheugen op het spoor te brengen. Hij antwoordde met zooveel bedaardheid, als hem mogelijk was, dat hij zich de bedoelde

jongedame nog zeer goed herinnerde, en hartelijk hoopte, dat zij volkomen welvarend was.

„Onze vriend Bob is een charmante jongen," was het eenige antwoord, dat Benjamin gaf.

„Jawel," zei Winkle, wien deze vereeniging van benamingen zeer onaangenaam in de ooren klonk.

„Ik had hen voor elkaar bestemd; zij waren voor elkaar geschikt, ja voor elkaar geboren," zei Benjamin, terwijl hij met veel nadruk zijn glas neerzette. „Het lot heeft daarin uitspraak gedaan, mijnheer. Zij schelen slechts vijf jaar en zijn beiden in Augustus jarig."

Winkle was te zeer verlangend om te hooren wat er volgen zou, om eenige verbazing over zulk een merkwaardigen samenloop van omstandigheden aan den dag te leggen, hoe verwonderlijk die ook zijn mocht. Benjamin veegde zich eenige tranen uit de oogen, en vervolgde met te zeggen, dat, in weerwil van al zijn achting en genegenheid voor zijn vriend, Arabella dwaas en plichtvergeten genoeg was, om ronduit te verklaren, dat zij niet alleen geen zin in hem had, maar hem zelfs onder haar oogen niet kon dulden. „En ik geloof," zei Benjamin tenslotte, „ik geloof, dat een vroegere genegenheid de schuld hiervan is."

„Hebt gij ook eenig vermoeden, wie het voorwerp van die genegenheid zou kunnen zijn?" vroeg Winkle aarzelend en beschoornd.

Benjamin greep den pook, zwaaide dien op een krijgshaftige wijze boven zijn hoofd, gaf er een geduchten slag mee in de lucht, die zeker op een hoofd, dat hij in zijn verbeelding zag, moest neerkomen, en besloot met op een nadrukkelijken toon te zeggen, terwijl hij nogmaals met den pook in de lucht zwaaide: „Ik wou, dat ik het wist! Ik zou hem laten voelen, hoe ik over hem dacht!"

Dit alles was natuurlijk zeer streelend voor het gevoel van Winkle, die een poos stilzwijgend bleef zitten, maar eindelijk, zijn moed bijeenrapend, vroeg, of juffrouw Allen nog altijd in Kent was.

„Neen, neen," antwoordde Benjamin, terwijl hij den pook neerlegde en een slim gezicht zette. „Ik begreep wel, dat het daar bij Wardle de rechte plaats niet was voor een weerspannig meisje; en daar ik, nu onze ouders dood zijn, haar natuurlijke beschermer en voorged ben, heb ik haar hierheen gebracht, om eenige maanden bij een oude tante te logeeren, waar het heel vervelend en eentonig is. Dat zal haar wel tot

WINKLE IN VROOLIJK GEZELSCHAP

rede brengen, denk ik; en als dat niet helpt, zal ik eens wat met haar op reis gaan."

"Dus is zij nu bij die tante hier in Bristol?" vroeg Winkle stamelend.

"Nee, neen," antwoordde Benjamin, terwijl hij met zijn duim over zijn rechter-schouder wees, "niet hier in Bristol — daarginds. Maar stil, daar is Bob. Geen woord,

in den weg; want hij kon onmogelijk raden, of Benjamin's „daarginds" een afstand van drie, dertig of driehonderd mijlen moest te kennen geven.

Hij had echter geen tijd om lang hierover na te denken; want kort nadat Sawyer weer was binnengekomen, werd er een vleesch-pastei van den bakker gebracht, waarop

DE LOOPJONGEN KWAM BINNENSTUIVEN EN BRACHT DE BOODSCHAP, DAT ER EEN DIENSTBODE WAS GEKOMEN OM TE ZEGGEN, DAT MIJNHEER SAWYER TERSTOND BIJ HAAR MEESTER MOEST KOMEN.

beste vriend, geen woord!"

In dit korte gesprek had Winkle genoeg gehoord, om zijn gemoed met de grootste onrust en angst te vervullen. Dat vermoeden van een vroegere genegenheid kwelde hem het meest. Zou hij zelf het voorwerp daarvan zijn? Zou het voor hem zijn, dat de schoone Arabella den vroolijken Bob Sawyer verachtte? Of had hij een gelukkigen medeminnaar? Hij besloot haar op te zoeken, het mocht kosten wat het wilde. Maar hier kwam een geduchte hinderpaal

zijn vriend hem uitnodigde om te blijven eten. Een schoonmaakster, die bij Bob den post van huishoudster waarnam, dekte de tafel; en nadat men van de moeder van den loopjongen een mes en een vork had geleend (want Sawyer zat nog wat schraal in zijn huisraad), gingen de drie vrienden aan den maaltijd.

Na het middagmaal haalde Sawyer den grootsten mortier uit zijn winkel, en maakte daarin een portie punch gereed, die hij met den stamper zeer kunstig en apotheker-

achtig omroerde. Daar hij nog vrijgezel was, had hij maar één punchglas in zijn bezit, hetwelk Winkle als gast werd toegewezen. Ben Allen kreeg een trechter, waarvan de tuit met een kurk was dichtgestopt, en Sawyer behielp zich met een van die hooge ronde glazen, waarop een aantal geheimzinnige teekenen zijn gegraveerd, en waarvan apothekers zich bij het gereedmaken van recepten bedienen, om vloeistoffen af te meten. Toen men met deze toebereidselen gereed was, werd de punch geproefd en uitmuntend bevonden, en nadat men de overeenkomst had getroffen, dat Sawyer en Allen zich tweemaal zouden mogen inschenken tegen Winkle eenmaal, gingen zij eendrachtig aan het drinken.

Zij zongen niet, omdat Sawyer zei, dat dat niet deftig stond; maar om zich voor dit gemis schadeloos te stellen, praatten en lachten zij zoo hard, dat men hen zeker tot aan het eind van de straat kon hooren. De vroolijkheid van Bob Sawyer was langzamerhand tot uitgelatenheid gestegen, terwijl de stemming van zijn vriend Allen reeds weer tot het sentimenteele was gedaald, en de punchmortier was bijna geleidigd, toen de loopjongen kwam binnenuitstuiven en de boodschap bracht, dat er een dienstbode was gekomen om te zeggen, dat mijnheer Sawyer terstond bij haar meester moest komen, die een paar straten verder woonde. Deze stoornis deed het gezelschap uiteengaan. Toen Sawyer, nadat hem de boodschap ongeveer twintigmaal herhaald was, haar eindelijk had begrepen, bond hij een natten doek om zijn hoofd, om weer nuchter te worden; en nadat hij gedoeltelijk dit doel had bereikt, zette hij zijn groenen bril op en ging heen. Winkle, die het onmogelijk vond om Allen tot een redelijk gesprek, hetzij over het onderwerp, dat hem het naast aan het hart lag, hetzij over eenig ander, te brengen, wilde niet wachten tot zijn gastheer terugkwam, maar nam afscheid, en ging weer naar „De Groene Boom”.

Zijn ongerustheid, en de stemming, waarin de gedachte aan Arabella zijn gemoed had gebracht, waren oorzaak, dat zijn aandeel van den punchmortier niet die werking op hem uitoefende, welke de krachtige drank anders op hem gehad zou hebben. Nadat hij dus aan het buffet een glas sodawater met brandewijn had gedronken, trad hij, meer terneergeslagen dan opgewekt door het gebeurde van dien avond, de koffiekamer binnen.

De eenige persoon, dien hij daar aantrof,

was een heer, die met zijn rug naar hem toe voor het vuur zat. Het was vrij koud voor het seizoen, en de heer schoof met zijn stoel op zij, om den nieuw aangekomene plaats bij den haard te geven. Wie beschrijft echter de ontsteltenis van Winkle, toen de vreemdeling hem zodoende het gelaat van den wraakzuchtigen en bloedorstigen Dowler vertoonde!

Winkle's eerste gedachte was aan de schel te trekken; maar ongelukkigerwijze hing het koord vlak achter Dowler's hoofd. Voor hij zich bedacht, had hij reeds een stap naar voren gedaan. Toen hij dit deed, schoof Dowler haastig achteruit.

„Mijnheer Winkle, wees bedaard! Sla mij niet, dat zal ik niet verdragen. Een klap — nooit!” zei Dowler, met een veel zachtzinniger gezicht, dan Winkle van zulk een opvliegend man had verwacht.

„Een klap, mijnheer?” stamelde Winkle.

„Een klap, mijnheer,” hernam Dowler. „Wees bedaard. Ga zitten, en luister naar mij.”

„Mijnheer,” zei Winkle, die van het hoofd tot de voeten beefde, „voor ik mij laat bewegen, om naast u of tegenover u te gaan zitten, zonder dat er een bediende in de kamer is, moet ik vooraf eenigen waarborg hebben. Gij hebt u gister nacht een dreigement tegen mij laten ontvallen — een vreeselijk dreigement, mijnheer!” Hier werd Winkle doodsbлек, en bleef steken.

„Dat is waar,” zei Dowler, met een gezicht, bijna even bleek als dat van Winkle. „De omstandigheden leken mij verdacht. Zij zijn nu opgehelderd. Ik respecteer uw dapperheid. Het bewustzijn van uw onschuld gaf u het recht op mij verstoord te zijn. Hier is mijn hand. Reik mij de uwe.”

„Inderdaad, mijnheer,” zei Winkle, onzeker of hij zijn hand zou geven of niet, en bijna bevreesd, dat Dowler dit zei, om hem onverhoeds op het lijf te vallen, „inderdaad, mijnheer, ik...”

„Ik weet wat gij zeggen wilt,” viel Dowler hem in de rede. „Gij voelt u beleedigd. Zeer natuurlijk. Met mij was hetzelfde het geval. Maar ik had ongelijk. Ik vraag u excuus. Laat ons vrienden zijn, en vergeef mij.” Dit zeggende, maakte Dowler zich bijna met geweld van Winkle's hand meester, drukte die heftig, en betuigde, dat hij Winkle voor een man van eer hield, en hem nog hooger achtte dan ooit tevoren.

„Ga nu zitten,” zei Dowler. „Vertel mij alles. Hoe hebt gij mij gevonden? Wanneer zijt gij mij nagereden? Wees openhartig en zeg mij alles.”

EDELMOEDIGHEID VAN DOWLER

„Het is heel toevallig,” zei Winkle, uiterst verbaasd over de zonderlinge en onverwachte wending, welke het gesprek nam.

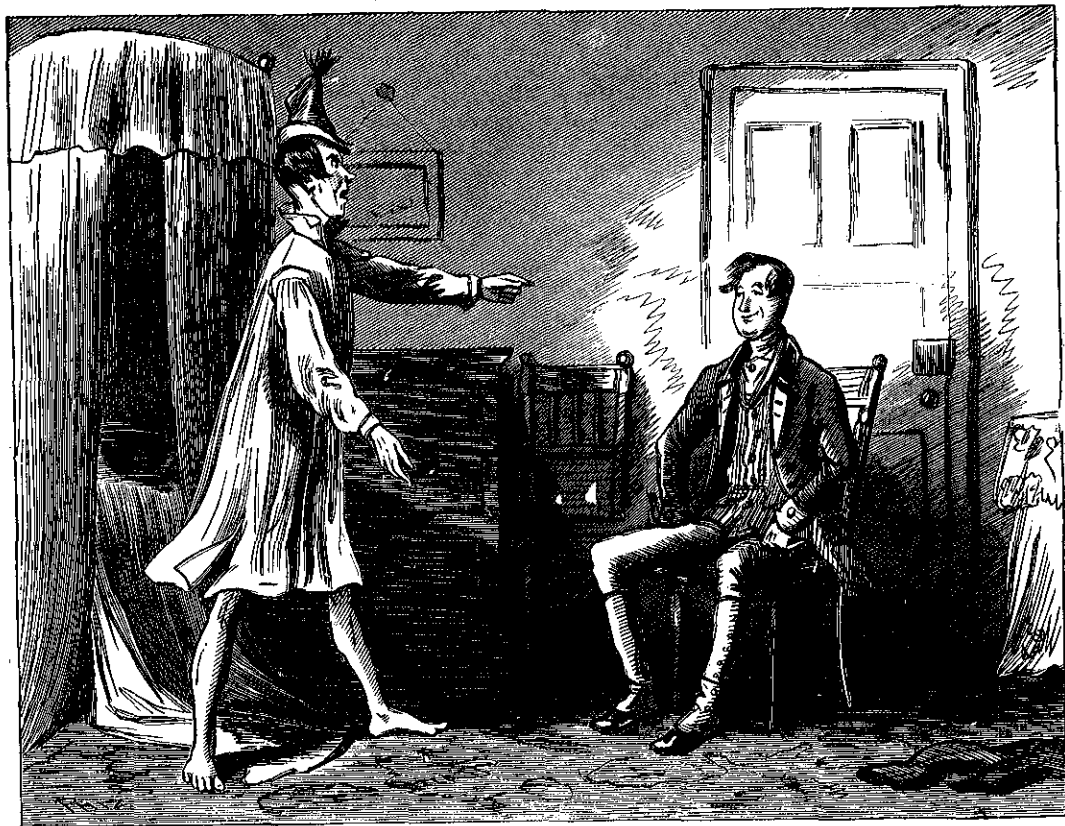
„Daar ben ik blij om,” zei Dowler. „Ik werd vanmorgen wakker. Ik had mijn dreigement vergeten. Ik lachte om het voorgevallene. Ik vond het grappig. Ik had niets kwaads in den zin. En dat zei ik ook.”

„Tegen wien?” vroeg Winkle.

zoeken of om pistolen te halen. „Hij is een man van eer,” zei ik. „Ik bewonder hem.”

Winkle knikte, en nu hij begon te zien hoe de vork in den steel zat, zette hij een zeer gewichtig gezicht.

„Ik liet een briefje voor u achter,” her-nam Dowler. „Ik zei, dat het mij speet; en dat was de waarheid. Dringende bezigheden riepen mij hier. Gij waart niet tevreden, zocht mij op, wildet een persoonlijke

„MAAK DE DEUR OPEN, EN VERLAAT OOGENBLIKKELIJK DE KAMER,” ZEI WINKLE.

„Tegen mijn vrouw. Gij hebt een gelofte gedaan,” zei zij. — „Dat is waar,” zei ik. — „Een zeer ondoordachte gelofte,” zei zij. — „Dat is ook waar,” zei ik. „Ik zal om vergiffenis vragen. Waar is hij?”

„Wien bedoelt gij?” vroeg Winkle.

„U,” antwoordde Dowler. „Ik ging naar beneden. Gij waart niet te vinden. Pickwick keek somber, schudde zijn hoofd, hoopte dat er geen geweld zou plaats hebben. Ik begreep alles! Gij waart uitgegaan, misschien om een vriend op te

verontschuldiging hebben. Gij hadt gelijk; maar het is nu voorbij. Ik heb mijn zaken hier afgedaan. Morgen rijd ik weer naar Bath. Ga met mij mee.”

Naarmate Dowler verder sprak, werd Winkle's gezicht hoe langer hoe ernstiger en barscher. Het duistere, in het begin van hun gesprek, was nu opgehelderd. Dowler had evenveel afkeer van een duel als hij; kortom, deze snoever en bluffer was een lafbek, zoo groot als er maar een zijn kon; en daar hij Winkle's afwezigheid aan een

reden toeschreef, die zijn vrees hem ingaf, had hij denzelfden stap als deze gedaan, en zich uit voorzichtigheid uit de voeten gemaakt, totdat alle drift bedaard zou zijn.

Toen Winkle de ware toedracht van het geval begreep, zei hij met een zeer grimmig gezicht, dat hij volkomen voldaan was; en dit zei hij op een toon, waaruit Dowler moest opmaken, dat, indien hij bij ongeluk niet voldaan was geweest, er onvermijdelijk iets zeer verschrikkelijks zou hebben plaats gehad. Dowler scheen diep door-drongen van Winkle's grootmoedigheid en goedhartigheid; en de twee verzoende vijanden wenschten elkander met veelvuldige betuigingen van eeuwige vriendschap een goedennacht.

Tegen halfeen, toen Winkle een kwartiertje het zoete genot van den eersten slaap had gesmaakt, werd hij gewekt door een luid kloppen aan zijn kamerdeur, dat zoolang aanhield, dat hij eindelijk overeind kwam, en vroeg wie er was en wat men wilde.

„Daar is een jongmensch, die zegt, dat hij u terstond spreken moet, mijnheer,” antwoordde de stem van een kamermeisje.

„Een jongmensch?” riep Winkle uit.

„Gij behoeft er niet aan te twifelen, mijnheer,” antwoordde een andere stem door het sleutelgat. „En als die lieve jongeling niet dadelijk wordt binnengelaten, is het heel goed mogelijk, dat zijn beenen eerder in de kamer zullen zijn dan zijn gezicht.” Dit zeggend, gaf het jongmensch een schop tegen de deur, om de beteekenis van zijn woorden op een tastbare wijze te verduidelijken.

„Zijt gij het Sam?” vroeg Winkle, terwijl hij uit zijn bed sprong.

„Gij kunt nooit zeker weten, of iemand wel degene is, voor wien gij hem houdt, als gij hem niet voor u ziet staan, mijnheer,” zei dezelfde stem.

Winkle echter twijfelde niet en deed de deur open, hetgeen hij nauwelijks gedaan had, of Samuel Weller trad met zeer veel haast binnen, sloot vervolgens de deur achter zich dicht, en zei, terwijl hij bedaard den sleutel in zijn zak stak:

„Gij zijt een lief heerschap, mijnheer!”

„Wat moet dat beteekenen, Sam?” vroeg Winkle met verontwaardiging. „Maak oogenblikkelijk dat gij wegkomt! Wat moet dat beteekenen?”

„Wat dat beteekenen moet?” hernam Samuel. „Kom, kom, mijnheer, dat is toch wel wat al te machtig, zooals de jongedame tegen den pasteibakker zei, toen zij een vleeschpasteitje had gekocht en van binnen

niets dan vet vond. Wat dat beteekenen moet? Neen, dat is grappig, dat moet ik zeggen.”

„Maak de deur open en verlaat oogenblikkelijk de kamer,” zei Winkle.

„Weet gij, wanneer ik de kamer zal verlaten, mijnheer?” zei Sam op een nadrukkelijken toon, terwijl hij bedaard op een stoel plaats nam. „Op hetzelfde oogenblik als gij, mijnheer. Het is waar, als ik genoodzaakt ben u op mijn rug weg te dragen, zal ik een allerkleinst oogenblikje vóór u buiten de deur zijn; maar ik hoop, dat gij het niet tot het uiterste zult laten komen; en als ik dat zeg, zeg ik niet meer of minder, dan de heer tegen den koppigen alikruik zei, toen hij hem niet met een speld uit zijn horentje kon halen, en daarom bang begon te worden, dat hij hem tusschen de reet van de deur zou moeten kraken.”

Aan het slot van deze voor hem bijzonder lange toespraak zette Sam zijn handen op zijn knieën, en keek Winkle vlak in het gezicht, met een blik, die duidelijk aantoonde, dat het zijn vaste besluit was, om geenszins den gek met zich te laten steken.

„Gij zijt een lief heerschap,” vervolgde Sam, op den toon van een zedenpreker, „dat gij onzen ouden heer allerlei last op den hals haalt, terwijl de goede man nooit iets anders wil, dan wat recht en billijk is. Gij zijt nog veel erger dan Dodson, mijnheer. En wat Fogg betreft, die is een engel, bij u vergeleken.” Toen hij dit laatste gezegde met een klap op zijn knie had bekrachtigd, sloeg hij met een blik vol afschuw zijn armen over elkaar, en wierp zich achterover in zijn stoel, alsof hij op de verdediging van den misdadiger wachtte.

„Beste Sam,” zei Winkle, terwijl hij zijn hand uitstak, en onder het spreken zijn tanden tegen elkander klapperden, want hij had de preek van Weller in zijn nachtgoed staan aanhooren, „beste Sam, ik vereer uw gehechtheid aan mijn uitmuntenden vriend, en het doet mij werkelijk leed, dat ik hem eenige reden tot misnoegen heb gegeven. Daar, Sam, daar!”

„Dat mag u ook zeker wel spijten,” zei Sam knorrig, maar hij drukte toch op eerbiedige wijze de aangeboden hand; „en ik ben blij, dat ik het van u hoor; want de man is veel te goed, en ik zal zorgen dat niemand hem op den kop zit. Dat zeg ik.”

„Gij hebt groot gelijk, Sam,” zei Winkle. „Maar ga nu naar bed, dan zullen wij er morgen wel verder over spreken.”

„Het spijt mij, mijnheer,” zei Sam; „maar ik kan niet naar bed gaan.”

„Niet naar bed gaan?” herhaalde Winkle.

WINKLE EN SAM KOMEN TOT EEN VERGELIJK

„Nee,” zei Sam, zijn hoofd schuddend, „daar kan niets van komen.”

„Gij wilt toch vannacht niet reeds weer terug, Sam?” vroeg Winkle verwonderd.

„Nee, of gij moest er grooten zin in hebben,” antwoordde Sam. „Maar ik mag niet uit de kamer gaan. Mijnheer heeft het uitdrukkelijk gelast. Ik moet u geen oogenblik alleen laten, en u terstond terugbrengen.”

„Hoor eens, Sam,” zei Winkle. „Ik moet nog twee of drie dagen hier blijven; en wat meer is, gij moet ook hier blijven en mij bijstaan, om een onderhoud met een jongedame te verkrijgen — juffrouw Allen. Gij herinnert u haar nog wel, Sam? Ik moet en wil haar spreken, voor ik uit Bristol vertrek.”

Elk van deze gezegden werd door Sam beantwoord met een onverbiddelijk hoofdschudden en een nadrukkelijk: „Daar kan niets van komen.”

Nadat Winkle lang gepraat en alles verteld had, wat er tusschen hem en Dowler was voorgevallen, begon Sam evenwel te wankelen, en eindelijk werd er een vergelijk tot stand gebracht, waarvan de voor naamste voorwaarden aldus luiden:

Sam zou heengaan en Winkle in het rustige bezit van zijn kamer laten, mits het hem vrijstond, de deur van buiten te sluiten en den sleutel mee te nemen; onder voorbehoud evenwel, dat, ingeval van dringend gevaar, de deur terstond geopend zou worden. Den volgende morgen zou er een brief aan Pickwick geschreven en met Dowler meegegeven worden, en daarin zou men zijn toestemming vragen, dat Sam en Winkle met het reeds gemelde oogmerk nog eenigen tijd in Bristol bleven, en om antwoord met de eerste diligence verzoecken. Indien dit antwoord gunstig was, zouden de contracteerende partijen in Bristol blijven, maar zoo niet, dadelijk naar Bath terugkeeren. Eindelijk moest Winkle plechtig beloven, dat hij intusschen geen gebruik zou maken van eenig ongeoorloofd middel om te ontvluchten, hetwelk het venster of de schoorsteen hem mocht aanbieden. Nadat deze bepalingen gemaakt waren, sloot Sam de deur en verwijderde zich.

Hij was bijna beneden gekomen, toen hij staan bleef, en den sleutel weer uit zijn zak haalde. „Daar heb ik het pak slaag vergeten,” zei hij, zich half omkeerend. „En mijnheer heeft het nog wel uitdrukkelijk gelast. Hoe dom! Maar het doet er niet toe,” vervolgde hij, terwijl zijn gezicht ophelderde; „ik kan het morgen nog wel

geven.”

Getroost door deze gedachte, stak Sam den sleutel weer in zijn zak, zocht zonder eenige gewetenswroeging een slaapvertrek op, en was weldra, evenals de andere bewoners van het huis, in diepe rust.

HOOFDSTUK XXXIX.

Hoe Sam Weller den verliefden Winkle ten dienste stond, en wat het gevolg van zijn hulp en voorspraak was.

Den geheelen volgende dag hield Sam, die besloten had Winkle geen oogenblik alleen te laten voor hij nieuwe instructies van zijn meester had ontvangen, den vluchteling nauwkeurig in het oog. Hoe onaangenaam het Winkle ook mocht zijn, zoo nauwlettend bewaakt te worden, achtte hij het toch beter, dit te verdragen, dan zich, door een openlijk verzet, aan het gevaar bloot te stellen, dat hij met geweld zou worden weggevoerd, een maatregel, welke Sam ronduit zei, dat hem eigenlijk door zijn plicht werd voorgeschreven. Er is niet aan te twijfelen, of Sam zou weldra het besluit hebben genomen, om Winkle, aan handen en voeten gebonden, naar Bath te brengen, indien Pickwick door geen antwoord op den brief te geven, dien Dowler hem had overhandigd, zijn bediende nog langer in onzekerheid had gelaten. Maar om acht uur 's avonds trad Pickwick zelf zeer onverwachts de koffiekamer van „De Groene Boom” binnen, en zei met een glimlach tot Sam, dat hij zeer goed zijn plicht had gedaan, en nu niet verder op schildwacht hoefde te blijven staan.

„Ik vond het het beste, zelf te komen,” zei Pickwick tot Winkle, terwijl Sam hem zijn jas hielp uittrekken, „om te onderzoeken, of gij ten opzichte van deze jongedame inderdaad ernstige plannen hebt, voor ik mijn toestemming gaf, om Sam in de zaak te gebruiken.”

„Ernstige plannen?” riep Winkle met drift. „Ja zeker! Van ganscher harte!”

„Bedenk,” zei Pickwick met schitterende oogen, „dat wij haar in het huis van onzen uitmuntenden en gastvrijen vriend hebben ontmoet. Het zou een slechte vergelding voor zijn vriendschap zijn, indien wij met het hart en de rust der jongedame een lichtzinnig spel speelden. Zoiets zal ik nooit toelaten; neen, mijnheer, nooit toelaten.”

„Dat is volstrekt niet mijn plan, mijn-

heer," riep Winkle hartstochtelijk uit. „Ik heb lang en rijpelijk over de zaak nagedacht, en ik voel dat mijn levensgeluk in Arabella ligt besloten."

„Dan zit het in een klein doosje, mijnheer," viel Sam met een welwillend lachje hierop in.

Winkle zette een tamelijk barsch gezicht, en Pickwick beval zijn bediende, op een onvergenoegden toon, niet te spotten met een der beste aandoeningen van het menschelijke hart; waarop Sam antwoordde, dat hij dit bij zijn weten ook nooit zou doen, maar dat er zooveel goede aandoeningen waren, dat hij niet wist, welke de beste waren, als het hem niet gezegd werd.

Winkle vertelde daarop, wat er, met betrekking tot Arabella, tusschen hem en haar broeder Benjamin was voorgevallen, en zei, dat hij daarom alleen een gesprek met die jongedame verlangde, opdat hij haar zijn liefde zou kunnen openbaren. Vervolgens zei hij, dat hij uit de wenken en toespelingen van Benjamin moest opmaken, dat Arabella tegenwoordig ergens in den omtrek van de Downs was opgesloten, en dat dit alles was, wat hij had kunnen ontdekken. Men besloot daarop, dat Sam, gesteund door deze vage aanduiding, op een ontdekkingsreis zou uitgaan en dat Pickwick en Winkle intusschen de stad zouden doorwandelen, en ook eens bij Sawyer zouden aangaan, in de hoop, dat zij omtrent het verblijf der jongedame iets naders zouden vernemen.

Sam Weller begaf zich den volgende morgen vroeg op weg, zonder zich door de gedachte, dat zijn taak zoo goed als onuitvoerbaar was, te laten ontmoedigen, en wandelde de straten op en neer, zonder iemand te ontmoeten, die hem de minste aanwijzing kon geven. Ontelbaar waren de gesprekken, welke hij aanknoopte met rijknechts, die de paarden, en met kindermisjes, die de kinderen een luchtje lieten scheppen; maar op zijn slimme vragen kreeg hij geen enkel antwoord, dat hem eenigszins dichter bij zijn doel bracht. In vele huizen woonden vele jongedames en de meeste van haar werden door de knechts en meiden verdacht van smoorlijk op iemand verliefd te zijn, of gereed te zijn dit bij de eerste gelegenheid te worden, maar onder al deze jongedames was geen Arabella Allen te vinden, en dus bleef Sam even wijs als tevoren.

Tegen een sterken wind in, stapte Sam over de Downs, en dacht bij zich zelf, dat hij wel eens zou willen weten, of men hier altijd zijn hoed met beide handen moest

vasthouden. Eindelijk kwam hij op een met boomen beplanten weg, waarlangs verscheidene kleine buitenplaatsen verspreid lagen, en aan het einde van een doodlopende laan zag hij voor een staldeur een rijknecht, die daar in zijn werkpak rondslenterde, terwijl hij waarschijnlijk zich zelf trachtte wijs te maken, dat hij iets uitvoerde met een spade en een kruiwagen. Wij moeten hier opmerken, dat wij bijna nooit een stalknecht luierend hebben aangetroffen, die niet min of meer het slachtoffer van dit zonderlinge zelfbedrog was.

Sam vond, dat hij met dezen stalknecht wel eens een praatje kon maken, vooral daar hij vermoeid begon te worden, en er niet ver van den kruiwagen een groote steen lag. Hij kuierde dus de laan op, zette zich op den steen neer, en begon met zijn gewone ongedwongenheid een gesprek.

„Goedenmorgen, oude vriend," zei Sam.

„Middag, wilt gij zeggen," zei de stalknecht, Sam knorrig aankijkend.

„Gij hebt gelijk, oude vriend," hernam Samuel. „Ik wilde ook middag zeggen. Hoe gaat het?"

„Niet beter sedert ik u zie," antwoordde de grimmige stalknecht.

„Dat is raar," zei Sam; „want gij ziet er zoo vroolijk en plezierig uit, dat het iemands hart goed doet, u aan te kijken."

De knorrige stalknecht zette een nog donkerder gezicht zonder dat Sam zich hierom bekreunde, die terstond vroeg of zijn meester niet Walker heette.

„Neen," bromde de stalknecht.

„Brown dan?" vroeg Sam weer.

„Neen."

„Of Wilson?"

„Neen, ook niet," zei de stalknecht.

„Dan heb ik het mis," zei Sam. „en dan heeft hij niet de eer een kennis van mij te zijn, zooals ik eerst dacht. Uit beleefdheid voor mij hoeft gij hier niet te blijven," vervolgde hij, toen de stalknecht den kruiwagen naar binnen reed, en zich gereedmaakte om de dubbele deur te sluiten. „Geneer u maar niet; ik zal het u niet kwalijk nemen."

„Ik zou je wel voor een halve kroon de hersens in willen slaan," zei de knorrige stalknecht, de eene deur sluitend.

„Daarvoor gaat het niet," antwoordde Sam. „Het zou u minstens levenslang vrije kost en inwoning opleveren, en dat zou te goedkoop zijn. Doe mijn compliment binnen. Zeg hun, dat zij met het eten maar niet op mij wachten, en ook maar niets voor mij bewaren, want het zou koud zijn, voor ik kom."

De stalknecht werd hierop geweldig kwaad; hij zei evenwel niets, maar ging naar binnen en smeed de deur met een slag achter zich dicht, zonder te luisteren naar Sam's vriendelijk verzoek om hem een lok van zijn haar als een gedachtenis te laten.

Sam bleef op den steen zitten peinen, en was juist op de gedachte gekomen om binnen den omtrek van vijf mijlen om Bristol heen aan alle deuren te kloppen — hij berekende, dat hij er honderd en vijftig of tweehonderd per dag zou kunnen afdoen — en te probeeren, of hij op deze wijze juffrouw Arabella zou kunnen ontdekken, toen een toeval hem eensklaps deed ontmoeten, wat hij zonder dit mischien in geen jaar gevonden zou hebben.

In de laan, waar hij zat, kwamen nog drie of vier tuindeuren uit van even zoo vele kleine buitenplaatsen. De huizen, welke bij deze tuinen behoorden, lagen grootendeels achter het geboomte verscholen. Terwijl Sam nog op zijn steen zat te peinen, werd een van deze deuren geopend, en kwam er een dienstmeisje naar buiten, om eenige kleedjes te kloppen. Sam was zoo diep in gedachten verzonken, dat hij, toen hij even had opgekeken en bemerkt, dat zij een heel aardig figuurtje had, waarschijnlijk niet verder op het meisje zou hebben gelet, indien zijn galanterie hem niet had doen overwegen, dat de kleedjes vrij zwaar schenen te zijn, en het meisje niemand had om haar te helpen. Weller was op zijn manier zeer galant; en zoodra was hem de bovenvermelde omstandigheid niet onder de aandacht gekomen, of hij stond op en ging naar het meisje toe.

„Liefje,” zei Sam, haar zeer eerbiedig ter zijde komend, „gij zult uw aardige figuurtje bederven, als gij die kleeden alleen klopt. Laat ik u helpen.”

De jongedame, die zich uit overgrootte zedigheid had gehouden, alsof zij niet wist, dat er een heer zoo dicht bij haar was, keerde zich om — zonder twijfel (want dit zei ze later zelf) om dit aanbod van een vreemdeling van de hand te wijzen; maar in plaats van te spreken, deinsde zij terug en gaf een half onderdrukten gil. Sam keek ook zeer vreemd op; want in het gezichtje van het aardige dienstmeisje herkende hij de trekken van zijn Valentine — het bevalige kamermeisje bij mijnheer Nupkins.

„Heden, lieve Mary, zijt gij het?” riep Sam uit.

„Hemel, mijnheer Weller,” zei Mary, „wat laat gij iemand schrikken.”

Op dit verwijt gaf Sam geen antwoord in

woorden; ook kunnen wij niet met juistheid zeggen wat hij deed. Wij weten slechts, dat Mary na een poos uitriep: „Houd toch op, mijnheer Weller!” en dat de hoed van Sam eenige oogenblikken tevoren op den grond was gevallen; uit welke beide omstandigheden wij wel geneigd zouden zijn op te maken, dat het antwoord uit een of meer kussen had bestaan.

„Maar hoe komt gij eigenlijk hier?” vroeg Mary, toen zij het afgebroken gesprek weer kon opvatten.

„Ik kwam u opzoeken, hartelief,” zei Sam, wiens hartstocht hem voor een enkele maal zijn waarheidsliefde deed vergeten.

„En hoe wist gij, dat ik hier was?” vroeg Mary. „Wie kan u gezegd hebben, dat ik in Ipswich een anderen dienst heb gekregen en wij toen hierheen verhuisd zijn? Wie kan u dat gezegd hebben, mijnheer Weller?”

„Ja,” zei Sam met een schalkschen blik, „daar zit juist de knoop. Wie kan mij dat gezegd hebben?”

„Het was Muzzle toch niet?” vroeg Mary.

„Welneen,” antwoordde Sam, ernstig zijn hoofd schuddend. „Muzzle was het niet.”

„Dan moet het de keukenmeid zijn geweest,” zei Mary.

„Natuurlijk,” zei Sam.

„Zooiets heb ik van mijn leven nog niet gehoord,” zei Mary.

„Ik ook niet,” zei Sam. „Maar, lieve Mary,” hier nam hij een zeer teederen toon aan, „ik heb een andere zaak bij de hand, een zaak van gewicht, waarbij bovendien veel haast is. Er is een van de vrienden van mijn meester — mijnheer Winkle, gij herinnert u hem nog wel?”

„Met dien groenen rok?” zei Mary. „Ja, ik kan mij hem nog best voorstellen.”

„Welnu,” zei Sam, „die is gruwelijk verliefd geworden — verliefd tot over zijn ooren.”

„Lieve hemel!” riep Mary uit.

„Ja,” zei Sam; „maar dat zou niemendal zijn, als wij het meisje maar konden vinden.” En nu deed hij, met veel uitweidingen over de bekoorlijkheden van Mary en hetgeen hij had uitgestaan, sedert hij haar de laatste maal had gezien, een trouw verslag van Winkle's moeilijkheden.

„Wel, heb ik ooit zoo iets gehoord!” riep Mary uit.

„Neen, dat hebt gij zeker niet,” hervatte Sam.

„En daar loop ik nu rond, net als de wandelende jood, om naar die juffrouw Arabella Allen te zoeken.”

„Wie?” riep Mary vol verbazing uit.

„Juffrouw Arabella Allen,” herhaalde Sam.

„Wel, mijn hemel!” riep Mary uit, op de deur wijzend, die de norsche stalknecht achter zich had dichtgesmeten, „daar hebt gij het huis waar zij, nu al zes weken logeert. De tweede meid, die tegelijk kame-nier is, heeft het mij laatst op een morgen zelf verteld.”

„Wat?” zei Sam; „daar in het huis hier-naast?”

„Ja, zeker,” antwoordde Mary.

Dit bericht ontroerde Sam zoo geweldig, dat hij het volstrekt noodzakelijk achtte, zich aan Mary vast te houden, en eerst na een kleine stoeipartij was hij bedaard ge-nough om weer ter zake te komen.

„Had ik ooit zoo iets kunnen denken!” zei Sam. „Hier naast de deur! Ik heb een boodschap voor haar, en heb al den heelen dag rondgelopen, om haar die te brengen.”

„Dat kunt gij nu nog niet doen,” zei Mary; „want zij wandelt nooit in den tuin, behalve 's avonds; en zij gaat nooit uit, dan met de oude juffrouw.”

Sam dacht eenige oogenblikken na, en bracht eindelijk het volgende plan tot stand. Bij het vallen van den avond — wanneer Arabella gewoon was in den tuin te wan-delen — zou hij terugkomen, en door Mary in den tuin van het huis gelaten worden, waar deze diende. Dan zou hij op den muur klauteren, onder de overhangende takken van een grooten pereboom, waartusschen men hem niet licht zou ontdekken; en zoo zou hij Arabella zijn boodschap overbren-gen, en, indien het mogelijk was, een onderhoud met Winkle voor den volgende avond met haar afspreeken. Nadat dit plan inderhaast was overlegd en goedgekeurd, hielp Sam het meisje de kleedjes uitslaan, hetgeen zij zoolang hadden uitgesteld.

Dat kleeden kloppen is lang zulk een on-schuldig werkje niet, als het wel schijnt; het opvouwen is ten minste een zeer be-denkelijke zaak, indien er al in het klo-pen zelf geen kwaad steekt. Zoolang dit duurt, en het paar, dat elkaar helpt, op een karpetlengte van elkaar verwijderd blijft, is het zulk een onschuldig vermaak als men maar bedenken kan; maar wanneer die twee gaan opvouwen, en de afstand tus-schen beiden afneemt, wordt het spel ge-vaarlijk. Wij weten niet hoeveel kleeden er bij deze gelegenheid werden opgevou-wen; maar wij durven verzekeren, dat Sam het bevallige dienstmeisje even zoovele malen kuste, als er kleeden te vouwen waren.

Weller begaf zich naar de naaste her-

berg, at en dronk daar met mate, tot het donker begon te worden, en ging toen weer naar de laan. Nadat Mary hem in den tuin gelaten, en dringend had aangemaand om toch voorzichtig te zijn en zijn armen en beenen niet in gevaar te brengen, klom Sam in den pereboom, om daar te wachten tot Arabella kwam. Hij moest zoolang wachten, dat hij de hoop bijna reeds had opgegeven, toen hij lichte voetstappen hoorde, en terstond daarop Arabella met langzame schreden zag aankomen. Zoodra zij bij den pereboom was, begon Sam, om op een niet al te schrikbarende wijze zijn tegenwoordigheid te kennen te geven, ver-scheidene helsche geluiden te maken, zoo-als men zou kunnen denken dat iemand van nature eigen zouden moeten zijn, die van zijn jeugd af een zeere keel, schorheid en kinkhoest tegelijk had gehad. De jonge-dame wierp haastig een blik naar de plek, vanwaar het akelige geluid kwam, en daar haar schrik er niet minder op werd, toen zij een man in den pereboom zag, zou zij zeker de vlucht genomen en gerucht ge-maakt hebben, indien de vrees niet geluk-kig haar krachten verlamd en haar op een tuinbank had doen neerzinken.

„Daar gaat zij me flauwvallen!” zei Sam verslagen. „Wat gek is het toch, dat meis-jes altijd moeten flauwvallen, als het vol-strekt niet gelegen komt! — Hola, juffrouw — hoe heet zij ook al weer? — juffrouw Winkle!”

Of het de tooverkracht van Winkle's naam of iets anders was, dat Arabella deed bijkomen, doet niets ter zake. Zij lichtte haar hoofd op, en vroeg met een flauwe stem: „Wie is daar en wat wilt gij?”

„Stil,” zei Sam, terwijl hij op den muur wipte. „Ik ben het maar, mejuffrouw.”

„De knécht van mijnheer Pickwick?” zei Arabella.

„Dezelfde, mejuffrouw,” antwoordde Sam. „Ik kom van mijnheer Winkle, mejuffrouw, die heelemaal desperaat is.”

„Ahl!” zei Arabella, die opstond en na-derbij kwam.

„Het is werkelijk waar,” vervolgde Sam. „Gisterennacht dacht ik, dat wij hem een dwangbuis moesten aantrekken. Hij heeft den heelen dag geraasd alsof hij bezeten was, en zegt, dat, als hij u morgen niet spreken kan, hij — ik zal maar niet zeggen wat ¹⁾ — wil zijn, als hij zich niet gaat verdrinken.”

1) Namelijk verdoemd. — Sam is te kiesch om het leelijke woord uit te spreken. Vert.

„Ach, neen, neen!" riep Arabella, terwijl zij haar handen wrong.

„Dat zegt hij, mejuffrouw!" hernam Samuel bedaard. „Hij is een man van zijn woord, en ik geloof, dat hij het doen zal ook. Hij heeft alles van u gehoord van dien chirurgijn met een bril op."

„Van mijn broeder?" vroeg Arabella.

„Ik weet niet precies wie uw broeder is, mejuffrouw," antwoordde Sam. „Het is de slordigste van de twee."

„O ja, ja," riep Arabella uit. „Ga door, als het u belijft."

„Wel, mejuffrouw," zei Sam, „van hem heeft hij gehoord, hoe het met u gesteld was. En mijnheer Pickwick gelooft, dat, als gij hem niet spoedig te woord staat, die twee chirurgijns hem zooveel lood door zijn hoofd zullen jagen, dat het later niet eens meer deugen zal om op sterk water te worden gezet."

„Ach, wat kan ik doen om die ongelukken te verhinderen?" riep Arabella uit.

„Het heele ongeluk komt daardoor, dat zij denken, dat gij aan iemand anders zijt gehecht," zei Sam. „Het zou inderdaad goed zijn, als gij eens met hem zoudt spreken, mejuffrouw."

„Maar hoe? — waar?" riep Arabella uit. „Ik durf niet alleen buiten de deur te komen. Mijn broeder is zoo hard en onredelijk. Ik begrijp wel, hoe vreemd het u moet voorkomen, dat ik op deze wijze met u spreek; maar ik ben heel, heel ongelukkig." En hier begon de arme Arabella zoo bitter te weenen, dat Sam chevaleresk werd, en niet kon nalaten zich als kampvechter der verdrukte maagd aan te bieden.

„Het kan wel zijn, mejuffrouw," zei hij met vuur, „dat dit een beetje vreemd is; maar al wat ik zeggen kan, is, dat ik niet alleen gereed, maar ook bereid ben, alles te doen, om een goed einde aan de zaak te maken; en als het ergens toe dienen kan, een van die chirurgijns uit het venster te smijten, dan ben ik de man, die het doen zal." Dit zeggende, sloeg hij, om zijn bereidvaardigheid des te duidelijker aan den dag te leggen, driftig zijn mouwen op, met groot gevaar, om van den muur te tuimelen.

Hoe vleierend dit aanbod ook zijn mocht, wees Arabella het toch van de hand, tot groote verwondering van den edelmoedigen Sam. Een poos lang weigerde zij hardnekkig Winkle het onderhoud toe te staan, waarom Sam zoo aandoenlijk verzocht, maar toen de komst van een derde het gesprek dreigde te storen, fluisterde zij hem, met veel dankbetuigingen, haastig toe, dat

het wel mogelijk zou kunnen zijn, dat zij den volgenden avond een uur later in den tuin zou zijn. Sam begreep dit zeer goed, en nadat Arabella hem een van haar liefste lachjes had geschonken, trippelde zij luchtig heen, terwijl Sam, opgetogen over haar bekoorlijkheden en haar verstand, achterbleef.

Nadat Sam van den muur was geklommen, en nog eenige oogenblikken aan zijn eigen belangen had gewijd, keerde hij naar „De Groene Boom" terug, waar zijn lang uitblijven reeds eenige bevreemding en ongerustheid had verwekt.

„Wij moeten voorzichtig zijn," zei Pickwick, nadat hij aandachtig naar het verhaal van Sam had geluisterd, niet om ons zelf, maar om de jongedame. Wij moeten zeer voorzichtig zijn."

„Wij?" vroeg Winkle met bijzonderen nadruk.

Pickwick beantwoordde dit gezegde met een blik van verontwaardiging over den toon, dien Winkle had gebezigd; maar spoedig nam zijn gelaat de gewone vriendelijke uitdrukking weer aan, toen hij antwoordde: „Ja, wij mijnheer, want ik zal met u meegaan."

„Gij?" vroeg Winkle.

„Ja," antwoordde Pickwick zachtzinnig. „Het is wel niet onnatuurlijk, maar toch zeer onvoorzichtig van de jongedame, dat zij u dit onderhoud heeft toegestaan. Maar als ik — de vriend van u beiden, en oud genoeg om uw vader te zijn — er bij tegenwoordig ben, zal de laster nooit zijn stem tegen haar kunnen verheffen." Toen Pickwick dit zei, glinsterden zijn oogen van genoegen over zijn eigen voorzichtigheid; en Winkle was door dit bewijs van de achting van zijn vereerden vriend voor zijn beminde zoo diep getroffen, dat hij Pickwick met warmte de hand drukte.

„Sam," zei Pickwick, „bestel een koets tegen morgenavond; maar wat vroeger dan eigenlijk noodig is, opdat wij ruim den tijd hebben."

Den volgenden avond stond de koets op den bepaalden tijd voor de deur, en nadat Sam zijn meester en Winkle daarin had geholpen, klom hij naast den koetsier op den bok. Op eenigen afstand van de plaats, waar zij verwacht werden, stapten zij uit, gaven den koetsier last om op hun terugkomst te wachten en gingen te voet verder.

Toen zij eenige schreden gedaan hadden, haalde Pickwick, met een genoeglijken glimlach en verscheidene andere teekenen van zelfvoldoening, uit een van zijn rok-

zakken een dievenlantarentje te voorschijn, dat hij uit voorzorg had meegenomen, en welks vernuftig maaksel hij onderweg aan Winkle uitlegde, tot niet geringe verwondering van de enkele voorbijgangers, die zij ontmoetten.

„Het zou mij wel te pas gekomen zijn, Sam,” zei Pickwick, zich vergenoegd tot zijn bediende wendend, die achter hem

„Hierheen, mijnheer,” zei Sam. „Hier is de laan. Ik zal maar voorgaan.”

Zij sloegen de laan in, en hier was het tamelijk donker. Terwijl zij op den tast verder gingen, haalde Pickwick een paar maal het lantarentje voor den dag, dat een schitterenden straal van ongeveer een voet middellijn voor zich uit wierp. Deze lichtstraal maakte een zeer fraai effect, maar scheen

„SCHRIK NIET, MEISJELIEF,” ZEI PICKWICK, TOEN HIJ ARABELLA ZAG. „IK BEN HET.”

aankwam, „als ik in den tuin van die kostschool zoo'n dingetje bij mij had gehad.”

„Het zijn aardige dingetjes, als men er goed mee weet om te gaan, mijnheer,” antwoordde Sam; „maar als men niet gezien wil worden, geloof ik, dat men er den meesten dienst van heeft, als er geen licht in brandt.”

Deze opmerking scheen Pickwick eenigszins uit het veld te slaan; want hij stak het lantarentje weer in zijn zak, en zij stapten zwiijgend verder.

tevens de voorwerpen in het rond nog donkerder te maken. Eindelijk kwamen zij aan den grooten steen, waarop Pickwick en Winkle zich neerzetten terwijl Sam vooruitging, om te zien of Mary reeds stond te wachten. Spoedig kwam hij terug met de boodschap, dat de deur open en alles stil was. Winkle en Pickwick slopen hem na, en zoo kwamen zij in den tuin. Hier zei ieder eenige malen „St!” en daarop scheen niemand te weten, wat er nu eigenlijk gedaan moest worden.

„Is juffrouw Allen al in den tuin, Mary?" vroeg Winkle zenuwachtig.

„Ik weet het niet, mijnheer," antwoordde zij. „Het beste zal zijn, dat Weller u in den boom helpt; en misschien zou mijnheer Pickwick zoo goed willen zijn, om te zien of er ook iemand de laan inkomt, terwijl ik aan het andere einde van den tuin de wacht houd. Lieve hemel! wat is dat?"

„Dat mooie lantarentje zal alles nog verraden," zei Sam knorrig. „Kijk toch eens wat u doet, mijnheer. U laat het licht precies op het raam van de achterkamer schijnen."

„Heere!" zei Pickwick, zich haastig omkeerend; „dat was mijn bedoeling niet."

„Nu schijnt het op dat andere huis, mijnheer," knorde Sam.

„Hemelsche goedheid," zei Pickwick, zich opnieuw omkeerend.

„Nu op den stal, en zij zullen denken, dat er brand is," zei Sam. „Doe die lantaren toch dicht, mijnheer!"

„Het is de zonderlingste lantaren, die ik ooit in mijn leven gezien heb," riep Pickwick uit, zeer verschrikt over de resultaten, die hij tegen zijn bedoeling in had te weeggebracht. „Die reflector werkt verbazend sterk."

„Hij zal ons allen te sterk zijn, als gij hem zoo zijn gang laat gaan, mijnheer," zei Sam, terwijl Pickwick zich inspande, om de schuif dicht te doen, hetgeen hem eindelijk gelukte. „Daar hoor ik de jongedame. Kom, mijnheer Winkle, nu naar boven."

„Wacht, wacht!" zei Pickwick. „Ik moet eerst met haar spreken. Help mij naar boven, Sam."

„Zachtjes aan, mijnheer," zei Sam, terwijl hij zijn hoofd tegen den muur zette, en van zijn rug een bankje maakte. „Stap nu maar op!"

„Ik ben bang, dat ik u pijn zal doen, Sam," zei Pickwick.

„Geen nood, mijnheer," antwoordde Sam. — „Help een handje, mijnheer Winkle. — Sta vast maar!"

Met een inspanning, die voor een man van zijn jaren en omvang bijna bovennatuurlijk was, steeg Pickwick op den rug van zijn knecht, die zich vervolgens langzaam oprichtte, terwijl Pickwick zich aan den muur greep, en Winkle hem bij zijn beenen vasthield; zoo gelukte het hun den ouden heer in de hoogte te werken, tot zijn bril juist boven den muur uitkwam.

„Schrik niet, meisjelief," zei Pickwick, toen hij Arabella zag. „Ik ben het."

„O, mijnheer Pickwick," riep Arabella

uit, „ga toch heen! Laten zij allen heengaan! Ik ben zoo bang. Lieve mijnheer Pickwick, blijf daar toch niet! Gij zult vallen, en een ongeluk krijgen."

„Wees maar niet ongerust, lieve jongedame," zei Pickwick; „er is geen gevaar. — Sta vast, Sam," riep hij daarop naar omhoog.

„Jawel, mijnheer," antwoordde Sam. „Maar gij behoeft daar niet langer te blijven dan noodig is. Gij zijt een beetje zwaar."

„Nog een oogenblikje, Sam," zei Pickwick. „Ik wilde maar zeggen, lieve jongedame, dat ik mijn vriend niet veroorloofd zou hebben u zoo heimelijk te spreken, indien de toestand, waarin gij u bevindt, hem een andere keuze had gelaten; en opdat het onwettelijke van dezen stap u geen onrust zou baren, zal het u misschien aangenamer zijn, dat ik er bij tegenwoordig ben. Dat is alles, wat ik zeggen wilde."

„Werkelijk, mijnheer Pickwick, ik ben u zeer verplicht voor uw goedheid en zorg," zei Arabella, haar tranen afdrogend. Zij zou waarschijnlijk nog meer gezegd hebben, indien het hoofd van Pickwick niet plotseling uit haar gezicht was verdwenen, toen zijn voet van den schouder van Sam afgleed, waardoor hij tamelijk onzacht op den grond terechtkwam. Hij stond echter dadelijk weer op, en nadat hij Winkle had toegeluisterd zijn gesprek zoo kort mogelijk te maken, liep hij met al den ijver van een jongeling naar buiten, om in de laan de wacht te gaan houden. Winkle klom terstond op den muur, maar keerde zich nog even om, en verzocht Sam om toch vooral op zijn meester te passen.

„Laat dat maar aan mij over, mijnheer," zei Sam.

„Waar is hij? Wat doet hij?" vroeg Winkle.

„Hij staat daar met zijn lantaren op wacht," antwoordde Sam. „Ik heb nog nooit van mijn leven zoo'n man gezien! Ik geloof heusch, dat zijn hart vijf en twintig jaar later is geboren dan zijn lichaam."

Winkle had niet op dit antwoord gewacht. Hij had zich reeds van den muur laten glijden, zich aan Arabella's voeten geworpen, en schilderde haar thans het vuur en de oprechtheid van zijn liefde, met een welsprekendheid, die zelfs Pickwick waardig zou zijn geweest.

Terwijl dit in de open lucht voorviel, zat een oudachtig heer, een groot geleerde, die een paar huizen verder woonde, in zijn studeerkamer een natuurkundige verhandeling te schrijven. Wanneer zijn gedachten

bleven steken, keek hij nu eens naar de zoldering, dan eens naar den vloer, dan weer naar den muur; en wanneer dit nog niet voldoende was om zijn ideeën te verhelderen, keek hij het venster uit.

In een van deze pauzes, staarde de geleerde heer verstrooid in de duisternis naar buiten, toen hij plotseling een schitterend licht dicht langs den grond zag voortglijden, en terstond weer verdwijnen. Kort daarop zag hij dit nog eens, en vervolgens verscheidene malen achtereens. Nu legde de geleerde heer zijn pen neer, en begon na te denken, aan welke natuurlijke oorzaak dit verschijnsel zou kunnen worden toegeschreven.

Deze lichten waren geen meteoren, want daarvoor waren zij te laag; ook waren het geen glimwormen, want daarvoor waren zij te hoog; dwaallichtjes, lichtende vliegen of vuurpijlen konden zij eveneens niet zijn. Wat kon dit licht dan wel zijn? Ongetwijfeld een buitengewoon en wonderbaarlijk verschijnsel, dat nog geen enkele natuurkundige ooit had waargenomen; iets, waarvan de ontdekking voor hem bewaard was gebleven; en met welks openbaring, ten dienste van de toekomstige menschheid, hij zijn naam onsterfelijk zou maken. Vol van deze gedachten teekende hij den dag, het uur en de minuut aan, waarop hij deze verschijnselen had waargenomen, welke hij tot het onderwerp van een verhandeling wilde maken, waarover de geheele geleerde wereld verstomd zou staan.

Hij wierp zich achterover in zijn leuningstoel, om over zijn toekomstige grootheid te peinzen. Op dat oogenblik verscheen het geheimzinnige licht opnieuw, schitterender dan tevoren, en danste, naar het scheen, in de laan op en neer, zich bewegend in een baan, nog veel ongeregelder dan die van een komeet. De geleerde was ongehuid, anders zou hij zijn vrouw hebben geroepen, om haar met zijn ontdekking te verbazen; nu schelde hij zijn knecht.

„Pruffle,” zei hij, „er is vanavond iets zeer bijzonders in de lucht. Hebt gij dat gezien?” Hiermee wees hij naar buiten, waar het licht zich weer vertoonde.

„Jawel, mijnheer.”

„Wat denkt gij daarvan, Pruffle?”

„Wat ik daarvan denk, mijnheer?”

„Ja. Gij zijt een buitenman. Wat zoudt gij wel denken, dat de oorzaak van die lichten was?”

De geleerde zag glimlachend Pruffle's antwoord tegemoet, dat hij er geen oorzaak voor wist te vinden. Pruffle dacht een poos na.

280

„Ik geloof dat het dieven zijn, mijnheer,” zei hij eindelijk.

„Gij zijt een domkop — en gij kunt heengaan,” zei de geleerde.

„Dank u, mijnheer,” zei Pruffle, en ging heen.

De geleerde heer had echter geen rust bij de gedachte, dat zijn verhandeling voor de wereld verloren zou gaan, hetgeen zeker het geval zou zijn indien het vermoeden van Pruffle niet onmiddellijk werd weerlegd. Hij zette zijn hoed op en ging haastig naar den tuin, met het besluit om de zaak nauwkeurig te onderzoeken.

Even tevoren was Pickwick, die zich verbeeldde, dat hij aan het einde van de laan iemand hoorde aankomen, zoo hard hij kon teruggelopen, en had nu en dan de schuif van het lantarentje geopend, om niet in de sloot te raken. Nauwelijks had hij alarm gemaakt, of Winkle klauterde weer over den muur, en Arabella snelde naar huis; de drie avonturiers liepen ijlings den tuin uit, en de laan af, toen zij schrokken van den geleerde, die zijn tuindeur opende.

„Laat de lantaren eens even schijnen, mijnheer,” fluisterde Sam, die natuurlijk de voorste was, zijn meester toe.

Pickwick deed wat hem verzocht werd, en toen Sam, een paar schreden van zich af, het hoofd van een man zeer voorzichtig van achter een deur zag komen kijken, gaf hij den nieuwsgierige een klap om zijn ooren, zoodat zijn hoofd tegen de tuindeurbonsde. Daarop nam Sam haastig zijn meester op zijn rug, en liep achter Winkle de laan af, met een snelheid, die, met den last, welken hij droeg, inderdaad verwonderlijk was.

Aan het einde van de laan zette hij zijn meester even neer, en ging in een fikschen draf verder. Binnen weinige minuten zaten Winkle en Pickwick in de koets, die terstond wegreed, en voor „De Groene Boom” stilhield, voordat Pickwick weer op adem was gekomen.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei Sam, tegen zijn hoed tikkend, toen hij Winkle uit het rijtuig hielp, „ik hoop, dat er geen ander in den weg zat?”

Winkle drukte zijn nederigen vriend de hand, en fluisterde hem in het oor: „Alles is in orde Sam,” waarop Weller, ten teeken, dat hij hem begrepen had, driemaal met zijn vinger tegen zijn neus tikte, en met een zeer vergenoegd gezicht naar binnen ging.

Wat den geleerden heer betreft, hij betoogde in een meesterlijke verhandeling, dat de zonderlinge lichten een uitwerking

der electriciteit waren geweest, en bewees dit glashelder, door de omstandigheid, dat er, toen hij zijn hoofd buiten de deur stak, een licht voor zijn oogen had geschitterd, en hij daarop een electrischen schok had gekregen, die hem wel een kwartier lang bedwelmd had. Deze verhandeling bracht alle geleerde genootschappen in verrukking, en de schrijver werd voor alle tijden als een licht der wetenschap beschouwd.

HOOFDSTUK XL.

Waarın Pickwick in geheel andere omstandigheden geraakt.

De rest van den tijd, dien Pickwick met zijn vrienden in Bath doorbracht, verliep, zonder dat er iets bijzonders voorviel; en juist toen de zittingen van het gerechtshof weer begonnen waren, keerde het gezelschap naar Londen terug, waar Pickwick met zijn bediende weer in „De Witte Arend” zijn intrek nam.

Op den derden morgen na hun aankomst, juist toen al de klokken van de hoofdstad negen, en dus tezamen ongeveer negenhonderd sloegen, stond Sam voor de deur van „De Witte Arend” een luchtje te scheppen, toen er een rijtuig kwam aanrijden en stilhield, welks zonderlinge voorkomen zijn aandacht trok. Uit dit rijtuig stapte een man van omstreeks veertig jaar, zeer opzichtig gekleed; zijn doekspeld, cachetten en ringen waren driemaal zoo groot als men ze gewoonlijk draagt; en daarbij had hij een ruige jas aan. Het was de aandacht van Sam niet ontsnapt, dat, toen deze man uit zijn rijtuig stapte, een ander, die er zeer armoedig en haveloos uitzag, en een poos de straat op en neer had gedrenteld, zich bij hem voegde. Sam, die wel vermoedde, wie die twee vreemdelingen waren, posteerde zich in de deuropening.

„Op zij wat,” zei de man met de ruige jas, terwijl hij trachtte voorbij te dringen.

„Wat wilt ge?” vroeg Sam, het dringen met een gevoeligen stomp beantwoordend.

„Oho, dat gaat zoo maar niet,” zei de man met de ruige jas, terwijl hij zijn stem verhoef en zijn gezicht verbleekte. „Kom hier, Smouch!”

De man met de havelooze plunje schoot toe, en trachtte Sam aan den anderen kant voorbij te komen, hetgeen het natuurlijke gevolg had, dat, terwijl Sam hem trachtte tegen te houden, de ander gelegenheid had om voorbij te sluipen. De man met de ruige

jas vroeg naar de kamer van mijnheer Pickwick, en ging daarna naar boven, door Sam gevolgd, die, tot vermaak van de bedienden uit de herberg, de vrijheid nam om den vreemdeling door gebaren te kennen te geven, dat hij hem verachtte en uittartte. Smouch bleef in de gang staan.

Pickwick lag nog te slapen, toen de vreemdeling met Sam binnentrad. Het gerucht, dat zij maakten, deed hem ontwakē.

„Scheerwater, Sam,” zei Pickwick, achter de gordijnen.

„Een oogenblik, mijnheer,” zei de vreemdeling, terwijl hij het gordijn openschoof. „Ik heb hier een exploot voor u, in zake Bardell. Hier is het exploot, en hier hebt gij mijn kaartje.” Dit zeggende wierp hij zijn kaartje op het dek en haalde tegelijk een gouden tandenstoker uit zijn vestzak.

„Mijn naam is Namby,” zei de deurwaarder, toen Pickwick zijn bril opzette, om het kaartje te lezen. „Namby uit de Colemanstreet.”

Thans kwam Sam Weller, die tot nog toe stilzwijgend den blinkenden hoed had aangestaan, welken Namby op zijn hoofd had gehouden, tusschenbeide met de vraag: „Zijt gij een kwaker?”

„Ik zal u wel laten merken, wie ik ben,” antwoordde de verontwaardigde dienaar der wet. „Ik zal u wel eens betere manieren leeren, vriendje!”

„Dank u,” zei Sam, „en ik zal het u ook doen. Neem uw hoed af!” Dit zeggende sloeg hij Namby zijn hoed van het hoofd, met zooveel geweld, dat deze van schrik bijna zijn tandenstoker had ingeslikt.

„Mijnheer Pickwick,” zei de onthutste deurwaarder, „ik word door uw knecht in de uitoefening van mijn plicht gewelddadig aangevallen. Ik neem u tot getuige.”

„Getuig niets, en zie niets, mijnheer,” viel Sam hierop in. „Doe uw oogen dicht, dan smijt ik hem terstond het venster uit.”

„Sam,” zei Pickwick gramstorig, „als gij nog één woord spreekt, of één hand naar dien man uitsteekt, geef ik u dadelijk uw ontslag.”

„Maar, mijnheer,” begon Sam.

„Houd uw mond,” viel Pickwick hem in de rede, „en raap dien hoed weer op.”

Maar dit weigerde Sam ronduit; zoodat Namby, die haast had, zich verwaardigde om dit zelf te doen, maar niet zonder een aantal dreigementen tegen Sam, die hem met de grootste bedaardheid aanhoorde, en niets anders zei, dan dat, indien mijnheer Namby zoo goed wilde zijn, om zijn hoed weer op te zetten, hij dien zou wegslaan

tot aan het eind van de volgende week. Namby achtte het echter niet geraden te beproeven, of Sam zijn woord zou houden, maar riep Smouch boven. Deze kwam terstond, en nu zei Namby tot zijn handlanger, dat de arrestatie had plaats gehad, en gelastte hem, te wachten tot de arrestant zich had aangekleed, waarop hij zich verwijderde. Smouch verzocht Pickwick op knorrig toon, zich wat te haasten, daar het een drukke tijd was, en zette zich toen op een stoel dicht bij de deur neer. Pickwick beval zijn bediende een huurkoets te gaan halen; en zodra hij zich gekleed had, reed het drietal tezamen naar Coleman-street.

In een nauwe en donkere straat hield het rijtuig stil voor een huis¹⁾, welks vensters met ijzeren traliën waren voorzien; terwijl op den deurpost de naam en titel van „Namby, ambtenaar van het gerechts-hof te Londen,” te lezen stond. De deur werd geopend door een heer, die voor een verarmden tweelingbroeder van Smouch had kunnen doorgaan, en Pickwick naar de „koffiekamer” bracht.

In deze koffiekamer, waarin een walgelijke tabakslucht heerschte, vond Pickwick drie personen bij elkaar zitten. Toen hij Sam had uitgezonden om Perker te gaan roepen, zette hij zich in een donkeren hoek, om zijn gezelschap nauwkeurig te kunnen opnemen. Het bleek hem weldra, dat een van de drie, een bejaard man, die er bleek en vervallen uitzag, een winkelier was, wiens zaken door ziekte en tegenspoed waren achteruitgegaan, maar die, hoewel zijn toestand bijna hopeloos was, zich nog met de hoop op verlossing uit zijn nood bleef vleien. De twee anderen waren beter bekend met hun toestand, waarin zij zich door hun eigen schuld hadden gebracht, zooals duidelijk bleek uit hun gesprekken die Pickwick zoo weinig bevielen, dat hij een knecht verzocht hem een andere kamer te wijzen. In deze kamer, die tamelijk goed gemeubileerd was, en waarin hij bovendien het genoegen had mevrouw Namby boven zijn hoofd op een slechte piano te hooren spelen, bleef hij zitten wachten tot Perker verscheen, tegelijk met het ontbijt, dat hij besteld had.

„Zoo, waarde heer,” zei Perker, „zijt gij gearresteerd? Nu, ik kan niet zeggen dat het mij spijt; want nu zult gij het verkeerde van uw handelwijze wel inzien. Ik heb hier een opgave van alle kosten; laten wij dit nu maar dadelijk afdoen en geen tijd meer

verliezen. Namby zal nu wel thuis zijn. Hoe wilt ge, mijnheer, zal ik een cheque schrijven, of wilt gij het doen?” Dit zeggende, wreef hij met geveinsde opgewektheid in zijn handen; maar toen hij de oogen van Sam ontmoette, kon hij niet nalaten dezen een treurigen blik toe te werpen.

„Perker,” zei Pickwick, „ik verzoek u mij hierover niet meer te spreken. Ik zie er geen nut in om langer hier te blijven, en zal daarom vanavond naar de gevangenis gaan.”

„Gij kunt toch niet naar Whitecross-street gaan, mijnheer!” zei Perker. „Daar zijn zestig bedden in één zaal, en de deur is zestien uur per dag gesloten.”

„Als het mogelijk is, wil ik liever naar een andere gevangenis gaan,” hernam Pickwick. „Zoo niet, dan moet ik mij daar zien te schikken.”

„Als gij het dan niet anders wilt, kunt gij naar de Fleet gaan mijnheer,” zei Perker.

„Goed,” zei Pickwick. „Zoodra ik ontbeten heb, zal ik mij daarheen laten brengen.”

„Bedaar, mijnheer! Gij behoeft u niet zoo te haasten, om ergens te komen, waar andere menschen zoo graag vandaan gaan,” hernam de goedhartige zaakwaarnemer. „Wij moeten eerst een bevelschrift hebben, en dat kan niet gebeuren voor vier uur. Zoolang moet gij in ieder geval nog hier wachten.”

„Ook goed,” zei Pickwick, met onwankelbaar geduld. „Dan kan ik hier eerst eten. Sam, bestel een biefstuk, precies om twee uur.”

Daar Pickwick, in weerwil van al wat Perker zei, standvastig bij zijn plan bleef, gebruikten de beide heeren op den bepaalden tijd hun biefstuk, en reden toen tezamen naar Chancery-lane. Toen zij bij den ingang van Sergeants-Inn waren afgestapt, raakte Perker in een klein geschil met den koetsier over de vracht; en Pickwick ging een weinig op zij, om den stroom van menschen te ontwijken, die elkander verdrongen, om naar buiten te komen, en keek daarbij nieuwsgierig om zich heen.

Zij, die het meest zijn aandacht trokken, waren drie of vier mannen, als heeren, maar vrij armoedig gekleed, die voor de meeste voorbijsnellende procureurs hun hoeden afnamen, en hier iets te doen schenen te hebben, hoewel Pickwick niet kon gissen wat dit kon zijn. Zij drentelden heen en weer, met hun handen op den rug, en fluisterden nu en dan een der voorbijgangers iets in het oor. Pickwick herinner-

¹⁾ Een zoogenaamd „spunginghouse”, een voorloopige schuldgevangenis of geijzeling.

de zich, dat hij die mannen vroeger wel eens meer onder dien boog had zien staan, en werd zeer nieuwsgierig om te weten wat zij daar toch uitvoerden. Juist wilde hij Namby, die naast hem stond, vragen, wat dit voor lieden waren, toen Perker naar hem toekwam, en hem verzocht spoedig mee te gaan, daar zij geen tijd te verliezen hadden. Hij ging vooruit, en Pickwick volgde hem, toen een van de bovengemelde lieden, die mank liep, naar hem toe kwam, hem zeer beleefd groette en hem een beschreven kaartje aanbod, dat Pickwick, om den onbekende niet door een weigering te beleedigen, aannam en bij zich stak.

„Kom,” zei Perker, zich omwendend, om te zien of Pickwick achter hem was, „hierheen, waarde heer. Hé daar, wat wilt gij?”

De laatste vraag was tot den manke gericht, die, zonder dat Pickwick er op had gelet, zich bij het gezelschap had gevoegd. In antwoord daarop tikte de man nogmaals met de uiterste beleefdheid aan zijn hoed, en wees hem op Pickwick.

„Neen, neen,” zei Perker glimlachend. „Wij hebben u niet nodig, vriend.”

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei de manke, „mijnheer heeft mijn kaartje aangenomen. Ik hoop, dat gij mij nemen zult. Mijnheer heeft tegen mij geknikt. Laat hij het zelf zeggen. Hebt gij niet geknikt, mijnheer?”

„Gekheid,” zei Perker. „Hebt gij geknikt, Pickwick? Dat was een misverstand.”

„Mijnheer heeft mij zijn kaartje gegeven,” zei Pickwick, terwijl hij dit weer uit zijn zak haalde. „Ik heb het aangenomen, omdat hij het scheen te verlangen; ik moet bekennen dat ik ook nieuwsgierig was, om te weten wat er op stond. Ik....”

Perker barstte in een luid gelach uit, en gaf den manke zijn kaartje terug, zeggende dat het een misverstand was.

„Het is maar een borg,” fluisterde hij Pickwick toe, toen de manke zich boos verwijderde.

„Wat is hij?” riep Pickwick uit.

„Een borg,” antwoordde Perker.

„Een borg?” herhaalde Pickwick.

„Ja, mijnheer. Zoo staan er wel een half dozijn hier. Zij blijven borg voor zooveel gij wilt, en vragen niet meer dan een halve kroon. Een zonderling beroep, niet waar?” zei Perker, terwijl hij een snuifje nam.

„Wat? Wilt ge zeggen, dat die menschen hun brood verdienen met voor een halve kroon een meened te doen?” riep Pickwick uit, wien dit bericht inderdaad had

doen ontstellen.

„Meened is het niet bepaald, mijnheer,” hernam Perker. „Dat is een leelijk woord, mijnheer, een heel leelijk woord. Het is een wettelijke fictie, anders niet.” Dit zeggende, haalde hij zijn schouders op, glimlachte, nam nog een snuifje, en ging naar het kantoor van de rechtersklerken.

Dit was een bijzonder vuil vertrek, met een lage zoldering, en zoo donker, dat men, hoewel het buiten nog helder dag was, genoodzaakt was op de lessenaars licht te branden. Aan het eene einde was de deur van de kamer der rechters, voor welke een groot aantal procureurs en klerken stonden, die naar de volgorde, waarin zij op de lijst voorkwamen, werden binnengeroepen. Telkens, wanneer de deur openging, ontstond er een geweldig gedrang; en daar er, behalve de gesprekken tusschen de heeren, die wachtten om den rechter te spreken, doorgaans heftige woorden werden gewisseld tusschen hen, die hem gesproken hadden, was er zooveel leven, als er in zulk een bekrompen vertrek maar te maken was.

Deze gesprekken waren bovendien niet de eenige klanken, die men hier hoorde. Achter een balie, aan het andere einde van de kamer, stond een klerk met een bril op, die de affidavits¹⁾ opmaakte, welke bij hoopen tegelijk naar den rechter werden gebracht, om geteekend te worden. Een menigte procureurs-klerken moesten den eed afleggen, en daar het onmogelijk was hen allen tegelijk te laten zweren, was hier evenveel gedrang als aan de deur van het parterre, wanneer Zijne Majesteit den schouwburg met zijn tegenwoordigheid vereert. Een andere ambtenaar riep de namen af van hen, die reeds den eed hadden afgelegd, om hun de door den rechter geteekende affidavits ter hand te stellen. Dit alles tezamen maakte zooveel rumoer en opschudding, dat iemand, die er niet aan gewoon was, hooren en zien verging. Bovendien waren een jonge klerk met een tenoren een oude met een basstem tegelijk bezig met het uitgeven van processtukken, die door de belanghebbenden moesten worden afgehaald, en riepen zoo hard zij konden de namen af van hen, die aan de beurt waren. Zonder zich hierdoor te laten hinderen, ging de klerk met den bril op onophoudelijk voort met beëdigden, en herhaalde telkens het verminkte formulier, dat op één toon, en zooveel mogelijk in één adem,

1) Verklaring, waarop een eed moet worden afgelegd.
Vert.

aldus werd uitgesproken:

„Neem het boek in uw rechterhand, dit is uw naam en handteekening, gij zweert dat de inhoud van deze uw affidavit waar is, zoo helpe u God, een shilling gepast, als 't u belieft, geld terug heb ik niet.”

Na lang wachten kwam Pickwick aan de beurt om geholpen te worden, en nadat de gewone formaliteiten vervuld waren, werd het lichaam van Samuel Pickwick aan de

„Ik zou liever alleen met Sam gaan,” zei Pickwick. „Zoodra ik daar wat thuis ben, zal ik u schrijven en u verzoeken eens bij mij te komen. Tot ziens dus.”

Dit zeggende, stapte Pickwick in de koets, die was voorgekomen; de gerechtsdienaar zette zich naast hem, Sam klom bij den koetsier op den bok, en het rijtuig reed weg.

„Een buitengewoon man,” zei Perker, ter-

MIJNHEER PICKWICK ZIT VOOR ZIJN PORTRET.

bewaking van den gerechtsdienaar toevertrouwd, om door hem aan den opzichter der Fleet-gevangenissen te worden overgegeven, en daar in bewaring te worden gehouden, totdat de boete en kosten in het geding van Bardell contra Pickwick ten volle betaald zouden zijn.

„En dat zal lang duren,” zei Pickwick lachend. „Sam, ga een huurkoets halen. — Perker, vaarwel, goede vriend.”

„Ik zal meerijden en u brengen,” zei Perker.

wijl hij zijn handschoenen aantrok.

„Wat zou hij een prachtige bankroetier zijn, mijnheer,” zei Lowten, die zijn meester hier had opgewacht. Wat zou hij het den curatoren lastig maken! Als zij over gevangenzetten spraken, zou hij hen rustig uitlachen.”

De procureur scheen niet zeer gesticht over deze eigenaardige waardeering van Pickwick's karakter; want hij verwaardigde zijn klerk niet met een antwoord.

De huurkoets reed intusschen de Fleet-

street af, zooals huurkoetsen gewoonlijk doen. „De paarden liepen beter,” zei de koetsier, „als zij iets voor zich hadden,” en daarom hield hij het rijtuig achter een kar; als de kar stilhield, stond de koets ook stil, en als de kar voortreed, kwam de koets ook weer in beweging. Doch de Tijd doet wonderen, en met behulp van dien ouden heer komt zelfs een huurkoets een halve mijl verder. Eindelijk hield de koets voor de poort der Fleet-gevangenis stil, en Pickwick stapte uit. De gerechtsdienaar ging vooruit, over zijn schouder omkijkend, om te zien, of Pickwick wel volgde. Zij gingen links af, en kwamen zoo door een open deur in een soort voorzaal, en vervolgens bij een andere zware deur, die naar het binnenste van de gevangenis leidde, en waarvoor een zwaarlijvige cipier met een sleutel in zijn hand de wacht hield. Hier zei men Pickwick, dat hij blijven moest, totdat hij „voor zijn portret had gezeten.” „Voor mijn portret gezeten?” riep Pickwick uit.

„Wij moeten u eerst even uitteekenen, mijnheer,” antwoordde de cipier. „Wij doen dat hier uitstekend. In een oogenblik is het portret klaar, en altijd sprekend gelijkend. Ga zitten, mijnheer, en doe alsof gij thuis waart.”

Pickwick zette zich op een stoel neer, en Sam fluisterde zijn meester in, dat de uitdrukking „voor zijn portret zitten,” niets anders beteekende, dan wachten tot de cipiers hem nauwkeurig hadden bekeken, om hem van de bezoekers te kunnen onderscheiden.

„Ik hoop, dat de schilders gauw zullen komen, Sam,” zei Pickwick; „want ik zit hier niet op mijn gemak.”

„Zij zullen er dadelijk wel zijn,” zei Sam. „Kijk eens, mijnheer, daar hangt een klok.”

„Dat zie ik,” hernam Pickwick.

„En daar een vogelkooitje,” vervolgde Sam; „een gevangenis in een gevangenis.”

Toen Sam deze wijsgeerige opmerking maakte, bemerkte Pickwick, dat het zitten begonnen was. De zwaarlijvige cipier werd door een anderen afgelost, zette zich toen op een bank neer, en keek Pickwick van tijd tot tijd vluchtig aan, terwijl de lange magere man, die hem had afgelost, zijn handen onder zijn rokspanden stak, en den nieuwen gevangene een geruimen tijd strak aanstaarde. Een derde heer, met een knorrig gezicht, die waarschijnlijk in zijn theedrinken was gestoord, want toen hij binnenkwam, had hij nog een brok van een boterham in zijn hand, plaatste zich dicht

bij Pickwick, zette zijn handen in zijn zijden, en keek hem opletterend aan, terwijl nog een paar anderen, met zeer ernstige en nadenkende gezichten eveneens zijn trekken bestudeerden. De operatie scheen Pickwick vrij slecht te bevallen, want hij schoof zeer onrustig op zijn stoel heen en weer; maar hij sprak tot niemand een woord, zelfs niet tot Sam, die achter zijn stoel stond, en ernstig nadacht, voornamelijk over het genoegen, dat het hem zou hebben verschaft, indien de wet hem had toegelaten alle cipiers, den een na den ander, af te rossen. Eindelijk was het portret gereed, en men zei Pickwick, dat hij nu naar binnen kon gaan.

„Waar moet ik vannacht slapen?” vroeg Pickwick.

„Vannacht? — dat weet ik nog niet,” antwoordde de zwaarlijvige cipier. „Morgen krijgt gij een slaapkameraad, en dan zult gij een goed bed hebben. Den eersten nacht is men doorgaans nog niet goed thuis; maar morgen zal alles wel terecht komen.”

Na eenig over en weer praten, ontdekte men, dat een der cipiers een bed te huur had, en Pickwick maakte aanstonds gebruik van de gelegenheid, om het voor dien nacht te huren.

„Ga maar mee,” zei de man, „dan zal ik het u meteen laten zien. Het is niet groot, maar een heerlijk bed. Hierheen, mijnheer.”

Zij gingen de binnendeur door, en eenige trappen af. De sleutel werd achter hem omgedraaid, en Pickwick bevond zich, voor de eerste maal in zijn leven, binnen de muren van een gevangenis voor schuldenaars.

HOOFDSTUK XLI.

Welk gezelschap Pickwick in de Fleet-gevangenis aantrof, en hoe hij den eersten nacht daarin doorbracht.

Tom Roker — zoo heette de man, die met Pickwick was meegegaan — bracht dezen rechtsaf, door een ijzeren deur, die openstond, en een trap op, naar een lange morsige gang, zeer flauw verlicht door een venster aan ieder einde.

„Dat is de benedentrap,” zei Roker, over zijn schouder naar Pickwick omkijkend.

„Zoo,” antwoordde Pickwick, terwijl hij een blik wierp op een donkere steenen trap, die naar een rij gewelven onder den grond scheen te leiden; „en dat zijn zeker

de kelders, waarin de gevangenen hun kleinen voorraad steenkolen bewaren? Het ziet er daar zeer onbehaaglijk uit, maar die kelders moeten toch wel gemakkelijk zijn."

"Dat zijn ze ook, en toch hebben de menschen, die er in wonen, er altijd wat op te zeggen."

"Wat?" riep Pickwick uit. "Wilt gij in ernst zeggen, dat die akelige hollen de woonplaatsen van menschenlijke wezens zijn?"

"Wel zeker; waarom niet?" vroeg Roker met verbazing en verontwaardiging.

"Leven daar beneden inderdaad menschen?" riep Pickwick uit.

"Wel zeker, zeg ik," antwoordde Roker vinnig; "en zij sterven er dikwijls ook."

De twijfel van Pickwick scheen Roker zeer verstoord te hebben; want hij ging brommend vooruit, een andere trap op.

"Daar," zei hij, toen zij een soortgelijke gang als de vorige bereikt hadden, "dit is de gang van de koffiekamer, en daarboven zijn er nog twee; en de kamer, waar gij vannacht slapen zult, is de opzichterskamer — hierheen!"

Zij klommen nog een trap op, verlicht door eenige kleine vensters, die op een open plaats uitzagen, welke door muren was omringd, waarvan de top van ijzeren pennen was voorzien. Dit was volgens Roker de kegelplaats, en aan den anderen kant was een dergelijke, maar kleinere, die de beschilderde plaats heette, omdat daar vroeger op de muren zeilende schepen en andere voorwerpen waren te zien geweest, die een gevangen schilder daarop had afgebeeld.

Nadat Roker dit had medegedeeld, meer, naar het scheen, om zijn hart van een belangrijke merkwaardigheid te ontlasten, dan omdat hij meende dat Pickwick daarin belang zou stellen, sloeg hij een nauwe gang in, en opende de deur van een vertrek, dat er lang niet aanlokkelijk uitzag, en dat van acht of negen ijzeren ledikanten was voorzien.

"Dat is nog eens een kamer," zei Roker, terwijl hij zich omkeerde en Pickwick triomfantelijk aankeek.

Het gelaat van Pickwick gaf echter zoo weinig genoegen over het voorkomen van dit vertrek te kennen, dat Roker, om zijn gevoel met iemand te deelen, naar Sam Weller omkeek, die tot nu toe een statig stilzwijgen had bewaard.

"Dat is nog eens een kamer, vriend," herhaalde hij.

"Dat zie ik," zei Sam, met een bedaard knikje.

"Zoo'n kamer zoudt gij in het Farringdon-hotel niet vinden," hernam Roker, met een vergenoegd lachje.

Weller beantwoordde deze vraag door op een ongedwongen wijze zijn ééne oog dicht te knippen, hetgeen kon beduiden, dat hij het wel gedacht had, of dat hij het niet gedacht had, of dat hij er in het geheel niet over gedacht had, precies zooals hij, die hem aankeek, het verkoos op te vatten. Nadat Weller zijn oog weer geopend had, vroeg hij, waar het bed was, waarin men volgens het zeggen van Roker, zoo heerlijk sliep.

"Daar staat het," antwoordde Roker, naar een roestig ledikant wijzend, dat in een hoek stond. "Daar moet iemand wel in slapen, of hij wil of niet."

"Papaverbollen zijn er niets bij," zei Sam, terwijl hij het bedoelde ledikant met een blik vol afschuw beschouwde. "En die andere heeren," vervolgde hij, met een zijdelingschen blik op zijn meester, als wilde hij zien of deze nog geen berouw kreeg over zijn besluit, "die andere heeren, die hier slapen, zijn toch zeker fatsoenlijke lieden?"

"Dat spreekt vanzelf," antwoordde Roker. "Er is er één onder, die elken dag twaalf kannen bier drinkt, en nooit zijn pijp neerlegt, zelfs niet onder het eten."

"Dat moet een allerfatsoenlijkst man zijn," zei Sam.

Zonder zich door iets van hetgeen hij gehoord of gezien had te laten afschrikken, kondigde Pickwick glimlachend zijn voornemen aan, om dien nacht de slaapverwekkende kracht van het bed eens te probeeren; waarop Roker, na gezegd te hebben, dat hij zich te bed kon begeven wanneer hij verkoos, zich verwijderde, en hem met Sam in de gang liet staan.

Het werd donker; dat is te zeggen, men stak, ter eere van de duisternis, die buiten begon te vallen, eenige gaslampen aan in de gang, waar het nooit licht was. Daar het tamelijk warm was, hadden verscheidene bewoners van de talrijke kleine vertrekken aan beide zijden van de gang hun deuren half opengezet. In het voorbijgaan keek Pickwick met veel nieuwsgierigheid en belangstelling naar binnen. Hier zaten eenige ruwe kerels, in een wolk van tabaksrook slechts ten deele zichtbaar, bij half geledigde bierkannen luidruchtig te praten of kaart te spelen. In een aangrenzend vertrek zag men een bewoner, bij het schijnsel van een kaars, voor een hoop morsige, gehavende papieren zitten, die van ouderdom bijna in stukken vielen, voor de honderdste maal een lang verslag van zijn

rampen schrijvend, aan een aanzienlijk man gericht, wiens oogen het geschrift nooit zouden inzien, of wiens hart er nooit door getroffen zou worden. In een derde kamer was een man met zijn vrouw en een troep kinderen bezig voor het kleinste een bed op den vloer gereed te maken; en in een vierde, vijfde, zesde en zevende vond men weer hetzelfde tooneel als in de eerste, maar sterker en ruwer gekleurd.

In de gangen zelf, en vooral op de trappen, stonden en kuierden een aantal menschen. Sommigen kwamen daar omdat hun kamers te leeg en te eenzaam, anderen omdat die te vol en te warm waren, en de meesten omdat zij onrustig en ongedurig waren, en niet wisten, wat zij met zich zelf zouden uitvoeren. Men zag hier menschen van alle klassen, van den daglooner in zijn linnen buis, tot den geruïneerden verkwister in zijn kostbare huisjas, doch met de ellebogen door de mouwen; maar allen hadden hetzelfde uiterlijk, een mengsel van verveling, lichtzinnigheid en onbeschaamdheid, een vagebondachtige snoevende onverschilligheid, die niet met woorden kan worden beschreven, maar waarvan ieder, die dit verlangt, een denkbeeld kan krijgen, wanneer hij eens een schuldgevangenis bezoekt, en de eerste groep, die hij daar ontmoet, met dezelfde oplettendheid aanschouwt, als Pickwick dit deed.

„Mij dunkt, Sam,” merkte Pickwick op, „dat het gevangenzetten voor schulden eigenlijk bijna in 't geheel geen straf is.”

„Niet, mijnheer?” vroeg Weller.

„Gij ziet hoe die kerels drinken, rooken en spelen,” zei Pickwick. „Het is onmogelijk dat het hun veel schelen kan.”

„Dat is het hem juist, mijnheer,” hervatte Sam. „Hun kan het niet schelen; zij hebben toch plezier. Maar die anderen, die zitten te kniezen, die geen bier drinken en niet kegelen, die wel zouden willen betalen als zij maar konden, en zich schamen omdat zij vastzitten, dien valt het zooveel te harder. Weet gij hoe het er mee gelegen is, mijnheer? Zij, die altijd in kroegen en herbergen hun tijd zoek brengen, voelen het in 't geheel niet; en zij, die altijd werken als zij maar kunnen, voelen het te veel. Het is ongelijk, zooals mijn vader zei, als zijn grog niet precies half om half was. Het is ongelijk, en daarom deugt het niet.”

„Ik geloof, dat gij gelijk hebt, Sam,” zei Pickwick toen hij een poos had nagedacht.

„Misschien is er nu en dan wel eens een eerlijk man, die het hier naar zijn zin heeft,” hernam Weller, peinzend; „maar ik heb er nooit van een gehoord, behalve dan

van dat mannetje met het morsige gezicht en den bruinen rok, en bij hem kwam het door de gewoonte.”

„Wie was dat?” vroeg Pickwick.

„Dat is het juist, wat geen mensch ooit geweten heeft,” antwoordde Sam.

„Maar wat had hij dan gedaan?”

„Hij deed hetzelfde, wat heel veel menschen, die beter bekend staan dan hij, hebben gedaan, mijnheer,” antwoordde Sam. „Hij hield een wedloop met den deurwaarder, en hij won het.”

„Dat wil dus met andere woorden zeggen, hij maakte schulden,” zei Pickwick.

„Juist, mijnheer,” antwoordde Sam. „En dat was de reden, dat hij hier werd gebracht. Het was niet veel, de schuld bedroeg negen pond, en de kosten ongeveer vijfmaal zooveel, maar hij bleef hier toch zeventien jaar. Als hij rimpels in zijn gezicht kreeg, werden ze zeker door het vuil bedekt, want het morsige gezicht en de bruine rok zagen er bij het eind van die zeventien jaar nog net zoo uit als in het begin. Hij was een goed mannetje, dat geen kwaad deed, altijd klaarstond, als hij iemand kon helpen, en altijd meekegelde, maar nooit won. Op het laatst mochten de cipiers hem graag lijden, en 's avonds zat hij altijd bij hen in hun kamer te praten en sprookjes te vertellen. Eens op een avond zat hij daar weer met een bijzonder goeden vriend van hem, die de wacht had. „Bill,” zei hij opeens, „het is nu al zeventien jaar, dat ik die markt daar buiten niet gezien heb.” — „Dat weet ik wel,” zei de oppasser. — „Ik zou haar graag nog eens één keer willen zien,” zei het mannetje. — „Zoo?” zei de cipier, en rookte zijn pijp, alsof hij niet begreep, waar de ander heen wilde. Doch het mannetje liet hem niet los, en zei: „Luister eens, Bill. Ik heb mij dat nu eenmaal in mijn hoofd gezet. Laat mij nog één keer de straat zien, voor ik sterf; en als ik geen beroerte krijg, zal ik, op de klok af, binnen vijf minuten terug zijn.” — „En hoe zou het met mij afloopen, als gij wel eens een beroerte zoudt krijgen?” zei de cipier. — „Wel,” zei het mannetje, „dan zouden de menschen, die mij vonden, mij wel thuis brengen; want ik heb mijn kaartje in mijn zak. Nummer twintig, tweede verdieping.” En dat was waar; want als hij met een nieuwen gast wilde kennis maken, haalde hij altijd een kaartje uit zijn zak, waarop dat nummer stond; en dat was de reden, waarom men hem altijd Nummer Twintig noemde. De oppasser keek hem eerst eens strak aan, en zei toen heel ernstig: „Twintig, ik zal u vertrouwen; gij

zult een ouden vriend niet in ongelegenheid brengen." — „Nee jongen, ik hoop, dat ik iets beters hierachter heb," zei het mannetje, en klopte daarbij op zijn vest; en toen kwam er in ieder van zijn oogen een traan, hetgeen iets zeer bijzonders was; want iedereen dacht, dat er nooit een drop-pel water op zijn gezicht kwam. Hij gaf den oppasser de hand en ging naar buiten.

„En kwam nooit terug?" zei Pickwick.

„Dat hebt u dezen keer mis, mijnheer," antwoordde Sam; „want hij kwam binnen twee minuten terug, rood van kwaadheid, en zei, dat hij bijna door een huurkoets overreden was, dat hij het er niet bij zou laten, en zich wilde laten villen, als hij er niet bij den burgemeester over zou klagen. Zij hadden veel moeite hem tot bedaren te brengen, maar twee jaar lang wilde hij zelfs niet buiten de deur kijken."

„En toen stierf hij waarschijnlijk," zei Pickwick.

„Nee, mijnheer," hervatte Sam. „Maar hij kreeg lust om eens een kan bier te gaan drinken in een nieuwe herberg aan den overkant; en toen vond hij de gelagkamer zoo gezellig, dat hij er alle avonden heen wilde. Een poos ging dat goed, en hij kwam altijd terug, een kwartier voordat de poort gesloten werd. Eindelijk kreeg hij zooveel plezier in de herberg, dat hij niet meer om den tijd dacht, en hij kwam alle avonden wat later, totdat eens op een avond zijn oude vriend juist de poort sloot en den sleutel al had omgedraaid, toen hij kwam aanloopen. „Hola, Bill!" riep hij. — „Wat! zijt gij nog niet thuis, Twintig?" zei de cipier. „Ik dacht, dat gij al lang binnen waart." — „Nee, ik was er nog niet," zei het mannetje lachend. — „Wil ik u eens wat zeggen, vriend?" zei de cipier, terwijl hij langzaam en knorrig de poort opende. „Ik geloof, dat gij onder slecht gezelschap zijt geraakt, en dat spijt mij voor u. Ik zou u niet gaarne hard willen behandelen, maar als gij niet maakt, dat gij op een behoorlijken tijd terugkomt, zoo waar als ik hier voor u sta, dan laat ik u in het geheel niet meer binnen." Het mannetje beefde van schrik, en zette daarna geen voet meer buiten de muren van de gevangenis."

Toen Sam zijn verhaal geëindigd had, zei Pickwick, dat het tijd voor hem was om heen te gaan; Sam moest in een naburige herberg gaan slapen, en den volgenden morgen vroeg terugkomen, om te hooren welke bagage hij voor zijn meester uit „De Witte Arend" moest gaan halen. Sam maakte zich gereed om dit bevel te gehoorzamen, maar kon niet verbergen, dat hij

het met grooten weezin deed. Hij ging zelfs zoover, dat hij vrij duidelijk zijn voornemen te kennen gaf, om in de gang te blijven slapen; maar daar Pickwick hiervan volstrekt niet wilde hooren, nam hij eindelijk afscheid.

Het is niet te ontkennen, dat Pickwick een groote mate van neerslachtigheid en onrust gevoelde — niet uit gebrek aan gezelschap, want de gevangenis was zeer vol, en door een enkele flesch wijn te schenken, had hij met een aantal der vroolijkste snaken kunnen kennis maken; maar hij was alleen onder een hoop ruw volk, en voelde levendig wat het zeggen wilde, zich zonder hoop op bevrijding in een gevangenis te bevinden. Wat het denkbeeld betreft, om zich zelf te bevrijden door Dodson en Fogg hun zin te geven, dat kwam geen enkele maal in hem op.

In deze gemoedsstemming wandelde hij de gang nog eenige malen op en neer, van welker morsigheid hij nu meer dan tevoren walgde, terwijl de tabaksrook hem geweldig hinderde. Gestadig werden er deuren dichtgeslagen door menschen die in- en uitliepen, en het geluid van stemmen en voetstappen weergalmde zonder ophouden in alle gangen. Een jonge vrouw, met een kind in haar armen, die van zwakte en uitputting nauwelijks voort kon, liep met haar man, die geen andere plaats had om met haar te spreken, de gang op en neer. Toen zij Pickwick voorbijgingen, hoorde hij de vrouw wanhopig snikken; op eens barstte zij in zulk een geweldige vlaag van droefheid uit, dat zij zich aan den muur moest vasthouden, terwijl haar man het kind van haar overnam en haar trachtte te kalmeeren.

Het hart van Pickwick was te vol, om dit nog te kunnen verdragen; en hij ging de kamer binnen, om zich naar bed te begeben.

De opzichterskamer was wel een zeer armoedig en akelig verblijf, daar zij in al wat versiering en gemak betrof, nog ver bij de slechtste ziekenkamer van een dorpsgevangenis ten achter bleef, maar Pickwick genoot daar toch voor het oogenblik het voorrecht om alleen te zijn. Hij zette zich dus op het voeteinde van zijn ijzeren ledikant neer, terwijl hij bij zich zelf dacht, hoeveel de opzichter wel jaarlijks uit het verhuren van dit morsige hok zou trekken. Toen hij zich door berekening overtuigd had, dat dit niet minder kon zijn, dan het bezit van een kleine straat in een van de voorsteden van Londen hem zou opbrengen, begon hij zich af te vragen,

GESTOORDE NACHTRUST

wat toch een magere vlieg, die over zijn broek liep, bewogen kon hebben om in een benauwde gevangenis te komen, daar zij immers de keuze tusschen een aantal veel vroolijker en luchtiger woningen had; en hij kwam tot het zeer waarschijnlijke besluit, dat het insect niet wel bij het hoofd moest zijn. Nadat hij dit punt had beslist, begon hij te voelen, dat hij slaperig werd; hij haalde dus de slaapmuts uit zijn zak, die hij des morgens uit voorzorg had meegenomen, kleeedde zich op zijn gemak uit,

lijk door zijn makkers in bed was gesmeten, zat overeind, en zong, met een klagende stem en treurige gebaren, zooveel hem van een vroolijk drinkliedje te binnen wilde schieten; terwijl een derde, wiens voorkomen en kleedij geheel den verloop boemelaar kenteekenden, en die met zware bakkebaarden pronkte, bij afwisseling den danser en den zanger toejuichte en zijn pret uitschreeuwde.

Deze man was de eerste, die bespeurde dat Pickwick wakker was; en hij verzocht

DIT ZEGGEND, RUKTE HIJ PICKWICK HANDIG ZIJN SLAAPMUTS AF.

stapte in bed, en viel weldra in slaap.

Nauwelijks had Pickwick een half uur geslapen, of een leven, zoo geweldig dat de vloer er van dreunde, deed hem verschrikt wakker worden. Hij kwam overeind, en bleef een poos zitten, als versteend van verbazing over het tooneel, dat hij voor zich zag.

In het midden van het vertrek zag hij een man met een groenen rok met breede panden, een korte broek en grijze wollen kousen, die met een zonderlinge caricatuur van vlugheid en zwier een horlepijp danste, hetgeen, bij zijn fraaie danscostuum, een allerzotste vertooning maakte. Een ander, blijkbaar smoordronken, en die waarschijn-

daarop den danser met spottenden ernst, mijnheer niet in zijn slaap te storen.

„Jongens neen!” zei de danser, met gemaakten schrik omkijkend. „Maar mijnheer is al wakker. Hoe gaat het, mijnheer, en met de oude mevrouw, en uw lieve dochtertjes? Als gij een pakje naar huis zendt, doe er dan mijn compliment in, en schrijf er bij, dat ik het wel eerder zou hebben gezonden, maar bang was, dat het niet heel zou overkomen.”

„Houd mijnheer niet op met uw complimenten, terwijl gij ziet, dat hij snakt naar wat drinken,” zei de man met de bakkebaarden schertsend. „Waarom vraagt gij mijnheer niet, wat hij gebruiken zal?”

„Dat is waar ook,” hernam de ander. „Maar laat mij eerst het onuitsprekelijke genoeg hebben uw slaapmuts voor u op te hangen, mijnheer.” Dit zeggend, rukte hij Pickwick handig zijn slaapmuts af, en zette die even behendig op het hoofd van den dronken zanger.

Iemand met geweld zijn slaapmuts af te nemen, en die een onbekenden heer, met een niet al te zindelijk voorkomen op het hoofd te zetten, is wel een aardige, maar toch een zeer vrijpostige grap. Ook Pickwick beschouwde de zaak in dat licht; en zonder met een enkel woord van zijn voornemen kennis te geven, sprong hij uit zijn bed, en gaf den grappenmaker een stomp voor zijn borst, die hem voor een oogenblik van zijn adem beroefde. Daarop maakte hij zich weer meester van zijn slaapmuts, en nam een verdedigende houding aan.

„Kom maar op!” riep Pickwick hijgend, „ik wacht je allebei.” En tegelijk zwaaide hij met zijn vuisten om zich heen, als wilde hij door het ten toon spreiden van zijn vechtkunst zijn vijanden schrik aanjagen.

Hij dacht niet anders of hij had een moorddadigen aanval te wachten; maar hij vergiste zich. Zijn vijanden staarden elkaar een poos verwonderd aan, en barstten vervolgens uit in een hartelijk gelach.

„Wel drommels, gij zijt een kranige kerel,” riep de danser uit. „Kom, ga maar gauw weer naar bed, of gij zult nog kou vatten. Toch goede vrienden, niet waar?”

„Jawel,” zei Pickwick, wiens drift reeds bekoeld was, en reikte den danser de hand.

„Ik heet Mivins,” zei de danser.

„En ik Smangle,” zei de man met de bakkebaarden, terwijl hij Pickwick eveneens de hand reikte.

„Dat doet mij veel plezier,” zei Pickwick, en stapte weer in bed.

„Moet gij voor het Hof komen, mijnheer?”

„Wat voor Hof?” vroeg Pickwick.

„Het Hof in Portugal-street — het Hof voor ondersteuning van insolvente schuldenaren.”

„O neen,” antwoordde Pickwick; „daarvan zal ik geen gebruik maken.”

„Gij zult misschien spoedig weer vrij komen?” vroeg Mivins.

„Ik vrees van niet,” antwoordde Pickwick. „Ik ben hierheen gebracht, omdat ik weiger een schadevergoeding te betalen.”

„Ah zo!” zei Smangle. „Mijn ongeluk heb ik aan het papier te danken.”

„Gij zijt dus zeker een papier- of boekhandelaar?” vroeg Pickwick.

„Boekhandelaar? Neen, waarachtig niet. Ik ben geen koopman of winkelier — daarvoor zou ik mij schamen. Als ik van papier spreek, bedoel ik rekeningen.”

„Zoo,” zei Pickwick, „bedoelt u dat?”

„Een fatsoenlijk man kan wel eens in ongelegenheid komen,” hervatte Smangle. „Wie kan daar wat aan doen? Daar zit ik nu in de Fleet-gevangenis. Maar wat maakt dat uit? Ik ben er daarom niet erger aan toe.”

„Volstrekt niet,” zei Mivins, en hij had volkomen gelijk; want Smangle was er thans nog beter aan toe dan vroeger, daar het bedrijf, waardoor hij zich in zijn tegenwoordige woonplaats had gebracht, had bestaan in het verkoopen van eenige juweelen, die hij niet had betaald, maar terstond in een bank van leening gezet.

„Mijn mond is droog van het praten,” zei Smangle. „Mij dunkt, wij moesten onze kelen eens spoelen met een slok heeten wijn. De laatst aangekomene zal het betalen, Mivins zal het gaan halen, en ik zal het helpen uitdrinken. Dat is een billijke en behoorlijke verdeeling van het werk, of ik heb er geen verstand van.”

Niet geneigd om nogmaals ongenoegen te krijgen, keurde Pickwick dit voorstel goed, en gaf het geld aan Mivins, die, daar het bijna elf uur was, terstond naar de koffiekamer snelde.

„Zeg eens,” fluisterde Smangle, zoodra zijn vriend de kamer verlaten had, „wat hebt gij hem gegeven?”

„Een halve sovereign,” antwoordde Pickwick.

„Hij is een zeer fatsoenlijk man,” zei Smangle, „en een aardige snaak. Hij is mijn beste vriend — maar...” Hier bleef hij steken en schudde bedenkelijk zijn hoofd.

„Gij wilt toch niet zeggen, dat hij in staat zou zijn om het geld voor zich zelf te gebruiken?” vroeg Pickwick.

„O neen, dat zeg ik niet,” antwoordde Smangle, „ik zeg uitdrukkelijk, dat hij een zeer fatsoenlijk man is. Maar ik geloof, dat het toch niet kwaad zou zijn, als er iemand naar beneden ging om op te passen, dat hij niet bij ongeluk met zijn snoet in de kan valt, of het geld dat hij terug krijgt, op de trap verliest. — Zeg eens, mijnheer, wilt gij niet eens naar hem gaan kijken?”

Dit gezegde werd tot een mannetje gericht, dat er zeer bedeesd uitzag, en wiens kleeding de grootste armoede kenteekende. Onder het vorige gesprek was hij, alsof het nieuwe van zijn toestand hem bedwelmd had, doodstil op zijn bed blijven zitten.

„Gij weet toch wel waar de koffiekamer

is?" vervolgde Smangle. „Loop daar eens heen, en zeg dat gij komt om hem de kan te helpen dragen. Of wacht eens — daar valt mij wat in. Weet gij hoe wij hem kunnen foppen?" Hier keek hij Pickwick heel sluw aan.

„Hoe dan?" vroeg Pickwick.

„Zeg hem, dat hij voor het overschot maar sigaren moet koopen. Dat is een goed idee. Loop gauw, om hem dat te zeggen. — Ze zijn niet weg," vervolgde Smangle, zich tot Pickwick wendend. „Ik zal ze wel oprooken."

Dit plan was zoo slim, en werd door Smangle met zulk een koele onbeschaamdheid uitgevoerd, dat Pickwick geen lust zou gehad hebben om het te verijdelen, al had hij daartoe de macht gehad. Kort daarop kwam Mivins met den heeten wijn terug, waarvan door Smangle een gedeelte in twee gebarsten kommen werd overgegoten, met de opmerking, dat men onder zulke omstandigheden niet al te nauw moest kijken, en dat hij voor zich niet te trotsch was om uit de kan te drinken, hetgeen hij dadelijk bewees door er een fikschen teug uit te nemen.

Toen op deze wijze een genoeglijke eensgezindheid tot stand was gebracht, begon Smangle zijn gehoor te vergasten op het verhaal van eenige merkwaardige avonturen, waarin hij van tijd tot tijd betrokken was geweest, en waarin eenige anecdoten voorkwamen van een volbloed paard en een mooie Jodin, die beide evenveel liefhebbers hadden getrokken.

Lang vóór het slot van deze merkwaardige schetsen uit het leven van een gentleman had Mivins zich naar bed begeven en was in slaap gevallen; zoodat het gehoor van Smangle nog slechts uit Pickwick en den bedeesden vreemdeling bestond. Deze twee schenen niet zooveel smaak te hebben in zijn verhalen, als men misschien had kunnen verwachten; want terwijl Smangle midden in een lange vertelling was, viel Pickwick voor de tweede maal in slaap.

HOOFDSTUK XLII.

Bevattende, evenals het vorige, de bevestiging van de oude zegswijze, dat tegenwoordig iemand met vreemde slaapgenooten in aanraking kan brengen. Alsmede den inhoud van een ontstellende mededeeling van Pickwick aan Samuel Weller.

Toen Pickwick den volgenden morgen zijn oogen opende, was het eerste voor-

werp, dat hij daarmee aanschouwde, Sam Weller, die op een klein zwart valies zat, en, naar het scheen in diepe gedachten verzonken, met strakke blikken de statige gedaante van den heer Smangle aanstaarde, terwijl Smangle zelf, half gekleed op den kant van zijn bed gezeten, een wanhopige en vruchteloze poging aanwendde, om Sam, door dezen even strak aan te kijken, van zijn stuk te brengen. Wij noemen zijn poging wanhopig en vruchteloos, daar Sam met een veelomvattenden blik Smangle in eens van het hoofd tot de voeten opnam, hem met alle teekenen van het hartelijkste genoegen onafgebroken bleef aanstaren, en er zich niet meer om scheen te bekommeren, hoe dit Smangle bevalen zou, dan wanneer deze een steenen beeld of een houten pop was geweest.

„Wel, weet gij nu hoe ik er uit zie?" zei Smangle met een zuur gezicht.

„Ik zou u overal herkennen, mijnheer," antwoordde Sam vriendelijk en opgeruimd.

„Wees niet brutaal tegen een gentleman, mijnheer," zei Smangle.

„Volstrekt niet, mijnheer," hernam Samuel. „Als gij mij maar zegt, wanneer er een wakker wordt, zal ik zorgen, dat ik een partij complimenten klaar heb." Daar dit gezegde een zijdelingsche verklaring scheen in te houden, dat Smangle geen gentleman was, begon deze in ernst kwaad te worden.

„Mivins!" riep Smangle driftig.

„Wat is er aan de hand?" vroeg deze van uit zijn bed.

„Wie voor den duivel is die kerel?"

„Dat zou ik ook kunnen vragen," zei Mivins, terwijl hij slaperig zijn hoofd buiten het dek stak. „Heeft hij hier iets te maken?"

„Neen," antwoordde Smangle.

„Smijt hem dan de trappen af, en zeg hem, dat hij maar moet blijven liggen, tot ik hem kom overeindschoppen," hernam Mivins; en nadat hij dezen verstandigen raad had gegeven, keerde hij zich om, en sloop weer in.

Daar dit gesprek persoonlijk dreigde te worden, achtte Pickwick het op dit oogenblik gepast, een woordje mee te spreken.

„Sam," zei hij.

„Mijnheer," antwoordde deze.

„Is er ook iets nieuws sedert gisteren-avond?"

„Niets bijzonders, Mijnheer," antwoordde Sam, met een blik op Smangle's bakkebaarden. „Het zoele, broeiige weer heeft allen het onkruid zoo verschrikkelijk doen opschieten, dat men er haast bang van zou

worden; maar verder is er niets."

"Ik zal opstaan," zei Pickwick; "geef mij mijn schoone kleeren."

Welke vijandige gezindheden Smangle ook gekoesterd mocht hebben, zijn gedachten namen spoedig een anderen loop, toen hij het valies zag uitpakken, waarvan de inhoud hem terstond een zeer gunstig denkbeeld scheen te doen opvatten, niet alleen van Pickwick, maar ook van Sam, die, zooals hij bij de eerst voorkomende gelegenheid verklaarde, hard genoeg, dat het voorwerp van zijn loftuigen hem hooren kon, een echte orgineel, en dus juist een man naar zijn hart was. Wat Pickwick betrof, de achting, die hij voor dezen heer had opgevat, was onbeperkt.

"Kan ik soms iets voor u doen, mijnheer?" vroeg Smangle.

"Niet dat ik weet; zeer verplicht," antwoordde Pickwick.

"Hebt gij ook linnen, dat in de wasch moet? Ik heb een knappe waschvrouw aan de hand, die tweemaal in de week mijn goed komt halen; en dat treft al heel toevallig — het is vandaag juist haar dag. Wil ik wat van dat kleine goed bij het mijne doen? Het is heelemaal geen moeite. Wat drommel, de eene heer, die wat in de benauwdheid zit, moet toch zeker voor een anderen heer, die in hetzelfde geval verkeert, wat over hebben? Dit zeggend, ging Smangle zoo dicht mogelijk bij het valies zitten, terwijl zijn blikken de hartelijkste en onbaatzuchtigste vriendschap te kennen gaven.

"Hebt gij iets voor den oppasser, om af te borstelen?" vervolgde Smangle na een poos.

"Niet het minste, beste vriend," zei Sam, zijn meester het antwoord uit den mond nemend. "Als wij één van beiden zelf aan het afborstelen gingen, zou het misschien wel zoo plezierig zijn, zooals de schooljongen tegen den meester zei, toen hij zich niet door den knecht wilde laten afrosen."

"Of iets, dat ik in mijn kistje naar de waschvrouw kan sturen?" hernam Smangle, zich met een tamelijk benepen gezicht van Sam tot Pickwick wendend.

"Niemendal, mijnheer," antwoordde Sam. "Ik vrees, dat uw kistje met uw eigen goed al provol zal zijn."

Dit gezegde vergezelde hij met zulk een veelbeteekenenden blik op dat gedeelte van Smangle's gewaad, welks voorkomen doorgaans een proef van de bekwaamheid van een waschvrouw oplevert, dat Smangle zich omkeerde, en, voorloopig tenminste,

van alle aanslagen op Pickwick's beurs en garderobe afzag. Hij ging zeer onvergenoegd naar de kegelplaats, waar hij licht en gezond ontheet met een paar van de sigaren, die den vorigen avond gekocht waren.

Mivins, die niet rookte, en eveneens al lang geen crediet meer had, bleef in bed liggen, en, om zijn eigen woorden te bezigen, sliep voor zijn ontbijt.

Nadat Pickwick in een hokje naast de koffiekamer, waar men tegen een verhoogden prijs het bestelde kon gebruiken, ontbeten, en Sam om eenige noodzakelijke boodschappen uitgezonden had, begaf hij zich naar de kamer der cipiers, om van Roker te vernemen, hoe het verder met hem zou gaan.

"Hier hebt gij een biljet voor nummer zeven en twintig op de derde verdieping," zei Roker, nadat hij een dik boek had geraadpleegd. "Daar is nog één plaats open."

"Woont daar dan meer dan één persoon op één kamer?" vroeg Pickwick.

"Zoo veel als er plaats is," antwoordde Roker.

"En hoeveel zijn er al in die kamer?" hernam Pickwick.

"Drie," was het antwoord.

Pickwick kuchte.

"De een is een dominee," hervatte Roker, terwijl hij het biljet invulde, "en de tweede is een slachter."

"Wat?" riep Pickwick uit.

"Een slachter," herhaalde Roker, terwijl hij zijn pen, die geen inkt wilde geven, met de punt op de tafel stompte. "Hij is in zijn tijd een baas geweest. — Gij zult óók zeker nog wel weten, wat voor een kerel Tom Martin geweest is, hè, Neddy?" Deze vraag was tot een anderen cipier gericht, die een paar schoenen zat schoon te maken.

"Dat zou ik denken," antwoordde deze.

"Het is alsof ik hem nog zie aankomen," zei Roker, verstrooid voor zich uitstarend, alsof hij een aandoenlijk tooneel uit zijn jeugd voor zijn verbeelding terugriep, "toen hij dien kolendrager zijn vet had gegeven, tusschen die twee dienders, met een stuk grauw papier met azijn op zijn rechteroog. Wat vliegt de tijd toch om!"

Daar de heer, tot wien deze opmerking gericht was, en die een stilzwijgend denker scheen te zijn, slechts door een onverstaanbaar gebrom antwoordde, nam Roker zijn pen weer op.

"Weet gij ook wie de derde heer is?" vroeg Pickwick, niet zeer in zijn schik met deze beschrijving van zijn toekomstigen huis- of liever kamergenoot.

„Wat is die Simpson, Neddy?" vroeg Roker.

„Simpson?" herhaalde Neddy. „Een paardenkooper, geloof ik."

„Dat is wel mogelijk," hervatte Roker, terwijl hij het boek dichtdeed, en Pickwick een papiertje overreikte. „Hier is het biljet, mijnheer!"

Lang niet tevreden met de willekeurige manier, waarop men hem een kamer aanwees, zonder zijn eigen smaak in het minst te raadplegen, overlegde Pickwick nog een poos bij zich zelf, wat hij zou doen. Ten slotte begreep hij, dat het vóór alle dingen raadzaam zou zijn, om de drie heeren, met wie hij zou moeten samenwonen, eens te zien en te spreken, en dus klom hij naar de derde verdieping.

Nadat hij eenigen tijd had besteed met op de flauw verlichte gang naar de nummers te kijken, die op sommige deuren nog slechts half zichtbaar waren, sprak hij eindelijk een jongen aan, die de leege bierkannen kwam ophalen.

„Waar is nummer zeven en twintig, jongetje?" vroeg Pickwick.

„Vijf deuren verder," antwoordde de knaap. „Er is een mannetje aan de galg op geteekend, dat onderwijl een pijp rookt."

Deze aanwijzing volgend, ging Pickwick verder, tot hij de boven beschreven beeltenis ontdekte, en klopte het mannetje op het gezicht, eerst zacht, en daarna harder. Hij deed dit verscheidene malen, maar zonder eenig gevolg, zoodat hij het eindelijk waagde de deur te openen en naar binnen te kijken.

Er was slechts één persoon in het vertrek; en deze lag zoover hij kon, zonder het evenwicht kwijt te raken, uit het venster, zich vermakend met proefnemingen, om vlak op den hoed van een goeden kennis te spuwen, die beneden op de plaats stond. Pickwick kuchte, stampte op den vloer, en gebruikte andere soortgelijke middelen, om zijn tegenwoordigheid aan te kondigen; maar daar hij hiermee niet verder kwam, ging hij eindelijk naar het venster en trok den vreemdeling aan zijn mouw. Deze trok snel zijn hoofd naar binnen, keerde zich om, bekeek Pickwick van het hoofd tot de voeten en vroeg, nadat hij eerst iemand had aangeroepen, wiens naam met een d begint, op een barschen toon wat hij wilde.

„Ben ik hier niet op nummer zeven en twintig?" vroeg Pickwick.

„Wat zou dat?" hernam de ander.

„Ik heb hier een biljet," antwoordde

Pickwick, terwijl hij zijn papiertje liet zien.

„Roker had u toch zeker wel ergens anders kunnen stoppen?" zei Simpson (want het was de paardenkooper), na een poos van ontevreden stilzwigen.

Pickwick was van hetzelfde gevoelen, maar oordeelde het in de tegenwoordige omstandigheden raadzaam, er zich niet over uit te laten.

Simpson dacht eenige oogenblikken na, stak daarop zijn hoofd weer uit het venster, en riep eenige malen een woord, dat Pickwick niet verstond, maar waarschijnlijk een bijnaam van Martin was, daar kort daarop deze heer in een blauwen kiel en met kaplaarzen de kamer binnentrad, gevolgd door een ander, die een versleten zwarten rok aanhad, en wiens gemeen, rood opgezwollen gezicht hem het voorkomen gaf van een aan den drank verslaafden kapelaan, wat hij ook inderdaad was. Toen deze twee heeren het nieuws gehoord hadden, gaven zij terstond in krachtige uitdrukkingen te kennen, dat het hun bijzonder slecht beviel, en daarop begonnen zij zacht met Simpson te praten.

Intusschen keek Pickwick het vertrek eens rond, waarin een walgelijke morsigheid en een zeer benauwde lucht heerschten. Van vloerkleed, gordijn of vensterluik was niets te ontdekken. Het heele ameublement bestond uit drie vuile matrassen, elk in een deken gerold en in een hoek over-eind gezet, zoodat zij een soort tafel vormden, waarop eenig keukengereedschap was geplaatst. Een kast scheen er niet te zijn. Het was wel waar, dat er weinig was om er in weg te zetten; maar hoe weinig van waarde of omvang zulke dingen ook mogen zijn, vormen stukken brood, hompen kaas, vuil linnen, en gebarsten schotels en borden, met een roestige tang en een blaasbalg zonder pijp, toch een verwarden boel, wanneer deze voorwerpen over den vloer van een bekrompen vertrek verspreid liggen, dat drie heeren tot slaap- en zitkamer dient.

„Er zal toch zeker wel wat aan te doen zijn?" zei de slachter eindelijk. „Hoeveel moet gij hebben, om op te krassen?"

„Neem mij niet kwalijk," zei Pickwick; „ik begrijp niet wat ge bedoelt."

„Wij willen u drie shilling in de week geven," hernam de slachter, „als gij een ander kwartier opzoekt."

„En nog een pint bier op den koop toe, om er die dadelijk op uit te drinken," zei de kapelaan.

„Ik ben werkelijk zoo onbekend met de gebruiken van deze plaats," zei Pickwick,

„dat ik u nog niet begrijp. Kan ik dan een andere kamer krijgen? Ik dacht, dat daartoe geen mogelijkheid bestond.”

De drie heeren keken elkaar vol verbaazing aan.

„Heb ik ooit!” zei Martin met een medelijdenden glimlach.

„Als ik zoo weinig van de wereld wist, zou ik mijn hoed opvreten met de gesp er bij,” riep de kapelaan uit.

„Dat zou ik waarachtig ook,” zei de paardenkooper in vollen ernst.

Na deze inleiding begonnen de drie heeren van ondervinding, allen tegelijk, Pickwick uit te leggen, dat het geld een even gangbare munt in de Fleet was, als overal elders op de wereld; dat hij voor geld oogenblikkelijk alles kon krijgen, wat hij verlangde; en dat, als hij geld bezat, en er niet op tegen had het te verteren, hij maar zeggen moest, dat hij een afzonderlijke kamer wilde hebben, en men hem er dan terstond een zou geven, die hij zelf volkomen naar zijn zin kon laten meubeleeren.

Hiermee ging het gezelschap tot wederzijdsch genoeg en uiteen. Pickwick klom weer de trap af, en ging naar de kamer der cipiers; terwijl de drie heeren zich naar de koffiekamer begaven, om daar de vijf shilling te verteren, die de kapelaan met bewonderenswaardige schranderheid en behendigheid van Pickwick had geleend.

„Ik dacht het wel,” grinnikte Roker vergenoegd, toen Pickwick zei waarom hij was teruggekomen. „Heb ik het niet gezegd, Neddy?”

De gevraagde antwoordde met een gebrom, dat „ja” moest beteekenen.

„Ik dacht wel, dat gij een afzonderlijke kamer zoudt willen hebben,” hernam Roker. „Wacht eens! Gij zult ook wel meubelen noodig hebben. Die wilt gij zeker wel van mij huren? Zoo hoort het eigenlijk.”

„Met alle plezier,” zei Pickwick.

„Er is een uitstekende kamer op de tweede verdieping, die de kanselarij-gevangene nu heeft,” hervatte Roker. „Die zal u op een pond in de week komen. Maar dat zal u zeker niet kunnen schelen?”

„In het geheel niet,” antwoordde Pickwick.

„Ga dan maar mee,” zei Roker, die met zeer veel haast naar zijn hoed greep. „In vijf minuten zal de zaak in orde zijn. Waarom hebt gij niet terstond gezegd, dat gij van zins waart, om behoorlijk te betalen?”

Zooals de cipier had voorspeld, was de zaak spoedig in orde. De kanselarij-gevangene was daar zoolang geweest, dat hij al wat hij in de wereld bezat had verloren, maar het recht op een eigen kamer had gewonnen. Daar het hem echter dikwijls eenige ongelegenheid veroorzaakte, dat hij geen stuk brood om te eten had, was hij bereid, om Pickwick tegen betaling van twintig shilling in de week zijn kamer af te staan.

Toen het accoord gesloten was, kon Pickwick niet nalaten hem met treurige belangstelling te beschouwen. Hij was een lang, mager man, met doodsbleeke, holle wangen, en levendige, rusteloos heen en weer zwerfende oogen. Zijn lippen waren even bleek als zijn voorhoofd, en zijn beenderen kwamen onder de oude jas, waarin hij gewikkeld was, zoo spits en hoekig uit, alsof de ijzeren tand van den tijd van een twintigjarige gevangenschap en ontbering die had afgeknaagd en gescherpt.

„En waar gaat gij nu wonen, mijnheer?” vroeg Pickwick, terwijl hij het geld, dat voor de eerste week vooruit betaald moest worden, op de waggelende tafel neertelde.

De ongelukkige streek met een bevende hand het geld op, en zei dat hij het niet wist, maar zien zou, waar hij ergens een plaatsje kon vinden.

„Ik vrees, mijnheer,” zei Pickwick met een medelijdende stem, „dat gij uw intrek zult moeten nemen in een kamer, waar reeds meer personen gehuisvest zijn, en dat hun gezelschap u misschien tot last zal zijn. Wat ik u bidden mag, beschouw deze kamer steeds als de uwe, wanneer gij naar rust en stilte verlangt, of iemand van uw vrienden u komt bezoeken.”

„Vrienden?” herhaalde de arme gevangene, met een doffe stem. „Als ik diep onder den grond in mijn kist lag, kon ik niet meer vergeten en verlaten zijn, dan ik nu reeds ben. Ik ben dood — dood voor de maatschappij, zonder het medelijden verworven te hebben, dat men over heeft voor hen wier zielen reeds voor den hemelschen rechterstoel zijn verschenen. Vrienden om mij te komen bezoeken? Mijn God, hier in deze gevangenis ben ik in het best van mijn leven opgesloten en oud geworden, en er is geen mensch, die bij mijn sterfbed zal staan, en als ik dood ben zeggen zal: „Het is een zegen voor hem, dat hij is verlost.”

De aandoening, die, terwijl hij sprak, een ongewone levendigheid aan zijn trekken had gegeven, bedaarde toen hij zweeg; hij sloeg zijn verdorde handen krampachtig in

elkaar, en slofte haastig het vertrek uit.

„Hij is een beetje uit zijn humeur,” zei Roker met een glimlach. „Het gaat hem als de olifanten; zij voelen nu en dan hun lot, en dan worden zij wild.”

Nadat Roker deze teergevoelige opmerking had gemaakt, begon hij aanstalten te maken, om het vertrek in orde te brengen; en zoo groot was zijn ijver, dat de kamer in korten tijd met een tapijt, een ledikant, zes stoelen, een tafel, een theeketel en verscheidene andere kleine benodigdheden was voorzien, waarvan de huur, volgens een zeer billijke berekening, op zeven en twintig shilling en zes pence per week werd bepaald.

„Is er nog iets, waar wij u mee kunnen dienen?” vroeg Roker, terwijl hij met een vergenoegd gezicht om zich heen keek, en het geld voor de eerste week huur in zijn hand liet rinkelen.

„Ja,” zei Pickwick, die eenigen tijd in diep gepeins had gezeten. „Is hier niet iemand, die boodschappen kan doen, en dergelijke?”

„Buiten de gevangenis, bedoelt gij?” vroeg Roker.

„Ja. Iemand, die in en uit kan gaan. Geen gevangene.”

„Jawel,” zei Roker. „Er komt wel eens een arme duivel hier, die een goeden vriend aan den armenkant heeft, en die graag zoiets doet. Wil ik hem bij u sturen?”

„Als het u belijft,” antwoordde Pickwick. „Of neen — wacht eens! Gij spreekt daar van den armenkant — dien zou ik wel eens willen zien. Ik zal zelf naar hem toe gaan.”

De armenkant van een schuldgevangenis is, zooals de naam reeds te kennen geeft, dat gedeelte, waar de ellendigste en beklagenswaardigste soort schuldenaren is opgesloten. Een gevangene, die verklaart, dat hij aan den armenkant behoort, betaalt geen huur of andere onkosten. Hij heeft bovendien aanspraak op een uitdeeling van levensmiddelen, welke bekostigd worden uit een fonds, gevormd door de legaten van liefdadige menschen. Nog maar weinig jaren geleden zag men in den muur der Fleet-gevangenis een soort ijzeren kooi, waarin een man zat, met een ellendig en uitgehongerd voorkomen, die van tijd tot tijd met een bus rammelde, en met een treurige stem riep: „Gedenkt den armen schuldenaars!” Het geld, dat in deze bus kwam, werd onder de arme gevangenen verdeeld, die bij deze vernederende bedelarij elkander aflosten.

Hoewel men dit gebruik heeft afgeschaft

en de kooi heeft weggebroken, is de toestand van deze ongelukkige gevangenen dezelfde gebleven. Men staat hun niet langer toe bij de poort der gevangenis het medelijden en de liefdadigheid der voorbijgangers in te roepen; maar men laat, voor den eerbied en de bewondering van komende eeuwen, de rechtvaardige en heilzame wet nog onveranderd, die bepaalt, dat de sterke misdadiger zal gekleed en gevoed worden, en dat men den van alles ontblooten schuldenaar van koude en gebrek zal laten omkomen. Er gaat geen week voorbij, waarin niet eenigen van deze lieden, in onze schuldgevangnissen, van honger zouden moeten sterven, indien hun medegevangenen hun niet te hulp kwamen.

Vol van dergelijke gedachten klom Pickwick de smalle trap op, aan welker voet Roker hem verlaten had. Hij was zoo aangedaan en opgewonden, dat hij nauwelijks meer wist, wat hij kwam doen, toen hij de hem aangewezen kamer binnentrad.

Het voorkomen van het vertrek bracht hem spoedig weer tot zich zelf; doch nauwelijks had hij een blik geworpen op een man, die in een neerslachtige houding bij den schoorsteen zat, of hij liet zijn hoed uit zijn handen vallen, en bleef als versteend van verbazing staan.

Ja, met havelooze kleeren, zonder jas, in een morsig hemd vol gaten en scheuren, met verward over zijn gezicht hangende haren, bijna onherkenbaar door de verandering, die honger en ellende in zijn trekken hadden teweeggebracht — zat daar Alfred Jingle, met zijn hoofd in zijn hand, in het smeulende vuur te staren, een beeld van de jammerlijkste wanhoop.

Niet ver van hem af stond, tegen den muur geleund, een stevige, gespieerde landjonker, die tusschenbeide met een oude karwats tegen de kaplaars sloeg, die zijn linkervoet versierde, terwijl hij aan den rechter een oude slof had. Tusschenbeide mompelde hij een van die klanken, waarmee een jager zijn paard aanmoedigt. In zijn verbeelding was hij op een dolle steeple-chase¹⁾. De arme man! Nooit had hij bij een wedren op het vlugste paard van zijn rijk voorzienen stal half zoo snel over het veld gejaagd, als hij de loopbaan had afgerend, die op de Fleet was uitge-loopen.

Aan den anderen kant van het vertrek zat op een kist een oude man, met zijn

¹⁾ Kerktorenjacht, waarbij men, om een weddenschap, dwars over en door al wat in den weg is, op een kerktoeren af rent; een dulle liefhebberij, waarbij niet zelden armen of beenen worden gebroken.

oogen naar den grond geslagen, terwijl zijn gelaat voor geen andere uitdrukking meer vatbaar scheen te zijn, dan die van doffe, naargeestige wanhoop. Een klein meisje, zijn kleindochtertje, stond aan zijn knieën, en trachtte door allerlei kinderlijke liefkoozingen zijn aandacht te trekken, maar de oude man hoorde of zag haar niet. De stem, die hem eens als muziek in de ooren had geklonken, wekte zijn aandacht niet meer op. Zijn leden trilden, alsof hij de koorts had; zijn geest scheen reeds dood te zijn.

Verderop stonden nog drie mannen bij elkaar, die luidruchtig praatten. En voor het venster zag men een bleeke, uitgeteerde vrouw, de vrouw van een gevangene, die met groote zorgvuldigheid een verdorren bloemstruik begoot, waaraan nooit weer een groen blaadje zou uitbotten; misschien een maar al te juist zinnebeeld van de taak, die zij hier kwam verrichten.

Dit waren de voorwerpen, die Pickwick in het oog vielen, toen hij met verbazing om zich heen keek. Het gerucht van iemand, die haastig de kamer kwam binnentrompelen, deed hem naar de deur kijken, en in den binnenkomende herkende hij, door de lompen, morsigheid en ellende, die hem bijna onherkenbaar maakten, heen zijn ouden bekende, Job Trotter.

„Mijnheer Pickwick!” riep Job overluide.

Jingle keek op, en sprong verschrikt overeind. „Mijnheer Pickwick?” mompelde hij. „Ja, het is zoo — raar logement — wonderlijk met mij geloopen — mijn verdiende loon.” Daarmee stak hij zijn handen in de gaten, waar vroeger broekzakken waren geweest, liet zijn hoofd op zijn borst zinken, en zette zich weer neer.

Pickwick was aangedaan; Jingle en Trotter zagen er beiden diep ellendig uit. De begeerige blik, dien Jingle onwillekeurig naar een rauw stukje schapevleesch had geworpen, dat Trotter had meegebracht, maakte hun toestand duidelijker, dan een verklaring van twee uren gedaan kon hebben. Pickwick keek Jingle vriendelijk aan, en zei:

„Ik zou u wel eens alleen willen spreken. Wilt gij een oogenblik met mij mee gaan?” „Gaarne,” zei Jingle, haastig opstaand. „Kan niet ver loopen — geen nood, dat men zich hier al te veel zal vermoeien met wandelen — een park met een muur er om heen — romantisch, maar niet zeer uitgestrekt — altijd thuis te vinden — slechte bediening, maar goede oppassing.”

„Gij hebt uw jas vergeten,” zei Pickwick, toen zij op het portaal waren gekomen.

„Hm!” zei Jingle. „Duur leven hier — kon er niets aan doen — moest toch eten — de maag moet toch iets hebben.”

„Wat bedoelt gij?” vroeg Pickwick.

„Opgegeten,” antwoordde Jingle. „Laatste rok — kon niet anders. Van een paar laarzen veertien dagen geleefd — een week van een zijden paraplu met ivoren knop — het is zooals ik u zeg — Job kan het getuigen.”

„Drie weken van een zijden paraplu en een paar laarzen geleefd?” riep Pickwick uit, die van zoo iets nooit had gehoord, behalve van noodlijdende schipbreukelingen.

„Maar al te waar,” zei Jingle. „Bank van leening — hier de briefjes nog — bagatel voor gekregen — zoogoed als niets — allemaal schurken.”

„O!” hernam Pickwick, wien door deze verklaring een licht opging, „nu begrijp ik u. Gij hebt uw kleeren verpand?”

„Alles — van Job ook — alle hemden weg — doet er niet toe — spaart wasgeld. Zal spoedig gedaan zijn — blijven liggen — van honger sterven — dan de lijkschouwing — arme gevangenen — gebrek aan het noodige — mag niet publiek worden — natuurlijke dood, zegt de lijkschouwer — armenbegrafenis — verdiende loon — alles voorbij — het gordijn valt.”

Jingle sprak deze zonderlinge opsomming van zijn vooruitzichten met zijn gewone radheid van tong uit, en met eenige vertrekkingen van zijn gezicht, die glimlachen moesten verbeelden. Pickwick kon echter wel bespeuren, dat Jingle geheel anders gestemd was, dan hij het wilde doen voorkomen, en toen hij hem strak, maar niet onvriendelijk aankeek, bemerkte hij, dat hij tranen in zijn oogen had.

„Brave man,” zei Jingle, hem de hand drukkend, terwijl hij zijn hoofd omkeerde. „Ondankbare schurk — kinderachtig om te huilen — kan het niet laten — zware koorts — zwak — ziek — uitgehongerd. Alles verdiend; maar veel geleden — erg.” Volkomen buiten staat om zich langer goed te houden, en misschien nog meer overmand door de poging, welke hij daartoe had aangewend, zette de ongelukkige avonturier zich op de trap neer, verborg zijn gezicht in zijn handen, en snikte als een kind.

„Kom, kom!” zei Pickwick met aandoening, „wij zullen zien wat er aan te doen is, als ik alles van u weet. Waar is Job?”

„Hier, mijnheer,” zei deze, terstond te voorschijn komend.

„Kom hier!” zei Pickwick, met een poging om een barsch gezicht te zetten, ter-

wijl vier groote tranen over zijn wangen biggelden. „Daar!”

„Daar!” het had niemand kunnen verwonderen, indien het present, dat dit woord vergezelde, uit een stevigen oorveeg had bestaan; want Pickwick was bedrogen, beschimpt en beleedigd door den bedelaar, dien hij op dit oogenblik geheel in zijn macht had. Moeten wij de waarheid zeggen? Het was iets, dat Pickwick uit zijn zak haalde, en dat klonk, toen het in de hand van Job viel. Onze brave oude vriend wachtte niet, om te zien hoe zijn gift werd aangenomen, maar keerde zich om en spoedde zich voort.

Toen hij zijn kamer weer binnentrad, vond hij Sam op hem wachten, die de schikkingen, welke daar voor het gemak en genoegen van zijn meester waren gemaakt, met een zeer komieke soort van ontevreden tevredenheid in oogenschouw stond te nemen. Daar het hem zeer onaangenaam was, dat zijn meester zich naar de gevangenis had laten brengen, en daar wilde blijven, scheen Weller het zijn plicht te achten, vooral niet te veel genoegen te toonen over iets, wat hij daar zag of hoorde.

„Wel, Sam,” zei Pickwick, „ziet het er hier nu niet gezellig uit?”

„Tamelijk, mijnheer,” antwoordde Sam, terwijl hij met verachting om zich heen keek.

„Hebt gij Tupman en onze andere vrienden gesproken?”

„Ja, mijnheer. Ik heb hen gesproken. Zij zullen morgen komen; en ik was erg verwonderd, toen ik hoorde dat zij vandaag niet kwamen.”

„Luister eens, Sam,” zei Pickwick, nadat hij zich een poos had bedacht. „Ik heb u iets te zeggen.”

„Ik luister al, mijnheer,” zei Sam.

„Ik heb dadelijk wel begrepen, Sam,” hernam Pickwick op een ernstigen toon, „dat het hier geen goede plaats is voor jongelui.”

„En voor oude lui ook niet, mijnheer,” merkte Weller op.

„Daar hebt gij gelijk in, Sam,” zei Pickwick. „Maar het kan wel gebeuren, dat oude lieden hier moeten komen, omdat zij onvoorzichtig en al te goed van vertrouwen zijn geweest, en dat jongelieden hier gebracht worden, door de zelfzucht van hen, bij wie zij in dienst zijn. Voor zulke jongelieden is het in alle opzichten beter, dat zij hier niet blijven. Begrijpt gij mij, Sam?”

„Nog niet, mijnheer,” zei Sam stug.

„Denk er dan eens over, Sam,” zei Pickwick.

„Ja, mijnheer,” hernam Samuel, na een poos. „Ik begin te zien, waar gij naar toe wilt; maar ik vind, dat gij mij veel te hard op het lijf valt, zooals de koetsier tegen den hagel zei.”

„Ik zie, dat gij mij begrepen hebt, Sam,” zei Pickwick. „Ik kan het niet goedvinden, dat gij jarenlang in een plaats als deze ledig zoudt blijven rondslenteren; en bovendien komt het mij voor, dat het al te gek zou staan, indien iemand, die wegens schuld in de gevangenis zit, een knecht hield. Neen, Sam, gij zult mij een tijdlang moeten verlaten.”

„Ah zoo, mijnheer, dus toch maar een tijdlang?” vroeg Weller, eenigszins spottend.

„Ja; zoolang ik hier blijf,” antwoordde Pickwick. „Uw loon zal ik u blijven betalen. De een of ander van mijn drie vrienden zal u gaarne bij zich nemen, al was het maar uit achting voor mij. En als ik ooit hier uitkom, Sam,” vervolgde Pickwick met gemaakte luchthartigheid, „geef ik u mijn woord, dat gij terstond weer bij mij kunt komen.”

„Wil ik u dan eens wat zeggen, mijnheer?” zei Sam met een zeer ernstige stem. „Daar komt niets van in, en laten wij er daarom maar niet verder over spreken.”

„Ik meen het in ernst, Sam,” zei Pickwick, „en mijn besluit staat vast.”

„Zoo, mijnheer,” hervatte Sam vastberaden. „Goed, mijnheer, maar het mijne ook!”

Dit zeggende, zette hij zijn hoed op, en snelde plotseling de kamer uit.

„Sam!” riep Pickwick hem na. „Luister eens!”

Maar Sam was reeds de gang uit, en kwam niet terug.

HOOFDSTUK XLIII.

Hoe Sam Weller in moeilijkheden geraakte.

In een hoog vertrek, waar weinig licht en nog minder versche lucht binnenkomt, in Portugal-street, Lincoln's-Inn-fields, zitten het geheele jaar door twee, drie of vier heeren met pruiken voor kleine lessenaars. Aan hun rechterhand hebben zij een bank met procureurs, aan hun linker een afgerasterde ruimte voor insolvente schuldenaren, en vlak voor hen een afdalende reeks zeer groezelige gezichten. Deze heeren zijn de rechters van het Insolvent-Court, en het

vertrek, waarin zij zitten is het Insolvent-Court zelf.

Sedert onheuglijke tijden was het onder alle kale lieden in Londen de gewoonte, om dit gerechtshof als hun gewone verzamelpaats en toevluchtsoord te beschouwen. Het is er altijd vol; en op een en hetzelfde oogenblik vindt men hier meer afgedragen rokken bij elkaar, dan er in een jaar in geheel Houndsditch te koop worden aangeboden, en meer ongewasschen gezichten en borstelige baarden, dan er van den opgang tot den ondergang der zon aan al de pompen en in al de barbierswinkels tusschen Tyburn en Whitechapel gereinigd en geschoren zouden kunnen worden.

Men denke niet, dat deze menschen ook maar iets te verrichten hebben in de zaal, waarin zij zich met zooveel stiptheid verzamelen, of eenig belang hebben bij hetgeen daar verhandeld wordt. Indien dit het geval was, zou het niet te verwonderen zijn, dat zij zoo trouw opkwamen. Eenigen slapen bijna zolang als de geheele zitting duurt; anderen brengen in hun zakken of zakdoeken een draagbaar middagmaal mee, en kauwen en luisteren met evenveel genoegen; maar men heeft nooit gehoord, dat iemand van hen het geringste persoonlijke belang had bij een van de voorkomende zaken. Zij zitten daar van het begin tot het einde. Als het regenachtig weer is, komen zij doornat, en dan is het in de zaal zoo vochtig en dompig als een moeras.

Iemand, die hier toevallig eens kwam kijken, zou deze zaal wel voor een aan den God der Schraalheid gewijden tempel kunnen houden. Er is geen bode of deurwaarder bij dit Hof, die een rok draagt, welke voor hem gemaakt is; geen bediende of beambte, die een frisch en gezond voorkomen heeft, behalve een kleine deurwaarder met een wit hoofd en een appelrond gezicht; en zelfs dezen man schijnt dit voorkomen niet van nature eigen te zijn, maar, evenals een in brandewijn gelegde kers, door de bederfwerende kracht van dit geestrijke vocht te zijn medegedeeld. Zelfs de pruiken der procureurs zijn slecht gepoederd en uit de krul.

Doch de attorneys¹⁾, die iets lager dan de rechters aan een groote tafel zitten, zijn de grootste rariteiten. Ieder van hen houdt er een blauwen zak en een loopjongen op na, welke laatste doorgaans een belijder van den Israëlietischen godsdienst is. Zij hebben geen vaste kantoren, maar behan-

delen hun zaken in de gelagkamer van een herberg of op het binnenplein van een gevangenis, waar zij zich troepsgewijze verzamelen, en op alle mogelijke manieren klanten probeeren te krijgen. Zij zien er smerig en verloopen uit; en het ergste, wat men hun doorgaans kan verwijten, is, dat zij dronkaards en bedriegers zijn. Hun voorkomen is niet innemend, en hun manieren hebben iets zeer eigenaardigs.

De heer Salomon Pell, een medelid van deze geleerde broederschap, was een dik man, met een bleek, bol gezicht, gekleed in een jas, die het eene oogenblik groen, en het volgende bruin van kleur was, met een fluweelen kraag, die dezelfde eigenschappen van een kameleon bezat. Zijn voorhoofd was smal, zijn gezicht breed, zijn hoofd groot, en zijn neus stond zoo geweldig scheef, dat hij zeer weinig tot verfraaiing van zijn aangezicht bijdroeg, hoewel hij, als vergoeding, een zeer nuttig lid voor zijn eigenaar was, daar deze, kort van hals en aamborstig zijnde, hoofdzakelijk door zijn neus ademhaalde.

„Ik weet zeker, dat ik hem er door help,” zei Pell.

„Zoo, weet gij dat zeker?” hernam de persoon, wien hij deze verzekering gaf.

„Absoluut zeker,” zei Pell. „Maar als hij naar een onkundigen knoeler gegaan was, begrijpt gij, dan had ik voor de gevolgen niet willen instaan.”

„Ach,” zei de ander met open mond.

„Neen, dat zou ik zeker niet,” hernam Pell met een zeer diepzinnig gezicht, en schudde bedenkelijk zijn hoofd.

De plaats, waar dit gesprek werd gevoerd, was een herberg vlak tegenover het Insolvent-Court; en de tweede spreker was niemand anders dan de oude Weller, die hier gekomen was, om een vriend te troosten en op te beuren, die, evenals zoovele anderen, een verzoekschrift had ingediend, om, als iemand, die buiten zijn schuld in de onmogelijkheid verkeerde om te betalen, ontslagen te worden, en over wiens zaak dezen morgen uitspraak zou worden gedaan. Het spreekt vanzelf, dat Pell de zaakwaarnemer van dezen insolventen schuldenaar was.

„En waar is George?” vroeg de oude heer. Pell wees naar een achterkamer, waarheen de oude Weller zich aanstonds begaf, en waar hij met de hartelijkste vreugde door een half dozijn zijner ambtsbroeders werd ontvangen. De insolvente heer, die ongelukkig gespeculeerd had met het leveren van paarden voor een diligenciedienst en daardoor in zijn huidige moei-

1) Zaakwaarnemers of agenten, die geen graad als rechtsgeleerden behoeven te bezitten.

lijkheden was geraakt, zag er zeer welgedaan uit, en trachtte zijn angst te doen bedaren, door het gebruik van garnalen en porter.

De begroeting tusschen Weller en zijn vrienden bleef strikt beperkt tot het vrijmetselaarsteeken van hun beroep, bestaande in het omdraaien van de rechtervuist en een gelijktijdig opwippen van den pink. Wij hebben eens twee knappe koetsiers gekend (thans, helaas, lang ter ziele); zij waren tweelingen, en hielden bijzonder veel van elkaar. Op den weg naar Dover reden zij twintig jaar lang dagelijks elkaar voorbij, zonder ooit een anderen groet te wisselen dan dezen; en toch waren zij zoo aan elkaar gehecht, dat toen een van beiden stierf, de andere wegwijnde en zijn broeder kort daarop volgde.

„Wel, George,” zei de oude Weller; nadat hij zijn jas had uitgetrokken en zich deftig had neergezet, „hoe gaat het? Is alles in orde?”

George knikte toestemmend.

„En is de vrachtlĳst ook al klaar?” vroeg Weller verder.

„O, gij bedoelt de ceel,” zei Pell. „Ja, daar heb ik voor gezorgd.”

Weller gaf door een knik zijn goedkeuring te kennen, wendde zich daarop tot Pell, en vroeg, naar zijn vriend George wijzend: „Wanneer neemt gij hem de dekens af?”

„Wel,” zei Pell, „hij staat als derde op de lijst; en ik geloof, dat het over een half uur zijn beurt zal zijn. Ik heb mijn klerk gezegd, dat hij mij moest komen waar-schuwen.”

De oude Weller staarde Pell met bewondering aan, en zei nadrukkelijk: „En wat wilt gij gebruiken, mijnheer?”

„Werkelijk,” antwoordde Pell. „Gij zijt al te — Op mijn woord van eer, ik ben niet gewoon — Het is nog zoo vroeg, dat ik inderdaad — Maar anders, een glaasje rum, meisje.”

Het buffetmeisje, dat deze bestelling reeds voorzien had, bracht hem het glaasje op hetzelfde oogenblik, en ging heen.

„Heeren,” zei Pell, terwijl hij een blik om zich heen wierp, „op den voorspoed van uw vriend! Ik houd er niet van mijzelf te prijzen, mijne heeren, dat is mijn gewoonte niet; maar ik kan toch niet nalaten te zeggen, dat, als uw vriend niet zoo gelukkig was geweest, om in de handen te komen van — maar ik wil liever verzwijgen, wat ik zeggen wilde, Uw gehoorzame dienaar, mijne heeren!” Hij ledigde zijn glas in één teug, smakte met zijn lippen, en keek met

zelfvoldoening de om hem heen staande koetsiers aan, die hem als een rechtsgeleerd orakel beschouwden.

„Wat wilde ik ook weer zeggen,” begon hij opnieuw.

„Ik geloof, dat gij juist zeggen wildet, dat gij niets tegen een tweede glaasje zoudt hebben, mijnheer,” zei Weller met deftige scherts.

„Ha, ha!” lachte Pell. „Die is niet onaardig. Maar zoo vroeg in den ochtend zou het — Ik weet het niet — maar kom, nog eentje. — Hm!”

Deze laatste klank was een plechtige kuch, waarmee de spreker de ongepaste vroolĳkheid wilde tegengaan, die zich bij een paar van zijn toehoorders begon te openbaren.

„De vorige Lord Kanselier mocht me bijzonder graag,” zei Pell.

„Dat was mooi van hem,” merkte Weller op.

„Waarom zou hij niet?” viel de cliënt van Pell er op in.

„Ik herinner mij nog,” hervatte Pell, „dat ik eens bij hem dineerde. Wij waren maar met ons beiden; maar alles was zoo prachtig, alsof er twintig menschen verwacht werden. Het groote zegel lag op een stommeknecht aan zijn rechterhand, en een geharnaste man met een staartpruik en zijden kousen, stond met een ontblooten degen in zijn hand bij den schepter op wacht; want dat gaat zoo dag en nacht door. „Pell,” zei de Lord Kanselier toen, geen valsche bescheidenheid. Gij zijt een knap man; gij kunt iedereen door het Insolvent-Court heenhalen, Pell, en uw vaderland behoort trotsch op u te zijn!” Dat waren zijn eigen woorden, mijne heeren. „Gij wilt mij vleien, edelgrootachtbare heer,” zei ik. „Neen, Pell,” zei hij, „als ik dat doe, mag ik verdoemd zijn.”

„Zei hij dat?” viel Weller er op in.

„Ja zeker,” antwoordde Pell.

„Dan had het Parlement hem moeten beboeten voor zijn vloeken,” zei Weller; „en als hij geen rijk heer geweest was, zou dat ook wel gebeurd zijn.”

„Maar, beste vriend,” bracht Pell hier-tegen in, „hij zei het in vertrouwen.”

„O,” zei Weller, na zich een oogenblik bedacht te hebben: „als hij in vertrouwen verdoemd wilde zijn, dan is het natuurlijk wat anders.”

„Natuurlijk,” zei Pell. „Het onderscheid moet iedereen in het oog vallen.”

„Jawel, dat maakt natuurlijk een groot verschil. Vertel maar verder, mijnheer.”

„Neen, mijnheer, ik zal niet voortgaan,”

zei Pell, met een zachte en ernstige stem. „Gij hebt mij er aan herinnerd, mijnheer, dat dit gesprek geheim en in vertrouwen werd gevoerd. Ik ben onvoorzichtig geweest. Gij zult mij wel verontschuldigen, mijne heeren, ik voel, dat ik het recht niet heb om over zoo iets te spreken, zonder toestemming van mijn edelen vriend.” Daarmee stak hij zijn handen in zijn zakken, keek met barschheid om zich heen, en rammelde vastberaden met drie koperen stuiverstukken.

Nauwelijks had hij dit edele besluit genomen, of de jongen met den blauwen zak kwam binnenstuiven, en bracht de verwachte boodschap, waarop het gezelschap terstond de herberg verliet, de straat overstapte, en aanstalten begon te maken om zich al vechtend een weg naar het midden van de rechtszaal te banen, hetgeen doorgaans een moeilijk werk is.

Daar Weller een stevig man was, wierp hij zich terstond met zijn volle gewicht in het gedrang, in de hoop dat hij nog een goede plaats zou kunnen krijgen. Zijn hoop werd echter niet vervuld; want daar hij verzuimd had zijn hoed af te nemen, werd dit hoofddeksel hem over de oogen geslagen door iemand, dien hij niet gezien had, en op wiens teenen hij vrij onzacht was neergekomen. Het scheen wel, dat deze persoon terstond daarop berouw voelde over zijn drift; want met een gemompelden uitroep van verwondering trok hij den ouden heer buiten de zaal en haalde hem met tamelijk veel moeite zijn hoed weer uit de oogen.

„Samuel!” riep de oude Weller, toen hij in staat was om zijn redder in het gezicht te kijken.

Sam knikte.

„Gij zijt een lief gehoorzaam jongetje,” zei de oude Weller, „om uw vader zoo'n slag op zijn kop te geven.”

„Hoe kon ik weten, dat gij het waart?” zei de zoon. „Dacht gij, dat ik het aan het gewicht van uw voet zou kunnen voelen?”

„Dat is waar ook, Sampje,” hernam de vader, die reeds weer verzoend was. „Maar wat komt gij hier uitvoeren? Uw meester heeft hier niets te maken. Zij zullen hem niet voor insolvent willen verklaren.” Dit zeggende, schudde hij zeer plechtstatig zijn hoofd.

„Wat een oude dwarskop!” riep Samuel uit. „altijd maalt hij over insolventies en alibi's. Wie heeft er over insolvent gesproken?”

De oude Weller gaf geen antwoord, maar bleef zeer wijs zijn hoofd schudden.

302

„Sta toch zoo niet met uw bol te wiegelen,” zei Sam ongeduldig, „als gij niet wilt dat hij van het onderstel afvliegt, en luister naar rede. Ik ben gisteravond in „De Markies van Granby” geweest, om u op te zoeken.”

„Hebt gij de Markiezin van Granby gezien, Sampje?” vroeg de oude Weller met een zucht.

„Jawel,” antwoordde Sam.

„En hoe zag die lieve dame er uit?”

„Tamelijk raar,” zei Sam. „Ik geloof, dat zij haar gezondheid verwoest door pijnappelrum en andere sterke medicijnen van dezelfde soort.”

„Zoudt gij dat waarlijk denken, Sampje?” vroeg de vader met veel belangstelling.

„Ja, zeker,” antwoordde de zoon.

De oude Weller vatte zijn zoon bij de hand, en drukte die hartelijk. De uitdrukking van zijn gelaat scheen daarbij niet zoozeer ontsteltenis of vrees, als wel zachte, stille hoop aan te duiden. Berusting, ja zelfs opgeruimdheid, stond ook op zijn trekken te lezen, toen hij langzaam zei: „Ik ben er nog niet zeker van, Sampje, en gij moet er niet vast op rekenen, want ik mocht mij eens bedriegen; maar ik geloof haast, jongen, — ik geloof haast, dat de hulpprediker een leverziekte heeft.”

„Ziet hij er zoo slecht uit?” vroeg Sam.

„Zijn gezicht is bijzonder bleek,” antwoordde zijn vader, „behalve zijn neus; die is nog veel rooder dan anders.”

Naar het scheen kreeg de oude man, terwijl hij dit zei, de rum weer in zijn gedachten, want hij zette een zeer somber en peinzend gezicht; maar weldra hielden zijn trekken weer op, en begon hij zijn gelaat in allerlei zonderlinge plooiën te wringen, zooals hij doorgaans deed, als hij bijzonder in zijn schik was.

„Maar nu heb ik wat te zeggen,” begon Sam. „Doe nu uw ooren eens open, en spreek geen woord voordat ik klaar ben.” Na deze noodzakelijke inleiding, vertelde Sam, zoo beknopt als hem dit mogelijk was, het laatste merkwaardige gesprek tusschen hem en zijn meester.

„Zou die arme sukkel daar alleen willen blijven,” riep de oude Weller uit, „zonder iemand, die hem bijstaat? Dat kan toch niet, Samuel, dat kan niet.”

„Natuurlijk niet,” zei Sam. „Dat wist ik ook wel, voor ik hier kwam.”

„Zij zullen hem levend opvreten, Sampje,” hernam de oude man.

Samuel knikte toestemmend.

„Zij zullen hem bedriegen en bestelen, zoo hard zij maar kunnen, Sampje.”

Sam knikte nogmaals.

„Nee, dat mag niet gebeuren,” zei de oude Weller ernstig.

„Gij profeteert zoo knap als de roode Nixon,¹⁾ op het prentje, in die zesstuiversboekjes,” zei Sam.

„Wie was dat, Sampje?” vroeg de oude man.

„Dat doet er niet toe,” antwoordde Sam. „Het was geen koetsier, en dus kan het u niet schelen.”

„Ik heb eens een stalknecht gekend, die zoo heette,” zei de oude Weller nadenkend.

„Die was het niet,” hernam Samuel. „De heer, dien ik bedoel, was een profeet.”

„Een profeet? Wat is dat voor een mensch?” vroeg de oude man, terwijl hij zijn zoon strak aankeek.

„Iemand, die vooruit zegt, wat er gebeuren zal,” was het antwoord.

„Ik wou, dat ik hem kende, Sampje,” zei de vader. „Misschien zou hij mij iets kunnen vertellen over die leverziekte, waar ik zooeven over sprak. Maar als hij dood is, en zijn affaire aan niemand heeft overgedaan, gaat het niet meer. Wat wildet gij zeggen, Sampje?”

„Wel, dat gij geprofeteerd hebt, hoe het met mijn meester gaan zou, als hij daar alleen bleef. Weet gij geen middel om hem te helpen?”

„Nee, Sampje,” antwoordde de oude man, nadat hij zich een poos had bedacht.

„In het geheel niet?” vroeg Sam.

„Nee,” antwoordde de vader; „of,” hier hieldde zijn gezicht op, terwijl hij zijn mond dicht bij het oor van zijn zoon hield, en fluisterde: „of wij moesten hem, zonder dat de cipiers het merken, in een kist, of als een oude vrouw verkleed, er uit zien te krijgen.”

Sam beantwoordde dit voorstel met een verachtelijken blik, en herhaalde nogmaals zijn vraag.

„Nee,” zei de oude man, „als hij niet wil, dat gij bij hem blijft, weet ik er niets op. Wij staan voor het hek, Sampje.”

„Weet gij wat?” hernam Samuel. „Gij moest mij eens vijf en twintig pond leenen.”

„Waar is dat nou goed voor?” vroeg de oude man.

„Dat doet er niet toe,” antwoordde Sam. „Het zou wel eens kunnen gebeuren, dat het u in het hoofd kwam, mij het geld over een uur terug te vragen, en dat ik dan brutaalweg zei, dat ik u niet wilde betalen. Gij zoudt toch uw eigen zoon voor dat geld

zeker niet laten oppakken en naar de Fleet brengen; of misschien wel, gij onnatuurlijke gierigaard?”

Na dit antwoord wisselden vader en zoon een menigte slimme telegraphische wenken en teekens, waarna de oude man op een stoep ging zitten, en lachte tot zijn gezicht zoo rood werd als bloed.

„Wat zijt gij toch een oude lachebek,” zei Sam, ontevreden over dit tijdverlies. „Hoe kunt gij daar zoo gaan zitten schuddebollen, terwijl er zooveel te doen is? Waar is het geld?”

„Ik zal er u aan helpen, Sampje,” zei de oude man, terwijl hij zijn gezicht weer in een ernstige plooi zette. „Houd mijn hoed maar eens vast.”

Nadat de oude man zich van dit hinderlijke voorwerp had ontdaan, wrong hij zijn lichaam op zij, en rekte zijn arm zoo lang uit, tot hij zijn rechterhand in zijn diepen zak kreeg, waaruit hij, na lang trekken, een oude portefeuille haalde, die den omvang van een boekdeel in groot octavo had, en met een riempje was dichtgeknoopt. Toen hij eerst een paar zweepkoorden, eenige gespen en een monsterzakje voor graan had uitgepakt, kwam hij aan een rolletje smerige banknoten, waarvan hij de gevraagde som afnam en aan Sam overhandigde.

„En nu, Sampje,” zei de oude Weller, nadat hij zijn schatten weer ingepakt en de portefeuille in zijn zak gestoken had, „nu weet ik wel iemand, die de rest van de zaak in een oogenblik zal opknappen. Hij is een man van de wet, Sampje, en heeft herseenen, net als de kikvorschen, door zijn heele lijf tot aan de toppen van zijn vingers. Hij is een vriend van den Lord Kanselier, Sampje, en hoeft dien maar te zeggen wat hij hebben wil, om u voor uw heele leven op te sluiten, als het noodig is.”

„Nee,” zei Sam, „daar komt niets van in. Een gebabbel met den Kanselier — dat bevalt mij in 't geheel niet. Misschien zou ik er last mee hebben, om er later weer uit te komen.”

Om zijn zoon genoeg te doen, gaf de oude Weller in dit opzicht toe, en ging dadelijk den geleerden Salomon Pell opzoeken, wien hij verzocht, hem terstond een dwangbevel voor de som van vijf en twintig pond en de kosten te bezorgen, ten einde zonder uitstel een zekeren Samuel Weller in hechtenis te laten nemen. De zaakwaarnemer, die in een bijzonder vroolijke lui was, daar de paardenleverancier inderdaad ontslagen was geworden, betuigde, dat hij Sam's gehechtheid aan zijn meester

¹⁾ Eens een waarzegger van naam in het Graafschap Cheshire. J. E.

hoogelijk bewonderde, en verklaarde, dat dit hem herinnerde aan zijn eigen verkleefdheid aan zijn vriend, den Kanselier. Vervolgens ging hij met den ouden Weller naar den Temple, om daar den vereichten eed af te leggen inzake de schuldvorde- ring, waarvan de acte door den jongen, met behulp van den blauwen zak, op de plaats zelf reeds was opgemaakt.

legenheid achtten zij het passend zich wat meer vrijheid te veroorloven. Nadat men de gezondheid van den rechter en van Salomon Pell had gedronken, die nu weer een nieuw bewijs van zijn onbegrijpelijke knapheid had gegeven, deed een pokdalig heer met een blauwe das het voorstel, dat de een of ander een liedje zou zingen. Iedereen was van meening, dat, daar de

INTUSSCHEN WAS SAM, NADAT HIJ PLECHTIG ALS DE Zoon VAN DEN HEER WELLER WAS VOORGESTELD, MET BIJZONDERE BELEEFDHEID ONTVANGEN.

Intusschen was Sam, nadat hij plechtig aan den thans gerehabiliteerden paardenleverancier en diens vrienden, als de zoon van den heer Weller was voorgesteld, met bijzondere beleefdheid ontvangen, en uitgenoodigd om deel te nemen aan het festijn, waartoe allen voor deze gelegenheid waren geïnviteerd, een uitnoodiging, welke hij met graagte aannam.

De vroolijkheid der heeren van dit be- roep is doorgaans van een stillen en def- tigen aard; maar bij deze feestelijke ge-

pokdalige heer naar een liedje verlangde, hij zelf maar zingen moest. Maar dit wei- gerde de pokdalige heer ronduit en in ta- melijk barsche bewoordingen, hetgeen, zoo- als in dergelijke gevallen meer plaats heeft, een eenigszins scherpe woordenwisseling ten gevolge had.

„Mijne heeren,” zei de paardenleveran- cier, „om niet het genoegen en de een- dracht van dit vroolijke samenzijn te ver- storen, zal mijnheer Weller het gezelschap misschien wel een plezier willen doen?”

„Ik ben eigenlijk niet gewoon om zonder begeleiding te zingen,” zei Sam. „Maar voor een rustig leven moet je wat over hebben, zooals de man zei, toen hij den post van waker op den vuurtoren aannam.”

Na deze inleiding hief Sam Weller terstond een hoogdravend en aandoenlijk gezang aan, hetwelk wij, daar het niet algemeen bekend is, onzen lezers mededeelen.

Wij nemen de vrijheid hun aandacht te vestigen op de kunstige maat van het lied, die bij het lezen, maar vooral bij het zingen, een fraai effect maakt.

ROMANCE.

1

Op Hounslow-hei kwam Turpin eens
Op zijn bruine merrie aanhollen;
En daar kwam de koets van den bisschop ook
Met vier zwarte paarden aanrollen.
„Zoo,” dacht hij, „die komt net van pas!”
En stak zijn hoofd meteen door het glas.
„Och!” zei de bisschop, benaauwd voor zijn kas,
„Ik wou dat die vent al gehangen was!”
Dat was het begin van de klucht.

Koor: Dat was het begin van de klucht.

2

„Wel zoo!” zegt Turpin; „zeg je dat?
Dien wensch zult gij u beklagen.”
En terstond had hij een pistool al klaar,
Om een kogel in 't lijf hem te jagen.
Die grap vond de koetsier wat dol,
En joeg meteen zijn paarden op hol;
Maar Turpin die schoot hem vlak door zijn bol,
En stal toen zakken allebei vol.
En dat was het eind van de klucht.

Koor: En dat was het eind van de klucht.

„Ik geloof, dat dit liedje beleedigend is voor de heeren van ons vak,” zei de pokdalige heer; „en ik wil den naam van dien koetsier weten.”

„Dien kent men niet,” antwoordde Sam. „Hij had zijn kaartje niet in zijn zak.”

„Ik ben er tegen, dat hier over politiek wordt gesproken,” hernam de pokdalige heer; „en ik zeg, dat dit liedje, in dit gezelschap, zeer politiek is, en, wat eigenlijk op hetzelfde neerkomt, waar is. Ik zeg, dat de koetsier zich niet op de vlucht heeft laten doodschieten, maar gevochten heeft als een leeuw, en daar blijf ik bij.”

Daar de pokdalige heer dit met bijzondere kracht en nadruk zei, en het gevoelen van het gezelschap niet eenparig scheen te zijn, zou er waarschijnlijk een nieuwe woordenwisseling zijn ontstaan, indien de oude Weller niet gelukkig met Pell was

Dickens. Pickwick-club 20

binnengetreden.

„Alles in orde, Sampje,” zei de oude man.

„De deurwaarder zal om vier uur hier komen,” zei Pell. „Gij zult toch in dien tijd niet wegllopen? Ha, ha, ha!”

„Misschien zal mijn barbaarsche vader zich nog wel laten vermurwen,” zei Sam grienend.

„Neen!” zei de oude Weller.

„Och toe!” smeekte Sam.

„Neen!” bulderde de onverbiddelijke schuldeischer.

„Ik zal de heele schuld afdoen in termijnen van zes pence per maand,” zei Sam.

„Daar laat ik mij niet mee in,” antwoordde zijn vader.

„Ha, ha, ha, die is komiek,” zei Pell, die een rekening van de onkosten zat op te maken. „Ik heb nog nooit zoo'n grap beleefd. Daar, Benjamin, copieer dat eens,” en hij glimlachte weer, toen hij den ouden Weller de rekening voorlegde. „Dank je, dank je,” hervatte hij, toen hij de banknoot van vijf pond, die de oude koetsier hem toereikte, in zijn zak stak; „zeer verplicht, mijnheer Weller. Uw zoon is een beste jongen. Een beste jongen,” herhaalde hij, terwijl hij zijn jas dichtknoopte.

Op den bepaalden tijd verscheen de deurwaarder. Sam had zich intusschen reeds zoo bemind gemaakt, dat de aanwezige heeren besloten, om hem gezamenlijk naar de gevangenis te brengen. Zij begaven zich op weg; de schuldeischer en de schuldenaar wandelden gearmd over de straat, de deurwaarder ging voorop, en de acht dikke koetsiers volgden op een paar passen afstand. Voor het koffiehuis Sergeant's-Inn werd halt gehouden om een hartversterking te gebruiken; en daarop trok de stoet weer verder. In Fleet-street had een klein oponthoud plaats, veroorzaakt door de omstandigheid, dat de acht heeren in twee gelederen wilden blijven marcheeren; en men was genoodzaakt den pokdaligen heer achter te laten, om even met een kruier te boksen, met de afspraak, dat zijn vrienden hem op den terugtocht weer zouden ophalen. Behalve dat, viel er onderweg niets bijzonders voor. Toen zij de poort van de Fleet bereikten, groetten zij den ongelukkigen schuldenaar met drie daverende hoezee's; en nadat allen hem de hand hadden gegeven, lieten zij hem aan zijn lot over.

Toen Sam, tot verbazing van Roker, met de gewone formaliteiten in bewaring was gesteld, ging hij terstond naar de kamer van zijn meester, en klopte aan de deur.

„Binnen!” riep Pickwick.

Sam trad binnen, nam zijn hoed af en glimlachte.

„Ha, Sam, beste jongen,” zei Pickwick, blijkbaar opgetogen, dat hij zijn nederigen vriend terugzag. „Het was gisteren geenszins mijn bedoeling u te krenken door hetgeen ik zei. Leg uw hoed neer, Sam, en laat ik u eens uitleggen, hoe ik het eigenlijk bedoelde.”

„Kan dat niet een oogenblik wachten, mijnheer?” vroeg Sam.

„Jawel,” antwoordde Pickwick. „Maar waarom?”

„Omdat ik voor het oogenblik iets voor mij zelf te doen heb,” antwoordde Sam met eenige verlegenheid.

„Wat hebt gij dan te doen?” vroeg Pickwick verwonderd.

„Och, niets bijzonders, mijnheer,” antwoordde Sam.

„Wel, als het niets bijzonders is,” hernam Pickwick, „kunt gij eerst wel naar mij luisteren.”

„Het zou toch beter zijn, geloof ik, dat ik er eerst voor zorgde,” zei Sam.

„Maar wat moet gij dan doen, Sam?” vroeg Pickwick ten hoogste verwonderd.

„Och,” zei Sam, alsof hij de woorden met moeite uit zijn keel moest wringen, „ik moet maken, dat ik een bed krijg.”

„Een bed?” riep Pickwick ontzet.

„Ja, een bed, mijnheer,” antwoordde Sam. „Ik ben een gevangen man. Ik ben vanmiddag voor schuld in hechtenis genomen.”

„Gij voor schuld in hechtenis genomen?” riep Pickwick uit, terwijl hij op een stoel neerzank.

„Ja, voor schuld, mijnheer,” antwoordde Sam; „en de man, die mij hier gezet heeft, zal mij niet loslaten, voordat gij zelf loskomt.”

„Lieve hemel!” riep Pickwick uit, „wat bedoelt gij?”

„Wat ik zeg, mijnheer,” antwoordde Sam. „En al duurde het veertig jaar, ik zal met plezier gevangen blijven; en al was het in Newgate geweest, het zou mij toch hetzelfde geweest zijn. Nu is het er uit, en daarmee basta!”

Met deze woorden, die hij met hartstochtelijken nadruk nog eens herhaalde, smeed Sam in buitengewone gemoedsbeweging zijn hoed op den grond, en bleef met over elkaar geslagen armen zijn meester strak aanstaren.

HOOFDSTUK XLIV.

Dat handelt over verschillende kleine voorvallen in de Fleet en over het geheimzinnige gedrag van Winkle, en waarin tevens verhaald wordt, hoe de arme kanselarij-gevangene eindelijk werd bevrijd.

Pickwick voelde zich door de warmte van Sam's gehechtheid te zeer aangedaan, dan dat hij over de haast, waarmee zijn trouwe bediende zich voor onbepaalden tijd in een gevangenis had laten opsluiten, eenige verstoorde of ontevredenheid aan den dag had kunnen leggen. Het eenige, waarop hij aandrong, was, dat hij den naam van den schuldeischer wilde weten, die Sam had laten gevangenzetten; maar dien naam bleef Sam hardnekkig verzwijgen.

„Het zou nergens toe dienen, mijnheer,” zei Sam herhaalde malen. „Hij is een kwaadaardig, gierig, inhalig, haatdragend, wraakzuchtig schepsel, met een hart zoo hard, dat er geen verzachten aan is, zooals de dominee van den ouden zieken heer zei, die zijn geld liever aan zijn vrouw wilde vermaken, dan er een kerk van te laten bouwen.”

„Maar bedenk toch, Sam,” zei Pickwick, „de som is zoo klein, dat zij zeer gemakkelijk te betalen is; en nu ik er in toestem, dat gij bij mij blijft, moest gij inzien van hoeveel meer nut gij mij zoudt kunnen zijn, wanneer gij vrij in en uit zoudt kunnen gaan.”

„Zeer verplicht, mijnheer,” zei Sam deftig. „Maar ik heb er geen zin in.”

„Waar hebt gij geen zin in, Sam?”

„Wel, mijnheer, ik heb er geen zin om dien onbarmhartigen vijand een gunst te vragen.”

„Maar het is geen gunst, als hij zijn geld aanneemt, Sam,” zei Pickwick.

„Neem het mij niet kwalijk, mijnheer,” hervatte Sam. „Maar het zou een groote gunst voor hem zijn, dat hij betaald werd en hij verdient dat niet. Daar zit het hem.”

Daar Pickwick zag, dat hij niets bereikte, gaf hij ten slotte met tegenzin zijn toestemming, dat Sam zijn intrek zou nemen bij een schoenmaker, die op een van de bovenste gangen een eigen vertrekje had, waarvan hij wel een gedeelte wilde verhuren. Naar dit hokje bracht Sam de matras en het beddegoed, dat hij van Roker had gehuurd, en toen hij zich des avonds te slapen legde, was hij reeds zoo goed thuis alsof hij in de gevangenis was geboren, en zijn geheele

SAM'S NIEUWE KAMERGENOOT

familie drie menschenlevens lang daarin had geleefd.

„Rookt gij altijd in bed, oude schoorsteen?" vroeg Sam aan zijn huisheer, toen zij zich beiden te slapen hadden gelegd.

„Dat doe ik, jonge snaak," antwoordde de schoenmaker.

„Mag ik vragen, waarom gij onder die tafel verkiest te liggen?" vroeg Sam verder.

deed het Sam toch een gunstig denkbeeld van zijn hospes opvatten; en hij richtte zich op zijn elleboog overeind, om dezen wat nauwkeuriger op te nemen, dan hij tot nu toe gedaan had.

Het mannetje had een geelachtig bleek gezicht en een borsteligen baard, zooals alle schoenmakers. De hoekige trekken van zijn gelaat vormden een tamelijk zonderling geheel, waarvan de uitdrukking echter

„ROOKT GIJ ALTIJD IN BED, OUDE SCHOORSTEEN?" VROEG SAM AAN ZIJN HUISHEER, TOEN ZIJ ZICH BEIDEN TE SLAPEN HADDEN GELEGD.

„Omdat ik, voordat ik hier kwam, gewoon was in een ledikant met een hemel te slapen, en ik vind, dat de tafel denzelfden dienst kan doen."

Dit gesprek werd gevoerd, terwijl Weller op zijn matras aan het eene einde van het vertrek, en de schoenmaker aan het andere einde op de zijne lag uitgestrekt; en het kamertje werd verlicht door het schijnsel van een nachtkaaers en de pijp van den schoenmaker, die onder de tafel gloeide als een kool. Hoe kort dit gesprek ook was,

niet afstootend was, en dat door een paar oogen werd opgeluisterd, die eenmaal een zeer vroolijken glans gehad moesten hebben, daar zij zelfs thans nog schitterden. De man was zestig jaar oud, en had de hemel weet hoelang reeds gevangen gezeten; zoodat het zonderling genoeg was, dat zijn gezicht nog een zweem van vroolijkheid of tevredenheid vertoonde. Met zijn korte beenen krom onder zijn lichaam, lag hij in een toestand van benijdenswaardige zielsrust te rooken en in het licht te kijken.

„Zijt gij hier al lang?" vroeg Sam, een poos van stilzwijgen verbrekend.

„Twaalf jaar," antwoordde de schoenmaker, en beet tegelijk een stuk van zijn pijp.

„Weerspanningheid?" vroeg Sam.

De schoenmaker knikte.

„Maar waarom zijt gij dan ook zoo kop-pig?" hervatte Sam op een tamelijk straffen toon. „Wat hebt gij er aan, om uw leven in dezen menschenstal te verslijten? Waarom geeft gij niet toe, en zegt den kanselier, dat het u spijt, dat gij ongehoorzaam zijt geweest, en dat gij het niet weer zult doen?"

„Och," zei de schoenmaker glimlachend, „gij hebt geen verstand van die zaken. Waardoor denkt gij wel, dat ik geruïneerd ben?"

„Het eerste begin zal wel geweest zijn, dat gij schulden hebt gemaakt," zei Sam.

„Ik ben nooit iemand een penning schuldig geweest," antwoordde de schoenmaker. „Raad nog eens."

„Dan hebt gij u misschien ingelaten met huizen koopen," zei Sam, „wat in goed Engelsch zooveel zeggen wil als gek worden, of hebt gij willen bouwen, wat niet veel scheelt van razend zijn?"

De schoenmaker schudde zijn hoofd, en zei: „Raad nog eens."

„Gij zijt toch geen proces begonnen?" vroeg Sam achterdochtig.

„Nooit van mijn leven," antwoordde de schoenmaker. „Ik zal het u maar zeggen. Ik ben geruïneerd, doordat iemand mij een le-gaat heeft nagelaten."

„Kom, gekheid," zei Sam. „Ik zou wel willen, dat een rijke vijand mij op die manier in den grond wilde boren. Ik zou hem stil laten begaan."

„Gij gelooft mij zeker niet," zei de schoenmaker, bedaard zijn pijp rookend. „Als ik in uw plaats was, zou ik het misschien ook niet doen; maar toch is het waar."

„Hoe kwam dat dan?" vroeg Sam.

„Dat zal ik u zeggen," antwoordde de schoenmaker. „Een oude heer, voor wien ik werkte, kreeg een beroerte en stierf. Hij liet vijfduizend pond na."

„Dat was zeer fatsoenlijk van hem," merkte Sam op.

„Hij vermaakte mij een legaat van duizend pond," hernam de schoenmaker, „omdat ik met een verre nicht van hem getrouwd was, die niets in de wereld bezat. Zij is dood. God hebbe haar ziel, en zij er voor gedankt dat zij dood is."

„En verder?" zei Sam.

„Hij wist wel," hervatte de schoenmaker,

„dat zijn neven en nichten reeds bij zijn leven over zijn nalatenschap hadden gekib-beld, en daarom benoemde hij mij tot exe-cuteur, en liet mij de overige vierduizend pond op trouw."

„Wat wil dat zeggen?" vroeg Sam, die na de vermoeienissen van den dag slaperig begon te worden, op een droomerigen toon.

„Dat wil zeggen, dat hij mij vertrouwde om het geld volgens het testament te ver-deelen," antwoordde de schoenmaker, in zijn pijp blazend. „Dat „trouw" is een term van de rechtsgeleerden."

„Ja, een term," merkte Sam op, „dat kan wel zijn; met de trouw zelf hebben zij be-droefd weinig te maken. Maar vertel ver-der."

„Wel," zei de schoenmaker, „toen ik het testament wilde laten bekrachtigen, zetten de neven en nichten, die gruwelijk nijdig waren omdat zij niet al het geld kregen, er een caveat tegen."

„Wat is dat?" vroeg Sam.

„Een rechtsinstrument, dat zooveel zeg-gen wil als: het zal niet gaan."

„Zoo," zei Sam. „En toen?"

„Zij konden het onder elkaar niet eens worden," vervolgde de schoenmaker, „om een proces tegen het testament te begin-nen; daarom trokken zij dat caveat weer in, en ik betaalde al de legaten. Maar nau-welijks had ik dat gedaan, of een van de neven begon alleen een proces, om het testament te vernietigen. Eenige maanden daarna werd de zaak bepleit voor een doof oud heer, in een achterkamer, dicht bij het St. Paulskerkhof. Eerst stonden vier advo-caten elk een dag lang tegen hem te schreeuwen; toen had hij nog een paar we-ken noodig, om er over te denken en zes dikke deelen vol bewijzen te lezen; en toen deed hij uitspraak, dat de erflater niet wel bij het hoofd was geweest, en dat ik al het geld moest teruggeven en de kosten beta-len. Ik appeleerde; en toen kwam de zaak voor vier slaperige heeren die alles al tevo-ren in dat andere hof hadden gehoord, waar zij advocaten zonder practijk waren; het eenige onderscheid is, dat zij daar doc-tors en in dat andere ding delegaten hee-ten, als gij dat begrijpt; en zij zeiden, dat die oude heer het bij het rechte einde had gehad, en bevestigden zijn uitspraak. Toen kwamen wij in de kanselarij, waar wij nog zijn, en waar ik wel zal blijven. Mijn ad-vocaten hebben mijn duizend pond al lang opgestreken; de kosten zijn tot tienduizend pond opgelopen; voor die schuld ben ik hier gezet, en hier zal ik dan ook wel blij-ven schoenen lappen, tot ik sterf. Eenige

heeren hebben er over gesproken om de zaak voor het parlement te brengen, en ik geloof ook wel, dat zij het gedaan zouden hebben; maar zij hadden geen tijd om bij mij te komen, en ik had geen gelegenheid om naar hen toe te gaan. Toen begonnen mijn lange brieven hun te vervelen, en zagen zij van de zaak af. En dit is de zuivere waarheid, zonder dat ik er iets heb afgelaten of bijgedaan, zooals vijftig menschen hier in huis en daar buiten kunnen getuigen."

De schoenmaker zweeg, om te zien welken indruk zijn geschiedenis op Sam had gemaakt; toen hij echter bemerkte, dat deze in slaap was gevallen klopte hij de asch uit zijn pijp, legde die met een zucht neer, trok het dek over zijn hoofd, en ging ook slapen.

Den volgenden morgen zat Pickwick alleen in zijn kamer, daar Sam in het vertrekje van den schoenmaker bezig was de schoenen van zijn meester te poetsen en zijn zwarte slobkousen te borstelen, toen er aan de deur werd geklopt, en voordat Pickwick „binnen!" kon roepen, trad Smangle de kamer in.

„Hoe maakt gij het?" zei deze heer, vriendelijk knikkend. „Zeg eens, verwacht gij vanmorgen soms bezoek? Drie heeren, die er zeer fatsoenlijk uitzien, hebben beneden naar u gevraagd, en aan alle deuren geklopt, waarvoor onze collega's die zich de moeite gaven om voor niets open te doen, hun de huid hebben vol gescholden."

„Lieve hemel, hoe kunnen zij zoo dwaas zijn?" riep Pickwick uit. „Ja, ik twijfel niet, of het zijn vrienden van mij, die ik gisteren reeds half en half verwachtte."

„Vrienden van u?" riep Smangle uit, terwijl hij Pickwick bij de hand vatte. „Verduiveld, dan zijn het vrienden van mij ook, en van Mivins ook. Een aardige snaak die Mivins; niet waar?"

„Ik ken dien heer nog zoo weinig," zei Pickwick aarzelend, „dat ik..."

„Gij moet nader kennis met hem maken," zei Smangle, zijn hand op Pickwick's schouder leggend. „Gij zult plezier in hem hebben. Die man, mijnheer," vervolgde Smangle met ernstigen nadruk, „heeft een komische begaafdheid, die het tooneel van Drurylane tot eer zou strekken."

„Inderdaad?" zei Pickwick.

„Op mijn eer," hernam Smangle. „Gij moet zijne vier katten in een kruiwagen eens hooren; men zou er op zweren, dat het vier levende katten waren. Dat is sterk, niet waar? Gij kunt u niet voorstellen, wat hij al niet kan. Hij heeft maar één gebrek

— dat kleine zwak, waar ik u al over gesproken heb."

Daar Smangle op dit oogenblik vertrouwelijk en medelijdend zijn hoofd schudde, begreep Pickwick, dat hij verwachtte, dat hij iets zeggen zou; hij zei dus: „Ach!" en keek daarbij ongeduldig naar de deur.

„Ja, het is ongelukkig," hernam Smangle met een diepen zucht. „Als de geest van zijn grootvader op dit oogenblik voor hem oprees, mijnheer, wat denkt gij dan dat hij doen zou? Hij zou het spook geld te leen vragen."

„Dat is erg," zei Pickwick. „Maar ik vrees, dat, terwijl wij hier staan te praten, mijn vrienden naar mij zoeken."

„Ik zal hen hierheen brengen, mijnheer," zei Smangle, naar de deur gaande. „Tot ziens! Ik zal u niet met mijn gezelschap lastig vallen, terwijl zij hier zijn. Maar à propos..."

Dit zeggende bleef Smangle plotseling staan, deed de deur, die hij reeds geopend had, weer dicht, en sloop op zijn teenen naar Pickwick toe, en fluisterde: „Zoudt gij mij een halve kroon kunnen leenen, tot het laatst van de volgende week?"

Pickwick kon nauwelijks een glimlach onderdrukken, maar haalde toch met een ernstig gezicht het gevraagde uit zijn zak, en liet het in Smangle's reeds uitgestrekte hand vallen; waarop deze zich terstond verwijderde, en kort daarop voor de drie bezoekers de deur opende.

„Ik ben zeer blij, dat ik u zie," zei Pickwick, terwijl hij Tupman, Snodgrass en Winkle achtereenvolgens de hand gaf.

Het drietal was zeer aangedaan. Tupman schudde treurig het hoofd, Snodgrass haalde met onverholten ontroering zijn zakdoek voor den dag, en Winkle ging naar het venster en snikte hardop.

„Goedenmorgen, heeren," zei Sam, die op dat oogenblik met de schoenen en slobkousen binnentrad. „Weg met de treurigheid, zooals de kleine jongen zei toen de schooljuffrouw dood was. Welkom in het paleis, heeren!"

„Die kwast," zei Pickwick, Sam op zijn hoofd tikkend, terwijl deze neerknielde om de slobkousen van zijn meester vast te knopen, „die kwast heeft zich in hechtenis laten nemen, om bij mij te blijven."

„Wat?" riepen de vrienden uit.

„Ja, heeren," zei Sam, „ik ben een gevangen man; ik zit zoo vast als een muur."

„Gij gevangen?" riep Winkle met onverklaarbare heftigheid uit.

„Heisa, mijnheer," zei Sam opkijkend. „Wat scheelt u?"

„Ik had gehoopt, Sam, dat — niets — niets —” antwoordde Winkle onthutst.

Pickwick keek Tupman en Snodgrass verwonderd aan, alsof hij van hen eenige verklaring van Winkle's zonderlingen uitspraak verwachtte.

„Wij weten van niets,” zei Tupman overluid, in antwoord op deze stilzwijgende vraag. „Hij is sedert een paar dagen zeer ongedurig, en heel anders in zijn spreken en doen dan tevoren. Wij vreesden, dat er iets voorgevallen was, maar hij zegt van niet.”

„Neen, neen!” zei Winkle blozend, toen Pickwick hem strak aankeek. „Ik verzeker u, mijnheer, er is inderdaad niets voorgevallen. Ik zal voor mijn eigen zaken voor een poos uit de stad moeten, en ik had gehoopt, dat gij Sam verlof zoudt hebben gegeven om mij te vergezellen.”

Pickwick zette een nog verbaasder gezicht dan tevoren.

„Ik geloof,” zei Winkle met een haperende stem, „dat Sam er niets tegen gehad zou hebben om met mij mee te gaan; maar nu hij gevangen zit, is het onmogelijk, dat spreekt vanzelf, en ik moet dus alleen op reis gaan.”

Toen Winkle dit zei, voelde Pickwick met eenige verwondering, dat de vingers van Sam beefden, alsof hij verrast of verschrikt was. Sam keek ook Winkle aan, toen deze zweeg, en hoewel het slechts voor een oogenblik was, schenen zij elkaar toch te verstaan.

„Weet gij hier iets van, Sam?” vroeg Pickwick scherp.

„Neen, mijnheer,” antwoordde Sam, terwijl hij weer met zijn gewone vlugheid begon te knopen.

„In het geheel niet, Sam?” hervatte Pickwick.

„Ik heb tot op dit oogenblik niets van de zaak gehoord, mijnheer,” antwoordde Sam; „en als ik er al naar raad,” vervolgde hij, met een blik op Winkle, „staat het mij niet vrij er over te spreken, omdat ik het wel eens mis kon hebben.”

„Ik heb het recht niet om verder navraag te doen naar de bijzondere aangelegenheden van een vriend, al is hij ook een vertrouwd vriend,” zei Pickwick na een poos van stilte. „Alleen moet ik zeggen, dat ik er niets van begrijp. En nu genoeg hierover.”

Pickwick bracht nu het gesprek op andere onderwerpen, en Winkle scheen langzamerhand zijn bedaardheid te herwinnen, hoewel hij zich toch verre van volkomen op zijn gemak bevond. Men had zooveel

te praten, dat de morgen zeer spoedig verliep; en toen Sam om drie uur de tafel dekte, en vervolgens een gebraden schapebout en een vleeschpastei met eenige groenten en kannen porter opdiende, gingen allen smakelijk aan het eten, zonder zich er aan te storen, dat het maal in de gevangenis-keuken was bereid. Na den maaltijd liet Pickwick eenige flesschen wijn halen, en toen deze geledigd waren, luidde de schel, ten teken dat de bezoekers moesten vertrekken.

Maar was het gedrag van Winkle des morgens al raadselachtig geweest, het werd volkomen onverklaarbaar, toen hij van zijn vriend afscheid moest nemen. Hij bleef dralen, totdat Tupman en Snodgrass reeds de deur uit waren, trad daarop met een plechtige, spookachtige houding op Pickwick toe, en drukte deze de hand, met een gezicht, waarop de uitdrukking van moedige vastberadenheid en diepe treurigheid een vreeselijk mengsel vormden.

„Goedennacht, beste vriend,” mompelde Winkle tusschen zijn op elkaar geklemde tanden.

„God zegene u, beste jongen,” zei de goedgehartige Pickwick, terwijl hij den handdruk van zijn vriend beantwoordde.

„Kom, Winkle!” riep Tupman in de gang.

„Ja, dadelijk,” antwoordde Winkle. „Goedennacht.”

„Goedennacht,” zei Pickwick.

Daarop wenschten zij elkaar nog eens goedennacht, en vervolgens nog wel zesmaal, terwijl Winkle de hand van zijn vriend steeds vasthield, en hem met dezelfde zonderlinge uitdrukking aanstaarde.

„Is er iets gebeurd?” vroeg Pickwick eindelijk, toen zijn arm pijn deed van het schudden.

„Niets,” antwoordde Winkle.

„Nu dan, goedennacht,” hervatte Pickwick, met een poging om zijn hand los te trekken.

„Mijn vriend, mijn weldoener, mijn geëerde leidsman,” prevelde Winkle, die hand nog vaster drukkend; „beoordeel mij niet te hard, wanneer gij hoort, dat ik, tot het uiterste gedreven door hinderpalen...”

„Kom nu,” zei Tupman, zijn hoofd naar binnen stekend, „of wij worden opgesloten.”

„Ja, ja, ik ben gereed,” zei Winkle, en rukte zich als met geweld los.

Terwijl Pickwick in stomme verbazing het drietal in de gang nakeek, verscheen Sam boven aan de trap en fluisterde Winkle iets in het oor.

„O zeker — gij kunt er op rekenen,” zei

deze heer overluid.

„Dank u, mijnheer,” zei Sam. „Zult gij het niet vergeten?”

„Vast niet,” antwoordde Winkle.

„Ik wensch u geluk, mijnheer,” zei Sam, tegen zijn hoed tikkend. „Ik zou gaarne hebben willen meegaan; maar mijn meester gaat natuurlijk voor alles.”

„Het strekt u tot groote eer, dat gij hier blijft,” zei Winkle, en ging met deze woorden de trap af.

„Allerzonderlingst,” zei Pickwick bij zich zelf. „Wat zou die jongeman toch van plan zijn?”

Hij zat nog eenzaam te peinzen, toen de stem van Roker, den cipier, vroeg, of hij mocht binnenkomen.

„Jawel,” antwoordde Pickwick.

„Ik breng u een zachter kussen, mijnheer,” zei Roker. „Dat, wat ik u gisteravond geven moest, was maar voor behulp.”

„Ik dank u,” zei Pickwick, en bood den cipier vervolgens een glas wijn aan, dat deze met graagte aannam en uitdronk.

„Het spijt mij te moeten zeggen, dat de man, van wien gij deze kamer hebt gehuurd, vanavond heel slecht is, mijnheer,” zei Roker, toen hij zijn glas neerzette.

„Wat? — die kanselarij-gevangene?” riep Pickwick uit.

„Hij zal niet lang meer een kanselarij-gevangene zijn, mijnheer,” hernam Roker.

„Gij doet mij ontstellen,” zei Pickwick. „Wat bedoelt gij?”

„Hij heeft het al lang op de borst, mijnheer,” antwoordde Roker; „en vanavond is hij erg benauwd. De dokter heeft al vóór zes maanden gezegd, dat niets hem redden kon, als hij geen verandering van lucht kreeg.”

„Groote Hemel!” riep Pickwick uit. „Die man is dus al zes maanden langzaam door de wet vermoord?”

„Dat kan ik niet zeggen, mijnheer,” zei Roker. „Denkelijk zou het overal precies zoo met hem zijn gegaan. Hij is vanmorgen naar de ziekenzaal gebracht. De dokter zegt, dat hij zooveel mogelijk versterkt moet worden, en de opzichter heeft hem wijn en bouillon gestuurd, uit zijn eigen huis. Het is niet de schuld van den opzichter, dat begrijpt gij wel, mijnheer.”

„Dat spreekt vanzelf,” zei Pickwick haastig.

„Ik ben bang,” hervatte Roker, „dat hij er aan heengaat. Ik heb er met Neddy op willen wedden, twee tegen een; maar hij wilde niet, en hij had groot gelijk. Goedenacht, mijnheer.”

„Wacht eens!” zei Pickwick ontroerd. „Waar is die ziekenzaal?”

„Vlak boven de kamer, waar gij geslapen hebt,” antwoordde Roker. „Als gij wilt, zal ik u den weg wijzen.”

Zonder een woord te zeggen, zette Pickwick zijn hoed op, en volgde den cipier, die zwijgend vooruitging, tot hij zachtjes een deur opende en Pickwick wenkte om binnen te treden. Het was een ruim vertrek, met kale muren en een aantal ijzeren kribben, in een waarvan de schim van een man lag uitgestrekt. De ongelukkige lijder haalde zwaar en pijnlijk kreunend adem. Naast het bed zat een oude man met een schoenmakersschootsvel, en las uit den bijbel voor. Het was de gelukkige erfgenaam.

De zieke legde zijn hand op den arm van zijn verzorger, en wenkte hem om op te houden. De schoenmaker sloot het boek, en legde het op het bed.

„Doe het raam open,” zei de zieke.

Dit geschiedde, en een verward gedruisch van rijtuigen, voetstappen en menschenstemmen, samengesmolten tot een zwaren, brommenden toon, drong het vertrek binnen. Nu en dan kon men een schel gelach of eenige klanken van een vroolijk liedje onderscheiden, die terstond weer in het algemeene gedruisch — den golfslag van de rusteloze zee van het leven, die daar buiten woelde — verloren gingen. Zulke klanken hebben altijd iets treurigs voor iemand, die stil daarnaar luistert; hoeveel te meer voor hem, die bij een sterfbed waakt.

„Er is hier geen lucht,” zei de zieke met een flauwe stem. „Zij wordt hier verpest. Zij was frisch, toen ik haar, vóór jaren, daar buiten inademde; maar zij wordt heet en zwaar, als zij binnen deze muren komt. Ik kan er geen adem in halen.”

„Heb maar geduld,” zei de oude man. „Wij hebben er beiden zoolang in geademd.”

Er volgde een poos van stilzwijgen, en in dien tijd traden de twee toeschouwers dichter bij het bed. De zieke nam een hand van zijn medegevangene tusschen zijn beide handen, en hield die vast.

„Ik hoop,” zei hij daarop, zoo flauw, dat zij zich over het bed moesten heenbuigen, om de halfgesmoorde klanken op te vangen, welke aan zijn koude, loodkleurige lippen ontsnapten, „ik hoop, dat mijn genadige Rechter daarboven de zware straf in aanmerking zal nemen, die ik hier op aarde heb ondergaan. Twintig jaren, mijn vriend, in dit ijselijke graf. Mijn hart brak, toen mijn kind stierf, en ik het in zijn kistje

niet eens een kus kon geven. Ach, hoe vreeselijk eenzaam en verlaten ben ik sedert dien tijd geweest, midden in dit ruimoer en lawaai. Moge God mij vergeven. Hij heeft mijn eenzamen, langzamen dood gezien."

Hij vouwde zijn handen, en nadat hij nog iets had gepreveld, dat zij niet konden verstaan, viel hij in slaap; — eerst alleen nog maar in slaap, want zij zagen hem glimlachen.

Zij fluisterden een poos met elkander, en daarop bukte de cipier over het bed, maar richtte zich haastig weer op. „Bij God, hij heeft zijn ontslag gekregen," zei hij.

Het was zoo. Maar hij had reeds bij zijn leven zoozeer het voorkomen van een doode gehad, dat zij niet gezien hadden wanneer hij stierf.

HOOFDSTUK XLV.

Een aandoenlijk tooneel tusschen Samuel Weller en zijn familie. Pickwick maakt een reis door de kleine wereld, die hij bewoont, en neemt het besluit, om in het vervolg zoo weinig mogelijk met haar in aanraking te komen.

Toen Samuel Weller eenige dagen in de gevangenis had doorgebracht, ging hij op zekeren morgen, nadat hij zijn meester had bediend, en deze rustig bij zijn boeken en papieren zat, de kamer uit, met het voornemen om het zich een paar uren zoo aangenaam te maken als maar mogelijk was. Daar het mooi weer was, kwam hij op de gedachte, dat hij met een kan porter in de open lucht een kwartiertje minstens even aangenaam zou kunnen doorbrengen als op welke wijze ook. Hij ging dus naar de tapperij, kocht een kan bier, veroverde daarbij een courant van twee dagen oud, en begaf zich vervolgens naar de kegelplaats, waar hij op een bank ging zitten, om zich zeer bedaard en deftig te amuseeren.

Eerst nam hij een teug uit de kan, daarop keek hij omhoog naar een venster, en schonk een Platonisch lonkje aan een jongedame, die er voor zat aardappelen te schillen. Vervolgens ging hij de courant zoo omvrouwen, dat hij de politieberichten buiten kreeg, en daar dit een tamelijk lastig werkje is, als het een beetje waait, nam hij nog een teug bier, toen hij er mee klaar was. Toen las hij eenige regels, en hield op, om naar een paar kegelaars te kijken, die een partijtje uitspeelden; en toen het uit

was, riep hij „bravo!" en keek om zich heen, of de andere toeschouwers in zijn gunstige meening deelden. Natuurlijk moest hij daartoe ook naar de vensters kijken; en daar de jongedame nog met haar aardappelen voor haar venster zat, was het niet meer dan een gewone beleefdheid, dat hij haar nog eens toelonkte, en, in pantomime, haar gezondheid dronk; hetgeen hij dan ook deed. Nadat hij eindelijk een kleinen jongen, die dit laatste bedrijf met een open mond had aangestaard, een vreeselijk gramstorigen blik had toegeworpen, sloeg hij zijn beenen over elkaar, en begon, nu in ernst, te lezen.

Maar nauwelijks was hij in zijn lectuur verdiept, of hij meende, dat hij in de verte zijn naam hoorde roepen. Hij bedroog zich ook niet; want die naam vloog met spoed van mond tot mond, en weldra weergalmde het overal: „Weller, Weller!"

„Hier!" riep Sam met een stem als een klok. „Wat is er aan de hand? Wie moet mij hebben? Is er een koerier gekomen, om te zeggen, dat mijn buitenplaats in brand staat?"

„Er is iemand in de gang, die naar u vraagt," zei een man, die dicht bij hem stond.

„Pas dan eens even op de courant en die kan, beste maat," zei Sam.

Hij snelde terstond de gang in, naar het voorportaal, en het eerste, wat hem daar in het oog viel, was zijn beminde vader, die op de onderste trede van de trap zat, en met geregelde tusschenpoozen, onophoudelijk en zoo hard hij kon, „Weller!" riep.

„Waarom zet gij zoo'n keel op," vroeg Sam, „dat gij zoo rood zijt als een razende glasblazer? Wat is er aan de hand?"

„Ik was bang, dat gij waart gaan wandelen, Sampje!" zei de oude man, „en ik u niet thuis zou vinden."

„Wilt gij het slachtoffer der gierigheid nu nog beschimpen ook?" zei Sam. „Maar waarom zijt gij daar op de trap gaan zitten? Daar woon ik toch niet."

„O Sampje, er is zoo'n klucht ophanden," zei de oude Weller, opstaand.

Daar Sam bij zijn vader de teekenen van een naderende lachbui meende waar te nemen, zei hij, om deze te voorkomen: „Houd u bedaard, oude! Heb ik ooit zoo'n lachebek gezien! Wat is er nu weer?"

„Sampje," zei de oude Weller, terwijl hij zijn voorhoofd afveegde, „ik vrees, dat ik mij nog een beroerte zal lachen."

„En waarom?" vroeg Sam. „Wat is er nu weer gaande?"

„Wie denkt gij, dat ik meegebracht heb, Samuel?" vroeg de oude Weller, terwijl hij een paar stappen achteruitging, en zijn mond dichtkneep.

„Pell?" zei Sam.

De oude Weller schudde zijn hoofd, terwijl zijn zwellende wangen te kennen gaven, hoeveel moeite het hem kostte om het niet uit te schateren.

„Wie dan?" zei Sam.

„Uw stiefmoeder," zei de oude man — en het was gelukkig, dat hij zijn mond opendeed, om dit te zeggen, daar de onnatuurlijke spanning van zijn wangen thans een graad had bereikt, die ze in korten tijd onvermijdelijk had moeten doen barsten — „uw stiefmoeder, Sampje, en den roodneus. Ha, ha, ha! Ho, ho, ho!"

Daarmee barstte hij in een schaterend lachen uit, terwijl Sam hem aanstaarde met een breeden grijns, die zich langzamerhand over zijn geheele gezicht verspreidde.

„Zij zijn gekomen, om eens een ernstig woordje met u te spreken, Samuel," zei de oude Weller, terwijl hij zijn oogen afveegde. „Maar houd uw mond over dien onnatuurlijken schuldeischer."

„Wat? Weten ze dat dan niet?"

„Zij weten er niets van," was het antwoord.

„Waar zijn zij?" vroeg Sam.

„In de tapperij," antwoordde de oude. „Denkt gij, dat gij den roodneus ergens anders zult vinden, dan waar drank te krijgen is? Wel neen, Samuel. Wij hebben vanmorgen wat plezierig met elkaar gereden, Sampje. Ik had de oude sjees ingespannen, die uw stiefmoeder al had toen wij trouwden, en er een leuningstoel ingezet voor den herder, en — het is waar wat ik u zeg," vervolgde hij op een zeer verachtelijken toon, „hij moest een ladder hebben, om in de sjees te klimmen."

„Dat meent gij toch niet?" riep Sam uit.

„Ja, zeker, Sampje," zei zijn vader; „en gij hadt eens moeten zien hoe hij zich vasthield, toen hij er opklom, net alsof hij bang was van een hoogte van zes voet te pletter te vallen. Eindelijk kwam hij er toch in, en wij reden weg, en het is wel mogelijk, Sampje, ik zeg, het is wel mogelijk, dat hij bij het omslaan van de hoeken een beetje gehotst heeft."

„Gij zult bij ongeluk wel tegen de palen hebben gereden," zei Sam.

„Ik vrees, dat ik er een paar van heb meegenomen," hernam de oude man, met een veelbeteekenend knipoogje; „den heelen weg over wipte hij telkens van zijn stoel."

Hier begon de oude man zijn hoofd te schudden, terwijl er tegelijk een schor gerochel in zijn keel ontstond, en zijn gezicht verbaasd begon te zwellen — verschijnenselen, die zijn zoon niet weinig ongerust maakten.

„Wees maar niet bang, Sampje, wees maar niet bang," zei de oude man, toen hij met veel moeite en door geweldig met zijn voeten op den grond te stampen, weer op adem was gekomen. „Ik probeer maar om zachtjes te lachen, zonder dat men het hooren kan."

„Ik zou u dat probeeren afraden," zei Sam. „Ik vind het een vrij gevaarlijke proefneming."

„Bevalt het u niet, Sampje?" vroeg de oude man.

„Volstrekt niet," antwoordde Sam.

„Ik geloof toch," hernam zijn vader, terwijl de tranen hem bestendig langs zijn wangen rolden, „dat het mij wel te pas zou zijn gekomen, als ik dat kunstje terdege had verstaan. Het zou heel wat woorden tusschen uw stiefmoeder en mij hebben voorkomen. Maar ik vrees dat gij gelijk hebt, Samuel; men zou er wel eens een beroerte van kunnen krijgen."

Onder dit gesprek hadden zij de deur van de tapperij bereikt, waar Sam een oogenblik stilstond, om zijn vader, die achter hem nog grinnikte, over zijn schouder een veelbeteekenenden blik toe te werpen. Daarop trad hij binnen.

„Moedertje," zei Sam, terwijl hij deze dame zeer hoffelijk een kus gaf, „zeer verplicht voor uw vriendelijke visite. Hoe gaat het, herder?"

„O, Samuel!" zei juffrouw Weller, „dit is afschuwelijk."

„Heelemaal niet, lieve juffrouw," zei Sam, „is het wel, eerwaarde?"

Stiggins hief zijn handen omhoog, en verdraaide zijn oogen totdat er niets dan het wit — of liever het geel — van te zien was, maar hij zei niets.

„Heeft die heer soms de een of andere pijnlijke kwaal?" vroeg Sam, zijn stiefmoeder vragend aankijkend.

„De goede man is bedroefd, dat hij u hier ziet," antwoordde juffrouw Weller.

„O, is het dat maar?" zei Sam. „Ik was bang, dat hij de peper vergeten had, toen hij de laatste keer komkommer at. — Ga zitten, mijnheer. Het zitten is het eenige, waar hier niet extra voor betaald wordt."

„Jongeman," zei Stiggins op een gezwollen toon, „ik vrees, dat de gevangenschap u niet verzacht heeft."

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer," zei

Sam. „Wat was dat daar, wat gij zoo goed waart te zeggen?”

„Ik geloof, jongeman, dat deze kastijding uw hart niet veranderd heeft,” hervatte Stiggins, zijn stem verheffend.

„Dat is heel vriendelijk van u om dat te zeggen, mijnheer,” zei Sam. „Neen, mijn hart zit nog op de rechte plaats. Ik ben u zeer verplicht voor uw goede meening, mijnheer.”

Op dit oogenblik hoorde men een geluid, dat onbehoorlijk veel op lachen geleek, van den stoel komen, waarop de oude Weller zich had neergezet; en nu begreep juffrouw Weller, nadat zij haastig alle omstandigheden had overwogen, dat het haar paste om het langzamerhand op de zenuwen te krijgen.

„Weller!” riep de juffrouw, „kom eens hier.”

„Dank je wel, schatje,” antwoordde de oude heer. „Ik zit hier heel best op mijn gemak!”

Juffrouw Weller barstte in tranen uit.

„Wat scheelt er aan?” vroeg Sam.

„Och, Samuel,” antwoordde juffrouw Weller, „uw vader maakt mij rampzalig. Is er dan geen goed aan hem te doen?”

„Hooft gij wel, oude?” zei Sam. „Uw vrouw wil weten, of er geen goed aan u te doen is.”

„Ja, ja,” antwoordde de oude Weller; „ik bedank haar wel voor haar vriendelijke vraag, en ik geloof, dat een pijpje mij wel goed zou doen. Zoudt gij mij daaraan ook kunnen helpen, Sampje?”

Hier liet juffrouw Weller nog eenige tranen vallen, en Stiggins kermde.

„Wel duivels, daar wordt die arme heer weer naar,” zei Sam. „Waar voelt gij het nu, mijnheer?”

„Op dezelfde plaats, jongensch,” antwoordde Stiggins. „Op dezelfde plaats.”

„En waar is dat, mijnheer?” vroeg Sam met een zeer onnoozel gezicht.

„In de borst, jongeman,” antwoordde Stiggins, terwijl hij zijn paraplu tegen zijn vest drukte.

Op dit treffende antwoord begon juffrouw Weller, die haar aandoeningen onmogelijk langer kon bedwingen, overluid te snikken, en gaf tegelijk haar overtuiging te kennen, dat de roodneus een heilige was; waarop de oude Weller de vrijheid nam binnensmonds op te merken, dat hij dan zeker tot de schijnheiligen behoorde.

„Ik vrees, juffrouw,” zei Sam, „dat die heer met zijn verdraaide oogen dorst begint te krijgen van dit aandoenlijke tooneel. Heb ik het niet geraden?”

De juffrouw keek Stiggins vragend aan, en deze zette tot antwoord een akelig gezicht, waaruit duidelijk bleek, dat hij een verschrikkelijken dorst had.

„Ja, ik vrees ook, Samuel, dat zijn aandoeningen hem dorstig hebben gemaakt,” zei juffrouw Weller treurig.

„Wat is uw gewone borrel, mijnheer?” vroeg Sam.

„Ach, jonge vriend,” antwoordde Stiggins, „alle borrels zijn ijdelheden.”

„Maar al te waar,” zuchtte juffrouw Weller, terwijl zij toestemmend met haar hoofd knikte.

„Dat kan wel zijn, mijnheer,” hervatte Sam. „Maar wat is uw beste ijdelheid? Welke ijdelheid lust gij het liefst?”

„Ach, jonge vriend,” antwoordde Stiggins. „Ik beschouw ze alle met verachting. Maar, als er een minder walgelijk is dan de andere,” vervolgde hij, „is het dat vocht, dat men rum noemt. Warm, jonge vriend, met drie klontjes op een bierglas.”

„Het spijt mij, mijnheer,” zei Sam, „dat deze soort ijdelheid hier verboden is, en niet verkocht wordt.”

„O, hoe hardvochtig zijn die verblinden!” riep Stiggins uit. „O, hoe barbaarsch zijn die onmenselijke vervolgers!”

Met dezen uitroep hief hij zijn oogen weer naar de zoldering, en sloeg zich met zijn paraplu verscheidene malen op de borst; en om hem recht te doen, moeten wij zeggen, dat zijn verontwaardiging geheel oprecht en ongeveinsd scheen te zijn.

Nadat juffrouw Weller en de roodneuzige heer in de krachtigste uitdrukkingen tegen dit onmenselijke verbod hadden uitgevaren en de bewerkers daarvan met vrome vervloeking hadden overladen, stelde de laatste voor, een flesch port te gebruiken, met een weinig heet water en met suiker en specerijen vermengd, als goed voor de maag, en minder naar ijdelheid smakend dan eenig ander mengsel. Dit werd dus besteld, en terwijl men er op wachtte, keken juffrouw Weller en Stiggins den ouden Weller aan en kermde.

„Wel, Sampje,” begon de oude, „vindt gij niet, dat deze vroolijke visite u geweldig opbeurt? Het gesprek is heel levendig en plezierig, niet waar, Sampje?”

„Gij zijt een verhard zondaar,” zei Sam; „en ik verzoek u, mij niet meer met zulke onstichtelijke opmerkingen lastig te vallen.”

Verre van door deze gepaste terechtwijzing tot inkeer te worden gebracht, trok de oude Weller een spottend gezicht; en

SAM'S GASTEN WORDEN ONTHAALD

daar dit wangedrag zijn vrouw en Stiggins zoo geweldig ergerde, dat zij hun oogen dichtknepen, en op hun stoelen heen en weer wiegelden, alsof zij op heete kolen zaten, gaf hij verder door gebaren zijn lust te kennen, om Stiggins voor zijn neus te stompen, met welke pantomime hij zich niet weinig scheen te vermaken. Eindelijk

onverwachte van dit voorval.

„Probeer eens of dit niet helpt,” zei Sam, toen de roodneuzige heer met een pijnlijk gezicht zijn hoofd wreef, en reikte hem tegelijk een glas heeten wijn toe. „Wat dunkt u van die ijdelheid, mijnheer?”

Stiggins gaf geen antwoord, maar zijn daden zeiden genoeg. Hij proefde van den

TOEN STIGGINS, ZOO GOED ALS HIJ KON, OPSTOND, EN TOT STICHTING VAN HET GEZELSCHAP EEN TOESPRAAK GING HOUDEN.

was hij bijna op heeterdaad betrapt; want toen de bestelde wijn werd binnengebracht, sprong Stiggins zoo driftig op, dat hij met zijn hoofd tegen de vuist van den ouden koetsier bonsde, welke op dat oogenblik slechts een paar duim van zijn gezicht verwijderd was.

„Waarom grijpt gij zoo lomp naar dat glas?” zei Sam, zeer gevat. „Gij hebt mijnheer gestooten. Ziet gij niet?”

„Het was bij ongeluk, Sampje,” zei de oude Weller, een weinig onthutst door het

drank, legde zijn paraplu op den grond neer, proefde nog eens, streek zeer tevreden zijn hand een paar maal over zijn maag, dronk toen het glas in één adem leeg, en hield het op, om het nog eens te laten vol schenken.

Juffrouw Weller scheen eveneens den drank niet slecht te vinden. Eerst zei zij, dat zij er onmogelijk een droppe van drinken kon; daarop proefde zij een klein dropje, toen een grooten droppe, en eindelijk een aantal droppels tegelijk; en daar

haar aandoeningen van dien aard waren, dat zij door het gebruik van geestrijke vuchten bijzonder werden opgewekt, liet zij bij elken droppel heeten wijn een traan vallen, en werd eindelijk geheel overstelpt door haar smart.

De oude Weller keek dit alles met een onvergenoegd gezicht aan; en toen Stiggins, na zijn tweede glas, erbarmelijk begon te zuchten, kon hij niet nalaten, zijn ontevredenheid door een dof gemompel te kennen te geven, waarvan alleen het woord „draaijerij” verstaanbaar was, dat hij verscheidene malen herhaalde.

„Wil ik u eens wat zeggen, Samuel,” fluisterde de oude man, nadat hij zijn vrouw en Stiggins een poos aandachtig had aangestaard, „ik geloof, dat uw stiefmoeder en die roodneus allebei van binnen iets hebben, dat niet deugt.”

„Wat bedoelt gij?” vroeg Sam.

„Ik bedoel, Sampje,” hernam de vader, „dat het vocht, dat zij drinken, niet in hun maag schijnt te komen; het verandert meteen in warm water, en loopt dan hun oogen weer uit. Gij kunt er zeker van zijn, Sampje, het is een of ander gebrek binnen in hun lijf.”

De oude man bevestigde deze wetenschappelijke verklaring met zooveel wenen en grimassen, dat juffrouw Weller het bemerkte, en daar zij begreep, dat zij zelf of Stiggins het onderwerp van hatelijke opmerkingen moest zijn, was zij op het punt om het nog veel erger op haar zenuwen te krijgen, toen Stiggins, zoo goed als hij kon, opstond, en tot stichting van het gezelschap, maar in het bijzonder van Sam, een toespraak ging houden, waarin hij zijn jongen vriend op hartroerende wijze bezwoer, om, in den afgrond van goddeloosheid, waarin hij geworpen was, toch op zijn hoede te zijn, zich vooral voor huichelarij en eigenwaan te wachten, en zich hem (Stiggins) ten voorbeeld te stellen, in welk geval hij spoedig tot de troostrijke overtuiging zou komen, dat hij zelf een braaf en godvruchtig man was, en al zijn vrienden en bekenden red- en radelooze zondaarskinderen waren; een overtuiging, welke iemand een bijzonder zielsgenoegen verschaft.

Verder bezwoer hij hem, vooral de ondeugd van dronkenschap te vermijden, welke hij bij de onreinheid der zwijnen vergeleek, en bij die verderfelijke kruiden, welke, naar men zegt, het geheugen wegnemen, wanneer men er op kauwt. Toen hij zoover met zijn toespraak gekomen was, werden de woorden van den eerwaarden

en roodneuzigen heer zeer duister en verward, en in het vuur van zijn welsprekendheid waggelde hij heen en weer, zoodat hij eindelijk de leuning van een stoel moest grijpen, om staande te blijven.

Stiggins zei zijn toehoorders niet, dat zij op hun hoede moesten zijn tegen valsche profeten en onheilige spotters met den godsdienst, die, zonder verstand genoeg te bezitten om de eenvoudigste waarheden er van te beseffen, en zonder een hart te bezitten om de eerste plichten er van te gevoelen, in de maatschappij gevaarlijker zijn dan dieven en moordenaars, daar zij zwakken en onkundigen verleiden en verderven, het heilige in bespottung en verachting brengen, en een smet werpen op een menigte rechtschapen menschen van verschillende voortreffelijke sekten; maar daar hij een geruime poos over den rug van den stoel bleef leunen, terwijl hij zijn eene oog gesloten hield en met het andere onophoudelijk knipte, is het te veronderstellen, dat hij dit alles wel dacht, maar het voor zich zelf hield.

Onder deze toespraak bleef juffrouw Weller onophoudelijk zuchten en snikken; terwijl Sam, schrijlings op een stoel zittend, den spreker met een onnoozel vriendelijk gezicht aanstaarde, en tusschenbeide eens naar zijn vader keek, die in het begin veel pret had gehad, maar halverwege in slaap was gevallen.

„Bravo! mooi zo!” riep Sam uit, toen de roodneus geëindigd had, en zijn oude handschoenen weer aantrok.

„Ik hoop, dat het u goed zal doen, Samuel,” zei juffrouw Weller plechtig.

„Dat denk ik wel,” antwoordde Sam.

„Achl als ik maar hopen kon, dat het ook uw vader goed zou doen,” zuchtte juffrouw Weller.

„Dank je, mijn schat,” zei haar echtgenoot. „Zijt gij zelf al wat beter, nu gij dat medicijntje hebt ingenomen, liefste?”

„Spotter!” riep juffrouw Weller uit.

„Duisterling!” zei Stiggins.

„Als ik geen beter licht krijg, dan dien maneschijn van u, kameraad,” zei de oude man, „zal ik wel in het donker moeten rijden, tot ik op stal kom. Maar als Bruin nog langer op stal blijft staan, zal hij niet te houden zijn, als wij terugrijden, en misschien vliegt dan de leuningstoel uit de kar, met den herder er in.”

Op dit gezegde raapte Stiggins, met zichtbare ontsteltenis, zijn hoed en zijn paraplu op, en deed het voorstel, om terstond te vertrekken, hetwelk door juffrouw Weller werd goedgekeurd. Sam ging mee tot

bij de poort, en nam teerhartig afscheid.

„Sampje,” fluisterde de oude Weller, nadat hij voorzichtig had rondgekeken, „doe mijn groeten aan je meester en zeg hem, dat, als hij tot andere gedachten komt, hij het mij maar eens moet laten weten. Ik heb met een kastenmaker een plannetje bedacht, om hem hier uit te krijgen. Een piano, Samuel, — een piano!” Met deze woorden gaf hij zijn zoon een stoot voor de borst, en ging tegelijk een paar schreden achteruit.

„Wat bedoelt gij?” vroeg Sam.

„Een piano, Samuel,” antwoordde de vader op een nog geheimzinniger toon, die hij huren kan, en waar niet op gespeeld kan worden.”

„En waartoe zou dat dienen?” vroeg Sam.

„Hij moet hem weer laten weghalen, Sampje,” was het antwoord. „Begrijpt gij het nu?”

„Nee,” antwoordde Sam.

„Er zit geen mechaniek in,” fluisterde zijn vader. „Hij kan er gemakkelijk in liggen, met zijn hoed op en zijn schoenen aan, en door de pooten ademen; want die zijn hol. Hij moet maar zorgen, dat hij dadelijk naar Amerika op reis kan gaan. De Amerikanen zullen hem niet uitleveren, Samuel, als zij maar zien, dat hij geld te verteren heeft. Daar moet uw meester maar blijven, tot juffrouw Bardell dood is, of Dodson en Fogg opgehangen zijn; en het laatste zal waarschijnlijk wel het eerst gebeuren. Als hij dan terugkomt, hoeft hij maar een boek te schrijven over de Amerikanen, en al zijn reiskosten zijn gedekt. En als hij maar genoeg op ze schimpt, kan hij nog een aardig sommetje overhouden ook.”

Zeër nadrukkelijk fluisterend had de oude man deze haastige schets van zijn plan gegeven, groette toen, als vreesde hij, dat een verder gesprek den indruk van zulk een gewichtige openbaring zou verzwakken, zijn zoon op koetsiersmanier, en verdween.

Sam had zijn gezicht nauwelijks weer in een effen plooi gezet, toen Pickwick hem aansprak.

„Sam,” zei hij.

„Mijnheer?” zei Sam.

„Ik ga eens een wandeling door de gevangenis maken, en wilde u meenemen. Ik zie daar een gevangene aankomen, dien wij wel kennen, Sam,” zei Pickwick glimlachend. „Hij is een oude vriend van u, Sam.”

„Een oude vriend van mij, mijnheer?” riep Sam verwonderd uit.

„Gij zult hem zeker nog wel kennen,

Sam,” hervatte Pickwick, „of anders vergeet gij uw kennissen spoediger dan ik dacht. Stil, stil! Spreek geen woord, Sam. Daar komt hij.”

Nauwelijks had hij uitgesproken, of Jingle stond voor hen. Hij zag er niet zoo jammerlijk uit als tevoren, daar hij een halfversleten pak kleeren aanhad, dat hij met behulp van Pickwick uit een bank van leening had laten halen. Hij droeg ook schoon linnengoed, en had zijn haar laten knippen. Hij was echter nog zeer bleek, en toen hij, op een stok leunend, langzaam naderbij kwam, was het duidelijk te zien, dat ziekte en gebrek hem veel hadden doen lijden, en dat hij nog zeer zwak was. Hij nam zijn hoed af, toen Pickwick hem groette, en scheen zeer onthutst en verlegen, toen hij Sam Weller zag.

Dicht achter hem kwam Job Trotter, wien het, hoe groot de lijst zijner ondeugden ook zijn mocht, niet aan trouw en gehechtheid aan zijn makker ontbrak. Hij zag er nog vuil en haveloos uit; maar zijn gezicht was toch niet zoo ingevallen meer, als toen hij Pickwick eenige dagen geleden ontmoette. Toen hij voor onzen menschlievenden ouden vriend zijn hoed afnam, prevelde hij een verwarde dankbetuiging, waarbij hij verscheidene malen herhaalde, dat hij van den hongerdood was gered.

„Goed, goed,” zei Pickwick, hem ongeduldig in de rede vallend. „Gij kunt met Sam volgen. Ik moet u even spreken, mijnheer Jingle. Kunt gij loopen, zonder op hem te steunen?”

„Jawel, mijnheer,” antwoordde Jingle. „Dat gaat wel — niet te gauw — beenen wat zwak — hoofd wat duizelig — aardbevingachtige gewaarwording — zeer lastig.”

„Hier, geef mij uw arm,” zei Pickwick.

„Nee, nee,” zei Jingle. „Al te goed — onmogelijk!”

„Kom, kom, gekheid,” hernam Pickwick. „Leun maar op mij, mijnheer. Geen complimenten.”

Daar Pickwick zag, dat Jingle verlegen en onthutst was, maakte hij een einde aan zijn aarzeling, door den arm van den ongelukkigen komediant in den zijne te nemen, en, zonder er verder over te spreken, met hem verder te gaan.

Al dien tijd had het gezicht van Sam Weller zulk een overstelpende verbazing uitgedrukt, als men zich nauwelijks kan voorstellen. Nadat hij in de diepste stilte zijn oogen van Job naar Jingle en van Jingle naar Job had laten dwalen, mompelde hij bij zich zelf de woorden: „Wel verdui-

veld!”, welke hij minstens twintigmaal herhaalde; daarna scheen zijn spraakvermogen hem weer te begeven, en staarde hij weer in stomme verbazing nu den een, en dan den ander aan.

„Kom, Sam,” zei Pickwick, omkijkend.

„Ik kom al, mijnheer,” antwoordde Sam, terwijl hij werktuiglijk zijn meester volgde, en nog steeds zijn oogen niet van Job afwendde, die zwijgend naast hem bleef staan.

Job hield zijn oogen een poos op den grond gevestigd; en Sam, die de zijne strak op het gezicht van Job hield, liep de menschen, die hem tegenkwamen, tegen het lijf, struikelde over de kleine kinderen, en stootte zich aan trappen en deuren, zonder dat hij dit scheen te bemerken, totdat Job bedeesd opkeek en zei: „Hoe maakt u het, mijnheer Weller?”

„Hij is het!” riep Sam; en nu zijn vermoeden in overtuiging was veranderd, sloeg hij met de hand op zijn dij, en gaf zijn aandoeningen lucht door een langdurig en schel gefluit.

„Er is veel bij mij veranderd, mijnheer,” zei Job.

„Dat zou ik ook denken,” riep Sam uit, terwijl hij met onbewimpelde verwondering de lompjes beschouwde, waarmee zijn makker omhangen was. „Het is een slechte ruil geweest, mijnheer Trotter, zooals de man zei, toen hij voor een goede halve kroon twee valsche shillings en zes pence kopergeld had gekregen.”

„Dat is waar,” antwoordde Job, zijn hoofd schuddend. „Het is nu geen bedrog, mijnheer Weller. Tranen,” vervolgde hij, met een blik, waarin voor het oogenblik eenige scherts scheen te liggen, „tranen zijn niet de eenige blijken van droefheid of nood, en ook de beste niet.”

„Neen, zeker niet,” antwoordde Sam met nadruk.

„Zij kunnen geveinsd zijn, mijnheer Weller,” zei Job.

„Dat weet ik,” hervatte Sam. „Sommige menschen hebben ze altijd in voorraad, en kunnen de kraan openzetten, wanneer zij maar willen.”

„Ja,” hernam Job, „maar deze soort dingen zijn niet zoo gemakkelijk na te maken, mijnheer Weller; men moet er veel voor lijden, om ze te krijgen.” Dit zeggend, wees hij naar zijn ingevallen wangen, en stroopte zijn mouw op, om een arm te laten zien, die er uitzag alsof men hem tusschen de vingers zou kunnen breken, zoo dun en hoekig was het been, dat slechts met het vel overtrokken scheen te zijn.

„Wat hebt gij met u zelf uitgevoerd?” zei Sam ontzet.

„Niets,” antwoordde Job.

„Niets?” herhaalde Sam.

„Ik heb al verscheidene weken lang niets uitgevoerd,” zei Job, „en bijna even weinig gegeten en gedronken.”

Sam nam met een enkelen blik Trotter's vermagerde gezicht en zijn armzalige kleding nog eens goed op; daarna pakte hij hem bij zijn arm, en begon hem met geweld mee te trekken.

„Waar wilt gij naar toe, mijnheer Weller?” zei Job, vruchteloos worstelend om zich uit de krachtige vuist van zijn ouden vijand los te maken.

„Kom maar mee,” zei Sam. Hij verwaardigde zich niet een andere verklaring te geven, tot zij de tapperij bereikten; en toen vroeg hij een kan porter, die hem oogenblikkelijk werd voorgezet.

„Daar,” zei Sam, „drink dat uit, en keer dan de kan onderste boven, om mij te laten zien, dat gij het drankje hebt ingenomen.”

„Maar mijn beste mijnheer Weller,” begon Job.

„Drink uit!” beval Sam op een straffen toon.

Op dit bevel zette Job de kan aan zijn mond, en lichtte die langzamerhand omhoog. Slechts één keer haalde hij diep adem, maar zonder zijn neus uit de kan te halen, die hij eenige oogenblikken later op armslengte onderste boven van zich afhield. Er liep niets uit dan wat schuim, dat langzaam van den rand droppelde.

„Knap gedaan,” zei Sam. „Hoe voelt gij u nu?”

„Beter, mijnheer. Veel beter,” antwoordde Job.

„Dat moet ook wel,” zei Sam, op een overtuigenden toon. „Het is net, alsof men gas in een luchtballon laat. Ik kan met het bloote oog zien, dat gij dikker zijt geworden. Wat zegt gij van nog zoo eentje?”

„Neen, dank u mijnheer,” antwoordde Job. „Liever niet.”

„Wel, wat zegt gij dan van wat eten?” vroeg Sam.

„Dank zij uw braven meester,” zei Job, „hebben wij om kwart voor drieën een schapebout met aardappelen gehad.”

„Wat, heeft hij u eten bezorgd?” vroeg Sam met nadruk.

„Ja,” antwoordde Job. „En hij heeft nog meer gedaan, mijnheer Weller. Toen mijn meester ziek was, heeft hij een kamer voor ons gehuurd — eerst woonden wij in een hondenok — en toen is hij naar ons

komen kijken, 's nachts, opdat niemand er iets van weten zou. Mijnheer Weller," vervolgde hij, terwijl thans echte tranen in zijn oogen stonden, „zoo'n meester zou ik kunnen dienen, totdat ik dood voor zijn voeten neerviel."

„Als je blijft, vriend," viel Sam hierop in, „zwijg daar maar over."

Job keek verbaasd op.

„Zwijg daar maar over, zeg ik," hernam Sam op een vasten toon.

„Niemand dient hem dan ik alleen, begrijpt gij? En nu wij toch daarover spreken," vervolgde hij, terwijl hij het bier betaalde, „zal ik u nog eens een geheim vertellen. Ik heb nooit gehoord, verstaat ge wel, van engelen met spanbroeken en slobkousen, en ook heb ik nog nooit op een schilderij of een prent een engel gezien met een bril op, hoewel er toch misschien wel kunnen zijn, al heb ik ze niet gezien; maar let op hetgeen ik zeg, Job Trotter, toch is hij door en door een engel, zoo goed als de beste; en laat ik maar eens iemand vinden, die dat durft tegenspreken!" Nadat Sam deze uitdaging met eenige nadrukkelijke gebaren had bekrachtigd, begaf hij zich op weg om het voorwerp van zijn lofspraak te gaan opzoeken.

Zij vonden Pickwick op de kegelplaats, zoo verdiept in een ernstig gesprek met Jingle, dat hij de groepen, die om hem heen stonden, met geen enkelen blik verwaardigde; en toch waren het bonte groepen, wel waard dat men er, al was het slechts uit nieuwsgierigheid, eens naar keek.

„Welnu," zei Pickwick, toen Sam en zijn makker naderden, „wacht eens af, hoe het met uw gezondheid gaat, en denk er intusschen eens over na. Maak de begroeting eens voor mij op, als gij er lust toe hebt; dan zal ik er nader met u over spreken. Ga nu naar uw kamer. Gij zijt vermoeid, en niet sterk genoeg, om lang op de been te blijven."

Zonder den geringsten zweem van zijn vroegere levendigheid — zelfs niet van die akelige, gedwongen vroolijkheid, welke hij had aangenomen toen Pickwick hem voor het eerst in zijn ellende aantrof — maakte Alfred Jingle stilzwijgend een diepe buiging, en nadat hij Job een wenk had gegeven, om hem nog niet te volgen, ging hij langzaam heen.

„Een zonderling tooneel is dit hier; niet waar, Sam?" zei Pickwick, terwijl hij vergenoegd om zich heen keek.

„Dat is het zeker, mijnheer," antwoordde Sam. „De wonderen zijn de wereld nog niet

uit," vervolgde hij tot zich zelf. „Ik moet me al heel erg vergissen, als die Jingle ook al niet met de waterleiding bezig was."

De plaats, waarop zij zich bevonden, was juist ruim genoeg voor een kaats- of kegelbaan, en werd gedeeltelijk door den naar de St. Paulskerk gekeerden gevel van de gevangenis ingesloten. In alle mogelijke houdingen van lustelooze verveling zittend of rondsloenterend, zag men hier een groot aantal gevangenen bijeen, waarvan de meesten in de gevangenis den dag afwachten, waarop het hun beurt zou zijn, om voor het Insolvent-Court te verschijnen, terwijl anderen reeds voor dat gerechtshof waren geweest, en voorloopig weer naar de gevangenis waren gezonden, waar zij nu wachtten, tot zij hun zaak in een voordeelijker licht zouden kunnen plaatsen. Eenigen waren armoedig, anderen zwierig gekleed; velen zagen er morsig, weinigen zindelijk uit; maar allen drentelden en zwierven op en neer, met even weinig doel of lust, als de beesten in een menagerie.

Een aantal menschen hing uit de vensters, die op deze wandelplaats uitkeken; sommigen hielden een gesprek met hun kennissen beneden; anderen gooiden met ballen, en trachtten de hun toegeworpene op te vangen; nog anderen keken naar het kaatsen en kegelen. Morsige, havelooze vrouwen liepen heen en weer naar de algemeene keuken in een hoek van de plaats; in een anderen hoek waren kinderen aan het spelen, vechten en schreeuwen; het klotsen der omvallende kegels en het roepen van de spelers vermengden zich onophoudelijk met deze en honderd andere klanken; alles was vol gedruisch en gewoel, behalve een klein schuurtje aan het einde van de plaats, waar stil en koud, het lijk van den kanselarij-gevangene, die den vorigen nacht gestorven was, op een zoogenaamde lijkschouwing wachtte.

„Zoudt ge niet eens een fluitwinkel willen zien, mijnheer?" vroeg Job Trotter.

„Wat bedoelt gij?" vroeg Pickwick op zijn beurt. „Zijn daar misschien vogeltjes te koop?"

„Wel neen, mijnheer," antwoordde Job. „Een fluitwinkel is een plaats waar sterke drank te koop is." Daarop verhaalde hij, dat, daar het iedereen op zware straf verboden was, sterken drank in de gevangenis te brengen, en deze waar door de daarin opgesloten dames en heeren op hoogen prijs werd gesteld, de cipers het een voordeelige onderneming vonden, oogluikend toe te laten, dat twee of drie gevangenen jenever verkochten, en de winst met hen

deelden. „Deze gewoonte is langzamerhand in alle schuldgevangenissen ingevoerd, mijnheer,” zei Job.

„En dan komt er dit nog bij, mijnheer,” zei Sam, „dat de cipiers zoo handig zijn, om iedereen te pakken, die die zonde begaat, behalve hen, van wie zij geld trekken, en als dat dan in de courant komt, worden zij om hun waakzaamheid geprezen. Zoo snijdt het mes aan twee kanten.”

„Precies, mijnheer Weller,” zei Job.

„Maar worden die kamers nooit doorzocht, om te zien of er ook sterke drank verborgen is?” vroeg Pickwick.

„Jawel, mijnheer,” antwoordde Sam, „maar de cipiers weten het van tevoren, en waarschuwen de fluiters; wie er dan komt zoeken, kan er naar fluiten.”

Job klopte nu aan een deur, welke door een man werd geopend, die, zoodra zij waren binnengetreden, er den grendel weer opschoof. Hij sprak geen woord, maar keek zijn bezoekers aan met een veelbetekenende grijns, die door Job en Sam op dezelfde wijze werd beantwoord. Daarop haalde de man een groote platte kruik met jenever van onder zijn bed, en schonk drie glazen in, die door Job en Sam werden geleegd.

„Meer?” vroeg de fluter.

„Neen,” antwoordde Job.

Toen Pickwick betaald had, werd de deur weer geopend, en het drietal stapte naar buiten, terwijl de fluter Roker, die op dat oogenblik voorbijkwam, met een vriendelijken hoofdknik groette.

Van hier uit wandelde Pickwick al de gangen door, al de trappen op en af, en daarna weer de plaats over. Het grootste gedeelte van de bevolking der gevangenis scheen tot dezelfde klasse te behooren als Mivins, Smangle, de dronken dominee, de slachter en de paardenkooper. Overal heerschte dezelfde morsigheid, hetzelfde gewoel en gedruisch. Overal scheen men benauwd en gejaagd; en de menschen verdrongen elkaar en dwaalden rond, als schimmen in een onrustigen droom.

„Ik heb genoeg gezien,” zei Pickwick, toen hij zich in zijn kamer in een stoel wierp. „Mijn hoofd doet mij pijn van al dat gewemel, en mijn hart ook. Voortaan zal ik een gevangene in mijn kamer blijven.”

En hij bleef standvastig bij zijn besluit. Drie maanden lang hield hij zich den geheelen dag opgesloten, en kwam slechts 's avonds laat, wanneer de meeste zijner medegevangenen naar bed waren, of in hun kamers speelden en dronken, voor een korte poos in de open lucht. Zijn gezond-

heid begon onder deze levenswijze merkbaar te lijden; maar noch door het smeeken van Perker en zijn vrienden, noch door de dikwijls herhaalde waarschuwingen van Sam Weller, liet hij zich overhalen om van zijn onwankelbaar besluit af te wijken.

HOOFDSTUK XLVI.

Waarin de Heeren Dodson en Fogg, door een fijnen en gevoeligen trek, zoowel hun kieschheid als hun geestigheid aan den dag leggen.

Het was in de laatste week van Juli, toen een huurcabriolet in een fikschen draf Goswell-street kwam binnenrijden. Behalve den voerman waren er drie personen in dit rijtuig gezeten: twee magere dames, die er beiden zeer vinnig uitzagen, en een zwaarlijvig heer, die droomerig en stilzwijgend van aard scheen te zijn, en telkens, wanneer hij het waagde iets te zeggen, door een van de vinnige dames werd afgesnauwd. Bij het inrijden van de straat kreeg het drietal verschil over het huis, waarvoor het rijtuig moest stilhouden. Allen stemden daarin overeen, dat dit voor de deur van juffrouw Bardell moest plaats hebben; maar de zwaarlijvige heer beweerde, dat deze groen was, terwijl de vinnige dames volhielden, dat het een gele deur moest zijn.

„Houd hier stil voor die groene deur, koetsier,” zei de zwaarlijvige heer.

„O, gij dwarsdrijver!” riep een van de dames uit. „Rijd voort, koetsier, tot voor die gele deur.”

„Waar moet ik nu stilhouden?” vroeg de voerman, die zijn paard reeds had ingehouden. „Het is mij hetzelfde, als ik het maar weet.”

„Voor die gele deur,” herhaalde de dame. Maar nadat de cabriolet in vollen draf tot voor het huis met de gele deur was gereden, en de eene dame zegevierend had opgemerkt, dat zij meer leven maakten dan iemand die met zijn eigen rijtuig kwam, en nadat de koetsier van den bok was geklommen, om de dames er uit te helpen, zag men het ronde hoofd van den jongenheer Thomas Bardell voor den dag komen uit het bovenvenster van een huis met een bruine deur, een weinig verder.

„Duivelsche plaaggeest!” beet een der vinnige dames den zwaarlijvigen heer toe.

„Maar, schatje, het is mijn schuld toch niet,” zei de heer.

„Spreek mij niet tegen,” hernam de dame. „Die bruine deur, koetsier. O, als ooit een vrouw opgescheept is geweest met een smeerlap van een vent, die voor zijn pleizier haar overal te schande maakt, dan ben ik het.”

„Gij moest u schamen, Raddle,” zei de andere dame, die niemand anders was dan juffrouw Cluppins.

„Wat heb ik dan gedaan?” vroeg Raddle.

„Spreek mij niet tegen, ezel,” snauwde zijn vrouw. „Ik mocht anders mijn sekse¹⁾ eens vergeten en u een klap geven.”

Onder dit gesprek had de koetsier het paard bij den toom gevat, en leidde het op de allerschandelijkste manier stapvoets naar de deur, die de jongeheer Bardell reeds had geopend. Zoo sluipend en kruipend moesten zij het huis van haar vriendin naderen, in plaats dat zij in een dollen draf kwamen aansnorren, de koetsier van zijn bok sprong en daverend aanklopte, het portier met een zwaai opende, en de dames even beleefd als een eigen koetsier uit het rijtuig hielp. De staatsie was geheel mislukt; zoo te rijden was nog erger dan te komen loopen.

„Wel, Tommy,” zei juffrouw Cluppins, „hoe gaat het met je lieve moeder?”

„Heel goed,” antwoordde de jongeheer. „Zij zit in de voorkamer. Zij is al klaar, en ik ben ook klaar.”

„Gaaf er nog iemand anders mee, Tommy?” vroeg juffrouw Cluppins.

„Juffrouw Sanders en juffrouw Rogers gaan allebei mee,” was het antwoord; „en ik ga ook mee.”

„Die akelige jongen,” zei de kleine juffrouw Cluppins. „Hij denkt altijd alleen aan zich zelf; juffrouw Rogers,” vervolgde zij; „is dat de juffrouw, die de kamers heeft gehuurd?”

De jongeheer Bardell stak zijn handen in zijn zakken, en knikte precies vijf en dertig maal, om aan te geven, dat het die juffrouw en niemand anders was.

„Lieve hemel,” riep juffrouw Cluppins uit, „dat is een heel gezelschap.”

„Als jij eens wist wat er in de kast staat, zoudt gij wel wat anders zeggen,” zei de jongeheer.

„Wat staat er dan in, lieve jongen?” zei juffrouw Cluppins fleemend. „Zeg het mij maar stilletjes, Tommy.”

„Nee, dat zeg ik je niet,” antwoordde de jongeheer, terwijl hij zich omkeerde, en zijn geliefd vermaak, om over het hek van de stoep te springen, weer hernam.

„Wat een brutale kwajongen,” prevelde juffrouw Cluppins bij zich zelf. — „Kom, Tommy, zeg het tante Cluppins maar.”

„Moeder zei, dat ik niet mocht,” antwoordde de jongeheer; „maar ik krijg er óók van.” Bemoedigd en opgevroolijkt door dit vooruitzicht, zette hij zijn lichaams oefening met nieuwe kracht voort.

Terwijl dit verhoor plaats had, waren Raddle en zijn wederheft met den koetsier in geschil geraakt over de vracht. De koetsier hield echter zoo koppig voet bij stuk, dat juffrouw Raddle genoodzaakt was hem zijn zin te geven, waarna zij met wankelende schreden de stoep opkwam.

„Heere, Marianne, wat is er gebeurd?” zei juffrouw Cluppins.

„Ik ben er heelemaal van ontdaan, Betsy,” antwoordde juffrouw Raddle, „en Raddle blijft er bij staan als een kwajongen en bemoeit zich met niets.”

Deze klacht was niet zeer billijk; want toen Raddle zich in den twist had willen mengen, had zijn lieve vrouw hem op zij gestooten en hem toegesnauwd, dat hij zijn mond moest houden. Hij had echter geen gelegenheid om zich te verdedigen; want juffrouw Raddle vertoonde onmiskenbare voortekenen van een flauwte, hetgeen terstond in de voorkamer werd bespeurd, en juffrouw Bardell met juffrouw Sanders en juffrouw Rogers, benevens het dienstmeisje van deze laatste, naar buiten deed snellen, om haar in huis te halen. Dit gebeurde onder een algemeen gezammer en gewee-klaag, alsof zij een van de zwaarst beproefde schepselen ter wereld was. In de voorkamer werd juffrouw Raddle op de sofa neergezet, en juffrouw Rogers liep ijlings naar haar kamers om een reukfleschje met vlugzout te halen, hetwelk zij vervolgens uit pure goedhartigheid en medelijden de patiënte zoo dicht onder den neus hield, dat deze met den grootsten spoed verklaarde, dat zij weer geheel beter was.

„Och, de arme ziel, ik weet precies hoe zij zich voelt,” zei juffrouw Rogers.

„Arme ziel, ik ook,” zei juffrouw Sanders.

Dit was het teken voor al de dames om een nieuw gewee-klaag aan te heffen; zelfs het dienstmeisje van juffrouw Rogers, dat dertien jaar oud en drie voet lang was, deed mee in het gezammer.

„Maar wat is er toch eigenlijk gebeurd?” vroeg juffrouw Bardell.

„Ik raakte ineens heelemaal overstuur,” antwoordde juffrouw Raddle op verwijtenden toon. De dames keken Raddle met verontwaardiging aan.

1) Zij bedoelt sekse.

„Het was eigenlijk zoo,” zei deze ongelukkige heer, terwijl hij een weinig naderbij kwam. „Toen wij betalen wilden, kregen wij verschil met den koetsier van de cabrio....” Een luide gil, dien zijn vrouw slaakte, zoodra zij dit woord hoorde, snoerde hem den mond.

„Gij moest het maar aan ons overlaten om haar tot bedaren te brengen, Raddle,” zei juffrouw Cluppins. „Zoolang gij hier blijft, zal zij niet beter worden.”

Al de dames waren van dezelfde meening, en dus werd Raddle de deur uitgeduwd, met het verzoek om op de plaats een luchtje te gaan scheppen. Hij had daar ongeveer een kwartier op en neer gewandeld, toen juffrouw Bardell hem met een zeer benauwd gezicht kwam zeggen, dat hij nu wel kon binnen komen, maar dat hij vooral voorzichtig met zijn vrouw moest omgaan. Zij wist wel, dat hij het zoo kwaad niet bedoelde; maar Mary Ann was lang niet sterk, en als hij niet voorzichtig was, kon hij haar wel eens verliezen, als hij er in het geheel niet op verdacht was, en dat zou later een vreeselijke gedachte voor hem zijn, enz., enz. Raddle hoorde dit alles met het grootste geduld aan, en toen hij de voorkamer weer binnentrad, was hij zoo zacht als een lam.

„Wel, Raddle,” zei juffrouw Bardell, nadat de dames een poosje over onverschillige zaken hadden gepraat, „gij moept er wel zeer vereerd mee zijn, dat gij en Tommy de eenige heeren zijt, om zooveel dames naar „De Spanjaard” in Hampstead te brengen. — Is het niet, juffrouw Rogers?”

„Zeker,” antwoordde deze met een deftig plimlachje; want daar zij de kamers had gehuurd, en de eenige dame van het gezelschap was, die een dienstbode hield, werd zij als de aanzienlijkste van allen beschouwd, en gedroeg zich daar dan ook naar.

„Zeker,” herhaalden de beide andere dames.

„Ik ben er ook trotsch op, juffrouw,” zei Raddle, die weer een weinig scheen op te fleuren. „Om de waarheid te zeggen, toen wij in de cabrio....”

Bij de herhaling van dit woord, dat zooveel pijnlijke herinneringen opwekte, hield juffrouw Raddle haar zakdoek voor haar oogen, en gaf een half gesmoorden gil. Juffrouw Bardell wierp daarop Raddle een toornigen blik toe, om hem te beduiden, dat hij beter deed te zwijgen, en gaf vervolgens het meisje van juffrouw Rogers een wenk. Dit was het teeken om de geheime schatten van de kast ten toon te

spreiden, die uit een schaal met sinaasappelen, een schaal met biscuit en een flesch allergemeensten portwijn bestonden, hetwelk alles ter eere van juffrouw Rogers werd opgediend, en door allen met het grootste genoegen werd geconsumeerd. Juffrouw Cluppins werd geweldig in het nauw gebracht door een poging van Tommy, om te vertellen hoe zij hem over de kast, waaruit al die heerlijkheden te voorschijn waren gekomen, had willen uithooren; maar gelukkig stuitte hij zich zelf door zich in een teug wijn te verslikken, en zoo dreef dat gevaar voorbij.

Daarop wandelde het gezelschap naar de plaats, waar de diligence naar Hampstead afrijdt en na verloop van een paar uur trad men den theetuin „De Spanjaard” binnen, waar de eerste handeling van den ongelukkigen Raddle bijna oorzaak was, dat zijn arme vrouw het weer op haar zenuwen kreeg. Zijn vergriep bestond hierin, dat hij voor zeven personen thee bestelde, terwijl (zoals al de dames opmerkten) voor zes personen voldoende zou zijn geweest, daar Tommy heel goed uit het kopje van zijn moeder had kunnen drinken, als de kellner er niet op lette. Er was echter niets meer aan te doen; en het theeblad kwam, met zeven kopjes en schoteltjes, en brood en boter naar verhouding. Het theedrinken bracht de dames echter in een betere luim, en weldra waren zij druk aan het praten.

„Wat is het leven buiten toch genoeglijk,” zuchtte juffrouw Rogers. „Ik wou dat ik er altijd wonen kon.”

„O, dat zou u niet bevalen, juffrouw,” zei juffrouw Bardell met eenige haast; want met het oog op het verhuuren van haar kamers, achtte zij het niet raadzaam zulke denkbeelden aan te moedigen.

„Ik zou denken, dat gij veel te veel aan de gezelligheid gehecht zijt, om met het stille buitenleven tevreden te kunnen zijn, juffrouw,” zei juffrouw Cluppins.

„Voor menschen, die niemand in de wereld hebben, of die om het een of andere ongeluk treuren, is het buitenleven zeer goed,” merkte Raddle op, die weer een weinig opgeruimder begon rond te kijken. „Een gewond hart, zegt men, vindt rust op het land.”

Al had de ongelukkige er een half uur over nagedacht, om het eens heel erg te maken, hij had niets te berde kunnen brengen, dat erger was. Juffrouw Bardell, die door dit gezegde aan haar teleurgestelde huwelijksplannen werd herinnerd, barstte in tranen uit, en terstond daarop begon

haar teerhartige zoontje haar luidkeels te begeleiden.

„Zou iemand kunnen gelooven, juffrouw,” riep juffrouw Raddle uit, „dat een man zoo brutaal kon zijn, om een ongelukkige vrouw zoo in haar eer te tasten, als hij?”

„Maar beste,” zei Raddle onthutst, „ik dacht niet....”

„Gij dacht niet?” herhaalde zijn vrouw met de diepste verachting. „Ga uit mijn oogen, kerel!”

„Maak u toch niet zoo driftig, Mary Ann,” viel juffrouw Cluppins hierop in.

„Denk om uw gezondheid. — Ga toch wat op zij, Raddle, gij hindert haar.”

„Het beste zou zijn, dat gij ons alleen liet theedrinken, mijnheer,” zei juffrouw Rogers, terwijl zij weer met haar reukfleschje voor den dag kwam.

Juffrouw Sanders, die, haar gewoonte getrouw, druk met de boterhammen bezig was, zei hetzelfde; en de ongelukkige Raddle droop stilletjes af.

Het sprak vanzelf, dat de jongeheer Bardell nu door zijn moeder aan haar hart moest worden gedrukt; doch daar hij voor zulk een aardigheid al wat te groot was, kwam hij met zijn laarzen op het theeblad, en schopte eenige kopjes omver. Gelukkig werd juffrouw Bardell spoedig weer beter; en toen zij haar zoontje eenige malen had gekust, zette zij hem weer neer, zei, dat zij niet wist hoe zij zoo dwaas kon zijn, en schonk nog een kopje thee in.

Op dit oogenblik hoorde men een rijtuig aankomen; en toen de dames opkeken, zagen zij een huurkoets, die voor den ingang van den tuin stilhield.

„Nog meer menschen,” zei juffrouw Sanders.

„Het is een heer,” zei juffrouw Raddle.

„Hemel, het is mijnheer Jackson, de klerk van Dodson en Fogg,” riep juffrouw Bardell uit. „Lieve Hemel, zou mijnheer Pickwick betaald hebben?”

„Of willen trouwen?” zei juffrouw Cluppins.

„Heere, wat talmt hij,” zei juffrouw Rogers. „Waarom haast hij zich niet wat?”

Nauwelijks had zij dit gezegd, of Jackson, die een oogenblik had staan praten met een man, vrij armoedig in de kleeren en met een dikken stok in de hand, die eveneens uit het rijtuig was gestapt, keerde zich om en naderde het gezelschap.

„Hebt gij wat nieuws? Is er iets gebeurd, mijnheer Jackson?” vroeg juffrouw Bardell met de grootste nieuwsgierigheid.

„Niets, voor zoover ik weet, juffrouw,”

antwoordde Jackson. „Hoe maken de dames het? Ik moet u excuus vragen, dat ik u hier kom storen; maar proceszaken, dames, proceszaken....” Hij besloot met een glimlach en een zeer zwierige buiging. Juffrouw Raddle fluisterde juffrouw Rogers toe, dat hij een zeer elegante jongeman was.

„Ik ben in Goswell-street geweest,” herbatte Jackson; „en toen ik van de meid hoorde, dat gij hier waart, heb ik een koets genomen om u op te zoeken. Mijn patroons zeiden, dat ik u beslist terstond moest meebrengen, juffrouw Bardell.”

„Heere!” was de uitroep van juffrouw Bardell bij deze onverwachte boodschap.

„Ja,” zei Jackson, en beet op zijn lip. „Het moet iets van heel veel belang zijn, dat geen oogenblik uitstel kan lijden; tenminste, dat zeiden Dodson en Fogg allebei. Ik heb de koets laten wachten om er u in mee te nemen.”

„Hoe zonderling,” riep Juffrouw Bardell uit.

„Haar vriendinnen zeiden allen tegelijk, dat het toch wel iets van heel veel belang moest zijn, daar Dodson en Fogg anders niet zoo haastig iemand zouden sturen; en verder waren zij eenparig van meening, dat, daar de zaak zooveel spoed vereischte, het beste zou zijn terstond mee te rijden.

Juffrouw Bardell voelde haar ijdelheid niet weinig gestreeld, dat haar procureurs haar met zulk een geweldige haast moesten spreken, en begreep, dat dit voorval haar aanzien in de oogen van juffrouw Rogers niet weinig moest verhoogen. Eerst glimlachte zij; daarop veinsde zij over deze stoornis zeer onvergenoegd te zijn; en eindelijk zei zij, dat zij dan maar zou meegaan.

„Maar wilt gij niet eerst iets gebruiken, mijnheer Jackson?” zei juffrouw Bardell vriendelijk.

„Wij hebben zoo weinig tijd,” antwoordde Jackson, „en daar staat een vriend om mij te wachten,” vervolgde hij, met een blik naar den man met den dikken stok.

„O, vraag uw vriend om hier bij ons te komen,” zei juffrouw Bardell.

„Dank u, liever niet,” antwoordde Jackson met eenige verlegenheid. „Hij is niet gewoon aan het gezelschap van dames, en dat maakt hem wat bedeesd. Het beste zou zijn, dat wij maar terstond wegreden.”

Hierop werd nog afgesproken, dat Tommy, benevens juffrouw Sanders en juffrouw Cluppins, met juffrouw Bardell zouden mederijden, terwijl Raddle juffrouw Rogers naar huis zou brengen; en daarna stapte men terstond in het rijtuig.

„Isaäk," zei Jackson tegen den man met den dikken stok, die op den bok een sigaar zat te rooken, toen juffrouw Bardell in de koets wilde stappen.

„Wat is er?"

„Dit is juffrouw Bardell."

„O, dat wist ik al lang," zei de man.

Juffrouw Bardell nam daarop plaats, en Jackson zette zich naast haar. Juffrouw Bardell kon niet nalaten te peinzen over

speculatie ondernemen, kan het niet anders, of zij moeten er nu en dan op verliezen."

„Ik heb gehoord, dat gij hun na het proces een cognovit¹⁾ voor het bedrag der kosten hebt gegeven," hernam Jackson.

„Ja — dat was maar een formaliteit," antwoordde juffrouw Bardell.

„Natuurlijk," zei Jackson droogjes. „Niets anders dan een formaliteit."

JUFFROUW BARDELL GAF EEN IJSELIJKE GIL, TOMMY SCHREEUWDE LUIDKEELS, JUFFROUW CLUPPINS KROMP INEEN, EN JUFFROUW SANDERS LIEF WEG.

hetgeen de vriend van Jackson gezegd had. „Wat weten die rechtsgeleerden en hun klerken toch alles! Ik geloof, dat zij alle menschen kennen."

„Het is een leelijk geval met die kosten van mijn patroons, niet waar?" zei Jackson, toen juffrouw Sanders en juffrouw Cluppins in slaap waren gevallen. „Uw kosten-rekening bedoel ik."

„Het spijt mij wel, dat zij hun geld niet kunnen krijgen," antwoordde juffrouw Bardell. „Maar als zij dergelijke dingen op

Zij reden verder. Juffrouw Bardell viel in slaap, en ontwaakte niet voordat de koets stilstond.

„Zijn wij al bij Freemans-Court?" vroeg zij.

„Wij rijden niet zoo ver," antwoordde Jackson. „Wees maar zoo goed om hier uit te stappen."

Juffrouw Bardell, nog niet geheel wak-

¹⁾ Een geschrift, waarbij men het rechtmatige eener schuldvordering enz. erkent.

ker, voldeed aan dit verzoek. Het huis, waarvoor zij stond, zag er zonderling uit. Een hooge blinde muur, met een deur in het midden, en in het portaal een gaslantaren.

„Komt, dames,” riep de man met den dikken stok, terwijl hij juffrouw Sanders wakker schudde. „Wij zijn er.”

Juffrouw Sanders wekte haar vriendin, en stapte uit het rijtuig. Juffrouw Bardell was, op Jackson's arm leunend en met Tommy aan de hand, het portaal reeds binnengegaan. Zij volgden.

Het vertrek, dat zij binnentraden, had een nog vreemder voorkomen dan het portaal. Er stonden zooveel mannen, en die keken haar allen zoo brutaal aan.

„Waar zijn wij hier?” vroeg juffrouw Bardell, stilstaand.

„Het is maar een kantoor, juffrouw,” antwoordde Jackson, terwijl hij haar haastig door een deur leidde, en omkeek, om te zien of de andere vrouwen volgden. „Pas op, Isaäk.”

„Wees maar gerust,” antwoordde de man met den dikken stok. De deur viel achter hen dicht, en zij gingen eenige trappen af.

„Hier zijn wij er eindelijk, veilig en wel, juffrouw Bardell,” zei Jackson, terwijl hij zegevierend om zich heen keek.

„Wat bedoelt gij?” vroeg juffrouw Bardell met een angstig kloppend hart.

„Ik zal het u zeggen,” antwoordde Jackson, haar een weinig op zij trekkend. „Gij moet maar niet schrikken, juffrouw Bardell; de heeren Dodson en Fogg zijn, zooals gij weet, de kieschheid en menschielievendheid zelf. Als zakenlieden konden zij echter niet nalaten u voor die kosten te laten executeeren; maar zij wilden toch uw fatsoen en gevoel zooveel mogelijk ontzien. Wat moet gij blij zijn, dat zij de zaak zoo fijn hebben overlegd. Gij zijt in de Fleet, juffrouw. Ik wensch u goedennacht!”

Terwijl Jackson zich met zijn helper zoo spoedig mogelijk verwijderde, kwam een andere man naderbij, die een grooten sleutel in zijn hand had, en die de verschrikte vrouwen naar een andere steenen trap bracht, die naar een deur leidde. Juffrouw Bardell slaakte een ijselijken gil, Tommy schreeuwde luidkeels, juffrouw Cluppins kromp ineen, en juffrouw Sanders liep weg; want daar, vlak voor hen, stond de beleedigde Pickwick, die zijn avondluchtje ging scheppen, en naast hem Sam Weller, die, toen hij juffrouw Bardell zag, met spottende eerbiedigheid zijn hoed afnam, terwijl Pickwick haar met verontwaardiging den rug toekeerde.

„Plaag die vrouw niet!” riep de cipier Sam toe. „Zij is pas hier binnengekomen.”

„Gevangen?” vroeg Sam, terwijl hij zijn hoed weer opzette. „Wie heeft haar laten oppakken, en waarvoor?”

„Dodson en Fogg,” antwoordde de cipier; „een executie op een cognovit voor proceskosten.”

„Hé, Job, Job!” riep Sam, de gang instuivend. „Loop gauw naar mijnheer Perker. Zeg dat ik hem dadelijk moet spreken. Ik geloof, dat daar wel wat goeds in zit. Dat is een grap. Hoera! Waar is mijn meester?”

Maar niemand gaf antwoord op deze vraag; want Job was, zoodra hij zijn boodschap had gehoord, in allerijl heengevlogen, en juffrouw Bardell was, ditmaal in ernst, in zwijm gevallen.

HOOFDSTUK XLVII.

Hoofdzakelijk gewijd aan proceszaken en aan het tijdelijke voordeel van Dodson en Fogg. — Winkle komt onder bijzondere omstandigheden zijn vriend bezoeken; en het blijkt, dat Pickwick's menschielievendheid sterker is dan zijn hardnekkigheid.

Zoo hard hij loopen kon, rende Job Trotter Holborn langs — nu eens midden op de straat, dan weer op het trottoir, somtijds, wanneer de volte of de rijtuigen hem hinderden, in de goot — en stond niet stil, voor hij de poort van Gray's-Inn bereikte. Doch, hoezeer hij zich ook gehaast had, was de poort reeds een half uur gesloten; en toen hij Perker's schoonmaakster had opgezocht, die in een achterstraat niet ver van Gray's-Inn, bij een getrouwde dochter in huis woonde, was het nog maar een kwartier vóór het tijdstip, waarop de gevangenis voor den nacht gesloten zou worden. Toen moest Lowten nog worden opgespoord; en nauwelijks had Job dezen in „De Ekster” gevonden en hem de boodschap van Sam overgebracht, of de klok sloeg tien uur.

„Daar,” zei Lowten; „nu is het te laat. Gij kunt vanavond niet meer binnenkomen, vriend. Gij zult vannacht op straat moeten blijven.”

„Ik kan overal slapen,” zei Job. „Maar zou het toch niet het beste zijn, als wij vanavond nog naar mijnheer Perker gingen, om morgen zoo vroeg mogelijk klaar te zijn?”

„Als het iemand anders betrof,” hernam

Lowten, nadat hij zich een poos had bedacht, „zou het Perker niet bevallen, dat ik bij hem aan huis kwam; maar nu het om mijnheer Pickwick gaat, kan ik, dunkt mij, voor rekening van het kantoor wel een cabriolet nemen.”

Zoodra Lowten dit besluit had genomen, zette hij zijn hoed op, en nadat hij het verzamelde gezelschap had verzocht om gedurende zijn afwezigheid een vice-president te benoemen, ging hij naar de naast-bijgelegen standplaats voor huurrijtuigen, riep om een cabriolet, en gelastte den koetsier om naar Montague Place, Russell-Square, te rijden.

Perker had juist een diner gehad, zooals bleek uit het licht in de voorkamer, den klank van een piano, en de sterke etenslucht in het portaal en de gang. Hij aarzelde echter niet zijn gasten te verlaten, toen men hem kwam zeggen, dat zijn klerk hem verlangde te spreken, en begaf zich naar de eetzaal, waar hij Lowten en Trotter vond staan, half zichtbaar bij het flauwe licht van een dunne kaars, welke zijn huis-knecht, die een klerk geen beter licht waar-dig keurde, op de tafel had gezet.

„Wat is er aan de hand, Lowten?” vroeg Perker. „Is er een belangrijke brief gekomen?”

„Neen, mijnheer,” antwoordde Lowten, „maar hier is iemand met een boodschap van mijnheer Pickwick.”

„Van Pickwick?” riep Perker uit, terwijl hij zich heftig tot Job wendde. „Wat is er?”

„Dodson en Fogg hebben juffrouw Bardell voor haar proceskosten laten gijzelen, mijnheer,” antwoordde Job.

„Neen!” riep Perker vol verbazing uit.

„Ja, mijnheer,” hernam Job. „Het schijnt, dat zij haar onmiddellijk na de uitspraak, een cognovit hebben laten teekenen.”

„Wel drommels!” riep Perker uit, terwijl hij met zijn linkervuist in zijn rechterhand sloeg. „Die Dodson en Fogg zijn de geslepenste schurken, met wie ik ooit te doen heb gehad.”

„Zij zijn de slimste procureurs, die ik ooit ontmoet heb, mijnheer,” merkte Lowten op. „Slim?” zei Perker. „Dat zou ik denken. Zij zijn nooit te vangen.”

„Dat is waar, mijnheer, nooit,” zei Lowten; en daarop stonden meester en bediende een poos vol verrukking te peinzen, alsof zij nadachten over een van de schoonste en heerlijkste uitvindingen, die het menschelijke verstand ooit heeft bereikt. Toen zij een weinig van hun verrukking bekomen waren, bracht Job de rest van zijn boodschap over. Perker knikte nadenkend,

en haalde zijn horloge te voorschijn.

„Ik zal er morgenochtend precies om tien uur zijn,” zei hij. „Sam heeft gelijk; zeg hem dat. Wilt gij een glas wijn, Lowten?” „Ik dank u, mijnheer.”

„Gij bedoelt „ja”, geloof ik,” zei Perker, terwijl hij zich omkeerde en van het buffet een flesch en een paar glazen nam.

Daar Lowten inderdaad „ja” bedoeld had, sprak hij niet verder tegen, maar vroeg Job zeer hoorbaar fluisterend, of hij niet vond, dat het portret van mijnheer Perker, dat tegenover den schoorsteen hing, bijzonder gelijkend was, waarop Job natuurlijk volmondig „ja” zei. Vervolgens dronk Lowten op de gezondheid van mevrouw Perker en de kinderen, en Job op de gezondheid van Perker zelf. De knecht scheen het beneden zich te achten, lieden, die voor kantoorzaken gekomen waren, uit te laten en dus lieten zij zich zelf uit. De procureur begaf zich weer naar zijn voorkamer, de klerk naar de herberg, en Job naar Covent-Garden-Market, om den nacht in een groentemand door te brengen.

Den volgenden morgen, precies op het bepaalde uur, klopte de kleine, goedgehartige procureur aan Pickwick's deur, die met bijzondere snelheid door Sam geopend werd.

„Mijnheer Perker, mijnheer,” zei Sam tot zijn meester, die in een peinzende houding bij het venster zat. „Ik ben blij, dat gij toevallig eens aankomt, mijnheer. Ik geloof, dat mijn meester iets met u te bespreken heeft.”

Perker antwoordde Sam met een blik, waarmee hij te kennen gaf, dat hij wel begreep, niet te moeten zeggen, dat men hem had laten roepen; daarop gaf hij Sam een wenk om naderbij te komen, en fluisterde hem iets in het oor.

„Zoudt gij dat denken, mijnheer?” zei Sam, verbaasd terugdeinzend.

Perker knikte en glimlachte.

Sam keek eerst den kleinen rechtsgeleerde aan, keek toen naar zijn meester, daarna naar de zoldering, en dan weer naar Perker; vervolgens glimlachte hij, begon hardop te lachen, greep zijn hoed, die op den vloer lag, en liep, zonder een woord te zeggen, de deur uit.

„Wat beteekent dat, mijnheer?” vroeg Pickwick, terwijl hij Perker met verbazing aankeek. „Hoe komt Sam opeens zoo wonderlijk?”

„Och, het is niets,” antwoordde Perker. „Kom, mijnheer, schuif uw stoel bij de tafel. Ik heb u veel te zeggen.”

„Wat zijn dat voor papieren?” vroeg Pickwick, toen Perker een met rood lint

toegebonden pakje op de tafel legde.

„De stukken van de zaak van Bardell contra Pickwick,” antwoordde Perker, terwijl hij met zijn tanden den knoop losmaakte.

Pickwick schoof zijn stoel terug, wierp zich achterover, vouwde zijn handen, en keek zijn rechtsgeleerden vriend barsch aan — voor zoover het hem tenminste mogelijk was een barsch gezicht te zetten.

„Gij hoort die zaak niet gaarne noemen,” zei Perker, nog bezig met den knoop.

„Neen, inderdaad,” antwoordde Pickwick.

„Dat spijt mij,” hernam Perker; „want het zal het onderwerp van ons gesprek moeten zijn.”

„Ik zou liever nooit meer iets over die zaak hooren, Perker,” zei Pickwick haastig.

„Gekheid, gekheid, mijnheer,” zei Perker het pakje losmakend, terwijl hij Pickwick tersluiks, maar oplettend aankeek. „Ik moet er over spreken. Ik ben daartoe met opzet hier gekomen. Zijt gij bereid, om te hooren, wat ik te zeggen heb? Er is geen haast bij. Als het u op het oogenblik niet gelegen komt, kan ik wel wat wachten. Ik heb de courant meegebracht. Ik ben tot uw dienst, wanneer gij verkiest. Daarmee sloeg de kleine rechtsgeleerde zijn beenen over elkaar, en deed alsof hij met bedaardheid en ijver wilde gaan lezen.

„Kom,” zei Pickwick met een zucht, maar tegelijk met een glimlach, „zeg maar, wat gij te zeggen hebt. Het zal wel weer het oude liedje zijn.”

„Met eenig verschil, mijnheer, met eenig verschil,” zei Perker, terwijl hij bedaard de courant opvouwde en weer in zijn zak stak. „Juffrouw Bardell, de eischeres in dit proces, is binnen deze muren, mijnheer.”

„Dat weet ik,” zei Pickwick.

„Goed,” hernam Perker. „Dan zult gij zeker ook wel weten, hoe zij hier komt — ik bedoel om welke redenen, en wie haar hier hebben laten brengen?”

„Jawel. Ik weet tenminste, wat Sam mij daarvan verteld heeft,” zei Pickwick, met geveinsde onverschilligheid.

„Ik geloof, dat hetgeen Sam u verteld heeft, de waarheid is,” hernam Perker. „En nu, mijnheer, is de eerste vraag, die ik u doen moet, of die vrouw hier moet blijven.”

„Hier moet blijven?” herhaalde Pickwick.

„Hier moet blijven,” zei Perker nog eens, terwijl hij zijn cliënt strak in het gezicht keek.

„Hoe kunt gij dat aan mij vragen?” hernam Pickwick. „Dat hangt af van Dodson en Fogg; dat weet gij wel.”

„Daar weet ik niets van, mijnheer,” hervatte Perker op een vasten toon. „Dat hangt niét af van Dodson en Fogg. Gij kent die menschen even goed als ik, mijnheer. Het hangt geheel alleen van u af.”

„Van mij?” riep Pickwick uit, terwijl hij met zekeren onwillekeurigen schrik van zijn stoel opsprong, maar zich terstond weer neerzette.

Perker tikte een paar malen op zijn snuifdoos, opende die, nam een fikschien greep, drukte het deksel weer toe, en herhaalde de woorden: „Van u.”

„Ik zeg,” hervatte de kleine rechtsgeleerde, wiens moed door het snuifje scheen te zijn aangewakkerd, „ik zeg, dat het geheel alleen van u afhangt, of zij spoedig weer in vrijheid zal worden gesteld, of haar leven lang hier gevangen zal blijven. Laat mij uitspreken, mijnheer, als het u belijft; en blijf bedaard zitten; anders zult gij u zelf maar warm maken voor niets. — Ik zeg,” vervolgde hij, de twee verschillende punten op zijn vingers optellend, „ik zeg, dat niemand, dan gij alleen, haar uit dezen poel van ellende kan verlossen, en dat gij dit op geen andere manier kunt doen, dan door die geldwolven van Freemans-Court de proceskosten, zoowel van de eischeres als van den gedaagde, te betalen. Houd u bedaard, mijnheer.”

Pickwick, wiens gelaat onder deze toespraak de vreemdste veranderingen had ondergaan, en die op het punt scheen te zijn om in gramschap uit te barsten, bedwong zijn woede zoo goed hij kon; en Perker zette, nadat hij zijn overredingskracht door een tweede snuifje had versterkt, op de volgende wijze zijn rede voort:

„Ik heb juffrouw Bardell vanmorgen gesproken. Wanneer gij de kosten betaalt, kunt gij geheel vrijkomen van het betalen der schadeloosstelling; en bovendien — en ik weet, dat dit in uw oogen van veel meer belang is — een vrijwillige bekentenis krijgen van haar hand, in den vorm van een brief aan mij, dat Dodson en Fogg haar op de gedachte hebben gebracht, dit proces te beginnen, en haar daartoe hebben aangemoedigd en opgestoot; dat het haar zeer veel leed doet, zich als een werktuig te hebben laten gebruiken om u verdriet en schade te berokkenen, en dat zij mij verzoekt bij u als bemiddelaar op te treden en u om vergiffenis te verzoeken. . . .”

„Indien ik de kosten voor haar betaal,” zei Pickwick met verontwaardiging. „Werkelijk, een zeer kostbaar document!”

„Er is van „indien” geen sprake, mijn-

heer," zei Perker zegevierend. „Hier is de brief, waarover ik spreek. Vanmorgen om negen uur is die door een vrouw aan mijn kantoor gebracht, voordat ik, ik verklaar dit op mijn eer, de minste onderhandeling met juffrouw Bardell had aangeknoopt." De kleine rechtsgeleerde zocht den brief uit zijn pakje, schoof dien Pickwick toe, en nam wederom een snuifje.

„Is dat alles, wat gij mij te zeggen hebt?" vroeg Pickwick.

„Nog niet alles," antwoordde Perker. „Ik kan op het oogenblik niet zeggen, of de be-woordingen van het cognovit, het verloop der omstandigheden en de bewijzen, die wij kunnen verzamelen, voldoende zouden zijn, om er de aanklacht van een samenspanning op te gronden. Ik vrees van niet, mijnheer. Ik geloof, dat zij daarvoor te slim zijn. Maar ik durf toch zeggen, dat het gebeurde, in zijn geheel beschouwd, voldoende zal zijn om u in de meening van alle wel-denkenenden te rechtvaardigen. En nu, mijnheer, laat ik de zaak verder aan uw eigen oordeel over. Die honderd en vijftig pond, of zooveel het zijn mag — ik noem nu maar een ronde som — is voor u zoo goed als niets. Een jury heeft te uwer nadeele uitspraak gedaan. Haar uitspraak is onrechtvaardig geweest — toegegeven; maar de juryleden meenden toch, dat zij naar waarheid uitspraak deden, en zij stelden u in het ongelijk. Nu hebt gij een gelegenheid, om u met een gering verlies op een veel hooger standpunt te plaatsen, dan gij zoudt kunnen doen door hier te blijven; want uw besliste weigering, om u aan de uitspraak der jury te onderwerpen, zal door menschen, die u niet kennen, louter aan stugge, dwarsdrijvende, domme hardnekkigheid worden toegeschreven; geloof mij, mijnheer, aan niets anders. Kunt gij nog aarzelen, om van deze gelegenheid gebruik te maken, en daardoor tot uw vorige levenswijze terug te keeren en uw gezondheid te herstellen, — uw trouwen knecht uit een gevangenschap te verlossen, die anders moet voortduren zoolang gij leeft, — en bovenal, daar gij zodoende een edelmoe-dige wraak kunt uitoefenen, — een wraak naar uw hart, dat weet ik, mijnheer, — door deze vrouw te bevrijden uit een verblijf van ontucht en ellende, zoo vreeselijk, dat, als het aan mij stond, geen man daartoe zou worden veroordeeld, terwijl het de gruwelijkste barbaarschheid is, een vrouw daarin op te sluiten? Ik vraag u, mijnheer, niet als uw rechtsgeleerde raadsman, maar als uw oprechte en ware vriend: wilt gij de gelegenheid laten voorbijgaan om

zooveel goed te doen, alleen om niet tegelijk eenige guinjes in den zak te brengen van een paar schurken, wie het op zulk een som volstrekt niet aankomt, maar die des te hebzuchtiger zullen worden hoe meer zij winnen, en zich daardoor misschien tot een schelmerij zullen laten verlokken, die hun ondergang ten gevolge zal hebben? Ik heb u al deze redenen slechts zeer flauw en onvolledig voorgehouden, mijnheer, maar ik verzoek u, denk er over na; overweeg ze bij u zelf, zoolang gij wilt. Ik zal met geduld op uw antwoord wachten."

Voordat Pickwick kon antwoorden, of Perker een snuifje kon nemen, waarmee hij zich, na zulk een lange redevoering, noodzakelijk moest verkwikken, hoorde men voor de deur eenige stemmen mompelen, en daarop zacht en schroomvallig aankloppen.

„Och!" zei Pickwick, op wien de toespraak van zijn vriend een zichtbaren indruk had gemaakt, „wat is dat geklop aan die deur toch vervelend. Wie is daar?"

„Ik mijnheer," antwoordde Sam Weller, terwijl hij zijn hoofd naar binnen stak.

„Ik heb op het oogenblik geen tijd, Sam," zei Pickwick.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer," hervatte Sam; „maar hier is een dame, die iets bijzonders te zeggen heeft."

„Ik kan nu geen dame ontvangen," antwoordde Pickwick, voor wiens verbeelding de gedaante van juffrouw Bardell oprees.

„Dat is nog niet zoo zeker, zou ik denken, mijnheer," hervatte Sam, zijn hoofd schuddend. „Als gij wist, wie er dicht bij u was, mijnheer, geloof ik, dat gij wel een ander deuntje zoudt fluiten, zooals de havik zei, toen hij om den hoek een roodborstje hoorde zingen."

„Wie is er dan?" vroeg Pickwick.

„Wilt gij haar zien, mijnheer?" vroeg Sam, terwijl hij zijn hand aan de deur hield, alsof hij een vreemd beest aan den anderen kant had.

„Het zal wel moeten," zei Pickwick, terwijl hij Perker aankeek.

„Komaan dan! Het spel gaat beginnen!" riep Sam. „Haal het gordijn maar op! De twee samenzweerders verschijnen voor het voetlicht."

Dit zeggend, opende hij de deur; en de personen, die nu met tamelijk veel haast binnentraden, waren Nathaniël Winkle, en aan zijn hand het juffertje, dat in Dingley-Dell een paar met bont omzoomde laarsjes had gedragen, en dat thans, bedeesd en blozend naderend, met haar lila-zijden juponnetje en de kanten voile over haar

WINKLE ZORGT VOOR EEN GROOTE VERRASSING

hoed, er bekoorlijker uitzag dan ooit tevoren.

„Juffrouw Arabella Allen!” riep Pickwick uit, terwijl hij haastig opstond.

„Neen,” zei Winkle, zich op zijn knieën werpend, „mevrouw Winkle. Vergiffenis, beste vriend, vergiffenis!”

Pickwick durfde nauwelijks zijn oogen te gelooven, en zou dit misschien ook niet gedaan hebben, indien hetgeen hij zag niet bevestigd was geworden door het veelbetekenend glimlachen van Perker, het ge-

bij één hand vasthoudend, zei hij tegen Winkle, dat hij een groote schavuit was, en beval hem op te staan, hetgeen Winkle, die zich een poos lang op een zeer boetvaardige wijze met den rand van zijn hoed onder den neus had gewreven, ook dadelijk deed; waarop Pickwick hem verscheidene malen op den rug klopte, en Perker de hand gaf, die, om niet achter te blijven, eerst de jongedame en daarop ook Mary een hartelijken kus gaf, Winkle de hand drukte, en zijn vreugdeblijken besloot met

PICKWICK DURFDE NAUWELIJKS ZIJN OOGEN TE GELOOVEN

zicht van Sam en het knappe dienstmeisje op den achtergrond, die al wat er gebeurde met innig genoegen schenen gade te slaan.

„O, mijnheer Pickwick,” zei Arabella met een zachte stem, alsof zijn stilzwijgen haar verontrustte, „kunt gij mij mijn onvoorzichtigheid vergeven?”

Pickwick gaf op deze vraag geen antwoord, maar zette met groote haast zijn bril af, nam de jongedame bij haar beide handen, en kustte haar verscheidene malen achtereen — misschien meer dan volstrekt noodzakelijk was. Daarop, haar nog steeds

zooveel snuif op te halen, dat een half dozijn menschen, met neuzen van gewone constructie, daaraan genoeg zouden hebben gehad, om zich dood te niezen.

„Maar, meisjelief,” zei Pickwick, „hoe is dat alles toch in zijn werk gegaan? Kom, ga zitten, en vertel het mij eens. Wat ziet zij er goed uit; niet waar, Perker?” vervolgde Pickwick, terwijl hij Arabella met zooveel trots en genoegen beschouwde, alsof zij zijn eigen dochter was geweest.

„Uitstekend, mijnheer,” antwoordde de kleine rechtsgeleerde. „Als ik niet ge-

trouwd was, gij deug niet, zou ik u werkelijk benijden." Dit zeggend, gaf hij Winkle een stoot voor zijn borst, welke deze op dezelfde wijze beantwoordde, waarop zij beiden hartelijk begonnen te lachen; maar niet zoo hartelijk als Sam Weller, die juist zijn hart had opgehaald met achter de kastdeur het aardige dienstmeisje te kussen.

"Ik kan u nooit dankbaar genoeg zijn, Sam," zei Arabella, met den bekoorlijksten glimlach, dien men zich kan voorstellen. "Ik zal nooit vergeten, hoe gij u in den tuin te Clifton hebt gewaagd."

"Spreek er maar niet over, mevrouw," antwoordde Sam. "Ik heb alleen de natuur maar wat geholpen, zooals de dokter tegen de moeder van het kind zei, dat bij een aderlating was doodgebloed."

"Arabella, ga zitten kindlief," zei Pickwick, om een einde aan deze complimenten te maken. "En vertel mij nu eens — hoe lang zijt gij al getrouwd?"

Arabella wierp een beschaamden blik op haar heer en meester, en deze antwoordde: "Nog maar drie dagen."

"Nog maar drie dagen!" riep Pickwick uit. "En wat hebt gij dan die drie maanden lang uitgevoerd?"

"Juist zoo," viel Perker hierop in. "Komaan!" Waarmee kunt gij uw luiheid verontschuldigen? Gij ziet, dat mijnheer Pickwick er zich alleen maar over verwondert, dat de zaak niet reeds veel eerder haar beslag heeft gekregen."

"Het duurde lang," zei Winkle, terwijl hij zijn blozende jonge vrouw aankeek, "voor ik Bella kon overhalen om de vlucht te nemen; en toen ik haar daartoe overreed had, duurde het lang, voor wij een gelegenheid konden vinden. Mary moest ook een maand vooruit haar dienst opzeggen, eer zij uit haar betrekking kon gaan, en zonder haar hulp hadden wij niets kunnen uitrichten."

"Op mijn woord," riep Pickwick uit, die nu zijn bril weer had opgezet, en beurteelings Arabella en Winkle aankeek, met zulk een glans van genoegen, als goedhartigheid en liefde een menschelijk gelaat maar kunnen mededeelen, "op mijn woord, gij schijnt uw zaakjes zeer systematisch te hebben overlegd. En weet uw broeder dit alles al, mijn lieve kind?"

"Ach neen," antwoordde Arabella verbleekend. "Lieve mijnheer Pickwick. Hij moet het van niemand anders hooren dan van u. Hij is zoo opvliegend, zoo bevooroordeeld, en hij heeft — hij heeft zooveel op met zijn vriend, mijnheer Sawyer," vervolgde zij, haar oogen neerslaand, "dat ik

bang ben voor vreeselijke gevolgen."

"Zij heeft gelijk," zei Perker zeer ernstig. "Gij moet die zaak voor hen in handen nemen, mijnheer. Die jongelieden zullen u eerbiedigen, terwijl zij naar niemand anders zouden willen luisteren. Gij moet ongelukken voorkomen, mijnheer. Vurig bloed — vurig bloed." Hij nam een snuifje, en schudde zeer bedenkelijk zijn hoofd.

"Gij vergeet, lieve Arabella," zei Pickwick vriendelijk, "gij vergeet, dat ik een gevangene ben."

"Neen, dat vergeet ik heusch niet, mijnheer," hernam Arabella; "dat heb ik nooit vergeten. Ik heb er voortdurend aan gedacht, hoeveel gij in dit akelige verblijf hebt moeten lijden; maar ik hoopte, dat gij voor ons geluk zoudt willen doen, wat gij uit medelijden met u zelf niet doen wilt. Als mijn broeder het eerste bericht van u ontvangt, geloof ik zeker, dat het u gelukken zal, mij met hem te verzoenen. Hij is mijn eenige bloedverwant op de wereld, mijnheer Pickwick, en als gij voor mij niet een goed woordje doet, vrees ik, dat ik ook hem verloren heb. Ik heb verkeerd — heel verkeerd gehandeld; dat voel ik maar al te goed." Dit zeggend, verborg de arme Arabella haar gelaat in haar zakdoek, en begon bitter te schreien.

Deze tranen maakten op het gemoed van Pickwick reeds zeer veel indruk, maar toen mevrouw Winkle, haar oogen afdrogend, hem met de zachtste tonen van een bijzonder zachte stem begon te smeeken en te vleien, werd hij zeer onrustig, en wist hij niet wat te doen, hetgeen bleek uit de ongedurigheid, waarmee hij zijn bril afveegde, zijn neus wreef, over zijn knieën streek, en zijn handen wrong.

Perker (bij wien het jonge paar des morgens vroeg op bezoek was geweest) trachtte terstond met deze besluiteloosheid zijn voordeel te doen. Met de puntigheid en gevatheid van een rechtsgeleerde, hield hij zijn cliënt voor, dat de oude heer Winkle nog onbekend was met den gewichtigen stap, dien zijn zoon had gedaan; dat de vooruitzichten van genoemden zoon geheel daarvan afhingen, dat de genoemde oude heer Winkle hem met dezelfde genegenheid en welwillendheid als vroeger bleef beschouwen, hetgeen zeer onwaarschijnlijk zou zijn, indien het gebeurde lang voor hem geheim gehouden werd; dat, indien Pickwick naar Bristol ging, om den heer Allen te spreken, hij evengoed naar Birmingham kon gaan, om den ouden heer Winkle op te zoeken; dat de oude heer Winkle voldoende redenen had, om Pick-

wick eenigszins als den voogd en raadsman van zijn zoon te beschouwen; en dat laatstgenoemde heer dus in zeker opzicht verplicht en het aan zijn goeden naam verschuldigd was, den meergemelden ouden heer Winkle persoonlijk en mondeling verslag te doen van alle bijzonderheden van het gebeurde en van het aandeel, dat hij daarin gehad had.

Zoover waren de onderhandelingen gevorderd, toen Tupman en Snodgrass, juist op het goede oogenblik, arriveerden; en daar het noodzakelijk was hun een duidelijk begrip van het gebeurde te geven, werden al de bijgebrachte redenen nog eens uitvoerig uiteengezet, waarop alle aanwezigen nog eens op hun eigen manier hun eigen redenen voordroegen. Ten slotte was Pickwick door al het redeneeren zoover heen, dat hij zelf niet meer in staat was om te redeneeren, en nauwelijks meer wist, waar zijn hoofd stond. Hij stond op, sloot Arabella in zijn armen, en zei, dat zij een allerliefst vrouwtje was. Hij wist niet hoe het kwam, zei hij, maar hij had van het eerste oogenblik af, dat hij haar zag, bijzonder veel van haar gehouden; hij kon het niet over zijn hart verkrijgen om het geluk van jongelieden in den weg te staan, en zij mochten dus met hem doen wat zij wilden.

Zoodra Sam Weller deze verklaring hoorde, zond hij Job Trotter naar den geleerden Pell, om de quitantie te halen, die zijn vader uit voorzichtigheid aan dien heer in bewaring had gegeven, voor het geval dat zij eens plotseling noodig mocht zijn; vervolgens besteedde hij zijn geheelen voorraad contant geld, om vijf en twintig gallons bier te koopen, welke hij zelf op de kegelplaats uitdeelde aan iedereen, die lust had om er van mee te drinken; daarna liep hij door de geheele gevangenis overal hoera te roepen, tot hij schor was, en nam toen zijn gewone wijsgeerige bedaardheid weer aan.

Om drie uur in den namiddag keek Pickwick voor het laatst in zijn kamer rond, en baande zich toen langzaam een weg door het gedrang der gevangen schuldenaren, die op hem wachtten, om hem de hand te drukken, tot hij de cipierskamer bereikte. Daar keerde hij zich om, en keek met glinsterende oogen om zich heen. Onder al die vermagerde gezichten ontwaarde hij geen enkel, dat door zijn medelijden en zijn liefdadigheid niet eenigszins was opgevroolijkt.

„Perker,” zei hij, terwijl hij een jongeman wenkte om naderbij te komen; „dit is

mijnheer Jingle, over wien ik u gesproken heb.”

„Heel goed, mijnheer,” zei Perker, terwijl hij Jingle scherp aankeek. „Gij zult mij morgen terugzien, jongeman! Wat ik u te zeggen heb, zal, hoop ik, onvergetelijk voor u zijn.”

Jingle maakte een eerbiedige buiging, beefde zeer toen hij de hand nam, die Pickwick hem toereikte, en verwijderde zich.

„Job zult gij zeker wel kennen, denk ik?” zei Pickwick, terwijl hij dezen voorstelde.

„Ja, dien deugniet ken ik wel,” zei Perker schertsend. „Pas op uw vriend, en maak, dat gij morgen om één uur bij de hand zijt, hoort gij? Is er nog iets anders?”

„Neen,” antwoordde Pickwick. „Sam, hebt gij dat pakje aan uw ouden hospes gegeven?”

„Ja, mijnheer,” antwoordde Sam. „Hij begon te huilen, en zei, dat het veel te veel was. Hij wenschte maar, dat gij er een vliegende tering voor hem hadt kunnen bij doen; want zijn oude vriend, de kanselarij-gevangene, was nu dood, en nu had hij niemand meer.”

„Die arme man!” riep Pickwick uit. „God zegene u allen, mijne vrienden!”

Toen Pickwick dit vaarwel uitsprak, hief de menigte een luiden kreet aan, en velen drongen toe, om hem nog eens de hand te drukken, maar hij stak zijn arm door dien van Perker, en verwijderde zich met haastige schreden, en in een gemoedsstemming veel treuriger dan toen hij de gevangenis binnentrad. — Ach, hoeveel ongelukkigen liet hij daarin achter!

Een vroolijke avond was het voor tenminste één gezelschap in „De Witte Arend” en opgeruimd klopten de harten van twee menschen, die den volgende morgen de deur van deze herberg uitstapten. Het waren Pickwick en Sam Weller, waarvan de eerste in een gemakkelijke postkoets stapte, terwijl de laatste vlug op het boven de achterwielen geplaatste zitbankje klom.

„Mijnheer!” riep Sam zijn meester toe.

„Wat is er, Sam?” vroeg Pickwick, zijn hoofd buiten het portier stekend.

„Ik wou, dat die paarden ook ruim drie maanden in de Fleet waren geweest, mijnheer!”

„Waarom, Sam?” vroeg Pickwick.

„Wel mijnheer,” antwoordde Weller, in zijn handen wrijvend, „wat zouden zij loopen, als dat waar was!”

HOOFDSTUK XLVIII.

Verhaalt hoe Pickwick, met behulp van Samuel Weller, een poging aanwendde om het hart van Benjamin Allen te verteederen en den toorn van Robert Sawyer af te wenden.

De heeren Ben Allen en Bob Sawyer zaten tezamen in het kamertje achter den winkel; en terwijl zij bezig waren een balletje kalfsgehakt te verorberen en over hun toekomstplannen te praten, kwam het gesprek, heel natuurlijk, op de klandizie, die de voornoemde Bob reeds had verworven, en waaruit de twee vrienden de kans wilden berekenen, welke hij nog bezat, om door het eervolle beroep, waaraan hij zich had gewijd, een behoorlijk bestaan te verkrijgen.

„En dus,” zei Sawyer, den draad van zijn redeneering voortzettend, „en dus geloof ik, Ben, dat die tamelijk onzeker is.”

„Wat is onzeker?” vroeg Ben, de bierkan neerzettend, waaruit hij een teug genomen had.

„Wel, de kans,” antwoordde Bob.

„O ja,” hernam Benjamin. „Ik was vergeten, waar wij waren. Ja, de kans is wel onzeker.”

„Het is wonderbaarlijk,” zei Sawyer nadenkend, „hoe de arme lui mij begunstigen. Zij komen mij op alle uren van den nacht opkloppen, en slikken medicijnen in hoeveelheden, die ik niet voor mogelijk zou hebben gehouden. Zij laten zich bloedzuigers zetten en Spaansche vliegen leggen met een volharding, een betere zaak waardig, en houden niet op, hun gezinnen op een werkelijk schrikbarende wijze te vermeerderen. Op één dag hebben zes toekomstige kraamvrouwen mij met haar vrouwen vereerd.”

„Dat is toch heel vleiend en vereerend, niet waar?” zei Benjamin, terwijl hij nog een stuk gehakt nam.

„Ja zeker,” antwoordde Bob; „maar niet zoo vleiend en vereerend, als mij het vertrouwen zou zijn van patiënten, die een paar shillings over de hand hadden. De affaire is in de advertentie heel juist omschreven, Ben. Het is een zaak met zeer veel klandizie — een heel drukke klandizie — maar dat is ook alles.”

„Bob,” zei Benjamin, terwijl hij zijn mes en vork neerlegde en zijn vriend strak in de oogen keek, „ik zal u eens wat zeggen.”

„En dat is?” vroeg Sawyer.

„Gij moet maken, dat gij zoo spoedig mogelijk Arabella's duizend pond in han-

den krijgt.”

„Drie percents geconsolideerde bankannuïteiten, tegenwoordig staande op haar naam in het boek of de boeken van den gouverneur en de compagnie der bank van Engeland,” zei Sawyer met deftigen ernst en de nauwkeurigheid van een rechtsgeleerde, om te toonen hoeveel belang hij in die duizend pond stelde.

„Precies,” zei Benjamin. „Zij krijgt het kapitaal in handen, zoodra zij meerderjarig wordt of trouwt. Over een jaar wordt zij meerderjarig; en als gij maar courage hadt, zou het geen maand behoeven te duren, of zij was getrouwd.”

„Zij is een allerliefst, bekoorlijk schepseltje,” gaf Robert Sawyer ten antwoord, „en heeft, voor zoover ik weet, maar één gebrek. Maar ongelukkig is die eene fout een gebrek aan goeden smaak. Zij heeft geen zin in mij.”

„Ik geloof, dat zij zelf niet weet, waar zij zin in heeft,” zei Benjamin verachtelijk.

„Dat kan wel zijn,” merkte Sawyer op. „Maar ik geloof ook, dat zij heel goed weet, waar zij geen zin in heeft, en dat is van nog meer belang.”

„Ik wou,” zei Benjamin, zijn tanden op elkander klemmend, en een toon aannemend, meer passend voor een Indiaansch wilde, die rauw wolvenvleesch verslindt, dat hij met zijn vingers uiteenrukt, dan voor een beschaafd jongmenschen, dat met behulp van mes en vork kalfsgehakt eet, „ik wou dat ik wist of er ook een schurk was, die haar het hof heeft gemaakt en geprobeerd heeft haar voor zich te winnen. Ik zou hem doodsteken, Bob.”

„Ik zou hem een kogel door zijn lijf jagen,” zei Sawyer, terwijl hij ophield midden in een teug bier, en moorddadig over den rand van de kan keek. „En als dat niet genoeg was, zou ik er dien weer uithalen, en hem op die manier naar de andere wereld helpen.”

Benjamin bleef een poos, in diepe gedachten verzonken, zijn vriend aanstaren, en zei toen:

„Gij hebt haar nog nooit ronduit om haar hand gevraagd, is het wel, Bob?”

„Neen,” antwoordde Robert. „Omdat ik wel zag, dat het nergens toe dienen zou.”

„Gij moet het doen, voordat gij vier en twintig uur ouder zijt,” hernam Benjamin met wanhopige bedaardheid. Zij moet u nemen, of zij zal mij zeggen, waarom niet; ik zal mijn gezag laten gelden.”

„Nu — wij zullen zien,” zei Sawyer.

„Wij zullen zien, beste vriend,” hervatte Benjamin op strengen toon. Hij zweeg eeni-

ge oogenblikken, en vervolgde toen met een van ontroering bevende stem: „Gij hebt haar van kind af aan liefgehad, beste vriend, gij hebt haar reeds liefgehad, toen wij nog schoolkameraden waren, en zelfs toen was zij al grillig en eigenzinnig, en beantwoordde zij uw jeugdige liefde met minachting. Weet gij nog wel, hoe gij haar eens, met al het vuur van een kinderlijke liefde, twee ronde anijsbesluitjes en een appel hebt willen opdringen, die gij netjes in een blad papier had gepakt, dat gij uit uw schrift had gescheurd?”

„Jawel,” antwoordde Sawyer.

„En zij versmaadde uw geschenk, is het niet?” zei Benjamin.

„Ja, dat deed zij,” hernam Robert. „Zij zei, dat ik het pakje zoolang in mijn broekzak had gehouden, dat de appel warm geworden was, en zij hem daarom niet meer lustte.”

„Ik herinner het mij nu,” zei Benjamin treurig. „En toen aten wij dien zelf op, om beurten een hap.”

Sawyer gaf door een treurigen en somberen blik te kennen, dat hij zich dit laatste nog heel goed herinnerde; en de twee vrienden bleven een poos ieder in zijn eigen gedachten verzonken zitten.

Terwijl Bob Sawyer en Ben Allen zoo bij elkander zaten, en terwijl de jongen in de grijze livrei, zeer verwonderd dat het middagmaal zoo buitengewoon lang duurde, van tijd tot tijd met een benauwd gezicht naar de glazen deur keek, daar hij door een geheimen angst gepijnigd werd aangaande de portie kalfsgehakt, die ten slotte zijn hongerige maag ten deel zou vallen, reed er door de straten van Bristol, op een bedaarden draf, een donkergroen rijtuigje, getrokken door een weldoorvoed bruin paard, en gemend door een man met een barsch gezicht, wiens beenen gekleed waren als de beenen van een rijknecht, terwijl zijn lichaam in een koetsiersjas was gehuld. Zoo zien doorgaans de rijtuigen er uit, welke door zuinige oude dames worden gehouden; en het was dan ook een oude dame, die de eigenares van dit rijtuig was en er in zat.

„Martin,” zei de oude dame, terwijl zij het voorraampje liet zakken, om den barschen koetsier te roepen.

„Wat belooft u?” zei de barsche koetsier, terwijl hij even aan zijn hoed tikte.

„Naar mijnheer Sawyer,” zei de oude dame.

„Ik reed er al heen,” was het antwoord van den barschen koetsier.

De oude dame gaf met een hoofdknik het

genoegen te kennen, dat dit bewijs van de schranderheid van den barschen koetsier haar verschaft; de barsche koetsier gaf het dikke bruine paard de zweep, en na korten tijd waren allen tezamen voor de deur van Sawyer aangekomen.

„Martin,” zei de oude dame, toen het rijtuigje stilhield.

„Wat belooft u?” zei Martin.

„Roep den jongen om op het paard te passen.”

„Ik zal zelf wel op het paard passen,” zei Martin, terwijl hij zijn zweep op het dak van het rijtuigje neerlegde.

„Neen, volstrekt niet,” zei de oude dame. „Uw getuigenis is van zeer veel belang, en gij moet met mij mee naar binnen gaan. Gij moet mij geen oogenblik alleen laten, zoolang het gesprek duurt; hoort gij?”

„Ik hoor het,” antwoordde Martin.

„Waar wacht gij dan nog op?”

„Op niets.” Dit zeggend liet de barsche koetsier zich langzaam van het wiel zakken, waarop hij zich, op de punt van zijn rechtervoet, een poos lang zeer kunstig in evenwicht had gehouden; en nadat hij den jongen in de grijze livrei naar buiten had geroepen, opende hij het portier, sloeg de tree neer, stak zijn met een zeemleeren handschoen bedekte hand in het rijtuig, en haalde de dame er uit, met ongeveer evenveel beleefdheid en omzichtigheid, alsof zij een oude hoedendoos was geweest.

„Lieve hemel, Martin,” zei de oude dame; „nu ik hier ben, ben ik zoo van streek, dat ik op mijn beenen sta te beven.”

Martin kuchte eens achter zijn zeemleeren handschoen, maar gaf verder geen teken van medelijden. De oude dame vatte dus maar moed, stapte de stoep op en Martin volgde haar. Zoodra de oude dame den winkel binnentrad, kwamen Allen en Sawyer, die de brandewijnflesch haastig hadden weggezet en een paar erg stinkende fleschjes hadden leeg gegoten, om den reuk van den tabaksrook te verdrijven, in een vervoering van blijdschap de kamer uitsterven.

„Lieve tante!” riep Benjamin uit, „wat lief en vriendelijk van u, dat gij eens naar ons komt kijken. Mijnheer Sawyer, tante. Mijn vriend Bob Sawyer, over wien ik u gesproken heb, betreffende — gij weet wel, tante.” En daarop liet Benjamin, die op dit oogenblik niet buitengewoon nuchter was, het woord „Arabella” volgen, dat hij fluis- terend wilde uitspreken, maar dat hard genoeg klonk, om door iedereen verstaan te worden, die niet zoo doof was als een kwartel.

„Beste neef Benjamin,” begon de oude dame, zeer kortademig en bevend van het hoofd tot de voeten. „Maak u niet ongerust, beste jongen, maar ik geloof dat het goed zou zijn, als ik mijnheer Sawyer eerst even alleen sprak — een oogenblik maar.”

„Bob,” zei Benjamin, „wilt gij mijn tante even in de spreekkamer laten?”

„Met veel genoegen,” antwoordde Bob, terstond een zeergeleerd gezicht zettend. „Hierheen, mevrouw. Maak u maar niet ongerust, mevrouw. Ik twijfel niet, mevrouw, of wij zullen u spoedig wel weer in orde hebben. Hier, mevrouw, deze deur.” Dit zeggend, bracht Sawyer de oude dame naar een stoel, sloot de deur, zette zich op een anderen stoel dicht bij haar, en wachtte, om het verslag van de een of andere ongesteldheid te hooren, waarvan hij hoopte terdege profijt te kunnen trekken.

Het eerste, wat de oude dame deed, was dat zij heftig haar hoofd schudde en begon te schreien.

„Zenuwachtig,” zei Sawyer medelijdend. „Kamferstroop met water, driemaal daags, en een zenuwdrankje vóór het naar bed gaan.”

„Ik weet niet hoe ik beginnen zal, mijnheer Sawyer,” zei de oude dame. „Het is zoo pijnlijk en treurig.”

„Gij behoeft niet te beginnen, mevrouw,” hernam Sawyer. „Ik kan alles wel raden. Het zit in het hoofd.”

„Het zou mij zeer bedroeven, als ik denken moest dat het hart er schuld aan had,” zei de oude dame met een zucht.

„Daarover behoeft gij volstrekt niet ongerust te zijn, mevrouw,” hernam Sawyer. „De eerste aanleiding is feitelijk de maag.”

„Mijnheer Sawyer!” riep de oude dame uit.

„Er valt niet aan te twijfelen, mevrouw,” hervatte Bob met een verwonderlijk geleerd gezicht. „Een huismiddeltje, bijtijds gebruikt, zou alles hebben voorkomen.”

„Mijnheer Sawyer,” zei de oude dame, met nog meer ontroering dan tevoren, „dit gezegde is tegen iemand in mijn omstandigheden een hoogst ongepaste vrijpostigheid; of het moest zijn, dat gij u in het doel van mijn bezoek vergist. Indien het aan mij gelegen had, om door eenige voorzorg of door eenig medicijn het gebeurde te voorkomen, zou ik dat zeker gedaan hebben. Het zal maar het beste zijn, dat ik dadelijk met mijn neef spreek,” vervolgde zij, terwijl zij vol verontwaardiging met haar reticule zwaaide en opstond.

„Wacht een oogenblik, mevrouw!” zei

Sawyer. „Ik vrees, dat ik u niet goed begrepen heb. Wat is er gebeurd?”

„Mijn nicht, mijnheer Sawyer,” hernam de oude dame, „de zuster van uw vriend...”

„Jawel, mevrouw,” zei Sawyer vol ongeduld; want hoewel de oude dame zeer ontroerd was, sprak zij met een tergende langzaamheid, zooals oude dames dikwijls doen. „Jawel, mevrouw.”

„Heeft drie dagen geleden mijn huis verlaten, mijnheer Sawyer, onder voorwendsel, dat zij mijn zuster, een andere tante van haar, zou gaan bezoeken, welke die groote kostschool heeft, even voorbij den derden mijlpaal, met dat houten hek en dien grooten lindeboom.” Hier zweeg zij, om op haar gemak haar oogen af te vegen.

„De duivel mag dien lindeboom halen!” zei Bob, die in zijn angst al zijn geleerde deftigheid vergat. „Spreek toch wat vlugger, mevrouw. Maak toch een beetje meer stoom!”

„Vanmorgen,” vervolgde de oude dame zeer langzaam, „vanmorgen...”

„Is zij teruggekomen, denk ik,” zei Bob driftig. „Is het niet zoo? Is zij niet teruggekomen?”

„Nee, dat is ze niet,” antwoordde de oude dame. „Ik heb een brief van haar gekregen.”

„En wat schrijft zij?” vroeg Bob met vuur.

„Zij schrijft, mijnheer Sawyer,” antwoordde de oude dame, — „en dat was het juist, waarop ik u wilde verzoeken om Benjamin bedaard en langzaam voor te bereiden, — zij schrijft, dat zij — ik heb den brief in mijn zak, mijnheer Sawyer, maar ik heb mijn bril in het rijtuig laten liggen, en het zou mij toch niet gelukken, als ik probeerde u zonder bril den regel te wijzen. Om kort te gaan, mijnheer, zij schrijft, dat zij getrouwd is.”

„Wat?” zei of liever schreeuwde Robert Sawyer.

„Dat zij getrouwd is,” herhaalde de oude dame.

Sawyer luisterde niet verder, maar vloog de kamer uit naar den winkel, en schreeuwde met een vervaarlijke stem: „Ben, zij is er vandoor!”

Benjamin Allen, die achter de toonbank, met het hoofd op zijn knieën, had zitten sluimeren, hoorde nauwelijks dit schrikbarende bericht, of hij stoof op, vloog op Martin aan, greep den stilzwijgenden koetsier bij zijn das, en gaf zijn voornemen te kennen om den onschuldige zonder verwijl te worpen, welk voornemen hij, met een overijling, welke dikwijls het gevolg der wan-

hoop is, en met chirurgicale behendigheid en kracht, ten uitvoer begon te brengen.

Martin, die weinig omhaal van woorden maakte en zich niet op het bezit van een buitengewone welsprekendheid kon beroemen, liet zich deze operatie eenige oogenblikken goedschiks welgevallen; maar toen hij bemerkte, dat het onvermijdelijke gevolg daarvan hem weldra buiten de mogelijkheid zou brengen om ooit meer op loon of fooitjes aanspraak te maken, gebruikte hij den weinigen adem, die hem nog was overgebleven, om een vloek te mompelen, en gaf Benjamin een stomp, die dezen omver deed tuimelen. Daar zijn aanvaller hem echter bij zijn das vasthield, was hij wel genoodzaakt dezen naar den grond te vergezellen. Daar lagen zij met hun beiden te worstelen, toen de deur van den winkel werd geopend, en het gezelschap vermeerderd werd door de komst van twee onverwachte bezoekers — Pickwick en Sam Weller.

Het denkbeeld, dat in den geest van Sam opkwam, toen hij het tooneel in den winkel aanschouwde, was niet anders, dan dat Martin door de firma Sawyer, voorheen Nockemorf, was gehuurd om sterke medicijnen in te nemen, of om toevallen te krijgen en zich dan te laten bijbrengen, of om zich nu en dan te vergiftigen, ten einde de kracht van een nieuw uitgevonden tegengift te beproeven, of om zijn lichaam op een andere manier te laten gebruiken tot proefnemingen, strekkende om de voordeelen der geneeskunde te ondersteunen, en den onderzoekingsijver, welke in de harten dezer twee jonge beoefenaren dier wetenschap gloeide, te bevredigen. Niet van zins om zich met de zaak te bemoeien, bleef Sam dus stokstijf staan toekijken, alsof hij het grootste belang stelde in den uitslag van de proefneming, waarmee men zich op dit oogenblik onledig hield. Pickwick dacht er echter geheel anders over. Met zijn gewone voortvarendheid schoot hij dadelijk op de twee vechtenden toe, en riep luidkeels de omstanders toe, hen te scheiden.

Dit deed Sawyer, die tot nu toe geheel verbijsterd was geweest door de blinde woede van zijn vriend, tot bezinning komen; en met behulp van dezen heer hielp Pickwick Benjamin Allen overeind. Toen Martin bemerkte, dat hij nog maar alleen op den vloer lag, stond hij eveneens op, en keek vrij onnootzeloos om zich heen.

„Mijnheer Allen,” zei Pickwick, „wat is er gebeurd?”

„Niets, mijnheer,” antwoordde Benjamin

op een trotschen, uitdagenden toon.

„Wat scheelt hem?” vroeg Pickwick, zich tot Sawyer wendend. „Is hij niet wel?”

Voordat Bob kon antwoorden, greep Benjamin Pickwick bij de hand, en prevelde op een uiterst treurigen toon: „Mijn zuster, mijnheer Pickwick, mijn zuster.”

„O, is het anders niet?” zei Pickwick. „Dan zal ik u wel spoedig geruststellen. Uw zuster is gezond en wel, mijnheer, en ik ben hier gekomen, om...”

„Het spijt mij bijzonder, heeren, dat ik u in uw plezier moet storen, zooals de koning zei, toen hij het parlement ontbond,” viel Sam Weller hierop in, die door de glazen deur had gekeken; „maar er is hier nog iets anders aan het handje. Daar ligt een oude, eerwaardige dame op den grond. Zij wacht zeker op het anatomiseeren, galvaniseeren, of een ander kunstmiddeltje om weer springlevend te worden.”

„Dat heb ik vergeten,” riep Benjamin Allen uit. „Het is mijn tante.”

„Goede Hemel,” zei Pickwick, „die arme dame! — Voorzichtig, Sam, voorzichtig.”

„Gekke plaats voor iemand van de familie,” merkte Sam Weller op, terwijl hij de tante op een stoel tilde. „Kom, kleine beenafzetter, geef nu eens gauw wat te ruiken.”

Dit laatste gezegde was tot den knaap in de grijze livrei gericht, die, nadat hij het paard aan de bewaring van een straatjongen had toevertrouwd, naar binnen was gekomen, om te zien wat al dat leven beduidde. Door de vereenigde pogingen van den grijzen jongen, Bob Sawyer en Benjamin, (die, nadat hij zijn tante van schrik had doen flauwvallen, met alle liefde zijn best deed om haar weer bij te brengen) kwam de oude dame eindelijk weer tot bewustzijn, en toen keerde Benjamin zich met een verbijsterd gezicht tot Pickwick, om dezen te vragen, wat hij had willen zeggen, toen hij op zulk een onrustbarende wijze werd gestoord.

„Wij zijn hier onder vrienden, niet waar?” zei Pickwick, nadat hij zijn keel geschraapt en naar den man van weinig woorden met het barsche gezicht had gekeken, die het rijtuigje met het dikke paard mende.

Dit herinnerde Sawyer aan de omstandigheid, dat de jongen in de grijze livrei met groote oogen en gretige ooren stond te luisteren. Nadat hij den aankomenden chemist bij den kraag van zijn jas had opgetild en hem buiten de kamerdeur weer had laten vallen, gaf hij Pickwick de verzekering, dat hij thans vrijuit kon spreken.

„Uw zuster, mijnheer,” zei Pickwick, zich

tot Benjamin Allen wendend, „is in Londen — gezond en gelukkig.”

„Met haar geluk heb ik niets te maken, mijnheer,” zei Benjamin, en zwaaide verontwaardigd met zijn arm.

„Maar ik heb met haar man wel iets te maken, mijnheer!” viel Sawyer hierop in. „Ik zal op twaalf passen afstand iets met hem te maken hebben, dien verraderlijken schurk!” Dit was op zich zelf een zeer deftige oorlogsverklaring; maar Bob verzakte de kracht van zijn gezegde door er nog iets bij te voegen, dat op bloedige neuzen en blauwe oogen betrekking had, en zeer ondeftig was.

„Mijnheer,” zei Pickwick, „voordat gij op den bedoelden heer zulke benamingen toepast, behoort gij onpartijdig en bedaard te overwegen, in hoeverre hij schuldig is te noemen, en bovenal te bedenken, dat hij een vriend van mij is.”

„Wat?” snauwde Bob Sawyer.

„Hoe heet hij? Hoe heet hij?” schreeuwde Benjamin.

„Nathaniël Winkle,” zei Pickwick op een vasten toon.

Benjamin rukte zijn bril af, smees hem op den vloer, vertrapte hem onder den hak van zijn laars, en nadat hij de stukken opgeraapt en die in drie verschillende zakken gestoken had, sloeg hij zijn armen over elkaar, en staarde Pickwick met dreigende oogen in het goedhartige en vriendelijke gelaat.

„Dus zijt gij de man, mijnheer, die dit huwelijk aangemoedigd en tot stand gebracht hebt?” vroeg Benjamin eindelijk.

„En dit zal mijnheer zijn knecht zijn, denk ik,” viel de oude dame hierop in; „de man, dien men om mijn huis heeft zien rondsluipen, en die mijn bedienden wilde verleiden om tegen hun meesteres samen te spannen. — Martin!”

„Wat belooft u?” zei de barsche koetsier, een stap naderbij komend.

„Is dat de man, dien gij in de laan hebt gezien, zooals gij mij vanmorgen hebt gezegd?”

Martin, die, zooals reeds gebleken is, een man van weinig woorden was, keek Sam Weller eens aan, knikte met zijn hoofd, en bromde: „Dat is hij.”

Weller, die in het geheel niet trotsch was, glimlachte vriendelijk, toen hij in den man, die hem zoo strak aankeek, den knorrigten stalknecht herkende, en zei, in zeer beleefde uitdrukkingen, dat zij oude kameraden waren.

„En dien braven man zou ik daar bijna geworgd hebben!” riep Benjamin uit.

„Mijnheer Pickwick, hoe durft gij het toelaten, dat uw slungel van een knecht de hand leent om mijn zuster te schaken? Ik eisch, dat gij oogenblikkelijk zegt, hoe zich dit heeft toegedragen, mijnheer!”

„Spreek, mijnheer!” riep Sawyer op een toornigen toon.

„Het is een schandelijk complot geweest,” zei Benjamin.

„Een gauwdievenstreek,” zei Bob.

„Een snood verraad,” merkte de oude dame op.

„Hoort mij toch aan,” smeekte Pickwick, toen Benjamin zich in de leuningstoel liet zinken, welke voor de patiënten bestemd was, die een aderlating moesten ondergaan, en zijn zakdoek voor zijn gezicht hield. „Ik heb volstrekt geen deel aan de zaak gehad, behalve dat ik tegenwoordig ben geweest bij één gesprek van de jongelieden, dat ik niet kon verhinderen, en waarbij mijn tegenwoordigheid, naar mijn meening, nuttig was, om den schijn van onwelvoeglijkheid weg te nemen, welke deze samenkomst anders zou hebben gehad. Dat is alles wat ik gedaan heb, en toen wist ik zelfs niet dat de jongelieden er aan dachten zoo spoedig te trouwen. Maar let wel,” vervolgde Pickwick, zich haastig bedenkend, „let wel: ik zeg niet, dat ik hen zou hebben tegengehouden, indien ik geweten had, dat zij dit van plan waren.”

„Hooeren jullie dat?” riep Benjamin. „Hooeren jullie, wat hij daar zegt?”

„Ik hoop van ja,” zei Pickwick zachtmoedig, terwijl hij om zich heen keek; „en,” vervolgde hij, terwijl zijn gelaat een hoogere kleur aannam, „ik hoop, dat zij dit ook hooeren, mijnheer — dat ik, sprekende op grond van hetgeen mij is meegedeeld, ronduit verklaar, dat gij, mijnheer, geen recht had, om, zooals gij hebt willen doen, de genegenheid van uw zuster te dwingen, en dat gij veeleer had moeten pogen haar door vriendelijkheid en inschikkelijkheid het gemis van andere, nauwere betrekkingen te vergoeden, van welke zij helaas reeds in haar vroegste jeugd werd beroofd. Wat mijn jongen vriend aangaat, zal ik zoo vrij zijn te zeggen, dat hij, wat zijn uiterlijke omstandigheden betreft, minstens even goede vooruitzichten heeft als gij, en misschien veel betere, en dat ik, indien de zaak niet met gepaste bedaardheid en gematigdheid besproken wordt, er in het geheel niet meer over wil spreken of hooeren.”

„Ik wou nog even een klein woordje toevoegen aan de woorden van den achtbaren heer, die zoojuist heeft gesproken,” zei Sam Weller, naderbij komend; „namelijk

dit: iemand uit het gezelschap heeft mij een slungel genoemd."

"Dat heeft niets met de zaak te maken, Sam!" viel Pickwick hierop in. „Houdt dus uw mond."

„Ik wilde daarover ook niet verder spreken, mijnheer," hervatte Sam. „Alleen maar dit: Misschien gelooft die heer, dat de jongedame hem is afgesnoept; maar dat lijkt er niet naar; want in het begin van de kennismaking heeft de jongedame al gezegd, dat zij hem niet uit kon staan. Niemand heeft hem dus in zijn wielen gereden, en al had de jongedame mijnheer Winkle nooit gezien, dan zou dat voor hem toch hetzelfde zijn geweest. Dat is alles wat ik wilde zeggen, mijnheer, en ik hoop, dat die mijnheer een beetje gerustgesteld zal zijn."

Een korte poos van stilte volgde op deze troostrijke opmerkingen van Weller. Toen stond Benjamin van zijn stoel op, en betuigde dat hij Arabella nooit meer wilde zien; terwijl Bob Sawyer, in weerwil van Sam's geruststellende verzekering, zwoer, dat hij op den gelukkigen bruidegom vreeselijk wraak zou nemen.

Maar juist toen de zaak zulk een dreigend voorkomen had aangenomen, en alle hoop op een minnelijke schikking verdwenen scheen, vond Pickwick een ijverige bondgenoot in de oude dame, die, blijkbaar getroffen door de wijze, waarop hij de zaak van haar nicht had bepleit, het waagde Benjamin eenige troostgronden voor te houden, waarvan de voornaamste was, dat het toch nog veel erger had kunnen zijn. Hoe minder men er over sprak, zei zij verder, des te eerder zou het leed geleden zijn; en het was, op haar woord, toch zoo heel erg niet. Gedane zaken namen geen keer; men kon alle dingen van twee kanten bekijken, en waar een wil was, daar was ook een weg, en nog een aantal van dergelijke even nieuwe als stichtelijke uitspraken. Op dit alles zei Benjamin niets anders, dan dat hij niemand, vooral zijn tante niet, wilde beleedigen of voor het hoofd stooten, maar dat hij, als zij er niets op tegen had en hem zijn eigen gang wilde laten gaan, liever het plezier wilde hebben zijn zuster tot den dood toe, en nog een poos daarna te haten.

Toen hij dit besluit ongeveer vijftigmaal had aangekondigd, werd de oude dame eindelijk boos, en vroeg hem op een zeer bitzen en statigen toon, wat zij gedaan had, dat thans de reden kon zijn, dat men haar stand en jaren niet ontzag, en zij verplicht was haar eigen neef zoolang te bidden en te smeeken, dien zij zich al van vijf en

twintig jaar vóór zijn geboorte kon herinneren, en dien zij had gekend, voor hij nog een enkelen tand in zijn mond had, om er nog niet eens over te spreken, dat zij er bij was geweest, toen hem voor de eerste maal het haar werd geknipt, en andere gewichtige plechtigheden gedurende zijn onnozele kindsheid had bijgewoond, met een stiptheid, welke haar zeker wel aanspraak gaf op zijn voortdurende achting, liefde en gehoorzaamheid.

Terwijl de goede dame haar neef op deze wijze de les las, hadden Bob Sawyer en Pickwick zich in een druk gesprek naar het achterkamertje begeven, waar de eerstgenoemde heer verscheidene malen een donkergroene flesch aan zijn mond zette, onder welken invloed zijn trekken langzamerhand een tevreden, ja zelfs genoeglijke en vroolijke uitdrukking aannamen. Eindelijk kwam hij met de flesch in zijn hand het kamertje uit, en, nadat hij gezegd had dat het hem speet, dat hij zich zoo dwaas had aangesteld, verzocht hij het gezelschap op het welzijn van mijnheer en mevrouw Winkle te drinken, wier geluk hij zoo weinig benijdde, dat hij zelfs gaarne de eerste wilde zijn, om hen te feliciteeren. Toen Benjamin dit hoorde, sprong hij plotseling van zijn stoel overeind, rukte zijn vriend de flesch uit de hand, en nam een fiksche teug. De flesch ging nog eenige malen van hand tot hand, tot zij leeg was, en er werden zooveel handen geschud en zooveel complimenten gewisseld, dat zich zelfs op het houten gezicht van Martin een soort glimlach vertoonde.

„Komaan," zei Bob Sawyer, in zijn handen wrijvend, „nu moeten wij gezamenlijk een vroolijken avond hebben."

„Het spijt mij, dat ik naar mijn logement moet terugkeeren," zei Pickwick. „Ik ben in den laatsten tijd niet aan beweging gewoon, en mijn reis heeft mij buitengewoon vermoeid."

„Blijft gij niet een kopje thee drinken, mijnheer Pickwick?" vroeg de oude dame met onweerstaanbare vriendelijkheid.

„Ik dank u, liever niet," was het antwoord. De waarheid is, dat Pickwick in de blijkbaar met ieder oogenblik toenemende bewondering en ingenomenheid der oude dame een dringende reden zag, om zich terstond te verwijderen. Hij dacht aan jufvrouw Bardell; en elke blik, dien de oude dame op hem wierp, deed hem het koude zweet uitbreken.

Daar men Pickwick volstrekt niet kon overhalen om te blijven, maakte men, op zijn eigen voorstel, de afspraak, dat Benja-

min Allen hem op zijn reis naar den ouden heer Winkle zou vergezellen, en dat de postkoets den volgenden morgen om negen uur voor de deur zou staan. Daarop nam hij afscheid, en begaf zich met zijn trouwen Sam naar „De Groene Boom”, waar hij reeds een nachtverblijf had besteld. Opmerking verdient, dat Martin, toen hij Sam de hand gaf, zijn gelaatstrekken op een stuipachtige manier verwrong, en op hetzelfde oogenblik glimlachte en een vloek mompelde, hetgeen, volgens de verklaring van hen, die met de hebbelikheden van den barschen koetsier het best bekend waren, beteekende, dat hij buitengewoon met Sam was ingenomen, en om de eer van zijn voortdurende vriendschap verzocht.

„Zal ik een afzonderlijke zitkamer bestellen, mijnheer?” vroeg Sam, toen zij „De Groene Boom” bereikten.

„Wel neen, Sam,” antwoordde Pickwick; „daar ik in de koffiekamer gegeten heb en spoedig naar bed zal gaan, is het nauwelijks de moeite waard. Kijk eens, wie er in de gelagkamer zitten, Sam.”

Weller ging zijn opdracht uitvoeren, en kwam dadelijk terug om te zeggen, dat er slechts een eenoogig heer was; en dat hij en de waard samen bisschop zaten te drinken.

„Ik zal mij bij hen aansluiten,” zei Pickwick.

„Het is een rare klant, die met het ééne oog,” merkte Weller op, terwijl hij vooruit ging. „Hij neemt een loopje met den waard mijnheer, tot hij niet meer weet of hij op de zolen van zijn laarzen of op den bol van zijn hoed staat.”

De persoon, op wien deze opmerking betrekking had, zat achter in de kamer, toen Pickwick binnentrad, rookte een lange Goudsche pijp en hield zijn oogen strak gevestigd op het ronde gezicht van den waard, een man met een koddig voorkomen, wien hij juist een wonderlijk verhaal gedaan had, wat bleek uit verscheidene uitroepen, als: „Wel, dat kan ik niet gelooven! Het vreemdste, wat ik ooit gehoord heb! Dat is niet mogelijk!” en andere uitdrukkingen van verbazing, die onwillekeurig van zijn lippen kwamen, als hij den strakken blik van den eenoogige ontmoette.

„Uw dienaar, mijnheer,” zei laatstgenoemde tot Pickwick. „Mooie avond, mijnheer.”

„Heel mooi,” antwoordde Pickwick, terwijl de kellner een kleine karaf cognac en wat heet water voor hem neerzette.

Terwijl Pickwick zijn cognacgrog gereed

maakte, keek de eenoogige hem nu en dan ernstig aan en zei eindelijk:

„Ik geloof, dat ik u meer gezien heb.”

„Ik kan mij u niet herinneren,” hernam Pickwick.

„Dat kan wel,” zei de man met het eene oog. „Gij kent mij niet, maar ik ken twee van uw vrienden, die tijdens de verkiezing in „De Pauw” in Eatanswill logeerden.”

„O jawel!” riep Pickwick uit.

„Ja, ja,” hernam de eenoogige. „Ik vertelde hun een klein voorval betreffende een van mijn vrienden, Tom Smart genaamd. Misschien hebt gij hen er wel eens over hooren spreken.”

„Dikwijls,” hernam Pickwick glimlachend. „Dat was uw oom, is het niet?”

„Neen, neen, — maar een vriend van mijn oom,” antwoordde de eenoogige.

„Het was een zonderlinge man, die oom van u,” merkte de waard hoofdschuddend op.

„Ja, dat was hij; ik geloof zeker, dat ik dat wel mag beweren,” antwoordde de man met het eene oog. „Ik zou u over dien oom iets kunnen vertellen, wat u zou verwonderen, heeren.”

„Zoo?” zei Pickwick. „Laat ons dat dan vooral eens hooren.”

De eenoogige man vulde zijn glas nog eens met bisschop en dronk er van; hij deed een flinken trek aan de Goudsche pijp, en riep Sam Weller, die bij de deur stond te dralen, toe, dat hij niet behoefde weg te gaan, tenzij hij het liever wilde, want dat het verhaal geen geheim was. Daarna vestigde hij zijn oog op die van den waard en begon te vertellen hetgeen in het volgende hoofdstuk is vervat.

HOOFDSTUK XLIX.

Bevattende het verhaal van den oom van den handelsreiziger.

„Mijn oom, heeren,” zei de handelsreiziger, „was een van de vroolijkste, aange naamste en knapste kerels, die ooit geleefd hebben. Ik wou, dat gij hem gekend hadt, heeren. Maar bij nadere overweging wensch ik toch maar niet, dat gij hem gekend hadt, want in dat geval zoudt gij allen, volgens den gewonen loop der natuur, op dit oogenblik, zoo niet dood, dan toch den dood zoo nabij zijn, dat gij hokvast zoudt zijn geworden en alle gezelschap zoudt hebben vermeden, hetgeen mij van

het onschatbare genoeg zou hebben be-roofd, u op dit oogenblik toe te spreken. Heeren, ik wou, dat uw vaders en moeders mijn oom gekend hadden. Zij zouden ver-bazend veel van hem gehouden hebben, vooral uw eerbiedwaardige moeders; dat weet ik. Indien er twee dingen uitmunten boven de vele, die hem tot eer strekten, dan waren het, zou ik zeggen, zijn slappe punch en zijn avondgezag. Vergeeft mij, dat ik uitweid over deze droevige herinne-ringen aan verdwenen grootheid; gij zult niet elke week een man ontmoeten als mijn oom.

Ik heb het altijd voor een voornaam punt in mijn ooms karakter gehouden, heeren, dat hij de boezemvriend en makker was van Tom Smart uit het groote handelshuis van Bilson en Slum, Cateaton-Street, City. Mijn oom reisde voor Tiggin en Welps, maar gedurende een langen tijd maakte hij vrijwel dezelfde route als Tom; en den al-lereersten avond, dat zij elkaar ontmoet-ten, vatte mijn oom genegenheid op voor Tom en Tom voor mijn oom. Zij wedden om een nieuwen hoed, voor zij elkaar een half uur kenden, wie het beste punch kon gereedmaken en ze het vlugste kon op-drinken. Men was van oordeel, dat mijn oom het gewonnen had, wat het gereed-maken betreft, doch Tom Smart overtrof hem in het drinken met ongeveer een half zoutleptje-vol. Zij namen daarop elk nog een kom om op elkaars gezondheid te drin-ken en waren voortaan altijd trouwe vrien-den. Het heeft zoo moeten zijn, heeren; wij kunnen er niets aan doen.

Wat zijn uiterlijk aangaat, was mijn oom even beneden de middelmaat; hij was ook een beetje dikker dan gewone menschen meestal zijn, en misschien was zijn aange-zicht een tintje rooder. Hij had het koddigste gezicht, dat ge ooit gezien hebt, heeren; zooiets als dat van Punch, maar met een mooier neus en kin; zijn oogen knipten en fonkelden altijd van plezier; en een glimlach — niet zoo'n onbeteekenend, droog, gemaakt lachje, maar een werkelijk vroolijke, har-telijke, goed geluimde glimlach — stond voortdurend op zijn gelaat. Hij werd eens uit zijn sjees geworpen en sloeg met zijn hoofd voorover tegen een mijlpaal. Daar lag hij, bedwelmd en zoo geschonden in zijn gezicht, door het grint, dat er bij lag, dat, om mijn ooms eigen krachtige uitdruk-king te gebruiken, zijn moeder hem niet zou hebben herkend als zij weer op de aarde had kunnen verschijnen. Inderdaad, wanneer ik daaraan denk, heeren, ben ik

daar vrij zeker van, want zij stierf, toen mijn oom twee jaar en zeven maanden oud was, en ik houd het voor zeer waarschijn-lijk, dat zelfs zonder het grint, zijn kaplaar-zen de goede dame niet weinig in de war gebracht zouden hebben, om nog niet eens te spreken over zijn koddige roode gezicht. Hoe het ook zij, daar lag hij, en ik heb mijn oom dikwijls hooren zeggen, dat de man, die hem overeind hielp, zei, dat hij (mijn oom) even vroolijk lachte, alsof hij bij wijze van tractatie uit de sjees was ge-tuimeld, en dat, nadat men hem had ader-gelaten, hij de eerste flauwe bewijzen van terugkeerend leven gaf door in bed op te springen, in een luid gelach uit te barsten, de jonge vrouw, die de kom vasthield, te kussen en dadelijk een schaapscotelet en een ingemaakte noot te vragen. Hij hield zeer veel van ingemaakte noten, heeren. Hij vond altijd, zei hij, dat zij zonder azijn gebruikt, het bier smakelijker maakten.

Mijn ooms groote reis had plaats gedu-rende het vallen van de bladeren, wan-neer hij geld ophaalde en bestellingen aan-nam in het Noorden; gaande van Londen naar Edinburg, van Edinburg naar Glas-gow, van Glasgow terug naar Edinburg en van daar naar Londen met de smak.¹⁾ Gij moet goed begrijpen, dat zijn tweede be-zoek aan Edinburg voor zijn eigen plezier was. Hij placht er weer voor een week naar terug te gaan om zijn oude vrienden op te zoeken; en door te ontbijten bij den eene, koffie te drinken bij den andere, te eten bij een derde en te soupeeren bij een vierde, maakte hij er gewoonlijk een vrij voordeelige week van. Ik weet niet of een van u, heeren, ooit heeft deelgenomen aan een echt, degelijk, gastvrij Schotsch ont-bijt en dan is uitgegaan om zijn twaalf-uurtje te gebruiken met een schepel oes-ters, ongeveer een dozijn flesschen ale en een paar kruikjes whiskey om te besluiten. Indien gij dat ooit gedaan hebt, zult gij mij toegeven, dat het een vrij sterk hoofd ver-eischt om later te gaan eten en soupeeren.

Maar, lieve hemel, dat alles beteekende niets voor mijn oom. Hij kon er zoo goed tegen, dat het voor hem maar kinderspel was. Ik heb hem hooren zeggen, dat hij elken dag met de lui uit Dundee kon uit-gaan en 's avonds naar huis kon gaan zon-der te zwaaien; en toch hebben de lui uit Dundee zulke sterke hoofden en zulke sterke punch als je nergens op de wereld tusschen de twee polen kunt aantreffen. Ik heb gehoord van een man uit Glasgow en

¹⁾ Een kustvaartuig.

een uit Dundee, die vijftien uren achtereen tegen elkaar op dronken. Zij stikten allebei, voor zoover men zich er van kon overtuigen, op hetzelfde oogenblik, maar deze kleinigheid daargelaten, hadden zij er verder toch heelemaal geen last van.

Op zekeren avond, nog geen vier-en-twintig uur voor den tijd, dien hij bepaald had om scheep te gaan naar Londen, soupeerde mijn oom bij een heel oud vriend, een zekeren wethouder Mac.... met nog vier lettergrepen er achter, die in het oude gedeelte van Edinburg woonde. Er waren de vrouw van den wethouder, zijn drie dochters, zijn volwassen zoon en drie of vier dikke, spraakzame, oude Schotsche lui met dikke wenkbrauwen, die de wethouder uitgenoodigd had ter eere van mijn oom en ter verhooging van de vroolijkheid. Het was een schitterend souper. Er waren gerookte zalm en Noorweegsche schelvischjes, een lamskop en een speciale Schotsche vleeschschotel, die, zooals mijn oom placht te zeggen, wanneer hij op tafel kwam, hem toescheen veel overeenkomst te hebben met de maag van een cupido — en bovendien nog een groote menigte andere dingen, waarvan ik de namen vergeten ben, doch die niettemin zeer goed waren. De meisjes waren lief en aardig; de wethoudersvrouw een van de beste schepselen, die ooit geleefd hebben; en mijn oom in een door en door goede stemming; hetgeen ten gevolge had, dat de jongedames den geheelen tijd gichelden en lachten, de oude dame het uitschaterde en de wethouder met de andere oude lui bulderden, tot zij er rood van werden. Ik herinner mij niet precies meer, hoeveel glazen whiskey toddy ¹⁾ iedere man dronk na het souper; maar dit weet ik wel, dat omstreeks één uur in den morgen de volwassen zoon van den wethouder bewusteloos werd, terwijl hij het eerste couplet probeerde te zingen van „Wimpje brouwde een pintje mout”; en daar mijn oom al een half uur lang de eenige man was geweest, die boven de tafel zichtbaar was, viel het hem in, dat het toch tijd begon te worden om heen te gaan; vooral, omdat het drinken om zeven uur begonnen was opdat hij op een fatsoenlijk uur thuis zou kunnen komen. Maar, bedenkend, dat het misschien niet heel beleefd was juist op dit oogenblik weg te gaan, verkoos hij zich zelf tot voor-

zitter, maakte nog een glas gereed, stond op om op zijn eigen gezondheid te drinken, hield tot zich zelf een sierlijke en vleiende toespraak en dronk een toast met groote geestdrift. Nog werd niemand wakker; daarom nam mijn oom nog een dropje — ditmaal zuivere whiskey, om te maken dat hij geen hekel kreeg aan toddy — greep met een vaartje zijn hoed en ging de straat op.

Het was een woeste, winderige nacht, toen mijn oom de deur van den wethouder sloot, en nadat hij zijn hoed stevig op zijn hoofd had gezet, om den wind te verhinderen er mee vandoor te gaan, stak hij zijn handen in zijn zakken en keek naar boven om eens even den stand van het weer op te nemen. De wolken dreven voorbij de maan met een duizelingwekkende snelheid, nu eens haar geheel verduisterend, dan weer haar vergunnend in vollen luister te voorschijn te komen en haar licht te werpen op alle voorwerpen in het rond, om vervolgens met vernieuwde snelheid haar voorbij te drijven en alles in duisternis te hullen. „Werkelijk, dat kan zoo niet,” zei mijn oom, terwijl hij het weer toesprak, alsof hij zich persoonlijk beleedigd voelde. „Dat is in het geheel niet, wat ik voor mijn reis nodig heb. Het deugt volstrekt niet,” zei mijn oom met veel nadruk. Nadat hij die woorden verscheidene malen had herhaald, herkreeg hij met eenige moeite zijn evenwicht — want hij was een beetje duizelig geworden door het naar boven kijken — en stapte vroolijk voort.

Het huis van den wethouder stond in „The Canongate” en mijn oom ging naar het andere einde van Leith Walk, een goede drie kwartier loopen. Aan weerskanten verhieven zich naar den donkeren hemel hooge grimmige, eenzame huizen met door den tijd gehavende voorgevels en vensters, die in het lot van de oogen der stervelingen schenen te deelen en van ouderdom dof en ingevallen te zijn geworden. Zes, zeven, acht verdiepingen hoog waren de huizen; verdieping gestapeld op verdieping, zooals kinderen bouwen met kaarten; — zij wierpen hun schaduw over den ruw bestraten weg en maakten den donkeren nacht nog donkerder. Eenige lantarens met olielampen stonden op groote afstanden van elkaar, maar dienden slechts om den morsigen ingang aan te wijzen van de een of andere nauwe steeg of om aan te geven, waar een gemeenschappelijke trap naar de verschillende bovenverdiepingen leidde. Terwijl mijn oom op al deze dingen een blik wierp met het gelaat van

1) Whiskey (van het Keltische uisge beatha = levenswater) is Schotsche jenever, waaraan door berooken met turf een bijzondere smaak is gegeven. Whiskey toddy is whiskey met warm water en suiker. E.

iemand, die ze te dikwijls gezien heeft om ze nu een groote oplettendheid waardig te achten, ging hij midden in de straat loopen met een duim in elk vestzakje, en deed zich nu en dan te goed aan brokstukken van verschillende liederen, gezongen met zooveel opgewektheid en vuur, dat de rustige, goede burgers uit hun eersten slaap opschrikten en lagen te beven in hun bed, tot het geluid in de verte wegstierf, en dan, gerustgesteld door het denkbeeld, dat het slechts de een of andere dronken deugniet was, die huiswaarts ging, zich warm toedekten en weer insliepen.

Ik ben uitvoerig in het beschrijven, hoe mijn oom midden door de straat liep met zijn duimen in zijn vestzakjes, heeren, omdat, zooals hij dikwijls placht te zeggen, en terecht, er niets bijzonders aan dit verhaal is, tenzij gij van den beginne af duidelijk begrijpt, dat hij in het geheel niet in een vreemde of romantische stemming verkeerde.

Heeren, mijn oom ging dus verder, met zijn duimen in zijn vestzakjes, terwijl hij het midden van de straat in beslag nam en nu eens een couplet van een minnelied dan eens van een drinklied zong, en wanneer hij van beide genoeg had een welluidend deuntje floot, tot hij de Noorder Brug bereikte, die het oude en nieuwe gedeelte van Edinburg verbindt. Hier stond hij een oogenblik stil om te kijken naar de zonderlinge, onregelmatige groepen van lichten, die boven elkaar, in de verte, zoo hoog in de lucht flikkerden, dat zij sterren leken of luchtkasteelen schenen te verlichten, terwijl de oude, schilderachtige stad beneden in diepen slaap verzonken lag.

Ik zeg, heeren, mijn oom stond hier een minuut stil om rond te kijken, en ging dan even statig verder als tevoren, terwijl hij het weer, dat een weinig opgeklaard was, hoewel de maan onderging, zijn compliment maakte en het midden van den weg hield met het gezicht van iemand, die wel eens had willen zien, dat hem dat recht betwist werd. Doch er was toevallig niemand, die lust had daarover met hem te strijden; en dus schreed hij met de duimen in zijn vestzakjes en zachtzinnig als een lam voort.

Toen mijn oom het einde van Leith Walk bereikt had, moest hij een vrij groot stuk woesten grond oversteken, dat hem scheidde van een korte straat, waardoor hij regelrecht naar huis kon gaan. Nu was er in dien tijd op dit stuk woesten grond een omheinde ruimte, die toebehoorde aan een wagenmaker, die met de Post een overeenkomst had aangegaan betreffende het koo-

pen van oude, afgedankte postwagens; en daar mijn oom zeer veel van wagens hield, onverschillig of zij oud, nieuw of tusschenbeide waren, kreeg hij het dadelijk in zijn hoofd, om van den weg af te wijken, met geen ander doel dan door de omheining naar deze wagens te kijken, waarvan hij zich herinnerde er ongeveer een dozijn te hebben gezien, die in een zeer verlaten en ontakelden toestand op een hoop stonden. Mijn oom was een zeer voortvarend, vastberaden persoon, en daar hij vond, dat hij door de omheining heen niet goed kon zien, klom hij er overheen en begon, terwijl hij zich bedaard op een oude as neerzette, de postwagens met veel ernst te bekijken.

Er waren er misschien een dozijn of meer — mijn oom was hieromtrent niet zeker, en daar hij een angstvallige waarheidsliefde aangaande cijfers bezat, wilde hij daar gaarne van af zijn — maar daar stonden zij alle op een hoop in den ellendigsten staat, dien men zich denken kan. De portieren waren uit de hengsels gelicht en verwijderd; de bekleding was er uitgetrokken; slechts een reep hing er hier of daar aan een verroesten spijker; de lantarens en de disselboomen waren verdwenen, het ijzerwerk was roestig en de verf afgesleten; de wind floot door de reten van het naakte houtwerk; en de regen, die zich op het bovendek verzameld had viel druppelsgewijze met een hollen, akeligen klank naar binnen.

Het waren de vervallen geraamten van afgedankte wagens, die er op die eenzame plaats en op dien tijd van den nacht, kil en naargeestig uitzagen.

Mijn oom liet zijn hoofd op zijn handen rusten en dacht aan de drukke, werkzame menschen, die jaren tevoren in die oude wagens waren voortgerold en nu even stil en even veranderd waren; hij dacht aan de menigte menschen, wien een van deze versleten, vermolmd voertuigen gedurende vele jaren elken avond, weer of geen weer, het met spanning verwachte bericht, den gretig verbeiden postwissel, de beloofde tijding aangaande gezondheid en veiligheid, de plotselinge aankondiging van ziekte en dood had overgebracht. De koopman, de minnaar, de vrouw, de weduwe, de moeder, de scholier, zelfs het kind, dat naar de deur waggelde bij het kloppen van den brievenbesteller — hoe hadden zij allen uitgekeken naar de aankomst van den ouden wagen! En waar waren zij allen nu?

Heeren, mijn oom placht te zeggen, dat hij op dat oogenblik aan dat alles dacht,

maar ik vermoed, dat hij het later in een of ander boek heeft gelezen, want hij gaf duidelijk te kennen, dat hij in een soort slaap viel, toen hij op die oude as naar de vervallen postwagens zat te kijken, en dat hij plotseling gewekt werd door een torenklok, die met een hollen klank twee uur sloeg. Nu is mijn oom nooit een vlug denker geweest, en indien hij aan al die dingen gedacht had, zou hij zeker op zijn allerminst tot goed half drie werk hebben gehad. Ik ben daarom bepaald van opinie, heeren, dat mijn oom in slaap was gevallen zonder aan iets te hebben gedacht.

Hoe het ook zij, een torenklok sloeg twee uur. Mijn oom ontwaakte, wreef zijn oogen uit en sprong verbaasd op.

Een oogenblik, nadat de klok twee geslagen had, was die geheele verlaten en stille plek een tafereel geworden van buitengewone levendigheid en opgewektheid. De portieren der wagens hingen weer in de hengsels, de bekleeding was hersteld, het ijzerwerk was zoo goed als nieuw, de verf was weer aangebracht, de lantarens brandden, kussens en overjassen lagen op elken bok, dragers wierpen pakjes onder elke bank, conducteurs laadden brievenzakken in, stalknechts wierpen emmers water tegen de vernieuwde wielen; een menigte mannen liepen rond en staken een disselboom in elken wagen; passagiers kwamen aan, valiezen werden naar boven gereikt, paarden werden ingespannen; in het kort, het was volkomen duidelijk, dat elke postwagen dadelijk zou vertrekken. Heeren, mijn oom opende zijn oogen bij dit alles zoo wijd, dat hij zich tot het laatste oogenblik van zijn leven verwonderde, hoe het kwam, dat hij ze ooit weer heeft kunnen sluiten.

„Komaan,” zei een stem, terwijl mijn oom een hand op zijn schouder voelde. „Gij zijt geboekt voor een plaats binnen in. Gij moest maar instappen.”

„Ik geboekt!” zei mijn oom, zich omwendend.

„Ja, zeker.”

Mijn oom kon niets zeggen, heeren, zoo verbaasd was hij. Het vreemdste van alles was, dat, hoewel er zooveel menschen waren, en er zich elk oogenblik nieuwe gezichten vertoonden, men niet kon zeggen, waar zij vandaan kwamen; zij schenen op een zonderlinge wijze uit den grond of uit de lucht te komen en op dezelfde manier weer te verdwijnen. Wanneer een kruier zijn bagage in een wagen gezet en zijn geld ontvangen had, keerde hij zich om en was verdwenen; en voordat mijn oom zich kon

verwonderen over zijn verdwijnen, kwamen er een half dozijn andere te voorschijn, die voortsukkelden onder het gewicht van pakken, welke groot genoeg schenen om hen te verpletteren. De passagiers waren allen ook zeer zonderling gekleed — groote gegalonneerde jassen met lange panden, groote opslagen en zonder kragen; en pruiken, heeren, groote stijve pruiken met een vlecht van achteren. Mijn oom kon er geen hoogte van krijgen.

„Nu, stapt gij nog in of niet?” zei de persoon, die mijn oom tevoren had aangesproken. Hij was gekleed als een conducteur, met een pruik op zijn hoofd, vervaarlijk groote opslagen aan zijn jas, een lantaan in de eene hand en in de andere een zeer groote donderbus, die hij bezig was in zijn handkoffertje te stoppen. „Stapt gij in of niet, Jack Martin?” zei de conducteur, terwijl hij mijn oom de lantaren voor het gezicht hield.

„Zeg eens,” zei mijn oom, een paar passen achteruit gaand. „Dat is familiaar!”

„Zoo staat het op de passagierslijst,” antwoordde de conducteur.

„Staat er geen Mijnheer voor?” zei mijn oom; want hij vond, heeren, dat indien de Post het geweten had, zij het zou hebben afgekeurd, dat een conducteur, dien mijn oom niet kende, hem Jack Martin had genoemd.

„Neen,” hernam de conducteur koeltjes.

„Is de vracht betaald?” vroeg mijn oom.

„Natuurlijk,” antwoordde de conducteur.

„Zoo,” zei mijn oom. „Vooruit dan maar; welke wagen?”

„Deze,” zei de conducteur, terwijl hij wees op een ouderwetschen Edinburg-Londenschen postwagen, waarvan de tree was neergelaten en het portier openstond. „Wacht; hier zijn de andere passagiers. Laat hen eerst instappen.”

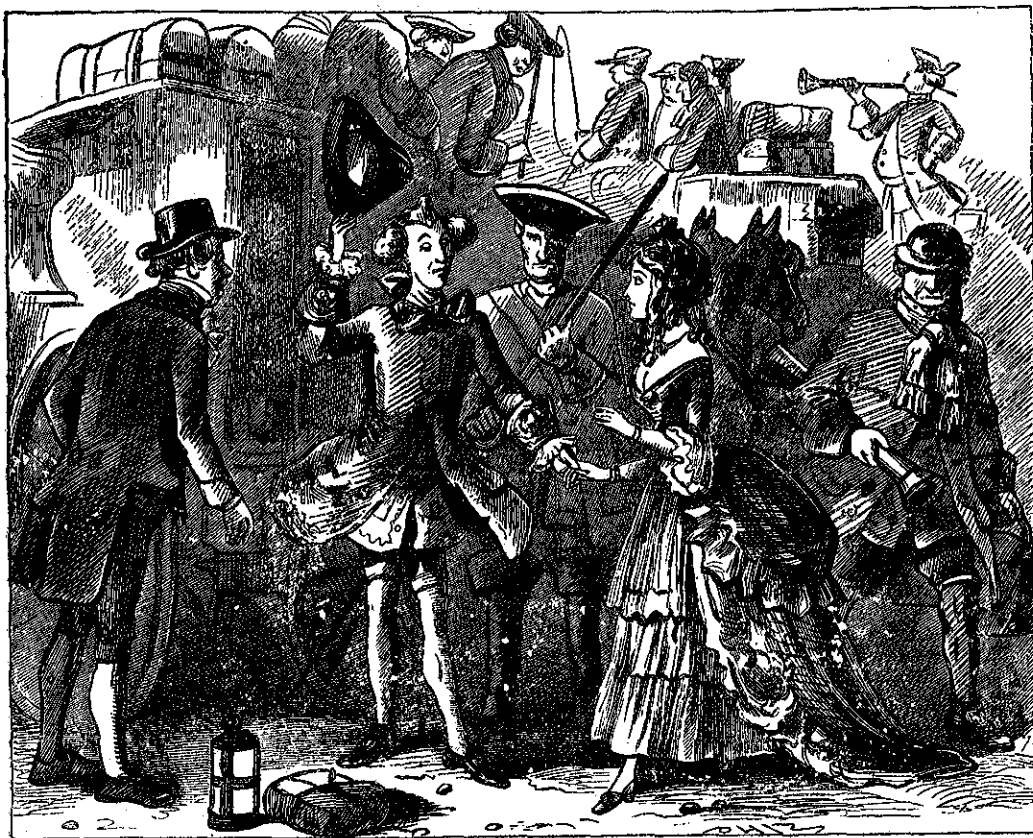
Terwijl de conducteur dit zei, verscheen er eensklaps vlak voor mijn oom een jong heer met een gepoeierde pruik, een hemelsblauwe jas, met zilver geborduurd, en met zeer ruime panden, die met stijf linnen gevoerd waren. Tiggin en Welps deden in gedrukt katoen en vestvoeringen, heeren, dus herkende mijn oom dadelijk alle stoffen. Genoemde heer droeg een korte broek, een soort lange slobkousen over zijn zijden kousen, en schoenen met gespen; hij had plooisels in de mouwen, een driekantigen hoed op het hoofd en een lang spits zwaard op zij. Zijn vest reikte hem tot half over de dijen en de einden van zijn das hingen op zijn middel. Hij stapte deftig naar het portier, rukte zijn hoed af en hield hem een

EEN ALLERZONDERLINGSTE ONTMOETING

arm ver boven zijn hoofd, terwijl hij tevens de pink in de hoogte stak, zooals sommige gemaakte menschen doen, wanneer zij een kopje thee drinken. Daarna trok hij zijn voeten bijeen, maakte een diepe, deftige buiging en stak vervolgens zijn linkerhand uit. Mijn oom wilde juist op hem toestappen om hem hartelijk de hand te drukken, toen hij bemerkte, dat deze beleefdheden

hand ophield; en, zooals mijn oom altijd zei met een knoop erop, wanneer hij het vertelde, zou hij niet geloofd hebben, dat beenen en voeten zulk een staat van volmaaktheid konden bereiken, als hij ze niet met eigen oogen had gezien.

Maar, hoewel mijn oom het schoone gelaat slechts even gezien had, had hij opgemerkt, dat de jongedame een smeekenden

DEZE BELEEFDHEDEN WAREN NIET BESTEMD VOOR HEM, MAAR VOOR EEN JONGEDAME, DIE JUIST BIJ DE TREDE VAN DE KOETS VERSCHEEN.

niet voor hem, maar voor een jongedame waren bestemd, die juist op dit oogenblik bij de trede van de koets verscheen, gekleed in een ouderwetsch groen fluweelen gewaad, met een lang lijf en een overkleed. Zij had geen hoed op, heeren, maar een zwart zijden doek om het hoofd geslagen; zij keek eventjes om, toen zij in den wagen wilde stappen, en vertoonde zulk een schoon gelaat, als mijn oom nog nooit gezien had, zelfs niet op een schilderij. Zij stapte in, terwijl zij haar kleed met één

blik op hem had geworpen en angstig en bedroefd scheen te zijn. Hij had ook gezien, dat de jongeman met de gepoeierde pruik, in weerwil van zijn vertoon van galanterie haar stevig bij den arm had gepakt, toen zij instapte, en haar dadelijk gevolgd was. Een buitengewoon leelijke kerel met een gladde, bruine pruik, een donkerpaars pak, een zeer groot zwaard en laarzen tot aan zijn heupen, behoorde tot het gezelschap; en toen hij naast de jongedame ging zitten, die bij zijn nadering in een

hoek wegkroop, werd mijn oom bevestigd in zijn oorspronkelijke meening, dat er iets geheimzinnigs gaande was, of, zooals hij zelf altijd zei, dat er ergens een steekje los was. Het is bepaald verrassend, hoe spoedig hij besloot de jongedame, met welk gevaar ook voor zich zelf, te helpen, indien het noodig mocht zijn.

„Dood en bliksem!” riep de jongeman uit, zijn hand op zijn zwaard leggend, toen mijn oom binnenkwam.

„Bloed en donder!” bulderde de andere man. Hierop trok hij zijn zwaard en deed zonder complimenten een uitval naar mijn oom. Mijn oom had geen wapen bij zich, maar rukte den leelijken kerel met groote behendigheid zijn driekantigen hoed van het hoofd, ving daarmee de punt van het zwaard op, dat precies door den bol ging, drukte den hoed ineen en hield het zwaard stevig vast.

„Prik hem van achteren,” riep de leelijke man tot zijn metgezel, terwijl hij worstelde om zijn zwaard terug te krijgen.

„Dat zou ik hem niet raden,” schreeuwde mijn oom, terwijl hij op een dreigende manier den hak van een zijner schoenen toonde. „Ik sla hem zijn hersens in, als hij die tenminste heeft, of anders verbrijzel ik zijn kop.” Op dit oogenblik al zijn kracht inspannend, rukte mijn oom den leelijken man het zwaard uit zijn handen en wierp het het raam uit, waarop de jongeman nogmaals „Dood en bliksem!” riep, en op een zeer dappere manier naar zijn zwaard greep, maar het niet trok. Misschien was hij bang, heeren, zooals mijn oom glimlachend placht te zeggen, de jongedame schrik aan te jagen.

„Nu, heeren,” zei mijn oom, terwijl hij doodbedaard ging zitten, „ik heb geen lust, in tegenwoordigheid van een dame gedood te worden, hetzij met of zonder bliksem; bovendien hebben wij op deze reis bloed en donder genoeg gehad; als gij er dus genoeg mee neemt, zullen we stilletjes blijven zitten. Hé, conducteur, raap het kaasmes van dien heer eens even op.”

Zoodra mijn oom dit zei, verscheen de conducteur aan het portier met het zwaard in zijn hand. Hij hield zijn lantaren omhoog en keek mijn oom ernstig aan, toen hij het overreikte. Op dat oogenblik zag mijn oom tot zijn groote verbazing bij het licht der lantaren, dat het rondom het portier wemelde van conducteurs, die allen hun oogen ernstig op hem gevestigd hielden. Hij had zijn geheele leven zulk een zee van witte gezichten en roode lichamen nog niet gezien.

„Dat is het vreemdste, wat ik nog ooit heb beleefd,” dacht mijn oom. „Mag ik u uw hoed teruggeven, mijnheer?”

De leelijke heer nam zijn hoed stilzwijgend aan, keek naar het gat in den bol met een vragenden blik en zette hem eindelijk op zijn pruik met groote deftigheid, die een weinig werd verminderd, doordat hij op hetzelfde oogenblik hevige moest niezen en den hoed weer van zijn hoofd liet vallen.

„Klaar!” riep de conducteur met de lantaren, terwijl hij achterop stapte. Weg gingen zij. Mijn oom keek uit het portier, toen zij de binnenplaats uitreden en merkte op, dat andere postwagens met postiljons, conducteurs, paarden en passagiers in de rondte reden met een sukkeldrafje van vijf mijlen per uur. Mijn oom brandde van verontwaardiging, heeren. Als zakenman voelde hij, dat men geen loopje moest nemen met de brievenzakken en besloot een klacht in te dienen bij de postdirectie, zoodra hij Londen bereikte.

Op het oogenblik waren zijn gedachten echter meer bij de jongedame, die in den versten hoek van den wagen zat, met het hoofd zorgvuldig in haar omslagdoek gewikkeld, terwijl de heer met de hemelsblauwe jas tegenover haar en de man met het donkerpaarse pak naast haar zat en beiden haar goed in het oog hielden. Als zij maar even haar omslagdoek liet ritse-len, kon mijn oom den leelijken man zijn zwaard hooren grijpen en uit de ademhaling van den ander opmaken (het was zoo donker, dat hij zijn gelaat niet kon zien), dat hij zich zoo opwond, alsof hij haar op staanden voet wilde verslinden. Dit wekte meer en meer mijn ooms belangstelling op en hij besloot, wat er ook gebeuren mocht, er tot het einde toe bij te blijven. Hij was vol bewondering voor heldere oogen, lieve gezichtjes, en mooie beenen en voeten; in het kort hij hield van alle vrouwen. Het zit in onze familie, heeren — ik houd er ook van.

Talrijk waren de kunstgrepen, die mijn oom te baat nam om de aandacht der dame te trekken of met den geheimzinnigen heer een gesprek aan te knooien. Zij waren alle vergeefs; de heer wilde niet praten en de dame durfde niet. Hij stak het hoofd nu en dan uit het portier en schreeuwde hard, om te weten te komen waarom zij niet sneller reden.

Hij schreeuwde, tot hij heesch was, maar niemand nam notitie van hem. Hij ging achterover in den wagen liggen en dacht aan het mooie gezichtje, de voeten en de beenen. Dat was beter; het kortte den tijd

en verhinderde hem er zich over te verwonderen waar hij heen ging en hoe het kwam, dat hij zich in zulk een zonderlingen toestand bevond. Niet dat hij zich daar het hoofd over gebroken zou hebben, want daarvoor, heeren, was mijn oom een te vrijmoedig, dapper en avontuurlijk persoon.

Plotseling stond de wagen stil. „Hola!” riep mijn oom, „wat is er aan de hand?”

„Hier uitstappen,” zei de conducteur, terwijl hij de tree neerliet.

„Hier?” schreeuwde mijn oom.

„Hier,” hernam de conducteur.

„Daar denk ik niet aan,” zei mijn oom.

„Heel goed, blijf dan maar, waar gij zijt,” zei de conducteur.

„Dat zal ik zeker,” zei mijn oom.

„Ga uw gang maar,” zei de conducteur.

De andere passagiers hadden dit gesprek met groote oplettendheid aangehoord, en daar zij merkten, dat mijn oom vast besloten was niet uit te stappen, drong de jongste van de beide heeren hem voorbij om de dame uit den wagen te helpen. Op dit oogenblik onderzocht de leelijke man het gat in den bol van zijn driekantigen hoed. Toen de jongedame voorbijschoof, liet zij een van haar handschoenen in mijn ooms hand vallen en terwijl zij haar lippen zoo dicht bij mijn ooms gezicht bracht, dat hij haar warmen adem op zijn neus voelde, fluisterde zij zachtjes het enkele woord „hulp!” Heeren, mijn oom sprong dadelijk met zulk een drift de koets uit, dat ze hevig op de veeren schommelde.

„Ha, gij hebt u bedacht, is het niet?” zei de conducteur, toen hij mijn oom op den grond zag staan.

Mijn oom keek den conducteur eenige seconden aan, twijfelend, of het niet goed zou zijn hem zijn donderbus afhandig te maken, deze in het gezicht van den man met het groote zwaard af te schieten, de rest van het gezelschap met den laadstok op het hoofd te slaan, de jongedame beet te pakken en zich in den kruitdamp uit de voeten te maken. Bij nadere overweging liet hij dit plan echter varen, daar het wel wat al te romantisch was om het uit te voeren, en volgde de beide geheimzinnige mannen, die met de dame tusschen hen in een oud huis binnengingen, waartegenover de wagen had stil gehouden. Zij gingen de gang in, gevolgd door mijn oom.

Van alle gebouwen, die mijn oom ooit gezien had, was dit het meest bouwvallig en verlaten. Het zag er uit, alsof het eens een groote herberg was geweest, maar het dak was op verscheidene plaatsen ingestort en de trappen waren steil, oneffen en

versleten. Er was een groote haard in de kamer, die zij binnengingen en de schoorsteen was zwart van den rook, maar er brandde op dit moment geen vuur. De witte, donzige asch van verbrand hout lag nog op den haard, maar de vuurpot was koud en alles was donker en akelig.

„Nu,” zei mijn oom, toen hij rondkeek, „het is toch wel wat gek, met een postwagen te reizen met een snelheid van zes en een halve mijl per uur en dan in een gat als dit voor onbepaalde tijd stil te houden. Ik zal het bekend maken; ik zal er een stuk over in de nieuwsbladen schrijven.”

Mijn oom zei dit met een tamelijk luide stem en op een rondborstige, vrijmoedige wijze, met het doel om de beide vreemdelingen aan het spreken te krijgen. Maar de eenige notitie, die zij van hem namen, was, dat zij tegen elkander fluisterden, terwijl zij hem kwaad aankeken. De dame was aan het andere einde van de kamer en waagde het, even met haar hand te wuiven, alsof zij mijn oom om bijstand smeekte.

Eindelijk traden de beide vreemdelingen een weinig nader en begon het gesprek in ernst.

„Gij schijnt niet te weten, dat dit een besproken kamer is, kerel!” zei de heer in het hemelsblauw.

„Neen, kerel, dat weet ik niet,” antwoordde mijn oom. „Maar als dit een kamer is, die vooraf besteld is, dan denk ik, dat de gelagkamer wel bijzonder gezellig zal zijn.” Met deze woorden ging mijn oom in een stoel met een hoogen rug zitten en nam met zijn oogen zoo precies de maat van genoemden heer, dat Tiggin en Wels hem volgens die schatting gedrukt katoen voor een pak hadden kunnen leveren zonder een duim te veel of te weinig te geven.

„Ga de kamer uit,” zeiden de beide mannen tegelijk, terwijl zij hun zwaard grepen.

„Wat belooft?” zei mijn oom, die hun bedoeling niet scheen te begrijpen.

„Ga de kamer uit, of gij zijt een man des doods,” zei de leelijke kerel met het groote zwaard, terwijl hij het meteen uit de scheede trok en er mee rondzwaaide.

„Sla hem neer!” riep de heer in het hemelsblauw, insgelijks zijn zwaard trekkend en een paar passen achteruitgaand. „Sla hem neer.” De dame gaf een luiden gil.

Nu muntte mijn oom altijd uit door groote stoutmoedigheid en groote tegenwoordigheid van geest. Gedurende al den tijd, dat hij zoo onverschillig scheen voor hetgeen er gebeurde, had hij sluw rondgezien naar een werptuig of een ander wapen, en

op hetzelfde oogenblik, dat de zwaarden getrokken werden, ontdekte hij in den hoek naast den schoorsteen een oud rapier met opengewerkt gevest, in een verroeste scheede. Met één sprong had mijn oom dit gegrepen, trok het uit de scheede, zwaai- de het dapper boven zijn hoofd, riep de dame luid toe uit den weg te gaan, slinger- de den stoel naar den man in het hemels- blauw en de scheede naar dien in het don- kerpaars, en, gebruik makend van de ver- warring, viel hij hun beiden tegelijk op het lijf.

Heeren, er bestaat een oud verhaal — dat er volstrekt niet minder om is, omdat het waar gebeurd is — over een knap, jong Iersch heer, die op de vraag, of hij viool kon spelen, antwoordde, dat hij het wel meende te kunnen, maar het niet zeker kon zeggen, omdat hij het nooit geprobeerd had. Ditzelfde zou men ook wel eenigszins kunnen toepassen op het schermen van mijn oom. Hij had nog nooit een zwaard in zijn hand gehad, behalve éénmaal, toen hij Richard den Derde speelde bij een lief- hebbertjetooneel; bij welke gelegenheid er met Richmond afgesproken was, dat hij zich van achteren zou laten doorsteken, zonder eenigen tegenstand; maar hier was hij aan het houwen en hakken met twee er- varen krijgslieden, viel uit, pareerde, priemde, sneed, en kweet zich op de man- haftigste en behendigste wijze van zijn taak, ofschoon hij tot op dat oogenblik nooit gemerkt had, dat hij ook maar eenige bedrevenheid in deze kunst bezat. Dit be- wijst alweer, hoe waar het oude spreek- woord is, dat een mensch nooit weet wat hij kan, voordat hij er de proef van neemt, heeren.

Het geraas van den strijd was verschrik- kelijk; elk van de drie strijders vloekte als een ketter, en hun zwaarden kletterden met een leven, alsof alle messen en stalen voor- werpen van Newport Market tegelijk tegen elkaar rammelden. Toen de strijd op zijn heetst was, trok de dame, waarschijnlijk om mijn oom aan te moedigen, haar doek ge- heel van haar gezicht, en vertoonde een gelaat van zulk een verblindende schoon- heid, dat hij tegen vijftig man zou hebben willen vechten om er één glimlachje van te ontvangen en dan te sterven. Hij had reeds tevoren wonderen gedaan, maar nu begon hij er op los te slaan als een razende, dolle reus.

Op dit oogenblik liet de heer in het hemelsblauw, die zich omkeerde en zag, dat de jongedame haar gelaat ontbloot had, een uitroep hooren van woede en jaloezie;

en zijn wapen naar haar schoonen boezem keerend, richtte hij het op haar hart, het- geen mijn oom een angstkreet deed slaken, die door het heele gebouw weerklonk. De dame sprong vlug op zij en den jongen man het zwaard uit de hand trekkend, voor hij zijn evenwicht had herkrege, dreef zij hem naar den muur, en nagelde hem daar stevig vast, door het zwaard tot aan het gevest door zijn lijf en de houten betimme- ring te steken. Dat was een schitterend voorbeeld. Mijn oom deed met een luiden triomfkreet en een onweerstaanbare kracht zijn tegenstander in dezelfde richting terugdeinzen, en terwijl hij het oude rapier precies midden door een groote bloem van zijn vest stiet, klonk hij hem vast naast zijn vriend. Daar stonden zij nu beiden, heeren, terwijl zij zieltogend met hun armen en beenen rondsloegen, als hansworsten, die door een touwtje in beweging worden ge- bracht. Mijn oom zei later altijd, dat dit een van de veiligste middelen was, die hij ken- de, om een vijand onschadelijk te maken; maar er was iets tegen, wat de kosten be- trof, daar met het doden van elken man het verlies van een zwaard gepaard ging.

„De postkoets, de postkoets!” riep de dame, naar mijn oom toeloopend en haar schoone armen om zijn hals slaand; „wij kunnen nog ontkomen.”

„Kunnen?” riep mijn oom uit; „maar lie- ve kind, er is toch niemand anders meer om te doden, is het wel?”

Mijn oom was eenigszins teleurgesteld, heeren, want hij dacht, dat een beetje min- nekoozen na de slachting aangenaam zou zijn, al was het alleen maar voor de ver- andering.

„Wij hebben hier geen oogenblik te ver- liezen,” zei de jongedame. „Dat (wijzend op den jongeman in het hemelsblauw) is de eenige zoon van den machtigen Markies van Filletoville.”

„Wel, lieve kind, dan ben ik bang dat hij dien titel nooit zal krijgen,” zei mijn oom, terwijl hij koel naar den jongen man keek, die, zooals ik al beschreven heb, als een meikever tegen den muur geprikt was. „Gij hebt de erfopvolging verhinderd, mijn liefje.”

„Ik ben door deze schurken van huis en vrienden weggerukt,” zei de jongedame, terwijl haar gelaat van verontwaardiging gloeide. „Die schelm daar zou mij binnen een uur met geweld getrouwd hebben.”

„Wat een vervloekte onbeschaamdheid,” zei mijn oom, een zeer verachtelijken blik werpend op den stervenden erfgenaam van Filletoville.

„Zooals gij kunt opmaken uit hetgeen gij gezien hebt,” zei de jongedame, „stonden zij klaar om mij te vermoorden, als ik mij tot iemand om hulp wendde. Indien hun medeplichtigen ons hier vinden, is het met ons gedaan. Over twee minuten kan het te laat zijn. De postkoets!” Bij deze woorden viel zij, overstelpt door haar aandoeningen en de inspanning, die het haar gekost had om den jongen Markies van Filletoville dood te steken, in de armen van mijn oom. Mijn oom ving haar op en bracht haar naar de voordeur. Daar stond de postkoets met vier langstaartige, getuigde, zwarte paarden met golvende manen; maar er was geen koetsier, geen conducteur, zelfs geen stal-knecht bij.

Heeren, ik hoop, dat ik de nagedachtenis van mijn oom geen onrecht aandoe door te zeggen, dat, hoewel hij vrijgezel was, hij al meer dames in zijn armen gehouden had; inderdaad, ik geloof, dat hij er een gewoonte van maakte, buffetjuffrouwen te kussen; en ik weet van geloofwaardige getuigen, dat hij een- of tweemaal een waardin op een zeer gevoelige manier aan zijn hart heeft gedrukt. Ik wijs op die omstandigheden om aan te toonen, wat een bijzondere persoon die schoone dame moet geweest zijn, om mijn oom zoo te betooveren; hij placht te zeggen, dat zoolang haar lange donkere haar over zijn arm hing, en haar schoone oogen hem aankeken, toen zij bijkwam, hij zich zoo vreemd en zenuwachtig voelde, dat zijn beenen onder hem beefden. Maar wie kan in een paar zachte, lieve oogen kijken, zonder een vreemd gevoel te krijgen? Ik niet, heeren. Ik ben soms bang om in een paar oogen te kijken, die ik ken, om u de waarheid te zeggen.

„Gij zult mij toch nooit verlaten?” fluisterde de jongedame.

„Nooit,” zei mijn oom. En hij meende het ook.

„Mijn dierbare redder!” riep de jongedame uit. „Mijn lieve, goede, dappere redder!”

„Houd op,” zei mijn oom, haar in de rede vallend.

„Waarom?” vroeg de jongedame.

„Omdat uw mond zoo schoon is, wanneer gij spreekt,” hernam mijn oom, „dat ik vrees ruw genoeg te zullen zijn, er een kus op te drukken.”

De jongedame hief haar hand op om mijn oom te beletten het te doen, en zei — neen, zij zei niets, zij glimlachte. Wanneer gij naar een paar van de schoonste lippen ter wereld kijkt en ze zich langzaam ziet plooiën tot een schelmschen glimlach —

als gij er zeer dicht bij zijt en er niemand anders aanwezig is — kunt gij uw bewondering over hun schoone gedaante en kleur niet beter uitdrukken, dan door ze dadelijk te kussen.

Dat deed mijn oom dan ook, en ik acht hem er te hooger om.

„Luister!” riep de jongedame, opschrikkend uit. „Het geraas van wielen en paarden!”

„Dat is het,” zei mijn oom, eveneens luisterend. Hij had een goed oor voor wielen en paardengetrappel; maar er schenen zooveel paarden en rijtuigen uit de verte op hem toe te jakkeren, dat het onmogelijk was hun aantal te gissen.

Het geluid leek wel op dat van vijftig brikken, elk met zes volbloed paarden bespannen.

„Wij worden vervolgd!” riep de jongedame, haar handen wringend, uit. „Wij worden vervolgd. Mijn eenige hoop ligt in u!”

Er stond zulk een uitdrukking van schrik op haar gelaat, dat mijn oom dadelijk een besluit nam. Hij lichtte haar in de koets, zei, dat zij niet bang moest zijn, drukte zijn lippen nogmaals op de hare en steeg op den bok, na haar aangeraden te hebben het raampje op te trekken, om de koude lucht buiten te houden.

„Wacht even, liefste,” riep de jongedame.

„Wat scheelt er aan?” vroeg mijn oom van den bok.

„Ik moet u spreken,” zei de jongedame; „één woordje maar, mijn liefste.”

„Moet ik naar beneden komen?” vroeg mijn oom. De dame antwoordde niet, maar glimlachte weer. Wat een glimlach! — hij deed den vorigen geheel in het niet verzinken. Mijn oom daalde in een oogwenk van zijn zitplaats af.

„Wat is er, lieve kind?” vroeg mijn oom door het raampje kijkend. De dame leunde toevallig op hetzelfde oogenblik voorover en het leek mijn oom toe, dat zij schooner was dan ooit. Hij was toen heel dicht bij haar, heeren, dus kon hij het weten.

„Wat is er, lieve kind?” vroeg mijn oom.

„Zult gij nooit iemand anders liefhebben dan mij — en nooit met een ander trouwen?” zei de jongedame.

Mijn oom zwoer een plechtigen eed, dat hij nooit met iemand anders zou trouwen, en de jongedame trok haar hoofd naar binnen en het raampje omhoog. Hij sprong op den bok, zette zich in postuur, nam de leidsels, greep de zweep, die op de koets lag, gaf het voorste rechtsche paard een tik en

weg gingen de vier langstaartige, zwarte paarden met golvende manen en een snelheid van een goede vijftien mijlen per uur. Hoe! Wat stoven zij er vandoor!

Het geraas achter hen werd luider. Hoe sneller de oude wagen ging, des te sneller kwamen ook de vervolgers — menschen, paarden, honden, alles spande samen. Het lawaai was verschrikkelijk, doch boven alles uit klonk de stem van de jongedame, die mijn oom aanzette en gilte: „sneller, sneller!”

Zij vlogen voorbij de donkere boomen, zoo vlug als veeren worden voortgezwiept door een orkaan. Huizen, hekken, kerken, hooibergen, alles snorden zij voorbij met een snelheid en een geraas als van neerstortende wateren. Nog altijd werd het lawaai der achtervolgers luider, en nog altijd kon mijn oom de jongedame woest hooren schreeuwen: „sneller, sneller!”

Mijn oom werkte wild met zweep en leidsel, de paarden vlogen voort, tot zij schuimbekten, en toch werd het geraas achter hen steeds heviger en riep de jongedame voortdurend: „sneller, sneller!” In de wilde opwindung van het oogenblik gaf mijn oom een harden stamp op den bok, en — bemerkte, dat de morgenschemering was aangebroken en hij op een wagenmakers-erf op den bok van een ouden Edinburgschen postwagen zat, bevend van vocht en kou en met zijn voeten stampend om ze te verwarmen. Hij steeg af en keek verlangend naar binnen om de jongedame te zien. Helaas! er was noch portier noch zitting aan de koets — het was niets anders dan een romp.

Natuurlijk wist mijn oom heel goed, dat er iets geheimzinnigs achter stak en dat alles precies zoo was gebeurd, als hij het placht te vertellen. Hij bleef trouw aan den eed, dien hij de jongedame gezworen had; hij wees om harentwil verscheidene niet te versmaden herbergiersters van de hand en stierf ten slotte als vrijgezel. Hij zei altijd, dat het toch zoo zonderling was, dat hij, door toevallig over die omheining te klimmen, ontdekt had, dat de geesten van postkoetsen en paarden, conducteurs, koetsiers en passagiers gewoon waren elken nacht een reis te maken; hij voegde er bij, dat hij vermoedelijk het eenige levende schepsel was, dat ooit aan een van deze uitstapjes had deelgenomen; en ik geloof, dat hij gelijk had, heeren — ik heb tenminste nooit van een ander gehoord.”

„Ik zou wel eens willen weten, wat die geesten van postwagens in hun brievenzakken vervoeren,” zei de waard, die met groote belangstelling het geheele verhaal had aangehoord.

„Natuurlijk onbestelbare brieven,” zei de reiziger.

„O, ja, natuurlijk,” hernam de waard. „Daar had ik heelemaal niet aan gedacht.”

HOOFDSTUK L.

Hoe Pickwick naar Birmingham reisde, om met den ouden heer Winkle te onderhandelen, en hoe hij een onverwachten reisgenoot kreeg.

Precies om kwart vóór negenen werden de paarden voorgespannen, en nadat Pickwick en Sam in en op het rijtuig plaats hadden genomen, ontving de postiljon bevel, om eerst naar het huis van mijnheer Sawyer te rijden, ten einde Benjamin af te halen.

Zoodra het rijtuig voor de deur met het in 't oog vallend opschrift „Sawyer, voorheen Nockemorff” stilhield, stak Pickwick zijn hoofd uit het portier en zag tot zijn niet geringe verbazing, dat de jongen in de grijze livrei druk bezig was de luiken voor de ramen te zetten. Dit was op dat uur van den dag een zoo ongewone bezigheid, dat het terstond twee denkbeelden in Pickwick's geest deed opkomen: het eerste, dat er een bijzonder goed vriend en patiënt van den heer Sawyer overleden was; het tweede, dat deze heer zelf bankroet was.

„Wat is er aan de hand?” riep Pickwick den jongen toe.

„Niemendal, mijnheer,” antwoordde de jongen met een grijnslach, van zijn eene oor tot zijn andere.

„Kant en klaar,” riep Bob Sawyer, die plotseling, met een bijzonder klein, oud en smerig valies in zijn hand, en een dikke jas over zijn arm, de deur kwam uitstuiven. „Ik ga mee.”

„Gij?” riep Pickwick uit.

„Ja,” antwoordde Bob. „Met pak en zak. Daar, Sam, vang!” Nadat hij met deze weinige woorden Weller's aandacht had getrokken, wierp Bob zijn valies omhoog, dat door Sam zeer handig werd opgevangen, en onder het achterbankje geborgen. Daarop trok Sawyer, met behulp van den grijzen jongen, en met inspanning van al zijn krachten, de jas aan, die hem te nauw en te klein was, stak daarna zijn hoofd in het

portier van het rijtuig, en begon te schateren van het lachen.

„Wat zullen ze gek kijken, niet waar?” zei Bob, terwijl hij met zijn mouw zijn tranen afveegde.

„Maar, mijnheer,” zei Pickwick met eenige verlegenheid, „ik had er volstrekt niet op gerekend, dat gij met ons zoudt meereijden.”

„Nee, dat weet ik wel,” hernam Bob. „Dat is juist de aardigheid.”

„O, zoo,” zei Pickwick, „is dat de aardigheid?”

„Ja zeker,” antwoordde Bob. „De grap zit hem juist daarin, dat ik zoo opeens verdwyn, en den winkel op zich zelf laat passen, omdat het toch niet de moeite waard is, dat een ander er op past.” Nadat Sawyer op deze wijze het ongewone verschijnsel van de gesloten luiken had opgehelderd, barstte hij weer in een schaterend lachen uit.

„Maar, mijnheer,” zei Pickwick op ernstigen toon, „gij zult toch zoo onbezonnen niet zijn, uw patiënten te verlaten, zonder te zorgen, dat een ander de praktijk voor u waarneemt?”

„Waarom niet?” was Sawyer's weder-vraag. „Ik zal er nog geld mee uitsparen. Er is er niet één onder, die betaalt. Bovendien,” hier liet hij zijn stem dalen tot een vertrouwelijk gefluister, „zij zullen er zelfs beter bij varen; want mijn voorraad is heelmaal op, en ik heb geen crediet om nieuwen te koopen. Ik zou genoodzaakt zijn om allen zonder onderscheid opiumpillen te geven, en dat zou sommigen waarschijnlijk niet goed bekomen. Het is dus voor hun aller bestwil, dat ik ga.”

In dit antwoord lag een overtuigingskracht, waarop Pickwick niet was voorbereid. Hij bedacht zich even, en zei toen, op een minder vasten toon dan tevoren:

„Maar in deze postkoets is maar plaats voor twee personen; ik heb met mijnheer Allen afgesproken.”

„Maak u maar niet bezorgd over mij,” hernam Bob. „Ik heb alles al bij mijzelf overlegd. Sam en ik zullen samen op het achterbankje gaan zitten. Kijk, hier heb ik een papiertje, dat ik met ouwels op de deur zal plakken. „Brieven en boodschappen te bezorgen bij juffrouw Cripps, aan den overkant.” Juffrouw Cripps is de moeder van mijn loopjongen. „Het speet mijnheer Sawyer geweldig,” zal zij zeggen, als er iemand naar mij komt vragen, „maar hij kon er niets aan doen. Hij is vanmorgen vroeg gehaald voor een consult van drie beroemde chirurgijns buiten de stad. Zij

konden het volstrekt niet zonder hem stellen. Hij moest komen, het mocht kosten wat het wilde, om bij een gevaarlijke operatie te helpen. Op die manier,” vervolgde Bob, „geloof ik, dat het uitstapje mij meer goed dan kwaad zal doen. Als het in een van de couranten komt, ben ik er vast en zeker bovenop. Daar is Ben. Kom, stap maar in.”

Met deze woorden stiet hij den postiljon op zij, duwde zijn vriend in het rijtuig, sloeg het portier dicht, sloot zijn deur, stak den sleutel in zijn zak, plakte het briefje onder zijn naam, sprong op het achterbankje, en riep den postiljon toe om af te rijden — en dit alles met zooveel drift en spoed, dat men reeds een eind op weg was, voordat Pickwick nog begonnen was te overleggen of het wel goed en behoorlijk was, dat Sawyer meereed.

Zoolang zij door de straten van Bristol reden, hield de grappige Bob zijn geleerden groenen bril op, en nam de grootste welvoeglijkheid in acht, daar hij zich slechts beperkte tot het uiten van eenige kwinkslagen, waarmee hij Sam Weller den tijd trachtte te korten; maar zoodra zij buiten de stad waren gekomen, stak hij tegelijk zijn bril en zijn deftigheid in zijn zak, en begon hij een aantal dwaze streken uit te halen, met de bedoeling, de aandacht der voorbijgangers te trekken, en zoowel het rijtuig als de reizigers tot de voorwerpen van een meer dan gewone nieuwsgierigheid te maken. De minst aanstootelijke van deze potsen bestond in de kunstige en zeer luidruchtige nabootsing van een jachthoorn, en de vertooning van een rooden zakdoek, dien hij aan een rotting had gebonden en met een trotsche en uitdagende houding heen en weer zwaaide.

„Ik kan niet begrijpen,” zei Pickwick, een ernstig gesprek met Benjamin afbrekend, waarin hij dezen de talrijke goede hoedanigheden van zijn zuster en van Winkle had pogen af te schilderen, „ik kan niet begrijpen, wat de menschen, die ons voorbijrijden, toch aan ons zien, om ons zoo na te kijken.”

„Ons rijtuig is bijzonder netjes,” zei Benjamin niet zonder trots. „Het gebeurt hun niet alle dagen dat zij er zoo een te zien krijgen.”

„Het is mogelijk,” merkte Pickwick op. „Misschien. Het kan wel zijn.”

Misschien zou Pickwick zich zelf hebben overgehaald om te gelooven, dat dit inderdaad het geval was, indien hij niet juist op dit oogenblik bij toeval uit het portier had gekeken, en had gezien, dat de gezichten der voorbijgangers alles behalve

eerbiedige bewondering aan den dag legden, en dat er tusschen hen en de personen, die op het achterbankje zaten, telegrafische teekenen gewisseld schenen te worden. En nu schoot het hem eensklaps te binnen, dat dit alles wel eens aan aardigheden van zijn reisgenoot Robert Sawyer te wijten kon zijn.

„Ik hoop,” zei Pickwick, „dat onze onbezonnen vriend, daar op het achterbank-

nadat hij zijn hoed had afgenomen, eerst zijn hoofd en vervolgens zijn geheele bovenlijf uit het portier; totdat het hem eindelijk gelukte zijn snaakschen vriend in het oog te krijgen.

Bob Sawyer zat niet op het achterbankje, maar, met wijd uitgespreide beenen, boven op het dak van de koets. Hij had den hoed van Sam schuin op zijn hoofd, en in zijn eene hand hield hij een verbazend dikke

BOB SAWYER ZAT NIET OP HET ACHTERBANKJE, MAAR BOVEN OP HET DAK VAN DE KOETS.

je, geen malligheid maakt.”

„O neen,” antwoordde Benjamin. „Behalve wanneer hij in de wolken is, is Bob zoo bedwaard als iemand maar zijn kan.”

Op dit oogenblik hoorde men een lang aangehouden nabootsing van een jacht-hoorn, gevolgd door een reeks van allerwonderlijkste geluiden, die alle blijkbaar uit geen andere keel dan die van Bob Sawyer konden komen.

Pickwick en Benjamin keken elkaar veelbeteekenend aan; en de eerste stak,

boterham, en in de andere een matten flesch van zeer groot formaat. Hij nam beurtelings een hap en een slok, en wisselde dit eenigszins eentonige vermaak af door tusschenbeide hoera te roepen, of met de voorbijgangers allerlei grappen te maken. De roode vlag was recht overeind aan de leuning van het achterbankje gebonden, waarop Sam, gesierd met den hoed van Bob Sawyer, zeer op zijn gemak, bezig was, een boterham te eten (een tweelingzuster van die, welke boven op het rijtuig werd

genuttigd), met een gezicht waaruit duidelijk bleek, dat dit alles hem uitmuntend beviel.

Dit was reeds genoeg, om een man, die zooveel gevoel voor welvoegelijkheid bezat als Pickwick, ten zeerste te ergeren; maar er kwam nog meer bij. Juist op dat oogenblik kwam een van binnen en van buiten volgepakte diligence hun tegemoet rijden, en de passagiers legden hun verbazing onverholten aan den dag. De zegenwensen van een iersche familie, die bedelend het rijtuig naliep, waren eveneens van een luidruchtigen aard, vooral die van het mannelijke opperhoofd van dit gezin, die deze vertooning voor een soort van politieke zegetocht scheen te houden.

„Mijnheer Sawyer!” riep Pickwick, zoo hard hij kon. „Mijnheer Sawyer!”

„Hallo!” antwoordde deze heer, terwijl hij met de grootste koelbloedigheid over den kant van zijn zitplaats naar omlaag keek.

„Zijt gij gek geworden, mijnheer?” vroeg Pickwick.

„Volstrekt niet,” antwoordde Bob. „Vroolijk, anders niet.”

„Vroolijk, mijnheer?” riep Pickwick onwillekeurig uit. „Neem dien schandelijken rooden doek weg. Ik verzoek — ik sta er op, mijnheer. Sam, neem dien doek weg.”

Voordat Sam kon gehoorzamen, streek Bob zeer beleefd zijn vlag, en nadat hij die in zijn zak had gestoken, knikte hij Pickwick vriendelijk toe, veegde den hals van zijn flesch af, en zette die aan zijn mond; waarmee hij, zonder een onnoodige verkwisting van woorden, te kennen gaf, dat hij Pickwick met die teug alle denkbare geluk toewenschte. Daarna deed Bob zeer zorgvuldig de kurk weer op de flesch, keek Pickwick nog eens vriendelijk aan, nam een grooten hap van zijn boterham, en glimlachte.

„Kom,” zei Pickwick, wiens opwelling van misnoegen niet bestand was tegen Bob's onverstoorbare koelbloedigheid, „houd nu op met die dwaasheden.”

„Zeker,” antwoordde Bob, terwijl hij weer met Sam van hoed verwisselde. „Ik was het heelemaal niet van plan; maar het rijden maakte mij zoo vroolijk, dat ik het niet kon laten.”

„Denk er toch om, hoe gek het staat,” zei Pickwick op een vermanenden toon.

„Denk toch om uw fatsoen.”

„Gij hebt gelijk,” zei Bob. „Het past niet voor een fatsoenlijk man. Het is uit.”

Gerustgesteld door deze verzekering, trok Pickwick zijn hoofd weer naar binnen,

haalde het raampje op, en hervatte zijn afgebroken gesprek met Benjamin. Maar nauwelijks had hij dit gedaan, of hij keek eenigszins vreemd op over de verschijning van een ovaal, donker voorwerp aan den buitenkant van het portier, dat eenige malen tegen het glas tikte, alsof het verzocht om binnengelaten te worden.

„Wat is dat?” riep Pickwick uit.

„Het lijkt wel een matten flesch,” zei Benjamin, terwijl hij door zijn bril het bedoelde voorwerp aandachtig beschouwde. „Ik geloof haast dat het de flesch van Bob is.”

Hij had volkomen gelijk; want Bob Sawyer had zijn flesch aan het eind van zijn rotting gebonden, en klopte daarmee tegen het glas, om zijn verlangen te kennen te geven, dat zijn vrienden binnen als goede kameraden eens zouden meedrinken.

„Wat zal ik doen?” zei Pickwick. „Die streek is nog gekker dan de vorige.”

„Het beste zou zijn, dat wij de flesch aannemen,” antwoordde Benjamin. „Als wij haar hielden, had hij zijn verdiende loon, niet waar?”

„Ja, dat geloof ik ook,” zei Pickwick. „Zal ik het maar doen?”

„Ik geloof, dat het werkelijk het beste is,” antwoordde Benjamin.

Daar deze raad met zijn eigen meening overeenstemde, liet Pickwick het raampje zakken, en maakte de flesch van den stok los, waarop deze weer werd opgehaald, en men Bob Sawyer hartelijk hoorde lachen.

„Wat is hij toch een vroolijke snaak,” zei Pickwick, terwijl hij, met de flesch in zijn hand, zijn reismakker aankeek.

„Dat is hij,” zei Benjamin.

„Men kan niet boos op hem worden.”

„Onmogelijk,” zei Benjamin.

Onder deze belangrijke woordenwisseling had Pickwick in verstrooiing de kurk van de flesch genomen.

„Wat zit er in?” vroeg Benjamin onverschillig.

„Ik weet het niet,” antwoordde Pickwick, even onverschillig. „Aan den reuk zou ik zeggen, dat het punch was.”

„Zoo,” zei Benjamin.

„Ik geloof het wel,” hernam Pickwick, die altijd op zijn hoede was tegen de mogelijkheid om onbedacht een onwaarheid te zeggen; „maar zeker weet ik het niet. Daartoe zou ik er van moeten proeven.”

„Wel, proef dan eens,” zei Benjamin; „wij dienen toch te weten wat er in is.”

„Denkt gij dat?” hernam Pickwick. „Nu, als gij er nieuwsgierig naar zijt, heb ik er niets tegen.”

Altijd bereid zijn eigen meening op te offeren aan de wenschen van een vriend, nam Pickwick een tamelijk langdurig proefje.

„Wat is het?” vroeg Benjamin eenigszins ongeduldig.

„Dat is vreemd,” antwoordde Pickwick, met zijn lippen smakkend. „Ik weet het nog niet zeker. Ja,” vervolgde hij, nadat hij nog eens had geproefd, „het is toch punch.”

Pickwick keek Benjamin en Benjamin keek Pickwick aan. Benjamin glimlachte; Pickwick niet.

„Het zou zijn verdiende loon zijn,” zei laatstgenoemde op een strengen toon, „als wij alles opdronken.”

„Daar zat ik juist ook aan te denken,” zei Benjamin.

„Dat is dan op zijn gezondheid,” hervatte Pickwick. Daarmee nam de brave man een fiksche teug uit de flesch, en gaf haar vervolgens aan Benjamin, die niet draalde zijn voorbeeld te volgen. Nu glimlachten zij beiden, en de punch werd langzamerhand in een vroolijke stemming opgedronken.

„Zijn grappen zijn toch wel aardig,” zei Pickwick, toen de flesch leeg was. „Zij bevalen mij wel.”

„Hij is een beste jongen,” hernam Benjamin; en om te bewijzen, dat zijn vriend Bob een beste jongen was, begon hij Pickwick omstandig te verhalen, hoe dit jongensch eens zooveel gedronken had, dat hij er een koorts van kreeg, die hem bijna naar de andere wereld had geholpen. Dit verhaal was nog niet ten einde, toen het rijtuig voor „De Klok” in Berkeley-Heath stilstield, om van paarden te verwisselen.

„Hier blijven wij toch zeker dineeren?” vroeg Bob, die voor het portier verscheen.

„Dineeren?” herhaalde Pickwick. „Wij hebben nog maar negentien mijl afgelegd, en wij moeten zeven en tachtig en een halve mijl ver zijn.”

„Dat is juist een reden om iets te gebruiken, als versterking tegen de vermoeienis,” bracht Sawyer hiertegen in.

„Maar hoe kan men om halftwaalf dineeren?” hervatte Pickwick, nadat hij op zijn horloge had gekeken.

„Gij hebt gelijk,” zei Bob, „het moet een lunch zijn. — Heidaar! Lunch voor vier personen. Laat de paarden nog maar een kwartiertje op stal. Zet alles op tafel, wat er klaar is — en een paar flesschen bier, en de beste madera, die er in huis is.” — Nadat Bob met veel drift en ijver deze bevelen had uitgevaardigd, stoof hij het huis binnen, om te zien of zijn orders behoorlijk

werden uitgevoerd. Hij kwam in minder dan vijf minuten terug, en verklaarde, dat het eten overheerlijk zou zijn.

De maaltijd verdiende inderdaad dezen lof, en ook Pickwick en Benjamin bleven niet achter, om hem alle eer te bewijzen. Het drietal ledigde een paar flesschen bier en een flesch madera; en toen, nadat de paarden waren voorgespannen en de maten flesch weer met punch was gevuld, ieder zijn plaats weer innam, liet het hoorn-geschal zich lustig hooren, en wapperde de roode vlag, zonder dat Pickwick er ook maar iets tegen inbracht.

In „De Hopstaak” in Tewkesbury bleven zij het middagmaal gebruiken. Hier kwamen weer een paar flesschen bier, madera en portwijn voor den dag, en werd de maten flesch voor de vierde maal gevuld. Onder den vereenigden invloed van deze geestrijke vchten deden Pickwick en Benjamin een slaapje van dertig mijl, terwijl Bob Sawyer en Sam op het achterbankje duetten zongen.

Het was reeds donker, toen Pickwick voldoende wakker werd, om uit het portier te kunnen kijken. De verspreid staande huizen langs den weg, de vuilzwarte kleur van alle zichtbare voorwerpen, de dampige lucht, de met sintels en puin bestrooide wegen, de roode gloed van ovenvuren in de verte, de dikke rookwolken, die langzaam uit de torenhooge schoorsteen rolden en alles in het rond zwart en donker maakten, het flikkeren van lantarens op een afstand, de lompe met ratelend ijzer of met zware balen en kisten beladen wagens, die langzaam voortreden — dit alles gaf te kennen, dat men de groote fabriekstad Birmingham naderde.

Terwijl het gezelschap de nauwe straten doorreed, die naar het hart van de stad leidden, werden deze teekenen van drukte en ingespannen arbeid nog veel duidelijker merkbaar. De straten waren vol werklieden. Een dof gedruisch klonk uit elk huis; lichten schenen door alle vensters van onder tot boven op de zolders, en het rommelen en stampen van machines deed de muren trillen. De vuren, welker glans men op mijlen afstand had gezien, vlamden hier hoog op in de groote smederijen en fabrieken. Het bonzen van hamers, het sissen van stoom en het onbeschrijfelijke stampen, knarsen en rammelen der machines vormde een oorverdoovende muziek, die de geheele stad vervulde.

De postiljon reed in een stevigen draf door de ruime straten en voorbij de fraaie winkels, welke men tusschen de buitenwijk-

ken der stad en „Het Oude Koninklijke Hotel” aantreft, voordat Pickwick begon na te denken over den kieschen en moeilijken aard van de taak, die hij hier moest vervullen.

De moeilijkheid om zich daarvan op een bevredigende wijze te kwijten, werd geenszins verminderd door het ongevraagde gezelschap van Robert Sawyer. Om de waarheid te zeggen, dacht Pickwick bij zich zelf, dat de tegenwoordigheid van dezen jongeman een eer was, die hij bij deze gelegenheid zeer goed had kunnen missen, en hij zou er wel iets voor hebben over gehad, indien hij Bob op dat oogenblik vijftig mijl verder had kunnen kwijtraken.

Pickwick had den ouden heer Winkle nooit gezien of gesproken, hoewel hij een paar maal een brief van hem had ontvangen, en hem gunstige antwoorden had gezonden op zijn vragen, betreffende het zedelijk karakter en gedrag van zijn zoon. Hij begon thans in te zien, en gevoelde zich daarbij lang niet op zijn gemak, dat hij den ouden heer Winkle waarschijnlijk niet gunstig voor zich zou innemen, wanneer hij hem voor de eerste maal in het gezelschap van Robert Sawyer en Benjamin Allen kwam bezoeken, die beiden eenigszins aangeschoten waren.

„Maar ik zal doen wat ik kan,” zei Pickwick, trachtend zich zelf gerust te stellen.

„Ik moet hem vanavond nog gaan opzoeken, want dat heb ik op mijn woord beloofd; en als zij met geweld willen meegaan, moet ik het gesprek zoo kort mogelijk maken, en maar hopen, dat zij hun fatsoen zullen bewaren.”

Terwijl hij zich met deze overdenkingen troostte, hield de postkoets stil voor de deur van „Het Oude Koninklijke Hotel”. Nadat Benjamin uit zijn verwonderlijk zwaren slaap gewekt en door Sam bij zijn kraag uit het rijtuig gesleept was, kon Pickwick uitstappen. Het gezelschap werd in een goed gemeubileerd vertrek gebracht, en daar gekomen, vroeg Pickwick terstond aan den kellner, waar mijnheer Winkle woonde.

„Hier dichtbij, mijnheer,” antwoordde de kellner. „Geen vijfhonderd stappen ver. Mijnheer Winkle is kaaimeester, mijnheer. Hij woont hier heel dichtbij, mijnheer.” Hier blies de kellner een kaars uit, en deed alsof hij die weer aan wilde steken, ten einde Pickwick de gelegenheid te geven nog meer te vragen, indien hij er lust toe had.

„Wilt gij nog iets gebruiken, mijnheer?” vroeg de kellner, terwijl hij, wanhopig over

Pickwick's stilzwijgen, de kaars weer aanstak. „Thee of koffie, mijnheer? Middageten, mijnheer?”

„Op het oogenblik niet.”

„Goed, mijnheer. Souper bestellen, mijnheer?”

„Nog niet.”

„Goed, mijnheer.”

Hij ging zacht naar de deur, bleef echter staan, keerde zich om, en vroeg op een allervriendelijksten toon: „Zal ik het kamermeisje sturen, heeren?”

„Zooals gij wilt,” antwoordde Pickwick.

„Zooals mijnheer wil.”

„En breng een flesch sodawater,” zei Bob Sawyer.

„Sodawater, mijnheer? Als 't u belieft, mijnheer.” En nu zijn gemoed, naar allen schijn, van een vreeselijken last was ontslagen, daar er eindelijk iets was besteld, verdween de kellner uit het vertrek. Kellners loopen of draven nooit. Zij bezitten een eigenaardig en geheimzinnig vermoegen om een deur uit te glippen, dat aan geen anderen sterveling eigen is.

Toen er door het drinken van een paar glazen sodawater weer eenige teekenen van leven in Benjamin Allen waren opgewekt, liet deze heer zich overhalen om zijn gezicht en zijn handen te wasschen en zich door Sam te laten afborstelen. Nadat Pickwick en Sawyer eveneens de wanorde hadden hersteld, welke de reis in hun kleeding had teweeggebracht, begaf het drietal zich gearmd op weg naar de woning van mijnheer Winkle; Bob Sawyer omhulde zich, al voortwandeland, met een wolk van tabaksrook.

Ongeveer vijf minuten verder stond, in een stille, fatsoenlijke straat, een oud, van rooden steen gebouwd huis, met een stoepje van drie treden er voor, en een koperen plaat op de deur, waarop men in dikke hoofdletters den naam „Winkle” las. De klok sloeg juist tien uur, toen Pickwick, Allen en Sawyer voor dit huis bleven stilstaan.

Toen zij hadden aangeklopt, opende een keurig dienstmeisje de deur, en keek vreemd op, dat zij drie vreemdelingen zag.

„Is mijnheer Winkle thuis, meisje?” vroeg Pickwick.

„Hij is juist aan zijn souper, mijnheer,” was het antwoord.

„Geef hem dit kaartje, als 't u belieft,” hernam Pickwick. „Zeg, dat het mij spijt, dat ik hem nog zoo laat moet lastig vallen, maar dat ik hem gaarne nog vanavond wilde spreken, en zooeven pas in de stad ben gekomen.”

Het meisje keek angstig naar Bob Sawyer, die zijn bewondering over haar aardige figuurtje door eenige zonderlinge grimassen te kennen gaf; en nadat zij een blik had geworpen op de hoeden en jassen, die in de gang hingen, riep zij een ander meisje om op de deur te passen, terwijl zij naar boven ging. Deze schildwacht werd spoedig afgelost; want het meisje kwam weldra terug, en nadat zij de heeren om vergiffenis had gevraagd, dat zij hen op de stoep had laten staan, bracht zij hen in een

heb laten staan, mijnheer," zei het dienstmeisje, onder het aansteken van een lamp, Pickwick met een innemend glimlachje aansprekend, „maar ik ken u in het geheel niet, en er zwerven zooveel gauwdieven, die...."

„Er is in het geheel geen verontschuldiging noodig, jongedochter," zei Pickwick vriendelijk.

„In het geheel niet, liefje," zei Bob Sawyer, terwijl hij om aan het stoeien te raken, zijn armen uitstak, en in de kamer

ZOODRA BENJAMIN TOT DE ONTDEKKING KWAM, DAT ER EEN VREEMDE AANWEZIG WAS, SNELDE HIJ OP DEN OUDEN HEER WINKLE TOE.

vertrek, dat half op een kantoor en half op een kleedkamer leek, daar de voornaamste tot gebruik of sieraad bestemde meubelen bestonden uit een lessenaar, een waschtafeltje en spiegeltje, een laarzenknecht, een hooge kantoorkruk, vier gewone stoelen, een tafel en een ouderwetse hangklok. Tegenover den schoorsteen zag men de deuren van een hangkast, terwijl een paar planken voor boeken, een almanak en eenige liassen met stoffige papieren de wanden versierden.

„Het spijt mij, dat ik u daar aan de deur

heen en weer huppelde, zoodat het meisje de deur niet kon uitkomen. Deze aardigheid scheen echter het meisje volstrekt niet te bevalen; want zij gaf dadelijk als haar bijzondere overtuiging te kennen, dat zij Bob Sawyer voor een „akeligen vent" hield; en toen zijn beleefdheden een weinig dringender werden, sloeg zij hem opeens haar lieve vingertjes in zijn gezicht, en stootte met een menigte uitdrukkingen van tegenzin en verachting de kamer uit.

Toen Bob van het gezelschap der jongedame verstoken was, moest hij iets anders

verzinnen om zich mee bezig te houden. Hij doorsnuffelde de laden van de tafel, deed alsof hij de ijzeren kast wilde opensteken, hing den almanak achterste voor tegen den muur, probeerde de laarzen van den ouden heer Winkle, over de zijne heen, aan te trekken, en richtte nog andere grappen met het huisraad aan, die hem het grootste vermaak verschaften, terwijl zij Pickwick met onbeschrijflijken angst en afgrijzen vervulden.

Eindelijk ging de deur open, en trad een kort oud heer, gekleed in een bruinen rok, de kamer binnen. Zijn hoofd en gezicht vormden een waar evenbeeld van dezelfde lichaamsdeelen van den jongen Winkle, met dit onderscheid, dat het hoofd van den ouden heer kaal was. Hij had het kaartje van Pickwick in de eene hand, en een zilveren kandelaar in de andere.

„Wel, mijnheer Pickwick, bijzonder aangenaam,” zei de oude heer Winkle, terwijl hij den kandelaar neerzette, en Pickwick zijn hand aanbood. „Ik ben blij, dat ik u eens zie. Ga zitten, mijnheer Pickwick. Deze heer is...?”

„Mijn vriend, de heer Sawyer,” viel Pickwick hem in de rede. „Een vriend van uw zoon.”

„O,” zei de oude heer Winkle, terwijl hij Bob eenigszins onvriendelijk aankeek. „Ik hoop, dat gij in goeden welstand zijt, mijnheer.”

„Zoo gezond als een visch,” antwoordde Bob.

„Die andere heer,” zei Pickwick, „is, zooals gij zien zult uit den brief, dien ik heb meegebracht, eveneens een nauwe betrekking, of liever een zeer vertrouwd vriend van uw zoon. Hij heet Allen.”

„Diè heer?” vroeg de oude heer Winkle, terwijl hij met het kaartje, dat hij in zijn hand had, naar Benjamin wees, die in slaap was gevallen in zulk een houding, dat er niets van hem zichtbaar was, dan zijn rug en de kraag van zijn jas.

Pickwick was op het punt om deze vraag te beantwoorden, en Benjamin's naam en titels vollediger op te geven, toen de komieke Bob, om zijn vriend tot bezinning te brengen, dezen een zoo gevoeligen kneep in het vleezige gedeelte van zijn arm gaf, dat hij met een luiden gil overeind sprong. Zoodra Benjamin tot de ontdekking kwam, dat er een vreemde aanwezig was, snelde hij op den ouden heer Winkle toe, greep zijn beide handen, en schudde die ongeveer vijf minuten lang op de meest hartelijke wijze, terwijl hij eenige half verstaanbare betuigingen mompelde, dat hij bijzonder blij

was hem te zien, en besloot met zeer gul te vragen, of hij ook iets wilde gebruiken, of liever wilde wachten tot men ging ontbijten. Daarop zette hij zich weer neer, en keek met een wezenloozen blik om zich heen, alsof hij niet het flauwste denkbeeld had, waar hij zich bevond, hetgeen ook inderdaad het geval was.

Dit alles bracht Pickwick zeer in het nauw, en dit te meer, daar de oude heer Winkle vrij duidelijk zijn verbazing aan den dag legde over het buitengewone, om niet te zeggen aanstootelijke gedrag der twee jongelieden. Om dadelijk ter zake te komen, haalde hij een brief uit zijn zak en bood dien den ouden heer Winkle aan, met de woorden:

„Dit is een brief van uw zoon, mijnheer. Uit den inhoud zult gij zien, dat zijn toekomstig geluk en welzijn afhangen van de vaderlijke genegenheid, waarmee gij dien opneemt. Gij zult mij verplichten, wanneer gij dezen brief zoo bedaard en rustig mogelijk wilt lezen en er daarna met mij over wilt spreken, op dien toon en in dien geest, als, naar mijn meening, daarover behoort te worden gesproken. Van hoeveel belang uw besluit voor uw zoon is, en hoe vurig hij verlangt het te vernemen, kunt gij daaruit afleiden, dat ik, zonder vooraf belet te vragen, zoo laat en,” hier wenkte hij, hoe wel bijna onmerkbaar, naar zijn beide reisgenooten, „onder zulke ongunstige omstandigheden bij u kom.”

Na deze inleiding stelde Pickwick den verbaasden Winkle een verzegeld blad supra zijn postpapier ter hand, aan vier zijden dicht beschreven met schuldbekentenis en berouw. Toen zette hij zich weer neer, en bespiedde de aandoeningen van den ouden heer, wel is waar met angstige oplettendheid, maar tevens met het openhartige geelaat van iemand, die voelt dat hij zijn handelwijze niet behoeft te verontschuldigen of te vergoelijken.

De oude kaameester draaide den brief tusschen zijn vingers rond, bekeek dien van achteren en van voren, bestudeerde zeer nauwkeurig het dikke naakte jongetje op het cachet, en sloeg toen zijn oogen op naar Pickwick. Vervolgens zette hij zich op de kantoorkruk, haalde de lamp naar zich toe, verbrak het zegel, opende den brief, en maakte zich gereed om hem bedaard te gaan lezen.

Juist op dit oogenblik kwam Bob Sawyer, wiens vernuft een korte poos had liggen sluimeren, op de gedachte om zijn handen op zijn knieën te zetten, en een gezicht te trekken, bij niets beter te vergelijken, dan

bij het portret van den beroemden hansworst Grimaldi. Nu gebeurde het, dat de oude heer Winkle, in plaats van, zooals Bob dacht, met alle aandacht den brief te lezen, over het blad heen niemand anders aankeek dan Bob zelf; en daar hij terecht vermoedde, dat het bovenbedoelde gezicht getrokken werd om hem te bespotten, vestigde hij eensklaps zijn oogen op die van Bob met zulk een barschen ernst, dat de trekken van Grimaldi trapsgewijze in een zeer treffende uitdrukking van verlegenheid en schaamte overgingen.

„Zeidet gij iets, mijnheer?“ vroeg de oude heer Winkle, na een dreigende stilte.

„Neen, mijnheer,“ antwoordde Bob, die thans in geen enkel opzicht meer op een hansworst geleek, als alleen door de buitengewone roodheid van zijn wangen.

„Weet gij dat wel zeker, mijnheer?“

„Jawel, mijnheer, jawel.“

„Ik dacht het toch,“ hernam de oude heer met nadruk en verontwaardiging; „of hebt gij mij misschien aangekeken?“

„O neen, mijnheer, in het geheel niet,“ antwoordde Bob met de grootste beleefdheid.

„Zoo, dat doet mij plezier,“ zei de oude heer Winkle; en nadat hij den verslagen Bob nog een zeer gramstorigen en deftigen blik had toegeworpen, nam hij den brief op, en begon in vollen ernst te lezen.

Pickwick keek hem aandachtig aan, toen hij van den laatsten regel der eerste bladzijde op den eersten der tweede bladzijde overging; maar niet de minste beweging van zijn gelaat verried iets van de aandoening, die er in hem om moest gaan bij het lezen van de mededeeling der huwelijksverbintenis van zijn zoon, die, zooals Pickwick wist, in de eerste zes regels voorkwam.

De oude heer las den brief tot het laatste woord, vouwde dien toen zeer zorgvuldig en netjes weer op; en juist toen Pickwick een geweldige uitbarsting van de een of andere aandoening verwachtte, nam hij een pen op, en vroeg, zoo koel, alsof zij over de onverschilligste kantoorzaken spraken: „Wat is Nathaniël's adres, mijnheer Pickwick?“

„De Witte Arend,“ op het oogenblik,“ was het antwoord.

„De Witte Arend“. Waar is dat?“

„George Yard. Dombard-Street.“

„In Londen?“

„Ja.“

De oude heer schreef zeer langzaam het adres achter op den brief, sloot dien toen in zijn lessenaar, en zei, terwijl hij opstond

en zijn sleutelbos weer in zijn zak stak: „Anders hebben wij niets met elkaar te verhandelen, niet waar, mijnheer Pickwick?“

„Anders niets, mijnheer?“ riep de goedhartige man in verbazing uit. „Anders niets? Hebt gij dan niets te zeggen over deze gewichtige gebeurtenis in het leven van onzen jongen vriend? Wilt gij mij niet opdragen hem de verzekering te geven van uw voortdurende genegenheid en bescherming? Wilt gij mij niets laten zeggen om hem en zijn jonge vrouw, die naar hem opziet om troost en steun, op te beuren en te bemoedigen? Denk toch eens na, mijnheer!“

„Ik zal mij bedenken,“ antwoordde de oude heer. „Op het oogenblik kan ik niets zeggen. Ik ben een man van zaken, mijnheer Pickwick. Ik overhaast mij nooit; vooral niet, wanneer, zooals thans het geval is, iets mij niet bijzonder bevalt. Duizend pond is niet veel, mijnheer Pickwick.“

„Gij hebt groot gelijk, mijnheer,“ viel Benjamin hierop in, juist wakker genoeg om zich te herinneren, dat het hem niet de minste moeite had gekost om zijn duizend pond op te maken. „Gij zijt een verstandig man — Bob, die oude heer weet zijn weetje wel.“

„Het verheugt mij bijzonder, dat gij mij de eer bewijst dit te zeggen, mijnheer,“ zei de oude heer Winkle, terwijl hij Benjamin, die met diepe wijsheid zijn hoofd schudde, verachtelijk aankeek. „De zaak is deze, mijnheer Pickwick. Toen ik mijn zoon verlof gaf, om voor een jaar of daaromtrent op reis te gaan, ten einde eens te zien wat er in de wereld te koop is (hetgeen hij onder uw toezicht heeft gedaan), opdat hij zijn leven niet zou beginnen als een melkmuil, die zich door iedereen laat beetnemen, was het in het geheel niet onze afspraak, dat hij vrijheid had om zulk een dollen stap te doen. Hij weet dat heel goed; en dus kan het hem niet verwonderen, als ik om die reden mijn handen van hem af trek. Hij zal van mij hooren, mijnheer Pickwick. Goedenacht, mijnheer. — Margaret, laat de heeren uit.“

Al dien tijd had Bob zijn vriend Benjamin door wenken en aanstooten trachten te beduiden, dat hij een woordje behoorde mee te spreken; en het gevolg daarvan was, dat Benjamin eensklaps een kort maar krachtig bewijs van welsprekendheid gaf.

„Mijnheer,“ zei Benjamin, terwijl hij den ouden heer met een paar fletse, slaperige oogen aanstaarde, en zijn rechterhand deftig op en neer zwaaide; „gij — gij moest u schamen.“

„Als broeder van de jongedame zijt gij zeker een zeer bevoegd rechter in deze zaak,” antwoordde de oude heer Winkle. „Maar ik wil er niets meer over hooren. Geen woord meer, als het u belieft, mijnheer Pickwick. Goedennacht, heeren.”

Met deze woorden nam hij de kaars op, opende de deur, en wees op een beleefde wijze naar de gang.

„Het zal u berouwen, mijnheer,” zei Pickwick, zijn tanden vast op elkaar klemmend, om zijn toorn binnen te houden, daar hij voelde, dat hij dit in het belang van zijn jongen vriend verplicht was.

„Ik ben voor het oogenblik van een andere opinie,” antwoordde de oude heer Winkle. „Nog eens, heeren, ik wensch u goedennacht.”

Pickwick stapte met toornige schreden de gang door en de straat op. Bob Sawyer, geheel verslagen door den beslist toon van den ouden heer, sloop hem na. Een oogenblik later rolde de hoed van Benjamin de drie treden van de stoep af, en zijn lichaam volgde terstond daarna. Het gezelschap begaf zich naar de herberg, en ging naar bed, zonder met elkaar te spreken, of een avondmaal te gebruiken; en juist voor hij in slaap viel, dacht Pickwick bij zich zelf, dat, indien hij geweten had, dat de oude heer Winkle zoo geheel en al een man van zaken was, hij zich waarschijnlijk nooit met zulk een boodschap aan dezen heer zou hebben belast.

HOOFDSTUK LI.

Waarin Pickwick een ouden bekende ontmoet, aan welke gelukkige omstandigheid de lezer een treffend tooneel te danken heeft, waarin twee groote mannen optreden.

Den volgenden morgen ontwaakte Pickwick om acht uur. De aanblik van den ochtend was niet zeer geschikt om zijn gemoed op te vroolijken, of de neerslachtigheid te verdrijven, waarmee de onverwachte afloop van zijn zending hem had vervuld. De hemel was bewolkt en donker, de lucht vochtig en guur, de straat nat en slijkerig. De rook bleef boven de toppen der schoorsteenen hangen, alsof hij geen moed had om op te stijgen, en de regen viel langzaam en traag naar beneden, alsof het hem aan lust ontbrak om te kletteren. Op het voorplein van den stal stond een haan, van elke vonk van zijn gewone levendigheid beroofd, op één poot in een hoek te drui-

len; en een ezel, die met een hangenden kop onder een afdak stond, zag er zoo mismoedig en droomerig uit, alsof het dier over zelfmoord peinsde. Op de straat waren parapluïen de eenige voorwerpen, die men zag, en het klossen en plassen van overschoenen de eenige klanken, die men hoorde.

Onder het ontbijt werd er zeer weinig gesproken. Zelfs Bob Sawyer voelde den invloed van het weer en de opwindung van den vorigen dag en was zwijgzaam.

Onder het vervelende wachten of het weer niet nog zou opklaren, werd het laatste Londensche avondblad gelezen en herlezen, met een ijver en een belangstelling, die men alleen maar ziet in zulke uren van verveling. De ruiten van het vloerkleed werden met even taai geduld in alle richtingen met passen afgemeten, en men maakte zooveel gebruik van de vensters, om er uit te kijken, dat een verhooging van belasting daarvoor niet onbillijk zou zijn geweest. Elk onderwerp van gesprek werd opgevat en weer losgelaten; en toen het eindelijk twaalf uur was geworden, zonder dat het weer opklaarde, trok Pickwick vastberaden aan de schel en bestelde een postkoets.

Hoewel het harder regende, dan het tevoren had gedaan, en het slijk zoo ruimschoots door de open ramen van het rijtuig naar binnen spatte, dat zij, die er in zaten, het weinig beter hadden dan zij, die hun plaatsen op het achterbankje hadden, was toch de beweging en het gevoel, dat men iets deed, zoo aangenaam, vergeleken bij de verveling om in een donkere kamer opgesloten naar den regen te kijken, dat, toen men afreed, iedereen zei, dat zij bij de verandering veel gewonnen hadden, en zich verwonderde, dat men die zoolang had kunnen uitstellen.

Toen zij in Coventry stilhielden, om van paarden te verwisselen, dampten de verhitte dieren zoo geweldig, dat zij den stal-knecht geheel onzichtbaar maakten, wiens stem men echter uit den mist hoorde verklaren, dat de Maatschappij tot redding van Drenkelingen hem de gouden medaille wel mocht geven, omdat hij den postiljon zijn hoed had afgenomen. Het water, dat van den rand afliep, zou, volgens het zeggen van den onzichtbaren stalgeest, den postiljon binnenkort hebben doen verdrinken, indien hij niet genoeg tegenwoordigheid van geest had bezeten, om dezen zijn hoofddekse af te rukken, en zijn gezicht met een bosje stroo af te vegen.

„Dat is een plezierige reis,” zei Bob

Sawyer, toen hij, na een glas cognac te hebben gedronken, zijn bouffante weer omknoopte.

„Heel plezierig,” antwoordde Sam bedaard.

„Gij schijnt het u niet erg aan te trekken,” hernam Bob.

„Ik geloof niet, dat het iets zou helpen, als ik het mij aantrok, mijnheer,” antwoordde Sam.

„Daar is niets tegen in te brengen,” hervatte Bob.

„Ja, mijnheer,” zei Weller. „Zooals het is, is het goed, zooals de jonge edelman heel vergenoegd zei, toen men hem op de pensioenlijst zette, omdat zijn moeders ooms stiefvaders grootvader eens den koning een zwavelstok had gegeven, om zijn pijp aan te steken.”

„Die inval was nog zoo kwaad niet, Sam,” zei Bob goedkeurend.

„Dat is precies, wat die jonge edelman op elken betaaldag zei, zoolang hij leefde,” hervatte Sam.

Toen hij nog beenzagers-leerjongen waart,” zei Sam, na een korte poos van stilte, met een zachte stem, en een veelbetekenenden blik op den postiljon, „zijt gij toen wel eens bij een postiljon geroepen?”

„Dat kan ik mij niet herinneren,” antwoordde Bob.

„Of hebt gij ooit een postiljon in het ziekenhuis zien liggen?” vroeg Sam weer.

„Neen,” antwoordde Bob; „ik geloof van niet.”

„Of hebt gij ooit een dooden postiljon, of op een kerkhof het graf van een postiljon gezien?” vroeg Sam, zijn verhoor voortzettend.

„Neen nooit,” antwoordde Bob.

„Neen, en dat zult gij ook nooit zien,” hervatte Sam triomfantelijk. „En er is nog iets, dat gij nooit gezien hebt en nooit zien zult; en dat is, een dooden ezel. Niemand heeft ooit een dooden ezel gezien, behalve die heer ¹⁾ met zijn korte zijden broek, die dat meisje met haar geit kende; en dat was een Fransche ezel, dus waarschijnlijk niet van het echte ras.”

„Maar wat heeft dat met de postiljons te maken?” vroeg Bob.

„Dat zal ik u zeggen,” antwoordde Sam. „Ik wil niet beweren, zooals sommige, overigens heel verstandige menschen doen, dat postiljons en ezels allebei onsterfelijk zijn; maar ik wil alleen maar dit zeggen: als zij voelen, dat zij stijf worden en niet

meer voor hun werk deugen, dan loopen zij samen weg, en niemand weet, waar zij blijven; maar ik geloof, dat zij weggelopen, om in een andere wereld plezier te gaan maken, want niemand heeft ooit gezien, dat een postiljon of een ezel in deze wereld eenig plezier had.”

Sam weidde nog verder uit over deze vreemde en geleerde theorie, somde een aantal statistische en andere bewijzen op, om haar te staven en kortte zoo zich zelf en Bob den tijd, totdat men Dunchurch bereikte, waar men een drogen postiljon en versche paarden kreeg; de volgende wisselplaats was Daventry, en de daarop volgende Towcester; en aan het eind van elk station regende het harder dan bij het begin.

„Dat gaat niet,” zei Bob, voor het portier komend, toen men voor „De Moorkop” in Towcester had stilgehouden. „Dat is niet om uit te houden.”

„Hemel,” zei Pickwick ontwakend, want hij had zeer gerust zitten slapen, „ik ben heusch bang, dat gij daar buiten nat wordt.”

„Zoo, zijt gij daar bang voor?” hernam Bob. „Ja, ik ben wel wat vochtig.”

Bob was inderdaad vochtig; want het water droop uit zijn mouwen en van de panden van zijn jas; al zijn kleeven glommen van het nat.

„Tamelijk vochtig, ziet gij wel?” vervolgde Bob, terwijl hij zich uitschudde en daardoor een kunstmatige regenbui om zich heen verspreidde, evenals een poedel, die pas uit het water komt.

„Het is zoo goed als onmogelijk, om vannacht door te rijden,” viel Benjamin hierop in.

„Dat is niet te doen, mijnheer,” merkte Sam op, die zich nu ook in het gesprek mengde. „Gij zoudt de dieren mishandelen, mijnheer, als gij dat van hen wildet vergen. Er zijn hier bedden te krijgen, mijnheer,” vervolgde hij, zijn meester aansprekend. „Het is hier netjes en zindelijk. In een half uur kunnen zij een goeden maaltijd klaar hebben, mijnheer. Een paar hoentjes, mijnheer, kalfskarbonaden, snijboonen en aardappelen. Als ik het zeggen mag, mijnheer, gij zoudt het beste doen als gij hier bleeft. Luister naar raad, zooals de dokter zei.”

De waard van „De Moorkop” kwam op dit oogenblik juist op tijd zijn deur uit, om Weller's aanbevelende verklaring aangaande de geriefelijkheden der inrichting te bevestigen, en zijn woorden kracht bij te zetten met een reeks van akelige berichten

¹⁾ Sam bedoelt Sterne, wien de lezers van de *Sentimental Journey* in zijn beschrijving wel zullen herkennen.

omtrent den toestand der wegen, twijfel of er op de volgende wisselplaats wel paarden te krijgen zouden zijn, de zekerheid, dat het den geheelen nacht zou blijven regenen, de even onfeilbare zekerheid, dat het den volgenden morgen zou opklaren, en vele andere redenen om te blijven overnachten, welke herbergiers altijd bij de hand hebben.

„Ja,” zei Pickwick; „maar ik moet een brief naar Londen sturen, zoodat hij morgenochtend vroeg besteld wordt, of anders, wat er ook van komen moge, zelf doorrijden.”

De herbergier glimlachte van verrukking. Niets was gemakkelijker, dan dat mijnheer zijn brief in een vel grauw papier pakte, en hem zoo met de postkar of nachtdiligence van Birmingham meegaf. Als er zooveel haast bij was, kon mijnheer op het adres zetten: „Verzoeken onmiddellijk te bezorgen”, of wel, wat nog beter aan het doel zou beantwoorden: „Een halve kroon extra voor den bringer, mits terstond bezorgd.”

„Nu, goed,” zei Pickwick; „dan zullen wij blijven.”

„Breng licht in de voorkamer, John!” riep de herbergier, „en stook het vuur op; de heeren zijn nat. — Hierheen, heeren — komaan, John, de kaarsen.”

Dadelijk werden de kaarsen gebracht en eenige blokjes hout en stukken steenkool op het vuur geworpen. Binnen tien minuten kwam de kellner de tafel dekken. De gordijnen waren dicht geschoven, het vuur vlamde helder op, en (zooals altijd in een fatsoenlijke Engelsche herberg) alles zag er uit, alsof men de reizigers dagen lang verwacht en alles vooraf gereedgemaakt had.

Pickwick schreef haastig een brief aan Winkle, waarin hij dezen niets anders berichtte, dan dat hij door het slechte weer was opgehouden, maar den volgenden dag zeker in Londen zou zijn, tot welken tijd hij alle verdere mededeelingen over zijn wedervaren uitstelde. Dit briefje werd haastig in een vel grauw papier gepakt, en door Sam naar de waardin gebracht.

Vervolgens wilde Sam, nadat hij zich bij het keukenvuur had gedroogd, zich weer naar zijn meester begeven, toen hij, een half openstaande deur voorbij komend, bij toeval een blik in de kamer wierp, en bleef stilstaan, bij het zien van een heer, die een grooten hoop couranten voor zich op de tafel had liggen, en in een daarvan zat te lezen. Deze lectuur scheen hem echter niet bijzonder te bevallen; want op zijn gelaat vertoonde zich een grijslach, die zijn neus optrok, en al zijn trekken een uitdrukking

van trotsche verachting deed aannemen.

„Hol!” zei Sam; „dat gezicht heb ik van mijn leven meer gezien. Het is dat heerschap uit Eatanswill, of ik laat mij voor een domkop uitschelden.”

Sam begon geweldig te hoesten, om de aandacht van den lezenden heer te trekken; deze keek op, keerde zich om en vertoonde inderdaad het schrandere en diepzinnige gelaat van den geleerden redacteur der Eatanswill-Gazette.

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer,” zei Sam, met een buiging naderbij komend. „Mijn meester is hier, mijnheer Pott.”

„Stil, stil!” zei Pott, terwijl hij Sam geheel naar binnen trok, en met een geheimzinnig en vreesachtig gelaat de kamerdeur sloot.

„Wat scheelt er aan, mijnheer?” vroeg Sam, opletend om zich heen kijkend.

„Noem mijn naam niet,” antwoordde Pott. „Alles is hier bruin. Als het verblinde en woedende gepeupel wist, dat ik hier was, zou het mij in stukken scheuren.”

„Zoudt gij denken, mijnheer?” vroeg Sam. „Ik zou het slachtoffer van hun razernij worden,” antwoordde Pott. „Maar wat wilt gij van uw meester zeggen, jongmensch?”

„Hij is met een paar vrienden op weg naar Londen,” antwoordde Sam, en hij blijft vannacht hier logeeren.”

„Is mijnheer Winkle er bij?” vroeg Pott, terwijl hij zijn wenkbrauwen fronste.

„Neen, mijnheer,” antwoordde Sam. „Mijnheer Winkle blijft tegenwoordig thuis. Hij is getrouwd.”

„Getrouwd?” riep Pott met groote heftigheid uit. Hij zweeg, glimlachte kwaad-aardig, en vervolgde toen, op een doffen, wraakzucht ademenden toon: „Dat is zijn verdiende loon.”

Nadat hij op deze wijze aan zijn doodelijken haat had lucht gegeven, en zijn wreedaardigen triomf over een gevallen vijand ten toon had gespreid, vroeg Pott, of de vrienden van Pickwick blauw waren; en toen hij, tot zijn blijdschap, van Sam, die evenveel van de zaak wist als Pott zelf, een bevestigend antwoord had gekregen, ging hij met Sam naar de kamer van Pickwick, waar hij op de hartelijkste wijze werd verwelkomd, en men terstond afsprak, om gezamenlijk te eten.

„En hoe gaat het in Eatanswill?” vroeg Pickwick, toen Pott zich bij het vuur had neergezet. „Bestaat de Independent ook altijd nog?”

„Ja, mijnheer,” antwoordde Pott. „Nog steeds sleept de Independent zijn kwijnen-

de bestaan voort, veracht en verfoeid zelfs door die weinigen, die van zijn jammerlijk en ellendig bestaan kennis dragen; verstikt door het vuil, dat hij zelf zoo ruimschoots om zich heen werpt. Verdoofd en verblind door de uitwasemingen van zijn eigen smetstof, verzinkt het vuige blad, zelf gelukkig onbewust van zijn vernederenden toestand, al dieper en dieper in het verraderlijke moeras, dat, hoewel het een vasten steun voor de laagste en verdorvenste klasse der maatschappij schijnt te zijn, tot boven het hoofd van den aterling opzwellt, en dezen spoedig in zijn slijk zal verzwelgen."

Nadat hij deze voorspelling (welke een gedeelte van een hoofdartikel der vorige week uitmaakte) met groote kracht had uitgebazuind, zweeg de redacteur om adem te halen, en keek daarbij Bob Sawyer zeer deftig aan.

"Zijt gij nog jong, mijnheer?" zei Pott. Bob knikte.

"Gij ook, mijnheer?" zei Pott, zich tot Benjamin wendend.

Benjamin aanvaardde het zachte verwijt.

"En gij zijt zeker beiden doortrokken van de blauwe beginselen, welke ik, volgens mijn eed en plicht aan het vaderland, zoo lang ik leef, zal voorstaan en handhaven?" vroeg Pott.

"Dat weet ik niet zoo precies," antwoordde Bob. "Ik ben...."

"Niet bruin, mijnheer Pickwick?" viel Pott hem in de rede. "Uw vriend is toch niet bruin?"

"Neen, neen," antwoordde Bob. "Op het oogenblik ben ik een soort Schotsch bont, een mengeling van allerlei kleuren."

"Dan zijt gij een weifelaar," hernam Pott zeer plechtstatig, "een weifelaar. Ik zou u gaarne een reeks van acht artikelen laten lezen, mijnheer, die ik in de Eatanswill-Gazette heb geplaatst. Ik durf zeggen, dat gij dan spoedig tot een vast en onwankelbaar besluit zoudt komen, mijnheer."

"Ik zou beslist zoo blauw zijn als een lei, lang voordat ik aan het eind was gekomen," antwoordde Bob.

Pott keek hem een oogenblik twijfelachtig aan, en wendde zich toen tot Pickwick, zeggend:

"Gij hebt zeker de letterkundige artikelen wel gelezen, welke in de laatste drie maanden van tijd tot tijd in de Eatanswill-Gazette zijn opgenomen, en zooveel — ik mag wel zeggen, zoo algemeen de aandacht en bewondering hebben opgewekt?"

"Ik moet bekennen," zei Pickwick met eenige verlegenheid, "dat ik zooveel ande-

re bezigheden heb gehad, dat het mij werkelijk aan tijd heeft ontbroken om die artikelen te lezen."

"Dan moet gij het alsnog doen, mijnheer," zei Pott met een streng gezicht.

"Zeer gaarne," zei Pickwick.

"Het was een uitvoerig critisch opstel, over de filosofie der Chineezers," zei Pott.

"O, zoo," hervatte Pickwick. "Van uw hand waarschijnlijk?"

"Van mijn medewerker, mijnheer," antwoordde Pott met waardigheid.

"Een zeer geleerd onderwerp," zei Pickwick.

"En het is in die artikelen zeer geleerd behandeld, mijnheer," hervatte Pott met een bijster geleerd gezicht. "Mijn medewerker heeft er, op mijn verzoek, opzettelijk de Encyclopaedia Britannica op nagelezen."

"Ei zoo!" zei Pickwick. "Ik wist niet, dat daarin iets over de filosofie der Chineezers te vinden was."

"Hij las, mijnheer," antwoordde Pott, terwijl hij zijn hand op Pickwick's knie legde, met den glimlach van een man, die zich over zijn verstandelijke meerderheid verheugt, "hij las over China op letter C, en over de filosofie onder letter P, en voegde, hetgeen hij daar vond, in zijn artikelen bij elkaar."

Bij de herinnering aan de geleerdheid, welke in de bedoelde artikelen ten toon was gespreid, keek de redacteur met zooveel trotsche deftigheid om zich heen, dat het een geruime poos duurde, voordat Pickwick moed gevoelde, om het gesprek weer op te vatten. Toen het gelaat van Pott eindelijk zijn gewone uitdrukking weer had aangenomen, zei hij:

"Zou ik mogen vragen, mijnheer, welk oogmerk u zoover van huis heeft gebracht?"

"Hetzelfde oogmerk, dat mij steeds bij mijn reusachtigen arbeid bezielt en ondersteunt, mijnheer," zei Pott, met een kalmen glimlach; "het welzijn van mijn vaderland."

"Gij hebt dus waarschijnlijk een politieke zending?" merkte Pickwick op.

"Ja, mijnheer," antwoordde Pott; "zoo is het." Daarop kwam hij met zijn mond dicht aan Pickwick's oor, en fluisterde met een zware, holle stem: "Morgenavond, mijnheer, geven de Bruinen in Birmingham een bal."

"Is het mogelijk!" riep Pickwick uit.

"Ja, mijnheer, en een souper," zei Pott.

"Het is toch niet waar?" vroeg Pickwick. Pott knikte nadrukkelijk met zijn hoofd.

Hoewel Pickwick, uit beleefdheid, deed, alsof het bericht van Pott hem versteld deed staan, wist hij toch zoo weinig van de stedelijke politiek, dat hij niet in staat was zich een denkbeeld te vormen van het belang der gruwelijke samenzwering, waarop de redacteur doelde. Pott bemerkte dit wel, en haalde terstond het laatste nummer der Eatanswill-Gazette uit zijn zak, waaruit hij het volgende artikel voorlas:

Bruine kuiperijen.

„Een adderachtige dagbladschrijver heeft onlangs zijn zwarte venijn uitgebraakt in een ijdele en hopeloze poging om den eervollen naam van onzen voortreffelijken en hooggeachten afgevaardigde, den Honourable Mr. Slumkey te bezwadden — dien Slumkey, van wien wij, lang voordat hij tot zijn tegenwoordigen luisterrijken post werd verheven, hebben voorspeld, dat hij eenmaal zijn zou, wat hij thans is: het sie-raad en de roem van het vaderland. Die verachtelijke dagbladschrijver heeft zich vroolijk gemaakt over een gedreven en uiterst smaakvol bewerkten kolenbak, welke dien roemruchten afgevaardigde door zijn verrukte kiezers is aangeboden. De lasteraar insinueert, dat de Honourable Mr. Slumkey zelf, door bemiddeling van een vriend van zijn huisknecht, meer dan drie vierden van de som, die voor dit geschenk is besteed, zou hebben bijgedragen. Ziet het kruipende ongedierte dan niet in, dat, zelfs al zou zijn lage bewering juist zijn, de Honourable Mr. Slumkey hierdoor in een nog stralender licht zou worden geplaatst, indien dit tenminste nog mogelijk zou zijn? Is het bestaanzaak, hoe dom hij ook wezen moge, dat hij werkelijk niet begrijpt, hoe dit roerende verlangen om de wenschen zijner kiezers in vervulling te doen gaan, hem voor altijd dierbaar moet maken aan diegenen onder zijn medeburgers, die niet erger zijn dan zwijnen — of, met andere woorden, die niet zoo diep gezonken zijn als die dagbladschrijver zelf? Maar dit zijn de kunstgrepen der bruine kuiperij! En dit is werkelijk niet het eenige voorbeeld van deze kuiperij. Overal loert het verraad. En nu wij genoopt zijn dit verraad te openbaren, brengen wij tevens stoutmoedig ter algemeene kennis, terwijl wij een beroep doen op het land en op zijn constables om ons te beschermen, dat er aanstalten worden gemaakt voor het geven van een bruin bal, dat in een bruine stad, in het hart van een bruine landstreek gehouden zal worden; dat dit bal door een bruinen balletmeester

zal worden geleid; dat er vier ultra bruine leden van het parlement bij tegenwoordig zullen zijn, en dat er reeds bruine toegangskaartjes voor zijn gedrukt! Moet de satanische dagbladschrijver niet huiveren? Laat hij krimpen van machteloze woede als hij de woorden leest, waarmede wij eindigen: WIJ ZULLEN DAT BAL BIJWONEN!”

„Daar, mijnheer,” zei Pott, terwijl hij de courant weer bij zich stak, „zoo staan de zaken.”

Daar de herbergier en een kellner op dit oogenblik binnenkwamen, om den maaltijd klaar te zetten, legde Pott zijn vinger op zijn lippen, ten teeken dat zijn leven in Pickwick's handen was, en hij op de geheimhouding van dien heer vertrouwde. De heeren Sawyer en Allen, die onder het lezen van het artikel uit de Eatanswill-Gazette zeer oneerbiedig in slaap waren gevallen, werden wakker, zoodra zij het tooverwoord „eten” hoorden fluisteren, en schoven terstond hun stoelen bij de tafel.

Onder het gebruiken van den maaltijd verwaardigde Pott zich eenige oogenblikken over huiselijke zaken te spreken, en deelde Pickwick mee, dat zijn vrouw, daar de lucht van Eatanswill niet gezond voor haar was, een reis maakte, om verschillende mode-badplaatsen te bezoeken, ten einde haar vroegere gezondheid en opgeruimdheid te herwinnen. Dit was slechts een kiesche bewimpeling van de omstandigheid, dat mevrouw Pott haar dikwijls herhaalde dreigement ten uitvoer had gebracht, en ten gevolge van een schikking, waarbij haar broeder de luitenant als bemiddelaar was opgetreden, van haar man was gescheiden, en met haar trouwe bondgenootte alleen woonde, onder beding dat Pott haar de helft van zijn inkomen zou uitkeeren.

Terwijl de groote Pott over dit onderwerp en andere van nog meer belang uitweidde, en tusschenbeide het gesprek kruigde met voorlezingen uit zijn eigen pennevruchten, hield er voor de herberg een diligence stil. Een heer, die er in zat, liet het raampje neer, stak zijn hoofd uit het portier, en vroeg of hij, indien hij daar wilde overnachten, een bed kon krijgen.

„Ja zeker, mijnheer,” antwoordde de herbergier.

„Kan ik er op aan?” vroeg de vreemdeling, die bijzonder wantrouwend van aard scheen te zijn.

„Gerust, mijnheer,” antwoordde de herbergier.

„Goed,” zei de vreemdeling. „Ik blijf hier,

koetsier! Conducteur, geef mij mijn reiszak eens aan."

Na op een vrij bitse manier de andere passagiers goedennacht te hebben gewenscht, stapte de vreemdeling uit. Hij was een kort mannetje, met stijve zwarte haren, die à la stekelvarken of à la schoenborstel waren geknipt, en over zijn geheele hoofd steil overeind stonden. Zijn uiterlijk was statig en dreigend; zijn manieren waren gebiedend; zijn oogen scherp en rusteloos; zijn geheele voorkomen gaf een trotsch zelfvertrouwen en een bewustzijn van oneindige verhevenheid boven alle andere mensen te kennen.

De vreemdeling werd in de kamer gelaten, die tevoren den vaderlandslievenden Pott was aangewezen; en de kellner zag, met stomme verbazing over zulk een buitengewonen samenloop van omstandigheden, dat hij nauwelijks de kaarsen had aangestoken, of ook deze heer haalde een courant uit zijn zak, en begon te lezen, met denzelfden trek van verontwaardiging en verachting op zijn gezicht, welken hij, een uur geleden, tot zijn niet geringe bevreemding, op het edele gelaat van Pott had zien verschijnen. De kellner bemerkte bovendien, dat, terwijl de verontwaardiging van Pott was opgewekt door een courant, welke getiteld was „The Eatanswill Independent", de onbeschrijfelijke verachting van dezen heer werd gaande gemaakt door een blad, getiteld „The Eatanswill Gazette".

„Roep uw meester," zei de vreemdeling.

„Als 't u belijft mijnheer," zei de kellner.

De herbergier werd geroepen en verscheen.

„Zijt gij de herbergier zelf?" vroeg de vreemdeling.

„Ja, mijnheer," was het antwoord.

„Kent gij mij?" vroeg de vreemdeling.

„Neen, mijnheer," antwoordde de herbergier.

„Ik heet Slurk," zei de vreemdeling.

De herbergier maakte een flauwe buiging.

„Slurk," herhaalde de vreemde op een trotschen toon. „Kent gij mij nu, man?"

De herbergier krabde zijn hoofd, keek naar de zoldering, keek vervolgens den vreemdeling aan, en glimlachte.

„Kent gij mij niet, man?" vroeg de vreemdeling op een gramstorigen toon.

De herbergier bedacht zich een poos, en antwoordde eindelijk: „Neen, mijnheer."

„Hemel!" riep de vreemdeling uit, terwijl hij met zijn vuist een slag op de tafel gaf, „is dat populariteit?"

De herbergier week een paar stappen

achteruit naar de deur.

„Dat," hervatte de vreemdeling, terwijl hij den herbergier strak aanstaarde, „dat is dus de dank voor jaren van zorg en arbeid ten dienste van de gemeenschap! Ik kom nat en vermoeid van de diligence; geen verrukte volksmenigte snelt toe, om haar voorvechter te begroeten; de kerkklokken zwijgen; zelfs mijn naam vindt geen weerklink in hun met een ijskorst bedekte harten! Het is genoeg," vervolgde de ontroerde Slurk, terwijl hij de kamer op en neer stapte, „het is genoeg om den inkt in iemands pen te doen bevriezen, en hem er toe te brengen hun zaak voor altijd in den steek te laten."

„Zei u cognac, mijnheer?" vroeg de herbergier, om op deze wijze een nuttigen wenk te geven.

„Rum," zei Slurk, zich driftig omkeerend. „Hebt gij niet ergens vuur aan?"

„Wij kunnen het hier dadelijk aanmaken, mijnheer," antwoordde de herbergier.

„Dat zou geen warmte geven voor het tijd was om naar bed te gaan," zei Slurk. „Is er iemand in de keuken?"

Er was niemand, en er brandde een heerlijk vuur.

„Dan zal ik mijn rumgrog bij het vuur in de keuken gaan drinken," zei Slurk. Hij nam dus zijn courant op, en begaf zich met statige schreden, achter den herbergier, naar dat nederige vertrek. Vervolgens wierp hij zich naast den haard in een stoel, zette zijn gezicht weer in een plooi van verachting, en begon met zwiigenden ernst te lezen en te drinken.

Nu wilde het ongeluk, dat de duivel der tweedracht, terwijl hij op dat oogenblik over „De Moorkop" vloog en uit louter nieuwsgierigheid naar beneden keek, in de keuken Slurk rustig en wel bij het keukenvuur, en Pott, eenigszins beneveld door den wijn, in een kamer zag zitten. Daarop streek die kwaadaardige demon met voorbeeldloze snelheid in het laatstgenoemde vertrek neer, en bracht het Bob Sawyer in het hoofd, om, ter bereiking van zijn (des duivels) booze oogmerken, aldus te spreken: „Daar hebben wij het vuur laten uitgaan! De regen maakt het bijzonder koud; niet waar?"

„Dat vind ik ook," zei Pickwick huiverend.

„Het zou misschien niet kwaad zijn, als wij bij het vuur in de keuken nog een si-gaar gingen rooken," hernam Bob.

„Dat zou heel plezierig zijn, zou ik denken," zei Pickwick. „Wat dunkt u er van, mijnheer Pott?"

Pott schonk het voorstel zijn goedkeuring; en de vier reizigers begaven zich, ieder met zijn glas in de hand, naar de keuken, met Sam aan het hoofd van den stoet, om den weg te wijzen.

De vreemdeling zat nog te lezen; hij keek op, en maakte een onwillekeurige beweging van schrik. Pott deed hetzelfde.

„Wat scheelt u?“ fluisterde Pickwick.

„Dat ongedierte!“ antwoordde Pott.

„Wat voor ongedierte?“ vroeg Pickwick, terwijl hij naar den grond keek, uit vrees van op een grooten tor of spinnekop te trappen.

„Dat ongedierte,“ fluisterde Pott, terwijl hij Pickwick bij zijn arm greep, en naar den vreemdeling wees. „Dat ongedierte — Slurk, van den Independent.“

„Het beste zou misschien zijn, dat wij maar weer heengingen,“ fluisterde Pickwick.

„Nooit, mijnheer!“ antwoordde Pott met buitengewone dapperheid. „Nooit!“ Met deze woorden zette hij zich op een stoel aan den anderen kant van den haard, haalde een courant uit zijn zak, en begon met zijn vijand een wedstrijd in het lezen.

Natuurlijk las Pott in een nummer van den Independent, en Slurk in een van de Gazette; en iedere lezer gaf op een hoorbare wijze zijn verachting voor het geschrift van den ander te kennen, door schamper te lachen of smadelijk zijn neus op te halen. Vervolgens begonnen zij hun meening duidelijker te kennen te geven, door het mompelen van „zot“ — „lafhartig“ — „gemeen“ — „leugens“ — „schurkenstreken“ — „flauw“ — „lorrig“ — „gootwater“ en andere critische aanmerkingen van denzelfden aard.

Bob en Benjamin aanschouwden deze teekenen van haat en vijandschap met een genoegen, dat hen hun sigaren nog veel smakelijker deed rooken; en toen de ijver der mededingers begon te verflauwen, sprak de boosaardige Bob den redacteur van den Independent zeer beleefd aan, zeggend:

„Mag ik uw courant eens inzien, mijnheer, als gij die uit hebt?“

„Gij zult in dat prul zeer weinig vinden, dat de moeite waard is, mijnheer,“ antwoordde Slurk, terwijl hij op Pott een duivelschen blik wierp.

„Gij kunt deze dadelijk krijgen,“ zei Pott, bleek en bevend van woede. „Ha, ha! de onbeschaamdheid van dien kerel zal u doen lachen.“

De woorden „prul“ en „kerel“ werden met vreeselijken nadruk uitgesproken, en

de gezichten der beide redacteuren begonnen van strijdlust te gloeien.

„De gemeenheid van dien misselijken kerel is werkelijk walgelijk,“ zei Pott, alsof hij Bob Sawyer aansprak, maar met een toornigen blik op Slurk.

Nu begon Slurk hartelijk te lachen, vouwde zijn courant met een andere kolom naar buiten, en zei, dat de stomkop hem inderdaad amuseerde.

„Wat is die kerel een ontzettende weetniet!“ zei Pott, wiens gezicht nog rooder werd.

„Hebt gij de zotternijen van dezen lafbek ooit gelezen?“ vroeg Slurk, zich tot Bob wendend.

„Neen,“ antwoordde Bob. „Is het zoo gek?“

„O, ontzettend, ontzettend!“ antwoordde Slurk.

„Dat is toch al te erg!“ riep Pott op dit oogenblik uit, nog veinzend in zijn lectuur verdiept te zijn.

„Indien het u mogelijk is, een paar kolommen vol boosaardigheid, laaghartigheid, leugen, verraad en huichelarij te lezen,“ zei Slurk, terwijl hij Bob de courant toereikte, „zult gij misschien voor de moeite beloond worden, doordat gij nog eens kunt lachen over den stijl van dien knoeier, die geen volzin kan schrijven, zonder de grofste taalfouten te maken.“

„Wat zegt gij daar, mijnheer?“ vroeg Pott, bevend van kwaadheid.

„Wat gaat u dat aan, mijnheer?“

„Knoeier, zegt gij, mijnheer?“ hernam Pott.

„Juist, mijnheer, knoeier,“ antwoordde Slurk; „en blauwe ezel, als gij dat liever hoort, ha, ha!“

Pott antwoordde met geen woord op deze geestige beleediging, maar vouwde zijn nummer van den Independent zorgvuldig op, legde het op den grond, vertrapte het onder zijn laars, spuwde er op, en nadat hij dit alles met zeer veel omhaal had verricht, wierp hij het in het vuur.

„Daar, mijnheer!“ zei hij, terwijl hij van den schoorsteen terugtrad; „en zoo zou ik met den schavuit doen, die dat prul volschrijft, indien ik mij niet, tot zijn geluk, door de wetten van mijn vaderland liet weerhouden.“

„Ga uw gang dan maar, mijnheer!“ riep Slurk overeind springend uit. „Bij deze gelegenheid zal hij zich niet op de wetten van zijn land beroepen. Ga uw gang maar, mijnheer!“

„Bravo, bravo!“ riep Bob Sawyer.

„Dat is uitstekend gezegd,“ merkte Ben-

jamin op.

„Ga uw gang maar, mijnheer!” herhaalde Slurk.

Pott wierp hem een blik vol verachting toe, die een ander door den grond had kunnen doen zinken.

„Ga uw gang maar, mijnheer!” herhaalde Slurk nog eens met een daverende stem.

„Ik wil niet, mijnheer!” antwoordde Pott.

„Ah zoo, wilt gij niet?” zei Slurk op een smalenden toon. „Hooft gij dat, heeren? Hij wil niet. Hij is niet bang; maar hij wil niet. Ha, ha, ha!”

„Mijnheer,” hervatte Pott, wien de gal nu weer overliep: „ik beschouw u als een schavuit, als een man, die zich zelf door zijn schandelijk, verfoeilijk en afschuwelijk openbaar optreden buiten de maatschappij heeft geplaatst. In mijn oogen, mijnheer, zijt gij, zoowel persoonlijk als politiek, niets anders dan een schavuit, de verachtelijkste van alle schavuiten.”

De verontwaardigde Independent wachtte niet op het slot van deze smaadrede, maar greep met beide handen zijn volgepakte reiszak, zwaaide dien hoog in de lucht, en liet hem met alle kracht op het hoofd van Pott neerdalen, juist met het gedeelte waar een harde haarborstel zat. De bons, die door de geheele keuken gehoord werd, deed de Gazette op den vloer ineenzinken.

„Heeren!” riep Pickwick, toen Pott weer opstond en den aschschop greep, „bedenk toch om 's Hemels wil — help, Sam — Heeren, toch — laat er toch iemand tusschenbeide komen!”

Met deze onsamenhangende uitroepen wierp Pickwick zich tusschen de woedende vijanden, juist bijtijds om aan den eenen kant een slag met den reiszak en aan den anderen kant een met den aschschop te krijgen. Hetzij de vertegenwoordigers der politieke partijen van Eatanswill door gramschap verblind werden, of dat zij, als scherpzinnige denkers, dadelijk het voordeel inzagen, dat zij een derden tusschen zich in hadden, om al de slagen op te vangen, zij schenen Pickwick volstrekt niet te bemerken, maar bleven, terwijl zij elkander duchtig uitscholden, onversaagd met reiszak en aschschop stooten en slaan. Waarschijnlijk zou Pickwick zijn menschnieven tusschenkomst duur te staan zijn gekomen, indien Sam, die op het geroep van zijn meester kwam toeschieten, niet dadelijk een einde aan het gevecht had gemaakt, door een leegen meelzak te grijpen, en dien den grooten Pott over het hoofd en de schouders te trekken.

„Neem dien anderen dolleman zijn reiszak af!” riep Sam, die den gevaarlijken Pott in den meelzak had gevangen en vasthield, Bob en Benjamin toe, welke stil waren blijven staan kijken, de een met een lancet en de ander met een scheerbekken in de hand, gereed om den eersten, die bewusteloos neerviel, een ader te openen. „Laat uw zak los, gij klein kwaadaardig kreng, of ik zal er u zelf in stoppen en u laten smoren.”

Ontzet door deze bedreiging en geheel buiten adem, liet de voorvechter van den Independent zich ontwapenen; en daarop nam Sam zijn gevangene den domper van het hoofd, en liet hem los.

„Gaat nu stil naar bed,” zei Sam, „of ik stop er u allebei in. Ik zou u wel klein krijgen, al waart gij met u twaalven. — En wees nu zoo goed, als het u belieft, om met mij mee te gaan, mijnheer!”

Dit zeggend, nam Sam zijn meester bij den arm, en bracht hem de deur uit; terwijl de vijandige redacteurs door den herbergier en zijn bedienden, onder toezicht van Bob en Benjamin, naar hun slaapvertrekken werden gebracht. Zoolang zij elkander konden hooren bleven zij bloeddorstige dreigementen uitschreeuwen, die als uitdagingen tot een doodelijk duel op den volgende morgen konden worden opgevat. Doch toen zij over de zaak nadachten, begrepen zij beiden, dat zij het beste zouden doen met het papier tot kampplaats uit te kiezen. Zij hervatten dus zonder uitstel hun vijandelijkheden, en heel Eatanswill weergalmde van hun heldenmoed — met de pen.

Zij waren den volgende morgen reeds vertrokken, voordat de andere reizigers opstonden; en daar het weer nu opgeklaard was, reed het gezelschap met een postkoets verder naar Londen.

HOOFDSTUK LII.

Bevattende een merkwaardige verandering in de familie Weller, en het ongeval, dat den roodneuzigen Stiggins daardoor overkwam.

Daar Pickwick het niet kiesch vond, Bob Sawyer of Benjamin Allen aan het jonge paar voor te stellen, voordat hij dit had voorbereid om deze heeren te ontvangen, en hij de teergevoeligheid van Arabella zooveel mogelijk wenschte te ontzien, deed hij het voorstel, dat hij en Sam bij „De Witte Arend” zouden afstappen, terwijl Benjamin en zijn vriend voorloopig ergens

SAM MAakte een einde aan het gevecht, door een leeg en meelzak te grijpen, en dien een grooten pott over het hoofd en de schouders te trekken. (Blz. 364).

anders zouden gaan logeeren. Dit plan werd goedgekeurd en ten uitvoer gebracht. Bob en Benjamin begaven zich naar een nederige herberg aan het uiterste einde van de Borough, waar in vroeger dagen hun namen dikwijls achter de deur, aan het hoofd van een lange en verwarde, met krijt geschreven rekening te lezen waren geweest.

„Hemel, zijt gij daar, mijnheer Weller?” riep het bevallige dienstmeisje, toen zij Sam bij de deur ontmoette.

„Daar ben ik,” zei Sam, nadat hij er zijn meester had laten uitgaan. „Wat ziet gij er lief uit, Mary!”

„Och, Weller, wat zijt gij altijd vol gekheid,” zei Mary. „Scheid toch uit.”

„Waar moet ik mee uitscheiden?” vroeg Sam.

„Wel, met dat,” antwoordde Mary. „Kom, ga maar heen!” Dit zeggend, duwde zij Sam glimlachend tegen den muur, en klaagde, dat hij haar muts gekreukt en haar geheele haar uit de krul had gebracht.

„En dan maakt gij bovendien nog, dat ik niet zeggen kan, wat ik te zeggen heb,” vervolgde zij. „Er heeft hier al vier dagen een brief voor u gelegen. Gij waart pas een half uur weg, toen hij kwam; er staat nog wel „spoed” buitenop.”

„Waar is die brief, liefje?” vroeg Sam.

„Ik heb hem voor u bewaard, anders zou hij al lang zijn weggeraakt,” antwoordde Mary. „Daar is hij; het is meer dan gij verdient.”

Hierop, en na eenige kleine coquette aarzelingetjes, of zij den brief misschien verloren had, en dat zij toch maar hoopte van niet, haalde zij hem uit haar fijnen, hagelwitten halsdoek, en reikte hem Sam toe, die het papier met de grootste galanterie kuste.

„Lieve hemel!” zei Mary, terwijl zij haar halsdoek weer glad streek, en veinsde niet te begrijpen wat Sam bedoelde, „zijt gij zoo blij met dien brief?”

Sam antwoordde door een lonk, van welks krachtige beteekenis geen beschrijving het flauwste denkbeeld zou kunnen geven, zette zich vervolgens naast Mary op de vensterbank, opende den brief, en begon te lezen.

„Alle drommels!” riep Sam uit, „wat is dat?”

„Er is toch geen ongeluk gebeurd, hoop ik?” zei Mary, over zijn schouder kijkend.

„Wat een verrukkelijke oogjes!” zei Sam, terwijl hij opkeek.

„Let nu maar niet op mijn oogen; gij zoudt beter doen, uw brief te lezen,” zei

Mary, en glimlachte daarbij zoo schalks, dat haar mooie oogen nog veel onweerstaanbaarder werden.

Sam herstelde zich eerst door een kus van zijn schrik, en las toen het volgende:

„Markies van Granby,
te Dorking, Woensdag.

„Mijn beste Samuel!

Het spijt mij zeer dat ik het genoeg heb u een kwade tijding te brengen uw stiefmoeder heeft koude gevat omdat zij onvoorzichtig te lang in den regen op het natte gras heeft gezeten om een herder te hooren die niet kon uitscheiden voor laat in den avond omdat hij de klok van zijn mond met zooveel cognac had opgewonden dat hij die niet kon stilhouden voordat hij wat nuchter werd wat vele uren duurde de dokter zegt dat als zij naderhand heeten cognacgrog gedronken had in plaats van vooraf dan zou er geen kwaad van gekomen zijn haar wielen werden dadelijk gesmeerd en alles gedaan om haar weer op gang te krijgen uw vader hoopte dat zij wel weer in het spoor zou zijn gekomen maar toen zij den hoek om moest mijn jongen ging zij den verkeerden weg en rolde den heuvel af zoo gauw als men ooit gezien heeft de dokter kwam terstond met den remschoen maar het hielp niet en gisteravond tien minuten voor zessen heeft zij den laatsten tol betaald zij heeft den rit in veel korter tijd gedaan dan gewoonlijk! misschien komt het wel omdat zij zoo weinig bovenop had geladen uw vader zegt dat als gij mij wilt komen bezoeken zal hij het gaarne hebben want ik ben zeer eenzaam Sampje. NB. Hij wil het zoo geschreven hebben maar ik zeg dat het niet goed is en daar er zooveel te doen is denkt hij dat uw meester er niets op tegen zal hebben dat zal hij ook niet Samuel daar ken ik hem te goed voor daarom laat hij hem groeten en ik ook en blijf Samuel eeuwig uw vader

„Tony Weller.”

„Wat een onbegrijpelijke brief,” zei Sam. „Hoe kan men weten wat hij bedoelt met „hij” en „ik”? En het is de hand van mijn vader ook niet, behalve zijn naam, in drukletters; dat is zijn hand.”

„Misschien heeft hij dien brief door iemand anders laten schrijven, en later onderteekend,” zei Mary.

„Wacht eens,” hervatte Sam. Hij las den brief nog eens over, tusschenbeide even ophoudend, om na te denken. „Gij hebt het

geraden. De heer, die hem geschreven heeft, wilde alles ordentelijk vertellen; maar toen is mijn vader gekomen, heeft over zijn schouder gekeken, en alles in de war gebracht, door te zeggen, hoe hij het hebben wilde. Dat doet hij altijd zoo. Gij hebt gelijk, lieve Mary."

Nadat Sam zich omtrent dit punt had gerustgesteld, ging hij den brief nog eens overlezen, en nu scheen hij voor het eerst een duidelijk begrip van den inhoud te krijgen, en riep treurig uit:

"Het arme schepsel is dus dood. Dat spijt mij. Zij zou zoo kwaad niet geweest zijn, als die herders haar maar met rust hadden gelaten. Het spijt mij."

Sam uitte deze woorden op zulk een treurigen toon, dat Mary haar oogen neersloeg, en een zeer ernstig gezicht zette.

"Maar," zei Sam met een zucht, terwijl hij den brief opvouwde en bij zich stak, "het heeft zoo moeten zijn, en wat gebeurd is, is niet te veranderen, zooals de oude juffrouw zei, toen zij met haar knecht was getrouwd. Wat zegt gij er van, Mary?"

Mary schudde haar hoofd, en zuchtte eveneens.

"Ik moet mijn meester verlof vragen," zei Sam.

Mary zuchtte nog eens — de brief was ook zoo aandoenlijk.

"Vaarwel," zei Sam.

"Vaarwel," zei Mary, terwijl zij haar hoofd afwendde.

"Wij zullen elkaar toch zeker wel een hand geven, niet waar?" zei Sam.

Mary reikte hem een hand toe, die, al was de eigenares maar een dienstmeisje, toch een zeer klein en net handje was, en stond op om heen te gaan.

"Ik zal niet lang wegblijven," zei Sam.

"Gij zijt altijd weg," hernam Mary, terwijl zij haar hoofd een klein weinigje in den nek wierp. "Gij komt nooit, mijnheer Weller, of gij gaat dadelijk weer heen."

Sam trok de nederige schoone dichters naar zich toe, en begon een fluisterend gesprek, dat niet lang geduurd had, of Mary keerde het hoofd om, en verwaardigde zich om Sam weer aan te kijken. Toen het paar scheidde, achtte het meisje het noodig, om naar boven, naar haar kamertje te gaan, ten einde haar muts en haar krullen in orde te brengen, voordat zij zich weer voor haar meesteres vertoonde. Met dit doel wipte zij eindelijk de trap op, terwijl zij Sam over de leuning nog menig knikje en lachje toewierp.

"Ik zal niet langer dan een, of op zijn hoogst twee dagen wegblijven, mijnheer,"

zei Sam, nadat hij Pickwick het bericht had meegedeeld van het verlies, dat zijn vader had ondergaan.

"Blijf zoolang weg als noodig is, Sam," antwoordde Pickwick. "Onder deze omstandigheden geef ik u volle vrijheid."

Sam maakte een buiging.

"Gij moet uw vader zeggen, Sam," hervatte Pickwick, "dat, indien ik hem in zijn tegenwoordige omstandigheden van dienst kan zijn, ik hem gaarne alle mogelijke hulp zal verleen."

"Dank u, mijnheer," antwoordde Sam. "Ik zal het hem zeggen, mijnheer!"

Met nog eenige betuigingen van wederzijdsche genegenheid en welwillendheid namen meester en knecht afscheid van elkaar.

Het was juist zeven uur, toen Sam Weller, op korten afstand van „De Markies van Granby," van den bok van een diligence klom, die door Dorking reed. Het was een koude, nevelachtige avond. De straat had een naargeestig voorkomen, en het donkerbruine gelaat van den edelen en dapperen Markies scheen een nog treuriger uitdrukking dan gewoonlijk te hebben, terwijl hij, onder een klagend gepiep, langzaam in den wind heen en weer zwierde. De vensterluiken van het huis waren gesloten; van de menschen, die doorgaans om en voor de deur stonden, was niemand te zien; de plek was eenzaam en verlaten.

Daar Sam niemand zag, wien hij vooraf iets kon vragen, ging hij stil naar binnen, keek om zich heen en herkende in de verte zijn vader.

De weduwnaar zat aan een rond tafeltje, in het vertrekje achter de gelagkamer, en rookte, met strak op het vuur gevestigde oogen, bedaard zijn pijp. Het bleek, dat de begrafenis dien dag had plaats gehad; want om zijn hoed, dien hij niet had afgezet, zag men nog den rouwband, welke, ter lengte van omstreeks anderhalve el, over de leuning van zijn stoel naar beneden hing. De oude Weller was diep in gedachten verzonken; want, hoewel Sam hem verscheidene malen bij zijn naam riep, bleef hij met hetzelfde strakke gezicht zitten rooken, en keek niet op, voordat zijn zoon de hand op zijn schouder legde.

"Zoo, Sampje," zei de oude Weller, „gij zijt welkom."

"Ik heb u al wel zesmaal geroepen," zei Sam; „maar gij hebt het niet gehoord."

"Neen, Sampje," hernam de oude Weller weer peinzend in het vuur starend; „ik zat te denken."

"Waarover?" vroeg Sam, terwijl hij op

een stoel bij den haard plaats nam.

„Over haar, Samuel,” antwoordde zijn vader, en wenkte met zijn hoofd in de richting, waarin het kerkhof van Dorking lag, ten teeken, dat de overleden juffrouw Weller het onderwerp van zijn overpeinzingen had uitgemaakt.

„Ik dacht, Sampje,” hervatte de oude man, en keek daarbij zijn zoon, over zijn pijp heen, zeer ernstig aan, als om dezen te verzekeren, dat, hoe buitengewoon en ongelooflijk deze verklaring ook zijn mocht, hij die echter met bedaardheid en in vollen ernst aflegde, „Ik dacht er over, Sampje, dat het mij toch eigenlijk spijt, dat zij dood is.”

„Dat past u ook,” merkte Samuel op.

De vader knikte, ten teeken, dat hij het met deze woorden eens was, vestigde toen zijn oogen weer op het vuur, hulde zich in een wolk van tabaksrook, en verzonk weer in diep gepeins.

„Toen zij ziek was, heeft zij nog zeer verstandig gesproken, Sampje,” zei de oude man, terwijl hij, na een langdurig stilzwijgen, de rookwolk met zijn hand verdreef.

„Wat heeft zij dan gezegd?” vroeg Sam.

„Zooiets als dit: Weller, zei ze, ik vrees, dat ik niet met u geleefd heb, zooals ik had moeten doen, zei ze. Gij zijt een braaf en goedhartig man, en ik had het u thuis plezieriger kunnen maken. Ik begin nu in te zien, zei ze, nu het te laat is, dat, als een getrouwde vrouw vroom wil zijn, zij beginnen moet met haar plichten in huis waar te nemen, en wie haar het naaste zijn, genoeg te geven, en dat, als zij naar de kerk gaat en oefeningen en bidstonden bijwoont, zij die dingen niet tot een verontschuldiging maken mag voor luiheid, eigenzinnigheid of nog erger. Ik heb dat alles gedaan, zei ze; ik heb geld en tijd verspild aan menschen, die nog erger waren dan ik; maar ik hoop, Weller, zei ze, dat gij, als ik dood ben, mij zoo in uw gedachten zult houden als ik was, voordat ik met die lieden bekend raakte, en zooals eigenlijk mijn ware aard was.” — „Susanna,” zei ik; want ik was er machtig van aangedaan, dat wil ik wel beken, jongen, „Susanna,” zei ik, „gij zijt een goede vrouw voor mij geweest. Die andere dingen, daar moet gij maar niet aan denken, en maar moet houden, dan zult gij het nog wel beleven, dat ik dien Stiggins een gat in zijn kop sla.” Zij lachte daarover, Samuel,” besloot de oude man, terwijl hij, met behulp van zijn pijp, een zucht onderdrukte;

„maar een paar dagen daarna stierf zij toch.”

„Wij moeten bedenken,” zei Samuel, met het lofwaardige oogmerk om zijn vader zoo goed hij kon eenigen troost in te spreken, toen de oude man eenige minuten had doorgebracht met langzaam zijn hoofd te schudden, „wij moeten bedenken, dat alle menschen moeten sterven, de een vroeg, de ander laat.”

„Daar hebt gij gelijk in, Sampje,” zei de oude man.

„En alles wordt door de Voorzienigheid bestuurd,” hervatte Sam.

„Zoo is het precies,” antwoordde zijn vader, terwijl hij ernstig en goedkeurend knikte. „Hoe zouden anders de lijkbezorgers en doodgravers kunnen leven, Sampje?”

Wegdwalend in het uitgestrekte veld van gissingen, dat deze gedachte voor hem opende, legde de oude Weller zijn pijp op de tafel, en stookte met een peinzend gezicht het vuur op.

Terwijl hij hiermee bezig was, kwam de keukenmeid, een vrouw, die er voor haar jaren nog heel frisch uitzag, en in rouwgewaad was gekleed, met zachte schreden de kamer binnen; en nadat zij Sam glimlachend had toegeknikt, plaatste zij zich zijwend achter den stoel van zijn vader, waarop zij haar tegenwoordigheid aankondigde door een zacht kuchje, dat zij, toen haar meester hier niet op lette, door een ander, dat wat harder was, liet volgen.

„Wel,” zei de oude Weller, terwijl hij den pook liet vallen, en zijn stoel wegtrok, „wat is er nu weer?”

„Gij moest eens een kopje thee drinken, dat zou u goed doen,” zei de frissche keukenmeid op een fleemenden toon.

„Ik lust geen thee,” antwoordde de oude Weller tamelijk onstuimig. „Ik wou dat gij —” Het overige van het gezegde was onverstaanbaar.

„Wel, lieve tijd,” zei de keukenmeid met een blik naar de zoldering, „wat kan het ongeluk een mensch toch doen veranderen.”

„Dat kan wel zijn,” bromde de oude man; „maar ik ben toch niet van plan om nog verder te veranderen.”

„Ik heb nooit van mijn leven zoo'n ongemakkelijk iemand gezien,” zei de keukenmeid.

„Dat kan ook wel zijn,” hervatte de oude Weller, „maar het is voor mijn eigen bestwil, en dat is hetzelfde, waarmee de schooljongen zich troostte, toen hij een pak slaag gekregen had.”

De frissche keukenmeid schudde met een treurig en medelijdend gezicht haar hoofd, en vroeg daarop aan Sam, of hij ook niet vond, dat zijn vader wat meer zijn best moest doen om zich wat op te vroolijken en niet zoo te zitten mijmeren.

„Gij begrijpt wel, mijnheer Samuel,” zei zij, „zooals ik hem zelf gisteren nog gezegd heb, het kan niet anders, of hij moet zich eenzaam en verlaten voelen; maar hij moest zich toch wat laten opvroolijken, want wij deelen allemaal in zijn verlies, en willen met hart en ziel alles voor hem doen, wat wij maar kunnen; en men kan toch nooit zoo ongelukkig zijn, of het kan nog wel weer beter worden. Dat zei een heel braaf heer ook tegen mij, toen mijn man gestorven was.” Hier hield de troosteres haar hand voor den mond, kuchte nog eens, en keek den ouden Weller heel vriendelijk aan.

„Daar ik u op het oogenblik hier niet noodig heb, zou het mij plezier doen als gij heenging,” zei de oude Weller stroef en ernstig.

„Maar, mijnheer,” zei de keukenmeid, „ik heb niets gezegd, of het was goed bedoeld.”

„Dat kan wel zijn,” hernam de oude Weller. „Samuel, laat haar eens uit, en doe de deur achter haar dicht.”

De keukendame begreep dezen wenk; want zij verliet terstond het vertrek, en trok de deur met een geweldigen slag achter zich dicht. De oude Weller veegde het angstzweet van zijn voorhoofd, wierp zich achterover in zijn stoel, en zei:

„Sampje, als ik een week — maar één week — hier alleen bleef, zou die vrouw mij trouwen, met kracht en geweld, nog voor die acht dagen om waren.”

„Is zij zoo gek op u?” vroeg Sam.

„Gek?” herhaalde zijn vader. „Ik kan haar niet van mij afhouden. Al sloot ik mij op in een kast met een patentproefslot, zou zij toch wel een middel weten, om bij mij te komen, Sampje.”

„Het is toch wat te zeggen, als men zoo bemind is,” zei Sam glimlachend.

„Ik ben er in het geheel niet grootsch op, Sampje,” antwoordde de oude man. „Het is ontzettend. Ik word op die manier uit huis en hof verjaagd. Nauwelijks heeft uw arme stiefmoeder den geest gegeven, of de eene oude vrouw stuurt mij een pot met confituren, de andere een flesch kruidenwijn, en de derde zet een grooten trekpot vol kamillenthee, en komt mij die zelf brengen.” Hier zweeg hij, zette een gezicht dat den grootsten afschuw te kennen moest

geven, en nadat hij even had rondgekeken, fluisterde hij: „Het waren allemaal weduwen, Sampje, behalve die met de kamillen, dat was een jonge vrijster van drie en vijftig jaar.”

Sam antwoordde door een schalkschen blik; en nadat de oude man een halsstarrig brok steenkool in stukken had geslagen, met een gezicht zoo vol barschheid en kwaadaardigheid, alsof hij den pook boven het hoofd van een der voornoemde weduwen had gezwaaid, zei hij:

„Kortom, Sampje, ik begrijp dat ik nergens veilig ben dan op den bok.”

„Hoe zoudt gij daar veiliger zijn dan ergens anders?” vroeg Sam.

„Omdat een koetsier van een diligence een voorrecht heeft boven alle andere menschen,” antwoordde de oude man, terwijl hij zijn zoon strak in de oogen keek. „Omdat een koetsier zonder hinder doen kan, wat andere mannen niet kunnen doen; omdat een koetsier, tachtig mijlen ver, met alle meisjes en vrouwen op een vriendschappelijken voet kan omgaan, zonder dat het iemand in de gedachten zal komen, dat hij van plan is om er een van te trouwen. Welke andere man zou zoo iets kunnen zeggen, Sampje?”

„Daar is wel wat van aan,” zei Sam.

„Als uw meester een koetsier was geweest,” hernam de oude Weller, op den toon van een redeneerenden wijsgeer, „denkt gij dan, dat de jury hem veroordeeld zou hebben, ook al had die juffrouw de zaak zoover doorgedreven? Dat hadden zij vast niet gedurfd.”

„Waarom niet?” vroeg Sam, een weinig spottend.

„Waarom niet?” herhaalde de oude man. „Omdat het tegen hun geweten zou zijn geweest. Een koetsier is een soort midden-ding tusschen getrouwd en ongetrouwd; en dat weten alle advocaten.”

„Gij bedoelt zeker,” hernam Samuel, „dat zij overal zoo'n beetje mogen vrijen, zonder dat iemand hun dit kwalijk neemt?”

Zijn vader knikte.

„Hoe het komt weet ik niet,” hernam de oude Weller; „maar ik weet wel, dat een koetsier, die alle dagen geregeld heen en weer rijdt, bij alle meisjes in de steden, waar hij doorkomt, een wit voetje heeft, en dat zij hem allemaal nakijken, zonder dat een van hen op de gedachte komt, dat hij haar tot zijn vrouw zou willen nemen.”

Hij stopte een versche pijp, stak die op zijn gemak aan, zette een ernstig en peinzend gezicht, en vervolgde:

„Daarom, Sampje, omdat ik het niet raad-

zaam vind, hier te blijven, en te moeten trouwen, of ik wil of niet, en omdat ik aan den anderen kant geen lust heb, om mijzelf heelemaal af te keeren van die onmisbare leden van de maatschappij, heb ik mij voorgenomen, om weer op de diligence te gaan rijden, en in de „Bell-Savage” te gaan wonen, waar ik toch eigenlijk thuis hoor.”

„En hoe moet het dan hier met de affaire gaan?” vroeg Sam.

„Die wordt verkocht,” antwoordde zijn vader; „het huis, met alles wat er aan vast zit; en van het geld — dat heeft uw moeder nog bepaald, niet lang voor zij stierf — moet twee honderd pond voor u geplaatst worden in — hoe heeten die dingen ook weer, die daar in Londen altijd zoo op en neer gaan?”

„Omnibussen?” vroeg Sam.

„Neen,” hernam de oude man, „die dingen, die morgen zooveel meer, en overmorgen zooveel minder waard zijn, en die iets te maken hebben met nationale schuld en al die dingen meer.”

„O, effecten,” zei Sam.

„Juist, effecten,” zei de oude Weller. „Tweehonderd pond moet voor u in effecten worden belegd.”

„Heel vriendelijk van de oude vrouw, dat zij zoo om mij gedacht heeft,” zei Sam; „ik ben er haar bijzonder dankbaar voor.”

„De rest is voor mij,” vervolgde de vader; „en als ik van den bok raak, is het voor u. Maar pas op, mijn jongen, dat gij het niet allemaal achter elkaar verteert, en dat geen weduwe er achter komt, dat gij zooveel geld hebt, of het is met u gedaan.”

Nadat de oude man deze waarschuwing had uitgesproken, nam hij met een veel opgeruimder gelaat zijn pijp weer op. De gedachte, dat dit gesprek voorbij was, scheen zijn gemoed bijzonder te verlichten.

„Er klopt iemand aan de deur,” zei Sam.

„Laat maar kloppen,” antwoordde zijn vader met waardigheid.

Sam gehoorzaamde dit bevel. Toen werd er nog eens geklopt en nog eens, en toen zonder ophouden, totdat Sam vroeg, waarom de klopper niet mocht worden binnengelaten.

„St!” fluisterde de oude man, met een angstigen blik, „doe maar alsof gij het niet hoort, Sampje. Het is misschien een van de weduwen.”

Daar het kloppen niet scheen te helpen, nam de onzichtbare bezoeker, na een kort tijdsverloop, het besluit, om de deur te openen en eens naar binnen te kijken. Het was echter geen vrouwenhoofd, dat door de half open deur werd gestoken, maar het

bleeke gezicht met de zwarte sluike haren van Stiggins. De oude Weller liet zijn pijp uit zijn mond vallen.

De eerwaarde heer opende uiterst langzaam en voorzichtig de deur, tot de opening precies wijd genoeg was, om zijn lange lichaam te laten binnenslippen; toen sloop hij de kamer in, en deed de deur zeer zacht en zorgvuldig achter zich dicht. Nadat hij, zich vlak voor Sam plaatsend, zijn handen en oogen ten hemel had geheven, om de onuitsprekelijke smart aan te duiden, waarmee de ramp, welke de familie getroffen had, hem vervulde, schoof hij den stoel met de hooge leuning in zijn gewonen hoek bij den schoorsteen, zette zich op den uitersten rand van de zitting, haalde zijn zakdoek uit zijn zak, en hield dien voor zijn oogen.

Terwijl dit plaats had, bleef de oude Weller achterover in zijn stoel geleund zitten, met zijn handen op zijn knieën, wijdgeopende oogen, en een gezicht, waarop de grootste verbazing te lezen stond. Sam zat aan den overkant, en wachtte zwijgend, maar met brandende nieuwsgierigheid, hoe dit tooneel zou afloopen.

Stiggins hield zijn rooden zakdoek een geruimen tijd voor zijn oogen, terwijl hij naar zijn beste vermogen zuchtte en steunde; daarop stak hij, alsof hij met inspanning van alle krachten zijn aandoening bedwong, den doek in zijn zak, en knoopte zijn jas dicht. Vervolgens stookte hij het vuur wat op; daarna wreef hij in zijn handen, en keek Sam aan.

„O, mijn jonge vriend,” zei Stiggins, met een zachte stem de stilte verbrekend; „dit is een zware slag.”

Sam knikte, maar heel flauwtjes.

„Ook voor den man des toorns,” vervolgde Stiggins. „Het doet het hart des vromen bloeden.”

Sam hoorde zijn vader mompelen, dat hij veel lust had om een vrome zijn neus aan het bloeden te maken; maar Stiggins hoorde hiervan niets.

„Weet gij ook, jongmensch,” fluisterde Stiggins, terwijl hij zijn stoel dicht bij Sam schoof, „of zij Emanuel iets heeft nagelaten?”

„Wie is dat?” vroeg Sam.

„De kapel,” antwoordde Stiggins; „onze kapel, onze schaapskooi, mijnheer Samuel.”

„Zij heeft de schaapskooi niets nagelaten,” antwoordde Sam op een vasten toon, „en de herders en de beesten en de honden ook niets.”

Stiggins wierp Sam eerst een sluw blik toe, keek toen eens naar den ouden heer,

die met gesloten oogen stil bleef zitten, alsof hij sliep, trok vervolgens zijn stoel nog dichterbij, en zei:

„Niets voor mij, mijnheer Samuel?”

Sam schudde zijn hoofd.

„Dat had ik toch verwacht,” zei Stiggins, verbleekend, voor zoover hij verbleeken kon. „Bedenk u eens, mijnheer Samuel, geen kleine gedachtenis?”

„Nog niet zooveel als die oude paraplu

waar, mijnheer Samuel? Ik zou op de zaak kunnen passen, als gij weg waart, niet waar?”

Stiggins slaakte een lang gerekten zucht, en wachtte op antwoord. Sam knikte, en de oude Weller liet een allerzonderlingst geluid hooren; het was geen zucht, geen hoest, geen gesteun, geen gebrom, maar scheen van al deze geluiden iets te hebben.

Aangemoedigd door dit geluid, dat, naar

ZOO SLEURDE DE OUDE WELLER DEN ROODNEUS NAAR EEN PAARDENTROG VOL WATER, STOPTE HEM MET ZIJN HOOFD DAARIN, EN HIELD HEM ONDER, TOT HIJ BIJNA STIKTE.

van u waard is,” antwoordde Sam.

„Misschien,” zei Stiggins aarzelend, nadat hij een poos diep had nagedacht, „misschien zal zij mij hebben aanbevolen in de zorg van dien man des toorns, mijnheer Samuel?”

„Dat is best mogelijk,” antwoordde Sam. „Ik heb hem tenminste zooeven over u hooren spreken.”

„Zoo, is dat waar?” hernam Stiggins, terwijl zijn gezicht opklaarde. „O, dan zal hij zeker veranderd zijn. Wij zouden hier zeer genoeglijk met elkaar kunnen leven, niet

zijn meening, berouw of boetvaardigheid te kennen gaf, keek Stiggins om zich heen, wreef in zijn handen, glimlachte en huilde om beurten; daarna stond hij op, ging op zijn teenen door de kamer naar de welbekende kast in den hoek, nam er een groot glas uit, en deed zeer bedaard vier klontjes suiker daarin. Toen hij zoover gekomen was, keek hij om zich heen, en slaakte een kermenden zucht. Vervolgens ging hij zacht naar het buffet en kwam terug met het glas half vol rum; toen nam hij den ketel met water, dat boven het vuur hing te koken,

goot het glas vol, roerde het mengsel om, proefde eens even, ging zitten, nam een fikschen slok, en hield op om adem te scheppen.

De oude Weller, die, met allerlei zonderlinge grimassen, zich nog wilde houden alsof hij sliep, had onder dit alles geen woord gezegd; maar toen Stiggins het glas van zijn mond nam om adem te scheppen, stoof hij eensklaps op, rukte het den herder uit zijn hand, en smet dezen het overschot van den rum met water in zijn gezicht, en het glas op den grond. Daarop greep hij den eerwaarden heer bij zijn kraag, en begon hem uit alle macht te stompen en te schoppen, terwijl hij telkens, als zijn laars met het lichaam van Stiggins in aanraking kwam, een nieuw en krachtig scheldwoord uitstiet.

„Sampje,” zei de oude Weller, „zet mijn hoed eens wat steviger op.”

Sam, als een gehoorzame zoon, drukte zijn vader den hoed met den langen rouwband stijf op het hoofd, en toen dreef de oude man, zijn arbeid met vernieuwde kracht hervattend, Stiggins voor zich uit, de gelagkamer en de gang door, de voordeur uit, en de straat op, terwijl hij den ontstelden herder bij zijn kraag vasthield en den geheelen weg over bleef schoppen, met een kracht, die telkens, als de kaplaars omhoog werd geheven, eerder scheen te vermeerderen dan af te nemen. Zoo sleurde de oude Weller den roodneus, die zich vruchteloos trachtte los te worstelen, en bij elken nieuwen schop van pijn ineenkromp, naar een paardentrog vol water, stopte hem met zijn hoofd daarin, en hield hem onder, tot hij bijna stikte.

„Daar!” zei de oude Weller, terwijl hij al zijn krachten verzamelde voor een laatsten schop, toen hij Stiggins eindelijk vergunde zijn hoofd uit den trog te halen, „laat nu nog eens een van die luie, verzopen herders hier komen, dan zal ik hem ook tot pap slaan en daarna verzuipen. — Kom, Sampje, ga mee naar binnen, en schenk mij een glas brandewijn in. Ik ben heelemaal buiten adem geraakt, jongen!”

HOOFDSTUK LIIL

Behelzend het afscheid van Alfred Jingle en Job Trotter, benevens een ochtend vol gewichtige bezigheden, en besluitend met een razend geklop aan de deur van den heer Perker.

Toen Pickwick, na een vriendelijke voor-

bereiding en na herhaalde verzekeringen, dat er volstrekt geen reden bestond om den moed te laten zakken, Arabella den ongelukkigen afloop van zijn reis naar Birmingham mededeelde, barstte zij in tranen uit, en hief, luid snikkend, een hartroerend gemjammer aan, dat zij de rampzalige oorzaak was geweest van een verwijdering tusschen vader en zoon.

„Maar kindlief,” zei Pickwick op een vriendelijken toon, „het is uw schuld niet. Gij kondet onmogelijk voorzien, dat de oude heer er zooveel op tegen zou hebben, dat zijn zoon in het huwelijk trad. Ik ben er van overtuigd,” vervolgde hij, met een blik op haar bekoorlijke gezichtje, „dat hij niet vermoedt van hoeveel genoegten hij zich zelf berooft.”

„Ach, mijn lieve mijnheer Pickwick,” riep Arabella uit, „wat moeten wij doen, als hij zoo boos op ons blijft?”

„Wel, geduldig wachten, tot hij tot andere gedachten komt,” antwoordde Pickwick op vroolijken toon.

„Maar, mijnheer Pickwick, wat moet er van Nathaniël worden, als zijn vader zijn handen van hem aftrekt?” hernam Arabella.

„In dat geval, kindlief,” antwoordde Pickwick, „durf ik wel voorspellen, dat hij hier of daar een anderen vriend zal vinden, die niet werkeloos zal blijven, als het er op aankomt, hem in de wereld vooruit te helpen.”

Pickwick kon de beteekenis van deze woorden niet zoo bemanteren, of Arabella begreep hem oogenblikkelijk. Zij sloeg haar armen om zijn hals, kustte hem zeer hartelijk, en begon nog harder te snikken dan tevoren.

„Kom, kom,” zei Pickwick, terwijl hij haar bij de hand vatte, „wij zullen nog eenige dagen wachten, en zien, of hij schrijft, of op eenige andere manier den brief van uw man beantwoordt. Zoo niet, dan heb ik, in plaats van één, wel een half dozijn plannen bedacht, die alle in staat zijn u gelukkig te maken. Wees dus maar gerust.”

Die zeggend, drukte Pickwick Arabella de hand, en verzocht haar, haar oogen af te drogen, en haar man niet te bedroeven, waarop Arabella, die het beste en liefste jonge vrouwtje van de wereld was, haar zakdoek in haar reticule stopte. Toen Winkle daarna bij hen kwam, waren haar oogen even stralend en haar glimlach even bekoorlijk, als toen zij bij de eerste ontmoeting zijn hart zoo onweerstaanbaar had geboid.

„Die jongelieden bevinden zich toch in

een pijnlijken toestand," dacht Pickwick, toen hij zich den volgenden morgen aankleedde. „Ik zal eens naar Perker gaan, en hem over de zaak raadplegen."

Daar Pickwick bovendien naar Gray's-Inn-square werd gedreven door een heftig verlangen, om, zonder verder uitstel, met zijn goedhartigen procureur af te rekenen, ontbeet hij haastig, en bracht zijn besluit met zooveel spoed ten uitvoer, dat de klok nog geen tien had geslagen, toen hij Gray's-Inn bereikte.

Het was nog tien minuten vóór dat uur, toen hij de trap beklom, die naar de kamers van Perker voerde. De klerken waren nog niet aanwezig, en, om den tijd te verdrijven, keek hij uit het raam van het portaal.

Het heldere licht van een mooien Octoberochtend deed zelfs de zwart beroekte huizen iets vroolijker schijnen. Sommige van de stoffige vensters hadden werkelijk een vroolijk voorkomen in den glans der zonnestralen, die op de ruiten flikkerden. De eene klerk na den anderen kwam met snelle schreden het plein op, wierp een blik op de klok, en vergrootte of verminderde zijn haast, al naar gelang van het uur, waarop zijn kantoor heette geopend te worden. De klerken van halftien werden plotseling zeer vlug ter been, en de heeren van tien uur namen een zeer deftige langzaamheid aan. De klok sloeg tien, en nu zag men een heele drom klerken binnenstroomen, ieder nog meer verhit dan zijn voorganger. Aan alle kanten hoorde men deuren opensluiten; als door tooverij kwamen voor elk venster hoofden te voorschijn; de portiers begaven zich naar hun posten; de schoonmaaksters verloren bijna haar sloffen door de haast waarmee zij zich wegspoedden; de brievenbesteller snelde van de eene deur naar de andere; de geheele rechtsgeleerde bijenkorf was vol leven en beweging.

„Gij zijt er vroeg bij, mijnheer Pickwick," zei een stem achter hem.

„Ha, mijnheer Lowten," zei deze, toen hij zich omkeerde en zijn ouden bekende zag.

„Warm om te loopen," zei Lowten, terwijl hij een sleutel uit zijn zak haalde, in welks pijp een pennetje was gestoken, opdat er geen vuil in zou komen.

„Gij schijnt u gehaast te hebben," hernam Pickwick glimlachend, terwijl hij den klerk aankeek, wiens gezicht zoo rood was als vuur.

„Dat zou ik denken," zei Lowten; „het sloeg halftien, toen ik nog thuis was. Maar dat doet er niet toe; ik ben er toch in ieder geval vóór hem."

Zich hiermee troostend, opende Lowten

de deur, liet Pickwick binnen, en raapte de brieven op, die de brievenbesteller door de bus had laten vallen. Daarop trok hij in een oogwenk zijn jas uit en een anderen, met kaalgesleten mouwen, die hij uit zijn lesse naar haalde aan, hing zijn hoed aan een kapstok, legde eenig papier gereed, stak een pen achter zijn oor, en wreef vergevoegd in zijn handen.

„Ziet gij, mijnheer Pickwick," zei hij, „nu ben ik gereed. Laat hij nu maar komen, zoo gauw hij verkiest. Hebt gij ook een snuifje bij u?"

„Neen, dat heb ik niet," antwoordde Pickwick.

„Dat spijt mij," hernam Lowten; „maar het komt er niet op aan. Ik zal straks wel even een flesch sodawater gaan halen. „Vindt gij niet, dat mijn oogen wat raar staan, mijnheer Pickwick?"

De aangesprokene keek Lowten op een afstand in de oogen, en verklaarde, dat hij daaraan niets raars bespeurde.

„Daar ben ik blij om," zei Lowten. „Wij zijn vannacht wat laat opgebleven, en ik ben vanmorgen nog een beetje van streek. — Maar, wat ik zeggen wil, Perker heeft die zaak voor u in orde gebracht."

„Wat?" vroeg Pickwick. „De afrekening met juffrouw Bardell?"

„Neen, dat bedoel ik niet," antwoordde Lowten. „Ik bedoel de schikking, om dien man naar Demerary te sturen; gij weet wel — dien snaak, voor wien wij, voor uw rekening, negentig percent betaald hebben, om hem uit de Fleet te krijgen."

„O, Jingle," zei Pickwick. „Jawel. Hoe staat het daarmee?"

„Alles is in orde," antwoordde Lowten, terwijl hij een pen vermaakte. „De agent in Liverpool zei, dat gij hem zoo dikwijls plezier hadt gedaan, toen gij nog in zaken waart, en dat hij hem op uw aanbeveling gaarne wilde plaatsen."

„Dat is goed," zei Pickwick. „Daar ben ik blij om."

„Maar, wat ik zeggen wil," hernam Lowten, en maakte tegelijk een nieuwe spleet in zijn pen; „wat is die andere een rare vent!"

„Welke andere?"

„Wel die knecht, of kameraad, of wat hij zijn mag — gij weet wel, Trotter."

„Zoo?" zei Pickwick met een glimlach. „Ik had altijd het tegendeel van hem gedacht."

„Ik ook," hernam Lowten, „te oordeelen naar de weinige keeren, dat ik hem ontmoette; maar dat is alweer een bewijs, hoe men zich in een mensch kan vergissen."

Wat zegt gij er wel van, dat hij mee naar Demerary gaat?"

"Wat!" riep Pickwick uit. „En bedankt hij dan voor alles wat hem hier aangeboden is?"

„Hij heeft het aanbod van Perker, die hem achttien shilling in de week wilde geven, en hem voort wilde helpen, als hij goed oppaste, zoo maar weggegooid, alsof het niemendal was," zei Lowten. „Hij zei, dat hij met den andere mee wilde; en toen hebben zij Perker overgehaald om nog eens te schrijven, en hem een plaats op dezelfde plantage te bezorgen, waar hij het niet half zoo goed zal hebben, als een banneling in Nieuw-Zuid-Wales."

„Die dwaze kerel," zei Pickwick, met vochtige oogen. „Die dwaze kerel."

„Dwaze kerel?" herhaalde Lowten verachtelijk; „een domkop is hij. Hij zegt, dat die andere de eenige vriend is, dien hij ooit gehad heeft, en dat hij aan hem gehecht is, en zoo al meer. Vriendschap is goed en wel, als men maat weet te houden. In „De Ekster", bij voorbeeld, zijn wij bij ons grogje allemaal goede vrienden, maar ieder betaalt zijn eigen gelag; en zich zelf voor een ander te benadeelen is een duivelsche malligheid. Niemand moet zijn zinnen op iets anders zetten, dan op twee dingen; in de eerste plaats op nummer een, en dan op de meisjes — dat zeg ik. Ha, ha, ha!" Lowten besloot zijn rede met een hartelijk gelach, half schertsend, half verachtelijk, maar bedwong zich terstond, toen hij op de trap den voetstap van Perker hoorde; waarop hij met verwonderlijke vlugheid op zijn kantoorkruk wipte, en ijverig begon te schrijven.

De begroeting tusschen Pickwick en zijn rechtsgeleerden vriend was warm en hartelijk; maar nauwelijks had hij zich in den armstoel van den procureur neergezet, of er werd aan de deur geklopt, en een stem vroeg of mijnheer Perker te spreken was.

„Dat is een van onze vrienden — een van die twee gauwdieven," zei Perker. „Het is Jingle zelf. Wilt gij hem spreken, mijnheer?"

„Wat dunkt u?" vroeg Pickwick aarzelend.

„Och, waarom niet?" hernam Perker. — „Kom maar binnen!"

Jingle en Job traden naast elkaar binnen; maar toen zij Pickwick zagen, bleven zij verlegen staan.

„Kent gij dien heer niet?" vroeg Perker.

„Goede reden voor," antwoordde Jingle.

„Mijnheer Pickwick — oneindige verplichting — mijn leven gered — een man van

mij gemaakt — zal u nooit berouwen, mijnheer."

„Het verheugt mij dat gij zoo spreekt," zei Pickwick. „Gij ziet er nu veel beter uit."

„U te danken, mijnheer — groote verandering — Fleet is machtig ongezond," zei Jingle, terwijl hij zijn hoofd schudde. Hij was fatsoenlijk en zindelijk gekleed, evenals Job, die zoo stijf als een staak achter hem stond, en Pickwick met een onbeweeglijk gezicht aanstaarde.

„Wanneer gaan zij naar Liverpool?" vroeg Pickwick, zich half tot Perker wendend.

„Vanavond om zeven uur, mijnheer," antwoordde Job, een stap dichterbij komend. „Met de diligence, mijnheer."

„Hebt gij al plaatsen genomen?"

„Ja, mijnheer," antwoordde Job.

„Gij blijft dus bij uw besluit om mee te gaan?"

„Ja, mijnheer," antwoordde Job.

„Om Jingle een behoorlijke uitrusting mee te geven," zei Perker, luid tot Pickwick het woord richtend, „heb ik op mij genomen hem een voorschot te geven, onder voorwaarde, dat er elk kwartaal een gedeelte van zijn salaris zal worden ingehouden, zoodat die onkosten in een jaar terugbetaald zullen zijn. Ik moet u stellig afraden, mijnheer, om verder iets voor hem te doen, voor het blijkt dat hij dit door een goed gedrag verdient."

„Zeker," zei Jingle met een vaste stem. „Menschenkenner — groot gelijk — volkomen."

„Dat gij zijn schulden voldaan, zijn kleeren uit de bank van leening ingelost, hem in de gevangenis ondersteund en zijn reiskosten betaald hebt, is u reeds op meer dan vijftig pond te staan gekomen," vervolgde Perker, zonder op het gezegde van Jingle te letten.

„Is maar een voorschot," zei Jingle haastig. „Zal alles betalen — op mijn zaken passen — zuinig leven — elken penning besparen. Gele koorts misschien — dat buiten mijn schuld — anders ...." Hier bleef hij steken, gaf een slag op den bol van zijn hoed, streek zijn hand over zijn oogen, en zette zich op een stoel neer.

„Hij wil zeggen, mijnheer," zei Job, nog een weinig meer naar voren komend, „dat hij, als de gele koorts hem niet weghaalt, al het geld zal teruggeven. Als hij maar in leven blijft, zal hij het zeker doen, mijnheer Pickwick. Ik zal er op letten. Hij is het vast van plan," vervolgde hij met grooten nadruk. „Ik zou er op durven zweren, dat hij het doen zal."

„Goed, goed,” zei Pickwick, die wel twintigmaal zijn voorhoofd had gefronst, terwijl Perker de weldaden opsomde, die hij Jingle had bewezen, maar zonder dat de kleine rechtsgeleerde hierop acht had willen slaan. „Gij moet maar oppassen, dat gij niet weer den geheelen dag cricket speelt, en uw kennis met Sir Thomas Blazo niet vernieuwt, dan zult gij, denk ik, wel gezond blijven.”

Jingle glimlachte over dezen steek, maar zette toch een tamelijk verslagen gezicht. Pickwick wilde daarom over een ander onderwerp beginnen, toen Perker tusschenbeide kwam.

„Hier is een brief voor den agent,” zei hij. „Geeft hem dien, als gij in Liverpool aankomt; en laat mij u raden, heeren, om in West-Indië niet al te veel grappen te maken. Als gij u nu niet verbetert, hebt gij groote kans aan de galg te komen, en dat zou dan ook niet meer zijn dan gij verdient. En nu zoudt gij het beste doen, als gij mijnheer Pickwick met mij alleen liet, want wij hebben nog andere zaken te bespreken, en de tijd is kostbaar.”

Dit zeggend, keek Perker naar de deur, met een kennelijk verlangen om het afscheid zoo kort mogelijk te maken.

Jingle maakte het kort genoeg. Hij dankte Perker met weinig woorden voor de vriendelijkheid en den spoed, waarmee hij hem geholpen had; daarop wendde hij zich tot zijn weldoener, en bleef een poos bedremmeld staan, zonder te weten wat hij doen of zeggen zou. Job verlost hem uit zijn verlegenheid; want met een nederige, dankbare buiging voor Pickwick, nam hij zijn vriend bij den arm, en bracht hem buiten het vertrek.

„Een veelbelovend stel,” zei Perker, toen de deur gesloten was.

„Ik hoop, voor hun eigen bestwil, dat zij woord zullen houden,” zei Pickwick. „Wat denkt gij er van? Zou er kans zijn, dat zij zich werkelijk goed zullen houden?”

Perker haalde twijfelachtig zijn schouders op; maar toen hij de spijt en teleurstelling zag, die zich op het gelaat van Pickwick vertoonden, antwoordde hij: „Het is mogelijk, en ik wil het hopen. Op het oogenblik hebben zij ongetwijfeld berouw; maar de ellende, die zij hebben doorstaan, ligt nog versch in hun geheugen. Wat er van hen worden zal, wanneer die herinnering is verflauwd, is een raadsel, dat ik evenmin kan oplossen als gij. Maar wat de uitslag ook zijn moge, mijnheer,” vervolgde hij, terwijl hij zijn hand op Pickwick's schouder legde, „uw bedoeling blijft toch

even goed en edel. Of die soort van weldadigheid, welke zoo voorzichtig en berekenend is, dat zij, opdat de weldoener niet bedrogen en in zijn eigenliefde gekwetst wordt, slechts zeer zelden wordt uitgeoefend, ware menschlievenheid of een valsche vertooning daarvan is, daaromtrent laat ik de beslissing over aan menschen, die meer verstand hebben dan ik. Maar zelfs al zouden die twee kerels morgen op een diefstal worden betrapt, dan zou ik over uw handelwijze toch een hooge meening blijven koesteren.”

Na deze opmerking, die Perker met veel meer levendigheid en vuur uitsprak, dan aan rechtsgeleerde heeren doorgaans eigen is, schoof hij zijn stoel bij zijn lessenaar, en luisterde naar Pickwick's verslag over de halsstarrigheid van den ouden heer Winkle.

„Laat hem maar een week tijd,” zei Perker, met een profetischen hoofdknik.

„Denkt gij, dat hij zal toegeven?” vroeg Pickwick.

„Ik geloof van wel,” antwoordde Perker. „Zoo niet, dan moeten wij probeeren wat de overredingskunst van de jongedame vermag; dat zou ieder ander dan gij het eerst gedaan hebben.”

Terwijl Perker een snuifje nam en eenige grimassen maakte, om zijn hooge meening over de overredingskunst van jongedames nog duidelijker te kennen te geven, hoorde men in het andere kantoor een vraag en een antwoord mompelen, en Lowten klopte aan de deur.

„Binnen!” riep Perker.

De klerk kwam binnen en deed met een geheimzinnig gezicht de deur zorgvuldig achter zich dicht.

„Wat is er?” vroeg Perker.

„Er is iemand om u te spreken, mijnheer.”

„Wie?”

Lowten keek naar Pickwick en kuchte.

„Wie wil mij spreken? Kunt gij niet antwoorden, Lowten?”

„Het is mijnheer Dodson, mijnheer,” zei Lowten. „En hij heeft mijnheer Fogg meegebracht.”

„Lieve Hemel!” zei Perker, op zijn horloge kijkend. „Ik had hen om twaalf uur besteld, om die zaak van u met hen af te handelen, mijnheer Pickwick. Ik had hun een borgstelling gestuurd, en daarop hebben zij u laten ontslaan. Dat komt al heel ongelegen. Wat wilt gij doen, mijnheer? Wilt gij zoolang in de andere kamer gaan?”

Daar de andere kamer juist die was, waarin Dodson en Fogg stonden te wachten, antwoordde Pickwick, dat hij wilde blijven waar hij was, te meer daar Dodson

en Fogg zich behoorden te schamen, om hem onder de oogen te komen, in plaats dat hij voor hen beschaamd zou behoeven te zijn; welke laatste omstandigheid hij, met een hoogrood gezicht en velerlei teekenen van verontwaardiging, Perker verzocht goed in het oog te houden.

„Goed, mijnheer, heel goed,” zei Perker. „Maar ik moet u zeggen, dat gij u zeer bedriegt, indien gij verwacht, dat Dodson of Fogg zich ook maar eenigszins zullen schamen om u of iemand anders onder de oogen te komen. — Laat hen binnen, Lowten.”

Lowten verwijderde zich met een grijns-lach op zijn gezicht en opende daarop de deur voor Dodson en Fogg, die achter elkaar de kamer binnentraden.

„Gij kent mijnheer Pickwick, als ik mij niet vergis?” zei Perker tot Dodson, de veer van zijn pen naar de plek richtend, waar deze heer gezeten was.

„Hoe maakt gij het, mijnheer Pickwick?” vroeg Dodson zeer luid.

„Hemel, mijnheer Pickwick, hoe maakt gij het? Ik dacht al, dat gezicht komt mij bekend voor,” zei Fogg, terwijl hij een stoel nam, en glimlachend om zich heen keek.

Pickwick beantwoordde deze begroetingen door even met zijn hoofd te knikken; en toen hij zag, dat Fogg een bundel papieren uit zijn zak haalde, stond hij op, en ging naar het raam.

„Mijnheer Pickwick behoeft niet heen te gaan, mijnheer Perker,” zei Fogg met een nog vriendelijker glimlach dan eerst, terwijl hij den rooden band losmaakte, waarmee het pakje was samengebonden. „Mijnheer Pickwick weet er alles van. Wij hebben geen geheimen voor elkaar. Hi, hi, hi!”

„Volstrekt niet,” zei Dodson. „Ha, ha, ha!” Daarop gingen de twee compagnons samen zitten lachen — blij en vergenoegd, zooals menschen, die geld zullen ontvangen, wel meer plegen te doen.

„De nieuwsgierigheid zal mijnheer Pickwick duur te staan komen,” zei de geestige Fogg, terwijl hij zijn papieren uitspreidde. „Het bedrag der kosten is honderd drie en dertig pond, zes shilling en vier pence, mijnheer Perker.”

Nu gingen Fogg en Perker aan het naziën, vergelijken en rekenen; en terwijl zij hiermee bezig waren, wendde Dodson zich beleefd tot Pickwick.

„Gij zijt niet zoo gezet meer, mijnheer,” zei hij, „als toen ik de laatste maal het genoegen had u te zien.”

„Best mogelijk, mijnheer,” antwoordde Pickwick, wiens oogen van verontwaardiging fonkelden, zonder dat dit op het edele

paar den minsten indruk maakte. „Ik geloof het ook. Ik ben in dien tusschentijd door een paar schurken geplaagd en vervolgd geworden.”

Perker hoestte geweldig, en vroeg Pickwick, of hij de courant niet even wilde inzien; welke vraag Pickwick kortaf met „neen” beantwoordde.

„Dat laat zich wel denken,” zei Dodson. „Ik wil graag gelooven, dat gij het in de Fleet niet prettig hebt gehad. Men vindt daar allerlei slag van menschen. Waar was uw kamer, mijnheer Pickwick?”

„Op de verdieping van de koffiekamer,” antwoordde de zwaar beleedigde man.

„Ei zoo,” zei Dodson. „Dat is, geloof ik, een heel plezierig gedeelte van het gebouw.”

„Heel plezierig,” antwoordde Pickwick droog.

Dit alles werd zoo kalm gezegd, dat het voor iemand met een opbruisend temperament inderdaad teregend was. Pickwick bedwong zijn toorn door een geweldige krachtsinspanning, maar toen Perker voor het volle bedrag een cheque schreef, en Fogg deze in zijn portefeuille stak, terwijl een zegevierende glimlach over zijn bol, rood gezicht speelde, en dezelfde glimlach zich ook aan het barsche gelaat van Dodson mededeelde, voelde hij het bloed van verontwaardiging in zijn wangen tintelen.

„Ik ben tot uw dienst, mijnheer Dodson,” zei Fogg, terwijl hij de portefeuille bij zich stak, en zijn handschoenen aantrok.

„Goed,” zei Dodson opstaand. „Ik ben ook gereed.”

„Het doet mij zeer veel genoegen,” zei Fogg, die door de cheque in een goede luim was gebracht, „met mijnheer Pickwick te hebben kennis gemaakt. Ik hoop, dat gij thans niet meer zoo slecht over ons denkt, mijnheer Pickwick, als toen wij voor de eerste maal het genoegen hadden u te zien.”

„Dat hoop ik ook,” zei Dodson, op den hoogen toon van belasterde deugd. „Ik vertrouw, dat mijnheer Pickwick ons thans beter kent. Hoe gij in het algemeen ook over de heeren van ons vak moogt denken, ik verzeker u, mijnheer, dat ik geen wrok of wraakzucht koester, wegens de uitdrukkingen, waarvan gij goedvondt, u in ons kantoor in Freeman's Court, Cornhill, te bedienen, bij de gelegenheid, welke mijn compagnon op het oog had.”

„O, neen, neen! Ik ook niet,” zei Fogg, op den toon van iemand, die van ganscher harte een beleediging vergeeft.

„Ons gedrag zal voor zich zelf spreken,

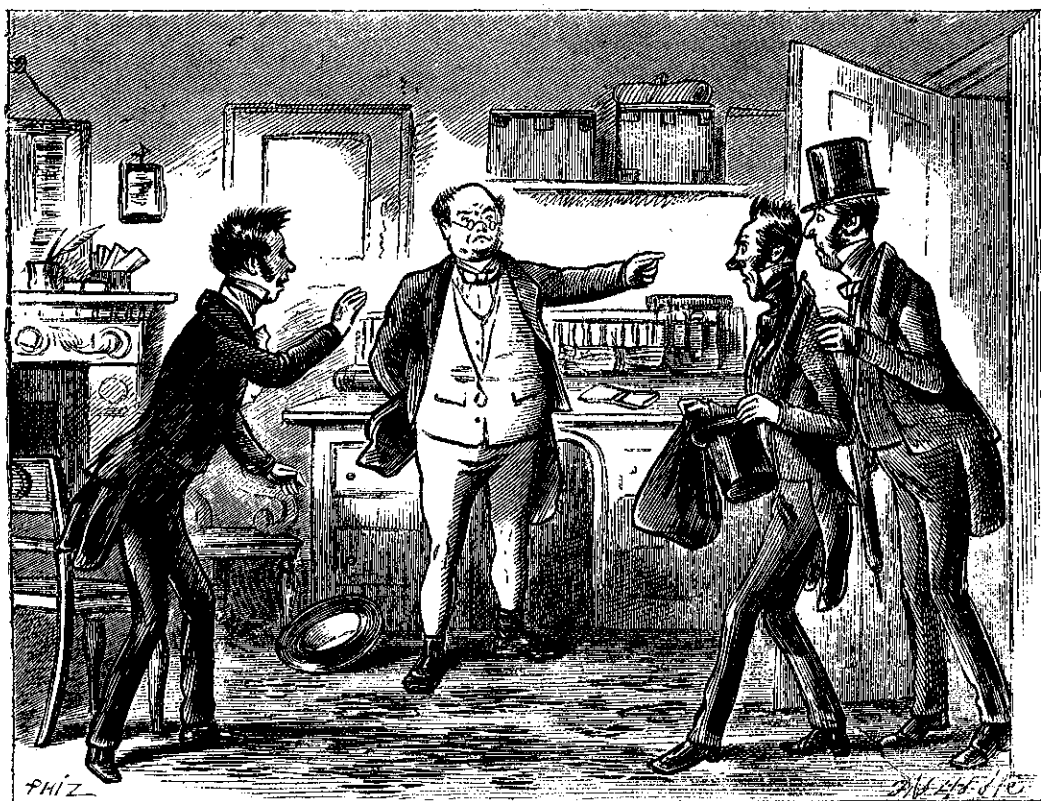
mijnheer," begon Dodson nog eens, „en, naar ik hoop, zich zelf rechtvaardigen. Wij zijn al verscheidene jaren in het vak, mijnheer Pickwick, en hebben ons vereerd gezien met het vertrouwen van vele zeer achterswaardige cliënten. Ik wensch u goedenmorgen, mijnheer."

„Goedenmorgen, mijnheer Pickwick," zei Fogg; en dit zeggend, nam hij zijn paraplu

blijven, wat ik u bidden mag," zei Perker, die onder het geheele gesprek op heete kolen had gestaan. „Mijnheer Pickwick, ik verzoek...."

„Ik wil mij den mond niet laten snoeren, mijnheer," viel Pickwick hem haastig in de rede. „Mijnheer Dodson, gij hebt enkele opmerkingen tot mij gericht."

Dodson keerde zich om, en boog glim-

„ONBESCHAAMDE VRIJPOSTIGHEID." ZEI PICKWICK. TERWIJL HIJ ZICH TOT FOGG WENDDE, MET EEN WOESTHEID, WELKE DEZEN HEER MET DE GROOTSTE HAAST NAAR DE DEUR DEED TERUGDEINZEN.

onder den arm, trok zijn rechterhandschoen uit, en reikte Pickwick de hand van verzoening toe. Maar deze, die van verontwaardiging gloeide, stak zijn handen in zijn zakken, en beschouwde den procureur met een blik, die evenveel verachting als verbazing uitdrukte.

„Lowten!" riep Perker op dit oogenblik, „doe de deur open."

„Wacht een oogenblik," zei Pickwick. „Ik wil spreken, Perker!"

„Mijn waarde heer, laat de zaak hierbij

lachend zijn hoofd.

„Enkele opmerkingen tot mij gericht," herhaalde Pickwick, bijna buiten adem; „en uw compagnon heeft mij zijn hand aangeboden, en gij hebt beiden een toon van grootmoedige vergevensgezindheid tegen mij aangeslagen, die een mate van onbeschaamdheid aan den dag legt, welke ik zelfs van u niet had verwacht."

„Wat, mijnheer?" riep Dodson uit.

„Wat, mijnheer?" herhaalde Fogg.

„Weet gij niet, dat ik het slachtoffer van

uw schandelijke streken ben geweest?" vervolgde Pickwick. „Weet gij niet, dat ik de man ben, dien gij gevangen gezet en uitgeplunderd hebt? Weet gij niet, dat gij procureurs zijt geweest in het proces van Bardell contra Pickwick?"

„Ja mijnheer, dat weten wij," antwoordde Dodson.

„Natuurlijk weten wij dat," zei Fogg, terwijl hij, misschien bij toeval, op zijn zak klopte.

„Ik zie, dat gij u dat met genoeg herinnert," zei Pickwick, terwijl hij voor de eerste maal in zijn leven probeerde een smalenden lach op zijn gelaat te voorschijn te roepen; een poging, die hem deerlijk mislukte. „Hoewel ik lang verlangd heb u met ronde woorden te zeggen, hoe ik over u denk, zou ik toch, uit égards tegenover mijn vriend Perker, zelfs deze gelegenheid hebben laten voorbijgaan, indien gij niet zulk een onverdraaglijken toon hadt aangeslagen, en zulk een onbeschaamde vrijpostigheid hadt ten toon gespreid — onbeschaamde vrijpostigheid, zeg ik," zei Pickwick, terwijl hij zich tot Fogg wendde, met een woestheid, welke dezen heer met de grootste haast naar de deur deed terugdeinzen.

„Pas op, mijnheer," zei Dodson, die, hoewel hij de grootste van de twee was, zich voorzichtigheidshalve achter Fogg had verschanst, en met een bleek gezicht over het hoofd van dezen heen keek. — „Laat hij u maar slaan, mijnheer Fogg, maar sla vooral niet terug."

„Neen, neen, ik zal niet terugslaan," zei Fogg, en ging, dit zeggend, nog wat meer achteruit, kennelijk tot genoeg van zijn compagnon, die zóodoende langzamerhand de deur uit, en in de andere kamer kwam.

„Gij zijt," vervolgde Pickwick, den draad van zijn rede weer opvallend, „gij zijt een prachtig bij elkaar passend stel laaghartige, schurkachtige rechtverdraaiers en afzetters."

„Zoo," zei Perker. „Is het nu uit?"

„Alles ligt daarin opgesloten," antwoordde Pickwick. „Zij zijn een paar laaghartige, schurkachtige rechtverdraaiers en afzetters."

„Als 't u belieft, mijne heeren," zei Perker, op den vriendelijksten toon van verontschuldiging. „Hij heeft alles gezegd, wat hij zeggen wilde. Gaat nu maar heen! — Lowten, is de deur open?"

Lowten, die op eenigen afstand in zijn vuistje stond te lachen, antwoordde bevestigend.

„Nu dan — kom dan — goedenmorgen —

goedenmorgen — als 't u belieft, mijne heeren. — Lowten! de deur open," riep Perker, terwijl hij Dodson en Fogg, die zich dezen dwang gaarne lieten welgevalven, het kantoor uitdrong. „Hierheen, mijne heeren — als 't u belieft, nu niet meer. . . . — Lieve Hemel, Lowten, waarom doet gij de deur niet open?"

„Als er nog recht in Engeland is, mijnheer," zei Dodson, zich tot Pickwick wendend, terwijl hij zijn hoed opzette, „zal dit u duur te staan komen."

„Gij zijt een paar laaghartige. . . ."

„Wij zullen u wel krijgen," zei Fogg, met zijn vuist dreigend.

„Schurkachtige rechtverdraaiers en afzetters," vervolgde Pickwick, zonder op de dreigementen te letten, die hem werden toegevoegd.

„Afzetters!" riep Pickwick, naar het portaal loopend, terwijl de twee procureurs de trap afgingen.

„Afzetters!" schreeuwde hij, terwijl hij, zich uit de handen van Perker losrukkend, zijn hoofd uit het venster stak.

Toen Pickwick zijn hoofd weer binnenhaalde, was zijn gelaat kalm en opgeruimd. Hij ging met snelle schreden naar het kantoor terug, en verklaarde, dat hij zijn gemoed van een zwaren druk had ontlast, en er zeer blij over was.

Perker zei niets, maar schudde zijn snuifdoos leeg, en zond Lowten er mee weg, om die weer te vullen. Toen hief hij een schaterend gelach aan, dat minstens vijf minuten duurde; en na verloop van dien tijd zei hij, dat hij eigenlijk heel boos moest zijn, en dat zeker ook worden zou, als hij met ernst aan het gebeurde kon denken, hetgeen nu nog niet het geval was.

„Kom," zei Pickwick; „nu moet ik nog met u afrekenen."

„Op dezelfde manier als met die anderen?" vroeg Perker, weer in den lach schietend.

„Neen, neen," antwoordde Pickwick, terwijl hij zijn portefeuille te voorschijn haalde, en den kleinen man de hand reikte, „ik bedoel alleen maar een financieele afrekening. Gij hebt mij vele diensten bewezen, die ik niet met geld betalen kan, en ik zou het ook niet willen doen; want ik wil liever uw schuldenaar blijven."

Na deze inleiding verdiepten de twee vrienden zich in eenige lange rekeningen, welke Perker één voor één openlegde en nogmaals doorkeek, en die door Pickwick, met vernieuwde betuigingen van achting en vriendschap, onmiddellijk werden betaald.

Nauwelijks waren zij zoover gekomen, of

men hoorde een razend geklop aan de buitendeur; het was geen gewone forsche dubbele klop, maar een onafgebroken reeks van enkele kloppen, alsof degene, die klopte, vergat er mee op te houden.

„Lieve Hemel,” zei Perker, „wat is dat?”

„Ik geloof, dat er aan de deur wordt geklopt,” zei Pickwick, alsof er nog eenige twijfel zou kunnen bestaan.

De klopper bleef intusschen met zooveel geweld op de deur beuken, dat Pickwick zijn ooren dicht hield.

„Het heele gebouw wordt in rep en roer gebracht,” zei Perker. „Lowten, hoort gij niet, dat er geklopt wordt?”

„Ik zal terstond gaan opendoen, mijnheer,” antwoordde Lowten, die in een alcoof zijn handen stond te wasschen.

De klopper scheen dit antwoord te hooren en te willen beduiden, dat hij onmogelijk wachten kon. Het was om doof te worden.

„Ontzettend,” zei Pickwick.

„Haast u wat, Lowten,” zei Perker, „anders wordt de deur nog ingeslagen.”

Lowten snelde naar de deur, draaide de kruk om, en zag — wat in het volgende hoofdstuk is beschreven.

HOOFDSTUK LIV.

Waarin verhaald wordt, wat het razende geklop beteekende, en waarin eenige belangrijke onthullingen voorkomen betreffende Snodgrass en een zekere jongedame.

De gedaante, welke de verbaasde klerk aanschouwde, toen hij de deur opende, was die van een jongen — een verwonderlijk dikken jongen — die, in een soort livrei gekleed, stokstijf op de mat stond, met zijn oogen dicht, alsof hij sliep. Nog nooit had Lowten zoo'n dikken jongen gezien, behalve op de kermis in een tent; en dit, gevoegd bij de rust en de onbeweeglijkheid van zijn uiterlijk, zoo verschillend van hetgeen men redelijkerwijze bij iemand, die zoo driftig klopte, kon verwachten, was de oorzaak, dat de klerk vol verwondering bleef staan.

„Wat is er?” vroeg Lowten.

De vreemdsoortige jongen gaf geen antwoord, maar knikte een paar maal, en de klerk verbeeldde zich, dat hij hem zacht hoorde snurken.

„Wat wilt gij?” vroeg Lowten.

De jongen haalde zwaar adem, maar gaf verder geen geluid. Toen de klerk zijn vraag driemaal herhaald had, wilde hij juist

de deur weer sluiten; maar op dit oogenblik opende de jongen zijn oogen, en lichtte zijn hand op, alsof hij opnieuw wilde gaan kloppen. Toen hij zag, dat de deur open was, keek hij verwonderd op, en staarde Lowten wezenloos aan.

„Waarom klopt gij zoo?” vroeg de klerk nijdig.

„Hoe zoo?” vroeg de jongen op een slaperigen toon.

„Wel, als vijftig huurkoetsiers,” antwoordde de klerk.

„Omdat mijn meester zei, dat ik niet moest ophouden met kloppen,” antwoordde de jongen, „want dat ik anders misschien in slaap zou vallen.”

„En wat hebt gij voor boodschap?” vroeg de klerk.

„Hij is beneden,” antwoordde de jongen.

„Wie?”

„Mijn meester. Hij wil weten of gij thuis zijt.”

Lowten keek uit het raam; en daar hij beneden op de straat een open rijtuig ontdekte, waarin een oude heer zat, die aandachtig naar boven keek, waagde hij het op goed geluk af, dien heer te wenken, waarop deze terstond uit het rijtuig sprong.

„Dat is uw meester zeker, daar in het rijtuig?” zei Lowten.

De jongen knikte.

Alle verder vragen was overbodig, daar de oude Wardle op dit oogenblik de trap opkwam, en, Lowten in het voorbijgaan toeknikkend, terstond de kamer van Perker binnenging.

„Pickwick,” zei de oude heer, „geef mij uw hand, beste vriend. Ik heb pas eergisteren gehoord, dat gij u in een gevangenis hadt laten opsluiten. Waarom hebt gij dat toegelaten, Perker?”

„Ik kon er niets aan doen, mijnheer,” antwoordde Perker glimlachend, terwijl hij een snuifje nam. „Gij weet hoe halsstarrig hij is.”

„Ja, dat weet ik, dat weet ik,” hernam de oude heer. „Maar ik ben toch blij, dat ik hem zie. Ik zal hem niet zoo gauw weer uit het oog verliezen.”

Met deze woorden gaf hij Pickwick nogmaals de hand, en vervolgens ook Perker. Daarop wierp hij zich in een armstoel, terwijl zijn rond gezicht van blijdschap en gezondheid straalde.

„Wel,” zei Wardle, „wij beleven rare geschiedenissen. Geef mij een snuifje, vriend Perker. Een mooie tijd!”

„Wat bedoelt gij?” vroeg Pickwick.

„Wat ik bedoel?” hernam Wardle. „Dat ik geloof, dat alle jonge meisjes dol zijn.

Dat is geen nieuws, zult gij zeggen. Best mogelijk; maar toch is het waar."

"En zijt gij naar Londen komen reizen, mijnheer, om ons dat te zeggen?" vroeg Perker.

"Niet alléén daarom," antwoordde Wardle, "ofschoon het toch de voornaamste reden van mijn komst is. Hoe gaat het met Arabella?"

"Uitstekend," antwoordde Pickwick; "en zij zal zeker heel blij zijn u te zien."

"Dat kleine, ondeugende nest," hernam Wardle. "Ik heb er wel eens aan gedacht om zelf met haar te trouwen. Maar nu het anders gegaan is, ben ik er toch ook tevreden mee — erg in mijn schik."

"Hoe hebt gij het gehoord?" vroeg Pickwick.

"Van mijn dochters, zooals vanzelf spreekt," antwoordde Wardle. "Zij kregen eergisteren een brief van Arabella, waarin zij schreef, dat zij in het geheim en buiten weten van haar mans vader getrouwd was, en dat gij naar hem toe waart gegaan, om zijn toestemming te vragen, toen zijn weigering het huwelijk toch niet meer kon verhinderen, en de rest van de geschiedenis. Ik achtte die gelegenheid zeer geschikt, om eens een ernstig woordje met mijn dochters te spreken. Ik zei, hoe akelig het was, als kinderen zonder toestemming van hun ouders in het huwelijk traden, en zoo voorts; maar, wat ik ook zei, ik kon niet den minsten indruk op ze maken. Zij vonden het nog veel akeliger, als er een bruiloft werd gehouden zonder bruidsmeisjes. Kortom, ik had evengoed een preek tegen Jozef kunnen houden."

Hier hield de oude heer op, om eens hartelijk te lachen, en vervolgde daarna:

"Maar het mooiste komt nog. Dit is nog maar de helft van al de geheime vrijerijen, en complotten. Wij hebben zes maanden lang over mijnen gewandeld, en eindelijk zijn zij gesprongen."

"Wat bedoelt gij?" riep Pickwick verbleekend. "Ik hoop toch niet, dat er nog een geheim huwelijk..."

"Neen," viel Wardle hem in de rede. "Zoo erg is het niet."

"Wat is er dan?" vroeg Pickwick. "Ben ik er in betrokken?"

"Moet ik die vraag beantwoorden, Perker?" vroeg Wardle.

"Als gij daardoor u zelf niet compromitteert, mijnheer."

"Nu dan, ja," zei Wardle.

"Hoe zoo?" vroeg Pickwick angstig. "In hoeverre?"

"Uw jeugdig opbruiscend bloed maakt u

zoo driftig," hernam Wardle, "dat ik bijna bang ben om het u te zeggen. Maar als Perker tusschen ons in wil gaan zitten, om alle ongelukken te voorkomen, zal ik het wagen."

Nadat Wardle de kamer gesloten en zich met een tweede snuifje uit de doos van Perker versterkt had, begon hij de onthulling van zijn groote geheim op de volgende wijze:

"Gij moet dan weten, dat mijn dochter Isabella — Isabella, die met Trundle getrouwd is, zooals gij weet..."

"Ja, ja, dat weten wij," zei Pickwick ongeduldig.

"Breng mij toch niet van de wijs, als ik pas begin. Toen Emilia, nadat zij mij den brief van Arabella had voorgelezen, met hoofdpijn naar bed was gegaan, kwam Isabella bij mij zitten, en begon over dat huwelijk te praten. "Wel, papa," zei zij, "wat denkt gij er van?" — "Ja," zei ik, "het is nu eenmaal zoo. Ik hoop, dat het goed zal afloopen." Ik antwoordde op die manier, omdat ik juist op mijn gemak bij den haard zat, en niets te doen had; en ik wist, dat zij aan het praten zou blijven, als ik zoo nu en dan maar eens een woordje zei. Allebei mijn dochters zijn precies het evenbeeld van haar moeder, en nu ik ouder word, zie ik haar graag zoo bij mij zitten; want haar gezichtjes en haar stemmen herinneren mij aan den gelukkigsten tijd van mijn leven, en ik voel mij dan voor een oogenblik weer even jong als toen. "Het is een huwelijk uit liefde, papa," zei Isabella, na een poos van stilzwijgen. "Ja," zei ik, "maar zulke huwelijken zijn niet altijd de gelukkigste."

"Dat trek ik in twijfel," viel Pickwick hem met warmte in de rede.

"Goed, goed," hernam Wardle. "Trek alles in twijfel wat gij maar wilt, als het uw beurt is om te spreken; maar val mij niet in de rede."

"Neem mij niet kwalijk," zei Pickwick.

"Volstrekt niet," antwoordde Wardle. "Het spijt mij, dat gij zoo tegen een huwelijk uit liefde zijt ingenomen, papa," zei Isabella, een weinig blozend. — "Ik meen het zoo erg niet," zei ik, en tikte haar op de wang, zoo vriendelijk als een oude grove kerel zooals ik, dat doen kan; "want uw moeder is uit liefde getrouwd, en gij ook." — "Zoo bedoelde ik het niet, papa," zei Isabella. "Ik wilde eigenlijk eens over Emilia met u spreken."

Pickwick sprong verschrikt op.

"Wat scheelt u?" vroeg Wardle, zijn verhaal afbrekend.

„Niets,” antwoordde Pickwick. „Ga maar verder.”

„Ik heb nooit de kunst verstaan, om iets ordentelijk en geregeld te vertellen,” zei Wardle. „Ik zal het nu ook maar kort afmaken; dat wint tijd uit. Om kort te gaan, Isabella kwam eindelijk zoover, dat zij mij zei, dat Emilia heel ongelukkig was; dat zij en uw jonge vriend Snodgrass sedert Kerstmis briefwisseling hadden gehouden; dat zij, als een gehoorzame dochter, het besluit had genomen, om, in prijzenswaardige navolging van haar gewezen vriendinnetje en schoolkameraadje, met hem weg te loopen; maar dat zij op dit punt eenige gewetenswroeging had gevoeld, vooral omdat ik voor hen allebei altijd nogal goed was geweest, en dat zij het daarom toch maar beter had gevonden, mij eerst beleefd te vragen, of ik er ook iets op tegen had, dat zij op de gewone, alledaagsche manier met elkander trouwden. Dat is alles, mijnheer Pickwick, en als het u nu gelegen komt, om uw oogen weer tot hun gewone grootte terug te brengen, en mij te zeggen, hoe gij denkt dat wij in deze kwestie behooren te handelen, zult gij mij een groot genoegen doen.”

Het eenigszins stekelige slot van den goeden ouden heer was niet geheel ongepast; want het gelaat van Pickwick had een uitdrukking van wezenlooze verbazing en verlegenheid aangenomen, die wonderlijk was om aan te zien.

„Snodgrass? — sedert Kerstmis?” waren de eerste woorden, die den dom van den verslagen Pickwick ontsnapten.

„Ja, sedert Kerstmis,” herhaalde Wardle. „Wij moeten slechte brillen hebben gehad, dat wij het niet vroeger hebben gezien.”

„Ik begrijp het niet,” zei Pickwick nadenkend. „Ik begrijp het werkelijk niet.”

„Het is toch gemakkelijk genoeg te begrijpen,” zei de oude heer korzelig. „Als gij jonger waart geweest, zoudt gij al lang in het geheim zijn geweest; en bovendien,” vervolgde hij na eenige aarzeling, „de waarheid is, dat ik, die van dit geval niets af wist, er den laatsten tijd nogal bij Emilia op heb aangedrongen, dat zij, als haar dat mogelijk was — want nooit zou ik een meisje willen dwingen tot een huwelijk tegen haar zin — een gunstig antwoord moest geven op het aanzoek van een jongen man bij ons in de buurt. Ik twijfel er niet aan, of zij heeft — anders zou zij geen meisje zijn geweest — om haar eigen waarde te verhoogen en het vuur van Snodgrass aan te wakkeren, hem dit in gloeiende kleuren overgebracht, en zoo zijn zij bei-

den tot het besluit gekomen, dat zij een paar gruwelijk vervolgde, ongelukkige gelieven waren, wien geen ander redmiddel overschoot dan een geheim huwelijk of een diep water. — Nu is de vraag, wat moeten wij doen?”

„Wat hebt gij gedaan?” vroeg Pickwick. „Ik?”

„Ik bedoel, wat gij gedaan hebt, toen uw getrouwde dochter u dit vertelde.”

„O, ik heb natuurlijk een dommen streek uitgehaald,” antwoordde Wardle.

„Precies,” viel Perker hierop in, die onder dit gesprek verscheidene malen aan zijn horlogeketting getrokken, zijn neus geveven en andere blijken van ongeduld gegeven had. „Dat is heel natuurlijk. Maar verklaar u wat nader.”

„Ik stoof geweldig op, en maakte dat mijn moeder het van schrik op haar zenuwen kreeg,” zei Wardle.

„Dat was heel verstandig,” merkte Perker op. „En wat deedt gij verder?”

„Ik bromde en raasde den geheelen volgenden dag, en bracht het heele huis in rep en roer,” antwoordde de oude heer. „Eindelijk begon het mij te vervelen, om zelf zoo uit mijn humeur te zijn en iedereen om mij heen verdrietig te maken. Ik huurde dus in Muggleton een rijtuig, liet er mijn eigen paarden voorspannen, en reed naar Londen, onder voorwendsel, dat Emilia haar vriendin Arabella eens moest bezoeken.”

„Zoo? Hebt gij uw dochter dan meegebracht?” vroeg Pickwick.

„Zij is op het oogenblik in het Osborne-hotel in Adelphi,” antwoordde Wardle; „wanneer tenminste uw verliefde vriend haar niet geschaakt heeft, sedert ik vanmorgen wegging.”

„Gij zijt dus weer verzoend?” vroeg Perker.

„Neen, heelemaal niet,” antwoordde Wardle. „Zij heeft al dien tijd zitten grienen en prullen, behalve gisteravond, na het theedrinken. Toen heeft zij met veel vertoon een brief zitten schrijven; maar ik deed, of ik het niet zag.”

„Gij wilt zeker mijn advies vernemen in deze zaak,” zei Perker, nadat hij zijn oogen van het peinzende gelaat van Pickwick naar de levendige trekken van Wardle had laten dwalen, en zich met eenige snuiffjes had versterkt.

Beide heeren beantwoordden zijn vraag met een gretige toestemming.

„Nu dan,” zei Perker, met zooveel drift opstaand, dat hij zijn stoel omverwierp, „mijn raad is, dat gij tezamen heengaat, of

heenrijdt, of op een andere wijze maakt dat gij wegkomt; want ik ben u hartelijk moe. En als gij nog geen besluit hebt genomen, wanneer ik u terugzie, zal ik u zeggen wat gij doen moet."

"Dat is fraai," zei Wardle, die niet wist of hij moest lachen of boos worden.

"Kom, kom, mijnheer," hernam Perker. "Ik ken u beiden veel beter, dan gij u zelf kent. Gij hebt, dat weet ik zeker, uw besluit reeds genomen."

Dit zeggend, greep hij zijn snuifdoos, en gaf daarmee eerst Pickwick en vervolgens Wardle een stoot in de ribben, waarop zij alle drie hartelijk begonnen te lachen, maar de twee laatstgenoemde oude heeren het hardst, die dadelijk daarop elkaar de hand begonnen te schudden, zonder dat daarvoor ook maar eenige reden scheen te bestaan.

"Gij komt vandaag bij mij eten," zei Wardle tot Perker, toen deze hem uitliet.

"Ik kan het niet beloven, mijnheer," zei Perker. "Maar ik zal, in ieder geval, vanavond even aankomen."

"Ik verwacht u om vijf uur," zei Wardle. "Kom, Jozef!" En toen Jozef wakker was geworden, reden de twee vrienden weg in het rijtuig van Wardle, dat uit menschei-
vendheid met een door een hekje omgeven achterbankje was voorzien voor den dikken jongen, die, als hij op een gewoon voetenbankje had moeten staan, gevaar zou hebben geloopt om zijn eerste slaapje met den dood te bekoopen.

Toen zij aan "De Witte Arend" kwamen, hoorden zij, dat Arabella, zoodra zij een briefje van Emilia had ontvangen, waarin deze haar berichtte, dat zij in de stad was, een huurkoets had laten komen, en met haar gediensige naar de Adelphi was gereden. Daar Wardle in de stad nog eenige zaken te verrichten had, stuurde hij den dikken jongen met het rijtuig naar zijn hotel, om te zeggen, dat hij en Pickwick om vijf uur zouden komen eten.

Met deze boodschap reed de dikke jongen weg, en sluimerde, terwijl hij over de straatsteen hotste, zoo rustig op zijn bankje, alsof hij in een donzen bed had gelegen. Door een merkwaardig wonder werd hij vanzelf wakker, toen het rijtuig stilstield, en nadat hij, om zijn zinnen wat op te frisschen, zich eens goed had uitgeschud, ging hij naar boven, om zijn boodschap te doen.

Of nu dit schudden, in plaats van Jozef's hersens vlugger te maken, deze geheel in de war had gebracht, of wel zulk een aantal nieuwe denkbeelden had opgewekt, dat

hij alle gewone gebruiken en regels vergat, of wel, dat hij (hetgeen ook mogelijk is) zich niet weerhouden kon half in slaap te vallen terwijl hij de trap opklom, zeker is het, dat hij de voorkamer binnentrad, zonder vooraf aan de deur te kloppen, en dat hij daar een heer zag, die, met zijn arm om zijn jonge meesteres geslagen, zeer vertrouwelijk naast deze op de sofa zat, terwijl Arabella en haar bevallige dienstmeisje aan het andere einde van het vertrek voor het venster stonden, en zich hielden, alsof zij nergens oog voor hadden, als voor de voorbijgangers op de straat. Toen de dikke jongen dit onverwachte verschijnsel aanschouwde, slaakte hij een kreet, terwijl op hetzelfde oogenblik de dames een gil gaven, en den heer een vloek ontsnapte.

"Wat moet gij hier, ezel?" zei de heer, die, zooals wij nauwelijks zullen behoeven te zeggen, niemand anders dan Snodgrass was.

Het antwoord, dat de doodelijk verschrikte Jozef op deze vraag gaf, was het enkele woord: "Juffrouw!"

"Wat hebt gij mij te zeggen, domme jongen?" vroeg Emilia, haar hoofd afwendend.

"Mijnheer en mijnheer Pickwick komen om vijf uur eten," antwoordde Jozef.

"Maak, dat gij wegkomt," zei Snodgrass, den ontstelden jongeling een vreeselijken blik toewerpend.

"Neen, neen," zei Emilia snel. "Lieve Arabella, geef mij toch raad."

Daarop gingen Emilia, Snodgrass, Arabella en Mary tezamen naar een hoek van het vertrek, en bleven een poos met elkaar fluisteren, terwijl de dikke jongen stond te dutten.

"Jozef," zei Arabella eindelijk, terwijl zij met een alleerbetooverendst glimlachje omkeek. "Hoe maakt gij het, Jozef?"

"Gij zijt een beste jongen, Jozef," zei Emilia. "Ik zal om u denken."

"Jozef," zei Snodgrass, terwijl hij den verbaasden jongen naderde en zijn hand greep, "ik heb nooit geweten, dat gij zoo'n flinke jongen waart. Daar hebt gij vijf shillings."

"Van mij krijgt gij er ook vijf, Jozef," zei Arabella, "omdat gij een oude kennis van mij zijt," en schonk tegelijk den dikken indringer nog een van haar liefste lachjes.

Daar de dikke jongen tamelijk traag van begrip was, scheen deze plotselinge ingenomenheid met zijn persoon hem ten zeerste te verbazen; en hij keek eerst ongerust en verwilderd om zich heen. Eindelijk begon zich op zijn bol gezicht een grijnslach te vertoonen; daarop stak hij een halve

kroon in elk van zijn broekzakken, en barstte, terwijl hij zijn handen in zijn zakken hield, voor de eerste en eenige maal in zijn leven in een luid gelach uit.

„Hij begrijpt ons, zie ik,” zei Arabella. „Hij moet terstond wat te eten hebben,” merkte Emilia op.

Toen de dikke jongen dit hoorde, was hij op het punt om opnieuw te gaan lachen. Nadat men nog een poos gefluisterd had, kwam Mary naderbij, en zei:

appelen en een kan bier.

„Ga zitten,” zei Jozef, terwijl hij zelf een stoel nam. „Wat ziet dat er lekker uit — en ik heb een honger! — Wilt gij hier wat van?” vervolgde hij, terwijl hij zijn mes tot aan het heft in de vleeschpastei stak.

„Een klein stukje als 't u belieft,” antwoordde Mary.

Jozef gaf Mary een klein stukje, nam zelf een groot stuk, en wilde juist beginnen te eten, toen hij zich bedacht, zijn handen,

„MARY. WAT ZIET GIJ ER TOCH AARDIG UIT!”

„Jozef, als gij er niets op tegen hebt, zal ik vandaag met u eten.”

„Kom dan maar mee,” zei de dikke jongen heftig, „ik heb een heerlijke vleeschpastei gezien.”

Met deze woorden ging Jozef haar voor, naar beneden, waarheen Mary hem volgde, die onderweg al de knechts betooverde, en al de meiden jaloersch maakte.

Daar stond de vleeschpastei waarover Jozef gesproken had, en bovendien een schotel met biefstuk, een schaal met aard-

zonder echter zijn mes en vork neer te leggen, op zijn knieën liet zakken, en, terwijl hij zich op zijn stoel vooroverboog, zei:

„Mary, wat ziet gij er toch aardig uit!”

Daar hij dit op een toon van bewondering zei, was het, in zooverre, vleidend; maar in zijn blikken had hij toch zooveel van een kannibaal, dat het compliment daardoor vrij dubbelzinnig werd.

„Hemeltje, Jozef,” zei Mary, alsof zij zeer verlegen was, „hoe komt u dat in het hoofd?”

De dikke jongen antwoordde met een zucht, nam daarop een teug uit de kan, en begon vervolgens in goeden ernst te eten.

„Wat is die juffrouw Emilia toch een lief meisje,” zei Mary, na een langdurig stilzwijgen.

Jozef, die thans een flinke portie binnen had, vestigde zijn oogen op Mary en zei: „Ik ken er een, die nog liever is.”

„Zoo,” zei Mary.

„Ja zeker,” hernam Jozef met ongewone levendigheid.

„En hoe heet zij?” vroeg Mary.

„Hoe heet zij?”

„Mary.”

„Zoo heet zij ook. Gij zijt het zelf,” zei Jozef, terwijl hij, om het compliment nog aardiger te maken, zijn oogen allerijkelijkst scheel trok; het is waarschijnlijk, dat hij Mary een lonkje wilde toewerpen.

„Gij moet zoo niet praten,” zei Mary. „Gij meent er toch niets van.”

„Niet?” riep Jozef uit. „Zeg eens...”

„Wel?”

„Komt zij hier geregeld?”

„Nee,” antwoordde Mary. „Ik ga vanavond weer weg. Waarom?”

„O,” riep Jozef met diepe aandoening uit, „wat zouden wij plezierig met elkaar kunnen eten, als zij hier bleef.”

„Ik zou u hier tusschenbeide wel eens willen komen opzoeken,” zei Mary, en plooidde het tafellaken, alsof zij zeer verlegen was. „Maar dan zoudt zij mij ook een plezier moeten doen.”

Jozef keek van de vleeschpastei naar de biefstuk, als dacht hij dat plezier en eten onafscheidelijk waren; daarop haalde hij een van zijn halve kronen uit zijn zak, en staarde die angstig aan.

„Begrijpt zij mij niet?” zei Mary.

Jozef keek nog eens naar zijn halve kroon, en zei met een flauwe stem: „Nee.”

„De dames zouden gaarne hebben, dat zij tegen den ouden heer niets zeydet van den heer, dien zij boven hebt gezien, en ik zou het ook gaarne hebben.”

„Is het anders niet?” zei Jozef, terwijl hij met blijdschap zijn halve kroon weer bij zich stak; „ik zal er over zwijgen.”

„Begrijpt zij?” hernam Mary. „Mijnheer Snodgrass houdt veel van juffrouw Emilia, en zij ook van hem; en als zij er iets van zeydet, zou de oude heer u allen meenemen, heel ver hier vandaan, waar zij nooit meer iemand zoudt kunnen zien.”

„Ik zal er met geen woord over spreken,” zei Jozef vastberaden.

„Dat is braaf van u,” zei Mary. „Nu moet

ik naar boven om mijn meesteres te helpen kleeden.”

„Ga nog niet weg,” smeekte Jozef.

„Ik moet wel,” antwoordde Mary. „Tot ziens!”

Met de gratie van een olifant, stak de dikke jongen zijn armen uit om Mary een kus te ontrooven; maar daar er geen groote behendigheid toe noodig was om hem te ontsnappen, greep hij niets dan de lucht, waarop hij, uit spijt, nog ten naastenbij een pond biefstuk opat, en vervolgens rustig ging zitten slapen.

Het gezelschap op de bovenkamer had zooveel te verhandelen — men moest zooveel plannen bespreken, om de vlucht te nemen en te trouwen, ingeval de oude Wardle zich niet wilde laten vermurwen — dat het halfvijf was, voordat Snodgrass afscheid nam. De dames gingen naar Emilia's slaapvertrek om zich te kleeden, en de minnaar wilde zich verwijderen. Maar nauwelijks was hij bij de trap, of hij hoorde de stem van den ouden Wardle beneden, en toen hij over de leuning keek, zag hij dezen met nog eenige heeren naar boven komen. Daar de inrichting van het huis hem onbekend was, trad Snodgrass het vertrek, dat hij juist verlaten had, weer binnen, en toen hij het gezelschap, dat hem zoo ongelegen kwam, de deur hoorde naderen, nam hij de vlucht naar een aangrenzend vertrek, de slaapkamer van den ouden heer Wardle. Nauwelijks had hij de deur gesloten, of hij hoorde aan de stemmen van hen, die de voorkamer binnentraden, dat het Wardle, Pickwick, Winkle en Benjamin Allen waren.

„Gelukkig, dat ik tegenwoordigheid van geest genoeg had om hem te ontwijken,” dacht Snodgrass met een glimlach, en ging op zijn teenen naar een andere deur bij het ledikant. „Deze deur komt in dezelfde gang uit, en zoo kan ik rustig wegwandelen.”

Hij vond echter een hinderpaal, daarin bestaande, dat deze deur gesloten was.

Wardle schelde een kellner, bestelde eenige flesschen besten wijn, en gaf last om de dames te berichten, dat hij met zijn vrienden was aangekomen. Snodgrass kon ieder woord verstaan, en wenschte vurig, dat de dames wisten in welk een toestand hij zich bevond. Een enkele maal waagde hij het door het sleutelgat te roepen, toen er een kellner voorbijging; maar hij durfde dit niet te herhalen, toen hem in de gedachten kwam, hoe het met een heer was afgelopen, dien men in een soortgelijken toestand had gevonden, en over wien hij

dien ochtend onder de rubriek „politieberichten" in de courant had gelezen. Hij zette zich dus bevend van angst op een valies neer.

„Wij zullen maar niet op Perker wachten," zei Wardle, terwijl hij op zijn horloge keek. „Hij is altijd een man van de klok. Als hij kan komen, zal hij op tijd zijn; en kan hij niet, dan zou het wachten toch niet helpen. Ha, daar is Arabella!"

„Zuster!" riep Benjamin uit, terwijl hij haar op een zeer theatrale manier in zijn armen sloot.

„Foei, Ben, wat ruikt gij naar tabak!" zei Arabella, wie dit blijk van vurige genegenheid volstrekt niet beviel.

„Vindt gij?" hernam Benjamin. „Ja, dat is wel mogelijk."

Zeker was het mogelijk; want hij was zoo juist uit een vroolijk gezelschap van twaalf studenten gekomen, met wie hij in een bekrompen vertrekje een paar uur had zitten rooken.

„Maar ik ben toch heel blij, dat ik u zie, Arabella," zei Benjamin.

„Daar!" zei Arabella, terwijl zij haar broeder haar wang aanbood. „Maar pak mij niet weer zoo beet; gij kreukelt mij zoo."

Deze verzoening bracht Benjamin, over wiens aandoenlijkheid onder bepaalde omstandigheden wij vroeger reeds hebben gesproken, de tranen in de oogen.

„Hebt gij mij niet een woordje te zeggen?" riep Wardle met open armen.

„Zeër zeker. Ik heb u zelfs veel te zeggen," fluisterde Arabella, toen de goede oude heer haar omhelsde. „Gij zijt een gruwelijke, gevoellooze barbaar."

„En gij zijt een kleine oproerkraaister," antwoordde Wardle, insgelijks fluisterend; „en ik vrees, dat ik u mijn huis zal moeten verbieden. Menschen zooals gij, die maar trouwen, zonder zich aan iemand te storen, moest men eigenlijk niet zoo maar los laten rondloopen. Maar kom," vervolgde hij hardop, „aan tafel! Gij moet naast mij zitten. — Jozef! Wat weerga, de jongen is wakker!"

Inderdaad was Jozef, tot groote verwondering van zijn meester, klaar wakker; en er was bovendien een levendigheid en drift in al zijn bewegingen, die men bij hem nog nooit had bespeurd. Zoo vaak zijn oogen die van Emilia of Arabella ontmoetten, grinnikte en glimlachte hij; en eenmaal zou Wardle er op hebben durven zweren, dat hij den jongen een wenk zag geven.

De oorzaak van deze verandering in Jozefs voorkomen en gedrag was daarin gelegen, dat hij voelde welk een gewichtig

persoon hij geworden was, nu hij het vertrouwen der jongedames bezat; en het grinniken en wenken moest beteekenen, dat zij zich volkomen op zijn trouw konden verlaten. Daar echter deze aanduidingen meer geschikt waren, om achterdocht op te wekken dan om deze te doen verdwijnen, en daar zij bovendien eenigszins lastig waren, achtte Arabella zich verplicht die nu en dan te beantwoorden door haar wenkbrouwen te fronsen of haar hoofd te schudden; maar Jozef hield dit voor waarschuwingen, om toch vooral op zijn hoede te zijn, en begon dan met vernieuwden ijver te grinniken en te wenken.

„Jozef," zei Wardle, nadat hij vruchteloos in al zijn zakken had gezocht. „Ligt mijn snuifdoos daar op de sofa?"

„Neen mijnheer," was het antwoord.

„O, ik herinner mij," hernam Wardle; „ik heb haar van morgen in mijn slaapkamer laten liggen. Ga ze eens halen."

De dikke jongen ging naar het slaapvertrek, en kwam na verloop van ongeveer een minuut terug met de snuifdoos in zijn hand, en een gezicht zoo bleek, als dat van zulk een dikken jongen met mogelijkheid zijn kon.

„Wat scheelt u?" riep Wardle uit.

„Niets — niemendal," antwoordde Jozef bevend.

„Hebt gij een geest gezien?" vroeg de oude heer.

„Of iets geestrijks gedronken?" vroeg Benjamin.

„Gij hebt gelijk, geloof ik," fluisterde Wardle dwars over de tafel, „hij is zeker dronken."

Benjamin antwoordde, dat hij in deze meening deelde, en daar hij zeer veel ondervinding omtrent deze kwaal bezat, voelde Wardle zich gestijfd in een vermoeden, dat hij reeds een half uur lang had gekoesterd, en kwam hij tot de overtuiging, dat Jozef dronken was.

„Houd hem maar goed in het oog," fluisterde Wardle. „Wij zullen wel gauw zien of het waar is."

De ongelukkige jongen had slechts enkele woorden met Snodgrass gewisseld, die hem verzocht had, in het geheim een van zijn vrienden te verzoeken hem te verlossen, en hem toen, opdat zijn lang wegblijven niet tot een ontdekking zou leiden, met de snuifdoos de kamer had uitgedrongen. Jozef stond een poos, met een zeer verslagen gezicht, bij zich zelf te overleggen, wat hij doen zou, en ging toen naar beneden om Mary op te zoeken. Maar Mary was, nadat zij haar meesteres had

helpen kleeden, naar huis gegaan, en Jozef kwam terug in nog grooteren angst dan tevoren.

Wardle en Benjamin keken elkaar aan.

„Jozef!” riep Wardle.

„Wat belijft u, mijnheer?”

„Waarom zijt gij de kamer uitgegaan?”

Jozef keek met een wanhopigen blik om zich heen, en stamelde toen: „Ik weet het niet, mijnheer.”

„Zoo,” zei Wardle, „weet gij dat niet? Presenteer mijnheer Pickwick eens van die kaas.”

Pickwick was den geheelen tijd in de beste stemming en zeer spraakzaam geweest, en zat thans heel druk met Emilia en Winkle te praten. Hij nam een stukje kaas, en wilde zich omkeeren om het gesprek weer voort te zetten, toen de dikke jongen bukte, met zijn duim over zijn schouder wees, en daarbij het afschuwelijkste gezicht trok, dat iemand ooit gezien heeft, behalve in een pantomime.

„Mijn hemel!” riep Pickwick opspringend. „Wat...?” Hij bleef steken; want Jozef had zich weer opgericht, en stond te slapen, of hield zich zoo.

„Wat is er aan de hand?” vroeg Wardle.

„Die Jozef heeft zonderlinge manieren,” zei Pickwick, den jongen ongerust aankijkend. „Het zal u misschien vreemd dunken, dat ik het zeg; maar het komt mij voor, dat hij tusschenbeide niet wel bij het hoofd is.”

„O, mijnheer Pickwick, hoe kunt u zoo iets zeggen,” riepen Emilia en Arabella beiden tegelijk.

„Ik ben er natuurlijk niet zeker van,” hernam Pickwick, terwijl iedereen verwonderd zweeg; „maar zijn gezicht was zoeven... O!” gilte hij, terwijl hij overeind sprong. „Daar heeft hij mij met een scherp voorwerp in mijn been gestoken. Die jongen is niet te vertrouwen.”

„Hij is dronken!” bulderde Wardle opstuiwend. „Trek aan de schel! Roep de kellers! Hij is dronken.”

„Nee!” riep Jozef, op zijn knieën vallend, toen zijn meester hem bij zijn kraag greep. „Nee, ik ben niet dronken.”

„Dan zijt gij gek — dat is nog erger. Roep de kellers,” zei de oude heer.

„Nee, ik ben niet gek; ik ben heel goed bij mijn verstand,” hernam Jozef schreiend.

„Wat duivel, hoe komt het u dan in het hoofd, om mijnheer Pickwick met een scherp voorwerp in zijn been te steken?” vroeg Wardle gramstorig.

„Hij wilde niet naar mij kijken,” ant-

woordde Jozef, „en ik moest hem wat zeggen.”

„Wat moest gij dan zeggen?” vroegen zes stemmen tegelijk.

Jozef snakte naar adem, wierp een blik naar de deur van de slaapkamer, snakte nog eens naar adem, en begon opnieuw te huilen.

„Wat moest gij zeggen?” vroeg Wardle nog eens, terwijl hij Jozef bij zijn kraag heen en weer schudde.

„Wacht eens,” zei Pickwick. „Laat mij maar eens vragen. Wat wildet gij mij zeggen, arme jongen?”

„Ik moest u wat influisteren,” antwoordde Jozef.

„Gij wilt mijnheer Pickwick zeker zijn oor afbijten, hè,” zei Wardle. „Kom niet te dicht bij hem; de jongen is kwaadaardig. Trek eens aan de schel en laat hem naar beneden brengen.”

„Juist toen Winkle het schelkoord had gegrepen, werd zijn hand tegengehouden door een algemeenen uitroep van verbazing. De opgesloten minnaar trad, met een gezicht, dat van schaamte en verlegenheid gloeide, de kamer in, en maakte een buiging voor het gezelschap.

„Wat is dat?” riep Wardle uit, terwijl hij Jozef losliet en terugdeinsde.

„Ik had mij, toen gij binnenkwaamt, in die kamer verscholen, mijnheer?” zei Snodgrass.

„Emilia!” zei Wardle op een verwijtenden toon, „ik verfoei alle laagheid en bedrog. Dit is hoog ongepast en niet te verontschuldigen. Dat heb ik niet aan u verdiend, Emilia!”

„Lieve vader,” zei Emilia, „Arabella kan getuigen — iedereen kan getuigen — Jozef kan getuigen — dat ik van dit verschuilen niets wist. — Augustus, om 's Hemels wil, zeg toch hoe gij daar komt!”

Snodgrass, die slechts wachtte op een gelegenheid om iets te kunnen zeggen, begon terstond te verklaren hoe hij in zulk een neteligen toestand was geraakt; hoe zijn vrees, om tot huiselijk ongenoegen aanleiding te geven, hem Wardle had doen vermijden, toen deze binnenkwam, en hoe hij geen ander plan had gehad, dan zich door de andere deur te verwijderen, maar, toen hij die gesloten vond, tegen wil en dank had moeten blijven waar hij was. Hij had in een pijnlijke situatie verkeerd; maar thans voelde hij geen spijt over het gebeurde, daar het hem een gelegenheid verschaftte, om ten aanhoore van de wederzijdsche vrienden te verklaren, dat hij de dochter van den heer Wardle vurig en eer-

lijk liefhad, dat hij met trots kon zeggen, dat zijn liefde beantwoord werd; en dat, ook al werden zij duizend mijlen van elkaar verwijderd, en door de golven van den oceaan van elkaar gescheiden, hij nooit dien gelukkigen tijd zou vergeten, toen hij voor het eerst — en zoo voort, en zoo voort.

Nadat Snodgrass dit alles gezegd had, maakte hij weer een buiging, keek in den bol van zijn hoed, en ging naar de deur.

„Halt!” riep Wardle. „Waarom hebt gij, in naam van alles wat...”

„Vlamvattend is,” viel Pickwick hierop in, daar hij vreesde, dat er een erger woord zou komen.

„Goed — van alles wat vlamvattend is,” vervolgde Wardle. „Waarom hebt gij mij dat niet veel eerder gezegd?”

„Of mij uw vertrouwen geschonken?” liet Pickwick er op volgen.

„Lieve hemel,” zei Arabella, die de verdediging op zich nam, „waartoe dient al dat vragen? Gij weet immers wel, dat gij uw hebzuchtige, oude hart op een rijker schoonzoon had gezet en dat gij zoo barsch en opvliegend zijt, dat iedereen bang voor u is, behalve ik? Geef hem de hand, en laat om 's hemels wil nog wat eten boven komen, want hij ziet er uit, of hij half verhongerd is; en bestel meteen wijn, want gij zult in geen verdraagzaam of draaglijk humeur komen, voor gij minstens twee flesschen hebt geleegd.”

De goede oude heer trok Arabella aan haar oor, en gaf haar zonder de minste bedenking een kus. Daarop kuste hij ook zijn dochter hartelijk, en gaf Snodgrass vriendelijk de hand.

„In één opzicht heeft zij in ieder geval gelijk,” zei Wardle opgeruimd. „Schel eens, om wat wijn.”

De wijn werd gebracht, en op hetzelfde oogenblik trad Perker het vertrek binnen. Snodgrass werd aan een zijtafel bediend, en toen hij gedaan had met eten, schoof hij zijn stoel naast dien van Emilia, zonder dat Wardle er iets van zei.

De avond was zeer gezellig. De kleine Perker was de ziel van het gezelschap, hij vertelde grappige anecdoten, en zong een ernstig lied, dat bijna even grappig was, als zijn verhalen. Arabella was zeer innemend, Wardle zeer vroolijk, Pickwick zeer opgeruimd, Benjamin Allen zeer luidruchtig, het verliefde paartje zeer stil, Winkle zeer spraakzaam, en allen waren zeer gelukkig.

HOOFDSTUK LV.

De geleerde Salomon Pell, bijgestaan door een uitgelezen comité van koetsiers, regelt de zaken van den ouden Weller.

„Samuel,” zei de oude Weller, op den dag na de begrafenis tot zijn zoon, „ik heb het gevonden. Ik dacht wel, dat het daar liggen zou.”

„Wat hebt gij gevonden?” vroeg Sam.

„Het testament van uw stiefmoeder,” was het antwoord, „waarin staat over de effecten, waar ik gisteravond van sprak.”

„Had zij u dan niet gezegd, waar het lag?”

„Neen, Sampje,” antwoordde de oude Weller. „Zij had te veel te doen met mij om vergiffenis te vragen, en ik met haar wat moed in te spreken, zoodat ik vergat, er naar te vragen. En al had ik er om gedacht, dan weet ik nog niet, of ik er wel over gesproken zou hebben; want ik vind het een beetje raar, om iemand naar zijn geld en goed te vragen, als men hem in zijn ziekte oppast. Het is net of men een passagier, die van de diligence is gevallen, op helpt en tegelijk de hand in zijn zak steekt.”

Nadat de oude Weller door deze vergelijking zijn meening had verduidelijkt, haalde hij een morsig, met groote letters beschreven vel papier uit zijn portefeuille.

„Hier is het testament,” zei hij. „Ik heb het in den zwarten trekpot op de bovenste plank van het buffet gevonden. Voordat zij getrouwd was, placht zij haar banknoten daarin te bewaren. Ik heb haar vaak het deksel er van zien afnemen, als zij een rekening moest betalen. Arme ziel, zij had in al de trekpotten in het huis wel een testament kunnen stoppen, zonder dat zij er eenig ongemak van zou hebben gehad; want in den laatsten tijd dronk zij nooit thee, behalve op matigheidsavonden. Dan legde zij een grondje thee, om den sterken drank daar boven op te gieten.”

„Wat staat er in?” vroeg Sam.

„Wel, wat ik u gezegd heb,” antwoordde zijn vader. „Tweehonderd pond, om in effecten te beleggen, voor mijn stiefzoon Samuel, en al het overige van mijn bezittingen aan mijn echtgenoot, Tony Weller, dien ik tot mijn eenigen executeur benoem.”

„Is dat alles?” vroeg Sam.

„Ja,” antwoordde zijn vader. „En daar wij de eenigen zijn, die er mee te maken hebben, en wij er volkomen mee tevreden zijn, kunnen wij, geloof ik, dit papier wel in het vuur gooien.”

„Wat wilt gij nou doen?" vroeg Sam, zijn vader, die het vuur reeds oppoekte, om zijn plan ten uitvoer te brengen, het papier uit de hand rukkend. „Gij zijt een mooie executeur."

„Hoe zoo?" vroeg de oude Weller.

„Hoe zoo?" herhaalde Sam. „Wel, dat testament moet immers worden bewezen en bezworen, en — weet ik al meer!"

„Meent gij dat in ernst?" vroeg de oude man.

Sam stak het testament in zijn zak, en gaf door een blik te kennen, dat hij het zeer ernstig meende.

„Dan zal ik u eens wat zeggen," zei de oude Weller, nadat hij een poos had nagedacht. „Dat is een gevalletje voor den vriend van den Lord-Kanselier. Pell moet het in orde brengen, Sampje. Hij is de man voor een ongemakkelijk proces. Wij zullen met hem meegaan naar het Insolvent-Court, en als er een alibi..."

„Heb ik ooit zoo'n raren haspel gezien!" viel Sam hem in de rede. „De man zijn hoofd loopt om van insolvent-courts en alibi's en allerlei malligheid. Gij zoudt beter doen uw jas aan te trekken, en mee naar de stad te gaan, in plaats van daar te staan preeken over dingen, waar gij geen verstand van hebt."

„Ook goed, Sampje," hernam de oude man. „Ik wil alles doen, wat noodig is. Maar dat zeg ik u, Pell moet de zaak behandelen — niemand anders dan Pell."

Nadat hij deze voorwaarde had gesteld, en Sam er in had toegestemd, maakte de oude man zich gereed, en stapte met zijn zoon de deur uit.

„Vier hoofden zijn beter dan twee, Sampje," zei de oude Weller, toen zij tezamen in een sjees naar Londen reden; „en die erfenis van uw moeder is een vette kluit, die een advocaat misschien wel alleen zou willen opslokken; daarom zullen wij een paar van mijn goede vrienden meenemen, die spoedig „heil" zullen roepen, als de wagen niet recht gaat. Het zijn twee van de heeren, die u toen naar de Fleet gebracht hebben, en zij zijn de beste paardenkenners, die ik ken."

„En ook de beste advocatenkenners?" vroeg Sam.

„Wie goed over een paard kan oordeelen, kan over alles oordeelen," antwoordde zijn vader, zoo beslist, dat Sam het niet geraden achtte hem tegen te spreken.

Volgens dit verstandig overleg, preste de oude Weller den man met het pokdalige gezicht en twee andere dikke koetsiers — waarschijnlijk daarom uitgekozen, daar hij

dikte en wijsheid voor onafscheidelijke metgezellen hield — om hem met raad en daad bij te staan. Dit gezelschap begaf zich naar de herberg in Portugal-street, en zond een boodschap naar het Insolvent-Court aan den overkant, om Salomon Pell te roepen.

Gelukkig was Pell in de zaal. Daar het geen drukke tijd was, zat hij op een bank een koud maal te gebruiken, dat hij in zijn zakdoek had meegebracht; en zoodra hij de boodschap ontving, stak hij haastig eenige papieren in zijn zak, en spoedde zich naar de herberg.

„Uw dienaar, mijne heeren," zei Pell, toen hij binnentrad. „Uw onderdanige dienaar. Ik zeg het niet om u te vleien; maar werkelijk, als iemand anders mij vandaag uit de zaal had laten roepen, zou ik niet gekomen zijn."

„Zoo druk?" vroeg Sam.

„Druk?" herhaalde Pell. „Ik bezwijk er onder, zooals mijn vriend, wijlen de Lord-Kanselier, dikwijls tegen mij zei, als hij uit het Hoogerhuis kwam. Hij was dan altijd bek-af."

Hier zweeg Pell en schudde zijn hoofd; waarop de oude Weller, nadat hij zijn buurman had aangestooten, om dezen te doen opmerken, welke aanzienlijke vrienden de rechtsgeleerde had, vroeg of al dat werken niet slecht voor de gezondheid was.

„Dat zou ik denken," antwoordde Pell. „De Lord-Kanselier zei dikwijls: „Pell, hoe gij al dat werken met uw hoofd kunt uithouden, begrijp ik niet." — „Ik begrijp het ook niet," antwoordde ik dan. — „Pell," zei hij dan, en dan keek hij mij altijd met een zekere afgunst aan, maar hij meende het toch goed, en ik nam het hem nooit kwalijk; „Pell, gij zijt een wonder, een wonder!" Gij zoudt ook veel van hem gehouden hebben, mijne heeren, als gij hem gekend hadt. — Meisje, geef mij eens een glaasje rum."

Hij zuchtte, keek nadenkend om zich heen en naar de zoldering, dronk het glas uit, en vervolgde:

„Maar het staat een rechtsgeleerde niet vrij aan zijn persoonlijke aangelegenheden te denken, als men zijn bijstand in rechtszaken noodig heeft. Wat ik zeggen wil, mijne heeren, sedert wij elkaar de laatste maal gezien hebben, hebben wij een treurige gebeurtenis moeten beweenen. Ik heb de advertentie gelezen, mijnheer Weller. — Lieve hemel, nog pas twee en vijftig jaar — denk eens aan."

Dit aandoenlijke gezegde was tot den pokdaligen heer gericht, die bij toeval vlak

naast den spreker zat, en die, daar hij niet wist wat hij zeggen zou, onrustig op zijn stoel heen en weer schoof, en ten slotte verklaarde, dat jonge menschen ook kunnen sterven, hetgeen door niemand werd tegengesproken.

„Ik heb hooren zeggen,” hernam Pell, „dat zij een knappe, brave vrouw geweest is, en zoo goed....”

„Jawel, jawel, mijnheer,” viel de oude Weller hem in de rede. „Zij was weduwe, toen ik haar trouwde. Maar maak mij nu niet al te weekhartig, en laten wij liever terstond aan het werk gaan.”

Dit woord klonk Pell als muziek in de ooren; want tot nog toe was hij in het onzekere geweest, of men hem had laten roepen, omdat er iets voor hem te verrichten viel, dan of men hem slechts had uitgenoodigd om een borrel of een glas punch te komen drinken, en nu was de twijfel opgelost, zonder dat hij blijk had behoeven te geven van eenige nieuwsgierigheid. Hij nam het testament, dat Sam hem op last van zijn vader overreikte, haastig aan, en zonder zich den tijd te gunnen het geheel te lezen zei hij:

„Zoo, het testament van de overledene. Gij zijt executeur, zie ik; en zijn die heeren mede-erfgenamen?”

„Neen,” antwoordde de oude Weller. „Sam en ik zijn de eenige erfgenamen; en die andere heeren heb ik meegebracht, om te zien of alles goed gaat — als een soort van getuigen.”

„Zoo,” hernam Pell. „Ik heb er niets tegen. Maar vóór alles moet ik u een voor-schot van vijf pond vragen. Ha, ha, ha!”

Nadat het comité had beslist, dat de ver-langde vijf pond konden worden voorge-schoten, telde de oude Weller het geld uit, en daarop had er een lange beraadslaging plaats, waarin eigenlijk niets werd afge-handeld, maar waarbij Pell, ten genoegen van de heeren getuigen, betoogde, dat, indien de zaak niet in zijn handen gesteld was, alles verkeerd zou zijn afgeloopen, om redenen, die niet duidelijk werden aange-geven, maar die zonder twijfel afdoende waren. Toen men zoover gekomen was, versterkte Pell zich met drie karbonaden en eenige glazen bier, op kosten van den boe-del, en daarop begaven zij zich gezamen-lijk naar Doctor's Commons.

Den volgenden dag ging men nog eens naar Doctor's Commons, en had toen veel te doen met een stalknecht, die getuigen zou, maar ongelukkigerwijze dronken was, en, tot groote ergernis der beambten, niet zweren, maar wel vloeken wilde. In den

loop van de volgende week moest men het-zelfde doen en nog verscheidene malen eenige andere kantoren bezoeken, en ook onderhandelingen aanknoopen om het huis en den inboedel te verkoopen; kortom, er viel zooveel te doen, en er moesten zooveel lunches en middagmalen worden verorberd, en er hoopten zich zooveel paperassen op, dat Salomon Pell en de jongen en, niet te vergeten, de blauwe zak, allemaal zoo dik werden, dat niemand in hen den man, jon-gen of zak zou hebben herkend, die enkele dagen tevoren in Portugal-street hadden rondgezworven.

Eindelijk was men zoover gevorderd, dat er een dag werd bepaald, waarop, door be-middeling van den effectenmakelaar Wil-kins Flasher, dien Pell had aanbevolen, het erfdeel van Sam in effecten belegd, en het geheele vermogen van den ouden Weller te gelde gemaakt zou worden.

Voor deze feestelijke gelegenheid had-den de twee Weller's, vader en zoon, zich bijzonder netjes gekleed. De getuigen had-den palmtakjes, en een zelfs een uitgebloeide dahlia in hun knoopsgaten gestoken en zich in feestgewaad gedost, dat wil zeggen, zij hadden zooveel kleeren over elkaar aan-getrokken, als maar eenigszins mogelijk was; want daarin bestaat, zoolang er dili-gences zijn, het denkbeeld, dat een diligen-cekoetsier zich van een feestgewaad vormt.

Pell wachtte hen in de gewone herberg op, en zelfs hij droeg voor deze gelegenheid handschoenen en een schoon over-hem.

„Kwart vóór tweeën,” zei Pell, op de klok kijkend. „Als wij kwart over tweeën bij mijnheer Flasher komen, zullen wij precies op het goede uur zijn.”

„Als wij in dien tusschentijd eens een glaasje bier dronken?” zei een van de ge-tuigen.

„Of een oestertje slurpten?” liet een ander er op volgen.

„Om mijnheer Weller met den afloop van de zaak geluk te wenschen,” zei Pell.

„Ik heb er niets tegen,” zei de oude Weller. „Sam, trek eens aan de schel.”

Sam gehoorzaamde. De oesters en het bier werden dadelijk klaargezet en door het gezelschap met smaak genuttigd.

„Mijnheer Pell,” zei de oude Weller, na-dat hij elk van zijn gasten en zich zelf een glas cognacgrog had laten voorzetten, „ik was van plan geweest om op de gezond-heid van de effecten te drinken; maar Sam heeft mij ingefluisterd, dat ik veel beter zou doen, als ik u met dit glas voor uw moeite

DE WELLER'S ONTVANGEN HUN ERFENIS

bedankte. Op uw gezondheid dus, mijnheer Pell."

De heeren waren opgestaan, hieven langzaam hun glazen omhoog, zetten die op hetzelfde oogenblik aan hun lippen, en ook op hetzelfde oogenblik, maar leeg, weer op de tafel, en de indrukwekkende plechtigheid was voorbij.

"Mijne heeren," zei Pell, „al wat ik zeggen kan, is, dat zulke bewijzen van ver-

versta. Indien gij zoo goed zoudt willen zijn, om mij bij uw vrienden te recomman-deeren, zal ik u zeer dankbaar zijn, en ik twijfel niet, of uw vrienden zullen u ook danken voor uw recommandatie, wanneer zij ondervinden, hoe zij door mij bediend worden. Uw gezondheid mijne heeren!"

Daarop betaalde de oude Weller de vertering, en nu begaf het gezelschap zich op weg naar de city.

DE HEEREN WAREN OPGESTAAN. EN HIEVEN LANGZAAM HUN GLAZEN OMHOOG.

trouwen en genegenheid voor een man van mijn vak bijzonder streelend zijn. Ik wil den schijn niet hebben, alsof ik mijzelf zou willen prijzen; maar om uentwil ben ik hartelijk verheugd, dat gij bij mij gekomen zijt, in plaats van naar den een of anderen knoeier te gaan, die de zaak tot in den grond bedorven zou hebben. Gij zult mij zeker wel de getuigenis willen geven, dat ik iedereen goedkoop en goed bedien, en mijn vriend, wijlen de Lord-Kanselier, heeft dikwijls gezegd, dat ik mijn vak uitstekend

Het kantoor van den effectenmakelaar Wilkins Flasher was op een bovenverdieping in een straat achter de Bank van Engeland; zijn woning was een buitengoed in Brixton; zijn paard en tilbury stonden in een naburigen stal; zijn rijknecht was op dit oogenblik op weg om wild af te leveren ergens in het West-End; zijn boekhouder was gaan eten; en zoo kwam het, dat Wilkins Flasher zelf „binnen!” riep, toen Pell met zijn gezelschap aan de deur van zijn kantoor klopte.

Toen Flasher de reden van hun komst vernomen had, verzocht hij hen te gaan zitten en een oogenblik te wachten, en zette daarop zijn gesprek voort met een eleganten jongeman, die boven op den lessenaar zat, en met een liniaal vliegen dood sloeg. De bezigheid, waarop Flasher een gedeelte van zijn aandacht had gevestigd, bestond daarin, dat hij, kunstig op twee pooten van zijn kantoorkruk balanceerend, met de punt van een pennemes naar een rood op een doosje vastgeplakt ouweltje mikte, dat hij telkens vlak in het midden trof. Beide heeren droegen laag uitgesneden vesten, kleine laarzen en groote ringen, kleine horloges en groote cachetten, kunstig geknoopte dassen en sterk geparfumeerde zakdoeken.

„Ik wed om een half dozijn flesschen wijn!” zei Flasher.

„Ik wed nooit om een half dozijn,” antwoordde zijn vriend. „Een dozijn, zeg ik.”

„Top, Simmery, top.”

Beide heeren haalden een gouden potloodje uit hun zak, en teekenden de weddenschap in een notitieboekje op.

„Hebt gij dat vanmorgen gehoord van Boffer?” vroeg Simmery. „De arme duivel is uit zijn huis gezet.”

„Ik wed tien guinjes tegen vijf, dat hij zich de keel afsnijdt.”

„Top.”

„Nee, wacht even, ik maak er een conditie bij,” hernam Flasher. „Misschien knoopt hij zich op.”

„Ook aangenomen. Hij maakt zich van kant.”

„Berooft zich van het leven.”

„Goed. Maar binnen hoeveel tijd?”

„Binnen veertien dagen.”

„Nee, neen,” riep Simmery uit. „Dat is te lang. Binnen een week.”

„Laten wij het verschil deelen,” hernam Flasher.

„Tien dagen.”

„Goed. Tien dagen.”

Beide heeren haalden wederom hun notitieboekjes te voorschijn, en teekenden daarin op, dat, indien Boffer zich zelf binnen tien dagen van het leven beroofde, Simmery aan Flasher vijf guinjes zou betalen, terwijl, indien hij dit niet deed, Flasher de som van tien guinjes aan Simmery zou uitkeeren.

„Het spijt mij toch, dat hij failliet is,” zei Flasher. „Hij gaf zulke heerlijke diners.”

„En hij had uitstekenden wijn,” merkte Simmery op. „Als de boel verkocht wordt, zal ik er mijn knecht heensturen, om een partijtje van dien vierenzestig te koopen.”

„Wat duivell!” zei Flasher. „Mijn knecht moet er ook heen. Vijf guinjes, dat mijn knecht meer biedt dan de uwe.”

„Aangenomen.”

De weddenschap werd weer opgeteekend, en kort daarop drentelde Simmery heen, om op de effectenbeurs te gaan kijken, wat er te doen viel.

Flasher verwaardigde zich nu om te hooren wat Pell te zeggen had, en nadat hij eenige gedrukte biljetten had ingevuld, verzocht hij het gezelschap hem naar de bank te volgen. Weller en zijn vrienden keken verbaasd op over alles wat zij zagen, maar Sam beschouwde alles met onverstoorbare koelbloedigheid. Toen zij in het gebouw gekomen waren, waar hun zaak moest worden behandeld, lieten Pell en Flasher hen een poos staan, terwijl zij naar het kantoor gingen, waar testamenten werden geregistreerd.

„Waar zijn wij hier?” fluisterde een der getuigen den ouden Weller in het oor.

„In het effectenkantoor,” was het antwoord.

„En wat zijn die heeren daar achter die toonbanken?”

„Effecten geloof ik,” antwoordde Weller.

„Is het niet zoo, Sampje?”

„Denkt gij dan, dat effecten levende menschen zijn?” zei Sam eenigszins verachtelijk.

„Hoe zou ik anders weten?” hernam zijn vader. „Ik verbeeldde het mij. Wat zijn zij dan?”

„Klerken,” antwoordde Sam.

„En waarom eten zij allemaal boterhammen met ham,” vroeg de oude Weller.

„Omdat dat bij hun werk hoort, geloof ik,” antwoordde Sam. „Dat doen zij hier altijd, den heelen dag door.”

Weller en zijn vrienden waren nog niet bekomen van hun verbazing over deze zonderlinge instelling, toen Flasher en Pell terugkwamen, en nu was de zaak spoedig afgedaan.

Daar de oude Weller zijn aandeel terstond te gelde wilde maken, ging Flasher naar de effectenbeurs, en kwam weldra terug met een cheque op de bankiers Smith, Payne en Smith, voor vijfhonderd en dertig pond, waarop hij met voornamelijkheid zijn provisie in den zak stak, en weer naar zijn kantoor kuierde.

De oude Weller wilde eerst volstrekt niets anders dan goud voor zijn cheque aannemen; maar toen de getuigen hem onder het oog brachten, dat hij dan een zakje zou moeten koopen, om het in te doen, liet hij zich de uitbetaling in banknoten van

vijf pond welgevallen.

„Mijn zoon en ik,” zei de oude Weller, toen zij van den bankier kwamen, „hebben na het eten iets heel bijzonders te doen, en daarom moesten wij maar ergens heen-gaan, waar wij onze zaakjes rustig kunnen afwikkelen.”

Men begaf zich naar een herberg, vroeg om een afzonderlijke kamer, en zette zich daar neer, om de rekening te vereffen. Sam keek de rekening van Pell na, en de getuigen haalden eenige posten daarop door; maar in weerwil van Pell's verklaring, dat men hem onrecht aandeed en hij aan de heele zaak geen penning verdiende, had hij er genoeg mee verdiend om er eenige maanden van te kunnen leven.

De getuigen dronken daarop nog een borrel en vertrokken, daar zij des avonds nog op den bok moesten. Pell wachtte nog een poos, om te zien of er niets meer te eten of te drinken kwam, nam toen zeer vriendschappelijk afscheid, en liet Sam met zijn vader alleen.

„Sam,” zei de oude Weller, terwijl hij zijn portefeuille in zijn zak stak: „met het geld voor het huis en den inventaris is er met elkaar elfhonderd en tachtig pond. Nu naar „De Witte Arend!”

HOOFDSTUK LVI.

Een belangrijk onderhoud tusschen de twee Weller's en Pickwick, en een onverwacht bezoek van een oud heer in een bruinen rok.

Pickwick zat in eenzaamheid na te denken over velerlei zaken, vooral over Winckle en zijn echtgenoot, en hoe hij op de beste wijze voor het jonge paar, wier onzekere toekomst hem voortdurend veront-rustte, zou kunnen zorgen, toen Mary de kamer kwam binnentrippelen, en eenigs-zins haastig zei:

„Neem mij niet kwalijk, mijnheer, Samuel is daar, en vraagt of hij met zijn vader boven mag komen.”

„Wel zeker,” antwoordde Pickwick.

„Dank u, mijnheer,” zei Mary, en trippelde weer naar de deur.

„Sam is zeker nog niet lang terug?” vroeg Pickwick.

„O neen, mijnheer,” antwoordde Mary snel. „Hij is pas thuisgekomen. Hij zegt, dat hij verder geen verlof meer zal vragen.”

Misschien bedacht Mary zich, dat zij dit laatste bericht met meer warmte had overgebracht, dan wel noodig scheen, of misschien bemerkte zij den goedgehartigen glim-

lach, waarmee Pickwick haar aankeek, toen zij had uitgesproken; zeker is het, dat zij haar hoofdje liet hangen, en de punt van haar witte schortje bekeek, met een nauwkeurigheid, waarvoor niet de minste reden te vinden was.

„Zeg maar, dat zij boven komen,” zei Pickwick, en Mary snelde heen.

Pickwick wandelde het vertrek een paar maal op en neer, en wreef intusschen, in gedachten verzonken, zijn kin.

„Welnu, laat het zoo zijn,” zei hij eindelijk, op een vriendelijken, maar eenigszins treurigen toon. „Ik zou hem op geen betere wijze voor zijn gehechtheid en trouw kunnen beloonen. Het is het lot van een eenzaam oud man, dat zij, die hem omgeven, nieuwe betrekkingen aanknoopen en hem verlaten. Ik heb geen recht om te verwachten, dat het mij anders zou gaan. Neen, neen,” vervolgde hij opgeruimder; „dat zou zelfzuchtig en ondankbaar zijn. Ik moest blij zijn, met een gelegenheid om zoo goed voor hem te kunnen zorgen; en dat ben ik ook — werkelijk.”

Pickwick was in deze gedachten zoo verdiept geweest, dat er reeds viermaal aan de deur was geklopt, voordat hij het hoorde. Hij ging haastig zitten, nam zijn gewone genoeglijke voorkomen weer aan, antwoordde op den vijfden klop, en nu trad Sam met zijn vader de kamer binnen.

„Ik ben blij dat ik u terugzie, Sam,” zei Pickwick. „Hoe maakt gij het, mijnheer Weller?”

„Heel goed; dank u, mijnheer,” antwoordde de weduwnaar. „Ik hoop dat gij het ook goed maakt, mijnheer. Ik zou u wel eens even willen spreken, mijnheer, als gij een oogenblikje tijd hebt.”

„Ik ben tot uw dienst, mijnheer Weller,” antwoordde Pickwick. „Sam, geef uw vader een stoel.”

„Dank je, Samuel, ik heb er al een,” zei de oude Weller, terwijl hij een stoel nam. „Het is een mooie dag, mijnheer,” vervolgde hij, terwijl hij zich neerzette en zijn hoed op den grond legde.

„Dat is het zeker,” zei Pickwick.

„Heerlijk weer, mijnheer,” hernam de oude Weller. Hier kreeg hij een zware hoestbui; en toen die over was, keek hij zijn zoon aan, knikte, wenkte, en maakte verschillende gebaren, nu eens verzoekend, dan weer dreigend, terwijl Sam zich hield, alsof hij er niets van bemerkte.

Pickwick, die begreep, dat de oude man eenigszins verlegen was, deed alsof hij zich bezighield met een boek, dat voor hem lag, open te snijden, en wachtte geduldig, tot

Weller voor den dag zou komen met hetgeen hij te zeggen had.

„Ik heb nooit zulk een kwajongen gezien, als gij zijt, Samuel,” zei de oude Weller, terwijl hij zijn zoon met verontwaardiging aankeek; „nooit in al mijn levensdagen.”

„Wat doet hij, mijnheer Weller?” vroeg Pickwick.

„Hij wil niet beginnen, mijnheer,” antwoordde de oude man. „Hij weet wel, dat ik niet spreken kan, als ik iets bijzonders te zeggen heb; en daar staat hij nu, en ziet mij hier zitten als een uil, en u van uw kostbaren tijd berooven, en helpt mij toch met geen woord op weg. Dit is niet mooi van u, Sam,” zei Weller, en veegde daarbij het zweet van zijn voorhoofd; „heelemaal niet mooi.”

„Gij hebt mij gezegd, dat gij spreken zoudt,” antwoordde Sam. „Hoe kon ik denken, dat gij al bij het begin zoudt blijven steken?”

„Gij hadt wel kunnen zien, dat ik niet in staat ben om te beginnen,” hernam zijn vader. „Gij zaagt immers wel, dat ik uit het spoor was en tegen boomen en hekken moest aanrijden, en toch wildet gij geen hand uitsteken om mij te helpen. Ik schaam mij over u Samuel.”

„De zaak is eigenlijk, mijnheer,” zei Sam met een buiging, „dat mijn vader zijn geld heeft losgemaakt.”

„Goed, heel goed, Samuel,” zei de oude Weller, met een tevreden knikje. „Ik bedoelde het zoo kwaad niet, jongen. Heel goed, zoo gaat gij recht op den man af.” Hij knikte nog eenige malen zeer vergenoegd, en bleef toen zitten luisteren, hoe Sam zou vervolgen.

„Gij kunt wel gaan zitten, Sam,” zei Pickwick, begrijpend dat het gesprek langer zou duren, dan hij eerst gedacht had.

Sam maakte nog een buiging en zette zich neer. Toen zijn vader naar hem omkeek, vervolgde hij:

„Mijn vader heeft het geld, dat mijn moeder in effecten had belegd, losgemaakt, en het huis met de affaire overgedaan; en de som, die hij voor dat alles heeft gekregen, bedraagt elfhonderd en tachtig pond.”

„Zoo, werkelijk?” zei Pickwick. „Dat verheugt mij. Ik wensch er u geluk mee, mijnheer Weller, dat gij in zoo goeden doen zijt.”

„Wacht een oogenblikje, mijnheer,” zei de oude Weller bedenkelijk. „Ga verder, Samuel.”

„Dat geld,” hervatte Sam, na eenige aarzeling, „zou hij gaarne ergens willen op-

bergen, waar hij wist dat het veilig was, en ik zou dat ook gaarne zien; want als hij het in handen houdt, zal hij het aan goede vrienden uitleenen, of paarden koopen, of zijn portefeuille verliezen, of het zich op de een of andere manier laten aftroggelen.”

„Heel goed, Samuel,” zei de oude Weller, met zooveel tevredenheid, alsof Sam de grootste lofrede op zijn schranderheid en voorzichtigheid had gehouden. „Heel goed.”

„En daarom,” vervolgde Sam, „daarom is hij meegekomen, om u te zeggen, of aan te bieden, of liever om u te verzoeken, of...”

„Om te zeggen,” viel zijn vader hem ongeduldig in de rede, „dat ik er niets mee doen kan. Ik ga weer op een diligence rijden, en kan het nergens bewaren; of ik moest het aan den conducteur geven, om er op te passen, of het in een van de zakken van de portieren steken, en dan zouden de passagiers misschien in verzoeking komen. Als gij het voor mij zoudt willen bewaren, mijnheer, zoudt gij mij een groot genoegen doen. Misschien,” vervolgde hij, Pickwick naderend en hem in het oor fluisterend, „misschien zou het u te pas kunnen komen om de kosten van dat proces te betalen. In elk geval, gij kunt het houden, tot ik er u weer om vraag.” Met deze woorden stopte Weller den heer Pickwick zijn portefeuille in de hand, raapte zijn hoed op, en liep met een spoed, dien men van zulk een zwaarlijvig man niet verwacht zou hebben, de kamer uit.

„Houd hem tegen, Sam,” riep Pickwick op een ernstigen toon. „Haal hem terug. — Mijnheer Weller, ... luister eens!”

Sam zag, dat zijn meester gehoorzaamheid verlangde; hij greep zijn vader, die reeds op de trap was, bij zijn arm, en trok hem met geweld weer de kamer in.

„Mijn beste vriend,” zei Pickwick, terwijl hij den ouden man bij de hand greep, „uw vertrouwen overstelpt mij.”

„Ik zou niet weten waarom, mijnheer,” zei Weller koppig.

„Ik verzeker u, beste vriend, ik heb meer geld, dan ik noodig heb,” zei Pickwick; „veel meer, dan een man van mijn leeftijd verteren kan, al werd hij nog zoo oud.”

„Niemand weet hoeveel hij verteren kan, voordat hij het geprobeerd heeft,” merkte de oude Weller op.

„Best mogelijk,” hernam Pickwick; „maar daar ik niet van plan ben zulke proeven te nemen, is het niet waarschijnlijk, dat ik ooit gebrek zal krijgen. Ik moet u verzoeken om dit terug te nemen, mijnheer Weller.”

„Goed,” zei de oude Weller met een zeer

onvergenoegd gezicht. „Onthoud wat ik zeg, Sampje. Ik zal een wanhopigen stap doen.”

„Dat zult gij wel laten,” antwoordde Sam.

De oude Weller bedacht zich een poos knoopte toen zijn jas dicht, en zei op een dreigenden toon: „Ik ga tolbaas worden. Zeg uw vader maar vaarwel, Samuel! Ik ga een tolhek pachten, en kom er zo lang ik leef niet vandaan.”

Deze bedreiging was zoo verschrikkelijk en Weller scheen zoo diep gekrenkt door de weigering van Pickwick, dat deze, na zich een poos bedacht te hebben, zei: „Wel, mijnheer Weller, ik zal het geld dan houden. Misschien kan ik er meer goeds mee uitrichten, dan gij zoudt kunnen doen.”

„Dat zou ik ook denken, mijnheer,” zei de oude man, wiens gezicht opklaarde.

„Dat is dan afgedaan,” zei Pickwick, terwijl hij de portefeuille in zijn lessenaar sloot: „Ik ben u zeer verplicht, beste vriend, maar ga nu nog even zitten; ik moet u om raad vragen.”

De oude Weller, die, terwijl Pickwick de portefeuille wegsloot, van innig genoegen had gegrinnikt, zette dadelijk een ernstig gezicht.

„Ga even de kamer uit, Sam,” zei Pickwick.

Sam verwijderde zich, en zijn vader zette een paar verbaasde oogen op, toen Pickwick vervolgde:

„Ik geloof dat gij den gehuwden staat niet voor zeer verkieselijk houdt, is het niet, mijnheer Weller?”

De oude man schudde het hoofd. De gedachte, dat de een of andere goddelooze weduwe Pickwick in haar netten had weten te vangen, benam hem de spraak.

„Hebt gij, toen gij met uw zoon binnenkwaamt, niet beneden een meisje gezien?” vroeg Pickwick.

„Jawel,” antwoordde Weller kortaf.

„En hoe beviel zij u? — Zeg mij eens eerlijk, hoe gij haar vondt.”

„Ik vond haar flink en van zessen klaar,” antwoordde Weller, op den toon van een kenner.

„Dat is zij ook,” hernam Pickwick; „dat is zij ook. En hoe vondt gij haar manieren?”

„Heel aardig,” antwoordde Weller. „Heel aardig en geschikt.”

De juiste beteekenis, die Weller aan dit laatste woord hechtte, was niet zeer duidelijk; maar uit zijn toon bleek wel, dat het een gunstige uitdrukking was en dus was Pickwick er even tevreden mee, alsof hij een volkomen begrijpelijk antwoord had ontvangen.

„Ik stel zeer veel belang in haar,” hernam Pickwick.

De oude Weller knikte.

„Ik bedoel, belang in haar welzijn,” hervatte Pickwick. „Ik zou gaarne zien, dat het haar goed ging, begrijpt gij?”

„Heelemaal,” antwoordde Weller, hoewel hij nog niets begreep.

„Dat meisje is zeer gehecht aan uw zoon,” zei Pickwick.

„Aan Sam?” riep de vader uit.

„Ja,” zei Pickwick.

„Dat is begrijpelijk,” zei Weller na eenig nadenken. „Het is begrijpelijk, maar verontrustend. Samuel moet oppassen.”

„Hoe zoo?” vroeg Pickwick.

„Oppassen, dat hij geen woord tegen haar zegt,” antwoordde de oude man; „anders mocht hij in zijn onnoozelheid eens iets zeggen, waarover zij hem zou kunnen aanklagen, dat hij een trouwbelofte had gebroken. Gij kunt de vrouwen nooit vertrouwen, mijnheer Pickwick, als zij een oogje op u geworpen hebben. Zij hebben iemand beet, voor hij er om denkt. Den eersten keer, dat ik trouwde, is het mij ook zoo gegaan, mijnheer, en zoo is Sampje in de wereld gekomen.”

„Gij moedigt mij niet bepaald aan om verder te gaan,” zei Pickwick; „en toch zal het 't beste zijn, dat wij maar dadelijk ter zake komen. Dat meisje is niet alleen gehecht aan uw zoon, meneer Weller, maar uw zoon is ook gehecht aan haar.”

„Zoo, zoo,” zei Weller. „Dat is mooi voor een vader, om zoiets te moeten hooren.”

„Ik heb verscheidene malen op hen gellet,” vervolgde Pickwick, zonder op deze opmerking acht te slaan, „en ik twijfel er in het geheel niet aan. Als ik nu genegen was om hen tezamen in een zaakje te zetten, of hun iets te bezorgen, waarvan zij ordentelijk leven konden, wat zoudt gij daar dan van zeggen, mijnheer Weller?”

Eerst trok de man een leelijk gezicht over een plan, waarvan de bedoeling was, dat iemand wiens geluk hem niet onverschillig was, daardoor in het huwelijk zou treden; maar toen Pickwick verder over de zaak sprak, en hem voorhield, dat Mary geen weduwe was, werd hij handelbaarder. Pickwick had zeer veel invloed op hem, en Mary was hem inderdaad bevalen, zooals reeds gebleken was uit eenige zeer onvaderlijke lonkjes, die hij haar had toegeworpen. Eindelijk zei hij, dat het hem niet paste Pickwick tegen te spreken, en dat hij zich gaarne naar zijn raad wilde schikken; waarop Pickwick hem bij zijn woord nam, en Sam weer binnenriep.

„Sam," zei Pickwick, zijn keel schrapend, „uw vader en ik hebben over u gesproken."

„Ja, wij hebben over u gesproken, Sam-pje," zei de oude Weller, deftig en nadrukkelijk.

„Ik ben zoo blind niet, Sam," hernam Pickwick, „of ik heb reeds lang gezien, dat gij voor het meisje van mevrouw Winkle een bijzondere genegenheid hebt."

„Hoort gij dat, Samuel?" zei de vader, op denzelfden toon als tevoren.

„Ik hoop, dat er geen kwaad in steekt, mijnheer," zei Sam, zich tot zijn meester wendend, „als een jongeman een oogje heeft op een meisje, dat er lief uitziet en een goeden naam heeft?"

„Wel neen," zei Pickwick.

„Volstrekt niet," voegde de oude Weller er bij, vriendelijk maar in deftigen ernst.

„Verre van in zulk een natuurlijke zaak iets kwaads te zien," hervatte Pickwick, „is het mijn verlangen u in dit opzicht te helpen en uw wenschen te bevorderen. Met dat doel heb ik met uw vader gesproken, en daar ik zie, dat hij er evenzoo over denkt als ik...."

„Omdat het meisje geen weduwe is," viel de oude Weller hierop in.

„Omdat het meisje geen weduwe is," herhaalde Pickwick glimlachend.

„Ik wensch u te ontheffen van den dwang, die uw tegenwoordige betrekking u oplegt, en, tot belooning van uw trouw en uw vele uitmuntende hoedanigheden, u in staat te stellen om dit meisje te trouwen en voor u zelf en uw gezin een onafhankelijk bestaan te verwerven. Het zal mij een waar en groot genoegen zijn, Sam," vervolgde Pickwick, wiens stem tot nog toe eenigszins gebeeft had, maar die nu een vaster toon aannam, „het zal mij een waar en groot genoegen zijn, voor uw toekomstig welzijn naar mijn beste vermogen te zorgen."

Er volgde een diepe stilte, welke eindelijk door Sam werd afgebroken, die met een zachte en heesche, doch vaste stem zei:

„Ik ben u heel dankbaar voor uw goedheid, mijnheer, die heelemaal naar uw aard is; maar er kan niets van komen."

„Kan er niets van komen?" riep Pickwick vol verbazing uit.

„Samuël!" zei de oude Weller zeer deftig.

„Ik zeg, er kan niets van komen," herhaalde Samuel harder. „Wat zou er dan van u moeten worden, mijnheer?"

„Beste jongen," antwoordde Pickwick, „wat er onlangs is voorgevallen met mijn vrienden, zal mijn levenswijze geheel ver-

anderen; ik word wat ouder, en heb rust en stilte noodig. Ik scheid uit met reizen, Sam."

„Hoe weet gij dat, mijnheer?" hervatte Sam. „Gij denkt dat nu wel; maar indien gij eens van meening zoudt veranderen, wat niet onmogelijk is, want uw hart is nog maar vijf en twintig jaar — hoe zou het u dan gaan, zonder mij? Er kan niets van komen, mijnheer, er kan niets van komen."

„Goed gezegd, Samuel. Daar is wel wat van aan," zei de oude Weller aanmoedigend.

„Ik spreek na lang beraad, Sam, ik ben zeker dat ik mijn woord zal houden," zei Pickwick, zijn hoofd schuddend. „Ik scheid uit met reizen."

„Juist daarom," hervatte Sam; „juist daarom moet gij altijd iemand bij u hebben, die met u kan omgaan, die weet hoe gij het gaarne hebt, en die gewoon is u te bedienen en op te vroolijken. Als gij een knecht wilt hebben, die er wat knapper en fatsoenlijker uitziet dan ik, goed en wel — neem er een; maar met loon of zonder loon, met kost en inwoning of zonder kost en inwoning — Sam Weller, dien gij uit de oude herberg in de Borough hebt gehaald, blijft bij u, wat er ook gebeurt."

Bij het slot van deze verklaring, welke Sam met zeer veel ontroering had uitgesproken, stond de oude Weller van zijn stoel op, en, zonder aan tijd of plaats te denken, zwaaide hij zijn hoed boven zijn hoofd, en riep driemaal luidkeels hoera.

„Brave kerel," zei Pickwick, toen de oude Weller zich weer had neergezet, tamelijk verlegen over zijn eigen geestdrift, „gij moet ook om het meisje denken."

„Ik denk om het meisje, mijnheer," antwoordde Sam. „Ik heb om haar gedacht en haar gezegd hoe de zaken staan. Zij zegt, dat zij wachten wil, tot ik haar trouwen kan; en ik geloof, dat zij het meent. Als zij het niet doet, dan is zij niet het meisje, waar ik haar voor gehouden heb, en dan laat ik haar met plezier loopen. Gij kent mij wel, mijnheer. Ik heb mijn besluit genomen, en daaraan is niets te veranderen."

Wie kon dit besluit bestrijden? Pickwick niet, wien de onbaatzuchtige gehechtheid van zijn nederigen vriend meer genoegen verschafte, dan duizend vriendschapsbetuigingen van de aanzienlijkste mannen hem hadden kunnen schenken.

Terwijl in de kamer van Pickwick dit gesprek werd gevoerd, trad een kleine oude heer met een bruinen rok, door een kruier, die een valies droeg, gevolgd, de voordeur binnen; en nadat hij een bed had besteld,

vroeg hij den kellner, of daar een zekere mevrouw Winkle logeerde, waarop hij natuurlijk een toestemmend antwoord ontving.

„Is zij alleen?" vroeg de kleine oude heer.

„Ik geloof van wel, mijnheer," antwoordde de kellner. „Ik kan haar dienstbode roepen, mijnheer, als gij...."

„Neen, dat behoeft niet," antwoordde de oude heer snel. „Wijs mij haar kamer, maar zonder mij aan te dienen."

„Wat belooft u, mijnheer?"

„Zijt gij doof?"

„Neen, mijnheer."

„Luister dan, als het u belooft. Kunt gij mij nu verstaan?"

„Jawel, mijnheer."

„Goed. Wijs mij de kamer van mevrouw Winkle, zonder mij aan te dienen." Tegelijk stopte hij den kellner vijf shillings in de hand, en keek hem strak in het gezicht.

„Maar mijnheer," zei de kellner, „ik weet niet of...."

„Ik zie, dat gij het zult doen," viel de oude heer hem in de rede. „Doe het dan maar terstond, dat spaart tijd."

De toon van den ouden heer was zoo koel, kort en droog, dat de kellner de vijf shillings in zijn zak stopte, en hem zonder een woord te zeggen naar boven bracht.

„Dit is de kamer zeker," zei de oude heer. „Ga nu maar heen."

De kellner gehoorzaamde, bij zich zelf denkend, wie die heer wel kon zijn, en wat hij wilde. De oude heer wachtte, tot hij uit het gezicht was, en klopte toen aan de deur.

„Binnen," riep Arabella.

„Hm, een lief stemmetje in ieder geval," prevelde de oude heer; „maar dat zegt nog niets."

Hij opende de deur en trad binnen. Arabella, die zat te werken, rees, toen zij een vreemdeling zag, met eenige verlegenheid op, die haar niet onbevallig stond.

„Blijf zitten, mevrouw," zei de onbekende, terwijl hij de deur weer dicht deed. Mevrouw Winkle, als ik het wel heb?"

Arabella boog haar hoofd.

„Die met den zoon van den ouden Winkle in Birmingham is getrouwd?" vervolgde de onbekende, terwijl hij Arabella met zichtbare nieuwsgierigheid aankeek.

Arabella boog wederom haar hoofd, en keek ongerust om zich heen, alsof zij twijfelde of zij om hulp zou roepen.

„Ik heb u verrast, naar ik zie, mevrouw," zei de oude heer.

„Ik moet bekennen — ja, eenigszins,"

antwoordde Arabella met steeds toenemende verwondering.

„Ik zal een stoel nemen, als gij er niets op tegen hebt, mevrouw," zei de vreemdeling.

Hij zette zich neer; en nadat hij zeer bedaard een brillenhuisje uit zijn zak, en uit dat huisje een bril had gehaald, zette hij dien op.

„Gij kent mij niet, mevrouw," zei hij, terwijl hij Arabella zoo strak aankeek, dat deze werkelijk angstig werd.

„Neen, mijnheer," antwoordde zij beschroomd.

„Neen," hernam hij. „Gij kunt mij ook niet kennen, maar gij kent toch wel mijn naam, mevrouw."

„Ken ik dien?" zei Arabella bevend, zonder zelf eigenlijk te weten waarom. „Mag ik dan vragen hoe die is?"

„Dadelijk, mevrouw," antwoordde de vreemdeling, die zijn oogen nog niet van haar gelaat had afgewend. „Gij zijt pas geleden getrouwd, niet waar, mevrouw?"

„Ja," antwoordde Arabella nauwelijks hoorbaar, en legde zeer ontroerd haar werk neer, toen een gedachte, die reeds eerder bij haar was opgekomen, sterker werd.

„Zonder uw echtgenoot te hebben voorgehouden, dat het behoorliker zou zijn geweest eerst zijn vader te raadplegen, van wien hij, geloof ik, afhankelijk is?" zei de vreemdeling.

Arabella hield haar zakdoek voor haar oogen.

„Zonder dat gij, zelfs op een zijdelingse manier, onderzoek hebt gedaan naar de meening in deze kwestie van den ouden man, die er toch ongetwijfeld veel belang in moest stellen," hernam de vreemdeling.

„Ik kan het niet ontkennen, mijnheer," antwoordde Arabella.

„En zonder zelf voldoende middelen te bezitten, om uw echtgenoot de geldelijke voordeelen te vergoeden, die hij gehad zou hebben, indien hij met goeddenken van zijn vader getrouwd was," zei de oude heer.

„Dat is het, wat jongens en meisjes onbaatzuchtige liefde noemen, totdat zij zelf jongens en meisjes hebben, en de zaak uit een geheel ander oogpunt beschouwen."

Arabella's tranen stroomden overvloedig, terwijl zij tot haar verontschuldiging bijbracht, dat zij jong en onervaren was, dat de liefde alleen haar tot dezen stap had gebracht, en dat zij sedert haar vroegste jeugd van den raad en de leiding harer ouders was beroofd.

„Het was verkeerd," zei de oude heer op een zachteren toon, „heel verkeerd. Het

was romantisch, ondoordacht, — kortom, een dwaasheid."

"Het was mijn schuld, heelemaal mijn schuld, mijnheer," zei de arme Arabella weenend.

"Gekheid," hernam de oude heer. "Het was uw schuld toch niet, dat hij verliefd op u werd? Maar ja," vervolgde hij, terwijl hij Arabella vrij schalks aankeek, "het was wel uw schuld; hij kon het niet hel-

"Ik verwacht hem ieder oogenblik, mijnheer," antwoordde Arabella. "Ik heb hem overgehaald, een wandeling te gaan maken. Hij is erg neerslachtig, omdat hij niets van zijn vader heeft gehoord."

"Neerslachtig?" zei de oude heer. "Zoo — dat heeft hij dan ook wel verdiend."

"Ik vrees," hernam Arabella, "dat hij om mij zoo neerslachtig is; en ik, mijnheer, lijd daardoor dubbel, omdat ik hem in dezen

NAUWELIJKS HAD HIJ DIT GEZEGD, OF ER KLONK EEN VOETSTAP OP DE TRAP.

pen."

Dit compliment, of de zonderlinge manier, waarop de oude heer het maakte, of de verandering van zijn toon — veel vriendelijker dan in het begin — of alle drie deze omstandigheden tegelijk, dwongen Arabella tusschen haar tranen door een glimlach af.

"Waar is uw man?" vroeg de oude heer plotseling, terwijl hij een glimlach, die zich juist op zijn eigen gelaat begon te vertoonen, onderdrukte.

toestand heb gebracht."

"Om hem moet gij het u niet aantrekken," zei de oude heer. "Hij heeft wat hij verdient. Ik ben er blij om — heel blij, voor zoover het hem betreft."

Nauwelijks had hij dit gezegd, of er klonk een voetstap op de trap, dien hij en Arabella op hetzelfde oogenblik schenen te herkennen. De oude heer verbleekte; en, zich geweld aandoend om bedaard te schijnen, stond hij op, toen Winkle de kamer binnentrad.

„Vader!”, riep Winkle, verbaasd terugdeinzend.

„Ja,” zei de oude heer. „Wat hebt gij mij nu te zeggen?”

Winkle bleef zwijgen.

„Schaamt gij u niet?” vroeg de oude heer.

Winkle gaf geen antwoord.

„Schaamt gij u, of schaamt gij u niet?” herhaalde de oude heer.

„Neen, vader,” antwoordde Winkle, terwijl hij Arabella's arm in den zijnen nam. „Ik schaam mij niet — noch voor mij zelf, noch voor mijn vrouw.”

„Och kom,” riep de oude heer spottend uit.

„Het spijt mij zeer, dat ik iets gedaan heb, waardoor uw genegenheid voor mij is verminderd,” zei Winkle; „maar ik moet tegelijk zeggen, dat ik geen reden heb, om mij te schamen, dat ik Arabella tot vrouw heb gekozen, evenmin als gij u over zulk een schoondochter zult behoeven te schamen.”

„Geef mij uw hand, Nathaniël,” zei de oude heer op een geheel anderen toon; en geef mij een kus Arabella. Gij zijt werkelijk een heel lief schoondochtertje.”

Na verloop van korten tijd ging Winkle Pickwick opzoeken, en toen hij met dezen terugkwam, schudden zijn vader en Pickwick elkaar zeker vijf minuten lang onafgebroken de hand.

„Mijnheer Pickwick, ik dank u hartelijk voor al de vriendschap, die gij mijn zoon hebt bewezen,” zei de oude Winkle op een gullen, rondborstigen toon. „Ik ben wat driftig, en toen ik den laatsten keer met u sprak, was ik overrompeld en uit mijn humeur. Ik heb nu zelf kunnen oordeelen, en ik ben tevreden. Is het noodig mij nog verder te verontschuldigen?”

„Volstrekt niet,” antwoordde Pickwick. „Gij hebt het eenige gedaan, dat er nog ontbrak, om mij volkomen gelukkig te maken.”

Hierop werden opnieuw vijf minuten lang handen geschud, en werden er vele complimenteuse speeches afgestoken, die, behalve complimenteuz, ditmaal bij uitzondering ook oprecht gemeend waren.

Sam had, als een goed zoon, zijn vader naar de Bell-Savage vergezeld, en toen hij terugkwam ontmoette hij, dicht bij de deur, den dikken Jozef, die een brief van Emilia Wardle had weggebracht.

„Zeg eens,” zei Jozef, met buitengewone spraakzaamheid, „wat is die Mary een aardig meisje, hè? Ik ben dol op haar.”

Weiler gaf geen antwoord; maar nadat

hij, ten hoogste verbaasd over de vermetelheid van den dikken jongen, dezen een oogenblik strak had aangestaard, bracht hij hem bij zijn kraag naar den hoek van de straat, gaf hem daar tot afscheid een schop, wel niet hard, maar met zeer veel plechtigheid toegediend, en ging daarop fluitend naar huis.

HOOFDSTUK LVII

Waarin de Pickwick-club wordt ontbonden, en alles tot ieders genoegen afloopt.

Een geheele week lang na de heuglijke aankomst van den ouden heer Winkle, waren Pickwick en Sam den geheelen dag uit, kwamen slechts even vóór het etensuur thuis, en gedroegen zich dan met een gewichtigheid en geheimzinnigheid, die hun anders volkomen vreemd waren. Het was duidelijk, dat er belangrijke zaken op til waren, maar omtrent den aard hiervan hoorde men alleen maar zeer uiteenlopende gissingen. Sommigen, waartoe Tupman behoorde, koesterden de meening, dat Pickwick huwelijksplannen had; maar dit denkbeeld werd door alle dames verworpen. Anderen geloofden, dat hij van plan was een verre reis te gaan maken, en dat hij bezig was daartoe de noodige toebereidselen te treffen; maar dit werd door Sam hardnekkig ontkend, die, toen Mary hem in verhoor nam, ronduit verklaarde, dat zijn meester niet weer op reis zou gaan. Eindelijk, toen alle leden van het gezelschap hun hersens, zes dagen lang, met vruchteloze gissingen en navorschingen hadden gekweld, besloot men Pickwick zelf naar de reden te vragen, waarom hij zich aldus van den omgang met zijn vrienden verwijderd hield.

Met dit doel verzocht Wardle allen bij hem in de Adelphi te komen eten, en toen de wijn een paar maal was rondgegaan, bracht hij de quaestie ter sprake.

„Wij zijn allen verlangend te weten,” zei hij, „waarmee wij u hebben beleedigd, dat gij ons zoo alleen laat, en al uw tijd aan eenzame wandelingen besteedt.”

„Zoo,” antwoordde Pickwick. „Het is merkwaardig, dat ik juist van plan was, vandaag een verklaring daarvan te geven. Laat ons dus nog eens inschenken, dan zal ik uw nieuwsgierigheid bevredigen.”

De wijn ging met groote snelheid rond; en nadat Pickwick met een genoeglijken glimlach om zich heen had gekeken, vervolgde hij:

„Al de veranderingen, die onder ons zijn, voorgevallen — ik bedoel het huwelijk dat reeds tot stand is gekomen, en dat, hetwelk binnenkort tot stand komen zal, met de veranderingen, die daaruit moeten voortspuiten — hebben mij de noodzakelijkheid doen inzien ernstig plannen voor de toekomst te maken. Ik heb besloten mij in een rustige, mooie streek, in de nabijheid van Londen te vestigen. Ik heb een huis gevonden, dat mij bevalt, en het reeds gehuurd en gemeubileerd. Het is nu geheel in orde, en ik ben van plan het onmiddellijk te betrekken, in de hoop, dat ik daar nog eenige jaren rustig zal kunnen leven, opgevroolijkt door het gezelschap van mijn vrienden, die na mijn dood nog in liefde aan mij zullen terugdenken.”

Hier zweeg hij even, terwijl een zacht gemompel langs de tafel ging.

„Het huis dat ik gehuurd heb,” vervolgde Pickwick, „staat in Dulwich; het heeft een grooten tuin en een zeer aangename ligging. Ik heb het voorzien van alles wat nuttig en gemakkelijk is, en misschien ook wel van een zekere luxe, maar daarover moet gij zelf maar oordeelen. Sam blijft daar bij mij wonen. Op aanbeveling van Perker, heb ik een huishoudster genomen — een oude vrouw — en bovendien zoo veel bedienden als zij noodig achtte. Ik zou mijn toekomstige verblijf gaarne willen inwijden met een plechtigheid, waarin ik veel belang stel. Als mijn vriend Wardle er geen bezwaar tegen heeft, wensch ik, dat de bruiloft van zijn dochter in mijn nieuwe woning gevierd zal worden op den dag, waarop ik die betrek. Jongelieden blij en gelukkig te zien,” vervolgde hij met eenige ontroering, „is altijd het grootste genoegen van mijn leven geweest. Het zal mijn hart goeddoen, wanneer ik onder mijn eigen dak getuige mag zijn van het geluk van mijn liefste vrienden.”

Pickwick zweeg nogmaals, en Emilia en Arabella snikten hoorbaar.

„Ik heb mondeling en schriftelijk met de Club onderhandeld,” hervatte Pickwick, „en haar van mijn voornemen kennis gegeven. Gedurende onze lange afwezigheid heeft zij door inwendige oneenigheden veel geleden, en deze omstandigheid, vereenigd met mijn bedanken voor het lidmaatschap, heeft tot haar ontbinding aanleiding gegeven. De Pickwick-club bestaat niet meer.”

„Het zal mij nooit berouwen,” vervolgde Pickwick met een zachte stem, „dat ik bijna twee jaren onder allerlei soorten menschen heb doorgebracht, hoe kinderachtig

zulk een jacht op avonturen ook menigeen moge zijn voorgekomen. Bijna mijn geheele vroegere leven was aan zaken en aan het vergaren van rijkdommen gewijd. Ik heb nu veel gezien, waarvan ik vroeger geen denkbeeld had — en ik hoop, dat ik daardoor mijn kennis vermeerderd en mijn hart veredeld heb. Indien ik weinig goeds heb gedaan, vertrouw ik, dat ik nog minder kwaad heb aangericht, en dat mijn lotgevallen en ontmoetingen een bron van onderhoudende en genoeglijke herinneringen voor mij mogen zijn. God zegene u allen!”

Met deze woorden schonk Pickwick, met een bevende hand, zijn glas vol, en dronk het leeg; en zijn oogen waren vochtig, toen zijn vrienden gezamenlijk opstonden, en van ganscher harte met hem klonken.

Voor het huwelijk van Snodgrass waren niet veel voorbereidselen noodig. Daar hij geen vader of moeder meer had en gedurende zijn minderjarigheid Pickwick zijn voogd was geweest, was deze nauwkeurig bekend met zijn bezittingen en vooruitzichten. Het daarvan gegeven verslag was voor Wardle volkomen voldoende — zooals trouwens bijna ieder verslag voldoende zou zijn geweest; want de goede oude man was buiten zich zelf van blijdschap — en nadat hij Emilia een mooien bruidsschat had geschonken, werd er bepaald, dat het huwelijk vier dagen later zou plaats hebben; een haast, welke drie naaisters en een kleermaker bijna wanhopig maakte.

Met postpaarden voor zijn rijtuig, ging de oude heer Wardle den volgende dag op reis, om zijn moeder te halen. Toen hij met de hem eigen onstuimigheid de oude dame het bericht mededeelde, viel zij onmiddellijk flauw; maar, nadat zij spoedig weer was bijgebracht, gaf zij bevel om dadelijk haar brocaatzijden japon in te pakken, en begon daarop eenige bijzonderheden over het huwelijk der thans reeds overleden oudste dochter van Lady Tollinglower te verhalen, waarmee zij drie uren doorbracht, en toen het verhaal nog niet half beëindigd had.

Mevrouw Trundle moest ook weten, welke gewichtige gebeurtenissen in Londen ophanden waren; en daar het noodzakelijk was haar gezondheid te ontzien, moest haar man haar deze tijding mededeelen, opdat zij niet te veel zou schrikken. Het bleek echter, dat zij er in 't geheel niet van schrikte; want zij schreef dadelijk naar Muggleton, om een nieuwe muts en een zwart satijnen japon te bestellen, en gaf bovendien haar voornemen te kennen om de plechtigheid bij te wonen. Daarop liet Trundle den dokter halen, en de dokter zei,

dat mevrouw zelf het beste kon weten, hoe zij zich voelde. Mevrouw Trundle antwoordde hierop, dat zij voelde, dat de reis haar geen kwaad zou doen, en dat zij vast besloten was te gaan; waarop de dokter, een verstandig man, die wel wist wat voor hem zelf en andere menschen goed was, zei, dat, indien mevrouw Trundle thuis moest blijven, zij zich zelf misschien meer kwaad zou doen door daarover te tobben, dan de reis haar doen kon, en dat het daarom misschien maar raadzaam was, dat zij ging. Zij ging dus, nadat de dokter haar uit voorzichtigheid een half dozijn drankjes had gestuurd, om onderweg te gebruiken.

Behalve deze belangrijke aangelegenheden, had Wardle nog twee kleine briefjes te bezorgen aan twee jongedames, die als bruidsmisjes zouden fungeeren. Natuurlijk waren deze jongedames bijna ontroostbaar, dat zij voor zulk een gewichtige plichtigheid „niets” gereed hadden en geen tijd hadden om „iets” gereed te maken — over welke laatste omstandigheid de vaders der bedoelde jongedames meer plezier dan verdriet schenen te gevoelen. Er werden echter een paar oude japonnetjes vermaakt en een paar nieuwe mutsen gekocht, en de jongedames zagen er zoo lief uit, als men maar had kunnen verwachten; en daar zij, bij de plichtigheid, op de juiste oogenblikken huilden en beefden, vervulden zij haar taak tot volle bewondering van alle toeschouwers.

Hoe de twee arme bloedverwanten naar Londen kwamen — of zij liepen, of achter op een rijtuig klommen, of met een boerenkar meereden — weet niemand; maar zij waren er vóór Wardle; en zij waren ook de eersten, die op den ochtend van den bruiloftsdag aan de deur van Pickwick kwamen aankloppen.

Zij waren echter hartelijk welkom; want Pickwick vroeg er niet naar, of iemand arm of rijk was. De nieuwe bedienden waren vlug en dienstvaardig; Sam was uitgelaten van blijdschap, en Mary prijkte met al haar schoonheid en met nieuwe linten.

De bruidegom, die al een paar dagen tevoren in Pickwick's huis was gekomen, begaf zich bijtijds naar de kerk van Dulwich, om zijn bruid op te wachten, in gezelschap van Pickwick, Benjamin Allen, Robert Sawyer en Tupman; ook Sam ging mee, die voor deze gelegenheid een prachtige, nieuwe livrei had gekregen, en in zijn knoopsgat een witten strik droeg, welken zijn beminde hem geschonken had. In de kerk ontmoetten zij de Wardle's, de Winkle's, de Trundle's en de bruid met haar

bruidsmisjes; en nadat de plichtigheid was voltrokken, reden de koetsen naar het huis van Pickwick, waar men zou ontbijten, en Perker het gezelschap reeds wachtte.

Hier waren al de lichte wolkjes, die het ernstige gedeelte van het feest had nagelaten, spoedig verdwenen; aller oogen schitterden, en men hoorde niets dan gelukwensen en lofspraken. Alles was even mooi. Het grasperk voor het huis, de tuin daarachter, de kleine orangerie, de eetkamer, de voorkamer, de slaapvertrekken, — en vooral de studeerkamer met schilderijen en leuningstoelen, ouderwetsche kabinetten en tafels, en een verbazende hoeveelheid boeken — en met een groot raam, dat uitkeek op het grasperk en op een fraai landschap, waarin men hier en daar een enkel huis zag liggen, half achter geboomte verscholen — en dan de gordijnen, de tapijten, de stoelen en de sofa's — alles was zoo fraai, zoo beknopt, zoo netjes en getuigde van zooveel goeden smaak, zei iedereen, dat men werkelijk niet wist, wat men het meest moest bewonderen.

En te midden van dit alles stond Pickwick met een genoeglijken glimlach, die ieders hart moest stelen. Hij was zelf de gelukkigste van allen, en drukte dezelfde menschen telkens weer de hand; en wanneer zijn handen hiermee niet bezig waren, wreef hij ze van genoeg. Bij elke nieuwe uitbarsting van nieuwsgierigheid of goedkeuring keerde hij zich naar een anderen kant, en verhoogde de algemeene vroolijkheid door de blijdschap, die uit zijn oogen straalde.

Het ontbijt is gereed. Pickwick geleidt de oude dame (die zeer breedvoerig over Lady Tollinglower heeft gesproken) naar het boveinde van een lange tafel; Wardle zet zich aan het andere einde, de vrienden scharen zich aan beide zijden, en Sam plaatst zich achter den stoel van zijn meester. Het gelach en gepraat houden op; Pickwick doet het tafelgebed, en kijkt daarna om zich heen, terwijl het volle besef van zijn geluk hem de tranen over zijn wangen doet rollen.

Verlaten wij onzen ouden vriend in een van die oogenblikken van ongestoord geluk, van welke er, indien wij er naar zoeken, altijd enkele zijn, om ons tijdelijk bestaan hier op aarde te verlichten. Er zijn donkere schaduwen op de aarde; maar het contrast maakt de lichten sterker. Sommige menschen hebben, evenals vleermuizen en uilen, betere oogen voor de duisternis dan voor het licht; wij, die niet een dergelijk gezichtsvermogen hebben, werpen liefst

onzen laatsten blik op de denkbeeldige metgezellen van vele eenzame uren, terwijl zij door den kortstondigen zonneschijn van het aardsche geluk worden beschenen.

Het is het lot van de meeste menschen, die lang leven en veel in de wereld verkeerden, dat zij zich vele vrienden verwerven, en deze, volgens de wetten der natuur, weer verliezen. Het is het lot van alle schrijvers en dichters, dat zij zich denkbeeldige vrienden scheppen, en deze, volgens de wetten der kunst, weer kwijt raken. En hiermee is hun ongeluk nog niet ten einde; want men eischt bovendien, dat zij zeggen zullen, hoe het hun denkbeeldigen vrienden verder vergaat.

Om ons in deze — ongetwijfeld kwade — gewoonte te schikken, laten wij nog eenige bijzonderheden volgen over de bij Pickwick verzamelde bruiloftsgasten.

Daar Winkle en zijn vrouw de volle vergiffenis hadden gekregen van den ouden heer, betrokken zij kort daarna een nieuw gebouwd huis, geen halve mijl van Pickwick's woning gelegen. Winkle werd in Londen agent of correspondent van zijn vader, en verwisselde zijn oude pakje met de gewone kleeding van een Engelschman, zoodat hij sedertdien het voorkomen had van een behoorlijk christenmensch.

Snodgrass en zijn echtgenoot vestigden zich in Dingley-Dell, waar zij een kleine hoeve kochten, meer voor hun plezier dan om er voordeel van te trekken. Daar Snodgrass tusschenbeide verstrooid en melancholiek is, behoudt hij tot op den huidigen dag onder zijn vrienden en bekenden den naam van dichterlijk genie, hoewel wij niet weten, dat hij iets gedaan heeft om deze meening te staven. Wij kennen vele beroemde mannen — wijsgeeren, letterkundigen en anderen — wier reputatie op dezelfde gronden berust.

Tupman koos, toen zijn vrienden getrouwd waren, Richmond als woonplaats. In de zomermaanden wandelt hij dagelijks, zeer jeugdig en zwierig gekleed, op het Terras, waardoor hij de bewondering van de vele ongehuwde oudachtige dames, die in zijn buurt wonen, opwekt. Hij heeft nooit weer een huwelijksaanzoek gedaan.

Robert Sawyer is, nadat zijn naam op de lijst van faillissementen was verschenen, in gezelschap van zijn vriend Benjamin

Allen naar Bengalen vertrokken, waar deze beide heeren aanstellingen bij de Oost-Indische Compagnie hadden gekregen. Zij hebben beiden veertienmaal de gele koorts gehad, en toen besloten om wat ingetogener te gaan leven; sedert dien tijd gaat het hun goed.

Juffrouw Bardell verhuurt nog steeds haar kamers aan ongetrouwde heeren, maar heeft nooit weer iemand aangeklaagd wegens het verbreken van een trouwbelofte. Haar zaakwaarnemers, de heeren Dodson en Fogg, blijven hun zaken voortzetten en verdienen veel geld; men houdt hen nog algemeen voor bijzonder knappe lieden.

Sam Weller hield woord, en bleef twee jaar lang ongehuwd. Na verloop van dien tijd stierf de oude huishoudster, en Pickwick verhief Mary tot dien rang, onder voorwaarde, dat zij onverwijld met Sam zou trouwen, hetgeen zij zonder tegenstribbelen deed. Daar men dikwijls een paar frissche kleine jongens aan de achterdeur van den tuin heeft gezien, is er geen reden om te vermoeden, dat het huwelijk van Sam kinderloos is gebleven.

De oude Weller reed nog een jaar lang op een diligence, maar kreeg toen de jicht, en moest daarom zijn beroep vaarwel zeggen. Pickwick had echter den inhoud van zijn portefeuille zoo voordeelig belegd, dat de oude man een ruim inkomen had. Hij woont nu in een fatsoenlijke herberg bij Sloopers-Hill, waar hij als een orakel wordt geëerbiedigd. Hij is zeer trotsch op zijn bekendheid met Pickwick, en koestert nog steeds den grootsten afschuw voor alle weduwen.

Pickwick zelf bleef in Dulwich wonen, waar hij zijn vrijen tijd besteedde met de aantekeningen in orde te brengen, welke hij later aan den secretaris der eens zoo beroemde club ter hand stelde — of hij luisterde naar Sam Weller, die hem voorlas, en wiens opmerkingen over het gelezene hem altijd het grootste vermaak verschaften. In het begin had hij veel last van de talrijke verzoeken, waarmee Snodgrass, Winkle en Trundle hem vereerden, om bij hun kroost de functie van peet te vervullen, maar tegenwoordig is hij daaraan gewend, en beschouwt het als iets, dat van zelf spreekt. Hij heeft nooit reden tot berouw gehad over zijn goedheid jegens Alfred Jingle, daar deze man en Job Trotter, na verloop van tijd, waardige leden der maatschappij zijn geworden, hoewel zij nooit naar het land hebben willen terugkeeren, waar zij vroeger hun rol hadden

BESLUIT

gespeeld. Pickwick begint nu wat gebrek-
kig te worden; maar zijn geest is nog even
jeugdig als voorheen, en men ziet hem nog
dikwijls de schilderijen in het museum van
Dulwich bezichtigen, of bij mooi weer in de
schoone omstreken wandelen. Alle arme
lieden in den omtrek kennen hem, en ne-
men, als hij voorbijgaat, zeer eerbiedig hun
hoed af. Hij is de afgod der kinderen —

of liever van allen, die met hem omgaan.
Jaarlijks maakt hij een reis naar Manor-
Farm, wanneer de oude heer Wardle een
groot familiefeest geeft; en bij deze en alle
andere gelegenheden is hij steeds verge-
zeld van zijn trouwen Sam, want tusschen
dezen en zijn meester bestaat een weder-
kerige gehechtheid, die slechts door den
dood verbroken kan worden.